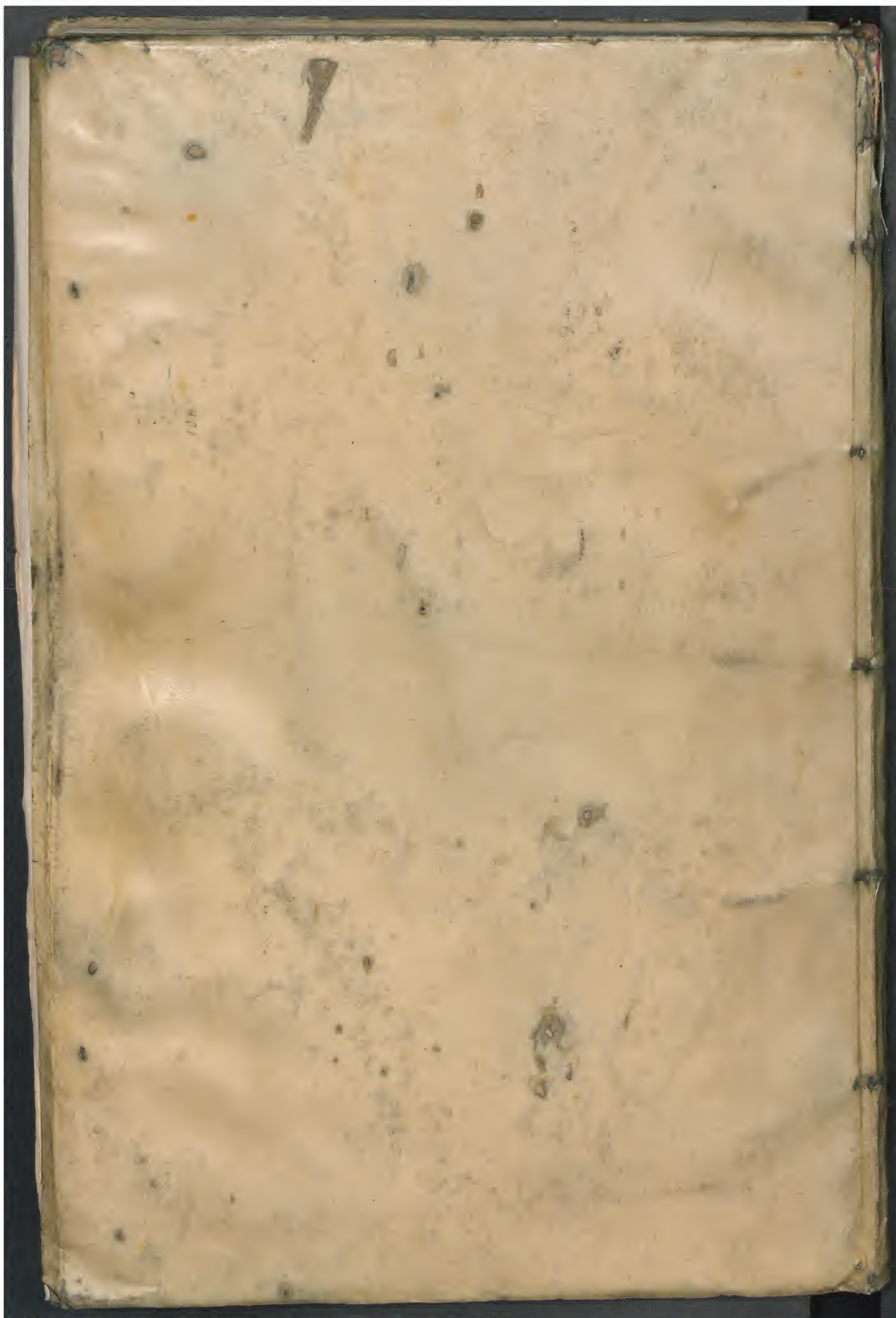

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
575/D Vol. 1

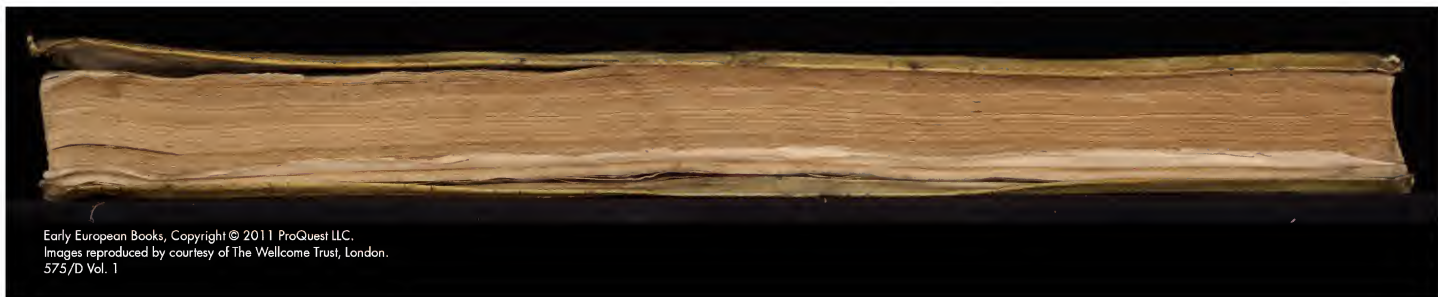

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
575/D Vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
575/D Vol. 1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
575/D Vol. 1

277

575

A XXI. Avi.

WELLCOME
HIST. MED. MUSEUM

Auicenna.

PR A ESENS MAXI

mus codex est totius sciētie medicine principis Alboali Albinsene cu3 expōni
bus omniū principalū z illustriū interpretū eius. Itā est alias fuerit imp̄ssus:
in hoc ipso tamē multas res z ad theoricā z practicā vtilissimas additas esse
scias: que nō erāt in antea impresso codice/magnis laboribus z sumptibus cō
pertas ac diligēter castigatas. quēadmodū sūt tractatus qdā: z expōnes mul
te diuersorū clarorū viroz: z figure quedaz: z earū declarationes distincte: z ta
bule oīum dubiorū: que vbiq3 expōnēdo fecit Gentilis de fuliginio. Cuiusdē
codicis diuisio cōmodissime facta est in qnq3 volumina. in quoz secūdi/tertij/
quarti/z qnti facie p̄ia posita est clara ep̄tome z presentatio omniū corū: que
suo in volumine cōtinētur taz que sunt ipsius autoris Aluic. q̄ que sunt expo
sitorū: q̄ etiam que addita sunt: dum nō habebātur in antea impresso.

C In hac vō facie q̄ p̄ia est z primi voluminis significat: i eo p̄io volumie
ptineri primā/secūdā/ac terciā sen primi Capi. cū diuinis expōnib⁹ Gent. de fu
li. z Iaco. de p̄i. z Athēci de gra. Verūm expōnes Gent. de fuli. sup sen 2^a z
3^a atq3 expōnes Athēci de gra. sup sen 2^a cū nō hēbāt i alijs huic nouissime
ip̄essioi addite sūt prius diligēter recognite. Que igit i singulis ceteroz volu
minū ptineāt: facile vbi voluer i: i p̄ia cuiusq3 facie volu. cognoscere poteris.

Expositores in hoc codice contenti.

Gentilis de fuliginio
Iacobus de partibus
Dinus florētinus
Ego senensis

Aluerois cordubēsis
Athēus de gradi.
Thadēus florentinus
Gentilis florentinus

M D

XXIII

Alta Aulcenne quam quidam illius arabo discipulus scripta ita reliquit.

Ancipem Aboaly Aulcennam e Dalech oppido oriundum fuisse con-
stat patre viro in medicina percelebri. Is cum Aßageri mi-
grasset quo in loco medicine opus exercuit: vicinis populis et ciuitatibus magne
fuit admirationi. Quare et multa egit preclara apud Aramēnos: quibus oppidus
quoddam vicinum erat: nomen satis est notum. Hic vxores duxit: ex qua Aboaly
et alterum suscepit filium. Verum vbi per etates infantulus Aboaly pedibus se suis
cepit sustinere: Aßageri quod oppidum superius ostenderam pater recepit: atq;
hic puerum tradidit disciplinis. Tanta autem erat illius ingenij prestantia: ea pollebat acrimonia: vt
decimo ferme etatis anno Alchoranum: qui liber Aßabumeti leges continet: memoria teneret. Quo-
circa primo legibus imbutus mox se ad alias transfudit scientias: in quibus tantus sibi puer adhuc bre-
ui temporis spatio eruditionem comparauit: vt doctor crearetur decimum octauum etatis annum non
egressus. Quo factum est vt ingens discipulorum multitudo illius domū quondie frequentaret. E qui-
bus multos qui metaphysicam audire cupiebant: vici confluentea. Alij canonum libros atq; cantica
discebāt: alij alias quoq; scientias ab eo tanq; a fonte doctrinarū haurientibus. A lectiōibus mox fessi
et fatigati aduentationes et commensationes: ad vina quoq; nos recipiebamus: muscis interdus et can-
toribus adhibitis: quibus sulcituris animus recreatus ad studia promptior et ad labores paratior red-
dereur. Multa ibi fiebant narratu difficillima que longum esset sigillatim dinumerare. Dum his stu-
dijs vitā trāfigeret colico dolore correptus est: nos illico clystera multos iniecimus: subsecuta est mox
viscerū excoziatio: huic magis fuimus intenti: ea sedata epilepsia inuasit. Causa dolor fuerat colicus:
euestigio metridatum exhibuimus deuorandum. Lui cum nonnulli ex condiscipulis opij multum in-
prudenter miscuissent: praua quedam ex eo in membris remansit affectio. Tunc rogare cepit vt se alio
in Asbaen quod oppidum vicinum erat: leniter trāfferent. Eo deductus ipsum se statuit medicari: rur-
susq; in morbum recidit. Valitudine anxius iussit se ad regem Amaden deferri. Vix ad regem appo-
pinquauerat in via dum vehitur colica opprimitur. Ille vbi flaccidam defectamq; virtutem agnouit:
neq; eam vehementie doloris posse diutius resistere: curationez dimisit: medicabula deposuit: iubet sa-
mulis vt remedijs parcerent ex quo valitudo medicinis contemnebat. Quis illius iussis obtemperatur
ad vices pauculos exstinguitur: atq; regis curis cura apud se humatur honorifice. Anno. 428. a nata
li Aßabumet cum natus fuisset. 370. Exiit annos. 58. habitauit circa Bamaicum.

Prohemium Quicquid in Canonem suum.

Gentilis Fulginatis in primis librum Apicenne Expositiones.

A primis deo gratias aga/

mus sicut sui ordinis celsitudo meretur &c.]

Dei qui nos creauit hymnum ueruz compono. Gal. in li/
bro de uilitate partiu3 tertio. xi. c. Ego opino: inter ceteros
qui fue//

runt ab initio mundi fa/

ere quoddam opus mirabile & illius medicus ad germani & laudius pino capiti. Quamvis sit laudibus preferenda quantis extollida precesio & mirandis insignis preponenda scientia medicine multis retro a me compositis generalibus sermonibus declaratur & monstratur & delectatio ineffabilis multitudine: aialis in labentibus eius vilitate inexpressibili modo creans in fœnitibus vltimus adiuvante: de ca

A primis

deo gratias age-
mus sicut sui ordi-
nis celsitudo et be-
nificij ipsius mul-
titudo meret: cu-
ius misericordie

rabilem asserendum dicit. Facere opus mirabile: defectus autem aliorum ostenditur q. nullus ante Zinven. vnum librum principum medicine fecit. sectum composuit sicut et liber primus cas. Zinven. vii apparet per auctores pteritos diffident sicut differt libalyb. primo theorce dispositionis realia. Gal. n. de quo magis crederetur libalyb. vniq. n. fecit si complete medicine principia singula comprehend. de item. Sed per se: principio scientia per

super omnes eius prophetas existunt.

¶ Et post dicam q̄ quidam de melio-
ribus amicis quos habere video: cui
omnibus pro quibus me deprecatus fue-
rit satisfaccere debeo de re quas possum:
me rogauit vt cibum de medicina fac-
iam: eius regulas vniuersales ⁊ parti-
culares taliter comprehendenti vt ex
planatio cum breuitate in eo cōiungat-
ur ⁊ fin plurimum afferam quantum
est afferendum de declaratione in ver-
bis paucis. Quod equidem concessi.

multa sparsit volumina.
Zur de idem frequenter co

Cūdam tam iniquitatem
 citur replicare. Mirabi-
 le autem tantum operis offe-
 dit. Primo q̄ntas cōmē-
 dabilis quā scolaris audi-
 tam nūc terretur et copio-
 sitas laudabilis: secundo
 copiofitas laudabilis q̄
 ad eius studij adduce-
 tertio ordinabilitas me-
 morialis quā ad scie habi-
 bitum adaptatur. Eius
 quantatem cōmendabi-
 lem offēdit: quod ordam li-
 bellosum introductorioz
 in medicina obscura hic
 missas et appareat de intro-

[illegible]

et nota bene ostendit qd in hac sententia. Et nota emicentius hanc aduocari et dicit. Et nota finaliter est confirmatio sanctorum et curatio ergi iudicii alia sunt nota. Quidius ergi aliter liber in problemis et tractat. Et problemis autem est commune toti cati. In hoc autem problemio ad quibus intendit primo ad agendum gra deo: deinde ad dandum cam incitationem ad componendum libum: alibi qd post sermo ordinat illos et dat eorum dysfunctionem: Et mibi placit. Quot do tibi libi vtilitatem: Non eum autem iungit et ultimo premitur: Et promittit: alia ibi. Et mibi deus. Et dicit primo et. Agamus. i. petamus libi agamus. i. referamus: fuit enim ponitur gratia pro operis completio: fuit de seatur pro habitu fuisse et in anima. Et habet aduocatum et gratia agere et qui exiit lupi omnia vnde dicit. Ordine celsitudo et qui est be nefactor: et nobis miser corditer agens: et ideo dicit. Beneficet. Et vnde misericordie super omnes prophetas. Et considerandum qd ideo talis ponitur ab Agazile vnde metaphysice: et sonat dicitur. Inuicem. metaphysice et 2o. Primo ens in ordine et deus: deinde angelus: postea propheta: postea sapiens: postea vulgus: postea ergo mediatus deus in uos inquit et dicit deus et non de angelis: qd prophete sunt nobis magis noti. cum sint homines licet vniuini: distinguere autem hic prophetas non est nostre contentionis libi con sideratio. Sed pertinet ad 6o. de membris alibi: particula quarta

De partibus

[illegible]

Et pot' dīca 7c. CC In hac pa pte posuim' q' dīc' ē
amicitia illius qui tibi videbat optimus inter amicos: scia ē efficax & rēna
bilis. Et ēe Tullio dicite libe de amicitia. In hoc vos hostat' posuim' ut amici
diuina obis rebus humanis antealetur. Et n. amicitia nihil aliud nisi oīum
ter p'n. quos habere videtis: Et hoc inueniō q' veros amicos solus nouit frō
tator cordis dūe. Et sequetur rāgit obligatiōe q' ē amici ad amīcū dīcō
Cui in oībus p' q'bus me deprecatur summi fati facere deo ē et q' q' p' s
vis. Nāz eade velle atq' eade nolū ēa dem' fati amicitia ē ut ait Salustius.
Deinde subdit petitiōe amicit' ut ait. Et rogauit ut ei libi de medicina fa
cias. Et petitiōis qualitas. Et libe obsequendi regulas inueniētes

а у

Jacobus

Titulus operis.

Liber canonis Avicenne principis abohaly de medicina quem de arabi-
co in latinum transtulit toleti Gerardus cremonensis.

Attende q̄ canon arabice latine dicitur norma vel regula. Principi ideo placuit vt liber is canon nominetur: q̄ regula ē veritatis medicine tā theoricę q̄ practice.

¶ Proemium Aluicenne in suum canonem h̄ attende secundo q̄ proemium grece sonat latine principiu. Quod sic sumendum est vt attentos dociles ⁊ beniuolos auditores reddat. Attentos reddit practanda summatim colligens. Dociles magna promittens. Beniuolos opus laudās sine arrogātia.

A primis deo gratias age

nus sicut sui ordinis celsitudo ⁊ beneficij ipsius multi-
tudo meretur cuius misericordie super omnes eius pro-
phetas existunt.

a ¶ In hoc proemio primitus aguntur deo gratie. Se-
cundo tangitur causa que mouit ad hoc opus agendū
ibi ¶ Et post dicam ¶ Tertio summariz tractanda in hoc

aſſi- colligit iſiſz ꝑ ꝑ nri placitꝫ Quarto laudatur hoc opus iſi ꝫ Non eſt
 autem bonum Quarto promittunt alia poſt hoc tractanda iſi Et ſi uolu-
 ¶ In primis deo gratias agemus id eſt in poemio huius libri gratias huius
 literis impendentes glorioſo ꝫ ſublimi deo iſi meretur celebratio ſi ordinis
 id eſt digna eſt ſuprema maiestas eius cum ſi rex regum ꝫ deus dominantius
 cuius imperij finem non habet. Et multitudine beneficij ipſius id eſt copioſa
 largitas donorum eius quod uelut a quoꝫ procedunt omnes ueritas ꝫ boni-
 tates. Cuius meritorie ſup omnes eius prophetas eſt iſi deſi cuius clem-
 tie ꝫ dona gratia diffundunt ſuper eos enutritores ueritatis. Certe de

Prohemium Avicen. in Canonem suum.

¶ Et post rē. ¶ Hic omnes magistri dicunt q̄ triplex est amicus: sc̄ p̄ virtutē
sc̄ lūe bonitātē. Alius v̄ sapiens est amicus sapienti: & talis amicus fuit Sō.
Hic alius est propter vilitē & propter delectabile. Amicus inmensa plūta
re hic vtens discurrit. Cū amicus teneatur pro amico & nobis? extranei di-
cunt: videri: quilibet diligit s̄ non quātū diligit s̄? ethicūm.
¶ ¶ Et post: magis placuit z. ¶ Habs. s. partes scilicet. s. sunt libri cū ordinat: &

Tercio mihi placuit vt in primis loquerer de reb^o cōmūibz & vniuersalibz vtriusq; partis medicine theozice vdelicti & practice. ¶ Postea^o vero loquar vniuersaliter de iudicijs virtutum medicinarū simplicium: & post hec particulatiter de eis. ¶ Deinde loquar de egri-

Et *Bole* vera vocat in re
tione (scilicet) cari. et p[er] q[uod]
ibi tradit n[on]cia in fustio: q[uod]
scilicet p[er] dicit aliquos liberos: q[uod]
bus ponunt modi curatio
nis p[er]iculares. Dubitant
q[uod] q[uod] scia v[er]is simplicii
medicina: n[on] ponitur i
p[ri]mo cari. Et d[icit] q[uod] sibi pla
cat f[aci]t. n[on] possunt n[on] p[er]
cassit. Et s[ic] n[on] facit multum
p[er]funda. S. n[on] p[er]funda s[ic] q[uod]
i lib. de sensu a fensio
in magna fust pre. C[on]t[ra] d[icit]
q[uod] q[uod] facit sim[il]ia n[on] p[er]
dicat p[er]funda p[er]funda. Et s[ic]
sim[il]ia facit p[er]funda i p[ri]mo li
bro. Alia est c[on]suetudo scilicet tra
dict in p[ri]mo cari. f[aci]t lib[er]
Alia est p[er]funda: et tradit
ur secundo.

¶ Deinde et c. ibi dicitur
dat intentionē z modū p
cedendi: tertiū lib. p. primo
facit hoc: qd remonet ca/
uillationē ibi fa. ¶ Ad illud. ¶ Considerandū aut qd totū ordinē qd dāt i val/
de paucis fen tertiū cā. pferatūz et toto tertio talio ordō colligit. ¶ In pma
aīte fen z tertia satis cōpletūz completūz ordinē. Ad illud quōd dixerit
qz in libro tertio docet medendi: sic medicina simpliciter: z a de simi: libicūz me/
dicinis locutus erat in fo cā in tabulis parientēz. ¶ Ideo non credas qd oīa
cōta scōi cāi. repetat. ¶ In tertio dicit qd non reuertit in tertio ad dicendum qd
oīa qd dixerat in fo nō tēz modicam: oīz ergo volentē curare eūz sī z a de cō/
mposita tertiū cāi. scīa scīam scōi cāi. ¶ Ad dixerat ē qz i tertio cāi docet cu/
rare cū medicina cōposita: z scīa medicāz cōpositarū pñnet ad gntūz libi/
būz vltimū qd de tuatūz medicinarū cōpositarū z modis compo/
nendi fōi qz sibi videtur dicit in gnto lib. vult ēz aliqua ferbere in quindē
d. ¶ Placet et c. ¶ Tūc multi multiter prolongant ¶ z alique in tertio
dicentes vñ qz scīa quant libi precedat scīam tertiū libi: qz liqz quatuor emb/
olūz eggritudinibz: sed non appropiat vñ mēbz: scīa de eggritudinēz
cōbz pcedit scīam de eggritudinibz p. p. s. Implus. vñ dicit qz in 4. d.
terminat de eggritudinibz cōbz cū ēt ibi dēterminē de rupta spīac fen
qīta. Item de vulnere neruoz ē de dīspōsibz oīum fen qīta z gnta. Ad
qīta. pñnet dicunt qz eggritudō de cōbz cōitate pcedat iēz z notitia talis pcedi/
t pñt in libro p. Alio mō de cōbz cōitate subiecti: accedit tū eūz cō/
pōz i qz eggritudō de gbus dēterminat in 4. fūnt cōbz: qz non appropiat
vñ mēbz sed tū cōpi vñ multis p. bz cōpiēz tūc eggritudō vñ pñt
pcedit in noticia eggritudinē tūz: nam sicut subiecti fēbz ad subiectūz
dīpōz ad dīspōnē: sed tūc mēbz simplici pcedit organica z organica p/
cedit totūz eggritudinē organicoz pcedit ēz eggritudinē totūz. Ad scōz dē/
cūt qz in quarto libro dēterminat de eggritudinibz cōbz multis modis
fēbz aggregationē. f. cōbz plūm mēbz: afz mōbz: sicut ap. Alio mō
dō cōbz qz tūc accidit: scīz febz i tertio mō cōbz: qz pñt vñcuqz mēbz:
accidit: sicut solū pñnat i ap. z de de rupta spīac fen qīta. ¶ Accidit qz ru/
pura ēz mōbz cōbz: nō sī qīa vñ rupta spīac: sed dicit i bñ de pñt

Jacobus

et particulares clare et succincte dux subdit. Eius regulas taliter comprehendentem ut explanatio eius brevitate in eo coniungatur: et in plurimum afferam quatenus est afferendum de declarato in verbis paucis. Et obijcit aliqui quod tantum volumus ut est iste casus tractatio non brevis: et dispensatio vi. Dicunt dicitur magis quod in medicina infusa est profunditas: etideo in maiori amplitudine facit sermo brevis. Et demum addit quod amici pibus pascēdēt et ait. Quod eodem processu.

Et mihi placuit &c. *Et ista proemii tertia pars continet con-*
ligens tractada in hoc toto ope diui-
ditur in quinq; pres fin quq; libros quos prius can. i. sse. Summa est de tractan-
dis in lib. 1. Secda de tractadis in secudo ibi. Postea vero loquar. Tertia de
tractadis in tertio ibi. Deinde loquar. Quarta de tractadis in quarto ibi.
Fin. Iacet aurem. Quinq; tractadis in quinto ibi. Quod si mihi deus.

¶ In prima pñcula dicit pñ. tractaturus in primis. i. in primo lib. de rebus
cõibus ⁊ vniuersalibus medicine tam theouice. i. speculatiue q̃ practice. i. de
septem rebus naturalibus ⁊ de sex rebus non naturalibus: ⁊ de tribus rebus
ptra nãm: quãtũ ad partem speculatiuaz. Et de regulis generalibus custo
diendi sanitatem ⁊ curandi egritudinem quãtũ ad partes practicam.

¶ **P**ostea pmo dicitur. ¶ **Q**uod si dicitur q postea. In hoc lib. loquitur de iudicijs: me-
tanas pmo vlr. dicit de pmiis tract. scilicet lib. scilicet pnculariter in tract. 2. eiusdem.
¶ **Q**uod deinde dicitur. ¶ **Q**uod terra dicitur q deinde. In tertio lib. loquitur de egritudi-
nibus eiusdem mēbris. ¶ **A** vertice capitis vsq ad palatia pedis hoc ordine q pa-
mo narrabit anatomia mēbris composita. In modū fide compōnis qui scimus est
q dīgnosius pūis i hōibz mortuis. 2. Alio aut vniuū q anatomia ab anā q
est eū q tōmōs vel tōmō qd est sectio. Et quias in lib. 2. de anatomia q iūta

can facium nos intelligere q̄ ruptura venarū de qua determinatur in q̄-
ta ten quāto est fit fimo de fluxu lague et vulneri nertuo; de q̄bus ibi fer-
mo z dispartes offit et poni debent in libro aliquo ante tertiū librum; sicut
psimilia precedunt organica ita passio cōsumit et passione organico; Amp.
4. li. fen. 4. ponitur cura f olonio z unitatis siphac vbi siphac. Alter q̄q̄s nos
diximus fmi cas ias dictas p̄pinq̄as z in pie remotas z sunt q̄ egritudine

reuerſar particularia. Poſt offendaz re
gulam vniuerſalem in medicando. Be
ne deſcendam ad medicandum par
ticulariter cuꝝ vnaquaꝝq; medicina ſimpli
ci aut compoſita. Ad illud autem qđ pri
us dicam de iuuenietate medicinaz ſim
plicium: in egritudinibꝫ in libro medi
cinarꝫ ſimpliciu in tabulis pictis: quas
bonum eſt fieri: ſicut in diſcipline modo
aſpicias cum ad ipſam peruenies non re
uertar ad dicendum niſi modicam rem.
De medicinarꝫ quoꝝq; compoſitaz que
mihi videbunt in antidotario meliꝰ po
nende iuuenietate z qđ miſceantur vſq;
ibi loqui dimittaz. ¶ Placeret autē mihi
vbi poſſet hunc libruꝫ ſummauero: aliꝫ
libꝫ compoñe de rebus particularibꝫ
in quo ſit pꝑrietas noiani di egritudines:
que cū accidunt nō ſunt vni eideꝫ mebro
pꝑrie: in quo etiā de pulchritudine loq
nur. Et hoc libro de o calle procedā que
in libro particulari qui eſt ante ipſuꝫ p
ceſſi. ¶ Ad ſi mihi deus auxiliariꝫ fue
rit: z hūc ſummauero libꝫ ad dā poſtea
in vno lib. antidotariũ. ¶ Ad eſt autē bo

autem mihi. Si scientiam quarti libri voluisset antepone scientie libri tertij
potuisset scribere sic Italiis. 3. cum libri theorie qui est de febribus & aposte
mibus & venenis precedit nonis librum qui est de egritudinibus & vnicui
q; membro accidit a capite vsq; ad pedem. Etiam sibi aggregare in vno li
bro scientiam egritudinum qui non fuit vti eodem membro. s; cognoscere
poterat sicut fuit ille de quibus loquitur in quarto libro factum plurime illo
rum & est hoc locus de decoratione: non ergo querendum quid ponatur antio
mias in scientia partibus sicut i vniuersalibus. Et callens q; ponatur antio
mias & per consequens nec per conseruationem sanitatis: sed incipit primo gene
raliter locus de egritudinibus & causis & semitis cognoscendis & curis & po
stea in speciali & sic sicut apparet in prima de febribus & alijs proportionali
bus. ¶ Quidam ita dicunt. ¶ Et conueniens q; in libro an. ter sen vsq; 7.
diditorum ponatur locus post prim librum sicut in hoc modo precessit Euero
quinto colligit & abesse & confusio & est plurimum nostrorum auctorum po
nere vltimo antidotarium q; necessitas compositionis medicinarum presup
ponit multam notitiam egritudinum & scientia compositionum medicinarum
post noticiam passionum. ¶ Et Galieno est visus tertio de ingenio. s; c. hec autē
prolixius scripsimus super quinto can.

[illegible]

De partibus

mētis mēbroꝝ simpliciū determinauerit cū pueniat ad tertiu de his nō tracta-
bit. Scōdo narrabit quō fantas illius mēbu pueniari poterit. Tertio tangerit in
vlt. egritudinis illius mēbu & cās eaz & semitas seu vias aut qñq; bus nōscitur
tur. Quarto modo fanādi eas in vlt. Quinto descēdēd ad pitcularē egritudi-
nes mēbu compositi pñō diffinit eas & assignabit cās eaz & signa. Scōdo pri-
cularius ostinguet eas & pñosticabit in eis. Tertio taserit in mēbu similitudina simp-
liciter egritudinis. Quarto modo fanandi eas in spālū cū mēbu sunt in similitu-
dine pñosticabit egritudines. Attēdēd hic q nō oīa pñdicta obiermata sunt in cer-
to lib mēbo pñostit; in trib; mēbu pñostit pñcipalib; cōde epate & cere-
bro & alijs pñt hec pñcipia. Q̄ sequeſter dicit pñ in tertio lib. nō iterabit di-
cta in. de euuamētis medicinarū simpliciū in egritudinib; nñ pauca: quas
medicinas in tabulis pictis varijs colobus pñ diuerſitates areolaz odima-
tiſ pñcipēz & suadet ita fieri iuxta modū discipline quōm tradet in secundo
tractatu secūdu libri. Deinde dicit q differet locoz de uisitatē medicina-
riū compositorū & de modis compositionū eazum vñq; ad libz. s.

C. **Clabace** est. ¶ C. In quarta dicit pñ. q. placet et componere quartū lib.
 de gñitibus dicit qñ sunt pprie viñ mēbio puta febribus: apoplexiis: mē-
 yulicibus: pñeribus: fractionibus: et illos canomibz de pulchritudinē. i.
 modo de cōcordiā quo tñ tractat de crisi et de ceticis dieb⁹ et de venenis.
 ¶ Qd si ē ē. ¶ C. In s. dicit q. in viñ libro. s. pñmo constituit antidotarium.
 ¶ **Non est tē.** ¶ C. In hac. 4. parte pñmo laudat pñ. opus suū.
 Et primo tangit opus vitilare. Qdō defecti in
 sufficiētia compēnsationē libi. ¶ **Adnus nāp.** ¶ Tertio ex pñfectione illius de
 fecus ibi. ¶ Qd vero. ¶ Et dicit pñmo q. qui dēderat vocari nomine huius do-
 ctrine

Prohemium Quicquid in Canonem suum.

bile. Dicitur quidam q̃ superaddit nihil est: z nihil est incompre-
hensibile. Et c̃ Barto⁹. q̃ additum est operatione circa ar⁹. fue p̃t⁹. que sunt infinita
z de infinitis non est scientia. Nos dicemus q̃ illud additū est habuit ex
tremis acquisitū per operatū quō nō est docibiles: id bene dicitur p̃t⁹ q̃
memoratus in tegri tractatu. i. sup̃ illū verbo. Adhuc dicitur est scientia. Quod ar⁹
est habuit ex operationibus artis factus nō est proprie docibilis s̃ assuetibi-
lis q̃ sic p̃t⁹. Et dubitat
viri olim fere scibulum
in hac arte vel factia pos-
sit haberi certa cognitio:
ṽt q̃ nō: q̃ quedā sunt sci-
tia eximiae fue arbitrio
fue pictura: ergo nō cer-
ta sciā: p̃ntia est nō. q̃ no
tita eximiatia fue cōte-
cturalis contra diffingū
tū certe cognitioni: ṽtin

num ṽt huius libri plurimus nō sit apud
vnumq̃q̃s: z in eius memoria qui bu-
ius doctrine nomine vocari z per eam
lucrari desiderat. ¶ Adhucq̃ nāq̃ q̃
medico necessarium est: comprehendit.
¶ Quod vero superadditū est: incom-
prehensibile est. ¶ Et si deus meus pro-

[illegible]

Jacobus

[illegible]

¶ Ad hunc naq. tunc. Et hoc dicit p. in. q. liber iis minus comprehendit qd
id qd medicos est necessarium qd proprietates corporis individualis qd scribi
valeant: necesse tamen est ut medicus practicus non ignoret eas. Unde ignorant
tam. n. individualis nature proprium cuiusq. regimine ignotatur. Quia n. quod
vintum adiunt ut venenosis alijs causis alijs pona. Cnde Aler. 6. colligit. c. 1.
Aler. inquit medicine aliquando deficit in individujs pp multas preparationes
que sunt i. eis. Et hoc allegat q. Rati. Et subdit. Qd no est impossibile ut sint
duo hoies vntes 2 eiusq. copleratione temperate equaliter 2 vno regimine
vntes: 2 vntus istoru pueniat ad meliois finem qus cofigit poteri: p ipsius
namin alio vero eodem regimine vnteragebuntur mali humores q. ipz
ducent ad mortem. Et causa huius est: q. in eius coplerione est mala prepara
tio. Itaq. q. est ca vtn ipso bec malitia generet: quibus bec preparatio ignoret
mus. Et causa huius ignorantie est: q. in naturis tot sint preparanda: q. n. p
eas per signa cognoscere non possumus. Et hoc accidit ppter preparatio
nem infirmatum: bec Alerop. 6.

¶ Quod vero rē. ¶ Tercio dicitur pūm. qd id qd superadditū ē incomphe-
sibile ē. id quod nō cōtinetur in hoc libro de his que necessaria sunt medi-
co nō ē comprehēibile sub arte puta 2diones & cūstantie indiuiduales.
Quasi dicat qd hic liber tam pfecte comprehendit artem medicine: vt nihil ar-

est incerta & extimaque: vt apparet in nostro tractatu de gradibus: quedam
est notitia finis vt egritudine & fanitatem & quardam certas: & quardam
incerta. Quedam est notitia: modi inducendi finem: ista est duplex: vna in
generali vt omnis cura per contrarium & similes caſi. & hec est certa. Queda
in speciali: ſcilicet in ſingulari: & iſta eſt incerta: vt in terapentica ad Gallico-
nem primo capitulo. Apparet autem nobiſciſe dicendum: hoc genera-

longauerit terminus: et secunda successerit fortuna: ad alia me preparabo.

Explicitum est proemium.

Sequitur divisio huius totius libri
in quinque libros partiales: et primi libri
in sex doctrinas summas: et capitula.

cuntur vere scita: verbigrata q̄ genera egritudinis sunt 3. vel sunt scita sola via extimativa sine arbitratia: a iſa non sunt vere scita vt arguebatur in primo argumento. ¶ Contra: cognita via extimativa sunt cognita per extimativam virtutem que dicitur cogitativa. Sed cognita per hanc virtutem sunt certe cognita: hec enim virtus ferunt intellectus & comprehendunt intentiones individuales: vt secundum de anima cōmōto sc̄agisse cōtertio.

¶ Dicendum qd cognitio extimativa accipitur dupliciter. Uno modo p operationem extimativam hinc cognitivam virtutem que est comprehensio intentionis individualis: et hoc cognitione extimativa non est bene termino: vt habetur in intentione medicum: quando dicitur: hoc est cognitio extimativa vsus arbitrarie. Alio modo notitia extimativa sumitur pro notitia quadam que dicitur arbitraria sine coniecturali: et talis notitia est quando cognoscens aliquid determinat se ad hoc non habere aliquam viam sufficientem probatam. Sed fm suum videre idem solum iudicare determinat se ad hoc per arbitria. Sicut in tegri iudicant homines non habere p parum: quia habet stricte venas se dolo colorem: et bōem fm dextm hypocondriū assumpit p m haly. Nam propter grossi venositate hoc bō indicium est extimativū vt ibidem habet. Nam non est necessarium hinc existendere parum est et parum est sufficienter hoc probant. Et similiter est coniecturalis iudicium aliud qd est. Sicut bō dedit de potu kille: et iudicium quod dedit 12. iheo. de potu solico pveniente a colera: et de eo qui pvenit a reliquis sciamone. Aliud exemplum est quod frequenter coningit: aliquis febriens apparet tibi debilis: et foriter inflammatus iudicas ebrietatem cum eis tantum quod indiget ulla. Sotius autem iudicis qd sufficit tibi docere et iuleb hoc bō indicium est arbitrarium: et nullus posset habere viam demonstratam: vt sufficienter p pararet alteri. Et in summa omnis notitia in hac scientia in qd medicū oportet habere iudicium de determinata mensura quantitatis intensive vel extensive est iudicium pcuriale vel arbitrarium vel extimativū vel certū. le dicit. Et hoc videt bō talem de ingenio sanitaris virtutis. cum dixit qd certa res quantitas non potest pateri: id est fieri verum: in libro de phiborotoma dum dicit. Nihil est medicinale autem offendit coniecturam: vt quantitas vniuersalis vel aliquid. Et manifestum autem est qd talia iudicia dicta extimativa sunt autem intellectus et etiam cognitive sub illo. Et cum hoc manifestum fm in his extimativioribus est gradus fm magis et minus. Appropinquare vero et ad hoc scilicet vniuersi hominum in bonitate cognitive et diversitas eorum de quibus coniecturatur fm qd habet plura vel pauciora et portiora vel debiora eas: quibus arificio quēda deducta iudicamus arbitrariū vel extimativū: quibus eas effiant contraria. Id autem quod dicitur medicinalis speculatio: non potest transcendere sensum est termino a me declaratus super tegri: quidam tamē dicunt qd verum est iudicium in his que sententia cognoscitur: si autem non potest vt ratione: et bō secundum hanc speculativam medicinam.

ExPLICITUM, est proemium.

De partibus

officiale comprehendere possit in medicina quā dicitur. ¶ Dicit forsan aliqui
 qd hic princeps iactantia et presumptione nimia vitare non attendens ad pro-
 verbiū qd laue in proprio ore sedet fur: et illud carbonis. Nec te co laudet
 Et ad illud Seneca. Lauda parce: vituperare partus. ¶ Illud Boetii primo
 de consolatioe. Minuit quāmodo fides: probantia conscientie scietur et quo
 tiens ostendunt quia factum recipit fide precii. Dicit qd princeps laudans
 id opus laudet Sal. qui fuit inuentor plus qd seipsum qui doctor Sal. et pio
 rius vir interpret et recollector. Tunc dicit qd intantū extollit hoc opus nō vt se
 laudet: s; vt audiret reddat beneficiis et attento. Tunc dicit qd ci opus hoc
 vt excellētius et pfectius qd vnq; edidit fuit in medicina sub vno volumine
 princeps Thelicia maximus philofophorū post Aristot. et egregie medicine me-
 rito laudat istud qd redegit in ordines tales vt facilius et promptē mō ore con-
 rito in eo reperiantur: qd laude dignus veluti magnanimitas magnus fide ma-
 gis.

Et si deus ꝛc. ¶ In hac vltima proemii parte pro / significat
 mitti princeps completo hoc ope fide ad alia opa
 pparaturū scilicet ad metaphisicā quia subiliter et egregie tractatur quan-
 tum humano ingenio capi potest. Et igitur natus fuerit et infreuit sub lege ma-
 chomet christiani doctores plurimi famosi dicant metaphisicam reueren-
 ter susceperunt et laudauerunt.

Explicitum est proemium.

¶ Sequitur diuino huius totius libri in quinqꝫ libros partiales: ⁊ pami li
bri in fen: doctrinas: summas: ⁊ capitula.

Attende q^{uod} sen abice: latine dicitur locutionis maneries vel species vel
modus: salicet cum de vna re sen materia transitur ad aliam. Et sen libri pri-
mi cōiūnter diuiduntur in doctrina: doctrina aliquē diuiduntur in sum-
ma: summe in capitula. Cū sen vero tertiū & quartū libro vti plurimū diui-
duntur in tractatus: tractatus in capitula. Sed secundus & quintus libri
diuiduntur in sen. Et cū sen nomen indeclinabile.

Tabula Auiceni in primis libris sui canonis.

Unc autem hunc componam

librum: quem in quinq; sic diuidam libros.

Liber primus est de rebus vniuersalibus scientie medicinalis.

Liber secundus est de medicina simplicibus.

Liber tertius est de egritudinibus particularibus que sunt in membris hois a capite vsq; ad pedes manifestis & occultis.

Liber quartus est de egritudinibus particularibus que cum accidunt non sunt vni membro proprie: & de decoratione.

Liber quintus est de componendis medicinis: & ipse est antido-
tarius.

I libri primi sunt quattuor sen.

Sen prima est de diffinitione medicine & subiectis eius: & rebus naturalibus.

Sen secunda est de diuisione egritudinum & causarum & accide-
ntium vniuersalium.

Sen tertia est de conseruatione sanitatis.

Sen quarta est de diuisione modorum medicationum secundum egritudines vniuersales.

Sen prime sunt sex doctrine.

Doctrina prima est de subiectis medicine & eius diffinitione.

Doctrina secunda est de elementis.

Doctrina tertia est de complexionibus.

Doctrina quarta de humoribus.

Doctrina quinta de membris.

Doctrina sexta de operationibus & spiritibus & virtutibus.

Doctrine prime sunt duo capitula.

De diffinitione medicine.

De subiectis medicine.

Doctrine secunde est vnum capitulum de elementis.

Doctrine tertie sunt tria capitula.

Ad ostendendum quid sit complexio.

De complexionibus etatium.

Doctrine quarte sunt duo capitula.

Ad inquirendum quid sit humor & quot sunt eius par-
tes.

De generatione humorum.

Doctrine quinte est vnum capitulum & quinq; summe.

Capitulu est ad inquirendu quid sit membru & sue partes.

Summa prima est de ossibus cuius sunt xxx. capitula.

Locutio vniuersalis de ossibus & iuncturis.

De anatomia cranei.

De anatomia eius quod de capite est sub craneo.

De anatomia ossium mandibularum & narium.

De anatomia dentium.

De iuuamento docti.

De anatomia spondilium.

De iuuamento colli & anatomia ossium ipsius.

De anatomia spondilium pectoris & eorum iuuamento.

De anatomia spondilium catani.

De anatomia albahonisi.

De anatomia albohosi.

Sermo sicut sigillatio de iuuamento docti.

De anatomia costarum.

De anatomia casti.

De anatomia furcule.

De anatomia spatule.

De anatomia adiutorij.

De anatomia sebid.

De anatomia cubiti.

De anatomia rascete.

De anatomia pectinis manus.

De anatomia digitorum.

De iuuamento ungule.

De anatomia ossium femoris.

Sermo aggregatus de iuuamento rigil.

De anatomia ossis coxe.

De anatomia ossium cruris.

De anatomia ossium genu.

De anatomia pedis.

Summa secunda est de musculis cuius sunt xxx. capitula.

Sermo vniuersalis de musculis & chordis & li-

gamentis.

De anatomia musculorum faciei.

De anatomia musculorum frontis.

De anatomia musculorum alnucla.

De anatomia musculorum palpebre.

De anatomia musculorum maxille.

De anatomia musculorum labij.

De anatomia musculorum naris.

De anatomia musculorum mandibule superio-

ris & inferioris.

De anatomia musculorum capitis.

De anatomia musculorum epigloris.

De anatomia musculorum trachee arterie.

De anatomia musculorum ossis laude.

De anatomia musculorum lingue.

De anatomia musculorum colli.

De anatomia musculorum pectoris.

De anatomia musculorum motus adiutorij.

De anatomia musculorum motus ascebid.

De anatomia musculorum motus rascete.

De anatomia musculorum motus digitorum.

De anatomia musculorum motus docti.

De anatomia musculorum ventris.

De anatomia musculorum testiculozum.

De anatomia musculorum vesice.

De anatomia musculorum virge.

De anatomia musculorum ani.

De anatomia musculorum motus coxe.

De anatomia musculorum motus cruris.

De anatomia musculorum iuncture pedis.

De anatomia musculorum digitorum pedis.

Summa tertia est de nervis & ipsius sunt sex capitula.

Sermo vniuersalis de nervis proprie.

De anatomia nervorum cerebri & semitax ipsorum.

De anatomia nervorum nuche colli & semitax eorum.

De anatomia nervorum nuche spondilium que sunt in re-

ctitudine pectoris.

De anatomia nervorum catani.

De anatomia nervorum nuche albahonisi & albososi.

Summa quarta est de arterijs cuius sunt quinq; capitula.

De qualitate arteriarum.

De anatomia arterie algeridi.

De anatomia arterie ascendantis.

De anatomia duarum arteriarum subethini.

De anatomia arterie descendantis.

Summa quinta est de venis cuius sunt quinq; capitula.

De qualitate venarum.

De anatomia vene que dicitur porta.

De anatomia vene concaue & eius quod de ea ascedit.

De anatomia venarum que sunt in manibus.

De anatomia vene concaue descendantis.

Doctrine sexte est vna summa & vnum capitulum.

Summa est de virtutibus cuius sunt sex capitula.

De genere virtutum sermone vniuersali.

De virtutibus naturalibus quibus ministratur.

De virtutibus naturalibus ministrantibus.

De virtutibus animalibus ab animali.

De virtutibus animalibus comprehendentibus.

De virtutibus animalibus motiuis.

Capitulum singulare est de operationibus.

Capitula ergo sen prime sunt nonaginta duo.

En vero secunde sunt tres doctrine.

Doctrina prima est de egritudinibus.

Doctrina secunda est de causis.

Doctrina tertia est de significationibus.

Doctrine vero prime sunt octo capitula.

De demonstratione cause & egritudinis & acci-

dentis.

De diuisionibus dispositionum corporis & generi-

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Capitulum xxx.

Tabula Avicennae in primis libris sui canonis.

bus egritudinum.	Capitulum. ii.	que sunt in comunitate.	Capitulum. ij.
De egritudinibus compositionis.	Capitulum. iij.	De signis complexionum.	Capitulum. iij.
De egritudinibus solutionis continuitatis.	Capitulum. iij.	De signis equalis complexionis.	Capitulum. iij.
De egritudinibus compositionis.	Capitulum. v.	De signis eius qui egreditur ab equalitate supflue.	Capitulum. v.
De rebus que cum egritudinibus numerantur.	Capitulum. vi.	De signis significantibus repletionem.	Capitulum. vi.
De temporibus egritudinum.	Capitulum. vij.	De signis quibus significatur quando quilibet humorum est superans.	Capitulum. vij.
De complendo sermone in egritudinibus.	Capitulum. vij.	De signis significantibus oppilationes.	Capitulum. vij.
o Sermones secunde sunt due summe.		De signis significantibus ventositates.	Capitulum. ix.
Summa prima est de rebus que accidunt ab aliqua causarum comunitate.		De signis significantibus apostemata.	Capitulum. x.
Summa secunda est de numeratione vniuscuiusque cause cuiusque dispositionis corporalis.		De significationibus solutionis continuitatis.	Capitulum. xi.
o Summe autem prime sunt. xix. capitula.		o Anima prima doctrine tercie secundae est de pulsu cuius sunt. xix. capitula.	
Sermo vniuersalis de causis.	Capitulum. i.	Locutio vniuersalis de pulsu.	Capitulum. i.
De aere corpora circumdante.	Capitulum. ij.	De pulsu equali et inequali.	Capitulum. ij.
De naturis temporum.	Capitulum. iij.	De speciebus pulsus compositi.	Capitulum. iij.
De iudicijs temporum et ipsorum mutationibus.	Capitulum. iij.	Que ex speciebus pulsus fit naturalis.	Capitulum. iij.
De aere bono.	Capitulum. v.	De causis specierum pulsus.	Capitulum. v.
De operationibus qualitatum aeris et accidentium ex temporibus.	Capitulum. vi.	De eis que accidunt in pulsu ex causis preteritis.	Capitulum. vi.
De iudicijs compositis anni.	Capitulum. vij.	De pulsu etatuz et masculoz et feminarum.	Capitulum. vij.
De impressione mutationum aerearum accidentium que non sunt contrarie cursui nature.	Capitulum. vij.	De pulsu complexionum.	Capitulum. vij.
De impressionibus mutationum aerearum malarum que sunt contra cursum naturalem.	Capitulum. ix.	De pulsu temporum.	Capitulum. ix.
De naturis ventorum.	Capitulum. x.	De pulsu regionum.	Capitulum. x.
De locutionibus in eis que accidunt ex locis habitabilibus.	Capitulum. xi.	Quid operetur in pulsu quod comeditur et bibitur.	Capitulum. xi.
De his que accidunt ex motu et quiete.	Capitulum. xij.	Quid agat in pulsu somnus et vigilia.	Capitulum. xij.
De his que accidunt ex somno et vigilia.	Capitulum. xij.	De iudicijs pulsus exercitij.	Capitulum. xij.
De his que accidunt ex motibus animalibus.	Capitulum. xij.	De iudicijs pulsus eorum qui balneati sunt.	Capitulum. xij.
De his que accidunt ex his que comeduntur et bibuntur.	Capitulum. xv.	De pulsu qui est mulierum proprius et de pulsu pregnantium.	Capitulum. xv.
De dispositionibus aquarum.	Capitulum. xvi.	De pulsu dolorum.	Capitulum. xvi.
De eis que accidunt ex retentione et inanitione.	Capitulum. xvij.	De pulsu apostematum.	Capitulum. xvij.
Sermo de causis qui accidunt corpori et non necessario neque nocue.	Capitulum. xvij.	De iudicijs pulsus accidentium anime.	Capitulum. xvij.
De eis que accidunt ex balneo et statione in sole.	Capitulum. xix.	De mutationibus rerum que sunt contra naturam forme pulsus cum sermone vniuersali.	Capitulum. xix.
o Summe secunde sunt. xxix. capitula.		o Anima secunda est de vrina et egestionibus: cuius sunt. xij. capitula.	
De calefacientibus.	Capitulum. i.	Sermo vniuersalis de vrina.	Capitulum. i.
De infrigidantibus.	Capitulum. ij.	De signis colorum vrine.	Capitulum. ij.
De humectantibus.	Capitulum. iij.	De signis substantie vrine et qualitate eius.	Capitulum. iij.
De siccantibus.	Capitulum. iij.	De signis odoris vrine.	Capitulum. iij.
De corruptentibus figuram.	Capitulum. v.	De significationibus que colliguntur ex spuma.	Capitulum. v.
De causis oppilationis et stricture foraminis.	Capitulum. vi.	De significationibus specierum hypostasos.	Capitulum. vi.
De causis dilatationis foraminum.	Capitulum. vij.	De significationibus multitudinis vrine et ipsius paucitatis.	Capitulum. vij.
De causis asperitatis.	Capitulum. vij.	Summa sermonis de vrina digesta sanatur.	Capitulum. vij.
De causis lenitatis.	Capitulum. ix.	De vrina etatuz.	Capitulum. ix.
De causis dislocationis.	Capitulum. x.	De vrina viroz ac mulierum.	Capitulum. x.
De causis malitiei vicinitatis cum propinquitate.	Capitulum. xi.	De rebus vrine animalium et quomodo est diuersa ab vrina hominis quibus prestantur medici.	Capitulum. xi.
De causis malitiei vicinitatis cum elongatione.	Capitulum. xij.	De rebus liquidis que vrine similes existunt et differunt inter eas et inter vrinam.	Capitulum. xij.
De causis motuum non naturalium.	Capitulum. xij.	De significationibus egestionis.	Capitulum. xij.
De causis augmenti quantitatis et numeri.	Capitulum. xij.	Capitula ergo secundae sunt nonaginta nouem.	
De causis diminutionis.	Capitulum. xv.	f En autem tercie est capitulum vnum: et doctrine quinqz.	
De causis solutionis continuitatis.	Capitulum. xvi.	Capitulum singulare est de causis sanitatis et egritudinis et necessitate mortis.	
De causis vlcis.	Capitulum. xvij.	Doctrina prima est de nutritione.	
De causis apostematum.	Capitulum. xvij.	Doctrina secunda est de regimine communi albae legibine.	
De causis doloris absolute.	Capitulum. xix.	Doctrina tercia est de regimine senum.	
De causis vniuscuiusque doloris.	Capitulum. xx.	Doctrina quarta est de regimine cuiuslibet corporis: cuius complexio non est bona.	
De causis sedandi dolorem.	Capitulum. xxi.	Doctrina quinta est de mutationibus.	
De eis que proveniunt ex dolore.	Capitulum. xxij.	o Sermones prime que est de nutritione sunt quattuor capitula.	
De causis delictarum.	Capitulum. xxij.	De regimine infantis ex quo nascitur usquequo incipit ambulare.	Capitulum. i.
Quomodo ex motu prouenit dolor.	Capitulum. xxij.	De regimine ablactationis et ablationis mamille.	Capitulum. ij.
Quomodo prouenit dolor ex humoribus malis.	Capitulum. xxv.	De egritudinibus que accidunt infantibus.	Capitulum. iij.
Quomodo prouenit dolor ex ventis.	Capitulum. xxvi.	De regimine infantum cum perueniunt ad pueritiam.	Capitulum. iij.
De causis retentionis et inanitionis.	Capitulum. xxvii.	o Sermones secunde est de regimine quod est commune albae legibine: cuius septemdecim sunt capitula.	
De causis fastidij et repletionis.	Capitulum. xxvii.	Summa sermonis de exercitio.	Capitulum. i.
De causis debilitatis membrorum.	Capitulum. xxix.		a iij
o Sermones tercie secundae sunt. xi. capitula. et due summe.			
Sermo vniuersalis de accidentibus et significationibus.	Capitulum. i.		
De signis differentie inter egritudines proprias et			

Tabula Auiceni in primis libris sui canonis.

De speciebus exercitij.	Capitulum. ij.	De regimine iter agentis in mari.	Capitulum. viij.
De hora incipiendi exercitium & mensurandi & ordinandi ipsum.	Capitulum. iij.	Capitula ergo sen tertie sunt quadraginta duo.	
De fricatione.	Capitulum. v.	f En vero quarte sunt. xxi. capitula.	
De balneatione & nomine balnearum.	Capitulum. vi.	Sermo vniuersalis in medicando.	Capitulum. i.
De ablutione cum aqua frigida.	Capitulum. vii.	Ad medicandu egritudines male complexionis.	Capitulum. ij.
De regimine comestionis.	Capitulum. viij.	De vbi: & quomodo: & qñ opz vt fiat euacuatio.	Capitulum. iij.
De regimine aque & vini.	Capitulum. ix.	De regulis comunibus vomitui & inanitione & quomodo vomitus aut medicina solutiua attrahit supfluitate.	Capitulum. iij.
De somno & vigilia.	Capitulum. x.	De inanitione ventris & regulis eius.	Capitulum. v.
De eo quod oportet vt postremetur ab hoc loco.	Capitulum. xi.	De medicine solutiue supfluitate & eius restrictione.	Capitulum. vi.
De confortandis membris debilibus.	Capitulum. xij.	Ad succurrendum dispositioni illius in quo superfluit virtus catartici.	Capitulum. viij.
De lassitudine que sequitur post exercitium.	Capitulum. xij.	De eo qui bibit catartici & non mouetur ab eo.	Capitulum. viij.
De alicibus & oscitationibus.	Capitulum. xij.	De dispositionibus medicinarum soluentium.	Capitulum. ix.
De medicatione lassitudinis exercitialis.	Capitulum. xij.	De eo quod est inquirendu alibi de hoc capto.	Capitulum. x.
De alijs disponibus que exercitius sequuntur.	Capitulum. xij.	De vomitu.	Capitulum. xi.
De medicatione lassitudinis que per se accidit.	Capitulum. xvi.	De eo quod opz facere eum qui vomuit.	Capitulum. xij.
De regimine corporum quorum complexionis non sunt bone. Ca. xviij.		De iuuamentis vomitus.	Capitulum. xij.
o Strina tertia est de regimine senus: cuius sunt sex capita.	Capitulum. i.	De impedimento vomitus superflui.	Capitulum. xij.
Sermo vniuersalis in regimine senum.	Capitulum. i.	Ad succurrendum dispositionibus que accidunt vomenti.	Capitulum. xv.
De comestione senum.	Capitulum. iij.	De eo in quo superfluit vomitus.	Capitulum. xvi.
De potu senum.	Capitulum. iij.	De clisteri.	Capitulum. xviij.
De apertione oppilationis senum.	Capitulum. iij.	De simpasmatibus.	Capitulum. xviij.
De fricatione senum.	Capitulum. v.	De notulech.	Capitulum. xix.
De exercitando senes.	Capitulum. vi.	De munitione.	Capitulum. xx.
o Strina quarta est de regimine cuiuslibet corporis cuius complexio non est bona: cuius sunt quinq; capitula		De ventosis.	Capitulum. xxi.
De rectificatione complexionis cuius caliditas est supflua. Ca. i.		De sanguifugis.	Capitulum. xxiij.
De rectificatione complexionis cuius frigiditas est supflua. Ca. ij.		De retentione euacuationum.	Capitulum. xxiij.
De regimine corporum que cito incurrunt egritudines. Ca. iij.		De medicationibus oppilationum.	Capitulum. xxiij.
De incrassatione macri.	Capitulum. iij.	De medicationibus apostematum.	Capitulum. xxv.
De extenuatione grossi.	Capitulum. v.	Ad aperendum apostemata.	Capitulum. xxvi.
o Strina quinta est de mutationibus cuius est vnum capitulum & vna summa.		Ad medicandum putrefactionem membri.	Capitulum. xxviij.
Capitulum est de regimine temporum cum rectificatione aeris.		Ad medicandum solutionem continuitatis.	Capitulum. xxviij.
o Annua est de regimine iter agentium cuius sunt octo capita.		Ad cauterizandum.	Capitulum. xxix.
Ad succurrendu ei qd pñsticat egritudines. Capitulum. i.		Ad sedandum dolores.	Capitulum. xxx.
Sermo vniuersalis de regimine iter agentium.	Capitulum. ij.	Ad quibus medicationibus est nobis incipiendu.	Capitulum. xxxi.
De cautela a calore in itineribus & quomodo regendi sunt in hora caloris.	Capitulum. iij.	o Omnia igitur capitula huius primi libri sunt ducenta & sexaginta quattuor.	
De regimine eius qui iter agit in frigore.	Capitulum. iij.		
De custodiendis extremitatibus a frigore.	Capitulum. v.		
De custodiendo colore in itineribus.	Capitulum. vi.		
De custodiendo iter agentem ab impedimento aquarum diuersarum.	Capitulum. viij.		

Argumentum in. v. lib. Auiceni.

Maiores nostri medica celebrantur ab arte
Inter prestantes rex Auicena micat:
Bona ferunt omnes: aurum liber iste ministrat
Hunc quo plus legeris: tu magis diues eris.

C In argumentis primi canonis.

- 1 Sen tibi prima refert artis elementa medendi.
- 2 Morbos: & causas: & signa secunda recenset.
- 3 Tertia fatales sanorum protegit annos.
- 4 Dogmata curandi generalia quarta reponit.

C In argumentis secundi canonis.

- 1 Simplicium vires narrat iste secundus
Queq; nocet nobis: que iuuat herba docet.

C In argumentis tertij canonis.

- 1 Verticis humani morbos: sen prima reponit.
- 2 Peruorum memorat fatalia dira secunda.
- 3 Tertia virtutes illustrat & organa visus.
- 4 Quarta docet lefas morbis crudelibus aures.
- 5 Turpia prui fert quinta incómoda nasi.
- 6 Defectus lingue sen sexta repellit: & oris.
- 7 Septima vicinam pro dentibus excitat aedem.
- 8 Indignas narrat gingiue octaua querelas.
- 9 Gutturis anginos compescit nona dolores.

C Explicata est tabula Auicenne primi canonis.

- 10 Bona tibi pectus sen cum pulmone medetur.
- 11 Prestat in vndena cordi medicina salutes.
- 12 Matribus incolumes reddit bisena mamillas
- 13 Binumerat stomachi tertia dena labores.
- 14 A cunctis absoluit epas bisseptima morbos.
- 15 Nos ter quinta monet: que fel: splen: farma: curant.
- 16 Sedecima ylliacam: vermes fluxeq; recenset.
- 17 Septima post deciman langores explicat ani.
- 18 Renibus auxilium tresena dolentibus affert.
- 19 Vesice decima tollit discemina nona.
- 20 Membra viri: genus vnde hominum: vigesima firmat.
- 21 Matrias nouemena refert vigesima prima.
- 22 Ultima in extremis leuat occurrentia membris.

C In argumentis quarti canonis.

- 1 Edocet omne genus febrium pulcherima prima.
- 2 Morborum pandit pronostica signa secunda.
- 3 Scribit apostematum foelices tertia curas.
- 4 Vulnura mundificat: sen quarta: incarnat & vnit.
- 5 Luxatio membris ostendit quinta salutem.
- 6 Sexta venena docet: sen sexta venena repellit.
- 7 Exornat corpus prestanti septima cultu.

C In argumentum quinti canonis.

- 1 Thesaurus quintus medicine continet artis.
- hic secreta patrum pharimaca cuncta patent.

Finit.

¶ Doctrina prima ten prime libri primi de diffinitione medicine. Caplin.i.

Ico q̄ medicina zc. ¶ Dixerunt docto-
 res diffinitione po-
 teli diuidi libere
 deinceps sed lenius sic posito probemo: hic exequitur: z h̄
 partes quinq̄s: sicut quinq̄s sunt libri. Primus libri h̄ duas:
 pres primo premitit que sunt necessaria ad scias principioꝝ
 vniuersa

[illegible][illegible]

dicitur q̄ ponitur genus remotius: dicendū q̄ scientia nō fūnitur p̄prie sed
in p̄prie v̄t solum debetur hōc nomen scientiis p̄prie & talis scientia po-
tēst dīcī ars: tamen hōc nomen ars ad hōc ēl remotius genus cum ars que
dicit p̄prie p̄t v̄t gubernatiua natus. quedam faciens v̄t faciens namq̄
sicut dicitur. ibidem pōnit medicina ēl faciens sanitates. Adhuc autem scientia
q̄ p̄prie accepta pio p̄prie genus ēl q̄ si accipiat cōter & sic pot̄ saluari dī-
cī finio. Quibus v̄t
medicina fit scia vel ars:
& v̄t q̄ nō fit scia. s. mēba
p̄prie cōtē. scia nō ē ge-
nus medicē. Tūc q̄ fit
ars ē p̄prie aphorismo

mento.17. et colligit. 7. ca. de cura apostematum frigidum dicit medicina esse inter necessarias artes. Alibi scientia que considerat res propter opus non est dignus vocari scientia vt intelligitur secundo metaphisice commento. 3. sed talis est medicina. Ppofitius vult quic. hic et tertio. Dicit Bartholomeus qd medicina considerat quantum ad finem principia. 2. sic scientia vel quantum ad finem eius qui est modus operandi 2. sic est ars. Conclitio: differentia quarta dicit qd medicina quantum ad theoricam est scientia quantum ad practicam est ars. Dymus vero 2. et Rufianus dicunt qd medici na potest accipi pro habitu intellectu speculatiui quo consideramus quasdam conclusiones que sunt necessarie et eterne verborum qd complexionis sunt quatuor genera morbum funt: 3ia vt sic medicina est vera scientia. Alio modo pro habitu quodam in intellectu pratico resiliante et: huius positionibus quo habitu virgult que in opus 2. sic est ars: etiam medicina lo cognito dicitur verius ar illa que est habitus factus in intellectu vel cogitatione et frequenter acci sicut et frequentibus actibus alie sunt. Artes qui habitus furgentis et actibus non sunt docibiles sed a se habiles. Hec dicta sic posita possunt saluari vt vera. Nos autem dicimus qd cum queritur vt medicina sit scientia potest responderi. Dicit Gal. dicit in regni qd nomen scientie fit accipitur propter tuam medicina non est scientia: quia scientia proprie accepta est pure speculatiua 2. non propter opus vt secundo metaphisice tertio con. Sicut autem nomen scientie accipitur coter. i. typoe. p notitia termini in opus directa vt sic medicina dicit potest scientia et alie artes dnt scientie. Diferet autem ars medicine ab alijs artibus quia alie artes multo vt farotia 2. cerdonia 2. cosimiles acquirunt exercitio: 2. no vntur in illis vtse demonstrat: vt sic medicina acquiri in multa sui parte vto facilius vt notu est: alie autem alie artes vt. g. agricultura que inuestigat naturam sui sibi vt esse plantarum sicut hio inuestigat corpus humanum 2. inuestigat et disponit aliaque medicina non excederet illam in modo sciendi 2. contra curant cessant. Dubitatur tertio vtum medicina sit vna scientia. 3ia questio soluetur cum am sit theoria vel practica.

De partibus
in umbra est: tonitruū est. Ad tertiuū dic q̄ finis medicine seu medici tota
est yllis: finis huius medicine in hoc ego pot̄ esse p̄ncipalis. Et vtra de q̄
finis huius in hoc qd̄ yz aliquid yllis finis q̄ sanitas cuius latitudines h̄.
Uel dic q̄ finis in opere est particularis: sed in scientia vel arte que p̄cedit
opus est yllis. Ad quartuū dic q̄ ita sciz q̄ ars medicine est certa: quia scientia
z ars sunt habitus quibus veritas dicit̄ aia affirmando z negando iuxta ethi
corum. Sed verum est q̄ in medicina quedā infirmitur probabili vel in
alijs artibus de quibus est opinio potius z non ars nec scientia. Infirper ver
z q̄ in exercitio op̄is artis medicine venit q̄q̄ defectus vel ex negligentia
medici v̄ inobediētia infirmi vel errore aī ſunt vel accitibus extrinsecis: z nō
ob hoc ars inculpada est aut scientia. Iuxta illud Arist. primo topicoz: c. 2.
Habenus autē perfecte methodi q̄ similes habentur vni rethorica z medi
cina:z h̄mōi potius: hoc est autē ex contingētibus facere que appetimus:
neq̄ n. i. theto: omnino perseruatib: neq̄ n. medicus omnino sanabit si ex
contingētibus nihil omnifidū sufficiat: vni dicemus habere disciplinas.
Uel dic q̄ euenientia v̄ plurimus non subterfugunt scientiaz z demonstratio
nem: tangit Arist. primo posteriorz affirmatis: q̄ nō est scientia nec demo
stratio cuius quoda forma est: sed eius quod est necessarium vel quod sepe fit
Et huius approbatō est q̄ non obdōt finē inēgi gradu certitudinis: imo
inambatōne finis in primo gradu v̄ inquit cōmētorat cōmē. vltimo. z.
methap. z. p̄ hoc aī illes z post nāles morales. Et sic hoc diffinitio
est arte arte p̄mo q̄ disponēs h̄mōi corp̄is illi. Igit̄ fin. sanitatē egritudinē
z neutralitatē h̄ illos q̄ ponit. Uel sanitatē z egritudinē in h̄ illos z neutrali
tatē negat. Attēde po q̄ hoc ita ē p̄te quia sanatur z ab ea remouetur. sic
autē intelligenda ē p̄te quia. i. fin q̄ sunt partes sanatur. i. sanantur h̄ cor
pus humanus. Et fin q̄ partes ab ea. sanitatē remouet dicitur corpus. Et
est hic relato ad rem z non ad causā. Iuxta illud doctrinalia. Non das ad
roces quandoq̄ relata sed ad res. Nam hoc relatiuū ea refertur ad illud ver
um sanatur v̄ includit finem antecessorē quod est sanitas. Et sic tertiam
diffinitionē predicte partes in qua tangitur medicine finis attende primo q̄
finis tripliciter dicitur: v̄ ait Aler. in p̄ncipio secti colligit. Cuius est ad quē
res necessario tendit scitū morē. Secūdo est sic forma dicitur est finis ma
terie. Et hic est finis perfectiois. Tertius est v̄ corpus existerē scit res p̄p̄
fū ordinatē sic finis causarum appellatur: primo z tertio modis sanitas
dicitur finis medicine. Attēde secūdo q̄ in finibus medicine qui sunt
conseruatio sanitatis z curatio egritudinis est oīdo. Nam dignior z prior est
conseruatio sanitatis. Sed contra bene ē habenti nō est opus medico. Dicit
idē fide intelligendum de medico curatio. Attēde tertio q̄ finis quidam
medici est remouere preparatiōes que inducunt in corporibus egritudines
furas: z dicitur p̄seruatio ab egritudinibus. Talis autem finis sub con
seruatione sanitatis reponitur: v̄ ait Aler. in p̄ncipio secti colligit.
Et sic totam diffinitionē attende primo q̄ in p̄ma cūsparte tangitur
medicina thetica dūm dicitur q̄ est scientia quia humani corp̄is disposi
tiones nōscitur et p̄te quia sanatur ab ea remouetur. Nam finis theticus
est seire fē nocere. In secūda vero medicina practica tangitur dūm subdi
citur v̄ habita sanitas cōseruetur z amissa recuperetur. Attēde feco q̄ di
uersi diuersimodo diffiniunt medicinam. H̄p̄ autem finē v̄ refert Gal. li
bro de introductione medicorum: c. 8. Medicina cū adiectio eorum que de
funt z ablatō que quedā vnde in hūmā corp̄ibus: et hoc est descriptio
operum medicine potius q̄ scientie. Gal. sic primo regni. Medicina est sci
entia sanorum egrorum z neutrorum. Iam p̄ncipiū quē corripit Aler. p̄mo

Capitulum I. Doctrinae primae

na in opus: sed scita in theoria: non sunt sicut directiva: et ideo omnia illa vocantur primum: sicut priora et remotiora: a doctrina modi operandi: per theoricam apparet: per paratheoricam est vera scientia: quod est vere demonstrativa: medicina enim sufficientibus demonstrationibus probat tria esse genera febrium: ut apparet primo de differentiis febrium: et per complexiones sunt novem: ut demonstrat Galenus primo de febribus: et cum hoc necesse est modum operandi: si considerandi vel curandi: licet disponatur ad hoc ut pre-supponatur hoc scire debent scire modum operandi.

¶ Et per practica scilicet. Considerandus primo ponit quid non intelligit: scilicet quid intelligit: et dicit sed per practica intelligimus divisionem operationis: id est parte scientie que dicit modum operandi vel que dicitur: et denominatur a modo operandi alias divisionem: id est partem divisionis: id est que docet operari et si sequetur littera que dicitur ipsa scientia erit in qualitate dispositionis sue operationis: textus est clarus: sed difficile redditur littera que dicitur. Que cum eam sciuerimus auxiliabitur nobis in acquirendam scientiam. Dicamus ergo quod huiusmodi scientiam: scilicet modi operandi que est practica scripta in libro: vel in anima magistra: verbi gratia apostematibus competunt in principio repercuti: ista est visio operationis: id est parte que dat modum operandi postea imaginatur ipsa scientia scripta generat scientiam in anima nostra: et ideo dicitur: que cum eam sciuerimus: id est magistro vel libro auxiliabitur nobis ad acquirendam scientiam: id est tunc scientia in nobis: ipsa scientia in nobis erit: in modo operandi dicitur erat in magistro vel in libro: hoc est quod ultimo dicit. Nec igitur do-

in medicina quod genera febrium sunt tria: et quod complexiones sunt novem. Et per practica ipsa volumus non operationem in effectu: neque laborem motionum corporum: sed divisionem operationis medicine: que cum eam sciuerimus auxiliabitur nobis ad acquirendum sententiam: et ipsa sententia erit in qualitate operationis. Sicut dicitur in medicina quod apostematibus calidis addibenda sunt

Jacobus

quod non mittimus. I. applicabimus illam sententiam in declaratione qualitate operationis. I. modi conservandi sanitatem et curandi egritudinem: sed finis ipsius seu terminus est scire tantum: ut dicitur in medicina quod genera febrium sunt tria: scilicet ephemerum humorale et epidemicum. Et complexiones sunt novem: scilicet una equalis et quatuor inaequales simplices et quatuor inaequales compositae. Dicitur secundo quod per practica medicine non volumus operationem in effectu: id est executionem: sed visitationem infirmi tactum pulsus inspectionem urine in ducere infirmum ad patientiam et ad obediendum: et presentes ad diligenter et occurrentibus ephemeris nocivis obviare. Illas volumus per practica laborem motionum corporum: id est manuales operationes cyrurgie et confectionem antidotalium: sed divisionem operationis medicine: id est membris operationum seu practicum condidimus medicinam que divisio seu membris divisionis auxiliabitur nobis cum eam sciuerimus ad acquirendum sententiam: id est iudicium veri clarum et certum: et illa sententia erit in qualitate operationis: id est iudicium modis quo sanitas servanda est et egritudo curanda: sicut dicitur in medicina quod in principio apostematibus calidiorum competunt repugnare et in frigidantia et in insipiantia. Repugnare est in tantum materiam sicut ad partem egram quod eam corrumpit. Infrigidantia est tollitur mala qualitas que est causa doloris et attractionis humoris ad partem egram. Ininsipiantia quoniam apostemata calida generantur ut plurimum ex humoribus subtilibus acutis: quoniam digerit et in flatur: et postea flatur: in augmento illos apostemata et anteque decessit fluxus et non dum timor decrevit pura resolutio dilatando materiam doloem inducere et novum causarent fluxum: sed dum commiserunt ad unum remanentia cum resolutis repellunt: nam prohibent materiam futuram fluere et resolutiva resoluunt aliquid de materia iam fluxa. Et dicitur quod postea scilicet in declinatione sufficientem mollescentia resolutiva. Mollescentia id est laxum facientia non subtile resolutiva et lapidescit. Resolutiva resolutiva ut paulatim recedat timor. Et hoc dicitur de apostematibus calidis verificatur non de apostematibus que sunt de materia quas expellunt membra principalia. In talibus enim apostematibus nullo tempore caput repercuti: ne materia peccante ad membra redeat principalia. Attende primo circa hoc exemplum quod simile scribitur primo. clarius tamen in quarta seu primo parit ca. 2. 5. Oportet autem inquit ut siptica pstruatur: percutiatur frigide et complexionis pure essentia si apostemata fuerint acuta. Cum autem maturare volueris minus retentum et admiscebis ei quod sit resolutivum donec ad fluxum perveniat. Tum enim ipsa admiscenda erunt equaliter. Cum autem declinatio fuerit non sit ibi nisi quod resolutiva et efficitur. Et quartum tractat primo ca. 2. aut. Incipit cum repercutimus: deinde opponere augmento cum intromissione mollescentia: et fac ea pura. Et ex: cantia sunt ea que sanant in fine. Attende secundo quod apostemata dupliciter terminantur: quodam resolutiva: alia suppurantur seu sanantur: et fin hoc propriis convenienti remedia que dicuntur in suis locis. Attende tertio quod non solum in materia apostemata quas expellunt membra principalia percuti prohibenda est: sed etiam dum materia est venenosa vel valde grossa vel vehementer incuncta vel cretice expulsa vel a causa pammittit excita vel in corpore pleno vel in corpore debili vel prope aliquod membrum principale vel cum magno dolore. Et dicitur primo. Quibus medicina bene videtur in theoria et practica. Arguitur quod non quod medicina diffinitur per artes ad alios primo et sexto colligitur: ars est habitus practicus sexto ethicorum. Secundo sic finis medicine est totus practicus. Ut habita sanitas conservetur et amissa recuperetur: ergo medicina est tota practica: quoniam a fine denominatur res. Tertio sic obiectum medicine est libere operabile a nobis per intellectum practicum et voluntatem. I. corpus humanum sanabile vel egrotabile per artes: tale autem est obiectum artis et non scientie speculativae sexto ethicorum. Quarto sic medicina incipit ab intellectu practico: ab eo processit in res artificiales: et ex experientia multis frequentatis a prioribus inventa sunt ars medicine: sed scientie theorie incipiunt a rebus et procedunt

Sen. I. primi

eterna vel in scientia vel sermone: id est scientia tibi auxiliabitur: quia doctrina per vocem vel per librum facit in te scientiam: et hoc scientia est declaratio et sermo. I. et scientia idem hic significant ut intelligitur. I. ca. sen. 3. ex glossa Bernardi. Aliter possumus dicere quod scientia practica. I. scientia de modo operandi auxiliabitur in acquirenda scientia: quod incitat scientiam supra se audientem. n. quod apertibus in principio competunt et statim querit quod est apostema: quid repugnare et ipsa. I. scientia que ad hoc incitat et. Si militer auxiliabitur in acquirendam scientiam. I. notitiam que acquiritur ex habitu experimentalis: scientie enim homines qui eorumque artis operantur melius acquirunt habitus quod perimentale qui non est docibile ut supra diximus. b. Cuiusque membris divisionis. Considerandus quod licet hic videatur illam quoddam premittit tamen illi. videtur velle probare quod vtriusque parit medicine sit

scientia. Illud est vere scientia quod dicitur habitum in anima adeptum omni opera et trine ca. circumscribit: scientia medicinalis est huiusmodi: maior est nota: quod notitia: que vere est ars est habitus in anima acquisitus ex frequentibus operationibus sicut citari ut intelligitur. 6. ethicorum. Ex quibus appetit solutio instantie qua faciebat illi contra diffinitiones: quod negatur consequentia: quod theoria et practica est scientia. Dubitat vtriusque aliquis possit esse perfectus medicus per se: scilicet doctus libro et voce agens nunquam operatus fuerit vel quibus nunquam viderit operari quod appropinquat in dando perfectionem huiusmodi quod est operari videtur quod sic per huiusmodi. Contrarium intelligit Galenus in commento primo apud in scriptis quorundam Dionysiorum reperitur quod medicinalis notitia

De partibus

ad intellectum: unde dicitur est propter nostrum admirari inuentum est philosophia: quod res operantur nos in admirationem et exaltant nos ad philosophiam ut dicitur in prologo metaphis. 1. 2. sed in arte secus est. Iuxta illud Aristotelem 6. ethicorum ca. 5. Et autem ars omnis circa generationem et artificia et speculativa utitur ut sit aliquid contingentium esse et non esse et quorum principium est in faciente: sed non in facto. Oppositum dicitur primo in littera et primo cantice cantico 6. Attende quod dicta divisio medicine in theoricam et practica est bona: quod tota medicinalis scientia que est de rebus naturalibus non naturalibus et contra naturam in relatione ad suas causas et signa est theoria. Non enim edocet modum aut qualitatem operandi. Et medicinalis vero scientia que est de applicatione medicorum ad conservandum sanitatem et curandum egritudinem est tota practica. Attendendum tamen est primo pro solutione obiectum quod tripliciter scientia speculativa seu theoria vel contra naturam differt a scientia practica seu activa vel operativa. Primo in fine quod finis theorie est scire. Practice vero finis est operari: et hanc differentiam ponit Aristoteles 1. methaphis. 3. Et innuit primo in hoc passu. Secundo in obiecto: quoniam obiectum theorie est ens naturale. Obiectum vero practice est res artificialis. Tertio in modo acquirendi. Nam theoria incipit a rebus et transit ad intellectum: practica autem e converso. Et has duas differentias tangit Aristoteles 6. ethicorum. Attende secundo quod scientia speculativa medicine student aut acquiratur finaliter ad intentionem servande sanitatis vel egritudinis curande: et in hoc differt a scientia naturali que est de sanitae et egritudinis vel summi entia naturalia: tamen finis immediatus medicine theorie est scire: et non docet modum operandi. Ad primum obiectum dicitur quod Aristoteles diffinitio medicine per artem large cepit artem ut scientiam comprehendit. Vel dicit quod medicinam theoricam reputavit philosophiam naturalem. Vel dicit quod solam medicinam practicam diffinit. Ad secundum dicit quod finis immediatus medicine theorie non est practice. Ad tertium dicit quod corpus sanabile relatum ad suas causas et signa est ens naturale: sed relatum ad causas et potius et medicinas artificialiter ordinatos est ens artificialis. Ad quartum dicit quod theoria medicina incipit a rebus sicut philosophia naturalis et practica ab intellectu operativo. Dubitat secundum an medicina practica est ars mechanica an liberalis. Dicit quod multipliciter potest dici ars liberalis: et ex parte hominis seu mechanica. Primo quod liberat hominem a servitute et erigit ad bonos et quasi propiam reddit in predicando futura. Sic ars medicinalis est liberalis: quod medicum reddit familiarem et dilectum principibus seculi predictorem futurorum honorum et opulentum: ut inquit Hippocrates ad principium primi pronostici. Secundo quia est architectonica seu principans et preceptiva non apponens manus ad opus servile: sic ars medicine liberalis dicitur. Iuxta illud magni Auzanar in thesaur. 2. tracta. 6. cap. primo. Opus medici est regere egrum medicina et cibo et nihil propria manu operari: sicut nec eius officium est facere co. sectiones: nisi in bona necessitate. Exercitium autem operationis manus est officium ministrorum medicorum. Similiter phlebotomia et cauterium et incisio arterie et remotio febris et catarractes: hec ille. Tertio potest dici liberalis: quod modo liberalium artium dicitur: scilicet demonstratione diffinitione et divisione non visu et opere tantum scit ars carpentaria et futoria: sic ars medicine potest dici ars liberalis. Quarto dicitur liberalis aliqua ars: quoniam ad bonum anime dirigit: et de ipso tractat: mechanica quia agit de bono corporis: sic ars medicine non est liberalis nisi ex consequenti in quantum scilicet temperat humanam complexionem ad civis reperiem sequitur repessio malarum inclinationum et proutas ad bonos mores: sed quodammodo mechanica est subiecteque morali philosophia. Iuxta illud Galieni primo de ingenio sanitatis ca. 6. Si animus altius ad arte ceteris dignior transcendere cupit id est ad tutelam sanitatis anime: necesse est tamen ut primitus in hac medicina que minus est digna studiosius laboret. Nam si quis animam curare voluerit oportet ut ante curet corpus. Et illud Auzanar primo colligit ca. primo auctoritate Aristotelis. Et Aristoteles apud propriam hanc artem inter artes mechanicas in virtute. Et illud eiusdem scriptum colligit capitulo. 3. de cura cancerosorum. Dicit in diffinitione quod medicina est ars mechanica. Et multi ex hoc mirabantur: sed ipsi ignoraverunt quod dixerim super secundo philosophorum de mechanica artibus.

¶ Cuiusque duarum divisionum est. I. In quanta pincula dicit quod cum medicus sciue

potest haberi per experimentum; ideo non potest bene operari; nec bonus
medicus sine ratione. si que rectificet experimentum & fine experimento. Alio modo
potest haberi per doctrinam librorum & voce magistris & sic potest bene operari &
esse bonus medicus sola ratione doctus ab his quæ experientia videt. Rñ^{est}
duplex; primo huius actum primi potest exire in actum secundum sedem habentem
perfecte huius actum primi ergo etc. Scdā rō habens notitiam subiecti infor-
māz & finis & modi potest perfe-
cte operari habens scientiam
medicīne in libris huius voc.

medicinis q' inobediunt q' uolunt
 illis obediunt. Et sic patet q' me-
 dicus esse non possit q' non
 habet scientia scriptas et
 innotatas et possibile scribi et
 audiri scribi. Itaq' est q' op-
 erati operati operatione i. viso
 ne infirmum et curatio ge-
 neratur in animis eadem

notitia que est libris et vo-
ce nō potest haberi et que nō est docibilia vt innuit Gal. 12. terra. cum loquitur
de colico dolore. Similiter omni propositioni note per intellectum in actu opo-
rationis opus subsumitur propositioni particularem per actum cogitative vt in/
telligit ab Auer. in commento de somno et vigilia. Sed exercitatio melius hoc
facit: nam exercitatio aliquid addit in notitia. Sed quod addit: nō impedit
nec frustratur igitur opus qd inuenit medicus ergo cum hoc habitu exercitatio me-
lius operatur seu operabitur: igitur sine hoc est imperfectus. Ibi ob pbat
per multas clausulas aut toties primo per Auer. in primo metho. ex pto
magis proficiet videmus: idem fuit Alfarabius in libro de ortu sciennarum
ca. de scientia ciuilius ibi dicit medicus nō fit perfectus nisi et vt virtutes. Idem
notitia quorum vna est virtus per vniuersales canones quos acquirit ex
libro medicinz altera est que adducitur frequēte actione medicine in egi-
tudine et fluida in eis per longitudinem experientie et visionis corporum mēdi-
uiduo et per hanc virtutem potest medicus mensurare medicinā et curatio-
nem hominum vel vniūq; dōq; corpus in vnaquaq; rē pōnere: idem vult Gal.
9. terpen. 9. ca. nec est possibile nisi exercitum multisfortem in particulari
bus agere que opus circa laborantem: sicut enim quicūq; rē aliquā viam cir-
cibus cupit vt vniūq; est idem Gal. 6. de simplicibus ca. inuit quis vitupe-
rat illos qui volebant facere herbas ex pietate et ponitur ibi exemplum de pse
conzante etc. vide ibi hoc voluit Gal. primo de cretica. 6. ca. cum dicit in eis
huius que fit inuagunt in opatione medicine est necessariū tempus: longum
hoc est quod volebat. 9. theoric in fine cum dicit exercitatum opus esse medi-
cum: huius aut sententia vult 3or. 10. libro theoric. 1. ca. cum dicit. Nō certus
q; scientia medicine omnis non opatur in aliquo pfecto: nisi post multas
confectionem et longā experientia in ipsa: in summa opatio recta ab arte habet/
te principia et vias omōstratūtas pendet a duplici habet. 1. scientia et docti-
bili qui est in anima intellectua et ab habitu experimētali. 2. scientia et ex-
citatio artis circa particularia qui habitus nō est docibilis: sed assuescibilis vt
diximus: tunc artēs est perfectus. Ad contraria soluitur: qd si nūq; fuerit
operator habens habitu scientialem solum: sed non habiti experimētale nec
doctrinale dicit. Ad aliud qd dicitur habens actionem pūm etc. dicendum qd
ipse non habet actum pūm quātus ad partem que ab experimēto siue ab
exercitio conficitur et sic soluitur alia ratio.

exercitio conuersus et non constitutus alia fides
 a C^{ne}q; potest aliquis dicere q; dispenses huiusmodi copioze d^r. C^{on}stan-
 tiam facit contra differentias diffinitionis quod illam soluit: illi f^ul p^ossibile.
 Considerandū supra dictū. Potest autē q; illa infantia h^u plius de veritate
 hic aut statim incipit non g^ore neg^o p^ossibile: p^o solut solutioe cōi p^ossilo
 p^o veritatem neutrum non p^ossibile: p^o solut solutioe p^o medico: illi f^ul
 p^ossimilius. I^ustia enim dicitur hic et Bulemi q; Quicūq; vult q; p^oradictio
 diffinitionis non inueniat vnam duarum r^oum. aliqua ratione autē m^oitū
 neutri esse qe rō non possit solui ab eo qui negat neutrum: neg^o negantē.
 ille qui negat neutralitatē non potest rōem adducere ad p^obandū qd gō
 non possit solui a medico qui affirmat neutralitatē: ratio quā faceret p^olo
 p^ossibile esset illi q; facit d^ruer. p^omo colligit inter equalē et in equalē nō
 est medium et inter in equalē et in equalē non inueniuntur non est medius
 R^ond^o est q; tū accipis sanitatem valde large. R^ond^o medici ad p^obandū
 neutrum est inter corpus q; h^u perfectissimae operationis et corpus quod hō
 h^u f^ul est medius. R^ond^o philosopho^orum tū accipies sanitates valde stricte.
 valde p^ofecti sanitates. Secunda expōitio est B^otholomei qe dicit: nō
 inuenies vnam duarum. i. nec sanitatem: nec egritudines tū q; non sequitur ex
 sanitas ergo non est neutralitas q; neutrum est sanus saltem apparet. Simi-
 lier non sequitur nō est sanitas: ergo est neutralitas q; possit esse egritudo.
 Eodem modo non sequitur est egritudo: ergo non est neutralitas: q; neutra-
 litas est occulta egritudo: similiter non sequitur nō est egritudo: ergo nō ē

Jacobus

rit qualiteramque modum vel habitum diuinarum visionumque, quocumq; mebro
rum videntium medicaminamque, rhythone et practice iam adeptus rit scientias
scientieinde et medicinae speculatiuamque scientiam operatiuamque, i medi-
cinam practicaemque pro quauisquale muni opus fuerit. Quidita-
tur vtrū quae valeat esse perfectum medicum ad quicquid opus fuerit vel
vident opari. Dic qd sic in febribus et in alijs quibz opus fuerit, quod non
singulariter non agitur sed in generali, et in quocunq; loco quod non
cadunt. Sed executione ratio impossibile est eum esse perfectum qui
ne opere et fine non videt operantes quoniam circūstante et propieta-
tes individuales locorum tempus personarum ciborum potumque et medi-
cinarumque scribi non possunt plene et perfecte: necesse est tamen ad recitū-
dinem operis vtrū medicus eum non ignoret. Tuxta illud Salernit. de ingenio
sanitatis cap. 3. Nam cum vnicuique naturae bene quoddam fit proprium
quod lingua nūllatenus potest explicari: neq; finem qd est scientia valeat ali-
bomin particularium qui poterit artis medicine ingenia perpendere finem
nam eorum quae populus naturae humane sunt propriam vnicuique medicinas
construere. Et Avicenna primo metaphisice art. Expertus magis proficere
videtur sine experientia rationem habentibus. Propter quod Damascē
in fine apophisias ait. Multa enim studio credendum est medico inquit esse
comprobata. Et Avicenna primo colligit. Necesse est inquit medico posse
quae fuerint summae quae aggregatae sunt in hac arte studium longius posse

neutralitas: q̄ potest esse fanitas: z idē nō est simile de hoc z de duabus spe-
ciebus per opposita diuidentibus genus aliquid vt rōnale z irrōnale zc.
Tertia expōitio est Symyonicus q̄ neutrum quoddam est cū ratione signifi-
cat: vt illud quod habet simul z femel. In eodem tempore fanitatem egritu-
dinem z quātū ad hoc dicit non inueniet hanc trinitatem. i. hanc neutrali-
tatem affirmatiue vnam duarum rerum. i. neutrum secundū significati: q̄ ipse

le namq; est vt cz huiusmodi dicto; be
ne consideraverit non inueniat vnâ oua
rum rerum affirmantem banc trinitate;
neq; negantem. Amplius^{si} hec trini-
tas necessaria fuerit quod diximus re-
moueri a sanitate colliger infirmita-
tem & dispositionem tertiam quam non

[illegible]

b. C. Amplius. 7c. ¶ Hoc dicit aliam solutionem pro medico qui vult qd
 sit neutrum: secundo probatur: etiam remouet dubium: quarto excusat se libi. 7c. a
 ¶ Quoniam. 7c. ibi tertia. ¶ Nec huius. 7c. ibi quarta. ¶ Videretur. 7c. Ad primo dicit est
 notum quam probat qd dixit 7 arguit fecerit intelligi vel colligi per hoc qd dicitur
 habet diffinitionem sanitatis: ergo potest intelligi vel colligi per hoc qd dicitur
 7 a 7 sanitatem remouetur: conuenientius dicit notam probat autem non qd
 diffinitio sanitatis est hoc sanitas est habitus aut dispositio quia hoc fuit operatio
 operationes subiecti sanitas: scilicet bonae operationes: quia hoc fuit operatio
 neos subiecti sanitas 7 quia hoc erat animosum ideo non expellit 7 oppositio erat
 non bene vel male: sed certum est qd hoc diffinitio non competit neutralitati.
 Sed dubitatur quia concessa auctoritate non videtur consequenda bonae
 recedere enim vel remouere a sanitatem dicit motu 7 recessum a sanitatem sed non
 omne qd non habet diffinitionem sanitatis: potest intelligi vel comprehendi sub
 hoc qd dicitur recedit a sanitatem: nam lapis non habet diffinitionem sanitatis
 cum non comprehenditur sub hac dictione 7 a sanitatem remouetur. Dicendum
 primo qd hoc qd dicit 7 a sanitatem remouetur debet exponi 7 non est sanum 7
 tunc consequentia hoc tenet. ¶ Neutralitas non habet diffinitionem sanitatem
 ergo potest intelligi per hoc qd dicitur 7 a sanitatem remouetur. 7 non est sanum
 vt sit integra diffinitio 7 medicina est scientia quia humani corporis dispositio
 neos noscitur ex parte quia sanatur: id est est sanum 7 ex parte quia non est
 sanum 7 notum est qd in hoc colligitur neutralitas. Alter potest solui 7 sub
 titulus. Jam enim dicitur in prima que. si non nostra de sanitatem qd omni anima
 li viuente naturaliter 7 ab intrinseco 7 non impeditur principium infirmitatis
 7 hoc intelligit Zuerius: quarto cel 7 mundi memento. 7c. cum dicit: sanitatem
 videtur recipere corpus essentialiter: egritudine vero accidit illi tam ex
 qd egritudine qd neutralitas cum sint dispositiones corporis que sunt sanitatem
 oppositae 7 non sint ab intrinseco principia naturalibus non impeditur erunt
 per modum recessus a sanitatem 7ue actuali 7ue que incelle debent. Quid de
 hoc textu sentiat qd conciliat loque differenciam septuagies insecundum nec
 remouet omnium 7ue cauillationem: hic enim dicitur. ¶ Respondet ab instante
 facie medico qui concedit neutralitatem: dicebat qd per hoc dicitur remouetur
 a sanitatem intelligitur 7ue colligitur neutralitas: diceret alioquin pra ter
 in hoc dicitio contra medicum qd remoueri a sanitatem non videt esse aliud nisi
 accedere ad egritudinem: sed ergo neutrum videtur remoueri a sanitatem: ergo di

De partibus

poterit in ipsa inuenire accidentia in materijs que sunt impossibilia scribi: & medicus quando fuerit sollicitus in operibus istius arrius: erit firmata in eo de ipsius principia experimentalia per que poterit inuenire in materijs illa summa: & sic ille. Et septimo colligit. c. o. ait. Necessaria est in hac arte poterit vniuersalium rerum conditionem experientia propter quod pars particularia p/ncipia pabeantur in eo quod in vnoquoque fieri debet. Et scias quia p/ncipia scribi non possunt immo: quia sunt infinita.

Nec etiam ꝛc. ¶ In hac tertia parte principali huius capituli primo tollit prin. obiectionem fieri possibile cōtra medicine diffinitionem. Et tripliciter illi obiectioni respondet. Secundo se excusat triplici modo a diffinitione lingg huius si inter sanitatem ꝛ egritu, dñem finitralitudo modo ibi. ¶ Nosterea cum medicis.

alimen in neutralia media dicit q non potest aliquando neutralia & calumniam sup-
 ¶ In prima particula dicit q non potest aliquando neutralia & calumniam sup-
 pta huius finit tres scilicet famitae egreditur: calumniam solum uia expunit. Idem
 finit hoc dicitur medicine infirmis: calumniam famitae posuit ponendo sanum & egri
 contraria immediata. Secundo quia cum huiusmodi dicto: id est repe-
 hensis vel calunniato: bene considerauerit possibile est q non inueniat
 uiam dnam rerum: id est uiam istarum duarum partium medicine et par-
 te quia sanatur & ab eo remouetur affirmantem hanc trinitatem: id est tri-
 nam corporis dispositionem: neq; negantem: ita q in diffinitione medi-
 cine non dicitur: per parte quia sanatur & ab ea remouetur: nec afferit: nec

negatur

Capitulum I. Doctrinæ primæ

citur accedens ad egritudines: et per consequens potest dici neutralitas egritudinis: quod accessus est de natura termini ad quem. Respondit quod neutralitas non habet diffinitionem sanitatis: nec habet diffinitionem egritudinis: et per consequens non habet diffinitionem per se: fiant ergo ista simul quod neutralitas sit dispositio intellecta sub hoc quod dicitur a sanitate remouetur: et tamen neutralitas non est egritudo: ad formam autem rationis quas cauillator facit sic dicendum: cuius dicitur remoueri a sanitate est accessus ad egritudines potest negari: quod remoueri a sanitate potest intelligi: non est sanum: non tamen sequitur apud medicum egrum: vel aliter concessa

habere sanitatis diffinitionem posuerunt: que est habitus aut dispositio ex qua operationes subiecti ipsius sani pro-

positione: et cum dicitur: ergo neutralitas potest dici egritudo nego: et cum probatur quod motus siue accessus est de natura termini: dicendum quod verus est: tamen adhuc potest tunc differre a termino: quod sibi competit aliud nomen: et dicitur neutritus: et dispositio inale cum termino quodam quod competit aliud nomen: et dicitur egritudo. Nisi hic adiectis statim remouetur aliam cauillationem: dicit enim quod neutralitas non competit diffinitio sanitatis: negat diffinitio opposita que est diffinitio egritudinis: dicit igitur Aluicem. loquens ut medicus: quod hoc est verum nisi illi qui aduersantur medicis in hac neutralitate diffinitionem sanitatem sicut eis placet: et ponant in diffinitione sanitatis conditionem que non indiget. quam non debent ponere tunc diffinitio egritudinis opposita diffinitioni sanitatis: competit neutralitati: verbi gratia si dicat sanitas est dispositio qua operationes subiecti proueniunt perfecte: nec accipiatur opposita diffinitio. Egritudo est dispositio qua operationes subiecti proueniunt imperfecte: manifestum est quod hoc diffinitio egritudinis competit neutralitati: quod neutralitas est dispositio qua operationes subiecti proueniunt perfecte: sed medicus dicit quod in diffinitione sanitatis posuit conditionem qua non indiget: que dicitur est hoc dictio pfecte cuius sumit oppositum: impetere: factas quod diffinitiones sanitatis: et non ponas conditionem illam videtur sanitas est habitus: aut dispositio qua operationes subiecti fiant proueniunt per diffinitio non cōuenit neutralitati: nam huius diffinitionis oppositum quod est egritudo est dispositio qua operationes subiecti egrum proueniunt: per diffinitio non competit neutralitati ut patet. Antoninus quoque male exponit hunc passum. Dicit. n. quod Aluicem hic remouet dubium: et vult dicere quod aliquis diceret ergo vicam quod neutralitati competit alia diffinitio quod diffinitio daretur hoc est quod dicit. Nec huius diffinitionis oppositum. Nec alia diffinitio sanitatis a diffinitione data nisi facias diffinitionem aliam ad placidum: et ponas in ea conditionem qua non indiget: quod dicitur: sanitas est dispositio qua operationes non leduuntur illa est opposita ei quod posita est ab Aluicio. que dicitur est habitus: et c. est alia diffinitio ab illa et ponit in hac diffinitione ordinem qua non indiget. hoc quod dicit non leduuntur: et ideo non est mirum si hoc diffinitio competit neutralitati: hanc expositionem inuit Antoninus: male profert eam. Dicitur quod hic excutit se ab hoc litigio de neutralitate. Dubitatur quod dicit quod non oportet primo confiteri: quod medicus de ponere neutritum corpus. Dicendum quod medicus de ponere neutritum quod diffinitio de ponere ad neutritum et ad sanum: et egrum: tunc de ponere illud ab his litigio est pro naturali: quod litigium non potest sibi et trahit eum a sua arte ad scientiam naturalem: ideo dicitur: sic est quod Aluicio erat medicus: sed medicus cum medico non de litigat: sed de conditione pcedere neutralitatem. Nec litigium hoc est. Cum enim habebatur litigium hoc erit de nomine: medicus enim vult sibi pcedere viam parā egritudines per quā transit ad sanitatem: aut per quā sit casus in egritudine nominari neutritum. Qualescentie et decedentie et proportionales de alio modo neutritum. Sed philosophus illi neutritum imponit nomen egritudinis: sed inter egrum et sanum sit motus vel mutatio pnter philosophie naturalis. Et sequitur philosophus. Dubitat vtrum medicina diuidatur in theoreticam et practicam: et videtur quod non: quod tota est practica: ergo tota est directiva in opus: siue directiva. Amplius tota est theoretica: ergo non diuidatur in theoreticam et practicam: sequentia est nota aha probatur: potest tota est scientia speculandi: primo ca. 1. et 2. Amplius quod differre diuidit aliquod genus per impossibile est quod possint vnam speciem sub vno genere: et theoreticus et practicus diuidit genus scientie in cōtra videtur voluisse Aluicem. 6. methaph. 2. m. primo. In primum dicit Aluicio. hic primo notificant nomina. Theoretica de i. spe. et de a. theos. deo cuius scientia est spe. et speculatiua de speciei latitudinis. Operatiua speciei. et essentie rei: practica de a. p. i. operatione. directiva in operationes. Iste post positum dicimus quod Aluicio de a. dicitur quod aliquis dicitur potest dici spe. vel practica a parte rei scilicet vel a parte rei scientia a parte rei: quod illa que est de rebus non opabilibus a nobis est spe. vel scientia de deo: scientia de entibus naturalibus illa autem que est de rebus opabilibus a nobis datur modum operationis illorum ut per philosophum de a. dicitur: et isto modo me est simpliciter practica: quod est de rebus opabilibus a nobis. de modo operandi sanitatis: quod docet me facere sanitatem a parte rei scientia de scientia spe. vno modo illa quod ad idem. propter speculatiua et practica quā hō addit propter operari: id medicus qui addidit me. propter scire dicitur habere

Jacobus

negatur esse neutralitas. Tercio si dicta dispositio in trinitate necessario consideranda sit: sub hac clausula diffinitionis medicine: et ab ea remouetur egritudo et neutralitas simul comprehenduntur quam neutralitatem medicus aliqui posuerunt non habere diffinitionem sanitatis: ideo tunc non comprehendit sub hac diffinitione. Sanitas est habitus aut dispositio ex qua operationes subiecti ipsius sanitatis proueniunt sani nec habere huius diffinitionis oppositum ideo non comprehendit sub hac diffinitione egritudinis. Egritudo est habitus vel dispositio ledens operationes naturales: per se in hac huius dicitur. Et attende si dicitur quod hoc clausula excepta: nisi sanitatem diffinierint non referat ad illas clausulas postquam quā non habere sanitatis diffinitionem posuerunt: sed ad illam prout cum due tibi sufficerent: vti sensus nec etiam potest aliquis dicere quod diffines corpus humanum sit: cum due tibi sufficerent: nisi sanitatem diffinierint medicus quādam modum decidauerunt: nisi placuit suum: aliter. si quod diffinierint per se posuerunt modum in ea. diffinitione sanitatis conditionem qua non indiget. Nam diffinierunt medicus sanitates quod est habitus vel dispositio ex qua operationes subiecti fiant proueniunt sine sensibilibus et sensibilibus est habitus vel dispositio per se et immediate et sensibilibus ledens operationes naturales: et inter personam operationum et sensibilibus est medius. Cetero debilis et non manifeste pcepta medicus posuerunt inter sanitatem et egritudines neutralitatem mediam. Dubitatur si sanitas et egritudo medius habeant: quod non Aristoteles in postpredicationis sic inquit. Quædam prout talia sunt ut in quibus fieri uata sunt: et de quibus predicant necessariū sit alterum ipsorum in-

Sen. I. primi

re scientia speculatiua: et astrologus qui dixit astrologia propter operari habet scientias practicas. Sed modo de scientia speculatiua vel practica a parte scientie. et a parte modi tradendi quod n. scientia tradit scientiam per rationes illas vocat theoreticas sicut aliam tradita a vitruvio quibus. Sed qui tradit narratiue sine ratione vocatur practica sicut arithmetica tradita a Doctore. Tercio modo a parte scientie de scientia speculatiua scientia quod n. g. medicus in seipso speculatur: qui autem medi-

ueniunt. Neque huius diffinitionis oppositum nisi sanitatem diffinierint quod admodum desiderauerunt et posue-

et est in tantum Aluicio in principio sue methaph. Alii autem modi videntur mihi nimis longinqui a vero. Secundus modus est Trufianus in regni super illo verbo: et sunt primam rationes et sequitur cum Antoninus et Trufianus et fere omnes et est quod scientia medicine tota sit practica quod probat. Primo aliqua scientia est practica. operatiua circa salutem et egritudines anime vel dicta ethica. gr. aliqua scientia est practica dicta op. circa salutem egritudinis corporis: talis non est nisi medicina. Secundum scientiam que est de opabilibus circa corpus humanum est practica: sed medicina est de operabilibus maior: est notata: et secundo methaph. 2. 6. ab Aluicio. Tercio cuius finis est opus est scientia practica: sed medicina finis est opus. Quarta ratio est mea: et arguo sic: si medicina esset aliquid theoreticum esset notitia subiecti finis et infirmitatis sed illud non est practica: ergo tota est practica maior: pcedit ad Aluicio in 1. coll. 2. in 1. cāte: probo minorem: quod notitia illorum dirigit in opus ut conferimus sanitates et remouemus egritudines quod et hoc finis operandi. Hoc probatur per modum curandi: quod modus curandi particularis ut tertianæ huius positi per operationem supri violat. habetur: habita notitia huius tertianæ: et huius violati supri: non enim videtur alia ratio vel alius modus esse curandi in speciali: ergo non videtur alia notitia esse modum curandi in generali: notitia subiecti finis et finis et infirmitatis in generali: tota ergo medicina est practica. Sed tunc dubitatur contra predicta primo dicitur: est scientia finis. qui dicitur per theoreticam intellectam scientiam que non mutatur in declaratione ne modum. Secundum dubitatur unde habet medicinalis scientia: quod si sit directiva in opus an ab obiecto an a fine an a voluntate. Ad primum dicitur vnde Trufianus quod cum Aluicio dicit quod theoretica medicine non est declaratiua modi operandi intelligit quod non sit immediate et directe sicut practica. Simo ergo totius medicine est opus. Sed plus habet hoc a practica quod a theoretica: amen a tota scientia hoc habet. Sicut nos diceremus domus habet plus defendere a caumatibus et plurius per rectum et parietes quod per fundam entium: et tamen tota domus diffinitur quod est illud quod nos defendit a caumatibus et plurius et frigore et ita tota medicina est scientia quā habita sanitas: seruatur et amissa recuperatur. Ad secundum conuenit dicere quod habitus scientie medicine non dicitur directus in opus ex parte obiecti quod considerat: et a dem obiecta et subiecta considerat naturalia ut homines et plantas et huius nec ex parte finis quia sanitatem et egritudinem considerat: et plus nec ex parte voluntatis quia pars vult operari vel non vult ut dicitur in 1. coll. 2. voluntas operandi cum habitu vel non operandi est posterior habitu scientialis: ergo habitus scientialis in anima medici habet quod sit practicus. i. directus in opus ex consideratione subiecti relati ad finem: et iste finis est aliquid facibile per directum suum modum quem dat iste habitus scientificus: et non dico finem finis est aliquid bonum prosequibile: nam per cognitionem quam habeo de homine et de sanitate que est finis in egritudine: verbi gratia febri que est finis remouibilis per hoc firmpus et sanitas est finis in ductibilis: ego sum practicus et habeo scientiam practica docentem inducere istum finem vel istam formam quāuis ego ignorem febrem esse malum et sanitatem esse bonum. Sed tu dicis nonne plus naturalis per scientiam libri de animalibus potest habere notitiam hominis et per scientiam libri de plantis notitiam plantæ habere ris temperaturam calorem et per scientiam libri de sanitate notitiam sanitatis ergo potest scire istam plantam temperatam facere sanitatem et sic crit practicus. Dicendum quod concedo ideo conclusiones philosophi naturalis possunt tantum venire ad minima quod continentur ex eis vna scientia practica collectis multis et eis similibus. Aliter posset dici quod cognitio vltimatarum conclusionum philosophi naturalis quia cognoscit subiectum instrumentum: et finem non est cognitio modi operandi et per consequens nec est practica. Nam cognita habet planta frigida et hac febre tertiana requiritur notitia modi vsus in potetur an emplastrum: an ventur succus vel decoctio: an cum alio miscetur: an solatur: quantum detur: quo tempore: et ista sunt scita que dant modum operandi: cum ergo cognitis instrumentis et subiecto: et finem habes sumtu est medicus: et eo practicus: et hoc potest remoueri quod dicitur huius nostrum supra in quarta ratione huius opinionis. et notitia modi operandi non est ideo quod notitia subiecti finis et infirmitatis est alia notitia: et tunc opus alteri formare illas

De partibus

esse: nihil eorum est medium vel languor et sanitas in corpore aialis finem nam habent fieri: necessarium est alterum inesse aialis corpori vel languor vel sanitates: et nihil est in medio horum. Idem inuit finem huius dicitur. Cum due tibi sufficerent. Et Aluicio. 1. colligit ca. 1. ait. Et adhuc non attendas ei de quo dixerit quod non est sanitas nec egritudo quod non est inter complementum operationum sensibilibus et inter nocumentum eardem medium: et non est medium inter duo contraria. Idem primo colligit ca. 1. ait. Cum morbi diffinitio sit nocumentum naturalis operationis per quod inter nocumentum et non nocumentum non erit medium. Nocumentum autem debile supponitur generi egritudinis sicut et operatio debilis supponitur generi salutis vel sanitatis. Oppositum finem et sanitatem tota medicorum schola. Die quod disputatio verbalis est in quod nominis per se. Sufficit. n. phis. exemplantibus naturas rerum sine relatione ad opus duas distinguere diffinitiones humani corporis sanitates. f. quā in equalitate complexionis dicunt consistere: ut patet. 7. phis. tex. 17. et egritudines que finem eorum in equalitate consistit: sicut ergo inter equalitatem et inaequalitatem non est dare medium: sic nec inter sanitatem et egritudinem finem eorum quicquid labitur ab equalitate parum aut multum ab eis egrum dicitur: et sic neutralitas a medicis posita sub egritudine comprehendit. Ad dicta vero considerantibus diffinitiones humani corporis finem relationem ad opus: licet distinguere eas magis ut cuius sibi regimen proprium aptarent: aliud n. competit regimen parū lapso corporis: aliud tam egrum: nec vocant medicus egrum omne inaequalitatem: quod finem nullum esset sanum cuius nullum sit perfecte equalitatem. Supra illud Gal. 2. regni tex. 2. Omnis homo

Capit. II. Doctrine prime

rationes; z sic arguere ex particulari noticia sub: finis; z instrument: accipitur particularis noticia modo operandi: vel saltem noticia modo operandi particulari illam supponit vt necessaria vel illi adiungitur: sicut noticia vltis modi operandi cõ modo se habebat et noticia vniuersalis sub: finis; z instrument:.

¶ Quid ergo tenere tenere qd me? est ad hanc habitus gñus ad oẽm situm in ea vt rectum in opus: id dicitur alias qd ignis z aer: z alia est phiderata a medico est ignis fanabilis: z egrotabilis: opabilis a nobis: z sic de quocq; confidato: ly alter fanabilitas tribua tur subijs: z alter infirmutis hęc opinionẽ in tria pla cet tene. Alia est opinio qd vna pars medicine sit vere scientia theoria: z alia sit vere practica: pars n. scien tie medicine que phiderat elementa: complexiones: humores: mēbra: virtutes:

runt in ea conditionẽ qua non indigẽt.

¶ Preterea cũ medicis in hoc nõ liti gemus. ¶ Itẽq. n. sum qui cũ eis in bmo difceptare debeam. ¶ Itẽq. litigium-bmo: neq; illis qui circa eos sunt in medicina auxiliab: huius aut rectitudo alterius doctrine principijs pertinet.

¶ De subiectis medicine. Cap. ij.

E Præterea cū medicis in hoc nō lit-
gemus. Neq. n. sum qui cū eis in hmo
disceptare debeam. Neq. litigium hoc
eis: neq. illis qui circa eos sunt in medi-
cina auxiliabit: huius aut rei certitudo
alterius doctrine principia pertinet.

1. The first of these is the fact that the

7 operationes: spiritus est vere scientia speculandi cuius finis est scire. Sed pa
 medicine que considerat modum curandi illa est practica: 2 propter opus: hec
 opinio vt dicitur primo collecto executio ca. an pmo. cañ. 2m. 3. vbi multa
 pñmssit dicit. 2are per quā pñguntur hec scientia scientia nāli est vera & pro
 pta scia talis: qñ finis intentus in ea est solid scire & nō opusalia vero pa
 slio in cōsideratione artis medicine dici potest practica fine operatiua: eo qñ
 affinis: pñpina opatiō. Cūdētū autē hec esse intentio 2m. cū vult qñ vt
 theoreticū homo tantus hī scientia: fed per practica hī modū operandi. Itē
 opinio cōsequēt fit probati a me. Eedē pñpositionē in voce 2 in littera
 in re significatiua sunt illē qñ ponunt in libro philophice naturalis: ille que
 ponuntur in libro medicine de principiis medicine: ergo aliqua pars medicī
 ne est vere theoretica: cōsequētia est nota: qñ pbia naturalis quāz ad libos
 in quibus illē pñpositionē ponuntur est vere theoretica fine speculatiua: añ
 33: qñ illa pñpositio cōtinetia sunt quatuor: ista aqua est frigidā & humidā: eī
 eīdem scribitur & eandē rem significat in libro de generatione & corruptio
 nēso: & in primo cañ. ista pñpositio sanguinis est humo: calidus & humidus:
 fed cholera pñbigitur: melancholia sunt supfluitates eīdē litteris scribitur:
 & pro eodē supponit vel idē significat in 6 de bystosis aīalys & de parti
 buz in hoc pmo cañ. ista etiā pñpositio mōdo quedā organica: quē dā
 cōsumula & plurima que de mēbris scribuntur eodē modo scribunt in libro
 de animalibus: in pñmo 2o: familiē qñ habent pñpositionē de virtuti
 bus: nō illi cōfideat. Itē dicitur qñ illa libri de animalibus 2m. de quī
 bus quilibet cōfistit qñ sunt libri de virtutibz videmus multa cañ in propria for
 ma scripta in pmo libro: in libro illis: multa capitula scripta in tertio cañ.
 & in illis libris appēt istē qñ in medicina est aliq pars scita que est vere theori
 carz hoc est qñ dicitur 2m. primo collecto. Aliq dicitur ars est speculandi
 & illud est scientia nāli. Sed polius scribit in pñm. cāntice pñmo tertio:
 qñ sit aliq pars que vere practica. & eius finis est opus apertū qñ pars me
 dicine que docet modū cōseruandi & curandi. Sed ut dices aliq potest dici
 qñ aliqua pars medicine fit ppter scientiam tantum & nō propter opus. 2i
 cendum qñ notia in anima nō frusta qñis sciens nūl operetur. Sed notitia ppter
 opus potest dici frustā si nō prouenit ex ea opus sicut carpentaria aqñ
 nō prouenit ferramū vel aliqndū artificis. Et contra dicta pñmo qñ dicit
 re aliqua qñ pñpositionē: verbi gra de mēbris scripte in libro medicine: sunt
 de mēbris vt corpora naturalia: fed eedē scripte in libro medicine: sunt
 de mēbris vt sanabilia sunt: & notabili: si ille que ibi sunt theoretice sūt
 sunt practice. Solutio nego qñ illa pñpositio car est mēbus cōmūne sūt
 catrem sanabilem vel egrotabilem: ideo vbi dicitur scribitur est theoretica: si
 tñ dices qñ fit intelligi mēdicus dico qñ de virtute pñpositionis illius nō po
 tēst illud intelligi: sed tñ intelligi qñ illa carne aliqua illa predicata pñ
 verbi gra carnem egrotantem egrotidne calida potest sanare aqua frigida
 tñ bene ista pñpositio significat carnē sanabilem: 2 ideo illi autem intelligat me
 dicus illam pñpositionē que dicit car est cōmūne mēbus hoc est qñ sibi
 placet. Et secūdo diceret aliq contra: tñ scientia medicine nō esset scie
 tia vna hīc habēdo vñm. Dicēdū qñ verum est imo est quedam scientia
 de multis cōposita & si quis pñt multo cōsenserit tñ tñm cum sciens vt
 potest 2m. in sufficientia sua illi capto. 2m. qñ illa scia naturā & illa qua vñt
 tas est in hac scientia ut per comparatiōē ad vñm finem quem intendit: vt
 intelligit: septimo mētabaphice cōmō. 15. Et ideo hī quis a me quereret
 de medicina: si est theoretica vel practica diceret mēdicālis scientia est multa
 scita & non vna scientia. Si querat a me de isto scito mēbris sunt corpo
 ra & de secūdo elementa sunt qñ: & est theoretica. Si tu querat a me
 de scita qñ est modus operandi vt qñ apostolamur in principio cōpetunt re
 perculsiua & ideo qñ est practica: practica autē est pars medicine nō potest
 bene a theoretica aboli: capitula cum de notitia mēbrosū & dñpositionū
 & instrumentoz sunt theoretica: s; capla de curis sunt practica. Itāqz
 aut multū cōtinuū sunt reparare theoreticā a practica: ideo per libus tertū
 cā. iacet multa theoretica cum practica qñ quibus infero qñ aliqua cōfusio pia
 ctica potest certius esse demonstrata & nobilis demonstratioe quā dā illa
 cōclusiōe theoretica: vt illa pñpositio apertam in pñcipio competit rep/

Jacobus

senſu iudicatis ⁊ non ſim ipſam rez nām: piculum. n. eſſet ſempiternæ paſſio/
nis irripere dogma: ppter ea medicorū prin. ſummuſ Gal. diſpōnēs corporis
humani tres poſuit ſanitatē egritudinem ⁊ neutralitatē mediam: aliter hiſ
⁊ ſua terminia q̄i pbi. Ande patet ſolutio dubij ⁊ rationum.

[illegible]

¶ De diebus medicane. Cap. iij.
9 **Voniam ꝛc.** In hoc ca. primo tangit cās necessi-
tatis tractandi de causis & signis sanita-
tis & egritudinis. Sed enumerat p̄ctas cōs ibi. Laeuz ab] Per
tio numerat causas gbus attingit medicine finis ibi.] Vultus aut infirmosib].
Quarto sūmat ea de gbus medicina tractat ibi.] Et postq̃ has.] Quinto tan-

Sen. I. primi

enſio clare poteſt demonſtrari vt in tegni tractatu. 3. iſta conſuſio extimar
a ſan' ſunt vna virtus non poteſt ſe demonſtrari: ideo q' tunc appellat
theoricu q' vere ſuntz practicum q' in opus dirigit: tunc eadem propo
ſitio eſt theoricaz practica. Ad rationes pluraſq' conueni poteſt ſolui tua
ratio ex tribus rōnibus colla fundatur in hoc ſcietia que dirigit in opus eſt
practica. Dicendum q' aliquis habitus ſcientificus dirigit in opus dupliciter
vna in opus habens eſt in

primo quod ille habitus est ip-
sa scientia de modo operan-
di et talis est habitus scien-
tiæ practicus: et ideo nulla
notitia est ita vere practica
sicut illa que accipitur ex
usu multo et exercitio quæ
notitiam diximus non esse
docibilem: sed asuefabilē
in opus. Alio modo dicitur
dirigere in opus quod est po-
tencia ordinata ad illam quæ
dirigit in opus: et sic non

Quoniam medicina

corpus humanum ex parte vn
de sanatur ⁊ a sanitate remouetur consi
derat: ⁊ cuiusq; rei scia non acquiritur
nec cõpletur cum cās habuerit nisi p sui
causas sciatur: ergo debemus ī medi
ci na scire sanitatis ⁊ egritudinis causas.

est propterea practica: p[ro]bia enim moralis si debet bene fieri p[re]suntunt ante
ea quae valentur: et naturalis non dirigit in opus et hoc nec videtur p[ro]p[ri]e
ca. Similiter tota scientia quartum m[er]etur omni p[re]suntunt ante albe[n]ico:
tamen tota illa scientia non est practica: immo est the[or]ica saltem plurima p[ar]te
eius. Et c[on]firmatur h[ic] debet de the[or]ico et p[ra]ctico in medicina: manifestus
est enim q[uo]d intellectus practicus p[re]suntunt p[ro]p[os]itiones nobiles in intel
lectu speculativo. Rationem quartam supra factam omittit: q[uo]d tam apparet
soluta: quia aliam difficultatem inducit, i[n] n[on]ia q[uo]d dicit modum op[er]is
randi fit aliud a notitia subiecti finis et instrumentum: deo notitia instrum[en]ti
totum fin[em] omnes dispositiones que sunt finem in eis: deo gratias.

De subjectis medicine. Cap. ij.

Quoniam medicina 70

dicitur et quibus illa scientia considerat: ergo illa vocat [sub]iecto id e-
 rit [sub]iecta capitulum de subiecto medicine: primo ergo ostendit que et quor[um] fin-
 ita de quibus medicina phiderat: secundo recolligit illa in summam: non ostē-
 dit modum fin[em] quem medicus considerat [illam] fin[em] fecit[ur] [et] postq[ue] iam [de] ter-
 tia [sub]iectum. [I]psa in duas: primo ostendit ea de quibus considerat theo-
 rica pars humane scientie: secundo de quibus practica: secunda ibi [sub]iectum au-
 tem inquisitionis. [I]psa in tres: primo probat necessarium medico esse con-
 siderare ea que sunt, dicit esse [sub]iecta fin[em] considerata a parte theoretica medicine:
 secundo illa declarat: tertio concludit: ibi secunda [et] tertia ibi [sub]iecta [et] tertia
 [et] tertia. [et] ad primi intellectum considerat q[uod] via medicine theoretice. ea de quib[us]
 pars theoretica medicine considerat sunt causae sanitatis et egritudinis: huius
 corporis fin[em] et egr[um] et accidentia et significationes sanitatis et egritudinis. [I]ps-
 mo ergo probat q[uod] scientia medicine considerat: q[uod] fere debet causas sanitatis
 et egritudinis: secundo q[uod] debet fere accidentia: significationes que in sanita-
 te accident et egritudine: tertio non remittitibi secunda [et] tertia ibi [sub]iecta [et] tertia
 [et] tertia. [et] primo arguit fin[em] medicina considerat corpus humani fin[em] et par-
 te que sanatur et a sanitate remouet: ergo in medicina debemus fere causas
 sanitatis et egritudinis in hoc corpore humane: antecedens ponit in littera et
 est notum: per primam partem diffinitionis: que dicitur: scientia qua humani
 corporis dispositiones noscuntur et parte qua sanatur etc. consequentiam
 probat: quia scientia rei non acquiritur nisi per scientiam causaru[m] etc. et tunc
 potest consequens: cum dicit[ur] (ergo debemus). Considerandum q[uod] capitulum
 de subiecto medicine: est a capitulo medicine[m] diffinitio data de scien-
 tia medicine: est de diffinitionibus satis notum per se et concess[um] que diffini-
 tiones sunt principia artis: habet autem diffinitio data partes duas: vna que dicit
 est scientia qua humani corporis dispositiones noscuntur et parte que qua sanatur
 et a sanitate remouetur: et hec est pars diffinitio[n]is que dicitur: quia p[er] se
 medicine theoretice: hac parte concessa arguit [et] dicit[ur] q[uod] debemus fere causas
 sanitatis et egritudinis et etiam accidentia et significationes. Ad aliam partē
 habet hoc diffinitio que dicit vi habita sanitas consequetur etc. et per banc in-
 telligimus partem practican[em] et que finitilla que considerat per hoc pop[ul]u[m]:
 parebit: bene ergo dicit [et] dicit[ur] q[uod] hoc capitulum procedit et resolu-
 tionem per aptatione diffinitionis medicine. Considerandum scilicet q[uod] per
 hoc q[uod] dicit[ur] dicit cap[itu]l[um] de subiecto medicine. Apparet q[uod] medicina non est
 vna scientiar[um] si est vna est per ordinem vel a tributionem vel a doctore extrinsec[um]
 vno subiecto. Considerandum tertio non acquiritur per se a doctore extrinsec[um]
 et completur. fa[ctum] est per intrinsec[um] et quia completur. p[ro]pter q[uod] vel acqui-
 ritur aliquo genere causae completur. p[er] omni genere causae: aliter acquiritur
 cum est in acquiri completur. Iam habet acquisitum esse. Considerandum
 quarto q[uod] causas habuerit. Iam ibi dicunt p[ro]pter duas: primo quia que
 non habent causas finitillas aut vi separata fin[em] esse a materia et qualitate: habent
 causas finitillas solas vi intelligentie vi dicunt que etiam habent solus cau-
 sam formalem vi mathematica vi intelligentie in primo cōmēto philosopho vel
 dicit[ur] hoc: q[uod] licet aliqua essentia sua entia habent omnes causas: non tamen
 habent eas notas fere comprehensibiles. Considerandum quinto q[uod] causa
 finitilla dicit[ur] q[uod] si fuerit res habet ad esse illa ad intelligi vel cognosc[um] p[er] se
 de metaphysicis: h[ec] esse a causis ergo et cognosc[um] et intelligit de causis p[er] se.

De partibus

git modos fm quos de predictis medicus tractare debet ibi [Haruz vero.]
 Prima harz ptium pmo tangit necessitate scientie causaz. Scdo necessi-
 tatem scientie signorum ibi [Et qz sanitas e egritudo] Tertio vnde scientia
 rei acquiritur & complebitur ibi [Nam autem declaratum fuit.]

[illegible]

Et quia

Cap. II. doc. príme.

op3 scire non solum causas, sed significationes accidentium. Dicendum qd narratio accidentium in dicitur cibis significatibus sicut ad sermones valde particulares: et ideo referuntur ad se scilicet: ubi significationes sermones accepti ab operationibus erunt bonae et qualitates. Tel dicendum qd qui dicit de operatibz quod sunt causae finales, debet intelligi qd de accidente aliquo de quo sumitur significatio: h operatio non fit nisi occidens. Tel dicendum qd si hic dicitur enumerasset accidentia a quibus sumimus significationes de sanitate et egritudine qd per alias causas non transmittunt bene fecisset: confisus est tamen non intelligere et illo capitulo per secundam: Accidentia et significationes. C. Dubita ter secundum: qd hic deficit vniuz genus causae. Infirmitas mentalis quod ponit C. Infirmitas de accidenti et morbo. C. Dicendum omnino

materiales: efficientes formales: et finali-
 les. ¶ Causa vero materiales posite: in
 quibus sanitas et egritudo mēsurantur:
 sunt subiectum quidem propinquum me-
 dibus aut spiritus: et subiectum quidem
 longinquum humoris: et eis longinquo-
 ra sunt elementa. Et hec duo sunt subie-
 cta sibi compositionem: licet sint cum al-
 teratione. In cuiusque autem rei composi-

[illegible]

Jacobus

salicet efficiens quod principium videtur motus: et hinc gratia cuius efficiens operatur de quibus omnibus tractat Aristoteles secundum philosophum: et primo: et secundo metaphisice. Quidam aliquas causas instrumentales et causas sine qua non et quatenus et digerens non ponens manum ad opus fuisse de numero causa dicunt: non videtur hic aliqua videri speciem cooperentem: si numerate sunt in sufficienter. Dicitur quod in infirmis redit ad agentes: quod mouet vi mouet ab agente principaliter. Et casine qua non non possit dici casus aliquid potius requisitus necessario ad effectum nisi percurrat ad ipsum modum forme vel materie vel agentis aut finis vi visus vel huius vel ipsius vel loci et casine qua non recte referenda non tamen est proprie causa illius effectus. Vel et quod aliquo modo ad efficientis speciem reducat. Et considerans similiter: digerens solum quoniam extrinseca causa est et non intentio potius velut finis: talis autem est efficiens. Causae vero males etc.). In secundo dicitur primo quod cause materiales possunt esse assignate a medicis in quibus sanitas et egritudo mensurantur: et hoc fit ut scilicet latitudinem sui esse sunt subiectum quidem propinquum et remotum: et hoc fit ut spiritus et longinquum humores et longinquum elementa. Secundo dicitur quod duo scilicet humores et elementa sunt subiecta sanitatis et egritudinis secundum compositionem ideli mixturam eorum ad invicem: licet sint autem humores: hi autem elementa simul in unam mixta se se alterant et constituent humores: hi autem humores simul mixti se coalescant et constituent membra. Et in hoc quod dicitur princeps: licet sint cum alteratione tollit opinionem ponentem coporationem componi et atomis impassibilibus vi ponebat. Democritus primo de viamento. Et tertio dicitur quod in omni compositione res que sit principium ideli visus ponitur preuenit ad aliquam vitalem. Et hoc vitas autem completio aut forma. Et licet per formam possit intelligi forma rei substantialis: quantum tamen intelligitur dispositio partium fm pformationem quod philosophus et de numero et positionem: quoniam de prima forma tractare est philosopho loco de forma medica. Et id apponit quidem libri quibus inferitur ideli resiliat et actione et passione primarum quoniam: qualitatum ad invicem. Et forma ideli coequalitas partium est fm compositionem ideli mixturam partium elementarem generare in debita commensuratione pformationem: quantum tamen numeri et positionis. C. Circa idem primum quod queritur si spiritus vivunt et senti funt in firmis. C. Pro responsione attenditur duplex est spiritus. Quidam coplatant in substantia carne et vivens forme et organo naturalis calorem. De quo videtur princeps et tertius. In secundo ca. 7. Substantia propter quod creatum est et

En prime premi.

bum cum sit viuens est immediatum subiectum sanitatio: ⁊ egritudine cum sanitas ⁊ egritudo: sint forme siue passionis viuente vi viuens est: humores autem non viuunt nisi cum sunt membrum ⁊ sunt similis elementa ⁊ remotiores autem sunt elementa: ⁊ participatione vite: cum sint humores ⁊ ideo sunt subiecta longinquiora. ¶ Dubitatur: virum humores sint subiectum sanitatis ⁊ egritudinis videtur q non: quia humores sunt causa sanitatis ⁊ egritudinis: ut sen fecit deibus capitulo de causis. Dicendum q humores viciatigati sanguis: ut effens aut habens somam per quam potest membrum transmutare ad calidum vel ad frigidum: ⁊ buli causa dicitur efficiens ⁊ natio ⁊ egritudinis: sanguis autem vi potentia viuens: q potest fieri membrum: videtur subiectum sanitatis ⁊ egritudinis: sed

tionē ⁊ alterationē que sic ponitur ad ali
quas penentur vnitates. Et hec vnitās
ad quam huiusmodi reuertitur multitu
do aut est cōplexio aut forma. **E**x
plico vero est fm alterationē ⁊ forma fm
compositionem. **E**fficientes autem
cause sunt cause permittentes ⁊ conser
uantes humani corporis dispositiones
sicut sunt aeres ⁊ que eis continuantur:

autem de compositione membrorum ex humoribus: & est questio super capitulo de membris.

[illegible]

De partibus

est spiritus effusus et ipso est substantia calida scilicet caliditate innata non ca-
liditatebus nocione corporis et accidit et est malicia complexionis cordis quando
est calida vt minoratur et resoluitur et vt conuertitur in fumum et conturbetur.
Et paulo post vocatur spiritum radicem et corpus cordis ramum spiritus. De isto
spiritu dic qd puit et famus est aut infirmatur. Alius est spiritus fluens qui ge-
nitus in corde et subtilioribus partibus sanguinis et de illo spiritus dic qd quemadmodum for-
arterias ad membra trahit ipsa vniuſa. De illo spiritus dic qd quemadmodum for-
matur et in mēte artificis vt in agente et in instrumentis vt in vehiculo de-
ferentibus virtualiter formam artis in materiam extrinsecam et est in materia
extrinsecam acti vt in subiecto: sic vita est in pane formam vt in corpore et in spiri-
tibus vt in vehiculis virtutum et in membris vt in subiecto. Idem iudicare po-
tē de sanitate et morbo. C. Quercet aliquis ar in litera dicit princeps qd sub-
iectum propinquum sanitatis et egritudinis est membrum aut spiritus et non
dicit copulatū membrum spiritus. Dicit qd fecit illud ad faciendū dū his
qui posuerunt cōmensationem sanitatis in temperie spirituum: licet necesse spiritus
esse membra: bñs que ponunt vitam et animam et sanitatem et a morbum
non inesse membris: nisi mediantibus bñs spiritibus. Rursus refert signum ponit qd re-
solutis spiritibus et manētibz membris corpus negz vegetatur negz viuit negz
sanum est: negz languet: sed est cadaver exangue et examine et intercepto viui in
inter coe et alia membra: membra illa velut mortua apparent. C. Rursus que-
ret aliquis an humoris et elementa sint subiectum sanitatis et egritudinis. Dicit
qđ non actu. sed potentia. Inquantum scilicet ipsi ahi sunt membra per cōm-
munionem et a litationem eorum adiuncentis deo dicit princeps qd sunt subie-
cta longaqua. Contrarium asserit tamen Euer. 2. colligit capitulo primo quo
ad vitranqz choleram. Et rursus inquit cholere non generatur et triphise: est impos-
sibile eas conuerti in sanguinem: sed ipse sunt in eo et in potentia. Et quando co-
rumpitur sanguis multoties conuertitur in eas. Sed plegma est materia
membris remota: ideo quia membra non generantur et ipso nisi quando sit
sanguis: per Zuerors.

Efficientes autem zē. (C) In tertia enumerat princeps vnde in genera cau-
sarum efficientium vel conseruatum famitatem aut egritudinem. Quorum
scilicet vocari solent res non naturales et sunt quæ extrinsece corpori quodam mo-
do necessario occurrentes ipsi in vni quodammodo. Primum quibus videtur
11. cū et aer non circundans non innatus nobis et prima mixtura et prima co-
pōne elementorū. Et illa quōdō acri a nos abin cōtinuant. salutaritēq; acri et sim-
anisi

Fen primic pruni.

et comestiones et aque et potus et que eis
pertinuant et eū et retentio: et regiones et
ciuitates: et que eis pertinuant: et motus et qe

idem Inaunum si ergo variatur humidum radicale variatur humidum radicale
 idem homo numero tota vita. Si qd e animatum potest stare idem numero:
 nem qd spiritus e animatus. Quia spiritus restauratur per nutritio-
 nem qd idem in tota vita. Quarta propozitio est dare spiritui influentes qui
 generantur et cōceduntur qd membra debent habere quādam agnoscentia ad
 coe: hoc non fit nisi cum spiritus data e coe. Quinta propozitio est spiritus
 e coe datus omnibus membris non est animatus: probatur primo qd Gal
 II. tractatu 3.

ceptionem. Cuius spiritus inuolatur in nobis frequenter. Et quibz
qz ppositioibz inferuntur: facta ad expositionem textus Aul. qz littera
Aul. potest exponi dupliciter: aut po: aut aut: po et quatuor membris qz spi
ritus. Aul po: aut po: aut qz vnum non est animalium sine alio potest dici: aut p
z spiritus. Contra banc opinionem pono. 7. ppositioes. Prima non est
dare istum spiritum complacitum rationi: quia fundato in principio cor
porum et contrario eis dico ergo qz est animalium ex mixtione et virtute caloris
existens in spacio aeris vel visceribus terre: spiritus vnum continuus co
stituitur natural: quod est vnum corpus et non vbi corpus: verbi gratia au
tum qz non habet duos partes diuersas quarum vtraqz sit aeris: et vna dica
tur spiritus in auro: et alia sit huiusmodi in auro: sed spiritus animalis est vni co
rpus: verum continuum constituitur natural: qz ossis: quare inueniuntur: tunc
dicatur etiam virtute feminis generatur caro: et qz in quatuor qz confinitur
qz est vnum corpus non vltimum in duo corpora: habito rationi: probod
quod videtur fuisse intantum antequam Auer. enim. 2. colligeret et Aul. loquen
s de mixtione absolute: non inueniunt per illam et in illa colligere nisi so
na substantiam et conclusionem: isti ergo et biaz duobus corporebus sumitur
vnum mixtum mirandum est qz de eis non dixerunt. Simples pluralitas re
um non est ponenda sine causa: sed huius corporis calidi dicti spiritus non
est necessarius: non vt efficiens: qz celum et agenda particularia sufficienti
in generatione mixtum non vt recipientes: qz corpus et agenda particularia sufficienti
per vnam collectionem super tota materia vel subiecto receptum reci
tere formam mixti. Secunda ppositio in animalibus vt in homin: spiritus
autem a corde vt appropriatus dicti spiritus complacitus quod declarat ta
rationem: qz dat vnu spiritum qui est corpus calidum subtile mobile in o
re corporis: quousqz igitur ille spiritus est in locis comunibus volatido lu
re membris dicunt spiritus huius calor influens: cum autem appropriat puic
ari: illi ois: penetrat huius in potis eis et quiescit in eis dicitur innatus.
Tercia imaginis: qz carne fit vnu spiritus huius calor dictus qui sit formaliter
cor et alius in ois: qz fit formaliter cor et ille dicatur spiritus complacitus
vnde innatus: spiritus a corde datus esse ille qui est spiritus in compla
citus: quos appropriatus membris: vnde probod qz spiritus complacitus con
sistit non est necessarius: spiritus a corde datus innatus qz ille qui calidus
est igitur frustra alio pontur: fit est: quia vel est necessarius vt daret for
mam viuiculis confinitur: vel formam conferuere non vt illas daret: qz spetna
euerana illius datus non vt illam conseruet: qz sufficienter seruatur mem
bris a calido extrinseco. Ita calido dato a corde. Contra predicta primo comu
iter dicitur qm in membris est calor innatus qui est alius a calido dato a cor
de. Dicendum est qz ille calor est qualitas. 7. 9. et non est corpus quodam di
ctum. Sed contra in primo instanti generalis esse corde. Et hoc habet spiritum
matum: sed illius non dedit ipse cor: qz fit in tempore. Simples generatio cor
e: aliquo tempore post hoc generatur caro manna: sed primo instanti gene
tis non est habet spiritum a corde: cor in tempore transmittit spiritum.
Ad primum dicendum qz sicut cum primo est cor et sibi animalium appropia
m virtute feminis generatur: et par nondum est qz possit fieri dare sangui
ni vt intelligitur ab Aristote. 2. de generatione animalium. Ita spermata ge
nerans cor simul generat spiritus qui sufficit quo ad ipse sibi faciat spiritum
et dicitur de spiritu carnis manus vel possit dici: qz quando fit manus
per aliam facit spiritus a corde datus: imo creditur qz cor generet membra alius
vt tu dices alius reddi in oppositum. Vt qui dicit qz generans membra ge
nerat in eis spiritum. Dicendum qz spiritus quem quodammodo generat in corde et pia

De partibus

virtutum animarum hoc modo cadunt sub vna. 7. rerum naturalium. sub opatione. Alio modo potuit debite vel indebite applicate corpori sanitatem seruare vel generare morbos: aut disponunt ad eos 7. scilicet sunt res naturales: quibus contra naturam. Secundo. alterant 7. diuersitas in etatibus. Nam pene eas contra disponunt ad sanitatem vel egritudinem vel phlegmatici naturaliter in puericia 7. fene apud iuuenem egrotare plus. In iuuenute vero 7. principio fene citius minusque possunt 7. 8. cholici. Et Attende 8. quod 4. quibusdam numeris in ter res aneas res habet non iter res: respondit inter res aneas connumerari habet respondit ad id quod dicitur. Octauum est diuersitas in generibus. scilicet. Nam 4. res paribus virtutibus masculinis redditur. Virgatus virtutibus virgosis. 7. aquilus. 7. geminus vero infirmus debilius 7. pigrius. Et Attende etiam illi visio per diuersitatem in generibus intelligere aptitudinem ad sanem vel egrum veniendi contra naturam ut res aneas naturalibus ita ferus. Et Attende 4. quibusdam numeris. 7. mechasam vis uimiferis vel operibus mechasamicis: quarum aliquid eorum 7. aro fabricabile circas alia res non excedit caliditatem aut frigiditatem aut aro tora 7. aro tertio. Item alia sunt magni laboris alia minus 7. aneas: fin per seruant aut faciunt sanitatem aut morbus. Et Attende 7. hoc genus connumerat a medicis compehendiuntur. Nam motus 7. quietudo. Decimus est diuersitas in morbus. Et intellige per motum connumerandos vel 7. ciplinas vel habitus virtutum 7. viciatudo. Et Attende 4. quibusdam differt ab

ma a spermate generantur est spiritus innatus & eiusdem speciei cum spiritu q
posita fit a corde ad contraria quantum ad istam propositionem. Dicitur
q ista consequentia non est inibi evidens hoc corpus agens est vaporosus: er
go generabit vaporem. Ad ar. q dicit omnia habent spiritum &c. dicendum
q dicit oia animalia & intelligit vt determinatum est. Tertia propositio est ipsa
iste innatus quem ego pono & ipsi ponunt non est animatus proba primo p

z in reb^o que i humano superueniunt cor
pori ipsi tangentiibus: siue sint contra

bus corpus nostrum componitur inter quas posuit spiritum quem Dy//
nus dicit esse animatum ex hoc q inter corporis partes numeratur statim de
eodem spiritu Gal. ibidem subdit propositionem unde ipsi allegant q spiri//
tus influens no est animatus scilicet q iste spiritus mutatur sm cibi receptio
nem hoc probatur ratione primo q non oportet q sit animatus aliqua necel
sitate vt probatur ex. Amplius homo esset duo corpora: animata diuisa sm lo
cum & diuersa humani superficiem imo sunt talia q vniu in extremum p o
pium termino scilicet copulenta carnis & aliud non sic est terminatus: imo
est multum configurabile alteri scilicet corpus vaporosum dictum spiritum.
Quarta propositio sequitur ex predicta spiritus innatus non manet idem to
ta vitas continuo inuolatur per generationem eius in corde & transmuta
tionem ad membra: & continuo resolutione est: quare autem in vno quocq me
bro non fiat virtus generans illum cum sit virtus potentior: scilicet bano ani
mam in nutrimento & augmento est alter virtus. Quinta propositio illud qd
fomaliter est animatum est membrum ratio q anima est actus corporis organi
citate autem non est spiritus nec humor igitur est membrum. Sexta pro
positio membrum non durat in esse inaiato nisi per instantia spiritus: ratio q
hic substantialem membrum non durat in esse inaiato nisi per instantia spiritus: ratio q
loce: sed ille calor est ingentis in spiritu vt sensus ostendit. Septima propositio
non oportet q minimum formale spiritus venire ad quodlibet minimum
formale carnis & aliorum sed sufficit q in certa mensura magna pars continui
lis calefiat spiritus tante quantitate: ratio quia minimum formale spiritus:
occupat mensuram locum minimo formale carnis cum minimum rati fit ma
tius minimo densius: vt intelligitur colligitur tertio: ergo quodlibet minimi car
nis habet iuxta se vniu minimum spiritus r. q tot essent minima spiritus
quos sunt minima carnis: tunc euanescente spiritu ab homine vt in resolutio
& mortuo per euaporationem caro apparet in duplo minoris tumore qd pus
esset. Amplius est aliquod minimum membrum q idiget tribus minimis spi
ritus scilicet naturalis vitalis & animalis: quomodo ergo tria minima stabit
in vno minimo carnis. Considerandum tamen q imaginari possumus nul
la minima tangi ab vno minimo verbi gratia diuisa circuli in plures par
tes & in centro sint spiritus omnes illi possunt tangi ab vno minimo vel spiri
tu. Sed q ad tot partes formales diuidatur spiritus in carne ad quot est pos
sibile diuisi carnem non est expediens: ex quibus inferitur quare Alii dixit ne
bunt: q ipsum solum est subiectum sanitatis & egritudinis & spiritus non est
eius subiectum licet non sit subiectum sine spiritu: sed quia spiritus valde ap
propinquat ad esse animati potest dici quasi animatus cum habeat animam vir
tualiter: ideo egritudo que est in membro formaliter potest dici i spiritu vir
tualiter: ideo dicitur spiritus i subiectum sanitatis formaliter est membrum
sed virtualiter est spiritus. Ad contraria patet solutio: sermo enim Aristote
libi debet intelligi de alio spiritu facto in corde: & ille spiritus continue gene
ratur: & transmutatur: ideo dicitur vniu idem spiritus semper: aut sit semper
alter & alter: sermo idem & de alio quasi dicat quomodo est leuius: quia idem
sermo est de sanguine & de fluio & de his fluentibus. alie rationes soluntur
in questione nostra de sanitate cum autem Alii dicit. tertio cau. fen. xi. q spi
ritus est radix intelligit q animas radicat. i. conseruat in corpe illam & tenet.
a. Formales &c. C. Dubitatur vtrum complexio & compositio & virtus sit
causa formalis sanitatis & egritudinis. Dicendum q non primo q tunc for
me essent formales: secundo q est indifferens ad sanitatem & egritudinem non
est sanitas & egritudo: sed complexio & compositio est huius. Secundo du
bitatur quomodo virtus possit esse causa formalis egritudinis: quia virtus sit
res naturalis & principium bonarum operationum de se. Amplius quero q
est egritudo in virtute & que sanitas in virtute. Amplius prima genera egritu
dinum essent quattuor: scilicet in complexione & compositione in virtute & vni
tate. Considerandum hoc primo q compositio finitur hic pro natura co
positionali. i. creatura quantitate & numero & sit: non similitur hic sicut in
ipsa sumebatur pro substantiali forma siue pro vniore vel pro compositione in
ipsa. dicitur igitur quidam & videtur fuisse Dynus q ista dicunt causa forma
lis in quantum informant subiectum. q. quia alium posset dici causa forma
lis sanitatis & egritudinis & similiter etas & sexus & bulus. Alia solutio Dy. q
complexio & compositio possunt considerari dupliciter. s. vno modo absolute. &
vtr sic non sunt cause formales immo materiales sanitatis & egritudinis. Alio
modo: vt sunt sub propositione vel & in propositione & sic sunt causa formalis
quia sunt ipsa sanitas & egritudo: hanc viam tenui in questione nostra anti
qua de sanitate vbi nulla possumus que mo no tenemus. Alter possumus
faciliter dicere q complexio est causa formalis sanitatis: quia est ipsa sanitas:
hec complexio. & hec alia complexio est ipsa egritudo: similiter compositio

q. gra. quantitas hec tanta quantitas est ipsa sanitas quantitas & hec alia
tanta quantitas est ipsa egritudo quantitas: vt supra diximus. Ad contra
rium primo dicendum q ibi est quidam modus loquendi quasi diceret. Si
aliquis quereretur que est causa formalis sanitatis diceremus sua essentia. & tunc
vltius querenti que est sua essentia diceremus sanitas in complexione est
ipsa complexio & in compositione est ipsa compositio cum quibus anima be

naturam: siue non sint contra naturam.
C. Formales & vo cause sunt complexio

ti & egritudinis: nullus color vel ratio coloris albo & nigro vel aliter q co
plexio vt non determinata ad hanc mensuram siue gradum vel illuz non est
causa formalis immo est res a qua sumitur ratio generis predicabilis de sani
tate & egritudine complexionali. Sed complexio sub certo gradu vel mensu
ra est ipsa sanitas. ista ratio inducit difficultates de realitate vniuerialis. Ad
dubitationem secundam. dicit Dynus q per virtutem intelligimus vnitatem
non virtutem vt est potentia anime sicut enim sanitas & egritudo est aliqua in
complexione aliqua in compositione. ita est aliqua in vnitatem virtute ante
non potest esse sanitas quia in vritute non attenditur proportio & disposi
tio ad ipsas operationes cu ipsa consistat in inuisibili. Euilemus dicit q
virtus est causa formalis sanitatis & egritudinis quia sanitas & egritudo non
informant membra nisi sit vniu: & per consequens nisi sit virtutes anime
habens. Alter possumus dicere q si virtus est anima vel est aliud ab anima
hoc non curamus cum dicitur causa formalis non eo modo quo complexio
que est ipsa sanitas vel ipsa egritudo. Sed dicit causa formalis: q appropin
quat ad esse complexione & compositionis in operatione. virtus enim est ope
rationis principium principalis qd sit complexio vel compositio. immo con
plexio & compositio sunt instrumentum. & complexio & compositio sana est
instrumentum bonum sicut bona dolabra carpentarii sed complexio & com
positio mala vel egra est instrumentum malum sicut mala dolabra. Ad contra
rium primo dicendum q virtus est principium bonarum operationum cu
bono instrumento & malum cu malo vel aliter q ipsa de se semper est prin
cipium bonarum operationum: sed malum per accidens. per impedimen
tum ab instrumento malo. Nos aut iam declarauimus tertio de accidenti
in morbo super primo ca. q egritudo non debet dici principium actionis lefe
sed verius dicitur principium lesionis in actione & maturus declarauimus
in hoc scripto super regni primo ca. de signis & in questione de sanitate. an in
ducatur partem. Ad secundum dicendum primo. q virtus non differt ab
anima. secundo q si sit aliud ab anima sequitur animam & est formale quid
sanitatis non eo modo quo complexio & ideo non facit distinctionem genus sani
tatis & egritudinis. Dubitat tertio quare non dicit causa formalis est vni
tas iam apparet vna solutio ex dictis Dy. Antonius dixit q non debuit enu
merari quia vnitatis non est aliquid quo virtus operetur. sed aliquid hinc quo
non potest operari contra sanitas est in quo virtus operatur sed vnitatis. vni
tas communitatis vel cognationis est aliqua sanitas siue in vnitatis est sanitas
sicut etiam in compositione vt. s. primo de accidenti & morbo & apparet q
oppositum vnitatis est morbus. s. immo continui. Alter dicendum q Alii
cen. per compositionem & complexione dedit intelligi naturam communem
que dicitur vnitatis & eius oppositum sicut enim Galien. fecit in tegni in diffi
ne corporis sani simpliciter. Quarto dubitatur quomodo complexio po
tessit ponit causa formalis & causa efficiens. Respondit antonius q comple
xio & etiam virtus est causa efficiens mer. quia mer. cibo & potu cibum enim
& potus. & medicine non possunt esse causa sanitatis & egritudinis: nisi per
mutentur a corporibus nostris. & ideo dicit q supra cum fecit Alii. mentio
nem de causis efficientibus non dixit de virtutibus: nec de complexione: con
tra complexio quandoq ponitur causa coniuncta vt fen. secunda huius capi
tulo primo de causa: ergo non causat quandoq metat. cibo vel potu aliud di
citur non est verum primo quia de causatione quam fecit virtus: dicit. cum
dicit de operationibus quibus mediantibus virtutes causant de complexio
nem etiam dedit intelligi cum dixit de etatibus & sexu que sunt amera comple
xioni & causant sales dispositione. quia ad alias egritudines & sic ad alias mo
dos sanitatis disponitur infans quam iuuenis: scilicet igitur q complexio
nea secundum q sunt forma in membro qua sunt operationes bone vel ma
le: sunt causa formalis secundum autem q complexio membri vniu. s. g.
epatis dat stomacho quem contangit vniu bonum calorem qui est sanitas est
causa sanitatis effectiua secundum autem q dat malum calorem qui est egritu
do in stomacho est causa efficiens egritudinem. Quinto dubitatur. quomo
do dicit q virtus aduenit post complexione immo videtur q complexione
post virtutes. quia compositio est accidens quod consequitur formam subst
talem: per consequens virtutem anime que inue diatius aliquo sequitur
animam dicit antonius q in ali duplex est forma vna que consequitur mix
tum sedm q mixtum & hec est complexio: alia que sequitur cum secundus q
animatum & hec est anima nec est complexio quia illa est qualitas
meta. inter extremas qualitates: nec est extremum qualitas tamen hec ani
ma operatur cum complexione. & quia comp^o quia mixtum est mixtum
prius q anima. nam alias prius est mixtum q animatum: ideo virtus sequitur
complexionem: Consequi instare contra hoc complexio de qua hic est ser
mo est formaliter sanitas & egritudo siue causa formalis sanitatis & egritudinis
sed

Jacobus

accidentibus animi: sicut habitus ab actibus. Undecimum est res casualiter
aut fortuite occurrentes humano corpori sicut casus: per cussio motus: obuia
tio rerum gratiarum: iocunda societas & similia sine numero: quibus nostra
fragilitas subiugatur siue sint contra naturam siue non sint contra naturam.
C. Formales vero &c. C. In quarta dicit q cause formales corporis sanabi
lis & egritabiles sunt complexiones & virtutes que veniunt post eaz: com
positiones. i. comoderationes vel lapsus partium eterogenearum s. plasma
tionem quantitatem numerum & positionem. Nam per istas creatas copus
redditur sanabile & egritabile: sicut per animam redditur viuens & anima
tum. Impossibile enim est corpus esse sanus sm membra homogenea sine co
plexione cum sanitas homogeneum sit temperies calidi: frigidi: humiditatis &
tali. Septimo pby. ar. 17. Et sm eterogenea sine compositione cum sani
tas eterogeneorum non fit nisi coequalitas compositionis in plasma
tionem quantitatem numerum & positionem. Similiter impossibile est corpus esse sanum
vel egrum siue virtute: quoniam vniu quicq dicit se esse sanum dum solitas
preter vlium impedimentum facit operationes. Membro autem aliquo ope

De partibus.

rationes facere nequeunt: aut impedit faciente infirmus quis sm membris
illud appellabit: vt ait Gal. primo morbi. Sed facere operationes non est si
ne virtute nec lesio actionis: cum igitur complexio compositio & virtus sint
forme corporis quibus redditur sanabile vel egritabile merito dicuntur cau
se formales. Queret aliquis quomodo si virtutes sequantur vel antecedat co
plexionem. Cidetur q antecedant: quia compositio virtutum cum membris
est compositio substantialis: cum virtus sit membro velut anima. Iuxta illud
Aristo. 2. de anima ter. 9. Si oculus esset animal visus esset anima eius: sed
compositio complexionis cum membro est accidentalis sicut pume qualitas:
tes ex quibus proeunt sed necessarii sunt vt compositio substantialis pce:
cedat accidentalem: cum accidentia non inest compositio & trahere no pos
sint esse a materia nisi preformata ex materia est ens in potentia primo pbi
ficum ter. 82. Oppositum dicit bti prin. Dic q virtutes vegetatiue sequun
tur complexionem & virtutes organice compositionem taliter q ex contin
ctione anime ad corpus armonizant tali complexionem & compositionem se
quitur necessario naturalis potentia que dicitur virtus. Ad obiectum dic q
compositio

Feb. I. primi

nes ⁊ virtutes que post eas eueniunt
⁊ compositiones. ¶ Cause autem fi-
nales sunt operationes. ¶ Et in scien-
tia quidem operationum est scientia
virtutum proculdubio: ⁊ scientia spi-
rituum qui sunt fabrica virtutū: quē-
modū modo declarabimus. ¶ Nec
ergo sunt fabrica doctrine medica-
lis. Unde aliquis inquit de corpo-

Jacobus

ab eis nomē ⁊ spēm. Mō. n. dicitur vitalis: nisi qz

re humano quomodo sanatur aut infirmatur. ¶ Huius autem inquisitio nis perfectionem: scilicet ut sanitas cōseruetur et egritudo remoueat: oportet etiam habere partes fm iftarū duarum dispositionum et suorum instrumentorum causas. ¶ Et huius causa est regimen: cum confectione et potu et electione et aeris et mensure motus

[illegible]

mēbia defert virtutes vires et explicat actus eius quā sumpsit a cōcedēte de animalī et naturali spīritui intelligit. ¶ Attēde circa quōd rē dicitur in hac parte spīritus illē subiecta vntūm qd spīritus non sunt in subiecta vntūm pncipalissimō mēbia def instrumentalissimē infru- uentū artificū mēbi pōtūnt subiecta formatū artio qd defertur eo ab agente pncipali in matricz extrinsecz et pntus tractat. ¶ Illud ergo tē. ¶ In septima concludit pnt. qd bec s. cause pndictē signa fūnt mēbia doctrine medicinali. obiecta medicinē theoricē de quibus f. tractat vnde i. per qd aliquis inquiri. i. potest intelligere et cognoscere especulatiue de corpore humano quomodo. i. fm quā partes et spēcies mōbi sanatur aut infirmatur.

Huius autem ꝛc. ¶ In hac tertia parte principali bus capituli primo tangit in nos necessi-
tatem partium medicine practice. Secundo tangit causas coferuendi
sanis sanitas & cure egritudinis ibi ¶ Et hinc causa ¶ Et ratio ratio
fitiones hinc quas variantur dicit cause ibi ¶ Hoc autem totum. ¶
¶ In prima particula dicit qd oportet etiam perfectionem huius inq-
sitionis inuestigationis hinc discipline ut sanitas coferatur & egritudo
remouetur habere partes plures hinc causas diuersas & illorum diuersi
dispositionum. ¶ Sanitas & egritudo & causas diuersas in modos cau-
sanal vel mutandi diuersos in nos hinc instrumentorum sicut habet inq-
uisitio peculatiua de causis & hinc sanitas & egritudo variis par-
tibus pro coferuatione sanitatis in generali ordinata est tertia hinc huius
permutationis sanitas & cure egritudinis quarta hinc. Infirmaria autem co-
te sequent. ¶ Et quarta pars capituli hinc memorat pnceps. ¶ In par-
tione est tria vnum remus completur. Tunc est regimen & nutritia. ¶ Et
alia est medicinarum exhibito. ¶ Et tertia est operatio manualis.
¶ Et hinc causa ꝛc. ¶ In secunda particula dicit qd huius scilicet ut
sanitas coferatur & egritudo remouetur causa est regimen cum con-
e dicit & electio artus nos circūdando & assidue in nos attrahi tam per
ambulationis qd per totos articularum ad cutem terminatur: & inebria
q̄ enacutia quocunq̄ modo sit vel refriguita. ¶ Et medicatio manna
b ij

Fen. I. primi

cunqꝫ eorum esse occultum fuerit: ad il-
lud declarandum demonstrationem af-
ferre debet ipsum diuidendo terminan-
do ⁊ complendo. ¶ **C** Salenius⁴ namqꝫ
cum demonstrationum argumentationes
super diuisione primam facere aggressus
est: non debet aggredi inquantus est
medicus: sed inquantus est philosophus.
¶ In scia⁵ enim nāli oꝝ loqui sicut alphab:
qꝫ cū affirmare aggressus fuerit qꝫ coita-
tes seqꝫ debet: nō oꝝ loqꝫ de hoc inquantus
ipse ē alphab:⁶ inquantus ē mutabelim.

[illegible]

Jacobus

te scien diu eius accidentia ⁊ concomitantia essentialem
 ⁊ Saluenus naq̃s etc. ⁊ In sexta vicit q̃ cum Sal. aggressus est facere demon
 stratum argumentationes super diuisione primam. i. super membro diui
 sionis quod est de tractandis a medico sine ratiocinatione non debuit id aggregari
 in quantum medicus: sed in quantum philosophus. In scientia enim natura
 li. i. in his que sunt de philosophia naturali medicus debet loqui sicut alpha
 bet. i. ut doctor legis qui docet homines qualiter debent orare ⁊ matrimonio
 contrahere ⁊ iustitiam colere ⁊ pacem seruare: sed non probat quod docet:
 immo supponit notum esse. Qui. i. alphabeti seu doctor: legis cum aggressus
 fuerit affirmare. i. argumentis seu ratiocinatione concludere q̃ homines de
 bent feci commutari: id est non esse solitari ⁊ inimiles nō debet loqui de
 hoc in quantum alphabeti: sed in quantum est methaphisicum. i. philosophus qui
 probat

¶ vel frigidum ⁊ humidum: ⁊ sic quatuor sunt elementa.

¶ Terra quidem zc. ¶ Modificat terras: ex loco in medio zc. ex qualitate frigida zc. sicca: qd probat: qd nisi alia res eam permutauerit sic apparet: iter ex fine: qd facit ad retentionem zc. fisionem. ¶ Dubitatur vtrum locus terre sit centrum mundi: z videtur qd non: centrum terre vel est pars terre: z tunc pars locabit totum: vel est punctus imaginatus: z ille non habet virtutem lo-

plura: quorum duo sunt leuia: ⁊ duo gra-
uia: leuia sunt ignis ⁊ aer: grauia ſūt ter-
ra ⁊ aqua. ¶ Terra ē corpus ſimplex:
cuius locus naturalis in medio totius
exiſtit in quo naturaliter manet quieta:
⁊ ad ipſum cubat eo ſeparata fuerit na-
turaliter mouetur. Et hec quidem eius

est centumzialis est locus
ambiens: ille est superius concava extra: corporis stititens: i. superficies aque:
exemplus punctus de triangulo flante cum angulo, super plano: locus enim ter
minatio est punctus plani que tangit: loci ambio est superficies corporis
in quo est triangulus: ergo hoc soluit contradictione inter quartum pho: vbi
terra locatur in aqua & aqua in aere & aer in igne & ignis in celo & hoc non ambio
pluris: quartus & secundus elicit: vbi terra locatur in centro. Quidat virum
fomale loco terre sit in medio & voco fomale loco illud qui est perfectio terre
propter quod terra mouetur deorsum sicut propter finem & fomaz ibi videt
ur hoc finit in centro: quod adntrus terre mouetur: ibi naturaliter quiescit &
a concavo aque recedit ergo centrū est talis locus & non concavū aque: con
tentia est not. ergo dicto & dīcuntur quoque loci & mundi cōmento. 21. vbi
dicit qd elementa non transfmutantur ad loca illa nisi in quantum sunt finitula
& perfectura: generalia accipiunt quatuor phōum cōmento. 69. intentio igit
tur terre est finitudo: & contentia ad terras que mouetur versus centrū
& per consequens ibi est fomale loco. In contrariis aut. qd fomale loci est ali
qua qualitas per quas locus conuenit loco & conseruat illud: sed talia qua
litas non potest esse in indissolubili mathemathico sicut est finitudo: ergo erit in
superficie aque. Respondit cōmento: alibi in ca. de loco elementoz qd
locus ad quem terra mouetur est duplex: vnus ad quem mouetur sūm qd ter
ra sit. per naturam forme: & ille locus est superficies aque ratio illius mouet
ter per naturas forme vbi conseruatur: forma enim est qua que conserua
tur & conseruat appetit: sed superficies aque est finitudo: in ea enim con
seruatur terra cuius ratio est: qd corpora naturaliter sefe locantibus habent na
turaliter virtutes se inuicem conseruantes. qd locus cōseruat locatum: na
locus enim est conseruatiue locus: vī secundo de anima cōmento. 4. aqua
autem & terra sefe locat. i. aqua terram. Similiter ibi est fomale: scilicet cō
seruatio terram: vbi est qualitas que conuenit terre sed in superficie aque est
hoc scilicet frigiditas. Apparet igitur qd superficies aque est conseruatio ter
ram & fomale loco terre. Alius est locus ad quem terra mouetur per mate
riam: est hic locus deorsum: terra enim propter multa materiam est graui

Jacobus

ne necessitate vel utilitate ita q̄ n̄bi f̄ ultra faciunt : & ideo cuius 4. sufficiunt
elementa ad generationis finem non s̄iunt condita pura. Secundo die q̄
actus qualitates in fumo & puri esse determinant sibi passiva. Et ideo die q̄
v̄ elementa esse inuicis fortius repem̄ter & reducentur ad vn̄as compo-
sitiones aptas forme mixti melius f̄ ut & valius v̄ cōtrahantur in duabus qua-
litatibus. Quarto die q̄ impossibile est aliquod corpus esse quod non sit be-
ne vel male terminabile. hoc aut̄z est esse humidus vel secus. 4. metho. co-
ter. 3o. 3. It̄s impossibile est esse corpus sine actione. frustra enīz est. hominū
aut̄z actus naturalis per calidū aut frigidū f̄. Ad obiectū die q̄ non est f̄
f̄ m̄se de completionibus & elementis eo q̄ in omni cōplexatione sunt qua-
tuor. vn̄que qualitate refracte. ¶ Circa secundas diuisiones at̄q̄e q̄ leuitas
attēditur penes accessū ad terminū s̄bere generalis v̄ & corruptibilitas.
Ignis ergo quonias attingit vltimū terminū vltimū s̄bere leuissimū dicit̄
ut & post ipsū aere. ¶ Sed inabit aliqua ignis aliquando descendit : ergo
non est leuissimū. aliumputat p̄t̄et in tom̄to & fulgure & flellis cadēbus.
It̄e celi superfer̄ ignis ergo est leuissimū. ¶ Ad p̄mū die q̄ predicti quos
non sunt puri neq̄ naturaliter ex se descendunt sed impulsū. Ad 2. die q̄
eius nō est grane neq̄ leue : quia grauitas & leuitas sunt passionēs inobis m̄
tu recto non circulari. Grauitas aut̄z attenditur penes accessū ad medium
totius mundi quod est centus terre : quonias terra attingit bunc terminū
dictur grauitas & a aqua que terras ambit grauitas potius f̄ p̄ceit̄ aqua
aliquo p̄ quia q̄ntiusq̄e profundē quā effoderit in terras f̄ p̄ceit̄ aqua
in foues descendit aqua illa vsq̄ ad fundū foues. It̄s videmus q̄ aqua pluit
si locat̄ terra lenis f̄t penetrat interras & non remanet in superficie terre. It̄s
videmus argenti vltius plumbū & aurū grauiora esse quancūq̄e s̄bere attinge-
re equalē magnitudinē. ¶ Ad 3. die q̄ si aqua proiecta in foues attinge-
ret terras puras non vlt̄a descendet vel f̄ descendet ergo impetu proiectio
rursus rediret in locū suū : sed quia terra quā inhabitant animalia est po-
ra & multū immixta aeri & leuigata per impetionē solis & stellarū aqua pe-
netrat in eas et̄e aqua pluit v̄ tangebatur in secūdo obiecto. Ad 3. die q̄
terra pura si apud nos ēē grauior iurem̄t argenti vltius plūbū & aurū. ¶ Ca-
ditabit rursus aliquis f̄t aer non est leuissimū in fumo sicut ignis nec aqua gra-
uis v̄t terra est remissio f̄t per admixtionē contrarij. It̄a id afforellis. 3.
thopico. 3o. 3. ¶ Illud est albus quod est nigro impermixtus tunc aer & aqua
erunt mixta non elementa v̄t d̄q̄z videtur veteres ponentes ignes & terram
sola elementa. ¶ Die q̄ remissiones qualitatū sunt in elementis itas p̄ma-
rū q̄ secundarū. It̄am quodlibet elementū habet vn̄as p̄mariz in fum-
mo aliaz nō. It̄a illud afforellis. 1. de generatione ter. 2. Sed t̄ simplicium
quattuor vn̄us vnūquodq̄e. h̄ terra & enīz magis siccū q̄ frigida : aqua au-
tem frigidi magis q̄ humidus : aer aut̄z bumidi magis q̄ calidus : ignis aut̄z
calidi magis q̄ siccus. Similiter in graui & leui elementa cōtrahit. It̄as quod-
dam est in fumo leui sicut ignis quod d̄z in fumo graue sicut terra : que-
d̄z media & vclut mixta sicut aer & aqua. It̄a id affriso. ibi. ter. 12. ¶ Entibus
aut̄z 4. simplicibus corporibus vnūquodq̄e illorum duos alterius locos
est. ignis enīz & aer locū locant quā ad terminū fertur. Terra aut̄z & aqua

ideo contra appetitum sue forme mouetur ad centrum: dicit alibi quod
 iste motus est corruptiuus: sed quod explus de vna aie que nascitur in regione
 vna: vbi optime conseruatur: sed quod propter multum calorem est mobilis appo-
 situs vadit ad terram vbi mouetur. Contra si terra mouetur deorsum pro-
 pter grauitatem: ergo non propter materiam tenet consequentiam: quia graui-
 tas est principium formale grauitatis et leuitas leuitibus: et vnde dicitur: quar-
 to celi et vltimo commento
 primo: et reducitur ad sub-
 stantias vbi dicitur: et dicitur: et
 cundo de anima commento
 quarto. **Amplius** ignis est
 alius grauitans: quod al-
 ius materie. **Amplius**
 motus qui semper con-
 nitatur terram sicut inten-
 dit ab ea videtur esse pro-
 pter aliquam deficienciam
 naturalis grauitas existit. **Quius** quide
 natura frigida est et sicca. Ipsa enim
 talis existit quod si vniuersa fuerit: necque alia
 extrinseca eaz conuerterit: apparebit ex
 ea frigiditas sensibilis et siccitas. Eius
 vero esse in generatio iuuamentum pre-
 stat ad retentionem faciendam et fixo-

difficultatur ratio: sed in centro nulla videtur esse ratio perfecta: nec igitur ibi esse virtus corruptiva: igitur ad centrum non mouetur nec appetit forme nec inaterie. Amplius mirabile est qd hic fit motus a forma z nunq sit inuentus: semper enim terra ad centrum tendit. Dicamus igitur illud quod alias diximus. scilicet qd virtus sue qualitas conseruatur locati est in duplici subiecto quoddam quod corpus ambiens: sed virtus est efficiens: z in subiecto qd est ipsum corpus quod conseruatur z bec est quia immediate conseruatur: exemplum ego fum in aere: caliditas folis quia conseruatur effectus est in aere virtute folis: fed caliditas solaris huc immediate conseruatur est in me ipso. Dicamus igitur qd aqua recipit lumen z modum qualitatis a celo quod producit in terra: lucem sue caliditatis: quia conseruatur immediate: z istam qualitatem que est forma terre terra recipit tanto magis quanto magis appropinquat ad centrum: z hoc quia explode partium vniuersi terra habet hoc qd magis perficatur quanto magis mouetur ad centrū z igitur quanto magis mouetur ad celum: cum ergo dicitur qd superficies aque est locus conseruationis terre: intelligitur qd est immediatum quod causat in terra qualitatem celestem quia terra conseruatur in eis: est quia tale medium quod si igitur circuet terram celū non posset eo mediate conseruare terram: virtus enim que datur a celo terre mediante aqua requirit non solum aërem vt celum fed hoc medium immediatum terre. scilicet aqua z ideo aqua est locus naturalis terre: qd quanto magis elongatur terra ab aqua tanto magis recipit bec perfectio in terram: z ideo locus terre ad quem mouetur effectus virtutis magis terra perficatur: exemplum de ferro fugiente a magnete: fugit enim quia quanto plus fugit tanto perficatur vbi ad certum spaciū: et hoc apparet qd aliquod patens magis dicens magis transfuratur ad agere: et apparet qd velocius mouetur grauius quanto magis appropinquat inferius: non enim est nisi propter istam causam. scilicet quia magis perficuntur z non est de causa maiori: impulsio aeris vt alias diximus: et quibus apparet solutio ad questionem cum queritur vbi sit finale locus terre: dicendum qd non est in centro: sed in terra subiecte z consequitur istud qd tanta distantia z dico hoc quia

De partibus

tunc quia ad medietatem extrema quidam finera sunt ignis et terra media aut
 tunc mixta magis aqua et aer ibi est. Alio autem mixtura non est et corpus cum
 sed quatuor sic et aqua et aere ferunt simplicitate elementum et sic solius obiectum.
Terra est. ¶ Primo per ipsum genus dicens quod est corpus sim-
 plex. Secundo per eius locum ubi in vita locum naturalium in medio totum est
 p. s. totius sphaere generabilius vel totius orbis. ¶ Sed non est medium vtrumque
 in quo naturaliter manet quies et ad ipsum mouetur naturaliter eius fuerit in-
 parata ab eo. Et hoc quidam exposit vel hoc exigit vel habent aliqui ibi natu-
 ralis. pura et absoluta eius grauitas. Tercio per eius qualitates primas ibi
 ¶ Quia quod medium natura est frigida et sicca. ¶ Quia enim talis exposit quod si omnia
 fuerit natura sue neq. alia res extrinseca conuerterit eas appareret ex ea fit
 quidam sensibilis et sicca. Quarto per vitalitatem quod debet in generatio ibi.
 ¶ Sicut vero esse in generatio prelat inueniuntur ad retentionem faciendam. s.
 vel partes mixti coherent adinuicem et friones. s. vt non flant more liquido
 rius. sed fables permanentes ad seruandas figuras et formas sive manent
 tes. s. que sunt de a. specie qualitatis. ¶ Circa p. attende quod terra dicitur
 corpus simplex simplicitate opposita compositioni prime substantiali ex
 materia et forma. Itaque simplex dicitur simplicitate opposita compositioni ex
 p. tibus. et grauius nec dicitur simplex simplicitate opposita compositioni ex
 partibus. et heterogeneis secundum sensum tantum quomodo sunt membra con-
 similia simplicia. sed vtriusque simplex simplicitate opposita compositioni ex
 partibus et heterogeneis tam secundum sensum quam secundum veritatem rei.
 ¶ Circa secundum attende quod pictagorici dixerunt ignem esse in medio mundi
 et carcerem ioue quoniam perfectio elementum quales est ignis perfectio locus
 debetur qualis est medius. Terras autem dixerunt esse vnius afrosum et dixe-
 runt quod ipsa circulariter mota circa medius facit dies et noctes. Sed hoc opo-
 ni sufficienter repobatur ab aristoteli. celi et sensui contraria est. ¶ Circa 3.
 attende quod plurime terre calide semper inueniuntur sicut sulphuree et alund
 nose et terra motus ethiopes. sed earum caliditas non inest eis ex natura terre
 immo ex quadam participatione substantie ignee et sic saluator dicitur p. m.
 quod natura terre est frigida et sicca. ¶ Sed querit aliquis vnde venit ignis ad
 viscera terre? quomodo non potius extinguitur ibi? cum terra fit frigida et
 circumdatur ab aqua que est frigidissimum elementorum. Itaque querit aliquis
 cum terra fit naturaliter veluit mater et nutrit vegetabilis et p. m. vite et vege-
 tationis eorum. vite autem in calido et humido conflatur quomodo terra natu-
 ralis est frigida et sicca. ¶ Ad primum dic quod natura follicita de perfectione vni-
 uersae elementa quodam cogit ad mineralium et animalium generationem
 propria relinquere loca et viscera terre vel vniuersi superficie incolere et sepe
 contingit elementis circumpositione contrariis per antipathiam fieri. ¶ Ad
 secundum dic quod natura terre duplex est. Una est propria et absoluta
 manans ex propriis principijs. Alia est natura eius in relatione ad bonum vni-
 uersi cuius est pars et hoc modo natura terre vt nutriticia animalium est par-
 ticeps aliquam caliditatem et humiditatem. ¶ Queritur circa quartum cum sic-
 cum difficile terminabitur sicut aristoteles. quarto methodeorum. p. 30. quod

Sen. I. primi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
575/D Vol. 1

Capitulum vnicum Doctrinae. II.

dum cū sicco: q̄ si digeret: ⁊ q̄ ignis est subtilior: aere profundatur magis ⁊
 separat ptes grossos elementorū ⁊ facit aere viam: ideo dicitur curat. et vt ad
 cōplexiones reddat: elementa. nō vniuersales facerent cōplexiones nisi
 miterentur ⁊ ad banc mitiones facit ignis: vnde quāsi ignis fit mā iuxta:
 tū cū hoc est mortuus ⁊ cōmigitur ⁊ vtra hoc est infus in caloris celestis ⁊ vt
 tūte illius agit actiōnes diuersas ⁊ terminatas: pōt ignis intelligi de elemēis
 tis. ignis qui est elemētū
 facit venire elemēta ad cō
 plexiōē tū vt proximū nō
 facit mitiones ignis: alio
 do lī dicit terminū ad q̄
 ē elemēta recedūt ab esse
 clari ⁊ miscentur.

tum vt maturet ⁊ permisceat: et vt eius
 penetratiōe currat per ea substantia a-
 reat: vt vbiq̄m elementorū grauius
 frigidorū puram frigiditatem frangat:

¶ Duo autē ex istis parantur elemēta grauia ad leuia: et q̄ in mēbris abundat terra et aqua gēntur ad moles vnde mēmbra sunt corpora grauia et copulenta apparet q̄ terra et aqua faciunt ad mēbris generationē et q̄ cū bec mēbra non sunt fixa mobilia vt sp̄ritus: in ō respectu eoz quiesciunt: ideo terra et aqua sunt elemēta quiescentia i respectu aeris et ignis faciunt ad quietē mēbris et q̄ sp̄s aliter se h̄bit vt appetit ōno leuia plus faciunt ad sp̄dus generationē et motiōis in se et in mōn mēmbroz: moens. p̄ncipale non fit nisi alia: circa predicta in capto oēs dubitant: primo vtr grauitas terre fit absoluta vt q̄ non: q̄ repit̄ res gratior: terra fixa plūbiusq̄ ponit. Zuer. in trac. de ty. et similia ar̄ probatur q̄ frigiditas aque non fit absolute frigiditas. i. intensior: que refert: reperit mlt̄ m̄m q̄ magis frigidat q̄ aqua fixa sp̄ritus op̄is et glacies et sic p̄bo de igne q̄ non fit calidior: q̄ ferru ignis cōbūrit et calefacit p̄latu ignis elemētū.

Amplius fit iste q̄d̄d̄as essent p̄ma et absolute in aliquo elemento ficti gra-
uitas in terra et ficitas et leuitas in igne et caliditas: sequitur q̄ ḡb̄ficat̄ re-
peritur iste qualitates in multis gradu reperiunt per participationem: eius
nature q̄d̄ est in gradu p̄fecto sicut dicimus q̄ oia calida sunt calida parti-
cipatione primi caliditatis: q̄ grauitas terre est absoluta. i. p̄ma et maior que si-
ratio q̄: simpli tendit ad hoc finem. s. ad centrum etiam oia sunt graua partici-
patione. ¶ Ad argumentū de plūbo dicunt q̄ plūbus est grauior p̄cipua: bab-
plūbes p̄terea terre q̄ terra: q̄ sub ead̄ mensura plūbi non oēs partes sunt
terra q̄ sunt ibi: et elementa sed sub mensura p̄terea oēs partes essent
sunt terra: sed ut dices partes sunt in plūbo sunt magis dēte: hoc vñ mi-
rabile q̄ terreum ignis est p̄fectius q̄ effensio terre: sicut q̄ ignis et fit rarior
q̄ effensio ignis. Alii. et p̄mo gradus tria: et tria: et fit q̄ in copposito pot̄ rep̄i
ri maior virtus q̄ fit in singulari: s. p̄ponente: sicut maior grauitas in plūbo q̄
fit in terra sic maior virtus in tria: et q̄ in simplici et quo fit: tunc ego dice-
rem q̄ grauitas terre non est prima grauitas: nisi q̄ est p̄ncipalius alie sic est
prima in virtute non in forma a qua pueniat maior effectus grauitatis. i. de
calescentis. ¶ Ad secundū argumentū dicendū q̄ ignis est absolute et summi-
talis: et aqua est absolute et summe frigida. s. in virtute et p̄mitate sicut op-
timum de grauitate: et rō est q̄ iste qualitates p̄mo reperiuntur in aliquo: s. hoc
non pot̄ dari nisi q̄ aliqd̄ elementū de compositis generalibus et corruptibili-
bus. ¶ Ad argumentū de glacie et p̄silio: dicunt q̄ ista sunt simul hoc est cali-
dus imo vel frigidus isto: et tñ minus calefacti vel minus infrigidati. Et istos
enim plus infrigidati q̄ aqua et similiter p̄silio non q̄ fit plus frigidat: sed pro-
pter densitate materię que facit ad actiones: similiter de igne: et ideo videmus
celum per partem densam plus calefacere vt per solem similiter grauitas et p̄-

Jacobus

tate habet esse causa generationis. ¶ Attende secundo qd de igne puro qui co-
 tinentur a superficie concava obis lune quorundam veterum opinio fuit vt a-
 gitur in principio libri de proprietatibus elementorum qd non est elementum:
 quoniam gignitur ex conflagratione obis lune cum corpore aeris: sicut ex col-
 lisione lapidis cui fusi sunt fossorij cum lapide aliquo excutitur ignis. Sed he-
 opinio falsa plura supponit. p. qd sphaera lune tangat aerem: qd motus sphae-
 re illius fit conflagrans: qd sphaera dicte sphaere que nec est dura nec mol-
 lis cum non consistet ex elementis cui aer cum non est durus eliciat ignem: da-
 to qd hec omnia vera forent non sequitur ex his quoniam ignis sit elementum cui
 vnum elementorum ex alio generari possit vix causa cui fuit alunde. ¶ Atten-
 de tertio qd quidam vix ad hoc infamauerunt vt negarent ignem esse in pro-
 pria sphaera. Primo: qd de nullo videre illi ferunt. Non enim indiget celum vt
 caleat ab ignemque ignis suppositus aer: nec est illi mixtus aliquis cetero gene-
 ritatem prohiberet huius filiose virescens et a altioris: qd medietate inter celum
 et vnum. Item cysit agnissimus propter calorem ipsius intensissimum iun-
 ctum siccitatem qd ex lima calorem: vti altioris cum adiutorio planetarum
 calidior vt sole maris et vix deserviret reliqua elementa et vixeret plantarum
 et animalia presertim in estate. ¶ Ad primum dic qd ignis in sphaera sua vivificat
 cum nullo influentia sua inferiora. Secundo temperat influentiam frigidam
 lune et saturni. Tertio calefacit supremas regiones aeris que debet esse calida
 et perantiparissimam calefacit ad mediam que debet esse frigida propter causas
 que narrantur primo methodo. ¶ Ad secundum dic qd in sphaera propria ignis
 non est colatus aer neque lucidus sicut nec aer purus. Tertia dicitur quia
 super primo cantice canitior: Thucne ter. 15. Est autem ignis iste super aerem
 in concavo celi et obis nec habet calorem in actu: quoniam color est proculdu-
 bio res accidens huic igni sensibili eo qd in corpore terrestris existit: nec etiam
 videtur vt lucidus: quia non terminat visum sive nimis subtilitate. ¶ Ad ter-
 tium dic qd sicut ignis est agnissimus: est et nimis resistentis et ipsius acui-
 tas a pluribus repemitur vix planetis frigidis ab aeris humiditate et a fri-
 giditate medie regionis aeris et inferiorum elementorum.

Quo autem 7c. C3n bac 7. parte comparat pin. elemēta
gratia leuibus dicens q duo graua. f. ignis
et aqua plus iuuant ad generationem memborū et quietem eozus q. f. ignis
aer. Et duo leuia videlicet ignis et aer plus iuuant ad generationes spirituum
et motiones eozus: ad hoc scilicet ut ipsi spiritus moti moueant membra: licet
moti non sit nisi anima. finaliter concludit pin. hec sunt elementa: scilicet
terra aqua aer et ignis: de quibus dictū est quātus sufficit in medicina. C3r
quod hic aliquis q. elementa graua non plus iuuant ad generationes membo-
rum et eozus quietes. pmo q. elementa graua sunt animā et frigida: genera-
tio memborū est operatio virtutum immutante et informatiue: sed frigiditas
effluentialiter inest vbi sit omnis virtus contraria: quoniam omnis virtu-
tum operatio per motus cōstare: et frigiditas est paralytica faciens et ino-

Fen. I. primi

luz plus adheret ⁊ plus applicatur mēbro q̃ aqua: que statim elabr a mem-
bro: ergo plus agit glacies ⁊ p̃lūm infundendo q̃ facit aqua: ⁊ hanc cāte
dē p̃tā in libo elemento: penul. ca. Et tertū argumentū quidam dīc-
runt q̃ grauitas atq̃ que fit mino: q̃ grauitas terre differt specie a grauita-
te terre: ⁊ similiter atq̃ qualitas remissa in elemento cōparata ad qualitatē in
tenfam dīc̃t illa spē: vnde apud istos calidū acris ⁊ calidū ignis differt q̃
⁊ sic de alijs: ⁊ addit q̃
tem grauia plus iuuant ad membrorum
generationem ⁊ eorum quietem: Et
duo lenia plus iuuant ad generationē
spirituum ⁊ motionem eorum ad mo-
uenda membra: licet motor non sit ni-
si anima: hec sunt elementa.

nunc aer esse calidus virtute ignis. Respondet quod verum est virtute. i. caliditate que
 interiori reperitur ignis: quod in aliquo hoc in ignis vel substantialis forme ignis
 reperitur in aere hoc non est verum: sed modo dicunt esse de grauitate aque
 que est minus grauitate terre et est facta per participationem terre remittente
 alio elemento terre alio elemento terre remittente in aqua: quod tunc aqua effect
 facta et duobus elementis et vix quod hoc sentit philosophus. et aqua est grauior: aere
 minus per. Admouetur autem hoc intellectus qui dicit grauius aqua est copra
 tiue non per admodum contrarios: sed copra tiue est quia est grauior: aere
 est respectu ignis possimus inde intelligere copra tiue. i. ad primas qualitates et
 est intelligendum de omni qualitate minus in elo copra tiue. et ad primas qualitates et
 vtrum aer sit grauior vel leuius in sua fpecie videtur quod non copra tiue ad ma. Et Dubitat
 part. 2. i. 17. pble. vbi dicitur aer nil facti leuius: h. n. grauius est aere: et ideo vult
 quod paffa que fit ex farina et aqua fit leuior: quod obidit leuius: et ideo vult
 inclinonem que fit ex hoc effect grauius: et hoc propter exclusionem partium
 in motu compositionis. Item quarto celo et mundi indit vult Aristot. et d. 6. in 2.
 et 2. dat signum quod plũbeolus higni velonus descendit in aere quia plũbeolus
 plũbin non autem in aqua. Hic contrarij. Zui. cum dicitur vel alleneu e. et Aristot.
 problemat. 5. 1. pblemate vbi dicit. Aer sursum fertur signis inflati virei
 quod sursum feruntur. Cuidetur quod non hys aliqua istarum tamen quod aer cum gra
 uibus est grauius: et quod leuius leuius vi terno celo et mundi cõmentio. 25. Et
 munitur dicitur quod aer in sua fpecie habet grauitatem et hoc declarat dicitur de
 plũbeolo: et quod aer facilius mouetur ad loca que ad loca ignis vi quarto
 celo et mundi cõmentio. 35. hoc etiam declarat virei inflati virei plus pon
 derant etiam vox de sursum in deorsum plus auditur quod deorsum in sursum et
 hoc propter grauitatem aeris moti in voce ut intelligitur ab Aristot. proble
 matum. 21. 46. problemate. Ad 2. vñ. vicendum quod intelligit allicum mater reser
 etu aque. Et ad argumentum vicendum fm quodam quod non loquitur pro
 pia autem: et dicit allicum: vel vicendum quod dicit illud fm quod fibi apparuit:
 tamen aliud est veritas. Ad aliud dicendum vbi dicit d. 6. in 2. cõmentio: quarto ce
 lo et mundi cõmentio. 25. grauitas autem et leuitas quas habet. aer in fine virei
 lois non est vel velocitas motus ad inferius ad superius ab eo quod facit veloci
 tas. Et Dubitatur an aqua fit humidior aere dicitur quod est humiditate grossa
 copulenta: aer autem est humidus: humiditate subtili subtili. Ad 2. Dubi
 tatur etiam an terra fit frigidior aqua et dicunt quod frigiditate per pñationem
 caloris celestis terra est frigidior. Sed postposita frigiditate aqua est frigidior et
 calida alia feribunt que obmittimus.

De partibus

fificans vt ait pin. capitulo tertio vobrine fecte fin prime bulis primi. **A**tes
 omnis meboris vita ficut e animatus in calido e humido confiftit: vt ait
 aristoteles de morte e vita: vt experimentum docet: e anima que
 quodam ardentius e calida e calida vt naturalis calore fectus e: motus
 ergo qui calidus est e humido plus inuare videtur ad generationem, mebori-
 bus. **I**tem aqua de se est multus mobilis e fluida: debet ergo in bsa potius in-
 tuare ad motum qd ad quietem. **I**tem meba omnia relicta nature sue mixtionis
 contendunt ad terras: terra ergo videtur plus in eis inuare ad motum qd ad
 quietem. **C** Oppositum dicit hic pin. **D**icit qd e elementa graua motu materie
 vel materiali caute plus inuant ad generationem meboris e leuia magis mo-
 tu de caute efficiunt vel in finitum alia ad opera anime. **I**tem humidius est aqua
 fecto terreo immixtus est materia ventius quod pauca partibus ignis e actio
 e temperandus alia. **I**uxta id aristoteles quatuor meboribus ter. 19. **P**ropter hoc
 autem omnia termina corpora hic non fine terra e aqua. **I**tem. **E** uulscit aut
 tem plus fin potentius habet: vnum quodqz videtur. **I**n aqua e in terra aut
 alia solum finit. **I**n are autem e igne non finit quia corporis materia pec-
 scilicet aqua e terra. **E**d queret aliquis inter quia elementa quod ma-
 gis inuant ad meboris generationem e ipsoz quater. **D**icit qd terram relicta sue
 nature quia terra petunt vt loci elementa e in terra e resoluunt multo abiden-
 tius qm alia elementa. **N**aturalis n. cadaver cito terram fici. **I**uxta id aristoteles
 bo qd: cinis e in cineris reuerteretur. **E**d pmi obiectu dicit qd probatur
 aut elementa leuia motu infini subferre magis generationi fin non motu ma-
 terie. **E**d fcdm dicit qd vita confiftit in calido e humido actu qui ad principiu
 vite qd est co autem e pportionalvel ad opam anime exercenda non quo ad pu-
 mam meboris et elementa males copagines: nec intelligit aristoteles. **V**oluisse lib-
 erius inquitur e fctio que pme nimia frigiditate occidit: hores finit e bno ca-
 lida. **V**t altera temerit: fed intellige ab aristoteles qd omne viuens by calidus
 humidus lib certa mensura ad opera sue anime exercenda lib qua mensura
 fiat vita eius e definit esse viuens cui ab eo recessit: vel qd est calidus e humi-
 dus respectu fupius motu. **I**uxta id aristoteles de copelationibus ca. 1. corpus
 viuus cui copatur corpus motu inuenit viuum calidus e humidus
 motus: viuus magis calidus est e humidus: leone motu. **E**t qd hoc dicit
 autem antiqui qd aial est calidus e humidus non e caliditas e humiditas in ipso
 absolute inquit cum multa aialia frigida e fcca videmus: ficut sunt mulca
 apro e formice: non de e aialibus qd in ipso viuant caliditas e humiditas
 tas nifi qui copantur motu et ipse hoc Galienus. **E**d tertius dicit qd li-
 cet aqua sola fit fluida e apta ad fpargendum: ipfa tamen mixta cum fcco li-
 gione mandifpuit e ficum confitit fct. **T**el dicit ad tertium e quatuor
 finul qd elementa graua inuant ad quietem meborum: oppositum motu
 voluntario fpecialiter motui fursum e ad latera. **I**tem fua gratitate con-

Gen. I. primi

¶ Doctrinē tertie de complexionibus. Capitulum primum.

Complexio est ꝛc. ¶ Post distinctionem de ele-
mentis dicit de complexionibus q[ue] fit ex qualitatibus elementor[um]. Et primo de complexionibus determinat in abstracto magis siue absolute siue in generali: s[ed]o
secundo siue in strabedo siue magis in speciali: ibi s[ed]a. Dico q[ue] deus

magis in cetero q̄ in p̄rāphēdo siue magis in specialibz fāz [Dico q̄ deus:]
 ¶ In fine autē capi de citati
 bz excusat se q̄ potest ibi
 para tertia p̄ma in duas:
 p̄mo ponit diffi. comple-
 tionis: s̄o ponit diuisionē
 ⁊ in fine capituli cōcludit
 hie ponit finē: [ibi fāz] Et
 illud ē. ¶ P̄ma in duas:
 p̄mo ponit diffi. s̄o decla-
 rat: [ibi fāz] Et unū enī ē
 s̄o considerandū q̄ completio

Doctrine tertie de complexionibus. Capitulum primum.

Complexio é qua

litas quę ex actione adinuicem & passione contrariarũ

Complexio
- Calor nates
q. somitus
sui una res

gīditatē z per totam latitudinem istarū qualitatū: per consequens transit per talem frigiditatem qualis est frigiditas terre z per talem caliditatem qua-
lis est caliditas aeris: ergo debet fieri in aq̄ cōplexio inter calidū z frī-
gidū talis talis est 2° mixtū alicuius: si sibi tñter consideras potētia proba-
re q̄ in ipsa aqua folio igne aq̄te poterit fieri talis scititas qualis est aliqua
pars scititas. i. qualitas sicce que est in terra: talis pars humiditatis in

qualitatum in elementis inventarū pro
uenit quoz partes ad tantam puritatem
redacte sunt: vt cuiusq; earum plurimū
contingat plurimuz alterius. Cum^o enī
adinuicem agunt ⁊ patiuntur suis vir-
tutibus: accidit in earum summa quali-

rationem: qui autem tenet q^d dñi sunt magis & hinc diffcultur soluti
dñm alicuiusmodi in se habere. Et sic diffcultur soluti: dicit
magis q^d lybi fit materiale completio. I. qualitate rationi non est agens. I.
natura non quod dat formas & vniuersales qualitates: tunc dicitur p^{ra}-ponere
quoddam magis tam tangat ab vna parte totam istam aqua quia ignis trahit
t^{ra} & potest in partem aqua quia ignis trahit. Et sic diffcultur soluti: dicit
potestione partium illarum quod magis est in parte vniuersalis
natura: tunc agens agere: ergo fit magis in parte vniuersalis
t^{ra} pro medicis vtri⁹ q^d fit fba. Et cum in libro p^{ri}mo de virtute p^{ri}mo
ca. & p^{ri}mo de viuacitate membrorum: sic q^d ca. & in libro de fectis p^{ri}mo
completione istam membris confusum & haly. trac. secundum p^{ri}mo. 2. dicit
q^d completio est fuba virtutis. In contrarium dicitur: dicitur quoddam diffculte
q^d comparata membris est principium actionis & est accedens: & comparata
operationi est fba: sed illi ignorant q^d illud quod est vni accedens non est alteri
fba: vt p^{ri}mo p^{ri}mo. 10. conuento. 8. metaph. 2. mento. Dicendum igit q^d com
pletio est accedens: quia fit et accidentibus. Sed fba. vocat completione
fba. inopie sic dicitur de rebus multis intrinsicis & appropriatis ali
q^d sunt de fba illius re: cōplexio autem est res a qua pendunt nostre ope
rationes: unde omni membris operationes ad completione reduciuntur sicut
ad principale inuirtu inuirtu vel anime. Et in p^{ri}mo loco intellectus: & in
p^{ri}mo p^{ri}mo. secundo ca. & p^{ri}mo de accedens & morbo.

¶ Cum enim eēt. ¶ Dicit Bartholomeus qd. ¶ Qui. ponit hic vnam aliam
definitionem coplexionis que sumitur ab ipsa effluens complexio. ¶ Et dicit
q coplexio est qualitas similis in toto mixto diffinit. ¶ aut qd. ¶ primo dedit de
complexione sumitur a modo puentis coplexionis: autē quare dicit. ¶ q. h
ponit definitionē et non declarat atq. eēt. ¶ tunc ¶ Qui. tradiderit illi qd. supra
dixit q. medicus non v. declarare sua principia. ¶ Nos namque ¶ Qui. decla
rat hic diffinitionē: non tū vltur vix probauit. ¶ sed narratū ē talis declar
ratio principiorū pot. eēt in scia. ¶ primo ergo declarat qd. puenit ē actione
et passione qualitatis elementor. qd. plurimu tangit plurimu. ¶ qd. declarat qd. dixit
et actione qualitatis in elemento inuenitur. ¶ ita ¶ et ¶ qui ¶ dicit ¶ primo. ¶ et
enim eēt. ita qd. ad minima f. tangit accidit in ead. summa. ¶ q. us assumunt
et vniunt accidit q. itas que eēt. ¶ q. considerandū in toto eād. vult. ¶ reponit
¶ primo accidit q. itas in toto. ¶ f. ibo eaz. ¶ q. qualitatis similis: qd. non datur p. māe
que puenit eēt. sub forma elementū in qua non fit ita coplexio: ergo ipsa eēt in to
to. ¶

to the

Jacobus

traoperantur: vel refistunt aliquo modo virtuti motus voluntarie trabecia membris deoform. Et nus rei signum est q' senso a sensu q' debilitati in nervis tremunt: q' virtus voluntaria motus debilitata in talibus manifeste leditur et impeditur a naturali gravitate membris: led ad motum naturalem vel voluntarium membris deoform elementa gravia iuvant sunt membra sunt sui sum: q' quando sunt deoform in loco proprio se grauitati inuuant quiete. Debilitati aliqui h' membra mouent a spiritibus vel a fipsis vel ab anima. Arguitur q' a spiritibus: quoniam intercepta viis spirituum a cerebro vel nucha ad membra motus statim cessat motus vrin apoplexie q' paralysibus: q' hoc est q' spiritus qui mouere solent membra non liberet et transeat ad eas sed q' ipsamet membra se moueant. Aristoteles velle videtur. 8 p'p'ositi: ter. 28. docetur enim inquit anima ipsum a fipso q' ficiat potest de membris. It' p'imo de anima ter. 64. Dicere inquit ita animam simile est ac si aliquis di cast animam tectere et edificare. Melius enim fortia' est non dicere animam m' ferri aut addicere: aut intelligere: sed hominem animam. Et ad contrarium videtur illi quod dicit bi p'p'is. f' q' motus membris non est nisi anima. Et p'imo q' anima est motor: principalis. Iuxta id Aristotelis f' de anima ter. 8. Est autem anima: composita viuente causa et principium et namq' vnde motus ipsi est. causa mouens: et causa causae. causa finalis et ficut substantia. i. forma eiusque: f' se habet ad corpus viuente in triplici genere cause. Fecit q' f'p'is et multis f'p'is causa infusiva voluntarij motus: q' mouent v' mouetur ab anima. Tercio q' non est error: ino propria locutio dicere q' membra se mouent per animam aut virtutes: in de patet ad obiecta responso.

¶ Doctrinæ tertiæ de complexionibus. Capitulum. i.

Complexio est ꝛc. El hoc caplin sex habet partes. Prima est de diffinitione complexionis. Secunda de diuisione ipsius rationali absoluta

ibis Et qm virtutes Tertia de complexionē ad iusticiā 2 mo/
 ais eius ibi Debes autem scire Quarta de complexionē ibi Debes autē
 scire Quinta de complexionibus disēperatis ibi Postq; igitur Sexta in
 struit medicū ibi Medicus autē.

¶ In prima parte. In primo diffinit complexiones. Secundo declarat diffinitionem eiusdem. In ultimo adiungim[us]. Dicit ergo primo q[uod] complexio est qualitas que provenit ex actione & passione adiungim[us] prout qualitati. s. caliditate frigiditate humiditate & siccitate inveniuntur in elementis: quo- rum. Elementorum partes redactam[us] ad tantam paritatem ut plurimum cu- iusq[ue] eas vel minuz ut quida libet habent contigat. i. simul tangat pluri- mum alterius. Secundo dicit q[uod] cum qualitates vel partes elementorum agunt & patiuntur adiungim[us] vias virtutibus. i. viis virtuosis potentius vel qualita- ribus accidit in summa. i. recollectione ut conjunctione earu[m] qualitas in to- to mixto similis que est complexio. ¶ Attendit primo q[uod] complexio est qualitas de prima specie qualitate. s. habet vel de dispositio. ¶ Habuit quidem est com- plexio naturalis vel aduenticia que longitudine temporis consuefuerunt

De partibus

[illegible]

Cap. I. doc. tertie.

to subiecto similia. Secundo modo accidit qualitas in toto. s. subiecto simi-
lia eaz. s. in similitudinibus eaz qualitatium in proportionibus: sicut qualitas ex
cedit a similibus denominat complexio et dicitur complexio calida vel frigida &c.
Substantia & mixta est alij virtuum in mixto actu constituto elementa agant & pma-
tur & est dicere virtum mixti coramipui ab intrinseco videtur qd agat: et in mix-
to est contrarietas inter calida & frigida cum si se qualitates non sint corpus

litas in toto eaz similis que est comple-
xio. ¶ Et qm̃ virtutes p̃me que sunt in
elementis predictis sunt quattuor: cali

et humidus: probet q̄ in
 m̄ito animato ab intrin-
 seco fit: corpus: no q̄bit co-
 tractas nutritum ad in-
 trimentum. In contrariū
 q̄ corpus q̄te debetur
 m̄ito s̄ai q̄ m̄iens est pu-
 trificatio v̄t Arist. 4. methaphorice illa non fit ab intrinsecino ab extrinse-
 co calido. s̄ continentis: v̄t biberit sumitur: ergo ē. Itē simile non agit in
 m̄ito: s̄ p̄ partes m̄iti funt similes: vnde Arist. 2. de diu. animalis. Narrat q̄
 v̄na quādam dicitur q̄ ab intrinseco in m̄ito animato nulla fit actio: per co-
 n̄uēnē: nec corpus: licet ratio cōsumitur: probet de co. m̄ito. Ratio q̄ in
 m̄ito actio tale cō agens in actu quale est patiens in potentia led in m̄ito
 ē on est dare partem vnam q̄ fit actu: et aliam q̄ fit in pō: q̄ omnes sunt
 sub vna forma. Amplius vbi non est cōtractas ibi non est actio: s̄ in m̄ito
 ubi est cōtractas q̄ traria sunt reducta ad formas vnas: sicut tñ q̄ in m̄ito
 non accidit p̄ accidentē s̄ p̄m̄it corpus ab intrinseco. Ex repaſione m̄iti
 a nutrimento fit q̄: veritates nutrimentum fit quid extrinsecus quod nō est
 animatum. Contra hoc dicit T̄p̄n̄us. Ratio est actio calidi in humidum ad
 consumptionem quas fit actio in nutrimento: videt ergo dymus et antony
 v̄n in m̄ito ab intrinseco fit actio et passio et corpus ipsius m̄iti s̄rte qua
 tas elementum. Ratio est quia in omni m̄ito sunt duo principia: quocun-
 que: n̄diquod: est corpus: sicut illud quod vocatur humidus quod est corpus
 actum et quatuor elementa: illud quod vocatur calidum quod etiam est
 corpus: factus et quatuor elementis: et eis duobus constituit q̄ m̄iti intrin-
 rece: v̄t dicitur est supra. Et dicit in q̄ōe de actione calidi in humidus: ergo
 calidum agit in humidus. Sed rationes in contrariis ad primam concedi
 v̄t maior: ac cum dicitur q̄ putrefactio non fit ab intrinseco immo ab ex-
 trinseco calido. s̄ continentis. Dicendum q̄ putrefactio m̄i quid fit ab ex-
 trinseco v̄t dicitur et m̄i quid ab intrinseco: nam calidum intrinsecum m̄i
 s̄m̄ p̄ determinatum vel proportionatum tenet humidum et gubernat illud
 ē: est quid naturale: interfectum nobis: s̄m̄ q̄ calidus absolute resoluit
 et separat humidus a siccis v̄t dicitur quid extrinsecum: inuenit autem calo-
 rem intrinsecum: et temperat caliditas aeris continens et ipse calidus tempe-
 ratus agit in humidum putrefaciendum. Sed licet querere ab istis viris v̄t
 circūscripta actio continens mixtum putrefiat ab intrinseco videtur
 sentire q̄ non. Ad secundam dicunt q̄ simile omnino non agit in simile: et
 adeo complexio cōstituta ex principio actus et passio simul est vna comple-
 xio: et similis non agit in se: sed vnum principium istius complexionis scilicet
 calidum agit in aliud s̄ in humidum. Ad rationem oppositionis dicendum
 q̄ licet tam corpus humidus q̄ siccum fit sub vna forma mixta tamen inter
 se habent contrarietatem aliquam q̄ se delectatur in h̄is modis dy et an-
 tonij legat questioes. Et antony quartū methaphorūm quia ipse sicut ait nos
 fundator horūm modorū dicit.

¶ Quid quoniam est? ¶ Considerandum est per hoc textu Auzeni duo habere: primum declarationem eius quod dicit qualitatem in elementis et offendit enim quod sunt istae qualitates: quia sunt quatuor virtutes elementorum quae dicuntur virtutes ut sunt principia agendi: dicuntur quia qualitates ut sunt forme qua-
lificant. Secundo habet declarationem eius quod intellexit quod complexio refuta-
tur similitudinis qualitatum: nam quatuor mixtorum sunt per eas: scilicet elemen-
torum: scilicet prout per materiam probatur: quod habent alios effectus ad pro-
ductionem complexionis licet necessarius sit agens extra: ergo sunt diversae
proportionum qualitatum et diversae complexionum. ¶ Substantiam virtutis
complexionis et mixture elementorum confingere sit vna et videretur quod sic qua-
litas mixta est vna forma substantialis mixture: ergo vna complexio. ¶ Incon-
trarium quia ibi sunt duo contrarietates. Ergo duplex mixtura. Dicendum quod
complexio mixta non est vere vna propter causas dictas: nam alia est compo-
sicio media inter calidum et frigidum: alia inter humidum et siccum: istae mixtae
sunt diversorum generum: oportet ergo media inter diversorum generum: mixtum enim et
extremum est in eodem genere: ideo medium calidum et aliud a medio fra-
gidum. ¶ Dicendum secundo quod aliquem modum unitatis habent: Nam
complexio facta ex calido et frigido est sicut formale et perfectum est quod fit
ex humido et siccio: qualitates est in actum habent communem rationem pun-

Jacobus

res esse materiale et ad numerum et quantum primo quatuorbus sunt: scilicet numerus et res numerare vinitas et res vnitate ptes inuicem sumptae et totum: nam oia saluari possunt ita dicendo: si non est ponenda pluralitas entium sine necessitate: cum nihil frustra faciat: si deo nec a natura pmo celi: etc. 33. fm. esse formalis: quia co[m]plexio est id quod de co[m]plexio distinguitur a qualitatebus pmo. Vocat autem sic opinantes esse formale co[m]plexione[m] t[em]perantias quidam p[ro]p[ri]a: tam forme mixti cuius est talis co[m]plexio resultantem ex actione et passioni quatuor: qualitatium p[ri]mar[um]. ¶ C[on]sed inuabit aliquis q[uo]d quidam modu[m] dictum est qualitates p[ri]mas esse realiter co[m]plexione[m] unita[m] potest q[uo]d sunt t[em]perantia. Cuius q[uo]d no[n] p[ri]mo q[uo]d est: quod est non sunt idem in entibus per accidens. ¶ Actus id p[ri]or. 7. methaphisice tex. 21. Sciz. accensio q[uo]d dicitur vsu[m] mufici aut altitum. p[ro]pter dupl[em] significare: non est verus dicere q[uo]d id sit q[uo]d quid erit esse et ip[su]s: etenim qui accendit albus et accendens significat supple albus. Et co[m]plexio aut est ens per accidens q[uo]d inominet per modu[m] fragmenti p[ri]marum quatuor: qualitates et per modu[m] forme t[em]peramentu[m] q[uo]d accrescit. Secundo co[m]plexio de necessitate nominat aliquid sup[er]ius. 4. qualitates p[ri]mas et p[er] se altoquin qualitates p[ri]me qualitercu[m]q[ue] de p[ro]p[ri]e entis ipsa co[m]plexio quod falsu[m] est manifeste. ¶ Illud aut quod co[m]plexio nominat vltra esse est ens esse formalis: quod quocunq[ue] nomines illud h[ab]et t[em]perantias fue t[em]peramentu[m] fue s[im]p[li]c[ite]r fue p[ro]p[ri]a fue p[ro]p[ri]a fue armonia. ¶ Ad rationes p[ri]me opinio[n]is dic autentes quod p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e distinctiones fue esse formalis. ¶ Ad rationes de essentia p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e in subiecto. Sic q[uo]d qualitates h[ab]ent esse refractu[m] q[uo]d habent in mixto sunt subiecte in mixto ficut ipsa co[m]plexio. ¶ Ad alias de inspectione intentionis et remissionis. Sic q[uo]d co[m]plexio vs calida vel frigida suscipit intentione[m] et remissionem.

Sen prime primi.

epij formaliois actui quo fit actio. Sed passiuē habent rationem principij materialiois quo fit receptio: Et ideo constituntur ex duobus principijs collatiur et vno scilicet ex forma vt medio inter actus qualitatis et ex alio scilicet ex materia et hoc intellexit Philo: ex secundo colligit quando loquitur de his qualitatibus vt qd forme proprie habet proprias materias intelli- gens qd passiuē qualitates sunt sicut materia actiuis: et idem secundo colligit in fine. Quidāto p vtz oēs qtuor qualitates sunt actiue: vbiū actiue et de passiuē. Cuius qd omnes actiue et cūqz passiuē per

[illegible]

De partibus

missione: ly nō suscipiat vt cōplexio et sic pbat solū distinctionē sē esse formale.

Et quoniam virtutes 7c. ¶ In hac parte secunda
mo tangit ea per que sunt & distinguuntur complexiones. Scdo dicitur cap. iij. co-
plexiones quidam rationales & absoluta declarando & simul mebra diuidentia ibi
[Et illud quidam] Certe regit mebra puius diuisionis vt in pertinentia pro-
posito ibi [Quod autem.]

¶ In prima pte. dicit qd qd situm pime. i. stuofo qualitates prime que sunt in elemento pnt. d. 4. caliditas frigiditas humiditas & siccitas manifestus est qd complexionibus in corporebus generatis & corruptis sunt per eas. i. capientes & distinguunt ab eis. Et sic dicit aliquid corpus corruptum per eas. i. capientes non sunt in eis per 4. qualitates fimas. Et qd corpus alia corrupta & defuncta manent ad hoc corpus de genere substantie per formas cadaveris aut alias & habent complexionem quadam elementa manifesti ligata ad inuicem. ¶ Attendere circa hanc partem qd elementa manifesti ligata ad elementorum numerus complexionum sic extrahitur. Omnis complico elementorum quattuor primarij qualitatu. vel ergo participat eas qd temperamento quodam iusticie & sic complexio temperata. vel eum excessu. i. hoc vel in caliditate & sic est complexio calida. vel in vniuersibus. i. in vna sola vel in humiditate & sic est humiditas. vel in frigiditate & sic est frigida. vel in siccitate & sic est siccitas. vel in siccitate & sic est frigida. Et in vniuersibus vel in caliditate & siccitate. & sic est calida & siccata. vel in caliditate & humiditate & sic est calida & humida. vel in frigiditate & humiditate & sic est frigida & humida. vel in frigiditate & siccitate. & sic est frigida & siccata.

Alter^o vo modus est vt non sit cōple

¶ **Aliter** hoc est. **¶** Hic determinat de coplacione inestit ad pōdus & patet. **¶** **Quod** est. **¶** Hic dicit. ostendit quomodo medicus hic habet ad consi-
dationem istorum & vult qd neqz hoc equale ad pōdus neqz illud. si neqz
le ad pōdus considerat: causa est. quia hoc equale ad pōdus non potest
inueniri. Et hoc credit philosophus & si nō potest inueniri multo magis non
inuenietur in homine vel in membro eius. & considerandum qd dicitur hic plna
negat equalitatem ponderis ab homine toto vel parte eius. & membro qd ab
aliquo eorum mundit secundum hoc plus ostendit pōmo vel quodcūq; mem-
brum humanum ab hac coplacione qd aliud mixtum causa tamen contra-
rii in pōto inest. Aditatur vrsus fit repetere coplacionem equalis ad pō-
dus videtur qd fit pōmo per est pōmo de coplacionibus ca. 9. est exemplū
de aq & cinere: & declarat nobis equalitē corpis in puritate & ficitate.
¶ **Alia** dicit exemplū de aq & feruento & itine & declarat et nobis pān coplacionē me-
dis utrius calidus & frigidus utrumq; aut pōmo sermone theozicū hoc equif
fit. **¶** Amplius intellectus est verum: si ergo datur fit intellectus ergo in
ref. fit viciis medicis contrat omnes coplaciones ad illam ergo illa marte
videtur. **¶** **¶** In contrarium hic dicitur quia opinio fit peti de altera
qz coplacio equalis ad pōdus repeti potest hanc conclusionem qui
dam moderni posuerunt vt opinionem notat & dicunt quia: licet possunt

¶ Et illud quidem dicitur. ¶ Et illud fecunda dicitur. Et illud. Et completio esse et di-
stingui per 4. qualitates. In uno fin quoque dicitur contineri per diu-
sum rationalem. In mentali et non in aliis. Et consideratio absoluta ab-
soluta. Et comparatio ad rem aliquam. Et non habito respectu ad quodcu-
que. Et non ipse ad partem speciem nec ad individuum nec ad partes indi-
vidui. Dicitur purgatus ad esse solius completionis. Et est duobus modis idem
complexio diuisionum per diuisionem rationalem in duos modos vel duo me-
bra. Primum est vt sit complexio equalis idem temperata ad pondus: ut vi
quantitates idem mensure graduales sunt in tensione: quod aliter contrariis
sunt equalis in complexionato non imperantes altera: alteram nec superare
et sit complexio qualitas in medio eorum ut verum. Secundus modus seu com-
plexio membrum dicitur diuisionem rationalis et vt non sit complexio qualita-
tum contrariarum media absolute: nec magis declinet ad vnam extremam
aut in contrarietate essente inter caliditatem et frigiditatem aut in contrarie-
tate essente inter humiditatem et siccitatem aut inter vtrasque idem in vtras-
que contrarietatem declinet ad vnam extremam ut. ¶ Et tunc dicitur hic qd princeps
nominat ambas diuisionem in completionis inaequali ad pondus: ut non egra-
lem diuisionem rationalem: quia primum membrum ipse est ens rationis
nisi qd repetibile et parte remittit enim ratio realio requirit ambo termi-
nos reales sic realis diuiso membra videntur realia.

quo aduenientes: per cōditionē fit in tempore z in instanti cūq; motus z cōmutatio fit: aliter recedente z fit in tempore: tempore accipitur instanti nōne dātum tūc cōmūcationis pcedenti: siue accipitur totius motus aug-
mentū vltg ad instantiū pcedenti: siue accipitur totius motus aug-
mentū a cōmūnatū alia cōmūto z pōne q in tempore immediate sequente
instans nōa. hābet esse in momento caliditatis tamen ratio fit in instanti
nōne indicat cūm probat philosophus quod cōmūto cōmūto cōmūto cōmūto
Tertia ratio aliquid mobile fit plus calidum q; frigidum in tempore. a. z il-
lud calidum fit plus frigidum q; calidum in tempore: q;o immo cūq; esse equi-
litter calidum z frigidum. Quarta ratio omnes caliditatis sunt possibiles
complexiones: primo materialis id est qualitates elementares: secundo forma-
lis id est debitum temperamentum: tertio finalis id est operatio: quia sunt lo-
melior: fit operatio cum hac complexione temperata q; differenter operatur
sufficiens: patet quia agens magis potest in maiori tempore agere equaliter. Nec
ratio presuppōit q; homo de secundo modo equalitatis habeat meliorem
complexionem ad instantiū q; fit possibilis: immo q; magis appropinquat
ad equale ad pondus: secundo q; caliditatis complexio instanti hominis habet latius
dūm in qua est dare gradum vltimum pfectissimum ultra quod homo
ire nō potest. Tertia supponatur: quia ista complexio temperata d; se
percutit imperanter ad pondus dupli gradū caliditatis z humidita-
tis: q; medicus appropinquet huius frigiditatis z sicca in secundo gradū tūc argui-
tur quando ista complexio est alterata a rebus frigidis z siccatas: et ista
liba ad instantiū: hoc nō: quia iam erat ante istam alterationē: ergo ha-
bet equalitatem ponderis. Quarta conclusio probatur scilicet q; caliditatis
plexio durat solum per instantiū: quia continuo appropinquantur huius
alterantes z permittunt scilicet aeribus potius esse ergo sic cause non per-
sistent cum permanere: fed cum sit q; non permanet in tempore sequi-
tur q; durat solum per instantiū. Hoc idem probat quādam ratione quā
ponit in quinta conclusiōe z statim in hoc: motus alterationis fit in tempore
ergo z complexio q; fit in tempore: aliter motus alterationis fit in tempore
tūc illius totius alterationis: quia continue fit alteratio: ergo ista complexio:
non durat nisi in instanti. Et hoc dictus dictus esse commune de omni comple-
xione scilicet q; habet esse in tempore dum fit: fed in facto esse habet esse in
stanti. Tertia conclusio hoc complexio non durat tempore patet q; scin-
da. Quarta conclusio licet ista durat solum per instantiū non debet negari a me-
dicis ratio quia corpus fuerit sanum est in rerum natura ergo sic ista comple-
xio consequenter tenet: quia corpus simpliciter sanum semper habet istam
complexionem. Quinta conclusio est hec: complexio apparet in transmuta-
tione inter motum ad inuicem dicti fit videtur: licet ergo dicam q; nouum mi-
tum possit fieri ex elementis z hic non ultra dicti nisi q; dignum in conclu-
sione: sicunda contraria autem que dicunt q; hoc mixtum non esset gran-
nele dicunt cum Averrois secundo colligit q; hoc mixtum non esset ex ele-
mentis: adequens in qualitatibus tenet: fit principia motus localis fed in alijs
qualitatibus. Nō autē hic primo addimus ad prima complexiones rationes
alia. Prima de vltimo frigiditatis ut in vltimo calidum ergo in medio est
plexio vere equalis: secundo calidum potest stare cum humido: z cum sicco
ergo cum temperat: z ita de humido potest probari z de sicco z est ratio
Sed primo de complexione. Dicamus ergo q; Alio primo celi cōmū-
septimo z sedo colligit primo cap. z Alio tractu tertio metaphysice pri-
mo ca. negant equalē ad ad pondus fit mediū inter grauitates z leuitates ele-
mentis: q; istud mixtum nō haberet magis vnum locum q; alius: q; ad hoc
credant

¶ Quod autem in 2. c. ¶ In tertia dicitur quod equale quod consideratur in medicina: id quod dicitur est extra equalitatem non est hoc scilicet equale ad pondus nec id scilicet inequale ad pondus: sed medicus credere debet philosopho naturali quod impossibile est equale ad pondus inueniri aliquo modo quanto ergo magis est impossibile ut sit complexio huius autem incombis eius. ¶ Sed inhiabit aliquis primo. Obiungens est inuenire magis et minus ibi est inuenire medicum vere quod equale dicitur. Nam magis et minus relatiue dicuntur ad medium: sed in calido quodummodo et sicco est inuenire magis et minus igitur. Secundo ad quia mixta est fermentissima et frigidissima equaliter est vere temperata et media non immutata tactum vi temperati. Tercio complexio frigida et sicca potest reduci tractu temporis ad calidam et humidam aliquam arae reductiva vna esse: sed impossibile est transire de extremo ad extremum non transire per medium: quia non sunt factus: igitur gradus percedit. ¶ Propositus hoc aliter bis per. Dic quod impossibile est inueniri oportiones equales vel oportiones eque ad pondus in eodem modo bis expressus per. Primo quod complexio surgit in esse et actione et passione qualitatum contrariarum in elementis inuenturibus igitur et quantitas quantitas variari sunt simile nulla fit actio cum actio semper fiat a portione maiore in equalitate: ergo nulla puenit complexio. ¶ Scilicet dicitur aliquis quod actio fieri quia vna qualitatem est maioris acutitatis alia et vna etiam est maioris resistentie: igitur ignis calidus in fumo.

Complexio
unus ad pedus
- tres nã

modo inueniri: quanto magis vt fit ho-

Jacobus

nein: impossibile est q in compositis extraneis ex contrariis: snt due par-
tes quales sed altera debet esse dominans cui attribuitur sennat hoc po-
tibile impossibile esse inuenire completionem me²⁹ in extremis contrariis vi-
dicit. Sal. quoniam si esset possibile inuenire compositum ex his extremis cō-
trariis vi dicit Sal. ab eo q accideret eis transmutatio aut diminutio. Et
intelligit per hoc q contraria equata vel non se transmutant vel nunq ea

minis complexio aut membri humani.

Et per hoc etiam An. dicit
modo negat equalit ad pondus q. negat equalitate q. fit maxima contrario.
rum equalitate. Sed dubitatur q. An. colligit secundo videtur eas concedere
eius dicitur istud non posset esse finis non possibile est inuenire corpus co-
similiter purius in quo mensure elementorum essent equeales penitus in quantitate.
Dicamus q. An. ibidem esset occultus pmo enim preuenit dictum falsu
sum. s. q. complexionis sunt nouem via temperata et octo dis temperata. Et tunc
dubitatur vt quare reperiantur iste noues complexiones in specie humana q.
est finis equalitatis ad pondus vel in homine temperatissimo qui similitudo
est equali ad pondus in mensura qualitatium quia sicut in equali ad pondus
mensure qualitatium elementorum sunt equeales sic in homine proportionati equali
ad pondus mensure sunt equeales sicut possibile est hoc esse q. dicit finis
extrematus et finis n. extrematus. finis infirmitas esse mediū. Et tunc dubita-
tur q. sicut motum An. in dubitatione an istius noui modi s. repant in vobis.
Dicendum q. sicut hoc q. est appropinquat equali ad pondus ideo dicitur similitudo
finis. Similitudo equalitatis ad pondus per similitudine speciei humanam in
ter alias species vel homine repetatur inter alios equali ad pondus opus
imaginationis qualitates elementorum esse valde equeales: eas actus inter se q. pal-
sius ad actus: et hoc sequitur q. in vobis quelibet forma. caliditas vel
frigiditas habet propriam materiam. Et huiusmodi et hec plures hoc fit in
vobis: alia specie in indiduo temperato hominis plures in alijs: si ita
est ergo complexiones erunt solius quoniam post An. arguitur. Et sicut motum
An. et hoc est quod subditur istud non posset esse finis. q. homo similitudo
equali ad pondus si non esset possibile inuenire corpus similitudo partium: vt
cittim vel carnem hominis. An quo mensure elementorum essent equeales per
nissio. Iam modo quia possibile est in rerum natura. Dixit autem An. de
membris confirmari quia non poterat hominem facere: proportionis equali ad
pondus per organica sicut per consimile et hoc hoc animi intellexit q. per organica
simul considerata vt dicatur etiam per consimilia inueniri integra ergo
sententia est ista. Dubitandum est q. est intentionatur vel non iste nouem comple-
xiones in homine finis equali ad pondus siue q. homo similitudo equali ad
pondus non esset possibile et tunc sic declarat in mortuo complexionis scilicet
quomodo debet intelligi q. in homine reperitur membrum consimile in
quo mensure qualitatum elementorum sunt equeales. Et ostendit q. impossi-
bile est omnino esse equeales. s. primo de quantitate qualitatum. s. gratuite
et leuitatis s. pat. s. secundo q. qualitas prime non possum penitus esse equea-
lis nouem recedunt ad calidum et humidum quia istis complexibus digestis ap-
paret igitur q. An. negat equalit ad pondus tam in qualitatibus que sunt gra-
ue s. leue dicit qualitatibus que sunt prime quantitas. Sed quia concedit
hominem illi assumari arcum videretur eas complexionis esse quatuor soli

igitur ad illud quod dicitur: *omnes imperatores confessiones esse quatuor locis*
 igitur confessiones alias et opinionones permissas non arguimus ne pro-
 logum. Ad cōtrariā dicendum quod nec ex ciuere et aqua nec ex nūe et aqua
 feruntur fiet vnum secundum formam sed per iuxta positionem nisi aliter
 conueniat: ad id quod dicitur de intellectu dicendum quod equiuocatur hic
 intellectus et intellectus vniuersalis. Huiusmodi principio potest dici
 quod: *ciues vniuersales sunt intellectus per imaginationem et sic potest
 esse inpossibile in forma vniuersali intellectus ad modum hominum volentium.*
 Ad aliud dicimus nunc quod sunt in parte comparationis et sic et si imagina-
 rios pulchritudinem imaginem reperibiles vel non reperibiles et ad istā cōtra-
 rietatem. Ad rationem in oppositū cum dicit fieri habet in motu locali ita
 motu alterationis dicendum quod huiusmodi negat et sententia. Alius
 quod: *celi cometae. 12. nūc mediu inter cōtrariā et cōpositū ex cōtrariis. et iō 3. v
 sic esse vni secundū formā et alter: vniū vniū vniū: sic mediu in loco nō
 est cōpositū ex cōtrariis: mediu in loco femp occupat plus de spatio et spacio
 pot signari medius punctus.* Alii vero nō negadi similitudinem sumit omē.
 34. quod: *mediu in loco aliquo est nō in forma et duo in subiecto sic mediu in
 inter cōtrariā est vniū in subiecto et duo in forma inquit: mediu sic habere in
 ratione duos prius alter et alii potest solui in dicto quod cū spaciū ad tē-
 minat in motu et in spaciis naturaliter. et iō in vniū in infinitū. et iō medius
 spaciū quā accipit motus et medietas quā vniū nō prius mediu aliqd pure
 vniū et sic hoc cū: per data in illū in acqūto est per data minire: et si nō tū
 spaciis sequere vū. sic quod ē veritate et sic Alii. 6. p. bō. com. 31. Ad. 2. dicen-
 di dūppli pōt quod pbat quod illa cōpō dūret in infinitū: sic cū illa pbat si illa nō
 ē nō dūppli pōt quod dūret nec in infinitū nec in tpe. Alii: dicēdi cōcessio sic p.
 pōtūdiū: nō sequit ergo inter augmētū et diminutionē est mediu punctale
 quod apparet quod intelligit per mediu punctale nō pot intelligi aliud nisi pūratū*

De partibus

[illegible]

Expiratio accipitur per augmentū. s. per duratiō p̄scualis siue instantanea: s. p̄cedo q̄ augmentū fit in tpe & q̄ augmentū esse fit in m. i. in infāti sequēte illud d̄p̄t̄. p̄p̄o. q̄ p̄p̄osito est h̄o est augmentatū & in t. p̄o tpe p̄ceden augmentatū. baf & p̄cedo q̄ diminutio fit in tpe s̄u video q̄ sequat̄ q̄ ḡuitas per augmētū nūc accipit durat in infāti: nā in tpe t̄o p̄tinuato illi infāti augmentū esse poterit ḡuitas addita p̄durare: & est sic ac si dicerem ḡuitati p̄ alterationē fit p̄cedo q̄ ḡeneratū ē in i. p̄o.

T Debeo autem scire quod equale de quo
medici in suis inquisitionibus tractant
non est denominatum ab equalitate in qua
equitas est potest esse existit; denota-
tur a iustitia in divisione. Et hoc est quod
complexionatur in primis attenditur: siue sit
corpus totum: siue sit membrum vnde sit in
eo de elementis cum sit constitutus et

[illegible]

nec inequalis vt notum est.

[illegible]

temptio: complexio igitur equalis ad iusticiam dicitur iusticialis a iusticia di-
tributiva siue diuisiva quia est fm qd unicuiq; complexionato conuenit pro
sui siue idest operatione.

¶ Et hoc est et. ¶ Et in inuit istam distinctionem complexionati ad ut
fitur: per consequens complexionis equalis ad infinitum. Et dicitur et quia
le ad infinitum fuit fit totum corpus humanum fuit fit membris vni est quia
de elementis in quantitate et qualitate et mensura debet habere homo:
fuit inchoem equitate proportionis et diuisione. Et considerandi quod. ¶ Et in
vbius huiusmodi modo loquendi quod complexionati. i. complexionati in primis at
tenditur. i. complexionati: primo consideratur ut fit in eo talis quod pro po
tionibus quam complexio alia pondus et ista est prioritas dignitatis iustitiae.
¶ Considerandi scilicet quod quantitas quantum ad molem quantibus quantum
ad qualitates passivas et qualitates que sunt gratuitas et leuitas et mensura. i.
proportionem istam fuit meliorem equitatem. i. fuit meliorem infinitum equa pro
portionis et diuisionis. i. proportionis quantumcumque et qualitatum diuisionum
quam proportionem ad adiunctum prout finitum ut in eis diuisa deinde finitum
mensuras facimus proportionem et attende diligenter quod infinita bene est in
mensuras actualis in equa fuit equitatis: quod infinita lata est: et ideo
constituitur proportionem geometricam meditationis que est melior pro portio
¶ Et dicitur. ¶ Et hoc est potius prout inuenitur ut per. ¶ Solpatione quod lata
bitur: dicitur diuisio. i. hoc complexio equalis ad infinitum quod vni membris omnia
nis vel que fit per diuisionem infinitalem. Et considerandi namque quod bicus tria
contradicti superius: quia enim hominem appropinquat equali ad pondus:
sed fusa elongatur ipsum cum dicitur quod magis ut fit hominis complexio
aut membris. Et considerandi et diligenter quod accidit ut per postea.
¶ Et dicitur hoc est. ¶ Et hoc ponit diuisionem: quod declarat: ubi. ¶ Et
deradi quod accipimus quod hoc maxime habet banc equalitatem ad infinitum et
ex alio modo quod habet perfectiorem operationem tamen vni quod species habet
suam infinitalem complexiones finitum quod meretur: complexum secundo quod hoc
magis appropinquat equali ad pondus: considerandi etiam quod in finitum. ¶ Et
modo considerandi complexionem humanam: quia omnes in finitum mea in
teniri possunt: et ideo non sunt tot complexiones quot sunt modi: sed sunt
tot modi considerandi complexionem qui sic ordinantur: complexio huma
na equalis ad infinitum aut consideratur quantum ad species: aut quantum ad
partem habitabilem species: aut quantum ad indiuiduum: aut quantum ad par
tem indiuidui. ¶ Vnum membrorum in finitum sunt quattuor partes: fuit mater di
uisionis et vni quod quod diuiditur in. 2. et fit diuisio octimembres: fuit fuit
fuit octo modi considerandi in specie humana: in alia (specie animalis) di
stinguibilium in partes et etiam plantarum: declarabuntur aut in processu.
¶ Et sumus: bene non habet modum et tandem differunt per illos. i. quod
illarum ut dicitur: ubi secundum quod aut prima partes habet 8. fuit. 8. de
clarat modum: primo primum considerandi quod notum facit ipsum modum equa
litatis et parte subiecti cum dicitur in homine: scilicet et parte latitudinis cum di
citur magna habens latitudinem: et ratio et parte non fit cognitiōne ad illa di
cti diuisionis. i. certum determinata cognitiōne in finitum potest comprehendere
quarto et parte terminatiōnis vbi dicitur quod obtinet extremitates. Dubitat
primo vtrum destructis alijs speciebus finitum modum reperitur in homine diuisi
et bene et reperitur sed non comparabiliter: aliter que fit. Dubitant secundo
quare non potest certe cognoscitur. Respondet Gilbertus et Bartholomaeus. ¶ Et hoc est propter
infinitatem indiuiduorum et ratio est infinita: contra istum modum habet omnia
extremata

Jacobus

[illegible]

De partibus.

ferri deductio: oia in oculo falsum testimontium. Alie violente vt verberatio
vinculus mors rapina obus accusatio iniuriatocius meminit Aristot. quin
to ethyconica c. 5. Et de iudicio qd medicis fm e quale alter attenditur in
iusticia distributiva et aliter in commutativa. Nam medicus in iusticia commutativa
attenditur pte rei fm quam fit comutatio. Nam medicus in iusticia commutativa
dem mensura vni et panis eiusdem magnitudinis et modi tanti debet vendi
ignobili sicut nobili. fm pretium appolium rei. Sed in iusticia distributiva
medicum attenditur qd ad hominem non est rei natura quare variatur fm
status et prosperaie hominum vt alius non debetur regi alius quicq alius ba
roni et aliud salarium debetur medico qui faciat hominem et saluat a morte et
aliud lathomo qui murum construat aliud pefidi qui saluti communitatis im
gati. De hac iusticia intelligitur sermo pñ. hic sed denotatur a iusticia in di
uisione effe coplerationum aliquod dicitur temperatum ad iusticiam cuius in
o diuisa sunt elementa fm optimam proportionem quae debetur illi ad ope
ra sua incommutur pernicienda. Talis aut elementoz iustia iusticia diuersificat
fm spēs et merita complexionatorum vt alia diuisio et proportio debetur bo
minia ali equo alia boui. C. Distribut circa bo quod dicitur pñ. Accidit aut
vt hic diuisio cit homo ea habuerit vere equali valde fit pñiqua. Mala com
plexio vere equalis: vt equalis ad pñone: nec est esse pote: vt status dixit et
quo nibi est fide equali. Mala eno et nō eno sunt pño diueria nec commūcant in
aliquo. Dic q equalis ad pondus lecti in re non fit esse possit: tri in in
tellectu: sic coparare equalis ad iusticia cit equali ad pondus hē et qd pñit in intel
lectu. Cui diu hic vñ pñice velle q equalis ad iusticia est maxime semotum
qñum natura pñmittit ad excellentia glitum. Et ideo dicitur pñinquū vere
equali imaginato vel vere equali flect.

Chuic no tē. **C**ū hac pti. scōa huius tertie pti. diuidit pñ. equalitatē ad iusticiam

extremis: ergo non potest dici infinitus. Amplius iste modus cōplexio-
nis sequitur formam humanam quæ est forma finita in gradu perfectionis en-
tium: ergo licet in diuina sit infinita. Iste modus debet dici finitus sicut
est qd est infinitus ignis numero tamen caliditas intensius est finita qd ca-
liditas quarti gradus. Dicendum igitur qd causa est qd certa mensura qualita-
tis elementorum in plus ultra qd non est pro humana forma et est etiam cer-
ta in minus ita qd non est p
humana forma: qualis sit
vniuers ad alium proportio
tamē homini incognita vt
tractatu de mēbris cordia-
libus potest intelligi: qd
canone capituli dicitur
ca: et nulla enim via homi-
nis est ad cognoscendum
hoc: vt etiam finitū sō col-
ligit. Dubitat quæ mul-
tudo et quæ paucitas est
ista que sūt termini huius
latitudinis ab vna quatuor
extremis: cum egressa
fuerit complexio humana
non potest dici homo: qui
dam dixerunt multitudi-
nis. i. multe temperantie et
paucitatis. i. paucissime qd
minor: h. ponatur: homo ē
mortalis: vñ non est homo
et maiorē temperantiam
nō est dare temperantia ho-
minis temperati: et licet hec
solutio quibuscum nō pla-
cet: qd dicunt qd homo temperatissimus est medium: et non extremus: tamen
vt alias in tegit vñtissimus homo temperatissimus potest dici extremus in tota
specie humana cui opponitur dissimulatissimus homo. i. homo ita dissim-
latus quia dissimulatissimus sit dicitur minor: nō vñt. Alia solutio est qd cum com-
plexio humana sit determinata: qd determinata mensura caliditatis sit: sic et hu-
manita caliditatis et frigiditatis pro hac cōplexione in plus habet terminū ultra quē
non est bonum pro homine et in minus etiam ultra quē non est bonū pro ho-
mine: ratio vbi est. ppositio maior et enā minor: h. g. caliditas pro homine est
vñtior gradum dicit plus et vñtius ad minus.

¶ Secundo vero et. ¶ Primo declarat istum modū: secundo compa-
rat ad equele ad pondus secundū. Et hoc quidem. ¶ Considerandū qd
notum facit modū per nomen qd potest dici medialis: secundo per sē: quia
inuenitur in indiuiduo. hoc vel illo vel illis qd plura possunt esse corpora te-
perata: tertio per suam rationem formalem qd est melior: equalitas que sit pos-
sibilis in tota specie eius quatuor: etate: et hoc est qd dicitur hic specie et. et in etate
et. Considerandū secundo qd littera que dicit que est in fine potest dupli-
citer intelligi: primo qd species humana sit temperata: species que sit et est sen-
sus pro illud indiuiduum habet meliorem temperantiam specie humane que
species humana inter omnes etiam alias est temperata. Alio modo. seque-
litas vel qd: secundi modi est in fine equalitatis. i. est perfectior equalitas que sit.
¶ Dubitatur vtrum iste modus sit indiuidualis vel sit specicus videtur
qd indiuidualis qd dicitur qd reperitur in indiuiduo. In contrarium quia
supra dicit aut fm speciem qualitatē et qd diuersimodū est ab ea ex eo qd est in ea.
Dicendum qd iste modus est omnis modus est indiuidualis qd reperitur in in-
diuiduo: sed non est indiuidualis quia sit natura indiuidualis: imo ex natu-
ra specieratio quia tota latitudo complexio specie humane est latitudo

Jacobus

infinitas in octo partes vel modos equalitatis que consideratur in humanis
corporibus per comparationem ad alia corpora que non habent hanc equa-
litate infuit: nec sunt propinqua equalitati ad pondus prius nominata.
¶ Primus modus est cum species humana tota comparatur alteri specie. Se-
cundus est cum species humana comparatur ad indiuiduū temperatum quod
est in ea. Tertius est cum pars humane species comparatur ad aliam partem
extra se eiusdem specie vt genus vñtius regionis vel climatis ad gentem alie-
ritus regionis aut climatis. Quartus est cum pars humane species puta gens
vñtius regionis vel climatis comparatur ad indiuiduum quod est tempera-
tus in illa regione vel climate. Quintus est cum in diuina aliquid huma-
ne species comparatur ad aliud indiuiduum eiusdem specie. Sextus est cum
in diuina aliquid humane species comparatur ad si ipsius fm suas etates
vel dispositiones diuersas que sunt in eo. Septimus est cum membrum ali-
quod alicuius hominis comparatur ad aliud membrum eiusdem hominis.
Octauus est cum membrum aliquid alicuius hominis comparatur ad seip-
sum fm diuersas dispositiones ipsius. ¶ Queret aliquis cur dicitur pñ. hinc
vero equalitate que fm humana attenditur corpora: nunquid equalitas iusti-
cie est in equo bobus et asinus sicut in homine cum aliqui ex eis habeant de
elementis fm optimam equitatem proportionis ad sua opera perficienda.
Et cur etiam subdit que scilicet alia corpora ab homine non habent hanc equa-
litate cum habere videantur sibi propria equalitatem in sua specie sicut
homo: imo faciunt sepe fortiora opera qd homo sicut equus fortius currit et
maius portat onus. ¶ Dic primo qd medicina principaliter est de homine pro-
pterca dicit pñ. in principio libri huius diffinitio medicina qd est scientia
qua humani corporis dispositiones cognoscuntur. Et ideo rationabiliter se
restringit hic pñ. ad loquendum de equalitate que fm humana attenditur
corpora. Dic secundo qd licet bobus equus et asinus habeant equalitates iusti-
cie fm meritis sue specie: non tamen habent illas temperantias superius pos-
sibiles in natura quam habet homo: imo equalitas aliarum specierum re-
lata ad humanam equalitatem: potius est inequalitas qd equalitas.
¶ Primus modus est equalitas et. ¶ Incipit tertia pñcula tertie par-
tis principalis huius capituli in qua quidem particula specificat pñ. quæq
octo modorum equalitatis ad iusticiam cum latitudine sita. Et primo pñm
ro. Secundo secundum ibi. Secundo vero. ¶ Tertio tertius ibi. Adodi ve
ro. Quarto quartum ibi. Quartus autem. ¶ Quinto quintus ibi. Adodus ve
ro. Sexto sextum ibi. Sextus autem. ¶ Septimo septimum ibi. Adodus au-
tem septimus. ¶ Octauo octauum ibi. Adodus autem octauus. ¶

specifica sequens naturam speciei: ergo medius illius est hoc modo specificus
sive ex specie temperantia: ergo media est que reperit ex natura speciei et hoc
est qd dicitur inuenit cum dicitur ex specie: et ideo supra dicitur ponendo istum modum
potuit enim fm ordinem et inter modos speciei: et dicitur aut fm speciem cōpa-
rationis et. i. aut comparando latitudinem complexionis ad medius quod est
in eadem specie cum extremis: et tamen est diuersum a specie pñclata in suis

extremis: sed quando me-
dium est diuersum ab ex-
tremis non est diuersum p
aliquid qd sit extra specie:
imo per aliquid quod est
in ipsa specie: et ideo dicit
ex eo quod est in ipsa spe-
cie. Et ad contraria dicen-
dum qd dicitur in indiuiduo
qd in eis reperit et hoc no-
tante fecit dñm. per illos
qui dicit qd illa optima te-
perantia que est in medio
totius humane latitudinis
non reperitur in re: imo
est quedam fictio imagina-
ta et fosan de hac opinio-
ne fuit illy i legni tracta-
tu secundo. 101. cōmentor:
cum dicit hoc corpus esse
fm intentionem omnium
loco. i. fm conceptum et
rationem. Ad redargutio-
nem ergo istorum dicitur in-
uenitur in indiuiduo: quia
si dicat est aliquid in re.

¶ Dubitatur secundo vtrum sicut dicimus qd hic modus secundum reperitur
in indiuiduo qui modus est medialis ita extrema que sunt in primo mō equa-
litate reperiantur in indiuiduo. Et dicendum primo qd sic qd sicut est possibi-
le reperire medium: vt verbi gratia hominem temperatum et aliqua extrema
ita est possibile reperiri extrema. f. hominem dissimulatū in calido et dissim-
peratum in frigido: vtrum autem sit reperire ita calidissimū qd ultra eina. ca/
lorem non detur calor: et ita frigidissimū qd ultra eius frigiditatem non detur
frigidior: ex questio extra propositum: et est quomodo an sit dare maximū et
minimū. ¶ Considerandū autem qd iste dissimulatū extrematū huma-
nariū quando reperitur sunt valde res extraneæ et non minus mirandū qd
sit extraneitas mediū in specie ex inuentione hominis temperatissimi inuenies
bonitatem anime in operationibus suis omnibus fm intellectum vnde inue-
nies homines apertissimos dictos angelicos: vtrum autem ad perfectionem hanc
requiratur totus corporis perfectio vel hoc possit esse in homine male con-
plexionato in habitu de totius est dubius de quo aliquid diximus in tracta-
tu de resistentia: ex inuentione autem extrematū inuenies extrema admi-
randa que sūt in latitudine sanitate inuenies homines quosdam vt animas
la bruta quæ et vt affinis et bos: quosdam vt bruta furiosa vt homines qui
si serpentes et ex hac inuentione potest inueniri homo cuius salua ex natura
esset venenum fere omni hominū: ad has extraneitas nullum faciat natura
indiuidualis quinti modi. Si autem extrema sint egritudine vnde egritudi-
nes igneas et egritudine in frigiditate homines sicut glacies. ¶ Dubitatur
quare dñm. modum considerandi complexionem ex etate non fecit modum vt
finem: vt faceret medium ex etate distinctum a me et specie. Dicendum
qd si voluisset potuisset tamen dñm. considerant qd istum modum fm equali-
tatem medici multum attendunt: quia ad hominem de hoc secundo modo

De partibus

¶ Dicit autem in hac parte primo qd primus modus equalitatis seu tempe-
riet ad iusticiam est equalitas seu temperantia que debetur humane specie
per comparationem ad alias species. Secundo dicit qd hec equalitas habet
magnum latitudinem: quia comprehendit omnem hominem: etiam tamen la-
titudinem non potest supple a nobis diffinitione comprehendere. i. propriis termi-
nis designantur quos sit humana complexio et extra hos non sit qd ex se
latitudo illa diffinibilis sit: imo actu diffinita seu terminata: sicut astrū nume-
rare nequimus quāuis in se numerata sint: neq; maris quātitate describere
quāuis terminata sit. Tertio dicit nec etiam qualitercūq; coniungat existit
idei non est actu humana complexio qualitercūq; potest esse seu reperiri:
quia potest esse temperata: temperatissima que nunc est et dissimulatū:
dissimulatissima vel e conuerso iuxta celi influentiam: et sic latitudinem equali-
tatis existentiū maior vel minor. Quarto dicit qd inter multitudinem tempe-
rante et paucitatem eius humane equalitas obtinet duas extremitates. Idem
claudatur a duabus extremitatibus a quarum vna cum fuerit egressa nō po-
terit esse humane complexio. Aliter enim esset infinita nisi certo termino clau-
deretur. ¶ Sed instabit aliquis rei nature permanentis non est dare vltimū
instant cum actiones nature non sint repentine sed successiue: tum ex resiste-
ntia passivum ex limitatione potentie agentis: ergo dato homine constituto in
termino maximi passivum non mouetur in instanti: sed procedet de
teriorando ad motem non igitur erat in termino. Dic si vis qd corruptio est
mutatio instantanea non succedat: vt motus: sicut ait Aristot. s. pñ. coruptio tex.
7. ¶ Sed dic nulla instantia indiuidua concedi in tempore: sed partes tē
potius minimas ad sensum instantia vocari.
¶ Secundus vero modus est medialis et. ¶ In hac particula que est de se-
cundo modo equalitatis describit primo pñcula hunc secundum modum.
Secundo ipsum comparat equali ad pondus ibi. Et hec quidem. ¶ Tertio
ostendit qualiter homo vicinus existit equali ad pondus ibi. Et hic etiam. ¶
Quarto fm quod membrum est vicinus ibi. ¶ In consideratione vero. ¶ Quinto
ro fm que membra elongatum est ab eo ibi. ¶ In comparatione autem. ¶ Sexto
vñcem ibi. ¶ Ambia vero. ¶
¶ In prima parte huius particule dicit qd secundus modus equalitatis iusti-
cie est medialis: id est in medio constitutus totius latitudinis humane com-
plexionis. Et iste modus existens inter duas extremitates huius late comple-
xionis inuenitur in indiuiduo temperatissimo temperatissime specie vñm est

comparant oim homines: ideo vi tale medius faceret bene medius temperantie ex etate non fecit distinctas consideraciones facientes distinctas modum equalitatis sed posuit illas sicut conditione hominis equalis ex specie: sed tu dicere debuit sibi apponere 2 ditiones equalitatis: quarum modi vi qd esse esset temperatus non est medialis vnius climatis tantus: i. temperati sed est medialis cuiuscuqz climatis: ideo poterat ponit cōditio huius secundi modis: ideo hoc debet intelligi qd iste homo fit temperatus non solum ex etate sed ex ætate: quia in ætate temperatus non ex pte: qd talia corpora vi multus reperitur in regione temperata quia huius regio Hippocratis ubi multa corpora reperitur temperata vi Sal. secundo regimini. sanatio. Considerandum hic qd ab Alii. sumitur qd etas iuventutis est temperatio: causa est: qd homo in prima etate constituitur est in superflua humiditate propter qd sensus eius et motus debentur: in senectute autem est superflue siccus: ideo in medio iuventutis est sufficientior temperate humiditatis: quia cum hoc esset cum calore ita temperatio sicut pueri ergo temperatio: quicquid etas. Vnus tamen de hoc tenet in questione qd puer fit temperatus: litteram legit corrupte. i. non producit dicens pervenit et si hic facit breviter et non dicit pervenit: hoc tamen expostio est contra iuvenes Alii. qui eum textum ponit sub hac forma. i. lib. de animalibus capitulo de complexionibus loquens de scdo modo equalitatis: illa temperatio. i. secundi modi equalitatis est post complementum elementis. Quidam vtrum equalitas secundi modi habeat latitudines videtur qd non: quia Alii. non ponit. Itē secundo de regimine sanitatis ponit qd ipsa est in actu oculi. i. in infanti. In contrarium qd extrema latitudinis habent latitudinem vi temperantiam in calore vel frigore: quia est dare ibi multos gradus: ergo et medius videtur habere latitudines. Dicendum qd temperantia secundi modi habere latitudines potest dupliciter intelligi: vno modo ex parte subiecti: 2 dicens qd sic: quia plura sunt qd possunt reperiri corpora temperata ut diximus auctoritate Galeni. Alio modo pro latitudine in forma temperantia: qd talis complexio temperata non fit punctualis: et tunc dicens qd hoc temperantia est duplex: vna que in re reperitur actu ut homo temperatus et iuventus et ista habet latitudines: ratio qd vigilat dormit et quiescit et ambulat de quibus omnibus mutatur de calido in minus vel magis calidum est sanus: ergo sua temperantia habet latitudinem. Alia est temperantia que in re est magis potentialis non possibilis actu distincta et ista est cum imaginatio fieri minus punctus medius sine instanti transito de iuventute in senectute: istius hominis vltimo temperati ex specie et tunc eius temperantia imaginari oportet indistinctam: ideo Turhanus in regni tractatu secundo illo cap. 2 dicitur imaginatur illas et bene fecit punctus in linea. Considerandum tamen quod adducit illas sanitates vel temperantias quas indistinctam et sicut punctum imaginatur possumus dicere qd licet sit indistincta duratione est tamen distincta in perfectione. i. quia est dare quasdam perfectiones quasdam alia et. verbi gratia: ego in puncto illo medio et in instanti illo transito medio iuventutis et senectutis habeo 2 nos perfectam que licet solo daret instanti: men ad hoc potuissent pro illo instanti perfectionem habuisse natura pro illo instanti non occurrat reparatissima dispositio aeris imo transit ad senectutem et iuventutem in tempore hyemis et alius eiusdem perfectionis ex etate spe: et transit in tempore veris ergo tota 2 vnius illorum pro quocunqz instanti est perfectio: complexio alterius et sic habet latitudines quas non daret nisi per instanti. Ad Alii. dicens qd non curat assignare latitudines huius temperantia quia voluit hoc esse notū ex dictis: sicut enim tota complexio totius speciei habet suas extremitates i. medius vel aliter qd hoc fecit quia extrema huius latitudinis parum distat.

¶ Et hoc quidam et. ¶ Et hoc comparat hanc equalitatem: secundi modi ad equalitatem ponderis: 2 primo premitit: secundo declarat: i. Et hoc etas. ¶ Hi modum dicit ex notis declarando autem: primo declarat quomodo considerat tototum homine equali hoc: secundo modo equalitatem appropinquat in statu totus equali ad pondus: secundo quomodo non appropinquat consideratio ne cuiuscuqz partem bi secunda. In consideratione vero. ¶ Quidam vtrum reperitur 2 ex coalteratione et videtur qd non qd vel est consimilitudo et hoc non qd consimilitudo habent complexionem ex elementorum mixture vel primo de accidenti et morbo: infra cap. de membris: vel est officialis et hoc non quia officialium est compositio et non complexio: nisi ut consimilitudo vel nisi que est consimilitudo. In contrarium Alii. hic aliqui loquunt. ¶ Sim communiore modo loquiendi et tunc non concordabitur dictis nostris in tractatu de cōfessione: ita: sed igitur quod modis sunt coalterationes et coalterationes: ergo reperitur complexio ex coalteratione et notus est et cum spiritus appropriatur membro alterat ipsius et spiritus etas alteratur quodammodo a membris cum diversificentur in qualitate et sic possumus imaginari alius modus ex nutrimento veniente ad membrum. Secundus modus est qd membra inter se sunt diversa sive dissimilium complexionum: ideo oportet ut agant ut Sal. in libro de malitia complexionum diversis. Tercius modus coalterationis est spiritus adiuvem qd sunt diversi in complexione et differt a secundo: quia potest fieri in vna parte membri consimilitudo circumscripito quocunqz alio consimili et sicut imaginatur: de spiritibus ita possumus imaginari alius modus. ¶ Complexiones ex coalteratione huiusmodi sunt inter se et super membro. Quartus modus est quod solus est huiusmodi modus et vi vaporibus a corpore surgentibus qui diversi sunt diversitate membrorum et humorum et inveniunt ad cutem et ibi refracti et evaporant et cutem alterant et dant sibi alius modus complexionis qui dicitur ex coalteratione.

Jacobus

in fine etas adolescentie. ¶ Et hoc est quidam et. ¶ Et hoc dicit qd hoc equalitas secundi modi quia non fit equalitas ponderis primo dicta: qd hoc inveniri non potest: est tamen et propinquat a elongata multum ab effectu equalitatis primarum. ¶ Et hoc etas et. ¶ In tertia dicit qd hoc homo: scilicet temperatissimus in specie temperatissimus in fine augmenti non est vicinus equalitati ponderis

ne. Quintus modus est dictus per coalterationes et non per coalterationem que coalteratio id est qd coalteratio sumptio sicut cum accipimus sumit oia membra suis contrariis complexionibus. Dicimus qd totus corpus. i. omnis membrorum simul 2 est facta temperata posito qd inter se nullas faciunt sive faceret refractiones: dantes autem causas huius temperantie dicimus qd et si in corpore sit pars frigida ut cerebrum ibi etas est pars calida ut cor: ideo totus dicitur temperatus quia et

homo equalitati non qualitercuqz vicius existit: sed suorum membrorum alteratione alias alternatione calidorum sicut cor: frigidorum sicut cerebrum: humorum velut epar: et siccorum sicut ossa.

Cum ergo ponderabuntur et equalibuntur erit vicinus equalitati certe.

¶ Et tamen consimilitudo alterant se qualitatibus contrariis que contrarietas est inter ea virtute qualitatis primarum elementorum. ¶ Quidam secundo vtrum ista 2 ex membrorum alteratione adiuventur sit vna 2 videtur qd sic: qd complexio secundi modi equalitatis. Sed equalitas secundi modi videtur maxime vna: imo aliqua in dissimilibus videtur et. In contrarium qd est in pluribus membris. Dicendum est qd complexio ex alterata sumptione non est aliud qd contrarie complexionem in diversis membris simul sumptis: ideo est tot quot sunt membra similiter complexio ex coalteratione non est vna subiecto: eodem modo nisi in quantum tu imaginaris omnia membra esse vnius per vnam autem in toto extensam. Dicit tamen vnius qd est vna ordine quia quæ ordinem habent consimilitudo in organico eundem modum habent complexionem consimilitudo et per consequens complexio ex alternatione que in consimilitudo fundatur. Ad rationem cuius dicitur qd equalitas secundi modi est vna: dicens qd est vna in forma habente latitudines quas sunt diversas partes sue gradus latitudinis potest esse in diversis membris et ipsa non diversificatur per gradus latitudinis in eadem specie potest esse in pluribus individuis sicut tepidum in multis aquis numero. ¶ Quidam tertio vtrum complexio ex coalteratione membrorum adiuventur sit principii operationis in nobis: videtur qd sic: primo quia Alii. ponit istum secundum modum equalitatis. Sed iste est insufficientis. pro operatione et est perfectior modus equalitatis ergo principii perfectionis operationis. Secundo quia aliquod membrum non agit suas actionem nisi ab alio coalteratur ergo in illo membro est principii operationis antecedens probatur. Et 2o enim est principii sensu organici alterationi a nervo. Unde Alii. secundo colligit quod dicitur qd caro in sensu tactus sicut tactus oculi in visu id est qd nervus est servitus carni in hac apprehensione quia temperat spiritus qui transmittitur a corde ipsi carni. Sed ille spiritus alterat carnes alteratione pro sensu tactus. Amplius citius est sicut medius vel organici tactus: sed hoc sua perfectio non perficitur nisi temperamento facto in cuti per coalterationes: nam caliditas venarum sanguinis nervorum frigiditas in ea adequatur vi infra ponit Alii. Amplius complexio ad consimilitudo alterationis videtur organici complexio: ut organici est ergo principii operationis: antecedens videtur Alii. secundo colligit quod ponit esse complexionem officiales aliquas. In contrarium est autem quinto colligit secundo cap. qui vult qd complexio sine temperantia que posset imaginari ex refrigeratione et humectatione facta a cerebro et epate ad caliditates intempestivas quam dat cor: est temperantia dicta equivoce et non propter operationem. In hac questione primo presupponimus qd non loquimur de complexione ex coalteratione qd illa nil est nisi ipsa complexio consimilitudo omnium simul sumpta per intellectus. Secundo ppe. supponimus qd sermo noster est de complexione ex alternatione membrorum et similis adiuventur: verbi gratia in musculis: tota manu est caro: ossa: nervi: panhuculi qui sese alterant: ita qd totus complexio dicta est ex hoc ex coalteratione. Dubitandum ergo est vtrum hoc complexio ex coalteratione refutans sit illa per quas sunt operationes consimiles et officiales. In hac ergo questione est optimo Dm: quas ponit in questione de membro organico ubi vult qd in membro organico non sit dare complexionem ex coalteratione consimilitudo que complexio sit principii operationis et tribuat organico vi organici est et inducitur quatuor rationes. Prima est ista complexio vel est vna et hoc est impossibile quia suba sunt plura consimilitudo: non enim os et caro refranguntur sicut elementa in mixto sed saluant suas formas: vel non est vna nisi ordine sicut consimilitudo in organico habetudinis forme et hoc est impossibile quia relatio non est principii operationis vi 2o mentator: secundo de animalibus ratione subiecti habitudinis et illa complexio est consimilitudo et non organici. Secunda ratio illa complexio non est principii operationis que in tota vita non acquirit nec est in termino sive terminata: sed complexio per alterationem membrorum consimilitudo adiuventur in tota vita non acquiritur: et nunc quod est in termino quia quousque vita durat membra consimilitudo se alterant. Tertia ratio illa complexio ex coalteratione que est alia a complexione consimilitudo vel habet pro suo subiecto consimilitudo vel officiale non consimilitudo: quia ista ponitur qd sit complexio officialis etas quia ista complexio vel est alia specie a complexione consimilitudo: et hoc non: quia totus integrale differt specie a sua parte: vel numero et tunc duo accidentia numero differentia essent in eodem subiecto cum contrarium habetur se primo: ita: thaphice nec potest habere pro subiecto officiale: primo quia officiale non est vnum: secundo qd officiali debetur natura complexionis: et tunc duo prima genera membrorum tribuunt organico. Quarta ratio: si ista complexio completur: sed non potest ab ea causari et deducti vnius istas rationes propter qd dimitto eas: quia extra propositionem credo qd vnius habuit bonas intentiones. Sed nos dicimus sex propositiones in quibus fiat veritas que sit: prima est complexio consimilitudo membrorum componentium manū meas: que complexio dicitur per coalterationem nem

De partibus

qualitercuqz: id est omni modo: sed alteratione vel alternatione ut aliqui libi habent id est alternatua comparatione suorum membrorum: scilicet calidum ad frigida vel humidum ad siccum. ¶ Immo ponderabuntur id est considerabuntur mensure qualitatum membrorum et equalibuntur: id est ex equo referentur calida frigidis et humida siccis erit dictus homo vicinus equalitati ponderis.

¶ In consideratione

Capl. I. Doctrinæ tertie

nem consimilius adinuicem non est quedam forma complexionalis addita complexioni consimilius in se ita ut sint. 2. complexionis. 3. vna consimilis in se sit ut vt consimilis alia complexionis vt recipiat ab alio consimilitudo complexionis carnis sicut iuxta neruum non est nisi complexio carnis tante mensure quæ non esset si neruus non esset et non essent due complexiones in carne: quæ complexio in carne et coalteratione non est alia res a complexione carni. Sed tu dices: di

C In consideratione vero cuiusque membri non nisi vnius quod est cutis quedam

vna quædam distincta a complexione carnis et stat illi cui forme et perfectio quæ admodum complexio calida cordis est plectio complexionis intrinsece consimilis. Dicendum primo quod complexio cordis facit vnam complexionem cum complexione consimilis. 2. g. complexio nerui propria et calor datus a corde sunt vna forma in actu sicut calor: quæ mihi dat sol: et calor mensuræ tunc argumentum concludit contrarium. Tunc dicendum quod non est simile quod complexio data a corde est necessaria pro omni operatione et non impediri: sed complexio nerui distincta a complexione carnis que est talis qualis est complexio nerui cuius sit frigida impeditur et falsum faceret actus sensationis sed cum refrangitur. 1. temperatur complexio carnis a frigidityte nerui tunc fit optimus organus pro sensu tactus. Considerandum tamen quod possunt dici due quando ex vna parte ut sumas omnes complexionis consimilium simul et ex alia parte complexionis solum vnius consimilis. Est autem dubium vtrius refractionis caliditas carnis a frigore nerui sit refractionis pro operatione necessaria sit positiva quia neruus sit productus frigidityte quam excedat et caro calidior et postea se refrangit vt communiter sunt imaginati mox demum vel sit refractionis punitiva. 1. caro iuxta neruum est in principio generatio nis producta cum tanta mensura caloris quæ non fuisset producta si non esset iuxta neruum sicut nos imaginati sumus et est questio determinata in tractatu nostro de resistentia. Secunda propositio aliquas operationes possit facere caro quæ non refracta nec fit mensurata a frigore nerui ratio quod possit nutrire et augere vt ostendit sensus in multis vulneribus et est propositio nota. Tertia propositio complexio illa ex coalteratione fuit necessaria proveniens in membris organicis que oportebat esse composita ex consimilibus contrariis complexionibus. 2. g. in manu in qua debuit esse caro os et neruus: ratio quia ex quo componenda sunt contrariis complexionibus oportet quod se remaneant se refrangunt siue coalterent quod id est est hoc positum vel prout utitur vt diximus. Quarta propositio illa complexio ex coalteratione potest dici complexio organica non fit subiectum sui sit organicum sed consimilis: sed vt sunt in organico. Ratio illa complexio ex coalteratione non esset: si talis constitutio diuersorum membrorum non esset: ergo potest dici complexio organica: antecedens patet quia si caro fuisset vnum entium mundi per se et non fuisset sociata cum neruo vt constitueretur manus caro non haberet istas complexionem ex coalteratione. 1. non haberet suum calorem talis mensuræ qui cum maiori mensura caloris posset esse vnum ens mundi vt apparet in carne rubra incensa que multiplicatur in vulneribus. Istis quatuor propositionibus premissa addo vnam notabile et est quod complexio ex coalteratione est dupliciter melius esse de se quod dupliciter imaginari possumus istam coalterationem in carne vt in exemplo: vno modo vt imaginemur complexionem carnis habentem determinatam mensuram caloris siue complexionalis vt caloris cordis et cum hoc determinatam mensuram in hac complexione et frigidityte nerui fm quod requiritur pro operatione carnis et sic in vnoquoque consimili imaginemur: postea iuxta aliud consimile sibi contrarium vel non simile in complexione et similiter in organico iuxta organicum: et tunc pono propositiones quantam que soluit ad questionem et dico quod complexio dicta ex coalteratione neque est complexio innata actuata per influentem mensurata in vnoquoque consimili ex membro: contrario sibi adinuicem fm quod oportet pro operatione est principium operationis: postea est nota per suos terminos. Alio modo possumus imaginari complexionem coalterationem quæa mēbra consimilia postea sunt mensurata in eorum complexione vt diximus et remanent adhuc sub aliis quæa contrarietate aliquas alterationes faciunt adinuicem que est alteratio valde parua cum sunt in sanitatē et ista est complexio ex coalteratione de qua loquitur Galienus in libro de malitia complexionis diuersæ et talis coalteratio non est ad aliquem finem: neque pro aliqua operatione sed necessario psequens: non tamen necessaria intentu a natura et ideo si non esset posset fieri operatio. 2. g. caro postquam habet mensuram omnes sui caloris fm quod requiritur ad operationem quæa mensuratur habet ex innata complexione et ex calore cordis et ex frigidityte nerui remittente suum calorem et neruus etiam postea eodem modo habet mensuram sue complexionis adhuc neruus et caro possunt imaginari se aliqualem alterare alteratione que non est necessaria pro operatione neque est operatio notitia: quia est inter latitudinem predictæ mensuræ que est pro operatione. Similiter cum imaginari erimus cerebrum cum sua frigidityte quæa habet ex complexione innata et cum mensura sui caloris quem dat sibi cor: cerebrum est potius in sui operatione et cor etiam in suas. Si igitur ultra hoc nos imaginemur cerebrum alterare cor: cor cerebrum imaginemur vnam coalterationem in medio eorum vel in se intra latitudinem suarum complexionum sanarum talis complexio est superflua quia non est necessaria pro operatione et sic potest intelligi sermo Auer. 4. colligitur etiam Auer. posset aliter intelligi: et est quod inter calidum cordis datum cerebro et cerebrum ipsum non fit coalteratio per quam qualitas caloris spiritus cordis remittatur: et per quam frigiditytas complexionalis cerebri corripatur: immo vnum stat alteri sit eut forma ad materiam. 1. calor cordis complexionis cerebri et si in aliquo se refrangit et sicut per consequens debet de equivoce complexio quod non est complexio: sed modificatio complexionis et non est pro operatione. Tunc pono sextam propositionem: complexio ex coalteratione adueniens postea membra habent determinatam mensuram qualitatum fm quod requiruntur pro operatione non est complexio que fit principium operationis. 1. que sunt necessaria requisita pro operatione et hec propositio apparet: quod ex quo istas membra

Jacobus

C In consideratione 2. 2. In quarta dicit quod temperatissimus homo in nullo membro sui consideratione vel respectu est vicinus equali ad pondus nisi in consideratione sue cuius que temperata est: vt postea dicemus in hoc ca. **C** In comparatione 2. 2. In quinta dicit quod impossibile est hoc. (pitulo. mines temperatissimus esse propinquum equali ad pondus in comparatione ne id est respectu suorum spirituum et membrorum principalium: immo recedit ab equalitate ad pondus et declinat ad caliditatem et humiditatem. Ad caliditatem quidem declinat quoniam cor et spiritus sunt principium vite que ambo sunt vehementer calida declinantia ad superfluitates caliditatis cuius vi existat per caliditatem quæ ita abundare oportet in principio vt et sufficiat res sibi habeant caliditatem: et alie eas abunde tribuant. Ad humiditatem vero quoniam augmentum existit per humiditatem: et caliditas existit per eam: ab ea nutritur. Humidum enim est velut retinaculum et pabulum immitate caliditatis in quo conseruatur.

Sen. I. primi

habent mensuram complexionis qua indigent pro operatione: ergo coalteratio sequens post hec non est pro operatione: aliter enim non habuisset complexionem pro operatione mensuraturam principaliter et cum considerabimus: ista coalteratio sit cuius qua membrum agit: non tamen erat sibi necessaria: verbi gratia in exemplo grosso ego habeo mensuram caloris mihi conuenientis pro operatione et aeri starus stellarum ultra illas mensuras me alterat: ista al-

modum postea dicemus. **C** In comparatione aut spirituum et membrorum prin-

troitus nunc habere ego bene operaretur ex scientia tamen nostri tractatus de resistentia potest teneri quod etiam ista coalteratio non est necessaria: immo homine existente bene sano membra consimilia adinuicem sunt in pacifica dispositione et non alterant se ex quibus apparet solutio ad singula contraria: omnes enim qui tenent complexionem ex coalteratione esse principium operationis intelligunt de coalteratione: primo modo dicta qui vo negant non tamen intelligunt de coalteratione: secundo modo illius et de ea Dynus intelligebat: sed longe respiciebat eam.

C In consideratione vero 2. 2. **C** hic ostendit quatuor partium consideratione non est propinquus quod cuius partis consideratione est propinquum primo hoc premittens post ponit nos pro declaratione vnius dicti: secundo de declaratione secunda. **C** In comparatione autem. **C** Dubitatur vtrum quod cuius sit vna videtur quod non: quia est facta ex vno et neruis vt infra hoc capi. et sic sua complexio est ex coalteratione et non vno subiecto. **C** In contrarium quia est principium operationis vnius. factive. Considerandum primo quod sermo dicitur est de cuius intrinseca magia non de extrinseca subtili dicta tamen a quibusdam que quandoque emundatur et cadit. Considerandum secundo quod illa cuius vel est organum sensus tactus: vt quidam dicunt vel est naturale et intrinsecus medium. Sed organum est caro vt intellexit Auer. in commento cantice primo libro: et causa est fm eum: quia est principium. 1. membrum consimile in omni animali commune sicut est sensus tactus aut organum est neruus et caro est medium sicut videtur posse intelligi secundo de anima pmento. 105. quicquid ergo sit organum tactus cuius oportet quod sit medium. **C** In hoc ergo oportet quod complexio sua sit propinquans ad equalitatem ad pondus per multam refractionem extrinsecam elementorum alioquin in sensu tactus caderet multus error: in iudicio quibus premissa primo dicendum quod organum sensus tactus debet esse vniuersum vt Auer. secundo colligitur Aristoteles. secundo de partibus animalium secundo capitulo. Et ratio est quia si organum esset duo tunc vniuersum sensibile iudicaretur vt duo: cum enim duobus sensibus sentimus duo iudicamus vt intelligitur ab Aristotele. problemate. 36. in fine: et causa est quia essent duos in accipiente: videtur autem quod vitas non solus requiratur in organo sed in medio intrinseco cuius motus finit et immediatus oportet esse cuius motu facto sicut apparet quod cancellatis digitis vna pilam paruam iudicamus duas: et maxime in medio in trifido cuius motum finit et immediatum oportet esse cum motu perfecto in particula principali: hoc dico propter crystallinas siue oculos esse duos ad vnum sensum visum principale: et tamen est intrinsecum medium visum quod fit in particula principali sicut neruorum crutatione. Aut igitur non est intrinsecum immediatum illi sicut cutis est immediatum organo principali sensus tactus.

Aut alia causa est quæa nunc non discimus. Dicendum secundo quod si cutis que est organum vel medium intrinsecus sit vniuersum medium tactu tamen habet in se proportionem per quas potest esse medium plurium virtutum tactuarum. 1. percipiente calidum et frigidum et siccum et humidum et asperum et durum. Sed vbi vbi est in phy? quomodo potest esse medium in percipiendo graue et leue si non habet proportionem mediam inter graue et leue et hoc omittimus ad contrarium dicendum quod debet intelligi quod cuius existit in se vno membro consimili continuo rami venarum cum sanguine et nervorum causant in illam vnam temperiem. Alter posset dicere quod cutis non est vniuersum medium quod ad unitatem sensus siue vniuersum virtualis sensationis non requiritur unitas medium intrinsecum exemplum due crystalline et tu considera.

C In comparatione autem spirituum 2. 2. **C** hic ostendit de cuti quod fit medium equali ponderis propinquum: quia hoc posterius probabit declaratur considerando membra alia homo elongatur ab equali ad pondus: primo potius secundo probabitur secunda. **C** Dubitatur quod cerebrum est de principalibus et non trahit ad calidum sed ad frigidum: quomodo ergo dicitur comparatione principalium egreditur ad caliditatem. Dicendum quod loquitur hic de principalibus que sunt principia spirituum et materie nutritiui. 1. cordis et epalis: vita. n. per hec duo maxime consistit et in his duobus maxime disponitur totus corpus fm complexionem et non sic a cerebro vt Auer. in tractatu secundo. Secundo modo potest dici quod consideratis omnibus principalibus adhuc corpus declinat ad calidum et humidum: quia dominium calidum. 1. cordis et epalis et creditur super omnes frigidi membra. 1. cerebrum vt dicit.

C Ita enim 2. 2. **C** primo probat quod spirituum consideratione hoc corpus de secundo modo equalitatis non appropinquat equali ad pondus: sed tendit ad calidum et humidum: quod hoc innuitur per rationes de corde: secundo probat quod consideratione principalium etiam non appropinquat sed tendit ad caliditatem et humiditatem: sibi secunda. **C** Dubitatur. **C** primo arguit sic spiritus et cor et epas sunt principia vite: ergo excedunt in caliditate et per consequens non appropinquat equali ad pondus premisso antecedente et psequente probat consequentiam cum dicit vita enim. Considerandum quod oportuit Auer. et consequentiam sermonis dicere de corde: quia est minera spirituum: et ideo cum probat quod spiritus recedit ab equali ad pondus per caliditatem dicit etiam de corde. **C** Dubitatur etiam quid intelligit per vitam. Dicendum quod vel intelligit participationem siue existentiam anime in corpore: et tunc manifestum est quod hoc fit cum calore vt apparebit cum loquimur de virtute vitali: aut intelligit nutritionem: vita enim consistit per alimentum. Tunc dubitatur per dictum Damasceni primo apothosmum datus quod per calidum et hu-

De partibus

ditatem quidem declinat quoniam cor et spiritus sunt principium vite que ambo sunt vehementer calida declinantia ad superfluitates caliditatis cuius vi existat per caliditatem quæ ita abundare oportet in principio vt et sufficiat res sibi habeant caliditatem: et alie eas abunde tribuant. Ad humiditatem vero quoniam augmentum existit per humiditatem: et caliditas existit per eam: ab ea nutritur. Humidum enim est velut retinaculum et pabulum immitate caliditatis in quo conseruatur.

midum vinimus: quia pars subtilis sanguinis que calida est et humida et per frigidum et sic cum nutrimur. Amplius Hippo. in libro de natura fetus videtur inuere qd corpus nostrum frigidum nutritur. Dicendum qd quomodo: cum sumatur vita ipsa existit per caliditatem: nam vita per existentia vitalis virtutis est per caliditatem multas fundatur in multo spiritu cuius vitalis virtus est principium: vita enim per nutritionem fit in nobis per multam caliditatem. i. spiritus et sanguine.

Sciendum enim est qd nutritione materialiter fit ex grossiori parte sanguinis: sed sicut principio perfectio: non est stante ut forma fit spiritu qui est in materia sicut forma cuius spiritus parti cipat de vinimus: qd pars subtilis sanguinis que calida est et humida conuertitur in spiritum ideo dicit Damascenus qd vinimus calido et humido: scilicet quia pars grossa nutritur que, licet etiam sit calida et humida respectu equalis ad pondus: est tamen frigida et sicca respectu partis spiritus: ideo dicit qd frigidum siccum nutritur. i. grossiori parte sanguinis. Ad hoc potestatem cum dicitur calidum nutritur frigidum impropria locutio est potius enim est quedam refrenatio: ne cito consumat suum humidum quomodo dicitur mus de aqua qd prolongat vitam ut intelligitur in commento. 2. tertij regimini acutum. Considerandum qd cum dicitur qd ex parte qua consideramus spiritus corpus excedit in caliditate et hoc propter vitam probat qd excedit in humiditate cum dicitur et augmentus per humiditatem et videtur arguere sic spiritus non solum est principium vite sed etiam augmentus: ergo excedit in humiditate: quia augmentus etiam est per humiditatem vel aliter qd hoc fit vna propositio qd dicitur in d. indiget ad probandum qd spiritus et cor excedit in caliditate et est propositio inanis famosa que dicitur sic calidum vinimus et humido augemur: vivere enim videtur esse animas participare: et hoc participatur quodam calido ut dicitur in de morte et vita et Aver. primo cantice. 74. commento: augeri enim videtur dicere quoddam distinctum et hoc fit per humidum vel est dispositio humidum: ideo dicitur in famositate propositio predicta: qd si ipsa est non ratiocinatio tamen propositio vna pars sufficit ad probandum consequentiam. i. pars que dicitur per calidum vinimus: sed dicitur assumptis illas integram: quia forsitan sic currebat in usu et cum dicitur.

a. Et etiam caliditas est. Et hoc probat qd consideratio spirituum corporis excedit in humiditate: quia iam probatum est qd excedat in caliditate ex hoc sequitur ergo in humiditate quia calidum nutritur humidum et in eo fundatur: tunc dicitur habet integram probationem conclusionis quas premit cum dicitur coniungendo ut oportet dicta eius in comparatione spiritui et ut sic ex parte cordis impossibile est ipsius esse propinquum equali ad pondus: sed tendit ad caliditatem et humiditatem. Considerandum autem qd aliter expositus istius passum sic augemur. i. per duratio vite existit per humiditatem quia caliditas cuius per durationem vita durat fundatur in humido et eo nutritur. Dubitatur quare calidum mixtum indiget humido et calidus ignis fiat cum sicco. Solutiones huius inuitur Turiffimus in tractatu tertio libri regni in secunda lectione in ignis in mixto est per quasdam generationem. Est enim agens et consumens: generatur autem successus ab humido vniuerso: quia aerem est et sibi propinquum in natura: aquam autem humidum est illius destructum: sed caliditas in igne est in propria materia: non agens in illam. Dicitur autem existit in quibus humidus est calidus sibi: dicitur nutritur in quantum successus conuenit illud humidum unde calidum sustentatur.

b. Caliditas vero est. Et cum probatur qd spiritus consideratione tendit ad calidum et humidum hic probatur qd principalis membrorum consideratio tendit ad calidum et humidum et premissis qd principalia sunt tria: arguitur sic cerebri frigiditas non vultur fuisse non temperat caliditatem cordis et epatis et cordis frigiditas non vultur fuisse non temperat humiditatem epatis et cerebri igitur principalium consideratione corpus tendit ad caliditatem et humiditatem recedens ab equali ad pondus consequentia est nota: qd membra principalia sunt tria membra dicta antecedens probatur in littera primo et probatur illud: sicut dicitur in illis etiam. Et dubitatur quare non vult de testibus cuius numerum inter principalia et Galen. in regni. Dicendum qd testibus non sunt principale membra ad esse individui: vel dicendum qd sufficit ad hanc conclusionem probanda ponere illa tria principalia: si tamen de testibus dixisset ad hoc inuenit eius intentionem quia testibus ad caliditatem et humiditatem declinant. Dubitatur secundo quia Aristoteles secundo de partibus animalium ca. de cerebro videtur contrarium. i. qd cerebrum temperat caliditatem cordis et Aver. etiam colligit secundo. Nos iam scriptimus hanc questionem pollice super prima sen tertij cauli. et posuimus sibi rationes. 13. quas Galen. 5. de vitalitate partium in hoc facit contra Aristoteles. Hoc autem dicimus qd sufficit nobis: et est qd

Jacobus

Caliditas vero est. Et in sexta probatur iterum quod dictum est in quinta parte scilicet qd temperatissimus homo non est propinquus equali ad pondus: sed elongatus ab ea tendens ad caliditatem et humiditatem ex parte suorum principalium membrorum et dicitur qd membra principalia sunt tria ut postea declarabitur. Et quibus vult est frigidus scilicet cerebrum. Et duo calida scilicet cor et epatis frigiditas cerebri non peruenit ad temperandam caliditatem cordis et epatis. Et hoc concludit qd temperatissimus homo declinat ad caliditatem ipsius membra principalia. Item ex membris ipsius principalibus vult est siccum aut siccitatem propinquum scilicet cor et duo humida videlicet cerebrum et epatis frigiditas cordis non peruenit ad humiditatem cerebri et epatis temperandam. Et igitur homo temperatissimus declinat ad humiditatem respectu suorum principalium membrorum. Et finaliter subdit princeps ad probandum qd frigiditas cerebri non sufficit temperare caliditatem cordis et epatis: nec siccitas cordis humiditatem epatis et cerebri: qd cerebrum ipsum non est tantum frigidum idem non solum participat frigiditatem: imo est in eo caliditas fortis et pulsatissima tam ex abundantia spiritus et sanguinis et articularum qui sunt in eo qd minus: qui continue eleuantur ad ipsum. Nec cor est tantum siccum ut scilicet qd denudatus sit omni humiditate: imo plurima humiditate parti-

cerebri frigiditas non remittit cordis caliditatem: remissione qua appropinquat equali ad pondus: sed prohibet cordis incendium superfluum: et cum hoc cor remanet cum actuali excessu caloris cuius signum est qd si miseris digitos in cor inuenis ipsum calidum tactu.

c. Nec etiam est. Et hoc probat quod statim dicitur: et arguitur sic cerebrum non est tantum. i. absolute et in excessu frigidum: sed respectu cordis et epatis dicitur frigidum: quia minus illis calidum: similiter cor non est tantum. i. absolute et in excessu siccum: sed respectu illorum duorum: ergo cerebrum non temperat caliditatem cordis et epatis: nec cor humiditatem cerebri et epatis: et ponit antea densa: quia consequentia habet pro nota. Dubitatur quia ex sermone Aul. videtur probari contrarium eius quod intendit: si enim cerebrum est frigidum respectu cordis: ergo est contrarium respectu illius et per consequens agens et remittens illius calorem. Amplius dubitatur qd impertinens sermo videtur dicere qd cerebrum est frigidum respectu cordis: regula enim Galieni de complexionibus libro primo est Aul. est ista qd membra non debent dici calida vel frigida ad diuinitatem. i. quod eius respectu cuiusque sed respectu medijs. Cuius. Dicendum qd cum dicitur debet probare qd caliditas cordis non temperetur nec refrangatur a frigiditate cerebri: qd appropinquat multum equali ad pondus: habebat in inferiores sua has propositiones. Prima cordis caliditas est multo excessu ab equali ad pondus: hoc propositio est nota ad tactum et etiam nota per rationes quia cor est siccus vite et per consequens spiritus et multo calidatus. Secunda propositio cum dicimus cerebrum est frigidum non intelligimus tantum. i. in excessu frigidum: tantum. i. solum quia frigidus sit sibi forma et predominaus calido: vel tantum. i. quantum cor est calidus recedens a temperantia cuius tantum cerebrum sit frigidus versus alias extremitates recedens a temperantia cuius: ratio est: et iam dictum quia cerebrum est viuens pars animalis ergo non potest habere frigiditatem dominij absolute: nec potest esse calidum cuius ea non faret anima nec ita recedit a temperantia cuius per frigiditatem sicut cor per caliditatem et tunc hoc offendit sensus tactus: ut non sit opus ratione. Sequitur ex his propositionibus: ergo cor non potest temperari ab ista parua frigiditate quare remanet in excessu et disemperamento respectu equalis ad pondus: sicut sumamus eque ad pondus pro medio imaginato in vniuersitate generabili et corruptibili sive sumamus eque ad pondus pro equalitate cuius que est siccio illius equalitatem ad pondus: certum enim est qd caliditas cordis est excedens et recedens ab illius equalitate ponderetatem igitur consequentia Aul. quia si cerebrum est frigidus respectu cordis: non frigidum tantum igitur est quoddam remissus frigidus respectu cordis: non igitur excedit excessum caloris cordis reducere ad equitatem ponderis: hoc opatio est frigidus equalis calori cordis: solus ergo remittit: et apud scientias nostra hoc remissio est priuaria resistentia ut diximus in tractatu de resistentia. Ad secundum videndum qd sermo Aul. non est hic ad ponendam membra in completionem vel gradu complexionis quia hic sermo erit in sequenti capitulo. Sed intentio eius est ostendere qd frigiditas cerebri non est eptotens caliditatem cordis et epatis: qd siccitas cordis non est eptotens humiditatem cerebri et epatis: ergo principalium consideratione homo non recedit ab equali ad pondus tendens ad caliditatem et humiditatem: sed huc vna qd. Aul. Et dubitatur tertio quia Aul. contradicit sibi: iam enim operatur qd homo hic membrorum alternatione propinquus est equalitati ad pondus frigidus sicut cerebrum: sicut dicitur sicut cor et humidus sicut epas: et hic dicit qd huius consideratione et alternatione etiam corpus recedit ab equali ad pondus. Dubitatur quarto quare Aul. dicit hoc de homine equali in secundo modo equalitatis cum ea que dicitur vera sint in corporibus disemperatis: verbi gratia homo sanguine suorum membrorum coalternatione. i. calidiorum et cor: frigidiorum et cerebrum: cum enim ponderabuntur et equabuntur erit vicinus equalitati certe consideratione autem cuiusque membra in homine sanguine non erit nisi vnum membrum. i. cutis. Et hoc dicit Aul. de eo verificatur primi dubij in nullo scripto inueniunt ideo nullius solutiones possumus dicere: quandoque dicit qd membra principalia cuius ponderabuntur et equabuntur super totius habitudinem faciunt istum hominem temperatum appropinquare equalitati ponderis: sic Aul. locutus est supra. Cum autem comparatur inter se homo distat ab equali ad pondus per excessum in calido et humido: est autem hoc solutio prima fronte placita: habet tamen hanc nostram instantiam: sicut se habet cor et cerebrum inter se: sic se habet calidus datus a corde. i. spiritus cordis et calidus diminutus datum a cerebro inter se super totos: illa non se temperant: ergo nec ista proportionaliter ergo se habebunt: cui ergo placet dicta solutio soluat instantiam.

De partibus.

capitulum ex magna sanguinis abundantia: tunc ex acre copioso sibi assidue refrigerio affluunt. Et cor sic cum dicitur comparatione ad cerebrum et epas. Et cerebrum frigidus comparatione ad cor et epas. Dubitatur circa primas et secundas partes virtus sit dare hominem temperatum ad iustitiam. Quod non arguitur primo: principia generationis et vite sunt debilitata ab eo quod olim: tum propter pestes et alias magnas immutationes aeris ex parte celi et corruptiones cadauerales ex atrocibus hominum bellis: tum propter luxum et intemperantiam ebrietatem et concensationem. Omnes enim hodie pene filij sunt crapule. Cuius reusignus est qd nec tam forte ut olim procreant homines nec tantum viuunt cum de quibusdam narretur qd vixerunt octingentis vel nonaginta annis. Secundo quia a tempore nostre natiuitatis humidus radicale continue depascitur: tum a calore commotum: tum a calore aeris nos circumdant: te qui nunquam ad tantam peruenit frigiditatem quin semper aliquod resoluat de corporibus nostris et restaurari non potest vniuersa ita purum. Alioquin homo posset perpetuari ergo complexio humana semper in aliquo lapsa est et nunquam temperata ad iustitiam. Tertio impossibile est omnia concurrere que requiruntur ad complexionem temperatam celum propitium patet et mater sani femina conuenientissima receptio coitus in matre munda temperata alimētum purum et alia pene innumera. Quarto si natura rerum non ex sensu in dicendo

Secunda solutio quas aliquando dedi est q per considerationes omnium me-
brouz tam principalis q non principalis homo appropinquat equalitati
ponderis: nam licet cerebrum solus non contra ponderet calorem cordis & epi-
stamen sunt in nobis ossa nerui cartilagine: plegma: & multa alia mem-
bra frigida: sunt etiam multa sicca que ponderata & mensurata faciunt inae-
gum equalitates ponderis & sic intelligit Avicenna: primo: & ideo ibi numerat.

est tantum siccum: sed cor com-

corpus nostrum est calidius & humidius: & non est facta refractio siue remissio
excessus caliditatis & humiditatis: sed talis appropinquatio est potius p qua
dam alternatione. 1. simul sumptiones eius alternatione ut ponendo hoc con-
tra illud. Si enim tu vides q in hoc homine abundat caliditas & est in ea di-
stemperatus: quia in eo est cor: & ego contra pono sibi frigida membra ut ce-
rebrum & neruos & alia similia. Sed consideratio soloz principalis ho-
mo non appropinquat ut hic Avicenna. probat: sic intelligit hic etiam homo. Et diuina
tiones tene hic paret quousq post melius apparebit. Tertia solutio est quam
dedi alias totus textus reuoluendo ab i parte: hic etiam homo. Et diuina
q Avicenna. vult probare q homo de secundo modo equalitatis non appropin-
quat equali ad pondus nisi per eum & arguit sic homo non potest appropin-
quare equalitati ponderis nisi per coalterationes mebrorum habentium con-
trarietates a qua contrarietate remittuntur & veniunt ad equalitatem & hoc
non fit nisi in eum solum: ergo sola eum est illi propinquat: primo ponit maio-
rem: secundo minorem declarat: dicit tunc probat q hic homo non appropin-
quat equalitati ponderis nisi membrorum coalteratione. i. nisi fieret membrorum in
uicem coalteratio & refractio. Cum ergo ponderabuntur. i. cum imaginati
fuerimus ea in ceteris ponderibus equalitati erit vicinus & si talis equatio
fieret sed hoc est impossibile nisi in eum: ideo subdit in consideratione vero
quasi dicit in aliquo membro debet apparere talis equalitas ex fractione ed
furgens sed non apparet nisi in eum: tunc probat & patet: videtur hic ex
positio ire ad intentionem Avicenna. de animalibus capitulo de complexionibus:
& etiam hoc solutio mihi non placet. Solutio ergo pendet a questione stans di-
cenda. Quid dicitur ut homo sit magis propinquus complexionis equali-
tati ponderis: quousq alio animalis generalis & corruptibilis & si homo ma-
gis appropinquat quia homo: an homo de secundo modo equalitatis qui est
homo temperatus an homo distemperatus. Videtur primo q aliud al ma-
gis appropinquat quia refertur ponitur equalis ad pondus ab ysaac in die
tenuerit salubus primo capitulo animalia tribus modis dicit eam de anima
libus de quibus elementa quatuor equaliter dominantur. Amplius ho-
mo multum excedit in calido ut Aristoteles. 46. problemate. 91. de partibus ani-
malium: & Galenus libro 14. de vilitate partium. 6. capitulo. Amplius q si homo ap-
propinquat videtur q homo melancholicus magis appropinquat: homo
recedit ab equalitate ponderis per calidum & humidum: ergo homo frigidus &
siccus plus appropinquat equalitati ponderis positiones sunt note per ista
rationes potest probari q certus caput multa & omne animal frigidum & sic-
cum plus appropinquat equalitati ponderis q homo cuius contrariis Avicenna.
ponit. Quid in hac questione sentit Bartholomeus qd & conciliat: & Dy-
nus ab eis lege in qm nostra prolata de hoc. Solus ergo ponamus opinio-
nem Avicenna de parma que iam habebatur in comuni viuz: & est q in homine
est triplex complexio vna que debetur ei ut viuens & est complexio equalis ad
pondus. 2. qua complexio qua homo viuens declinat ad caliditatem & hu-
miditatem q. 3. confisi appropinquabit. Secunda est complexio que debetur
propinquus parti que est innata & actua per influentem & sic complexio cuius est
propinquus. Ratio quia complexio cuius est magis media inter qualitates:
primas ut infra probat Avicenna. Amplius melius indicat de tangibilibus. 2. Ter-
tia est complexio q coalteratione mebrorum omnium & sic complexio tem-
perata de secundo modo equalitatis est illi propinquior: ratio quia melius in-
dicat de tangibilibus: secundo modo quia ille homo melius intelligitur ideo ma-
gis remotus a contrarietate. Ista opinio est vna confusa & mixta sunt de
hominibus sicut intellectus quomodo accipit. Primo non video diffin-
ctas res esse complexionis qua viuimus & complexionis nostras innatas actua-
tam per influentes. Ratio quia complexio utriusque vniuersis mebris: cuius
complexione data a corde nos participamus anima & opimus: unde illa vi-
uimus nec opus est aliam ponere & si est ut illa quid est & ubi est. Secundo
contra primas conclusiones complexio qua viuimus: licet dicatur calida & hu-
midata: tamen ipsa habet latitudines duas in complexionibus magis calidam &
humidam ut melancholicis & mediis & sic probat q complexio media que stat
iuxta magis appropinquat equali ad pondus per rationes quas ponit in se-
cunda & tertia conclusionem: magis complexio qua viuimus que est in medio lati-
tudinis est qua homo perfectus indicat de tangibilibus & perfectus intelligit
q complexio i extremo latitudinis: ergo complexio temperata qua viuimus
est propinquior equali ad pondus: ergo debet distinguere & de complexione
qua viuimus. Ratio sua apparebit post que contingit secunda contra. Vicius.

Jacobus

dicando corpora humana sunt semper in passione vel in egritudine semper.
Iuxta id Galieni secundo regit. 12. Omnes his sensu indicatis non s3
ipsam rem naturam: sed sensu est semper in passione vel in egritudine. Et id
enim dicitur tertio de complexionibus. Secundo eorum qui dicunt corpora non
enactari a receptione semper in passione eius in ipso consideratio ratione
pertractetur inuenit demonstrationes fates: non tamen omnino necessaria est
in operationibus medicine particularibus. Quomodo nulli insunt omnia signa
hominis temperati: nam ut ait Galienus secundo de complexionibus. c. 1. libo
mo temperatus est ille cuius corpus videtur medius vere inter omnes extremi-
tates scilicet maci: 3. pinguedines lenitates & duritie caliditate & frigiditate.
Est etiam in anima medius vere inter audaciam & timorem & inter tardum & taci-
turnum & velocem & verbosum: inter misericordem & dolosum vel suum & co-
medit & bibit modeste & digerit cibum suum qd oportet & ad summum om-
nes operationes naturales & animales sunt in eo fm dispositionem qua uul-
garis vituperatur: quoniam in sensibus suis est fm optimas dispositiones & in
motu mebrorum suorum & color eius in omnibus eius dispositionibus est bo-
nus & eius anhelitus est bonus in omnibus huius & est medius inter multum
dormientem & illius in quo viuunt vigilie & inter lenem & pilosum & inter albus
& brunus & capilli eius dunt puer sunt de coloribus ad albedinem qd & nigre-
dinem: & contra in fine adolefcentie & huius. Accede per oves & vide homi-
nes quos volueris citius senescere inuenies q homines tales. C. Oppositus di-

Nam vadit ad questionem: nam quomodo querit que complexio innata ois
partis actua per influentes circumscribitur omni alteratione mebrorum: ma-
gis appropinquat equali ad pondus: & tu respondes mihi de eum & si queris
non querit hic est diminuta questio: & si hic diminuta videtur querere Avicenna.
scilicet considerata cuiusq mebrum complexione innata actua per influentem
sola cuius magis appropinquat. Sed tunc contra: q ad hoc fiat questio que
cuius est temperata vel di-
stemperata: & tunc oportet
bit Avicenna redire ad di-
uisionem tripartitam. Di-

paratione aliorum duorum est sic-

cendo cuius q habet est membrum habens innatas complexionis actuas per
influentes potest conueniri ut viuens & ut habens complexionem innatam &
& totum hoc est confusio. Amplius per rationes suas secunde & tertie com-
plexionis probat q aliud membrum: a cui plus appropinquat equali ad pon-
dus per hanc complexionem innatam actua per influentes qua complexionem
membra faciunt suas operationes: quia medius vtriusque cerebri est habens
nobiliores & perfectiores operationes: & extinctiones siue cogitationes qd ali-
quod membrum: ergo propinquior equalitati ponderis rationes sue appare-
bunt solute in positione nostra. Contra tertias compositiones complexio ex
coalteratione declinat ad calidum & humidum: ut Avicenna. probat in coalteratio-
ne principalis aduenient: ergo frigidum & siccum in complexione appropin-
quat equalitati ponderis. Ista ratio est sua in prima conclusionem. Rationes au-
tem quas adducit ad istas partes que sumuntur ad perfectiores operationes
autem contrariis & hoc quia eius equalitas ponderis nullius fit operationis
i utitur quanto entia sunt perfectiores operationis tanto longiora ad equa-
li ad pondus. Nos autem post multos labores deuinemus ad id in quo que-
rit intellectus noster prolixo diximus illud in tractatu que scriptum de hoc
eius assumptio est in propositionibus principalibus ex quibus deducuntur
alae & ex illis soluit questio. In omni mixto saltem perfectio veniunt due qua-
litates. scilicet caliditas & humiditas. Ista propositio fuit in mente clari. Clara
considerabitur sermo eius in quarto meo: & secundo colligit primo capi-
tulo & secundo colligit ea de cognitione ciborum & medicamentorum: & ratio est q
mixtus fit per digestionem: & hoc fit calido & humidum. Amplius sicut frequen-
ter dicit Avicenna. mixtus non est vnus nisi habere qualitates activas que sit
cut for: & terminans alias activas & passivas que terminant alias passivas: ideo
dicit quarto meo q calor in mixtis est similis formae quae terminant im-
possibile enim est q in mixtis frigidum sit in forma calidi nec siccus potest ita
re forma humidus: quia mixtus completur digestionem. Amplius in theoria
canticorum 2. meo. 2. 1. problemate: quia vero ratione fit equalis ad pondus
quia non magis habet principia vite. scilicet calido & humidum qd contrariis: vita
autem ex vero non solus est animalibus sed alijs. Amplius quomodo salua-
bunt q putrefactio fit propria mixti corruptio si frigidum sit viuens & termi-
nans humidum & est victus a siccis & siccus a forma: effect enim putrefactio extrin-
seci frigoris exitus & interminatio & siccis etiam densis & diminutis ut puta
etia omnia calidiora essent & humidiora in termino putrefactionis: qd antea ar-
guit q metalla sunt frigida a predominio: & q stant per frigidum quia eliqua-
ta a calido fluunt: non intelligit que sit vera 2. metallorum per quas metalla ne-
rentur forma tam soluta q fixa & qui non potest capere dictas propositiones
vniuersaliter concedat illas in animalibus & proprie in animalibus perfectis.
Apud nos enim est vera vniuersaliter ut scriptum illa quas dicit auer. secun-
do colligit q membra sunt illa quibus frigiditas dominatur & coact illa in-
telligimus & diminuta caliditas: ita q induratio ossium fit a diminuta calidi-
tate ut potest intelligi secundo de complexionibus tertio ca. Considerandum
tamen q ista victoria debet intelligi virtuali in virtute & potius maiori in non in
quantitate molis: palmus enim ignis vigorosus est cubito terre. Secunda pro-
positio iste modos complexionis qui in omni mixto reperitur. scilicet modus 2. huius
in quo calidus est terminans & comprehendens & humidus etiam & ideo vniuit
habere multas latitudines insunt plurime mansiones & diuersitates: sed appa-
ret ad sensum: ratio etiam concludit quia calidus potest occurrere frigidum & hu-
midum siccum fm multos & multos & multos gradus positionum nobis in-
cognitas: qd multa multitudo mixtorum fieri poterit & diuersitates in illis: vnde
Avicenna dixit ex qua compositione diuersi species inanimatorum sunt: & dicit
colligit. c. capi. primo. Tertia propositio ista latitudo mixtorum non est infini-
ta fm species igitur habet terminos. Quarta propositio extrema huius lati-
tudinis sunt duplicia. scilicet intrinseca & extrinseca. 2. qd tota latitudo claudens
mixta omnia que sunt finitarius species aliquid in extremis includit: elu-
sum est terminus extrinsecus: inclusus est intrinsecus. Quarta propositio ex-
trema intrinseca huius latitudinis sunt complexio mixti in qua est plus de ca-
lore qui possit reperiri in aliquo mixto: & ab illa parte complexio mixti qua
est minus de calore qui possit reperiri in aliquo numero: & quantitas pro eum
plo clarior dicamus. c. 2. Ista intelligas de humidum & siccis: ista quinta propo-
sio est nota: nam extrema intrinseca latitudinis mixtorum sunt mixta diuersi sa-
rum species: illa igitur debent poni extrema intrinseca que eum hoc q sunt
mixta: intra distantias eorum concluduntur alia omnia mixta & extrema se nullus

De partibus

etur hic & a Gal. primo de complexionibus capi. 1. contra antiquos & man-
fiste monstratur: quoniam alie omnes complexionis mensurantur in lapsu
refractus ad temperatas. Et regimen sanitatis ordinatur: primo & principaliter
fm eas & curationes egritudinis & gradationes ciborum potum & medicamentorum:
& ut sit ad vnus dicere est velut polidicti regula quaedam dicitur ait Gal.
libro de optima constructione corporis ca. 3. C. 2. solutione. Attendit q tri-
plex potest homo dici temperatus ad iustitiam. Vno modo simpliciter ab-
solute & pactualiter: ita q in eo nec lateat nec patenter aliquid deest aut in
fit quo diminuitur sua temperies ad iustitiam. Secundo modo vt non pun-
tualiter fit in vera temperies adeo vicinetur ei q etiam perspicax ingenium
& scientiis non percipiat lapsus eius: sed ratione probabilis arguat. Tercio
modo q offus ut in rerum natura non fit eius temperies absoluta & pactualis
licet nec fm perspicax sapientis ingenium: sed fm iudicium sensus ita q nec ap-
pareat habent tales temperiem nec videntibus aut tangentibus cum lapsus
aliquis in eo vel in temperies. C. Iuxta hoc dicit primo q homo temperatus
ad iustitiam nunq fuit aut non permanisset fm primus modus: & id probat vt
dicitur ratione: tace ante oppositum. Ad eas afferit archetypum noster fm fm
summo medicine Gal. primo de regimine sanitatis scribens. Simplex sa-
nitas & perfecta que certissima habet eum affas vel nunq fuit in corpore ani-
malis: vel si vnq fuit neq plurimum neq in infanti tempore permansit in
actu oculi in vnoquoq mebro alterata & non eodem modo se habens. Sic

Lapi. I. doc. tertie

reperitur mixtum:ita autem se habent duo extrema imaginata & innenta: no-
lo autem caulare illas propositiones per intellectus malis:be dicat plus de ca-
lore vel minus de calore:scilicet ut dare mixtum maximi caliditatis & mixtum mini-
mi.Sexta propositio extrema latitudine extrinseca predicta consideratio
sunt duo:unus iuxta mixtum calidissimum calidius ita excedens supra frigidum
q[uod] non possit facere vnus mixtus:aliud extremus est iuxta mixtus quod habet

cum: et cerebrum aliorum duorum

lidum magis dimittitur & hoc ita q̄ cui frigido non possit conſtituere vnum
 mixtur; cui tamen erat maioris vigoris conſtituere mixtur poſſetur cuius mi-
 nigradu caloris qui poſſit reperiri. Septima propoſitio intellectus huma-
 nus poſſit ita mixta mundi diſcrepantia fm ſuas ſpecies comprehendere ſub
 vna linea recta eſt ſituata. q̄. exſpecificata. a calidiffimis mixtur; mundi fm
 ſpēm mixtionis; & expecificata. e. mixtur; minoris caloris qui fm ſpēm mixto-
 rum mixtionis poſſit inveniri & intra ita ſituitur ita mixta gradatim pceden-
 de de vno ad aliud imaginando poſſit. a mixtur; minoris gradus caloris & ſic b.
 deinde aliud & ſic. c. quousq̄e gradatim veniat vsq̄ ad. e. minoris caloris ita
 vel infra q̄ non non reperit calor minor; g ſit terminatus & ſic ſoma mixtur; u. eſt
 non ſufficit illud mixtur; minoris caloris & quousq̄e necario flare in proceſſu fm
 ſpeciem & non inter infinitū; ponamus igitur lineam omnium mixtur; banc. f.

adjectum max
in calore.

Aditum min
ris caloris.

**Admirum adhuc
Mingolæ.**

exitum
minio.

**Sixtum minus
mai caloriz.**

3

७

3

2

2

Linea elemento:03

अग्नि

百

Terra

2 aqua

Secunda linea inanimatorum
Tertia linea animatoz aia vegetabilis
Quarta linea animatū irritabilium
Quinta linea hominum

25. *Aspergillum calidissimum*
 26. *Planta calidissima*
 27. *Zinnia calidissima*
 28. *Homocyplocia*

estigitur minimi calidi
 Idcirco paucissimi caloris
 Zinimal paucissimi caloris
 Romo pblegmonitica &c.

Jacobus

primas quidem mutationes fin etates suscipit que semper ad senectutem ten-
dit. Secunda vero est que fin vigilas et somnus et quietes et motus et fame et
sitis et commotiones et bonus et pleritudines cibi et indigentias potus et balnea
et trahitas et iram et sollicitudines que semper mutant crassius: facile. ¶ Et
hoc homo temperatus ad sufficiat iuxta secundus modus aliquando inueni-
tur et inuenibilis: fed raro. Suxta id Gal. libro de optima constitutione co-
posito ca. 3. Propter est enim cognoscere optimas constitutionem corporis: esse
est si generatio eius. Itaqz hoc quidē certitudinaliter in obis directū est et
negati in omniomere negati in organicis pitibus inmensitate baeat non si que-
modo temperatus possit adparari: quod dicitur optima constitutione certitudinali-
termo de optima certitudinaliter fin iudicium sapientis quod non est adeo
perpiciat: quia in quicquid quanticum modicum percipere valeat. Et
allegatur sane facie non militat contra hunc modum eo quod aliterationes que
cessant gradum aliter et temperes fin etates et res naturales non renuntiat ne
lur sanitas semper. Et tertio homo temperatus per modum habitus inest et ve-
ro sepe reperitur: rationes possit oppositum facie ostendunt. Et Galenus
piumque secundum tractate de sano semper quod habet omnino puz-
piaz fin sanitas imperitiaz principia certitudinaliter fin iudicium sensus. ¶ Itaqz
libro de optima constitutione composito hoc dicit de corpore certitudinali-
ter directo in omnibus: quod in longioribus periodis affluunt finis: sicut subd.

Gen prime.1.

Octava proportio equalis ad pondus est exclusim a tota linea mixtorum: ita quod nec est in medio nec in extrema intrinseca. Ratio quia in linea mixto rum nulla res potest poni nisi habeat rationem mixtus: sed ratio mixti includit victoriam calidi digerentem et continenter in completionem equali ad pondus nulla est victoria viuis qualitatis super alia. Sed omnia sunt equalia. Equa litas igitur ad pondus equalis est extra totam lineam mixtorum. Tertia pro-

comparatione est frigidum.

ut frigida-tem. Et eodem modo potest intelligi humiditas super ficita-tem: per propositio est est seipsa uota. Nam forma vel ratio equalitas pon-deris est habere caliditatem parci frigiditatis. Ratio autem mixtionis non est ad pondus: quodammodo equale ad pondus excluditur a linea mix-
tioni per hoc qd calidum vincit in mixtis: ita excluditur necessario per hoc qd frigidum vincitur in mixtis: sequitur enim si calidum est vincens qd frigi-
dum fit victum: scilicet in eis in quo calidum est vincens. Declina propositio in tota latitudine mixtionis oportet ponere medium inter extrema qd mixtum.
Ratio est quia si est ore extrema: scilicet mixtis pauci calidus in-
mixtum multum: igitur dabitur mixtum medium. Unde declina propositio est hoc:
medium inter omnia extrema mixta est homo: potest enim poni medium in-
ter omnia mixta cum sit in eis eodem genere cum illis. Altitudo quomo-
do dicimus qd homo calidissimus omnium animalium: quia animalia in vna
extremitate essent calidiora. Dicamus deus est qd homo potest poni medi-
um inter mixta omnia duplici via. Prima via est accipiendo hominem vt est
vltimum perfectum in mixtione. Secunda via est accipiendo hominem vt
habens est nobilissimam operationem: procedendo igitur prima via dicimus qd
tota linea mixtionis dividitur in quatuor lineas subordinationis: scilicet line-
am in qua non videntur vt mineralium: 2 lineam videntium vita vege-
taria solum vt plantarum: 3 lineam videntium vita rationali: 4 vtriusque linea
habet suam latitudinem 2 medium: cum ergo extra omnia mixta nos imagi-
namus formas elementares fuit elementa refractione non multa: tunc
constituuntur mixta inanimata: cum autem imaginantur mixta inanimata mix-
ta refractione in radicalibus elementaribus 2 magis perfectum tunc constituunt
mixta vitiosa anima vegetativa 2 cum imaginatur plantas magis refractione
2 perfectas tunc constituntur vitiosa anima sensitiua 2 cum autem imaginan-
tur animalia in fine excessibus magis refractione: tunc constituunt speciosa huma-
na: non ergo acquiescit forma humana in materia nisi post vltimam refractione
nem excessum elementorum: cum mineralium plantarum 2 animalium. Con-
siderandum autem vt in tractatu nostro (crispinus) qd non imago: anima
la intrare in matrem 2 confrangi in hominibus 2 plantis terre: 2 in matri-
cius animalium 2 fieri animalia. Sed intelligo qd iste mixtionis 2 generari-
onis sepe est natura rei presuppositus: cum homines dicunt: homo fit est: ele-
mentis: concedunt hanc propositionem propter multam consequentiam: 2 ta-
men non videntur elementa intrare in matrem vt fiat homo sed mixto pre-
suppositum: similiter homo fit est animalibus quia generatio hominis presup-
ponit illam: scilicet materiam: idem scilicet aliquid minus perfectum 2 magis per-
fectibile: potest autem formari qd est predictio talis ratio: in toto esse gene-
rabilium 2 corruptibilium repenitur diversi gradus perfectionum super for-
mas elementares: 2 inuenitur mixtum vltime perfectionis vt homo in quo
enim inuenitur virtus elementorum priorem: ergo elementa 2 omnia mix-
ta gradatim sunt vt materia 2 elementa vltimi mixta perfecti: scilicet homines
vt sunt maxime refractione est quibus dictio ponemus hac propositiones subdi-
numeratas propositionis secte. Prima omnia mixta multo quoddam mo-
do possunt comparari homini scilicet elementa. Ratio quia remotio excessi-
bus qualitatium quibus non merebatur formam humanam fit homo: ergo
2 possunt dici quedam etiam imperfecta 2 materia respectu hominis.

Secunda

De partibus

in fine capituli tertij. Quod autem deficit parum ab hoc frequenter videtur. C. Dubitatur circa sextam partem. Citius frigiditas cerebri temperet caliditatem cordis. Arguitur q. sic auctoritate Aristote. secundo de partibus animalium capitulo septimo ita dicens. Si tu creatio cerebri frigida & contraria eius est calidior: cerebrium ergo meliorat complexionem caloris & ebullitionem cordis: vnde habet etiam istud membrum calidior temperatur. faciliorem in cubitu venis in vena maiora & ad hoc: hec Aristot. Item in frons: quia cerebrum superfacile Gorgias non valet temperare cor: flammatur cor: sic bene ardent. Item cerebrum mittit ad capsum cordis & etiam ad ipsum cor: nec vios qui frigidi sunt: & ad multos cor: quos numerus est multus minus: tunc etiam nucham que frigida est ad spondiles quorū vicinas cordi: quare videtur temperare multipliciter calorem cordis. C. Oppositum affirmat huiusmodi & Gal. vnde decimo de vitalitate particulam capitulo secundo dicens. Optari autem gratia caliditas est: et circa cor fieri cerebrum refrigerantia id est ad moderatorem crassio vixens omnino est inconueniens: nequaquam enim ita longe a corde naturali locasset illud: sed aut omnino circa polium sit: sicut & pulmonem: aut in thorace hoc est pectori posuisset: neq. sensuum omnium principia ad ipsum eleuaret: nec fulciret cerebrum: & cor circumpositis ita densis circumponens cerebrum craneum & cordi: thoracis: nec collum posuisset in medio ambotum. Simile enim est hoc dogma ac si diceretur gratia cordis fieri calcanos. Nam citius a calcanis ad cor: perueniret infirmitas aliqua q. a cerebro: quia non minus frigiditas inueniens calcanos cerebro: & vi magis patitur. Item aer inspiratus est ordinatus ad refrigerum cordis & aprior ad id cerebro: quia semper inuenitur cerebrum calidius aere: si ruptus aliquis caput tractetur: vnde sepius maxime citissime ab incidendo ossa capitis: non infirmitur cerebrum etiam si effusus fuerit. Item cor est magis dispositum calefacere cerebrum q. conuerio cum calidi sit ascendere: vnde Galienus dicto secundo capitulo. Et consequenter capitulo tertio dicit libi cerebrum iniebit in Aristotelem & imponit ei q. negat sensum seu manifestum sensum dicit cerebrum dicit esse creatum: vt cor refrigeret.

20 solutions

Capi. I. doc. tertle.

Jacobus

De partibus

C iii

extrema latitudine cuiuscunque et ex illis equaliter equatis omnino constituit
equale ad pondus: sed ille accipit equalitatem ad iustitiam datam: et accipit
caliditatem et frigiditatem ex quibus constituit illa equalitas iustitialis: et quod
inequale. s. caliditas et frigiditas ad equat illas: decima septima propositio est:
equale ad pondus de quo citius phisus et medicorum loquitur: est illud quod
dicitur medium in vniuersa substantia: et non est equale ad pondus quod est
medium in linea siue vniuersitate mixtorum: siue aialium: siue hominum: nec est
equale ad pondus quod est inuentus per adaequationem cuiuscunque inequalita
tis inueniente in equalitate iustitialis. Hec propositio habet tres partes. Prima
inequale ad pondus de quo loquuntur oes est equale ad pondus in vniuersa
substantia. Ratio huius est quia illud equale ad pondus est primum et maximum
equale ad pondus quia est inter primas contrarietates: et maximas contrarie
tates: ut notum est: ergo sermo absolute pferitur intelligitur de primo et ma
ximo talis: scilicet pars est quod equale ad pondus de quo loquuntur non est illud quod
est medium in linea mixtorum. Ratio quia superfluum est loqui nas iudicium de
situatione et appropinquatione huius equalis ad pondus respectu illorum ad
que comparantur: est illud medium de appropinquatione et situ equalitatis ad
pondus in tota substantia respectu eorum ad que comparantur: colligi potest ex di
ctis in propositione. s. sicut equale ad pondus in tota natura siue sita est extra
tota linea mixtorum: equale ad pondus in tota linea mixtorum est extra tota
linea hominum: magis particularis ad hoc equale: ad pondus in tota linea min
ralius est extra totas lineas planetarum: et equale ad pondus imaginatur in tota li
nea planetarum: et extra tota linea animalium: ut equale ad pondus in linea animalium
est extra totas lineas hominum: et equale ad pondus imaginatur in linea hominum
est extra lineas hominum temperati. Tertia pars propositionis est quod equale ad pon
dus de quo loquuntur non est equale ad pondus quod est inuentus per adaequationem
iustitialis: coplerionis s. m. q. docuit propositio: decima septima ratio est dupliciter
prima quod hoc equale ad pondus non est vnum ad quod possint comparari omnes
res species mixtorum: immo totum est quod quatuorplex est equalitas ad iustitiam: et
cum hoc plus: quod fit quatuorplex: apparet quod quatuorplex equalitatis ad iustitiam
posse facere statim equale ad pondus modo dicto: ex quo sequitur quod quilibet
equalitas ad iustitiam est propinquior suo equali ad pondus considerato hoc modo
et ite in hoc non cadit questio: sed quod equale ad pondus inuenitur per equatio
nem inequalitatis fit totum: quatuorplex iustitialis et ultra plus apparet. Nam pri
mo est totum quod sunt inueniuntur equalitates siue gradus inueniunt in mixto
excedentis vel excessus. i. quot sunt equalitates ad iustitiam. Sed ultra hoc cum
intellectus sit fundat super inequalitates et equalitates iustitialis inueniunt gra
dum qualitatum qui non inueniuntur in mixtione sui consueuimus modum lo
quendi ut tam intentum calidum quod in nullo mixto reperitur: et tunc illi con
tra rationem equale frigidus et ex equale ad pondus. Sicut ergo sunt modi equa
litas ad pondus inueniuntur modo quo inueniuntur equalitates ad pondus
s. m. materiam equalitatum ad iustitiam: et tamen sunt extra illas equalitates
ad pondus que sunt equalitas numeri eius equalitatis ad iustitiam: ergo equa
litas ad pondus hoc modo inueniuntur excedunt in numero equalitatis ad iustitiam
hoc modo imaginatur: que sunt multa omnia sunt sicut via et materia equa
lis ad pondus quod est in tota substantia: hoc apparet: nam equale ad pon
dus est quod dicitur in tota substantia sicut accipitur prima qualitas: ubi verbi
gratia igne et aqua equalitatis: cum reueniunt ad vltimam remissionem
imaginabilem. Sed manifestum est quod omnia adaequatio inequalitatis iusticie
si debet esse vere equale ad pondus reuenitur ad istas vltimas refractiones
immo si subtiliter consideras equale ad pondus in vniuersa substantia cum
imaginatur constituit transit per omnia equalia ad pondus inuenta s. m. nunc
immo equalitatis iustitialis: hoc apparet sit minor caliditas inuenta in mixto
a. et maior. b. et ordinatur. a. b. c. d. nunc equaliter misceantur ignis et aqua cer
tum est quod transit per omnes duos gradus caloris equalis. a. b. c. d. et per gra
dus frigiditatis per oppositos equalis et hoc est notum parum intelligitur: non igit
rursum sermo medicorum et philosophorum debebat esse de his equalitatibus
ad pondus cum non sunt proprie equalitates ad pondus sed sunt res ex qui
bus imaginamus fieri equalitatem viam ad pondus et sicut vias in illas vias
et materia illi vni equalitati vere in tota substantia transmittibilium: nam igit
rursum progredimur a nobis tunc equale ad pondus pterquam illud quod est me
dium in vniuersa substantia de quo formatur propositio. s. s. propositio est: equale
ad pondus est quod omnino medium in vniuersa natura siue substantia et est
vnum et maxime diffusum ab extremis et indiuisibile medium: probatur quod fit
vnum quia est medium vnius operationis scilicet actuum et passiuorum pro vna ope
ratione: probatur quod maxime differt ab extremis quia si non ergo aliud me
dium plus differt: ergo hoc non est omnino medium quia aliud est magis me
dium et frigidum medium s. m. ita inueniuntur autem equaliter versus duo
extrema: tunc medium illius esset magis medium. Si ergo imaginatio hec
non vadit in infinitum oportet quod sit in medio indiuisibili ut punctum in cir
culo: decima nona propositio. Equale ad pondus quod est vniuersa substantia
existens vnum indiuisibile medium constituitur ex calido et frigido equaliter: im
mox in virtute que fit possibile imaginari et similiter de humido et sicco:
hec propositio est nota ex premissis: si enim calidum et frigidum ex quibus co
plexio constat equalis ad pondus predictam haberet latitudinem in virtute
eorum: tunc tota complexio haberet latitudinem et non esset indiuisibile ut
dicitur premissa propositio. Amplius in ista latitudine possent imaginari cali
dum et frigidum magis contracta et sic complexionem magis equalis ad pon
dus: ergo illa non erat magis equalis ad pondus: et sequitur ex hoc quod si cum
illa complexione equalis ad pondus imaginari animas sensiuum tactiuum
quod omnia mixta indicantur calida quod in omnibus vincit calor et quibus vincit
frigidum etiam respectu equalis ad pondus tamen illud est possibile: et clarum
sub calido. 20. propositio est equale ad pondus in vniuersa substantia si
tutur iuxta mixtum mundi: quod in sua specie est minoris caliditatis compara
tum ad omnes species mixtorum et similiter intelligi debet quod figuratur iuxta

Jacobus

cialiter ab aditissime mittit cor ad cerebrum: spiritus sanguinis fumos et vapores d
ota glificat iuxta cordis copiones. Si qd est sicci oia p dicitur sicciota sunt: de
ficatna magis. It. s. 1. regni pbea signa sicci cordis lex. 7. trac. de corde ait.
Cet multi po et totus corpus sicci operat: si non epar doperet. Et parat post
dso signa buidi epia lex. 7. trac. de epar die. It. po et vniuersus corp: mli ca

mixtum quod minoris est humiditatis. Ratio est quia sicut apparet ex propo
sitione octava et nona omnia mixta recedunt ab equali ad pondus per excessum
caliditatis supra frigiditatem et humiditatis supra siccitatem: cum ergo
omnia mixta s. m. gradum caliditatis imaginantur sub vna linea: cum ergo mi
nus participat de calido magis appropinquat equali ad pondus: et per con
sequens equalis ad pondus plus sine magis appropinquat illi: s. similiter est
cum imaginatur mixtum paucioris humiditatis. Sed hic est instantia for
tis: nam licet mixtum inter omnia mixta paucioris caloris magis appropin
quet ad equalis ad pondus per calorem qui est minor quam sit in aliqua spe
cie mixtorum: tamen recedat ab equali ad pondus per frigidum: quod non
est minus quod sit aliquo mixto immo in mixto calidissimo frigidus est minus et in
mixto modicissimo calidi frigidus est plus. Hic damus duas solutiones: prima
pro consueuimus intellectibus et opinionibus communioribus: habet tria di
cta. Primus est quod in mixto calidissimo est minus de frigido: et in mixto pau
cissimo calidi est plus de frigido: ratio est quia ad intentiones vnius contrarij
sequitur remissio alterius ut septimo methaphisice commento. 13. 2. et quod
complexio equalis ad pondus sicut figuratur iuxta mixtum mundi modicissimi
caloris non est per calidum in se consideratur et per frigidum in se consideratur
ut sunt due res et due partes siue equalitatis in mixto paucissimo caloris: sed b
est per rationem formalem et communem omnibus mixtis per quam ratione
recedunt ab equali ad pondus et a ratione formali equalis ad pondus excludit
illas equalitates ad pondus a tota linea mixtorum: hec autem ratio et forma
consueuimus omni mixto per quam excludit equalitas ponderis est esse cali
dum et humidum ut dicitur propositio quinta: igitur moderatio est hac formalis
quia participat magis appropinquat ad equalis ad pondus. Tertium dicitur
est quod considerando complexiones mixtorum in multipliciter. i. quantum ad par
tes complexionis que sunt caliditas et frigiditas in tanta mensura: confide
rando equalitates ad pondus materialiter id est quantum ad calidum et frigi
dum que sunt partes eius in tanta mensura: tunc equalis ad pondus figuratur
in duobus sociis: quia ut sic est due res: nam figuratur iuxta mixtum mundi pau
cissimi caloris et hoc quia sibi appropinquat per paucissimum calidus: situa
tur iuxta mixtum maximum caloris: et per consequens mixtus forma inditatur per ad
diti appropinquat per minimum frigidum. Consideratio autem hec dicitur s. m.
magis: quia s. partes et partes sunt ut materia totius. Consideratio autem
equalitatis ad pondus s. m. formam est consideratio eius s. m. vna res in qua
nulla vincit qualitas et hinc rationi formali opponitur ratio formalis omni
perfectorum mixtorum et est complexio vna per victoriam calidi et humiditatis
horum ergo minus participat hac ratione formalis magis appropinquat for
malis equalitatis ad pondus hoc autem mixtum paucissimi caloris: scilicet solu
tio est pro intellectibus subtilioribus et consomatour nostre opinionum extra
ne in questione de intentione formarum et est quod in mixto calidissimo ut leo
ne sunt plures partes frigiditatis et in mixto minimi caloris verbi gratia in pi
sce equalis mollesoni si valissimus vel porcus marinus sunt pauciores partes
frigiditatis et loquor de partibus intensius quibus forma inditatur per ad
ditiem partis ad partes vtriusque parte remanentis hoc proba primo dicitur hoc
mixtum in quo calidus est vincens et terminans est minus quod esse possit s. p. s.
aliquam mixto: ita quod minus illo in preformali non constituitur mixtus ali
quod et sic illud mixtum piscis. Tunc arguo sic calidus vincens et terminans
in hoc mixto scilicet pisce est minus quod possit vincere et terminare ergo frigidus
est minus quod possit vinci et terminari: tunc consequentia quia de bilior poten
tia in motu si mouet oportet quod moueat minus resistens mobile: si ergo minimi
calidum mouet frigidum ad mixtionem non potest mouere nisi frigidum quod
sibi minus resistit. Secundo proba sic accipio frigidum quod est coniunctum
calido leonis quod est calidissimum al: accipio frigidum quod est coniunctum
calido piscis quod est minimum calidum: et arguo sic frigidum leonis vel est plus
quod frigidum piscis vel est minus: hic enim non datur equalis apud aduerfarij
Sed vno contrario intento aliud remittitur: frigidum leonis vel plus habe
tur propositum si minus est frigidum leonis frigidus piscis: ergo poterit ob
neri et conduci ad mixtionem a calido minori quod sit calidus piscis: ponatur ergo
quod frigidum piscis sit quadruplum ad frigidum leonis scilicet frigidum le
onis est quadruplum ad calidum piscis: ergo tantum frigidum quantum eius
calido leonis poterit obtinere a caliditate que sit quarta pars eius quod
est in pisce si sic ergo dabitur mixtum minoris caloris in quadruplo quam sit
piscis: sed iam ponebatur piscis minoris caloris reperibile hic esset fuga di
cendo quod calidum piscis est tante mensure: quod illa minus non poterit re
peri dicens ad mixtionem. Nos dicamus quod hoc est dicere minima etiam ca
liditas in specie mixtorum est diuisibilis intensius ad multas et multas par
tes formalis caliditatis: quid ergo prohibet quod calidum minus eo. verbi gra
tia pars quanta informet et ducat ad mixtionem frigidum sibi proportiona
le in mensura ut illud quod informatur a calido leonis. Dicamus igitur quod cum
mixto paucissimi caloris: ut pisce: sunt paucissime partes frigiditatis: sed sunt
perfecte res in ratione frigidi et cum mixto calidissimo ut leone sunt plures fi
ne plurime partes frigiditatis: sed sunt imperfectiores: hoc hic dimittimus
sub confusione et concludamus quod equalis ad pondus figuratur extra tota
lineas mixtorum stat prope mixtum mundi paucissimi caloris et paucissimi hu
midi et hoc est quod propositio vicesima vult: vicesima pars frigiditatis est inequa
le ad pondus est duplex: vnius figuratur inter equalis ad pondus et mixtus ma
di paucioris caloris: aliud figuratur inter equalis ad pondus et elementa pura natu
ralia. Ratio est: natura inequalis ad pondus est imaginabilis et non reperitur
in re ut supra diximus et in hoc puenit cum equalis ad pondus. Quot sunt modi
imaginandi hoc inequale tot erunt inequales copiones ad pondus. S. sunt duo mo
di: vnius quo imaginemus calidum mixtum huius minoris caloris quod possit repri
in aliquo mixto: et imaginemus illud calorem inequale suo frigidum: non tamen tan
tus excedens: nec tantum potente quod possit ducere suus frigide imaginari: hoc
hic est vnius modus inequale ad pondus quia potes aliter imaginari: est quod
imaginari calidum quod est in complexione equali ad pondus et imaginari ipsum
fieri inequale suo frigido: tunc in cum paucis excessu quod non possit ex hoc resultare aliq
dum mixto: manifestum est quod hoc equalis ad pondus figuratur et locatur inter
inequale ad pondus et mixtum mundi paucissimi caloris. Alter modus imagi
nandi inequale ad pondus est: quod capias frigidum quod est in complexione equali ad
pondus

De partibus

q circa cor doperent. It. co: et bicatu vel marasmatu et bicatu cito vniuersus
corpus: ut experientia docet: et hoc id est quod cor coctat vniuersis membris suis sicci
tates. Et oppositum dicitur hic. Dico primo quod sic coctat vniuersum et vniuersum
tabili ultra mensura siccitatis sibi debite p nāz pot tpare manifeste humiditates
nedu cerebri et epatis: qd eis totus corpus spāt: ad auditorio fini caloris q ve
lura lima

Capl. I. doc. tertie.

[illegible]

Sen prime primi.

[illegible]

[illegible]

salut. Sequitur 4° de appetitu 3° dictatione in ter. Alii. pmo. n. dicit q^d in-
ale ad p^oduis ipsoib^{us} et aliquo ma^o nueniri 3° agomias p^ou. Impossibile est
ueniri vi p^o h^oie 3° aut m^obi 1° b^o g^o d^o Alii. vult q^d impossibilis sit rep^ore
ale ad p^oduis in hoic aut et m^obo q^d ab aliquo etu^o n^oit. Sc^obo dicit q^d b^o 3°
3° p^olone sua iusticia p^oet v^ore equi. e^oq^ui ad p^oduis et^o p^onu^oz in b^o com-
p^olexione humana magis appropinq^uat equi p^oderis quat^um magis elogauit
cop^olexione equali ad p^oduis a p^olone b^o in m^obia humana. p^oiderat fine^o
na e^oq^ui 3° ad p^oduis n^o est aliquid fine^o et si fine^o 3° b^oois aut m^obi huma-
ni cu^o fit ad fines p^occitissimos magis et^o loq^uit^ur a cop^olexe equi ad p^oduis. Et
aut^o p^oduis. q^o p^oiderat r^one f^ou^o male f^omale f^ou^o modale q^o 2° mediations co-
p^olexio humana fit magis media in linea mixtoz appropinq^uat cop^olone huma-
na cop^olone equi ad p^oduis. Et ex b^o app^oer q^o p^ode^o p^olones fuerit in aia Alii.
n^o n. 2° tradit fibup^o. Si in hoc p^oot^o f^oas p^olones de p^odicta tribo^o. C^o
clonit^u f^oas 3° t^oria^o p^oima aut p^oclonit^u p^ocularit^u f^oump^o d^oit^u it^ollige
re in f^oo m^oo equalitatis cu^o dicit^u. Et p^oidit^u ab ea t^ode^o ad calidit^uz b^o h^ou^o
ditat^u v^o f^oup^o ex p^osumis. C^o t^oria^o p^oidit^u et dubitatio vna v^o q^o b^o m^o
cholicus fit melioris tactus in iudicando q^o b^o p^oat^uus m^oia sua completo
magis appropinq^uat ad equali ad p^ondus q^o calidus magis et^o adequat^u f^oido
z cu^o in eo fit anima i^oq^u ad iudicabi^o de tagibilibus. I^oia i^ostina et p^oulch^ora
in nostra q^oue de quali ad p^ondus antiq^ua p^olize d^oiscu^ol^u. Dicamus q^o m^o
cholicus aliq^u iudicabi^o calida que fit tep^oeratus iudicabi^o frida sua remitte
calida z b^o frigidit^u v^ore caliditas sua fit magis tep^oerata. Et p^oidit^u in f^oeg-
n^o p^oidit^u q^o p^olize calidit^uz m^oia p^olize p^oidit^u melioris tactus fit
bonitas tactus p^oidit^u. Bonitas tactus p^oidit^u et receptio^ois v^oteritatis
qualitatis tangibilis elem^otoz. C^o p^olize que p^oidit^u in virtute o^o d^oias q^ota
t^oia tagibilis et p^ofectioz p^osensu tactus q^o cop^olexio que m^o p^oidit^u o^o d^oias fit
e^onta aia q^o p^oidit^u in virtute o^o res et p^ofectioz q^oia aia fit quasq^u p^oidit^u q^o
ergo^o p^oata p^oidit^u in virtute o^o ex t^oremat^uz et excellentias v^oq^u ad elaz^o
aut meliorica m^o p^oidit^u ergo cop^olexio p^oata et melioz p^oo p^ofectione sensus
tactuz in hoc saluati d^oia amq^uoz qui d^oicab^o p^oia iudic^u de calido p^o
calidit^u z de frigidit^u p^o frigidit^u z saluati q^o vincit^u sensui p^oidit^u c^ooat^u ad
p^ogregat^u z q^o n^o est q^o p^olize scriptissimus in p^odicta q^oue. Ex q^oue solu^om
p^oria o^oia e^onti sua v^ore iudic^u. D^oici aut^u p^oia q^o t^ostudo appropinq^uat q^ota
z it^olligit^u q^o t^ostudo fit quasq^u partes b^o multu^o de b^o m^oido v^o fit car-
nez^o ideo datur p^osumpt^u fit quasq^u multu^o de f^oco t^ossit^u v^o fit m^o t^osa z
cu^o b^o affumatione appropinq^uat equalitati ad p^ondus deinceps ponunt fit
p^ore o^ois p^odictoz. De^o glorio^o fit laudatus. Am^o virgo Maria auxili^u.

Zinea pomum.	Pauciflorae caliditatis regimaticae & me- lancolicae.	Homo temperatus.	E calidissimum, E oleriaco, E sanguineo.
Zinea alaiui trionchili.	Pauciflorae caliditatis vel aluiud animal vel aluiud pitae.	E temperatius ter hec gallina.	E calidissimum, E zo. Reculae
Zinea vegetabilium.	Pauciflorae caliditatis mandragora.	E temperatus aliqua plaiia.	E alidissimum, E tripellae.
Zinea inanimaticum.	Pauciflorae caliditatis argemum.	E temperatum E aurum.	E calidissimum, E zenticum.
Gringuae ad pondus popper calorem.	Abstricium pauciflorae caloris filium per fer- ac mpta.	Abstricium medicor calida.	Abstricium flumme calida.
Gringuae ad pondus popper frigidum.	Abstricium pauciflorae hu- midum.	Abstricium medicor pundum.	Abstricium vitelic. pundum.
Clitima frictae.	E rime vel aliud fi est aere.	Gringuae popper frictum.	Clitima puniitiae.
Clitima frigidae.	Estatica. trip. etlando.	Gringuae ad pondus popper frigida.	

Lapi. I. Doc. tertie.

The first per se per figura et figura totius imaginationis fuisse etc. Primo
 imaginetur homo vltimus et aqua. Secundo mixta imperfecta frigidissima vel Vir-
 bilis etc. Tertio ineque ad pondus per frigus. Quarto ineque ad pondus.
 Quinto ineque ad pondus per calidum. Sexto oia mixta minus maiata. Se-
 ptimo oia aiata aiia vegetabilia. Octauo oia aiata aiia infirma et infirabilia.
 Nono tota spes humana. Decimo hoies teparati in medio. Undecio pa-
 uer intelligens ascedens.
 deo homo iust et pueno
 dei et iuuile

TAdodi vtero tertii latitudo an gusti

Et **M**odus vero tertius la-
 titudo angustior est et
 ita notificat tertium modum
 equalitatis. **I**tem comparatio
 ad primum modum. Secundo
 in se. Tertio aut exemplum.
Quarto et vicio colligit
 quoddam habet. **E**t est co-
 mplexio iuxta tertiam. **A**ut
 iuxta quartam. **Q**uoniam dicitur.
 Dicitur sic de prima parte et
 secunda et. **C**onsiderandum
 quod non solum est diversitas
 partium spiritus declinatio
 ad climata. **E**t de de disponit
 aeris vnius ad alium in co-
 des climatis: et ideo dicitur
 alicuius aeris. **D**ubitat
 quod tertius modus est an
 02 est latitudine primi modi scilicet equi-
 litatis specialiter latitudinem tam en ha-
 bet magnam. **E**t est complexio que
 alicui gentium congrua existit. **S**im com-
 parationem alicuius climatis et alicuius
 aeris. **E**t **I**ndi⁹ nāqz complexionē
 habent infirmulū idest eis omnibus cō-
 munem que sani existunt. **E**t **S**clavi aliā
 habent complexionē que sani degūt.
Et vnaqueqz earum p comparationem
 ad suam speciem sue speciei comparatio-
 nem est temperata: que comparatio
 alterius non est tepērata. **L**ocus nāqz
 indicium sūm complexionem sclavi qua

[illegible][illegible]

Jacobus

tur a lima a facit, accutur id ostendit rōnes an oppositū. Die scdo q̄ sic-
tas cordis hūit dīpositiō nō repāra cerebri & epāna humilitatē: q̄ p̄ illā
cōtemperat q̄dō corpō hōis dīstīctū ēst a facit. Et sic dīctū ēst q̄
Et ēst q̄b̄ vult p̄n. Nec ad id vult rō. Ismo q̄ sicctas ēst modice ac-
ritas & humiditas & sicctas m̄ aut p̄p̄ m̄ p̄p̄ m̄ p̄p̄ m̄ p̄p̄ m̄ p̄p̄ m̄ p̄p̄ m̄
rū quodā p̄m̄: p̄ m̄ vult cōtēnē scire. Itē vult cō nō ēst sicctus vult aut
rōpō sicct colligit: c̄. velle m̄ sicct ēst cū sit sicct vult & abūct p̄m̄ in
sangine & aere. Et hoc m̄ vult p̄ m̄ in līa fōno. Et ex c̄ vult ēst sicct
aut sicctatī propinquū: ēst ip̄m ēst c̄. Hic nō. non aude p̄ne aliā m̄
cōt sicctū ēst adīngit aut sicctatī propinquū.

[illegible][illegible]

Sen prime. I.

infirmas vel morituras sic Sclaus contra hoc est quod dicitur si filius erit corporis
dispositio. Sclaus cum copione est. Contra quod cum ad medicine non possit mutare
re copione dicendum quod mutare sic extrema sicut est copio. Unde si Sclaus non
potest vel non potest subito sic paulatim? aut est mutatio nec non possint fieri su-
bita sumit et generalis precepto autem per secundam periculum si multum et repetitum
aut finem extrema visitatio non sit possibile: sed vel impossibile vel difficile. 1. per
mutatio: aut amica est in

le fiet: aut infirmabitur aut morietur. Et similiter cum clavi corpus complexionis indi quale reddetur erit corporis mala dispositio. Quaeque igitur species in terra habitabili commorantium habebit complexionem eis propriam aeri sui climatis convenientem: et habebit latitudinem. Cuius quidem latitudo duas habet extremitates: multitudinem et paucitatem.

T Quarta⁴ autem modus est me-
dium quod ē inter duas extremitates
latitudinis complexionis climatis: et
ipsum est complexio complexionibus
speciei temperator.

ca:tri conf: ruatione aut est sanitatio z nō egritudine: sed erga cū pōtino est illa
pars vite extra sanitatem. In cōtra: iun: qd scitum in pmo mō equalitas compz/
henditur homo sanus z infirmus sic z in hoc tertio modo. Diximus quia
q equalitas hoc est scit equalitas pami modo. s. sibi statuz: equalitas autem illa
pōt pmi strictius z sic cōpēnditur sōli homines sanos z infirmos et itē qua
leat: pōt etia sumi latius: sic vī sumere Aliz. z sic cōpēndit: acōt bonum et
vite z ita est de isto tertio mō equalitatis. Diximus et alius absolū sine
aliqua dīspōnō dīnctione q equalitas pmo est equalitas sanitatis z vite: z
ideo tam sanū q egrū latet habet hęc equalitate: z simit. And: z hoc videt
volūntē Alii. 12. de aialibus z in hoc ca. cū dicit. And: habet illa cōpōnē qua
vinit z trāci alia: rō est q equalitas And: infirmū vinit et aliqua equalitas
inquantū vinit: z nō est equalitas flatu: ergo illa equalitas est in aliquo
mō equalitatis z dīscutur dōnō nō pōt pōi nī in tertio modo. Ad cōtra:
rū cū hoc dicit q Alii. cū dicit sanū degit et vīus egrō magis manifestū
tū: cū boc nō flectit q eūa qua degunt infirmū. Ad rōem dicendum q loy
cus cōferat locorum vō sōlū in sanitate: fīa etia ad cōservationes vi/
te: accidit ad cōsēv. egritudine a loca nā: pōt accidit vīnē et egrū infirmū

[illegible]

De partibus

sunt dñi. Et vnaq; suaz coplons. Item indi cōplau relata ad suā spēm. i.
 sui clima et trata coplons sine spci. i. per relatione ad sui clima qd nō est
 perata copāre vbi copāre nōcōt. i. p relatione ad aliud clima: qd
 pūo indi cūcti gē. i. alterati pñ coplons fclau aut infirmibz aut moriet
 Et fñr cūz copus fclau reddet gē. i. alterati pñ indi coplons dñs qd
 ris et cūcti mala: pñ ergo hñc vñc equalitatis quibz respectu de qñd
 permāet in termino coplons iū ppy climato. Attēde hñc hoc qd dicit
 pūmpey z vnaq; eaz p copāre nō ad suā spēm pñ bñtates vñerit: lo
 qd nō dñffert pñ pñ fñbz. i. pñ vbi vñ locū. Attēde sēd qd si coplo in
 qd grātis pñctā a pñntia redūci ad coplons fclau trāsūdo z agendo
 habñt p media loca pñntiam: indus pñ fortis heret z diutina vñerit
 et ethiopes in frācia diutius vñnt qd in ethiopia. Ethiope eteniz pñ ca
 lōr nimio refolū nescit aut anno trigēmo vñm fclau fclorēt in iuuentu
 Et sūnt ethiopes in regione pñpna debiles viribz: cito penetrati a ca
 lōre: frigore pauidi mñr: sed agiles valdes: fclau vero sūnt carnosi carnis
 spissē: fclorē audaces: z magne resistentē. Attēde tertio qd fclaus trā
 latus ad terra in die mñus moleste fclufferet calōr pñe qñdō trāsūtus in
 fclōz nē vñbermā: fclignē vñbermā: qd fclaus et nā fortis z denfior carne
 z adipē z inagā abundā in pñcipio vñe. Vñdus vero pñrte vñtē z nu
 dūe carne cito penetratē a frigore fortis vñs ad intima. Vñdus aut pñculus
 et in fcligido qñ calefaciēdē qñ supflua fcligiditas et mōtū intima
 calōr pñe vñ dñt pñncipes de indo loqēs qd infirmibz aut moriet: et loqūs
 Qñe fclit cē. i. In grā
 de fclauo dicit erit coxoidis mala vñdū

pre dicitur quod quilibet situs conueniens in terra habitabili. Item dicitur. potius natus cupio
coplonibus quilibet propriis conueniens acri sui climatis. ita illa coplonibus per latitudines
cuius termini extremi sunt spatios coplo quod repit in illo climate nati: et dicitur
notio: huius preceptus duos dicit et habet latitudines cuius gade latitudinis duas per extre
mitates multitudine et paucitate prout. Et intelligit per extremitates calidiores
componem quod repit in illo climate et frigidiores et sic deicca et humiditas.
Quarta autem dicit. Et sic describitur quod modus coplonis repat ad infinitum
et coplo spatios coplonibus repit. Item climatis media inter duas extremitates
latitudinis coplonis climatis. media inter coplonis calidissimas et frigidissimas
modis: purissima et sic climatis nates inueniuntur in illo climate. Et dicitur quod
modus equitatis apud se habet modis: quod fecit non repit nisi in climate spatios: huius
etiam augmentis huius quod in illo climate et inueniuntur et et dicitur: etiam
nati et repat in climate multitudine quod ceteris paribus est puer inueniens: quod
tas humiditate etiam spatios. Et dicitur vero est in climate multitudine humiditas
etiam prohibet omnes pueros et inueniens est lapios comparatione ad nu
pericem debitam quod climatis: sentio aliorum bene natos est et repat quod

Lapi. I. doc. tertie

rius dicendus quill duo homines temperati non habent eandē temperantiā individualiter: ideo auer. ex hoc deducit qd si ambo regunt vno regimine alter exq poterit venire ad malum regit qd propter conditiones illas indi-
viduales. Ad fm patet solutio. Ad tertius argumentū de colerico dicen-
do qd nunq̄ itur p eandem complexionē individualē qd hoc indiuiduum
non est illud. Ad quartum dicendum qd ars medicine non est frustra: sed

sibi solummodo proprias in qua aliud
et associare est impossibile. ¶ Sextus
autem modus est medium quod est in-
ter istos duos terminos quod est com-
plexio: quaz cū habuerit indiuiduū erit
melioris cōplexionis cuius ipsum esse
opozet. ¶ Modus autēz septimus
est complexio quaz vnaqueqz mēbrorū

et sic neque hanc ad aspectum cōno. Ad illud de quibus ap̄ solutio p̄cāa.
 ¶ **S**ecurus autē ē. Cōsiderandum q̄ fertur secundum modū et me-
 dia p̄mī et quartus secundū tertius et mediū quintū. Cōsideram/
 dus secundū q̄ melior sanitas in diuturnis non oporet q̄ sit in fine aq̄/
 mentitatio demonstrans hoc et alia aliquod indidius necessario mouet
 ante aduentū inuentū aliis infirmatū egritudinē q̄ fiat cū in innē
 tute tota vitē demonstramus fere libro tegni: igitur op̄s ante hanc egritu/
 dines etē tempus in quo melius tota vita habuit.

¶ Caliodus autem primus p[er] et octauus. ¶ Considerandus q[ue] quia ista
erant modis equalitatis p[ar]te p[er]missi erant totius: idem non comparant
et in latitudine & strictura: sed modus octauus q[ue] fit angustior: septimo est
notum. Dicitur v[er]o v[er]um modis equalitatis in quibus cōsistit cōplexio huma-
na fuit octo tantis vel plures: v[er]o plures: quia primo modo equalitatis acci-
dit. 3. ergo fuit non p[er]v[er]o: probatur alia equalitas que attenditur fm humana
composita cōparatione alioz animalis cōmpositis que non habent hanc equali-
tates est equalitas p[ri]mi modis fide bic accidit. 3. modi equalitatis v[er]o dicit
bic v[er]o: secundo modus equalitatis statutus non minus offert a quocunq[ue]
alio modo equalitatis q[ui]libet alius ab alio: igit debet p[ri]mo modus equali-
tatis ab etate diffiniri ab alijs: antecedens patet accepto modo equalitatis
in loco non plus diffinierit cōplexionem humanam in modos quam facit
pueritia & fenectus: tertio est modus equalitatis fm sextum q[ui] modificat q[ui]
litatem p[ri]mi modi non minus q[ui] clima v[er]o magis q[ui] fm climata plus fieri
permittit fide fm sextum non licet potius dicatur de g[ra]tia q[ui] de viro fa-
ctus est mulier: tamen redit v[er]o v[er]o cōsiliat in annero d[omi]ni 34. ergo e[st] de
bit p[ri]mo. Amplius 1. de animalibus 2. dicit. ponit in hoc capitulo modus
equalitatis fm sextum. Amplius medium p[ri]mi modi equalitatis facit v[er]um
modum equalitatis huius secundi modis ergo extrema faciunt alios modos
scilicet cōplexiones diffemperatas calidas & frigidis. Amplius fide fa-
bet equalitas secund[um] modi ad equalitatem p[ri]mi modi: ita fe habet equali-
tas cutis ad equalitatem septimi modi fide equalitas secund[um] modi f. hominis
temperati facit diffiniri modus equalitatis a primo modo: ergo equalitas
cutis facit diffiniri modum a septimo scilicet equalitas secund[um] temperati membra
ab equalitate diffemperatis: melioribus maior est no. sicut ad homines tempera-
tus cōparatur oēs alij homines de primo modo equalitatis q[ui] sunt oēs diffi-
perat respectu temperati qui reperitur in secundo modo equalitatis: ita omnia
membra in suis cōplexionibus & q[ui] inter se secund[um] equalitatem cutis & vi-
tutem diffemperat respectu illius: ergo ipse fide cutis facit diffiniri modum
a septimo modo & procedat illo fide secund[um] modum equalitatis: et medialis illo
sicut fecit p[ri]mo. Sed temperata cutis non est aliquo modoru[m]. ipsa te-
perantia sola accepta ergo facit modu[m] p[er] se diffiniri. ¶ In contrariis est
Zuic. Dicend[um] q[ui] diffingendo modos equalitatis fm viam quā Zuic. intel-
ligit. 3. fuit illi modi & non plures: ratio est q[ui] equalitas que in homine atti-
ditur aut est fm species aut est fm particulas speciebus aut fm adiutandum
fm membra individuū. Si 3. species: cōparat[ur] q[ui] quod est extra ipsas & sic
est equalitas p[ri]mi modi. Aut q[ui] est in ipsis & sic est equalitas modis: si fides
partes. 3. locu[m] habitabiles sive gentes aut cōparatam alteri genti & sic est tem-

Jacobus

¶ Ad primum obstat dictum qd gemelli non sunt eiusdem copulationis: propter rationes dictas tactas: et per experientia occidit de multis qd a copulatione et moribus et figuris multis differunt. Ad scdm de medicinis dicit qd non sunt eadem copulationis aequatim per mensuram elementorum esse componuntur sed per reductionem earum de potentia ad actum a calore: nostri corpus possunt habere autem calefactionis corpus humanum in eodem gradu eadem metra non qd participant actui tali et tatio calore videretur alias. Ad Quartum dicit qd locutus est de idipitate copulationis per indicium sensuum.

[illegible]

¶ Modus atq. sic descriptio pū. septimū modum eq̄litas ⁊ declarat p
exēpli dicē: q̄ modus septimus eq̄litas infuit ē cōplexio quā vnaq̄ spēs
mēbroz dē hēre ē q̄ aliō diuersificat. i. p quā aliō mēbz diuersificat ab eo. Nā
eq̄litas offia. i. parā cōplo eius ē vt ficticias vna abūdet i eo ⁊ cordis vt calidi
tas ⁊ cerebri ⁊ humiditas ⁊ nerui vt frigiditas. **¶** Querit hic vtrū mēbra dif

Sen prime. I.

ius modus aut ei quod est in ipsa scilicet tēperatiōe de illa gente ⁊ sic est quatuor
modus. Sic secundus in diuiduāz aut erit cōparādo vnus in diuiduāz al
teri ⁊ sic est quintus modus: aut cōparādo ipſius fibi ſi ⁊ in meliori diſpoſi
tione ⁊ sic eſt ſextus modus. Si aut ſit hec equalitas ſecundum membra: vel
erit cōparādo vnūquodq; alteri ⁊ ſic eſt ſeptimus modus: vel fibi ſi ⁊ ſic
eſt octauus modus. Tercio ſecūdo q̄ ſi ſunt alij modi equalitatē vel dant in.

Species habere debet i qua aliud diuer
sificatur. **E**qualitas naqz offis est vsfic
itas in eo plus abudet: z cordis vt i eo
fit plus caliditatis: z cerebri vt humid
tas in eo plurimum abundet: z ner
uorum: vt in eis plurimum abundet
frigiditas. ¶ **A**ldus autem octauus
est complexio membri singularis quaz

[illegible]

peraturos; scilicet clericorum; et plegiancorum; siue calidorum; et frigidorum.
Dicendum; quod illi sunt modi equalitatis; quos considerant in comparatione
ad secundum modum equalitatis; etideo ponuntur in sermone de equalitate
tertiis intelligitur ex sermone de deiectionibus; in equalitate; et ponuntur
in fine capituli. Sed si considerant in se; si sunt quodam qualitate
comprehendunt sub primo modo equalitatis; si tamen hoc tibi non placet;
dicendum; quod illi intelligi et opposito secundi modi equalitatis. Ad vlti-
ma; que sunt bina; nostris; intelligi licet oia predicte fuerint; quod nuncio hac que

De partibus

terant sp̄c. **¶** *Idēdē* nō qm̄ oī cōciant eadē fōmā sūbstantialē. s̄. mēbra hō
mīnis in alia rationali qm̄ in sp̄cie. sp̄cie a fōmā contrahit sp̄cē. **¶** Item
si mēbra hōmīnis sp̄cie differentibz s̄t eff̄ minus vnus qz cūmulus lapidū
cūmulus f̄t cōpositus ex lapidibz vnusqz p̄ se mēbra hōmīnis p̄
uersarū sp̄cie. **¶** Querit̄ r. cūdo supposito qz hōmo ex mēbris dī
different per cōplexiōes. *Idēdē* nō qm̄ cōplexio eff̄ accidēs: accidēs autē
nō dīstīnguāt sp̄cie. **¶** Ad p̄mū dī qz mēbra hōmīnis triplex
pōssunt cōsiderari. Vno modo s̄m nō eff̄ metaphisicū quod contrahit p̄
fōmā sūbstantialē. Alio modo mēbra hōmīnis nō s̄m quantitatē neqz motū
s̄ substantialē. Alio modo mēbra hōmīnis sūnt eisdē sp̄cie vt ar
gnit̄ rōnes autē oppositū. Secūdo mō p̄nes eff̄ mathēmaticū vt ter
minatū sūnt lineamētibz & figuris: hoc modo different sp̄cie mēbra o
ganica. Nam alias lineatōes habet alias alas p̄es: alias oculus. Tercio
modo s̄m eff̄ phisicū inquantū cōstant ex fōmā & materiā sūbiecta m
totū & s̄gnatā accidētibus: hoc modo different sp̄cie adiunctū nam mē
bra s̄milia s̄t organica quēcūqz sibi determināt diuersas cōplexiōes nam
cōmpositiōes. **¶** Ad secūdū dī p̄t vis mēbra hōmīnis sp̄cie diff̄
runt f̄ia virtutibus: idē s̄nt Aristoteles secūdo de anima t̄. 9. dicē
si oculus eff̄ animal: visio eff̄ anima eius. Item s̄m exigentiam virtu
tū mēbra contrahunt ex sp̄cie: vt oculus fōmā aptam ad vidē
dūm ligat ad gustandū. *¶* Cū dī eff̄ vis mēbra organica different sp̄
cie per cōmpositiōes: s̄ simplicia per cōplexiōem s̄m qz sūnt sanabili
v̄t egrotabilia: taliter autē cadūt sūb cōsideratiōe mēdi. Nam s̄m
album ab albedine vt p̄ propria fōma capit eff̄ sp̄cie in genere qualitatē
s̄m mēbrum organicū a cōmpositiōe: cōmuerit a cōplexiōe
capit eff̄ sanabilitas. **¶** Ad obiectū dī qz cōplexio nō eff̄ accidēs m
bz cōsistit vt sanabile eff̄ s̄m fōma intrīnseca. Iuxta illud auerrois
cūdo colligit ex d̄t determinatū quod fōmā mēbrorū cōsistūm
Ad alios autē octa /

fuit improbatum illud Añic. non potuit esse tertium clima: & quodammodum apud eos qui sunt in maiori latitudine: & in climate primo & secundo. Et non fidendum primo opinionem Añic. fuisse qd licet propinquitas & directio. Et non rectus aspectus solis fuit cause calefactionis: tamen maior ea esset mora. Et hoc probat Añic. secundum caplo de mutationibus aeris nō naturalibus: & pōdo signa. Cuius qd maior calor est post meridiē qd i medio diei: & tñ in me

ridie sol magis nobis appropinquat & directus: ver pñt qd post meridiē: ver bi graua inter nonā & vesp̄as. Aliud signum est qd de men e Junij sol directus ap̄icit: capta ista qd de mense Julij & Augusti: tñ plus calefacit de mense Julij vsq; ad mediū augu: istū: & hoc nō est propter alitū nisi qd sol maiorē con- trahit moras. His premisso Añic. soluit ad illorū motum: cuius n. dñcunt qd sol directe ap̄icit & magis appropinquat ad capita nostra habitantium sub equinoctiali cōcedit hoc tamen negat qd hoc ille locus cōbatur: qd non moratur illi sol: sed statim ab eo oppōne declinat: qd latitudo linee equinoctialis videt esse duorū gradus. Secundo Añic. arguit contra eos cōces: qd sibi hoc pmo qd mora plus facit qd rectitudo: arguit sic: apud nos qui sumus in tertio climate & apud eos qui sunt in primo climate & secundo propinquitas solis & rectitudo quā hz & hoc est qd dicit qd rectitudinis propinquitas. Non operatur malū: imo sunt loca habitabilia: ergo minus nialus operabif eis qui habitant sub equatore: tenet cōsequenā suppositione. f. qd mora fo- tñ plus facit qd rectitudo & qd propinquitas. Sed magis moratur sol super capita eorū qui sunt in primo secundo & tertio climate vñ notū est: qd operatur rectitudinis propinquitas vñ offendere qd non intelligit ita esse rectitudi- nē & propinquitatem solū apud eos vel apud illos qui sunt in maiori latitu- dine sicut est apud habitantes sub equinoctiali: sed subdit: licet rectitudi-

Jacobus

tio attenditur ab oriente in occidentem: & est similiter in primo climate maior: po- stea in secundo: & sic deinceps propter angustias sphere licet rectitudines ad habeamus. licet sol nūq; directe superponatur capitibus nostris. Secundo de qua omnes dispositiones cōmōuantur sub equinoctiali sunt dispositiones: nos nobiles similes id est pene vniuersales quo ad influentias solis & totius mundi. Tertio quia aer non impeditur illi impedimento sensibili scilicet per ventos bozales aut austrinos: sed est semper similis complexionibus eorū. Et ad hanc sententiā affirmandā fecimus dictionē. i. ceterminatōne abibi. ¶ Post istos ec. ¶ In tertia dicit qd post habitantes sub equinoctiali illi magis sunt temperati qui morantur in quarto climate. quia non adunantur propter nimias moras rectitudinis solis super eorū capita neq; mora solis su- per capita eorū elongat ab eis parū immo fatus quēdamodū parū elon- gatur ab eis qui sunt in secundo & tertio climatebus. neq; congelantur sicut hi qui sunt in fine quinti climate: qui remotiores sū latitudines. i. proce- dendo vñ per se p̄tionez & recedendo a meridie congelantur. propterea qd sol est nimis remotus ab eorū capitibus. ¶ Attendit de primo qd terra habitabi- lis a quibusdā diuiditur in tres magnas partes. i. s. hām africanā & europam. Ab alijs in 4. scilicet in orientales: occidentales: meridionales: & septentrionales. Ab alijs in quinq; plagas suppositas quinq; celestibus zonis. quarū plaga- rum media est inhabitabilis sū Cirgilius & Quidius & multos alios ob ni- mias calores: & due extreme sunt inhabitabiles ob nimium frigore: & due me- die inter extremas & medias sunt habitabiles. Juxta id virgilij p̄mo georgi- conis. Quinq; tenent celus zone quarū vna chousio. Semper sole rubens & torrida semper ab igne. Quas circū extreme destra leuāq; trahunt. ¶ E- rules glacie concrete atq; hymbibus atris. Illas inter mediāq; phoscos. ¶ Cūq; būs egres. Adhuc concessit diuis & via facta per ambas. ¶ Obliquis qua fe- signis vertent odo. ¶ Et etiā illud Quidij primo metamor. phoscos. Cūq; lūis. Sic omnes inclūsū numero diuisū i eodes. ¶ Ira detestōdemq; plagē tel- lūre premunt. Quasq; media est non est habitabilis est. ¶ Nix regit al- tra dnoctōdem inter vtrāq; locant. ¶ Temperatq; dedit mixta cum frigore flamma. ¶ Non amplius declaratione istarū zonarū & plagarū terre que directe supponuntur eis. Attendit qd zone est distinguuntur pene processu a polo arctico qui nobis semper apparet ad polū antarcticū qui semper est nobis occultus. ¶ Et igitur prima zona a polo arctico vsq; ad circulū arcticū. Secunda zona est a circulo polari arctico vsq; ad tropicū cancri. Tertia zona est a tropico cancri vsq; ad tropicū capricorni: in medio istius zone est circū- lus equinoctialis & in hac zona est etiam zodiacus. Quarta zona est a tropico capricorni vsq; ad circulū polare antarcticū. Quinta est a circulo polari an- tarcico vsq; ad polū antarcticū. ¶ Consequenter attende ne per ignota po- cedas qd circulus polari arcticus est circulus paruos quē describit polus zo- diaci circa polū arcticū seu bozales vel septentrionales firmamenti. Et circu- lus polari antarcticus est circulus paruos quē describit alius polus zodiaci circa po- lū antarcticū seu austrā vel meridionales firmamenti. Et tropicus cancri est circulus quem describit sol raptu firmamenti vsq; est in maxima sui eleua- tione. i. in primo puncto cancri. ¶ Tropici capricorni est circulus quē descri- bit sol vsq; in maxima sui declinationē scilicet in primo puncto capricorni. Et isti quatuor circuli sunt minores circuli sphere nō videntes sphaerā & in quo equalia. Et inter duos circulos tropicos est equinoctialis circulus maior cū illens diuidens sphaerā seu firmamentū in duo equalia distans equaliter sū qualibet sui partem ab vtroq; polo. Et dicitur circulus primi mobilis. Dicitur etiā equinoctialis seu equator: dicit & noctis: quia quando sol transit per ipsū est equinoctius in tota terra scz dum sol est in primo puncto arietis & in prio p̄cto libe. Et iter vñ duos circulos tropicos zodiaci circulus ma- ior obliq; fe habet cū pō vna tāgit tropicū cancri & alia tropicū capricorni. Et iste est circulus. i. signus in quo mouentur omnes planete. & quodlibet si- gnus eius continet 30. gradus. Et est circulus latus: cuius latitudo est 12. gradus. Et diuiditur per lineas mediez diatē eclipticā que relinquit gra- dus qd vna pars est ab alia p̄te in latitudine. Et ab hac ecliptica sol nūq; recedit: sed alij planete recedunt ab ea discurrunt per latitudines zodia- ci. ¶ Attendit iterū qd distantia tropici ethialis ad circulū arcticū est circiter 13. gradus. Et talis est distantia tropici bremalis ad circulū antarcticū. ¶ Eg-

nem non habeamus. f. nos neq; illi qui sunt in primo vel in secundo climate: licet illi qui sunt in climate primo vel secundo maiorez habent rectitudines adhuc tamen stat ratio Añic. quia si mora est potior causa calefactionis & vbi est maior mora sicut apud nos id est in tertio climate malū non operatur: & ergo minor mora minus poterit operari malū scilicet sub equinoctiali. ¶ Et si- derandum qd illi qui sunt in climate primo & secundo dicuntur esse in maio-

nobiles similes. Neq; aer ibi impedimē- to impedit sensibilibz eorū cōplexionibz sp̄ est similis: & ad hanc sententiā affir- mandam iam fecimus dictionem. ¶ Post istos autē qui in quarto mo- rantur climate magis tēperati existūt.

¶ Considerandum qd antonius credit istas rōnes esse qd Añic. nam si comple- xiones aeris sunt similes cōplexionibus illorū corporū & cōplexiones corporū cōplexionibus aeris: siq; aer sit calidus & siccus talis erit illorū cōplexio. Sed iste vir nō intelligit Añic. per hoc n. qd dicit nobiles intelligi qd sunt tem- perate: b qd dicit similes intelligi siccū aerē & iā hoc Añic. pro affirmatiōe bz qd aer sit temperatus: vel intelligit similes. f. inter se qd tota illa habitatio est vni- formis in tēperatiōe: ideo hōies sunt sibi similes in figurā quantitā- te colore & alijs: illius aut loci tēperantia multū multīs vijs conantur cōfirma- re & in hoc vide conciliatōem differentia. 63.

b ¶ Post istos ec. ¶ Obie cōdit qd est magis tēperata habitatio post illas qd est sub equinoctiali & intelligit qd clima: scō pbat ibi ¶ Neq; ¶ cōsiderā- dum qd clima est pars terre habitabilis sumpta pene diuersitate latitudinis diei: & additione horē vñus. f. g. maior dies sub equinoctiali est 12. horarū maior vero in primo climate est 13. horarū in secundo aut 14. &c. modus autē imaginandi. 7. climata est quem lege in tractatu de spera.

De partibus

noctialis vero ad tropicū est circiter 14. gradus. f. minus 9. minutio: & tan- ta est a circulo arctico vsq; ad polū arcticū. Et distantia a polo mundi ad po- lū zodiaci est 13. gradus & 51. minutio. Et distantia inter tropicos est 43. gradus minus 13. minutio. ¶ Alterius attende qd de quinq; plagis terre di- recte suppositis diei zonis certitudines non habemus experimentales qd ali- qua earū per homines haberetur: nisi de illa tantū que supposita est secun- de zone que dicta est esse a circulo polari arctico vsq; ad tropicū cancri: de qua bus enis extremis. i. prima & quinta cōcedunt omnes qd sunt inhabitabiles per nimio frigore. De media vero est opinio qd Cirgilius & Quidius & mul- ti astrologorū dicant eam inhabitabilem p̄e nimio calore. Et de maiore & Añic. & asfragantia dicant eā temperate habitationis. maxime quoad partes que supponuntur equinoctiali. De quarta vero que est a tropico capri- corni vsq; ad circulū polare antarcticū: quorūdas opinio est qd non inhabi- tatur. Alij dicunt qd inhabitatur per antipodes qui incedunt contra nos per- dibus vel plantis oppositis: & habent diem duos noctes habemus propter rea seneca videt dissolutū deos principij in vigilijs nocturnis & sōne diu- nis opat vt sint cū antipodibus. ¶ Ab alijs aut terra bitabilis diuidit in f. p̄te climata & sunt p̄te terre habitabiles distincte aduincit pene mora solis sup sui hemisphaerij in qbus gētes sensibiles diuersificant i cōplexibz moribz & vita. ¶ Et circa hūc modū diuisiōis attēde qd ab antiquo septe ponit clima- ta qd oia cōprehendunt in plaga terre directe supposita illi zone celi qd inter circulū tropicū cancri & circulū polare arcticū diuisa pene in cellas a meridie in septentrionē. ¶ Nimis clima of dyamicroes & est terra vicina terre suppositē tropico cancri in cuius medio dies p̄tior totius aut est 13. horarū & breuior. ¶ Scindit dyacreses in cuius medio dies p̄tior est 13. horarū est media & bre- uior decē eius media. Tertiū of dyalax ad rōem in cuius medio dies p̄tior est 14. horarū & breuior decē. Quartus of dyarodos in cuius medio p̄tior dies est 14. horarū eius media & breuior nouē cū media. Quintus of dyaroneros in cuius medio p̄tior dies est 15. horarū & breuior nouē. Sextus of dyabonse neqm in cuius medio p̄tior dies est 15. horarū cū mediā & breuior 8. cū media. Septimū clima of dyariphetos in cuius medio p̄tior dies est 16. horarū & breuior octo. Et cōputa diē in his oibz ab octo solis vsq; ad occasum. Qui- dā ad didicerūt octauū clima sub quo cōprehēderūt oia regiones qd sunt sub ambianis vbi terat septimū clima. f. hānomas: f. adriā: f. abātiā: f. hollandiā zelandiā: angliā: scotiā: f. hiberniā. ¶ Alterius attēde qd de septe ois clima- tibus tria p̄ta sunt dissipata i calore & siccitate pp̄ propinquitatē solis ad ze- nich capitis eorū & moras lōgas sup eorū capita. Et intellige qd p̄zenich p̄tior in celo directe suppositus illi cuius di zenich. Et tria vltima sunt dissipata in frigore pp̄ elongationē nimia solis ab eis & obligatē pluriūq; in cessu ra- dioz solarij ad ea. ¶ Sed vñ vero. f. quartū est ceteris tēperantibus: neq; ni- mīs appropinquat soli vñ imoderate caleat neq; nimis distat ab eo vñ frige- at vñra mensurā. ¶ Ille solet qd vñ sub equinoctiali fit tēperatissima habita- tio. Et relictā opinione Cirgili & Quidij & multorū astrologorū dicentū qd to- ta portio terre supposita torride zone est inhabitabilis pp̄ nimio estus que est multus colorata & apparatus. ¶ Ad declarationē mentis principij. Attēde p̄mo qd i terra subiecta equinoctiali fere noctes sunt equales diebus pro magna p̄te anni. ¶ Attēde scō qd dā in terra quolibet anno sunt due estates & due hyemes. Ma bō in āno sol trāst p̄zenich capiti incolaz illius terre. f. dū est in principio arietis & in principio libe: & tunc sunt eis duo alta solstitia & due estates: & dū trāst p̄ prima p̄cta cancri & capricorni sunt eis duo yma solsti- ta & due hyemes: & p̄portionabiliter sunt eis duo vera & duo autumni. Nos finissis dic cū p̄ncipe qd sub equinoctiali est tēperatissima habitatio qd monte- & maria vel aliqua talia iussu creatozis eā non impediāt. ¶ P̄mo qd rēx plane- tarum & dator visū sol est in equinoctiali velut in statio media sui cursus & tāq; rēx in medio regni: & ergo in plaga terre subiecta equinoctiali perfectissimū & tēperatissimū influentia possidet. ¶ Et p̄t esse p̄fectio: & tēperatio: f. iusticia qd cōcurrere ad p̄ductionē dignissime creaturaz sub esse p̄fectio in nālibus. ¶ Sed noctes ibi sunt equales fere diebus: & ita frigiditas noctium tempe- rat estum diem. ¶ Tertiū sunt illi due estates & due hyemes: pauciores ergo durationis estates & succellio hyemū temperantis eius calores prohibere de- bent terram a nimio caumate. ¶ Quarto omnes dispositiones commōuat: tūq; sub equinoctiali sunt dispositiones nobiles similes id est vniuersales

Capit. I. Doctrinē tertie

¶ **C**onsequens est. ¶ Arguit sic illi sunt magis temperati et habitatioes qui non comburuntur propter motum rectitudinis folijs. sicut sunt illi qui recte supponuntur duobus tropicis. qui duo sunt hyemalis et æstivalis. ppter suam habitationibus licet vno comparatus alteri sit hyemalis. illi etiam sunt magis temperati quibus folijs elongatur modicus sicut modicus elongatur ab hye qui sunt in 4. et 3. tertio climate. unde sunt habitatioes calide. illi etiam sunt magis temperati. et magis habitabiles.

Non enim adurantur propter moxam
cititudinis solis super eorum capita: neq[ue]
elongantur ab eis parum: quædam mo-
dum sit in climate secūdo ⁊ tertio: neq[ue]
congelantur: sicut contingit his qui in
extremitate quinti climatis habitant: ⁊
qui h[uius] latitudines sunt remotiores: pro-
pterea q[uod] sol ab eorum capitibus est re-
motus. ⁊ In membris vero iaz mani-
festum fuit q[uod] membra principalia non
sunt equalitari certus propinquus. Im-
mo oportet v[er]scias q[uod] caro est mēbus
illi equalitari propinquus q[uam] cetera mē-
bra. Luris tamē carne propinquior

Non enim adurentur propter moza re-
ctitudinis folis super eozū capita: neq;
elongantur ab eis parum: quemadmo-
dum fit in climate fecūdo . & tertio: neq;
congelantur: sicut contingit his qui in
extremitate quinti climatis habitant: &
qui ēz latitudines sunt remotiores: pro-
pterea q̄ fol ab eozum capitibus est re-
motus. ¶ In membris vero iaz mni
festum fuit q̄ membra principalia non
funt equalitati certuz popinua. ¶ In-
mo oportet vī scias q̄ caro est mēbz
illi equalitati p̄pinquior q̄ cetera mē-
bra. Curis tamē carne propinquior

Ubi membris tunc ē. ¶ Chīc dīficurūm pōr septīmū modū equa
litate lūit mēbz tēpū tēpū q magis appōpīnqat equalitū pon
dēz a pūmo pōmīttēdū cōm pōbat. ībī cūda ¶ Quāsi pīa emūz. ¶ Et
tūc ostēdīt qd pāo emō tēp tēpōratō. ībī tērtia ¶ Quōd autēz. ¶ Et vult
q inter omīa mēmbz cutis tēp tēpōratō: tēpōratō qmō pōpīnqat equa
litate ad pondū. ¶ Cōnsīdērandū q nēcessaria sūt mēdīcō bēc mīstīga
tū vībātēr alīquod mēdīz ad qd cōmpārētūr alīquā mēbz: ad qd bē
tē bē calīda ē frīgīda. ¶ Cōnsīdērandū q carō cū qūncuplēt. ī glāndōz
et bēbz. sūcīt Bārbot. q dīcūt īntēllē bēc. Alīcū tē calō cōlūta vī ca
rō cōnīcūtūr vīcīrē vī carō pulmōnīa ē capīta ē mīstīga et cōdīcūtūr ca

Jacobus

[illegible]

Fen. I. primi

[illegible]

et pbat qualitas languis et gradus calorem; quasitates nervoz et frigore
et cetera. Et eria ro eius no patit a temperato iter humidu et ficcidu; et temperata
inter illa qd aut fieri et humidi mitione vide a Salerno polo de coplerio
liber nouo cap. 73. Ergo colcludit qd cutis fit temperata iter oco quoz quatitas
et coloris apud qd. I. C. Probatur aut aphas quod ronus; pmo sicut cutis
non sentit illas res temperatas: ergo non patit ab ille ecce qd dicit non est causa
quare no patitur nisi qd sentit tunc hec bina quia membris habens sensum fi
patit a finibz sentit illud cu sentit sit in part. d. Necqz est tale. pbat co
sequentiis sic cutis non patitur ab hoc temperato corpore: vt iam probatuz
est. Ergo cutis est fluibile illud per consequens temperata et hoc est qd dicit qd
no patit est tale quale illud: pbat hoc qd dicit oppositi pntie non est tale qle
ad id. n. est illi simile coparari sicut id sequit ergo patit ab illo: et hoc destruitur
istis: iam n. ponetur non pati ab illo.

De partibus

Zirifoteles.in medicina hypocræ & Galiena.in poetria Homerus. ¶ Ad primum obiectus dicitur quod licet effas fepi climati fuit minus calida & hyeme minus inuis frigida q̃. nunc confiderato tamen finitū omnibus temporibus quartus clima eſt temperate & plus accedens ad naturas veris. Ad fecundus dicitur quod fortitudo locorum hibernorum & anglicous non procedit ex temperie terre quas inhabitant ſed ex fortificatione caloris eorum in viferibus ſuis per anapantillas frigoris circumſtantiis: ſicut homines fortius comedunt facilius & melius digerunt & plus dormiunt in hyeme q̃. in vere: licet ver ſit temperatus. Ad tertius dicitur quod niſi eſt conſuetudo & quedas occulta affinitas loci ad locum & diſparitas regimini homines vniuermos climatus vniuſe videntur in quartu climate q̃. in propoſito.

¶ In membris vero. ¶ In hac particula quæ indicat quod membrorum
est vicine equalitati ad pondus. Primo comparantur membra principalia
equali ad pondus. Secundo caribz. Immo oportet vt. Tercio cutis ibi. ¶ Tu-
us autem. Quarto partes cutis ibi. Quod autem in cute. ¶ In prima parte di-
cit principates fuisse manifestatus qd membra principalia non sunt multum
propterea certe equalitati videlicet equalitati ad pondus. Et hoc clare fuit
ostensum in secundo modo equalitatis fuisse.

Crimmo zc. | Cui scd a dicit q' caro est membruz equalitati ponderis pro-
pius qz cetera membra excepta cute supple. Et hoc intellige de carne la-
certosa aut musculosa in qua caliditas z humiditas simplicis carnis tempe-
rantur per frigiditatē z siccitatem nerui cuz carne mixti.

[illegible]

¶ sic

La I. doc. tertie.

a. Tres enim s[un]t. ¶ Nobis hanc ultimam consequentiam q[uod] eo q[uod] com-
municant in materia & sunt dissimiles ab invicem patitur: ergo ab eo q[uod] co-
tinent cum alio in qualitate non patitur: apparet igitur q[uod] cuncta ei mem-
bris rep[er]atur inter quatuor qualitates. Dubitatur an cunctis sentiat q[uod] non
q[uod] pellit et res refrigat: v[er]o quinto de generatione animalium capit quatuor-
tor: et viscofa & sic non est equalis in complexionib[us]. 2. cañ. capi. de pelle & ter

Amplius terra de hyfio/ rjz: dicit Arifto. pelles non sentire nisi habeat lub ſe cainem: z hoc Aui. ponit tertio de animalibus. 2.º. capi. In contrarijs Aui. z Gal. primo de comple- xionibus vltimo capi. 10. Quod ſunt diuerſitates cuncte lege a Galieno. 1.º. de vtilitate partium. 15. capi. 2.º. aſſumptiſt idem Ila/ rjabas theone. 2.º. capi. de cunctis: eſt vti ad po- poſitus ſpectat duplex: cu- tia ſcilicet exterior dicitur hyemenque. quali eſt ſuperfluatit ſit quod exiſtente tementibus z hanc cutis villoſaſ Gal. ſcdo de accidenti z morbo. 2.º. noſentit. Alia cutis eſt interior z habet duas cunctas tate intelligere Aui. quarto cano. ſen. 7. capi. de ſcabi z ſen. 3.º. capi. de eripſa 1.º. ſi ſentit z hoc. Iſſimo ap- pareat ad ſenſum. Secundo qd ad ipſas veniunt uſuſ ſentit eſt uerſus de cunctis qd continetur ſi pot eſt intelligi pſus de complexionibus: ſi ſuſtra aut uerſi- ret ſi non ſentit. Amplius magna ſunt vtilitates animalu in ſenſu eius cuncti tementem z magni. Amplius meboru: Et ſi uis tenere qd ipſa z oſganu ſunt ſuſcitatu z hyemen ſit medius concurrere non reputo falſum tementem non placeat tementibus qd oſganum eſt caro ut animalu dicit Aui. 1.º. de uſu di- miſ. 2.º. dicit id Arifto. ſcdo de partibus animalium. 1.º. capi. de alijs autem partibus neqz tementibus qd oſganu ſit oſganu ut voluit conciliato differ- tia. 4.º. z Turſianu in tegul tractatu tertio videtur in hanc partem declina- re. Ad contrarium dicens qd Arifto. ſcimo eſt illi ſimile z eſt de extrinſeca cuti z de cutiam ab animali ſeparate que cõmiſſa vel decocia viſcoſa eſt ac tu tamen vniuerſis diſponitur bene. Ad Arifto. cum dicit qd non ſentit ſine car- ne nec dicendum qd cuncte que melius ſentit eſt que participat naturaz carnis ex/ ſtens quides quaſi compoſitum ex carne z uerſio qd ſcilicet illoruz participat naiſz no qd cunctis ſit vni o. anicid mebaſ eſt biduabaz diſtinctio copoſituſ tã ſen puto cuncte laborio ut intelligiſ a Gal. 2.º. de vtilitate part. 3.º. ca. z talẽ cutẽ credo cutis vetriculor digitoſ z cunctis vole manũ. Cũt aut bñ de neruo ſoſudo z nũ pñcipã nũſt ipantiſ illaz nũſt bene ſentit. Dubitat ſecido vni uſu ipſa ſit temperate complexionis: z videtur qd non deſcit ranionibz. In contrarium Aui. dicens cum Gal. z Aui. hic qd cunctis eſt membrũ tempe-

Jacobus

[illegible][illegible]

Gen. I. primi

ratum inter extremas qualitates propinqui equalitati ponderis: et rationes
sunt quæ hic Auic. et Galibai adducit. Contra ratio soluitur: quia cum tempe-
rata chila que interior est nulli illa que extra sit vi bymen per quæ bymen ac-
cidit sentiri sensibilia sicut cum per clipeum ventis percussus vi debet intelli-
gi sibi de aëre: quid aut de his Auic. voluit vide Gal. de nãlibus pãcula. 2.
¶ Quid autem. ¶ Chila eligi pãtioris cutim et vultu: sitit et excutit

pa extremitatis eius: ⁊ propter illud est melioris sensibilitatis. Et quod in cure volentiam magis existit temperatus est quod in digitorum extremitatibus inuenitur: quapropter extremitates digitorum aliorum quasi iudices existunt naturam quantitatum tactualium. Debet enim declinatio iudicis equalis existere ad vnāquāque extremitatum: ideo vi egressus ⁊ medietate ⁊ ab equalitate precipit.

[illegible]

De partibus

[illegible]

Lapi. I. doc. tertie

uerse proprietates: unde diuersificabitur forma quam caro videtur dare huic medicinz forma quam dat illi: nec sunt eiusdem gradus: tamen diuersarum

Jacobus

indiuidualis inter hanc medicinam: et hoc in diuiduam que non est inter eandem medicinam: et aliud in diuiduam unde fit quod quibusdam casibus est cibis et vniuersis potius: alius vero sunt abominabiles sic venenum: et hoc proprietates sola experientia cognoscitur: nec cadit sub arte: vel scientia que in diuidualis est. Ideo igitur propter hoc quod vna medicina est calidior respectu vniuersi quam respectu alterius precipitur medicis volentibus mutare complexionem: ut cum adhibuerint aliquam medicinam que non proficit propter aliquam sollicitudinem casuum: relinquunt eam et transferunt se ad aliam. Ob hoc etiam dixi vigesima secunda. 3. tracta. 2. c. 7. Et scias quod relictus est ut permutato fiat cum medicinis. Quandoque enim est medicina conferens vni membrorum: non alii membro: et quandoque confert in hora: deinde post illud non nocet: et mouet dolorem. Dubitatur an sit aliqua medicina temperata. Cuiusmodi non est nisi in parte: sed in omni medicina temperata. Cuiusmodi non est nisi in parte: sed in omni medicina temperata. Cuiusmodi non est nisi in parte: sed in omni medicina temperata.

na plerumque est frigida humani corporis
comparatione: et comparisone corporis
scorpionis calida: et humani corporis
comparatione calida: et frigida cor

poris serpentis comparisone. Immo quandoque etiam vna medicina existit calida comparisone corporis petri magis quam comparisone corporis pauli. Ideo quod medicine frigide reducuntur de potentia ad actum a calore nostri corporis per hoc quod ipse diuiduntur in partes frigiditas et accipiunt motum deforis ita quod calor naturalis hominis non dat eis frigiditatem aliquam quam prius non habebant sicut medicinis calidis dat caliditatem: sed diuidendo eas in partes suas et subtilizando facit eas penetrare: unde in frigiditatem actum per frigiditatem quam antea habebant. Sed quoniam sua frigiditas erat quasi reclusa et ligata in corpore denso ante operationem caloris in eas non poterant per eam in frigiditatem: et id dicebant frigide potentia. Ita duo dicta commemorat Galenus. 3. de simplici. medi. c. 2. dist. 4. sub his verbis. Alteratio accidit medicinis quoniam virtus est calida per hoc quod ipse calefiunt a corpore in se. Sed medicine quarum virtus est virtus frigida alterantur per hoc quod ipse diuiduntur in partes fridas et accipiunt motum deforis. Sed contra primum instabit aliquis. Primum nihil dat quod non habet: et nihil agit ultra gradum proprium: et a proportionis inequalitate minus non fit actio: sed calor naturalis hominis non habet caliditatem in tertio vel quarto gradu: ergo non dat medicine calide talem caliditatem. Secundo de agens agit ut assimilaret sibi passum. Postquam ergo naturalis calor hominis dedit medicine caliditatem sibi similem cessat finis agendi: et sic ultra non debet eis calefacere. Tertio si medicina esset calida actu per caliditatem ei datam a calore hominis medicina esset calida per accidens: quod extrinsecus: sicut aqua que calefit ad ignem et non per naturam neque propriam complexionem. Quarto si calor naturalis hominis reducit medicinas de potentia ad actum per calorem actualem quod eis dat multo fortius et citius ignis eas reducit: quod dabit eis citius sortem calorem. Quinto si medicine calide reducuntur ad actum per caliditatem eis datam a calore naturali: ergo in calidiori corpore recepte calidiores: cuius contrarium ostenditur. Primum de elleboro qui receptus in coturnice non supercalefacit: sed nutrit eam: receptus in homine qui est minus calidus coturnice: calefacit eum in tertio gradu. Secundo de reubarbaro: de quo dicitur in 1. huius tract. 1. c. 2. et vii. in q. existimo quod si reubarbarum frigidum comparatum ad equum: et si comparatum ad hominem calidum: equus tamen est calidior huius. Sexto de infirmis: ubi dicitur: ut acingia caponis vel anseris vel butyrum deberent reponi in maiori gradu caliditatis quam menta vel absinthium: quod sunt passibiliora et paratiores infirmis: breuiter rara densis essent calidiora. Contra secundum scilicet de reductione medicinarum frigidarum instabit aliquis. Primum: virtus vniuersa est fortis: seipsa dispersa ergo si medicina frigida non potest actu infrigidare corpus unde est vniuersa minus poterit infrigidare corpus dum erit dispersa: et in partes paruas diuisa. Secundo: diuisio medicine frigide in partes paruas facit ut ipsa vincatur facilius a calore nostri corporis et vertatur in nutrimentum. Ad id. n. mittitur calor naturalis et virtus cui feruit: ut de oblatu quoniam sibi possit le esse vertat in sanguinem. Et ex eis que significant illud ut memorat Galenus. 3. de simplici. medicina. c. 1. dist. 4. est quod si homo sumit ex iusquiamo parum non interfrigitur. Et illud id manifestum fuit muliere attheniensis quod incepit puerum de iusquiamo quoniam parum valde et non cessauit addere sine hoc quod accideret ei inde lethorone accepit ex eo quantitate magnam et factus est ei sicut res nostra huiusmodi: per Galienum. Tertio: diuisio medicine frigide in partes paruas et acquisio motus per subtilizationem partium a calore naturali sufficerent reducere medicinas fridas ad actum: tunc tribuuntur et cribellatio artificiales maxime reducere eas: cuius minus eas diuidunt et ex motu subtilent. Et ex ergo medicina frigida actu atque absque operatione caloris naturalis in eam: cuiusmodi contra: vni dicit Galienus tertio de simplici. medicina. c. secundo dist. quarta. Postquam enim dicit medicinas fridas alterari per hoc quod ipse diuiduntur in partes fridas et accipiunt motum deforis subdit. Et propter illud cum non sit possibile illis medicinis ut operentur in corpore illud quod agunt ex via qua sunt frigidiores: donec corpus suscipiens earum operationem agat in illas: merent per hoc ut dicantur quod ipse sunt frigide potentia. Et illud est quod diuisio barum medicinarum in partes paruas: et ipse acquirunt motum acquirunt motum deforis est operatio que est a caliditate corporis in his medicinis. Quarto medicine frigide sepe euomunt et egeruntur: postquam corpus infrigidauerunt et non reperiuntur diuisis sicut musculago phlegmatis que est continua et adherens in suis partibus: quod admodum phlegma grossum musculaginosus quodque euomit: vel egerit: tunc: quod prius in frigiditate stomachi aut intestina adintra medicine frigide. Quinto acquisio motus deforis est potius causa impediendi operationem medicine frigide quam motus deforis: quod agens situm circa passum gelens fortius impedit quam si non virtus: sed si situm eum teneat cito manum vrit. Secundo quia mobilitas medicine frigide que contraria est naturali calori facit medicinam facilius extrahi per poros oculos ab ipso calore. Huiusmodi opinio Galienus redarguit vii. Et ut verum fatear extranea mihi videtur et diffculter sublimabilis. Sed ob reuerentiam tanti viri quod nec ante se i medicina habuit parum: nec visus est habere sequentes. Iuxta illud auerroy. 5. col. c. 31. fuit. f. Galie. verax et legalis experimenter: in hac arte: nullus est quod possit ei copari. Et Aueroar. lib. 1. thesauri tract. 1. c. 2. de apostematibus pulmonis adducens cancrios humores valere dicit. Et postquam hoc affirmat certissime credendum est quod si sit: cum sit talis et talis in hac arte soluant obiecta. Ad primum de reductione medicine calide concede quod nihil dat quod non habet: et nihil agit ultra gradum proprium ex parte suae: ex dispositione materie nihil prohibet. Et plura dat Galienus tertio de complexionibus. c. 2. Ligna inquit coferuntur igni qui extrinsecus vicinus est et auget ipsius postquam ab eo prius calefacta sunt. Non ergo longe est quin caliditas que est in corporibus aialys vratur per medicinas. Sicut inquit illud quod videmus in lignis pinguius pinos: cum accenduntur in extremitate ligni ignis: et si valde sit paruos videmus ignem illum in ligno illo ambulante dilatari velociter. Et secundo morbi dicit. c. 2. Quadam vice vidit

Sen. I. primi

De partibus

specterum: et per consequens proprietatum et ex hac diuersitate accidit diuersitas in actione: si ergo non inuatur permuta: quod alteri medicine ad quod permuta

poris serpentis comparisone. Immo quandoque etiam vna medicina existit calida comparisone corporis petri magis quam comparisone corporis pauli. Ideo

quod medicine frigide reducuntur de potentia ad actum a calore nostri corporis per hoc quod ipse diuiduntur in partes fridas et accipiunt motum deforis ita quod calor naturalis hominis non dat eis frigiditatem aliquam quam prius non habebant sicut medicinis calidis dat caliditatem: sed diuidendo eas in partes suas et subtilizando facit eas penetrare: unde in frigiditatem actum per frigiditatem quam antea habebant. Sed quoniam sua frigiditas erat quasi reclusa et ligata in corpore denso ante operationem caloris in eas non poterant per eam in frigiditatem: et id dicebant frigide potentia. Ita duo dicta commemorat Galenus. 3. de simplici. medi. c. 2. dist. 4. sub his verbis. Alteratio accidit medicinis quoniam virtus est calida per hoc quod ipse calefiunt a corpore in se. Sed medicine quarum virtus est virtus frigida alterantur per hoc quod ipse diuiduntur in partes fridas et accipiunt motum deforis. Sed contra primum instabit aliquis. Primum nihil dat quod non habet: et nihil agit ultra gradum proprium: et a proportionis inequalitate minus non fit actio: sed calor naturalis hominis non habet caliditatem in tertio vel quarto gradu: ergo non dat medicine calide talem caliditatem. Secundo de agens agit ut assimilaret sibi passum. Postquam ergo naturalis calor hominis dedit medicine caliditatem sibi similem cessat finis agendi: et sic ultra non debet eis calefacere. Tertio si medicina esset calida actu per caliditatem ei datam a calore hominis medicina esset calida per accidens: quod extrinsecus: sicut aqua que calefit ad ignem et non per naturam neque propriam complexionem. Quarto si calor naturalis hominis reducit medicinas de potentia ad actum per calorem actualem quod eis dat multo fortius et citius ignis eas reducit: quod dabit eis citius sortem calorem. Quinto si medicine calide reducuntur ad actum per caliditatem eis datam a calore naturali: ergo in calidiori corpore recepte calidiores: cuius contrarium ostenditur. Primum de elleboro qui receptus in coturnice non supercalefacit: sed nutrit eam: receptus in homine qui est minus calidus coturnice: calefacit eum in tertio gradu. Secundo de reubarbaro: de quo dicitur in 1. huius tract. 1. c. 2. et vii. in q. existimo quod si reubarbarum frigidum comparatum ad equum: et si comparatum ad hominem calidum: equus tamen est calidior huius. Sexto de infirmis: ubi dicitur: ut acingia caponis vel anseris vel butyrum deberent reponi in maiori gradu caliditatis quam menta vel absinthium: quod sunt passibiliora et paratiores infirmis: breuiter rara densis essent calidiora. Contra secundum scilicet de reductione medicinarum frigidarum instabit aliquis. Primum: virtus vniuersa est fortis: seipsa dispersa ergo si medicina frigida non potest actu infrigidare corpus unde est vniuersa minus poterit infrigidare corpus dum erit dispersa: et in partes paruas diuisa. Secundo: diuisio medicine frigide in partes paruas facit ut ipsa vincatur facilius a calore nostri corporis et vertatur in nutrimentum. Ad id. n. mittitur calor naturalis et virtus cui feruit: ut de oblatu quoniam sibi possit le esse vertat in sanguinem. Et ex eis que significant illud ut memorat Galenus. 3. de simplici. medicina. c. 1. dist. 4. est quod si homo sumit ex iusquiamo parum non interfrigitur. Et illud id manifestum fuit muliere attheniensis quod incepit puerum de iusquiamo quoniam parum valde et non cessauit addere sine hoc quod accideret ei inde lethorone accepit ex eo quantitate magnam et factus est ei sicut res nostra huiusmodi: per Galienum. Tertio: diuisio medicine frigide in partes paruas et acquisio motus per subtilizationem partium a calore naturali sufficerent reducere medicinas fridas ad actum: tunc tribuuntur et cribellatio artificiales maxime reducere eas: cuius minus eas diuidunt et ex motu subtilent. Et ex ergo medicina frigida actu atque absque operatione caloris naturalis in eam: cuiusmodi contra: vni dicit Galienus tertio de simplici. medicina. c. secundo dist. quarta. Postquam enim dicit medicinas fridas alterari per hoc quod ipse diuiduntur in partes fridas et accipiunt motum deforis subdit. Et propter illud cum non sit possibile illis medicinis ut operentur in corpore illud quod agunt ex via qua sunt frigidiores: donec corpus suscipiens earum operationem agat in illas: merent per hoc ut dicantur quod ipse sunt frigide potentia. Et illud est quod diuisio barum medicinarum in partes paruas: et ipse acquirunt motum acquirunt motum deforis est operatio que est a caliditate corporis in his medicinis. Quarto medicine frigide sepe euomunt et egeruntur: postquam corpus infrigidauerunt et non reperiuntur diuisis sicut musculago phlegmatis que est continua et adherens in suis partibus: quod admodum phlegma grossum musculaginosus quodque euomit: vel egerit: tunc: quod prius in frigiditate stomachi aut intestina adintra medicine frigide. Quinto acquisio motus deforis est potius causa impediendi operationem medicine frigide quam motus deforis: quod agens situm circa passum gelens fortius impedit quam si non virtus: sed si situm eum teneat cito manum vrit. Secundo quia mobilitas medicine frigide que contraria est naturali calori facit medicinam facilius extrahi per poros oculos ab ipso calore. Huiusmodi opinio Galienus redarguit vii. Et ut verum fatear extranea mihi videtur et diffculter sublimabilis. Sed ob reuerentiam tanti viri quod nec ante se i medicina habuit parum: nec visus est habere sequentes. Iuxta illud auerroy. 5. col. c. 31. fuit. f. Galie. verax et legalis experimenter: in hac arte: nullus est quod possit ei copari. Et Aueroar. lib. 1. thesauri tract. 1. c. 2. de apostematibus pulmonis adducens cancrios humores valere dicit. Et postquam hoc affirmat certissime credendum est quod si sit: cum sit talis et talis in hac arte soluant obiecta. Ad primum de reductione medicine calide concede quod nihil dat quod non habet: et nihil agit ultra gradum proprium ex parte suae: ex dispositione materie nihil prohibet. Et plura dat Galienus tertio de complexionibus. c. 2. Ligna inquit coferuntur igni qui extrinsecus vicinus est et auget ipsius postquam ab eo prius calefacta sunt. Non ergo longe est quin caliditas que est in corporibus aialys vratur per medicinas. Sicut inquit illud quod videmus in lignis pinguius pinos: cum accenduntur in extremitate ligni ignis: et si valde sit paruos videmus ignem illum in ligno illo ambulante dilatari velociter. Et secundo morbi dicit. c. 2. Quadam vice vidit

Capit. I. Doctrinæ tertie

tionem caloris nosse dabit formam cum qua agit quam non dedit alteri medici-
cine quae utebatur prius. Ex quibus apparet quomodo saluantur haec dicta.
Secundum opinionem de reductione medicinarum quam credimus fore
Alicui. et tunc leuius est intelligere quomodo haec dicta saluantur secundum opinionem quam cre-

Jacobus

q3 precipitur eis qui medicantur vt cum

[illegible]

Fen. I. primi

dimus fuisse Auer. & oportebit te considerare quò hec saluant fm opi. aliam
antiq̃ quaz nos approbavimus quia vt veram lege: ergo hic in tractatu meo
dicto. Adverunt autem circa precedentia aliqui questiones an sit reperire
corpus temperatiz. Et si an sit vnura vel plura a quibus questionibus exclu-

De partibus

complexionē mutare voluerint: et vnam

alia dicitur calida frigida humida vel secca & reductur de potentia ad actum: q̄ conuertitur in chilum & sanguinem & humiditate innominata & canitum: & partes materiales corporis calidiores: frigidiores: humidiores: vel sicciiores: quibz sanguine humiditate innominata cambio & partibus materialibus hominis temperat. Et sic oportet appareniam habere in medicinis cibalibus & materiam adhuc in cibo medicinalibus. Ipsa taliter in obus medicinis gilia liter verificat non potest nec quibz sufflunt. Ipsa q̄ aliquē medicine statim post sumptionem calefaciunt vt zinziber piper radix flāmule. Et alię statim in frigida aut vt opium mandragora iusculum: non tamē statim vt vinum & chilum cum cibi temperantissimū & obediētissimū nature plures potus regant pūissimū in stomacho chilosentur. Scđo nulle medicine calefaciūt cito applicatę ab extra vt dictum est de pipere trito & mandragora. Et appet melle de vitis: cūz: tamen non sunt cibi nec partes corporis. Tercio nulle sunt medicine achime fere sine humore: penitus q̄ ab eis non pot aliquā chilositas vel succo suis extrahi sūt calces & cineres & lapides: tū sunt alię q̄ eis calide & alia frigide. Quarto fere medicine calide & frigide euomite sicut non in foam cibis vel humore postq̄ corpus vebementer conuoluerat ad calorem acti sanguis. Quinto medicine laxatiue vt plūmū sunt calidę: tamē non conuertuntur in chilum aut sanguinem aut partes corporis: imo expellunt foas cum humores quos atraherunt. Sexto cibi calidi & sicci vebementer percutiunt in cholera nec possunt fieri sanguis ob eorum diffemperantias: quantumvis ergo medicine vebementer calide & sicce poterunt fieri sanguis. Et si aut cholera non conuertitur in pres corporis materiales: q̄ solus sanguis nutrit finit auct. 2. colly. c. 10. de inuentione inebriat: virtus generatiue: et c. 8. de inuentione meo de corpore consimilū & in c. 1. Septimo si medicine sint calide aut frigide: q̄ conuertitur in ptes materiales cibati calidiores vel frigidiores tēperat transiēdo per digestiones: sequitur q̄ quanto erunt diffemperatiores in calore aut frigore: saltes in quatuor tanto tardius calefaciunt aut infrigidabūt cibus contrariū docet sensus. Patet tamen psequētia: q̄ quāto sunt frigidiores aut calidiores: tanto magis resistunt calori naturali in obus suis viginibus. ¶ Tercia op̄e quā attribuo principi q̄ cōstit in duabus propōitiōibz. Prima est. Medica nō reductur nec reducta ē de potentia ad actū a calore naturali hoc sic q̄ recipiat a dicto calore caliditate: frigidity: tēperat: humiditate: vel siccitate actualē in suo gradu fibi formaliter incipit: tēperat ipsam habet formaliter: in actu post coparationē dicti caloris in eā: ita q̄ nō ē calida in tertio gradu: q̄ post reductionē eius habet caliditatem actualē fibi formaliter incipiente in tertio gradu. Nec frigida q̄ habet frigiditatem & de sic alio. Et hęc propōiōes credo p̄n. volumine dicit in lra. Et sūt cūz dicimus q̄ eis calida aut frigida nolumus dicere q̄ in sua sūt sic calidiores: corpore humano aut frigidiores: s. n. ita foret id corpus cōplexio esset sic cōplexio hominis esset tēperat. Et probat dicta propō. Primo emphatica in tenuissimā calida in quibz intrant calores eiusdus asēda & similia applicata deforis in apoplexia vel paraly postq̄ dēteret aliquid sup membrum vebementer calefaciunt & intrant q̄ vebescit fere in cute faciunt ampullas. Et si ea vtrūque sensus velocissime leuauerit & cū pulvis potius: eius tēperat: nō sentit in eis caliditatem actualē multo fortius: tantā de multo quāta est caliditas cordis hōis sanis: cum nullus sit verior: indeq̄ de caliditate actuali q̄ tactus sanus vtrūq̄ ait. 8. 2. de complexionibus. c. 1. & aristo. 2. de aia text. 19. Sequitur q̄ dicta empla nō habent nullū intēfz caliditatem formaliter & actua liter eis tēperat. Secūdo frōtalia frigida somnifera in quibz intrant opium mandragora: iusculum: papauer frōn & timpanosus: lupposita vebementer infrigidat cerebrū actus: tū si ea leuauerit & tēperis senties actu tepida vel calida. Sile inuenies in epithymatis frigida cordis & epato. Et tertio alia: ceterę: pipsiziber: coella & vina foeta bibita cito postq̄ assumpta sunt vebementer calefaciūt. Et si reiciantur & digitis tangant non offendit tactū sua actuali caliditate & formali. Quarto si lactucas aut postulacas q̄ comederit & hōm inde refrigeratū multū habuerit & euomat eas: postea actu calide ad tactum inueniet. Quinto si q̄ assumptū sit sanonae vel reubarbarū ad edionē cōpōlere & tangat post emissiōē eius a corpore offendet: fouter tactū. Scđo propōitio est. Medica nō reductur de potentia ad actū a calore nālī hōis hoc modo: q̄ dicimus calidē aut ip̄i medicine actu calefaciūt aut infrigidatū aut humectatū vtrūq̄ defeciat in certo gradu fin aptitudinē medicine quę p̄it a p̄p̄ia cōpōne & mixtura elementorū ad recipiēdū dicti actiūs: q̄ piper calefaciūt quarto gradu potes: q̄ recipit ex sua nālī cōpōne actu calefaciēdū in quarto gradu calide naturali hōis: opus infrigidat in quarto: recipit ex sua cōpōne propria a calore nālī actu infrigidandū in q̄to gradu. Nam p̄p̄iētē vtrūq̄ p̄m̄ere p̄n. p̄m̄. 2. doc. c. sum. 1. c. 15. sc̄bētia. Et dicimus q̄ res q̄ cōmodit aut q̄ sit inminuē ē calida aut frigida volumus dicere q̄ est sic in potentia nō in effectu. Et volumus dicere q̄ est in potentia plus calida q̄ corpora: nra: aut plus frigida q̄ corpora nra. Et cū hanc potentia dicimus volumus dicere virtutē p̄sideratā op̄ationē caloris nālī quā nra copia in ea efficitur: quā cū eius positio: 1. receptio: illius virtutis vs corpus medicine a calore nālī vtrūq̄ est in nobis p̄terit: accidit tūc in illud in effectu. 1. accidit in medicina vtrūq̄ sit actualiter calefaciēdū. Ipsū ē hęc p̄p̄o declarari potest. Nam color est obiectū visus hīs potentia imitandū visum: nō pot esse in actu nisi p̄ius actus luminis: luminem ergo dat fibi actu innatū visum. Scđo virtus gressiua est in pedibus & visiva in oculis formaliter & realis: neq̄ oculi actua liter videt p̄ntes: pedes gradū nisi accenit virtutes eorū & sp̄s aiales. Tercio nālīs potentia generatā est in sensibus: nunq̄ sit generatā nisi actus vtrūq̄ visus. calidē color. Sic imaginarię potētię fere virtutes medicinarū caliditatem & frigiditatem actus op̄ationē caloris nālī in eis. Et ad id ē. Medice calefaciūt actu vel infrigidat post op̄ationē caloris nālī in eas q̄ non faciēbant aut: vel ergo recipiūt a calore nālī virtutē calefaciēdū in infrigidandū vel caliditatem & frigiditatem actuales in tali gradu in quo reponunt vel actū calefaciēdū & infrigidandū. Non virtutē q̄ est potentia. Fad calefaciūt & infrigidatū: quā nālī inest eis aut oēm op̄ationē nālī caloris in eas. Nec caliditates & frigiditates actuales in tali gradu in quo reponitur vt deductū ē p̄n.

ma propone

adbibuerint medicinā q̄ non p̄tulerit ab
ea discendat. ¶ Postq̄ igit de p̄pone
rpta que biceda erant cōplenimus : ad
loquendum de complexionibus distem
peratis redeamus. Dicimus itaq̄ q̄ cō
plerionea distemperatas equale est siue

ſi ſit vnaqueque. **E**o
 ſiderandum circa pñas
 ptem q̄ ois modalitas
 litatis hie inaequalitas ſi
 bit opoſitas que cuiuſq̄
 opponant ſunt. S. namq̄
 terantur ſpeciei humane
 vel opponimus diſtempe
 rantias aializ vel quoui
 cuiuſq̄ mixtorū vel diſtem
 perantia cadauerū ſi que mo
 reſt et facta tranſmutatio: aialia aut
 que reſpe
 tu hoī dīcunt diſtemperata calida
 vel frigida vel ſicca vel humida: et hoc
 vel hie qualitatibz ſimplicibz vel cōpoſi
 ſi ſunt. S. modo inaequalitas vel cō
 poſita aut diſtemperantiz facili
 ter dū exemplū: nā ſecōdū calidior
 et ſiccior equo calidior et humi
 dior: pñicior frigidior et humi
 dior: capra frigidior et ſiccior
 et ſi ſimplicibz aut diſtemperantiz
 faciliſſet dū exemplū. S. poſſet illa
 epla fingere ſi frigidior et alia mix
 ta. Si aut diſtemperantia opoſita ſm
 o equalitatis pſiderat in cadaueribz non
 poteſt alim dū melius fingere. Iſſi
 pſiderat diſtemperantia quibz mo
 motuius et cā cadaueris illa deno
 re excēſſibz illaz qualitatī ſimplicibz
 vel cōpoſiti. Si aut diſtemperantia
 opponet terantur cōgi modo equalit
 ſi ſunt. S. q̄tūmo ſimplicior et q̄
 tūmo cōpoſite. S. aut diſtemperantia
 illi opoſite vel egre vel ſane nunc
 cū diſtemperantia poſt ipſo opoſita
 inueniet illoſ. S. modō. **E** conſideran
 dū ſi hic diſſigat q̄ ſub diſtinto
 diſtemperantia qua ſui facit: cū
 dict q̄ que

De partibus

[illegible]

Postquam igitur etc. C. In hac quinta parte principaliter que est de completionibus dissemperatis. Primo continuat hanc dicens: offendit in quibus comunicat omnes completiones dissemperat: quidam dissemperati completionem hoc totum facit in pñtiter. Seco egerit de membris diuidentibus de scribendo subdiuendo de declarando ea ibi. Et simpliciter quidem. Tertio ponit tres subdiuisiones lapsarum completionum ibi. Quaqueque autem.

¶ In hac p[ar]te p[ri]mo tractatur de p[ri]ncipiis et modis differētiarū potissimū completa sunt que erant dicēda de complemēte temperatū. Scōdū q[uo]d cōplectōnes differēntie cōsistūt in duobus. p[ri]mo in hoc q[uo]d equale sūt idem est vel in idem veniūt sicut cōplectōnes differēntie p[er] attendas fīm cōpōsitēm sicut spēm vel p[er]batiūtū vniūa rēgionū ad habitantes alterius: vel in d[ist]inctū ad individū: vel mēbrū ad mēbrū sūt octo numero. Scōb in hoc q[uo]d sunt p[ro]p[ri]e cōplectōni tēp[or]ate. Tercio dicit q[uo]d octo cōplōnes differēntie p[er]ueniūt. Inūctē sunt p[er] modos stultionū q[u]i dicēnt statū: quoz p[ri]mo est q[uo]d recessūs differēbat ab equalitate sūtētiē: aut est simplex et est ille solus fīm vna s[er]ietas. s. f. vniūa q[uatuor] p[ri]māz q[ui]tūa: aut est cōpōsitū s. ille qui est fīm duas p[ar]tes et ita idēz qualitatē p[ri]mas. ¶ Attē de circa p[ri]mū q[uo]d non ex octo iam cōpleta sunt que dicēda erant de cōplōne tēp[or]atū de fīgis nūc non est fīrmō factus: que tū a mēdico nō debēt ignoari: sed hic agit[ur] de fīp[er] cōplōnū et q[uo]d ad huc cōpleta sūt q[uo]d dicēda erant de cōplōne tēp[or]atū. De fīgis autē cōpleta age fīr. 2. huius dōc. 3. ¶ Attē de circa fōr. q[uo]d h[ic] p[er] dicit in la equalē est sūe differēntie cōplōnes cōp[er] hēndant[ur] fīm cōparatiōne sp[eci]ei aut p[er] sp[eci]em: aut in d[ist]inctū aut mēbrū: non est tū oīe quo ad 4. cōplōnes differēntie p[er] p[ri]māz q[ui]tūa. Alie. n. v[er]o rep[er]iunt[ur] vel nō rep[er]iunt[ur] in cōparatiōe sp[eci]ei aut sp[eci]em: q[u]i in la cōparatiōne attēndunt cōplōnes cōgēntē z habitātē p[er]manētē in sp[eci]e z g[en]itū: differe[n]tē simplices nō dū p[er]manēt v[er]o f[er]bit p[er] d[ist]inctū sequēti p[ar]tula. ¶ Attē attē q[uo]d nequit oīe octo differēntie cōplōnes sūt p[ro]p[ri]e tēp[or]ate: imō 4. sūm plices sūt p[ri]māz q[ui]tūa z p[ri]māz oppositē. Et de eis calidū nū z b[er]idū sūt sūt minus oppositē et q[uo]d fīda tū aut sūca tū. Et de cōplōnis calidū z b[er]idū est tū minus oppositū aliter: q[uo]d tēp[or]ata cōplōnis dēclīnar ad caliditātē z humiditātē vlt[er]iorē p[er]dēt. Cōnūtat v[er]o octo sūt cōplōnes differēntie. Alig[un]d q[uo]d nō. Idēmo fīc. Non sūt nūll. 4. elemēta ergo nō erunt nūll. 4. cōplōnes nūa tēnet: q[uo]d p[er]ce ad p[er]ce p[er]tinet d[ist]inctū q[uo]d elemēta z cōplōnes. s. p[er]ce cōbina tōnes p[er]sibiles. 4. p[ar]tūz q[ui]tūa: s[er]tia id. 35. fīm de cōnōnib[us] ca. 1. Et ip[s]i quidē. s. p[er]ce n[ost]ri mēdici z p[er]ce dēclāre cōnāz q[uo]d non est p[er]sibile v[er]o sūt cōplōnes sp[eci]ei plures. 4. z dicit q[uo]d cōpōnāt q[ui]tūa. 4. que sūt calidūz z frigidūz: humidū z siccūz ad mēdici age z pati: fīr inter eos p[ar]tē et a[li]a dua s[er]p[er]z: z p[er] hoc sūt octo cōplōnes. 4. Et hoc q[uo]d q[u]i d[icit] q[uo]d 35. 4. c[ui]s alia cōpōnūt sūt q[uo]d eis f[er] cōpōnōnes: duas tū iplaz ip[s]osibiles est esse alia est p[er]sibile v[er]o fīr cōp[er] calidū z frigidū: vlt[er]iorē humidū z siccū sūmū. Secūdo tū quatuor sūt p[er] huius: ergo tū quatuor erūt cōplōnes: nūa tēnet

dam fuit cū materia ⁊ quedā fine materia non competit difformitatis fanio
 oppofite pampotio: ſed in eualitatibz non. n. dicimus qd difformitancia
 colorica vel faunginea fanā qdā fit cū mā: que dā fine materia vel fuper libo
 regni declarauimus: ⁊ qūo etiam poſſet dici tibi diximus: ⁊ apparet qd nec il
 la ſubdiſinſio cōpetit difformitatis qd fine cōplogatione aialium alioz opo
 ſito primo non equalitatis: nec et. n. bi dicti qd difformitancia aialia calida ⁊ frigida qd

comprehenderis fm cōparationem spe
ciei aut partis speciei: aut individui: aut
membri: que sunt octo: ⁊ sunt omnes
communicantes in hoc q̄ complexionī
temperate sunt oppositę. Et he octo pro
ueniunt quemadmodum dicemus.

[illegible][illegible]

Composite aut sunt in quibus fit egressus ab equitate sive vitiosas contrarietates velut si sit complexio calidior et humidior sit

Jacobus

tia huius hoīs temperati simplr vel temperati sibi quānis grauis excessus in
calido fit egritudine hīl qñq; poterit viresque paruos et extra famitares: sed
vniūz et magni vultuū egreditur: alter paruos et ocellū neutralitatis:
ex hosti aut paruoūz distemperamento: ignoīantia nō fegit error in arte qñt ali
cūnis notē: timo paruos nō notabile vñ notū est. Quīnta clausio est Auer-
nariūz et de Galz et opūnatūz et Gal. vñ qñt ex pñte distemperamēto respe

[illegible]

De partibus

ethica: et tamen magis repugnat humane nature q̃ complexio simplex et vilē.
perata. C. Oppositum dicit hic pan. Et. 6. de regimine sanitatis i his veni-
ens. Dicitum autē est in his libris q̃ de crassibus impossibile esse p̃manere ad
multum diversā salū aīam vīam. Ip̃a enim sic acquir̃ et necessitate altan-
t. Dic primo q̃ nihil prohibet dissimilatas cōplexiones simplices partum la-
p̃as haberiutari q̃ ip̃e maneat in via contrarietate: et temperate grosso-
modo fm̃ iudicium sensus in altera. Cū tētur. n. quidam sanguine fortio-
mediocres in carnositate qui nūq̃ abundat in superfluitatibus vīum
santius: et bilares: apparent tamen palcolidiores oportuno. Et p̃to ita
conclusionē facere videtur rationes ante oppositū. Dic secundo q̃ ip̃o-
sibile est vel difficile valde quod quasi p̃o impossibile in medicina habet
vīas. Temperatas cōplexiones simplices multas lap̃as haberiutari. Rationes de
singulis reddit p̃rimū in hac littera. C. Dicitur tētur secundo qualiter equalitas
et sanitas le habent ad siccitatem et humiditatem: quare id nō offendit p̃-
ceptis b̃i sicut monstravit qualiter le habent ad caliditatem et frigiditatem.
Dic primo q̃ equalitas et sanitas magis pertinent humiditati partum lap̃as
quia cōservatur et est caloris naturalis: et ad eam declinat corpus fm̃ ipsius
membra principalia. Dic secundo q̃ equalitas et sanitas magis pertinent sic-
citati q̃ humiditati plurime superflue. Itano est q̃ talis humiditas dispo-
at motem subitaneam et reddit inababile pigrum iners formolentus vīum
sum corpus. Siccitas autē contrariis facit. Et hec innuit p̃a. b̃i. Et humi-
ditas maior q̃ debet si valde superflua fuerit. Et C. Dicitur et cū fines et
partis: nam eadem complexio possit esse simul calida et frigida vel siccā et humi-
da. Arguitur q̃ sic primo auctoritate. Sc̃do morbi. c. 6. viciis. Max̃ q̃ in
credibile morbi calidi et frigidi aliquando esse in corpore: vel sicci et hu-
midi. alioq̃ in videmus fieri esse sicci monstrari in lib. de malis cōpōis vi.

tempore distemperatus in humido et sicco. Contra qd ad hoc est qd vtrū corpus tale simpliciter vel a generatione possit contrariari tota vita in illa dispoſiōe apparet et qd nō est homo natus calidus et siccus et sic nō potest pōt signa corporis vel pōt distemperari in vna qualitate. Simpliciter sic dicit a generatione calidus dicitur temperatus et sic eadē q̄stio est vtrū corpus simpliciter sanū inter humidū et siccu possit permanere. Alij vt p̄clator dicit. 19. videt sentire qd corpus simpliciter habitudinaliter possit permanere. Sed actualiter nō solutio sua est confusa

Non enim potest esse calidior et frigidior

ideo nō vado pōt istā. Antea vt soluat facit nos imaginari: tertia copia p̄mū est corpus temperatum in quatuor qualitatibus: scdm corpus temperatum in calido et sicco: tertiū corpus temperatum in humido et sicco: tunc dicit ista tria corpora procedere tempore exicando. Sed corpus temperatum nūquā venit ad tantā siccitatem ad quāta veniunt duo alia corpora. Similiter corpus calidū tātū nō venit ad tantā siccitatem ad quāta venit corpus calidū et siccu. Sine dubio bonum fundamentū fecit Avicenna. Sed adhuc h̄ querere an corpus calidū nū veniat ad siccitatem quā exeat latitudine corporis temperati in sicco et humidū: sic sic tūc istud corpus nō permanet in sua dispoſiōe: tūc nō poterat pōt eius signa: licet ponentur signa calidi et sicci corporis. Etia cōtrariū facit Galen. in regni. Si autē remanet temperatum in sicco et humidū qd caliditas maior q̄ sic nō associat sibi siccitatem. Alij dixerūt qd ista copia distemperata in vna qualitate possunt cōparari corpora p̄tato: et vt sic semper remanet in dispoſiōe in qua sunt. S. g. corpus calidū nū semper remanet calidū in respectu temperati qd aliter. S. nō possit signa istum corpus cōp̄tendere. Alio modo possunt cōparari sibi ipsi et vt sit addē distemperatus semper in 2^a qualitate. S. g. corpus calidū nū sit calidum et siccu in respectu siccitatis. Alij dixerūt totum contrarium. S. qd ista corpora qd cōparantur corpori p̄tato sunt distemperata sūm aliquam qualitatē sūm quā p̄tū dicebantur temperata. S. g. corpus calidū nū respectu temperati sit calidum et siccu respectu eius in p̄tato tempore. Sed cum ista corpora comparantur sibi ipsi remanent temperata: qd licet semper plus et minus excedunt tota ista siccitas stat in latitudine temperante eorū. Alios autē dicimus 3os modos: primus est qd isti termōes Avicenna vtrū sunt in complexionibus que sunt exigitur: dicitur enim caliditas enim febri exicatur corpus et non durat quin fiat exicatio: tunc frigida etiam verbi gratia: hydrotica vel paralytica humectat corpus: siccitas particula in frigida corpus: certissime enim in nutritionibus in frigida particula. Humiditas etiam superflua: verbi gratia caecia suffocant de infirmitate: caro facit hoc si superflua fuerit: si non fuerit nulla potest calorem ea durare pluri tempore. In complexionibus autē que sunt distemperante naturalis que sunt quedam sanitates non est necesse talis associatio caliditatem superfluum ad invicem licet sit possibilis. Alio modo dicunt dicit qd consideratū est idem in parte qd modus p̄mū et de determinatō illius. Ad cuius intellectum p̄mū fundamentum antony p̄o ex p̄lo sint. n. tria corpora cōtā qd talia sunt naturaliter et sunt sana. Dico ergo qd corpus calidum temperatum necessitat exicatur plusquam si calore fuisset temperatum: ratio est quia habet plus de principio exicatio siclicet calido. Dico secundum qd minus exicatur qd corpus calidum et siccu: ratio est quia magis resistit exicationi qd quia habet plus de humido. Dico tertio qd hoc corpus calidum tantum cōtingens est exicari exicatione quā exhibet latitudinem temperamenti corporis et dicemus calidum et siccu et contingens est exicari exicatione cum quā stabit in latitudine temperamenti: ratio huius contingencie est hec quia aliquod corpus calidum tantum potest multum excedere in calore et habere temperantiam inter humidum et siccu versus extremitates latitudinis siclicet temperantia: quia temperantia habet latitudinem: ponatur ergo qd sit in extremo versus siccu et qd ad hoc calorem sit excedens multum igitur exicatione monebitur extra latitudinem temperati corporis: tunc illud corpus quod p̄mū habebat signa corporis distemperati in calido et temperati in humido et sicco habet signa distemperati in vtriusq. Eodem modo corpus distemperatum in calido pōt esse parum distemperatum in calido: et temperantia in humiditate sit versus aliam extremitatem siclicet versus humidum: unde de potentia calidi: quia parum excedit sit talis qd non possit mone re humidum ad vna extremitatem latitudinis temperantie vsq; ad aliud extremum: hoc corpus tota vita remanebit distemperatum in calido et temperatum in humido et sicco et huius signa p̄prie ponuntur cum intelliguntur perfectura et cōmmodum dignum de caliditate siclicet intellectus de quatuor qd alia qualitate quam Avicenna dicit non perdurare. Sed tunc est ratio mea fortis contra solutionem nostram datam: tota latitudo caliditatis corporis distemperati in calore est plus exicata qd tota latitudo caliditatis corporis temperati in omnibus quatuor qualitatibus: ergo plus exicabit tota latitudo siccitatis que stat cum temperantia sine tota summa corporis caliditatem tantum: quam corpus temperatum: tunc arguitur tota latitudo siccitatis que stat cum temperantia corporis omnium temperamentorum omnibus qualitatibus est acquisita in omnibus corporibus temperatis: ergo quod acquiritur de siccitate corporis in omnibus qualitatibus. Ista res indiget longa discussionē. Et dicamus qd tota p̄mū processus conceditur. Ad secundum ne go antedecemam tota latitudo siccitatis possit stare in latitudine temperati: cum non est acquisita in omnibus: illa latitudo est tota qd si in ea poneretur aliquod sic quod reperiri potest in corporibus distemperatis in calido et temperatis in humido et sicco adhuc diceretur temperatum illud corpus et nō considerā. Nam que diximus vera sunt si intrinseca vidit intentionem Galien in regni qd quando distemperantia graduat et est intentio Avicenna. In secunda huius primi capituli p̄mū de regimine corporum habentibus malam complexionem. Dubitatur secundum: quia dicit qd siccitas reddit cito corpus frigidum. Contra: quia in secunda huius dicit qd caliditas plus durat cum siccitate qd cum humiditate. Dubitatur tertio: quia dicit que si plu-

Jacobus

verſe. Sed si solum fermentatū et reductū ad vna formā est simul calidus et frigidus: calidū quidē qd dissoluit vtriusque calorem frigidū autē qd p̄uocat siccitatem. Tertio sicut est aliqua febris in qd est calor in interioribus: frigus in exterioribus vt lipparia et aliqua e conuerso vt epiala. Ita est aliqua febris in qd sunt simul calor et frigus intus et extra: de qua facit p̄mū quartū prima tractat. cop speciale qd est quinquagesimū illius tractat. Quarto hydropticus de calida causa est siccu: qd aridū et ethylicū: est humidus quia quā plenus. Qd p̄mū postum dicit sic p̄mū. Sic p̄mū qd nihil prohibet idem corpus esse calidum et frigidum sūm diuersas partes: dato etiam qd non multum distent partes ille ab illo. Quid facit ostendunt rationes ante oppositum. Et Galen. libro

ra non fuerint et diceret aliquis ad vltimum humiditas erit minor: et sic in vltimo non reddat corpus frigidum. Si enim corpus humiditas est maior: non suffocatur: ergo nec ad vltimum cum est minor. Ad primum dicendum qd intentio Avicenna. fuit qd distemperantia caliditatis plus sit apta permixturæ vel contrarium sue qualitatis associatur siclicet humiditatis sit coniungatur humiditas nō siccitati. Ratio est quia humiditas si sit multa suffocatur cito et sit permixta

or simul: neq; siccior et humidior simul.

claudit vias: autem humiditas sit pauca: tunc calidum permixturatur siclicet in equalitate associatur: quia sit calidum siccum et p̄mū erat calidum et humidum: sed siccitas sit pauca remanet caliditas cum siccitate. Ad secundum dicendum qd si ad vltimum potest dupliciter intelligi: vno modo id est in fine vel processu tam minorata humiditate: tunc sermo Avicenna nō esset verus propter causam dictam. Alio modo ad vltimum id est in summa quā dicit loquendo in summa humidum superfluum suffocatur calidus: tertio modo ad vltimum procedente tempore et procedentibus aliquibus causis augmentantibus humiditatem plusquam cause consumptionis eius ita qd humiditas paulatim plus crescat que in principio pauca fuit: tunc ad vltimum suffocatur. Considerandum hic per hoc qd Avicenna dicit conferuabit ipsum positionem tempore. Quod accipitur qd corpus calidum et humidum est longioris vite qd temperatum qd tamen hic bene accipi non potest cum hoc comparatur distemperantia calida et humida ad alias distemperantias in perdurante: non aut ad temperantia quāuis illa fuerit opinio Galen in regni tractatu tertio commentum. Et tamen hoc est quoddam illatum ex p̄missis: quāuis enim sunt positiones multæ distemperantie que possunt aliquibus esse caliditate: tamen perfectior equalitas sue sanitas est cum caliditate qd cum frigidityte. Dubitatur de hoc Avicenna. nam exiguū et in equalitas prior est cum caliditate calidum. morbi plus sunt frigidis mortiferi vt Damascenus prima parte appo ergo frigiditas equalitas plus est salutifera. Simpliciter Avicenna arguit sic sanitas est mediana. Sed de ratione medij est qd non plus declinet ad vnum extremum qd ad aliud. Simpliciter ista sunt gradus distemperantie in caliditate sicut in frigidityte. Dicendum qd equalitas et sanitas plus attinet caliditati qd frigidityti: qd equalitas pro vita et sanitas p̄ perfectione operationū ambe sunt operari sine quibus est operatio viuente sani calidum aut magis operantur est qd frigidum.

Contra ergo magis stabit cum sicco qd cum humido. Dicendum qd nō operationes primarie sunt per calidum et calidum egerebatur humido id est p̄ necessitate p̄ncipij actiui formalioris. Caliditas maior fuit necessitas humidi qd frigiditas siccu sit actiuius. Ad contrarium dicendum qd caliditas morbi non sunt plus mortiferi p̄pter plus vitare calidum graduliter a formaliori p̄ncipio in sanitate et equalitate: immo frigidum plus vitare: sed hoc est per accidens quia morbi calidi sunt magis mortui et velocius vltimantur qd frigidus id dicit Damascenus morbi calidi plus sunt mortiferi propter ignem motum vel locitatem. Ad primum rationem dyson respondet qd calidum et frigidum possunt considerari vt cōparantur medio absolute. Et equalis ad pondus et sic sanitas plus attinet caliditati qd frigidityti: qd frigiditas nō ingreditur opus nāe. Alio modo vt referuntur ad medium ad iudicium et vt sunt extrema respectu illius et sic ab equalitate equaliter attenditur versus calidum et versus siccu. Compositæ autē. Dubitatur qd dicit non potest esse calidior et frigidior simul: contrarium ponit Galen. secundum de accidentibus et morbo quarto cap. vii. ponit qd si sit incredibile non tamen est impossibile morbum calidum et frigidum et sic simul in eadem particula. Antiquus modus dicendi mens erat sicut alioquin qd in eadem parte non poterat esse morbus calidus et frigidus. Sed apparetur et hoc quia partes erant ita propinque qd non poterat distinguere sicut in febre empyria. Et sicut dicunt de colombo in collo columbe cum autem inspicimus particulas effectus naturales coacti saluare tenere qd respectu huius determinati subiecti et respectu sue temperantie calidum et frigidum possunt simul intendi et ex aliquo corpus habebit plures partes caliditatis qd sua temperantia requirit: et plures partes frigiditatis: ad hoc autem inducitur ex effectibus naturalibus igneace condensatione et solutione et aliarum que sunt medicine caliditatis adentes in calore vident facient inflammationem et febrem quandoq; et cum hoc superfluum sensus et non est p̄ aliud nisi quia mensura p̄mū caliditatis in nobis et frigiditatis cum quibus stat verbi gratia: sensus est determinata: ideo addebat partibus frigoris sit flavor et additis partibus caloris sit febris: hoc etiam apparet in febre netico cum damus opium vt domiat primo stupescit: ergo infrigidatur: et tamen stat febricitans hoc apparet de homine habente febrem qui moritur per resolutionem: et est frigidior qd est ipse sanus: et cum hoc habet malam complexionem siclicet calidam vt apparet de homine frigidior p̄ter naturam in tribus gradibus morbo a serpente ledente veneno calido: hoc fuit intentio Avicenna tertio colligit cum effectum qui est acetositas in scripto nostro super frigidum: vbi vult qd stante calore accidentaliter homo potest esse infrigidatus frigiditate qua fiet acetositas hoc apparet in homine qui ex mala complexionem frigida epatio in febrem incurrit: hoc fuit mens Galien tertio de simplici medicina septimo capitulo et hoc prolixè deduximus in scripto nostro super quintum cal. et in questione de maiestate morbi est dictum de hoc aliquid. Sermo autem famosus qd contraria non possunt esse simul verus est qd non possunt esse simul nisi aliquam habeant contractionem vel imperfectionem unde simul mixta non habent sic perfectum esse sicut p̄mū: sic debet intelligi sermo Avicenna hic cum dicit: non enim potest esse calidior et frigidior simul: licet in esse perfecto sicut sit effectus solus. Iste tamen contrarie qualitates simul reperte in eodem subiecto in quibus possunt esse simul in esse quietato nisi cum ex eis sit vna forma: cum autem remanent due vel ambe sunt per violentiam in subiecto vel vna est naturaliter et alia per violentiam agentis: id non stat nisi ad eius presentiam et eo remoto cessat.

De partibus

de malicia complexionis diuerſe capi. vltimo. In febre inquit quam greci nominant epialas quod aduenit patienti ex calido et frigido non aduenit et nisi intrinseco. In carne aduenit etiam vniquodque eorum in partibus corporis sūm partibus. Dicendum qd impossibile est eandem complexionem esse calidam et frigidam simul: vel humidam et siccam sūm eandem partes precise et adequates: quoniam calidum et frigidum esse contraria nullis sapienter vniq; negant: concedere autem eidem contraria simul inesse posse vt aliqui minus bene philosophantes fecerunt est negare rationes terminorum que sunt prima principia sciendi et arguendi. Nisi enim colloquentes in rationibus terminorum conueniant frustra disputant. Nam ratio contrariorum est non posse simul

¶ Quaqueque et. Et sic subdiuiditur postea iter subdiuidit. Considerandum est per materiam intelligimus hic humores caliditate igitur hinc ab igne medicus vocat sine materia sed hinc a colera vocat cum materia. **¶** Subdiuiditur vtrum possit reperiri mala complexio simpliciter in vna qualitate que sit cum materia videtur quod non per hunc tertio colligit primo. difficile est imaginari egritudine materiales esse simplices quod nulla egritudo materia. lio ledit operationem nisi per

aliam non materialis que superuenit membro a calore vel frigore: vult gauer. quod ois egritudo pendens a materia habeat secus egritudines que non est a materia. Amplius probatur quod semper materialis sit duplex quod omnis humor est distemperatus in duabus qualitatibus. **¶** Intra hunc autem dicendum quod duo querit: primo an possit inueniri vna sola complexio. **¶** q. solum calida pendens ab humore: et dicendum quod sic: primo quod corpus aliqd est multum humidus et distemperatus in calido: igitur accidit colera distemperabitur a calido et non in secco. Secundo colera et sanguis possunt misceri et fieri aliqd distemperatum in calido non autem in secco nec in humido vt supra diximus. Et hoc cessat argumentum factum in contrariis: cum quilibet humor habeat peccatum suarum qualitatibus tamen corpus aliqd est aptum pati ab vna et non ab alia. Secundum quod potest querere quod est: aut possit reperiri aliqua mala complexio pendens a materia cui non coniungatur aliqua alia mala complexio immaterialis: scilicet et non pendens a materia. Et dicitur hic dymus quod non potest esse aliqua mala complexio a vicio humoris pendens cui non coniungatur mala complexio non pendens. Ratio quod in omni fieri est aliquod facium: mala igitur complexio facta dicitur immaterialis quod non pendens ab humore. Sed mala complexio facta dicitur fieri pendens ab humore. Similiter nunquam mala complexio fieri ledit operationem nisi ratione eius quod facta est: et illa dicitur immaterialis ex quo ab humore non dependet hoc est quod dicitur huc. **¶** colligitur nulla egritudo materialis ledit operationem nisi per aliam non materialis. per facta que non est dependens ab humore. **¶** hoc est locus prolongationis. Tamen dicitur dymus forma accidentalitatis potest fieri facta ex ipso quo in forma subiectus: et tamen non est necessarium quod in forma non dependeat a preterita agente imo indiget res presentia alioquin non remaneret vel esset in instanti vel remaneret in tempore corruptionis: tunc argueretur talis forma potest ledere operationes sicut lumine aliquod illuminat et operatur operatione operanti in alio quod igitur forma que dependet a presentia humoris potest operationem mobile ledere: sed apparet mala non complexio que est febri putrida non ledit operationem perfectam quia tunc in omni putrida esset ethica. **¶** Amplius tertio non daretur mala complexio distincta per facta que operationes lederet et sic que esset morbus. futurus in distincti contra frigidum nihil est nisi in sua causa esse etiam a potentia receptiva: non ergo fuit illa intentio huc. neque possit saluari. **¶** Antonius quoque imponit huc. quod in morbo pendente ab humore sit duplex morbus: vnus impensus in membris vel qui impunitur. Alter malitia qualitatis que est in materia: tunc huc errant qui credidi malicias que est in materia esse morbum et facere operationem cum morbo qui est qualitas in membro. Sed Antio. valde vltimopost huc. quod morbus aliquis esset in humore sicut in stomacho. Alium autem in lectum dat Antio. huc. quem dixit esse verum scilicet quod mala complexio pendens a materia non potest dici simpliciter morbus sicut mala complexio absque materia. Ratio est quod in mala complexione cum materia cura est composita ex alteratione et euacuatione: sed in mala complexione sine materia sufficit sola alteratio: sic dicitur huc. intelligens. Et cum consideras non vadit hoc ad intentionem huc: non enim dicit hoc. Sed quod egritudo

Jacobus

posse simul eide inesse. Rationes autem ante oppositam sunt pro prima conclusionem. **¶** Quaqueque autem et. **¶** In hac parte primo videtur quod complexio lapsa in materiales et non materiales. Secundo subdiuiditur materialis in penetrantem et in non penetrantem. **¶** Et est tibi. Tertio subdiuiditur penetrantem in apostemantem et non apostemantem. **¶** Et est cum. **¶** In prima parte dicitur per. quod vnaqueque predictarum octo complexionibus distemperatur aut est sine materia aut cum materia. Et dicitur esse sine materia quando ipsa complexio afficit corpus tantummodo qualitate non per humorem penetrantem in ipsum qui tales habet qualitates: tales impunitur corporis tunc non habet eam in corpore a qua dependeat nisi corpus ipsius vel partes eius sicut est caliditas illius qui calidus est igne vel caliditas ethice: vel frigiditas illius qui frigidus est in igne. Et dicitur esse cum materia quando corpus non afficitur tali qualitate nisi propter vicinitatem humoris penetrantis in ipsum in quo bec qualitas superadditur: sicut frigiditas introducta a corpore ab humore vitreo: vel caliditas introducta a cholera passiva. Et de istis. **¶** complexionibus. **¶** octo fine ma et octo cum materia: inueniuntur ex pila. **¶** 2. 4. libris. can. humus. **¶** Attende quod materia a qua mala complexio dicitur materialis non solus est humor propter vicinitatem humiditatis alie que sunt post humores et aquositate et vici ositate et lac corruptum in vber et sperma corruptum. **¶** Et est tibi et. **¶** In secunda parte quod complexio distemperata cum materia est duplex. Tria est cum materia madescente membrum exterius sine hoc quod penetrat in ipsum: vtrum humor phlegmaticus aut cholericus conuenit in concavitate stomachi et in frigiditate aut calefactione partibus eius. Alia est cum materia penetrante in ventriculos seu poros membri et retenta in eis: cum phlegma vel cholera infiltratur in substantia stomachi. **¶** Attende hic quod per ventriculos intelligitur parvas oscuritates quales sunt in membris spongiosis: vtrumque sunt cerebri et pulmo et rimas seu rimulas quales sunt in lacertis et poros minutus in carne et cute et spaciositate inter duas membranas in membris illis quod composita sunt ex duabus tunicis: vtrumque acutus et intestina.

udo materialis est composita cum alia egritudine non materiali que superuenit membro. Mos dicimus quod hinc dubitantur egritudo mala. **¶** mala complexio cuius visio humoris possit aduenire nisi adueniat egritudo non materialis. **¶** egritudo a causa primitiva. Accipiamus igitur hanc egritudinem materiales que fit ab humore vel etiam que fit facta ab eo et in materiales illas que fit a causis primitivis vt aere cibo potu et quiete et. vel que non fit ab humore: visus est

mannus causa vitrei phlegmatis infrigidatur: aut causa cholericis humoris praefini calefit. Tu autem in libro tertio et quarto cuiusq. **¶** 16. complexionum exemplum inuenies. **¶** Et est tibi sciendum quod complexio cum materia est duobus modis. **¶** Vbi enim quidam exterioris a materia madescentis est: et quandoque materia penetrat et retinetur in ventriculis ipsius. **¶** Et est cum retentio et penetratio est apostemans: et est quando non. **¶** Hec est de complexionis dictio. **¶** Medici autem physico credere debent semitam positionis quod non est ei manifestum per se.

mus calidus et frigidus sunt male qualitates a causa primitiva: ergo male complexionis non ledunt nisi per aerem. Sed contra aliquos potest arguere quod proportionem vel in proportionem intrinsecam principiorum quibus non eret in regimine vt intelligitur ab aere in libro de causis longitudo et breuitatis vite: sexto colligit primo. **¶** et demonstratur est a nobis sup. regni. Amplius infrigidatur et calefactio aut quocumque mutatio ex causis exterioribus mouentibus humores possunt imaginari ita attingere humores quod non membra si sic non erunt ille mutatio egritudines. **¶** Et primo dicitur quod ideo diximus vt plurimum est hoc quod non verificatur in egritudinibus penetrantibus a principiorum proportionem vel in proportionem quas egritudines huiusmodi necessario incurrunt quocumque regimine reguntur. Sed est sermo de egritudinibus conuenit accidentibus huiusmodi videtur contra habere causas primitivas mouentes conuicias et antecedentes. **¶** Vel dicendum quod qualitates membrorum ex quibus pueniunt generationes membrorum quibus ex intrinseco homo egreditur possunt dici et sunt male complexionis sine materia non quod sint a causis primitivis: sed quod non sunt ab humore dependentes: et dicitur egritudines in quantum sunt causa generationis materialium humorum: qui causant egritudines verigratia in petro circa etatez ita tunc ex intrinseca sui dispositione generata est colera passiva que necessaria occidet eum: vel pauam egritudinem facit non potest humus hoc imaginari nisi imaginemus distemperamentum in membris quo ista colera generata fuerit scias hoc. **¶** Ad secundum dicendum quod sicut bene dixit auct. difficile est hoc imaginari verigratia quod aer calefaciat humores vel infrigidet et in membris nullam ponat alterationem: licet possibile sit quod maiorem alterationem ponat in humoribus quod in membris et contra: bec apparet mihi fuisse intentio huc. **¶** ideo dicitur difficile est imaginari egritudines materiales esse simplices. **¶** non conuicias male qualitates materiales: quod nulla egritudo materialis ledit operationem. **¶** Item. **¶** non puenit aliqua egritudo materialis ledens operationes nisi per aliam. nisi pueniat in ratione cause egritudinis non materialis que superuenit membro a calore vel a frigore simul alia mutatione a causis primitivis vel intrinsecis non humoribus: bec autem scia complebitur in animas nostras cui legimus fam sen pami. **¶** Considerandum circa hanc rem fuit partes quod male complexionis sine materia non omni sunt quoniam materiam malas sibi associant vt notum est. **¶** Et est et. **¶** Hec est alia subdiuisio et tu potes multiplicare opponendo modos distemperantium cum cunctis que sunt. **¶** 3. vnicuique membrorum. **¶** 8. equalitatis: et tunc concludit bec de complexionis et vt patet erunt. **¶** 26. Sit neminem dominum benedictum sancta Maria auxiliare nobis in omnibus. Amen.

De partibus

¶ Et est et. **¶** In tertia vici quod cum retentio est apostemans et est qui non distemperatur complexionis cum materia penetrante in membris et retenta in eo: quod est cuius materia non collecta ad apostema: vt in phlegmo ne et crispula. Alia est cuius materia non collecta ad apostema: sed inibita vt in paralyti simpliciter. **¶** Attende hic quod materia distemperata apostemans vni est res extranea corpori nocua faciens membrum intumescere: caro igitur naturalis adaneta et pinguedo in carnositate et pinguedine non est apostemans: caro etiam intumescens in balneo aut exercitio: cum timor refrigeratio ecce de feruescit non distemperata seu passa apostema: sed dilatata vel rarificata nec eius lingua magnificata vltra naturam sine humoralis repletionem adeo vt habeo eam loqui non possit non dicitur apostemata: sed patitur morbum in quantitate adaneta: primo morbi. **¶** 9.

¶ Medici et. **¶** In hac sexta parte principali huius capituli dicitur princeps quod medicus debet credere pso naturalis semitam positionis id est simplicis assertionis: de illo quod non est manifestum ei per se: et concernit esse complexionis vel species eius. **¶** Attende hic quod posito vno modo capituli pro opinione extranea alicuius notum fin philosophiam vt ab Aristotele primo thopicosum. Aliquando pro actu illius qui disputando ponit aliquid vt possibile sic capituli in arte obligatoria. Alio modo capituli pro determinatione alicuius materie dubie. Alio modo pro simplici assertionem sine ratione allegata: hoc vltimo modo capituli per hunc. **¶** Attende secundo quod si medico non pertineat ratiocinari de quiditate complexionis et speciebus eius: vt sunt res naturales: puenit tamen ei discutere et diligenter inquirere de causis speciebus et signis malarum complexionum vt sunt morbi species a medicis curandis immo etiam de complexionibus naturalibus: vt sunt sanitates membrorum simpliciter. Iuxta illud primum capituli secundo doctrine prime huius fin. **¶** Ea autem de quibus formam ratiocinari debet sunt egritudines et earum cause particulares: et earum signa et qualiter egritudo remoueat et sanitas conseruetur.

Capl. II. doc. tertie

De complexionibus membrorum. Capitulū.ij.

[illegible]

De complexionibus membrorum.
Capitulum.ij.

Ico'q' deus cuiq3

aīali ⁊ cuiq; mēbro donauit ex
plexione qđ magis meretur: ⁊ qđ eius
actionibus ⁊ dispositionibus fm possi-
bilitatez melius existit: hoc autē certifica-

Res. pofit pō opationē: hūc ſunt diuerſi finis aliusq; diuerſi finis mēbro
 ſus: finis pncipales ſc opz ea ſūt diuerſas pfectiones. Conſiderandi tñ
 tō actiōibz pō opationē actus q; pōnibz pō paffiua; ſcō dicit qd
 agit & patit. Cōſiderā dñi. fin pōſſibilitatē. ſm q; pōſſibile eſt hō opōnē
 reperiri in ſiſ inferioribz; nūllū defectū cūm pō mās ſas gēnē
 ribz & corruptibz tñ intelligitur a Gal. in lib. de vitijs. pñ. tertio. i. caplo.
 b. Cōſiderant aut cauſa ſc pō vniūq; alius vti quēnt pō opationē hōi
 aut opōt nobiliōr & pfectiōr. ſm intelligere vnde alius pūctūſſimū eſt
 hō vti pōtatiſ eſt q; pble. z. de pñibz alius; ſm hō cōſēptionē meliōr
 rem habuit. Sū q; qd quēdā alia pfectionē hōi opationē ſcitur aqua vti
 ſus vultur odorati; ſc de gūſu alia vti ſma dicit. Dicendū q; nō reperit
 incōſtētiē aliud ab hōi bē pfectionē vti opationē bōe ſcitur cūſus pfecto
 eſt al in equo z ſc de mūſis; ſc pfectionē extremā q; vniūq; alia iñtēdū
 nūllā alia bō nobiliſſimā opationē mñ hōi dēo; q; oēs alie opationē iñ
 ſus ordinatē nūter ad finē q; eſt intelligere; ſcō vti ſc oēs omē opationē
 poſſunt dñi pfectionē; hō eſt qd dicit ſi finā virtutē pueniētia. Sūnt n.
 humane virtutē ad iñuicē magis pueniētiē z magis ordinatē z habētē ordi
 nē ad pfectionē opationē; credo tamē vti alia dñm q; ſi odorati vti
 turis poſſunt in bōe z vitiſ acule pfectionē notitiā habēremus de odorib;
 turis & cōſolūtiō; in hōc eſt loq; cōſideratiō nō paritū.

[illegible]

Jacobus

De complexionibus membrorum. Capitulū. ij.

Scō q̄ deus ꝛc. In hoc ca. primo assignat p̄-
ces cā; p̄mā & p̄ncipales cōpō-
nēs optime cuiusq; aīalis & suoz mēbroz; & specialit̄ hoīs & mēbroz
eius & p̄mīs eius. Scōdo enumerat per ordinem mēmbra calida ibi
in corp̄e | Tercio frigida ibi | Frigidus s̄o | Quarto hūida ibi | Hūi-
dus | Quinto siccā ibi | Siccus autē siccioz |

Et si quidam dicat quod est feno tertius aut primus conceptus q deus dicit culibus
 animalia & culibus membris animalis complexionem quam magis meretur
 aut quod magis vighum est qz melior est qz ad oporñes suas excedat et
 istius non pñerit medicos sed phisicos per quo aut dñinus Plato in thime
 dicendū igitur cur reris condito fabricatoris geniture omne hoc instituit
 pñter cunctas fies alijs prout cūqz natura capax beatitudis esse poterat et
 cit et putat in fenitatis. Volens siquidē deus bona quides oia pñnerit nu
 llas aut bonitas pñferat quicquid facere nō pñt pñter pñter plato. Sed dicit pñ
 veniri poterit convenientius homini complexionē temperatē que in hoc mundo in
 de agit & per volentem fies stituitur per quas agit & patit. Per nāles qui
 naut et culibus hōis membris motus & vitalē. Per fenitatis autem patit. Et opo
 a phidica. Et sic dicit alijs complexionē quā magis meretur. fapissimas aut
 per totū corpus ppñissimā temperatē pñferat pñter: bōis cōplexio fies
 illud non est fipossibile. pñssima tēperamentū pñderit fipō cūto. Et
 nes. Sed qz microcosmus vñt pñter. pñt. pñt. et. 17. hō est formatus ad fip
 fies vñt pñssima complexionē per oia mēbra eius fies fuit deus & famulio pñt alijs
 & pñstiorē in dignitate. Tertio vñt homo est res cōfusa fies oīne pñssio
 fies & moueri volentius vñt totus nō fies totus ossibus: fies non possent
 vñt totus carnosus & fies nō fenit et fies de alius. Tertio pñt pñssio dicit po
 fuit q deus. fides ex mēbris calidiora alijs & alia frigidiora & alia flectio & alia

Gen. I. primi

gionem est diuersitas multa in confimilibus et accidit diuitie et molinie et
et colorum et confimilit quod sunt accidentia in eis sequuntur hanc complexionem
alia est complexio quas habent a corde dante vniuersi caliditate in meiora pro
portionali complexioni intrinsece et illa vocatur complexio influente et istis duobus
bus complexionibus vniuersi quod consimile facit suas operationes et quemadmodum
per prima complexionem meiora consimilia diuersificantur ita et ipsa influentem

re philosophi est et nō medici. Donavit^b

aut homini complexionē temperatiōē quā
in hoc mūdo esse est possibile cū suarū vi-
tutum puenientia qbus agit ⁊ patitur: ⁊
vnicuiqꝫ mēbro donauit de capōne qd̄
meref. ¶ Osuit ḡ quēdas ex mēbris cali-
diora: ⁊ alia frigidiora: ⁊ alia sicciora:
⁊ alia humidiora. ¶ Quod^d autē in cor-

[illegible]

De partibus

humidiora. Sic ut multitudine entium in generibus species et individui facit ad decorem universi sic multitudine morborum ad decorem hominis. Querit huiusmodi sileb huiusmodi de rebus. Debitum dicere in divisione morborum quod est repa- rata. Sic quod repa- tate respectu frigidum sunt calidiora respectu calidum sunt frigidiora respectu calidiora sunt humidiora respectu humidum sunt sicciora per huiusmodi enumerat inferius eorum in ordine morborum talis talis quod frigidiorum quod humidiorum et sicciorum ponit ante utrumque cuiuslibet ordinis.

[illegible]

Capi. II. doctrine. III.

[illegible]

Jacobus

nātia:z hoc fz Ariz. fm jo Sal et calida z sicca coplone: eo qd pñnet in fe
 calorem totius corporis. In materiā caloris sanguinis z spiritus vitales quoe
 ratione continentur z influent fz Sal dicit calida z sicca coplone: bec bi
 Tñd et ergo co esse de propria z naturali complexione frigidi z calidū ppter
 pntia. Quarto co generat melancholiā. Tertia illud in libro dicto de anato
 mia. Substantia vero cordis est cario grossa dura qd fit dura probo. Eius car
 melancholie est generatiua. Item si co desimpeperit reductor ad repāran
 tiam cum lapidibus. scilicet in margaritis iactis: bec bi. Quinto elementis
 ignis quod est in homine est calidius cordis quoniam ipsius participatione cor
 calidū existit: igne opant vñ ar Ariz. libro de pñs z respiratioe. Oppo
 situs dicit bi pñ z Sal: de coplone: bñm: co inquit plus oibns mēbris lan
 guineti est z plus calidū dñs. Dic primo qd co est calidus mēbris quod
 fit in corpore. Aliud est notatū expmto. qd si decolorant aial z lico in mē
 cor: eius z impulsiuē si manifestans calore qd significatiale non fectus in
 aliqua alia pñt corpore. Itē oia mēbra alia sunt calida actu pncipatione ca
 loris cordis. Cū pñt signū est qd deficiet influxu cordis ad alia mēbra: vel
 debilitat cordis vñ in fncipit: vel opplatēz inter cor z ea vident alia mē
 bra vñ in mortua: cor igit est fons caloris sicut fons luminis. De scdo qd cor p
 te mē vñ fit paucis qd veniet: cor est vna pñz venia. Sc fz Sal 6 de vñl
 creatonnis cordis est ex venis: cor est vna pñz venia. Sc fz Sal 6 de vñl
 tate pñt et cor villosa. Veniet cor est in mulis. villis multiformibus pñctis. Est h
 cordis dura est vir passibilis est mufculis: vñ dicit et ad ipsū dñst. Aliis vñ
 fm ambo bec sñt vñ dñt est mufculis: vñ dicit et ad ipsū dñst. Aliis vñ
 fñm z in uloz. a villis nā. Aut. n. rectos soli hñt fz sñm dñt ipoz aut tras
 fñm fz laud fñt vñ vñ fñm nullus. Cor jo hñt ambo bz z tertio vñtra hñt
 obliquos: bec sñt. Est igit coplo cordis fm mās sñt coplō: carnis laud: ore.
 Et vñtra hoc plus radice cordis z res vna sñt carnis: autē est qd fñm amūz
 totius corpore vñ ar Auer. colligit: ex pte hñt plus bz frigidū: nō qd calitatis.
 Itē dicit pñt c. tertii. 3. Itā aut errant qd estimant qd co fit lacrimis: qñs fit
 similis rex cū eo rez mōius nō est volutarius: nō qd qd lacrimis est similis

Fen. I. primi

popinquoſit & q̄ organica inueniunt ſunt ppter iſtum calorem. Siſt mem
bra organica ſim q̄ magis indiget ſpiritu cordis magis ſicere ſibi popinquoſi
tunc complexionē tēſas & quartas poſſunt inuaginati vnam rē cōnoſci
membra organica ſunt plus calida & plus habēt de illo ſpiritu cordis & alia plus
habēt de eo q̄ indiget eo plus ppter operationē & quē indiget eo plus
ppter operationē ſiunt cordis popinquoſa. Siſt ſic eſt idē ſem in re mē
bus organici eſt magis calidum ppter habere plus de ſpiritu & ppter plus
q̄ popinquare. Sed q̄ bene ſpeculabimur videbimus membra orga
nica longinquiora a corde aliqua plus habere de hoc ſpiritu : & ideo dicitur
calidiora ppter illuz & aliqua popinquoſiora minus hāc de illo ideo dicitur
nō ſic calidiora q̄. 8. quicquid peccatoſa circa loca mammillarū .f. caſſula cordis ſunt
membra organica tēſe tamē minus ſunt calida q̄ epar vel ſplen vel vīrile mēbra
ſe minus participant ſpū pro operatione eoz q̄ eſt debet ſim q̄ organica
& ſignis & plures arterie veniunt in ſplene & in mētribus vīrilis q̄ caſſula
cordis vel in ſiniftris. Sed tū & epar & hāc vbiſq̄ parua arteria arteriaſque
da pcutit vti 2. cañ. ſem. 14. & dicitur de vtilitate partium: parus ſpiritus habet
bit de calore. ¶ Dicendū q̄ cor aperitur in epar cum multo ſpiritu quēſ ppter
dare & venas magnas dē iis caſſulis ſuis nō vbiſq̄ aperturas. ¶ Sed ſubſtat q̄
ſi membra organica nō habēt menſuram caloris ſim appropinquitate ad
corſino aliquo diſtante ſibi plures arteriaſque & plus de illo. Ergo aliquid
membrū a corde diſtante erit ad tactus calidius quoddā mēbro popinquoſi
nō cordi cuius gratiam ſineſt offendit. Dicendū q̄ iſta ſtant ſimul q̄ mem
bra alii organici cum diſtante a corde vbiſq̄ verbigratia ſplen & mēbus plus
recipiat de calore qui eſt verus ſpiritus pro neceſſitate ſue opationis & aliq̄
membrū popinquoſius vbi p̄māculis cordis .f. caſſula & p̄māculis regens co
ſſas minus de illo ſpiritu recipiat & cū membrū longinquius vbi manus & ſple
n minus recipiat de calore vapoſito ſine ſpirituſuo ſine nō ſiſtunt q̄ nō eſt
pro operatione ſed pro cōſervatione & ex illo ad tactum ſua membra appere
bunt minus calida & loca circa collas intrinſeca vbi loca p̄māculis appare
bunt illo magis calida: intantus q̄ homo cunctis ſentiret calores ſi aperio pecto
re vīni hōmibus immitteret manus: nos ſentimus a fidelis hoc q̄ ipſe iuncto
duos digitos hūc mirat ventus hominis & ſenſit forſem caliditates: & no dixi
ſibi ſed ſiſt aliter apparet igitur q̄ aliud eſt mēbra eſt plus vel minus calida
da ppter appropinquare ad cor & aliud ppter habere plus vel minus de ſpi
ritu ppter neceſſitates opationis. ¶ Sed nūc ſubſtat ſonſio ſo q̄ q̄ vīdē
tur eſt idē q̄ completo cōſimilis influens q̄ actus innatus. Nam iſta
cōpleto eſt menſura caliditatis in vnoquoq̄ cōſimilis & ſic in organico q̄
conſequitur mēſuram ſpiritus dāt a corde ſim q̄ erigit vīrū quodq̄ organici pro
opatione: ſed nulla eſt alia caliditas in organico vel cōſimili q̄ conſequatur
menſuram ipſe a corde dāt niſi illa quā ſubſiectus recipit ut ſimilia ab iſto
ſpūſu illa eſt caliditas influens actus innatus: ergo hec cōpleto eſt illa com
plexio. Amplius hec caliditas quā membrū de caliditate ſim menſuram ſpūs
habet. Quero igitur q̄ ſit illud vel organici vel pſimilis ſim organici cū organi
cum nō ſit aliud niſi cōſimilia puncta & ordinata ſimul: igitur inſim enim cum
membra pſimiliora: dē membra ſimilia cōpōnēta organici nō vident ſe alia co
mplexione ſupra ſe hāc ppter cōplexiones innatas ſim caliditutes quātū tam in
ſimilitas a corde quā actus innatus: igitur iſta complexio nūbilet. ¶ Dicendū q̄
iſta iſta cōpleto q̄ inuenit in mēbris organica nō eſt aliud q̄ caliditas ipſa ſi
ipſi ſine ſpūs calidus diuerſificatus in multitudine & pancitate ſim ſine ſi
opationis mēbro: nec eſt qualitas poſſitura in mēbris cōmū libbas vel iſti ſi
ſed ipſe ſpūs in mēbro cuius cōſervatione mēbrum de caliditate plus vel minus
q̄ eſt amplius aut minus: circūſcripta caliditate quā ponit in mēbro quo
cuius cōſimili conſt tuente organico: & exempli pōne q̄ in bac domo eſt ma
gna ignis qui parietes domus & nos ſtatē in ea caleſcit: & inuaginetur
pro ignis ſit vna pars domus ſim quā quod domus denominatur: tunc ad nouas
ignis: pone q̄ in parietē & aere in nobis & mēbris calid: remanet quātū
qui erat ignis: quēratū de vīrri domus denominata ſit calida ſicut vbiſq̄
qui erat ignis: ſi nō dicitur q̄ nō eſt deſicit vna pars eius calida q̄ de ignis: tūc
eſt in propoſito. Sed tū dices ſiſt ſpūs dāt a corde organica mēbris nō re
quirunt ſolam aliud niſi vbi dē omnibus ſimilibus caliditatis illa influen
tē: ergo p̄ illam ſolam deberent dē ſimilia illa & ipſum organici conſti
tuens complexionatē: nō denominatione ſpiritus in eis. Dicendū q̄ pro
poſito aſſumpta eſt falſa: ſpūs enim dātus a corde vīncius organico nō r. q̄
ritur ſolū ppter complexionē quā dāt vīncius cōſimilis & toto organico pro
complexione q̄ dicitur cōpleto influens: ſed requiritur ppter operationē o

De partibus

mus cū corde. vi. q. et ex pte mae vii pte pauca beat caliditate; Dic tertio q
 et pte pūz et fanguis in qbus abundat plus oia alo mēbro est calidita
 tate mēbris; et ex pte sine carnositate est ptepsus est caliditate. Intra ill
 lnd Eneir. i. colligit. c. 3. Et octimus q. cor polliq. est copiosius et pāniculus et
 ligamētus et neruis est de necessitate calidū pū mūltū pūz; eritūm in eo p
 fanguineū et ptes carnosus hīs. Et flat in corde ad sūtilūdine vnius cibari vi
 vi ignis in domo. Et q. est calidū ex infusu solis qui vitale dicit et calorē. Sūta
 pūctio appetitūm hī repete cor a alai extraptes iuevies pūz et beat pol ab ea
 reūte vebemēti calidū cōmū pūctūz; post vū fierit resolutū vel ab tra
 re motūm fūto z fanguis cū lūmies iūz frigidū vel remissi calidū. Et ill
 coquat z comedit gūabī fanguis ē gūoūm nō calidūm; sic caro lactefosa.
 Et dicit obia q. pma dūctio; sunt p pta pōtēte. Ad quindūm dicit q ignis
 nō est mēbris neqz parū integralis sōbēdū est parā partūz eius. Cū dicit
 tatur fūto vūo vūz est hūmidū an siccū. Cū dicit q siccū; qz calor fūto est de
 siccatione. Cū dicit pūz pūctūz dicit q caliditas mēbris qz dū reddidit cepus hī
 sine qz; ex qz in corde est caliditas mētra igit. Et qz est gūssūmūm cūz q
 in corpū sunt mēbris; carnis mūltū vi expūta dūz; fūvib in lūbo de dūctio.
 Et b vi cūmet ex pte pūte mētra ierte. Et tērm pū. enumerat cor iter fice.
 Cū Oppōrtūm arguitur pūmo; qia est mēmbūm carnis mētro; caro autē
 est hūmida. Secūdo q. est fons fanguis mēro q. est hūmidus; quia a fonte
 siccū nō potest hūmidus hūmor emanare. Assūmptūz probatur auctore
 Tristotēlī tertio de partibus animalium. c. 4. dicens. Et nō peruenit fan
 guis ad cor et alio loco; quoniam est fons z pūcipūm fanguis z pūmū
 mēbris recipiens fanguineūz hoc manifestatur ex anatomia z modo gē
 nerationis; quoniam creatio cordis pūmū fanguinea apparet; beat Plūto et
 les. Et cū pūmo de complexūm būs ad finem ait. Et q. mēz pūz fū
 bus mēmbis est fanguineūm. Cū dicit pūmo q. cor ex parte pūmūm z fan
 guinis z actū quū in eo affūdit abundant est hūmidū; unde dicit Averr. q. Ecū
 dū colligit. c. 3. Sed si cor est siccūm vū dūmū mediantē temperatū aut de
 clinas ad hūmiditatem hīc est speculandū; sed mū videtur q. est declinās

ad humiditatem propter spiritus existentem in eo. Dic secundo quod ex parte elementorum ipsius componitque declarat ad siccitatem; quod eius est ubi densa grauis terrestris visis fortis ad motum et difficultis passibilitatis. Et feci: unde Gal. secundo de complexionibus, c. 3. Siccitatem autem carnalis que est

his ideo dicitur confimile. Tertia propositio est qd cum auctores possuerint membra confimilia in complexione a gradu complexionis vel plurimus a natura considerare illa quantum ad complexionem innatas illorum membrorum quibus illa innata non abundantur ad influenti vel sunt in animalibus vel uti actus. Ratio prima est quia de illa complexione intelligunt auctores quam de membris confimilia ponuntur determinate complexionis fin qua membra confimilia sunt ad invicem valde diversa. Sed fin complexionis innatam vel de diversificatione ad invicem a non fin influentem qd fin innatam fin dixerit ea est notum sciendo collecti primo capitulo: est per se manifestum: qd aut fin influentem non sic diversificatione apparet qd diversitas in influente non est nisi fin diversitatem pluris vel pauciores caloris actualis cordis et spiritus ideo diversificatione fin magis a minus in illo calido. Secunda ratio est qd magna diversitas medicinarum quibus visum super confimilia sumitur est diversitate complexionum innatarum vel notum est licet etiam cum fin influentes considerentur hoc etiam apparet fuisse de intentione. Quia quicunque in uessigat complexionem influentes posuit membra confimilia in determinatis modis complexionis. Quarta propositio est qd auctores ponentes etiam membra confimilia aliqua a aliquando in gradu complexionis considerare rursus vel habent complexionem influentes a innatas simul a non minus vel habent influentes qd innatas: hoc apparet qd aliquando dixerunt qd vena arterie sunt corpora calida in tali gradu scilicet corpore calidi: sed hoc est per complexionem eorum influentem vel actum innatam. ¶ Sed tu. o. quare non isti auctores hoc fecerunt dicendum vel notificare tibi dispositiones confimilium fin omnes modis complexionis in eis possibiles a velis scire pro curatione: vel si fides qd vena et idem membrum potest dici frigidum vel corpus vena in seipso potest dici calidum et corpus vena cum sanguine. ¶ Sed dubitatur quia videtur qd confimilium omnium complexio quando ponitur in complexione a gradu intelligenda sit finitudo: qd Salenius primo de complexionibus vltimo capitulo a maxime intelligit hoc membra calidus vel frigidus partis capitis sanguinis a et fuit vel fin intelligi. Amplius autem quia quia coparentur et medii per complexionem innatas a influentes. Similiter igit cum comparata membra coparentur habet opiones innatas a influentes. Unde videtur propositio est qd nostri auctores dicit membra est in gradu complexionis a coplone hac vel illa maxime in hoc autem: nederit qd nris intrinseca. sanatus est fin hermones copolar de eis vel: bnt innatas complexionis frequenter verificent et de eis vel habent influentes sicut et dico caro est calida a ossa sunt frigida hic intelligit fin coplone de opione innata eorum fin sermo verus est de complexionis cop influente vel actum innatas eorum: quia non verificat sic sicut et dicimus vena est frigida. Sed transiit dicit qd doctores est palcatate sanguinis a spiritus arguit illi gradus vel caliditates aliqui voluit qd intelligat hoc sicut signum innate opionis: vel ut dico ossa caliditate sunt frigida a feca qd privata sanguine intelligit hoc hic vel sanguine terrefacti eorum a copactione. Unde in na eorum non sunt apte recipere sanguinem vel pfectionem eorum aliqui qd intelligat vel a sicut cum dico vena fin calida per sanguinem quia semper contrariat hoc est a coplone. fin influentis a. ¶ Sed qd cum est medius: ideo hic via complexio fin pposita est innata a finitudo: qd illi fin finbi coparent membra pfectiora soli quantum ad innatas: a possit et qd illa alter sua complexio innata: qd nervi a caro fin sanguis quousi tepera pfectio fin altera coparentur coparent fin sicut. ¶ Dubitat qd est complexio spiritum sanguinis a pfectio fin pfectio fin esse talis vel talis? nis. ¶ Sed qd spiritus non habet duas opiones pfectio fin esse caro a nervus: calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus: illud calidum a nulli coparentur qd extrinsecus sicut carne a nervi calidus actualis est sua? innata a sua influens a sanguinis est? pfectio fin pfectio fin esse talis? finitudo fin hodie vna copia acuta calida. ¶ Spiritus a sanguinis in done versus:

in corde supplantatio quātitas sup carnes epatis splenis ⁊ renū est fim supru-
tates duritiei em sup iufpas. De tertio qꝛ cordis copletio confata ex cople-
tionellata ex spiritibus sanguine ⁊ aere ⁊ coplexione innata ab elemētis iſis
componentibus est vicina temperamento ⁊ sic ſapuit lucerna veritatis medi-
cine Gal. primo de complexionibus dicto. 2o: vero parū elongatur a ficcit-
tate curio.

Jacobus

tate cutis. ¶ Ad obiectum primū dīc q aer continue inspiratur & sanguis attrahatur ad cor non sicut cor deducatur a suo forti calore. Ad secundū dīc q probat secundas conclusionem. ¶ Ad primū pīus nega Aristotelem dīc q contrariū est cor pura & tēla. Ad secundū dīc q concessio q cor sit sors sanguinis caloris sors et est in hoc Bar. ¶ Vel sic q concessio q non remittit de humiditate. Si contra calorem completo elementis multus remittit de humiditate; puta sanguine & spiritu. Dīc q nīc cor sors; inferitur ei a subtilitate sanguinis caloris balnei dulcis aque dīc q denat bilominus est deificatus sicut effluens calorem spiritus dīc q spiritus fī calidior corde. Cor poro balneantium. ¶ Dīcitur tertio vtrum spiritus fī calidior corde. Chiderit q sic; q principio bī eum nominat ante cor vtrū dīcīt. Quod autē in corpore est calidius est spiritus. Item dīcīt tertiū vīdecima tracta. i. capītū.

[illegible]

De partibus

lo septimo: q̄ subſtituit propter quam cor creatum eſt: eſt ſpiritus effuſus in iſto: ſpiritus ille eſt radix: ſpirus ramiſ eſt cor: z non dicitur ſpiritus radix: ſed calcoo vitalis. Item cor eſt calidus propter ſpiritum ut p̄ius dictum eſt: ergo ſpiritus eſt magis calidus per regulam d̄topiam propter quod vniuſum: ſed aer calidus eſt terra. Sic dicit Auerro per ſcōo colligit. Eſt huius omnibus eſt ſpiritus. ¶ Oppoſiti arguitur homo: propter ſicut eſt e complexiones a coter: q̄ nō eſt calidus: q̄ nūll aliter vltra per ſpirus gradū. Secūdo ipſi genera tur e vapor homo: vapor aut e aque ſubſtante. Eius rei ſignū eſt q̄ per ſanguis in alembico poſit. d̄uerſi in aqua clary. Affum̄per ſpiritū p̄n cepa doctrina. huius ſen. c. 22. ¶ Quam admodū eſt hominū affertur p̄n

CAd secundum dicendum qd spiritus est vapor temperatus ad iustitiam alij dicitur qd est temperatus respectu caloris subtilis. Aliud argumentum quodammodo est de spiritu et calore innato quomodo differant de qua dicitur infra. Sed nunc dicamus quid idem est spiritus et calor naturalis: licet sit alius calor naturalis cum hoc scilicet qui est calor innatus membrorum: spiritus autem ex parte substantie est aeris et ex parte qualitate est magis igneus et ideo est compositus duobus elementis: scilicet aeri et igni: et hoc modo intelligebat Allandus pro nunc vsq; ad questionem de hoc.

poro e calidius est spūs rcoz'a quo pro-

CEt cor 26. I. Dubitatur quid sit calidius an spiritus an cor: videtur qd spiritus: quia Avicenna illum premittit. Amplius cor est calidum propter spiritum: ergo spiritus magis calidus. In contrarium quia cor generat spiritum: ergo spiritus minus calidus cum habeat caliditatem a corde. Ad oppositum ista ratio: Avicenna statim videtur concedere qd sanguis fit factus ab epate non est epate calidior: sed ut recipiat ab alio: scilicet a corde maiorem caliditatem. Respondet Avicenna qd querere an cor sit calidius spiritu vel econtra nihil est aliud querere nisi quod sit calidius: an cor an spiritus ostendit: ratio est quia spiritus soli cordi est quid intrinsecum cum anima fit actus solus cordis primo calidiorum autem participatione: ideo cor est calidius spiritu sunt equaliter calida. Opinio Avicenna habet multos defectus: vnius hic obmittitur de informatione anime. Secundum defectus quia auctoritates quasdam falsam allegant ex tertio canonis sen. ii. hic admittit vide in scripto suo qd hoc est signum qd parum viderat in scientia medicine cum legit hunc librum. Tertius quia non apparet bene quid velit dicere. Si enim vult qd spiritus non sit comparabilis sicut Dynus videtur etiam sentire. Ille est sermo falsus: nam de quibuslibet duobus substantiis differentibus specie in participationibus eadem qualitate secundum speciem potest fieri comparatio sed magis alterum alteri illa participat quia inter hoc est comparatio: vt septimo philosophorum. Sed cor etiam cum toto spiritu differit specie ab ipso spiritu quo modo domus a pariete et participant qualitate vna et caliditate ergo possunt comparari: et queri potest ab eis. Ad rationem quam innuit contra hoc cum dicit querere de hoc est querere qd sit calidius an cor an spiritus. Dicendum qd non est verum: immo est querere qd sit calidius an spiritus solus an cor cum spiritu vel sine spiritu nec est hoc qd dicit spiritum esse quid in intrinsecum cordi sequitur qd illa non possint comparari: que enim sunt magis iuncta vt materia et forma comparantur in idem pariete et queritur qd sit magis ens vt secundo de anima commento septimo: hic autem vult dicere qd illa sunt eque caliditatis non apparet quomodo ista que ipse comparat sunt eque calida: comparat autem cor ad cor spiritum sed cor distinctum contra cor spiritum: spiritus enim cor spiritus sum non sunt eque calida. Alia opinio fuit antiqua qd dicit qd cor consideratur quantum ad partes suas scilicet ligamenti et alias partes non est sic calidum sicut spiritus sed cor quantum ad partes suas confimilis x spiritum in eo existentem est calidius sicut est ipse spiritus nec fuit antiqua opinio quam Antonius diminuit recitat: arguit Antonius contra eam quia membra nostri corporis non dicuntur talia vel talis complexio quantum ad innatam complexionem sed quantum ad innatam actuam per influentem. Et nos iam diximus qd iste est magnus error quod posuit Antonius. Immo quandoq; auctores volunt nos scire qd cum dicunt hoc membrum est frigidum vel calidum intelligunt quantum ad complexionem innatam sicut cum dicit Galenus primo de complexionibus corpora articularia esse frigida et considerauerunt que complexio in membro plus differat: cat operationes medicum ponunt caliditas per multos spiritus: ille est ad quem multus refertur: vnde vnde medicum notat: plusq; ad cordis substantiam que est difficultat passibilis vt habet videri in curacione passionis cordis: cum autem viderent complexionem innatam membrorum esse multum considerandum in visu medicum circa illud inebius notauerunt illud per illas sicut hoc fecerunt de epate et de multis confimilibus membris comparatis adiunxit et ad citum vt diximus supra. Quomodo autem istorum opinio possit saluari dicitur tunc. Nos dicamus qd in corde sunt due partes spiritus vna appropriata sibi alia communis que est expansibilis in membra: ergo hic sunt tres complexioniones: et accipitur hic corpus cordis actu viuens et comparare ipsum spiritum suo sine appropriato sive comuni non est dubium qd spiritus est calidior corde. Hoc autem corpus cordis ex complexionione innata est in summa membrorum: que autem partes eius scilicet paniculi et nervi et alie preter carnes sunt pauciores: nec est attendendum sermo de cōtilioris annecto differentie. 2. 4. qui ponit qd est frigide complexionis et sicce eo qd resistit combustionibus. Hoc enim signum non sufficit: vnius plus combustionem resistit qd oleum: et tamen vnius est calidius oleo illud ergo est quia habet partes substantie compactas densas et non victuosas: cum hoc tamen fiat qd sit in complexionione innata calidius cuti. Secunda comparatio est qd accipitur corpus cordis cum illa mensura caliditatis qd dedit sibi spiritus eius appropriatus: sive communis: et comparatur spiritus sibi se acceptor tunc est quod quid sit calidius an corpus cordis cum tali caliditate influente: an spiritus cordis cum sua actuali caliditate: sed de hac comparatione perpendit Dynus dicens qd in vtriusq; est equalis caliditas. Sed illa que est in corde est acutior: illa autem que est in spiritu est suavior. Nos dicimus qd substantia cordis habet caliditatem pro suis operationibus a spiritu cordis et hoc est manifestum per se: sed an tanta caliditate egeat quanta habet spi-

Jacobus

ne sibi aliquas complexionem substantia generatur spissa que est membrum aut pars membrum: et humorem vaporibus et eorum subtilitate sibi aliquas complexionem substantia generatur subtilis que est spiritus et sicut apud medicos epas prime generationis principium existit: ita cor est secunde generationis principium. Tertio spiritus continue diffunditur per viuentium corpora et tamen ex eo nullus fortis calor in corpore sentitur per viuentium corpora tangens pulsus sani non sentit fortem calorem: et tamen arteria quam tangit abundat in spiritibus. Et Galenus in libro de virtutibus dispensantibus corpora habens generationem ex inspiratione et humoris vaporibus aialis ex vitali amplius elaborato hys generatione dicit qd spiritus vitalis in corde est calidior

ritus: scilicet in tanto gradu non est nobis manifestus. Sed si quis ad vnam partem. Immo videtur qd illa caro cordis paucis caloribus in se subire habent sed solus denominatione spiritus calidi sit calida: quia caro cordis est sensibilissima sensu tactus: cuius signum quia non tolerat dolorem. Si ergo esset valde calida recederet a medio inter extremas partes sue qualitates: et sic a ratione organi sensui tactus: qui vult tenere qd substantia cordis habeat multam caliditatem: soluet ad rationem dicendo qd cor est sensibile multum: ideo multus patiens a rebus extraneis cum occurrunt non tamen bene iudicans de quantitate qualitatis tangibilis: cui occurrunt sicut diximus de ore stomachi supra. Nec potest dici qd eadem ratione possit dici qd spiritus cordis non sit calidus: excessus: quia spiritus necessario concurrat vt medium sensationis: per hoc qd nullum tangibile extrinsecus cordi occurrat absq; spiritu et vaporibus medij: non tamen qd hoc sit necessarium ad sensum sed necessarium concurrat hoc volens autem tenere qd caro cordis et in summa corpus totum habeat equalem calorem spiritus dicit qd ibi est calor agens: scilicet spiritus calidus et cor est recipiens: igitur sequitur effectus. Amplius calor in spiritu ultra illum quem ponit in cor ad quid requiritur. Dices si quis tenere qd minus de calore habeat: qd cor est determinatum in receptione: recipit enim tantum quantum eget pro sua actione: sed an tanta caliditate egeat quantum est in spiritu non est inuestigandum. Ad secundum dicendum qd ille calor in spiritu requiritur pro spiritu vt est instrumentum. Forma autem instrumenti potest valde differencari a forma principalis agens. Dimittamus igitur hanc conclusionem sicut non manifestam. Tertia comparatio est qd accipitur corpus cordis cum illa quantitate spiritus que sibi appropriatur pro actionibus suis et comparatur alteri parti spiritus que non appropriatur cordi: immo cor illam habet vt superfluum quod pellit in membra sicut vocamus superfluum sanguinis epati illud quod epas in membra pellit: et tunc est questio quid sit calidius an hoc aggregatum: an spiritus ille distincte assumptus ab hoc aggregato: dicamus qd spiritus appropriatus pro operatione cordis est duplex: vel habet duas partes vna appropriatur sibi pro operationibus suis: vnde si nullis que sunt nutritionis opera et de summa earum possunt dici hoc opera sensus tactus: et hic dico duo. Primum est antiquus meus dictus qd cor cum illo appropriato spiritus est minus calidus qd summa reliqui spiritus. Ratio quia iste spiritus appropriatus aliquantulum remittitur in sui caliditate magna a minori caliditate partium confimilium cordis: ergo totum hoc est minus calidum: antecedens probatur: Nam membra confimilia sunt minus calida qd spiritus ille: et spiritus mouet illa ad maiorem calorem: ergo illa membra quadam contrarietate quia minus calida mouebunt spiritum appropriatum ad maiorem caliditatem. Secundum dictum est qd alia tenuitas pro operabili qd spiritus appropriatus cordi non remittitur in sui caliditate per hoc qd inter ipsum et membra cordis non est contrarietas: immo substantia cordis est sicut perfectibile et materia qd spiritus est sicut perfectiens: forma autem dicamus qd non videtur posse absolui spiritus appropriatus et substantia cordis ab aliqua contrarietate et actione: signum est eicatio que fit ab isto calore: licet enim calor intrinsecus qualitatis exercetur ergo hic spiritus sit agens coniunctum et tangens sive immediatum non videtur posse absolui ab aliqua repassione. Alius est spiritus appropriatus cordi pro operatione eius sive qd organica: et iste aut est totus spiritus et est in eo aut magna pars: operatio autem eius est generatio spiritus et dilatatio et confictio de quibus operationibus qd sunt cordis nulla est dubitatio. Tunc est dubitatio: quid sit calidius an cor cum sua quantitate spiritus qui generat spiritum et quia se dilatat et confingit illa quantitas spiritus qua cor pellit in membra et vel qua cor generat: dico qd sunt equalis caliditatis: ideo cor cum suo spiritu quod generat spiritum quem debet in membra impellere: etiam pro se et spiritus ille qui debet in membra procedere antequam procedat sunt equalis calores: Et intelligo cum dico cor cum suo spiritu quem in membra debet impellere quem generat et eo vt denominatur hoc spiritus et tantum vult dicere ac si dicerem spiritus cordis quo cor generat spiritum et quo se dilatat et confingit est equalis caliditatis intensus cum spiritu quem in membra debet pellere: saltem antequam pellat. Ratio est quia hi duo spiritus sunt vna spiritus et continuus in corde cum vterq; est actu spiritus vt notum est. Sed contrarietas spiritus appropriatus cordi vt organici membris appropriatur omnibus confimilibus simul iunctis et acceptis cum illo spiritu appropriato eis vt confimilia: sed totum hoc habet contrarietatem ad spiritum cordis qui est eis vt organum: ergo inter ista fit actio. Dicendum dupliciter qd vnum comparatur ad aliud non vt contrarium sed vt perfectum et perfectiens: vel aliter qd quantum ad superficiem spiritus qui tangit cor: forsitan non potest esse quoniam sit aliqua actio et repassio. Apparet igitur qd cor faciens spiritum et impellens spiritum est equalis caloris cum spiritu impulsio et facto ab eo. Quartam autem comparationem quam quis posset fingere omitto que est similis eius quam supra diximus si comparemus domum ad parietem et ita hic si acceptimus cor cum spiritu et eundem spiritum per se ex his ad contrarietas: Avicenna autem voluit qd equaliter essent calida quia dixit et cor: Et si tu dicis qd premittit spiritum dicendum qd necessario alterum debebat prius scribere et quia intelligebat de corde vt organici est dixit a quo procedit quasi dicit intelligo de corde comparato ad spiritum qui debet procedere et ista sunt equaliter calida. Sed tu d. in prima generatione spiritus quo spiritus tu cor generatur. Dicendum qd spiritus generato virtute seminis. Si autem tibi placet qd spiritus sit calidior corde: ideo Avicenna premittit accipere comparationem tertiam quantum ad primum membrum. Ad rationem primam cum dicitur cor est calidum per spiritum verum est vt per formam: qd spiritus est sibi forma et dominatur ea ergo complexio spiritus est magis calida. Dicendum qd consequentia non tenet in istis. Ad contrarium dicendum etiam qd preterea non

De partibus

corde propter rationes ante oppositum. Ad primum obiectum post op. possum dic qd ex dispositione materie non est vi agens nil prohibet minus calidum producere magis calidum: vt ex parte ignis magis generatur in stipulis siccis et ramis pini: vt est sententia Gal. tertio complexionum cap. 2. Nec dic qd in corde spiritus complantatus esse calidus fluctibus aut amplius per quem cor generat spiritus fluentes. Ad secundum dic qd vapor humorem ex quo sunt spiritus non est aqueus sed aeris. Ad tertium dic qd a spiritibus vitalibus diffusis per totum corpus non sentitur magna calor. Primum quia non sunt in membris sensibilibus. Secundo qd clauduntur in arterijs que constant ex duabus foribus tunicis: vni nequeat libere sentiri peribus ferre calore. Tertio qd a frigiditate vel minori caliditate arteriarum et partium adiacentium

a ¶ Dicitur est caro. s. sentitia. ¶ Dubitatur utrum caro solus sentitia sit calidior: carne mortua. i. carne musculo videtur q. nō: q. musculus est p. in epus motus: sed motus fit a calido pluri: sentitis autem a calido p. uisus est Gal. quarto de accidenti s. morbo: ergo cē. In contrariis Alicen. in hoc est p. n. solus: musculus est calidior: carne solum sentitia calidior animalis. f. eo est a cerebro. Sed caro simplex. i. solus sentitia est calidior: calore vitali: hec fo lio nō est bona p. pte

sanguis congelatus. ¶ Postea est ca-
ro que minoris est caloris q̃ epar: pro-
pterea q̃ neruorum villi in ea mixti sunt
qui sunt frigidi. ¶ Deinde sunt muscu-

unius calidus carne sim /
 pluri quia habet magnam partem frigidam: sicut eorum: sed musculus: id est
 pars carnea que est medius musculi est calidior carne simpliciter illa pars
 scilicet illa que principaliter mouet: hoc solutio non valet: quia reperitur mus-
 culi non habentes cordas: sicut musculi longitudinales. ¶ Quod dicimus quod
 2° musculi carnis sensitiue et motiue in qua comparatur carni sensitiue: folius
 est triplex: sicut principia nostra superius posita: de sunt que debentur et prin-
 cipaliter ratione consensibilis: scilicet innata natura et insensibile que est sensus
 similis: quod autem ad hoc carnis motiue est minus calida quod sensitiue: ratio est
 quia Zuccius inquit quod carnis sensitiue habet tactus: nec sensum carnis: mus-
 culos: sed carnis motiue preter hoc habet ligamenta: ideo dicit Zuccius: propter
 illud quod beatus et ligamenti et aduersarij: ergo carnis motiue minus ca-
 lida est quod sensitiue. ¶ Hoc ratio valet si consideras quod carnis motiue muscu-
 lus sensitiue carnis simpliciter: habet sensum tactus et ultra hoc et mobilis et pli-
 cabilis: ut requirit motus voluntarius: ergo oportet quod habet ligamenta vel
 tamen et ad utilitatem motionis in hoc videtur quod intellexit Zuccius. Illa est
 com^o musculi que debetur fibris in quod osanctis que 2° supposita est quod

Jacobus

gulari. Et sed quæ et aligæ vtrūq; epar generetur et sanguine coagulato p-
ficationem et in refrigerationem quibus est sanguis coagulatus extritus. Dic q
non cum sit membris principale et sone naturalis virtutis et vicinum cordi: s
generetur sanguine grosso a caliditate naturalium defecato et coagulato. Ju
ta illud Gal.4. de vitulitate particularum. c.15. Si enim epocogitaretur a cal
ditate et coagulatus sanguinem et nigroaffatus nubil alius inuenies fieri qd epa
de vtriusq; arteriarum et arde qd in coagulatione sanguinis vnde sit epa de
de calore sanguinis et humiditate ipsius resolutur. Latus rei figuræ et
epar non fertur sanguinem humiditate ipsius resolutur. Latus rei figuræ et
post sanguinem in gradu caliditatis. Et propterea dicit princeps qd epar ē
bum post sortitum co et sanguine. Et Chrysostomus dicit qd epar est calidus
guinem post tota corpore et mittere figuram quia hum officium est generare san
ad tactum in animalia velociter apte aperit figuram calidus post co. Et ad primū
eius et nutritum et motus eius affidit et viciatū et calidum et ferē substantia
diatis habere debet qd epas et parte artea frigidi qui ad ipsū affluebat
tritur: et in eo morā trahit et ramoz trabee arterie frigidoz exangum et in qui
bus abundant et phlegmatia in eo rectit et frigidoz parte. Jura illud pnc
infra h. c. pulmo alius nutritur sanguine calidissimo et multo admiro
lere. Ju ipso vno multa suspiciosa humiditas colligitur pū illud qd ad ipm
ascendit de vapore corporis. Et pū illud qd ad ipm ē defecit et catarris illius
vires rei figuræ et qd nutritum pulmonis quā comitatur est parus declinās
ad phlegmā: et ut ait b. i. huius c. de pulmone. Ad scdm dicit qd dñs fellis no
est tante caliditatis sicut epar. Jmo qd est membrum pñmofissimū et angine
non carnosum. Jura illud Gal.6. de iuuamentis membroz. c.3. Substantia
corporeis vefice et cñs fellis est pñqna nature coopertioz tū rei carens
sanguine frigida. Scdm qd non nutrit cholera nec penetrat ab ea sed effluit et
to p cammo indiget cñs fellis propria venis suis sanguinem deferentibus:
sicut vefice vrinam pituitas. Jura it Gal.4. de vti. pñ. c.31. Cefica vero que
tantam cholera pñcipit ficit et alia que vrinam parit alteruta impingit a
trahens propria pñcipit rōnabiliter alijs vafis cñs pēbitur indigne rōi.
Contra rñt in huius scribitur libro illo de spermate qd cōter scribitur fer
hibos Gal. sub his verbis. Et crauit vnde excessus et gloriofus fel qd est cal
dus et fccū et ignē et domus cholera citrinez possit ipsū annexū epari ad
iuuans ipse in rōgōne cñi vtrū liber ille non est galus. Item egidius in pulsi
bus. Jura terna mali qua ferret fellis cñs. Dic qd feret nec et feret et pte
to. Ad tertium dicit qd solutus est et scdo notat. Et ad phormionez qd epar
dissoluit a calidie. Dic qd hoc non ē ficit zgelari a frigore sed et debili col
latione siccī cñi bumido in ipsius comitione. Et ad alia phormionez qd abun
dant in vno. Dic qd eius carnositas est amplior venis et tunc venari epas
sunt tenuissimē sanguinatio in eis melior: per carnositas epatis. Et cū
hoc fuit calcfacte et sanguine et spū naturali quo continent: hic modicum
pnt remittere de caliditate carnositatis epatis. Ad quartū tempera cā aū
zoz et confitatis cum Gal. qd epar a corde recipit caliditate: virtute cuius
cūq; humore generat sanguinem.

¶ Postea est et c. In quarta tri. dicitur pui. postea est caro. i. postea est et caro in ordine membris calidior que est minus calida. igitur pui villos natus interuitros in ea qui sunt frigidi. ¶ Et tunc de duplici. distinguuntur caro. Gal. 2. de complexionibus. et c. ¶ Itina inquit est substantia que vere e. ppi. nominatur caro. Et est substantia quam non reperies in corpore p se sola: sed reperies eam ptem muscoli. Deinde post hanc est substantia pposita: videtur quod habent inas. villos et arterias in medio quoniam extensa est caro: puta caro codicis: caro epatis: caro splenis: caro renis: et c. existimant archiprætes 2. fortius enim est substantia villos et inanis et ignorant quod operatio cuiusvis videtur non est nisi ab hac carne que est in ipso. Tertius carnem species m. m. Gal. 2. de spermate. c. 6. quam vocat adenosam vel glandulosam. Et dicitur illuc eam esse duplicem. Una est ad firmandu vasa quibus innectitur vir glans: et ad generationem pumiditatis alioque vir: caro glandulosa m. m. illarum ad generationem in radice. Altera ad generationem testiculorum ad generationem spermatis: fons et c. fons adenes fons glandulosa quoniam firmitudinis vasa: fons: rarus aut e pumidus eos ad quoniam vasa pertingunt. Vene et arterie ad generationem nec alius pumiditatis: et hoc species carnis sub scda predicta propter compendi. Alter. aut. 2. colligit. c. 3. sic dicitur species carnis. Garmis inquit tre-

Sen prime primi.

doq; tertius et quandoq; quarta 2°. et in hac complexione musculus idest caro musculus est calidior carne simplicia; musculum enim mouet calore: vt secundo colligit 2. s. phisicor. cōmēto. 43. et sicut motus eget fortiori calore tertius: ita motus est calidior carne. Alias autem diximus q^d caro simplex non est organum sensus perfecti sed cūte veraz: ideo potest et calidior musculo. Nec opinio pati potest infantias foete.

li q minoris sunt caliditatis q̃ caro sim-
plex: pp illud qđ de neruis ⁊ ligamentis
eis admiscetur. ¶ **D**os^a spleⁿ pro-
pter illud qđ est in eo de fece sanguinis.

diō sit carnis epatis ⁊ pulmōis: leguntur a Galieno quarto libro de vilitate
 partium capitulo de vilitate splenis. Dicendum q̄ cum considerata sit
 rit natura multumdo sanguinis melancholicū venientis ad splēnē ⁊ in eo stas
 apparet q̄ licet splēn sit membrū calidū quia carnosū ⁊ arteriosū: valde
 tamen dependent splēn sua caliditas frigiditate melancholicē multū exuberant
 sanguinis magnū dominij eius in eo est nigredo eius. Quia autē quē
 mouit Galien. ad notificandū splēnis complexionē per melancholiam in
 eo existentē est quia ex hoc surgit in cura vilitas: egerēt medicinis libti
 lantibus ⁊ aperitibus vilitas existentibus fortibus tolerat ea sine nocu-
 mento: ex eius dispositione vbi apparet sciētī particularia in cura spl. lenis. De
 bebitur exponi: postea splēn. remissio caloris q̄ caro musculosa ppter
 illud q̄ est in eodem de fere sanguinis. refrenans eius caliditate plurius fa-
 ciat nerua vel ligamentū refertū caliditate musculi: p̄dica igitur q̄ hoc
 iudiciū est s̄logisticū ⁊ extimatum. Ad contrariū dicendum q̄ si
 licet epas paucos habet arterias: tamen eo aperitur cum multo calore: epatis
 igitur dat libti multum calorem perlatam viam ⁊ aperiam.

De partibus

[illegible]

E Postea

¶ Postea renes zc. **¶** Dubitatur qz renes sunt pingues z pinguedo arguit frigiditatem. Dicendum qz renes sunt calidum membrum qz carnosus rubea carne sed qz non penetrata venis lino densa fuerint renes remissile calidi extranea aut causa cor. densitate legatur a Galieno in libro de virilitate par. tium in quinto capitulo septimo hoc ergo est inditum eximatum pinguedo autem remissibile extrinseca non est pars eis: ideo renes bene silantur anaro hoc mini qz qz in dinitis z nihil sibi applicat pinguedo at intrinseca pauca est respuetu carnis.

¶ Deinde arteriarum zc. **¶** Hic vide qz arterie z vene cum considerate fuerint qz ad colectiones innatas sunt frigide colectionis qz sube nervose tunc ligamentis sine paniculose sed considerate quatuor ad influentem calefactionem qua recipiunt a spiritu z sanguine arterie z sanguine vene funt colectionis calidez qz spūs est calidior sanguine ideo in elevatione gradu caloris ponitur arteria qz venas non n. pot dicitur hoc sanguis qz in venis est continet spūs sed paucior est z nubilosus respectu eius qz continetur in arterio vt Gal. de inuamentis mebroz libo. Dubitatur qz hic ordinat tunicas venarum z arteriarum stans iuxta cutis in gradu caliditatis: carnem autem simpliciter gradibus elegit a cuti. Supra autem dixit qz caro est membrum propinquius qz cetera membra pter cutim: qz vene z arterie sunt teporatores carne in calido z frigido sed non in humido z in sicco: z ideo caro abscille posita est teporatio: qz inter quatuor qualitates. Alii dnt qz hic est sermo de carne rubra sensuata sed supra de carne manillarum

Jacobus

¶ Postea renes zc. **¶** In septima pticula ait. Postea renes ideo post sple nem sunt renes in gradu caliditatis: z non sunt ita calidi sicut sple eo qz in eis non est multus sanguis. **¶** Attende qz renes vt patet terti. 13. c. i. sunt membra carnis formia dura spissa numero duo inter epas z vesica sita: quorum dextrus est alius finistrus: ad vtrosqz ipsorum peruenit vena grossa orta a vena cōca: nam arteria grossa orta ab arteria adoni. Et p venas attrahunt ab epate aquo sitatez vrinalem cum paucis sanguine quo nutriuntur: z modicis cholera. Ab arterijs aut attrahunt choleram: id quod attrahunt de cholera exut cūz vrina pter illud quod ex ea est spissius. Et sunt duri z spissius: sicut attrahant z nō cito labatur ab eis sanguis attractus ad eos. Et sunt duo numero: qz superstitias quas attrahunt est multa copiarione ad cholera z melancholia: vt feruetur equilibrio corporis vno posito in dextro z alio in sinistro. Et est dexter alius finistrus: qz membra p eos purgandum. Separat est in latere dextro z ēi qz semicircum impedirent in attrahendo si essent in eodem ordine. Renes ergo vt carnosissimi sunt z habentes latas venas: arterias paricipant de caliditate sed vt par sanguinis habent: z a venis z arterijs magis recipiunt aquositatez cholera: qz ab eis effluunt sub forma vrine qz sanguinem venale z arteriale in copia pro sua nutritione remissa est sua caliditas. Sed dicea vrina est calida z modica: cholera similiter que p eos affluunt de vena. Dic qz nō penetrant in substantias carnosas renum z qz non attrahunt moram in renibus: immo cito labuntur p cannales venarum spissos applicatos vridibus poris deferentibus vrinaz a renibus in vesicam.

¶ Deinde arteriarum zc. **¶** In octava pticula dicit. Deinde arteriarum tunicas post renes in gradu caloris sunt tunicas arteriarum z non numerantur inter membra calida ppter nervosam corporum earum: qz ex parte eorum sunt exangui: z frigida: ppter illud qz recipiunt de calefactione sanguinis z spiritus qui sunt in eis. **¶** Attende hic primo qz arteria est corpus ob longum rotundum ad instar canalis factus diuibus tunicis consistens a sinistro cor: dis ventriculo incipiens: per totum corpus diuisum spiritum vitalem adest: rem z sanguine cōmens. **¶** Attende secundo qz omnes arterie habent duas tunicas pter arteriam venalem que deferat aerem a pulmone ad cor: z rursum referat vna calefactio est factus est inutilis ad refrigerum: cordis cuius vapoibus z fumis. Et barum tunicarum intrinseca fortior facta est: quoniam obuiat pulsationi z forti motui substantie spiritus: qui vt diligenter custodiat rur velut thesaurum nature duplici tunica circumtegitur. **¶** Attende qz arterie transeunt in totum corpus afflate venis: fugunt ab invicem contenta in eis. Juxta illud Galieno. 7. de inuamentis membrorum. c. 3. Vene pulsant in toto corpore sunt pertransientes ad venas non pulsantes: z accipiunt a semicircum sanguinem z spiritum ex vna frictio lateribus vitium. Et paulo post subdit. Vene pulsantes apud constrictionem earum circūquaqz expellunt illud qd est in eis ex aere. Et attrahunt ex venis nō pulsantibus sanguinem: z peruenit ad ipsas sanguis ex illis vna frictio. Signum autem huius mutue functionis est qz si sanguis dimittatur effluere a vena aperta vsqz ad mortem reperientur arterie vacue z eonuerso. Quid ergo ex dictis qz spiritus z sanguis pius profundantur in tunicas arteriarum et venarum qz vrina in substantia renum vnde plus caloris eis tribuere debent nisi esset qz earum substantia est nervosa frigida ex se vnde remittitur ipsarum calor.

¶ Postea sunt zc. **¶** In noua dicit qz postea scilicet post tunicas arteriarum sunt tunicas venarum non pulsantium ppter sanguinem solum quem continent supple. Sed obijciat quis sicut arterie continent spiritum vitalem: tunicas venarum. Dic si vis imitari Aristotelem z Averroem qz nullus apparet spiritus naturalis propius epati z venis non pulsantibus: Juxta illud Averrois primo colligit. c. 14. Spiritus duo sunt scilicet spiritus apparens in corde: spiritus apparens in cerebro sed spiritus in epate non apparet vnam sententia. Et illud eiusdem super primo cantice canticorum. Ait. cōmōto 31. Spiritus diuisur in tres spūs. Ex quibus est vna spūs naturalis: est ille qz ex vapore puro z mundo generatur. Ex substantia vaporosa. Est aut spiritus biuius spiritus fin. 8. in epate transibit ad reliqui corpus: sed fin Aristoteles ipse existit in corde: nō pbat aut sermone. 8. in hoc experientia sensibilibus: qm non manifestat in epate nec ēi in venis ab eo ramificatio sicut est manifestum in corde: ppter illud qz spūs nālis existens in epate z venis nō pulsantibus generatur: sic vna modicus ab eis recipiunt calorem in eis qz non est calidior generatur a spiritibus aialibus. Vel dic qz spūs nālis fin esse materiale non est nisi vapo sanguinis. Juxta illud prin. canticorum primo. c. 31. Spiritus naturalis efficitur ex fumo seu vapore laudabili puro mudo. Et cum vapor sit eiusdem nature cum eo a quo dissoluitur: sub nomine sanguinis potest intelligi naturalis spiritus.

z testiculorum. Aliter pot dicitur caro perfecta sensu tactus qualis est circa vticulos digitorum est temperatio: in suo calore z propinquior temperamento: cutis: z de hac dixit supra. Sed caro simplex qualis est gingiuarum caro z paro carnis nata est calidior tunicis arteriarum z venarum immo calidior carne musculosar: de hac hic loquitur. Aliqui hic pueriliter dubitant: ponunt enim noue gradus caliditatis. i. noues ordines calidior membrorum: tamē gradus medicinarum sunt quatuor. Dicendum qz non est idem modus ponendi hos gradus in membris z in medicinis.

¶ Frigidus vero qd ē in corpore ē pblegia. Postea pili.

¶ Dicendum qz hoc est qz tot reperiunt membra fra diversificata in frigida: te siue in frigore. Dubitatur an frigida sit frigida: cōtra qz est propinquius nature sanguinis vt infra dicitur. Quidam dicunt qz hic est sermo de frigida in nāli. Alii nō placet hoc dicitur: quia Ait. z auctores vident locum de colectione partium naturalium in nobis. Aliter dnt qz illa etiam nāle est frigida: qz fit i nobis qd appz qz sita calido diminuto qz participat paucis spūs. Nos dicamus qz illa sit ptes nri corporis vt qd sit magis sile aque i oibz dissoluitur: qd nō puenit de melancolia: cū hoc viderit auctores a state fieri forte frigida: ideo i nobis: z ita illa nāle qz innale ponit frigida: qz sit in nobis. Ad cōtrariū videtur qz appropinquat nature sanguinis in potestate nō in actu. **¶** Postea pili zc. **¶** Dubitatur de pilis: qz videntur calidi cū non calefaciāt. Itē cito inflantur ergo calidi. Simpliciter vident frigidos: cōtra qz sunt

De partibus

¶ Postea cutis zc. **¶** In decima dicit postea. i. post venas non pulsantes ē cutis vole. i. partis interioris palme que teporata est. **¶** Sed querit alio ex quo cutis teporata est quare numerat hic inter membra calida. Dic qz cutis copiarione ad membra frigida qz post notant calida est. Vel dic qz cutis sit teporata: ceteris membris z vicinis equali ad pondus: modici in declinat ad caliditatem vltra temperamentū pondera. Sed responsio prima est cōuenientior: qz sicut cutis notat hic inter membra calida sic postea inter fra noiauitur.

¶ Frigidus vero zc. **¶** In hac tertia pie butus capitulo enumerat prin. 13. frigida repta i corpore humano s ordinē sue frigiditatis. Et primo dicit qz frigidus qd est in corpore est pble. ma. **¶** Attende qz hec fra intelligit de pblegmatia natura li qd nihil aliud est nisi sanguis diminuto coctus: qz est in porticia vt fiat sanguis: z postea p membris inter membra numerat. Nā pblegia salum non est multū frigidus: neqz pblegia qd putruit. **¶** 3. obijciat aliqui: tene ē vena numerata sunt inter membra calida pp sanguinem que continent nō ex parte fluorum nervosorum corporis. Cum ergo pblegia generet in epate qd est calidum eum sanguine qui est calidior ceteris que i corpore sunt post cor: z spūs z nō separet a sanguine: immo transit cū eo ad venas vt tpe necessitatis fiat sanguis z sit multo minoris quantitas qz sit sanguis quare vinci facilius poterit ipsius frigiditas a sanguine: videtur qz pblegia debeat inter calida numerari.

¶ Dic primo qz pblegia non penetrat a sanguine sicut vene z arterie: quia non est paruum porosum sicut ipse sed viscosum. Dic secundo qz pblegia non nutritur sanguine sicut vene z arterie nutriuntur sanguine paulatim alterato z eonuerso ad suam naturam. Dic tertio qz licet pblegia cum sanguine curreo p venas aliquid caloris adipiscat a sanguine. Aliud est inuenire pblegia separatū a sanguine sicut in catarris defluentibus a cerebro z in stomacho. In stomacho. n. paulatim acernatur a pp eius purgationem pceptit: pp vomitum fieri in vno quoqz mēse bis. Et illud approbat Gal. 4. de vtilitate partu. 17. c. Sedo dicit qz post pblegia sunt pili in ordine frigidum.

¶ Dubitatur virū pili sint membra. Arguitur qz sic auctoritate prin. qz pili hic inter membra connumerat. Sedo auctoritate Aver. 1. colligit. c. 1. dicitur. Et simpliciter membra sunt cutis vngues z capilli: hoc manifestus est. Tertio auctoritate Haly. 2. regni super illo cau. 31. c. apilorum vero z vngulium dicitur. Et manifestum est qz capilli z vngues sunt ingredienti in numero membrorum: sicut pili palpebarum z supiliorum. Quarto pili sunt inuncti corpore: sicut cutis z habent proprium officium siue suauitatem: vt pili capitis ipm protegent a frigore z pili aliorum z superciliorum defendunt oculos ab extrinsecis occurrentibus. Et pili barbe faciunt ad decoz hominis: ergo sunt membra sicut pars hominis. Quinto pili nutriuntur z augentur: ergo sunt aia z non alia aia qz propij suppositi: ergo sunt membra eius. Adia: probatur auctoritate prin. quart. 7. tracta. 1. c. 6. dicitur. Qd cā alopie est materia mala prohibens nutrimentum bonum capillis. Adia: probatur qz sequunt nām z complexionē propij suppositi z super ea significant z corpori siue haberet non seimcti in toto sicut vermes qui nascuntur in intestinis. **¶** Proposium arguitur primo qz pili non generantur ex p humorum cōiunctione: immo ex vapore fumoso: vt ait prin. quart. 7. tract. 1. c. 1. Sed membra sunt que ex prima humorum cōiunctione generantur quādammodū ait fin. c. singulari doc. 5. huius sen membra diffiniens. Secundo pili non sunt animati: ergo non sunt membra pntia tene: qz oē membra animata aia totius: alioquin corpus non esset vnum. Assumptū p: qz oē animati in his inferioribus vegetatur: sed capilorum z vngulium non est regimē aliquod: sed generatio sola. 2. regni. 1. c. 31. Tertio omne membrum habet aliquam aie virtutem qua exercet suā opardes aliter esse velut motum: sed pili nullam habent virtutem. Juxta illud Haly. 2. regni. c. 31. Deinde capilli z vngues in gbus non sunt virtutes innate nec veniunt eis alie virtutes. Quarto oē membris generatur ex spermate vel sanguine: vt apparet ex diffinitione membrum quam narrat fin. c. singulari doc. 5. huius sen. Sed pili non generantur ex sanguine cum sint penitus achimi z exanquies: immo ex vapore fumoso: nec ex spermate cum abscisi regenerentur in oī etate. Quinto nullum hominis membrum pmanet z crescit cum est mortuum: moriente. n. homine omnia eius membra cōmoriuntur: vltimo corz homine mortuo z corde mortuo pili permanent z augmantur: vt est videre in suspensio. **¶** Attende hic primo pso solutione butus vbiqz p pilorum generatio est talis: vt determinat Gal. 2. de complexionibus. c. 5. qz vapores multi su morescuntur. z conculcantur ad inuicem z coniunguntur donec pueniat ab eis vnum corpus coniunctum sicut corpus qd aggregatur ex fumo nisi qz b corpus confitatur z coratur pp affricationē extrinsecā: illud corpus op pilat totum porum: deinde pcutim ipsum alie super fluitates finis eis a qbus generatum est non inuenientes exitum impellunt totū illud: tunc ad ex

Sen prime primi.

tu minus frigidus. Aliqui tamen dicunt de calore vite quia viuunt & participat spiritui quo dicitur Zuer. voluisti colligere secundum? & signum q; hā subito tu mox est canis qd non fuerit nisi p; tu aliquis dicat eicet & tu cōsidera. Ad primum in contrariū dicendum q; calefactum reflectendū sicut hoc mō plimūbum calidius est lana vt Aristo. proben. Si s. proben. Ad fin dicendum q; aliqua cito inflāmantur non q; calida; sed q; rāa & subtilia vt flūa cana; p; & calami sicca. Ad tertium dicendum q; licet sint extrinsecus de caliditate & materia humosa.

De partibus

frigidior. Et Attende h̄ primo q̄ non oīa ossa sunt eq̄līter frīgida: imo multū
vellita carnes et viciniora cordi et epati sunt calidiora alijs: et preferunt illud
qd̄ cordi inane et in albulis magis. Et Attēde sc̄do q̄ h̄ ossa et innata cō-
plexione sunt multū frīgida et influunt: nisi febribus habēt caliditatem: et pp̄ ea
nō sentit et eis notabilis frigiditas in corpore vno sano. Et Sed infatit ali
quis: q̄ ossa seip̄a regunt et q̄ p̄ virtute innatas suis: sc̄do tegit: et? Et
non vult ad vī vīam refūdationis occulte vel alter ad ea veniret aliq̄uid a cor-
de et ab epate: q̄d nō appareret sentiri et cōsideratio medicinalis nō tra-
scēdit sentiri vti h̄aly sc̄do regni: cōmēto. 22. idēo. Et. febribus etia art̄
et affert q̄ ossa seip̄a regūt. Et Quāro dicit q̄ post os est cartilago. Et
cōtra cartilago est penitus ex capis nec aliq̄d intra se cōtinet q̄ ipsam calefa-
cit. Et vero cōtinet intra se medullā q̄ est nature sanguine et est calida: et vt
ait Thuc. sc̄do de p̄bis albuli. c. 6. et Thuc. lib. 2. de albulis ait. Et sc̄do
la pueros est sanguinea et medullā vīuēt et ex acutior sanguine q̄ medullā
la senum. Et vīuēt aliter medullā et sanguis alteratur ad ossa materiā: in-
cut ergo vīuē connumerat sentiri inter membra calida propter sanguinem
quem continent: ita videtur q̄ ossa debeant inter ea connumerari propter
eorum medullam: vīe saltem cōtēda sunt minus frīgida cartilagine que
nec sanguinem in se cōtinet nec medullam. Et Dic primo q̄ non omnia
ossa habēt medullas: sic rō nō vīuē aliter pcedit. Et sc̄do q̄ medulla ossis
est remisse calida et ossa sunt vīuē et cōpacte sic gr̄e difficultat agēs debile im-
pedit in ea. Et sc̄dulla. vī. ait p̄n. libro 2. de albulis et ex dissolūtionē sub
illis sanguinis q̄ nō venit ad p̄fectā digestiōē. Et tertio fr̄ vīo q̄ hec fila tēl
ligit de ossē et cartilagine h̄ filas cōpōnes inatas. Et Quinto dicit q̄ post car-
tilaginē est ligamētū in frigiditate. Sc̄s queret aliq̄d cū tota ligamētū substat
ita oriat ab ossē et ligamētū nōbī filā aliqd recipiat et os fr̄ frīgidū cartilaga
que quō ligamētū erit minus frīgidi cartilagine. Et h̄c filā vīo ligamētū
p̄p̄ia materiā ex qua fit sicut os et alia mēbra. Et cū ex oīi ab ossibus intelli-
git q̄ cūis principii est in extremitate ossis vīncipit ibidē generari ipsina.
Et alio nō vīo q̄ vībī p̄hibet a p̄bis subnibus et humidio ossis aliq̄d
membrū flexibile nati q̄ fit multo minus frīgidi et minus siccū ossē sicut vī-
des q̄ ab ossibus que est meliō calidā alā pcedit latē p̄tati et equalis vībū
rie. Et tertio q̄ ligamētū q̄ plus retinet de būmido radicali cū fit minus
terrestrē et de būmido nutritiālī. Plus est retinet de naturali calore q̄ fundat
et dīco būmido. Et q̄rro q̄ ligamētū aliq̄d calidū adipiscit et motū assiduo
articulo. Et Sexto dicit deinde chorda. i. post ligamētū est chorda in ordīe
mēbroz frigidior. Et Attēde primo q̄ chorda est de neruo et de ligamēto cō-
pōsit: vti ait Galienus p̄tēto megategri. Et differt a ligamēto q̄ sentiri: ligā
mentū nō est et instrumentū volūtariū motus a ligamēto nō ē et oīa a mu-
scolo a ligamētū ab ossē. Et Attēde sc̄do q̄ chorda est minus frīgida ligamen-
to. Ip̄mo q̄ pcedit a corpore musculi qd̄ est carnosū et būmido et ligamen-
tus vero ab ossē qd̄ est frīgidi. Sc̄do q̄ chorda parit et ex neruo et plus ca-
loris q̄ ligamētū habet. Tertio q̄ chorda abundat in spiritibus albulis
q̄bus caret ligamētū. Et Sēpimo dicit post pāniculū. i. post chordā est pan-
niculus in ordīe mēbroz frīgidiōr. Et Attēde p̄mo q̄ pāniculus est corpus
cōpōsitū ex filis neruoz venaz arteriarū et ligamētoz adeo minus et subtili-
ter in textū vt vīuē sensu capī valant. Et Attēde sc̄do q̄ ipsorū multiplex
est vīti aīa. Vīa est cōtēnere mēbris cuius est in figura filā et vīo fit sicut pia
mater p̄tinet cerebrū et sp̄hic intus in cōtinet intusina. Alia est se iugere se
parādā ficut vīa: agna se parat vīuē in mēbra a nutritiōne nec nutritiōz va-
pores fūdi cōtēnt vībulis et facit ferre anebulis. Tertia est vt p̄tegant
membra q̄ intoluit a nocumētis occurrētibz eis de foris: vt capsula cordis
et mirac venulū. Quarta est vt supēdat id qd̄ cōtēnt indigēs supēhoē vt fer-
cundina embriōnis supēdat hīc cū matrice. Quinta vt in volūtionibz suis
in multiplicibz digerat p̄fectiōz q̄d in eis vīuē in rēti mirabilī supposito
et rēge dībent vīales ipsio et finit alies. Sexta vt recipiat et p̄neat sup-
fluitatē vīa: ad hōī sūi et vīuē vt tunica albulibz qd̄ est pāniculus feb-
cooperēs feni post sc̄dūbz cōtinet supfluitatē vīales et aīumz et q̄ est
pāniculūsternus cooperēs feni et p̄nctus et cōtinet humiditātē sudoralē
eius et h̄e humiditatem retēnūt in vīs pāniculū vī: tpe plus vībulatō inuēt
ad embriōē extitū. Septima est vt cōtēnt mēbris q̄ p̄tēt nō habētū sensū
in p̄p̄ia filā aliq̄d sēnsatiōē supflūscitū pāniculū pulmonis epatis spli-
nis et renū. Et Attēde tertio q̄ pāniculorū cōpōnes multū diuersifcāt h̄ filā
et gbus regunt. Nā textū et filū artēraz plurimū vt recte mirabile fuit ca-
lidiorē textū et filū neruorū vī ligamētoz in plus vt pāniculus splenis et re-
nū. Et diuersifcāt et multū b̄m corpora q̄ cōtēnt saltē quo ad cōpōnem
sūnt vt pānicula cordis et lōge calidior q̄ pāniculus epatis. Et Illigē
pūtz līaz de pāniculūstern gbus supbūndat filā neruoz vel ligamētoz: et de
cōpōnē inata pāniculorū sūm mīxturā elemētū in eis. Et Quidā dicit ex
inde neruū et post pāniculū est neruū in ordīe frīgidoz mēbroz. Et Attēde
et q̄ nō oēs nerui sunt equaliter frīgidi: imo motū sunt calidiores sēnsitiuī
eterio paribz. Ip̄mo q̄ ex motu q̄ de se est calefactum adipiscit aliq̄uā
caliditātē. Sc̄do q̄ plus h̄nt de spiritibus albulibz exceptis neruis optica q̄
soli cōcūti sunt et cōtūno exercitio. Nā monere est agere et sentire pati
cū fortis sit agere et pati plures spiritus et fortior virtutē requirunt ad mo-
uendū q̄ ad sentiendū. Et Sed arguet aliquis q̄ neruus sit frīgidiōr pan-
niculo. Ip̄mo q̄ pāniculus in sua cōpōnēte recipit filā venarū et artēraz
que dicit sentiri super ne esse calidiores nōquā equali ad pondus: sed
cūto nō est aliqd q̄ pāniculus regens de foris totū corpus dīctē habet sc̄do
tegni. Et nō est pāniculus quo cōtēnt ossa et de foris: pāniculus est ergo rēpe-
ratus. Et Tertio omnis neruus est priuatus sanguine vti ait. Et p̄mo de cōpōnē-
bus. c. vltimo: pāniculus vero nō cum filā habet venaz et artēraz sed oīz

Beinde'neruns. Postea nuchab'.

Post cerebrum⁶.

c. ¶ Post cerebrũ zc. ¶ Quid sit vtrum cerebrũ sit frigide complexionis
vñ q̃ nōimo calide q̃ est p̃cipiũ motiũ. Amplius ab eo venit sp̃ma Aris.
p̃bleu. 12. S. p̃bleu. 7. de generatione aialũz. secũdo cō dicit q̃ p̃ous q̃ ē cir
ca oculos est maxime spermaticus. In cōtrariũ am̃ic. hanc quēstionē scri
psimus sup̃ prima sen tertij cā. 7. sarius secuti ibi viā cōes me dicoz moder

c. ¶ Post cerebrũ zc. ¶ Quid sit vtrum cerebrũ sit frigide complexionis
vñ q̃ nōimo calide q̃ est p̃cipiũ motiũ. Amplius ab eo venit sp̃ma Aris.
p̃bleu. 12. S. p̃bleu. 7. de generatione aialũz. secũdo cō dicit q̃ p̃ous q̃ ē cir
ca oculos est maxime spermaticus. In cōtrariũ am̃ic. hanc quēstionē scri
psimus sup̃ prima sen tertij cā. 7. sarius secuti ibi viā cōes me dicoz moder

De partibus

[illegible]

Capl. II. Doc. tertie.

nos ⁊ proprie conatoris ⁊ ideo folus auctor autorita loquebamur. Hic
aut scribimus qd vt cōueniēte ⁊ est qd caplo cerebri pot accipi vel quantum
ad qd est ⁊ innata circūscripta influēti ⁊ vt est cōplexiōnis fē apparet qd
q stans in ea medullaria qd est maius eius pars simul cum pāniculo frigida est ⁊
gelida ⁊ abundanti in cōf. in subfina medullaria aqua ⁊ terra vt apparet
in eius deoctione vt dixi arifto. Alio mō pōt accipi quantum ad cōplexiōnē
innatā ⁊ actuatā p influēti
tem qd est qd multitudine
caloris in spiritu ⁊ sanguī
ne veniētibz ad cerebrū
⁊ vt cerebri ē cōplexiō calide. Ad qd q videmus qd multitudine venay
⁊ arteriaz magnaz ad eus veniētiū fēdo qd ita fāg aialt exfēti vno appz
ad tactū calidū. Amplus qd aer qd mo circūdat ad tactū nfm est calidus vt
in effate cerebri est calidus aer; imo infanti ar aere vt apparet; aer qd
bz est frigidus; vnde cōgimur it in effate defecore ipfuz ab aeris frigiditate
te igitur cerebri respectu cutis est calidū; bz rō sumitur a Galieno .8. de vti
litate partū fēdo caplo ⁊ tertio; qd his colligit quedā contradicō in dictis
⁊ facina in diebz vniuersalibz c. 16. ⁊ in dictis particularibz. de cerebro
ponit qd cerebri calidū est ⁊ hmiudis libz vero .5. de febribz caplo tertio
ponit qd cerebri est frigidus; intelligit n. qd frigidū qūz ad fūz fūam me
dullare in cēpignata cōplexione influēti ⁊ est intelligit auct. tertio can. sen
prima. c. c. baly in tēptra tractatu fecūdo. 4. ⁊ 2. cōmēto. Gōra pan

Beinde^a adeps. Post^b pinguedo.

⁊ tunc cerebri ⁊ olonici calid. ⁊ hoc est quid videmus ⁊ eo multitudine venar:
 ⁊ ut patet in magnas ⁊ ad venientis: ideo qd si hāq alia existit vno apud
 ⁊ tunc calidū. Amplius autē qm ois circūdat ad tactū nrm est calidius ⁊
 in effate cerebri est calidius aere: qmo infans aut aere vpparetur: ⁊ cere
 brio est frigidus: vnde cognim⁹ tū in effate deinde ipsū ab aere frigidū
 te igitur cerebri respectu cutis est calidū: bec rō sumitur ⁊ Galieno. 3. de vti
 litate partū fido caplo ⁊ tertio: ⁊ hie colligit quedā contradictio in dictis
 ⁊ facina in dictis vniuersalibus. c. 16. ⁊ in dictis particularibus. ⁊ de cerebri
 ponit qd cerebri calidū est ⁊ hmiudis libo vno. 5. de febribus caplo tertio
 ponit qd cerebri est frigidus: intelligit. n. qd si frigidū gūus ad fūz (sām me
 dūllare in circūpti complexione influēt ⁊ si intelligit auct. tertio can. sen
 tima. 2. c. ⁊ baly in tegni tractatū fecit. 4. 4. ⁊ 5. cōmentis. ⁊ Gra bac.

Jacobus

tem ledit fit nō cō occurrit: et tū erit et vēmētur calidius: igit q̄ cere
bus fit adhibe vēmētū calidū. Ss. sup̄ bac rānē. S. de vilitate p̄culari
c. 3. tangit quōdā replicā et cōlū cōfutat cā dicit. Ss. nō p̄ cerebū aūntis
in mīngis infirigidat nōcūto fit et maxime in subitū p̄mās in fūpās
venas et artērias p̄nt et ip̄s tōra pulfante q̄ nequāq̄ subitū feruēt caliditate
fit: q̄ generōssimū subitū mīngis calidā et cōtūmāt adhibe aūntes cō
rebū adhibet frigiditā et cā vā vidēs p̄p̄tū vī mōlī inuēniat p̄cula cā
rebt p̄ntia hāc aut et bōc ignōrat et p̄ntas p̄nterī soli et cā cerebū: nō
aut cūgi aut cōpētū vēmētū. hēc. Ss. De tērio q̄ cerebū quō ad cōp̄tō
nēz cōfāt et innatā et infirigidet et calidū nūcūp̄ hoc manifestē edocet cōp̄
rimētū q̄ tactu in anōmīemē dēb rō q̄ cōp̄lo cerebū infūso vel infū
p̄ et ita vēmētis in calore p̄p̄ cā dicit q̄ patenter vīnt et q̄na legi
natas. Rāma cōfūlo est et tō p̄ Aristotelē fecidā et tērio p̄ Ss. p̄in. aut
bic mīntatū est. Ss. vī interp̄ et cōlū et libro sū de aīalibz aristotelē vī
terp̄e sūlū Aristotelē. Rōnū solūo hīnc in d̄bī p̄t et cōlū. C. Unde
cimo dicit. Unde adeo. p̄ qd̄ cerebū adeo in ordinē membzōz frigidū
rū. Et tērio cimo q̄ gōlā grāmācōz adp̄t vocat p̄nguedinē iterōz
nō mīntat carnē fūcū et cā mīra et cā tērio fūcū et fūpā testina. Ss. p̄nguedinē
p̄p̄t dicit et aīalē q̄ne cā mīra et cā fūcū et fūpā testina. Ss. p̄nguedinē
vero exteriorē arūna fēn lā d̄bī vocat. Et tērio p̄nguedinē
p̄p̄t qd̄ carnē vel p̄nguedinē q̄nē et fūcū et fūpā testina. Ss. p̄nguedinē
generat fit qd̄ p̄nguedinē dicit p̄ocūz: q̄nē et fūcū et fūpā testina. Ss. p̄nguedinē
rūa capā et aīalē q̄ bīt cōmūz: vī de cōfēt Serapion in cōmplebūz. C. Tē
tēnde fēdō q̄ frāctiōes fit vī genus ad fūpā et cōnōstet et p̄nguedinē
adipē et arūna et arūnā et vīnt et fēp̄ et fāgū et fāgū. C. Tēnde tērio
q̄ Arist. tērio de aīalibz. c. 17. vīf hoc nōle sūbū fūcū omentū p̄o adipē
fēn fēp̄o sūbū p̄p̄t fit mappā vētrā: et omentū p̄p̄t ad e. 4. de p̄
rībūz aīalium. c. 3. et p̄nit quadruplicē dīaz inter sūbū et p̄nguedinē dicit
Et inter sūbū et p̄nguedinē est multa dīerētia. q̄ sūbū p̄rībūz p̄nt
et cōgelat et cōfīcat mambūz: p̄nguedinē vero liquē rēz bōdū aīalē ad
dantis in p̄nguedinē nō coagulat fēut equi et p̄ocū. Adōndū vī in sūbū
cōgelat vī capē et oīus. Et dīerētīat et ī loco q̄m p̄nguedinē et inter cā
nē et cōntūz: sūbū aut nō est mīn in partibz carnū. Et p̄nguedinē et in bīt
būz oēntes in vētrāz mādūbz et sūbūz et in cārēbzūz fūpā et in bītūbz
cōmūz. hēc. Arist. C. Tēnde dīro q̄ adp̄s et frigidū p̄nguedinē p̄p̄a
plus partīcipat de elemēto terre vīde cōp̄tōz et granioz reddīt. C. Q̄ndō
cimo dicit p̄tē p̄nguedinē. i. p̄tē et p̄nguedinē in ordinē frigidūz mēbzōz
C. Dūbat vīr p̄nguedinē fit mēbzū. Argūit q̄ nōq̄: q̄ fit mīacri eīentē col
bī fēu mīacri eo q̄ bērent dēfēdēt vīnū mēbzū. Sēdō qd̄ mēbzū nutrit p̄
receptiōē nutrīmētū in p̄oīs fūpā: p̄nguedinē vero nō sūcū frāctiōe sanguī
aduēnīentē p̄ntūcū in p̄nguedinē vērīf et frīgōz p̄ntūcūz. Et p̄o p̄ngue
dū p̄nguedinē addīt sūbz īntūz suspēsiōne fēut in cōfēctiōne candela
rū. Tērio p̄nguedinē et fāgūz: ergo nō est mēbzū actū. Assūmpit et
Aristotelē. 1. de partibz aīalium. c. 5. dicit. Itēq̄ p̄nguedinē neq̄z sūbūz habē
fēnsūz: nō sūnt nūcū fāgūz bene dēcōctiōnā. Quāto p̄nguedinē et fūpā
tas sanguīem: ergo nō est mēbzū. Assūmpit et Aīer. scilicet collēct. S. dicit
Et tēp̄ et fūpāz fūpāz sanguīo cōntū a quo cibata fūpā mēbzū. Quāto
p̄nguedinē et res tōra natū: ergo nō est mēbzū: q̄ dō mēbzū et res natū
lis. Assūmpit p̄r. q̄rēt cā egrīdūm et fērlitātē et mortē. Intra dī Arist.
2. de partibz aīal. c. 5. Et cū multiplicabūt p̄nguedinē necēbit et cōmū
aīalē: et dō aīalē mīn p̄nguedinē et p̄nce generatōz aut oīno nullus. C. V
p̄ocūz argūit p̄mo et libro de anatomīa q̄ dūmērat inter libzōz. S. vī
fēribz. Adipē et tērio et medūllā nō hēq̄ Aristotelē partes aīalē et nec
fātas quoz generatō est et qd̄ rēq̄at de nutrīmēto calōz innatū. S. cū
dō auctoritatē p̄in. cap̄ singulari doctrine quātū hūīs fēn dīcē. S. i.
dīoz aīalē generat et sp̄mē aīalē et sanguīe sicut adipē et caro. Adipē
adipē cap̄ p̄o p̄nguedinē et fēp̄ vī apparet fēdō canōi. vbi sūp̄ nōmī
adipē de p̄nguedinibz dētermīnat. Tērio auctoritatē. S. dē cōp̄lōnibz
c. 3. dicit. Decēter īstī antīq̄ dīxerūt q̄ hūmīdūz mēbzū q̄ est in corp̄
et p̄nguedinē. Quāto p̄nguedinē et qd̄ corp̄o cōmūcūz p̄p̄a hīs cōp̄
fēctiōne ad alīz p̄culas īntēntā p̄lāsmatē et fācīlīz vīlītātē et eadē
māterā et q̄na fēp̄ p̄rībūz vīdēlīet et fāgūz: ergo et mēbzūz: et
p̄p̄lōz fēp̄ omentū vel sūbūz et mēbzū et p̄cula cōmūz cūlōz cōp̄ōsīt
nēz et īmātē tractat. S. quāto de vilitate p̄cularē: et tē fēp̄ p̄ngue
nē p̄m p̄lūmā fūl partē. C. Tēnde p̄o solutiōne q̄ p̄plex et p̄nguedinē
hūmāno corp̄o quēdā et natās in venīs sūp̄ sanguīe de qua dīcīt. Ss. 2.
cōp̄lōnibz. c. 3. S. p̄nguedinē sanguīe et para p̄nguedinē et cūa q̄ fīcīt
et frīgido cōgelat: vērītatē q̄nīs coagūl: fībōz tū nō cōfēq̄r et coag
lātōne etīa vī dūbz fāt et p̄tēz dīcīt in eodē libro. c. 4. rēz p̄ngūz et leu
et sūbīlīs sanguīe fīcīt in corp̄oibz q̄ caliditat sūp̄ dēclīnātō cībūz cal
gīne et granat cōp̄ōz: q̄ frīgōz fīcīt dēclīnātō et rēfūdātō et vī ven
egredīat cūq̄ obuat frīgido mēbzūz sicut pannīcūlo coagūlat fūpā et

Gen prime primi.

epinione que antitutus sunt Dny al. primo q: nō debemus loqui de cōplone cerebri innata soli s; de innata simul cū infanti. Ratio q: est sermo de cōplone cū qua operat. Secūdo ar: q: cerebri iū dicto tactus est firm: ergo respectu cuius firm. Tertio q: hoc mēbrū tēperat cordis caliditate ergo debuit esse firm. Quarto q: orta a cerebro tūm frigida v; ncrui. Ad pāmi itz ap: q: est sermo coruptio: q: nō logtur de cōplexione innata membris: imo. Ad rātiōem cui de sermo atur. est de cōplexione mēbris: cum qua opantur & sunt viua. Dicendū q: vtz est sed nō est sermo de cū qua operantur. Ad fm dicendū q: cōtariuz v; fuisse epturus Sal. Ad tertiu dicendū q: sufficit cōtēperantia p cōplexione innatā vel sufficit remissio caliditē dicendū q: S. n. e. g. ar. tā tēperantia cordis a cerebro: & nō vult q: tēperet nisi a frigiditate aeris. Ad quartū dicendū q: nerui simulantur fibri in cōplexione innata: becigitur que pia bec dicuntur nō credantur esse dūdens cor: q: fertur pia sunt lib. tertio fēn pia s; cōrrectioes & supplementa.

a. C. Deinde adeps. i. assilliga.

b. C. Postea pinguedo. Iardum. C. Dubitatur vtrum iste partes sint frigide: v; nō p. Serapione in suo de simplicibus vbi dicit vtrum adipis & pinguedinis esse nō calefact. Vt cōtariuz b. Dubitatur scđo que sit frigido: v; p. pinguedo p. ysac in dicto vniuersalibus cap. de vniuersitate animalū mēbra: vbi dicit facie intelligitur vniuersitate:z. adipem esse calidiores pinguedine. Item adeps generatur in locis calidioribus quā in interioribus & pinguedo in exterioribus. Inter cutim & carnes v; Aristo. tertio. vbi

De partibus

[illegible]

Capi. II. doctrine. III.

riarius. Dicens q^d adeps et pinguedo vno mō considerant^r quantitas ad cō
plexiones quas habet et nā matie et sic sunt complexionis calide. Item q^d
mā est victuosus sanguis q^d cōsurgit in bona digestione et multa virtutibus
scō colligit: hoc aut victuosus est habens caliditatem que in eo accipitur in
actu digestionis sanguinis: ideo pinguedo tunc calefacta est ita caliditate
quas habet victuosus sicut et his que ab igne curant^r est vestigiū caloris vt
sumitur ab Antio. scō de

Postea curis. Humidius vero

[illegible]

Jacobus

[illegible]

Sen. I. primi

dicitur quod apparere sibi quosdamque fortius frigus inspissavit adipem quam pinguedinem quod declaratur quod si huiusmodi inspissatus adipis expellitur humidi aquae et usque vine non frigidat per non coherens de pinguedine. Alii dant aliam signum quod pinguedinem denaturat adipem quod pinguedinem per Galienum de simplicium medicina 2. c. signum quia rubei potest intantum denaturat quod non fit in pinguedine. Ad contrariam dicendum quia adipem generatur in interioribus generatur virtute membrorum magis frigido.

quod est in corpore est pblegma.

gidorum vi cutis et carnis sui cute. in motorum minus tri
 ¶ Humiditas est. ¶ Cum pmo pōt ordinē hor mēbroz quē dā clarat:
 ibi fāg. Scire tamen. ¶ Substat ut. qd vi q plegma fit humidus qd pīm
 est frigidus qd pūz non est humidus tēct consequētia quia dū equalit
 pime nō debent alēi. Amplius spiritus est humidior: vñ dicit. cōs collō
 gē et apparet qd simlāz aēr qd est pīmūz humidior. ¶ In contrariū. Aūc.
 z. d. pmo de cōplexionibz dicens vñ dicit qd humiditas est supler: vñ
 subtilitate que est subtilitas et intrinsecalis et hac est magis humiditas spi
 ritus. Alia est humiditas mādēfacta nō subtilis: qd extra flans et tali pu
 miditate plegma est humidior: tactus offendit qd plegma fit humidus.
 ¶ Ad pīmūz argumentū dīcēdū pmo qd si illud sit verūz in elemētāz in mē
 bz nō est verūz qd nūz talia nō absolūtē sed respēctiue. Aliter pōt dīcī
 nō nō tribuunt sibi eue equalitatez eque pimo: imo pimo debetur sibi frigi
 ditatē. pōtue debetur sibi frigiditatē qd humiditas.

De partibus

alioe ore et frigida auriat. Intra id. Et de cōponibz. c. 4. Res pingui-
les et subtils languis fitin corpōibz cā caliditū sunt decliniora cibna
caliditior: et granat in corpōibz cā frigori sunt decliniora et refudat ita vt a
venio egrēdies. Et quō obuiat mēbz frigidijs sicut pānicula coagulaf sup ea
Et qm̄ quōit mēbz et in fūā nō sunt caliditū decliniora fē mēbz carnofa
cōsumat cā caliditate et refoluit: fī fuerit cōpō frigiditū declinior et fuerit cū
hoc regimē quēns coagulaf fūc pinguedo sup mēbz carnofa: pp hoc iuu
nō mēbz mēla aialā qd in cauernis fuālat ita augmētat pinguedinē: et mu-
lieres cū sunt pinguiore virtū bē. C. De tēto qd calida aliquē tpe infrigida
p accēto. Et si actū calida appēctat actū calidā cū sanguine in phlebo
pōma fupfup pinguitū: qm̄ appicaf carni ante mēbz ipfius caleat a car-
ne. Et infir et accēdās: p mēbz illē: qd debet et quōdāmo fuffocaf calē
nālē: ficut oleū mēbz extinguit fī nāqz in lapāde: hoc affīrmat arift. 2. de pti
bz ant. c. 5. dicēs. Et qm̄ multiplicat pinguedo nocēbit et corrumpt aial. Et
pū libz fūc de aialibz dicēs. Quādo multiplicat pinguedo in corpore in
teritior: cōgelat calozes naturāle. Et auer. 2. colliget. c. 8. dicēs. Et qm̄ mul-
tiplicat fēpi in corpore fignificat fup malā dīpōfitionē: multitudo mēbz nu-
tritūe qd et fanguis et cōuerfa ad fēpi: tūc infrigandū mēbz et moriēnt.
Et qd qrtō qd pinguedo actū coagulata et facta mēbz dūz relingunt nāc fūc ē
fra frigiditate qd eaz coagulū et fērnat coagulata. Iſoab. bē pñfio. Iſm.
mo qd: pinguedo fēu adepe coagulata diffoluitur a calido: ergo et coagulata
a frigido: quia quēquz coagulatior diffoluitur a calido a frigido co-
gulata fūc et cōuerfo quarto mēthorior. ter. 42. Secundo auctoritatē
te. 6. pmo de complexioribz in fine dicētes qd pinguedinis coagulatio
non eſt nī ppter frigus pāniculorū. Et ſecundo eūdem cap. quarto
q d pinguedo nō eſt ſemper nī ppter frigiditātē pinguedinis. Tertio aucto-
ritate pun. pñm ſecūda dō. terna. c. 3. dicētes pinguedinē et adipis mā fan-
ginitis eſt viciōfior et eaz fāciet qd infir frigiditās. C. Dic. qd pinguedo mō
rata actū coagulata qd et mēmbz pāniculis adherēs et calefaciens cor-
pus quod tegit vt veſtis ficut dicit. 6. 2. de ſimplici medicina de oleo olīaru
c. 2. dñi. 3. Et illud et inquit. 6. qm̄ ficut vnaqz: bāz rez quibus induit et
cooperitur corpore non calē fī nī a corpore. Tēnde redit et calefacit ipfuz fī
millier oleū. Et ego dico fī pinguedo et ficut non eſt de vefimentis fūple
apertis corpore et tial qd qd caleat a corpore tial calidius illo corpore qd
calefacit ipfuz fī itez oleū. Et fī pinguedo id voluerit arifo. 4. de ptiōn
ant. c. 3. et 6. 4. de vult. part. dicētes vīrbz fūc eptiorū pōtare digētiē.
Et 2. dñm. et interius reficit et vīrūz tenet nālem calozē velut in forā
e clauſa et calefacit fūc qd caleat. C. De ſexto qd pinguedo hoī vel et fīmilis
extra corpus humāni eſt et eides applicata et calida in potētia velut cibus
et medicina et vefimētū. Velut cibus qm̄ cū applicat in corpore temperato
mō oleū p os quantitate quā delectat et cōueniēte cibus nō inuitato cor-
pus ad aliquid latū diſſare: ſed fī in maiōr quāntitate applicet eſt mali nu-
trimenti et pauci et fubulat cibus vt aīr pū ſecūdo huius capto de carne ve-
lut medicina: qm̄ applicata debore fup apata fanguine moderate maturat
ficut faceret humanā manu cōtēns tenta fup apata velut vefimētum qm̄
corpore iuncta deſore retinet interius naturāle calozes et modo vefitē calca-
ti moderate corpore: ficut calefacta eſt a corpore. Itez ola de oleo olīarū dī
ct. 6. 2. ſimplici medicine quā ſimilitū viciēda rēo: de pinguedine huma-
nā et fīmilī. Solūtiōes obiectōz ante et pōſt oppōfuit extra et qd dicit.
C. Decimotertio dicit poſtea cū. 1. poſt pinguedinē cūtrā in ordine mē-
borum frigidorum quā non eſt in ſe frigida: fed reſpectu calidoz mēbroz
frigida dicitur vt dictum eſt.

Humidius vero ꝛc. ¶ In hac quarta parte principali
buius capituli prius enumerat prius
ceps. 17. humida finem odium esse humiditatis. Secundo notat quendam
in speciali causa humiditatis pulmonis et spatii ibi. Scire in debet. Tercio no-
tat quodam spaliiter causa humiditatis et phlegmatis et sanguinis ibi. Et dispo-
sitione phlegmatis. ¶ In prima particula primo dicit quod phlegma est humi-
dum quod fit in corpore. Sed infabatur aliquis primo de aere quod reperit in pulmone
in corde in artibus et in auribus. Illi enim humidus phlegma videtur cum
aer dicitur foleat summum humidum. 2. de generatione et co. 17. Secundo de
vapore et spiritu qui sunt aere et domino et nihil habent vel valde modicum
de terra admixtus phlegma sunt multus terra habet et est summum fecerunt
quoniam est in potentia vaporis nubium: omne membrum est terrenum a domi-
nicione quod plus habet de terra quod de omnibus aliis clementis. 2. utitur rei signi-
est qui in terra positum naturaliter quiescit: extra terras possit moueri ad
eam naturaliter. Tercio de aqua que effluit in forma lacuum et de plore
sem aquositate sanguinis que cum eo fluit ad venas et apparetur in sanguine quo
rundam natans qui per phlebotomiam extractus est de aquositate vinali.
Hec enim omnia sunt aquosa modicum aut nihil terra habentia unde reddunt

Postea^a sanguis. Postea pinguedo.
Postea adeps. Postea^b cerebrum.
Postea nucha. Postea^c caro mam-
millarum & testiculorum. Post^d pul-

c. ¶ Post caro māmillaꝝ ꝓ testiculorū. | ¶ Sic ꝓ figit lac est humidius ꝓ fluidius spermateita caro māmillaꝝ est humidior carne testiculorū: sñ sen sēs offendit ꝓ carnes glandosē māmillaꝝ sunt molliores q̃s testiculorū ꝓ fecit hoc natura ꝓꝓ fines: sperma.ii. indigebat fitione quadā ꝓ esse semotus ꝓ fluiditate lactis: ꝓ ideo decoquens sperma vltima decoctione oportuit esse nō sic

De partibus

mo. Postea^r epar deinde renes. Postea lingua. Postea^r musculus. Post curis. Et hic quidem est ordo quo. S. ea disponit. ¶ Scire^r tñ debes q pul-

S Circa 2^a.] Quid primo declarat quod dixit de humiditate pulmonis
et primo probat quod pulmo substantialiter non sit humidus: secundo quod accidē
taliter sit humidus: ibi secunda[An info vero | An prima parte arguit sic pul-

¶ Scire tamen debet quod in secunda particula dicitur primum. quatuor ad ostendendum qualiter se habent adinueniunt pulmo et epas in humiditate. Primum est quod pulmo in sua substantia infidit in nutritura fere compositionis et elementis et natura infidit naturali complexionem non est vehementer humidus. Secundum est quod omnis complexio naturalis membri est similis complexioni eius et quod nutritur. Et secundum complexionem accidentalem membrum est simile et quod ipso superfluit. Tercium est quod pulmo nutritur sanguine calidissimo admixto in parte cholere et multa superfluitas humiditatis colligitur in ipso. Primum propter id quod ascendit ad ipsum de vaporibus corporis. Secundum propter id quod descendit ad ipsum de catarris. Quartum est correlarium sequenti et dicitur. et epas est multo magis humidum pulmone humiditate naturali et pulmo est magis madescentius licet nota humiditas in pulmone fecerit ipsum molliorem in sua substantia. Conducitur virtus epas est humidus substantia molliorem. Arguitur quod non. Primum ergo facillime induratur. Iuxta hoc Galienus de ingenio. c. 10. substantia denotat epas facillime scurrilis. et duriciebus occupari patitur et habens quid et natura luteus. Et iuxta id Galienus. megenteus. Dico quidem duriciem facilius recipi ab epate quam a ceteris membris. Pulmo autem non sic infidit mollietati spongiae de facili induratio procedit et participatione multa terre que est summus fliccorum: ergo epas est siccius pulmone. Secundo epas est multo grauius pulmone in equali portione acceptum: ergo plus participat aliquo grauium elementorum de non

q' ista duplex inuenitur: una que dicit plurimū vt valde maioris humiditatis
z tunc subintelligit: s' p'legma pōt fieri sanguis ergo valde est sua hūditas
z hoc ita est cōsonus lre. 21. 12. de alibus cum dicit: s' p'legma sit magis
hūide q' sanguis. Alia ita dicit pluris q' dicit hoc q' est vix q' p'legma z san-
guis sunt in eoz nālibus dīpōnibus z pleriq' est hoc. Considerandū s' bō
diceret aligēvū h'z hūic. q' totū p'legma cōuertat in sanguinē. Dicitur q'
ex h'z q' totū cōpēt h'z diffi-
nitio p'legmatis. Ampli-
us h'z p' p'legmatis rema-
neretūz et sic fieret dō-
lera z para melācholia q'
est in dūmētia: tertio dicit quis
vū mibi notū ē q' sanguis
frū q' dīgerit resoluatur
multa pō hūditatis aquo
se q' erat pō p'legmatis
ip'ius cōuertit. Dicitur q'
si hūic. nō h'z h'z ab aliquo sensato: nō h'z p' intellectus ponētēs h'z aduerfar ius
q' dicit totā hūditate p'legmatis esse. (Vale. auct. ag' dicit h'z h'z nō p'obet
Ciel dicitur q' h'z p'obet esse manifestū per sudores z per multas euaporatio-
nes vīas in hominibus sanguinis p'legmatici.

augmentum faciendi in substantia.
C' Licet p'legma naturale aquo cū plu-
rimū sit maioris humiditatis q' san-
guis. Ex sanguine enim cum quantum
digeri debet digeritur: multum humidi-
tatis ex eo resoluit que erat p'legma-
tis naturalis aquei quod ad ipsum con-

uertitur. In sequentibus autem sci-
es q' p'legma naturale est sanguis qui
aliqua puerius est puerione. C' Reso-
lutum autem siccior que est in corpore sunt pi-
li: sunt enim ex vapore fumoso qui ele-
uatur. Resolutum namque fuit q' in eo de
vapore mixtum erat z pura fumositas

secundo de pilatura ex quibus diuersitatibus
sunt multus diuersi effectus naturales in nobis z alijs animalibus quos
est q' ex nostris cātricibus non oriuntur pili. Sed ex cātricibus equos
norum sic h'z mutant colorem z q' h'z h'z emittunt enullū renascuntur duriores
ecōtra de lanis ovium z q' p'longatis crinibus ouū sunt duriores volum
molliores. Que ē sit diuersitas in pilis facit aliq'z barbe z capitis z aliarum
partium lege. 5. p'olite z rethouice loquentes in libro de vilitate partū. 11. c.
9. cōtra moysen p'opetias de quo fons interpretat eūz raby moyses. 51. p'v-
cula affortimorum. 54. capitulo. Ad contraria dicendum q' cūm h'z z c' c'
cūa natura nō sit pilorum multitudine sed pilorum cōseruatio. Sed h'z
etiam fiat multitudine totum hoc nō fit nisi cūa in membris multis cōser-
uatōe cōseruantur materie que ad sumum cōferre faciunt pilos sicut appa-
ret per oppositum: multum enīz vīno coitu calescit z tamen excipiat: z
hoc quia materia dūmūtur a qua surgit fumolū z non fumolūm. de cā
latione sicut apparet: tibiūz enim est aridūz quā famulūz tamen non ha-
bet materiam a qua possit surgere sufficiens sumi quantitas. Tunc ad for-
mam rationis cum dicitur pili multiplicatur multiplicatio materie non
humide sed hūide. Dicendum q' non multiplicatur materia multa
humide nisi inquantum in illa est materia fumosa multa quia consum-
pta z corpore facto ethico vel p'pico est materia fumosa pauca: materia
enim fumosa z non fumosa: sed vaporosa surgit ab humoribus nostris co-
poris z humiditatis. Ad aliud cum dicitur de cerebro: dicendum q' illi
sumi a toto corpore sursum feruntur: hic tamen est loco considerationis
propter quandam contradictionem. Alii enim. quarto can. fen septima. Ad di-
cta quedam aristote. supra.

Be partibus
de hūditate ē in ossē minus i pilis vñ p'm. occludo ait. Os q' pilus ē hūidū.
C' Alide s' q' in vase distillato in q' fuit aqua distillat z olea p' distillationē
para inferio: superposita farnello in qua distillat olea: cucurbita: q'
hebat olis ad f'ndines cucurbitae. Et alimbich arabice est superius cooper-
toz dicit vasis h'z ostū p' q' aqua distillat vel oleū defuit. C' Alide ter-
tio q' in vasis distillatoz alimbichoz q' est dē sepe defuit aqua z oleus. P'io
defuit oleū q' vapore viscoso distillato a p'ribus aquis rei que distillat. Sed
viscosus erat velut gluten quo p'ies illius rei cōiuncte tenebant. C' Dūbita
enīz cūz p'lo nō offendit tactus sicut percutio cūz ossēz illud est propter mi-
nores duriciē pilis: sed quod magis durus est: est magis terreus z magis siccus.
Secundo pilus est plicabilis: osse vt docet in sensu: sed sua plicabilitas ab hūmi-
do viscoso procedit. Os vero cū plicat facilius rumpitur. Tercio pili nutri-
tur humiditate: ergo sunt humidūz: quia nutrimenti est simile nutrimento: vt nūq'
dictus est. Assumptus patet q' caluitūz s'finit in calida cōp'lerione p'pter ve-
hementia exicationis eius: z blei non sunt calui propter multitudinē hūmi-
ditatis cerebriūz eoz: vt ait p'm. quartū septima capitulo primo. Et hoc
ideo est quia humiditas fouet pilos z siccitas abscobet eoz. Nutrimentum.
Quarto pili aliqui a p'legmate nascuntur: videlicet pili can. Tertia illud
sal. secundo de cōp'lerionibus. c. 5. Et albedo quidem pilorū est quoniam
res qua nutriunt egreditur a p'legmate cū putrefactū p'm longitudinem t'p'is
C' Oppositū dicit h'z p'm. z. 5. p'mo de cōp'lerionibus in fine ait. Et pilus
est frigidior membrīs z siccior: cūz os est minus eo in siccitate z frigiditate
z auerōz secundo colligit. c. 8. ait. Et v' q' siccior: omnibus sit pilus z post il-
lū os. Dicit q' p'mo est siccior: quia generatur ex fumo puro: non in omni
p'riato humiditate: sed remanet aliqua viscositas in eo qua p'ies illius adde-
rent. C' Ad p'mū obiectum dicit q' pilus est durus vt os: licet non appareat
rūz: p' 30. quod nō cedit in seipso s'finit durūz est vt ait arist. quarto m'p'heo-
ra cū cūstāndē: sed pilus cōp'essus a digito positus supra aliq'z solidū nō ce-
dit in seipso. Ad s'cūm dicit q' plicabilitas inest pilo magis off. ex reuina
de in seipso. Ad s'cūm dicit q' plicabilitas inest pilo magis off. ex reuina
Ad tertium dicit q' humiditas non nutrit capillos: sed prohibet a caluicio
cooperatur ad generationē capilloz inquantum prohibet eūz capitis fieri
testēz p'ona est durā siccā vt pili nequeant p' eas egredi. Ad vñ cūm enim
pus fm q' superfluit ip'is duriciē z est cras viciua. Et cūz testea facta est
cadunt pili z accidunt caluiciū. Tertia illud. 5. cōtra de cōp'lerionibus. Et p'p' hoc
quibūz d' bōiū cum in t'p'e procedunt accidit caluiciū z illi quoz ex eis hoc
cōsequit: sunt quozum cūz a principio sunt delectuoz siccitati z duriciē. Et
illud ideo q' in hora senectutis deficiant oīa mēbra z fit in pluribus eoz eu-
tis testea cū siccit p'liūz op'z: cūz cūz fuerit fm h'z dispositionē nō est pos-
sibile vt aliqd in ea nascat: hec sal. Ad quartū dicit q' pili canū nō nascuntur
a p'legmate sicut nec alijzimo a fumo: s' h'z h'z albedinē vel a p'legmate: vt
ait arist. v' ab althacarūz vt ait. 5. Et ē althacarūz q' dā m'filitas alba na-
f'cōs in superficie rei p'urificat. Et dicit. 5. de cōp'lonib'. c. 5. q' res q' nō vñ-
trunt pili canū egredi a p'legmate cū putrefactū fm longitudinē t'p'is z nō dū-
q' est p'legma. C' Dūbitat s'cō vñ off. g'atio fit ex sanguine cūz sumus
est siccus non sit ex sanguine probat quoniam est membrūz spermaticūz talia
autem non ex sanguine sed ex spermate generantur. Tertia illud p'm. capitu-
lo singulari doctrinē quinte hūius sen. d' embroium etia sunt que generant
ex spermate

Jacobus
C' Licet p'legma tē. C' In s'cō dicit q' p'legma nāle aqueū est plurimū
maioris humiditatis in s'cō z nā q' sit san guis. C' vñ cū subdit q' cum san-
guis q' sit tali p'legmate digerit q'z digerit resoluūz ex eo plurima hu-
miditas que erat pars p'legmatis aquei q' puerius fuit ad sanguinē. Et h'z
hoc p'legma nō ē h'z ad sanguinē sicut pulmo ad epas: qui pulmo est in s'cō
minis hūmide epate. Et nō dubitat aliqui q' p'dictū p'legma p' decoctio-
nez z lequestrationē humiditatis fiat sanguis subdit p'm. In sequentibus at
scies q' p'legma nāle est sanguis q' est cōuersus aliqua cōuersione. Dicit. n.
p'm. c. 1. doctrinē sequens. Naturale p'legma est q' est aptus vt i aliquo t'p'e
sit sanguis: qui est sanguis nō bene coctus.

Res autē q' C' In hac quinta parte hūius capli enumerat p'm.
11. s'cica exina in humano corpore s'z ordinē sic sic-
citas. Et p'io dicit q' pili sunt res siccior: q' est in corpore: cāz reddit q' pili
fati sunt ex vapore fumoso a quo resoluti est pō vapore z pura fumositatis
remāst congelata z facta est p' nō ita q' sub cute in qua pili generari solēt ve-
niunt simul mīuti sumus z vapo. Capor: aut resoluūz z sumus remanēt z in-
grossatus vertit in pilos. C' Alide hic p'mo q' dicit q' inter vapoē z fumū
p'prie vīdo nō hūic. q' fumus est exhalatio s'cica elenata a corpore s'cico ter-
reo. Capor: vero est exhalatio hūmida elenata a corpore hūido. Tertia id. 21.
p'io m'p'heoz: 21. calefacta est terra a sole exhalationēz necesse est fieri nō
humile vt q' d' putant q' duplicē. h'z q' d' magis vaporoloz h'z aut magis
fumoloz z h'z q' d' eius q' d' est in terra z sup' terrā hūmida vaporē: hanc aut
ip'ius terre exina s'cice fumoloz. C' Alide s'cō q' quēdam modū a terra z hu-
mido q' d' est in ea eleuat duplex exhalatio: ita a cibo humano corpore vide-
licet a partib' cibi hūmida vapor: z a s'cica terrestribus fumus: vapor vero
resoluūz z pars fumoz ingrossata z congelata fit pilus. C' S'cō dicit q' post
pili est os in ordine siccior z dat rōnem: q' ip'ius os est durius ceteris mēbris.
Duriciēs autē ex maior terrestritate p'cedit q' est cā siccitatis: hūmids tū ē
ip'ius os pilorūz hoc probat triplici rōne. Prima rō est q' generatio ossis est
ex sanguine z pili non s'f'et fumo vt dicitū est. Sanguis aut hūmids ē fumo
Et ne ex hoc rōne q' inferat q' os hūmids est: q' nutrit sanguine addit p'm.
cūis. s' sanguinis fumus est siccus qui fumoloz locus in humoibus nālibus
exucat ip'os vel execat vt quidā liboz habent z inde os reddit siccūz. Se-
cūda rō est quā h'z p'm. inferi ex p'ma p' modū cōrelatū. Os multa nutrit
dūta nutrit mēbris z in pilis nō vel si fortasse pili aliq'z aial nutritū hoc ē rāz
z extracū. raro cūmēt z extra cōmē cūz s'f'et vel apparentia sensibile sicut exi-
stunt quidā q' vespertilionēz digerunt pilos z delectant in eis. C' Alide
hic p'mo q' in hūic. arabico vbi s'f'et h'z vespertilionēz erat s'cica ambigua
que poterat significare cancia. s' scarabēos z calcia. s' vespertilionēz. Dicitur
aut q' vespertilio quasi vespere z alie vespere q' de vespere volat: est quasi
mus volans h'z. caput muris z gallice d' chaudiōz s'f'et vespertilio z cū
licibus z lardo suspēda. n. bachonibus dāna inferat: d' scarabēos est vespis
matina cūtra longa aculeos s'f'et mōs habēo g'f'atūz cornua cūmēna z in
finit vespertilio: quidā tū scarabēos vocant paraphagamos gallice f'rons qui
sunt vermēs sub cute ambulantēz vespertilioes z p'uritūz inducentes z interdū
mūz capilloz cōrrodūt ip'os vt apparet in mulieribus. Et de istis est maior
apparētia q' vespertilioes cūz s'f'et p' mēbris. Et de istis est maior
trahit ex experimento. s' cūz ponit vna quāntas piloz in cucurbita z suppo-
nō alēbico maior: pō ad eandē ab ossēz est maior: pō olei q' a pilis z minio
de sece remanet ex ossē z pilis s'cico remanet ex pilis. Et hoc est signū q' plus

Capit. II. Doc. tertie.

¶ Postea est or. cē. ¶ Arguit primo siccos est dñius omnibus membris: ergo siccus. ¶ humidus in pilis probat pmo sic: eo generaliter qđ sanguinetur: qđ humidus pilo qui generat er fumo: Po sicctus uisus est inter humiditate: sed pili extra gē. ¶ Quapp qđcūdo arguit: eo multa alia nūtr vī canes. Iupos etc. ¶ Sic pilus nō hñm qđ dē respūsiōne: vel carabes hñm alā lares. b' ¶ Nos aut cē. ¶ ¶ Probat per expēntiā z pz cē. Dubitat qđ vī qđ pilus

congelata remanſit. De oſtea eſt os: ipſum nāq; omnibus membris durus eſt ſtit: bñdus tamen pilis eſt. Oſſis nāq; generatio eſt ex ſanguine: cuius fumus eſt foccus qui humores naturales euectat locutus in eis. Quapropter os multa nutrit animalia. Pili vero nullus horum nutritur aut fortasſe ſi nutriti eſt eis aliquid valde eſt ſarum tæxtranei: ſicut exiſtimant quidam q̃ perſertilio nes eos digerant t̃ in eis deſcendunt. **M**os autem cum duas quāritates oſſis

bra post os: immo est de natura ossis: & sic se habet ligamentum post cartilaginem: & corda post ligamentum.

[illegible][illegible]

Jacobus

et spermate que sunt finidum partium nuebua preter carum et adipem, Et alia sunt que et sanguine generantur sicut adipe et caro. Quod enim est per
ter hec duo et onobis generat spermatibus. Sed et alio generatio et est et
soliditas habet in corpore inarian sufficientem et virtutem qua reflu
rantur mēba possibilia restaurari carnis hūmū expientia edoce et lipi affir
mat. 6. apho. apho. 19. qui incitū inquit ficit os aut carillago aut nerus aut
marille tenues aut preputiū neq. cretū neq. glitina. et haly. 3. teg. muer
121. Et dicit. 85. q. 9. et reliq. mēba quoq. generatio est et spermate nō pos
sunt et illud ostendit q. est pp pmutatiōe materie et qua generant. Deinde
ostendit q. nō fit et sanguine cuius fūmus et sicus. Nismo q. sanguis est ca
lidus et humidus nā vitū dicit prin. c. pmo doct. q. quēto ergo et fūmus eius q.
onem illud q. ab alio defendit attestat et q. alio defendit. Sed hōi os gene
ratur a sanguine hūie in se fūmū et delicato a fūmo os debet declinare ad
nigredine fūmū fūmū. Oppōit dicit h. p. in. in. lra. Et dicit pmo q. os gene
ratur et sanguine dupli. pmo q. sperma et quo formatur os. pua fit san
guis. Et sanguine n. pfecte cocto vīs ad dealbatiōe generat sperma. Sed q.
in formatiōe osium et spnate nece. Et est magna fūmū pōitiōe pū
pente. impossibile n. esset pntis osia oia et alia mēba spermatica fieri si nō
multiplos sanguinis ad hec fōmā alia adesse q. semini partem. Et sic san
guis alterat multipliciter a virtute imutari in hūmū et mēba: mēbos fōmā
q. fic. n. et sanguine pūm fieri mēba spermatica sensit Bal. 2. de copler
nibus in p. n. c. 2. dicens. Et ostendit vel eūstis aialia pua nō est nisi et san
guine et spermate. Et hec quidē nō nō sunt nisi calidi et humidū que de in
de de mēbanter passatiles descēdant donec et eis pocrant pūmū pānū et
v. nūce et vīsera et vasa postica generant postremo oia et vngues et cartilagine.
Et dicit q. in sanguine et quo fit os et os fūmus sicus qui locatus inter bō
res nāles et abus fit fūmū pte terrestres melacholice que cōmote a calore nā
qua fūmū oia fūmū multū pte terrestres melacholice que cōmote a calore nā
li effūmāt et eptic cant massas. Et hāc ptes terrestres vocat Aristo. 4. metho.
inac. ter. 41. dicens. Sanguis quidē bue inae magnas terre p. q. frigore co
gularur. sūnt ergo oia et spermate et sanguine deficiat: nūm a pūbus eōi
terrestribus et fūmū fūmūstūm a calore nālī. Et dicit pūm obiectū dicit q. oia
mēba spermatica partim et sanguine generata sunt pūm q. hūi sperma et eōi
mēba spermatica partim et sanguine generata vocant. Ad sēm dicit q. os de
pūm et p. principale fundamētū spermatice vocant. Ad sēm dicit q. os de
perditūm nequit regenerari neq. si fractū pūmū ab defectu principalis pū
mū mēba spēs. sequitur. Ad tertū dicit q. sanguis multipli. diuersat. Quidā est
māe spēs. hūmūstūm. Ad tertū dicit q. sanguis grossus terrestis et melacholice
subtilis aereus alius subtilis aquosus alius grossus et fūmus sanguis nō est
et talis fūmus fūmus et sic fūmus. Ad quartū dicit q. fūmus sanguis nō est
niger sicut fūmus aut fuligo lignis: et dato q. esset niger resolutus a sanguine
hūi fit os: oia q. sūnt alia q. spermate et quibus pūnt vinctum sanguinem
et trahunt pūm ad nām fūā. Tertio dicit pū. pūm os aut in fūcitate est car
tilago et Bal. pūm de complexioniōe in hūie et et car. tilago et sic nūm nūm

Fen. I. primi

rina. Ad secundus dicendus q̄ ille plus calos: est a corde vel plus calos: amia
lis qui regit̄r est a cerebro. Cū tributar̄ viri cō sit completio: t̄m̄ sic vel
humide vir q̄ humide per Auer. colligit̄ fo. probat̄ q̄ est mēb̄us: fide spi
rituoso: q̄ sanguineū: igit̄r est humidū. Unde Gal. p̄m̄ de cōplexionib̄us
ponit cō maxime sanguineū ponit etiā f̄uiofom. 7. lib. de iuuacūte mē
b̄os: z ab Aui. in prin. libri de viribus cōp̄is. Ad plus magna pars cordis
Amplius carnis carne ribeatis

z piloruz in pondere equales assumpse
rimus: z ea in cucurbita alembico super
posito distillauerimus egredietur ex os
se plus aque z plus olei z remanebit ni
qua fecia. *De* ergo pilo est humidius.

Post os autem in siccitate est cartilago. Postea ligamentum. Post chorda. Postea panniculus. Postea arterie. Post vene. Post nervi motui. Post cor. Post nervi sensus. Morionis enim nervi frigidiores sicciores et simul existunt temperato.

mirandū est si in corde est aliqua completio cōveniens huius tactu: si tūc nō
operatur cū illa. Alij dixerunt qd. tūc in se est calidus & siccus: si rōne effectus
est humidus qd. effectus est est spūs. Cūto in de operatione cordis diffinitū
quēdā est propria quia preparat bili nutrimentū: sic operatur materia rēca: qd.
nutrimentū cordis est siccū: alia est cōis quia pēparat nutrimentum pco alia
mēbris & vitū cū materia humidā vt patiatur ab alijs mēbris: hic eo
suenti querere vtrū cū dico: eo est mēbris: organici calidit: cōplexiōis & sicce
vt humidū debet intelligere de corde cū toto spū & sanguine quibz se
z in ius auriculis & pōno vna pōsitiōne qd. vt intelligi de corde qz tanto
spū cū quanto facit opatiōes fusi organicas & non cū spū pōssibili
mēbris. Non cū illa parte quia non indiget per se quāta sit illa pars nō est
bis notum. Raro est vt pōnenda cōplexio cordis sicut epātis & stomachi
altos nobilis iniquitū sunt vtrags organica & principalia vt nobilia. Sed
est vicinus epār calidū non includimus sanguinē qui in mēbris pēlissit vt
accipimus epār qstūm ad carnē fusi vt dicit Alu. vt qstūm ad sanguinē qui
in eo est vt dicit Gal. pmo de cōplexiōibus chz dicit epār esse sanguinem
pōst eo. Similit. qd. vicinus stomachus est frigidus non intelligimus de eo
qstūm ad chylū quēdā de mēbris. Sed ratio completio nāis mēbris non est
dicenda talis cū eo qd. quibz mēbz non vs ergo. Tertia ratio per id cō: non vs
pōm in cōplexione per qd. non agit operatiōis organici bili debitas: sed per
spūm qui vs transmittere sine transmittit non opatur fusi operatiōis: qd.
opatio fusi principalis est generare spūm sed fusi cū toto spū non generat: qd.
transmittit sicut epār cū toto sanguine non generat sanguinem. Cōsiderandū
qz hic tūc qd. semper de spū cū qto agit eo: transmittit in mēbris: sicut epār
sanguinē cū qd. modo alio facit transmittit de illo qd. pangs in eo erat: & sic
de dit bili sanguinē pntuere: sed tūc qd. mōm mensura spūs sic fit illa quā transmittit
tū simul cū illa quāqz eo facit fusi operatiōes: hic ab eo quā alius

De partibus

offe. Et illud obicitur. Ipsum est hoc qd est minus duru z minus gravior qd
esse. Sed et qd est placibilis ficut videtur in cartilagine auris z naris. Ter
tio est hoc qd ponit media inter ossa magni molis ne sit tangenda pte duricie
committant. Quarto dicit qd post cartilagineum est ligamentum in ordine sci
corum membroru. Ipsum enim est mollius z ztibilis cartilagineo qd substra
ta ossis trahit originem. Quinto dicit qd post ligamentum est chorda: ppa
tam copiat neruo qui mollius est ligamento z erit a multulo qui partim est
carnosus vnde alioquin contrahit humiditatem. Sexto dicit qd post chorda
est pancia in cartilagine. Et illud intellige non de pancia habentibus p
rimos villos sibi intertextos et arterie z venis: nec de pancia illis ordinatis ad
sensum tactus ficut est cutis. Sed de pancia illis ordinatis ad custodiendum z
z continendum z suspendendum mēbra quibus circulantem contextus et filis li
gamentoru vel aliqua simili duria substantia. Septimo dicit qd post pancia
llos sunt arterie in ficitate. Sz atra dicit est pnia arterias esse calidas a san
guine z spū quous continent: ergo similiber dicende sunt esse humidu pp san
guinem que continent z aerem quasi affluide attrahunt. Et dicit primo qd non
est simile qd facilius est frigidu calefacere qd spiritum bumectare vt dicit post.
Et dicit qd eo cal: vehemens sanguinis z spiritum existunt in arterijs possit
disponit arterias ad ficitate qd ad bumiditate. Verūtem hanc bumiditatis
z aeris affluide attrahit necit: aliquid de cōtia arterijs ficitate. Octavo
dicit post venei. post arterias sunt vene in ordine ficeoz. Et hunc ratio est
triplex. Prima est qd vene habent totum ab humidior corpore fias epate fias
Sal. Arterie ous oriuntur a corde qd est ficitate epate. Secda est qd arterie sunt
in affluio mortu vene vero nō. Alortus aut est defecatus z reolutus. Et er
ta est qd sanguis venalis est bumidior z minus calidus arteriali. Tercio dicit
post nerui motuii. pti venas sunt nerui motuii in ordine ficeoz. Et Sz atra
neruoz bumiditas affluide est motu reolutum. Non n. solum se mouent que
ad nodos arterie: fed mēbra alia z vniuersum corpus. Item nullu in se con
tinent bumorez qd bumectent ficitate vene continent sanguine: imo sunt pti
spiritibus z inuiz bumoz. Et dicit pmiu die qd motus inoderat defecant neru
os vt apparet in labozantibus foetoz et affluide quoz neruita alia ficitant
qz retrahunt quasi spasmu fias moderat nō: imo in ficitatibus z sunt ut attr
ahunt neruis ptiu alimentu z eos roborat. Et dicit pmiu die qd nerui nō hab
z caliditate manifesti fias qia cōtineat bumoz affluide ficitate est hnt potatotes
in gbus recepti z digerit ptiu alimentu ipsos: vltra hec die hnt potatotes
neruos motuos bumidiores vene. Pmiu est hoc origo: oriuntur n. oēs vel
a cerebro vel a nucha z vtriusq substantia est multum humida z mollis. Sz atra
cūdu est hnt z tegni. Et ppter hoc fit opilatō in neruis ficitas palfim
difficile sanatiois ppter ea: qd nutrimentu nerui est propinquum cuius natu
re. f. bumoz grossius et confusius qd spiritus cuius est fiam hanc roboratione
et torioz in grossitudine z vifcitate. Decimo dicit qd post neruos motuos
est cor in ficitate: z de hoc supradictum est cuqz de cordis caliditate agebatur.

De complexionibus etatū. Capi. iij.
Tates omnes sunt
 quatuor. Etas adolēdi que vo
 catur etas adoleſcentie et eſt ſex uſq;

[illegible]

¶ Undecimo dicit pmo qd post co sunt nerui sensiu in ordine siccoz. Dicit
2. cōparans neruos motuos ad teporati pta ad cutē vel temperaturi ad pō
dus qd sunt frigidos et siccozes pta. Dicit. 3. cōparans ad teporati ner
uos sensiu qd sunt eo frigidos qd sūt multi siccozes et forte sunt ei ppm
qui in siccatē. s. nec a tepō valde remoti sunt in frigiditate. ¶ Attende bi
pmo qd non eos nerui sensiu sunt cōlis humiditatis et molliciei immo nerui
optici qui visu dicunt sunt adeo molles et humidī vt videant eis po sine
dullis cerebri et colore et pssentia et alio obsequi vt ait Gal. 8. de vili. pti. ca. 7.
¶ Ido item neruus numero b ptes multū diuersas in humiditate. Nam in
pncipio sui erus est vebemētis humidus et familiaris cerebro vel nucleū vide
oīz et qto plus elongat ab origine tanto magis diffusus ē. ¶ Attēde 2o qd m
ius loquendi quē b dicit pñ. circa neruos sensiu molles non est factus determinatus:
immo dubius pp hoc adhibet dubitatio foris et cōfus in hoc qd dicit et nec
ēnt in frigidity sunt ab eo valde remoti. ¶ Hoc pñ. sciti nō pōt qdūz frigidū
sunt: hoc forte scit pp magnā differentiā quē respit in eis tam et pte radicā
a quibz pcedunt et vicinitate vel distantia a sua origine qd est pcessu autē. Gal.
2o pmo de cōpōnibus. c. vli. dicit de ipso loquū. Nerui inq. molles i.
sensiu sunt sū nam cū in mediocritate inter caliditē et hu. s. in altera op
positionē nō est neruus mediū inter caliditē et fr. veritamen cū diminū
to a caliditate est sū diminutionē sanguinis in eo. ¶ Attēde. 3. qd nerui sen
sui ideo facti sunt molles et quasi mediū inter humidū et siccuū vt formas tan
gibilium facilius recipiant. Eius rei signū est qd molles carū et neruus sunt
magis sensiu: et psequenti mei apno. 3. de aite. tep. 94. ¶ Non sunt etiam
dicti nerui multi elongati a tēpore in acutis vt melius et pfectius de tangi
bilibus dicent. Op. n. organū cutisq. sensus esse denudatū ab excellentia qū
ratum sensibilibz. ¶ Duodecimo dicit postea cutis. 1. pōt neruos est cū in
ordine siccatio.

[illegible]

ad. xx. annos. Postea est etas consi-
stendi quoe vocatur etas pulchritudinis
z est fere vsqz ad. xxx. aut. xl. annos.
Et est tertia etas minuendi cum virtus
non amittitur manifeste: et hec est etas
senectutis que fere est vsqz ad annos. lx.
Et est etas minuendi cum manifesta
virtutis debilitate. Et hec quidem etas
est senium et finis vite. ¶ Adolescen-
tie vero etas diuiditur in etatem infan-

tis vt dicit Aug. 2. Gal. ponit. 6. de regi. faui. diffinirent aut etates pma diffi-
 ctio in quoto: ficut quito: 3. manifi. fcas diuerfates inueniunt in toto vite i pa-
 ctio: in pma. n. vite quada3 pma inueniunt in qua corpus vix erat i hanc
 mundum tendens ad pfectione per augmentu i fupplu huiusmodi excoctioes q
 bane dnt etate adoleni. augendi vel fupficiendi q3 dnt effe vfg ad .30. an/
 nofer e i dnt fere vterfate affe in hoc fm difpofioe i colectiones diuerfa
 huius in fequenti quada pte inueniunt corpus ftare in hac fua pfectione i
 non plus dnt i hanc inueniunt durare qnq3 annos i hanc i coptuando pce
 dentes durat .35. annie vel .40. annis: p3 aut b effe: vel q: p3 totus durauit
 .35. annis q: flatus durat .2. annis i hanc etate vocant pulchritudine: q: tunc
 oibus coletis mebris b pulchre effe in alia parte tpis: p3 hanc inueniunt
 hoiem iudiciu in virtute i potentia fua calore nati h3 no diminutione mani-
 fefta i attribut fibi ipfe latius cum dixi fere in poftrema parte tpis inueni
 manifefti defectu i tendenti ad morte b hoc etas effe finis vite i appet q3 Aug.
 no determinat quid p3 in illa diuerfate hoiem i mefura vite. Ad p3 rariu
 dicendi q3 tpis diminutione effe diuifum in tpis diminutione occurre i mani-
 feffe. S3 in p3 dicata tpis augmen pot videri. Dicendi q3 tpis augmen h3 ala
 diuifiones euidentes vt apparebit. Ad p3 dicendi q3 no vocat etas adole-
 di. i. p3ficiendi q3 addamus n. pot videri al videri: q3 temp plus moiti appet
 pinqumq3 vnde. 34. epifola ad Lucillu Seneca ponit q3 o die cit mozte pa-
 timur: nos in nofta vulgari cantamus diximus q3 b3 fit inceptu viuere i mo-
 rised vocat etas adolendi: q3 augemur in quantate i pfectione opationu.
 i Adolefcenre vero x. [G. 2. confiderandi q3 in hac etate que effa i pncipi
 po habitatu vfg ad .30. annos funt .3. notabiles diuerfitates: i3 hanc etate
 tem in .5. mifit. f. in etate infan. n. locutionis dicta ad infan i non poffit
 fibi terminu poptu multam diuerfate3 pueror: in hoc quada. n. etas quida
 valde late loquunt i ambulat: ideo dicit aliqui hoc tps etas. i. annos alii
 vms annu: etatem centu plantatu x. i g3 aduicunt tps effe vfg ad .7.
 annos alii dicit quatuor: etatem confumptionis b etas effe vfg ad .11. vel
 12. annos alii vfg ad .14. i dicit etas fumptionis fm fratem alteruq3: cal-
 lidum menseffe incipit pceptu humidi i diari fuper illo vel dicit q3 ipfi for-
 titer pceptum i modicam mouentur motibus etiam pceptum i ad libid
 nem aliqua n. q3 poffit fperma emittere: fed aliqui vto fcas tam incipit agi-
 rare i incitare genitalia: vnde delectant illarum partium tactu i pceptione
 i intelligunt hoc ab Arifto. vnde de generatione p3 alium petulu

De partibus

[illegible]

4.26. poble. vehementia natiuitatis. i. iam dentes primi ceciderunt & cōpleti sunt. 2. al. necessitas anteq̃ polluitur: quoniam possum emittere i sperma
4. Deinde 26. i. Ellice est quarta etas 7. q̃ tps barbatōis est valde diuersum in diuersis iō tps non posuit dicunt quidā q̃ durat. 14. vsq̃ ad. 15. q̃ bec etas pubertatis. Sed pubertas incipit in. 17. z in. 25. finit: vt in 2m. apho.
5. picule epilenie: q̃bus autem inire in alcutur: postea est quinta etas & 25.

[illegible]

Jacobus

pedibus: mover tamen brachia tibias oculos et alias partes corporis motibus debilibus et imperfectis. Secunda est etas plantatiua denumque que est postquam per ambulare incipit et anteq̃ sit fortis ad ambulandum. s. et hoc est quando gangue nōdum replete sunt oibus dentibus. Tertia est etas coeufilonis et est postquam vigotus est puer in motibus. s. et coeufillonibus mēborum et creuerit sibi dentes et anteq̃ pollatur. Quarta est etas pollutionis que dicitur arabice algulemāte et reache: est cum ab eo egreditur spermā et perdat quousq̃ barbeficit. Quinta est etas fortitudinis et perdat quousq̃ cessat copus augeri. Queritur primo quare adolefcentia subdividitur in etates et alie etates non subdividunt. Dic id id esse quia: maior est diversitas in adolefcentia quo ad regimen et motus et mores et egritudines occurrēt in quacūq̃ alia etate: et vitigut cuius partē adolefcentie propriū regimen ordinare diffinit et in .5. partes: vit etiam cuiq̃ earum propriū egritudo designatur sicut designat Hippo. 3. apbo. can. 2. illo. In etatibus vero 12. alia accidit: et alie tribus non canonibus sequuntur. Querit Secunda quare adolefcentia non diffinit numero annorum quibus etates quas complectitur adolefcentia: quia et infātia duret oibus primis annis et oēstus plantatiua tribus annis sequentibus et etas coeufilonis 7. annis et etas etas pollutionis sic sequentiū annis 12. et etas etas fortitudinis ad initium iuuentutis. Dic q̃ sufficit per quo distingueret vel per diversitas tanta est in eis q̃ sepe vna per occupat tempus alterius et conuerfo. Quidam enim incipiunt habere dentes in fine primi anni: alii poe tertium: quidam incipiunt ambulare in fecūdo anno: quidam in fine tertii vel quartūdo: cū in quarto alii in fine quinti: quidā polli incipiunt in .12. alio hoc faciēbus post .14. et sic de alio. Querit etas quoque: principales non omnes habet opera quibus manifeste se se inuenit distinguantur quēdammodum etates in adolefcentia complectē: sed hic distinguantur numero annorum. Queritur tertio an etas consistat latitudinem habeat pluriū annorum. Ergitur q̃ non: homo quasi flos egreditur et contitit et fugit velut vinba et nunq̃ in eodeg flatu permanet: nunq̃ egro dū est in statu coesistente. Secūdo nunq̃ principia vite que sunt calos: naturalis et humidū radicale pluribus pssunt annis in eadem mēsurā: nec vno vite: quia naturalis calos non cessat depascere radicale bu midū: quo usq̃ moe humanū multū ita purum potest refauiari sicut pū sitauretur depauium totum emundum. Tercio sic reon non naturales et alia pē sunt: alioquin vita possit perpetuari. Tercio sic reon non naturales et alia pē innumera continue et incensatur copus humanū alterant quare nunq̃ pssunt ipsū consistere in eodem vigore. Quarto si pssentia vel iuuentus pssent rēbus annis durare quare sequitur q̃ homo constitutus in fine iuuentutis nō rēbus annis durare quare sequitur q̃ homo constitutus in fine iuuentutis nō est propinquius mortē q̃ quando est in principio eius quo est manifeste falsum: consequentia tamen patet: quia principia vite sunt in eodeg mēsurā et eque forma et virtutes omnes: sicut ergo sufficeret effodire corpus quingus annis in eodem statu. si a principio iuuentutis vigis inueniret: sufficient rui flos effodire alio quingus annis et sic consequeretur. Quidto quāto calos effodit et acutior: tūto fit maior resolutio humidū radicalis: et acutius: q̃ non est minor dem rursus: sed in iuētute calos: effo sōssimū et acutissimū: quare est acutior cū calos pueritē vit dicitur statim et est incutus siccatur quare est acutior cū calos fit lima calosa. Est si flos q̃ nullū refauiari sicut mulum resolutū non est et tamen ita purum. Oppositum dicit bīc pē et cōsumus schola et fama. Querit de etate coesistente dupliciter intelligi potest. Quomodo sic q̃ sit coesistentia seu permanentia omnium virtutum tam naturalium et vitalium q̃ animalium et suū in instrumentis suis equalibus temperantia coequalitatem et puritate ptece et adequate. Aliomodo q̃ sit coesistentia seu permanentia vniuersalitatis mulchendi et vniuersalitatis coloris et perfectionis operationis.

Secda ratio cois: coplerionis naturalis: prin^o dñt z principia coplerionis et
igitur he completiones dñt: pñta est nota: probatur aia: nam calidum
naturale z humidum sunt in nobis vñ p^o pñ^o coplerionis que sunt in nobis:
calidum aut naturale copparati ad humidu vt quale est principiu naturalis
coplerionis: q: si excedit multu d calida si parū d frigida coplerio z si hu-
midu excedit d humida zē. Sed calidu copparati ad humidu in rōne quanti

Postea est etas concussionis que q̄dē est postq̄ vigoratus est ⁊ creuerūt ei dē res ⁊ anteq̄ polluantur. Deinde est etas algulemiati et reach idest cum ab eo egreditur sperma que est quousq̄ barbescat. Postea est etas fortitudinis:

statis et copleto naturalis sunt huius: copleto etatis terminat ad in-
temisem naturalis non ita terminus eius potest dici opationis pfectio. Quia
ita ratio copletoe naturalis corrupta inducit etatis: igitur ut probatur
austis: calida et fcca copleto naturalis veniens ad senectutem frigidit et fca
caus: etal. ponit in re. in illo ca. decedente. Sosted frigida copleto non est ca-
lida. Quinta ratio qd etatis includit quoddam qd non includit copleto natu-
ralis: qd includit calidum etiam in humidit: sed naturalis hoc no includit: igitur
ut vint. Ad ponendu qd credimus verum in hac qone premittens quid fit
copleto nalis. Et dicamus id in quo ois contineatur copleto nalis est
est copleto qua homo bte et principij generationis et qua perficit opationes
suas: etia fit qd bte possit dici naturalis vs factus colerice et talis. Ita c-
pleto naturalis dicitur est in fuso modis fve fctis: quod est calida fve co-
lerica: quodam frigida fve pblegmatica: et quod temperata et. Scbo con-
ferandum qd copleto naturalis b latitudinib: copleto calida mea repert
plus calida et minus calida et fce de alia. His habito bte qd nalis con-
pleto sua vna res fve copleto: et non imaginis: in me. a. formaz qualitat
us fve duas res quatuor vna fit mea copleto naturalis et alia fit mea con-
pleto etatis. Sed mea copleto naturalis fuscendo in tempore per par-
tes fve latitudinis dicitur copleto etatis: verbi gratia ego natus sum c-
plexione calide fve puer calide copletois et fui iuuenis calidus: et sum te-
ner calide copletois: hoc probatur rationibus: pmo fve copleto in te
et copleto mensurata tempore est vna copleto sicut albedo: est albedo bo
die et cras. Sed copleto nalis est copleto in te considerata et copleto etatis
est copleto tpalis: ergo fup vna res: pofit copleto naturalis effect alia con-
pleto ab etatis: ita copleto nalis non inueniret: nisi in instanti: pbat pnta

De partibus

de quo ad sensum iudicium. Hoc est primo de primo fluctante dictus est
de temperato ad iusticiam q̄ etas cōfistēte p̄mōmodo intellecta non du-
rat per annos neq; per diēis: sed pertransit in oculi actū. Istud probat ratio
nes ante oppositum. Dicit secundū q̄ etas cōfistēte secūdo modo intellecta
durat cōmmitter pluribus annis et in virtū vicinū temperamento boni regi-
minis durat cōiter: 30. annis vel eo circa. Ita 25. annis vixit ad 35. vel in pot-
tibus sub celo proprio a. 30. annis vixit ad 40. Istud docet experientia et cōis-
medicorum sententia. Q̄ queritur quāto annū in senectute virtus non mi-
nuitur manifeste sed occulte quibus signis? Infirmitas et tūentia. Dicit q̄ per
sp̄sacat intendētes fenes inueniuntur frigidores et acuti ventero et continuā-
dantes in super fluctantib; et in illius potestate. A causis infirmitatibus maxime frig-
idum et rugę et canities venire incipiunt. Q̄ queritur: quāto quicq; est naturalis
terminus finis? Dicit q̄ tempus cremen- et flama effluē: sic ergo tempus cremen-
tū naturaliter finis. Q̄ queritur: est tempus decremētū hominis natū-
rale? Respondet q̄ 35. annorum vel 40. in fortibus et bene natus ita tēpus
decremētū erit. 35. annorum vel 40. erit ergo terminus finis annis 70. vel
80. in roboris. Et si contingat parum ultra vivere residū erit labor et dolor.
Iura illud pp̄be. Anni nostri curat aranea meditantur. Ite reputantur in
tutiles fides aranea teneas telas decem annorum nostrorum in tēpis. 70. annis.
Si autem in potentatibus 30. annis et amplius labor et dolor. Tūci vero opti-
mo est q̄ terminus naturalis finis est 35. annis. Dicit enī sep̄ dūo tribus
annis et cōtē tribus sepius. In nouem annis et equū tribus cambus idē. 27.
annis et hominū tribus equis. Si annis. Et Seneca refert Platonē fuisse fa-
crificans athēsis: q̄ vixit novis non annis: sed diebus. Si. qui numerus an-
no cōnatūralis est vite humanę. Alij dicunt soli deo referatū: q̄ cetera co-
gnitionem termini finis. Iura illud Job. Breues dies hominis sunt nunt
nunt mensis eius apud te est. Et vera sic credo. Nūmo q̄ paucissimi sic na-
scuntur: tūci apti attingere terminum naturalem censent. Secūdo co-
nditiones materie sunt infinitę: ideo inscribiles a nobis: vtiq; Quæro 6. col-
licet capi p̄mo. Tercio sciri non potest ad quāto p̄posito calorē natura-
lis ad hūmūdm radicale p̄ene q̄ mensuratur duratō hominis cōs lateat
omnes sensus et non cadat sub hūmana ratione. Quod si experientie stare de
criterio ratio: senice tibi occurrerit experientiā materia cū ne ipse cognoscas
quāto naturaliter oppent et quā p̄ueniunt tū morte et quā sono aliquo singu-
lari gratie vix singulū vltra cōmūm hominū valens. Quarto diffi-
ciliū est inuenire causas seruatiōis sanitatis humanę. si lex res nō naturalis
omnes prodiciat. Quāto si possent inueniri propiē omnes difficiūm est
eas applicare sine errore oī vel in quātate vel in qualitate vel in tempore.
Secūdo homo p̄ter bec omnia subijctū infinitis miseris pestilētie famię
gerit mortuū terrę diluuiūu vortuūm fulmīnū et similitū abiectionē
nūm humanū vitæ. Tercio tamen q̄ terminus naturalis finis hominis fa-
ci si semper quem describit Sal p̄mo tēgīs: non est. p̄cul ab anno censitiō.
Quāto enim finis vix attingere censitiūm annū et quidam parum vltra
transit. Trippo. quem Sal. Cetera temperatū reputat vixit annis 90 et Salie.
88. v̄ refert Itāly non obantibus laboribus suis inuenire. Et 61. 6 scribit
q̄ tēpus 110. est v̄ dicit deo. Non permancbit spiritus meus in homine ineter-
num: quāto caro est erigās deo illius. 120. annis: 2. Eccl. 13. scribit. Illius
res dieiūm hominū et multūm centū annū. Tercio 13. q̄ prohibet aut vi-
tino miraculo aut influentiis celī vehementer fauētib; et p̄cipiis aut ne
dicere beneficio terminum finis longe vltra 100. annū potest. Dicit ap-
probant bystorie plerūq. Quinū quidē miraculo quī omnia obducit nū-
tū fuit creatōis: et omnia quęcūq; voluit duratūm fecit in celo et in terra. 37.

Capit. III. Doctrinæ tertie

que ē donec desinat crescere. ¶ Infantium^o vero solum ab infantia vsq; ad iu-

Jacobus

uentibus quoniam te
rioribus: ut tota eius

Gen. I. primi

uentutē complexio in calore fere tempa
to ⁊ humiditate fere superflua existit.

De partibus

De partibus

am quando triferā est fm quod
magis vltimum ea: hec Italv.

corpora equaliter sunt humidiora. **A**ima in tres: primo ponit que est coelestis adolefcentium ⁊ iuuenium in caliditate: ⁊ hoc complexio fenu ⁊ decrepitio: tertio ⁊ sumitur ⁊ ibi ⁊ fœcundum ibi terna. **Q**d ergo ⁊ hoc accipimus. **A**ima in duas: primo ponit. **A**uer. opinionem: ⁊ **B**aleni. fecunda ibi **S**al. vero. **A**ima in duas: primo ⁊ mittit complexionem adolefcentium: secundo ponit opinionem illas ibi secunda. **A**ddici. **D**icit primo qd complexio infans ab ipsa infantia vix ad iuuentutem solus. i. accipiendo solū hoc quod est dicere adolefcentiam. **C**onsiderandum fere superflua: qd respectu scititatis iuuentutis est superflua respectu ipsius adolefcentis et debent augeri non est superflua.

[illegible]

Jacobus

lum voluit caliditatem infantium esse in ultimo comparatione ad alias etates: ita q^d boia calor: in infantia est tantus q^{uo}d g^ris v^{er}geti fⁱⁿ natum. Et t^{er}cio secundo q^{uo}d princeps loquens de humiditate infantium fⁱⁿ sit multum intensa: non tamen absolute dicit eam esse superfluum sed fere superfluum. Et hoc ideo quoniam humiditas fortis necessaria est infantie: vt materia membrorum va- leat extendi & membra ipsa ad crementum pertineat. Iuxta illud Galienus de eadem de complexionibus ca. 7. Natus boia natiuitate & parte corp^{is} postq^{uam} natus fuit in ultimo exiit humiditas & lunioitas & neq^{ue} v^{er}o v^{er}o ipse humidus pulsatilis & non pulsatilis aut viscera eius aut caro ipsius sunt in alia boia q^{uam} hanc o^{mn}i- sionem tantum. Certe autem etiam ipsiusque tamen illa q^{uam} sunt o^{mn}i sunt sic: etiam si figuris o^{mn}i figuris q^{uam} multo q^{uam} nurrunt infantes equet^{ur} & recti- tate v^{er}o figuris o^{mn}i figuris & o^{mn}i iunctoribus q^{uam} sunt in eis sic eguntur & aptantur v^{er}o figuris & cetera. Et si tu experias ad animal cum nascitur & co- medierit ex ipso aut anatomizauerit aut asperierit ipse inuenies eius carnes multo miscellanq^{ue} & mollem & inuenies omne genus ossis eius simile ca^{te}o cu^m coagulatur: dicit Galienus.

Coagulari videtur. Et sic. ¶ In ipsa parte secunda secunde particule pau-
me partem capitulo pauis capitulo pennisio q̄ antiqui disceptauerunt inter
se de pauis caliditatis pauis pueri et iuuentutis. Primo rectat p̄ncipio op̄
mionem dicentium q̄ calor pueri et maior calor iuuentis. Secundo rectat op̄
mionem dicentium q̄ calor iuuentis et maior ibi Et ex eis fuerunt ¶ Tertio re-
ctat opinione Galieni dicentis q̄ in puero et iuuenē et equalis calor ibi ¶ Sa-
liens vero ¶ Quarto reprehendit duo dicta secunde opinionis et tangit qua-
tuor. ¶ Primum male istimbe puerorum ibi ¶ Quod autem dicit.

quatuor prima parte dicitur quod sunt aliqui et antiqui medicis qui dixerunt quod
 caliditas pueri et maior caliditate iuuenis et assignant fieri hoc quatuor ra-
 tiones. Prima ratio est ratio quod pueri crescant et iuuenes non: crenentium autem
 a fortitudine caliditas venit dilatantur materiam membrorum. Secunda ratio
 est: omnes operationes naturales appetitive cibi et digestionis omnes sunt in pu-
 rio maiores et diutius moantes: id est perferentes. De appetitu maiora fa-
 ctio constat: quia quasi semper pueri esuriunt. De digestionis probatur quod pue-
 ri digerunt cibi quantitate quam sufficit restaurare deperditum et augere co-
 pus. Iuuenes vero solum digerunt cibum pro restauratione deperditum et
 in iste operationes sunt diutius moantes in pueris apparet: quia perferunt in
 iste viginquibus annis. Iuuentus aut raro durat decem annis. Tertia ratio est:
 caliditas innata quod inest pueris a spermate est magis agere gatum: nam coloris
 et a tempore nativitate vsque ad videntem tempore extenditur fieri estensis
 nem humiditatis radicalis qui adberet sicut mēbra omnia tam spermatica quā alia
 extenduntur et crescant penes tres dimensiones. Sed virtus intra fortiori est
 seipsa differat et extensio: ergo virtus caloris innati est minoris tempore. Cum ergo con-
 tinet ratio caloris: naturalis in pueris est maior aliquid de eo reformatur cum bu-
 nue a tempore nativitate vsque ad motem caliditatem de eo reformatur cum bu-
 nido radicali tempore depaato tam ab eo quā a calore aeris non continens:
 sequitur quod quāto vicinior est nativitati tanto est integrior et maior. Attēde
 hic primo quod hoc aduerbum comparandi plus in prima ratione vbi dicitur.

nota: quia congregatio calidi in minori materia et non preterisse multus tempus sue durationis est causa quod calor sit fortior et minus debilitatus et cause opposite sunt cause oppositorum.

¶ Et ex his est. ¶ Hec est opinio contraria que primo inducit quartus
rationes: secundum soluit motus predictæ opinionis et inducit signa ad probā
dum dicta in solutione et in rationibus: ibi. Desiderium. ¶ Secunda ratio. Quia
et sunt melioris digestionis et hoc ex calo
re. Desiderium namque non est ex calo
re sed ex frigidityte. Ideo caninus ap
petitus ex frigidityte sepius contingit.
Signum autem quod vehementioris istum
bre itaq̃ existat est quod neque nausea accidit
eis neque vomitus neque fastidium quem
admodum contingit pueris propter di
gestiue eorum maliciam. Et signum quoque eorum
complexio magis cholere pertinet et quod
ocis eorum egritudines sunt calide sicut fe
bris tertiana: et eorum vomitus totus est
cholericus. Egritudines autem pluri
me que pueris eueniunt sunt frigide et hu
mide: et eorum febres sunt plegmaticæ.
Et plurimum quod vomunt est pblegma.
Et augmentum quod est in pueris non est
per fortitudinem caliditatis eorum neque
est nisi propter multam ipsorum humidita
tem. Maximum autem eorum desiderium
significat calorem eorum diminutionem.

sequentia est nota: quia digestio fit calore. Hec opinio soluit ad motum que
dam prime opinionis. scilicet quod pueri sunt vehementius appetitus: quod concedunt
et arguunt ex hoc contra eos: quod appetitus fit a frigido quod probant: quod appeti-
tus caninus fit a frigido.

c ¶ Signum autē zc. ¶ In hac sa parte probat q̄ dixit in quarta rōne que destruit secundā prime opinionis: dixit autem q̄ iuvenes sint vehementior appetitus signum eius est: quia ipsa perseverant non nocita: vnde non fit eis nauſea zc.

d. ¶ Et signum ꝛc.] ¶ In hac tertia parte probat quod dixit in secunda ratione: ꝛ patet.

e ¶ Et arguentur &c.] ¶ Hec est quarta rō q: in qua soluit ad primaz rōnez
prime opinionis negando psequentiā: q: non sequit magis crescit pner: q: est
calidior: quia hoc fit propter humiditatem non propter caliditatez: imo sunt

De partibus

Et propter illam plus crescit notat comparationem abusivā in qua non am
hoc extrema participant eo in quo fit comparatio: qz iuvenes non crescunt.

de extrema participant eo in quo non componitur
 Attende de secundo q^d Galienus rectius habet sectas & earum rationes scilicet
 de complectionibus capi. i. primam rationem patitur p^rine p^rine q^d recitabit hic
 princeps sinit in sanguine dicens. Secta prima rationatur q^d sanguis est ca
 pidio: omnibus que sunt in corpore sui naturam & q^d embio forsan in prin
 cipio non est nisi sanguis tantum p^reter parum ei⁹ posse ad vltimum cum
 membra ipsius sunt creata. Et sic facta sunt in ipso alia & vne pulsatile &
 non pulsatile & reliqua membra: non tamen vne aliditate plurimus. Et
 docet ei⁹ et c^o q^d sanguis puro qui est in vltimo aliditate: & si fuerit tunc in
 cludunt ei⁹ et hoc q^d embio est in vltimo aliditate: & si fuerit tunc in
 sano membra calidior est vnebus f^rim superfluitates propinquitate embioni.
 Et c^o et c^o fuerit & c^o. Et in secunda parte vici princeps q^d fuerit aliqui
 et antiqui medicis qui dixerunt q^d calor inatus in vnebus est fortior val
 de. Et assignant super hoc quatuor rationes & rependunt illos de prin
 secta in duobus. Prima ratio est: sanguis vnebus est maior quantitate & ma
 gis spissus. Sed maioritas sanguis & spissio amplius eue attestantur super
 calore: maioritas quidem quia calidius quod est in corpore post spiritum & cor
 est sanguis: vti prius dictum est: spissio vero quia digestionis procedunt in
 gradatim donec buores fiat membra solida: quanto ergo sanguis spissior
 grauius est: et melioris est fortioris caloris naturalis est indiqum.

apparet autem melioris digestio[n]is et totius corporis munditie et infirmitat[is].
Signum autem q[uo]d sanguis est maius q[uam] frigiditas in tuncbus est q[uo]d sanguis
genuis marium plus et fortius accidit eis q[uam] pueris. Secunda ratio: mienium
complexio plus declinat ad choleram. Cuius rei signum est q[uo]d omnes et q[uo]d
egritudines sunt calide sicut feb[ri]s tertiana. Et totus vultus coloris est ch[ol]e-
rericus: puerorum vero complexio plus declinat ad p[he]legma. Cuius rei si-
gnum est q[uo]d plurime egritudines que pueris eueniunt sunt ad p[he]legma: cu-
i[us] etiam feb[ri]s sunt p[he]legmatica: plurimus quoq[ue] vultus ad p[he]legma: cu-
i[us] igitur cholera fit calidior: pueri qui est in corpore et p[he]legma frigidius quod
est in corpore: segit q[uam] iuuenes sunt pueri calidiores. Tertia ratio: iuuenes
sunt vehementius motuosius: sunt enim robustiores. Cuius rei signum est q[uo]d
cui[us] actibus fortius diu[er]si docet sensus: motuosius et fortius non est nisi propter ca-
lorem. Quarta ratio est: iuuenes sunt vehementius istimbe q[uam] pueri. Et si
tellege per istimbe bonam cib[um] tolerantes: scilicet contra illud quod comedit
homo non nocet ei. Et signum q[uo]d iuuenes sunt vehementius istimbe est q[uo]d
accidit eis nauseantia: et appetitus vimenti sine effect[us] neq[ue] vomitus neq[ue]

[illegible]

et Caliditas
et et et
juuenu

per tres rationes antiquoꝝ superius positas. Quidẽꝝ qꝛ non sit equalis in ra-
dice per Auer. qꝛ colligitur etiam Al. poniꝛ qꝛ impossibile est inuenire quo
composita que sunt cois. a. equalia in calore quoz vnus sit ficcus alio. sicut opina-
tur Galen. puerio z iuuenẽ. Quidẽꝝ qꝛ sit equalis per Aui. hic ex summa Al.
Obiisfit oibus opinionibꝛ dicamus illam Antoniũ que magis erit in vsũ
z super qua non videbatur dubitari que erat quod caliditas pueroz z iue-
num est equalis in radice. Sed calor pueroz est maior in quanto z iuuenẽ
est maior in qualitate z hoc est quod dicit Galienus vero ambabus. Sed de-
clarationem puerio dicitur qꝛ calidi est humidus radicale quod est humidus
substantia continuatium membꝛoz acqꝛisitus in prima generatione a sper-
mate kalidum radicale est calidũ fundatũ in hoc humido radicali sed calidus
influenẽ est calidũ quod datur a corde z hic prolongat bis abducentis innu-
duas conclusionẽs scilicet. Prima: calidus pueri est equalis in radice in humido
radicalis: ratio qꝛ humidus radicale in puerio z iuuenẽ est equalis ergo calidus
in radice est equalis sequentia est nota: qꝛ calidũ est equalis in radice est hu-
midum radicale esse equalis: ais probatur qꝛ humidus radicali pueri z iue-
num non aduenit res que ipsũ diminuat: qꝛ talis diminutio fit in fenecture:
ergo humidus radicale continuatium membꝛoz acqꝛisitus a principio genera-
tionis est equalis in radice virgĩs. Secunda conclusio est qꝛ calidus pueri est
magis in quĩtorio qꝛ humidus radicale pueri est magis in quĩto z minus
in quĩqꝛ humidus radicale iuuenis: ergo calidũ pueri est magis in quĩto qꝛ
calidus iuuenis: sequentia est nota: qꝛ quĩtas calidus hic sumitur ex quĩ-
tate humidĩ: antecedens probatur: nam humidus radicali pueri fit nulla addi-
tio per humidũ nutritiale ex quo nutritiale humidus humidus radicale
recipit augmentũ non facit humidus radicale iuuenis: ergo humidus radi-
cale pueri est magis in quĩto: qꝛ aut fit minus in quali declarat tactus: qꝛ sunt
multiores pueri qꝛ iuuenes. Tertia conclusio est qꝛ calidus tactus est magis in
quali. scilicet: ratio qꝛ humidus radicale iuuenis est calidum iuuenis est magis in
quali: neg est diminũ in quĩto: talis diminutio nõ fit nisi in fenecture: ergo hic
complexiones declarat ex 2. rationibꝛ subiectis. Prima: talis diminutio pueri
dant esse notandũ qꝛ hũcidum per se mutet fectus talis aliter vel aliter: ta-
men mutet finem fectus tatem subiecti fectus etiam apparet ex hoc aliter
in compositis: vñ luminis alio alter mutet virũ qꝛ recipiat finem caliditatem recepta in
pore per primo probatur qꝛ pueri fectus calidiores in qꝛto: qꝛ qꝛ in opaco z ita hoc
res in quali: tertio qꝛ sunt equalis in radice in hũido radicali: tibi fa. Ique
nibus vero subiecta. Non tamen. Primo arguitur sic illi habent plures de ca-
loris in quĩto quibus nondũ aduenit res que indurat caliditẽ: alio fa. Ique
tergĩs: pueri fectus puerio ponit mĩ. Notant hic qꝛ dicitur qꝛ spermate in-
teligimus effectus non materialiter. Iuuenibus: hic probatur qꝛ calor iuuenis
est maior in quali: z arguit sic illos calor est maior in quali calidus quoz nõ
aduenit res adque que ipsũ diminuat: qꝛ non procedat augendo gradatim: sic
calidum iuuenis est hũius: ponit mĩ. neg tamen probatur qꝛ calor illos fit equalis
in radice ratio illos calor est equalis in radice radicali cuius nondum adue-
nit res que ipsas diminuat. Sed radicali humidus radicali pueri z iuuenis
aduenit res que diminuat hanc mĩ. probatur: radii illos calidus est hu-
midum radicale sed hoc humidum nutritiale facit: qꝛ operationes cõseruare vel
augere calidũ fenecture vero facit neutro ergo in medio. s. iuuentutes con-
seruabit calidus z non augebit: sic etia calidum cõseruabit humidũ. In
opinio est de magis cecis quã legemẽ z sunt recepta ppter contrariam docen-
tiam: nõ aũtẽ tractatu nostro in hac mĩ magis tractat contra illa argumẽs
quia ppositioe humidũ radicale pueri z iuuenis non est equalis in ef: er-
git per radicale humidũ aut id solũ quod est in pmo infantis cuius anima cõsĩ-
ditur per augmentatũ z certum est qꝛ est augmentatũ et inaequalẽ: qꝛ
est non aduenit diminutio pmo dicendo qꝛ falsus: z cĩ dicitur qꝛ calidus
semper fit calidatũ sed in fenecture non fit vel dicendũ qꝛ talis fit: z tamen
tunc tamen additũ z additũ facit inaequalẽ probatur: qꝛ Antoniũ in fa-
dit qꝛ humidũ in pueris est magis in quĩto: qꝛ augmentatũ per nutriti-
um: contra qꝛ qꝛ est augmentatũ est magis qꝛ est in augere sed nutriti-
um est augmentatũ z pueri est in augere: ergo ex hoc apparet qꝛ quĩd ad
illa qꝛ nulla est. Contra 3. vñ dicitur calidũ iuuenis est magis in quali
qꝛ humidũ est ericatur quoz qꝛ intelligit per magis in quali: vel in gradu
z hoc est falsum non etiã sequitur augere fectus ergo calidũ intensiũ fit intelli-
git in quali. in acurate ratio est verũ sed opinio remanet vacua: nam quoz
qꝛ est hũile calor in sui intensiõe. qꝛ oĩo se habet humidũ in sui qũtate re-
rum aut Aui. non intelligit qꝛ cĩ omĩ cor: inuolutione nullus potuit expor-

puerorum caliditas est maioris q̃tita-
tis ⁊ minoris qualitatis: scilz acuitatis.
Et iuuenum caliditas est minoris qua-
titatis ⁊ maioris qualitatis. sc. acuitatis.

celsus totus terminatus extrinsece ad iuuentutē manifestū ē qd ē tāta est qūa
 tāta pueri quāta iuuenis ē cū hoc humidū pueri est calidius humidū iue
 niscē fit qd oponebāt. 3. conclusio. Ista calidū pueri ē tuens est
 equale in radice. i. in quantitate humidū radicale qd dimensio ē pueri ē iue
 nis sūt equalia. Scdā qd calidū pueri est minus quātitatē. i. fundat in
 hūdo magis humecto et aere et aquo ē p̄ his est calidū magis intē. Et
 t̄ia qd calidū iuuenis est maioris quātitatē i fundatur in hūdo extēsiue
 minor et minus humecto et magis tēro ē p̄ his accitū ē exponebat extē
 tum hūdo magis in iuuenibus pleniatū humidū tē minoris quātitatē et p̄ o
 qualitate sūmū. Alia opinio iū ē non includit fassitātē sed non vadit ad intē
 tiones Salerni. Iūmo qd Sal. A. dicit. Quērent de hā caliditate in fū. sū in
 tēnsio qd ē hūdo iū in vircq; et de hoc multū dicit bē opinio: qd quādiūq;
 equalitate caliditatis autū a Sal. est datum per sēsum tacitū: sed in dictū
 datum ē equalitē sū mensurātū equalum non daretur per actum: sed
 potius per vīsum mensurātū cū vā mensura que vīctē ē ē qūlo. Et
 t̄ia hoc opinio non expōit extētum qd hoc qd Sal. dicit fassit facit noscē
 qd extē exponit p̄ o. i. mo iū sūntia. Altera est opinio nostra qā post p̄
 dictam posuimus et credimus vērā sū intentionem Salerni. P̄oret autē
 premittē. Iūmo qd calor de quo querit sūntur p̄ calor innato membri
 rui et p̄ calor influentē spiritū et humor qū bī calores sūnt in nobis et
 bī cōpēnduntur per tactū: licet iūntur cōpēnduntur vī actiūno per in
 fluentem. Scdū qd calor sūntur p̄ caliditate in abstracto: et ideo in titū
 q̄stionis qd dicitur an sit calor in alio intelligitur de forma caliditatis h
 in fērmone qūq; curat calor in concreto. Tertium qd puer hī p̄ssit sūm p̄
 toto adolefcentē: tamen in qūe accipit p̄ puero etias puer. 5. q. 5. annosū
 hoc apparet qd Sal. multos pueros cōgēit vī veritatem videret in hac qūe
 et eos comparabat iuuenibus: quō igitur est magis manifestū sī accipimus
 puerū non completum et comparamus illum iuueni non completo vī. 35.
 Quārum p̄mittendū qd equalē vel inequalē hic sūntur p̄ equalitate
 vel inequalitate extēsiue caloris et etiam influentē: vīq; extē in equalita
 te ē. Inquantū p̄mittendū est quōmodo in puero ē tuens ē habet ē in calo
 re. 2. Inquantū p̄mittendū est qū caliditas inestūa est cūltas gradus caloris: ēst aut
 gradus caloris in alibus qd ē hī calidū actuale est certa mēsa caloris: iū
 gnabilis et cōpēssibilis sēsu tactus que mensura distincta mutatione
 vincat autū a quibet alia mensura non tāti et ēst gradus caloris alme est
 in coloric; et alius in p̄legmatico alius in hālophico rē. 3. ēst etias gradus
 caloris vni in vno corpō ē habet multum latitudinē qd cum corpore
 extē est rēct p̄nt in omnibus membris. Carnibus et offib; et hūoribus et spiritū
 bus: vī tūto corpō coloric; et hūorū gradū. 4. denotat mensuram caloris cū
 comparabitur tūto corpō p̄legmatico. 5. Um ego querit quēto vtrum cal
 or fit equalis in puero et tuens intelligitur de equalitate vel inequalitate in
 tēnsia debet sibi rēpondere de equalitate vel inequalitate in mensura intē
 sua caloris que dicitur gradus. Scdū p̄mittendū est qd cum equali
 tate vel inequalitate extēsiue sit ex equali vel inequali extēsiōne subiecti
 alium habet duplex subiectum vnum commune et est totum corpū dimensio
 natū aliud propriū et est humidū aerem et aqueus cōmixtū: illi aere
 et frigidū vni cōsum: non enim calidū in unumq; subiectū nisi cōmū
 tali modo humidus hoc autem humidū habet duplicem extēsiōnem. 1. cōm
 qua totus iūxtū vī totus homo est extēsiue et propriam qua hoc humidū p̄
 p̄ta extēsiōne est extēsiū et hanc propriam extēsiōnem humidū vniūq; cō
 signat ē terminat: termino sibi extrinseco qua quāq; p̄nt tē mixti data in
 est pars que est hoc humidū aerem et pars que est sicci tēstres et grātia
 igitur doctrine manifeste et p̄ hūo qui non possunt omnia p̄fūdissim; cape
 re accipimus qd hoc humidū sit aer et aqua in animalī vel aer solus et qd cal
 iditas fundatur in eis et retineat aut in nūtrione: calidū ergo fundatur
 in duobus humidis equalibus in propria dimēsiōne poterit dici inequa
 lē: quia illa humidū sūnt inequalia extēsiōne: communib; vniūq; vī grātia
 accipiantur duo ciat dimensio vni et vniū ciatu sit parū et alter magis
 calidū fundatū in vniū maiore quantitatē est maior extēsiue et extēsiōne p̄
 qd Sal. est equalis in gradū: quia sit minor extēsiōne propria: vī videtur
 ciat in magna anfora aque ita qd paucū vinum est et tūc pone vinū parū
 et magnum ciatum in parno vase aque et pone p̄ crūq; vniū calor non intē
 siue cōmparatur manifestū est qd calor vniū qui est in anfora magna est ma
 gis extēsiue extrinsece: scilicet extēsiōne totius sed est minor propria extē
 siōne: quia sūit vinū parū ciatū ēst de vno magis ciatū ipsi parū in par
 vā vase aque. Aliud exemplū est propriū de maiore et minore calore
 vniū: verbi grātia de magno ciatō aque et pauca farina fat pauca pasta
 et mollis et de paruo ciatō aque fat multa farina multa pasta et in omni dī
 sionem maio: pasta et dura: certum est qd in pauca pasta mollē est plūs de
 humido in sua propria dimēsiōne: et tamen est minus de dimēsiōne
 cōbus

De partibus

[illegible]

Secundo

cōitus. i. totius: et in multa pasta est paucum humidus q; parti extensum pro
paris dimensionibus q; parca aqua. p. pusio cūctus: est in humidum multū; q;
multe extensionis extrinsece fine cōis fine totius hec q; voluit fingere Salsim
men. apho. qui crescit cū loquebat de sua confusi. i. coposita ex vmo z aq
z non confusa. q; nullus ante nos de his que scimus scribit recte? exempla a
Sals. ci ergo quō citius quere de maiestate extensiva vel minoritate intelligendus

Et huius quidē declaratio sicut ipse di-
cit est ut opinemur vnam solaz calidita-
tem in mensura aut corpus subtile cali-
dum vnum in quantitate ⁊ qualitate in
substantiam humidam multaz semel pe-
netrasse sicut aqua: ⁊ alia vice penetras-
se in substantiam siccz ⁊ paucam sicut

ent accipi ambu fides
 coplerionis .g. ambo cholericis et in eode aere zē lege hoc a Sal. 1. de cōp
 lionibus hie septē pmissis. Pono. 3. pñclones. Prima pñclio caliditas in
 puero est equalis in gradu. Secda caliditas pueri annoz. 5. est maior in gñta
 te sibi proprii gñtis puer sit vniu cubiti et sequit et hoc q pueri calor est mi
 nor ad tactum et hoc est esse minoris qualitatis. minoris acuitatis. Tertia cō
 clusio est caler iuuēis est minoris gñtatis gñtate sibi proprii gñtis iuuēis sit
 tunc cubito et sequit et hoc q calor iuuēis sit maioris qualitatis. Lactoris
 calor. Ad declarationē harū conclusionū primo adduco equacionē vo
 cabili q. cum dicemus maiori. caliditas sumit maiorete vel minorete int
 sua. v. dictū ē. et p pro maiorete extensua et p minorete v. dictū ē. ppy
 sibi et sumitur pro acuitate maiori vel minori calozis v. gñō calidus et fccus
 maioris qualitatis. i. acutus est calidi humidus gñtis sit equalis in gradu cali
 do de fcco di minoris qualitatis. i. minoris acuitatis q est calor mitis scilicet caloz
 fccus est modiciusque obseruent gñtis ista q possent facere errare. Nunc p
 dictas 2. nec de cōdo rādo sibi est imaginis q petrus pmo instanti aīomōis
 in vtero matris bēat aliqū vñam mensurā calozis intensiue que est in aliq
 gradu hoc est necessārie dicēde imaginis q cū illa mensura calozis intensiua
 currit per totā adoleſcentiā et per iuuēntē o hñte fanitatem sibi delēta ista
 tunc aut cum pñtur illa mensura calozis pñ q pñmrat gradus per fibrilitatē
 et hoc nāli decessu etatis tunc fit vñs gñis q ad pñmū infans senectutis
 fiat calor vñs gradus a pñmo instanti aīomōis. Sed tu dices ego pñm rōi
 q iñte vñm gradus sibi vñs ad mortē et per pñm in senectute q iñte gradus dī
 uersificat sūm modos coplerionis. 4. gñ. colericis est pñma gradus: q pñma
 mensura: fied cholericus stat vel statē pōt colericus tota vita et flegmaticus
 qo stat vñs gradus calozis. Dicēdis q gradus calozis hō modos coplerio
 nis pñderatū gñtis ad totā latitudinē quā bñti in tota vita nō sunt gradus
 valde latē copēdēdis et notabiles gradus vñsmodi inuantes tactū. f.
 gradū etatis pueritē et iuuēntē et gradū calozis senectutē qui in vnoquoq
 hñte cōparato sibi ipī iñtū q frigiditas: hī ergo totus hō colericus cōparatū
 totū flegmatico bēat vñm mensurā calozis in tota vita vñā mēsurā hōis
 flegmatici. itē hēc mensura calozis colericis est diuisa in duas ptes vñā que
 est in senectute aliā in iuuēntē et pueritiā. Jaz ergo imaginat sumus vñm gra
 dum calozis currentē per pueritiā et iuuēntem hōc habito inuaginemus q
 in puero. 5. annoz est plus de humido aere et aqueo. f. gñtate extensua pro
 pñta extensioe gñtis puer sit vñm cubiti inuaginemus q in cope vñm cu
 bitū sit gñtatis pñpta extensioe pedalis humidū aeri et aquei sit pñpū sibi
 calidus: in iuuēntē qui est 3. cubito sit gñtatis medij pedis istūm humidū q
 est pñpū sibi: calidi ergo calidū est maioris gñtatis in puero et minoris gñ
 tatis in iuuēntē: et ergo sequit q calor pueri sit mitior et caloz iuuēntis sit ac
 tior: hoc ergo voluerit Aler. et Sal. qui dixerunt q calor pueri est maiore gñ
 tatis q non fit ita aīens q nō videret puerū esse pñtū cōis et in iu
 uēntē imāge gñtatis cōis fō in puero pmo vñm cubiti cōartata multa vel
 magna aīomōis caler aeri et aquei: vñm sūm molles fō in iuuēntē magno
 aīomōis obito et sibi pñta aīomōis caler aeri et aquei q est pñpūm hūmū
 diū calido. Nunc bās pñclones pñclarimus sūm ptes cōis pueri et iuuē
 nis. Dico ergo q carnes iuuēntis sūnt eiusdē gradus calozis fō caloz iuuē
 nis in carnis pueri est maioris gñtatis et in carnis iuuēntis est minoris gñ
 tatis ita oīa pueri et oīa iuuēntis sūnt eiusdē gradus calozis eodē modo sūp
 ptes et sanguis pueri et iuuēntis se bñt et colera pueri et iuuēntis est quibus in
 fras colericum et cōis egritudine mīles pueron et nā materie sūnt bñemore
 quā iuuēntem. Rāto q sūnt humidiores in gñto humido aere et aqueo di
 gēso equoasibilis iuuēntis materie sūnt ficciores et terrestriores. Deinceps
 oīo bānc fuisse Aler. intētiōis et arguo sic: Sal. fo de coplerionibus. 1. cap.
 vult q caliditas pueri et iuuēntis nō habent vñam nī et pte sibi: est equalis
 in gradu aīe p5 per exempla fā de aere de balneo et de lapide zē ad lege
 scriptūm proli et in gñōe bāc appo. vbi etiā declaramus textū eius in cō
 mento. Nam crescut. Ita fuit intētiō Aler. primo sermone the. 21. cap.
 bānc intēntiōē habuit Aler. de Sal. nū qūer. arguit q in passim gñtē
 inegalitate q fieri inegalitate in caliditate intelligēdis de inegalitate in
 mensura vel supra declarauimus in prima gñte de equali ad pñdūserg Aler.
 intelligit de Sal. q voluerit esse equalis in gradu fine mensura iñterfusa calo
 ris. Hās tres pñclones oīdinus fuisse de intēntiōe Aler. bñ et p pñs Sal.
 cū iñte sibi dicit interpret et dicit Sal. hō ambabus et. pmo pñtū tres cōclū
 siones: fo cas exēplo declaratū inter pñōē bñi. Et bñmo gđē bñi tertia
 [Aler. enī]. Dicit pñmo pñtū tres pñclones. Prima caliditas cōis pueri et iu
 uēntis in pñpā fōma pñtū in gradu fine mensura iñterfusa calozis. Secda pue
 rī caliditas est equalis in gradu fine mensura iñterfusa calozis. Tertia 2. iuuēntis cali
 ditas est minoris gñtatis et acutior. Hīc primo pñderandū ē. quis ērē si sem
 per Aler. dicit q calor pueron est maioris gñtatis sūm sibi et minoris gñ
 tatis. i. acutior et qū dicit calor iuuēntis iuuēntis gñtatis sibi et maioris gñ
 tatis. i. acutior. Dicēdis vñt facit te felligere q humidū pueron est maioris

Jacobus

Scdo adducit exemplū ad declarationē secundē conclusionis dicēis. Opine-
mur. i. imaginemur q. vna sola caliditas in mensura vel vnius idē corpus in
qualitate et g̃titate subtile calidū femel penetraret in frigiditatis et mul-
tissimi est eaq. et alia vice penetraret in frigiditatis et paucā sicut est la-
pis et vnius n̄m̄m̄m̄ caliditas aq̄ea erit maioris g̃titationis: q. est in maiori fu-

non solum extensioe. scilicet propria extensioe unde calidus pueri dicitur maioris q̄tita-
tis sed etiā est magis intensioe. id. humidius in gradu unde caldo pueri dicitur
et minoris extensioe. scilicet humidum iuuenis non solum est minoris exten-
sioe. scilicet q̄tita. pprie huiusmodi fitrim in obito: unde etiā caliditas sua dicitur
minoris extensioe huius q̄tita. etiā minoris extensioe humiditas. id. maioris
siccum: id. caldo eius dicitur maioris qualitatis. id. magis acutius: add. n. hu-

lapis. Et cū sic fuerit iueniēmus calidi-
tate aquea maioris q̄tatis ⁊ mollioris
q̄latis: ⁊ caliditate lapidea minoris q̄-
tatis ⁊ acutioris q̄latis. Et hic ita de
his cognoscere caliditate q̄ est i pueris
ziuēnib⁹. *¶* Pueri. n. non fuerūt g̃iati
nisi ex spermate qd̄ est multum caliduz.

[illegible]

De partibus

bieto p positiu: z molliori qualitatibz i minoris acuitatis qz ptingit humidi
rati bebetanti ea. Et caliditas lapidis erit minoris qstatis: qz est in subiecto
iniori p positiu: acutioris qltatis: qz siccitati ptingit q est lima caloris. Ita
debes cognoscere caliditate pueror: z timentiu. Tertio pbat sic: primam ptiu
z. n. m. q. uerri non fuerunt generati nisi ex frigore: quod est multu calidus.

Capit. III. Doctrine tertie

C Aliquis ē. **Q**uid dicit q̄ visio cor̄ est melior que esse potest in pluribus
homo declarat quare hoc dicit q̄ golosificati ē malus. f. inordinatam cō
mestione ē. dicit q̄ q̄o p̄ golosificati cū ius dixerimus q̄ cor̄ appetit
non est caninus imo hominē. **E**dm q̄ aliqui est caninus ⁊ golofus p̄ crudos
humores q̄ aggregant in sēs ⁊ indigulosos vel q̄ cor̄ eos golofos non feg
ur sensationem nisi sed fed imaginatiuam cum vident alios comedere aut reco
dantur cōmestione eorū
vel aliorū. **E**thumidas
non dicit hoc q̄ humida
sunt pueris magis noctua
q̄ frigida v̄t apparet in
cōe virtutibus ⁊ accidit
hoc dixisse v̄t hoc q̄
puerū multum inclināt
ad poma ⁊ fructus q̄ sunt
humidi.

C Aliquod p̄pter ē.
Chic p̄mo inquit vni⁹
⁊ p̄ticio q̄ indigent pur
gatione. sc̄it t̄ q̄ v̄l os

propter quod crescent. **C** Aliquod
⁹ accidit eis malicia infirmis propter
eorum golositatem: ⁊ q̄ eorū cō mē
sio malis disponuntur ordinibus ⁊ cō
medunt res malas ⁊ humidas: ⁊ multas
⁊ desup malis inouentur moribus. **Q**ua
propter de superfluitatibus plus in eis
adunatur: vnde purgatione indigent: ⁊
precipue eorum pulmones. **I**deo q̄ co

propter quod crescunt. ¶ Aliquando
 ̄o accidit eis malicia istimbe propter
 eorum golofisment: ⁊ q̄ coruꝝ co mestio
 nes malis disponuntur ordinibus: ⁊ co
 medunt res malas ⁊ humidas: ⁊ multas
 ⁊ desup malis mouentur moribus. Quia
 propter^{ba} de superfluitatibus plus in eis
 adunatur: vnde purgatione indigent: et
 precipue eorum pulmones. Ideoq; eo-

chiliterie vultu cū casta vel si
 milibus precipue pulmones: q̄ hñt caput magnum & humidum q̄ uno in pe
 ctore multa m̄ cadit: purgant autē ligritie vultu & illis lūbrico repleto pectore a
 c. ¶ Hec est dictio: vultu. ¶ Sal. fisco de cōplōnibus. 2. c. in cō. ¶ mā.
 appor. Qui crescent. ¶ Sterea posita posita puerorū & iuuēū in actiuo q̄i
 tanbus principalit ponit plectores senum: paimo pemititissō declarati b̄
 ¶ Sterea ¶ Tertio ponit morē nūllū vniūq; illi tertia ¶ Hec est. ¶ In p̄
 p̄ vultu q̄ senes funt frigide cōplōnes respectu puerorū: hoc q̄ post p̄
 sistenti. ¶ post iuuēntem calidat: incipit minui. ¶ Comūtionē qua mutat gra
 diū de inferiorē gradū qui est ita remissus q̄ potest diū frigidus: h̄ n̄ a p̄
 cūpō m̄ tranire aliqua remissio facit illa est latitudo gradus v̄ cubiti
 d. ¶ Sterea ¶ Hec est. ¶ Hec est. 5. cā p̄ quas caliditas post t̄
 p̄ sistenti n̄ cā. ¶ Hec est. 5. cā p̄ quas caliditas post t̄
 f. calor n̄ nūllū que m̄ est humidus: sed ad circūmāntia exīca materiam
 extincio calorū v̄ in lapide apper. Dubitat q̄ aer circūda. resolut. & ex
 cat in oī etatibz: q̄ h̄ ita fiton n̄ apparet eius impellio in etatibz p̄io
 ribus: illa ergo etas est q̄i hoc apparet cōtūtionē actiōis & talis est
 secus. Dicunt t̄ qdā q̄ in p̄ioibz etatibz aer q̄nō exicetis: p̄ vultu refau
 rat q̄ deperdat v̄ in pueritia vel t̄m v̄ in iuuēntē. S̄ q̄ in b̄n p̄dēre cā
 p̄ q̄ vultu refauat: vel t̄m in p̄ioibz etatibz: est cā exicantes de q̄
 bus illa aer non secernit impellēne manifestam aquarū s̄ facta cōmūto

Jacobus

[illegible]

Feb. 1. primi

gradus in calore inferioriorem gradum. Dubitatur utrum aer circūdas
citatus noceat? q̄ non q̄ aer est calidus ⁊ hūidus ut supra dicit. Amphius a
er noster locus naturalis fed locus naturalis speratur: non corripit ut intelligi
tur ab Ari. in de morte ⁊ vitz ab Ari. ⁊ in de cel. 4. In Arium dicit. Quā
dam dixerunt q̄ aer ⁊ ygnis ⁊ eo nāliū: sed nūc de illis de locis: quālibet cō
trariantur: sed non in substantia. Alij dixerunt q̄ locata in aere p̄siderari pos
sunt quānt ad aciem
rum anhelitus est spissior ⁊ velocior: ma
gnitudo tamen non habet eo q̄ eoꝝ
virtus non dū ad cōplēmentū peruenit.
Ib̄c est b̄terio de complexionē pueritē
⁊ iuuentutis quēdam modū Sal. declara
uit: cuius nos sumus interpretes. **P**ro
pterea sciendū est q̄ caliditas post tēpus
sistit in minimū incipit: propterea q̄ aer
circūdans materiā eius que est hūmi
complexionē ⁊ est vic
trāmittit ad aere: q̄ ut
fit tūc facit locata in illo
⁊ locus nāliū ad illos p̄er
uonātes ⁊ generatiū: cu
alio modo q̄tūm ad ele
mentoz virtualitates ⁊ sal
uatas in illa actuali: cōplē
xiōe ⁊ vitz aer b̄ hūm
tēū ad locatū in eo natu
raliter: q̄ virtualitates il
le acit contrariantur sal

[illegible]

De partibus

huic sententia sexto colligitur capitulo primo dicere quod est impossibile inuenire
vno corpore que sint cōmūia in calore quando vnus est ficticius alio sicut op
natur Galenus in puncto et inueniesse et non crede: quia contradicit ex ne
ri fieri. ¶ Ad rationes secunde fecte ad primam concede quod sanguis inueniunt
est maior quantitate et magis spissus: sed non ideo quod calor inuatu sit maior
in ipso: immo quia vene inueniunt sint magis ample et minus sanguinis vni
tur eorum membris: ob eorum siccitatem et nihil spissius et minus sanguinis vni
tum: et quia duntius moratur in venis magis deorsum conuertitur ad augme
tudinē opposita aquositas et ad id cooperatur siccitas venarum et in totius cor
poris: de quo arguitur ex maior quantitate sanguinis maior caliditas corpo
ris. ¶ Dic primo quod non oportet fieri maiorem calorem: sed quod calor
a sanguine procedens est illatus non innatus. ¶ Dic secundo quod calor
inueniunt complexio plus declinat ad choleram: non quia maior sit in eis calor
innatus: sed quia sunt ius fictiores et calor est acutior in eis quod in puris propter
suam siccitatem: sed nega quod purior complexio declinat ad phlegma loque
do de naturalibus: immo est vere sanguinea: sed ex accidenti quodque puri abun
dant in phlegmatibus ob eorum gulositatem et in inordinatione dicte et vsum
humidiorum cibariorum et motus inordinatos super ventris repletionē.

Ad tertium dicit quod vehementer motuonem in iuuenibus pluriquam in pueris: non ideo id est plus calorem habeat: sed quia necroti motui sunt in cicerose et iuncture non graue humiditatis et musculi qui sunt infirmum et motus ad vltimum sue magnitudinis et perfectionis deueniunt. Ad quartam dicit quod pueri sunt ita bone sibilare sicut iuuenes secundum naturam nec accidit eis post cibum nausea vomitus vel fastidium nisi ex accidenti propter causas dictas.

¶ Meterea dicendum est quod caliditas &c. ¶ In hac parte tertia secunde particule prime partis principalis huius capituli princeps narrat quinquē causas propter quas necesse est caliditate minui pōt etiam iuventutis & secundū has quinq; causas habet quinquē partes. Prima incipit in principio partis istius. Secūda ibi ¶ Et quod quod innatur. ¶ Tertia ibi ¶ Et labor puenies. ¶ Quarta ibi ¶ Et effecies. Quinta ibi ¶ Et recipie. ¶

¶ In prima dicitur q^d caliditas pro tempore confitendi idest post etatem interitum in pueria minus propter hoc q^d caliditas corpus exsiccat materiam eius idest proprium subiectum innate caliditate q^d est humiditas; idest radicale humidum. ¶ Sed contra: aere est summe humidus: ergo non exsiccat materiam caloris. Item pro magna anni parte aer est calidus: ergo reperit interius calorem simul cum humiditate. Item aere est velut somnium caloris cordis & vitalium spirituum. Lilius rei signum est q^d animal putiat aere inspirato statim suffocari. Item nihil naturaliter trahit ad se suum cōtrarium: hoc pectus & pulmo & arterie omnes & cerebrum assidue attrahunt aere: & hoc mediante calore tanquam communi instrumento omnium virtutum: aere ergo non est calidus contrariis: per consequens non minuit ipsum. ¶ Ad primum & secundum dic^r q^d licet aer purus sit relictus nature summe sit humidus: aere tamen nos circūdas nūquā ad tantam peruenit frigiditatem quin temp^e aliquid resoluat de his corporibus vitulose folio & stella rum: tunc in eo est. Ad tertium concede assumpsum cum hoc tamen beneficiū quoque p^{er}fectat codit deficit corpori. Nihil enim reperitur pater aliquod lesione inaurium: vñ ait Galenus vinctio de ingenio fanitatis caputū. ¶ Ad vinctum. ¶ Ad quartum dic^r q^d nihil trahit ad se suum contrarium vt contrarium: sed trahere potest suum contrarium vt in se contrariū quod conueniens est: sicut caliditas naturalis attrahit cibum frigidum vt facit: eo fan / guinem.

Caloz

Ca. III. doc. tertie.

a ¶ Calor: zē. ¶ Calor est secunda causa pp quā infrigidatur z est calor in
natus qui adiutur ad hoc. Et epicurandum humidū vnde calidum extinguitur.
¶ Quid sit calor quare dicitur adiutur dicitur quod iuuatur a calido continente
in sua actione hoc An. debet dicere: calor quousque in natus ad hoc adi-
uatur. Alter dicitur quod calidus naturalis vt calor facit animi cōsumptionem: siue
epicurationem humidū: fed vt naturalis cōseruat illud humidū: z qd sibi non
debetur qd sit magis natus

ditas ericcat. Calor² quoq; inna-

[illegible]

Jacobus

Calor quoque &c.] In secunda parte dicit q calor innatus qui est intus ad hoc innat. scilicet ad deficcandum materiam in qua fundatur: videlicet humidum radicale & ex consequenti ad minuendum seipsius. Sed contra calor innatus continue reparat & resoluit humidum p nutritionem. Est enim proprium nu-

Gen. I. primu

cedo tamen q̄ hec opi. saluatur a me p̄ hunc modum: in oīa mixta sunt diffu-
sia in sui fūi p̄ probatūm sui p̄ se cān. Quidā. in partē sui fūi libe-
re calidiores: quēdā grossiores et fīgidiores: et nullāz ēdē partē mixta de-
terminatū in q̄nā nō fīnt ille due partē: accipiendo infinitū in diffusiōe sui
q̄ cōtinuū: q̄dō posito potest saluari atq̄ in partē diuerfas corpōz sui
intellegerunt ὅπως et Antonius. Cuius dictio imaginē corpū nostrū: ver-

rus qui est intus ad hoc adiuuat.

[illegible]

De partibus

gritine virtutis instrumentus: ergo non exicat: quia potentia naturalis in hoc differt a potentia anime q̄ non potest simul in contraria. Dic q̄ calor innatus in quantum calor depascit humidum: sed in quantum naturalis per nutritio- nem reparat humidum resolutum.

aliam fieri calidū inducit siccū: et igitur mota ad sui loca nō mouent se p ali
quē partes loci quā pabēbāt de loco ad quē mouentur sed foli q; pncipio
intrinsecō possunt se locare cū fuerint prohibēdū eūta naturalit vtr aqua
calefacta mouet se ad frigiditatem per aliquā partes frigiditatis quā hz in se.
Utrum aut possit pō possibilē q; tota frigiditas effect amota ab aqua z tñte
forma substantiali aqua si possit reduē ad suās frigiditates. Et questio est

Et labor⁹proueniens ex motionibus corporeis ⁊ animalibus que necessarie sunt in vita. **E**t¹⁰defectus nature ad resistendum illi toti semper. **O**mnes¹¹ enim virtutes corporee sunt finite. **H**oc autem iam ratiocinatum fuit in scientia natura-

i bi fa] Omnes enim] bi tertia] Amplius.] Dicit primo z supponit adiunat
ad erigationem huius defectus nature. i. naturalis virtutis intrinsece ad re
spondendum illi toti. f. resolutioni facite a calido naturali z aere z laboribus.
c. ¶ Omnes. n. z.] ¶ Probat defectu nature z dicit qd causa est qd oēs vir
tutes corpore sunt finite vr declaratur d. 8. pp. 2. 12. metha. cōmēto. 4. vr
tutes enim infinita non potest inveniri in corpore qd nō in corpore infinito: q. 1.

li. Eius ergo operatio non semper existit in materijs. Amplius^d si hec virtus infinita foret ⁊ semper permutationē in corpore faceret eius qđ dissoluitur equaliter ⁊ vno modo: dissolutio tamē vno mō non esset: imo semper quotidie augetur et

tionis.

[illegible][illegible]

De partibus

libri habent est etiam causa defecationis humidi radicalis & diminutione
innati caloris. Et intelligitur per defectum nature ad refrendum illi toti semper
debilitatem nature seu virtutis nutritive cuius refrausare & expendere ad ob
mandum omni tempore illi toti exactionis humidi & refolutionis caloris que
procedunt a dictis causis. Omnis enī virtutis expositio idest corpori inire
z inmerre sunt finite seu terminat terminis suis subiecti & in natura plura
probatum efficitur ergo. Nature vel virtutis refrausatur quibus expendere
non semper erit in materia: videlicet humiditates quibus expendere
refrausari solet. Amplius. i. fortius vel mirabilius loquendo ad confirmationem pre
dictorum. Si hoc verū. i. nutritia infinita foret & semper permutatōe. i. con
fionē cibi in cibum ad refrausationē eius quod dissoluit in corpore faceret cōter
Et vno. Dissolutio in vno. i. in vno z eūdem modo nō efflūio semper quoli
bet ad augmenū & corpus dissolutioem tolerare non posset z dissolutio
humiditates

humiditate

¶ **Elaboro** zc. ¶ In tertia parte dicit qd labori. fatigatio proveniens ex motu
nombus corporeis ex alialibus que motione sunt in hac vita necessarie. adju
uat enim ad epicandum bmditatem naturalem z nuluendum calorem
innatum. Et intelligit per motiones corporeas ambulaciones curfus equita
tione vecionis in curribus z naibus. operationes mechane. z agricul
ture z similes. Sed per motiones animales. operationes mechane. z agricul
turs. sanguis z spiritus quandoq; mouetur intus. quandoq; pallioe anime quibz
z extra: vel subito vel paulatim modis finis. quos qd extra quadoq; intus
cinda. Ab his enim motionibus tra corporeis ex alialibus magna fit resolutio
in vita necessarie: vel vii durent tra caloris innati qd alialibus magna fit resolutio
in vita necessarie: qd non esse possibile: hoc est in carere bne salute gubd dicit
¶ Et delecto zc. ¶ In quarta parte dicit qd delecto nature ad resistendum
illi toti semper vel in potentia nature ad tolerandum illud toti semper vel gdaq;

Jacobus

¶ **C**on tribus partibus dicitur labor. i. fatigatio proveniens ex motibus corporis et animalibus que motiones sunt in hac vita necessarie: ad vitam etiam ad escapandum humiditatem naturalem et minuendum calorem inuatum. Et intelligit per motiones corporis et minuendum calorem rationes vices in curribus et navibus et operationes mechanice et agricole et similes. Sed per motiones animales intelligit passiones anime quibus sanguis et spiritus quandoque mouentur intra quandoque extra quodque intra et extra: vel subito vel paulatim (modi sunt tri) gaudii et tristicii: et inuincindia. Ab his enim motibus tribus corporis et animalibus magna fit resolutio: si fortassis vel vii durent: tra caloris inuati et animalibus magna fit resolutio: in vita necessarie: non est bene possibilia: hoc vii carere: hic salte gaudet et sic. Et defectus etc. ¶ **C**on tribus partibus dicitur defectus nature ad resistendum illi toti semper vel in potentia nature ad tolerandum illud toti semper vii gaudet

mors autem non est palio. Alio mō pote it intelligi qd figuratur: qd si passio
 frequens actionem principij nātū in nobis, calidit in humidis: sic in eis
 firmit. Dabitur qd cum humidis cōsumption fiat mors: dñm qd vita cō
 sitit duplici humido. radicali qd eis aīe fubiectioni influenti qd eis repōnē
 illud: ergo mors pūrgit in defectu duplicis humidis: sic cūnis defectu pū
 cipaliter pūrgat. Dñm qd sic aīe humida le bñt in participatione vite: ita op
 pōsit defectus in partici
 patione mortis: vnde autē
 pūcipaliter pūrgit pū
 midū radicale sicut pū
 qd accipio humidū radica
 est mors naturalis cuius in diuiduo defi
 nata fin suam primam complexionē vltg

est more naturalis cuiq3 individuo desti-
nata fm suam primam complexionē vsq3

Jacobus

[illegible]

Gen. I. primi

principaliter p[er] h[um]idit[ate]m influens sicut p[er] h[um]idit[ate]m radicalit[er] in morte vir[itu]q[ue] diminuitur p[er] mutatur in qualitate vt non sint proportionata ad vitam: ideo c[um] hac diminutione quantitat[is] p[er] qualitatem flant q[ui]tates eoru[m] multa p[er] manifesta sensu: vnde in hoc q[ua]ntu[m]q[ue] motu propinquo p[er] excitationem inuenitur notabilis quantitas sanguinis in corde: sicut efficitur de h[um]i do de membris. Substitutur ratio vtr[ut]q[ue] morte naturali sit dolor: videtur q[uo]d

ad terminū quē in sua potētia h3 ad sua3
humiditatē p̄seruādā. Unūquodq3 enī3

mo de differentijs feb. vbi dicit qd senum mors est incōtristabilis. Vdm qd in morte vere naturali non est dolor corūpēō: rō est qd illa in frigidatio ē ex-
catio paulatim ab intra acquiritur: ideo nō sentitur. Accidit tñ quāsdā mor-
De partibus tes videri.

De partibus

[illegible]

Capi. III. doc. tertie.

tes videri naturales et non sunt vt habentibus membra improporcionata. na. ta. 8. gra. q. fecerunt quia vltima deficiet primo eorum vel pectus q. cor. v. de in filo fit caratrus et ex hoc suffocatur et q. dolor in alio fiet malina ab litus deficiat lacertoz. ¶ Dubitatur quarto vtus terminus vite nalis possit prolongari. n. 6. est dubi de abbreviatiōe. C. idetur q. sic q. complexio na turalis pot. pmutari vt in tegni trac. tertio. Ad prarū q. Aui. dicit. sunt ve. ro alij abbreviati. Et colla tor. 2. 11. 13. absolute teiz q. terminus vite possunt p. lagari et induci. 3. aucto. ritates: quous clarior est. ¶ Italy in cōmento regni vltimo cōmento. c. de resumptis: et inducit rationes quas leg. Alij vero multi dicit q. terminus vite q. daz sunt qui sequitur spm vt cum homo cōparatur elefanti vel leoni et taute vite. 8. gra. 11. 4. annoum ad plus et talis vite terminos dicit non posse prolongari. itatio q. complexio speciei nō pot. permurari: quida sunt terminus qui sequitur. modoz complexio n. in latitudine speciei. 8. gra. colerici vint tanto spacio. 1. longiori q. sic. manci vel melacoli tēperati adhibet longiori vel calidi et humidi et tales ter.

Jacobus

[illegible]

Den prime prin.

mini vite possunt prolongari. Ratio qd de flegmatico & melancolico pot fieri temperata & de sanguineo ergo termini vite possunt prolongari. Alij sunt termini vite qui sequuntur determinatas dispositiones individuorum: & hic diversificantur quidam sapientes ab alijs. Dicit enim aliq qd bi termini vite nō possunt prolongari. Ratio eorū qd complexio individualis non pot mutari. s. proprie in individualis sicut nec individuum bz terminus vite pfectum quem sui sua potestas ad ad conferuandū humi ditates: sed talis potestas confugit et tali propo-

que in vnoquoq; vterum impubilibus ergo termini vite sunt impermutabi-
les. In prolongatione: et quibus dicunt apparere et termini vite individui
possunt abbeuati et pot' iudici peccati compelli et prolongari implicat et ra-
dicationem. Et tollere proportionem qualitatis individualis et salutare individui.
Et ideo dixit illi. sunt tame alij abbeuati et non dixit sunt alij prolcati. Nos
aut iam sufficienterimus p'trati in his namque de ceteri omnibus indiui-
dualibus determinatis aspectus quo ho pot' transfringere a motu et ille erit ter-

De partibus

[illegible]

Capl. III. dot. tertie.

vi q̄ puer per Gal. i. de regi. fan. i. c. vbi dicit optimā eucraſiā h̄y quē puero
rui effit et aſale q̄ oba deterior: idēz: q̄ de cōbſorptionis ponit q̄ pueroz
capillū ſim ſicut habitū in terra q̄dē. Amplius pueri aduſat h̄yotz
tēpā. fanguine ſi tēpo pnoſit q̄m. 14. Amplius pueri plus h̄it de ca
loze nālī quī effit ptoz ſuauiſ in cōmē. apo. x. tū creſcunt: rurſus puer
cōſeruat per tēp̄z pluſq̄ iuuenis appetit in cōmē. apo. ſim h̄yotz qdē x̄. i. iō
bene h̄it in tēp̄o tē. ſ. ve

cibus: et humidior est vrisq; humi-
ditate scōi mōi posuit in iuuentute. 3. cañ. fen. n. c. de cāis fūcōpōis vbi puerōa
edit neutros ⁊ fen. scāa hūius. In bac quēstioē est opūio pīma que dicit: q
puer est tpatio: quādi ad cōpōne nātū: hūiusmo qd ad etatū ē est tpatio:
scēa bē: opōiōne omīto pō pīcta in qōne an cōpleto etatū ⁊ nātū differat.
Hōc ēst opīmo vni que hū qūatū: pīncipales cōclōsiones: pīma iuene
sunt magis tpati in hūido ⁊ sicco q; pueritatio ē qd sunt in medio tfrāstū
a pueritia ad iuuentutē. Scēa cōclōio pueri tpati magis tpati q; iuuenes in
calido tū actūio qualitatib: ratio ēst Sal. in cōmō. apō. qūi cū cūcūcū
caliditas puerō: affimilāt caliditātis ratiō: q; caliditas iuueni fūmāl calidi-
tati fēbicitū. Tertia pclūto tpatio inter actūas ⁊ passūas fūmāl relato
ad opōiōnes iuuenes tpati tpatio: rō ēst qd iuuenes tpati in cōz opōiōi-
bus magis pferūt. In opōiōnibus fēnsū ⁊ mōtiū. Quarta cōclōio tpati-
to inter actūas ⁊ passūas fūmāl abolutū pueri tpati magis tpati rō: pueri
r taciū indicāt puerō magis tpatio rō iuuenes ⁊ addit dūis q; hoc tē
peramēt abolutū qd ēst magis in pueritia ēst pōpē in etate pueritatis qd
tāta actūa fēnsū in iuuentute: rō dicit dūis. p. tēxtus 2. l. 5. in scō mō equa-
lētis cō dicit pueris ēst legi cōcepte ⁊ nō pducit vtrū ē vīdētis: pūma pclū
fō ēst pā. Scēa ēst falta: q; tā pbat ēst. q; in caliditate tpati equalis gradus
qōz in tpatio q; ēst determinata mēfura caliditatis sunt equalis: vñ etā. dicit
q; puerōz ⁊ iuueni cōpōa qd ad equalitātē. l. cāditur tpati cāles: ⁊ itēz dicit
in pueris ⁊ iuuenibus ēst igneātis caliditatis. Ad rōnē nō dōm: q; calidū pue-
rī affimilari calidī sanōz: calōz iuueni calōi fēbicitati nō ēst ēst pueritatis
tē in tpatio calōis in fēfēz ēst dūerfiate hūmīdī ⁊ sicci: nā eadē mēfura ca-
liditatis que ēst in puerō cū hūmiditate puerōz apōet tactū fūmāl ⁊ genera-
ta: que ēst in iuuenē cū ficcitate ēst apōet actūa mōdicatā ⁊ hīc ēst firmo
Sal. 2. cōpōnibus cū dicit q; ipse iuueniū caliditatis pūma maiorē calitē
pūma pūma pūma pūma pūma pūma pūma pūma pūma pūma pūma pūma pūma
caliditatis iuuenē ⁊ nō iuuenē: rō ēst qd iuueniū caliditatis pūma pūma pūma
ēst victimā nā vaporē ⁊ cū cōpō: q; ēst pūma nā vaporē ēst mulla ⁊ de-
lectabilis iuuenē ēst pūma cāles ⁊ nō ēst tūis ratiō selectabilis. Terna
pclūto vñ accepta ēst falta: q; quādā opōiōnes pfectus exērent pueri q;
iuuenes. fōpōiōnes cūa nutritiōē vñ fuit inentio Sal. de acciti. c. 6. d.
rēgi. fā. Quarta pōt traditiciōē ad dūi ⁊ pīatī q; apōet pūmōio hoc qd
peramētū. l. cōpō inter actūas ⁊ passūas nō fīr qd rēs vna bīficā ⁊ tpatio
mō passūaz ⁊ a tpatio actūaz: fūmāl assumptaz vñ notū ēst. nūlla. n. rēra fō
pūma rēfultat ē actūis ⁊ passūis fūmāl pūmōio que fīr alia ab ēst fīctū rēfultat
ex calido ⁊ frīdido pō media que fīr alia ab ēst fīctū rēfultat
qūerit pueri tpati magis tpati tpatio q; ēst iūter actūas qualitates vrdicit
pūma ⁊ scēa qd nō sunt tpati inter: passūas vrdicit pūma pō ergo nō sunt tpati inter
actūas ⁊ passūas fūmāl pūmōio vrdicit Quarta cōclōio ⁊ hō nō ēst tpatio

Jacobus

[illegible]

Sen primc prim.

[illegible]

ditate extranea mædeficiente.

ditate extranea madefaciente.

tum qđ ad eę magis patet
hę dicitur: inducit illę nę erit fener: qđ mali tacię qđ dicitur cō putes. Si aut aliter
plū indicabit puer: diuersitate fuit magis a fēditate iudicium igitur dabit
puer tpatu vel iudicet temperate et redeamus in qđ pñs. Si illi in rō mo
lenat me et quęqđ et fñ cōz doctrinā nō appuit neqđ appet folo tñs. Sy ca
uulentes fuit facit ē egrō aut quā ducit pñ qđ pñ cōlōne et foluta qđ ta
tus iudicat temperatū pueri et fñatitate calos pueri qđ fñatitas nō argut
magis tñm patientis abfolutē qđ magis argut dñtē: erantur in hūditate
contra dictum minis in dñtē qđ hoc temperatū abfolutē inter omnes qđ
litate et aqđ in etate pūbertatis concedit et cōmmitur qđ hoc tem
peratū abfolutē idem lit qđ temperatū equalis ad pondus ē quo iudā
cat fenfus tacię. fciunt qđ fñ non fit equalis ad pondus et itamē ppñ
qua equalitati ad pondus ēqđ hoc ergo fequitur qđ pūbertas plus appropin
quat equali ad pondus qđ iuuenis. Eritus contrariū aut dñt in fecūdo mo
do ēqđtatis nñ defraat fctus nñm iūctum. Contrariū etiam ap
paret de quēstīe de equali et ad pōtus. Amplius ratio molefta fctis pē
dens et contra eos. Tertia ratio et fūe opio conciliatōis differētia. 26. z
dicit qđ fimpliciter in dñtē et iuuenis funt temperatores pueri et declarat et
fubftantialiter inherēntes et ergo nōbñz qđ cafibus. Pñmo quidem a fub
ftantialiter inherēntes cōfufibiles ab ipā fubftantia fūe et effatē completi
onibus nām completio innens equalit et vñt dñt. Si fñ fctō de
completionibz probatur ratione. Nam iuuenis appropinquat ad equalē ad
pondus: fed recedit pñ calidum et humidus: ergo pueri magis recedunt cū
fñt calidiores et humidiores apparet etiam fecūdo a fubftantialiter inherē
ntibus organozum: qđ iuuenis natura organica et in eis. fciuntibus com
pleta et perfecta: fñc equalitas in natura organica a cōplectōne dependet
declarat hoc tertio et equalitatem in natura organica a cōplectōne dependet
fctioes funt in iuuenibz qđ pueris: igitur Gallenus primo de regimine fanita
tis et operationes etiam naturales dicit in pueris et effatē effatē. Tercio
apparet iuuenes etē temperatores et cafibus: nam iuuenes funt medium
inter omniem z mollitē: apterem et lenitate: multitudinem pillozum
z paucitatem: hęc opinio nō potēb hñc dñtē: fed in fciētia de virtūti
bus cum queretur in quibus facit fñt operationes naturales perfectiones
aut in iuuenibus aut in pueris. Quarta et opinio dñtioni quam nō recito
quia recollector: nō intelligit fñt ipfū: dicamus ergo breuiter qđ cum queri
tur quis fit tempus: in cōplectōne nām puer aut iuuenis: quo pñ querre qđ
fñtūm fit perfectio operationis aut puer aut iuuenis: quia completio et
operatiōis principiū: z inde pñ dicit qđ tempus plus vel minus z fed. 6. c. 26.
de regi. fñt pueri pñt perfectioes habent virtutes circa alimentum: iuuenes aut
pñt perfectioes fenfuius z motiuz: z tertia dñt puer et tpatio 2° nñ iuue.

De partibus

[illegible]

in hoc et eodra talis: pot' est querere quis istius absolute vbi flatus donita
 re os. vbi. n. est modus loquendi vitans oibus doctoribus qd' isti intelligimus
 os. significat iuuem vel pueros loqui de hoc et tpatore absolute. Alimply auti.
 non vult b'is vocabulis si sine alia determinatioe dicit pueros esse calidos et bu
 midos: fenes vocat iuuenes tpatos magis q' pueri sunt. Rursus q' os calidi
 in nobis excedens vel frigidi t paterius magis dicat respectu aliuem tpa
 menti. Quero qd' sit illud tpatius ad qd' copiam pueros t iuuenes eos
 calidos et fenes frigidos et iuuenes tpatores q' sunt pueri. Tunc magis q' hic alii
 quid q' nri pater loquens non declarauerit pmo magis e' se p' coplo etari vbi
 p'heratione vbi est pncipio optationi in nobis t is ap'et ad qd' de hoc: scdo
 q' hoc coplo p'fiderat vbi est forma qd'as coposita est calido t frigido t b'ido t
 sicco: tpatore q' hoc coplo etari b' magna latitudine: cuius vna pars est in te
 pueri: et alia in etate iuuentutis: b' alia in fenectute: b'is habitis dicit q' etia
 b'is modis possumus imaginari nostris auctores t doctores coprehendere
 alias vel b'is coplectiones etatis: pmo ponendo q' in forma p'pionalia que est
 in nobis q' os etat qd' coparat ad equale ad p'odus vincit caliditas t b'idi
 tas vbi app'et ex q'one de equalitate tunc cu' in hac coplectione facimus m'iones
 respectu equalis ad pondus pueri t iuuenes sunt magis recedentes t fenes
 magis appropinquat' situaliter: t isto mo q'os auctores nostri dixerunt iue
 nes t pueros et calidos t fenes frigidos. iuuines excedit in calore: t si ali
 q' dixerunt iuuenes tpatos non dixerunt q' magis situaliter appropinquat'
 equali ad pondus in vniu'ia: b'is q' iuuenes tenet mediu equalis ad pon
 dus: q' est mediu inter sua extrema: p'iteri t fenescit equalis ad pondus est
 mediu inter sua extrema: ergo nostri p'cedentes fenes non dicebat pueros t iue
 nes esse calidos absolute intelligebant q' p'parant isti equalitati ponderis a
 qua plus recedit p' caliditate t humiditate q' fenes. S' est dubiu' ex quo in
 q' d'ito deuenit p'teriti ad dicendum fenes sunt frigidi absolute pueri t iue
 nes sunt calidi. t respectu equalis ad p'odus. Dicendum q' pmo p' r'one m'
 etiam b'is: supra de equali ad p'odus viderit. n. q' in nra coplectione copara
 ta equitati ad pondus vincit caliditas t humiditas t q' in iuuenes t in pueru
 plus vincit q' fenes. t viderit q' modu' in sensu tactus non inuenit alii
 quod membris facies ita consimile vel p'pinq'ue equalitati ad p'odus fanta
 status vbi tactus tunc p'plone etatis dicitur calid' aut frigid' p' q' tactus ind
 dicatur et tpat' t t' h'ic imaginationi medicos accidit difficultas dic' f.
 que curis et' indicans: an pueri an iuuenes: an senis iam q' ap'et qd' intelli
 git vbi mo auctores t doctores p'teriti q' dicit copia iuueni vel pueru vel
 feni calida vel calida absolute: vel et si non dicat absolute q' intelligat copatio
 ne facta ad equitate p'oderit: tunc ap'et solutio ad q'one qua querit quis sit
 tpatore absolute: an puer an iuuenes d'os q' iuuenes q' plus appropinquat'
 equitati p'oderit: t pmo hoc fenore loq' tpatore est: d' iuuenes tpatore: q' b'us
 r'one mediu. Alius modus declarandi istius p'cedit q' ad q' imaginemur to
 t' p'plexioni etatis duas extremitates: f'ias vbi est al' ymaginatio scdo de coploni
 bus vna est frigida t f'icca in vltima fenectute q'os p'p'ndimus p' frigiditate t
 f'iccate cadaueris: alia est extremitas calida t b'ida s' pncipiu' nre infantie si
 ue g'iationi in vtero t hac coprehedimus p' caliditate t humiditate pncipio
 rum. t p'parat' t sanguine m'ituri. Ita extremitatibus ymaginatio in intel
 lectu. f'ias t in intellectu. d' dico q' copauerit b'as etates inter se in b'ia forma
 p'pionalia q' currit in tota vit'a: t viderit s' p'p'ones has non ymaginatio aliq'
 tpatius ad qd' ista coplectione s' solut' p'pando ad iuuem h' hoc p'bet vno mo p'
 mediu vbi ap'et in f'ea r'one in qua p'bat p'mo p'p'io per tactu. Istia p'posi
 tio puer t iuuenis sunt calide coplosis respectu fenis t fenes frigide. f'ias
 p'p'ones p'baerit p'mo: q' puer t iuuenis sunt p'p'inq'ues f'p'ati t sanguini
 m'ituri: p'io: q' cotas iuuenis hoc affirmat: dicit t'pore q' necessario e' calo
 re que in nobis ex p'rimu' in p'mis etatibus venire ad ex'icatione pp. s. cao
 deca t' citat v' t'ic nota f'eneas: f'ea p'io pueri t iuuenes sunt equit' ca
 lide: f'ias p'banimus supra: t'ia p'io pueri sunt multe b'itiditate p'p'ati ad se
 nescent' fenes sunt multe f'iccate: f'ias p'p'ones p'baerit p'mo per sensus: q'
 cotas iudicant' ex p'it sensu duos t alios: quos c'p'ones f'ia t f'iccate:
 t pueros molles. scdo p' consideratione t ratione vbi app'et ex f'ia. f'ia. s' p'p'io
 fito iuuenes sunt mediu inter b'itidate puerile sup'flua t f'iccate f'emicig'io

Jacobus

Et si quis querat quo ipe validior est generatio prius: z eius actus vel in fine
 adoleſcentie vel in iuuentute. Dic q. tpe iuuentutis. In ita id Gal. 14. de virili
 tate pncipaliter q. 4. Et attriciu qd epus nec dū aduoc agere aialia neq; iam
 ſenſibus factis cōtingit fieri bene ſi demus nutrimentū benigni et vtilitas con /
 ceptis qd in ſolis iuuenſcentibus aialibus poſſibile eſt abundare. In eis qd
 mentus plurimus quidem eſt fortis: z propter hoc digeſtus z benigni nutri /
 mentationes nihil impetens ſufficiunt in ſoligut agmalantibus. perfecte
 actus ſue augmētū iuuenis. Virtute ad hoc fortis eſt benigni nutrime /
 ti abundantia copioſa eſt. Et q. quarto q. homo in ſine tpe et temperatū
 ſimū temperamento iuſtū eſt ad virtutē z actus vitales. Nam tū calor
 cordis eſt abſolutus ab humiditatibus ſuſcipiſ ſuis quibus in pueritia tacebatur
 z cor z arterie aptiſ adepte ſunt magnitudinē z fortius motum z calor libe
 rius ad totius corporis diſſundit arterijs exiſtentibus maioribus. Et ſanguis ar
 terialis z ſpūs purior z minus obſtat vaporibus ad nebia nutrim. Et iuuenēs ſunt
 animoſiores z audaces pueris. In hac conſeſione approbat
 Gal. lib. de introductioe in pulſu. c. 1. dicit. q. 1. qd qd qd magnitudines
 z vehemētia eſt dīa maximū quidē vti in etatibus eſt qm pueror eſt paruiſſi
 mū eſt qui ſenū medijs qd eorum parus maior eſt qui pueror eſt: z vhe
 mentiffimū quidē eſt qui ſuuenem eſt: debiliſſimū aut qui ſenū: mediū aut
 eoz qui pueror eſt. Et ſi. pmi. 2. doc. 3. ſim. pma. c. 7. ait. Pueror qd pul
 ſus eſt leuior ppter humiditatē: et debilior z ſpiffior: aut calor eſt fortis: id
 virtus nō eſt fortis eo qd nō dū ſunt cōpleti. Et ſuer. 4. collect. c. 19. Pulſus
 ſuūz ſenūz puerorū mēum eſt fortis: et ppter coram debilitate virtutis eſt ſpū
 ſenū debilis eſt rariſ tardus. Et q. quinto q. iuuenior et temperatior eſt
 peramēto iuſticiē alij: etatibus quoque virtutes z actus z paſſiones anima
 rj perfecti fantāſia memoriā z cogitatio ſine viciſſimū: mortis voluntaria
 ritia aut non ſi tūm ppter humiditates ſuperfluas cerebri z neruorum pulta
 ritia aut non ſi tūm ppter humiditates ſuperfluas cerebri z neruorum pulta
 ritia eſt: eleuatur vapor multus ppter mēū z nō ſi tūm ppter humiditates ſuperfluas
 autem media bec ſunt diuina nālibus humilitatibus z paulatim in eis per
 viam iudicatioſis multiplicatur finalis que ſenſus obnubilat z alias ani
 matus actioſe conturbat. Nam conſeſiones vni ſcda ſcribit ita Gal.

[illegible]

De partibus

sexto de regimine sani. Duplicitas aut existit in actibus fm animalia. corpo-
 ratios quide pueri optimos bñt pñficcos. Añales nō ea que post pueritiam etas
 vsq; per angustia.ñ. decennaria etatē. Et cōtra videmus pueros ad ar-
 tes mechanicas additūdas aptissimos: inuenies non ita. Ites videmus co-
 molefctius in fuitētes pñberat hoc videt mltare viuacitate fm sensus. Itē
 molles carne aptos mēte dicimus sed de aia tē. uas v pueri sunt molles v in
 uenies duri. Itē pollice nō est pñius auditor inuenit vñ Arist. aut pmo epi-
 cotum. Itē dicit fole canū aliquid inuenire robur: bñ omnia potē dēdere videt
 q; spūs aia est fortior quo ad aliquid in alijs etatibus. Et ad pñm epi q; apti-
 tudo pueror ad artes mechanicas est pmo q; arte illis nullis indigent expe-
 rientia. Sēdo q; maxime cōnere sunt fm ordinē. Terno q; pueror intelligēt ex-
 istē vñ rafa tabula v nōdū est vñ tractus nō occupatur multū in negotijs secu-
 li. Ad scōdū q; pueri nō molliores sunt fm pñbera inueniens bñ sunt in sensu
 viuaciores: q; sunt tenaciores solentia pñius plus penetrat cos. Inuenies
 aut cōtra pñt pñtissimū sunt optimi iudices qualitatū tangibilis. Ad tertiū dī
 q; vñbz illud intelligit de molliē nō nō etatua. Ad dñt v quintū dī q; in
 uenies nō reputat pñprij auditores pollice v minus vigiles in sñlo semio
 pñpterea q; habēt pñtes aiaas mñitū aīas intellectū v rōn mñius lo test:
 q; sunt minus pñtē. Exptēta aut in cōfilijs est cōtra: arteq; est cū singu-
 laria. Et hāc rōnem reddat Arist. pmo epi hoc. pñtissimū vñt pollice nō est
 pñius auditor inuenies illis subdit. Inepertus n. est eoz qui vñt aut
 tūgñones aut de vñz v q; vñt sunt. Ad rōnem aut factā q; sensū ē pñtissimū
 sūm eē ad sumiss. f. q; dō gñitū videt illud est calidus v bumidus. Ad pñonē q;
 vita consistit in bumido v calido. Vñ dī est verum de vita in radice. scōde.
 Ciel v pñtissimū dicitū est aucto. f. b. pma cōplexioni cū a. dīc q; b ita ite
 q; aīa quodcuq; plus bz calidi v bumidi viuens gñ mortuum. Ad rāonē dē
 senectutē q; habet operationes aīa rāonālē v virtutes uenies. f. intellectū vōlū-
 tatē v rōnes pfectiores. Itē pmo q; illud nō est ē pñtē pēramēti cōplexio
 nū cū nō cōplexione nō organo coporo vñt in suis opatiōibus. Et rōnē
 rñ signa sum q; sunt determinate ad certa obiecta pñcularia pñponata nō
 gano fice potēte organice: pñt in aia tē. rñ. Aīa intellectū possibilibz ē potē-
 te aīa fice: intellectus aīas aīa agere: tertio de aīa. Et nō ledit ad excellē-
 tē intelligibilibz ficut potētie organice ad excellēti obiecto mō pñandū ē eoz
 nō mar cēfuit mar cēfctē cōpōsitē potētie organice nō diminuit in optimo
 suis: nñ tanta fiat alteratio in fantasia: q; nō debite pñesent formae rñm fm
 intellectū

ficat purus extensiones quo ignis est rarus et terra est densa et sic sumit quarto
 pbi et a com. 34. com. 2. quod obus sequentibus et hoc non sumit hic ab Ali.
 rari et densitas si fuerat quo mulier et vir disponunt hac raritate et densi-
 tate inter duo. q. mulier est rarior q. vir et hoc est q. circa eadem mas mulier ma-
 iore occupat loci q. vir q. pbat q. in frigida non potuit pmeri hui.
 diu cuo terrore: istu sermonem credo falsu: in viro plus hndat aer et ignis:
 in femina vero terra et aqua ut notu est: pbat primo q. sic se hz spma mu-
 lieris et spma viri adinuicem in duo hndat ut appet primo canone sen ter-
 tia huius. Amplius vir est pfectior femina. 14. de vilitate pti: a calidior ergo
 pfectiora elementa vincti in eo: vir ergo rarior est femina: ceptus aut fuit Ali.
 vel repatori: in hac ma siue pna terra et aqua non sunt adinuicem mixta siue pe-
 netrata hz quasi iuxta se posita: in viris aut sunt comixta bene: ergo maiorem
 loci occupat in mulieribus q. viris: pna. n. est 19. et pnaimo oppositu sequitur:
 hoc n. q. terra et aqua in mulieribus non sunt mixta remanent in dispo-
 ne ter-
 ra et aqua hz hoc q. in viris sunt mixta sunt magis fracta ab eoz terre et
 aquo et pna magis mota pna pfectionem aeris et ignis et pna pna rari-
 tate: sed q. significat hoc nome raritas est ide q. laxitas siue lubricitas siue
 cuti et cruda respectu digeloz sunt lubrica lassas: sicut dicimus carnes psciu
 viri angulile et tinctu sunt are. i. laxa et huic opposit densitas. i. pna oppo-
 sita illi laxitati et hoc non accipit raritatem Ali. 1. can. 3. ca. cuo dicit q. ex puerbo
 ad aequitate rarificat ppositus: sicut et sumit tertio can. sen. 10. ca. de spmo
 sanguinis viri uidet declaramus et hoc non accipit hic Ali. cuo dicit bsa carni
 mulieris est rarior. i. laxior et mollior: pna aequitate ergo p oppositu caro
 viroz est densior et pnaio pp multa digones in generatione carni eoz ter-
 tius q. significat hoc nome raritas est potestas. i. multa cui opposit densitas
 i. potius puatio vel paucitas quo sumit a Bal. in tegu trac. 1. illo ca. in oibus
 q. quo dicit vna et hoc non sumit ab Ali. hic cuo dicit hz viri caro et hz rarior
 i. potior: q. plurimoz potior et latior. Considerand aut q. q. Ali. dixerat
 carnes mulieris esse rariores voluit statim declarare se q. per illa raritate in
 telligebat laxitate siue lubricitates siue fluiditate: eno intelligebat potestates
 q. caro viri est potior et hoc est q. dicit hz caro viri fit rarior. i. potior: et per
 pna caro mulieris est densior. i. minus potior: pbat Ali. per hanc rone qua
 statim in textu innuit: carni viroz adiuicet q. ad spm puit de spu q. coponit
 cu illoz carne: carnes aut mulieris non recipit huc spu ergo carnes viroz
 sunt rare potior: mulieris spm prohibentes hac receptione pna tenet q. ipi-
 ritus veniat et artat hz sunt igne et aere vnde faciunt corpus alteratione po-
 rorum et hoc cu hndat et recipiunt in potior: ali. n. non possent illi spu pponi
 cu carne: et hz q. dicit hz caro viri fit rarior ex parte pnaio eius. i. spu qui ei
 adiuicet et dicit copna q. fit quida modus copnaio ex spu: carne sicut ex
 pfectione et pfectibilitate illa hz ex pte copnaio eius. i. spu q. spu qui po-
 fluit ad mba sunt pnaio igne et aere. i. calide et humide eius copnaio

Jacobus

potens digerere aliquid et sustinere in eo principium necessarium erit mas.
 Et volo d. e. e. principium non natura. i. formaz ex qua erit simile illius qd ge-
 nerat: id est q. q. forma genitum fiet simile generanti in specie: sed principium
 mouens si pot facere hoc per se aut per aliu d. z spermata viri est operatio: ma
 femine quasi pario: foritudo ex eo spermatis viri qua adipsa ex pfecta ip-
 sus digone et cu masculi fm Ali. et ipsius debilitas est ca femine. Et testimo
 q. per principium intelligit hic Ali. spu qui est in spmate. Et attende sedo q. quo
 runda optio fo de pnaio. c. 5. dicens. Hoc aut. i. spm viri masculini qd ex aial
 qui pnaio sperma masculi feminini aut q. id qd femine pnaio hui
 ri masculi qd ex aial exiret: repugnat vero ei hoc. q. femine multoties simili
 me sunt patri et masculoz no pauci matris. Ali. d. huius igitur fortassis est no simi-
 pliciter. i. p totu setus pnaio: sed spermatu dicere fieri feminini et masculini
 sed fm diuersas particulas. Et attende tertio q. mas et femina videntur habe-
 re oes generatas particulas easde. Differunt tam p positione et magnitudine.
 Iuxta illu i. Bal. 1. de spermate. c. 5. Dicit igitur generatiuas particulas hie vi-
 dentur easde masculini et feminini aial positione tam differentes eo q. huius
 gdes iuxta peritonen. i. sphas sunt illi aut extra. Si ergo intellexerit ptes ge-
 neratiuas masculoz inuicem quatuor ex buis testiculoz fiet matris et ex testibus
 viri patetibus fiet testibus mulieris occulti adiacetes matrici ex viraq. par-
 te intus. Et veretur intra puerum fiet collu matricis et puerus viri fiet os
 vna. Et econtra os intelligit hic mba generatiua femine puererunt extra.
 Iuxta illud Bal. 14. de vili. pti. c. 5. quasciq. n. virardq. particula: voluerit
 int. ligere vel eas que femine euerit extra: vel eas que viri pueri et indurica
 ri intus ois inuicem inuenies easde. Intelligit igitur pnaio eas q. masculoz intus
 pueri simul et intus incedere inter rectu intellim et vesica. Et si hoc statim a
 tricio qd regionem necesse est comprehendere ostendit. Intelligit aut ex alterutra
 parte adiacere et testiculos et collum scientia sinus. i. in atricio virgam masculi
 effici. Ad qd est in fine virge qd nuc notatur puerum ipsuz muliebz puden-
 dum vasoz simul pmutari. Nullaz. n. est inuenire particula: abudantes sed po-
 sitione sola pmutatas: que n. sunt intus mulieribus hoc sunt adextra viris fi-
 cur et fm talparum oculos est videre: et intus vireus humores hz et cristalluz
 habent et tunicas que sunt circa hos quas a miringis dicimus fieri no minus
 habet q. que videntur oculis aialia: sed no fuerunt apti eis neq. processerunt
 extra. Et attende 4. q. vena et arteria venietes ad dextru testiculum in viris
 et ad dextru partem matricis in mulieribus directe pcedunt a magna arteria
 et magna vena descendentes inferius: sed vena et arteria venietes ad sinistru
 testiculum in viris et sinistraz partem matricis in mulieribus no procedunt dire-
 cte et immediate a magna vena et arteria descendentes inferius: sed a vena et
 arteria que sunt ad renes: ideo testiculus dexter viroz et pars dextra ma-
 tris recipiunt sanguinem puru digeluz. Et testiculus sinist. et pars sinist. ma-
 tris recipiunt sanguinem impurum et aquosum. Et ista est radix vera masculi-
 nitatis et femininitatis qua solerti ingenio et diligenti sermone aduenit Ba. pa-
 rous nonnulli medicos summos et eas recitat. 14. de vili. pti. c. 7. dicens. Cla-
 roz que gdem ad dextru matricis et cu testiculo sunt ex magna vasa pde-
 unt que sunt fm do: vena qd a pna vena: arteria aut a magna arteria:
 quecuq. vero ad sinistru testiculū in masculis vel matricem que ibi in feminis
 perueniunt: duo aut sunt et hec vna quide arteria: vna aut et vena no ex ipso
 sanguine vasa sed ex eis que ad renes sentiunt pcedunt. Manifestu igitur q. hui-
 lie et sinist. matricis in mulieribus suscipiunt sanguinem. Et ex hoc ptingit ipsa
 organa suscipientia no similia fieri crasti: sicut. n. purus sanguis calidior est su-

et rarificare sua. i. mulieru spissitudine. i. potior paucitate et stricatura plus po-
 tibiliter penetrare. Considerand aut q. cu na nihil frustra faciat: sicut spu po-
 tibiliter penetrare in carnes et mba mulieru sic et phibet generari. i. multipli-
 cari in mulieribus. Si in dices sermo Ali. no valeret q. dicit phibito pe-
 netratiōis spu no est pp densitate carni q. pp illoz paucitatem no igit bene
 di q. sua spissitudine phibz. Dd et q. frustra eent pna n. recipiet spu in
 pnaio. Considerand aut q. si fmo Ali. sit in carnis viroz et mulieru tū pro-
 portionaliter fmo est de omnibus alijs membris: potiora aut sunt in mascu-
 lis q. feminis. Considerand aut q. tres spm innuit. i. vitale et nales et dicit
 a venis. i. pulsantibus et genis: et aiales cu dicit nervoz. Ali. aut de baxia non
 intellexit huc passus: credidit. n. q. p hoc q. dicit sua naq. spissitudine referat
 hic ad carnē viri que q. est spissa et copacta in se non recipit supfluitates a ve-
 nis et nervis et id oportet illas carnē esse potiora vel illa supfluitas per potiora
 pellere. Et apparet ex pmissa nostra expōne q. no vadit ad mentē Ali. et q.
 Gerardus et in sua glosa erravit: si cu conatu possit saluari: quartu qd signifi-
 cat hoc nome raritas est ides q. mala testura villoz mebz: huius villos: sicut
 et vicinus de pnao ex filis no bene pfectoz q. est rarus siue larys: cui opponi-
 tur bona testura que est bona adinuicem villoz insertio et compoz: hoc no fmo
 mittit ab Ali. 2. fen. 13. capi. huius capituli de cais debilitatis mebz: cuo
 dicit hz que ex eis hnt maiore pparietate et est raritas testura illius mebz: hoc
 et mo sumit frequenter ab Ali. 2. fen. 13. in capi. de egritudine flo. et ca. de
 stomacho: et hoc modo sumitur hic ab Ali. Sed si queratur quid sit hnt vir
 et mulier in hac dispositione: certu est q. melius et coposius viri testura mba
 viroz ex sua villos: q. mba mulieris: ppter vigore agens generantis viris
 qntu q. significat hoc nome raritas est aptura pnaio: quare pna erat clabi-
 se vel connete presentia humiditatis cōm genū vel splentis: et per oppositu
 densitas sumitur pro clausione vel continuatione opposita quomodo nos dicit
 mas: q. mulier edificat et suplenit domus sine edificia sunt densa: antequam
 vero domus sunt rare et euentabiles: a multis enim locis cecidit cementum
 quod coniungebat partes: et hoc modo accipitur raritas et densitas ab Ali.
 problematum. 10. ubi reducendo questionem sicut debet reduci. Querit po-
 ter quid morpheia minus accidit pueris q. viris completis: quare plus ac-
 cidit ventositas viris: et mulieribus: et immobilitas: etiam inuicem in hoc
 Ali. q. minus accidit mulieribus qua masculis: et iter alias cas ponit q. co-
 pora pueroz et antiquaz mulier sunt bni cūctabiles q. sunt rari: sicut et antiq.
 edificia: ymaginas q. Ali. q. aptura pnaio in femibus viroz: et mulier q. aptura
 est ex clausione corpus claudet vel ptingit: sit ca q. vapores qui faciunt
 morpha veniat ad ptes cūctas et in illa penetrat qui cūctis est sic rari: et ventu-
 ribus viroz et mulier: pp eade raritate opinat Ali. q. pili supflucere crecent
 in oibus antioz vt app. 3. de hystris. et 2. de pnaio: et pble. 4. plemate
 18. et licet nos in causa horum effectuz naliuz alteram opinemur causam ab

De partibus

perfructific et que nutriuntur ab eo particule dextre calidiores sunt et efflu-
 cuntur. Et attende quinto q. quinq. sunt cause feminis scilicet ex quibus trahi
 poterit soluto questu. Prima et precipua est frigiditas feminis ex quibus pcrea-
 tur femina. Secunda est imperfecta digestio dextro feminis. Tertia est debilitas vir-
 tutis feminis no valentis extra pellere membra genitalia. Quarta est debilitas vir-
 hoz a sinistro testiculo magis: propterea dum rificat quatuor habere iuices
 et o. b. uel los: ligant tam de dextro testiculo ut emittat a solo sinistro sperma.
 Quinta est receptio eoz in sinistra parte matricis. Sextima tangit Bal. 14. de
 vili. pti. c. 6. dicens. Et igitur feminini aial masculino implicentur: vna q.
 dext. et prima ratione: q. frigiditas. Et sedo de spermate. c. 5. dicit. Et manifestu
 est qm in calidior et fictioz crasi masculinus animalis. In frigidior et
 humidior feminini. Sed q. tangit. c. 7. lib. 14. de vili. pti. dicens. Adant
 scilicet igitur cū impuruz adhuc et supflucet et humidus et cerosus: sicut ter-
 sticus in masculis et sinistra matris in mulieribus suscipiunt sanguinem: et ta-
 li ad spermata concreantur vnde femina de generari. Tertia tangit eode lib. c. 6.
 dicens. Sicut igitur talpa imperfectos habuit oculos: sic et mulier genitalibus
 pculis est imperfectior viro. Masmat. n. fuerit cu erant aduicem intus in pte
 gnante particule: prodeceat aut et emitti extra imbecillitate virtutis no poten-
 tes ipsuz quides qd plasmatu aial imperfectis fecerunt oino pfecto. Quatuor
 tangit eode lib. c. 7. dicens. Nullu irrationabile est dextroz gdes pculas ma-
 sculoz esse generatiuas: sinistraz aut feminaru. Quinta tangit in fine dicit ca-
 pitulu dicens. Et plurimu aut masculinu in dextra matrice: femininu vero fm
 sinistraz inueniunt. Et sedo de spermate. c. 5. ait. Et in dextria matricis appa-
 rent fetari masculis: raro inuenta est femina fm hanc partem matricis sicut et
 in sinistria masculis. Et huius pparie cas masculini sexus inducit. Et pna
 missa ad declarationes differentie sexus. Dic pmo q. femine sunt vniuersa-
 liter frigidiores masculis ab inata complexionē. Ad probatur auctoitatibus
 post oppositu allegatis et p quinq. causis feminis sexus que potendūt frigus
 coplectionis. Et attende q. non ois sunt necessarii: sed tres pma sunt potio-
 res et alie coadiuvant. Dic sedo q. nihil prohibet ex regimine vehementer cali-
 do vel ex egritudine incensura feminas aliquas quibudas viris fieri calidior
 res. Aliud est evidens: q. nutritio tād ex altera nutritio in sua natura: vt decla-
 rat Bal. 6. morbi. c. 1. Et possibile est mulierē causone pati aut frigiditatem aut ter-
 tianam continuā aut cancerū aut lepra. Et ad pma obiectū dic q. sanguis
 in quo femine abundant est in digestus et plus attestatur mensuruz earuz su-
 per imbecillitate calozis no potens sanguinem illum coherere ad benignū
 q. super fortitudines ipsius. Ad sedm dic q. mulieres sanguine bunc viri-
 gines habuerunt in origine sua aliquas causas masculinitatis: sed necessario
 spermata ex quibus facit sunt erant minus calida et digesta et magis super-
 flua q. spermata cuiuscuq. viri phlegmatici vel melancholici. Sed mensurū
 um quo alebantur in viroz: dicta post partum: purgationes menstruales:
 et celum propitium: et alia multa poterunt reddere dices mulieres melius
 coloratas et robustiores et saniores et vitaliores quibudas viris. Ad tertiu
 dic q. mobilitas in opinionibus no inest mulieribus ex caliditate maioris: sed
 ex earum imperitia et humiditate: sicut est videre in pueris. Ad quartu dic
 q. in viro materno masculi citius formantur et mouentur q. femine regulari-
 ter: q. spermata ex quibus sunt masculi sunt fictioz et spissiora et sic plus apta
 vito hant solida membra ex eis. Sed extra verum femine citius attingunt
 finem crementum propter ipsarum maiorem humiditatem. Ad quintu dicit
 cut ad sedm. Tel dic q. probat feminas aliquas esse calidiores quibudas vi-
 ris fm genitalia particulas: et redundantiam fm calozis ad superiores. Ad
 sextu dic q. femine non sunt calidiores viris simpliciter: sed inuicem sunt
 calidiores sensibus paralitatis et mulieribus carnis propterea apposte lateri-
 bus talium iuuant eos et confortant calorem eorum innatum.

Et substantia

Capitulum I. doc. quarte.

Amor est et.

¶ Amor est et. ¶ Hoc scias de eis de cōpōnibus seg-
ritibus et cā ordie est nota: pmo dicit quid sit humor: et eius diuisio
nes et spēs: scdo dicit modū gñationis illoz ibi scda ¶ Nutriens ma-
quidā sententia ponit et remittit nos ibi ¶ Eius pō ibi tertia ¶ Inquit Sal. ¶

¶ Considerandum qd
humor in multiplici signi-
ficatione inueniat in libris
tū medicos sumit qñqz p
hilo vt in cōmēto appo. 2.
pūcile vbi dicit pter nāz
qñqz aut p qñqz hūmōz
qñqz sunt ptes in nobis et h
mō sumit hic h et possit su-
mi pmo et pmo. ¶ Et dicit
rādum scdo qd est corpus
hūidū et ligū. ¶ Currē vt
dicit Alii. 12. de alialibus in hoc ca. de hoc dubitat qd cōfā et melancholia sunt
humores et non corpora humida immo sunt ficia. Amplius humores incie-
rati sunt humores: et non sunt frigidi. Item flegma gīpseum nō fluit. Dicitur
dum qd humores oēs sunt corpora humida et fluida qd aquea a dūo: oportet
bat. n. humores labi in mēbra et h nō poterat fieri sine fluitate: ad pmo dōm qd
aliū sunt actu ficia et hūda vt glacies. aliqua sunt actu fluida et hūda ficia
vt vinū: oēs qd hūda sunt actu fluidi qñ aqua fluidi tñ et hūda pnt hūda et
re et qdā cōficare. Ad scdo dōm qd fluidū est et cūfibile et hūda inest aqueo ac-
tualit: incinerati qd hūda et alitū incinerati nō sic debemus intelligere de hūda hūda
rū vt sentit Sal. 1. de vīs febriū pmo ca. ¶ Et dicit adū tertio in qd in pmo
nutriens puerit fīa ista pī triplici exponit qd scdm qd pī intelligit a. 25.
1. de virtutibus nālibus nutriens sumit. 5. mō vno mō pro nutrimento qd
actu nutrit. 1. qd actu apponit vni et assimilati: scdo mō pro hūditatibus: extra
neis cūribus in mēbra: tertio mō pro sanguine: qñ mō pro hilo: quinto mō
pro cibis extradicam? et qd nutrimentū extra pī dicit pmo i ordine nutrimentū

Signa autem complexionum narrabimus
vbi vñ signa et particularia referemus.

¶ Doc. iij. fen prime. i. ad inquirendū
qd sit hūor et quor sint eius ptes. Cap. i.

Amor est corpus

¶ Amor est corpus. ¶ Hoc scias de eis de cōpōnibus seg-
ritibus et cā ordie est nota: pmo dicit quid sit humor: et eius diuisio
nes et spēs: scdo dicit modū gñationis illoz ibi scda ¶ Nutriens ma-
quidā sententia ponit et remittit nos ibi ¶ Eius pō ibi tertia ¶ Inquit Sal. ¶

Jacobus

¶ Quarto dicit qd signa cōpōnū narrabit inferius vbi referet vñ signa et pti-
laria. Signa qd cōpōnū tam nālibus qd accitibus mltū distinte et diffise
narrat pmo pmo scda doctrina. 3. cap. 3. quod incipit. Signorum gene-
ra. Et est capiti peritule et maxime memorie cōueniendum.

¶ Doctrina quarte fen pmo libi pmo ad inquirendū quid sit humor et
quor sint eius ptes. Cap. i.

Amor est et.

¶ Amor est et. ¶ Hoc ca. diuidit in tres ptes. In
prima diuidit qd diuidit hūor: et decla-
rantur mēbra diuidentia. In secunda diuiduntur et subdiuiduntur
humiditates: et declarantur mēbra subdiuidentia ibi ¶ Dicitur
mus aut ¶ In tertia rependuntur opōnones quodā circa hūores et excusat se
p. de ptermissione quātūā quōnōm circa eos ibi ¶ Inquit Sal. ¶

¶ In pma pte qd est ptes textus pmo diuidit p. hūores. Scdo diuidit ipz
in bonū et malū. Et ostendit pmo quid sit bonus humor: et deinde quid malus hu-
mor: ibi ¶ Eius pō qd sit humor ¶ Dicit qd pmo qd humor est corpus hūidū liqui-
dū in qd nutrit et cōuertit in pmo. ¶ Et inquit aliquis contra hāc diffini-
tionem ¶ Pmo qd cholera et melancholia sunt hūores et tñ nō sunt corpora hūi-
da: imo ficia Scdo pblegma gīpseū et humor: et tñ nō est corpus liquidū imo
lapidificatū. Tertio sanguis generatur ex pblegmate qd cū eo transit ad
venas: vt tēpore necessitate fieret sanguis est humor: tñ nō est in qd in pmo
nutriens conuertitur: nō enī generatur est in duabus primis digestiōnibus.
¶ Quarto chilus nō est humor: tñ est corpus liquidū et hūidū in qd nutrit
in primis conuertitur. ¶ Itaz nutriens in masticatione aliquā acquirat digestio-
nem vt dicitur ca. sequenti: postea digerit in stomacho et fit chilus et nutrit
in primis conuertitur in chilum. ¶ Quinto vrina est corpus liquidū hūidū
in quod in primis nutritiō cōuertitur: tñ nō est humor. Sexto pinguedo na-
tans in sanguine nō est humor: alioquin essent plures qz 4. humores: et tñ est
corpus liquidū et hūidū in qd in primis nutritiō puerit. Septimo humores
crustallini virens et albugines oculorum sunt hūores: et tñ non sunt corpora
in que nutriens in primis conuertitur imo sunt mēbra corporis. Octauo mu-
scilagineo et muci et aquositate diffillantes a cerebro infundato per viam
catarrhi sunt humores: qd sunt de genere pblegmatis: et tñ nō sunt corpora in qd
in primis nutritiō cōuertitur. Diffinitio ergo predicta deficere videt: qz qd
nō pnerit omni contento sub diffinitio: qz qd cōuenit alijs a diffinitio. ¶ Item
cholera prafina que generat in sō vt ait Sal. 2. de cōplexionibus. c. vlt. est
humor: tñ non in ea pueritur nutritiō in duabus primis digestiōnibus: sed
in prima solum. Decimo sanguis in venis exis non est corpus in qd nutritiō
puerit: imo iā diu cōuersit cōuersio nutritiō in ipm. Unde cimo spma et lac
nō sunt humores: nec sunt sanguis: nec cholera nec pblina: nec melias et
tñ sunt corpora in que nutriens māmillas testiculosqz in pmo puerit. Duode-
cimo salina est humor: videt esse de genere pblegmatis aquosi: et tñ in eam
non puerit nutritiō in primis: imo pīs descendit a cerebro et pīs gñatur in sō.
Decimotercio cholera et melia in quas resoluit sanguis putrefactus sunt hu-
mores: et tñ nō sunt corpora in que in primis nutritiō puerit. Decimo quarto hyposta-
sis vrine non est hūor: et tñ est corpus hūidū liquidū in qd in primis nutritiō puerit.
¶ Et n. supfluitas digōis scde sicut cholera qd digō cōplect in venis. Decimo
quinto sanies pblegmatis est humor: qd est sanguis corruptus: et tñ nō est cor-
pore in qd nutritiō in primis pueritur. ¶ Et de declaratione diffinitiois et lo-
lutione obiectoz attende pmo qd humor multipliciter dicitur. ¶ Pmo gñali-
ter pro quocūqz cūta sba et aquosa fluida: sicut hūditas terre: et lac spma: vrina
seri: vniū cernis: et cōfuit hūores: vt sicut in se. Scdo mō spālter pro quocū-
qz cope fluidū exis in aial vniū vel superfluo hē lachryme salina: sudor: sero
ficus: sanguinis: muci: putrefacti: hūditates prime et scde de quibus dicitur
statim dicuntur humores. Tertio modo specialiter pro illo in quod conuertit
vt fiat pars membrū per se vel cum alio: et grece de cibis: hoc tertio modo
humor: qd nō potest fieri pars membrū: tñ hū pī diffinitio humor: statim ei
in substantia et malus in qūtare. ¶ Malus in substantia nō est hūor: nisi analogice

Fen prime primi.

et ipsectiois et pmo quo ad nos qd nobis magis nō cūit: dicit qd humor corpus
fluidū hūidū in quo pueritur nutritiō in pmo. ¶ Exteriora cibaria que
dicuntur prima nutrimenta et qd extrinseca cibaria puerunt in chilū: et 4. humo-
res: hē hūor sumit p chilo: sō mō pōt exponi qd p nutritiō in primis epō
nas ita chilus qd est pmo in ordine de nutrimentis intrinsecis. ¶ Factis a nobis:
humor: ergo est corpus hūidū fluidū qd puerit in primis. i. chilis: tertio mō

humidum liquidum in quod in primis
nutriens conuertitur. ¶ Eius vero est
humor bonus: et est illud quod solet fie-
ri pars substantie nutriti solū: vel cū alio
et assimilari ei solū vel cū alio: et in sumo
mā restauratiōis eius qd ex ea dissoluit.

¶ Et sciam de humoribus via diuisa qua inuestigabit oēs humores spēs: pī
mo ponit vnam diffinitionē: scdo alia: ibi ¶ Dicitur. ¶ Prima in duas: pmo
ponit vniū membrū: sō alia: ibi ¶ Et enī. ¶ Et considerandū qd bonū humo-
rē fecit differre a malo p hoc qd est posse nutriti: nam bonus qd dicitur humor
qz pūm finē ptegitur: finis aut principalis et propius humor vel humor est
nutricatio. ¶ Et considerandū sō dicit solū vel cū alio pp diuersitate opmuntū.
¶ In solū sanguis nutrit vel cū alio mixtus. ¶ Et considerandū tertio qd tres actus
concurrunt in nutrimento. ¶ Vno per nutrimenti animationem et propterea
dicit pars substantie nutrimenti: secundo concurrat assimilatio et omnibus ac-
cidentibus et quantum ad hoc dicit et assimilari ei: tertio licet in ordine pī
mo concurrat appositio sine applicatio nutrimenti ad membrum et quantum
ad hoc dicit materiam restauratiōis: alia dicitur qd tria dicit: qd tria debent re-
staurari scilicet humidum radicale: et ideo dicit vt fiat pars humidum nutriti
mentale: et dicit materiam restauratiōis et spiritus: dicit assimilari ei. ¶ Et
qui dicit qd in nutrimento sive restauratiōe attendit tria. ¶ Et sicut
scs sba et quantitas ad hoc dicit p sba et qualitas et quantum ad hoc dicit assimi-
lari et quantum que legitur materiā: et quāntū ad hoc dicit mā restauratiōis.
¶ Et considerandum

De partibus

¶ Sicut hō pictus est homo: sed humor malus in qūtare proprie dī hūor et p se
cum alio potest fieri pars membrū. ¶ Dic secundo qd diuisio humoris in bonum et
malus non est generis in suas spēs: sed analogi in sua analogata: ideo non ē
opus vt diffinitio humoris competat humor: malo in substantia. ¶ Attende
secundo qd hūidum dicitur dupliciter: quoddam est hūidum substantiā
et actualiter sicut aquosa a domino. Aliud est hūidum virtualiter fen potē-
tialiter et effectiue: sicut illud qd hūmectat corpus cum obuiat. ¶ Pmo mō ca-
pit hūidū in diffinitione humoris. ¶ Attende qd ligū duplex est figuratiō. ¶ Et
eum ligū idem qd clarū. ¶ Et dī liquidū idem qd fluidū: hoc mō scdo ca-
pitur hic in diffinitione. ¶ Attende. 4. qd dicitur in pmo dō pte digō-
nes intelligunt: quaz prima inchoat in ore: et fit in sō et perficitur in intestinis.
¶ Et sba inchoat in mēbra: et fit in epate et pte in magnis vniū. ¶ Attende
5. qd triplex est nutritiō: quodā dī puerit qd actu nutrit sicut cābū. Aliud
est nutritiō in via sicut sanguis in venis. Aliud est nutritiō extra sicut ci-
bus qui cōuertit: hoc tertio mō capitur hū nutritiō. ¶ Attende. 6. qd hoc pūm
puerit non accipitur vt dicit quōntiō in tpe pnt quo humor est: qd nutritiō
tunc iā facta est: sed quodā mō notat actum in diffinitio. ¶ Pmo diffinitio
nibus pmissis. ¶ Ad primū obiectum dī qd cholera et melia sunt hūmides i
sba: sicut sice virtuali. ¶ Ad scdm dī qd pblegma gīpseum non est humor: ni-
si metaphoricē. ¶ Ad tertius dī qd sanguis et pblegmata generatur in duabus
digōnibus generatur virtute digestiōis cōis epatis que inchoat in mēbra: et ter-
minatur in magnis vniū. ¶ Ad quartum dī qd chilus non generat in duabus
digōnibus primis: sed in sola prima. ¶ Ad quintum dī qd nutritiō non puerit
tū in primis in vrinam: imo in 4. humores a gñis postea separatur aqūtas
eoz vt incepta nutritiōi et fit vrina. ¶ Ad sextū dī qd pinguedo natans in san-
guine est pars sanguinis. ¶ Et dī si vis cum aristotele qd est sanguis. ¶ Ad septi-
mum dī qd humores oculorum sunt humores secundi modi: sed non tertij.

¶ Ad octauum et nonum dī similiter. ¶ Ad decimum dī qd hoc verbum con-
uertitur absolute a tempore presentis. ¶ Ad vndecimum dī qd nutritiō non
conuertitur in duabus digestiōnibus primis ipius in sperma et lacrima in di-
gestiōnibus particularibus factis in māmilla et testiculo. ¶ Ad duodecimum
dī qd salua est humor secundi modi: sed non tertij. ¶ Ad tertium decimum dī
si vis qd cholera et melancholia in quas conuertitur est sanguis per putrefac-
tionem non sunt naturales nec apte vt fiant membra et sic non sunt humores ter-
tij modi. ¶ Et dī qd omnis generatio humoris facta in venis antequam con-
uertatur massa sanguinis in humiditatem innotuam reputatur operatio
secunde digestiōis: et sic nō deest dictis humoribus illa clausula. ¶ In quod in
primis nutritiō conuertitur. ¶ Ad quartum decimum dī qd Sal. pmo pmo
nō sō sō cō. vltimo qd hypostasis vrine est media inter saniem et humores na-
turales: quia res que refugit naturam vt operetur in eam ex cibo apud con-
uersionem suam ad sanguinem residet in vrinā: non ergo alteratur ab ea et fit
sanguis. ¶ In his verbis inuit Sal. qd hypostasis est pars chili que subterfugit
operationem epatis et labitur ad venas indigesta: qd ergo nō recepit aliquid
digestiōis in epate non ei plene competit hec particula. ¶ In quod nutritiō
in primis conuertitur. Sed dicit aliquis qd digeritur in venis sicut dicitur est
pms de cholera et melia generatis ex sanguine in venis. ¶ Dic qd hypostasis al-
teratur in venis: sed non digeritur digestiōe benigni proprie dicta. ¶ Et pte
rea dicit Sal. qd est media inter saniem et humores. ¶ Et dī si maius qd hypo-
stasis est superfluitas quam separat digestiōa venarum a massa sanguinis. ¶ Ad
quintum decimum dī qd sanies pblegmatis non est humor: tertij modi: nec
est sanguis nisi analogice sicut homo mortuus est homo.

¶ Eius vero est. ¶ Et secundo dicit hic pmo diuidit humorem et diffinitio
mēbra diuidentia qd eius. ¶ Humores quidā est humor bonus et est illud quod
solet fieri pars substantie nutriti: vel solus fit ex pblegma cum sanguine fit pars
cerebri et cholera cum sanguine fit pars pulmonis: et quod solū assimilari nu-
trito per se vel cum alio. ¶ Et in summo dī qd assimilari nutriti. ¶ Et eius
s. humores alius est humor malus seu superfluitas. ¶ Et est illud quod non con-
suevit agere illa qd dicta sunt solita fieri a bono humoris: aliquid tñ hū raro puerit
in bonum

Capi. I. doctrine. IIII.

¶ Considera dñ quarto q: accipimus diffinitionē iā notā boni hūiois q: est cor
pus humidū &c. de cuius pprietate est &c. dixit at. pprietate q: inter nutritio
nē nutritus curat pprietatē suē for̃ specificā passua in nutrimento actua in
nutritio: apparet ē p̃ oppo^o diffinitio malū hūiois & con^o q: dixit regere nō cō
sueti. i. q: nō faciū bñ opandē: largē. n. fumit bñ agere & nō dixit pprietate q:
collis malus pōt fāla malitia q̃litans nō nutriti circūscripta pprietate: dicit ex
nobis. & nō dicit ut nō nutriti.

Et eius superfluitas est humor malus:
 ⁊ est qđ illud agere non consuevit: raro
 tamen in bonis conuertitur humorem.
 Unde ante a corpore expelli ⁊ proijci bz.
Bicimus aut qđ hūiditatu copia qđ
 daz sunt pime qđaz scōe. Prime sunt qđ
 ruoz humoras: quos paulo post notabi-
 mus. Secundarum vero due sunt oivi-

[illegible]

Jacobus

boni humoris. Ad hoc repelli a corpore et pici anteque putrefacere: vel anteque malicia inuolare: vel anteque angustae vel autem boni corruptae vel anteque vitiis nimis occupet in conuersione eius ad bonum & diuersae ab villosibus opibus: vel tolle bac victione ante de textu qua quide libri caret & habebis clariorem les. Attende hunc pncipe per ma diffinit boni humoris. Si fieri pnt in nutritis affluant nutritio per et mays restauratiois deperdit. Et odine teni pnt restitutiore deperdit. Et mays restauratiois deperdit: postea affluant nutritio deinde per fieri. Ma ad mebus apponit & iulicaf fit restauratiois deperdit ma prima & postea oppositum et & iulicaf paulatim fies fit & em per nutritura & viti factus et fies restitit forma hofe fit pa pars mibi. Sed odine perfectionis huius fieri pnt postea affluant & psequer ete mam fiam ordinem suauit h pncipe diffinitio humoris bonum. Attende deinde qd h malochia quae expellitur a splene ad oslois pro desiderio cibis fuit ad mela quae expellit a cili fellis ad intestina gra absterfionis & mundificatiois intestinos nudijs per se vel cu alio restaurat deperditus & affimilant mebus & fiat coe ptes sunt huius boni. Nam qd: fuerit apti pte necessitatis fieri ptes mebus: cu sanguine mixti. Sed qd: fies sibi in spe & plectione mixti cu sanguine sunt ptes mebus. Tertio qd: faciunt unanimita cois quibus h caret minus bene debet. Id est itellige de sanguine mixto mulieri pte. n. ordinatus est finaliter ad lutei augendi & nutriendi. Luteus resignat et qd sumtat mulieribus eumt pibus quos apte funt ad coepitudo. s. a. 14. anno vsq ad. 50. & aptus est nutritio corporis mulieris pte necessitatis & fies sibi in spe nutritio. Id est itellige de sanguine coe ptes in vitro per emorroides aut nares pnt plectionis qua na minuire querit expulsiore sanguis. Attende tertio qd de scripto boni humoris data hic a pncipe soli sanguini puenit & pbgmat inqz fit et aptus fieri sanguis mixt. Alit. huius & suos liquores qd: tenent. p determinato qd: solus sanguis nutrit & fit huius sunt ipsius sanguinis supfluitates: sed huius cu eo cois medicos fola sentit oppositum quod sequit h pncipe vt eius interpe. Attende quarto qd humor bonus qd fit bonum simpliciter. huius qui sunt apti fieri ptes mebus: cu pfecta assimilatione. Alii sunt boni in quid. qd: huius ptes mebus hnt pte affimilant nutritio & fies a mela fies afferant nutriti eductores cu p pta colectione & trabentes fies ad mela sua fies sanguis lepsoz dicitur p humor bonus in lepsoz qd mela pnt restitutiore ad os deperdit et fit p eius veritatis hnt bonus & pnt restitutiore ad os affimilant. Nam hnt qd: supfluitas humoris boni: cu deest cu refatur bonus: malus hnt qd: supfluitas humoris boni: malus vt apparet de sudoralis va doli & vtrial: ne qd: cu humor malus est pprie supfluitas humoris bonus de sanguine p multitudine rumpente venam que est malus quiditate & de sanguine in sinocha qui est vniuer salu infamatus & peccat quiditate de massa fanguinaria cacochimie & caecie vniuersitatis que non hnt in corpore cacochimie caecitias humoris boni cuius ipsa dicitur supfluitas non cadit igne huius quid supfluitas in diffinitione mali humoris hnt in ira ad declarationem aliqua nature ipsius. Descriptio 8o mali humoris incipit ibi Et est qd illud agere. Et vt de scripto non fit diminuta itellige in illo recepto qd humoris vt fit sensus. Humor: malus est humoris qui illud agere non pnt. Attende septimo: circa illud qd dicit raro fit in bonis pueris humor qd pars mebus cum repletus eo dicit se abstinente nec de malo in caliditate vel frigida tate mri: qd talis leuiter calat aut infrigida & fit sepe p mebus: ne qd de malo in substantia fies suble & grossus hnt nisi nimis intendat: qd correcta subtilitate vel grossitie ipsius imo sepe sine omnia correctio fit p mebus. Sed & data de malo in fba fm putrefactione vel aduotione vel aduotione subfiste ex: tranee ipsi humor. Et de tali vere dicit raro in bonis coeunt humoris vt humoris qui incipit putrefieri qd: reducat ad sua nati per digonem. Alit illud Gal. tertio teni. qd. 50. Digonem est qualitas facies cessare putredine manente substantia. Attende septimo circa hoc qd dicit: vnde a corpore repelli & pici dicit qd intelligit humoris mali debere purgari vel per abstinencia vel per phlebotomia si fuerit sanguis corruptus aut sanguini malici immixtus vel p phlebotomia vomica aut cessans vel per sudores vel per vtrius vel per euacuationes pituliculas sputi muci menses: qd: similium: pabe tui in memoria qd cuiusq: purgationis & euacuationis faciens dicit et penitus medicinarius vfus.

Bicem ꝛc. ¶ In hac pte sēda capli hui⁹ sunt sue ptes. ¶ Una ē de
humiditatib⁹ scdis. Scda de pimis ibi⁹. Et dicem⁹ ē.
¶ In prima parte princeps diuidit ⁊ subdiuidit humiditates. Scdo descri-
bit humiditates scdas que nō sunt supfluitantes ⁊ numerū earum ibi⁹. Et que
non sunt. Tercio declarat vniūquāq⁹ earum sigillatim ibi⁹. ¶ Una est humor.

Fen. I. primi

mus quod fuit possibile illas puellâ nutriti napello: vñ ipa venenabat alios ho-
mines: ⁊ eius salua interficiebat atalia ⁊ nō appropinquabat salui eius gal-
lina: hec autem sunt ex tra nostrum propositum.

¶ Et dicemus autē .i. C. Et sic ponit alia diuisione q̄ ex ordi ne sunt pot aut sumpta fuit et fine z pmo ponit diuisione z de vno mebro pmittit se dicturus in b ca. 2. mebra diuisionis declarat: z psequit ibi § Sed q̄ nō ē dīfferendū q̄ nō ē hī dīa vñ q̄r hic in gēie femine loqr̄. s. aut in masculino vñ gdam laborat hī nā flāt̄ q̄r būi dīates vocabat pūoz. b C. Et sic dīa declarat dīas hūmīdītes secūdo pbat ibi § Et dicemus hī dīa .i. pto ponit diuisione: z vñū mebro ot/ uīlībz: post pto ad cap. q̄ sequit: hī de a mebro vñū

[illegible]

De partibus

¶ In prima parte dicitur primo quod humiditas quedam sunt pme qd dicitur. Sed dicitur quod humiditates pme sunt quattuor: humores quos adas habet potesta. scilicet. flauus plegma bilis cholera et melancholia. Tercio dicitur quod scdaz sunt due diuisiones. duo mebra diuidentur quod scdaz humiditates aut sunt supfluitantes aut non sunt supfluitantes. Quarto dicitur quod inferius noiauit humiditates scdaz que sunt supfluitantes. Et hoc facit in capitulo quo sequitur istud immediate versus finem capiti paragrapho illo. Quare quo dignum remanuit. ¶ Dubitat vtrum sit sunt duo genera humiditatis. scilicet humiditates pime et buditates secundae. Tunc dicitur quod sunt plures quod quattuor: sunt dignos vt dicit caplo sequenti et quod dignos huius buditates sibi proprias distincant. spe ab alia. prima chilensis scda ebimetrica humiditate innotat: quarta cabius. Scdaz pma et chil buditates et tertia no est aliquid ex quo. n. est pma quod no est aliquis qtuor humozum: scda quod no est buditates innotata nec ros nec cabius nec gluten nec itaru buditates supfluitas cui sit dignus et quo ppe inter tenet et alia soluz indidit. Tercio latet qd buditates et no est aliqua baze vt pbat pot sicut de sperma dicitur. Quarto vrina est buditates et no pma nec scda. Quinto humiditas salinalis est buditates et no pma nec scda. Sexto buditates glutinosa est buditates et no pma quod no est aliqua quattuor humozum: scda quod scdm vtitur a seque: sequere et ipsa non sequit alias imo inest a pncipio natiuitatis. ¶ Opponit id in littera. ¶ Attende quod buditates potest capi extenso noie pro quo quis humido qd est in corpore. Sed pot fructus capi pro quo quis: qtuor hu mozum et humiditatuibus ad quas puerunt humores in digestionibus tertia et quarta et humido glutinoso continente mebra simul. Et hoc modo scdo caput biceps humitudo buditates. Surta que dicitur primo quod sunt im duo genera humiditatu quod oia buditates vel respondent scdaz digni et pma vel respondent aut ois: respondent alius sequentibus et scda. ¶ Attende in q buditates glutinosae de qua arguit septa ratio dicit scda dupliciter. Primo quo ad ptes quas sepiet et sanguine mestruo in meboruz formatione cultus par aliquid ad seyma conserua coadunat mebra pmarica fieri et para facta est caro. Scdo quo ad ptes eas que insunt ex pma smani comitione hozae conceptionis. quod hille no sequant buditates pmas. pprijs corpus sequit in pmas buditates corpus parentibus sperma qd quonq generat ex humoibz. Vt scdo quod sunt alia genera humiditatu in corpore a pime et scdie humiditate sumpta pmo in sicut ptes de chilo et vrina. ¶ Ad pmas obiectu ois quod chilus non est humiditas scdi modis. Et terea alie buditates que respondent alius tribus dignisibus ppe: bendunt ois bps pme et scdie. Ad scdie ptes pot p pma et buditates scda et supfluitas pme esse ipsius arie non in quali sit in qsto. Na est supfluitas alime ti vrilis et vltimi vt in qsto. de glutatione. scs. alialus. pme de lacte et de buditates salinali rindeo ronsibus tertia et quate. f. buditates scdie et supfluitas no in qst in qsto. Quarta no est ppe scda actone. Septa ita soluta. ¶ Et que dicit. ¶ In scda parte dicitur quod buditates scdie et non sunt supfluitates snt budes que iuerit. Immutata in pma pncipalibz buditates fieri delegati. et transmissi mebris si no adpue sunt effecti operatione pfecta pbus aliuscu mebris: simpliciter Et itoz humozum fen buditates qtuor: qtuor spee qd dicent flauus. ¶ Querit pmo qd est pncipalis effectus huius buditatis. Na dicitur residerit in magnie venie et pue vget ad officia pparaz excreta vniueris: tunc pfecta pbus alicuius mebris: et qm huiusmodi ad buditates vna sentunt totius masse formam et itas spissioe et com pones multo sciores mebris. n. dicit huiusmodi ad abedumem. ¶ Querit scdo a quo delegantur buditates. Na dicitur buditates quod attrahunt a pna ad qd euatur. Na dicitur vacui fieri vel aliad attrahi a pna et pua venie necesse est inq huiusmodi residerit inq budes succedat loco budois qd resoluati et sic trabuntur p pna ad qd euatur. ¶ Sed bec opinio pmo errat in assumpto. scilicet quia resolu tio alicuius necesse est vel vacui fieri vel aliad attrahi loco resoluati. ¶ Poti bile est. n. quod vtrui fiat vacuo sita ptes pot vel vne pccidat. Scdo errat in pncipalique in eione qd fit a pna in facta vacui pmo attrahit qd subtilius et mobilius est. Si in delegatione huius ad mebra trafut non qd subtilius est qd puenit est. ¶ Alter raderet modernoz qd dicitetis quod sanguis a digone pa adeptus est forma qd non trahit nec puluis mouet ad mebra facti pscibile ad pscite quod modum videre est de semibus q mouent ad similia bias a gbus de scia sunt. ¶ Sed bec opinio flare no pot: quia dare sanguini et alio budois est seipsa motu pgreffe ad qd differetia potissioe est dicere et ipsa alio qd absurdum est. Dicit ergo cum Galieno de vntibus naliibus. c. 14. qd non aliter attra huntur humores a membris: ferrum ad eracio lapide idem magnetis habente virtutem attractiuam talis qualitate et a venie le copinentibus et ex

TUna^{est} humor i foraminibus extre
mitarum paruarum uenarum contentus
membris similibus propinquarum im
bibentius ea. Alia^{est} humor per omnia
simplicia transiens membra: sicut ros qui

notificat humiditatem terram quam cõter vocamus cã-
tuor: si ergo est vi notat vocabuli: tunc adhuc habet
nullam formam acqret nisi formam mēbrore: iter fornam
nulla est alia forma media: de quo tñ infra dicitur
vntus fuit illa coagulatio facta fuit qñ humiditas pri-
maria rose p diguēt humiditatis pume fit aliqd fi-
silius cambiati illd qđ accipit de pibus p resauratio

Jacobus

gn.3. parte p ordinē describit gn.4. humiditates se
erfluitates primo primā ibi [Una est humor.] Scdo
Tertio tertiā ibi [Tertia est humor.] Quarto quar
niditatio sedā que [tā ibi] Quarta est hūor.]
ia eaz est humor ptenus in foraminibus extremita
quaz mebus filibus. i. otogeneis seu oniomers ex

f. Et tunc pro q magne vene corporis veluti g
f. Ramos & illi ramos donec fiat resolutio vi
nafi fila. Et in extremitatibus illaz venularū sunt fo
hūiores & digerūtur tertia digōne & quertunt in hu
ermo que vocari solet humiditas innoīata qz care

oīl vermū qđ qđādu ī tēco s pōit cēcia forānīm iūit cēcia venārī hīā
 tē facta dīgōne ī dīctis forānīmbz īuārēt clāuīa fīcti pōit
 tōtānīūā mārēt clāuīa qđdū ī īfō dīgōne cūbz ē mātīcī qđdū fēctī dēmet
 tē facta dīgōne ī dīctis forānīmbz nārī apertūm fīctī fōmācūbz cō dīgō
 fōz ē mātīcī mātūro fēz ē tēc pīllā cēcia fīctī hūmīdūā īnuolūtā ē ī
 tīrat pōtōz mēbzōrō sūllūz ē apōntū īpībz mēbzā ē talīe apōtīo fīctī
 opātō īntrīnīcū sūmō vī dīctī fī. Cōtībīnār mō cēcia īpībz mēbzōrō
 īntrīnīcū sūmō vī dīctī fī.

de puritatibus deus qz de primis cu sint in esse perfectiores. Sic qz qz sint po-
tiores: tunc sunt priores dignitate: plus accedunt ad forma hois que ad
ctio: forma mortali. Tel die qz de eis pauciora sunt dicenda z circa eas mu-
res diversitates z dubia emergunt propterea de pls se prius expedit pñ. a le-
moribus ischoans. ¶ Dubitatur scd: cu magne vene sicut mēbia alia nutri-

diu: 2 sic 3^a. humiditas.
Ally dicunt q humiditas
qrta vt est actu mēbrū nō
d3 dici humiditas: nec ē
vt est in fieri in corpe gūa/
to iā: sed in corpe generā/
do. f. in fetu q est in mati/
ce. qñ cōia inducat dñi il

fat esse humiditas hoc uon
xiit. Aliqn diximus qd in
z vtrūqz est corpus z repit
mixtoz diffonitas vt appet
ritum in se est aiata: qd ueu
s. s. q. mebrū qd dī aiatur si

midū nū q̄z repit actu sepa/
inuatū sicci q̄ ētin se uō ēē
tas:z q̄ ē 2tinuās:z qd ē ex
el ad formā mēbri.i. qd per
c modus dicēdi facit multū
ocū q̄ mixto īmo o3 fm hoc

... qqq mixto. Alius modus
 ... in membris quoddam
 ... repit dans eis aliquā
 ... facit colla q̄ super apponit
 ... colla humilitas non
 ... hāc imaginatione
 ... humilitate cemen

la vt euitemus multitudinē
em non intelligo nisi ipsum
tūc diffinitio corporis
directo huic humiditati: s
ate: et sperma ex humoribus
ui. dixit quarta humiditas ē

arta humiditas est inebri-
us eorum simplicius et inuita,
tinuū sine punctu et humidū
ta. Dubitatur quare dixit a
e aliquis imaginetur quod si hu-
potuisset quis imaginari co-
adum et inuita et inuita et inuita

quans quod non est mēbri p
pūiduz pīo aīatī. i. mēbratū
f. perfectius in esse vite licet
amur a morte. Dubitatur
cessario reqsita in ordine nu
eat tota in scōaz & scōa in ter

naturo: spēs humiditātū notū
ul. cui dicit q̄ intus p̄uertitū
nutrimēto caret hoc. n. signif
s est necessario in ordine nu
rius cābiuz fiat ros hoc pro
ate de humiditate minus c

us
gradi
nietur in foraminibus extre
ob via hūioribus p nutritio
anguis que tangunt a supfici

ut si aliquid huiusmodi innotat
secundum quod non sunt sup-
ra membra simplicia sicut ros
autem innotat vel et corpus

tet mēbra qñ aliqua cā fortis
 do vel frequētatio ppe igni
 iunt ethiopes. **C**Attēde hū
 ā h3 cū rore in mō sbe. Scō
 sup terrā cadēs hūefacit z i
 chec hūiditas irrigat mēbra

bo q̄ sicut ex chilo gñant in
pfluit in poros mēbroꝝ cō
bulibꝝ aq̄uosis hūiditas r
hūiditas cābialis. Sꝫ vꝫ q̄ h
et ip̄s cābū ab adherentiā
q̄ struts. Nā humidū aq̄uē

aqueus s; ptiz aereus z p
tinuā facilio: fit pūctio cābi
lio: fit vniō: sexto morbi. Qu
z z nō solū ī poris receptiui
tatis & a nutritiōe q; non h

nutrire pot qda nutritio
primeto calor innatus eorum
prohibet ne superflue consuma
us pinguedinis nutritio e exp
facillime resolubilis.
litant sedaz qd no sunt superflui
ut in foramib? extremitatuu

parvarum

Capit. I. Doctrinē quarte

gradatim se habent in coagulatione sicut in ordine prioris et posterioris: sicut
necesse est per unamquamque partem transire per nutrimentum. Secundo sic nutrimentum non
nutrit nisi sufficienter per corpus: vel per poros mēbris: vel intelligi frequen-
ter per 25^{am} 7^{am} et c. de virtutibus nāibus: hoc enim nutrimentum quod sufficit
tur per corpus aut ex humiditate prima: et hoc non quod in venis pūis: aut
humiditas tertia cito cabitur: et hoc non quod talia est apposta mēbris: aut quarta
humiditas et hoc quia est

Et est nutrimentum quod in substanti-
am membrorum ex parte complexionis
conuersum est. Sed ex parte essentie cõ-
plere et similitudinis nondum conuer-
sum fuit. **Q**uarta est humor qui est

[illegible]

Jacobus

[illegible]

Sen. I. primi

vtraq; de nutritio et humectatio etiam pueniunt: q; sicut pblegma n nutritio
nisi fiat languis: et n nisi fiat cabius: differt aut vt diximus q; humectatio
pblegmatis est aquosior: et crudior: et determinatio: humectatio aut; toris est
psumto: et appropriatio: vniuq; mebro: sicut. n. cabii diuersificat p mebro:
¶ Quid sit q; quare rone in trasmutatioe pime humectatio in cabius re
sultat: anota supius dicta rone eade rone resultat aqua: supius dicta cre

intus in membris simplicibus a principio natiuitatis : per quem partium eorum continuitas existit: cuius principium est ex spermate. Spermatidis vero principium est ex humoribus.

quid et si ille suppletur terre resque sunt solidius et materie pilosi et vnguis
vi potius censetur. Ad scdm dicens qd ita est pauca transmutatio cu sanguis
transit in scdm humiditatem vide ad hoc prima humiditas est valde liquidus
quid et fluidus. Ad tertiu dicens qd cibus huius mundi fit vilissimus non est
potare. Ad rones Dny ad prima dicens qd na agit odine necessario re
ligis: si ergo ros fit magis coagulata humiditas qd prima non oportet per res
transire. Alter posset qd imaginari qd ros non fit magis coagulatus qd qd
prima humiditas: qd in non cedit qd spirituatius posset defendi. Ad scdm nu
trimenti non nutrit nisi dissimilem precedo. Inisi vadit: si vadit prima cu fit re
bus et cauti fa. Ad tertiu neq maior est: ipso ebtur sunt modis diffiniri qbus
ta effectibus: vna sps ebtur posset ponit ita qd humilit pinguedine noua
alia que sumit antiqua v carnem vt appet. ita. terap. et illa sunt necessari
in ordine nutritioalis. Ad quarta neq minor: vt n. canis imiscet cu meo
bos non regit ror sicut colla media si scilicet iunxerit. ita viscositas appo
piatur. Qd dubitat tertio vtru ad hoc qd sanguis nutrit potest eum transi
re per. 3. humiditates dicitur: vt qd non primo qd sanguis ponit vltimu alime
tum ab Arist. in de inuentu et simeat: vt si ponere humiditas prima: pterea
et al. in regni tract. loquens de nutrimento ossis ex quo posu caridies fieri
osnotat illi sanguine. Item Abi. sequent cu loquens de pecti sanguinis ver
sus media dicit qd sanguis labit in media et non dicit qd humiditas labit. Al.
plius pto omni bus. Item vti effe. is. h. oia. per doctrina. Abi. in practica can
do. 11. c. den. et coll. 6. in finec. de hys 10. vlti hoc dicitur et descensio
cibi in hoc decem huius Abi. 3. can. 13. ca. de tarditate descensionis cibi
in sto. quo ergo. S. h. oia. residuos posset fieri sanguis et tot humiditates. Al.
plius effe dare aliud genus febrium ab huiusmodi mbris: albus et spiritibus: q
ite humiditates sunt alia msa. In pterius Abi. dicens qd oes medicine vi
ctores famosi has humiditates affirmant vt tab. 7. terap. et aliquit ter
tio de virtutibus naturalibus: in libro de tab. 7. Serap. et Nalya. in capi
tulis de ebtica: etia yfca hoc apparet per expetia qd circa ossitia venari
et in villis: in ramis neruoz: ligamento: et ossium inueniunt qued bus hu
miditates albert vt etia dicit scdm primo pncipi. vlti. qmen. cum dicit: qd be hu
miditas alba reperit circa tunica venari: et in libro de spermate primo: idem in
nisi tract. 3. can. 11. 20. ca. de cauis spermatis. qd enclitico: etia dicit qd quida
decollati emiserunt albas humiditates. Alii etia dicunt qd de summa hary
humiditate est quod d albus qd apparet expressa puncta nalis: hoc probat
rone probabilissimam ab extremo dilatanti ad extremi opo transire per mediu
simo per media vt intelligi primo. 1. 2. 3. de virtutibus naliibus: sanguis aut
in sui forma capere et corat et et tremu distans ab alio extremo. i. mbris:
qd sanguis est ad fluidu liquidu: mbris aut sunt fusa solida: ergo opo transire
per mediu: hoc aut mudis sunt humiditates: qd dico qd ite humiditates: sunt
copate humiditate mbris: primo qd pncipia effectus gona alia agit sim
quatuor. i. primo 9. sc. fco. cala: naturaliter tertio virtutes: quarto sps ergo simi
quatuor: effe pncipia nalis: hoc inter media multu dilatanti vt os capitis et
medulla cerebri na duo possunt media. s. 1. pncipalios: dura et pias materies

De partibus

a innotat et rosio olei lumen effusum in lucerna. Et similiter fedor s.
 cabili est olei infusus in coque libebit. Et similiter tene biduitatis. s. lu-
 minis est biduitas q. tinnant pre totis de quo facit est libebit; nec p. in. ibi.
 C. At tede. 4. q. b. in. b. et ibi v. in vno fbi hris. Na vicit ibi loquere de budi-
 tate cabali q. est bifos q. parit ante coagulatione fuit: r dicit ibi loquere de budi-
 tibus cabalibus q. parit humiditates primi tris coagulationi verum tris
 eoz q. cursu p. inquit: ergo non sunt coagulate. Dic q. loqf b. d. coagulatione
 ne imperfecta q. est qda infusio: nec ibi plecta q. est solidatio. s. opacatio ta-
 q. alio est meborz similis. C. Dubitat vtri fit necessarii humores transire q.
 fas humiditates ante qz nutriti mbeza. Tf q. no: fanguis. n. in pate eris nu-
 tri tpar z coagulatione modica coagulatus fit p. opacatus. Epar naq: non est
 altius nisi fanguis male coagulatus v. p. dicit est. Et vltius rci fignit est q.
 fanguis defozio coagulatus in occisionibus aialuz s. humile epati. Sed fanguis
 nutriti carnes sine medio humiditatu: q. est similior carni q. vtri humiditates
 est fit tubus z carnes z humiditates fit albe. T. Errio pinguedo circa panni-
 culos eris nutriti fola vntuofate fanguis p. nticulos applicata z ab eoz: fr-
 gida tate coagulata. Quarto ex tmitates venulari in qbus tertia celebrat v-
 t. s. hio nutriti: z ti no na cabio q. cabiu fat refudante vel attracta budi-
 tate innotat ad p. oio meborz simpliciu. C. Oppofiti arguis q. necessarii s.
 in n. nutritione q. p. oio bus humores redigi anteqz nutrient in vna forma q.
 debeant fieri p. vniuz meborz simpliciu quoz qdibet est vniemz z p. n. ap-
 p. vni vni z affimili mebz z hoc est humores transire p. fecas humiditates.
 De benter q. necessarii est humores transire p. fas humiditates. s. budi-
 tate innotat z humiditate cabales anteqz nutrient qdibz mebz vna nu-
 titione. Atnd. p. n. ratio post oppositi. C. At tede ti q. transitus humoz per ie-
 cundus humiditates in mbeza carnisforma velociter z benter fit p. n. p. inquit
 tate fanguis ad carne z q. in olei nutritia virtus est fortio p. caliditate fua
 z humiditate ad carne. Et transitus humoz in ossa est difficilis z tardus p.
 p. oio p. oiofas z in mbeza media inter carnes z ossa transitus fit medio modo.
 C. Et p. n. obiecti de sanguine in pate dicit q. p. oio fanguinis que p. n. in
 fiam epate primo infusit appropinquas coagulationi z hoc est iplum f-
 ri humiditates innotat. p. oio p. n. p. oio p. n. p. oio p. n. p. oio p. n. p. oio p. n.
 esse cabili. Ad scdm b. d. fit nec est de rone budiutis innotat q. fit abla s. il-
 la que deputat mbeza spermata cetera albedi. Ad tertiu d. fit vno q. p. n. in-
 guado no p. p. n. n. ut. fit nec est p. n. p. n. p. n. p. n. p. n. p. n. p. n. p. n. p. n.

¶ Et dicemus etiā q humores humo
rosi boni ⁊ superflui quattuor continen
tur generibus. Genere sanguinis qui oī

¶ Et dicemus a. ¶ Et sic creatur de humiditatibus primis que absolute dicuntur humores: primo ponit diffusionem: sic declaratibi fac. ¶ Siquis vero. ¶ Considerandis humores
bus illis melior existit: z genere pbleg-
matis: z genere cholere rubre: z genere
cholere nigre.

[illegible]

De partibus

[illegible]

intellectum

li. Sy. vixit q̄ hegna na
turali caue non est frigidū
nisi pauca frigiditate sic
intelligit bificid potia ē
frigiditate. f. q̄. q̄. q̄.
nisi frigiditate expue.
Nisi dixerit q̄ bificid ē
mo de flegmate dulci lina
turali foci p̄ fangine m̄p

quod fit cum acciderit vt cum eo sanguis
misceatur naturalis: & quod multotiens
in rennatisiis & in saliva sentitur.

Tulcis^o vero naturalis receptaculo
dixit Gal. naturam non fecisse membruz
propriuz quēadmoduz ouabus fecit cho

nonnem: cuius nonnem: qui
 put flatum in lequenti pu
 cula cuti dicitur: est tunc manifestu est q tale Regma dulce & pauce frigi
 datisis: naturale Regma est frigiditate multu. Hec expō compit let. Bui.
 & eius intentiones. Huius pauce dicamus q Regma naturale est pūmū frigidu/
 riu qd est in nobis & simial aquer: & pūis est frigidus qd fit in nobis de prius
 nālibus: coze effūit in nālū dūmū: qd pūis capatū cholere & sangui & mult
 toze repit res frigidus fūa fridus: qd extremū pūariū illius oppōtione: tertio
 q fūa pūi frigiditate nō multū excedit a pōpne copis repitata in cuti tā
 respectu cutis: pūis frigiditate: qd frigidū fit nāe pūariū nō pot tā
 cūmū: qd nō est in nobis: mēntia in tali coze nālū dūmū: quarto dīo
 pūis occludo pūone traditacionis q ille vus pōpnes nō pūadicit
 pūis apāando oia mēbia nōtū corū medio gūis q est cuti in vus fit frigidū
 in toto. Bui q frigidus quod est in coze est fūa nālū cum copus est vū dī/
 pōnem nālū: cū pūa fūa naturale est pauce frigiditate respectu corū siue
 cois: fūa caliditas vus redditur ad tactū circa cutim qd idem est dicere.

[illegible]

pidū qđ notabit en flegma innaturale: de quo dicit cū hoabit flegma aquo.
 fangē intelligi qđ hoc flegma dulce innaturale fit ex infuso innaturali fleg-
 ma e sanguine etc. Dubitatur quare hoc flegma dī innaturale sanguis n.
 debet rectificare flegmatū malitiū. Dōm qđ hoc flegma aquofus infidū
 vincit in mīrione. Dubitatur bō an ex flegmate naturali mixto cū sanguine
 poffit fieri hoc flegma dulce materiale: refpōdet aut qđ illa ad qđnes qua dī

leris: hoc nāq; phlegma sanguini propin
quaz habet similitudinem: ⁊ egent eo me
bra omnia: ideoq; fecit natura vt cuꝝ san
guine vadat. ¶ Dicimus^b autem q; hec
indigentia est propter duas res. Una est
necessaria: ⁊ altera inuatiua. Necessaria

[illegible]

Jacobus

[illegible]

Secundo obplegatur etiam et apti ut aliquo tpe fiat sanguis nec esse valde fri-
gidus ergo est nāle et descriptioe nāz datuz. Tertio si aliquo pblegia dulced
esset innata illud esset pblegia cui admixtus esset sanguis quia non est cholera i-
nnata pblegati pbet et dulcedine cum melacholia sic hec acetositas i illa fal-
sedines sic i sanguine fit melior humor no inficit sic pñit pblegia: cuius rei
gnus est q nā statuit ut per venas cū sanguine incederet. Quarto pblegia
nequit pñi quā alteri infusio quā creati ē. i. nutritie melius pblegmatice co-
plegationi nā fuerit vebementer imitus sanguis nō scilicet in alia est talis mixtura.
Oppositū dicit hic pñ. Et Attēde q pblegia dupliciter pot inuenire sangui-
ni et est talis mixtura dulce fieri. Cmo mō pñi cōqz cursum nāe ita in pblegia z
sanguis in epate simul generentur i simul in venas fluat i vt tēore necessitatio
pblegia fiat sanguis z nutritia. Alio mō pñer cōqz cursum nāe cū i. pblegia
supabundat z extra venas expulsiō z deflens cū sanguine aliquo imitetur
sicut in catarris z salinis quic fit vbi nō querit ex illis nutritio nec vitiaōz
expulsiō sola. Quinta Bz dicit pño q pblegia dulced pmo mō est nāle: qz currit
cursus sibi ordinato a nā iuxta fines suos statim dīcedōs. Dico scđo q pblegia
dulced scđo mō est nāle qz ē cū reumatio ē impedimti gustus z appetitus. Sa-
cite enim imitū saluē gustū assūm pñer extraneū z cōcōati cōtā nō salit vel
qualitate quā dā nautica aut in anā facietati. Et Ad primū obiectū dīc q. Et
loquū de pblegmate dulci imō ē existū venas z factū ē cā mobī. Ad tertiū dīc q
fit aptū fieri sanguis pbat dulci scđo mō nā pñer fit inficit pñi plus grauando q
sanguis imitūz pbat dulci scđo mō nā pñer fit inficit pñi plus grauando q
oppulsiō z tollēdo gustū z appetitū. Ad quartū dīc q pblegia dulced scđo
mō ē nāle qz nāe qz creati ē pblegia naturale.

mo inq̃ peruenit ad uentrem. In terra predicta Sal. dicitur q̃ nō facit p̃p̃m mēz.
Culicis q̃ uē. I. In terra predicta ad recipiēdū p̃p̃m nālē acut fecit mēz.
receptaculo p̃p̃m nālē dūctio. I. ad recipiēdū p̃p̃m nālē acut fecit mēz.
bno cholera. I. cholera rubec cūcti. I. cholera mēz. I. cholera mēz. I. cholera mēz.
p̃p̃m nālē bz similitudinē p̃p̃m nālē cūcti. I. cholera mēz. I. cholera mēz. I. cholera mēz.
tpe necessitatū statim in sanguinem t̃ nutritie eaz. I. fecit nō p̃p̃m nālē
transire cū sanguine. I. Cholera ṽrny p̃p̃m nālē hēat p̃p̃m receptaculū.
gunt q̃ sic pulmo est receptaculū p̃p̃m nālē. Cūcti rei signū ē q̃ p̃p̃m nālē
mollit̃ & ibibit̃ p̃p̃m nālē. Deest b̃nū ṽrny. I. Cholera mēz. I. cholera mēz.
isfusa a nimia cōcōcione ex motu afflō & cooptat ad cordis refrigeriū
insurgādū gerem q̃ continet̃ in cameris pulmōis. I. Cholera mēz. I. cholera mēz.
pulmo madidus ex dīctis cōcōcione alūmū. I. Cholera mēz. I. cholera mēz.

De partibus

[illegible]

¶ Dicimus autē qđ Cōtra quartā pē dicit pmo qđ indigētia quā mēbra indigē
gent pblegate est pp duas res quarū una est necessaria & altera est inuolutiua
Et ideo necessaria est pp duas res. Et hoc cōtū intelligē qđ pblegati finē in co
pore pp necessitatē & vilitatē. Et necessitas eius est duplex & vilitas simplex
Consequēter declarat pmo pūmā necessitatē pblegatiū ibi ¶ Unā est qđ
secundū azibī ¶ Altera ¶ Et ideo simplices vilitatē ibi ¶ Inuolutiua pō ¶ Dicit ergo

farie fbi feda. Altera est pima in duas: primo facit qd dictum est: scdo sermo nes applicat ad duas colas: ubi feda hanc po. q. d. dicitur adu qd necesse fari dicitur vno mo id fine quo aliquid esse fuit pmanere no pot: ut dicitur e alii necellarij in quinto metaphisice: hoc mo flegma est necellarij e eius indigeta est necellaria vt nutrit mēbra tpe incubatio indigente nutriment. Considerandi scdo qd cause quibus mēbra tenent a fto possunt esse extrinsece: vt puatio cibi: t intrinsece: vt lubricitas fto: t in testinoz similiter cause pp quas mēbra nutrimentalis retinet ab epate. I. no dat ab epate: pnt eē extrinsece vt puatio cibi: intrinsece eūo nes sanguis: p similes cāe cultus sanguis no vadit in mēbra. Dubitat qre istud flegma no fcebat sanguis aut p huius necessitate: cū ipf eēt in venis ficut eēt mōz agēs. f. calor effect ap proximatis lino potior calor prius quā nūc cū relinquit nutrimentū. Dicen- dum qd qui ponunt in nobis fūte regimē calido nālī ē ad actiones nālīs: fm necessitate t indigeta ac hī mente vteret facilius solutū dū bñ dicit enis qd fūto hī mouet spūs e os multiplicat sup illo flegmate cū indigeta di- gellione eius: qd no facit qd no indiget eo: f. q. sermo hic de fūte regimē aut eē cōfomīs vte opomū in ea vt apparebit in ca. de virtutibus: dō obmit- timus hic. Alter pōssumus dicere ficut dicimus de hūiditate qd ros: hoc qd cōuersio eius in cābiū fit in loco determinato. p. g. in talibus t talibus po- rie in quibus cā hūis reponit: hūiditas aut ros: nō in acet in illo recondi- ta fed vadit rōde fparfa: cū aut dicit cābiū nūc trahit ros versus illas vacui- tates t cōuertit in cābiū: in p. pōssit dicimus qd existeret copia sanguis in tenie mēbra attrahit sanguines t vene nālī ordine illū mittunt: flegma aut stat ficut nō conueniens pro nutrimento conueniēcia que ptingit sanguis: ergo sanguis deficit tunc flegma fit actualis t purius t attingit t magis di- gēritur a venis debentibus ipsum coquere t complere: t ideo tunc nutrit.

Ad motum ergo dicendum qd causa quare prius non fcebat sanguis t mo- do fit cum tamen continuo flet actio naturalis caloris est: qd prius fcebat qd occultum cum sanguine: confuebat in eo ex naturali ordine partius in nobis: tunc autem tempore necessitate est factum illud flegma actualius t attingens loca que possunt illud conuere in sanguinem. Ad fm motum quo innuebatur qd in homine inuito est minor calor qd prius quando habebat copiam sanguinis: dicendum qd verum est licet possit dici qd est ac- tuor calor: tamen cum isto minor calor hoc flegma digerit t sufficit sibi ad complemen- tum digestionis t cum maiori calore etiam confuebat ut lacens in sanguine: tunc bñ eē locus specularis. Dubitatur vtrū istud flegma quod tempore necessitate digerit t conuertitur in sanguinem vbicūqz in corpo- re possit hoc pati ficut videtur qd vbicūqz corpus: quia dicitur. dicit ope- retur in eo epate. Amplius ficut comparatur sanguis colere ita flegma sanguis fed sanguis vbicūqz potest fieri coler: ergo flegma vbicūqz potest fieri sanguis. Amplius potest aduri vbicūqz ergo perfecte coctus. In contrarium quia dicitur in eo in libro medicorum qd locus generationis sanguinis est epate. In primo dicitur t cōmūis est qd flegma extra venas non potest fieri san- guis: fūto est quia non est in loco naturali generationis videlicet confue- rionis sanguinis t in hac conclusione conuenio cum eo. Dicunt tamen scdo qd vbicūqz vno potest fieri sanguis ratio est huius: quia hoc flegma in venis non est derelictum a regimine nature ficut quando est extra venas: ergo vbicūqz potest digerit t fieri sanguis t sic f. nūc conciliatur tertio anexo. 19. differe- tiis. Nos autem viginti octo opinionem dicit. primo per antiochitatem dicit. tertio cau. sen. 13. cap. de vomitu cum dicit: stomachus libenter accipit p- sum flegma dulcere digerere faciat ipsum sanguinem. Amplius ibi flegma pot fieri sanguis vbi est virtus sanguifica: sed in venis est virtus sanguifica: vt intelligitur. 9. de iuuamē. membris. Amplius sic videtur se habere vene post epatē ad epatē ficut mēbra ad fūm sed intestini monoculi cōplet qd di- minuit cōctū est a fto vt tertio cau. c. sen. 16. pmo. c. g. facit vene post epatē. Hic pmo dicamus qd tenēdo generationē sanguis fieri in epate virtute car- nis fuit in deo vnde sanguis est rubens ficut māmille vnde carnis albe facit lac albu t qd talis generatio fiat p pectus quāto pōssibile est i mediatione

Jacobus

primo vna necessitas phlegmatis est vt sit iuxta mēbra ad hoc vt operentur i eo virtutes eorum nālēs t coquāt t digerāt t nutrant. ex eo cū mēbra amiserint nutrimentū qd puenit venire ad ipsa qd ē sanguis bonus pp retentionē mē- brarū: quicquid retinet a fto t epate fit pp aliquas cās accidentales. Et f- cut calor inanis digerit phlegma t rectificando quertit ipz in sanguine fce- calor extraneus sepe putrefacit t corrūpit ipsū. Et hanc primā necessitatē seu necessitatē partē nō habet vne cholere puta rubra t nigra qd nō pueniunt in hoc cū phlegmate cū calor inatus rectit ipz t ex eo facit sanguine f. in hoc pueniunt phlegma t vne cholere qd calor accidentalis mutat putrefacit t cor- rūpit eas oēs. c. Attende bñ pmo circa hoc qd dicit vt sit iuxta mēbra ad hoc vt operentur in eo virtutes qd phlegma nō nutrit mēbra donec fit in venis san- guificati virtute cōicēta venis ab epate nisi qd aliqd phlegmata subtile attra- ctus ad mēbra pōte a nutrire quāā nutrimentū refocillatōia ad istar foris: imo dicunt aliq qd pūis phlegma nutrit necellario redit ad epatē vt sanguis fiat. Mutis enis inquit aliqd pōt fortiri rōde nūc a carne epatis: fūto ere- do id verē esse cū in mēbra fūto in caput chilo ad ipz rōde. c. hūis ei f- gūis est qd epate copulato vt fluxu vterio inde pcedente mēbra defuit vt lora carnis. c. Attende fto circa hoc qd dicit que qd ē retēto a stomacho t epate fit qd mēbra pōt retineri a fto vel epate multis causis. Quia est cū cib⁹ aber- tra nō nutritat tpe sanguificati. n. stomachus autē retinet id qd in eo est t epatē similis. Alia est oppulatio vel apoplexia ptingens in fundo fto vel in mēbra vel in epate. Alia est debilitas ex pulsu stomachi cū debilitate attractive me- feratōis t epatis. c. Attende tertio qd calor inatus ideo digerit phlegma qd agit vt mēbra virtute sua mouet ergo ficut mouet. Itaqz talis est nā mēbra f. ca- lor extraneus corrūpit ipz qd agit vt calor cuius est digregare seu dissoluere extraneas. c. Quertit vtrū vne cholere possit quertit in sanguine t nutri- re mēbra ficut phlegma. Arguit qd sic qd cholere pōt reduci ad sanguinē ergo cholera ad sanguinē: pna t qd hūmores sunt magis passibiles t facilius

vt vident sentire vere oēs medicos: ptenere qd ita qd ita t. Mut in venis ver- sus membra non potest fieri sanguis nisi reformatur in epate. Non oīz autē admirari flegma retrahā venis in epatē nam ab vltima superficie cuius vsqz ad epatē possunt trahi materie vt galieno de virtutibus naturalibus: ratio nam ibi hoc flegma fit sanguis t non alibi vbi sanguis habet generationem t non alibi. Sed hoc est in epate apud medicos sed cōtra duo individua eius- dem speciei possunt gene- rari in locis differentibus specie: vt mus in vterō: t mus per putrefactionem. Dicendus transendo qd illi mēbra differunt specie fm intellectum Aritō. p. mo de generatiōe animā/ lūm pmo capitulo. Alia plura nō plus differt a san- guine parā lūli que trans-

mutatur in sanguine que habet aliquid de rubedine t complexionē sanguinis lū nō habeat formā substantialem flegma autem nullam hēum habet. Sy cō- munitur creditur qd si bilis non factus sanguis trahatur in venas pōt epatē corrūpitur t non fit sanguis: ergo multo minus flegma. Amplius vnde dicit de nutrimentis membrorum ponit Gal. a quarto vtilitate partium cap. 17. qd vne dicit per epatē sunt subtiliores quāz alie vne ad hoc vt epatē fia carne melius attingat materiam que transmutatur in sanguinem fed hoc nō opor- tuit f. si sanguis alibi qm in epate fieri poterat. Dicimus fcedo qd hoc fleg- ma cum iuit in venas nō reuertitur ad epatē t per consequens nō fit san- guis nō poterat vera nutrimento nutrire tamen in propria nutrimento nu- trire poterit t hoc est quod trahitur ad membra famelica t aliqua digeretur digestionē t apponetur eis quāuis non inuatur t ex hoc sequens membro rum cōferuatio amplior in a prohibito incendio cōicētionis que sequitur famem. defectum nutrimenti viri quomodo dicimus qd bilis nutrit stom- achum non vera nutrimento t dicimus qd aqua nutrit t prolongat vitam eo- rum qui incendio resoluuntur vt Galenus ponit in commento. 3. regimē- ne acutozum commento. 19. Dicimus tertio qd iam frequenter iuit per ani- mam meam tenere qd vbicūqz corpus in venis possit fieri sanguis aliqua vir- tute epatis: vel corde fluente in venas: ideo cum dicimus cor vel epatē facit sanguinem debet intelligi qd maior pars in eo fit t vbicūqz fiat eorum vir- tute fiat: fm hoc oporet tenere qd aliquē partes chili subtilis trahit ad ar- terias t venas t statim sumpto alio vel alio tempore in illis venis t arte- rias fiat sanguis quāuis non tangat epatē: qd autem arterie peruenit fuge- re aliquid lūli a fto t intestinis sumitur a Gal. quarto de vtilitate partium cap. de vtilitate intestinoz t qui sequitur illam opinionem soluit multa apparen- tia t cōformabit se multis dictis Aritō in libro de bñto. c. de pñibus: nos autē nō possumus vacare ad fundandū illam: tēdo ergo pñarias opinionēs cū dictis fundamētis. Dicitur ad pñarias rōnes: ad primā t ad oēs antiochitas similes: dicendū qd quādo dicit qd in mēbris fiat sanguis t nutrit bñ phleg- ma accipit sanguine improprie. f. pro eodem flegmate plus cocto: lū nō cōtēdit determinata ante verā formā sanguis accipit etiam nutrire improprie. Ad scdm dicendū qd nō est simile qd cōuersio sanguinis in colerā est cōuersio pec- ter nam per putrefactionē: vel aduersionē: talis pōt fieri vbicūqz. Sed pñeris flegmatis in sanguine est naturalis facta a determinato agente f. epate. Ad tertū dicendū negando pñias. Ad rōnes oppo. ad primā cū dicit: hoc flegma nō est derelictū a regimine nature flans in venis. Dicendū qd verū est tamen nō sequitur: ergo potest fieri sanguis. Ad aucto. autē. iam est solutū. Ad rōnem dicendū qd in venis est virtus sanguifica. saliqua lūli preparatio ad formam sanguinis ficut in mēbrarū: cū pñeruatō t completio aliarū accidentū ficut in venis post epatē non tamē daturā forme: t sic ē t pñer monculū differe- tum ad stomachum vt super illo passu scriptum est. Sed vbi dicitur vnde ac- cidit qd hoc flegma flans in venis feratur in epatē t fiat sanguis: t tunc iterū fa- ctus sanguis vadit in membra: aut non feratur in epatē vadit in membra t non fiat sanguis: ē improprie nutrit. Dicendum qd accidit ex causis conui- genter occurrentibus: si enim hoc flegma sit in venis prope epatē t defecus materie inchoauerit ab epate t epatē fit in trabendo tunc epatē necessita- te flegma trahatur in epatē t fiet sanguis copiosus f. flegmatis copia de quo epatē alius poterit dare partem. Si autem hoc flegma sit in venis ab epate re- motius t mēbra sint plus indigenta qd fit epatē t fortia in trabendo tunc rapient hoc flegma: t abutentur eo in nutrimento: raptus autem materie

De partibus

alterabiles qd ipsa corpora iam dura t solida effecta. Scdo humor calidus t siccus pōt infrigidari t humectari ficut p3 in digione egritudinis cholericaz ergo pōt reddi ipate calidus t humidus qd in habetibus symbolis facilius est transmutari. 2. de gene. t corrup. c. 25. Tertio phlegma pōt fūmiferi cholere fm ptes minutas ex equo t inde pueniet rpatio humor: t p pfectus sanguis. Nam caliditas t siccitas cholere t frigiditas t humiditas phlegmatis se pte- perabunt. Quarto si cholera nō possit fieri sanguis hoc ideo videtur ē qd ni- mia coctio vel a coctus nō pōt visco vel recondari f. pñarias manifeste ap- paret. Itaqz lac est sanguis coctus duplici deoctione. f. semel in epate t semel in vberē t in ipz comesti quertitur in chilo t postea in phlegma t alios hu- mores. Alter nāqz phlegma nō fceat in lactibus cuius pñarias manifeste vi- demus. 3. de pñis argui de sanguine pñis qd coctio comedat cū intestinis ex ipz nāqz sunt quatuor humores. Quinto arguit specialiter de melācho- lia cibis vehemētē melācholus vt fabe antique panis nigerrimus t lepo- res vterū sunt in parte sanguinis: nāqz plures rñica nutrūt inde igitur a for- tiō pōt humor melācholus quertit in sanguine. Itaqz melia t sanguis cōicant in mēbra videlicet chilo ex quo fuit. c. 16. qd melācholus negi fieri san- guis nisi pñis quertat in chilo. c. Oppositū dicit bñ p. c. 2. Gal. 2. reg. acuto. cōmen. 31. illius cau. Quoz aut phlegma est pñis aut humor aut phlegma- tus qd digerit in illo spacio quertit t mutat ad sanguine. In aliqua aut dua- rum cholera: nō est pōssibile vt redeat ad fūm sanguis. Et autē. aut fo collē. c. 1. t vne cholere nō sunt mēbra negs pñinas negs remotas: t ideo qd mē- bra nō giānt ex ipz t ipōssibile est eas quertit in sanguine. c. Attēde pro solu- tione qd duas choleras possit quertit in sanguine duplici intelligi pōt. f. vel de po- tentia pñina vel de remotia. Iuxta bñ dicit pmo qd nihil pñibet potētia multū remota ex duab⁹ cholere fieri pōt. sanguine itaqz mēbra que nūc subest formis cholera: postea subit forme sanguis. Itaqz sic ex aqua fieri pōt ignis t terra aer quāmaxime sunt pñis. Quid n. pñibet vel cholera vel melācholā in terra estis

fam illic

Capl.I.doc.quarte.

rum, a membris lege a Bal. tertio de fundus naturalibus penultimo capi.
 4. C. h. ac 2o vi. C. h. ubi dicitur an colera possit fieri sanguis: vi q. sic coctū
 pot' incurrat sine fieri minus coctū vi q. sanguis fiat lac. Simplicius colera pot'
 fieri flā vt. 7. 30. regi. acuto. vii et cōmē. 4. q. pot' fieri sanguis q. plus distat co
 lera a flegmate q. a sanguine. Si frūti hui. dicēdū pmo ad b pmo q. meliō
 lia nō pot' fieri sanguis q. ineptitudine mactē q. et feg. aliuscui nō cōuertit

Tanc vero necessitatis partem non habent due cholere. Due naq; cholere pblegmati in hoc cōmunicant q; calor naturalis ipsum recificat: r facit ex eo sanguinem: licet in hoc cōmunicent et q; calor accidentalis ea omnia mutat r facit ex eis rem pttidam r corruptā. Altera et q; sanguini admisceatur: vt ipsi aptum reddat ad membra pblegmaticarum complexionum nutritiua in sanguine: quozum qui ea est nutriti-

nō sicut nō est posse vt aliuz reuertat ad elixū. Hos dicamus q̄ melior mod⁹

Jacobus

Ita illis putrefieri et ad herbam nasci et illa comesta sanguine fieri. Sic scdo qd vne cholere poteta ppinqua in sanguine non possunt coerni. Cuius ratio est qd humiditas aerea itata qua necesse est abundare in sanguine ab eis b/ scilicet et cu continue calor naturalis agat in eas impossibile est cholera discog/ dulcescere et melacholia humectari qd tñ esse necesse si debet fieri sanguis. Ad primu obiectu dic qd si cholericus possit effici sanguine cholera tñ non pot effci sanguis. Et huius ratio est qd cholericus in arbitriu eligendi cibos quos vult et vi virtutes opantes in cibos illos et pntes eos paulatin et ihs ipsius cholera qd nipli h/ hor. Ad scdm dic qd cholera pot frigidari et hu mectari qualitative sed non fialiter p attractiones et assimilatione alicuius hu miditatis ad ea ita de caliditate et humiditate nun qd tñ ob id fieri sanguis.

[illegible]

Җен prime prim.

videtur et qd colera pōt fieri sanguis: qd est mā iproporcionaria illius forme cū
sit ignea subtilis amara et p q̄secūdo nō apta uimū dū digerit ignis formā cū
sanguis nā autē est apriū. Ad cōfariā vidēdi Ad p̄mū dōs qd latet ab aliō acētē
et ab aliō sanguis: f̄zī colera d̄ fieri sanguis segit qd illud agens qd fecit illū
colera. f̄epar dēfibi forma sanguis mouēdo itā ad alīos q̄os gradus calori
qd est ipōssibile. S̄y tu dīceres pone qd illud epar infirmē dōs qd remittit calō
dīatē illius colere nō t̄i fē
et ex t̄i sanguinem. Ad
h̄y dōs qd nō sit tā f̄yū
frigidat qd acētē et hoc dī
puertat ad nām f̄legmatis.
¶ C̄gūaria zē. ¶ C̄llic
declarat indīgēz iuari
uaz qd iuariū dīstīngit
a necessario qd sine h̄ h̄d
bene esse nō pōt: p̄z abīz
nutrītūē abolutū ē nō
pōt: et qd h̄ic iuariūz ē
valde magnūz: iō p̄t dī
necessariū sedō mō neces
sariū ut dōe medīante.
¶ C̄hō nālls zē. ¶ C̄d

nō nālis distinctas ex mō sbe: scdo ex sapore tāgēs ēt de mō sbe: tertio pcludit:

De partibus

[illegible]

[illegible]

tius est et hiecus et leuins. **O**mnis
 vero falsuginis causa est: et aquose humidita-
 ti pauci saporis: aut priuati et: terre
 pres aduste complexionis siccat et saporis
 amari equali temperamento misce-
 tur. Si enim multo fuerint amarus pro-
 ueniat sapor. **E**t ex hoc quidem fiunt
 sales: et aque falsae. **E**t est etiam cum falsi
 fit ex cinere: et alcali: et calce: et ex alijs
 cum in aqua coquuntur: et colantur
 coquuntur illa aqua donec in salem

nitidoꝝ pbat vt decet
ibi fal. Si n. | Et b pmo
pbat qz oꝝ inuicem tꝝ me
to eqli. i. proportionali qz
fi nō sic eēt ex decet ptes
amare ⁊ fieret sapoꝝ ama-
rus oꝝ igit ea eēt paucioꝝ.
c. Ceter b zē. | Cōdo
bat p figna qz falso dicit
ex mĩtore fieri terri ama-
ri cū hūdo aqueoꝝ ⁊ sunt
figna ē qz ariſt. inducit. 2.
meliphaſia. Subiatur
vꝝ falso dicit ex mĩtore
fieri terri cū hūditate
pauci ſapioꝝ. i. pauci dul-

[illegible]

De partibus

Dis xpo Tercio in salubris phlatio fcs cur dacta interpretat ibi [Dis xpo].
 Quidmo ergo dicit qd ex phlatie est qda qd est saluta: illud est autus i.
 magis moras: & ficcus & leuius ceteris spibus phlatu: illud est p chol-
 rani qua si insepit in de sicca exiit fletu & acuta. Et hoc phlatie est p eptur
 in stomacho causat potam libet fua fozta: vtiit fletu & acutus adbe-
 rena stomacho plaut inter diu clamofiam: vti decurrere per intestina
 quandocq; excoziat eae: inducit diſſenteriam & infiltratum in ano frequenter
 iudicat foztem tenafionem.

[illegible]

C Et ex pblemate zē. ¶ C In hac. 2. pte que est de spēbus pblatis inālis fm
saposes pmo agit de pblemate falso ibi Et ex pblate ē qddā. Sēdo de ace
tofo addēdo aliq de pulci ibi Et ex pblate ¶ Tercio de pōtico ibi Et aliud.
¶ Quarto de vitreo qd qibz ē acce: qnqz infipidū ibi Et est pblemate spēs.
¶ C In pma hāz pti. pmo tāgit nāz pblata. Sēdo cāz falsū qia oia sūt seipās ibi

ris piecta

Lapi. I. doc. quarte.

est pfecta scā mixto humidi cū seco p pfectā digōnem. Tercio infer q̄ fapo:
dulcie ⁊ amari fin dicit modū ponitū extremū. oppositū sapore: hūter
pore ⁊ repit q̄dā alia oppo: ita: vitū dicitū: magis aut vinctū vitū
nō sic magis oppo: amaro: q̄ maior est mixto humidi cū seco: signū ē^o est
q̄ nō pot̄ fepari ab igne: nō difcuntur h̄: q̄to supponim^o: q̄ fapo: salus fit
in q̄ p̄fecti terrei amar: magis refectū in hūdo aqueo q̄ fit in amaro: iō

coaguletur: aut ita dimittitur donec per se coaguletur. Similiter quoque phlegmatici tenui quod saporem non habet: aut cuius sapor adeo est parvus qd

cat'ficantur q' p' iso eric
 cat'ficant aut'aquatin' q' falea nū fluid. Et q' b' p'mo infero q' fapo: falvus
 a amarus fuit hīc. p'p'ingit q'm v'troq' e' f'ci' terrefis in amaro a magis fepaf:
 in falfo aut' h'ic. p'p'ingit. p'ble. 13. 2. 3. problemate dicit q' amaz a falum
 finul al' fid' vident. S'cō infero n' p' p'opofit' q' falginita ca' e' cum res
 amari fapoz: mīfcel' res aq'ue frangit' q' fubtilit' illud ficat' amaz' et deo
 colligit' fo' fapoz amaz' a' h'it fapo falus. T'rtio infero f'ca apparen' r'it
 ca' falea: quare fal' p'ietu' in igne crepat' q' ignis cūres illi humid' nō mīl
 tuz q' f'ico crūftula f'ice h'umid' intus fu' fapo a v'latat' q' r'ipit crūftulas
 violenter: i' f'ic l'rtu' cū' crepat' parva crepatio: h'ic g'ofus l'rt de' cre
 pitat' a magna crepatio. i' f'ic in igne valde violent' p'fici' nō f'onaat: ad
 rif' r'etra e' intus a i' f'it' m'ns Arif. p'ble. 44. p'ble. 7. 2. 43. 2. 44. 4. app'z
 v'ltierus quare accendit igne q' ventus ab eo el'vatus a crūfta r'mp'it: q' v'e
 t'itab' p'iet' i' t'p'us f'icatas er'cat' h'midū crūdū q' igne obm'p'it: p'olema
 ta aut' c'ra mām omittim'z. T'confiderandū aut' q' t'emp' cum dicimus hunc
 fapo' fieri f'ico cōmīto cū p'mido vel fepato: calido vel fo' agens v'it' de
 bem' intelligere c'at'us a determinat' mēfuras: p' p'p'ortiones qualitāt'
 nobis occultat' q' g'bus r'efultat' b' fapoz. Mo' it' circuloq'm illis f'ignis
 g'bus p'ofsum'z. Ad p'mū dū q' illud dulce q' mīfctur amaro: corripit
 amaz' et dulce corripit' e' fal' falido: r'ideo nō e' f'olū iuxta p'ortio: a' f'ic
 app'zolutio ad f'z. Ad t'ertiu' r'ed' Antigon' a. duo: p'mū e' q' fapo: ama
 rus a dulcis: funt fapozes t'rem'it' v' dicit' arif. f'ant' q'ue' et illis h'mid' o'is fa
 p'ozes mediu' q'ntū ad effectus q' p'oveniunt in nobis al' alijs fapo'z: fa
 p'oz acutus a p'otius fue acetofus: funt t'rem'it' v' dicit' e' 4. de f'implici me
 dica q' acutus calefacit a p'otius fue acetofus infuit. S'cōm q' dicit' e' q' fapo:
 falus nō p'ot fieri nifi e' dulci a amaro: r'ideo humid'z aq'ui cū ad
 mīfcm' res amara op' q' f'it alcūp'us v'lcudem'. Nam cū c'm' Antio. om'it' p'p'
 q'ntem n'ram q'ua' f'cripsum'z f'uo f'ed' c'm'. Contra f'm dicit' e' Aliuena
 cū dicit' p'aci fapozis aut' p'riato e' p'obaf' r'one f'it v' de p'oductione co
 loz mediu' a' alioz: v' de p'oductione fapozis agēti' b' p'mis q'ntibus vel alijs

Jacobus

ris poeicta in quit dicitur areis seu parculis piope mare: z ibi censetur cys aqua dulci a calore solis et vertitur in salvel in salem fis vis. Non enim id ob servatur nec in nostris nec in antiquorum libris. Hic sal fi dicat id quod sal plena signat. Sal enim generis condimentus notat ovis. Alij sunt et aqua poteum saluorum bullita aut soli exposita: donec coaguletur et in sal con vertatur. Alij sunt et aqua dulcis cum fcco aliquo terreo adusto mixta decoq uendo scilicet illa simul z postea colando aquam z iterum bulliendo eam vel exponendo aeri z soli donec coaguletur z sal efficiatur. Talis vero fice terra adusta que mixta aque dulci facit salem: princeps in littera enu merat tria fm genus. Primum est cinis. Secundum est calx. z est planta in lit toribus maris nascens fillosa vermiculari pinguis z falsa que comburitur z et cinere cinis sunt nitrum z sal. Sed raris libro diuisionum capitulo be do lore dendum dicit q cal est alumen z inuenitur scriptum cys cys cys lxxz alijs fine al pro eodis significato. Al enim in arabico est articulorum finis cys cys cys lxxz. Et scribitur est calx a talia subintelligit cum talia sunt et talia plus talis generis capitulum. Et scribitur talia sunt et talia sunt et quibus in necessitate propter fieri sal in fortalicio obficio z alibi. Attende quinto qu aque sunt salvel vel salis permittione vel et fice terreo adusto mixto aque dulcificati sunt fides hoc excepto q sales sunt coagulati: z aque non. Prmo modo refert Salienus quarto simplici medicine capitulo secundo distinctio. quarta se fecisse aquam in Italia fimles aque flagni fetidi quod est in palentina dicens. Et tiam preparatum est in quibusdam hosis quomodo offendi viro qe diuitibus qui laboabat vt deferret aquaz flagni fetidi ad ita tiam vt impletet qe ea lacunam quam habebat q studius eius z labo: ipsius ad illud pro quo sollicitus erat erat vanus. Et illud est quoniam qe accepti aquam dulcem potabilem z proci in eam salem multum z: fci et ea fici quam maris que in lacu erat. Et qui vult habere dictam aquam fortius sal fa faciat id in diebus canicularibus. Consequenter subdit Galvnum mi rabile dicens. Nam cum feceris cum aqua hanc operatione fieri graue ficut aqua flagni illius talia q fici ligaueris in autis pol doctum homini: aut alij et animabon deinde propter cibus illam in illam aquam natabit super aqua illas fici natati nauis: ita est de aqua dicti flagni. Et est adeo amara q nullus pi scio in ea videri potest. Sed eo no q aristo. refert. z methuam. mare fieri salum z vrinaz z sudore in corpore aialium fieri salis et dicitur potibus. Nam et vapores eleuati a terra fice et balatides cretrefes multe eleuant z adu te sursum q pluuia vel alij redit inferius q pmitte mar redditi ipsi salum. Sibi dicitur potibus ebibiti z cutesque p copta aialii gubula aduicte cineretur. Sibi obuiates adpiscunt salcedm. Attende sexto qe dicit pñ. cholera sic cas adustaz plati tenet insipido mixta equali facere ipsam salum no intelli git cholera adeo adusta esse q p dicitur spmiaz videmus plata salus parti cipare d colore cholere rubescere q alij que ipsas partes pñmiaz decoctioe sibi velut ariet. Q uerit vtis plogia salis fci lentius obius altis spmiaz platio. Arguit q non q sic se ppba salum ad pba insipidi nate fci ad maris ad aquaz dulces q et cides principis salisficie assequunt vt not in fra: is aqua maris est grauior aqua fluminis z aqua paludis vt ariet Galv. sim plicia medicine c. a. s. iij. quarta. Et aristo. probat illud. z methuor: triplici experimeto. Primum est si vas cretum poeificat in mare vndiqz bene clau sus aqua que p proce cere fibus credet cini dulcis potabilis q falsa cys sua falsitudine non potuit imrare qe suaz grossificz. Scdm est q nauces onera te cides ponderibus fere submergunt in fluuijs que in mari mediciores fe bnt z nauigabiles. Tertiu est de oyo q natat in aqua falsa: ergo pba falsum est grauius plata. Sed plata falsum est terrefriss: plata auolo ergo graui

Sen prime primi.

principij pductio, nec pps apper generali dco 331: primo de virtū. natur. capto fecto vbi vult qd colores & fapores & filia funt feque pmas qdritur: h dicit qd si colores nō fic immediate funt qmūtrāntione pī pias qdritas ficut fapores funt. n. fapores immediatos pīmas qualitatibus: ideo faporabile eff quoddā tangibile & gūstus qdā tactus: colores aut longiusqz funt qmūtrāntione & trāsmutatioe pī pīmas qualitates: ideo immediatus int-

non superat cum cholera sicca natura
se miscuerit adusta equalitatis admi-
xtione ipsum faciet salsum: & calefaciet.
hoc igitur phlegma est cholicum.

[illegible]

De partibus

[illegible]

Galienus vero dixit phlegma hoc sal-
sum fieri propter ipsius purredinem aut
aquistates que ei fuit admixta. Et non
quidem dicimus purredinem ipsum sal-
sum efficere: ideo quod in eo adulationes fac-
it: et cineritate: que cum eius humi-
ditate commiscetur. Sola autem aquo-
sitas cum ei admiscetur falsedinem in
ipso efficere non valet: cum ibi vlla alia
non fuerit causa. Et mihi quidem videtur
quod ista aut non permutatio est huius
mutatio: tunc enim locutio completa erit.
Et est phlegmate est quod est acetosus.

a ¶ Salientia vel ¶. Nihilino ponit dictum. S. secundo pertractat: tertio ex
ponit dictionem: ubi ¶. Et nos. ubi tertio ¶. Et mihi quidem. ¶. Consideran-
dum ¶. tertius. S. sic tractat: secundo de diuisi febrium: et ¶. alia species signifi-
cat falsa que vel per putrefactionem vel permixtionem falsæ fieri huiusmodi fit
b ¶. Et nos. ¶. Illic pertractat B dictus et ostendit qd. neq. sola putredo: non
sola aquositas magis negat et caliditas in negat: et ponit primo
habet per mixtionem putredo negat magis facit falsitatem qd. facit cineris et re-
adum ¶. per mixtionem putredo negat magis facit falsitatem qd. facit cineris et re-
c ¶. Considerandum primo qd. si habet aqua adula amara ¶. et si habet aqua
siendi signa falsum: qui si sit alius in specie non habet aqua adula amara ¶.
predictio enim modus fiebat per mixta cholera adula amara cum signa
testis: sed modus fit permixto cum signa cineris negat magis qui etiam cinis
suspiciendum est qd. fit amarus: licet forsitan non sit amarus: vel sit actus ama-
ritudinis sicut cholera adula amara: fuit ergo in genere duo modi falsi si-
gnis. Secundo habet et proprie dicta: fuit ergo putredo sola et immediate non
est calida falsitudo: non falsitudo immediate: fit per mixtionem cineris: si fiat ubi
et vel infusio: sed putredo non habet perferre cinerem per se solum habet se
parare et cinerem producere: ergo non est per se sola calida putredinis. ¶.
Alia omnis febrius putredo signa negat et est negat falsis quod et falsus
apparet igitur ¶. hoc ¶. glossa primo dictum. S. cum dixit signa falsus fit
putrefactionem: et sic cum contingit cinerem illum inferi ut videmus qd. non
semper contingit. ¶. Considerandum secundo qd. ante ponit secundum propo-
sitionem et est: sola aquositas cum admixtis negat non facit ipsum falsitatem
ratio est qd. talem aquositas infidum qd. aquositas etiam infusida: puta que si
patentia sunt sapora: ergo vnum respectu alterius non est agens sapor:

De partibus

vidit hanc litteram faciendo q^h aut. fue. li. vel tenae copulatie facti sermo
nem Galieni esse perfectum & scientiam q^o sermo fin litteram aut. est. fal
siss^{im}e teneatur aut disintueat vel est rudis fin litteram Gal. a greco: hoc ē
quod dicit mihi videtur q^o aut non permutationis ideo non disintueat fin
fin cōtinuatam. copulatiue aut pro tunc n. locutio completa erit: q^o
tunc putet facit falsedinem generatione citius cōmixti cum aquoastitate
C. Et est flate & C. Hic determinat de flate acetoso & cui⁹ B. recolligit ser
monem in flate dulci & C. Considerandum q^o acetosus per cōmitionem est
nota. acetosus autē que accidit per alterationē est duplex: vna que fit p. im
perfectas decoctione in rebus in gbus est multū humidū aqueo fice debeat
tendere ad dulcedinem: ut in vna: fice stare in acetositate ut in limonibus: &
malogranate: & arancie & talis vocatur acetosus pura fin omnem deno
miationem: & debet intelligi pura ab acutitate. non coniuncta sapori ac
tu. ficit alia acetositas de qua dicitur: non tñ est necessariū q^o fit pura ab alijs
saporibus: pōt. n. pungi sic pōt pōt in agresti vna proprie in prin
cipio & gbulam generibus piroz. Alia est acetositas facta per putrefactionē
q^o calidū rei aqueo extranei facti educit de humido rei subtili extra cuapo
rat cum quo exit ca^o nāle & infusur res ex hoc sicut res aqueo & p. minuit
decoctione: fit ergo acetosus sapore: sed q^o calidus & transeus aliquas ptes rei
adurit q^o educit humidū & calidū illius rei: ptes q^o remaneat alio vestigium
calidis extranei in partibus cōsistibus pures rei acetosē ergo actum per pu
trefactionem factus hys aliquas partes calidas secum habentes sapore
rem actum propter adustionem: & ideo acetum hoc non est pure acetosum
sed cum bacurum: B. intellet. q^o quarto de simplicī medicina: in qua
terapenteis. S. c. Hys habitis querendum est vtrum flegma dulce his duobus
modis fiat acetosum: sit an flegma dulce: & an aliud flegma a flegmate dulci
Ad primum respondet Aino. q^o flegma dulce vtroq^o modo fit acetosus: qu
pūlo autē: dulcescat potest fieri acetosum propter imperfectam decoctio
nem. secundo modo potē habet dulcedinem cum accidit hys putredo. Hoc
dicamus q^o manifestū ē p. se flegma fieri acetosus post fide dulcedine dū
pōt calose putredinali sicut fit in relijs succis: dulcibus: ut vino & alijs q^o pōt
sunt completa per putredine cōuertuntur in aceti: & nāc. Aque. expressit q^o dicit
C. H. flegma nācū ipso effluente dunt: quasi dicit non dico q^o fiat acetum
pū ante q^o fiat dulce: sed pōt q^o est factum dulce. Dicamus secundo manife
stum esse per se q^o flegma naturale dulce: & flegma innaturale dulce: non

cara vel melle. Et si fruari possent post ebullitionem in sua simplicitate mu-
 ti et eis villosiores essent simplices quod decocti & frupati. Et specialiter vniu-
 er granatoum esset medicina sublimis in causis vniuersis & tertianis continuo & i-
 terpollato. Sicut ergo succi fructuum a modico calore ebullunt & cito post
 acetosatur sic imaginario naturale phlegma quod est quidam succus quatuor
 calores debili ebullit: non plene coqui nec sanguinem ferit per
 lo post eius ebullitione acetosari. Et simile est videre in lacte quod dulce ex
 flena acri expositum breui tempore fit acetosum: maxime butyro extracto
 cui succi partibus aeris resoluunt. Et Attend de secundo quod acetosum phleg-
 ma sepius apparet in stomacho male digerentium quod in alijs partibus. Nam
 ad eos stomachi profuit natu aliter ad desiderium suscitandum melanchol-
 lica superfluitas quod stomacho cadens quandoque phlegmati mita reddi dicitur
 acetum. Et hoc cognoscitur per optimas fere ructus aciditas & inter
 phlegma tale generatur in stomacho per viam ebullitionis a debili calore
 vbius talis & ligi bonum fere conualecentiam in lenteria. Aucta illius est
 6. cap. 6. appo. 3. In dntur nre lenterie optrema superueniente pntis
 flens signum bonis. Sed quare aliquis quare iter modos acetum
 matis non enumerat acetum phla ex visu aceti & acetosum cibarium
 Quicquid enim de qualibet res dissoluitur necesse est vt ei accessu a quo res
 vt ait. 6. appo. 6. 14. illius casu. Et crescut. Et igitur humores de
 scindant a cibis acetatis sup eis. Sic cibis alter acetati ad suam vi altera
 temptis & rationibus ostendit a Gal. 6. morbi. c. i. ergo est & passibilis
 massam humorum in quam primo conuertitur: que mollior & regulari b
 mltis q. fit corpora. Et dic q. a cibis acetosis salis aut amarior regulari b
 mores generat in epate non trahunt saporem: licet existens in stomacho m
 bere possint ab eis aliquam leuem saporis impressionem. Inquit & residuum de
 viam de viciis sola succositas aceti dulcis attrahit ab epate & residuum de
 fluit inferius per intestina. Ceterum est q. in illa succositate sunt in potentia am-
 ritudi cholere melancholie acetosis: in spiditate phlegmatis & dulcedo sa-
 guinis: enim apes ab amariis floribus sugunt substantiam dulcem: &
 qua faciunt mel & ceram sic epa a cibis. Et propterea non ponitur m
 dicit aliquis specialis phlegmatis acetosi ex visu aceti & acetosorum cibari-
 rum. Et ad primum argumentum dicit q. decessum ab aliquo attestatur ei
 quod descendit secundum similitudinem aliquarum partium humo a quibus
 descendunt

prunus fuit acetosa q̄ dulcescat de flate dulci finali est manifestū q̄ nulla e fl ibi
cā que faciat acetosum saporem: imo temp̄ causat dulcedo i tota trāsmutatioe
q̄ dulcedo est fapor valde ab acetoso distans: de plegmate dulci nāli appy:
q̄ tūc nō pōt generari humor naturalis. f. flegma nāle q̄ prunus generetur
finalis humor. f. flegma acetosus: pp̄ hoc autē. nō luit istus faporem acetosus
fieri in flegmate ante dulcedinem: opinat Antonius: sed post dulcedinem.

Dicamus tertio ab solutio
nes antony q̄ pōssibile est
fieri aliquod calidū vinnu
tus ināle puenire materiā
ex qua fit flegma dulce na
turaliter: cōuētere illas in
rem acetosus. Ad secundū
questiū dicendū q̄ vix fleg
ma dulce p̄ putredinem
pōt accēdere. Ad tertium
dicendū q̄ nō reputo in
cōuētiōe alia flegmata vt
aqua: f. infipida innatu
ralia p̄ putredinem pōtē conuerti in acetū. Et est cōsiderandū q̄ p̄ ponticiū
sumit p̄o p̄picio et pontico a sunt sapores fundati in humido frigido simul
cis flegma terreo crosso fignū pira in pin. natiuitate: et nescit: ex quo ap
paret modus quo fit flegma ponticiū a alterationē et est q̄ flā dulce natura
le nō occurrat calido putrefacit nec calido forti coquēti ad sanguinē sed oc
currat frigidus infipidus et expimentū subtile humidū: vnde fit in eo sicus
terrestris cuius humido aq̄o grosso exsistente vtroq̄ f. hoc est ratio faporia
pontici a omnes iste frigiditates sunt modi calorum remissioris. Dubitatur
an ex alio flegmate q̄ ex dulci naturali pōt fieri hoc ponticum flegma. Ad
cendum q̄ sic: q̄ ex quocūq̄ flegmate pōtē hoc pati. ideo flegma iuncti
laginosum et crudū pōt fieri pontica: quāvis infipida: et flegma etia
tōsum per fortorem infiridationem etiam pōt fieri ponticum. Dubita
tur q̄ fit frigiditas an flegma ponticum an acetosum. Dicendum vt dicitur
quarto de simplicī medicina q̄ fit i secūdo can. capitulo tertio q̄ res pontica in
se est frigidū signū quā fit a minori calore vnde primum res sunt pontice
q̄ acetose: vt in agresta appareat: sed respectu nostri acetosa sunt frigidiora q̄
subtilior magis penetrant.

a. Et est flegmatio spēs zē. Et dicit determinat de flegmate vitreo. Consi
derandum q̄ illud flegma autē. nōficat p̄mo ex parte modū f. ex q̄bus
similiter vitreo eliquatur: vitrum enim eliquatur est grossius: habens multā ter
restricitatem: h̄ cōtinuat q̄bus aq̄o igroflato in illo terreo: est et spissum po
ria p̄mittit. i. paucos poros: et est et tenax: viscosus in suis partibus et est pon
derosius: q̄ b̄ oīa ista quatuor que sunt dīspōnes modi f. p̄mo est grossius
sedo spissius: tertio viscosius: quarto graue: etia grauitate manifeste. cogno
scimus istū. n. infirmi et astantes q̄ ex hoc flegma sentire fontū rei gravis in
costis elinēst: et q̄ aliq̄na ex subleui illud appy ponderosius etia est grossi
ficio et spissius: et tenax: etia fatis vñt a tactu appy: vt pōssibile est hoc ap
parere in alia reb̄: ex q̄b̄ p̄prie dīspōnū. d̄ flā vitreū ad q̄sest q̄ fit flā val
de firm: q̄ tāta grossitudo et spissitudo: non sunt in flate nisi a forti frigiditate
stante flegmatio viscositate: sedo nōficat hoc flegma ex pte faporis et dicit.

b. Quod p̄ter q̄ est acre. i. acetosus et p̄ter q̄ est infipidus. Dubitat p̄mo
q̄ de b̄ flegmate vitreo determinat p̄ se et nō inter modos flegmatio distictos
p̄ fiam: q̄ est ter modos distictos p̄ fapores. Dubitat sedo an sunt determi
nati colores. Dubitat tertio vt vñ b̄ flegma aliq̄n est acre. i. aliq̄n acetosum et
aliq̄n infipidus: vñ aliq̄n fit pōticus: vel et falfum. Dubitat quarto q̄ dicit
et q̄ illud q̄ est grossius. f. flegma vitreū crosso nō h̄no fapores est crudum.
Contra q̄ flegma crudū p̄p̄ recedit a flegmate: iuncti laginosius aut multum
plus recedit vt supra paritū flegma vitreū valde recedit in fba: imo pōt
grossius fieri: cetera alia grossius vt lalyab. p̄mo theoricē. c. de hu. Dubi
tatur. 5. q̄b̄ hoc flegma cōuēnit in crudū. Ad intellectū h̄z dubitationū p̄i
mo sciendū q̄ flegma vitreū differt ab alijs modis flegmatis: modis f. re
p̄t in hoc flate q̄ simul i alijs nō reperiunt. nullū. n. est flā q̄ simul habeat, oīa
ista q̄tuo et exēssū fieri flā vitreū. f. grossitudo et viscositate: spissitudo et gra
uitate: q̄ flā gipsius est grossius: et de alijs. f. de crudo: et iuncti laginoso: fit
notū. Dicendū dupl p̄mo q̄ b̄ gipsium fit grossius: nō in h̄z alijs dīspōnes
fieri i exēssū: q̄ est p̄o f. humidū educto ab eo et resolutio: et iō est temp̄
et nō sic viscosum vel nō viscosum. Et vñ q̄ grossitudo flatis gipsiet est fo
lum grossitudo p̄ sicū terreo q̄ in eo est factū actu p̄ resolutionē: sed grossitudo
flatis vitreū est p̄ sicū terreo: humidū aq̄e: quoz vtroq̄ est ingrossatus p̄
cōgelationē: ex quo apparet q̄ est spissius flā vitreū: q̄ gipsiet: apparet igit

Jacobus

descendit non fm totum: et ita humores attestantur cibis fm has ptes quas
ab eis contraxerunt. Et huius signum est q̄ purum amarum non potest nu
trire nec dicitur. Nihil n. in se dulce potest q̄d fignū pōt fieri alere corpus.

Et est aliud dē. J. In hac tertia p̄. que est de flegmate p̄tico dicit p̄m.
q̄ est aliud flā ponticiū cuius dīspōitio est sic: dīspōitio acetosi in hoc feg
q̄ quando fit est alterius humoris cōmūtionē quandoq̄ ex alteratione flātis
in fegso. Nam flātis ponticiū q̄s p̄cedit a melancholia pontica sibi im
mixta. Et q̄s q̄a cā qua flā in se est infiridatūm vebementi infiridatione:
adeo vt fapo: eius fit conuersus ad ponticitatem: q̄ aquositas ipsius est con
gelata et aliquāter alterata versus ficitatē et terrestritatem et non superu
nit ei calor debilis qui faciendo ipsū ebullire conuerteret ipsū ad acetoi
tatem neq̄ calor fortis qui dīgeret ipsū et faceret ex eo sanguinem. Et
tende p̄mo q̄ fapores ponticiū est fapores fundatus in fba grossa terrestris frigi
da qui lingyē applicat infipidietatem exalatur ipsam vt est fapores balanthe
rum galliarū conuēt granatiorū acane fucci sumach et similia. Et talis est
fapores: f. iunctum omni in principio sui qui dulces sunt q̄ maturantur. Quia
illud Gal. 4. simpliciā medicine. c. 4. dicit. 2. Dico ergo q̄ oīa fructus arborū
quē inuenimus q̄n p̄pter et maturatur dulces est in initio fit est ponticus sic
ce. et tunc. Et illud theophrasti. fructus in principio sui esse dū adhuc est ligne
us non est nisi fapores ponticus et non fit acetosus nisi per multitudine q̄ cur
rit ad ipsū de humiditate. Ponticus ergo est pluris terrestris et acetosus
pluris humiditatis. Et tunc secundo q̄ hoc flātis species raro reperiuntur:
tūm q̄ raro fit melancholia pontica que flāti mixta reddat ipsū ponticiū: f.
est vt plurimum acris aut fipicatus: tūm q̄ rarū est vñ tantū pōt exēcere
frigus in humano corpore q̄ congelat flā et faciat ponticiū: non est tamen ipōs

q̄ flā dicit ab alijs p̄ modos substantie: vñt et ab alijs f. ēbus nō p̄ vñl fapores
q̄ non reperit vñl fapores: imo aliquod est infipidus: aliq̄ est acetosus: et
aliq̄ est ponticiū vt apparebit. Ex quo appy solutio. Ad p̄mū dīcendū: q̄
q̄ flā h̄z erit diuersus ab alijs in mō fbe poterat tū rep̄ri multos fapores:
ideo de hoc flegmate per se locutus est hic. Cum autē dicitur. considerat q̄
b̄ flegma differ plus ab alijs per modos substantie: quia in eis cum nullo cō
uenit flegmate: imo exēce
dit quodcūq̄ flegma ina
turalenon aut differt per
fapores aut fapores: q̄ nō
habet illos in exēssū et cō
uenit per faporem cō alijs
pōtuit flegma vitreū iter
species flegmatis diuersi
ficatas ex parte modi fbe.
Secundo considerandū
q̄ b̄ flegma habet cāz effi
cientem fortissimam frigi
ditatem: quod apparet q̄

sus ideo q̄ eius aquositas cōgelata est
et ad siccitatem parum et terrestritatem
alterata est. Et neque fuit calor debilis
qui ipsum bullire faceret et conuerteret
in acridinem: neq̄ calor fortis qui ipm
coq̄ret. Et ē p̄blatis ipēs vitrei spīs
si grossi vitro liq̄sco sitis i sui viscositate
p̄ ponderositate. Qd̄ p̄ter q̄ est acre:

ipsum est frigidissimū: vt. f. pont. 2. de ite. c. 9. et q̄ ip̄s h̄z dīspōne spissitu
dini: et grossitudo q̄ sunt a fortissima frigiditate. Ex hoc app̄t solo ad q̄ones
quas flā q̄ hic cōter mouēt: p̄tio an fit hoc flā frigidus flā. Qd̄m q̄ sic vt ra
tio pont. 18. optine. i. c. 2. Gal. intelligit. 2. de dyso feb. pōt tū p̄mgerē q̄ flā
acetosus distinctū a vitreo magis infiridatū p̄ penetrationē vt sup̄ dicit
mus. Sedo q̄b̄ an flā pōt in cope giari cū fit res p̄gelata: q̄ ob q̄ sic: po
test. n. rep̄ri frigus in nobis. i. remissus calor et p̄prie in locis remotis vt sup̄ dicit
palibus sicut intellimur: et m̄e flānce frigidē multi f. ex cōmūtiōe p̄ficum et
fungoz: ex q̄b̄ m̄e p̄gelabunt: igr offabunt. Qd̄derādū 3. q̄ m̄e flānce i
nobis apte p̄uertit i b̄ flā vitreū sunt oēs m̄e flānce que ab intrinseca frigid
tate sunt apte congelationi et infipidationi: tales autem sunt flegma crudum
et mucilaginosum: et flegma aquosum: et acetosum: et ponticus: p̄pter mul
tam frigiditatem: flegma autem gipsium non est aptum congelationi: neq̄ etia
gelato et p̄prie ad formam flegmatis vt rei fit passio humidū aq̄e: flegma
etiam falfum p̄pter choleram non est aptum congelationi: neq̄ etia flegma
ma naturale: quia parum est frigidum. Cum ergo nos imaginari erimus fleg
mata predicta: quia sunt frigida occurrere frigidū congelanti quodcumq̄ sit il
lud sine extrinsecum sine intrinsecum: et imaginari erimus multas congelatio
nem et infipidationem apparebit nobis flegma vitreum factum etiam ex p̄
dictis flegmatibus. Sit igitur vitreum flegma: vel ex flegmate aquoso vel
mucilaginoso: vel crudo: vel acetoso: vel pontico: et pōtē formari ratio
ex p̄missis sic: flegmatica vitrea sunt ex materiabus que pōtunt per con
gelationem venire ad multam grossitū et spissitudinem reperiunt in quo
cūq̄ alio flegmate. Sed flegmata predicta sunt que pōtunt per congelatio
nem ad hoc p̄uenire: ergo ex illis pōtunt fieri flegmatica vitrea. Si quis au
tem vult imaginari q̄ flegma falfum et etia flegma naturale: licet non sint apta
congelationi: tamen per violentiam agentis congelantis ponticiū cōgelari et
infipidari ad vitreum flegma non prohibeo eum: licet videatur inibi longin
quum: flegma autem gipsium si imaginatur congelari: non erit hoc ad ali
quod viscosum vt est flegma vitreum: imo aliquod lapideum frangibile.
His p̄missis apparet p̄mo solutio ad secundam questionē: scilicet an
vitreum fit alius coloris: dicendum q̄ vt plurimum hoc flegma repe
ritur diaphanum cum quodam modo albedinis diaphanarum rerum: sicut
vitri: ratio est quia vt plurimum fit a flegmatibus: crudo: aquoso: et mu
cilaginoso: quia ista plus contingit reperiri: et ista flegmata in se sunt dia
phana alba: et ideo congelata seruant per se illam dīspōitionē saltem in
latitudine aliqua: accidit autem b̄ flegmata diaphana quandoque appare
re vt melancholiam nigram: quia non penetrantur a radio: et hoc quen
doque decipit medicos. Dico secundo q̄ contingit illud reperiri vñ quo
loratum: vel ex materia que ē vere colorata: sicut quod fit ex flegmate aceto
so et pontico factis p̄pter per melancholiam cōmūtionem in quibus est ve
rus color tendens ad ingredimē aliquam siue obfcuram diaphanitatem: si
cut etiam si flegmati mucilaginoso inft aliqua albedo: et pōtes congelari
in flegma vitreum vel etiam colore quia in actu congelationis vt con
git idē contingit inter res vitreas aer aliquis in flegmate q̄ congelatur
p̄ p̄mo aer interceptus: aer autem fit cōtinuus q̄t res apparet albas vt q̄
to de generatione animalium capitulo de pilatura et dicitur hoc pōtē fieri.
Ad tertiam dubitationem apparet etiam solutio quia b̄ flegma vitreum po
tē reperiri ponticiū fit ex pontico cui accidit tanta congelatio q̄ venit ad
similitudinem eliquati vitri: falfum autem et vitreum aut nō reperitur aut est
pōssibile longinquum. Reperitur autem acetosum et b̄ q̄ fit p̄ congelationem

De partibus

stibile cum referant quidam se sentire q̄s fignū in flō quā glatoris. Idem
de cerebro referunt aliqui et de iustissimis. Et tunc de tertio q̄ ad hoc q̄ fleg
ma fiat ponticum sine alteris humoris cōmūtionē p̄mo regitur q̄ nullus
calor obuiet ei qui facere possit ipsū ebullire. Secundo q̄ a f. igror paulatī
infipietur. Tertio q̄ aliq̄e partes ipsius aq̄ose fiant terrestris: ficut aqua p̄
infiridationē p̄uertit in terrā: q̄ de rōne pontici sunt terrestritas spissitudo
et frigiditas. Dubitat vñ flā dulce vel infipidum pōt fieri per se ponti
ci: q̄: q̄ nō: q̄ flā non est nisi sanguis diminute coctus: sed ex pontici est cru
dissimū: sicut ergo cholera non pōt p̄uerti in sanguinē: est enim cocta et nō
pōt dīcoquissē flā quod est plus q̄ semī coctum non pōtē incrudari. Item
nullus fructus redit de dulce dine ad ponticitatē: q̄ ponticus p̄cedit dulce
nāli ordinē: ergo nec flā tam dulce factum fiet ponticiū. Qd̄ ex ponticum ne
cessario est frigidū et sic illud igitur aliquis humor: fiat ponticus erit mēsa
flegma. Quarto si flā dulce pōt fieri per se ponticum hoc est p̄ vñ con
gelationē: vt ait hic p̄m. sed talis non est pōssibile in hūano corpore: aliq̄n
a frigidū pōtē lapis generari in rembus aut vefica. Appōitū dicit hic p̄m.
Et tunc de p̄prie: itellit p̄t flā fieri pōticū. Qmō nō vñfomiter p̄ tota et
flām et intēse. Alio mō q̄n infipiat: fm aliq̄s sui ptes et remisse. Et hoc p̄
mīlo dic p̄lo q̄ dulce flā remanet flā nō pōt fieri p̄ se pōticū p̄mo mō vt offe
dūt rōnes aī o p̄p̄tū. Dico 3. q̄ dulce flā p̄ se. i. line alterius humoris cōmū
tione pōtē fieri pōticū ipso manē sub spē flātis: sedo mō. p̄m. n. dīmūntia
te p̄rio mīp̄lari et partes eius aq̄e que nondū p̄fite sunt rōnem congela
ri et terrestris fieri: licet non adeo congelari pōtū q̄ fiant lapides.
Et ē p̄blatis dē. J. In. 4. p̄. que est de flate vitreo dicit p̄m. q̄ ē vna spēs
flāis vitrei spissi grossi flāis vitro liquefacto i sui viscositate et ponderositate.

z plerumq; saporez non habet. Et vide
tur q; illud ex eo quod e grossius fapoz
non habens fit crustosius coñuertatur
in crumidum. Et hec quide est illa pbe-
gmatiz species que in principio rei erat
aqzosa z frigida : z neq; putruit neq;
res alia ei admixta fuit: sed sic pmanit
recondita donec fuit ingrossata: z frigi

[illegible]

De partibus

[illegible]

tertia parte principali armonia de spibus pbleg.
 etiam per recelligendo in sima modos dicti pbleg.
 et in statu de modo corrupti pblegati et per
 in saluare et adit acceum ponticum et tripudium
 in tuba et adit acceum sciet acqum sima vitem in
 et rindum et compelexit dicit sub miselgum in
 quid gtruo: modi pblum iunales et per apor et nrtg
 etimo qm aut acceum et a. de virti nrti. ad finē
 in. pblegati. gtrig et facit dulce benigni et is
 iunqum et aut acceum aut salum factum hoc preter na
 non recipit bignem et aut salum putrefactum
 et auri. c. colliget. c. q. q. salum numerat tres spe
 et per subitū dicit. et in tute pblum cretina na fmit
 alia acetofia alia pblum virei. Tercio rasis in ad
 almalis et iobānān in yaggoni pontum soli tres
 per p apocis f salum dulce et ac et cū bue virei
 in omni p ad mōnē nē vidē hōle pōnēta potest et
 multi pelli et sepe vide mōnē pōnēta pblegia cō
 in etu. Tercio sicut et aliq salum in vi posse et
 ne virtus alioz comētoz vel cepaz vel ci pblegia
 et pblegia fieri spūci et pontum cū spūci fieri
 in pōt inspidum fieri pontum qm trācat p spūci
 et pontum debile se remissum et aig et a. 4. sim.
 et simo sicut et sanguine mūro cū pblegia fieri

quibus qñ coertur ad vitium; transire per crosseitas cru-
 mationis tunc potius cicerat; conuertitur in cudi. aut lo-
 ut vi vitru pñficiat vitru fit cridum. Et appa-
 rationes q apparet q auto. nihil pñtellect. It q
 vñm acetosus vel poncu fit vitru nō debet rema-
 notius; q q mutat mod substantie et gradu ad gradū
 vñ fapozem mutare. Et
 dum q nō mutat illa fiaz
 q nō possunt illi fapozes
 saluari: nō est ac si vituz
 acetosus glaciaret: illi eni
 glacies est acetosa: i nō
 apparet acetosus illi q
 equeat foras. Dubitat
 secūdo q vñ q flegma vi-
 trum factum et flegmate
 aquosof: vel crudo: vñ mu-
 cillaginoso: vñ fuit fleg-

ita infipida non veniunt ad vitreitate nisi p fonte frigida-
tione ad terreitatem: vt apud in fignate pontico: et
virent. Sic etiam q frigus adueniens fignati, & q aquo
virent cōgelato non expunit aliquas ptes humidi inb
t taliter q fit fapor ponticus: nō expunit illas: f
tunc nō fit terreificatio & nō fit fapor ponticus: a
expunit vel nō expunit humidi p multas caſ: vna
eſt q poroſo vel nō poroſa: hec videtur: pōt aſci
dici ſper fignatio, & q aquoſi hoc n. ponit incipere d
tade occorrit ſibi fignatio: dicit: ob cau fiat in vna aſci
eſt alie multie funt cau qe alimide ficeſcero qe flantib
legama vituſi infipidi & ponit. Elii eſt funt modū dicē
vna pte t cōſidera & inuenies alii modū in promptu p
fificatate parump & hic n. parump nō fine caſ iſte
virendū. Et vnde q hic accorrit fipidiſſa: ad dulce.
pūci laniſi locutus eſt de infipido: qe nō pūci flegma
eſt reſpectu puri fanguinis eſt et locutus de infipido. /o
e aquoſo & crudo & muſcilloſo. & ſs ſb vna ſpē ſpē
de vna p ſaporē de alia p ſas. Dubitat q pūci
t ſi Gal. ſoli ponit quatuor. 2. de offibz ſuſe 1. baly
tarius cu multo alioſ. ſalutem acetofis dulce & vitreū.
funt diſtinctio aut. inter oſa diſtinctio: velle aut oſa qe
funt ſub illis. 4. quas Gal. ponit eſt paniper diſſicile. Du
mate q oſa: apparet q diſtrecte qe alibi oſo ſicut pon
tū qe vel eſt impioſie ſigma ſed eſt muſcoſitas inſteſi
tū muſcilloſa aut vitrea longe tpe ſi cōſecta & dige
ti eſt apparenē in ſub: cūridini pipraz fignatiſſima:

Alimenta q̄ vinctuofitate ſanguis mixta cū pblegmate: pōt
ſolū a tepe occurrir q̄ pblegmia eſt q̄ſiſſio iſorificio ſua v
in abominatiōe & natiſſim: a tēc facere videt ſua vñ
inſupidi pbla nāle & dulce nō nālegim dulce fit p adm
nō nō pble bñ numerari pbla inſupidi iter modis imāle
aduri vñ gipſei & aliq̄ modū fit vñ muſciliganoſis & aliq̄
z aliq̄ pūti & aliq̄ opaci turbidi & aliq̄ granito & aliq̄
z oīa tēc ſe vident tenere q̄ pte ſe pblato: z ſic crū
dū. ¶ Ppofindit bñ pū. ¶ Attēde bñ pmo q̄
pblegmia nō nō intendit diuidere pblegmia nō nāle tē
nō ſpecificas aut ſpecies ſed iudicat dēre a modis nō
nō de quibus mēſio fit in libris medicis. ¶ Et omnes mo
rat ſunt famoſi in medicina excepto pontico. ¶ Attēde
a ſimplicium duobus modis fit ſicut ponticum a ſub pōv
rat: q̄ nō eſt nō pōtūce reſiſſive: vñ pūa allegatum eſt
a oquendo pblegmia q̄ vocat bñ pū. ponticum eſt pbleg
pblegmia neq̄at manens pblegmia perfectam conſequi
tendit tertio q̄ inſupidi pblegmia bñ pū. intelligit pbla
ſanguinis. ¶ Et pblegmia inſupidum ſacrum q̄ cruditate
q̄ pblegmia vñ iter nuper dictus. Vñ enim ſuperius
ſi inſupidum q̄ ſaporem nō habentis eſt. ¶ Et tēc pble
rale q̄ eſt pblegmia ſaporem nō hīs. ¶ Attēde quāto
ſit pūce modis nō nālis pblegmatio q̄ pte ſic: illi tū
quatuor bñ octo vñ in medicina nō ſunt vñſati. ¶ P
tū ſunt quatuor modi nō naturalis pblegmatis q̄ dic
tū pte ſapores pncipales vñſati in medicina: q̄ o pblegmia
indum ad acuoſitatis tendens: ſic eſt aq̄noſum vel gro
ſſum eſt tripli vel ad inſar muſciliganoſis eſt muſcilig
vñ tri liqueſcit: eſt vitruum vel ad inſar gipſi & eſt gipſi
tēderis obis: q̄ hīs q̄ frigiditate multa vñſoſitate: tend
tēc bñ q̄ ſit tū nouem ſapores. z ſic. ſamarus ſalut
dū. p̄būſis aliq̄ & acetuſis: z medijs. Dulcis vitruu
nō eſt aliq̄ amarū pbla q̄ amar fit reſ aduſa & velut
cūſpicio medicine. z ſi dūſi & nec eſt aliq̄ acūti cū ſap
ca ſuſſe. ¶ Pbla pōt nō ſit calidū tū ſit a ſuile q̄ ſit
z inſupidi pbla ¶ Et octo noſter calidū ſit: q̄ nā pbi
tū caleſcere ſimul & liqueſcere a ſubſtare pblegmia con
vinctuofis ſit inſupido cōp̄endū & ſtipiti ſub pō
q̄ q̄ pte ſapores: ſit tū quatuor modi nō natural
aliſum acetū ponticum & inſupidum. ¶ Ad pūm obiectū
bñ enumerat ſpecies ſamoſiores nō naturalis pblegmatio
ſecundum a tertium proportionabiliter reſponde. Ad q̄
cum multo ſele nō eſt pblegmia p̄prieſeſt quid
cū ſubincubis nō redacta ad vñm modum ſubſtā
poſſit eſſe aliq̄ud pblegmia acūti ſaporis ppter cū dicta
tantur ſuo ſapore in pūa digeſtione. Ad ſecūm dic q̄
tū intelligitur. Ad ſep̄timum dic q̄ pblegmia vinctu
dū inſupido cōp̄endū ſicut & dulce nō natural
ſubſtā tendit tertium notabile. ¶ Ad nonum quatuor

Cholera

Capit. I. Doctrinē quarte

Cholera^a autem rubea alia est naturalis: alia est que est superfluitas nō naturalis. **N**aturalis^a est spuma sanguinis cuius color est rubens clarus:

Jacobus

¶ Cholera autē ē. ¶ Hoc paratū ē de cholera duobus per se. Prima ē
de naturalī et est pēnētē. Secūda de naturalī et. ¶ Mō naturalis vero. ¶
¶ In prima parte primo dīcūtūr cholera. Secūdo dēscribūt cholera nālībī:
¶ Naturalis. ¶ Tertio tāgūtūr modus sū pēnīōnī alī. ¶ Quē cū in corpore ¶ Quē
tū necessitas et vīlitas cholere transīūt cū sanguīne alī. ¶ Illud vero. ¶ Quīn
tū necessitas et vīlitas cholere trāsīūt ad cūm sellībī. ¶ Ad vērō. ¶
¶ In pīcula prima dīcītūr qd duplex ē cholera rubra. Naturalis et nō na
turalis quē ē supfluitas. ¶ Attēde pīmo qd nōmē cholere ē cōd ad chol
ram rubrā et nīgrāz sed et per se pōnī rubrā cōd tū intelligere sū cūm qū
sq̄ frequēt Sal. pīnāz nōīat et a dīuersis mēdīs nōīatū dīuerīmodē. ¶ Tūta
illud Sal. pīnō de crīsc. ¶ Et mēdī qdām nōīant bābī cholera nōmīnē qd
signīficat in līngua greca rubet claret et ē leuī. Et nōīant tam cūm et
nōīe cūm qd signīficat in līngua greca rufum tūm et ē pīnū. ¶ Partū ad ru
betīnē. Et tū dīcītūr in līngua berūdīnē qd rufū et ē pīnū. ¶ Signīficat ī līngua co
pīnāz īntellectū. ¶ Intēllēctū ē dīcītūr sedō cīrca hoc qd dīcīt pīnū. alīa ē
supfluitas nō naturalis qd nō ē īdem puerīlībī cholera ē supfluitatē:
et īpsam ēssē nō naturalē. ¶ Itē cholera quē trānsīūtītūr ad cūm sellē et
cū ad īntēctū ē supfluitas sanguīs sepāt a sanguīnē: et expellatūr: vēr qd
pīnū pōbet īntēctū ī sūo trāctū et hōmīnī famīlīssī ē necēssarīa vīlī
tū de naturalī. Ad cholera rgo ēssē supfluitatē: nō sequītūr īpsam ēssē
nō naturalē sed cōuersō: bōne rgo dīcītūr supfluitas nō naturalē.

¶ Naturaliter dicitur. In febribus putilla dicitur princeps et cholera alius est (p)u-
ma sanguinea cuius color rubens clarus et levis acutus: quāto fieri ma-
gis calida erit maior rubedine. Queritur primo vtrū cholera sit spuma.
Arguitur quod non nulla spuma est humor: quod non corpus fluidum in collo-
re acrescit omnis cholera est humor. Secundo spuma componitur ex matērio
humida puta aree incluso in humido viscoso: si cholā ponitur et materis
ficcis cū sit amarissima et amaritudo fundet in secco terreo adque. Terrio fel
quod est in citi felletur et vera cholera. In triū est spuma vt clare est videre in fel-
le extracto ad oleum albalis. Quarto nulla cholera est corpus humano attētu-
tur pū humoribus plegmaticis cū sit cū et vt rursus qualitate si aia: si spuma
attētuatur pū plegmatica humoribus. Intra illud Hipp. apho. 7. apho. 31.
Cūm febres spumose egessione in dyaria bis a capite plia desint. Opponit
tunc dicit bē pā. z. c. f. q. et. Spuma autē est cholera rubra. Et No. lūmūe
attēde primo qd spuma gignatur ex cōmitionibus duorū corporū. Vtō lūmūe
z humiditate quē nūq̄ cōmīscitur nisi quā quēdā copulcula multa pūta
et cū dūmō inde pñantur. Deinde cūm dicitur quelibet pars spumosa
qualibet parte humiditate aree quasi quēdā grana. Et quāto humiditas
z multo maior est cholera. Et quāto cholera est spuma. Cūa est motus ge-
neris pūtan z cōtēnētū ventum vt aerem cūm aliqui humido z cū fies gene-
ra spuma in mari. Alia est calor: fortis ebullitōne faciens in alio humido:
z sic generatur spuma līquidus vt pūta pūsis igni qd videt in albalis. In
quod Gal. z apho. cōmēto. 43. illius can. Strangulatio in athenis cūz vir-
tutis fies motus cōcreat pūmas in orbis. In potio silestribus fortitudo ca-
loris. In equis currentibus vtrūq̄ simul adunatur. Attēde tertio qd spū-
ma dicitur dupliciter. In mō de z egēgatioe pura ampullarū paruarū multarū
cōstituitur et qd paribus areis cūm dūmō vndiq̄ humiditate aliqua exten-
sa et subtiliata. Alio mō de corpore humido fluido abundante in talibus am-
pullis. Intra hoc dicit qd cholera nō est spuma primo modo vt arguitur ratio-
nes autē oppositis. Vt dicit qd cholera est spuma secundo modo dicit. Intra
illud Gal. 5. de iuuatōne membrorum. c. primo. Et illud qd purgantur ex
cibus habet tres modos fecem quē est quasi cortice vrayū: deinde quod est
seculentū vrayūm qd decidit in vinum deinde spumosum. Intra quarto de vir-
litate particularum. c. 4. pōlq̄ comparatū generationem humorū multo bul-
lient dicit. In ebullitione autem bac hanc quidem est superficialitatem sub-
dierē quantum cūq̄ est lutoz a grossa: hanc autem quē est subtilis z leuis ve-
lut spumam quandam supernatantē sanguini. Dicit enī bē cholera nō spū-
ma sed velut spumam. Queritur secundo vtrum cūm cholera naturaliter
sit rubens clarus z tanto magis rubens quanto cholera est calidior. Argui-
tur qd non sanguis arterialis est rubens clarus. In hoc enim primo differre
a venali qd venalis est rubens obscurus z arterialis clarus: ergo color chole-
re nō est rubens clarus. Dicit enim Gal. secundo de crisi capitulo. 12. Et ne-
q̄ est possibile vt sit sanguis in cholera cholere. Sed cholera pūbita transire
ad intestina z requiritur qd sanguine ad mēba: vt in yctericia non tingit cū
tē color rubeo si citrino sed vt est videre ad oculū: ergo nō est rubes si citri-
na. Itā no color citreus inficit. Terrio sanguis dūq̄ cholere est citrinus color
spumosus z oculorū fecit acedat in vicio vt celerit: vt autē auct. dīto colligit. c. 18.
Cholere ergo nō est rubes si citrina. Quarto colores rubi vniuersali signi-
ficant dūq̄ sanguine quanto colligit. c. 10. ergo color rubes nō est color chole-
re. Quis autē color nō tenet cholera magis rubes qd est calidior: quod

Fen. I. primi

Que' cum in corpore generatur: in
quas diuiditur partes: Quarum vna

De partibus

buzo chimon non vere rubens clarus; fit popingo; q̄ esse pōt celori
vuo claro. Et itellige hōcā sal de sanguine venali. Ma nteriale et vere ru-
bens clarus. Sic tertio q̄ gto cholā nālū et calidū cholā nālū tunc coloz
emēs et magis rubens vel accedens ad rubet. Nam dicitur quod cholā
appropinquans ad albi indiget. Et augmētum cholā rubei calidi
albo indiget. Et accessus cholā crocei gto cholā rubei calidi.
Quattuor ob-
iecta finit. Et accessus cholā crocei gto cholā rubei calidi. Quattuor ob-
iecta finit. Et accessus cholā crocei gto cholā rubei calidi. Quattuor ob-
iecta finit. Et accessus cholā crocei gto cholā rubei calidi. Quattuor ob-

[illegible][illegible]

N. g. Cobi C
ex Gal. of
am kuffus
vallidus, n
us, S. n. S
nis d:

utilitatem nutritionis et penetrationis: si quis autem huius peritius vult tenere non prohibeo eum. Sed eo obstat quod cholera fit subtilior in illa que vadit cum fanguine: in illa que ad cistim felis transmittitur. Dicendum quod illa que vadit ad cistim vel potest colligi a Galieno. 2. de virtutibus naturalibus. in 13. que cum fanguine vadit et magis benigna et magis propinqua nature fanguinis: ideo crosior: que autem vadit ad cistim est purior et calidior: et per consequens magis rancia et subtilis.

Peritio subitatur verum
 cholera fumpit in corpo
 poce generetur: vides q
 uod et Ani. qui dicit: q
 cūq. Item reperitur al
 cūq. non habet fel sicut
 ceruus: vt. 2. de bñstia
 q. quarto de partibus ani
 cum sanguine vadit: et altera ad cistim
 trāsmittitur fellic. ¶ Illud vero quod
 de ea vadit cum sanguine cum eo pene
 tratur causa necessitatis et iuamenti. Ne
 cessitas vero ē vt sanguini admisceat ad

cum sanguine vadit: & altera ad cistim
trasmittitur fellis. ¶ Illud vero quod
de ea vadit cum sanguine cum eo pene-
trat causa necessitatis & inuamenti. Ne-
cessitas vero ē vt sanguini admisceat ad

multum ergo in eis non generatur cholera quous multo magis est possibile q
in bovine non semper generatur. In piratis q Gal. fo de virtutib natura
libro vltimo capitulo: ponens modum generationis humoum semper cum
victu fanguinem generari dicit etiam generari choleram et alios humores:
ita ponit. Vbi sequenti capitulo. Dicitur quodam dicitse choleram non semper
generari vtrū bono accipit abrida frigida et cuius epar est frigidum. Itos
dicamus cum communitur dicendum q choleram generari posset intelligi vt
sonat sermo. continuo tota vna et est morbo salis q generatio cholere non
est operatio continua in nobis. Alio modo q semper cui generatur sanguis
in epate generetur cum eo aliqua pars cholerez: tenetur communiter q sic.
Ratio: semper cum generatur aliquid generatur etius superfluum. Nam ge
neratio cholere est per digestionem: et indigestione segregat superfluum vt
pote sciemus: ergo cum generatur sanguis generatur etiam cholera. Alter
etiam probatur q non est verus sanguis si non generetur cholera: q non
est et continens alios humores. Alij probant sic: semper cholera est neces
saria cum sanguine pro causis quas Aulic dicit: ergo semper generatur cum
sanguine. Et dicit tamen quod qd plus: et qd ad q minus generatur. Ad co
ntraria dicendū: primo q sic dicit quidem modus loquēdi: sicut si dicere cum
cholera mouetur ergo cito. Vel dicendum q dixi cum generatur q nō sem
per generatur sanguis. Ad rationem dicendum primo si animalia non ha
bent fel tamen in eis generatur cholera fed non que vadit ad felicē que va
dit cum sanguine. Alii credunt q in his animalibus fel sit occultus sicut cer
ui in canda: vt de in esuda cerui ponitur venemus. Ad rationem oporūntū
dicendum q epar est frigidus et bono vtatur frigida: tamen cū sit sanguis
fel alioud de cholera fed parum.

a. Quid vero est? I. Quid ponit fines cholere euntis cū sanguine ⁊ est notū qd cū videret qd sic necessarii est membra nutrirī cholericā vi pul-
mō sic necessaria est cholericā qd nutrimentū eorū sanguinis mīscet: ⁊ sic
subtilitate sua inuat membra omniūq; penetrationes facit principaliter natū
ra membris trabentib; ⁊ pellentib; cholē ⁊ filia talia vocatur Iugurtine:
nō aut necessaria: qd penetrat in sanguine fieri quāvis cholera nō inuaret
subtilitate sua: ideo opo dicere qd cholera in pulmōne fieret solo sanguine
si cholera illi nō esset mixta. Quid tribuitur pmo qd mixti f. cholera que cum
sanguine vadit iuuare ad penetrandū postq; cū complet penetrationes vel
vitilitatem penetrationis. Dicendū qd si omnia membra sunt iuuata: quāto
bus moribus illa pmo cholere que cum sanguine vadit fibrillans illū vi pene-
tret: illa est que simul cū sanguine nutriri membra f. qd plus indiget hoc pul-
mō qd alia medicā ideo Aulien. de eo expressit. Quid dicendū qd si vtra
quantitatem que indiget pō nutritione vadit de cholera cum sanguine
solum ad finem qui est penetratio sanguinis: vel si vadit solum per vnu
⁊ non per aliquā nutritiones tunc hoc cholera completa sua vitilitate in-
sensibiliter resoluatur: si aliquando enacuerit sensibiliter simul cū aliqua
sanguinis agnositate tunc sit fūdo. Sudor enim est quedā sanguinis agno-
sitas cū plus cholericū est admixtū: vi secundo cā. capitulo de fūdo:

Jacobus

[illegible]

ex hoc colligitur quod si dicitur ex falsis quod est aquositas cui misceatur amarus
laboret fructus in hoc probemate scda particula quod probemate. ¶ Du
bitatur scdo an cholera naturalis sit sublimis sanguine videtur quod no: quia
cholera est facta per maiores decoctionem ergo magis crocior: quod decocto iherosol
sati: tertio potius ostendit conuenio. 33. Similiter cholera est amara: sapo
r amarus significat grossam substantia inmo grossioreem dulci: vi potest colligi
quarto de simplic med

nutriēda mēbra: in quoz cōplexionibus
magnā cholera rubec partē esse opz fm
moduz quē meret de diuisione: sicut pul
mo. Sed iuuamētū est vt sanguinē subti
liet: ⁊ in itineribus ipz penetrare faciat.

nizor. c. de vomitu. In paruit et Alii. Quidā dixerūt q̃ cholera ē sanguine
generata ē gromis sanguine. Alij tamen repobatur q̃ cholera que est fan-
guine fit fit ex subtiliori parte sanguinis; tōis sanguis est grossior subtili sua
parte. Subtilior q̃ fit in vasis in lib. vinar. aliqd fit subtile supliciter: vno mō
in libaz. sic cholera nō est subtilior sanguine ppter canas dictas. Alio modo
in qualitate rer actione vel virtute ē sic cholera est subtilior. Mos dicamus
cum Gal. fecō de virtutibus vīrualibus. 2. c. vbi cholera vult in subflantia
est subtilior sanguine sicut vīr in suba est subtilior tamen cholera: q̃ vult
q̃ vocat sensu percipibile: ratio q̃ est subtilior materia fit: illud enim q̃ in
libo subtile est fit cholera vt omne est sicutur. Alii ipsa est quia lenis re-
spectu sanguinis: vt Gal. in libro de partibus capitulo quarto. Alii ipsa dig-
cholera est per in grollationem: vt quatuor can. c. de cura generali putridarū
et alia signa. Alij ad hoc in ducunt. Ad pūmas rationē neganda est pūa: cū
pūant q̃ decoctio ingrossat. Dicendū q̃ vix est nō decoctio: vnde cholera q̃
est in fieri. p̃are illi que cholera nō fuit est subtilis subtilitate que debetur re-
bus vt crude sunt respectu illi ipsaz q̃ sunt de coctatāz hēc mino coctum
vt sanguis pōt esse grossius quidq̃z alio inagio cocto vt cholera: quādo autē
ppositio que acceditur hēc q̃ digētio vel coctio cholera ingrossat debet intelli-
gi est fermo in capitulo de virtutibus. Alii in dicit q̃ decoctio que ingrossat
est illa que gregat: sic digētio que separat subtilia a grossis scilicet digētio qua
fit humor generatio: aliqd ingrossat et aliqd subtilizat. Ad scōm cū dicitur
sapo amarus fundatur in subflantia grossa. Quia dicit q̃ cholera sapor
in illa quā puriores est: sapor actius multū cū illo amaro: ideo ē subtilior
in sua quā dulces: et proprie quia in cholera sapor actius est vīano supra
amarz: q̃ sequens partes subtiles supra crosseas dominantur. Alter dicit
dum q̃ ppositio q̃ dicit amare est grossius dulci est falsa pōt vīner fieri ac-
cepta: q̃ finius est amarus et est subtilior carmine que sunt dulces: sicut est
res subtilior: melles est q̃q̃ pōpore vera cū res dulces cōparat ad ipsam factas
amarz: q̃ cholera aut fūq̃z hēc mām et sanguis stant. Sed tu dices ego accipio
cholera factam p sanguinis dulcis intensionem illa fieri erit grossior illo san-
guine dulci. Dicendū supliciter primo q̃ vix est illa pte sanguinis q̃ in
cholera transit nō tamen toto sanguine: cum in sanguine fit pars alia que
transit in melancolia que est pars crossea: sed tu dices accipitur illa pars
subtilis sanguinis que pars conuertitur in cholera et separatur a sanguine
altior: tamen verum erit dicere hēc est sanguis et est subtilior q̃ cholera que ex eo
fit. Dicendū q̃ non est possibile accipere illam partem sanguinis in actu se-
paratam que fit sanguis sed omni parte in se accepta hēc in se duas partes: s-
crosseam et subtilem. Alter pōr dicit q̃ quicq̃z pars sanguinis transit in chole-
ram est crossea q̃ cholera in qua transit et cholera est subtilior q̃ illa pars
sanguinis que in eam transit. Et cū dō q̃ illa pars ingrossatur quia fit terre-
stris. Dicendū q̃ sicut illa pars fit terrestris: per hoc q̃ ab ea excludit hū-
midus ita fit subtilior: quia terrestris illud subtilitā facit inueni calore.
Ad argumentum dñi respondet dñus q̃ cholera purat. propinqua nāc
elementali est grossa scilicet propter fortitudinem aduocione.

De partibus

guinis. **C**el expone s'm in modum quem mercur sanguis de diuisione id est p'tione cholere ad nutriendum membra cholericis. **S**u amantur autem hie ym lites cholere transmittunt cum sanguine et y subtiliter sanguine et facit ipm penetrare in iuncturas. s. venie que sunt yve sanguine extra quas n'isq' con tinctur sanguis nri in ventriculo cordis. **C**et d' contra p'dictam necessi tatem infabst aliquie: f'el dicit amarissimum omnium. **L**utus r'el signum est p'mo q' in eo nullus est penitus dulcor: r'el alius ab amaro sapor: in gustu s'mitur. **S**ecundo q' si infecerit lingum omnia que gustantur quanticq' d'icta fuerint apparent amara. **T**ertio q' h'ic voluit expimere forte amaritudi nem r'el aliquos sol' dicere q' est amara sicut f'el. **Q**uarto q' baurach quod est floe niri z nitro z m'rba assignant a Gal. c. s'implicie medicine volen tibus exp'it puras amaritudinis iuncturas in f'el q' est f'el cholera monstrat amarit'is s' r'elba pure amas ap'ri m'rba d'icta. **S**ucta illud d. Gal. s'implicie m'rba c. 5. s. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 7

Quod

Cap. I. doc. quarte.

¶ Quod vero est. ¶ Cū sit ponitur fūgē cholere eunt ad fel. ¶ Consideran-
dū qd si cholera que vadit ad cistis felletur cū sanguine in aialibus in qui-
bus hoc nō indiget cūmperet sanguine & nutritiōnes illa cholera; vnde
necessariū ē nō trēre iā in nullo hōte sano vel sibi fano inueniēt cū illa cus fan
guine vadat. ¶ Considerandi secundo qd nutritiō cistis fellet non sit a cho-
lera pura fed ab vinctuoso aliquo eunte cū illa cholera: pter hūc atqz hūc
fellet nutritiō.

Quod^a vero de ea colatum ad ci-
sternam transmittitur fellis causa necessita-
tis transmittitur et utilitatis. Necessita-
tas autem: aut est finis totum corpus quod
est ipsum a superfluitatibus mundare:
aut finis unum ipsum membrum quod
est fel nutrire. Utilitatis vero duo sunt

lo non in vultu nisi ab illo op. n. q. d. ne mēbris q. aliquam supplantatē
 trahit; q. vultus cōtēnēt declarationē trahit; v. tertio de virtutib.
 naturalib. cap. pōnit. Sed tunc nutrit q. uisū finis est necessarius. Dic-
 tur q. si ab illo vultu cōtra vultū nutrit finis manifestū est q.
 necesse ē; est cholera cū illo vultu in re ad cū. Et o. tenere q. ille vultu
 vultū ut in re cholera sit soli vultu nutrit q. abutit illo vultu cōtra vultū
 nutrit illo finis vultu illo cholera vultū poterat vultu cōtra vultū est
 necessarius nisi inquit ab illo vultu nutrit finis delectatio est necessaria; q. cū
 non mundi fieri sanguine ab illo cholera nisi esset delectatio illa mundificatio
 est necessaria vultu in vultu nutrit vultu nutrit est necessaria. Considerādu q.

Jacobus

Et quod vero est. Et in quinta parte dicitur quod illa pars cholere que colatur
 in fletu parat a mafia humore generata in epate transmittit ad burias fellis pro
 necessitate et utilitate. Necessitas autem est duplex. Una respectu totius corporis
 roris. fundare ipsam a supfluitatibus cholice. Alia respectu bursae fellis. nutri
 re ipsas. Utilitas autem pro illius est duplex. Una est abluere intestina a fecibus et
 plabae vitioque adherente eis. Alia est purgare intestina a nificulis autem ut sen
 tiant id quod est nocuium et emittant egestionem. Et huius rei signum est quod cholica
 species accidit propter opilationem factam in somnie quod pcedit buria illis vias
 ad intestina. Et attende quod cholica est passiooloratoria calidioris grossioris misti
 noris cui quia fit difficilis exitus minus quod ex egerit per animam; et est quibus vicia
 quibus humorale aliud fecale et aliquando aliud. Et queritur primo vtrum fel
 nutriat cholera. Arguitur quod non fel indiget propria venie deferenda bursae feli
 guines ad sui nutritionem propter quod attrahit per cholera non impetras sanguini
 quod nutritur. Quarta illud dicitur quod de vili. part. 3. c. 1. flectio quod ganta cholera
 suscipit figuram et illa que vtrius pars altera impetras attrahit a propria supflui
 tate roris aliis vasae cibis et alimentis indiget. Idem dicitur in illa. 6. de
 humore mebor. c. 3. sub his verbis. Et istis fellis autem et vesica quod vtrius attrahit
 vtrum supfluitatem propter communem eis et ex parte pura mudatior fuerit eis vne ad
 cibandum eas per vna per quod attrahunt supfluitatem. Secundo cholera null
 humi nutritur ite mebor. quod non nutrit fel sen buria fellis. Assumptum est dicitur. 6.
 de iuuuen. mebor. c. 1. c. 3. Et cholera citrina quod non vii vtilitate vt vadat
 in venas ad epam et ad stomachum et ad recludendum corpus neque nutrit aliqd me
 borum cur ad intestina et expellit per ea quousque creatur ferus. In his ver
 bis expite dicitur videt obuium principii. Item in hoc quod dicitur per cholera
 sanguine transire in venas ad iuebra cholericaz copiosum nutritur. Sed id
 quod dicit fel nutriti sanguine. Tercio cholera trahit pura munda ad cibum fel
 liu. Supra illud dicitur. 6. de iuuuen. mebor. c. 3. Quodsi mebori attrahat ali
 quod feli propter quod attrahit ipsius est canalibus amplius cibum spem et tenet attrahit
 bet cur ea aliqd alterius generis quare cibis fellis cui attrahit cholera et citrina
 est canalibus frictia valde attrahit eas pura. Si ipsa pura existens est summe
 et bona cibum fel in pntia fecerit. Amaris vtrum uel nubil nutritur pot
 vt in illis allegat. c. 1. de ampl. c. 5. c. 3. Quarto si fel nutritur cholera
 calidioris mebor coram illis et in eis nutritur. Et de corporis et de cibis et de
 calidioris mebor coram illis et in eis nutritur. Et de corporis et de cibis et de
 dicitur in corpore calidioris est ipse et de cibis et de calidioris mebor
 si nutritur fel nutritur coram illis et in eis nutritur. Et de corporis et de cibis et de
 calidioris est. Oppositum dicitur buri. Et attende primo quod fel quibus capis pro
 citis fel buria vel vesicula pntet cholaz fecit in hoc passu. Et quibus 3. cholaz
 vt in illo apbo qre pntet. apbo. 2. 4. Diffinita illa felle migro inchoauerit
 mortale est. Et attende secundo quod dupli pot intelligi cibum fel nutritur cholaz.
 Primo vera nutritione sic quod cedat in suas vias. Secundo modo nutritione
 refo. citatoria sic quod in cholaz volupit. Iuxta hoc dicitur prolo quod fel nutrit cholera
 nutritur humi modo. Istud probat rones aut oppositum. Dicitur quod fel nutritur
 cholera nutritur fecit modo. Nam fel attrahit cholaz non a necessitate vitauit
 vacui nec a calido tunc in attractionibus q sunt bue modis plus attrahit quod
 est subtile vt ait pnt. in vltio istius prime sen: et sic primo traheret fel aquosita
 re sanguine vel vapore vel acre q cholera attrahit cholam a pparare fe
 a rute nali attrahit. sed in o tali attractione attrahit coenues vt afferit. Et
 c. vltimo terti de fetu. nali. c. 3. c. 3. vltio fel pntet fel quod attrahit cholaz
 cit fieri quibus bursae in ea volupit. quod damo co. gaudet cit magnas in pntia
 cit. Et hoc volupitatio findat in quad pporioe et quentia occulta quod
 statuit nam in er cholaz et cibum vne ad fel saltem totius corpus emundet co
 pus pnt cholaz fellia a supflua cholaz. Et dubitat sedo vtrum in corpore fecit fano fit
 opus cholera abftrere intestina a fecibus et plabaz purgare ea. Arguitur quod
 no quod actus nallus pntus in tali corpore sunt nall coenofuratio et expulsa ex
 pellit quod et vbiq opus nall est opus incitatione. Nam frageret potius coen
 furatione actus quod purgaret in boni. Assumptum est dicitur. 6. de opia vtrique
 ne corpus. c. 3. dicens. Coenofuratio nalli actus ad finem et q fin vntuque
 ipsoz stus a fieri pntet supfluitates et fctas excreuit. Expellit facit. Se
 cundo intestina funt facta principalz vt fctas in romacho gillans transfe
 re ea trabat ab eis ad venas melericas. Quarta illud. 6. quarto de vili. pnt.
 Qui autem neq quia latius supfluitati ad id quod extra illud dicitur sed vt totu
 quod cholosati est in ventre resumit ad venas pparata funt intestina diceret
 primo quod eo quod in nullo aialuz venter coenofuratus est tagos quousque
 rit. fatus. Sed autem eo quod multo intestinis in voluiois in pluribus aialuz
 fieri. fatus. Et terti eo quod multo intestinis de ventre cibis facit illi digerat. Vt
 ter eo seu stomachus est osanum pte digonit chiaroz et intestina funt osan
 a distributiois fctas epam est organum fctis digonit et vne distributiois. Si

Gen prime primi.

circa intestina multa pblegmata adunantur: cum hec cecum est suppositum: et
sa: vult ergo sunt illas cholerae ad principium intestinoz: et illa pblegmata
abferat: et purget euilum: expulsiua ad stomachum antea sumit: co: nupit
set digitionem. bec sunt que prolixo sermone dicit. declarat. in libro de viti
tate partius. 3. c. credas quod ad stomachum animi de rapina videntium vadit
cholera inuans ad illos digitionem qua voraciter comedunt cruda. In hoc

iuamenta. Unum est intestina a stercore ⁊ pblegmate viscoso abluere. Et aliud intestina ⁊ ani muculos pungeret: vt quid sit eis nociuū sentiant ⁊ egestionem emittant. Ideoq; sepe accidit colica causa oppilatiois quod fit in foramine quod a felle descendit ad intestina.

mimbis autem vadit ad
 principium intestinoꝝ. scilicet
 ad odennuꝝ vt oia intestina
 emundet: hꝫ mōstuoſe in
 aliquo hoīe vadit porus
 ille ad funduꝝ stomachi z
 non ad intestini: unde co
 git hic quādꝫ choleraꝝ
 euomere. vt Gal. in tegni
 fecit do tractatuꝝ z fecun
 do de complexionibus vl
 timo. capitulo.

de regimine acutorum. 13. cimento. In aliquo etiam febribus nimis aliis po-
tius vadit ad fundum stomachi peritum cum vires non sufficiunt ad quan-
doque anatomia inuentum est & palad. primo theoricæ vult. 3. capitulo.
Sed tunc subitatur quomodo finis iste est vtilis cum videtur necessarius.
Dicendum dupliciter: primo qd stat in terminis necessarius tanta est eius vi-
litastantia qd operatio epulionis materię intestinalium est acutus punc-
talis virtutis quatuor. 1. naturalis est anatomia compellit mufculorum vicium
qd operatio facit a cholera est iustitia sine vtilio ad hanc operationem
z nõ necessaria: 2. deo inuenitur homo ipse famulus: 3. non famus semper qui
non habet hoc auxilium a cholera: ideoq; causa est euidens.

De partibus

[illegible]

Capit. I. Doctrina quarta

¶ Que autē ē. Ellic ponit duos modos cholere innaturalia facite. p ad
mixtionē que cholera non est famosa. Considerandū ē quomodo chol
lere est cholera quā dicitur vocat vitellina facia p affationē hoc autē est modo
que dicitur ad dicit accidit vir cholera in te aduā. accidit ē. i. e. e. ad
mione pre aliquē tēdit ad nām cū rōre ē b tēdit ad nām mēte. Sēc
subitū non separatur. i. sed eius humidum non separatur. imo illud citius
consequitur in illo humi

Tercio autem minoris est fame est illa que cholera vocatur adusta: que aliquo duorum generatur modorum. Unus est vt cholera in fe adatur: et accidat in ea cineritas: sed ipsius subtile non separetur ab ipsius cineritate: immo cineritas in eo continetur. Et hec quides est peior. Et alius est vt cholera nigra ex trinfecus ad eam veniat: et cum ea misceatur: et hec quides est melior. Tertius autem speciei cholere color est rubeus: sed non est clarus: neq; floridus: immo

a: sed aut. dicit eam nō fā
 mola: dicendum q̄ ipsa
 est famosa apud ālā: non autem apud alios medicos q̄ fureat aq̄. p̄pogio
 res q̄ ālā: Est sine dubio frequētius inuenimus i nobis cholera in grola
 taq̄ p̄ p̄pogium grolitosa q̄a inueniamus cholera assatione ingrola
 tas: multi q̄ non fit hoc nisi a valde extraneo calore. Dubitatur q̄ ipsa cholera
 ra adfusa non vi caderet in hac p̄te: q̄z deesse ferro de cholera in naturalia
 facta p̄ admixtionē z non de cholera ināli facta p̄ alterationē in se. Dicitur
 q̄ in generatione huius cholae adfusa currat alteratio in sui sibi: cui ima
 ginatur cirulentū cūsi miferi cū suo humore q̄ cirulentum tendit ad
 rem melancolicam: tum imaginatur hanc cholera fieri per aduersionē me
 lancolicae adfuzē: ideo si cūis ille separaret et vera flos mellie dicēda.
 b. Et hoc gdem est. ¶ Cūq̄ possit esse verus sermo q̄ bec cholera est p̄etoz
 qua vitellina de qua supra dixit: aut intelligit q̄ fit p̄etoz: qua ipsa de qua fā
 tūm dicitur cū dicitur alius vi cholera nigra. Dubitatur de qua cholera in
 gra intelligit: q̄z de naturali: cuius n. iusta naturalis miferi cū cholera
 naturali vincte cholera fit cholera in naturalia: q̄ p̄mutat a fū sibi z quasi
 tate sibi p̄uenit. Est quo apparet q̄ ipsa est mellio: q̄a p̄miffa: mellia: n.
 nalis non malignat cholera nāle ficut malignat eam adfusa assatione illaz z in
 cinerane z cineti continuans cū puuido. Si autem huius cholera nigrae
 bac absolute polatā intelligit et meas adfuzas: falsum est et dicere q̄ bec
 cholera facta p̄ mellie mictionē fit mellio: q̄z p̄dicta. Sunt n. multa mō me
 lancoliche passimili q̄ nūti naturalis mellie faceret illam p̄etoz z p̄ueniret
 ē fit cholera facta per aduersionē in cinerane de qua statim dixit. Sed sic
 dubitatur quō ipsa cholera dicitur adfusa. Dicendum q̄ quādo miferi me
 lancoliche nalis fit cholera fit per calorem aliquem miferi cū addit eis cicci
 ratem vel aliter quod large sumitur bac adfuso: p̄ magis cicco: addit autē
 melancoliche cholere ciccitatem qua est ipsa facta: vi cōmūter tenetur.

Jacobus

[illegible]

Sen. I. primi

¶ **E**t huius quidem species cholerae. scilicet ex mixtione melancholie natu-
ralis et cholera naturalis colore est rubeus. scilicet sanguini similis non tunc clarus et
castellus. cum enim imaginem coloris rubei clario admiere quoddam obcurum
melancholicum: tunc imaginem coloris rubei depreffum non clare: et hic e-
st color sanguinis: etideo hec cholera est cholera que in colore est magis similis fan-
guini: et sine dubio decipit insipientes quos quia videtur sanguis. Sed quod eas

est magis similis sanguini: sed est tenuis
 ⁊ plerūqꝫ a suo colore propter aliquas
 mutatur causas. ⁊ Queꝫ vero in sui sub
 stantia extra naturā est: alia est cuius ge
 neratio sepius est i epare. Alia est cuius
 gnatio magis qdē est in stomacho. Et il
 la quidem cuius generatio magis est ab
 epare est vna species: que est cum quod
 in sanguine est subtile aduritur: ⁊ cuius
 spissitudo cholera est nigra. Et que i sto
 macho magis generat duas habet par
 tes proximā. i. ⁊ virides ⁊ virgo eris.

[illegible]

f. Elb epate tē. ¶ Hoc declarat illā q̄ gñat in flō: et diuidit eā in 2. spēs: de in
de declarat vnāquāq; ibi fa. ¶ Et inibi. ¶ Tertio q̄ dixerat declarat: ibi tertia
[Calo: nāq;]. Quarto ostēdit q̄lis ē notitia quā dedit: ibi q̄rta. ¶ Hoc tū. ¶ Qui
to cōpat ibi. ¶ Hoc aut. ¶ Considerandū q̄ passina dī a colore passi hortulani

De partibus

quidem videtur. *¶* In tria prima plicula dicitur primo q̄ cholera vō n̄ alio in s̄o
alio et q̄o sepius generatur in epate. Alia ē causa generatio magis est in flos.
Sēdo dicit q̄ illa que generat in epate est cholera que fit cū subtilis q̄ illa generat in flos
dicitur adit q̄ grossius fit cholera nigra. Tercio dicit cū cholera generat in flos
duas b̄ partes finē spēs vel modos vna est paffina z alia est viridit̄ vtr̄ crū
q̄o erit. Et attende pmo q̄ n̄c sanguis mōa trahit in epate plus debito vel
est multū subtilis z intense calidus vel occurrit p̄m̄ sup̄calidatē facit vtr̄
z subtilis cūo trahit in cholera de qua n̄c est sermo z grossius ipsius in melas
cholia. Et hoc totus sepius fit in epate p̄p̄a q̄ est calidū in m̄m̄ membris: pot
est magnū recipiens calorem a corde z tunc vnebus ipsius capitis sunt fub
leues valde z sanguis in eis est inuinitus ipsius vnde p̄t carnosiores facit
et aliterat. Et attende deo q̄ b̄ cholere spēs inter dū fit est sanguis q̄ pu
trehant. n̄ b̄utis subtilis quērit in cholera z ipsius grossum in m̄m̄: z s̄
mō sepius fit in venis q̄z p̄t p̄ sollicitudines n̄c maiorē: circa cholera
mōmōs principalit̄. Et attende tercio q̄ pars subtilis sanguinis p̄ calorem
limoderatū pōt cōtēri in cholera n̄lēm̄: sicut. n̄c partibus choli subtilior
bus per calorem intensus pōt generari n̄līs cholera s̄ p̄tes sanguinis sub
tiliores possunt ita modici sup̄calere n̄c adurant fit n̄nt cholera na
turalis pura. N̄m enim intantum habereit partes in sanguine subtiles cum
grossis q̄ nequeat abigi in cīneratione alterutris earum ab initium sepa
ratisē quia sepius in tali separatione est aquia aduulso vel p̄urefacto: iō
vocat p̄m̄. cholera in ea factā aduulsa. Et attende quarto q̄ passionē grecē d̄
latine porum. Et cholera paffina dicta est a colore loquē: porci q̄m̄ gres
paffine vocant vtr̄ affinis fellei de empimate. z si dicat a paffio seu p̄as
fio cepisse nomen vtr̄ gdas d̄m̄: sicut alio paffiosis de nigro intelligat q̄
viriditate declinante ad fuscū d̄m̄. Et erginosa cholera a dicto eo q̄ eru
gini eris similis efficitur etiam arabice sūmaria z p̄nzaria. Nam s̄mar
arabice latine ē eris erucosū: p̄nzar. Et queritur vtr̄z in romacho magis ge
neretur cholere paffina z eruginosa. Arguitur q̄ non. S̄m̄mo auctoritate
aner. 3. coll. c. dicente. Stomachū p̄m̄ sua natura n̄ b̄s generare cholera
naturale neq̄ non naturale: q̄z generat naturale generat z non naturales
q̄ corrūpit felle stomachi ē remitte calidius. Quibus resignū ē q̄ patitur po
tius ē frigiditate z humiditate. 7 megategni. c. ergo ē ineptus generare
b̄m̄ cholera. Et ideo cholā paffina generat ē vitellia z eruginosa ē p̄af
fina vtr̄ dicit b̄ p̄m̄ de cholera vitellina non generat in flos cum confert m̄
ipsūm ē cholera tūbea naturalis z regmate grosso quāto generatio est in epa
te. Quarto s̄ō ē officium non appeat q̄ facere choli z epatis officii ē chilo facere
chimi cum igitur non appeat q̄ romachus faciat chimi benigni ē: cūto al
io quo quantūq̄ benigno puta ē lacte q̄o facit chimi malū ad cholera ge
nerationē necessaria ē alia p̄to: b̄m̄o generatio. Quinto viriditas aliq̄ se
offendit in vma aliq̄ in sepius z de viriditas non procedit a flos. Sexto me
licholia aduulsa faciens leporem aut cancrum generat in epate: n̄z in iplo ē
prima radix: lepe z in ipsa est peioribus duabus cholera cum membris vitelli

Et mihi quidem videtur q̄ prassina ex vitellina generatur cum adurit: aduria enim in ea efficit nigredinem ex qua cum citrinitate mixta generatur viriditas: zinzaria vero videtur mihi q̄ generetur ex prassina cum tantum adurit do

nec ei⁹ humorositas siccatur: & ad albedinem redire incipit propter sui siccitatem. Calor naq; in humido corpore in primis nigredinem facit: deinde denudat ipsum nigredine quando eius oino finit humiditates. Et qñ superfluit in eo

nerant in sto: quas in epa/
te vel venio: vel intestinis.
Dicendum qd frequētius
cholera vitellina dicit vel
tingit ex pelli versus sto
machum ⁊ intestina: quā
versus mēbra post epar:
q: ista sunt loca apta etiā
cuationi materiez: frequē
tius aut cōtingit ipsa ex
pelli ad intestina quā ad

[illegible]

hōm: fides intestina non sunt mēbra multo calore adurentē picipantia: et ideo
vitellina que vadit ad ista raro accidit q̄ facta pascina: stomachus autē et me-
dū muli calore auxilio circūstanti vtrūq̄ post sciētiū: mēbro iū plus fiet chol-
era pascina. Et autē quānis fiet mēbrū valde calidū tñ longūm q̄d et vtrei
plac bas malas ē prauas mēas. Dubitatur vtrūq̄ modū fides et cholera pas-
cina sit ille que autē dicit. Cūm vtrūq̄ ē tres vtrūq̄ mēniri modū cholere pas-
cine: ē p̄ dūo eruginose que fiet et pascina: vnu si et cibis in fidi corpus a
viriditate proprie q̄ sunt virides vtrūq̄ bluius: post solari: similiaz dē bac chol-
era pascina loq̄t. Gal. 2. prono. cō. 39. et dē plomibus volat. c. Alius modū
et q̄n fiet et cholera vitellina: cui p̄ additionē accidit nigredo ē nigredo cū
citritate facit viriditātē vtrūq̄ experientia oīdit ē dē ista loq̄t autē hīc pluri
mī medicīne auctorēs in cō concordant. Tertius modus est que imagina-
tio est autē: et in tentionē Gal. 2. et q̄ cholera vitellina facta ē cholere na-
turalis afflātione q̄ vadit ad ista et mīcetur alijs humoibus ē proprie cū
melliaz iū recipit aliquam spēm purēfactionē tunc conueritū in hāc cō-
plexione q̄n hīs cholera pascina vel eruginosa. Attēde q̄nq̄ diligētē q̄
autē. Dat. fabitūler vtrūq̄ modos p̄ quos cholera vitellina suat pascina vel
eruginosa: sūte aliq̄ cholā nūq̄ egredietē terminū fūi calore ē siccitate q̄n fiet
ad pascina vel eruginosa vnu modū ē p̄ additionē cholere cū mella ē et
autē. et q̄ Alii nā nigri pūctū citratū facit virides: q̄n mella misceat chol-
era vitelline: tunc nigri adiungit citratū: q̄nq̄ nigri q̄o imaginatur autē.
p̄ additionē imaginatur autē p̄ cōmitionē tñ nigre. Sed tū dices cholera mē-
ta melancholice faciebat similit̄ colorem sanguinis licet non siccūm quō-
modo ergo hic facit colorem viridem pascinum. Dicendum q̄ cholera ista
erat naturalis fians sub colore rubro calidā qualis est illa proprie que cū san-
guine vadit: vel que ad hūc sanguinem participat: ista autem non est cholera
vitellina. Secundus modus fendi pascinam et vitellina est p̄ putrefactiōe
i. per superfluum calefactionē que tendit ad nigrum: nam fiet virides istis
modis melius saluat positio autē. q̄i ponit et vitellina cholera est p̄plegma-
tica vitiosa: vnde calō in ea facit nigredinem: ideo suspiciat q̄d an aucto-
rē voluerit istum modū propter q̄d reperitur iū līttera alia que dicit recipit iū
aliquam spēm viridificationis. Tertio dubitatur q̄ videtur quedā alia spēs
male cholere quas autē nō tangit. Reperitur enim cholera sumosa vtrūq̄ p̄mo
canice. c. dē vmbrosus. 7. c. Amplus alii tēgri tractatū. 2. com. 144. c. dē signis
egritudinū epatē: 2. dē de tērioribus. 2. lib. c. dē egritudinibus stoma-
chi ponit spēm quādam cholere quā vocat indicam. i. indicō simile. Am-
plus cholera citrina posset comburi citratū vitellina ē herent alia species chol-
ere. Amplus cō: modū melle p̄t miferi cholere naturalē ē facit illam in

Jacobus

z pe due cholere tanto minus malicie habent quam omnis precipiant de adu
sione: sunt. n. vt in dictis maliciis ppter adu. fit. de spu. loquens sc
pnotifico. Circa pmo. huiusmodi z si mignu fuerit mortale. Oppositi dicit h
pin. z Bal. z de ppter omnes. c. vlti. at. z uq. huius color cholere fuerit fini
tis coloris porri non generabitur nisi in sto. Et paulo post itez dicit. q cholera at
coloris color est sicut color porri non generat nisi in cistis in quoz h color non
digerit. Et Au. pino cantic. c. 63. alio. Et ea etas sili est viridi eris
porra: at be sunt due spca manifeste: quaru giatio fit in stomacho. C. Alben/
de hic po solutio q cholere passiu z eruginosa generant qnq et color ma
lus no digessio h corruptis fine medio alterius humoris. Et qnq generant et
humores: bu aliqui egritudine aduhsu corrupt. Buxiall. Bal. z. pnot.
comero. 39. illius can. Coniuncti sunt succus porri fuerit generat in corpore qn
fit in dipnibus nalem cholera rubra clara fit generat in eo. qn dipno esse est
peter nam generat adu cholere cuius color est color porri. Et multoties qd
generat in sto be cholera p cibus de colore be. qz qd no requirit qd
sicut coloris alia pte z porri. Et fortasse generatur ut coloris. Venis adu
sili color p alio qd egritudine z effunditur in stom adu intestina. Et pfecta
caliditate coloris natura egritudine z supfluitates qd appropriat in sup
paleone color illud qd appropiat de humoris qui generat et poloribus q narra
mus. C. Idoc pmo dicit qd p cholere passiu z eruginosa q generat in
stomachio no digessio h corruptis magis generat in sto. Nam cu ibi tales in
stomacho recepti sunt z ab eo vinci nequeunt no trahunt ad epate cu sint mi
nici nature sibi debet aduruntur aut putrescunt no trahunt ad venenositat
z declinant. Dicit ho q cholere passiu z eruginosa q generant et humoris
bus alia magis generant in venis. Nam epate effluens pncipale mebuz z eo
quo natis vngis flante vita male sufflante cholera passiu z eruginosa generat
be due cholere: vtz porri fieri vt cholera vitellina vel citra effundat a venis
z epate in stomachu z illa msa trahunt in stomachu. Nam passiu aut erugi
nosa. C. Ad pmo obiecti dicit q Au. tutelle q cholera natus no hys generare
cholera no nalm remanentes sub pte cholere p sua citra z vitellina: sed
dicit cholera no fuitrales mo no habent hoc nomen cholera nisi equinoce vt
dicit ibi Au. sunt. n. magis dicend pncipio vena q humoris vt cholere.
Ad scds dicit q cholera natus no generat dicit cholera vt vte caliditatis dicit
generant in eo et dispono materie cu aliquo incantamento extranei caloris. Ad
tertio dicit q probat qd cholera pnt fieri vel de q nihil prohibet vitellina cholera
ad stom effundi z passiu alicui fieri vel eruginosa. Ad quartu dicit q no est
machii obiecti facit cholera passiu z vel eruginosa dicit veli notu fuit in eo
modo predicto. Ad quintu dicit q est pro cholera pntione. Ad sextu dicit q ge
neratio mel cholie adu. rodenis meba caput intrus a supscalificata epati
tis fit malitia venenositatis adipsitru in venis z mebuz. C. Sed queret et

De partibus

[illegible]

rum apparenti: postea n. hoc q. causa albedinis in rebus est inclusio aeris: et p. is luminis mixti cum re ut dicitur. 2. can. sen. 3. c. de imaginatione: bus apparet q. de ipsum albetur et p. hoc est alba spuma: vt. 5. de generatione aliam: propter hoc mixto ligno cu oleo fit res alba vt lac: q. huiusmodi acuitur: cum oleo fit multu alba vt problemate. 2. p. ble. 1. fit. n. de coctione ex visco olei et

stantia venozum. Cholere aut nigre alia est naturalis: alia est superfluitas no

mentum non est colorabile. Ad sedm dicamus se quando ista vias q. corpora p. via p. denationis sunt alba: et est ca: q. lumen qd est in eis p. singitur et in corpora cum h. y. vna po alia irradiat unde sunt alba: ideo si calidu agens in diaphanu moueret geum patu humidu fumosum et clauderet poros tunc fieret nigrum sicut apparet in albumine oui cu expouitur calori violento: ad illud qd d. de sanguine: oim q. calor sanguinis est in pnia calidi naturalis quo extracto a frigore et p. strictis pibus eius fit nigrum. Ad argumentum de luto: dicendum q. lutum est corpus humidum a cuius superficie frigidum premit tunc humidum: ideo extra de albat.

a. 2. cholere aut q. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

naturalis. Naturalis est boni sanguinis fer et turbulentia et superfluitas cuius sa

mentum non est colorabile. Ad sedm dicamus se quando ista vias q. corpora p. via p. denationis sunt alba: et est ca: q. lumen qd est in eis p. singitur et in corpora cum h. y. vna po alia irradiat unde sunt alba: ideo si calidu agens in diaphanu moueret geum patu humidu fumosum et clauderet poros tunc fieret nigrum sicut apparet in albumine oui cu expouitur calori violento: ad illud qd d. de sanguine: oim q. calor sanguinis est in pnia calidi naturalis quo extracto a frigore et p. strictis pibus eius fit nigrum. Ad argumentum de luto: dicendum q. lutum est corpus humidum a cuius superficie frigidum premit tunc humidum: ideo extra de albat.

a. 2. cholere aut q. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Jacobus

theoz: vapor n. huius est q. admodu nubes: et h. ex albiissima pnia so ni gredi a tunc. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Cholere aut q. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Cholere aut q. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

De partibus

Cholere aut q. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Lapi. I. doc. quarte.

eocotionem ⁊ trāseunt terminū p supflūā eocotionē vt choleraat ⁊ p dimitū
 tur vñ flā. Sed melia alociat sanguine ⁊ vsq ad terminū pte eocotionis: il
 la ergo ppta eocotioni facit aliā dulcedinē: sꝫ q: mā nō ē apta pfecta tēge
 rit cum hoc sapo: ponticus: nō sapo: ite vincti: q: nā ē facta facie ver
 stris: apparet itqꝫ melia hꝫ sapoꝫ dulce paucis: dulce ponticū multius: ⁊ iō ad
 hoc q: pōt fūgit cōplectionis: ⁊ deo qdā auctores absolute dicūt: qꝫ ē fa
 pōis pontici vñ faciofēt
 qꝫ ille sapor vinct. Et
 siderantꝫ aut qꝫ ite dū
 opt. dñt in hoc: q: pimo
 ponti qꝫ melia naturalꝫ
 dulcedine aliquas p aliqꝫ
 ptes cū ē mptas: qe par
 tes sunt sanguis in forma.
 Sed sꝫ opt. pōit qꝫ me
 lancholia ē dūlcis p par
 tes dimitte dulces q sunt
 melancholia: ⁊ vtrāqꝫ opt
 nō potēt saluari.

[illegible]

Jacobus

terminat illi. Ad primum dicit quod melancholia naturalis non est vitiiis fapozis simpliciter afflata: eius est mixtus ex potico et acetoso. Iuxta illud 11. 3. de vit. lib. 1. p. ca. 15. dicitur de mella que transit ad flos. Qui aut non ledet in aliquo vitio fapozis: oit illi. Potica. n. expellit et acida magna cholera regere et pingeret non auertere qd sicut tanta natura est. Et 6. de iunior et mioribus. c. 3. dicit qd fapozis cholere mior est acris et aper. Et attende ut quod melancholia afflata non transit ad venas valedicini pluri appropinquat qd que transit ad splenem pumtionem eius qd sanguine et plogemate vultibus. Sed que transit ad flosim pluri accedit ad ponticatem et fipicatem qm in splene fipiolata fuit a partibus eius fubtilioribus a fanguine ficut puerio pro nutritione fplenis et grolla recitris fertur ad flosim. Ad fcom dicit qd ptn. hic non determinat fapozem eius qd pluri fapozis partibus partipans quo ad aliquas fui partes valedicne et quo ad alias acetofitate fipicitate et ponticitate.

quo ad alias acetates simpliciter et ponderatim. ¶ **Q**uod cum in epate zē. ¶ **I**n terra pū. ¶ **I**n melancholia in epate generatur. ¶ **I**tem in corpore. ¶ **I**tem in partibus quarum via remanet in sanguine. ¶ **I**tem in corpore cum eo ad venas. ¶ **I**tem transmutatur ad splenem. ¶ **E**t tūde in melancholia que transit cum sanguine ad venas est minus grossa et minus terrestris et plus parva digestione et fitilla que transit ad splenem. ¶ **I**uxta illud. **G**. 2. de vir. natu. c. vlti. ¶ **Q**uod cum sufficienter grossum et terrestris et naturaliter effingat transmutationem que in epate ad seipsum trahit splenem. ¶ **A**liud autem quod moderate grossum cum decocto sanguine vbiq̃ legitur.

[illegible]

Feb. 1. primi

Splesnē vadit crosior: est q̄ea que vadit cū sanguine: q̄: que associat sanguinē
est. p̄pinq̄ior nāe sanguinis: que aut vadit ad splenē distātor: est seu grosior
rēdēs ad ficū terrestre: cōtrātor: ergo est de melācholia ⁊ de cholera quodā
modo: tertia dūbitato est vtrūq̄ semper generetur cum generatur sanguis:
cendūm q̄ sic fit de cholera diximus.

¶ **E**t pars est. ¶ Primo ponit finē et q̄ cū sanguine vadit: necessarius s finis
norus est: finis autē vtilita-
tis: vñ cōfortē. ¶ Admodū
de ab opationē vultēdis
nō q̄ mēbra habeat gūti
s appertit sentiri: itē nō
ificamus habē īpseles
per vocabula magis ma-
ifesta sicut. n. vñle mēis
sacidum giārū nō sic in
mēbris pura vultēdo san-
guine sacidum faciet.

[illegible]

De partibus

[illegible]

¶ Et per hoc. ¶ In quinta dicitur quod melle que transfertur ad plenem
et illud quod sanguis non uidetur vadit ad plenem per necessitate et veritate
¶ Necessitas quare est duplex vna est plen totum corpus. sicutum a simplicitate me
lacholica natura: alia est in plen. sicutum nutritum. Ceteritas sicut procedi
ad ea per hoc quod ipsa proficit ad officium stomachi quasi mungendo. et expimen
do humiditates quas illi inuenit sicut mulier mungendo et expunit cum digito
lac ab vberibus vacce. Et hoc veritas est et vobis modis. Tunc vno modo quod ipsa m
lacholica frangit et inspicit et per hoc officium sibi. Alio modo quod facit in de stomi
chi cinnationem per accedens et exeat melle et facit desiderium. ¶ Quercio
pauis et carbaque plicia vtrum plen nutritur mela cholica. Traxit quod non
pauis cibus sellis non nutrit cholera nec vacca vrima ergo nec plen mela ch
colica plicia tener quod cibus cholera et vrima sunt simplicitates sede dignis
ad quare attractione subterunt cibus sellis et vacca sic mella est simplicitas
sede dignis quoniam plen trahit per officio. Assumptum est. ¶ Sed de inuamentis
membra. ¶ Secundo nutritio fit a similitudine et plen est inibi calidus et vicius et
superior. et de complexionibus membrorum melcholia sicut est frigida et sicca: igitur
nutrit plenem. ¶ Tercio melcholia que transit ad plenem per grossitatem et terre
ritates non potuit digerit in epate et coherit ad benigni ergo minus potenter
splene est digesta epatis fit multo fortius digesta splenis. Assumptum est. ¶ Sed
de virtutibus naturalibus. ¶ Secundo dicentia. Quod enim sufficienter grossu
et terrestris finaliter effugit transmutatione que in epate ad seipsum trahit splen
Quarto corpus plenem est molle et rari simile spogio ut docet lenius in qua
tomatoz. ¶ Salaffinitas. sicut de inuamentis membrorum. ¶ Ergo vno muni fieri meli
cum sit grossa terrestris et curicula. ¶ Ergo propositum dicitur hic. ¶ Et sic per
primo resolutione dubij et declaratione modi nutritum plenem quod splen
et nec in hoc coherunt quod attrahit per canales de genere venarum aliquid de san
guine cum superfluitate quod attrahit per officio de sanguine que attrahit ipsa

Lapi. I. doc. quarte.

■ **E**des autem scire zc. **I**hic comparat postremam coleram que descendit z postremam melancoliam que ascendit: z ideo de tam mirabili ordine nature deum laudat qui deus res ad meliorem finem ptra impetum proprie nature defende dispensat: facit grauem melancoliam facit ascendere z leuem coleram descendere facit propter fines viles homini.

Melancolia ꝛc. Et determinat de spibus melancolie non nalis: ꝛ pmo pntis est qd for-
ma non naturalis melaco-
licio ꝛ vitium in hoc patet:
tertio pntis spsibis scilicet
ad Res libi tercia Melan-
colia. Dicit pmo qd me-
lancolia non naturalis est
facta per aduentionem non
per modum hypostasis.
¶ Et Res naqꝛ ꝛc. Et do-
bat ꝛ supponit istas pro-
positiones qd melancolia
nalis est humor: quid re-
trahit: ꝛ h est notus ꝛ ois
melancolia est retrahenti-
ua de quatuor melancolia a me-
lan. quod est nigrus: qbz
gerrem nigredinem: hac
prespotione facta ar-
guit ficmelancolia non na-
turalis que est qd terreus:
aut separatur ab humoribus
per viam hypostasis
aut per viam aduentionis:
sed non per viam hypostasis a

E Debes autem scire qd cholera rubra
que ad citum transmutitur fellis est illud
quo non indiget sanguis. Et qd a felle
egreditur est illud quo fel non indiget.
Et similiter cholera nigra que ad sple-
nem transmutitur est illud quo sanguis
non indiget. Et illud qd a splene egre-
ditur est illud quo non indiget splen.
Et quedamodus illa cholera rubra pos-
trema euigilat virtutem expulsiuam in-
ferius: sic ꝛ cholera ista nigra postrema
virtutem appetitiuam euigilat superius.
Unde sit deo omnibus meliori factori-
bus laus. C Melancolia vero non na-
turalis non est ad modum hypostasis ꝛ
secis: immo est ad modum aduentionis ꝛ
cineritatio. Res naqꝛ humide cum re

fanguine: q̄ est in ancolia naturalis q̄ hoc erit per vias aduſionis po-
nit illas rōnes in forma: q̄ et aliquis dicit q̄ melancholia inuariat separatur
per modum hypoſtaſis ab alijs humoribus quāto nō a fanguine diſcurrit. Alij
per alios humores offendendo q̄ non hñt hypoſtaſis fed ſolus fanguis habet
illam. Cōſideratur q̄ dicit q̄ et oleo nō defendit: cōtra q̄ a mirra. Dicē-
dum q̄ et perfectio oleo nō defendit. Alij dicūt q̄ ſanguis defendit eſt pe-
dum corruptionis. Cōſideratur q̄ quatuor cāſe ponit: quare colera
rubea nō ſeſt in uarietate. Cōſideratur ſubtilitas: paſca terreſtritas: et ille due
cauſe ſunt in uarietate et affluunt motus. Cōtra q̄ b colera ſanguis cū ſan-
guine: ſi ergo ipſa affluat mouetur et ſanguis inuouitur: et tunc a fanguine
nō defendit. Dicendū q̄ per affluentiam motus intelligimus aptitudines
ad motū: b erit ſanguis ſubtilioſus et nō ſicut diſtinctam cāſe: vidē di-
cū q̄ plus poterit moueri colera in venis q̄ ſanguis quāto ſit cū ſanguine
nō. Quarta cāſe eſt q̄ colera eſt paſca rē. Cōſiderandū q̄ illa quarta cāſe
per ſe ad coleram eſt cū ſanguine vadit ad illa que vadit ad ciſtum vt dica-
tur colera que a fanguine ſeparat. i. que eſt humor a fanguine diſtinctus ap-
pendo totam eam que eſt in venis et que eſt in ciſtum eſt humor pauce quanti-
tatis: q̄ de colera eſt minus in corpore q̄ de aliquo humoris nō notabile
ad eo poſſet defendere: fed q̄ hoc dictum nō conceditur a pluribus vt ap-
parebit in ſequenti cāſeideo dicamus: q̄ bec quarta cauſa poſſet referri ad co-
leram que eſt in ciſti ſellam dicet aliquis q̄ colera affluat motus et illa
que eſt in venis: ſed illa que eſt in ciſti ſellam ſicut cōſerta in vno ſacculo que
ſcitigatur poterit hñe vel ſecum vel hypoſtaſis: propter hoc dicit: illud q̄ de
eo ſeparat a fanguine in corpore exiſtente. i. vadit ad ciſtis: dicit aut in corpo-
re q̄ aliquis ſanguis vadit cum eade que ad ciſtum vadit. ſiquid vinctum ſum-
us: id eo non ſeparat oīno a fanguine: ſed a fanguine reliqui corpore: eſt paſ-
i. eſt modica quantitas: quod apparet q̄ ciſtis ſellam eſt paruum vas: de his aut

Jacobus

¶ Debes autē ēē. ¶ In 6. pti. que ē de cōparatione colorū rubre frequenter
ta fa sanguine ad melancoliam dicit primo pti. q̄ colora rubra que mittit ad ci-
filiū sellis ē p̄ illa colora que sanguis nō indiget ad penetrationē ful. s. in
triendū mēbra colerica. Et illa p̄ colere que tranſmittit a cifi sellis ad mētri-
na ē p̄ qua cifi sellis nō indiget vt ab eo recoſcēt. Et filr melancolia qui
mittit ad plēnē ē p̄ melancoliam quia sanguis nō indiget vt. amplexetur z
nutrit mēbra melancolica z illa q̄ mittit a plēnē ad hōmē dicitur p̄ mētra
q̄ dicitur splen vt inde alit. Sēdo dicit q̄ ſicut colora ad mētra dicitur illa q̄ tranſ-
mit a cifi sellis ad mētrina exeat vt mētra ad mētra inferius. in plūmo intet
stimata melancolia p̄ſtremā. q̄ mittit a plēnē ad cōſomachi exeat vt
tutem appetitus ſupius vt in cōſicio ſomachi vt de laus fit cō meliori oī-
bus factōribz. ita qui melior z dignior ē oī alio agēte p̄cul ab omni. errore z
fallimento. Nec timero ſingulariter in hoc laudat pti. bē qui ſumma ſapientia
z imēſa bonitas dēſignat diſpoſuit vt melancolia grauius humor ſurſus fe-
ratur z colora lenius tendat deſcendat grauius amētor p̄tius dicitur. ¶ Et q̄
erret aliqua cū colora vt quies copis vel que p̄culam tam obſcure p̄tūit ſomus hōiōes.
¶ Iſto ratiōne autē Et al. de viti. pti. cap. 7. dicitur. ¶ Non. n. ſoli oī z ſiōm z
ventres octia nutrimenti p̄parant nā dē ſeſum quāſi eis vtētiū autē
ſciens p̄e de octia quādā ſapientie virtutē imponēs qm quā ſinguli aialius
ad p̄p̄tū nutrimenti accedūt. ¶ n. apoſterius papillā vberis oī infantis cō-
ſeſum quid cōſtingit labiōs. ¶ ſeſum autē vtiſſimos marillas attrahit bein-
de curians linguā pellit vt ſurſus fariſq̄ ac ſi ex multo p̄e dediciſſet q̄d ſiſ
al. z q̄d mēbris natiſc edoctus ſui p̄p̄io p̄p̄o z attrahit filr conueniens z
expellit nocturnum p̄ virtutes quā ei dedit glorioſis z ſublimis deus.
¶ ¶ Melancolia q̄o ēē. ¶ ¶ In hac pte ha ē dē melancolia nō nāli p̄
mō oſtēditur ad ſit melancolia nō nālis z q̄o diſert a melancolia naturali.
Sēdo quia humor vt p̄ſtopiaſm z qui carent ea z p̄pter quid carent ibi. ¶
nec habuit ¶ Et erno quidit melancolia nō naturalis z declarant mem-
bra videntia ibi. ¶ Melancolia autem ¶ Quarto comparant ſpecies melanc-
colie adinuicem in malicia z difficultate cure ibi. ¶ al. igitur color. ¶
¶ ¶ In prima pti. primo pti. q̄ melancolia nō nālis nō ē ſicut vt poſſit
ſer. ¶ Ermo ē ſicut reſ aduſta z cinis. Sēdo dicit q̄ in aliquo mētro re-
humidat. ¶ Inſent cū rebz terreſtribz p̄tes terreſtes poſſunt ab vniūſis de
parari dē vniūſis q̄o. ¶ Inno modo ad modum p̄ſtopiaſm. ¶ reſidentie fecali-
ſua granitate p̄tēio inferiora z terreſtre trahit a ſanguine deſcēdēte ē ſit me-
lan. color nālis. ¶ Alio mō p̄ modū aduſionis. ¶ cū p̄tes ſubtiliores a mixto
reſoluunt z graſſe reſempenſcinate z q̄d tale ēſit inter humores ēſit melanc-

Sen prime primi.

quantitatibus dicitur in sequenti ca. Considerandus q. Alii vult q. nihil de-
scendit sensibilis quantitas propter eas dictas & si quid modicum descendit
non moxatur; q. est quid extraneum: idem medicus non curat illud distingui-
re a colera adfusa. ¶ Dubitatur vtrum melancolia naturalis possit fieri non na-
turalis per admixtionem alius huiusmodi. ¶ Respon. ¶ sic de alijs humoribus na-
turalibus accidit. In contrarium est Alii. qui soli dicit q. in naturalibus per

bus terrenis tribus admiscetur separatur
terrestre fuit ab eis aliquo duorum mo-
dorum: aut ad modum hypostasie: et ta-
le quale illud de sanguine est melancholia
naturalis: aut ad modum adfectionis
quod est cum resoluitur subtile et spissius
remanet: et tale quale istud est de bum-
ribus est melancholia superflua: et ista
quidem vocat cholera nigra. ¶ Et nec
habet hypostasim nisi sanguine. Et pbleg-
ma enim propter sui viscositatem ni-
hil descendit sicut ex oleo. Et ex chole-
ra rubra propter sui subtilitatem et sue
terrestre itatis paucitatem et sui motus
assiduitatem. Et propterea quod illud cor-
pore a sanguine separatur in corpore est pa-
rum non descendit res de qua fit curandus.

[illegible]

De partibus

colia supflente. Non nalis & hec ab antiquis vocat colera nigra. Et Attende
primo circa pumit qd cinera nigra non nalis non est intelligenda esse ad modum
adulmionis & cineris taticata qd cinis & res terrestris solam esse bumo flui
dum & cinis coagulata qd in fubtile flui sepat. Turta illud 4. apbo.
fluo & cinis coagulata. Quibuscq; ex egritudinibus acutis nigra differt egestio
cinis nigra. Illius cuius egestio fit coagulata cinera nigra vero egerio. Et Attende
6o qd sepatio hypoflafia differt a sepatatione cinerosa multis modis. Primo
qd cinerosa fit ab agente violento vs adurente calore hypoflafia 3o fit a pua
nali grauitate et refidendo. Scdo in hypoflafia mixti pncipale purius fit
t mundius: et cinerosa folidius & impurius. Tertio hypoflafia fit in re
bus barentibus buniuam facilius quibilibet sicut in succis: sed cinerosa fieri
poteft in omni cremabili natura licet & lapidibus.

potest mori in crastino. ¶ Et sic pat. dicit pmo q nullus humorz hyppofasiz
 ¶ Et nec habuit etc. ¶ Et sic pat. dicit pmo q nullus humorz hyppofasiz
 nili sanguis. Sodo dicit q phlegma nō bz hyppofasim p sua viscofitate sicut
 nec oleo. Terno dicit qd est paucitas tēz terrestrificatio. Tertia et affiduitas sibi
 est subtilitas eius. Sodo est paucitas eius que sepā a sanguine. Quinta est puritas mī
 motus. Quarta est quia est a sanguine qui vult purificari et tunc subtile eius resol-
 uitur et grossum fit colora nigra vel expellat. ¶ Et attende pmo q sanguis bz hy-
 pofasim notabilis gñatior. Pmo q est multus copōnate ad alios hūores.
 Sodo q est lentus motus in suis purioribz vel declarat Gal. fo de elementis.
 Terno q est lentus motus p qd nō exagitat et sibi imiscet fecē sua. Quarto q
 bz humidū facilius diuisibile nō viscosum. ¶ Et attende fo q nībil phibet re-
 dere aliqd ex nālī colera per modū hyppofasiz sicut bz humorz cōstans et qūoz
 elemētis nō humidū facilius diuisibile a terreo sicō grati: vter nāliter pau-
 ca est que trāit ex sanguine vīle a manis Arīst. imitari nullū: itā talis colera et
 vīle nulla est signatior vīle a liqua et est modica est et sanguini cui imiscet attri-
 ta. Que nō trāit ad cistim fellis et interius nō tardat in vīso cū modis q est
 acuta nulla nutritura mōvz nī cistim fellis recollatione quādam transitoria:
 nō bz iacti per refenditā cūcti vides in scriptis auribzoz: purgatione: itera
 tas fieri. Etā facibus purgatis iterū et iterū aliqd purū subtrahit et residū sub
 fidere:z anteā dicitū est ptes subtile nālen colie nāle fluentes ad plēnē cō-
 uertit in sanguine nūtriū nutritū plēnez refidūz: fecale grossū ad sēm
 profluere. Tēz q: totū pro fece bz et subtile et grossū qd semel refidit nō
 q melancolic fit aliqua fēz hyppofasiam. Quērit vter phlegma et oleū cōfē-
 deant hyppofasiam. Arguit q sic sanguis bz fecem hyppofasiz vīle in ira

Nec etiam cum separatur moratur nisi parum sed putrescit: aut a corpore expellitur. Et cum putrescit eius subtile resolvitur: et spiritum remanet cholera nigra adusta et non hypostasica. ¶ Melan- cholia^a autem que est superflua. Alia^b est que est cinis cholere: et quod be- ca adurit que est amara inter quam ta- men et cholera in rubeam quam adusta vocavimus existit differentia: et illa est

Jacobus

[illegible]

cholera rubea cui cinis hic fuit admixtus: hec vero non est nisi cinis per se cognitus cuius subtilite fuit resolutum. Alia^d est que est cinis pblegmatis ⁊ qđ de eo adustum fuit: et si pblegma valde subtilite et aquosum fuerit cinis erit saluus: si non trahet ad acredinem aut pōticitatē. Alia^d est que est cinis sanguinis ⁊ qđ de eo est adustū. Et hec quidē est falsa trahēs parā ad bulcedinē. Alia

calore humo: quilibet potest terrestris fieri. s. incinerari. Considerandum qd
amaritudo est propter multum siccum adustum & paucum humidum.
¶ Colla est ex 3. C. nec est secunda species. Considerandum qd si adustus fleg-
ma est valde subtile aequum fit sapo: ipsum: ratio est qd confurget ex hoc sic
co terrestris flegma quod est amarum: & salfum comitum aequo subtile con-
stituit salfum: sed quando flegma est grossum tunc cinis est terrensio grossius
terreum grossum: flegma est magis aptum facere saporem ponticam: ita qd si tunc hoc
fit bilis: si balido aliqua vel amaritudo erit cum pontico: dixit autem acedines:
id est acritatem vel adustionem in partibus subtilibus vel acridem. i. aceto-
sitate: potest enim cum melancolia declinare ad acetositatem: sicut calicine
ratius fit putredinalis & flegma grossum: sic flegma dulce qd respicitur aequo
est grossum: & si fit grossius poterit facere melancoliam ponticam vt notus est
parum excrito.

c. Alia est que est cinis flegmatis zē. | Hec est tertia species de qua incidenter dixit supra cum dixit: eius spissitudo est cholera nigra: hec autem cinis conferat aliquid dulcedinis ex materia sanguinea ex quo fit: falsedo autem est ex mixtione cineris amari cū aliqua parte aquosa vel humida que remanet.

[illegible]

De partibus

fanguine multo maiori se quare oato q̄ aliqd̄ residētie haberet non fīfīd̄
fanguis attribuitur. Sed secundo q̄ oleum mēte gerte non habet feces
v̄t postuāsum notabilis quantitas cuiusmodi modum habet vinūz mēte gerte
v̄t v̄t fanguis genitus ē p̄p̄tūz. Cuius ratio est q̄ substantia talis olei
est aerea a dominio z p̄p̄tūz a cūctis terreffis sunt fūbiles paucē z partes v̄t
mide viscōse multē garte hīnd̄ nequēta terreffibus v̄t terreffis subsūt
z bumide superfūt. Dicit ertio q̄ oleum grossū magna v̄t expellūm bar
bet fecem postuāsum notabilis quantitas. Cuius ratio est q̄ grossa ter
refreitas hīc immūta non pōdere scīptū fīndere terreffis bumidū z v̄oz
fūm tendere. Est forte q̄ per vim expūmūt aliqua bumiditas aquosa ind̄
gesta non pūgūz neq̄ viscōsa sed facīlter dīfūfībīlīz ne non fūt expellā in
pīma quātā. Ad rēpūm obīectū sed dīfūfībīlīz et rēmo notat.

¶ Ad secundum dic qd agresta comunicat cum flegmate in hoc qd est diminuta digesta sicut flegma: sed non comunicat in viscositate ideo habet hypostasim ⁊ flegma non. Ad alia obiecta de oleo dic qd probant secundum conclusionem.

Melancho**l**ia autē ē. ¶ In tertia particula dicit q̄ quattuor sunt species melancholicę superficiētis. ¶ Non naturalis. Prima est que cūis colerē z illud quod dicitur de colera. Et hęc species melancholicę est amara. Et differt a colera adūsa. ¶ Quia colera adūsa est cūis rubra cū sit admixtūsa cū cinis sed iūa melancho**l**ia non est cūis rubra p̄ se cognita cūis subtilis p̄ se resolutum. ¶ Secūda est que cūis est cūis hęmatis z illud quod fuit adūsum ex p̄plemate. Et si p̄plemā quod adūsum est fuerit valde subtile z aquosum melancho**l**ia ex eo generata erit falsa. Et si non fuerit subtile melancho**l**ia ex eo generata tendet ad acriditatem idest acetositatem aut potius citatem. Tertia est que cūis sanguinis. z illud quod est adūsum de sanguine. z hęc melancho**l**ia est falsa transiens parum ad vlcēdinem. Quar**ta** est que

ta est que

q̄ cholere calid: incineratio est plus adustius q̄ putredine: igitur plus est amarus sapor: cum acuitate quā acetosus: ideo p̄ amaritudinem notifica uit Eul. meliam et cholera facim: sed q̄ calid: incineratio in se non est vicio lenius adustius: sed vel putredine vel flos similis: p̄ter hoc ad intrin/ secho melia participat acetositate cū ponticitate: ideo sapor acetosus et ponti/ cus puriores sunt in melancholia facta p̄ adustionem. i. incinerationem melie naturalis: per hos saporos aut. notifica uilose et apparet quare q̄ fit ex sub/ tili melia ē acetosa: q̄ ter/ reum eius est subtilius: q̄ autem fit ex melancholia crosse ē pontica respectu illius: q̄ terrens eius est grossius: melancholia ergo facta p̄ sanguinis et flegma/ tis incinerationem si fiat p̄prie a calore putredinali: erit etas acetosa p̄ cāz dicta. Sed habebit cum hoc alioque salum saporē et aliquem ponticum: de melancholia autem a flegmate facta: vel facta a sanguine habebit saporē me/ dulcem et salum: per hos saporos aut. notifica uilose. Dubitat quare me/ lancholia adusta facta ex adustione melancholie naturalis subtilis ebullit su/ per terra et quare fugiunt melle et sassa alia. Dicendū q̄ non solum melā/ cholera adusta facta ex naturali melancholia subtili est acuta aeris ebullit: ex quia melle fugiunt: sed multo magis habet hoc melancholia facta ex cholere rubee adustione: fugiunt. n. aialia q̄ est eis nocua sui acuitate: cā autem qua/ re ebullit super terram est eadem qua acetum vini bullit super terram p̄prie/ etum: imo super lapidem vi q̄is lapidem rumpat. Dicitur ergo a quōdam q̄ causa quare acetum bullit super terram est q̄ partes subtiles penetrant et excludunt aerem a poris terre: ille aer sursum motus facit ampullas. Dica

Jacobus

ta est que est cinis melancholie naturalis. Et si melancholia naturalis ex qua si fuerit subtilis cinis eius et illud q̄ est adustus de ea erit valde acre sicut acetum et cum talis melancholia effunditur in superficiem terre ebullit et eius odor est acris et ab ea fugiunt melle et aialia. Si vero melancholia naturalis ex qua si fuerit grossa erit minoris acuitatis: et acetositas eius pauca ponticitate. Attendere primo q̄ cholera quærit in melancholia p̄ adustione sola inter hu/ mores ferat. p̄prie saporē: sapor amarus est rebus incineratis affinis. Juxta illud Gal. 4. 4. simpli. medi. c. 2. di. 1. Et res amari saporis sunt sui simili/ tudine cineris. Attendere sō q̄ p̄p̄la subtile adustū et in melancholia puer/ sum ideo fit salum: q̄ p̄p̄e grosse terrestris aduste cum aquosis miscentur equi/ micturam non. n. est imaginandū q̄ p̄p̄lema subtile quōtū in melancholia p̄dat omne de p̄p̄e aquosus et fiat cinis: imo inuenit humor fluidus p̄p̄e eius aquosus: vix adustio absulit subtiliores: ex quo et ex aeris. Attendere ter/ tio q̄ p̄p̄lema grossius p̄ adustione dedit ad acetositate et p̄ticitate p̄p̄e q̄ nō adurit intus sicut p̄p̄la subtile vi inde p̄ducti possit ad saporē calidum sed vi periculis sicut videtur ligna viridia minuta vsq̄ ad p̄fundum incendi grossa vero viridia vi incendunt et suspicietenns nō nisi vehemens fuerit et p̄stanter applicati q̄ incidunt. Et igitur in grosso p̄p̄lema suspicietenns adustione pas/ so quedam sunt humide p̄te et alique terrestris multo pauciores ab adustione calore quodammodo subtile et alique q̄ nō inde p̄p̄e sed grosse manentes t̄a humide q̄ sicce fit vi p̄mixtio subtilis aquosus cū paucis terrestribus nō p̄te cū adustio saporē det acetosum sicut ē videre in succis dulcibus postq̄ ebulli/ aierit et p̄mixtio grossa terrestrum cū grossis humidis ad ponticā declina/ re facit sicut videtur in fructibus propolis octui. Attendere q̄to q̄ sanguis adustus declinat ad salum cum dulcedine aquosus cū ponticā declina/ re vinctum aeris resoluat et ferolum remanet cū terrestris adusto. Ex quonq̄ cōmitione flegma refultat sapor: vix q̄ sanguis est thesaurus nāe diligentius alijs humoribus custodit et raro fit vi vix totus et iō retinet aliqd dulcedis. Attendere q̄to q̄ aereo o fortissimū quas adificatur melancholia naturalis subtilis q̄ adurit non est pura acetositas nec sapor simplex: sed mixtus ex acuto et acetoso et talis est sapor acer. Juxta illud Gal. 4. 4. simpli. me. c. 2. di. 3. Et dōia inter succum agrete et acetum est q̄ in aceto cū acetositate sunt acui/ eas et acrodo que generatur ex caliditate generata a putredine. Et p̄ illud dicit in eo Alit. et recte inuenit in sermone suo q̄ ipsum in caliditate p̄p̄e na/ gure vini est frigidum et in caliditate putredinali ē calidū. Et que p̄o agrete nō ē caliditas acutalis et p̄ illud nō sunt ei inepz acutis et acrodo. Attendere scy/ to q̄ acris sapor multo fere p̄o acuto inuenitur apud Dyascondē et in practi/ ca alexand. et in. 4. de simpli. medi. c. 2. di. 1. ibidem. Et si inter quatuor alique ex vulgibus hōibus que fit intentio sermōnis eius sapor acris dicit. tibi/ inquantū mibi v̄ q̄ significat p̄ illud saporē quē q̄ hō gustat calefacit cū cale/ fatione vehemēt sicut piper et p̄terit et sinapis et allii. Et estimo q̄ p̄p̄e q̄ nō inuenitur hūc flos generi ex generibus saporis nomē p̄p̄i notariū ipsius noie cōi. Et illud ē q̄ sapor amarus et sapor acetosus sunt acuti acres. Et de p̄p̄etudine gē nē est ex vi noie in oē in quo inuenitur acuitate et acridine foret p̄ter q̄ fit amarus neq̄ acetosum acutum acre. Hec gal. Et ab acris sic dō descendit acrumen q̄ in medicina sonat acutū et alia cepe. Attendere septi/ mo q̄ melancholia nāis subtilis non est multū apte incendiōs: q̄ modū h̄z de humido aereo infamabilis: et ergo adurit aliqd p̄tium eius euadentes incen/ dium retinet p̄p̄ia acetositate et alie ex incendio p̄sequunt acrumen et p̄p̄e sapor ipsius est cōpositus ex acuto et acetoso sicut sapor acen. Et cū melācho/ lia naturalis grossa sit ad p̄p̄e neptio vi incendat plures p̄tium eius q̄ incē datur remanent in sua nāi ponticitate et aduste adificunt acridine s̄ acetosi/ tatem cum acuitate est igitur sapor eius mixtus ex p̄p̄o acuto et acetoso. Querit v̄rū sunt nū quattuor spēs melancholie superflues seu non natu/ ralis in littera hac nominata. Arguitur q̄ non est aliqua melancholia ima/ naturalis ex p̄mixtione cholere et aliqua ex p̄mixtione p̄p̄lema et aliq̄ ex p̄mixtione sanguinis sicut melancholia cholera et p̄p̄lema dicitur p̄tium h̄z spēs imaturalis ex p̄mixtione aliorū humorū. Juxta illud p̄m. 1. canice. can. 7. o. que. f. cholera nigra gnatū ex cōmitione et visione aliorū humorū. Et illud auer. sup. illo canice. Idocondubio ip̄is imaturalis melancholie generantur ex cōmitione nāis cum alijs humoribus aut ex adustione cholere nigre aut ex p̄mixtione aut cholere rubee aut sanguinis. Non igitur omnis melancholia imaturalis est aliqua quattuor adustas h̄z notat. Sed sicut sunt quattuor spēs melancholie nō naturalis aduste ita sunt quattuor: putredine pence/ quas distinguit p̄m. 4. p̄ima trac. c. 53. quattuor modos quartane. f. sangui/ nes cholericā p̄p̄lema et melancholicā. Et t̄io cyclus in flos p̄t aduri et inde melancholia generari sicut in flos ex adustione generatur cholere pralina et

mus q̄ acetum faciens hoc maxime est acetū acutum et quanto acutius tanto magis ebullit: est ergo causa q̄ partes acute calide in virtute agūt in p̄p̄e sub/ tiles rei super qua proiectur et illas conuertunt in vaporem qui ascendit et pro/ dit ebullitionem: et p̄p̄er hanc cān rumpit lapidem: hec ergo causa ē p̄p̄ia aceto acuto. Sed si acetum omne h̄z facit. f. q̄ ebullit: v̄rū potest intelligi a Gal. 2. de simplici medi. pe. c. quando dicit hoc absolute de re acetosa: nūc cā

ciē cadit ebullit: et ei odor ē acris a quo musce fugiūt et aialia. Et si grossa fuerit minoris erit acridis cū p̄ticitate pauca.

q̄re cholera yinaria nō p̄m̄t inter spēs melancholie cum sit multum adusta. Dēm q̄ q̄ adustio terrestrificat multum tam in substantia q̄ in qualitate q̄ est frigiditas aliqua tunc humor: talis sic adustus dī melancholia: ideo di/ cutis est q̄ ois melācholia h̄z aliqd acetosi saporis: sed q̄ adustio producit ad igneum subtile: ita q̄ terrestris subtiliatur in illo igneo et calefit tūc est modus cholere yinaria: et hec diuersitas p̄ouenit ex diuersa p̄p̄ortione caliditatis agē/ tium ad materias parientes. Dubitat Dy. v̄rū per adustionē humoris pos/ sit trāsire in sp̄m alterius: v̄i q̄ non: q̄ putredo non facit trāsire in alia sp̄e/ ciem: vt. Al. c. de feb. sanguinea. Amplius cholera per adustionem non acqui/ rit p̄p̄ietates alterius humoris. f. melancholie: ergo nō p̄t fieri melācho/ lia: antecedens patet q̄ melancholia est frigida. In oppositū aut. dicitur q̄ hic non est sermo de adustione vltimata que incinerat: q̄ illa non transmi/ tat de humore ad humorem: sed corrūpit hū. sed est sermo de adustione nō vlti/ mata cum qua saluatur forma humoralis. f. esse corpus humidū fluidū. Tūc

De partibus

eruginosa. Et hec melācholia nulla predictat erit. Quarto humiditas sede/ ses humiditas inuoluta ros et cābū p̄t aduri et aduste verti in melleū ci/ nerē. Quinto nū sunt due spēs melle non nāis. Juxta illud auer. 3. collige c. 7. Et cholere nigre exēptis in q̄tate a nā sunt due spēs. Una est p̄p̄ adustio nem melle nāis. Et alia ex adustione cholere non nāis. Et ad id est rō. Nam neq̄ ex p̄p̄lema neq̄ ex sanguine p̄t immediate fieri cinis et melia adusta. Ex p̄p̄lema qdē cum sit sanguis dimittit coctus op̄ p̄p̄is fiat adustum q̄ tran/ seat p̄ decoctū moderate et sic fiet sanguis et p̄ decoctū sup̄le et fiet cholera et tandem fiet cinis ac v̄sa melia. Similiter de sanguine cum superfluo coquif/ prius cholericatur et tandē v̄ritur et incineratur et fit melancholia. Sexto sp̄e/ cies iste quattuor in flos notat multipliciter inuenit m̄seri possunt vnde re/ sultabunt multe diuersæ species. Septio multe sunt species sanguinis et mul/ te cholere et multe p̄p̄lema et multe melancholie et omnes p̄ngit v̄ri p̄p̄ reo igitur q̄ quattuor inueniuntur. Oppositum dicit hic p̄m. Attendere b̄ primo q̄ auer. primo can. cō. 70. illius cātic. Que h̄ p̄oculduo generat/ sic soluit p̄is dubium. Et sp̄s qdē cholere nigre in naturalis note et mani/ fesse sunt tres. Silla que generat ex adustione cholere nigre naturalis. Et hec quidem est alio fortior et magis perniciosa. Secūda q̄o generat ex adustione cholere rubee. Sed tertia ex adustione p̄p̄lema. Non tamē est longinquā et impossibile quin generatur alia spēs eius ex adustione sanguinis. Nec etas quin generentur q̄ plures alie ex diuersa cōmitione ipsarum admittit. Alia melle tamen et note spēs eius sunt tres predictæ. Hec auer. Attendere sō: q̄ hec positio auer. in vno videtur erronea. f. in h̄ q̄ melancholiam p̄p̄lema/ cam vocat notam et manifestam et melancholiam sanguineam non sed de ea loquitur quasi fit difficilis inueniri dicens. Non tamen est loquūz de inop/ sibile quin generetur alia species eius ex adustione sanguinis. Et tertio colli/ get capitulo septimo dicit. Et p̄p̄lema salum et sanguis secundum quodas recipiunt adustionem quasi diceret id non esse certum sed opinatum ab alijs bus. Lūius contrarium videmus: plures enim sanguinei lepra et cancro con/ taminatur q̄ p̄p̄lema: lepra tamen omnis ex melancholia adusta genera/ tur et similiter cancer: nonne vides multos sanguineos potatones et amatores veneris et calidorum rubere faciem et tumere et suscitari attine in his infe/ rioribus regionibus. Et cum facies rubet et tumet et suscitari attinet et fit hoc perdurans potendū lepra: v̄rū p̄ncipio p̄m̄i tertia doctrina quinta sum ma singulari capitulo primo. Et ad id est ratio: sanguis est subtilis et calidior p̄p̄lema et debilis compositionis adeo vi patet omne noster Salie. negare/ rit febrem putredinis posse ex eo generari quin prius visiolatur in cholera et melancholiam. Et ideo est q̄ humidum eius acreum visiolatum facile euane/ scit et aliquid eius subtile vertitur in spumam et grossum in fecem et hoc est cō/ paratum in adustionem. P̄p̄lema autem non sic verum diligentia nature in custodia sanguinis q̄ suus est thesaurus aliquid inepitidinis operatur adu/ sionem dum est mensuratus est et non peccans quantitate quod rarum est: sed frigiditas et humiditas p̄p̄lema cum grossitie substantie et viscofate et custodia ipsius a natura vi tempore necessitas fiat sanguis multo magis in ep̄tant ipsum vi aduratur. Attendere tertio q̄ species melancholie aduste se maxime manifestant in lepra et cancro. Nam melancholia adusta per to/ tum corpus (par sa lepram induit et collecta ac compressa in membro vno cā/ erum efficit. Et iuxta species quattuor melancholie aduste salernitani quat/ tuor distinguunt species lepre. Primi vocant tyriam ex p̄p̄lema melancholia cholera. Secundam alopitiam ex melancholia sanguinea. Tertiam leoninā ex melancholia cholericā. Quartam elephantiā ex melancholia melācho/ lica. Juxta illud metrichi. Sub specie tetra deturpat corpora lepra. Tyria p̄i/ ma datur de p̄p̄lema que generatur. Tyria pe pilos pascens alopitia sangui/ ne nascens. Et melā. Id est melancholia s̄t tristitia elephantiā tristitia istis. Ty/ rium est q̄ tyria et alopitia p̄p̄ie sunt passionēs cūis capitis que solent cō/ comitari lepras sic appellatas. Et elephantiā p̄p̄ie est ex crescentie male car/ nis nigre aut lūide in pedibus et tibus solita cōtingere in lepra sic dicta. Sūt etiam canceri diuersi q̄ p̄m̄o q̄ sunt tantum quattuor species simplicis famo/ se melancholie non naturalis aduste scilicet cholericā p̄p̄lema sanguinea et melancholica. Nam omnia melancholia simplex non naturalis adusta fa/ mosa generatur ex aliquo humoris adustione: vel ergo cholere et est choleri/ ca vel p̄p̄lema et est p̄p̄lema vel sanguinis et est sanguinea vel melan/ cholie et est melancholica. Die secundo q̄ multe sunt inueniendæ species melle non nāis absq̄ adustione p̄stite ex p̄mixtione melle nāis cū aliq̄ vel ali/ gbus aliorū humorū. Et tales nō sunt famose: q̄ raro sensui subiacent et medi/ cus et sensibilib arduē. Et sō q̄re raro appent sūt paucitas melle nāi p̄p̄tite

Tale igitur cholere nigre species sunt tres: cholera rubea cum adurit et eius subtile resoluitur et due alie divisiones quas post eam diximus. Melancholia vero pblegmatica est tardioris impedimenti et malitie. Et melancholia cholericam est que fortioris est malitie et velocioris corruptionis. Verumtamen est susceptibilior curationis. Quare ille.

De alijs vero duabus divisionibus que magis acris est deterior existit. Si tamē in eius principio auxilij presto fuerit citius medicationes recipiet. Tertia vero que minus sup̄ terrā ebullit: z minus in mēbra penetrat: rardius pinit: sz ad resoluēdus: z ad maturandus: z medicatio nē recipiēdū magis ē effrenis. De ergo sunt spēs humorū nāliū z superfluentū.

boc fequitur q' cūq; recipit mēdicamentum.
¶ Tertia vero ēe macula q' dicitur macula cū adurit: que minus ful terras
ebullit: nō ē ita tuta nec ita acerosas ei ēe pontico multū respectu me-
lanolicæ facte et colera: facte et subtili melanolicis illud ponticus nō semp
cedat ful acerosus: ideo dicitur supra cū ponticare paucā: et p' fequit q'
minus penetrat in mēbra et tardius agit: fequit et p' magis et rebellis et
frenio i cura: fies velia resoluit illa fies digerit fies curare cū me i ca lūa
¶ Quos hic p'neuntium distinguere quis potest? Cūque p' huiusmodi

De partibus

[illegible]

viuue

Jacobus

¶ Cholerale gēte. T. Qu. 4. p. viciū pmo q̄ tres sunt spēs malis. melancholice. splēma est cholericā. Secūda est melia aduāta et melancholia naturalis subtili. Tertia est melancholia aduāta generata et melancholia naturalis coarsa. Sēdo dicit q̄ melancholia phlegmatica est tardioris impedimētū et malicie. tardius z minus nocens z interitum. Tercio dicit q̄ melie cholericę est peior oīum z citius corripens sed est suscepibilior cū q̄re dō alie male. Quarto dicit q̄ de alijs vniūsiōibz. i. membris diuidentibz. s. de duobus alijs melancholice malicia illa est acrior. s. generat et melancholia nāli subtili est deterior sed citius recipit medicatiōē. Et tertia inter malas sequila que generat et melia naturalis z minus ebullit sup̄ terrā z minus penetrat in membra tardius occidit et est minus resolubilis z minus digestibilis z magis effrenis fē p̄ reuēllis ad recipiēdi medicatiōē. Quinto dicit q̄ be sunt spēs humorū tam nāliū q̄ non nāliū. Attēdēdo p̄io q̄ melis cholericā cholericā z de melis cholice melancholicę ideo male sunt z peiores alijs q̄ sunt et humoribz sicie vehēmenter defecatis habēt q̄tū vnae casu nimis vscitate forte que est velut lima caloris z caloris intersum acq̄ritur et aduisione vnde sunt corrosiue ad instar calis. Sed p̄ra quanto humor est benignior z amabilius nāe tōtū sit eīdem inimiciorū si corumpat fuit in laete apparet dū putreficit z in ouē z in sanguine melancholiae q̄re sanguinea v̄s est peior alia. Tūc duplex est humoris corruptiōe idē p̄ aduisionē z ista est peior in humoribz sicie q̄ dispositi sunt vt in eis profundē z in ista aduisione. Alia p̄ putrefactiōē z ista est peior in calidis z humidis humoribz q̄ et vtraq̄ qualitate sunt patia p̄ putrefactiōē inrensam cū humiditas sit vt m̄i z caliditas velut p̄ putrefactiōē. Attēdēdo q̄ de melancholia phlegmatica est tardioris impedimētū et malicie p̄o dupliciter intelligi. Vt p̄ comparatiōē eius ad tres malas melancholias p̄cas vel absolute. ita q̄ sit oīum humorū aduorsus minus malus. Et sic p̄n. hic non exprimat gradus malicie melancholice sanguine sufficiēter inuit. Nā q̄re quo tres male noīne sunt peio

Capit. I. Doctrinè quarte

¶ Inquit Gal. 22.] Quid circa sciam de humoribus ponit opinionem. 3. siue sermones: ibi secunda] Super autem] ibi tertia] Et sunt] Prima in duas primo ponit sententiam quandam Gal. contra quandam antiquum. Secundo adducit rationes Gal. ibi secunda.

CSi enim xē. ¶ **D**icit primo q^d Salinius vltimo capitulo libri elemē-
tōm dicit q^d ille qui dicit q^d solus sanguis est humor naturalis: per conse-
quēte solus nutrit et alij bu-
mores sunt superfluitates
xē. non dicit xē. ¶ **B**u-
bitur vtrum solus san-
guis nutrit: an quatuor
humores videtur q^d solus
sanguis nutrit per **Be-**

Inquit Galienus q dicit q humor naturalis solummodo est sanguis: & alij humores sunt superfluitates quibus

Jacobus

viuit lōzo tempore quoz vīter cerebri medius q̄ dignio: est infect' est melā
cholia adusta: nō igit est ita mala sicut dictū est. Itā cholā rubea iñciēs vētri-
culi cerebri anteriore in sieneſi occidit septimo die vel ante. Si igit melācho-
lia adusta ēēt maioris malitie: deberet ibi bita medio vētriculo citi' occidere.

[illegible]

Fen. I. primi

lienum in fine libri elementorum vbi dicitur oportet vt laudetur sermo illoꝝ
qui dicunt qd animal non generat e nutritur nisi ex solo sanguine. Am-
plius folus sanguis est vltis e iuuatissim. alij. huius superfluitatis: vt in-
telligitur tercio de hystrionis: tercio capitulo. In contrarium Salic. vt auic.
hic allegat: in hoc q̃esito sunt due opiniones vna aristote. e altera. e sequi-
cium: e alia que fuit i hypocratis fin Salic. quas o pinto. impossibile est co-

non egetur non dixit verum. Si^b enim
solus sanguis est humor qui membra
nutrit omnia in suis complexionibus ⁊

De partibus

[illegible]

Inquit Salienus ꝛc. In hac parte tertia principali
hinc capiti que ē de rephē
hinc que arduū opitiorū circa humores. Primo rephēnditur opitiorū
dicens solus sanguinem esse naturale humorū et ipsius solius nutrit
membra. Secundo opitiorū dicens quod virtus corporis sequitur multitudinem
sanguinis. Et sunt alii quidam. Tercio opitiorū dicens quod sanitas est conser
uata cum humores inuicem feruant proportionem debitā tantū pax vel mi
tristis. Et sunt quidam qui opinantur. Quarto excusat pncepo de quibus
dam et quibusdam de rebū humorū. Adpū quides.

In prima parte la primo ponitur hec conclusio auctoritate Galieni. Ille non dixit verum qui dixit qd sanguis solūm est humor nālis. Et alii humores s. pbla cholera ⁊ melācholia sunt superfluitates qbus non indiget vt voluit arist. 3. de hyflo. c. 2. Et pbat hec conclusio duplici rōne. p̄ia ē si solus sanguis

si flegma nutrit est per conversionem in sanguinem: qd fuerit opi. aristo. apparet quia alio huiusmodi sanguine vocat supfluitates sicut egestiones: vrinam: vt apparet tertio de hylois animalium: sanguinem enim dicit esse vltimum alimentum vt famulum est per multos suos libros: qd etiam fuit opi. nio auct. secundo colligit. et huiusmodi in tegni tractatu scdo. 144. cōmēto. Ratio nes autem huiusmodi habent multum apparentes et difficiles: prima si quatuor huiusmodi membra nutrirent aut vadunt ad membra distincti in forme eorum aut prius quam conuertitur in membra sit ex eis aliquid vnum: si vadunt distincti cū oportet eos trāfire ad quodlibet membrum erit dare aliquem potum in quo continetur vnus solus humor absque alio: ergo illa pars illo lotu nutritur: sed tu dicis in vno poro continentur quatuor minima. Contra quia spactum poro non videtur esse magis qd continui cuius est porus vt sensus ostendit: ergo impossibile est quatuor minima humorum contineri in vno poro: tenet consequētia quia minimū humoris debet esse maius minimo membrum: nam huiusmodi sunt aquae que est rarior et membra sunt magis terrea que terra est densior: minimum aut rariore est minus minimo densiore: si autem dicas qd prius cōuertantur in aliquid vnum: hoc probant esse impossibile: nā querunt vbi sit hoc vnus ex quatuor humoribus aut in venis: h non quia adhuc sunt ibi quatuor huiusmodi in actu: quia ibi est sanguis actu: aut in membris: hoc nō propter duos: primo quia recipiuntur in poris: sed in poro vno non possunt esse quatuor: h. scdo quia membra sunt diuersa: humiditas que sit in membris opz qd sit diuersa sū membra: ergo non potest fieri aliqua vna res cōmuni omnibus. Secunda ratio flegma nutrit sū qd omnes concedunt: et tamen non cōuertitur in quatuor humores quia tunc procederet in infinitum quia si pa conuertitur in flegma accipio illud flegma aut conuertitur in sanguinem solum vel in quatuor huiusmodi: et sic in infinitum. Simpliciter sanguis est flegma: dimittite de coctis: non est cholera diminute cocta: nec flegma nec melancholia ergo conuertitur in solum sanguinem: solum sanguis nutrit. Sed alius diceret vt supra dicebatur qd non nutrit nisi miscetur reliquis humoribus qui sunt in venis: deo fortificatur ratio huiusmodi ratio vna pars flegmatis cōuertitur in sanguinem eadem ratione totum flegma quod est in venis cōuertitur in sanguinem: ergo nihil erit de flegmate in venis: et per consequens coctus non nutritur quatuor humoribus. Tertia ratio si quatuor humoribus non trahuntur generatio nostra esset ex quatuor humoribus: quia eadem est materia generatiois et nutritionis: sed consequens est falsum: primo quia compositio corporis nostri est quatuor vix vna ex elementis: secunda ex humoribus: tertia ex confusilibus: quarta ex organici. Sal. autem pmo de accidentibus ponit solum scilicet cōplexionem confusibilem: secundo quia in matrice non inueniuntur quatuor huiusmodi ex elementis organorum ex confusilibus et organici. Quarta ratio vnius forme vna debet esse materia sed corpora esse vna forma: quatuor huiusmodi debet esse materia: et non quatuor. Quinta ratio probat qd cholera et melancholia non nutriat qd illud quod est superfluitas sanguinis ex cuius separatione sanguinis est flegma nō nutritis: nutrit mēto contrariatur: sed cholera et melancholia sunt huiusmodi modis probatur per auct. secundo colligit: primo canice cōmēto. 56. ancozitate. Sal. secundo de virtutibus naturalibus vbi vult qd cholera et melancholia comparantur sanguini sicut spuma et tertium. 1. fer vni: sed vinum illorum mixtionem contrahunt: sic sanguis. Sexta ratio probat quia si corpus est compositum ex quatuor humoribus in si generatione quia sibi comparantur flegma elementum impossibile est corpus nutriri ex quatuor humoribus: et arguunt sic quod est compositum ex quatuor humoribus non potest generare quatuor huiusmodi: sicut in nobis non reperiuntur quatuor humores distincti: antece: dens probatur quia sicut quod est factum ex quatuor elementis non generat quatuor elementa sed mixta: quod est factum ex quatuor humoribus: nūq generat quatuor huiusmodi. Septima ratio est qd per se sola nutritur membra qd a natura solum est productum: sed solus sanguis est huiusmodi et non cholera nec melancholia: hoc probant quia multa cibaria sunt vnius cibi vel bilis: et est per se intentus: et qui est nutrimentum: fer autem nullo modo est nutrimentum: ergo nullo magis ex vno lilo sit vnius sanguis et vnius humoris per se: quia solus est per se intentus et productus ab epate: alij autem solum per accidens. Octava ratio: si cholera et melancholia nutrirent: hoc esset quia essentia elementa in sanguine: sed h est falsum quia vel essent elementa quia sanguis componeretur ex illis: h est falsum: immo sanguis cum sit preparatus ab illis sicut vinus a fecē et spuma vt diximus: vel esset quia inueniuntur in potentia in sanguine. Sed modus iste potēte est per viam corruptionis sicut actum est in potentia in vino et vinum est pte et materia acti et corporis vniū est pte et materia mortis vel mortuus: isto modo sanguis est materia istarum superfluitatum: quia sanguis corrumpitur in illas. scilicet cholera et melancholia: vult ergo auct. qd fallacia consequentis sine syllogismus in secunda figura est partis affirmatiue decipit medicum dicentem due superfluitates. scilicet cholera et melancholia sunt in potentia in sanguine ergo sunt illi elementa. Aliquit etiam sic elementa non inueniuntur in alio in potentia et cholera et melancholia inueniuntur in sanguine in potentia: ergo sunt elementa sanguinis. Hec fuit intentio auct. secundo colligit: et primo canice. cōmēto. 56. apparet igitur qd solus sanguis nutrit separatim ab alijs humoribus: flegma autem si nutrit conuertitur in sanguinem qd de duobus cholera non poterit contingere: ideo dixit auct. de his qd non sunt materia membrorum popin qua vt sanguis nec remota vt flegma. Considerandum tamen qd sanguis quid Aristoteles et auct. roim non est humor: omnino vniūformis: immo habet partes grossiores conformes ossibus et partes alias conformes alijs membris: hēc diuersitas in sanguine tota est sub forma sanguinis qd est vnius huiusmodi.

Jacobus

esse humoris nutrimenta membra: omnia membra essent similia in suis complexionibus et substantiis: qd nō est verum: carne nisi propter ea qd sanguis nutrit ipsum cui melancholia erat immixta: nec cerebrum molliore carne: nisi qd nutrit ipsum sanguis plegmaticus immixtus. Secunda est: sanguis inuenitur in mixtus alijs humoribus qui quandoq separantur ab eo. Nam dum p

mo. Et his cessant due rationes quas hic auicenna facit pro parte Saleni. Ad primam enim dicitur si solo sanguine fit nutritio tunc omnia membra essent similia in suis substantiis: diceret auicenna consequentias non valere et cū probatur quia os non est durus carne: nisi quia sanguini qui ossa nutrit admiscetur melancholia: diceret auicenna esse falsis: immo sanguis cōflus multum habens de melancholia: sed similis melancholie est qui ossa nutrit. Ad

ab eo separantur. Cum enim extrahitur et ordinatum ponitur actinim visu discernitur qd separatur in partē que sicut spuma et est cholera rubra. et ptes qd sicut fex et res turbida et est melancholia: et pte que est vt oorum albumen et est plegma: et partem aquosam que est aquositas cuius superfluitas in vrina euacuatur.

et ex aggregato membra nutriuntur: hanc opinionem Sal. psequitur in vltimo capitulo libri elementorum et huiusmodi. etiam pmo dispositionis regal 25. capitulo huiusmodi intentionis auicenna. supra cum dicitur necessitates cholere melancholie et flegmatis. Probat rationibus duabus quas hic auicenna ponit que sunt Sal. prima si solo sanguine fieret nutritio tunc omnia membra essent in suis essentia similia: consequentiam probat in littera: secundum ibi: aquositas autem et arguit sic sanguis in venis est humor: non simplex: sed cum sunt alij humores: ergo non solus sanguis sed simul cum alijs nutrit: cōsequētia est nota quia talis sanguis nutrit qualis est in venis: antece: dens probatur per sensum: nec intelligo per sensum distillationis sed potius sanguine in catino: apparet ista pars in eorū quidam magis in vna alia in alio. Considerandum autem qd Sal. pulchritudo et fortis probat hoc ante cedens qd auicenna non inuenimus homines habere magnā diuersitatem in sanguine quorundam enim est turbidus: quorundam est albus: sic de alijs. Hec autem diuersitas non fit nisi propter alios humores sibi mixtos: hoc probatur qd melancholia solutiva si detur non solum infirmo sed sano euacuat humorem qui sibi continetur: ille autem humor vel erat ante qd medicina daretur et sic postpositus vel postpositus est data medicina et tūc redibit error: Aristoteles dicit qd medicina generabat sibi humorem que habebat euacuare quam opinionem testant omnes esse falsam. et Sal. secundo de elementis: et primo de virtutibus naturalibus capitulo. 35. Sed tu dicis si detur medicina euacuata cholere homini sano: ego dico qd euacuat cholera habet ponere et vbi esse in venis quomodo melius saluat sensata: sed h est ponendo illos quatuor: quia si saluantur modis febrium continuari et aliarum de materibus in venis: auicenna tamen diceret qd totum fit propter sanguinis corruptionem vel remanentiam superfluitatem cum sanguine que debebat ab eo separari. Considerandum autem qd huiusmodi opinio potest concordari cum opinione Aristotelis. vt creditur Dymio qui opinatus est qd cum Sal. et Hippoc. dicunt nutritio nem fieri ex quatuor humoribus intelligit ex sanguine qui huiusmodi diuersitates silem quatuor humoribus: nā subtilis eius potēte dicit cholera: et in nō est cholera si sanguis: sic cōflus potēte dicit melancholia et viscosum illa et mediocre sanguis: tamen omnes iste quatuor ptes actu sunt sanguis. Hic autem intelletus non vadit ad intentionem Hipp. et Sal. nam signus qd inducit Sa. est purgatio facta cum farmacis: autem cholera quas educt medicina euacuata cholere non est actu cholera si est sanguis et p me. transit in cholera: sicut Sa. ponit sententia asclepiadis quas euacuat intendit: Cholitis ergo Sa. ex intēto ne Hipp. qd quatuor humores distincti formis essentialibus sunt in venis et ex eis fiat nutritio. Considerandum scdo qd Sal. in hoc quæsto dicit neutram ptes esse demonstrabilem: et qd rōnes pro opinione aristo. et auct. sunt fortiores qd rōnes pro opinione Hipp. ideo soluamus ad illas: primo ad antioritatem. In fine libri elementorum: Ddm qd Sa. laudat illum qd dixit ex solo sanguine nutritiones fieri: sed statim plus laudat Hipp. unde subdit Hipp. autē transiit eos in subtilitate. Ad rōnem cum dicitur solus sanguis est dulcis. Dicendum qd licet nutrimentum debeat esse dulce et predominant tamē alios sapores ipsi dulci misceri propter diuersitatem membrorum. Ad primas rōnes de S. rōnibus dicendum qd licet possit defendi qd quatuor humores et manet quatuor vix qd accēdēs forme membrorum in poro paruissimo erūt quatuor parue ptes: quādiu quilibet est materialis pars sū prima aliter par: huiusmodi tamen facilius sustinetur qd post transiit in rem vnam sū formā et cū dicit vbi sit hoc dico qd extra venas in cōibus et magnis poris et rimis mēbrozū habentium illas rimas et talia loca sunt ita magna qd possunt recipere quatuor ptes quatuor humorum: et cū dicit qd membra sunt diuersa. Dicendum qd sunt vniū forma substantiali et diuersa in modū qualitatis: et ita illa humiditas et erit illa humiditas cambiū. Aliter potēte dicit qd huiusmodi extremitatibus venarū paruarū autem quatuor humoribus vniū cōmē formā que vocat prima humiditas. Ad scdam: primo qd disputatio dicit qd flegma cōuertitur in quatuor huiusmodi. et non est processus in infinitum: pars que non possit conuerti in quatuor huiusmodi actu. conuertit vt pars materialis in quatuor: hēc tamen via non placet mihi propter rōnem quam supra diximus: et ideo dico qd flegma qd transmutatur in sanguinem cōuertitur in solum sanguinem: et cū dicitur: ergo totus flegma neganda est consequentia: nam quatuor huiusmodi sunt in nobis sicut quatuor elementa: et ideo ex ordine corporis vniū est vniū sū quatuor: et nūq flante vita vniū humor ex toto deficit: sicut vniū elemētū mundi nūq ex toto corrumpitur sicut aer: sū primo appropinquit igni: et hic est locus speculationis. Ad tertiam rationem concedo consequens et cū dicitur compositio corporis nostri est quadruplex: dicendum qd vix est: sū dicitur compositio corporis nostri est primis elementis qd ex secūdo resultat vna natura que dicitur complexio. Sed tu. d. ita est compositio cōflum in organico

De partibus

pblebotomia vel aliter a venis extrahitur et ponitur in distillatio sine infirmo: quod distillationes fieri solent quod dicitur arabice actinim percutitur visibilibus qd separatur in partem sumam que est cholera et partem fecalem que est melancholia: et partem que est velut albumen onium et est plegma: et partē aquosā que est aquositas cuius superfluitas euacuat in vrina. Secdo

In organico et organico cum in toto refultat vna nā que dicit cōpō. Dicendū q̄ ad huc apparet nō vniuersitas ad sensus et cōpōitione cōmūm in organico et cōpōitione organico in q̄ cōpleto que refultat et elemētis ad cōpōitione que refultat et humozibus in vna vna refultat elemētis. Ad quartā dico q̄ vniuersitas elemētis et vna mō vna humiditas in q̄ p̄mo transeunt quatuor huius vel dicendū q̄ mō dicit vna et vna formā; hoc non est necessariū q̄ huius et res vniuersitas et fit et carnis et pane et vino. Alio mō vna per cōpōitiones et elemētis et fit quāuis fit plures mō res spectū vniuersitatis dicunt vna; quili conforment fit panis et vniuersitas mō huius bōla non aut sensum et palea. Ad quintā dicendū q̄ refultat sanguis et sup̄uitas; in sensum membor q̄ sunt in membris et refultat sanguis et sup̄uitas. Ad sextā nego istas p̄ntis mīti et quatuor elemētis et p̄ntis mīti facere quatuor elemētis; cōpōitiones q̄ quatuor humozibus nō p̄t facere quatuor; huius et rō est q̄ ad generationē quatuor elemētis requirit multo crescit qualitatē et nō mīnuit in mixto fed ad generalitatem quatuor; huius sufficit tantus crescit caloris quatuor reperit in caloris; aliter posset dici negando antecedē q̄ calor putredinis est in caloris

Jacobus

[illegible]

gr: et tri generat aliqd file elemento. s. terreum in eo q' putrefit. Ad septimum
nego q' solus sanguis fit per le productus: concedo tri q' principaliter inten-
tione est productus & cū of q' nullis abis fit vnus chilis q' natū ite: eius fte
abijcie: ergo q' vno chilo fte vnus sanguis. Dicendum q' fit vnus sanguis p
cipaliter intentus: et oēs ali fūnt per se intenti. s. fitudo de fece non tenet:
q' fitudo illa ē fititudo valde extranea. Sz dubitat ad quid oporuit et cbi
l. vna. fte pūmūto. rē

ria nisi in nutrimenti attenuatione ⁊ penetracione: humor nanque est ꝑ ex eo quod comeditur ⁊ bibitur est nutritio.

refractione et elongatione a nā elementari: bñ aut p tot et tot transmutationes. Et octavo dicendū qd sanguis nutrit regit alios cōs actū. et hñ sunt le-
mentia in sanguine: cū dñ sanguis est sanguis cū ab illis depuratus. Dē q
vix: est qd est sanguis. s. vivus humor distinctus cōs aer et aer cū bene a terra
depuratus: s. vix sanguis nutrit opus qd associat alijs humoribus: b ergo mō pōt
substantari opinio medicorū: si tibi placet¹³ tene.

¶ De partibus

De partibus

[illegible]

tutem quanti: sanguis autem superflua quantitate suffocans et in frigidans spiritus et membra: in frigidat seipsum et corrumpitur per accidens.

ad hunc autem est aliqua proportio et est verum: sit ergo ut in exemplo proportio dupli ut sanguis duplus ad phlegma et phlegma duplum ad choleram et cholera dupla ad melancholiam: volunt ergo quod proportione dupli saluata siue

quantitatis que de eo corpus ingredit̃.

T Erunt quidam qui opinantur quod cum homines a corpore fuerint: aut diminuti: postquam in corpore suo cooperatione fuerint: quod erit in quiete vnius ad alteri san-

Jacobus

uti ablatetur eueria in tanto. n. deficiat ut habeat qđ laudetur qđ et virupatur.
 n. h. ab h'p. solū vel alijs antea medicis: s'qđ et ab alijs p'is et a p'stione ipso
 n. s. lib. poline multatiles etis totā in acibus qui nū nām sunt monfrante
 qđ fallat: ad fatimaten narrant: nō. n. feqtur eueria: s'p'liciter coque:
 s' magnitudine coque: p'le que sine imoderata repletio: nō et fallat: qđ
 opatur: ad palafricos actus inuenit. Dicitur qđ v'ritus coque: s'p'liciter
 d'pōne: quātitas sanguis pueri et in corp' sub tali mēura qđ addat mēo
 rat in coque: mēo carnosuū et qđ q'us et opus in p'fecte nūrit mēo
 b'ia sp'matica. Et p' mēba carnosuū nō intelligit d'p'at: carnes extēores
 et repletas rimas coque: s' et carnes cordis pulmonis et p'alis et tend. n. car
 ne s'p'ens nō loquit: q' renitas est et v'itot coque: qđ ipsius carnositas
 densitas. Et p' declaratio p'cloniosis huius et p'cedente attende qđ b'o
 na habudo coque: qđ et fundamētis v'ritus coque: p'p'ie d'eneria ab et qđ
 et d'oni et v'itot qđ et habuit. Et et coque duplex: quāda vera alia eguota
 seu athletica. Et h' de euegie simul cōuenit. p'simo in bonitate cōpōis
 v'it'is partū coque: s'cdo in bonitate actus. T'rtio in bonitate humo: s'ed
 differunt p'mo in hoc qđ vera eueria h' cōmodationes: s'anguis: athletica:
 nō sup'it in eo. S'cdo in h' qđ eueria vera h' moderata carnositate: athle
 tica sup'it. T'rtio in h' qđ athletica ē fallax: vera ē secuta. Et h'c fuit qđ
 mēoat: Et h' b'el. de eueria dices. Cūqđ ad vere euegie certitudinē nō
 claus p'ueniamus: op'are et op' equinoque eueria. s'athletica et t'rtari quid
 idē in v'itot et qđ quō d'raui mēo. Eueria itaq; op'it p'itaz: coque: et
 coque ambaz: nū et actū bonitas et s' b' et euechia. T'rtaria q'ō sunt cōmo
 deratio sanguis et totius molis solidos: copozan v'ritus eueria imoderanta
 d'p'oz et maxime carnosī generis in athletice ad que n'cessario feqtur falla
 in athletica: p'p'ie pueri et qđ igit v'ritus coque: in vera eueria p'fistat et non
 v'ritus coque: nō soli feqtur et p'fistat v'ritas et p'cedente. Dico quātū v'ritus
 d'p'ōne: quātitas sanguis euerie: s'anguis quātitas cōuerit in corp'is v'ri
 et p'ueri in corp'is qđ ipso et eueria coque: s'anguis quātitas ad substatē sangui
 tis solidos mēdo: qđ fuit s'anguis. Et fuit s'anguis et cōplemētā et cōplemētā
 et arguetia qđ v'ritus coque: p'fistat multitudine sanguis. Et fuit s'anguis
 qđ multitudine p'p'ia sanguis inuat ad fortitudinē: qđ eueria non. Et
 s'cō p'cedē qđ p'emia sanguis et nutriti debilitat et qđ eueria moderata quāt
 itas p'fistat et fortificat. Et t'rtū dic qđ multitudine sanguinis multiplicando
 s'p'is auget v'ritus coque: s'p'is ex'cessit v' caloz sufficit vel vena rumpat
 vel corpus aggrauat v'ritus coque: aliqd minuit. Ad quātū dic qđ mode
 rata copulenta robur indicat mēba: qđ imoderata nō. Et Ad obiecta qđ v'ri
 tus coque: nō feqtur d'pōne: qđ tātā sanguis qđ p'ueri in corp'is. Ad p'mū
 et f'cōdic qđ arguit p' s'cdo p'clonione. Ad t'rtū dic qđ p'bat d'pōne
 quātitas sanguis pueri in corp'us nō et totales cūq; v'ritus coque. Ad
 quātū dic qđ terre caliditas et v'ri campelles male nutriti p'fuetudo potius
 et p'itice mēboz qđ v'ritus coque: s'p'is v'ri vigorosius delicatis in p'p'io op'e
 ribus et tolerantioribus mēdaz. Intra aliqd in f'p. app'o. s' p'p'o. qđ fuit ali
 qđ fuetos fere laboz et s' f'uerit mēbilles aut fenes in fenus et iuenib' et fo
 tidus facilius f'ert. Ad quātū p'cedē qđ v'ritus coque: partū p'fistat in offi
 bus nernis chozid et ligamētis: maxime quo ad actus v'ritus mōtū volū
 tatis: qđ f'at qđ partū in carne p'fistat: p'ietū in carne mēboz nūterioz.
 Ad t'rtū dic qđ p'bat v'itū etnem quātitas sanguinis cōuerit in corp'us non
 sufficere solū ad v'ritus coque: et p'cessit et. Adulta p'fentit traciari de
 causa roboris imoderati ex'cedit cōis b'olus valentia: quā fuit robur mīlo
 nioz: quo f'ertur qđ gerabat interitū bonū super humores: et c'bat v'itū mō
 tonem in v'no p'atū: qđ robur fanioz: de causis vere fortitudinis mōz: de
 fortitudinis temerarie p'm p'ncipia nature et inclinationes congenitas: sed
 satis dictum ē et supra satis p'p'o materia subiecta.

[illegible]

proportione saluatur sanitas.

b ¶ Sed non est etc. ¶ Nam humores preter istud: idest preter hanc proportionem dupli adinuicem mensuram seruare debent in quantitate idest debita quantitate habere debent non in comparatione alterius humores tantum: idest non tantum in comparatione vnius ad alterum: immo in se. i. prius in se sunt determinate mensure per quam mensuram per se conueniunt

tas erit p̄seruata: s; nō est ^b ita: humores
nāq; p̄ter istud mēsurā in q̄ritate cōser-
uata h̄e debēt: nō in p̄patōe alteri⁹ hu-
moris imo in se cū custodia mēsuratio-
nis quā h̄nt in cōpatōe vniū ad alter.

ris super qua mensura fundatur proportio eorum

De partibus

[illegible]

Juxta

Lapi. I. doc. quarte.

n. Tēdubz aut ec. ¶ Tran humores sint acti vel potētia in cibis ⁊ an sint
stati vel inaiati ⁊ filia. Substat vtrū sanguis sit quēda quarta sūba distincta
a cholērica a frigida vel melancholica an solū sit vntas illaz triū sūbz ⁊ nūbi
sit aliud quaz 3. ille substantie eritentes sub proportione debita. Est autem
opinatus Trifarius dictus plusq̃ cōmētoris q̃ sanguis repertus in vena
nō est aliqua quarta sūba sed illaz 3^a sūbz vntas ⁊ aggregatio. s. substantie

Ad buc² quidem remanserunt de re

dictum sanguis n. ag. gatus
interit sanguis n. q. fan/
guis fit iſa quarta ſed cōgregatur et illis tribus q. cōparat ad vna. amquāq.
ſubſt. p. per ſe q. quarta humor: ſive quarta ſiſam: ergo eſt ſanguis quedā
quarta ſiſa purior: ab illis: tribus diſtincta: ſed eſt illis. tres ſimul debite. ppo-
ſitionate. ſcēlmutat aut ſit vir cū ſua opinione in caplo de ſignis cordis ſicut
offendit: cōpleuit aut illam in loco loco. ſi in caplo ſignis eſpatis. Poſſunt aut
et dictio eſſe ſomari rōnes noue: ſz plures z pauciores poſſunt ſeriri: alio
modo ſomari. ¶ Prima rō ſiſanguis eſſet quedā quarta ſiſa diſtincta ab illis
tribus: z toti aggregati et ſiſa quattuor: eſſet illud q. ſiſanguis in venis: ſi-
ſcentio: ſiſic ſanguis eſt cholericus ſic melancholicus: ſiſa diceret ſiſic ſanguis
eſt ſanguis: hoc aut eſſet falſus: q. pbat q. cū ſiſanguis eſt cholericus non
intelligit q. in eo ſit cholera ſed q. declinat ad ſiſam cholericā z ſiſic dicitur
ſanguis melancholicuſ: ſed q. declinat ad ſiſam ſiſas: talis igit. pemonit
n. ſiſa in ppoſitione z habere debuit. ppoſitione in illis: ſed ſanguis tēpe-
ratus z nō eſt ſanguis: ſed q. declinat ad quādā quartā ſiſam. Scda rō ſi
ſanguis eſſet quedā quarta ſiſa diſtincta ab illis tribus: tūc nā cū humoris
ſiſimplicior z pparatior z maioris quantitatē deſceſſet ab alijs et vteret eo ſim-
plici q. non v. ptingere ſiſ nō pbat: ſiſintelligit et dōcū ſiſinfra. q. quāq;
parte ſanguis accepta ſz tres ſiſas: ſiſia eſt nota: q. alie tres ſiſe mīte illi q. rē
ſiſe reddūt vtre diſſipabiles z horribiles. ſamar acetosus z inſipidiſiſa aut
mixtura eſt horribilis nobis exiſtibus ſanis. Tertia rō ſiſanguis eſſet vna q. ſiſa
ſiſa pter eſſe ſiſcent tres alie ſiſe. cholericā z melancholicā ſiſ maxime eſt
p. nutritiā: mība cholericā ſiſiſa z melancholicā v. dicit medicuſ: p. hoc nō
eſt neceſſariū z ſiſanguis exiſiſa p. ſiſtinta q. illis tribus pōt penetrare in
membra z digerī z inſiſpillari pōt vnoquoq; mēbro: quarta rō ſanguis quan-
tūmquē deputatur acceptuſ ſemp ſeparatur in ſiſ. ſiſas p. dōcū ſiſet vniūz
q. mīnūz q. deſcendit igit ſanguis: eſt illi. ſiſe. Quarta rō lac nūc eſt mīſſe aggre-
gatio triū ſiſaz. caleſcit melancholicā aqueoſe ſiſa p. ſiſcent: butiroſe cholericę
q. ſanguis nūc eſt mīſ triū ſiſaz aggregatio p. ſiſa p. lac nūc eſt alind q. ſanguis
quādā alie decoctio decoctus. Sexta rō ſiſanguis eſſet quedā quarta ſiſa:
q. ſiſas eſſet aliqua q. ſiſa ſiſpuita: hoc eſt ſiſi. ſiſia eſt nota. ſiſaſiſa p. ſiſa
p. paret q. ſiſpuita nō eſt nūc ſiſi. cholericā ſiſiſa z melancholicā: eſt ergo
ſiſpuitaſ ſanguinea. ſiſilluſ ſiſe quarte que d. ſanguis. Sed alijs diceret q.
ſiſe. ſiſe ſiſi ſiſpuitaſ eſt illa ſiſe ſiſe. ſiſe ſiſe amouet v. pparebit. Septi-
ma rō ſiſanguis eſſet quarta ſiſa ſiſaſiſa eſt dare medicinā ductā in illuſ ſiſiſc
datur medicina ducta cholere z coleris. ¶ Octaua rō ſiſanguis in venis eſt
quedā quarta ſiſa tūc ſiſciet ab eo ſiſas v. et quarto humor ſiſimplici z diſ-
tincto ab alijs: hoc eſt falſus: q. pbat q. ex hoc humore eſt aliqua ſiſcō
nūa: z ſiſic ergo aliqua interpollata ſed nō ſit ex ſanguine interpollata: ergo
nec p. ſiſa. Qu aut de ſanguine nō ſiſat ſiſe interpollata eſt cōceſſus oē
tūc. pbat q. ſanguis v. quarta rē ſaceret ſiſe q. et eo ſiſeriet interpollatā:
q. cholera vel ſiſa vel melancholicā p. trefuſi in media regionibz. Extra ve-
nas ſiſ interpollata ſiſciet intruſ ſiſ p. ſiſa. ſed ſiſanguis eſt quedā q. ſiſa p.
poterit expelli ad illa loca: ſiſi p. trefuſi igit faciet interpollatam. Illona rō ſi
ſanguis eſt quedā q. ſiſa ſiſa potens p. trefuſe in venis vel extra vna: ſiſe
ſiſe de ſanguine dēret p. dūz determinati diſtincti a periodo cholericę ſiſiſe
et melancholicę: ſiſciet ſanguis eſt diſtinctuſ humor. q. ſiſa quod ſiſe diſtincta
ab illis: vniſ igit ſiſe v. ſiſe de ſanguine in venis nō ſit de ſanguine ſiſciet
de vno quarto humoris: ſiſciet de quodā q. d. ſiſe. ſe alterate z cōſiſciet z p.
poſitionate: ideo cū eſcedit vna illaz triū ſiſaz. q. cholericā ſiſa ſiſe de
ſanguine cholericuſ: cū aut eſcedit melancholicā de ſanguine melancholicuſ
z ſiſe de ſanguine z ſiſe de humoris p. ſiſa eſt de ſanguine. ſiſe de cholericuſ vel
melancholicuſ. Et nō ſiſciet nō opinio illuſ vniſ p. tertium dicit. In
p. ſiſa canticoſ cōmō. 68. vbi dicit. p. ſiſa ſiſa eſt q. cū p. ſiſa ſiſa ſanguis
gūnt eſt. ſiſe. p. ſiſa. z p. ſiſa. vniſ. augeſt caliditas z ſiſcietas generat ſiſe
de cholericā ſiſe. Op. nō primo intelligere quid ſiſe vniſ voluit cū dicit
ſanguis eſt trinitas ſiſa triū: potuit. n. intelligere q. in eſate ſanguis nihil
eſt alind ſiſi ſiſa cholera z melancholicā cōſiſciet z cōmixta ſiſi debita ppoſitione
z hūc intellectū quōd vſuſ eſt dēret: quāq; nō hēre illuſ v. p. vniſ mīte
dōcū et intellectū falſuſ. p. mo q. nō eſt generat ſanguis ſiſciet genera-
tio vniſ p. depurationē z ſeparationē partiū ſiſpuitaſ: ſiſmo eſſet p. aggregatō

Jacobus

Zuta illud Sa-fet de regimine sanitatis. Adulti pocinis carnisbus vietati
 multitudine coequantur citissime. Ad olera igitur uti succendi sunt / legu-
 mina. Sed cum ante victum est sanguinem debere esse multipliciter mul-
 tiplicem ad alios humores: restat declarare qualis odor est in alijs et qui
 multipliciter est iterosus. ¶ Et circa hoc primo q̃ phlegma naturaliter mul-
 tiplex esse debet ad choleram et melancholiam. ¶ Primo quia est victusius tem-
 peramento. Secundo quia dulcius. Tercio quia conuertibile est in omnes hu-
 mores et nullus in ipsum. Quarto quia est propinquus sanguini et sit sanguis
 facilius quod ambabus deest cholera. Quinto q̃ pluribus ubi ibantur par-
 tibus q̃s due cholera suffragatur singulis. Indigent enim phlegmate: singule
 iuncture ne moribus humis arefiant. Indigent et intestina non modico phle-
 gmate quod loquaces ne redant et vicerentur ad acutus per transmittib⁹.
 Indigent iterum plurimo phlegmate lingua fauces et guttur et p̃ma salma q̃
 pro custodia ne dicte partes nimium siccent vocibus et anhelitu. Sed hoc q̃
 melancholia naturaliter multipliciter est ad choleram rubeam. ¶ Primo q̃ mem-
 bra melancholica sunt maiora cholericis et multo plura: cum ergo in sangui-
 ne qui nutritur est ex magne melancholie partem esse oporteat ut p̃dicti
 p̃micepe: lequ⁹ q̃ debet esse multiplex ad choleram. Secundo q̃ receptacu-
 lum melancholie multo maius est receptaculo cholere. Tercio quia recepta-
 culum melancholie facilius implet nutritur melancholia nutritione propie di-
 ctis: citius felles vero non nutritur cholera. Quarto in sanguine extracto per
 phlebotomiam cō munitur plus inuenitur de nigro terreo subsidente: q̃ de
 rubeo claro spū in o. ¶ Sed instabit aliquis primo quia in excrementis se-
 pius apparet tinctura cholere q̃s melancholie: vt in vomitibus et in fecibus
 et in vrina et in sudoribus: erigunt vero super his quod intus sunt arctibus

Fen. I. primi

ne in superfluitate sicut si vinum fieret ex fecce et spuma quod est eundem vium et 3. Sa.
2. de virt. nati. Zimphus prima aper faceret. 3. illas superfluitates et posita co
miseret quod nullus dicit. Zimphus aut illi 3. humores qui constitut ab eis fan
guis transmutat soluzin quibuldam accidentibus corbus et flant sub formis
proprijs et aggregati est illa res sanguinea que dicit trinitas et hoc est impossi
bile quod aggregati sim nam partium non esse vere dicit quod sim nullam partem

bus humorū questiones: que nō medi-

z tunc pōt dici sibi quarta z non trinitas. Secundus intellectus huius viri est q' in epate fiant quattuor: hu. specie distincti. z. z. z. eis fuit superfluitas illi sanguis quarti quōdāq' sanguis q' nullus humor actu nālitur est i venis qm̄ illi fanguis supfluitas: z bec eadem sibi d' trinitas fanguis quia continet in virtute s. 3. alios hu. in quoslibet sanguis corumpit: flet intellectus hu. quattuor: d' cta. pmiū dictum est v'ez q' in epate fuit quattuor hu. z nullus v'ez negauit. Secundum dicitur est illi verus q' 3. humores sint quasi superfluitas respectu sanguinis. Tertius dictum est falsus q' nullus humor afficiet sanguinem in venis z q' nullus humor in venis fuit superfluitas sanguis q' ibi non reperitur: nam falses illa reperitur: cū n. generetur in epate z non habeat recepta culis vadit cum sanguine vt oēs concedunt. Quartum dictum est v'ez z v. q' hōs hoc velle q' sanguis corumpit in aliqd. cholericū z tal quiddā meliōs q' v. q' in aliqd. sibi flatur: ideo d' trinitas: hoc tamen dictum non est v'ez nec d' ponere sanguinem esse trinitatem: hoc n. male arguitur hoc corripit in aliquā s. i. modo in vinum z modo in aliqd. ergo hoc est aggregatus q' illis tribus non est aliqua res p'eter illa tria vt apparat parum ex cetera tibi in pbi' vinum quōs: corripit in actum quōs in rem que non est actum z fatuū est dicere vinum est illas. Tertius intellectus huius viri est q' in venis nālitur non fuit quattuor humores: sed vnus solus humor z hic humor d' sanguis z est eterogeneus eterogenitae solum s. modus partus quas h' in se quas vnā ē grōssa melancholica aquosa flaticā s. i. humorosa cholericā z itas: s. pmiū q' hōs z sanguis z aggregati d' sanguis calidus z hūidus z nō ē in sanguine quarta pars que d' sanguis h' aggregati est illis i venis d' fanguis z differt ille modus intelligendi dicta huius viri a modo secundus: q' se cū duo modus negabat humores alios a sanguine ire in venas: hōc autē modus ponit q' fuit fuit sine non in sanguis in venis quō differt substantiatler a cholera flegma z melia h' in se pmiū. exteriores intellectus. s. pmiū s. z nō 4. z idō aggregati q' illis est verus sanguis z non sic ponere in sanguine vero quādm quartas partem dictam sanguinem. Differunt etiam duo isti modi: q' modus secundus intelligendi plū q' cōmētoris ponit sanguinem esse trinitatē quia corripit in tres fases: hōc autē tertius modus intelligendi ponit sanguines esse trinitatem veras q' h' in se tres modos partium: cū scripta omni esse corruptiones per corruptionem sicut per fignus pōtū declarari. Nos ergo ex nobis intellectibus vltimis aggregemus illud q' ille vir intellexit z est q' imaginemur in epate fieri quattuor hu. quoz vnus est sanguis: totum hoc aggregatum vbiq'z ponatur: fuit in epate: sine in venis: vocat linguam illi est quaternitas z non trinitas: cū aut accipit vnum de his quattuor: q' dicitur vnus sanguis repositus in venis copiose: habet ille sanguis tres partes solum que non sunt cholera flegma z melancholia: sed fuit similes cholera flegmat z melancholia: hoc hoc aggregatum est sanguis z non est quarta pars que dicat sanguinem: ideo sanguis est trinitas idē illarum trium partium sanguinis aggregato z non est quaternitas: ideo etiam corripit in tres supfluitates. i. cholera z flegma z melancholia vel vt meli' fuit dicere sanguis transmutatur in modos substantie z qualitatis siles colore sanguis z melancholia. Ille igitur est huius viri opinio quaz fuit vir cōfusus z obfus sanguis posuit aliq' alia op. l. 6. tra quā offendo q' sanguis distinctus ab alijs humoribus fuit quaternitas idē quattuor partium aggregato z pmo ratio cinio fuit ut imaginemur in sanguine partem quādam sile melancholia terream que tamen est sanguis z quādam similes cholere igneam z quādam similem flegmati aquosam z etiam fuit sanguis alia imaginis quādam partē vinctosam pinguem areeam: z bec est que propius z formalius est sanguis: vnde cōter dicit nutrimentum ille pinguis alie dicitur vinctuosum: z sic pro bōne dixerunt in partibus vnus mixti est q' diffieratē dōmīnī elimentorū in diuersas p'rtibus illius mixti. bec p'pō ē manifestā in sanguine igit fuit in quibz d' p'rtibus aliq' terra z in quibz d' ignis z in quibz d' aqua z in quibz d' aer: fuit sanguis ergo partes erant quattuor: hu. aera vinctiosa: z bec est magis fanguis: alia terra melancholica: alia ignea cholericā: alia aquosa flaticā: oēs sunt hu. forma sanguinis z aggregati ē eis: est sanguis ergo sanguis est quaternitas z nō trinitas. Contra b' pmo d. hanc eterreo genitatem partium ergo ponam in omni mixto z in flegmate z cholera que

De partibus

tur. Secundo cholericę egritudines frequentius occurrunt q̃s melancholicę sicut tertiane: fluxus ventris cholericę: ictericie citrine q̃ quartane fluxus melancholici: & ictericie nigre. Et videtur id venare q̃ cholera superat me-
lancholiam quantitate. Tertio cholera s̃ habet inter humores ad melancholiam sicut ignis inter elementa ad terram: sed ignis est multo maior: terra vt
aiunt astrologi. Quarto complexio cholericā est perfectior: in acbus & ma-
gis vitalis q̃ melancholiciā vt p̃fectius fluxus cholera est perfectior me-
lancholiciā. Nam sicut aqua ad infallibilē agentē debuit choleram multiplicē
facere ad melancholiam. Et ad primū cōcedē plus cholerae fluxe citi credi-
tibus q̃ melancholiesed plus melancholici imaret propter plenit̃ & osium
nutritionem. Ad secundū dic q̃ tertiane non sepius quartanis occurrunt
propter multiplicatē cholerae supra melancholiam: sed quia cholera citi-
us putrefcit. Similiter dic de fluxu cholericō q̃ sepius contingit melancholici
est: quia cholera mordax est & abrasiva cogens intestina expellere quod in eis
de ictericia citina etiam dic q̃ subtilitas & mobilitas cholerae sunt in
q̃ frequentius q̃ nigra eueniat. Ad tertium dic q̃ cholera s̃ habet ad me-
lancholiam sicut ignis ad terram in primis qualitatibus non in quantitatē
Ad quartū dic q̃ perfectio complexionis cholericę supra melancholicam
non promouet q̃ abundantia cholerae: sed ex sortitudine calorū iunati & abun-
dantia spirituum & sufficientia sanguinis clari fubtilis in ea que desunt ne-
cessaria q̃c̃c̃. ¶ In quarta parte dicitur p̃buer q̃ aliquę melancholice
questiones remanserunt adhuc de rebus humorum que non pertinent medi-
cis sed p̃bis filosofis: id eo p̃termissū est. ¶ Attendo q̃ questiones a quartā
determinatione se excipit possunt esse tales. Prima vtū humores sepius
serant a chilis et quibus sunt. Secunda vtū humorē generati in stomacho

Febrio fit est humo: distinctus ita q̄ fit quaternitas: q̄ tūc erunt quatuor: febres
putridæ itaz quatuor ipse non potuit cōpēdēdēre vili argumētō deceptus
hoc. f. primo q̄ haberet sua inter pollatas: fo q̄ haberet p̄p̄riū perīodū. Et
non dicimus q̄ fit suas inter pollatas nō habētes aliq̄ue determinatū diē in in-
uasiōe. S; accidit fī hoc fin mensurā tempōis in efflusiōe sanguinis: ut
et cūius q̄ fit perīodū propriū: qui est nullū habere prodūz alioz. Q̄p̄s aut̄ nos
alīquēdā febriē febriū.

De qualitate generationis humorum. Capitulū.ij.

Triens' mastica/

tionē aliquā habet digestionē.
Superficies^b enī oris superficiei stomachi
contigua existit: immo est ac si vna^a es-
set superficies: estq; in eo virtus digesti-
ua ex ipso. Cūq; masticatum tetigerit ali-

[illegible]

De qualitate generationis humorum. Capitulum.ij.

[illegible]

Jacobus

Santer sicut resolvimur. Septima vtruz humores sint animati an inanimati.
Hic generatio humorum. Capiculum secundum

Triens 7c. In hoc caplo agit pmo de quattu-

exarbit[ri] Suppluitates igit[ur] Tercio duo notant circa hanc in motu
humorib[us] Debes aut[em] f[aci]re. ¶ Prime pars sunt tres. Prima
est de prima digessione. Secunda est de scabie. Deinde eius subtilis a p[ar]te. Tercia
de tertia et quarta subtilis Debes aut[em] f[aci]re. ¶ Prime partis que est p[re]fatio
textus sunt tres p[ar]ticule. Prima offertur tunc triplic[em] q[uod] cib[us] aliqua acgrit in
eius digestionem. Secunda declarat ubi cōp[er]t cib[us] prima digessio et virtute quod caloris
subtilis. Deinde postq[ue] Tercia ad q[uod] cōuertit cib[us] in prima digesio[n]e. b[us] ¶ Lij
¶ T[er]cia prima digessio dicit p[ri]mo p[ri]mo q[uod] nutritis. i. cib[us] acgrit. ¶ q[uod] nutritis
aliqua digessio in e[ss]e p[er] malificatione[m] b[us] p[er]at triplici ratione. Prima ratio est q[uod]
superficies ovis est cōiūga superficie s[ub]limis. id est quasi una et ead[em] superficies
et in e[ss]e virtus digessio[n]is ei cōiūga est. h[oc] igit[ur] dicit q[uod] os tetterit cib[us] malifi-
cat p[er]mutat ipsam aliqua cōservatione. i. digerit ipsam aliqua inchoata diges-
tione. Secunda ratio sumit a salina q[uod] ex[ist]it in eo auxilij p[er]bet ad digessio[n]e[m]
Nam ipsa salina p[er] digestionem acgrit[ur] in ea cadit f[er]re recipit calorem inanis q[uod]
digerit. Et p[er] hoc tritici malificat[ur] maturat futuris id est ap[er]ta mediocri
sanguine p[er]p[er]it[ur] no[n]a dicit[ur] nonrat[ur] f[er]re in eis. apponunt q[uod] de

exitus: sunt autem hec apostemata vt plurimum exituralia: vt declaramus sup.
ca. 3. seu quart. libi. Dubitant an salua inquit ad digressionem q. non qd.
de superfluis & p. sequens necia no inuatiua. Amplius dicit q. hoc ca. q. in
eo cadit calor innatus. Contra q. farina feminis lini & fenugreci maturatur &
non cadit in eis calor innatus. Nos iam declaramus in fen. 6. quart. ca. c.
de musca canis rabidi seu morne pertinere ad seu septam tertij libi. l. ca. 2. quo

qua ipsum conuersione permutabit. Et
in hoc^d quidem auxiliabitur salua acqui-
sita per digestiones in qua cadit calor in-
natus. Ideoq³ triticum masticatum in
maturacione furculozus ⁊ exitura ope-
ratur quod non operatur triticum cum
aqua tritum: neq³ illud quod cum aqua
coquirit. Et dixerunt quidam q^d signus
ostendens nobis q^d masticatum iam pa-

[illegible]

De partibus

urfu lingua; hec enim facit tritum cum aqua; nec tritum coctum cum aqua. Tertia res assignatur ab aliquibus et signo sunt: pro sapore et odore in cibis enim iam masticato nec odore nec sapore quos pilule habent ante masticationem inueniunt. Attendere primo circa primam rationem quod lingua est pars oris vni et est infirmitas per se et masticatio; hanc autem superficiem eius inferioris etiam cum cūte mery et interiore per se nota; quod eadem pellicula cōtinua cooperit linguam et mery et stomachum vti ait pin. tertius. 6. cap. primo. Et inde est quod vomitus pueros et tactu radice lingua cuius dicitur vel pena. Et panniculosa est et circum lingua est punctum cuius pānulo coloris est et visus ad mery et tūm vti ait pin. ibi. Et est talis colligatio eius cuius non tremor labij inferioris tūm signi fieri attendere vomitu. Ibi est ergo mirandum si stomachus bebat oris vni aliquā digerere. Attende itē circa secundam rationem quod in radice lingua sunt duo officia quod dicunt fontis saluæ et hauritoria saluæ quorum officij est cōferre et cōtinguere quod effundunt saluam humiditatem super linguam et potior est; hec bōditas est velut aqua sūper pharyngem partim in hunc gentium et subterit per ebullit; et inde accēdens ad vires fontes partim a crebris defendens ad os per somina et cōstentia in ore collator. Et vltius res signi est quod hūmides humidum et reumaticum et rebus in saliva supabundant; sunt hūmides pūdit stomachū cūte bibuli et fructus ad os affat cōferre. Cuius signi salua fereperit in sui digone aliā naturam calorem et calidū imbeccat vūz in sua resolutio est et itellit vūz dentibus mo-

lulus substantia liquida similis prafine in spiffitudine ⁊ etiā in colore: vt onē
dicit anabarro: bilius q. p. l. hanc fbas fignificat: fciolimus p. m. fignificat bu. vt
dicit alibi trac. 3. mēto. 192. ⁊ q. bilius est quēda res fub aliter differētia a cibis
extra: idē digeffio in fto est ya digō ⁊ pfecta: q. fbaliter trāfmūta: ⁊ iō dicit
intra: idē digōne digerit. **Q**uōbitā fci fmo: trāfmūta: an ciboz in bilis
an chili in fanguinē: vt dicit q. cū absolute pferant fiffe trāfmūtationes vna
nō ē maiot alia: q. vtrazq. est fub alio trāfmūta.

Alio pferant euz com
parant in fuis terminis a
qibus ⁊ ad quos ⁊ eōtra:
⁊ hoc mōt maiot: trāf
mūtao bilis in chili q.
in chili in fanguinē: et
q. magis diffat forma ci
li a foma ciboz q. foma
fanguinis a foma ci:
⁊ hoc quidam probant q.

rum incepit digeri est q. neq. primus
odor neq. primus fapor inuenitur in eo.
Einde postq. stomachum ingredi
tur integra digeritur digeffione: nō pro
pter stomachi ciborum tantum: fed pro
pter calorem membrorum que ipfius cir
cundant etiam a dextra quidem epar: ⁊

rum incepit digeri est q̄ neq; primus
odor neq; primus sapor inuenitur in eo.
¶ Deinde postq̄ stomachum ingredi
tur integra digeritur digestionē: nō pro
pter stomachi calorem tantum: sed pro
pter calorem membrorum que ipsū cir
cundant etiam a dextra quidem pars: et

by stoma
nutrient's

nificulusabus trahit in chiloꝝ qꝫ chylus in sanguines unde dicitur in sꝫ pluri
 bus pois durat qꝫ digit in epate ita ratio non probat pꝫ diuersitates agentiu:
 aliter posset ondi et sentas:ois n. humositas accidia qbus magis ouenit cꝫ
 sanguine. faciales fluiditates z humositates: ebaria sꝫ pluriua non habet
 similitudine cꝫ chilo. Alij dicit qꝫ vtraqꝫ distantia est equalis qꝫ vtraqꝫ eꝫ sub
 stantia z vtraqꝫ lineata: i. pꝫ nullas alia falem forma medias. Scia tꝫ qꝫ
 vtraqꝫ distantia qꝫ vtraqꝫ est substantia z vtraqꝫ lineata: vna potest eꝫ
 maior alia vel pꝫ gradus duos eos pꝫ scis fomsu ficut plus pꝫ appropinquat
 canie vulpi vel lupi qꝫ lapie canis qꝫ plantis canis vel hoc est pꝫ accidia
 difficilioꝝ amonitioꝝ sicut plus appropinquat flupa igni qꝫ lignu. Similitꝫ
 hic ocs vtru fomsu nutritur et chilo vꝫ qꝫ pꝫ de virtu. adibus: z
 quarto de regi. fan. in cꝫ cometo appo. eoz qꝫ nutritur. Amplꝫ qꝫ appo
 nitur vnigꝫ z assimilatur vne nutritis chylus est binis: vꝫ sꝫ. z de virtuti.
 naturalibus penul. cꝫ in vtraqꝫ nꝫ nutrit nisi trahat pꝫ. digones vꝫ sꝫ.
 3.º de comple. fꝫ mole opt. sunt. z vna qꝫ fomsu quantu ad tunica carno
 sas nutrit sanguines: quatuꝫ ad intrinsecas nutrit chiloꝝ: vꝫ autic. lenat
 hoc infra. de anatomia vne pote. Alia est opt. qꝫ fomsu vna nutrica
 tione nutritur et chilo quatuꝫ ad ambas tunicas: z ita opt. est Antoni pꝫ eꝫ
 vnyus etas satis pꝫ cordat scetibꝫ opt. pꝫ fꝫ mꝫ pmo pꝫ sꝫ. z eꝫ eꝫ. z coll. sꝫ.
 quoz dicit et intentione. Probat rōibus quatuꝫ qꝫ pna fomsu non nutrit
 et chiloꝝ tꝫ egredite chilo de fomsu ad epar maior est fames qꝫ pꝫ sꝫ
 pꝫ qꝫ pꝫ pꝫ fames erat facta resolutio z mꝫ cꝫ fmsu z postqꝫ est factus
 z exta sꝫ adpne mꝫ z facta resolutio: igni maior: fames. Sꝫ dꝫ tꝫ chylus
 est similis flegore et illo nutrita: qꝫ nota: an. qꝫ est: similis in sba z colo
 re: qꝫ fit similis in colore appꝫ ad sensu sꝫ in sba qꝫ alia sꝫ sꝫ coloris est
 ociosa. Terna rō fmsu non nutrit chilo sequitur 3.º inueniencia: pꝫ qꝫ tꝫ
 qꝫ mēba in sba. fomsu z epar vnu traheret z reliquo qꝫ vꝫ inueniencie:
 2.º qꝫ tꝫ vꝫ inueniencie fanguis qꝫ ad se trahit fmsu miscebit chilo qꝫ
 trahit epar. Tercia inueniencia: qꝫ tꝫ epar fmsu traheret z expelleret qꝫ tra
 hit chylum a sꝫ z expellit ad fin sanguine. Quarta ratio fomsu non nutrit
 chilo femp alia a fomsu exire corruptu: qꝫ pꝫ qꝫ omne qꝫ ad alio eꝫ

pellitur vel expellitur vt superfluum in quāto sui nutritiua vt in malignis & superfluum in quali. Quinta ratio stomachus nō potest nutrire ex eo q̄ transiit terminū decoctionis sibi proportionali. conuenientia huius fomesci est citius est factus sanguis iam transiit terminū decoctionis sue & sibi conuenientis: que est prima decoctio. Sexta ratio potest intelligi ab Auro. tibi conuenientis imperfectus vt stomachus nutritur nutrimento minus perfecto vt chylus. *lib. 4. c. 4. quidē dicitur p. 4.*

a sinistra splen. Splen naq; calefacit nō
propter sui subān: sed pp arterias & ve-
nas multas que i eo sunt. Et ab antero-
ri quides est zirrū adipinū quod cito su-
scipit calores cā adipis & ad stomachum
reducit. Et superius quides eo: median-
te diaphragmate ab eo calefacto.

rationem nostram. Stomachus indiget chilo pro corpore chili et non pro qualitate chili: ergo non nutritur chilo: consuetudo videtur nota: quia corpore non indigemus nisi ut reponatur corpus: hoc est nutrire: antecedens probatur ex simili modo. Et probatur in libro de vitalitate respiratoria: quod aerem non egenus pro corpore fieri pro qualitate: nam si chilo egeremus pro qualitate et non pro corpore: tunc acquisita qualitate in stomacho verbi gratia. Et alacritas eo tempore famis cessaret appetitus: et esset salubritas non ponamus opinio nem plurimum antiquorum: quia credimus verum: licet non sit demonstrabile: si probabile est in duobus conclusioibus: prima quod stomachus vera nutritioe nutritur sanguine et non chilo: ratio eadem est materia nutritiois et generationis: sed generatur in vitro ex sanguine secundum omnem partem: stomacho enim ex sanguine fit ergo nutritio erit ex sanguine. Si ratio potest solvi de cendo quod sanguis est qui generatur stomachus astrictum a spermate in subum quamdam chilosam: ex quo fit stomachus: hoc solutio non querat intentionem sed posset quod si sublevari non eius verum si sanguis qui immediate fitus fit ex chilo fiat immediate salus et potest ab agere etiam ex de sanguine facere nunc et ex quo fit etiam transfusum sanguinem de forma in forma ut facit nunc. Sed si infans in vitro nutritur multis modis sanguinem et extra verum multo magis: quia et ex quo fit sicut in omnibus partibus perfissime nutritur ab. Sufficienter adduci ab alijs: sic opinantibus. Et ratio ratio est quod si bove et una forma:igit eius et una materia: aut igitur solus salus et non nutritio sanguinis et non nutritio. Amplius: modum quod si nutritio a sanguinis similitudo nutritum sanguinem: esset salus multo magis: pleneque a quatuor rationibus sunt subleves in non fide facit. Sed a conclusio erit quod stomachus nutritioe non vera nutritur chilo. salua parte lili quam pro se accipit: opus igitur scire que nutritio de non vera. Et ratio: quia nutritio vera est quia nutrimentum videtur in forma substantiali: quia nutritio de hoc modo sanguis nutriti solus: videtur non vera quia nutritus delectat in nutrimento et alicuiusmodi qualitates ab eius presentia et appropinquatione recipit nutritio: non in ideoles forma recipit nutritum: sed semper sal distinctum recipit a nutritio: talis nutritio vocat ab aere: hoc nutritio attinet qualiter: quod con sultum in acquisitione qualitates: non subum forma. Nutritio autem vera videtur

Jacobus

laribus ad instar manus multoties vt melius manifestent rationabiliter cibum de
in masticatione acquirere aliquā odorem. ¶ Et deinde tertio circa tertia ratio
nes quā pncipio hō non approbat nec reprobat; allegat; et alij dicitur. Et di
perunt qdas c. 7. q. Sal. hāc rōnem facit tertio de virtutibus nālibus tra. scri
bens. ¶ Que vti in oest ita dicit cibis. transire qdē facit manifeste et in
alteram speciem. Dices autē vtiq; in derelictio in distantia dentium cibaria
z permanentibus per totam notam. Nōq; enim panis certissime quides pa
res nōq; caro qd caro efficit fert qdem hoc tale quale z animalis os. ¶ Et
dicit aliquis nō est mirū de cibarijs que manuscripti inter dentes tota nocte fi
sint alterata z odore z sapore sed hoc nō sequitur qz masticata recēt simi
ter alterata sint. Die qz immo magis qz masticata plura lingua tacta cū
z possidet aliquid de virtute digestiva: z plus de salua fuit eis incorporat z in
lingua cōmixta fuerunt. Et id afferit Sal. in predicto libro dicens. S. masticata
ita frumeta: hec qdā prīmū pleguinate idest salua infundunt z cōmāstatur
itaq; amplius transfunduntur susceperunt his que in vacuis regionibus
dentium incuncta sunt sicutq; transfundit masticat nō transfundit magis alte
rata. ¶ Et rursum quibz inflabit. qm de lenteria d. qz est fluxus ventris in
d cibis vti in eisdē qualitate z gstitate qbus affumpsi est vt ait Sal. cōmē
to. 11. quare pū illo appo. Quibus vētes lenteria. Non mutatur cibū
species z qualitates nec in masticatione nec in trāsglūtione. Die qz illud dicitur
de lenteria vel intelligitur de solibilibus z bibilibus nō recipiunt mastic
tiones: vel de cibis masticatis z transfunditis ita qdāq; masticati fuerunt z
transglutiti nō sunt pēse lenteria digestionē sensibiles in stomacho
qd labitur inferius stomacho neque ita retinere eos: vel ppter pusillas aut
excoitationes aliquā in typis sufficere: vel ppter plegma lubrico. ¶ Et
tende quarto circa rationes scdm qz nō solū in maturatione clauonis salua
hōis odest ēt facit participem in mātatione humane complexionis: immo etiā
in curatione impemgit z interfectione fociptionis eius super os emittitur: z
alij partus venenosū alitibus vel moris infert vel multū nocet. Iuxta illud
Sal. de virtutibus nālibus. c. 7. § tibi digestas magnitudinem alterantia id
ē in ore cibarios si frumeta masticata imponeris in digestis dōcimbis id
ē tumulos vel apoplethias: videlicet os citissime alterantes se z coque
resistit tale cū in aqua fermentatū fuerit apert potēz: z ne miteris. Nam
quidē hoc plegma qd sū os. salua z lichynosis idest impetiguum est co
ra z fociopnes intermitit oestum z multa pololurū idest venenum mittentis
feraribus quides mō interfect: hās autē postea vniuersas: dēntes nōc mul
¶ Et deinde c. 7. ¶ In feda particula dicit qz polūz virtutibus stomā
chum ingreditur digeritur tibi digestionē integrā: nō solū virtute caloris fo
nia z sūfficit: coctis pncipio: sibi anterior. Et qz possit obire de plene q
nō inuat fō calore digestionē stomachi cū fit receptaculū melācolie frigide
nutritus ipsius. Et respondet pncipio buctate obiectiōnis dōis. Splen nāq;
calefacit cū non pter substantias: sed ppter arterias z venas nālibus qz in
tibi digestionē integra. Itā in infelicioibus rursum digeritur: z in hoc cōple
tur digestio pma. Iuxta illud Sal. de vilitate parti. c. 1. de infelicio dicit

De partibus

[illegible]

Quilq; nutrien

Eūq̃ nutriēs in primis digeritur sic
sua essentia i multis animalibus auxilio
eius quod ei admiscetur de eo quod bi
buitur: plerūq̃ spiritus est substantia liq
da prae in spissitudine similis. **E**u
iadē eius subtile a stomacho et inextēsa
atrabitur et per vias venarum que me-

caloris stomachicum autem illa pars chyli absconditur et pate rapiente a stomacho trabuntur membris vel virtute melancolicis expellunt illam vel accipiente alium rei acetosum tunc cessat illa bona dispositio organi et inducitur mala: verbi gratia: quedam frigiditas et asperitas et tunc videramus citius vel reponitur bona dispositio partium: cum igitur homo comedit flatu aliqua pars chyli aliquoties transmutata inducit aliquid bonas dispositiones vni-

seraice vocantur impellitur que sunt ve
ne subtiles dure omnibus intestinis cō
tinue. Cūq; per eas impellitur ad venaz
peruenit que epatis porta nūcupatur ⁊
penetrat in epar in diuisiōibus ⁊ ramis
porte intrantibus ⁊ se minuantibus ⁊
subtiliantibus ad modum capillozum

ribus que cessabunt meliori facto chylor: propter hoc chylosus & male inas-
sitatus fames non cito cessat: q̄ non cito fit chylus conueniens aut aliqd fides
loco chyli & propter hoc accedit ad mouendo illus chylus & corumpendo illum
calorem causant appetitum quāuis homo cibo non indiget: sed mel lius
absterget: quia facit calores illi confimiles: ideo non fit talis appetit⁹ & hoc
requirit diffusit tractatu illo. Ad secundū dicendū q̄ chylus in colore & vir-
tutē habet similitudinē illi. conuenientias cum stomacho quas non habebat
ante sed hoc non sufficit nisi fiat sanguis. Ad tertiū dicendū q̄ illa tria sunt
conuenientia: par enim inquantum trahit chylus a stomacho: stomachus po-
tem nutritiōe trahit sanguinē ab epate: & pro delectatione trahit chyli par-
tem sibi debitā. Similiter per eandem viam qua trahit stomachus sanguinē
epar trahit chylus: unde Aristoteli quod de vitulitate partus. 23. capi. Admiran-
tur aliqui q̄ per venas per quas aia dosia. redditō nutrimenti ad stomacho
d̄ par facta est: per eas rursus retro venit sanguis benignus &c. Tertius in
conueniens est inconueniens vt p̄o. Ad quartū dicendū chylus qui exiit
stomacho est superfluous in quantitate & quodāmodo in qualitate: accipit enim
stomachus partes magis conuenientes pro inductione & conseruatione qua-
litatis illius qua fiat non famelicus: non tamen sequitur ergo illud vere ut
sit. Ad quintū dicendū q̄ chylus facit sanguis est in termino conueniens
et de cetero non pro nutrimento. Ad sextū dicendū q̄ imperfecti nutrimē-
tum est sanguis habens de frigidis partibus stomacho conformibus. Amplius
querimus ab Aui. quomodo nutritur intestinus grossius q̄ est multo im-
perfectus stomacho q̄ stomachus epate aut non minus. Ad nostras ratio-
nes dicendū q̄ stomachus non indiget chilo pro corpore chyli. vt corpore
partem substantialem reponat sed indiget pro corpore dantis talem qualitatē
quales nulli corpore potest dare nisi chyli perfectus qui perfecte dat vel im-
perfectus qui incipit dare & hoc fit breuiter dicta.

[illegible]

Jacobus

¶ Cuius nutritio sic. ¶ In tertia particula dicit princeps quod quando nutritio digeritur in panem in prima digestionis via elementa id est fia substantia fit plerisque chilus in multitudine potius sub committi. Et est chilus substantia liquida similis prout in ipse dicitur. ¶ Attende primo quod chilus grece lre dicitur chilus: quandoq; hilus per il. melius tamen per chylus scilicet dicitur: et chilus dicitur quod siccus: unde etiam in stomacho dicitur chilus dicitur a similitudine fucci prout: a chilo vtyachilon dicit quod fit de ficis. Et Serapion de scribit chilon quod est siccus cibor. ¶ Attende secundo quod liqui cibis ficut calotia v bodia per se possunt fieri chilus sine potu adiutorio: tunc etiam panis a alia cibaria solida cum adiutorio huiusmodi reperit in stomacho possunt in chylum converti sicut aliquid sui sine potu auxilio. Solebant enim vnum viri sobrii v prociandi panium agere cum pane solo non superbibere: et ita transire vix nonnulli insensando agere cum tunc balneatorum. Ita refert de fecit Salernus. b. de regimine sanitatis dicens. Nonne igitur affum facere ipse ego sicut quicquid dicit non pigritat: et ratio incipit balneari propter infirmitas visitationes vel potest fieri publicae digestionem. Supponatur quidem dies sicut quem hoc fit. scilicet horarum equinoctialium: sperare vero circa decima horam coepit per curationem faciendam esse. Secundum hanc suppositionem visum est multum cibam quam scilicet aut solus esse cibor simplicissimus quod est panis solus eo quidem ipse ita gestit. Quamvis vero non sument panem comedere solum sine aliquo pulmento: sed aut cum glandibus vel cum aliis fructibus vel sale. Deinde bibunt quidam commisso autem non bibi vix in tali cibor: solum comedebant panem. Et ea quia sobrietas nobis offenditur: et ad propositum quod panis solus dicitur potius sine adiutorio potus. ¶ Attende tertio quod signatur dicitur fit plerisque chilus: nam interdum nutritio non vnum in chilum sed vel enomitur vel sub dicitur indigestus scilicet quando est abominabilis vel pigritus vel minime nutritivus: vel quando stomachus est relaxatus. ¶ Attende quarto quod notatur dicitur princeps in pluribus animalibus propterea quod quedam sunt animalia que non possunt: in talibus nutritio fit chilus absq; auxilio potus. ¶ Attende quinto quod cum chilus in similitudinem comparat prout per primum debet intelligi sicut hodierni expressus cum talia aqua: ita sicut a modernis dicitur hocdem mundatus

z ab antiqua p̄isana colata. Distingunt enim duplicem p̄isanam colatam. s. z non colatam: per colatam intelligentes dictum succum. Et per non colatam hordei integrum cum aqua coctum. Aqua vero decoctionis hordei non vocant p̄isanam vt nos: sed aquam hordei.

[illegible]

360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871

bio copulant. si testino et subtilis q. ote a subtilibus venis epatis et ista aut
phtur pota que nō est vna vena sed. 5. Quarto accipimus que est vbi post
rio vne porte ad venas supiorē glibi que dī vena chylisam rami capillares
vnius occurrunt ramis capillaribus alterius hoc aut ano non appetet ar
gumentabile: cū n. ramos vtriusq. vne videamus ad ramos rāz puos q. effu
gunt vsum nrmisq. facit sunt ex ramis vtriusq. vne rami capillares et in
visibiles: hoc qd est cōte

occurrentibus osificis diuisionuz radi
cū vne que a gibbo epatis ascendit. Et
non facit ipsum penetrare in ipsas coan
gustatiōes nisi melior commixtio aque

det non possit nutrire vnde. Al. supra dixit q. sanguis est calidus post spūs et
co. 15 in epate generetur pp. calorem cordis. Quinta rō idem dat formā et ma
teriaz ergo generat sanguinē qui est māns et notū: q. sicut generatio gene
rat formā et mān vnde generat cōpositū et non formā in mā v. ēmentator
7. methaphi. pmento. 26. et 12. metha. pmen. 20. similiter dāno formā. 1. rez. 15
mitem forme vī dare et mān et sēm illius: co. aut dat formā. 1. spūm qui est si

bibite supra id q. idiget corpus. Cū
ergo in istarum venarum villis diuidi
tur fit quasi epar totaliter tangat buius
chili totalitatem: et propter illud tunc

cut forma igitur dabit san
guinem: Sal. vero opinio
et oim medicorū q. ge
neratio sanguis fit i epate
vt appet. 4. de vili. pū: et
5. ca. de vili. et sba epatis.
rōnes que possunt colligi
ab eo. 3. sunt: prima sup

fluitas sanguinis vt colera et melancolia hīs suas formas in epate: et per pna
ab epate: pna est notā: q. idē est agens dōs formā iunatio et noctiuo et simul
datur illos forma: aīo p: q. splen et cilia fellis trahunt ab epate: et ex hac rō
ne inferitur quedā pclusio q. sanguis recipit formā sanguinis in cōcano epar
tiorō q. melancolia in pcano hīs forma: ergo sanguis: pna est notā: aīo p:
q. splen fugit illā a pcano vt ostendit ano. Sēda rō ibi generat sanguis vbi to
tū patitur a toto et vbi morat sed in epate est hoc et nō in corde vtrāq. boz
mēbz ostendit. Tertia rō aliq. pars sanguinis pna vadit ad nutriendū quā
vadit ad cōuergo nō fit a corde vel in corde: pna est notā: aīo p: q. a cōcano
epatis vadit sanguis nutritio sēm et splen vī ano ostendit. Quarta rō pot. cōci
pi a Sal. 5. de inuamēto mēbz et tū sanguis est magis similis epari q. cor
di: igitur generat in epate et est ca. 3. et est ca. 4. de vili. pūm cap. de sba epar
tis: epar est sanguis ingrossatus a calido vt ibidē. Itanc pūm cap. de sba epar
tis: sic epar generat sanguinē q. dat sanguinē formā substantiales sanguines
quā circūscribimus per colorē ruberū saporē dulcē et bonū odorē: et tūq. co
nerat sanguinē dicit primo: q. epar nō generat illū nisi cū recipit calorem a cor
de: ideo epar vendicat a corde in hac generatione: sō q. sanguis ille ascen
dens versus cor supra epar recipit vltiorē pfectionē accidentale et fit magis
digestus et magis calidus quā epar fecerit illū: tū pot. nutrire mēba cū
pūm nō possit solo calore ab epate vato et hoc intellet Sal. lib. 4. de vili. ta.
partū. 6. ca. 7. lib. de inuamēto mēbz. Sēda rō dicitur an pccūm est q. al
quo sanguis vadit ad splen et sēm nutriendū q. nō accidit ad gibbū epar
tis nec ad cor. Dicendū q. perficit a corde per calorem multarū arteriarū
quas associat venis portantibus illū sanguinē. Ex his cessant rōnes. Tertia
pūm probat q. fit principū sanguinis vt hīs dīspōsio quā potest nutrire. Ad
secundā negaret medicus q. cor fit principū venarū. Ad tertiā diceret mē
dicus q. ratio arguit oppositū. Quarta rōnes pccūm. Ad quā negat aīo
per dicta sua sō collig. mater enim dat in mān tū et non formā: qd aut sermo
neis illi metaphisici debeant intelligi nō est pfectio speculationis. Ad Aristo.
dicendū q. intelligit cor esse principū sanguinis modo quo dicitur est. Ad rō
nem cū dicitur cor esse maxime sanguinis dicendū q. verū est sanguine vltima
perfectione sanguinea disposito. Quidā aut hoies pance pfectionis dicere
splen esse principū generationis sanguinis per quādam autocritatem Sal.
in lib. de inuamēto anhelitus in fine vbi ponit q. splen sicut epar trahit vlti
cum cibi ab intestinis: ideo vult q. sple potest dici finitum epar. Nō dī
camus pna hoc: q. Aristo. sō de ptyoia lib. 10. cap. que aut intus et 3. de parti
bus lib. 10. de his autem viciis lib. 10. de vilitate partium: 5. in cap.
de splene: vult q. splen fit membrū in mundiciā melancoliam a sanguine
facto in epate. Amplius Aristo. vult q. nō in obus sanguine animalibus est
splen: tūo in quibusdā est solum signus splenis: fatius igitur dicere splen
esse finitū sanguinis. Sermones aut multi qui ponunt in libello de inuamē
to anhelitus sunt inibi suspēti: et credo libid non fuisse Sal. 1. volumus sal

Jacobus

etans de mēfaceria. c. de forma epatis ait. Ex his autem concavitate cāna
lio quādā nāscit que porta vocat epatis cuius figura vne tenet similitudinē
sanguinē vero nō tenet: hec. Rasis. Quā igitur officiū venarū idē deferre san
guinem et mēfaceria non deferunt ipsum sed chylū: propterea Rasis nō dicit
mēfaceria esse venas: sed hec diuersitas est dīstacta in quā dīo. Cū dē
tertio q. octo funt mēfaceria: quā vna infigit fundo sōi ad chylū ab eo tra
hendū ad epar: plures ex alijs infigunt intestinis: vt pūne trahant illud
quod de chilo transit ad intestina: ita q. nullum est ex fex intestinis cui non in
figatur aliqua mēfaceria vel alijs ramus alicuius epar. Sed queret aliquis
quare nō est vnica via ampla deferens chylū a sō ad epar sicut est via ampla
fex bypophagna deferens cibū et potus ab ore in sōm. Dic q. cā est quadru
plex. Prima vt id quod ex cibo nō fuit in sō complete chylorum paulatim
desiue per intestina pfecte chylifetur et successe fugat a mēfaceria. Sēda
est vt sō valeat diuina stare sine cibo erucando totū humidū nutrimentale
qd est in cibis assumptis qū q. Si. n. esset vnica ampla via a sō ad epar: et nō
esset mēfaceria applicate intestinis postq. grosse partes cibi recepit essent in
intestinis nulla vltima ex eis humiditas fugeretur. Tertia est ne tempore sa
nis grosse partes alique cibi per tales amplā viā trāferret ad venas capilla
res epatis oppilates ipsum quēadmodū fit de vino dulci bibito. Apūs. n. dicit
tur oppilare epar q. dilectū ab eo cūm grosse pūbus eius anteq. fit digestus
trahitur ab epate. Quarta est vt chylus in ptes pūas per mēfacerias diuisio
penetret melius per virtutē digestiua mēfaceriaz et capiat in eis sēde digestio
nis et sanguinationis infusum: in ipso. n. incipit sē digestio. Iuxta illud Sal.
5. de inuamēto mēbz ad pūm. de co. pūbus mēfaceriaz dīcentis. Et nō sunt
facta sufficiētia ad reddēdū cibum epari mī: sed etiaz sunt facta ad trahēdū
dum sibi cibū ex sō et auteq. emittant pparant ipsum et alterant ipsum al
teratione pūpina ad alterationē epatis: qm natura hāz venarū est similis na
ture epatis. Solutio resignū est q. in flugu vētrē ex oppilatione epatis i quo
chylus regurgitat ex mēfaceria ad intestina mā deosum expens est sicut lotu
ra carnis lūm rubedine aliqua sanguinis participat: nō sic autē moratur et
vbi in pphago vt aliqua capiat ibi digestione: primo q. dū coartat viā
anhelitus sō q. comunicatio sursum vaporibus redderet os fetidū. Cū dē
de quarto circa fectū q. oēs mēfacerie prope epar cōiunguntur et cōmūnt
in vna grossa eēte a cōcavitate epatis: sicut rami arboris cōiunguntur in trū
co vno. Dicitur autē hec vena porta: q. per eam sicut per portā chylus intrat
epar: et dimittit hec vena pūm dum dimittit epar in quinq. ramos q. sunt
eī: sicut radice: a quilibet eorum diuidetur in ramulis qui sunt vt fila radi
um: hanc diuisionē venarū vīs fere ad minimas capillares vna cum
tenuitate maxima suarū tunicarū ordinat natura quatinus virtus par

De partibus

tium carnis: omni epatis in quibus residet pāo sanguificandi vigorofius ope
tur in partes chili diuisas per venulas singulas. Cū queret alijs ad quid
vniat nā mēfacerias in vena porta cum rursus eas diuidere oporteat i mul
tos ramulos subintrādo epar: facilius. n. videbat esse vt octo mēfacerie epar
ti applicarent et in ipsum diuiderent. Itanc gōnem mouet et solut Sal. 4. de
vili. pū. ca. 3. dicens. Incipendū aut pfectionē ab hinc vtrū melius erat
multas produccō venas ex multis pūbus epatis ad vnaquāq. subiacentis
pūculari vna producere: aut regione vna viceris idoneam eligēdo magnas
quidē extrahi vna: et aut alias velut ex stipite ramos producere. Adibi gdes
videt hoc fore melius: nō sōli. n. ipse ad longe pūne debetibus venis non
erat tūti mox a principio esse subiles. Sēda etiā epar inultas epiphyses. i. ex
plantationes et pforationes hīe nō erat melius: sed manifestū qm vndiq. gde
regi tunica tensa melius erat et. Quas autē esse oēs epiphyses. i. explantationes
venarū sōtū supra qdē pcauer: deosum aut eius qd ad porta: hec Sal. Cū
tende. 5. q. vena porta epatis a finis sē pccavitate epatis qd est verus sōm et in
testina et vena cōcava epatis a gibboitate epatis qd est verus sōm et in
testina: tūct venarū nō pūllantur pūcipales a gūbe cetera vne que sunt extra
epar originē capiunt. Itā a porta exiunt octo mēfacerie et a vena pcaua reliq.
oēs que ferunt sanguinē per totū corpus. Et hi duo trāci suā pūas radice
hīc diffeminatas in sba epatis tūc adiuuēt applicatas q. extrinsecas oīus
filoz radice vne cōiungunt sine medio extrinsecas filoz radice vne pca
ue et in illis filis fit ex chilo chylus abfz hoc q. creat venas: id vult pūm.
in sba dīcēs. Et penetrat in epar in diuisiōibus et ramis potē intratibus et se
minatibus et subtilibus ad modū capilloz occurrētibus officijs diuisio
num radice que a gibbo epatis ascēdit. Cū dē dē pto circa epar tūm q. non sō
luz cōmittio aq. bibite facit chylū penetrare capillares venas epatis q. notat
pū. angustationes: et tūc relig. potus puta vini cernis a cetera lac potē et si
milia: imo etiā fructus cōmestoz aquosoz: ita q. sō sub aq. bīc pū. intelligit.
Et forte aqua solā epipst q. in lege machometi vne et actū penetrat.
Cū dē. 7. q. cōmixtio aq. bibite q. indiget corpus pter qd actū penetrat
dīgonē et pūbeat caloz nīm eleuari et supbie de pccare radicale humidū:
fz vltā hāc quantitatē necessaria est alia aquositas facit trāfere chylū p anfra
ctus epatis que cū trāfuerit epar desunt ad reneo vesicā et vīrgā et extrapelli
tur sub forma vrine et sepe hec est maior pūma.

Cū ergo rē. Cū pūm pte dicit q. qm chylus diuidit in villis. i. filis capil
laribus istaz venarū. i. vne porte et vne cōcave fit ac si epar tūct tota
liter totalitatem. i. totā sbam hūmū chylū: pūm talem pccatum est opatio epar
tis in chylū vepmēto: i. impetozio et fortior. i. vigoroso et veloci. i. citius
facta

nare sermones illos dicamus qd licet splen aliquid succi. i. chili trahat ab inte
stimo: non tñ ex illo facit sanguinē: s; ex eo impropie nutritur. Gal. u. 4. de vit
lita. p. 18. ca. vult qd eas arterie terminant ad intestina & aliqd cibi ab eis
sumunt: splē ē pōtō: epar finitū nō q; sanguinē faciat s; q; sanguine mul
to in magnis venis & arterijs abūdat: in omni aut cum dicit q; chylus cognit
in epate: ostendit q; res resiliunt ex hac decoctione. Considerandū fm̄ Ainto. q; in

eius operatio est vehemētiō: & fortior:
& velocior: & tunc coquitur. ¶ In om
ni autem decoctione que est huiusmo
di est res que est sicut spuma: & res que
est sicut hypostasis: & res fortasse erit

decoctio cuiuslibet rei os
segregare supflū vt dicit
elle intēdēs Ainto. 4. me
th. 2. Gal. 2. de virtū. nālī.
& cā est: q; res que digerit
h; in se supfluitates per q; s;
fritat forme introducende
in decoctionem: s; est h; i;
mul nō indigeret transmu
tante. Nos dicamus q; patēs pōt resistere agēti per gradus forme q;uis non
per ptes oīno indispōtas receptioni forme: s; aliqd digestibile est tale ē cā:
būm: vt postea de hoc dicimus: chylus aut cū sit eterogeneus vt etiā sen
sus ostendit aliqd ptes aptas incendi & aptas resistere vt s; in decoctione
z aptas ptes: s; Ainto. nō dicit absolute in omni decoctione: s; addit que est hu
ius. i. in decoctione chili & rerū hūi similium etrogenarū. Conclatō: tñ dñā
29. dicit in oī decoctione que est hūi que est s; istanea: s; dices que digō ē ista:
an pēpāsan ephefēan opōfōs. Dm̄ q; digestio chili in epate pōt oībus
huī affimilari: tota simul possit similari pēpāsi multū elixari q; decoctio oīs
sitū hūmido quōdā aqūo qd sepat in vinā. Considerandū sicut spuma q;
cholera rubra nālō nō est spuma vt supra diximus. Dubitat que cholera
ru. nālā est ista vt supra de ea est facta mētiō. S; dubitat que metancho
la mala est ista: dubitat etiā an in dispōne sanitatis possint ista fieri. Dicam⁹
q; hōie exīstē fano tū in eius epate generant humores nālōs possibile est aliqd
partē sanguinis trāsire terminū decoctionis: hoc q; hō ē calidi epatis nālī
ter & tunc est calefactus calefactio maior nālī que sibi sit possibīl intra la
titudinē sanitatis: sanguis est aliqd infusum aptus q; factus est vincto
s; carnis illius: s; sanguis qui sup cogit p subtilis sit cholera rubra ma
la de qua dixi supra q; dicit: s; illa qd ē eius generatio magis erit ab epate: p
s; aut cōfō ē melācholia adusta de qua ibidē dixi & etiā cū loquebat de spe
bus male cholere nigrez quēdamōdō imaginamus hanc cholera inaturalē
& hāc melācholiā posse fieri ex aliq; pte sanguinis sup exceptis: poteo una
gnari eam fieri ex aliq; pte cholere: fieri aut illā melācholiā ex aduisione me
lanchole in dispōne sanitatis s; sit loquūq; nō tñ credo esse impossibīl: q;
san nō erit bō in vna generatione hūi. s; forsan in longo tpe multis & multis
generatio reuolutio hūi. Considerandū etiā q; hanc cholera rebeas
malā & malā melācholiā quas ptingit generari in dispōne sanitatis nos de
bemus intelligere esse paucā que cū multiplicat facit cadere in egritudinē
quā p pncipiū qd ab illa mala cholera rubra vel nigra. Dubitat vtrū ge
neratio hūi alioz a sanguine sit necessaria. Dm̄ q; generatio hūi alioz a sanguine
nō pte necessaria: s; hūi: pmo pte generatio a nā erit sanguis cū
sit magis pueniēs q; pmo. S; generatio alioz hūi est necessaria p se q;
etiā sunt necessaria. pmo hūi: non tñ eoz generatio est necessaria p sicut
sanguis q; pncipiū p pncipalē finē qui est nutritio nō includunt inū vt par
ticipant sanguine & sanguis stat eis sicut pfectio & forma. Dubitat. 3. quare
Ainto. loquū de generatione hūi pntiē ad aduisionē & loquū de generatio
ne pblegmatis dicit: fortasse. Appet. n. q; hoc aduerbiū dubitandi fortasse:
aut refert ad generationē aduise rei & ad generatiōis rei diminutē decoctē: q;
appet per dñū dñā q; statz trāsūit cūz dicit aut que aduise cūi rident
alia aut vt p. Dicit Ainto. cū sua dicta affumabunt q; pblegmatis necessitas
est ex finem: non aut ex cōi mēne: ex cōi agente siue decoctione: ex cōi etiā mā
non resiliunt nisi. 3. hūi. Cholera rubra: nālō sanguis & melācholia: s; ex
cōi decoctione: h; tñ pblegma necessitatē ex nā p pncipiū: q; sicut ex chilo cho
lerico sit cholera ita ex pblegmato sit pblegma: & sic de alijs: h; tñ pblegma

necessitatem ex agente pmo siue decoctione: p pncipiū: q; sicut epar calidū mul
tiplicat cholera sic epar siigidū pblegma loquēs igit Ainto. de generatiōe pbleg
matis dicit fortasse q; accedit decoctioni cōi: & materie cōi q; generetur pbleg
ma. Nos dicamus pmo ptra Ainto. q; si necessitas pblegmatis respectu cho
lere & melie est necessitas & finis necessarius: in generatione pblegmatis q; in
generatiōe illoz: ergo minus dubitative poterat Ainto. loq; de gñatione pbleg/
matis q; alioz cū finis sit

cum eis aut que ad aduisionem perue
nit: si decoctio superflua fuerit: aut rea
que non est bene cocta: si decoctio fue
rit minor q; debet. Spuma autem est
cholera rubra: & hypostasis est melan

cog vnde sit cholera & p apta residere vt s; vnde sit melia & p apta pfecte
cog vnde sit sanguis: s; sit in eo est p apta diminute cog q; a viscosa grossa vn
de sit pblegma. Amplius hec p apta fieri pblegma multū vt repiri in chilo
cū chylus tendit ad nām pblegmatis: vt intelligit. 3. can. sen. 13. ca. de egritu/
dinibus s; dicit. Tercio appet q; necessitas pblegmatis est ex pte cōi decoctio:
q; sicut ex decoctione cōi h; aliq; p qd supflue decoquat ita vt q; habeat ali
qua p q; diminute decoquat. Quarto cōfessio Ainto. oībus que dicit aduise.
Dubitat quare cū loquebat de generatione cholere & melie locutus nō est de
generatiōe pblegmatis: s; simul loq; de generatione pblegmatis & cholere
aduise. Nos dicamus oīz hūi generatione necessaria esse in hōie sano ex mā
cōi q; ex oī cibo generant q;uis hūi: & ex oī decoctione generant q;uis humo
res & ex fine cōi. cōi necessitas vel vtilitatis oī hōi q; oīz q;uis est: est neces
sitas finis vtilitatis vt appet. Dicamus ē vniū cuiusq; hūi generatiōis
necessaria esse ex p pncipiū mā & p pncipiū decoctione siue p pncipiū agēti: nam ex cibo
vel chilo pblegmato & epate pblegmato sit pblegmatis multitudo sicut ex ci
bo vel cholero & epate cholero sit cholere multitudo: s; sit ex his generatiō
& melācholicis: s; quidā credit q; sanguinē epar plus multiplicat melācho
lias q; epar melācholicis: dicamus ē generatiōis siue multiplicatiōis vniū/
cuiusq; hūi: esse necessaria ex p pncipiū fine: & b cōi epar in sui excessu. p pncipiū
natur mēbris: in epate. n. cholero debet mēbra esse cholericā indigētia plus
cholera pro actu nutritionis q; mēbra pblegmatica: iō cholere multiplicatiō
in epate cholero est pp pncipiū. Non curamus aut si cholericus plus id
geat de cursu cholere ad intestina q; pblegmaticus: tñ certū est q; amplius cur
rit de cholera ad eius intestina: s; hic esset locus speculationis dimisse alijs:
ergo mēbra nō p pncipiū epari hō non vinit vel cū malis dispōitibus & ite
rationibus egritudinis vinit: tū aut poteo videre necessitates generatiōis &
multiplicatiōis hōi hūi: ex p pncipiū mā tñ: p pncipiū agēti: tñ: mā si chylus pbleg
maticus vadit ad epar cholericus plus pblegmatis generabit ex illo quas ex
chilo p pncipiū aut cholero i eodē epate cholero: & b est ex mā hac & sit epar
cholericus ex chilo pblegmato plus multiplicabit cholera quā epar pbleg
maticū vel p pncipiū ex chilo pblegmato eodē: hoc vigore agēti hūi. Considerandū aut q; si qua dñā pōt assignari inter cōi necessitates generatiōis
pblegmatis & generatiōis duarū cholera: est hec: nā necessitas generatiōis
cholere & melie ex mā relata ad agens hic pōt dici necessitas absoluta b mo
do q; impossibīl est q; ex talibus p pncipiū chili occurrētibus nālī epari nō ge
neretur cholera & melācholia & impossibīl est quacūq; cōtinuatiōe actio
nis q; fiat sanguis ab eodē agente: s; necessitas generatiōis pblegmatis ex
mā relata ad agens est aduisionis hōi: q; necessitas est in tanto tpe in
quā sit sanguis ex tali pte chili fieri pblegma: s; non est necessariū simplici
ter: q; circūscripta illa mēbra ipso poteo totū pblegmatis fieri sanguis dñō
poteo totū. i. totū pblegmatis inest apitudo vt fiat sanguis & ex pte sui sibi non
repugnat vt totū conuertat in sanguinē & credo q; defectio pōt euenire q; to
tū pblegma q; est factū in epate in vna decoctione trāseat per iteratas deco
ctiones in sanguinē: nec hoc corpus erit pncipiū pblegmatis: q; per dige/
t i iij

Jacobus

facta: tñne chylus coquitur. i. digerit fa digestionē. ¶ Sed hic misuratur duo
dubia. Idem est cur in epate non sunt vniū magnus venter sicut stomachus
qui totum caperet chylus & venter in chilo: vel plures ventres sicut in corde
est venter qui recipio sanguinē ab epate: venter finitū recipiens a dex
tro venter iam digerit sanguinē per viā meliā quā quidā nominant ventri
culū medii cordis. ¶ Sed dñe quā via recedunt ab epate & separant a san
guine rubra cholera & melācholia facta digestionē fa in ramis capillaribus
venę pntiē vne conque vt rez vnde ad portā an trāseat ad venā con
cauam aut per alios ab his effluent meatus infusos epati. ¶ Ad pncipiū dic q;
in epate nō est factus magnus venter in quo chylus recipiatur sicut chylus in sō
z sanguis in corde. Idem vt chylus in pias partes diuisus per venas capilla
res epatis vehemētius attingat & profundius penetretur a calore digestiōis.
Sed vt substantia carnea epatis nō maneat cōmaculata & infecta cholera
rubra & melācholia. Caro nāq; epatis cū sit mollior & porosa facilius intinge
retur & inficeret cholera & minus lauari possit vel abstergi ab ea q; substantia
penarū que est plana & polita. ¶ Sed dicit alijs quare ergo in sō & in corde
non est facta diuisio multiplex pncipiatum debentū recipere chylū in stomā
cho & sanguinē in corde. Dic quo ad sōm q; non erat bonum: q; cibi grossi
assumpit seipsum causassent illi oppilationē: chylus vero transiens ad epar
tas spoliatus est cibi grossicie. Et quo ad cor dic q; nō erat opus. Idem q; ca
lor cordis est fortissimū sufficiens penetrare fortiter & impetioe per pntia in
suis ventriculis. Sed q; p pncipiū & subtilior sanguis in epate genitū tran
sit ad ipas que facilius patit absq; eius diuisione in ptes minutas. ¶ Ad se
cundū dubiū dic q; cholera rubra & melācholia deferuntur per ramu
los aliquos radices vne pte pntiē hūi in gbus sit fa digestio & reflexio
visq; ad supflū epatis in eius pntia pte. Et ibidē epari insigunt duo canales
recipietes hūi: p pncipiū humores a dicto ramulo. Quis breuiter & succinctius
defectio cholera ab epate ad cōfessio illius. Illius lōgus & latus deponit meliā
ab epate ad splē. Et isti duo canales nō oīz sunt ab epate: s; sibi pūgnant: s;
defectio cholera oritur est a cōfessio illius: s; defectus melācholia oritur a splēne.
¶ In omni aut & c. ¶ In 3. pte dicit pmo q; in oī decoctione aliquid succi
q; dicit vnde est aliqd aduistū si decoctio fuerit supflua: aut aliqd non bene
coctū si decoctio fuerit diminuta. Sed dñ q; spuma se digōis ē cholera ru
bra & hypostasis. i. ex est melia. Et hūi humores sunt nālōs. S; ptes hūi
leo rei aduise in digestionē supflua sunt mala cholera rubra: & ptes eius gros

De partibus

se sunt melia mala nō nālō. Et illud qd est diminute coctū est pblegma. Ter
tio dicit q; illud de hoc toto. S; tota ista hūi: qd est res colata. i. dēp/
rata a dictis supfluitatibus & bī cocta. f. neq; minus neq; magis oportuno
est sanguis q; nō est subtilior q; s; p acquositate ē inmixtus que necessaria ē ad
faciendū ipsū penetrare donec intrant venā pncipiū. ¶ Querit vtrū. 4. hūi/
res sit pte in epate generant. Arguit q; nō pmo oī qd decoquit pias deco
quū diminutē & impetere q; cōple. Impossibile. n. ē q; de nō cocto penitus
fiat saluus ad pte cocti nō trāscūdo per mediū cū nā succellere pcedat in
opibus tam ex pte resistēte passū q; ex limitatione virtutis actiue q; pblegma
qd est sanguis diminutē coctus pias tpe sanguine generat q; est humor: cōple
te coctus. Idē pōt argui de sanguine q; generat pias cholera: q; sanguis est
tempore coctus & cholera supflue cocta. Tercio impossibīl est calor epatis
digestiū sit & semel tāgere ptes oīs chili: cū oī agēs pias agat in p pncipiū
q; in distans. Et in signū hūi rei quedā chili ptes enadit intacte a fa digō
ue & transeūtes in venas sunt mā hypostasis vt mēnini Gal. pmen. vli. p m
pronost. Quarto pblegma cālit sit in epate. s. dñm digō est diminuta & non
alter: vt v; p m. Inuere dū dicitz res fortasse erit cū eis aut que ad aduisionē
nē puenit si decoctio fuerit supflua: aut res que nō ē bī cocta si decoctio fue
rit minor q; s; dñm melia nō generat in epate imo est p chili terrea que
refugit opationē epatis. Intra illud Gal. 2. de virtū. nālī. c. vli. dñ. n. sufficē
ter gro: imz & terrehre & finaliter effugit trāsmutationē que in epate ad seips
trahit splēne. Sexto pias tpe est vniū q; ipsius spuma & s; p pncipiū. n. vniū
expressiō est ab vniū & pōm in vegete vel dolo: tunc paulatim spumā emit
tit & s; s; s; s; generatio humoz cōparat multo. 4. de vili. p m. Septimo
pias est lac q; castus butyri vel ferū. Mas ex lacte sunt ista: s; tñ lac cōparat
sanguinē. 2. de elemē. & ferū pblegma & castus melie. Octauo actus actiōis
sunt in patiente dispositi: vt ingit Ainto. 2. de aia. ter. 2. cū igit chylus sit p
cipaliter dispositus sanguificari & epar ex eo generare intēdat sanguinē sibi si
milē nō cholera pblegma vel meliā sequit q; sanguis pmo & pncipali gene
rabit & humores alij ex pnti. Non sicut inter cibos est aliq; pblegmatis vt
pices aliq; cholericus vt alia cepe porri alius sanguineus vt cōa & carves:
alter melācholicus: vt fabe & caulēs sic inter chilos & sic cōa ex chilo pbleg
matico generabit humor pblegmaticus: ex melico melācholicus: qui in bñ
bus simbolū faciliō est trāsitus s; de generatione ter. 15. Decimo inter epar
ta quedā sunt nata generare magis pblegma puta frigida & hūi. quedā ma
gis cholera puta calida & sicca: & ita de alijs ex pte igit pncipiū agēti pias

hiones precedentes & sequentes potest generari flegma. Alio igitur habito di-
camus qd aduerbiū dubitandi fortasse pueniēt ad diff. generationi rei aduſte
qz ptingens eſt & raro illa rem aduſta in hōie ſano generariſi aut repetat cuſ
dī aut fortasse res erit que non eſt bene cocta ſi decoctio tē. dicit hoc vt daret
intelligi qd ſi nō ſtat in termino diminute decoctionis erit ex hō ſanguis & non
flegma ſimo flegma tranſibit in ſanguine. Alio mō mō pōt dici qd h fortasse nō
repetat cū loquitur de gene-
ratione flegmatis: ſ; ſolus
ſic intelligi fortasse res erit
que puenit aduſiōi tē. aut
erit res que nō eſt bene co-
cta ſ; diminuta tē. i. qz decoctio eſt diminuta: ita qd Alii. non ponit dubitatie
flegmatis generationē. Sz tunc dubitat: qz locutus eſt de ſupflua decoctione
aduſte rei & diminuta decoctione flegmatis in vno loco: debuit. u. loq. de dimi-
nuta decoctione flegmatis cū loquebat de generatione colere nāls qd eſt res
ſupflua decocta. Dicamus qd nō hz de diminuta decoctio flegmatis reſpectu
tate decoctionis ſanguinis ſicut ſupflua decoctio colere nāls reſpectu tpa-
te decoctionis ſanguinis in eodē coſpēnas qūctiqz ſupflua gradus caloris
colere nāls tollat mūqz ex hoc remanet qd ſit ſanguis: ſed & colera diminuta:
vel chili in colera cōtribuit. Sz ſi diminuta decoctio flegmatis cōpleat ſit
ſanguis: cōpabilia pō ſunt ſupflua decoctio rei aduſte facte ex ſanguine vel
colera nāls: & diminuta decoctio flegmatis: nāls ſicut ſe hz dec diminuta deco-
ctio ad flegmatizata ſe hz decoctio ſupflua ad colera aduſta: nāls ſicut cōpleta di-
minuta decoctio flegmatis ſit ſanguis ita poſito pro poſſibili qd ſupflua adu-
ſtio remoueret ab aduſto facto a ſanguine erit ſanguis pp hocqz de hō ſit ſi lo-
cutus eſt. Tertio mō pōt dici qd cū. dicit & fortasse loqz de generatione hu-
moris ſuccellus ſi velit dicere qd fortasse dato aliquo cibo colerico incēbilis
puenit fieri colera aduſta vel melia aduſta: vt cuſ uel daf colerice: vt fo de
virtu. nāls. & fortasse ſi decoctio erit diminuta: qd datur cibis flegmatis erit
flegma. i. puenit generatio flegmatis ex cibo illo: vt Sal. i. regi. act. cōmē. 3.
¶ Dubitat. 4. vtrū humoris in epate generentur ſimul vel ſuccellus: vt ſi ſuc-
cellus eſt: flegma pūm generat cū ſit ſupflua prima viliū aial: vt lum. i.
de genea. alio. ſi ſit decoctio rei diminuta: qd datur cibis flegmatis erit
flegma. i. puenit generatio flegmatis ex cibo illo: vt Sal. i. regi. act. cōmē. 3.
¶ Dubitat. 4. vtrū humoris in epate generentur ſimul vel ſuccellus: vt ſi ſuc-
cellus eſt: flegma pūm generat cū ſit ſupflua prima viliū aial: vt lum. i.
de genea. alio. ſi ſit decoctio rei diminuta: qd datur cibis flegmatis erit
flegma. i. puenit generatio flegmatis ex cibo illo: vt Sal. i. regi. act. cōmē. 3.

cholera que ambe sunt naturales. Ad-
ſi vero ſubtile eſt mala cholera rubea: &

pteo epatis vel pteo mery ſi qd referatur ad aiam: ſine nām opantes diuerſi-
ficatur hic calor: per pūm hū. qz nā diuerſos humores intendit principaliter
tū ſanguis: deinde flegma deinde alioſi: aut referat ad ptes epatis diuerſi-
ficatur hic calor: ſicut pteo epatis diuerſificatur: ſim diuerſificatur quā ſi gene-
ratio diuerſorū humorū: in pte. n. ſupior: & intrinſeca epatis cordi. pūm quā ca-
lor generatiū humorū eſt purior: & ibi magis generat ſanguis: & in emittit
aut ſupior generat colera
in inferiori pte generatur
melicolia & flegma. Si au-
tem referatur ad mām pp
eius diuerſitate etiaz diuer-

eius ſpiffum eſt melancholia mala non
nāls: & qd non bñ coctū eſt pblegma eſt

ſificatur eius actio vt notū eſt hic. Sermo cōciliatoris qūm ad vltimū
dictū eſt cōueniens: pūm aut ſermo eſt ſuſpectus quō calor vt anime cōpa-
ratus eſt diuerſus cū anima nō ſit diuerſa in ſe nec diuerſitas inſectio in aia
naturali reali facit diuerſitate: ſed duo eſt ſermo eſt in cōueniens: in quacūqz
eius pte epatis generat vnus humor: nāls erit in eadē generat: alii vt noui eſt.
¶ Nos quōqz diſputatiōis grā tenuimus qd calor epatis ſi ſit vnus: formaliter
tū eſt quadruplex virtualiter que virtualiter eſt res ſine modi. rei in calore &
ſunt pter mām: ita qd nō ſunt fieri ſanguis ſeparatū ab alijs partibus
poſſibili qd partes chili que debent fieri ſanguis ſeparatū ab alijs partibus
& eſſent in tanta qūitate quāta eſt totus chili: ſ; in quacūqz qūitate eſt pro
portionalis agens faceret epar de illo. 4. hū. & hū. qz quatuor: virtualiter
qbus pſtat ille calor. Hoc pbabā ſic in minimo formalis carnis exite vno ca-
lore & in actu ſunt quatuor virtualitates ſicut apparet in ſequēti cap. ¶
¶ Alio opūione igit in epate poſſunt eſe 3. ſines impuſtabilis & ſimul impu-
tabilis hz cām impuſtabilis. Sed generatio ad agere. ¶ Tertio ſi chili ſactus
de fabis hz vñ ptem de qua ſit ſanguis & nō aliud: & per pūm fabē pſt vnū
partē que cōtinet vt mām illius partē chili: ſ; de totus chili ſactus de vitellis
ouorū vel carne pdis: & ſimiliter vitellus qui totus & caro tota pdis eſt cō-
ſortio: nature ſanguinis qd ſit pſta chili de fabis & qd ſit pſta illorū fabarū:
& tū ex chilo de vitellis ouorū ſunt quatuor hū. ergo hoc pcedit ex virtutibus
que ſunt in agente: ita quā opūione 2. vnus eſt dēmonſtrare: pūo qd tūc
epar eſt vnuerſale agēs: ſed hoc nō agit uſi determinet per agens pncipa-
le. Sz qd tūc ſanguis cōtinetur qd colera factia vnus eſt in tota epa-
te & attingit ſanguis: ergo cōtinetur illi in coleram. ¶ Tertio in ſis virtus fa-
ciens chilum & fecem eſt vna que hoc perficit & illud ſeparat: & ergo in epate
Ad pūm poſſet dici qd determinatio ſua eſt ex mām vel aliter qd non eſt tale
agens vnuerſale quale eſt celū: ſed quale eſt ſperma. Ad ſcōm dicendum qd
quādo epar eſt in tali diſpōne naturali calcſcata virtus eſt agere: ſ; qd cū
ſecit coleram ex chilo. Ad tertū dicendum qd non eſt ſimile qd ſino non vnus in
nutritione ſicut eſt vnus quilibet alius humor: a ſanguine: ſino eſt neceſſa-
rium ſim medicos. ¶ Nos autē poſt poſſit dicimus qd qd non multiplicamus
res ſimiles dicamus qd calor epatis eſt vnus & vnus reus factia quatuor humorū
& qd in ſe non hz diuerſitatem reale ſed ſolum neceſſitatem per cōparationē
ad diuerſam materiam: ille enim calor qui dicitur temperatus comparando
ipſus ad partē chili ſanguinabile dēſemparat comparando ipſum ad par-
tem chili incēdibile vnde ſit colera: nec opōne in calore eſt diuerſas for-
malitates qd ſunt res abſolutez ſformal hic ſermo dicto Alor. 7. metha. 2. mē.
25. vbi dicit multiplicatū generabilium ab vno agente eſſe pter diuerſita-
tem in materia. ¶ Nos autē noſtre ſunt ſubſtantes qd pſiderat: & ſimiliter ſi
ſecit coleram ex chilo. ¶ Dubitat ſexto an hū. ſpē diuerſe hz hoc eſt bene-
ter tranſeundū qd vt ſupra diximus ſpecificē diuerſitate in eundem nō facili-
ter probatur: cū cum diuerſis effectus & calorē & ſubſtātia & ſapores & odo-
res videmus in humoribus nō minores diuerſitates quā ſit diuerſitas accidē-
tiū argenti & aurū que differunt ſpecie vt qd hū. quatuor abſolutes differant
ſpē. ¶ Ad ſcōm aut eſt de 2. dēlia. dīa. 29. vbi dicit hū. pſt craticos volū. ¶ qd hū.
ſpē nō differant motus rōne tam vñ qd nō mereſ ſolutiōe. ¶ Dubitat. 7. an
chilus ſit reus ſubſtans: quā ſanguis vt qd ſit groſſior: qd & croſſioribus rebus fa-
ciens vt plurimū. ſ. de rebus maſticans. ¶ An pūm qd chilus ſit ſanguis pūm
ſi digō increſcat: vt. 1. pno. 2. 33. igit chilus erat pūm ſubſtans. ¶ Nos qd nō
a nullo inuenio dubitat. Dicamus igit qd ſimo nō eſt de chilo ſi cū fecē qd p
intestina eſt: qd talis eſt croſſior ſanguis: qd eſt hū. de chilo qd in epar pellit
& dico qd hic chilus eſt ſubtilior: ſubtilitate aquea qd ſit ſanguis: ita qd totus
hic

Jacobus

generabit vnus humor: qd aliter. ¶ Unde dicitur ſe hz chilus ad humores ge-
nerandos ſicut maſſa ſanguis ad mēbra nutritiā: ſ; certū eſt qd maſſa ſanguis
nis cito nutrit carnē & vix nutrit oſſa magna tranſmutatōe & lōga ad illud in-
digēs. ¶ Ita qd vñ ſanguis ex chilo facit ſanguis: melior vix & lōgo tpe. ¶ Qd
poſſit argui pūm. ¶ Idē eſt agens. ſ. calor epatis eadē mā. ſ. chilus generatio-
nis. 4. humor: & idē tpe applicationis agēis ad paſſiuitatē pariter genera-
bunt oēs humores. Sed ſi humor: ſuccellus generat: eſſent plures &
digōnes vtrūque pluralitātē humorū diuerſis hōis generat: qd inauditū eſt.
¶ Tertio ſi aliqui humorū pcederēt alios in gñatione: maxime ſi videretur eſſe
pblegma: cū qd ſanguis diminute coctus: ſ; ſ; facile vt calor epatis de pri-
bus chili ſubtilibus & calidis producere cito cholera qd facile eſt ei ex pri-
bus chili frigidis humidis pducere pblegma quēdamodū in ſtipula ſiccitate
faciliter magnus incēdit ignis ſicut pūm in lignis viridibus groſſis. ¶ Quat-
to generatio humorū in epate eſt ſimilis ebullitioni ſuccorū ſruentis: quēdamo-
dum n. calor opans in maſſam ſuccorū ſeparat etherogenea & coſſis: calorem
agens in chili ſeparat etherogenea chili. Sz in ſuccis ſruentū qd pūm ex preſſi
ſunt in ipſis ſunt i portia ſpuma ſep. & meragittat: & p actionē caloris deducit
tur ſit ad eſſe pfectū ſpuma aſcēdente ſecē deſcēdente & mera gutta in medio
claritate accipiente. ¶ Quinto digō nō eſt niſi bona pūmū humidi pūmū
ſi ſicco ſi ſiccio domo a calore nāls ſeparat ſupflua: impoſſibile qd eſt p digōnē ali-
lum vtrū in ſanguine per ſis digōnē qd ſimul tpe ſep. aliqd ex ſpuma: & ali-
qd vt ſep. & ſi ex humoribus ſi gñati. ¶ Attendē p qd duplex eſt humor: gene-
rator: quēdamo-
dum pūm qd ex chilo ſit imēdiatē. Alia ſa que ſit ex hū. vtrūque inu-
cent pūm qd ſit ex pblegmate ſanguis vel ex ſanguine cholera vel ex cholera
melia. ¶ Attendē p qd dupl. intelligi pōt oēs humores ſi tpe in epate gñati.
¶ Qno pte eſt & ad eſſe ſi qd opans calor nāls epatis in chili ſit & ſemel ad
quante incipiat mediet & ſunt ex chilo facere ſanguis & alios humores. Alio
qd quādā latitudine puta qd durante tpe ſe digōnē qd ſit in epate generent ex
chilo. 4. humores & ponant ſi ſit eſſe actuali & pte diſtincto. ¶ Attendē. 3.
qd pblegmate eſſe dupl. attendit. ¶ Qno ptes humores digōnē. ¶ Iuxta il-
lud pūm. pūm dicit pblegma eſt ſanguis nō bene coctus & hoc mō chilo aliqd
liet rubificans in mēlcractis vel incipiens dūgeri in epate pōt d. i. pſta nec

De partibus

pblegmati nōmē hoc mō acceptū eſt pte nōmē humoris ab alijs trib' qd
diſtinctū. Alio mō penes ſtas groſſas viſcoſas aqueas hūtes cōpōnes frigidas &
humidā ſapōre inſipidū colore albu ſine odinatu ad pdictas pblegmatas ne-
ceſſitates & vilitates: & hoc mō eſt humor ab alijs tribus diſtinctus. ¶ Aliter
de. 4. qd chilus videat eſſe ſa hōgenea per totū eſt in veritate multiplici-
ter cōpōſitus. ſ. ex prius groſſia terreſtribus ridentibus mel'e & ex frigida
viſcoſa aquoſis cōridentibus pblegmatis & ex aeris pportionatis ſanguini
& igneis leuib' ridentibus cholere: magna tū inuenit in ipſius cōpōne di-
uerſitas ſim diuerſitates ciborū ex gñis ſit. Ex aligibus n. cibis ſere nulla gene-
ratur melia puta ex aq. carnis & vitellis ouorū & reſtictis gallorū & vno vno
fo ſubrubeo cloro: & ex aligibus nullus pblegma puta ex aligis: & ex alijs nulla
cholera vt ex lacteis & cucurbitis & ex alijs ſere nullus ſanguis puta ex leni-
tibus & caulibus. ¶ Illis pmiſſis dic pūm qd pblegma cuius eſt attendit pē-
nes diminutiōes digōnis pgenerat alijs hū. humorū qd ſemp impetere coctū
dit pte coctū. ¶ Dic ſo qd gñatione ſa humor nō oēs humores ſi gñant:
clarū erent eſt ſemp illū pūm gñari ex quo ſit alius. ¶ Dic. 3. qd nō oēs hū.
rei ſemp generant ſi pte eſt & adequate gñatione humorū pūm: mib' n. p. p. hī
bet vel ex pte chili: vel ex pte epatis: vel ex mō applicationis agēis ad paſſū
ptes aliquā chili cōridentis aliter pūm humoris pūm pūm incipit dūgeri &
eſſe pte gñat pte alia cōridentē aliter humoris. ¶ Dic. 4. qd in hōte repato
viene cibis repato oēs. 4. humores pūm gñatione gñant in epate ſit tpe: ſ; ſ;
tpe illo quo pūrat in epate ſa digō: pūbat id pte pūm. ¶ Ad ſcōm dic qd ita
argumēta ante oppoſitū. Ad pūm dic qd calor mēſo ſit ſanguis ex pte me-
dio critter groſſa & calore moderato. Ad tertū dic qd pbat tertius dicitur. ¶
¶ Dic. 4. qd arguit de pblegmate qd ſupabidat pte vnū diminute decoctis vel
qū die qd arguit de pblegmate qd ſupabidat pte vnū diminute decoctis vel
ex pte chili pſticti vel ex diminutiōe epatis: ſanguificatione ipſius. Ad ſep
eſtugit pūmū & ſimulatiōe qd ſit epate: ſanguificatione ipſius. Ad ſep
vtrū dic qd ſit ſunt ſpuma ſep & mera gutta in vno & alijs ſuccis ſub eſſe co-
ſuſo & ſit tpe ſequētr paulatī & ad eſſe pletū dū. Ad. 7. dic qd in hō cōpā-
lac ſanguis qd etherogeneus veracter in pūm ſanguis ſi nō in hō ſi lac
pcedit ſ; vñ gñatiōis butyrū caſū & ſerū & reſoluū in hō ſi ſanguis pce-
dar pblegma

La.II.Boč.quarté

hic chilo ē subtilior toto generato in epate q̄ est quatuor bu. ⁊ quibet p̄
chilo est subtilior comparata ad suum bu. hoc apparet nam toti huic chilo ad
miserit magna pars aq̄ositas que euacuat in cum vrina que aq̄ositas ē
subtilior cholera. vi. §. 2. de virtutibus naturalibus. ⁊. ca. ⁊ deo illi reddit
subtilior quocunq̄ humor ē. hoc sentit. §. 5. de vi. prium. ⁊. cum dicit
§. 6. ex contrariis affum ptuū ē ventre chilo. alterari a carne epatis ⁊ ac

panem transire ad illu-
lu naturā et crosio simul
et rubio: erit et necessaria
et anā et affinitē: vult
ergo **E**st et sanguis q est
in fieri et crosio: cholę
multo magis sanguis fa-
et esse licet. videatur
contrarium sonare: non
intelligitur: illa etiam sit
initio pluri q cōmentō-
ria super illo verbo. **S**ed
dicta quidem species alie
rationis: vbi vult q et p
cedit per digestionē de
massa prisana. illud ad
sanguinem procedit in-
croandum.

Quod autem de hoc toto res colata est
que est bene cocta ē sanguis. Qui tamē
quādiū est in parte subtiliori existit q̄ de
per propter aquam superfluentē que
propter rem quam diximus est necessa-
ria. **E**t hūc vero quod est sanguis cū
ab epate separatur ab aq̄ositate etiam
superflua ilico mūdatur: que necessaria
non est nisi propter causam quandā que
iam sublate est. Extrahitur ergo aquo
sitas ex sanguine i vena que ad renes de-
scendit: et fert secum sanguinem qui ad
renes nūtridos sua quantitate qui ad

a. Quia in e. J. Chlo
 pferendam q non soli
 mandat sanguis ab aquo
 sitate: sed etiam a colera
 melancholia: q tacuit hoc
 sicut notum ex supiori ca.
 renes non habet aquosita-
 titate bonus existit. Attingit renes in
 crositas huius aquositatis q sanguinei
 tatis: deinde aliud quod remanet ad ve

Considerandum hoc qd dixit renes nutriri non solum nutriri victuositate: s; etiam sanguine: superfluum enim qd cum vrina vadit est non solum superfluum partis vniuersae sanguinis: sed partis dulcis que proprie dicitur sanguinetas.

Jacobus

dat pbla cholera & nefas & in baare foluat ficut qd opinati funt. Dat octa
 uis qd chilus pui diuerficate fuaz ptium et difpofitio verti in oca humo-
 res & fi in fa digione non intendat oium humoru principali generatio euenit:
 nihilominus et neceffitate mae ficut pili circa podice & in nulloq; a pte
 funt qd pntis: et neceffitate mae erumpunt. Sic et qd in nulloq; a pte
 mo gatio p hoc neceffitate & vtilitate pnamus. Dat nonie die qd p po
 tione dicto. Dat decimi pntis. Dat vltima pntis. Dat agno f. calo: capto oca bu-
 mudo et pte agnificat. Dat hodie calo: facti carnem & oca de mala fanguinis.
 ¶ Quenit in vena capis qd penetratio ipfius vena capillares d' emi
 nit in alia mbeis qd fanguis in venis ptine pcedat ingroffando & fiat co-
 pactior & magis digeftus qd fubftrahit capillares vena mbeis qd qd tranfit
 p epar. Sic pto qd additas robora & fudolacitudo ad penetratioem fanguis
 in venis capillaribus mbeis fingulis: facti aquofitas vinales vnat eius
 penetratioem p capillares venas epatis. Sic fo qd fanguis transfuiti p vena
 las epatis qntitas et magna vsq; rata qd fufficit nutrire totum corpus: afifti
 p p capillares venulas alioz mbeoz modica & cuius: tunc bile vicine pto
 portionata. Sic tertio qd in epate mala fanguinis pluu vsq; de mela & pblate
 infanillarius qd pteat alia mbeis peculiaribz: & lo mactat equat defoluit vt
 ¶ Alud no et. ¶ In quarta pte dicit pmo prin. qd facilius acquiritur

cū sanguis fpatuū nūc ab epate nūc flatuū mundat ab aqūofitate fupflua quē
 nūc etiam necēffaria nūc nūc faceret fanguineū penetrare; nec necēffaria remota ē
 pōffūq; fanguis exiit et per e trāitū vena pōcaū. Scēdo dicit qd bec aqūofitas
 exētrahit a fanguine cūrrēs in vena qd dēfēdit ad renes qd potat fecū fanguī
 nūc qd idoneū ē qūitate qd flūitate ad renes nūtrēdos qd vncūofitas humōs aqū
 fitatēs qd fanguineitana nūtrū renes. Tērtio dicit qd illud qd remanēt in aqūofitate
 aqūofitas trāfit ad veficāz pōffea dēfēdit ad vīrgā in vena qd pōcaū mēlberio
 ad collū veficē qd vullus. Qūādrēdo pūmo qd fanguis nūc pōcaū mēlberio
 fubintrat cū aqūofitate fūmūq; fūmūq; pōcaū qūa ifra pū appellat venaq;
 bīfē ventrē. Et illa vīrgā vena mēlberio qd fūmūq; dēfēdit fanguīnū ad nu
 trēdū mēlberio fupiora: vena dēfēdit maior pōca qd dēfōis potat fanguī
 nem ad nūtritiōnem infiorum: qd pūmūq; ifta vena applicūr dōfoz: dēfē
 dat ad infiorū nūtritiōnē dōfoz ramoz qd vīcūf emulganētes vena: qd emulganē
 aqūofitate a fanguine qd dēfūmūq; ad ad renes cū aliqua fanguis pū ad renes
 nūtrēdos fanguis qd qūitēf in vena pōcaū cū aqūofitate mūltā pūis dēfū
 rat ab illa flūitate qd vīndat qd dīftribuat mēlberio fupiorib; qd infiorib; qd trā
 fit per aqūofitas a vena emulganētib; quoz vna yadit ad dēfūrū renez: al
 ta ad fūmūq;. Qūādrēdo fō qd a vena emulganētib; fubintrat mēlberio mēlberio renes
 rēfūdat vncūofitas qd fanguifofitas aqūofitate vīnialia. pū aerea pūmūq;
 qd pēntrās in pōcaū reū nūtrū cōfōz qd rene nūc hūit alī vena nūc pūfūat
 les dēpofitēs cū fanguīnū ad ipoz nūtrū dēfūrū per emulganēz a gūbz lūgūf
 tōū pūmūq; nūtrūmēlberio fanguīnū qd fecū affūit ad vena pōcaū aqūofitas vī
 nialia. Qūādrēdo tērtio qd dēca aqūofitas rēcedit a reūbz fpoliata pēntrās cū
 humido nūtrūmēlberio qd pōcaū vīntrēz qd vena affūmūlāt; fert in veficā affū
 fociata hypofafū qd dēfūrt a vīntrēz alīq; pōffione colere: a qua capīt alīqd
 fbe z coloz: z mēlberia veficā mūltū pōbet et nūtrūmēlberio vncūofitas vena
 pūpūas pōffatēs et fanguīnū qd nūc trīnt pūfūlatū accumulatā z rēctā ibi
 dē pū mūltū qd veficā claudat: dē grāuā pōdēre vel exfūfēre: vel acutate p
 dē pū mūltū in reū collūm veficē in mēlberio.

[illegible]

Sen prime primi.

Considerandum tertio q sanguis bone essentie q transit de ravis in ramos la-
bitur in membra ex parte vivina: quia forma specifica z virtute anime quem
agit de virtute scilicet colodey. Considerandum quatuor to q non solum hic
sanguis transit vt nutrit: sed etiam sanguis arterialis qui vterq nutrit vt
Auer. colligit secundo.

¶ **C** Sanguis ergo etc. ¶ **H**ic ponit cas cuiusdam humilis fecum donit
quosdam canibiles. ¶ **D**e
bes ad strepe q' gatiis hu
morum. ¶ **S**ic in qua
tuos sicut sunt q'ntus hu
mores. ¶ **C**onfiderandus
q' predictis ille cas inferu
tur sita na' generatione
hu' i' deo dicit pmo q' cas
efficiens sanguinem est ca
lo: r'patus: contra q' est ca
lidior: res que fit in corpo
re post spiritum: et co: 31e
epa temperant plus mul
tiplicat sanguinem que
calidum et humidum: quod

T Sanguinis vero causa efficiens est calor temperatus. Et causa materialis est quod de nutrientibus est temperatum et de potibus bonis. Et formalis causa ipsius est decoctio bona. Et eius causa finalis est vt nutriat corpus.

mido plus multiplicat epar calidum & humidum. Decoctio bona est hic lo-
co signi forme que ex ea resultat. Decoctio enim bona vt dicit non est forma
sanguinis vt nutrit : quia principalior humor est in hoc vt supra dicimus.

De partibus.

[illegible][illegible]

Efficiens vero igneus calor: superfluous dicitur igneus quantum ad excessum tactu coprehensibilem dicitur superfluous respectu eius q sanguine facit: quia ille calor q facit sanguine humile q facit cholera in respectu eius: temperatus q dicitur peratus pprie i epate dicitur hic vt dicitur: vel credatur q calor: cordis generat coleram vel vt intelligat de colera naturali cuius generatio est in epate: ca materalis q illa sunt infamabilia.

a Efficiens aut: ca flegmatis patet.

b Caliditas aut: ca flegmatis patet.

Efficiens vero cholere rubee causa est igneus calor superfluous q proprie in epate. Et eius causa materialis e quod de nutrientibus est subtile calidum dulce q vntuosum q acutum. Et eius quidem causa formalis e de decoctione ad superfluitatem procedere. Et eius finalis causa e necessitas q vtilitas quas nominamus. Efficiens autem pbleg

ubi igit est plus de sanguine ibi plus erit de fece sanguinis: hic e sermo falsus q bene illum impugnat. Erit na in epate frigidus q sicco plus generabitur de melia q in epate ipato. Id e q agens assimilatur si passum: par igitur frigidus q sicco generabit p se humorem tendentem ad frigidum q sicco. Ad rohem vbi q vbi plus est de sanguine bono minus est de fece sanguinis q vbi est minus de bono. Expleu paucum vinum malum plus h3 fecis quas multum bonum.

Quintus modus dicitur: dicitur. Et est q calor naturalis epatis aliquam pte cholere superflue decoquit et illam conuertit in cholera q aliquam dimittit coque q illam conuertit in flegma q aliquam temperate decoquit q illa conuertit in sanguinem: nulla aut parte cholere decoquit que conuertitur in melancholia q prologat hic. Hic sermo. Ad prima fronte est falsus: q melancholia no est in actu

Ad melancholia autem hypostasie quidem causa efficiens est calor temperatus

in cibis sicut nec aliq humore p gnatione fit vt. S. pbat. 2. de ytu. nat. q aut generat de mixta gnatur p modum gnationis vt intelligit. 2. coll. 1. c. igit melia sui modum decoctionis habet: q sui modum purgationis humidum q sicco quo est facti aliq ens prius non erit. Sicut modus dicitur est cholerosus dicitur. 3. 2. vbi vult q quicq aliq membrum geometricum dicitur 2. extrema illud est melia latu q i o tria dimittit q p pns cu duobus extremis resultat. 5. ita aut ut p positio: cholera fit ab excedenti calore: h3 q a diminuto ipatu q inter illa vt declinat ad latum excedens calis q gnatur sanguine cholici vel ad latum frigidum sue calis diminuit q talis calor erit gnatur melie aut recte erit i medio q a talis colore gnatur sanguis. Hic sermo cholerosus dicitur ad bonum intellectum reducit q cadat in suam frigiditatem pntis tui vt cholerosus q scribit sermo in sufficiens q arguo sic q suis dicitur cholera fit ab excedenti calore h3 a diminuto q sanguis colericus fit a calore ipato no pntis declinat ad calidum ignis h3 a diminuto a calore ipato tendente ad calidum diminuit: q pntis no fit ab illo melia vel falsus non pot concludi q dicitur sua q ab illo fiat melia sed pcluditur q fit sanguis flegmaticus: consequentia est nota: q qualis est copatio sanguis cholericus ad sanguinem ipatum q ad cholera talis est copatio sanguinis flegmatici ad sanguinem

Jacobus

rerie sanguis. Ad scdm dic q in nutrimentibus dicitur epatis semper est aliq p apta sanguinari media epatis inter cholericas et melancholicas in quibusdam maior in alijs minor. Ad tertiu dic q in male digerentibus est aliqua decoctione bona bonitate que sufficit ad sanguificationem respectu aliquar partium cholere. Ad quartu dic q nec ois humores nutriunt corpus totu nec aliq sanguinis pntis nutrit corpus totu. Ad quintu dic q sanguis mstrua nutrit aliq corpus actu vel aptitudine. Dicitur filit de sanguine aliunde a corpore emisso. Ad sextu dic q sanguis no vertit i ipso sed eius p subitio: q vaporosa. Tel dic q puerio sanguis in sps est modus nutritionis q refocillatio quedam virius. Ad septimu dic q h3 calor cordis sit multu intensus: no it recedit a terminis sanguificationis. Ad octauu dic q h3 sanguis sit multi caloris respectu teporamenti cuius: pondens: est in teporamento copartioe ad corpus q nutrit. Efficiens qo e. In 2. pte dicit q efficiens ca cholere rubee est igneus calor superfluous pprie in epate. Et melis est illud q est subtile calidum dulce q vntuosum q acutum ex nutrientibus. Et formalis est pcedere de decoctione bona ad superfluitate decoctionis. I. forma istalis innotata sequens superflus digonem circa aduersione. Et finalis sunt necessitas q vtilitas cholere ia dicit. I. nutrire cu sanguine modica cholericar coplonum q cillum sellis fm pntis facere penetrare sanguine q abstergere intestina a phlegma q fecibus q excitare expulsiu intestini: inferius. S. iustitit alijs pntis: q aliq phlegmatici pluri: ma hnt in sta cholera. Iuxta illud. S. 2. coplonum. c. vili. L. goniou quosdam in gbus phlegma vehementer diabat: q cu h3 in stomachis eoz cholera citri: na multa aduabafata q oportebat eos enomere ipam an cibum post potum ad multu q vntu: q tui in eoz epate non est calor igneus neq: superfluous. S. dco in ipso corpus intuent hotabilis potio cholere: tui no hnt calore epatis igneus neq: superfluous. Tertio in estate multiplicat cholera: tui epar q tertia sunt inuina calida estate q hyeme. Iuxta illud. S. 2. pntis. apb. 1. apb. 15. vites hyeme e vere sunt calidissimi na igit no a calore superfluo gnatur cholera. Quarto dicit q pntis ma sanguis: q dulcedo fundat in sta ipata inter caliduz q frigiduz q est fapor: pntis sanguis. No igit est pntis ma cholere: similiter argui pot de vntuosu. Quinto amay e affine cholere ta in coplon q in fapor: res potius q pntis ma cholere q dulce vel vntuosu. Sexto arguit pntis id q dicit: pntis i epate. q calor cordis e magis ca cholere q calor epatis. Ma vt ait S. 2. coplonum ad h. sanguis no acqrit calore nisi a corde: q nec cholera a fectioe. S. pntis solone obiectoz ante pntis q vntu q id e calor: e teporatus q superfluous igneus copartioe ad vicia pntis vt calor epatis ipati copis relatus ad pntis cholis subitiles q infamabiles est superfluous efficiens eis cholera q relatus ad pntis cholis medio criter grossas q dulces e ipatu efficiens eis sanguine. Et dicit S. 2. q id e cibis q id e chilus sunt ma sanguis q ma cholere fm calores gbus obuiat. Expleu gra mel in cholericis facilliter trahit in cholera q fit sanguis in phlegmaticis. Iuxta illud. S. 2. simpli. medi. Non est inueniens non manifestu q mel q si est dulcius ois generet i corpore humorem qui est amarior humoribus cibis: q facit illud in inueniente pntis q in h3 cibis na calidas q in febicitantibus pmutatione sua: q sua puerione ad cholera. In corpore no in gbus inuenit superflua frigiditate: aut pntis eazant ca pntis ma: aut ca infirmitas puerit q pmutat ad sanguine bonu ipate copartioe q facilliter dec. S. Similiter de lacte intelligi q facilliter puerit in cholera q dicit super calefactio: sed in phlegmaticis velociter acetosaf: q i sanguine q ipatu h3 sanguis bonus. Et dicit tertio q h3 amay fit pportio nutu cholere in pntis q fapore: no it hic a pntis numerat inter mas cholere: q est gosse fte terrestris q curritie no nutritiue. Nec est falsus q plurima q sale pntis: fnt gosse fte sicut porcine carnes anguille alofe salmones: q ista gnant grossos pntes no cholera puri. Ad pntis obiectu dic q pntis macti no sunt penitus vntuosu a cholericis humoribus: q h3 epatis eoz calor: fit debilis copartioe ad totu chilum: est tui superfluous pparatus ad aliq cholis pntis pntis cholericar. Dicit q pntis macti no hnt plurima in suo fco cholera ni si error aliquo puta q pntis expulsiu cholere deuiat ad fcom maior

De partibus

q ad intestina: vel cu pouis deserere cholera ad intestina oppilata. Ad se cundum dic similiter. Ad tertiu dic q h3 inuatus calor fit maior in hyeme fm in terriori calore tui pntis ex inuato q illato ab aere est maior q ille e ca multiplicatio cholere. Ad quartu dic q solut pntis scdm notabile. Ad quintu dic q solut pntis notabile. Ad sextu pntis q calor cordis receptus in epate fa cit no modicu ad generationem sanguinis q cholere: id e calor: est epatis. Efficiens aut e. In 2. pte dicit q efficiens ca cholere est caliditas ab beuata i remissa. Et melis est id q est q grossum viscosum fm humidum ex nutrimentis. Et formalis e diminutio digonis. I. forma istalis humoris innotata sequens diminutionem digonis. Et finalis est duplex necessitas q vna vtilitas phlegmatica pcedere. I. fieri sanguis tempore necessitate q nutrire eoz sanguine membra phlegmatica q humectare iustitias. S. dicit innotat aliquos pntis q cholericis frequenter incurrunt egritudines phlegmaticas: puta pntis arteticas q paralyses: q attendit pntis inueniens arteticas q paralyses eos etiam a frigida causa cholericis q phlegmaticis. Secundo vni multa quantitas generat egritudines frigidas phlegmaticas. Iuxta illud. S. 2. tertio complexionum. c. 2. Ex potatione enim superflui vini humi apoplexie q paralyses q subeth q epilepsie q spasmi q tetani: q he ois egritudines frigide sunt q tamen vinum non est frigidu q humidum imo calidum q siccu. Tertio repletio nimia ex carnis q alijs cibis calidis q humidis multiplicat phlegma q tamen cibi tales non sunt frigidi q humidu. Quarto in digestionibus teperatorum corporum moderatis q perfectis generatur phlegma multiplex ad cholera q melancholia: tamen in eis nec calor est abbeuata: nec digestio. S. pntis solutione h3 obiectoz attendens primo q cholericis multi in his inferioribus regionibus inueniuntur abundantes in phlegmate q sepe vntuati frigidis morbis non ex parte caliditatis eorum nec natue complexionis: sed q habent stomachos rare contingere male digerentes: q sunt vt plurimu superflui in potu vnde cibi natant in suis stomachis: non bene digeruntur: q frequenter sunt cocti vltra modu. Et in eis q cocti nimio digesta minuitur nerui debilitantur iuncture lassantur q ab extraneo calore: quem ex motu acquirunt multas sibi trahunt indigestas humiditates q cum his omnibus habent vias amplas vnde liberius ad eas labuntur superfluitates. Et tendit secundo q vinum non calefacit corpus: sed est medicina: sed calefacit ipsum fm q est cibis. Quedam modum enim materie igni conueniens in igne ad dunt q augmentant ipsum similiter quicunq cibis conueniens q coctioe in corpore q natura calidum est foritum dunt q proculdubio affert q calore in natum: qui in ipso est augmentat: q hec quides res omni cibo commune est: vno aut pntis existit a corpore velociter pmutat queadmodu pntis est pin: gulligio pntis q coto q stupe q pntis velociter ab igne resolu. Et paulo post it dicit. Non semper calefacit vinum corpus queadmodum neq: cleum semper in flamat ignem quauis oleum sit de popinquitibus quibus ignis nutrit et magis pntis. S. si tu effuderis super flama ignis debile q paru oleu multu repete flama illa no augmetabit si suffocabit ea donec ois extinguat: q similiter cu multa vini quantitas bibitur vt corpus ipius moderari no possit i vinere est eius eloquio ab h3 ne aialis calefacit corpus: q ex eo gnant egritudines: que sunt in vltio frigiditatis. Et h3 pot elici rntio ad tria prima obiecta. Ad quartu dic q h3 in teporatis digis cibi aduersione est ipatu: vntu q tui cholis frigiduz humiduz q viscosuz compata calori epatis eoz est abbeuata q dicitur calor illo respectu est abbeuata.

Ad melancholia et. In quarta parte dicit q calor temperatus est ca efficiens melie hypostasie. I. melancholie nullo que est boni sanguinis ser q vntuosum. S. causa efficiens melancholie aduersione est caliditas excessiva. Et causa materialis melancholie scilicet cibi aduersione est illud q est nutrimentibus quod est vehementer grossum pntis humiditatis q eorum caliditas. De numero nutrimentum vehementer grossum illud quod est calidus est fctio

tius

guinem tpatum z ad flegma. Nos dicamus q calor generatiuus inelle non
di tpatu: q reperitur in hote sano semp qd beat tpatia et cōs calor gene-
rati alios humores nec dō calor tpatu: qd beat cōs fit tpatu: in eo et
qd frigidu z ficu: idē pōi ter veritate calor factuus naturalis inelle debe-
re tē dici calor diffiniri in frigidu: qd dō qd frigidu et quod producit de
vicis calor tpatu p quādam abnegationē caloris supflue decoquentis et

ratus. Sed causa efficiens aduste est caliditas que ab equalitate est egressa. Et eius causa materialis ē quod de nutritibus est vehemēter grossum pauce humiditatis: et eorum calidum est fortius in illo. Et causa eius formalis est sex hypostatica sūm vnum duorum modorum:

ergo calidus factus mellis
natis potitici temperatis qm qd. Iper abnegatione uoqz extremos dicitur
hoc credo qz volutidit dnto. z snt. et hoc apertat quare aut n. et
git ca formalis mellis est decocto tertia dicitur qm ca sunt pmo qz bec e
fina forma. felle hofia paffus. z bca ca pmo in decocto calidus factus
mellis non est tertia calidus. z bca ca pmo in decocto non est neta forma
diminuta decocto. qz possit aduenire complementum z fofian in arabica l/
fandz et hoc nutrimentu croffoz pance humiditatis calidus fofier. et illo f.
generando mrefan non naurealem proprie scit apys de melongi' frigiditas
calidum iuuat ytra humidu magis euapot. z rois magis remanet tereffu

Jacobus

[illegible]

exposset et eponibz cibaria crosse calida sunt magis multiplicativa melan-
 eodie naturalis qz frigida: hoc qz trahuntur magis ad epar e minor poe
 et in fecem: ideo fit multu sanguis melancholicus e multa set e po hoc et
 melongiana e carne boiina plus fit melia qz ex fabis e forsan qd viat obus z
 reliqs existentibus paribus et to pferat. E confiderand vni finus vnde mor-
 do: s. p. modo resiliens vel p modu adustione large ergo sumitur hic qd
 p

vnde neq; labitur neq; resoluit. Et eius
causa finalis est eius necessitas ⁊ iuua-
mentum ipsius que nominauimus.

Melancholia^a autem fit multa: aut propter caliditatem epatis: aut splenis debilitatem: aut propter frigoris vehementiã congelantis: aut propter cõstri-

qs. | Conſidera dñe cūc multiplicatiois melis ſunt. z. prima ē epatis caliditas & facit melius a dñſa. Scda ē plenis debilitas. In mudificādo epa vel in mēdo meliūm in ſonē & b multiplicat melia ſcalio q. ſi multūm dñe trahit in melia nō nālem. Tercia ē cūc frigū pgelis vñt facit fangū. nē & meliū ē nāle ad ſcitātē & frigiditātē meliam mala. Quarta ē cūc pñeritā opoliatio in epa vel plene vel in pñus mēoracit & illa opoliatio pōt cū multiplicatiois meliue q. pñor melia trāne ad plēnem: z. nō rēdit in cām ſcōz. Nōſet ſi ponit dñe: q. illa cāſa erit debilitas ſi nō ſc. pp. cām in plēne: ſiſta aut quarta cūc ē debilitas in plēne in magnitudo dñe melābolis pp. cām in via vel illa opoliatio pōt ēcē cū multiplicatiois

De partibus

[illegible]

tactu: & suavis: & vene sue sunt anguste
& similatur huic quod generat senium:
de pblegmate: licet certa senij comple-

Jacobus

Jacobus

rio frigida sit ⁊ sicca. ¶ Debes^b au-
tem scire q^d sanguis ⁊ quod cum eo la-
bitur tertiaz habet in venis digestionē:

De partibus

De partibus

tactu: & suavis: & vene sue sunt anguste
& similatur huic quod generat semini:
de plegmate: licet certa senij comple-

Jacobus

ਧਰਮਮੰਤਰ: ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ॥

rio frigida sit & sicca. ¶ Debes^b au-
tem scire q^d sanguis & quod cum eo la-
bitur tertiaz habet in venis digestionē.

et ampliori superfluitati ut colere fecit receptaculum paruum: et causam dat
quod ab eo videtur: ex his ergo oriuntur arguuntur quod de humore melico pars transmittit

ti cū puerfione ad aliam formam licet apparet in epate & in nominat. 13. v. 1.
ne non cōuertunt ad aliam formam preparando nutrimentum. In contra-

De partibus

i sui genitiua. s. uehemēter cal
de causa genitiua efficiente no

Debes autē tē.] ¶ In hac. 3. pti. que est de duabus digōib⁹ vltis dicit p⁹

Capi. II. doc. quarte.

z cu3 membra diuiditur vt vnūquodq3
suū recipiat nutrimentū habet digestio-
nez quartam. ¶ Supfluitas^o igit digō-
nis pme que est in stō per intestinozum
eare dīf vīā. ¶ Et scōe digōnis que sit i

Jacobus

Gen prime primi.

De partibus

Fen. I. primi

bonum et defectuorum aditum. *¶* Et quia nascitur. Et considerandum quod pili cygneus sunt de materia terre. Et quia est dura qualis non est que furgit et digestio prima vel secunda quod est et est actione melleis et furgit qui agunt in nutrimento proprium. Quia autem vaporibus est fit pilus et pene in alijs animalibus. Quia autem corpusculis et huius inagis fit vaporibus et rostra et cornua in alijs animalibus. Aristoteles vero imaginatur terrore de partibus animalium lili. Certe alijs aut visceribus quod in ambus non est veritas. Quia lilius supradictum. Et aquosum conuertitur per raras carnes in penas et plumas.

De partibus

[illegible][illegible]

Cap. II. doc. quarte

a **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

b **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

c **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

d **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

e **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

f **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

g **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

h **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

i **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

k **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

l **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

m **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

n **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

o **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

p **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

q **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

r **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

s **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

t **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

u **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

v **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

w **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

x **C**orum. s. humorū subtiliū ab hoc coeque: cā debilitandi est illorū cūa: riorū: cū ē. i. multū inuāt in debilitando potiorū amplitudō.

Sen. I. primi

cum minus debilitari quia datur sibi manna: hoc est per accidens scilicet ex parte rei cum qua fit euacuatio non autem ex parte nature corporis debilitatis in euacuatione plus vel minus: per se enim corpus rarum subtilius humorem et magis debilitat in euacuatione. Secundo modo debet dici quod debet presupponi quod virgines detur vna medicina euacuatiua: nam magis tollit illam corpus crosseus humorum quam subtilium. Tercio modo potest dici quod data virgines corpori mediocina proportionali plus timentum est de se perfusitate euacuationis et debilitatis in homine subtilium humorum quam crosseus. Ad tertiam dicendum quod si ratio debet arguere ad

tiles ad euacuandū et resoluedum sunt faciles. Ad autē ad euacuandū et resoluedū est facile: spiritui facile associari potest in sua resolutione: cum eo igitur resoluitur,

propositum oportet comparare vel slobotomiam eundem amplitudinis ad dicta duo corpora: tunc magis debilitatur ex ea homo subtilis sanguinis quam crosseus quia plus euacuabit de sanguine et spiritui ab homine subtilis sanguinis quam crosseus: quia eadem stante amplitudine plus est aptum exire de sanguine et spiritui ab homine subtilis sanguinis quam crosseus vel comparata slobotomia amplam homini crosseus sanguinis et strictam homini subtilis sanguinis et virgines virgines faciemus proportionalem: tunc equaliter ab eis equaliter tantur. Ad ultimum dicendum quod rarus sine raritate laudata est moderata raritas ut fuitur a Galieno in libro de optima habitudine. Nos autem de impetibilibitate rarorum corporum de densorum scriptum est in prima quarti in cap. de febre pestilentiali. Sed dubitatur ponit vnum et idem corpus quero quod rum humorum euacuatio plus debilitat aut crosseus aut subtilis: vide tur quod euacuatio crosseus per argumenta supra facta primo quia crosseus rum humorum presentia magis fiat fortitudo: secundo quia crosseus humorum fortior medicina euacuatur: tertio quia slobotomia ampla plus debilitat. In contrarium videtur Alii. cum dicitur aliquis humores sunt subtiliores et rari. Hec questio est de iose speculationis cum consideratur. Et nos dicamus. 3. primum manifestum est per se corpora de facto plus debescere euacuatione spirituum quam humorum: quia spiritibus omnes nostre virtutes eriguntur ad actus: slobotomia ergo ampla non plus debilitat quia plus euacuat humores crosseos: sed quia largo foramen facto plus euacuatur de spiritu slobotomia ampla est stricta. Secundo dicamus quod cum vnus homo confideratus fuerit ut distinctus in duas partes tam in humoribus quam in spiritibus scilicet in partem crosseam et in partem subtiliorem dicitur homo fortior sibi modum supradictum per crosseos partes humorum et spiritum minus fortior id est minus resistentibus per partes subtiliores: tunc idem est in dicium de hoc homine consideratur quantum ad has duas partes: de duobus hominibus supradictis: verbi gratia cum hic homo occurrat causa euacuatiua et euacuatio inchoabit in eo plus debilitabitur euacuatio subtilium humorum et spirituum subtilium quam crosseus: quia plus de facto accidit euacuari quod de crosseis humoribus et spiritibus et plus est apta euacuatio augumentari et effluere: tunc eductur subtilis humor et spiritus: cum autem hic homo consideratur possit ut occurrat diuersa causa euacuatiua: quoniam alique appropinquat crosseis humoribus et spiritibus et alique tempore alique subtilium et alterutrum agere actionem suam solum: possumus imaginari contingit supradictas in duobus corporibus: ponere autem has causas de facto in eodem corpore scilicet quantum vna agit effectum suum solum in partes crosseas et non in subtiles est impossibile ut fere impossibile. Tercio dicamus quod cum vnus homo confideratur fuerit ut habens in se do minium melancholie et flegmatis qui sunt crossei humores sicut in melancholia et in flegmate dominum colere qui est subtilis et sanguis qui est humor: medius manifestum est quod euacuatio sanguinis homo magis debilitat quia aliquid euacuatio humorum: iudicium autem de debilitate ex euacuatiue melancholie vel colere est idem quod dicitur id est de debilitate duorum corporum: quorum vnum fit melancholicum et reliquum colericum: tunc confidera: rationes autem contrarie soluntur ut supra apparet.

De partibus

a **C**et debeo

non potest. Assumptum est videre in oppilatis. Tercio necessarius fit aer affluens sub intras corpus per officia arteriarum terminatur ad cutem per cutem euenit nalis calor: quia in arteriis et de libere fit qui per sunt amplius. Et has rationes ut tan gere. Et primo de diff. subtilis. c. vltimo dicitur. Nam inspirantem semper aialit corpora sunt duplices: modum effluus gdem ad exteriora semper vaporibus et subtilis humoribus. Attracta per interiora que in frigiditate et ventis et in turba calida et aerea sba. Quarto plurime et gritudine pcedunt a causa intrinseca: sed corpus rarum porosum minus est occupabile a causa intrinseca in firmantibus ut ait Gal. libello de optima structione corporis. c. vlt. non ergo non cūa est amplitudo pororum. Quinto amplitudo pororum attestatur sup fortitudine caloris inani. Nam calidi est dilatare: propterea et latitudine venarum et arteriarum trahitur iudicium sup caliditate cordis et epatis. c. tegni. Si focus innatus calor est fit instrumentum eius virtutis est cā robore non debilitat. Sexto si poros amplitudo esset nocua bñt subtiles humores hoc esset per nimiam resolutionem facta ab eo in coque est vna quod retinet quod vna est et phibet ipsi resolutioni et vna alia que expellit quod est inutile. C. Oppositum dicit hic pin. Et ad id id ēd. Nam amplitudo pororum cū humoribus subtilitate reddit corpus aptius infirmari a quibuslibet causis infirmantibus occurrentibus deorsum cū et vne sunt apte et hūiores sunt parati pati per suā subtilitatem. Secundo calor nostri corporis affluens resolutioni aliqd de hūiores nri corporis et tāto magis apto sunt aptiores resolutioni et ad id adiuvat calor aeris nos pñtencia pāpue dūz repit poros aptiores ingrediens. n. libere dūz poro sunt amplius et inueniēs humores subtiles resolutioni paratos supple re resolutioni eos. Tercio subtiles hūiores multū affines et inerti spiritibus et iō dū resolutioni: vel aliter etiam dū hūiores resolutioni vna cū eis spiritibus multitudine vñ subiequitur necessario debilitas. C. Attēde pmo pmo polūm quod duplex est amplitudo pororum: quādam mediocritas sēn pta corā dēns euacuandū intra iūns per poros sūm cursum nē. Alia immoderata fit supercedē. C. Attēde de fo qd habētū subtiles hūiores qdā sūm. eūchimi quoz sanguis est subtilis mundus clarus. Alij caco chimi quoz sanguis est infectus malis humoribus. Hūo pñmū dū pmo qd amplitudo dū poroz moderata oī sano et vñlī ē bñt subtiles humores: qd de potioribus causis feruēde sanitatē est. corpus ē per vñm cū moderatē supfluitatibz eijciendū et conferētibz intrōm: rēdis. Mā fere oēs morbi vel ex retentione supflūoz vel īpēdimēto transiūs vñlū bñt oīz. Et ad id faciūt rōnes ante oppositū. Dū fo qd amplitudo poroz: vñlū excedē et nocua corpī eūchimo habenti subtiles hūiores. Alud pbat per rōnes post

ue mouet spūs sic vel sic anima sic vel sic est disposita et hunc etiam motum
 tri. intellexit in pte alleg. loco de cā motus aialius. Alia dispositio i aia cogno
 scitua p spēm appēdenzāz ē sola specie imago et hūc intuitus quāuis nō ē
 quantū aliqua cōmōtia aīz: sicut cū simpliciter imaginor: albi vel nigrū abfz
 aliquo appetitu fuge vel pfectionis et ex tali imaginatiōe sola ē hūc mouet
 quōq; corpus realiter sicut cū assimilāt hōnatus ei qui fuit imaginatus i hōra
 coitua: et cā istū alteratio
 nis vel est virtus spēs quā
 referuat a re a q spēs deci
 ditur vel ē ordo nāis vir
 tutū subiectaz et subiecti
 natz aīz nāli. f. cognosce
 tūe vt tali specie hūc exi
 stēte in aia spūs sic mouē
 tur: sic ē hūmores: et in
 hoc cadit diuersitas hūi
 ueritatē hōis i spālibus
 dispoibz: et quō ap
 parēt pmo q vna res pōt
 calefacere et infrigidare diuersimode et vt sic in diuersis faciat diuersos effectus
 hū. g. imaginatio acetofaz reg: in aliquo hōie sic disposito iducit gaudiū: et ad
 gaudiū segit motus spūs: et expanfio ad extraz: hoc ē cā calefactionis: in
 quodā alio alī disposito nō segit gaudiū: imo pōt tristitia: vel nullū segit
 accidēs aīz: Sū spēs hūte fua cāt hāc infrigidatiōe: et pte in pte determina
 ta ad ēf receptionē. f. oēs vel stures nāles spēs rei acetofe stantē i aia mouet
 spūs a dēnibz: f. dimittit illos infrigidatos: et sic solui rō supra dimiffa de
 specie calidi qd pōt infrigidare. Sēdo appet quare imaginatio rei rubee mo
 uet hūmores: ratio est q: tali specie exiftente in aia siue tali notitia sanguis ex
 nāli ordine hūc se moueri vel sic se mouere: nec ego plus miro: de hoc qz qua
 re mouet pedes ad ambulandū si imaginor: amicu esse in platea. Et hūc adū
 aīz qz iūi ordinē nāliū virtutis obediētū aialibus virtutibus cognitiū oēo
 pbi pōtuerit: autē. voluit hoc spāliter. Sēdo aialibus: cūz loqut de gallina
 pugnantē g gallū que figuratur vt gallus vnde dicit sic: in hoc pēpi pōt obe
 dientia nāe cogitandū aīz: et. 3. c. fen. 1. c. de amorē: in fen. 13. c. de cura de
 bilitatiōis gōmōz: gōus cessant gria. Ad primū dōm q spēs in aia ē corpus
 illa aia informatū quodāmodo cōcant in māvel pōt dici q ille hūc arit. est
 de agente repetitē. Ad hūc dōm q spēs in aia hūc esse taz forte et vigorofaz
 qd sufficit vt fit principiz quo fit trāsmutatio hūi modos dictos. Dubitat
 circā pmissas gōmōz ytrū se possunt rectificare: vt q sic: qz mēbra sefe in cō
 pletionibz pnt rectificare: ergo in opatiōe eis. In hūc Bal. 4. de regi. fa.
 in finē: vbi vult q cibaria exteri dēfictē cocta male coquant in epate et mē
 briez: idē vult ysaac pmo lib. vīnāz. 1. c. dēclitator plōgat in hūc qstio. Sū
 nos breuiter dicamus q pūis defectus gōmōz pcedentiū pōt p gōmōz se
 quēz rectificari in hōie bene disposito: magno autē defecto nō est imaginā
 dūz q rectificari possit: hoc declarat pte de cibis extra dimittit coctis.

Jacobus

citāt atq; acmūt ipz q est cā effectiua sanguis et chole vt pūis dēfict: imo ē et
 causa puerfionis pplegmatōis in sanguine et sic nūmū pplegma. Et tēde re
 primo circa hoc et fortisē cholera mouebunt naturā et eaz fortis facient q mo
 tus et res calide mouēt melancholiā adustā et furere eā faciunt ppter ea iūst
 illū apho. 38. 6. nō mouere calidos abfōdōm et idē iubet in noluitan
 gere et in maniaia pēcipit quies et habitatio vmbrosa frigida et humida. Et
 dicit pūi. fortisē qz calidale est melacholiāz adustāz in corpore fieri. Et res ca
 lide et motus nō generāt eam nisi supercedant fortitudinē vel pūitūatōē diu
 turnaz: dato q genere in corpore mēla adustā pōt nō effluere cūz sanguine ad
 venas et dictum p plēnez purgari sine molestia. Et nō solū mēlam adustā mo
 uent motus et res calide sed enām nālem collectā ad apollēma. Itaz scilicet oēs
 indiferte tractate cū calidis sepe vertunt in caneros. Et tēde. 8. q quies
 reddit pplegma multipliciter forte. Primo qz prohibet resolutionē humidita
 tis a corpore pfectuz pplegmatōis qd ad tuncantur in mēbra multi mo
 do vt eas pferuat supina defecatione. Sēdo debilitando et hebentando ca
 loz nāles. Et tūo tollendo vel diminuēdo pplegmatōis duplicē necessitatē se
 illam vt fiat sanguis tpe necessitatis et illa vt mēscatur cū sanguine ad mēbra
 pplegmatōis completiōnē nutrienda. Itaz tpe genis pauca fit resolutio a cor
 pore et maxime a mēbris pplegmatōis. Et tēde. 9. q quies reddit fortem
 spēm mēlie q multiplicat in corpore et amore heros: qz pūis hoc fatuo amor
 re dū quiescūt et sunt oēs pūidant in cogitationibz et auget eoz mēla p
 nimietate cogitationū. Et tū se occupant in vāis agilibz diuertitur a co
 gitatiōibz intensio q pducunt eos ad mēlitz et fatuitates. Tūz illud Qui
 dū de remedio amoz. Qdā si tollas periere cupidinis artes. Tūz reddidit
 spēs mēlie fortē q multiplicat ex vehemētia frigoris gēlantis q gēlano hū
 moz potius fit in gēte qz in motu. Cūz rei signū est q aqua quiescit gēla
 tur citius qz aqua flumini. Tūz reddidit fortem spēm mēlie q multiplicatur ex
 pferuerantia pfrictionis qz sicut motus dilatat vias et nō sūit in eis hūm
 ores: tōpfererantia coadūnat ad eoz transiū: sic quies coartat eas et hūm
 ores reddit quietos et alter alteri supeniens coangustat ipsūz. Ideo plus ve
 rantur repletionibz imoderatis gērentes qz laborantes. Et tēde decimo
 q estimatiōes mouēt hūmores et imaginatiōes similitur ppea q virtus estimā
 tia formata specie amicitie vel inimicitie: vel imaginatiua formata forma rei
 sensibilia est motiua virtutis imperans que nō solū inqat virtutū motiue volū
 tarie diffūse in mēsculoz et alijs virtutibus naturalibus et vitālibz qd exem
 plo pluribus declarari pōt. Nam videntes alios mungere vel ofitare pōt
 nūe mouentur ad idem agendū. Et videntes vulnera atrocē alicuius moue
 ri se compatiunt vqz ad pncipim. Et alique videntes alios pplebotoma
 ri statim pncipiant. Et hūis sentēte incimūt pnceps primi scōa doc. fa
 sum. 1. c. 14. dicens. Est etiaz cū corpus patitur ppter affectiones aiales alias
 ab istis quas nominauimus sicut sunt imaginatiōes aiales: pletioz enim im
 pūmunt res naturales quādamodū accidit p puer et similitur cuius forma
 imaginatiua fuit: cūz fuit puero viri et mulieris et vt fit eius color propinquus
 color eius qd viderunt cū fuit calidus pfermatū scilicet in matrice. Et hūis
 quides generis est motus sanguinis et cōfectio eius qui pparatur ad eū
 cui multum inuentus fuerit ad pferandū res rubreas. Et istius capituli est
 coigolatio dēntū propterea q alius a credimē comedit et inuenire dolozem
 mēmbū propterea q tale quale illud dolet alij cū de eo cogitauerit. Itēz pūi
 cepi bī. Et tūi prima trac. 4. capit. vltimo loquens de quodā sic oppresso
 amorē heros q ad arefactionē iāz pueniat et gēntudines antiquas et se

a Et hec gdes et. Illoc dicit p Bal. 2. de virtuti. nāli. vbi disputat pira
 antiquos q dixerit hūmōz nō esse gūationē: q latitabant in cibis: hūc nō pmo
 gūatū repobatus ē ab opifice scie nāli. 2. met. cū iprobāt latitantiōē formaz.

b Capitulū est ad inquirendū quid sit mēbz et eius partes.
 m Embra et. Et dicit scias de hūmōzibus pōt sciam de
 mēbz: sū autē mēbz a mēis qd est diu
 fio: qz corpus diuidit in il
 lud: et pmo generalē ma
 gis: pō spālē: dēter mināz
 de spālē notitia psimiliūz
 p anatomizābi fa [Dīe
 mus qz oīus.] Itā in
 duas: pmo pōt diffini
 tiōē siue notficiationē
 mēbz: sū dimiffes eoz:
 et fm viā dimiffis pseq:
 ibi fa [Embroz aut.]
 Dū expositōes qz mē
 bz accipit put cōter se

quinqz summe.

Capitulū est ad inquirendū quid
 sit mēbz et eius partes.

m Embra sunt cor
 pora qz ex pma hūmōzū gene
 ranf cōmixtiōe: quādāmodū
 hūmōres sunt corpora que ex prima cō
 mixtiōe generantur.

hūz ad pte et organici: hū mēbzū pte sit organici: qd illud est anime iūstū
 mēbzū: vt statim dicit aīz. et primo de bystōis aīzūz: dicit et q mēbzū
 q hūc diffinit est aīzūz: et iō nō diffinit hūc pte inafate. f. pūi vngues et hū
 mores. Dicit et q dicit copā: qz hoc diffinit ad pūlōnibz et virtutibz: qd nō
 c. Que ex pma hūmōzū generant cōmixtiōē. Et dicit q mēbzū sunt copā.
 bra diffinit p mēbzū: in materia oīa cōcant in forma aut nō: qz alia est for
 ma organici: et alia cōsimiliūz: intelligunt de forma accidentalē. Dicit
 etiam q tangit materiā. f. hūmōzales: et modū q per cōmixtiōē mēbzū dicit q
 forfā hūc diffinit mēbzū: et ē spiritus: qz diffinitur mēbzū aīzūz: sed ē aīzūz
 tum cū spiritus: tamē dicit q adhuc differt spūs in mēbzū in modo quo fit et
 mēbzū in loco: qz mēbra hūnt in matrice: et hūnt per viā cōmixtiōis: f. spūi
 tus hūnt in corde et p viā cuaporatiōis a sanguine. Dubitatū pmo qz
 dicit q mēbra pma cōmixtiōe. Immediata sunt ex hūmōzibus. Et dicit qz
 organica nō hūnt ex hūmōzū cōmixtiōe: imo psimiliūz cōmixtiōe.
 Itēz mēbra hūnt p actum nutritiōis et hūmōzū cōmixtiōis. Immediata sunt
 dicit: et nō ex hūmōzibus. Dicitūz q loqut de facie mēbzū in vterō: ubi
 aut nō apparet materiā manifestā: ex qua mēbra faur: mēbzū forfā tamē
 hū. transeunt ad formas mēbzūz per humiditates simples humiditates
 gbus mēbra nutriuntur: sed iste non sunt multū manifeste: ideo dicuntur
 mēbra pma. Immediata: vt cōter exposit fieri ex hūmōzibus ex pte i mēbzū.
 Et dicitūz pūi dicitūz q mēbra organica effectualiter nūnt sunt nū
 ipfa cōsimilia: ideo si cōsimilia hūnt ex hūmōzibus: ergo organica.
 Ad scdm dicitūz qz si intelligit de facie mēbzūz p nutritiōē et alimen
 tationē: dicit q hūnt ex hūmōzibus: sicut ex materiā magis manifesta quāz
 sint humiditates. Vel dicitūz q per hūmōres intelligit hūmōres et humidita
 tes: vel dicitūz q aīz nō dicit mēbra fieri pmo ex hūmōzibus: sed ex pma

De partibus

bres longas dicit q reddita sunt ei salua. Nam cum sensu applicationem hu
 mo qd vigeat euauit quod habebat in bene tempore. Et estimamus mi
 rabile esse et significamus obedientiam nature meditationibus.
 Et dicit quides et. Et tū tertia parte pūi. imponēs finem sermōi de hūmo
 ribz aut pmo. Nos dicimus. i. determinamus illa que iam dicta sunt in hoc
 capitulo et precedenti de hūmōzibus et generatiōibz eozum. Scēdo dicit
 q opifices sapientiarum. i. metaphisici et philosophi naturalēs debēt loq
 disputatiōibz et demonstratiōibz vtrū pira potiorū et deuantēs et nō mē
 dici. Et tēde pmo qz hūc sapientia pte dicit de sola metaphisica in qua
 agit de vltimis et diuinis: extēto in noie dicit pōt de pūia nāli in qua agit
 de corpore mobili. Tūde pū. c. 1. doc. 1. istius sen. Itālem pūi vocat doctozem
 sapie physicas. Et hūc in plurali loqut de opificibz sapientiaz immēns ex
 hoc qz plures sunt sapientie. Et tēde scēdo qz potiorū vocat pte pte
 in erroribus nō cedentes rōi. Et deuantēs dicunt qz relicta veritate falsi
 tatibus adherent et maxime illi qui vel negant manifeste apparentia ad fau
 suz vel sibiipz diffidit nō manentes in confessio. Et tēde tēto qz medi
 ci. vt medici loq debent et ingere de hūmōzibus hūc causē exstunt cēntidū
 nūm: hūc de quiditate eozum et speciebus et gūatione ipozūz et causis suis nō
 debent ratiōinari sed credere pphicis.
 Doctrina quinta sen pūi: de mēbris cuius est vnum capitulū
 et quinqz summe.

Capitulū est ad inquirendū quid sit mēbz et eius partes.
 m Embra sunt et. Et dicit scias de hūmōzibus pōt sciam de
 mēbz: sū autē mēbz a mēis qd est diu
 fio: qz corpus diuidit in il
 lud: et pmo generalē ma
 gis: pō spālē: dēter mināz
 de spālē notitia psimiliūz
 p anatomizābi fa [Dīe
 mus qz oīus.] Itā in
 duas: pmo pōt diffini
 tiōē siue notficiationē
 mēbz: sū dimiffes eoz:
 et fm viā dimiffis pseq:
 ibi fa [Embroz aut.]
 Dū expositōes qz mē
 bz accipit put cōter se

hūz ad pte et organici: hū mēbzū pte sit organici: qd illud est anime iūstū
 mēbzū: vt statim dicit aīz. et primo de bystōis aīzūz: dicit et q mēbzū
 q hūc diffinit est aīzūz: et iō nō diffinit hūc pte inafate. f. pūi vngues et hū
 mores. Dicit et q dicit copā: qz hoc diffinit ad pūlōnibz et virtutibz: qd nō
 c. Que ex pma hūmōzū generant cōmixtiōē. Et dicit q mēbzū sunt copā.
 bra diffinit p mēbzū: in materia oīa cōcant in forma aut nō: qz alia est for
 ma organici: et alia cōsimiliūz: intelligunt de forma accidentalē. Dicit
 etiam q tangit materiā. f. hūmōzales: et modū q per cōmixtiōē mēbzū dicit q
 forfā hūc diffinit mēbzū: et ē spiritus: qz diffinitur mēbzū aīzūz: sed ē aīzūz
 tum cū spiritus: tamē dicit q adhuc differt spūs in mēbzū in modo quo fit et
 mēbzū in loco: qz mēbra hūnt in matrice: et hūnt per viā cōmixtiōis: f. spūi
 tus hūnt in corde et p viā cuaporatiōis a sanguine. Dubitatū pmo qz
 dicit q mēbra pma cōmixtiōe. Immediata sunt ex hūmōzibus. Et dicit qz
 organica nō hūnt ex hūmōzū cōmixtiōe: imo psimiliūz cōmixtiōe.
 Itēz mēbra hūnt p actum nutritiōis et hūmōzū cōmixtiōis. Immediata sunt
 dicit: et nō ex hūmōzibus. Dicitūz q loqut de facie mēbzū in vterō: ubi
 aut nō apparet materiā manifestā: ex qua mēbra faur: mēbzū forfā tamē
 hū. transeunt ad formas mēbzūz per humiditates simples humiditates
 gbus mēbra nutriuntur: sed iste non sunt multū manifeste: ideo dicuntur
 mēbra pma. Immediata: vt cōter exposit fieri ex hūmōzibus ex pte i mēbzū.
 Et dicitūz pūi dicitūz q mēbra organica effectualiter nūnt sunt nū
 ipfa cōsimilia: ideo si cōsimilia hūnt ex hūmōzibus: ergo organica.
 Ad scdm dicitūz qz si intelligit de facie mēbzūz p nutritiōē et alimen
 tationē: dicit q hūnt ex hūmōzibus: sicut ex materiā magis manifesta quāz
 sint humiditates. Vel dicitūz q per hūmōres intelligit hūmōres et humidita
 tes: vel dicitūz q aīz nō dicit mēbra fieri pmo ex hūmōzibus: sed ex pma

Alij dicunt

Capl. singulare doc. quinte.

nutritura et agitur operationes quasdam multis organisationes ut apparet de eputis et ceteris venio et arterias. Dicendus si ista organisationi non debetur sicut nutritura et ceteris sed est coniuncta et perfecta ista sententia. ut patet illi ceteris et ceteris ut membrum organisationis facit operationes et pitalas pitalas et ceteris et si ceteris et ceteris operationes ut non pitalis vel organica: est quo quam scriptum primo de accide et morbo in. s. conclusionibus et propositionibus principalibus et quin et ceteris.

sunt anime instrumenta ad complendum
 motus et operationes. ¶ Primum
 membrorum similitum partium est os
 quod durum est creatus: quoniam ipsum
 est corporis fundamentum^b et subten-
 taculum morum. ¶ Post ipsum vero
 est cartilago que esse existit mollior.
 Ideoque flecti potest: sed est omnibus
 alijs membris durior. In creatione cuius
 iuamentum fuit ut ossium cum cor-
 poribus mollioribus per ipsam melior
 fieret continuatio: durum cum molli non
 absq; medio componeretur: duro enim
 molle lederetur et precipue in boza
 strictione et percussione: sed etiam co-

Jacobus

[illegible]

Sen prime primi.

b **F**undamentum 26. Quia motus eget fixo: ut ari. de progressu aialium in libro de causis motus animalium.

Considerandum ē qđ notificat cartilagine: primo ex
gre fbe vt pz: secundo ponit quatuor: una menta primū vt mollia mēbra me-
lius continetur ossibus: vt apparet in osse lato spatule z in ossibus: costarum
medosarū z in epiglotti z illud qđ est sub torace. i. cartilage que respodet in

positio ordinata sicut est in offe spatule
 ⁊ hypocondriorum: ⁊ in offibus costa-
 rum: ⁊ sicut est epiglotidis cartilago: illud
 quod est sub thorace: ⁊ ut ipsam
 esset fieret melior iuncturaturus se ad iun-
 ctum fricantium vicinitas: ne sua viri-
 tumpertur: ⁊ etiam vt cum aliquis
 musculus se extendēdo ad aliquod per-
 venerit membrum in quo os non existat:
 cui innititur ⁊ a quo confortetur sicut
 palpebrarum musculi: sit ibi sustentacu-
 lum: ⁊ plerūq; etiam in multis locis est
 necesse rem aliquas rei alicui inniti que
 non sit dura in vltimo sicut epiglotis.

E Postea sunt nervi qui sunt corpora

albedo et flexibilitas et nota ad separandum. rumpendus dura et hoc est
 unum de nervis elegatis a radice: propterea in medulla et cerebro facilius
 punctum fieri videmur: sunt apparatus in nervis opticiuq; cerebri: si pos-
 sit dicere qd nervus in quacq; sui parte est plicabilis qd rumpibilis: hoc qd
 habet tenacitatem creati et per eos membra sensum habent et motum: quo
 modo membra moventur motu voluntario et qualiter nervus motum in
 hoc operetur erit fermo cap de virtute moriali: qd nervi sensum faciant
 sensus et apte nervi tactum et de virtute alii equit ops. hinc est subditum

De partibus

hinc ordinata v3 g' datis pceda a duris ad mollia. Ex p'p'is p'mis est i' offe
spatule q'd est omolata cilius frictio: po q' ad iudicij p'ungit & po eius lano
postiq' verius numeros sui spatulae habes in ip'is ext'imitate magnam
cartilaginē p'hibetis ne oculi os molles spatle p're atterat q' q's o' u' ali
quod sup'a spatula detineat vel inleat tibi p'cutus. Scdm ex p'p'is est est offi
bus h'pocodrius. p'mis existit sub colliis ad h'p'os q'd est sub z cōd'os
q'd est collii. de g'no: costis inferioribus mēdo q'as ext'imitatib' amice
fuit cartilages q' p'ori'gunt sup'a mēdo lenia & mollis: sua buice offi
g'ne epiglottis. itaq' iungit o' i' fr'gillatū g'nturū q' ad colla lauda: q' ali
mufat leni se le g'ra. c. l. fit. a. et ad eo om'is v'it mufculos epiglote v'it
q' ad colla p'ocitū p'p'is. c. 1. Et q'das libroz sic h'ntū d' ex p'p'is
sicut g'nturū caria q' est sub offe thoroacē sub offe casti v'it aliq' lib' h'nt
q'd ides. c. 2. de hac v'it p'ri. c. 1. sūme p'p'is de offe casti v'it aliq' lib' h'nt
terea p're thoroacis os cartilagin'is latū p'rimū cū inferi' ext'imitas p'o
tunditū attine v'it epiglote casti. q' epiglottis sit offe v'it g'as est t'ia
mēris o'is s'it & mediū inter thoroacē & mēbra lenia v'it p'rimū dūi cū l'i
ni sit melior. Scdm iunamēz cartilagin'is est v'it melior. fac vicinuos offiuz in
iunctura p'ficiatū se ad iunice ne cōmūti sit v'it sua duricie bua p'ficiatū
talio cartilago inuenit in iunctura os ad iudicij cū offe spatule & cū om'
dūmbus seu forolibus brachiū in cubito & in p'unctio offe casti cū offe scie fu
perina & os scollū' n'bie inferius in g'nu. Tertius est v'it sit cartilago inf'ita
inuenti mufculi p'uenit ad aliq' mēbris in quo nō est os cui valeat inui seu
appodiari & ab eo suscitari cartilages existit palpebrarum mufculi. q' Attende
p'mo circa hoc exemplum q' sole p'p'is palpebr' mufculos habent p'p'
p'ios g'as mouēt. Inferiores nāq' palpebr' motū carit volūtatiōis. c. 1. c. 2.
de v'it p'ri. c. 2. de palpebris dicite. Inferior: nō inoimobilis est: superio:
aut v'it moueri. q' Attende. 2. q' palpebra caria est ex f'ca cartila: inofa & dūa
bus p'aniculis tegēbus eā cū cure ext'imes inter quos & dūa f'cam exten
ditur mufculi mouētes palpebrā p'p'is. Et buice cartilagin'is est q'nam
noiat f'ca. t'arū de decimo de v'it p'p'is. triplex est v'itilias. Namā n'arar' h'ic
v'it sit f'ctūz iungit mufculos palpebr' non. n. potuit illic os apte locantū
grauat' oculū. Scda est tenere rigidos pilos palpebrarū ne reflexi ad fierio
ra g'ntū oculos. Tertia est ne dūi p'ri sup'a mēdo angant vnde tegat oculo
los q' fierio facile nō essent fieri si f'ca durā cū cretū p'ri capitis & bar
be. Et p'as duras vilitate refert f'ca l. o. lib'z d'ic'io. Quartū iunamēz
cartilagin'is est necessitas ad hoc v'it appodiari & ea aqua al' et rei q' nō f'ura in
v'itino sicut os si f'inus durā offe sicut epiglota. q' Attende p'mo: circa hoc
ex p'p'is q' epiglote f'ri epiglote v'it mēbris cartilagin'is: creatū v'it v'it
sit infimū q' quides cōp'osus est ex tribus cartilaginibus. Uno est cartilago
q'ā f'ensio cōp'ehēdit corāz gulae sub mēbris q' vocat p'etalis & c'lipellae:
quū quā venter est cōcūz & d'ofus g'ubiozū p'ete sile & c'lipoe. Et f'ca est
cartilago post ip'as posita & p'ae collū cū ligata & vocat eā q' hōmō nō h'et
et tertia est v'it illas q' vocat cōtopalatis & c'ymbalarū. q' Attende. 2. q' epiglo
tū triplex repit appodiatio seu iunice cū cartilaginē cōmēntūz ad iudicij q'z cū g'as
dilatari offi cōf'ringit q'q' elōgari ab iunice q'q'z cū cartilaginē & trabecā ar
ret si f'ozt offose. Scda est appodiatio v'p'p'obi cū q' cartilaginē & trabecā ar
ret. Nūn. n. appodiari v'p'p'obus grauar' inferi' & t'et'us p'p'obis possit
p'licis p'edienibus t'ragulōis. Et si f'ca f'uit epiglota offosa nō cessit f'it
bere interioz magnoz beloz in v'p'p'obi. Tertia est appodiatio acris f'ac
tū loquelā & vocemō potuit. n. ad hoc ap'ina ar' p'ina durioz v'it imp'robabilē
g'm. Nūa re cartilaginē molliores essent insonore durioz v'it imp'robabilē
& indutabiles. q' Attende. 3. q' istud exemplū de epiglote possit adaptari car
tilagin' q'd est sub thoroacē & sup'a cōf'ictū stomachi q'ā p'ri. epiglotez noiat
tūm cū sūme p'me doctrine istius: q' quēntius inuitur et d'ictus officium
subulūmūz ext'ima q'z inuiteretur offi cedente facile dicta cartilagine in re

Lapi. singulare doc. quinte

a cerebro orta at a nucha alba ad flectē

Jacobus

a cerebro orta at a nucha alba ad flectē

Sen. I. primi

oritur nervi q̄ dat illud
q̄ n̄ nervi sunt frigidus

oritur nervi q̄ dat illud
q̄ n̄ nervi sunt frigidus

dm q sine fit sine non expe
 sed fufit non expe

De partibus

a pcor dare vñr sedam cum
-Bis in xñt Alia mō a con-

creati vt per eos membra sensuz habeāt
 ⁊ motum. ¶ Post^a nervos sunt cho-
 de: que quidem sunt corpora que ab ex-

Corallus. n. est res dura ⁊
nascit in terra molli. Vel
dōz q̄ nerui iuxta cerebrū
sunt molles. Ad q̄ntaz di
cendū: q̄ ille nern^o cordis
nō dī vere neru^o quousq̄
nō est factuz cerebruz ⁊ cō

generant: vt polt de h aliq
uens: qz sensus ostendit qz ele
ubstantia cerebri.
mulantur: imo cōter vocant
itur ab haly. tracta. 3. cōmē/
qui non habent cordas vt lō/
tez tria.

dicuntur ponit dicitur qd. cor. 2. ceterum
dicuntur ponit qd. Petri de alueria est in edoniensis: qd. knifus offendit qd. ele
uatio pāniculis cerebri neri: cōtūm sunt qm. substantia cerebri.
a. Cōstōt nerosus fūm cōde. Eode neruis similitur: imo cōstōt vocant
nerui et arist. inter neruos reponit codas et sumitur ab haly. tracta. 3. cōmē
to. 13. dicit plicras quia quidam sunt musculi qui non habent codas et lo
similiaque pntia: 7. musculi frontis: dicit autē tria.

Departibus

De partibus

vir de virtute sententia dicitur. **A**utem vero sicut h. sic. 12. aialium relicto
 Arist. sequens Galat. **S**entimentum quoddam est p se quoddam p accidens. **E**t
 p se est illud qd dicitur mediatu medulla sensum et motus ad oia membra. **E**t iu
 uamentu p accidens est qm nerui teguntur in caria et faciunt carne magis fortis
 et faciut membra infensibilia sentiri ut epas et pulmonu splency et renes. **C**his
 pmissis de viti delectio. **M**eruit est infirm sentis p qd p primo in cunctitate
 Gal. 17. de viti. pnc. 4. d. dicentis. **E**nteritner igit vbi pades in cunctitate
 diget mebum in fili colligato sola est. l. ligamentu vbi aut sentis solo neru. vbi
 aut est vilitas motus q fm electione in bnt sunt ambonero. qdem id qd ab
 excogitatione preceptu potante et motus principium dicit. **Q**uamvis ergo
 robur ad sustinendum quod mouent a neruis prebente. **S**ecundo remotio nerui
 a mebro alio qdctis alia pte remanente remouet sensus: ergo neruus est
 organum sensus. **I**tem est Gal. de qua dicit Auer. q non est demonstratua.
Air. n. 1. c. f. colligit et confirmatio Gal. q sensus et motus sunt a neruis: eo
 q remotio nerui remouet sensus et motus h non est p vias demonstratua.
Tertio omnis neruus tactus sentit et nihil est senties sine neruo et oia p se asse
 quitur mensura fm sensibilia sunt nati nerui quod principat ergo est organu
 sensus. **C** Seco p dco. **A**uer virtus motus voluntarie deferat ad membra p
 neruos quemadmodum tactus neruus in solus non est infirm in motu sicut ipse so
 neruus est infirm sentis: pbat p Gal. 12. de viti. pnc. 4. d. dicentis. **E**rgo neq p ner
 uos solos mouet aliqua particula. **M**eruit aut sensibilia qdem inquantum
 mollis ibecillit in qd vt mouetur. **E**t paulo post dicit. **M**eruit aut non erat pos
 sibile folio vti potentibus existentibus propter molliciem transire tiaz ma
 gna podera. **C** Tercia conclusio musculis fm lacterus vel chorda est infirm
 nimentum propriu voluntariu motus. **I**tem pbat primo auctoritate Gal. primo
 interior. c. 6. dicentis. **D**ico ergo q oia voluntariu motus non est nisi cula
 corda et in illis neruus qd potest operari nisi cys conpunctione lactis. **C** 12. de
 vilitate particulas aut. **T**enon cum istum pimus est motus organum n
 scilicet veru q glatiatiois eius q facit et est. **E**t est teno id qd chorda. **D** decli
 natur hie teno innotat. **E**t vbi hoc teno frequenter pbat p vilitate. pnc. 4. d.
 3. c. 3. g. 1. teno. **M**erui vero et tenantus pictura pp plurimu de vilitate. **S**eco
 remotia a quocqz membro chorda et musculu remouit motus voluntariu
 Tercio quodqz membris tui participat voluntariu motus quantum de muscu
 li vel chorda viribus. **C** Ad primu obiectu dicit q anilo non est in hoc tenen
 di nisi intelligat de carne lacteosa que tantum sensus habet quantum ner
 uos; et non plus. **A**d secundum dicit q palma fm cutis non est instrumentu
 sensus tactus nisi mediante neruo. **A**d tertiu dicit q neruus mollis qualis
 est neruus sensus est de nudatibus ab excellentia qualitaru tabulillarum in passu
 uo enim teporatus est. **I**uxta illud Gal. primo coplex. ad finem. **M**erui vero
 molles sunt fm naturam autem in mediocriter inter facietatem et humidita
 tem et in actiue ipsius contemperat vel caro imixta vel sanguis propinquus vel
 vene et arterie sibi colligat. **A**d quartum dicit hie viane anst. q sensibile
 positum supra sensum in gustu et tactu tactu sensum. **E**t hoc ideo q isti sen
 sus sunt adiecti materiales seu materie affixi q non requirunt medium piri
 ualiter recipiunt qualitates tangibilem vel gustabilem sicut visus auditus et
 olfactus. **C** Tercio dicit q in tactu est medium vigenum q est organu tactus et paro
 nerui non infecta vel affecta tangibili qualitate recipit spiritualiter qualita
 tem inuenienter reat altera qz nerui parietem. **N**am in quacqz alteratione me
 bri ad caliditate vel frigiditate qum durat alteratio temp finit aliquo pte
 tes non infecte qualitate fm quatu fit alteratio donec qualitas ipsa fit habita
 ta et facta equalis et tunc non sentitur amplius vt patet in erica. **C** Tercio dicit
 medium inter qualitates tangibilem et potentiam tactuum est esse spiritua
 le qualitates tangibilis quod receptum fm potentia tactiua actuat ipsam.
C Post neruos etc. **I** **C** In hac quarta parte q est de chordis pto describitur
 chorda. **S**ecundo tangitur differentia inter tegmen musculi quod musculu
C In prima pte primo **D**iffert a chorda et chordam dicit qd quod ergo est. **I**
 decribitur pnt. chordas per genus dum dicit q nerui cespia. **S**ecundo per lo
 cum vbi originis vbi subdit: qe ab extremis vbi musculu originatur. **T**er
 tio p similitudinis earum q neruis vbi addit et neruis cunctis facte sunt dum dicit
 ad membra tendentes mobilia etc. **Q**uarto p partes q vbiu coponuntur
 dum addit: q qdes fm plurimu coposite sunt qz neruis. **C** Tunc dicitur circa se
 etius est grossius q qm in qd assimilat muribus et quibus lacterulis reptib
 de musculis et lacterulis. **E**t de caput musculi dicit pto bunc opposita. **C** Tunc
 nerui venient ad musculu. **E**t cauda musculi dicit non fixabilitate. **S**eco in tenaci
 de. **C** Tercio p chorda sistant neruis primo in ideo pictura ipas paze
 rata est inducere ipsamum. **S**ed differentia neruis primo q sunt coposite q
 substantia vniuersa vs neruis et ligamentis. **S**ecundo q sunt neruis duriores vt sus
 sciat ad motu. **T**ercio q sunt minus sensibiles p ligamentis qz immittunt
 qd non est sensum. **C** Tunc dicitur tertio circa quartum q membra mobilia ad

C Qui quidem. factu.
P plurimum compo-
 sitio eorum: vel plurimus
 ex neruis: quia maior pars
 eorum sit neruus.
E ex corporib' de q-
 bus zē. idest ligamentis:
 zideo subdit: z hec. f. cor-
 pora: sunt fila ipsa scilicet
 ligamenta z nerui. f. sunt
 fila in eo. f. musculo.
Quod ergo zē. idest
 pā media masculi canis:
 ia videtur car quāvis il-

Q uandiu chorde fit illi
 stratus, fitus ad quas citi
 puenit dilatant circa eam
 z ligantur inturas in circui
 u fit citi pñiculus tegeti
 bus oia z quoziter chor
 de se recolligit: porqz ve
 zint, ezele sumz iua iū
 poribus de quibus post chordarum re
 lationem tractabimus. Et hec quidem
 sunt que ligamenta vocantur que etiaz
 fin vifum z tactum nervofa exiftunt: z
 ab offibus venientia ad mufculum va
 dunt: z funt illa ipfa z nervi in eo:

bra propter musculi contractionem⁴ et congregationem: ⁊ propter retrofzum reductionem: ⁊ quandoq; relaxant lamento sui propterea q; musculus dilatatur⁵ cum ad sumum redit situm: aut supra mensuram quam eius habet longitudo: ⁊ supra dispositionem quam habet eius in suo naturali existit situ addit: sicut in quibusdam videmus musculis: que quidem⁶ fin plurimuz⁷ sunt compositæ ex nervis qui ad musculuz tendunt: ⁊ ab altera parte egrediuntur: ⁊ ex corporibus de quibus post chordarum relationem tractabimus. Et hec quidem sunt que ligamenta vocantur que etiaz fin visum ⁊ tactum nervosa existunt: ⁊ ab offibus venientia ad musculum vadunt: ⁊ sunt ipsa ipsa ⁊ nervi in eo.

ratur et a iunctura vadit et membrum motus et colligitur in seipso et permutatur chorda. ¶ **Q**uod etiam sunt ligamenta que peditimus: quoniam etiam sunt corpora nervi similia: quorum quedam sunt que absolute ligamenta vocantur: et quedam sunt que nomine albacac appropiatur. Illud vero quod ad musculus extenditur non vocatur nisi ligamentum. Et illud quod ad musculum non extenditur: sed tantum quod inter duo extrema ossium iunctura continetur: aut inter alia membra et vnaq; rem alij firmiter annexit preter hoc qd ligamentum vocatur: quandoque nomine albacac appropiatur. Ligamentorum vero nullum sensum habuit ne pp motus multus et fricatione que e adhibet et doletur. Inuamem aut ligamentum ex eo quod premissum est perpendit.

[illegible]

Quod ergo zc. ¶ Tñ
scda pte dicit prin. qd illud
qd est sup partes muscula-
neru ofan. s. z ligamētales
di caro. Et p hanc differē-
musculus a chorda qd car-
ne caret. Sz chorda dī il-
lud qd separaf a musculo
versus caudam. i. z vadi-
ad incurtū z ad membrū
qd mouet z colligit in se
f. cap. obis. m. h. u.

Epi. singulare doc. quinte.

¶ Et post de oīu arteriaru oēs concordant qđ a chorde nascuntur: qđ por
tant sanguinem arterialem in spiritum qui in corde fit. qđ euenitur. i. calo
corde vel in corde vel in arterijs. Dubitat vñ vnde extat ab epate vel co
de vñ qđ a corde p. Arist. 3. de pte. aia. z 3. de pñorija. In cōtrarijs Gal. 16.
vñ pñ. pñ. z 3. Añic. h. de pñ. dñ. medicū. Qu vult videre extraneas mias
pñ. pñ. legat Añic. 3. de aia. z Ari. 3. de pñorija. Post istos fuerūt z sunt

¶ Et * post ligamenta sunt arterie: q̄ sunt corpora que a corde nascuntur concaua in longitudine extensa nervosa ⁊ in sui substantia ligamentalia habentia motiones dilatando se ⁊ contrahendo que ex quibus discernun

in corde. Secunda: vene terminantur ad cor: non penetrant in ipsum: & videntur fuisse Ga. 7. de iuamē. membror. 3. c. Alia est opinio medicorū q̄ vene oriuntur ab epate: rō q̄ epar est principiū sanguinis vt supra probatus est: & sic esset prima rō auer. Scda rō est: nam nascenna arboris est a radicibus suis

Jacobus

visus dupliciter inter colligant offa. ¶ Uno modo ab intra figur ligameta q ligat
stribia cu seije interio. Et extremitate offis cu extremitate offis bance que est
vultu pñio. Alio modo ab extra figur colligend in circuitu extremitatu offis. Et
hic modu colligationis tripi gñat. d. vñe. ¶ Trium mñl tale fat. s. qñ
gredian a pñia fede na oem offus articulatione in circuitu comprehendit li
gametis forib. qñs h remissionis. l. ratione non pue capab. ¶ Attende. d. 7. qñ
si fada ligameti multu dura est aptior ad fornu colligant offis fada in
visu medio cori dñe in luncur a pñio ad facili in motu videmus. na
ad sensu qñs ligameta nimis indurant luncur rigide fñt. Et habiles ad
motu vñs vero nimis molles sunt facili luncur rigide fñt. ¶ qñs qñ multa li
gametoz subferunt in ligado e suspēdo membra aliqua intrinseca cu offi
bus pñia co. hñm rñces vñes e alia plurima. Et hec ligameta vñcñt arbi
e alphas ab fñct alia qñmñti offa. ¶ Attēde nono qñs sunt inamata
ligameta. Nam si offi ligare musculos offus. Scdm offi cu neruñs copone
re choda. ¶ Tertii est colligere extremitates offus interio. Quartu est firma
re e cūtegere luncur a exterioru. Quintu est ligare e suspēdere membra alia
a muscule e offibus ligatione e suspensione egentia.

[illegible]

5^{en} prime print.

[illegible]

tur. ¶ Que quidem ad hoc fuerunt create vt cor euentetur ⁊ fumofus vapor ab eo expellatur: ⁊ ſpiritus mēbris corporis distribuant. ¶ Poſt ſunt venę que arterijs ſimiles exiſtunt: ſed ſunt ab epate: ⁊ ſunt quiete. Que quidem

tunc omnia nascuntur a corde: si effectiue: tunc etiam omnia sunt a corde: si
ab eo nascuntur: sicut communem opinionem: que tenet quod cor generat alia mem-
bra. Si terminatiue: tunc non minus terminantur vene ad membra quam
cor vel epa: sicut tu incipias ab epate vel corde: ita ego incipiam a membris
nec

De partibus

[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London
575/P Vol. 1

Jacobus

De partibus

In vnoquoq3 zc. ¶ In hac parte secundum principali bus
us. q. c. que est de diuisione membrorum pe
ne eorum virtutes primo tangitur ipsa diuisio cum annexis littera presen
ti. Secundo agitur de inuentione vel non inuentione membrorum cuiusdi
tium ibi. De membri autē. ¶ Prime pte sunt tres pabule. Prima tangit vniu
in quo pponit oia membra. Sca dicitur de membris bimbis diuisio in
nibus ibi. Et pnt b g dē. ¶ Tertia elicit et alia dgm dicitur diuisione bē inten
¶ In. n. p. dicit p. q. in quolibet membro ē vir
tas nalis qz p. q. nutritiū. ¶ Operatio circa nutrimentum cōpēt. Et hēc
res qz attrahere nutrimentum idē qz attrahere nutrimentū. Sūb qua intellige
appositionem nutrimentū idē qz attrahere ē qz prima opatio nutritiue virtutis
z retentio nutrimentū idē qz dūcē digerat. Et assimilare sub qua intellige
digerentia assimilationē pponē dictas qz est tertia opatio nutritiue virtutis
Et vniūc. inuicatio nutrimentū ad membra qz est scda opatio nutritiue virtutis
quā pōssunt pncēptē tertie ppe a qz tertias noiauit noie i potante primam z
secundam

et vniuersa et superfluitate expellere. Et post hoc quod membra diuersificant. Sunt enim eorum quedam que preter hanc virtutem in seipsa alia virtutes habent que ab eis ad aliud preceunt: et quedam eorum sunt que hoc non habent: et aliter quedam eorum sunt que preter hanc virtutem

Jacobus

insup virtutem habent que eis ab alio
insunt: et sunt eorum quedam que nō.
¶ Cum ergo coposio fiet consequet
q̄ est membrum qd̄ est suscipiens ⁊ tri-
buens ⁊ mēbrū tribuens ⁊ non suscipi-
ens ⁊ mēbrū suscipiens ⁊ non tribuens
⁊ mēbrū neq̄ tribuens neq̄ suscipiēs.

[illegible]

pepcionibus membris iuxta membrorum triplicem acceptationem. S. frigidus vero tertio atque. Ad tertium dicitur quod humores virtutes et membra proprie dictum quod per se integrali oculi sanitati subiacet et eriguntur. De secundo quod non nutrit humorem crystallini sicut quod cedat in fluiditatem eius sed. per parit sanguinem quod recipit a tunica retina. Et hoc modo sicut ipse nutrit sicut et romacho possidet quod nutrit membra quod parat eis cibum. Ad quartum dicitur quod humores albuginosi et membra et de supfluitibus humoris crystallini quod caput nutrimentum et refectio et supfluo nutrimenti crystallini humoris. Ad vltima quatuor obiecta et de littera prelosum intelligit quod membra in sanitatem phibentibus spalter quod ad illa classibus quod ea res nutrimentum prelosum. Ad vltima enim membra per eriguntur phibent ad complementum rei nutrimenti. Sed in oculo necessario quod dnu viuens est virtus aliquid nutrimento quod prius definit et membra sicut hoc motus non est. Et post hoc et. In secundo per dicitur quod post hoc et. post nutrimenta membra in huius quod in vniuerso quod est spiritus nalis membra diuersimodum inter se dupliciter. Nam dicitur quod spiritus vltra spiritus nales in eriguntur vnicuique eorum insup alia virtutes quod pcedit ab eis ad alia membra. Ita quod sunt membra tributa alijs membris virtutes sicut cerebri tribuit alijs virtutes aiales et co nales. Et quod ea sunt quod non hnt spiritus quod tribuit alijs virtutes offa et cartilaginee nalis alio membris tribuit virtutes. Ita quod dicit membra sunt et fier spiritus nales incipit cibum hnt insup alias virtutes quod insup eis alio ita quod sunt membra sicut iuxta virtutem ab alijs sicut organa sensuum recipiunt a cerebro virtutem sensitiuam et singula virtutem eis ab alio influxum sicut est co fm In prima. Ad vltimo dicitur membris principale est quod membra dda sunt tribuentia alia virtutes alia non. Secunda est quod membris quedam sunt suscipientia ab alijs virtutem alia non.

Et tertia pars dicit quod si tuem propositio tu cobinator illor: me
cipiens psequi qd tribus diuisio mebroz talio. Alioz qdaz s' suscipit
tribus. Aliud est tribus et no suscipit. Aliud est suscipiens et no tribus
Aliud est nec tribus nec recipiens. Et exempla horum patebunt inferre.

De membri^a autē suscipientis ⁊ tri-
buentis inuentione non dubitamus. In
cerebro nāq; ⁊ epate omnes conueniūt
medici q̄ vnūquodq; eorum virtutem
vite suscipit ⁊ calorem naturalem ⁊ spi-
ritum a corde: Et vnūquodq; ē eorum

De partibus

in nobis mebrū it vī de pūmo q̄ virtutes tripliciter possunt p̄siderari. Cno
 mo sōlute attēdit pūmo q̄ aīe virtutes tripliciter possunt p̄siderari. Cno
 mo pūnt fūme de genere iē s pēs aīe vegetatiū et sōma q̄a plan
 ta et i q̄ dicit. Et sensitiū et sōma q̄a aīa et aīa. Et intellectū et sōma
 q̄a hō et hō. Scōmo pūnt fūme de genere iē dō q̄litas nūales potētie ad
 proprios actus exp̄dicādos in habitu vel in aptitudine sicut et naturalis po
 tentia scribendi vel currēdi in domine. Tērtio mo pūnt fūme nūales potētie ha
 bites actū oīa q̄a requirūt vī epeant in actū. Cūtrēde sōmo q̄ dupliciter
 pōt intelligi mebrū aliqua tribere alio vī recipere ab aliis virtutibz. Cno mo
 a p̄ncipio natiuitatis sōlū. Cno mo assidue et iē in diē. Sūta hōc pūmo
 q̄ aīe virtutes pūmo p̄siderare tribuntur a genēte et aīa et aīa virtutes vel assi
 due transiūt de mebrō vīno in aliud fūct p̄bant tōne actū pōssūt. Et scōmo
 q̄ aīe virtutes scōmo decepte nō transiūt de mebrō in mebrā s cuius mebrō
 debite coponant et organo gant cōnclit fūa virtus p̄manēs in eo quādiu
 viuūt. Nā q̄libet mebrū debite p̄sonatū organatū et vīnū et potēs et ap
 tū et p̄licare p̄prios actū. Et vobabile tē q̄ aīa virtutes recipiūt in mebrīs p̄ncipa
 libz q̄ pūno p̄lamināt et eādē numero diffundit in alia mebrā pōssūt in p̄tes co
 nstituitur eādē alia numero q̄ pūmo corpus informat postea diffundit in vbi pūo
 nō erat. Et sic dicit pōssūt q̄ mebrā p̄ncipalia cōdicant in p̄ncipio natiuitatis
 virtutes suas oīs ab eā p̄siderant virtutibz scōmo nō. Et de tērtio q̄ mebrā ali
 qua tribunt aliis fūa virtutes et alig recipiūt eas ab aliis virtutibz cessant op̄a
 tiones. Nā manifestū est q̄ in mebrīs q̄ subseruiūt p̄ncipalibz cessant op̄a
 tiones interceptis vīs inter p̄ncipalia et ip̄a ita q̄ vident velut motus vel sine
 sensu et motu sē in fīncipio et apoplexia. Et hoc iē q̄ carent spiritibus vel
 actūali calore q̄ potētie coactant et reddunt actū potētes exp̄licare fūos
 actūs. Imaginariū q̄ sicut q̄ aīa recepta in aliq̄ mebrō debite p̄plexionatū
 organatū et vīnū p̄lūgit potētie in habitu vel aptitudine. p̄na erit in actū
 sic et spiritibus vel actūali calore vel latēte influētia recepta in eo p̄lūgit potē
 tie actū vīs q̄ necessaria ad actū. Obiecto sōlūto p̄p̄ q̄ dicit. Cū dicitur
 q̄ vītrū cerebrū sit p̄mū p̄mū sensū et motū volūtariū. Arguit q̄ nō cerebrū est
 insensibile attēlūz. 3. 2. 4. moxib. c. vīn. nō ē q̄ p̄ncipū sensū. Scōmo cerebrū est
 valde frigidū. 2. attēlūz in frigidissimū oīūz fūmū et corpū libo de fōmo. 1. mō
 est q̄ p̄ncipū motus. Nā q̄ frigiditāt effluētia iēne vī sit oībz virtutibz
 p̄mū. 1. doc. c. 3. Tērtio: cor est p̄ncipū virtutis motu p̄p̄ant. Lappetitus rati
 onabilis et p̄cupisibilis. Nā aīa passioē q̄ fūmū actus vītrū attribuit cōdi
 cor: igit nō cerebrū est p̄ncipū p̄mū motus. Quarto ablato influētia cordis ad
 cerebrū cessāt in toto corpore motus et sensus vī actū p̄cedit et fīncipū q̄ passio
 p̄p̄a cordis q̄ aīa. testat. 1. col. c. 7. dicit. Et ab iē potēs cognoscē nō in cor
 et cordis p̄p̄ oīa alia q̄a cor et vīdēs q̄ ipsē fūctū ē et aīa i dīgit cor: cor

b De mebru aut. d. aliquis fm tuam opinionem virtus non est aliud qz anima vel complexio

[illegible]

La. singulare doc. quinte.

vel cōplexio: si ergo caro sensitiua dat complexionē alteri: vt ossi ergo dat vir-
tutē: sed dat: q; membra sese coalterāt: vt scribitur in libro de malicia comple-

Jacobus

riar ipfos aiales. Ad tertiu dic qd etus motus impans est fontaliter i cerebro
 s; impat vitali qd est in corde; ad cuius impus segtur motio sanguis & spūs a
 corde ad exteriora vel ab
 exteriorib; ad cor v; virtū
 qd finit; meritis passio
 quē. Ad quartu dic qd nihil
 tribuentis inuentione nō dubitamus si
 cut est caro qe sentiendi virtutes & vite

[illegible]

Sen. I. primi

tionis diuerſe. Dicendū vt ſup: diximus q̃ illa alteratio non eſt principiū
operationis: vel aliter vt apparet ex tractatu de reſiſtentijs.

De partibus.

z carotipias z discolorationes z icteros z dyarias z vinarum immoderatas
excretiones z elephantias z cacos z vniuerfas hydrophas totio principio
patientie fieri cupio. Se
fufcipite: z non est alius virtutis prin-
cipium: quam alij vilo modo tribuat.

[illegible]

quena virtus quam vocat irascibilē: igit in nobis
biecta prima illarū: ergo tria principalia membra
ratione virtute animarū que sunt principia illarū: z
buz opari opationes imaginatiōis z cogitatiōis
tione sensuū. s. z motus per instrumenta vt visio
fo de interiorib⁹ ultimo ca. z videamus cor esse pnc

hendunt & gbus movent. Medici autē
 & quidam primorū philoſophorum has
 virtutes partiti ſunt: & non dixerunt q̃
 ſit membris tribuens & non ſuſcipiens.
 Et philoſophi quidem ſermo cum ſub-
 tiliter certificatur eſt veracior. Sed me-
 dicorum ſermo in primis cum attendi-
 tur eſt magis manifeſtus.

bta sunt prima principia harum operationum: et
tunc et medicos non datur medius et fit tribuens
dicti Zic. et non oportet qd fit medius tribuens
illa tria membra sunt prima et in unoquoque fit op
et primus principii: igitur vniquoque illorum ab al
fenti virtute cerebri: virtutis virtutis virtutis
et nutritur virtute epatis: et epas epuit virtute co
lo virtute cerebri. Ita opinio est repobata ab
to pealegator: et primo cantei comen. 74. ratio
ser vnu: immo tria per. 3. animas. Ad ratione
edicti subiecto vna forma potest esse pncipi op
vni alia puius alius est pncipi pncipii mouendi
et pncipii est contentia alius pncipii: formaz: pncipii
contineat triagulum et qd angulum vni qd rati
et si nocito cerebri nocet sensus et motus in toto
mentis illud fit etius qd est pncipi principii sensu
pncipii opus vni pncipii vicarius cordis in sen
pncipii lesio in ciuitatibus quibus pncipii: non est
talis est rati: non pnceps: et io est opore qd lesio co
morum: et in obus operationibus. Aliter potest dici
distincte in sensu et motu: sicut ipse est pncipi pncipii
tue: et non pncipi pncipale. Quarto dico qd de
no pbi est verior: vni aut. sic qd fundat sup
pones veras vel certas qd sunt qd vni alia et non
membris: non sunt tria prima: vni pncipii. Op
manifesta: qd accepta a sensato illo qd nocito cere
et qd facit pbi qd imagiari qd vni pncipii opus
Ad ratione oportet qd ad pncipii qd coplo et co
di. Ad 3. d. qd op qd sufficit sibi pncipii in ratione p
alio medius: non pncipii pncipii: et vni pncipii
vni pncipii. 3. indiget distinctio opus ad illarum
ratione exant: oculo. sic. tria vni animo

De partibus.

tomia qui inter interficitur libris G. ab. vñ
catif est vñf est principit lantm aialz et illud
ca super illo sunt rationes. Eo aut est princip
ergo ab eo sunt sensus et motus similiter et igit
est principum vñvnerale ad omnia membra et
non potest dici qd fit virtus plustatis: ica sol
in deo fundatur omnes virtutes morales qu
plexionem cordis variatam capitur variatio
guttur primo co: recipit a capite virtutem alit
ficiens. Assumpti est qd Platonis scda parte thi
preter ceterum corpus honoratis et optima q
liqua membra dominant parent atqz obsequi

Sed hoc recipit ab epate virtutes nutriti-
ua. Quia illud Gal. 6. de vitulitate particu-
lariter dicitur et corpus cordis cito grossius idque
in concava vena et nutritur antequam ingredia-
calidus et subtilis et vaporosus debeat inueni-
busdam irrationabiliter esse omnium rationabilium
ni preparare nutrimentum sibi autem non debet
tunc complantato virtutes in cuius fletu semper
pupilo leprimo vocat spiritum radices et coram
pit virtutes a testiculis. Quare res signus est quod
tunc corpus effeminatum videtur experimentum
mate. c. 4. dist. 1. dicens. Quid igitur mirabi-
lia tradi quando virtutem qualis merus co-
erebitor: arteria vero pulsandi et cor dedere: que
ris i masculinitate in femine aut ipsius femine
simulatur femininus animal absque testiculis
quod est membrum tribuere: mittit enim mem-
bra species vitales seu vificis quare et id nullu-
mque medicus. Dico scdo hic quod cordia ad
pi bi quod in consideratione intellectuales que
memoria suscipit virtutem sed femininus vultu
capit ab alijs potestatem sed subditi impitit
derationes sensuales grossas et figuralem cor-
te nutritionem. Quidem enim ad capulas co-
scur ad alia membra et ab epate venas prece-
dus membra principalia coicunt inuicem et quo-
lud Gal. 6. de vitulitate particularum capitulu-
in libro de hypp. et Platoniis dogmatibus ex-
cepta i copulari finem hic dicitur commanere. Et
mulier enim oia hec quod epar ipsem et re-

¶ **C**onceditur tñ. Et tñc primo ostendit quod non attinet medico in his di-
ferentibus scđo quid in vnaquaq[ue] illarum debet tenere fidei credere ubi fa-
bet autē scđo ponit qđ medicina inueigando non debet credere via
demonstratua vi veniat ad veritates harū differentiā. scđo pbat hoc cu dicit
neg p[er] se et addit. rōnes p[ri]ma qđ inquit est medicus nō p[er] se c[on]stitutus ab
differentiā: qđ ista discordia tñ cōtineat ad ea nō pedit ipsi in aliqua suā

De partibus

¶ **I**docta in alia et **C**onfecta p̄que et de mēbro non tribuente nec re-
cipiente primo tantū p̄ncipes diuersitas sup illa exilentez dicens **I**docta in
alia diuisione p̄ter illa mēbro quod necesse tribuere alteri virtutes nec ab
alio recipies fuerunt inter se diuisi mēbris et sibi p̄p̄s. **S**cō recitat p̄nam opi-
nionem sup illius mēbris inuentione ibi **C**onfecta enī fecta **E**t dicit q̄ vna fecta
p̄p̄os et ligamēta non p̄manēt. Inesse m̄m̄ per virtutes p̄p̄as repetas in et
nō influas a mēbris principalibus. **E**t sibi sufficiunt illa mēbra ad cōserua-
dum se in et per illas virtutes q̄ nutrimentū trāsmittit et ad nō tribuit virtutes
alteri mēbro nec aliud mēbris tribuit eis. **T**ertio recitat opinionē fēdās sup
hoc mēbris sup **A**lia q̄o fecta **E**t dicit q̄ alia fecta possūt q̄ virtutes repete
in offib⁹ et carue et alijs nō sentib⁹ mēbris nō sunt eis p̄p̄ie tū q̄ se et vir-
tes illas habēat emm̄ receptent eas ab epate et cōm in p̄ncipio gēnitionis
et ab illo tēp̄e p̄manēserūt quiete in mēbris illis sine nōo influū. **Q**uērit
vtrū sit dare mēbris nec tribuē nec recipiē ab alio p̄tētem. **E**rgū q̄ si p̄
3. legi tēp̄e. 2. p̄o. dicens. **Q**uā q̄o seip̄a regunt cartilago alijs cōiuncto mē-
brana glādula p̄tingo cor. **I**te p̄mo interior. c. vlti. **S**ic inter alios infiruz
et nāle magna est fūda. **I**lla nāle infiruz hē nāles vtrūq̄ solus actione faciem⁹ et
aliato infirū vtrū a diuisione et infirū venit scilicet splēdis loquē vnit ad reū
in qua splēdet. **S**cō per iohānniū in p̄ysogis dicitē. **S**ūt etē mēbris alia
p̄p̄as vtrūq̄ hūia vī eadē mēbris reguntur et eozum qualitas cōstat ut sunt
alia et cartilagines. **T**ertio nec ab ossib⁹ et cartilaginibus ad alia mēbra p̄-
sent vī nec ab alijs mēbris ad ossis et trānsit virtutē de mēbris in mēbra sit
p̄ vias p̄artēs. **I**n alijs p̄ venas vitālū per arterias aialū p̄ neruos q̄o b̄
bus carē ossa et cartilagines. **Q**uarto ossa manent p̄ motres loq̄s tēpore in
contaminata sup suis formis ut vidē in p̄ncipulis. **Q**uinto capillū et vngues ha-
bent virtutē p̄ncipaliū nō q̄ p̄ndēt a p̄ncipulis et nutriti et sumēs et tū nec
dēt virtutes p̄ncipales q̄ regunt nā augeri videntur et nutriti et sumēs et tū nec
recipiunt illas virtutes a p̄ncipalibus cū nō videntur crescere post mortē ut ap-
paret in suspēsis nec tribuente eis alijs mēbris. **O**ppositum sentit **A**rist.
tertio de partibus animalium capitulo quarto dicens. **E**t virtus cordis exp̄-
ditur ad omnia mēbra sibi vniū modū. **E**t **A**rist. secundo colligit caput
lo nono dicit. **E**t ab hinc potē cognoscere dominationē cordis super om-
nia alia mēbra omnia videri q̄o infirū et sufficiēte esse et alia indigent eo.

[illegible][illegible]

Gen. I. primi

Et de alia^q quidem diuersitate debet sci
re ⁊ credere q^d non est ei curandus vix
virtus naturalis in tali quale ē oī in pī
cipio generationis ab epate venerit aut
eam pio faamat complectione meretur
aut nūbil sit eorum. Sed^o debet crede
re q^d hec virtus ad ipsum non profluit

[illegible]

epate: sed innata quia non apparent ad sensum nervi: qui hanc virtutem de-
scribit. Tertia opinio est qd virtutes naturales membrorum possunt dupliciter
considerari: uno modo vt absolute operantes: sic dicuntur influs a
cipalibus: s. corde z epate: qdant calidum alterantur: alio modo vt sic ope-
rantes scilicet tale virtutem vt os offitum: z caro carnificum: sic sunt
innate per proprias actiones alias complexionis innatas: membra ergo que
habent virtutem natura-
lem solum qua fe nutriti:
dicuntur non recipere vir-
tutes: sed habere eas inna-
te: sed pater o. s. vt natu-
rales virtutes sunt sic vel
sic determinate animales.

Ita opinio non satisfi-
cit: qd possidit qd virtus
sensitiva est innata in qua
sensu scilicet: vt sensitiva

minatum sensum tactus: vt apparet tertio colligit ⁊ debet declarari a nobis tractatu nostro de appetitu parte secunda. Quarta opinio est qd virtutes naturales dicuntur membris innatis: qd in primo infanti generatio oia membra habent illas: sed postea non influuntur virtutes humane: sed calor ⁊ spiritus ab epate ⁊ corde. Sed virtutes animales dicuntur influere: qd modo fuit ⁊ ab epate ⁊ modo retrahuntur: illa opinio potest saluari: vt apparet.

[illegible]

De partibus

z membris eis similibus venerit eis ab epate in principio generationis vel in
 ut sit illa membra a sua propria appone vel neq; venerit ab epate in principio ge-
 nerationis neq; iussit a ppria appone. Sed medicus qd credere qd virtus natu-
 rationalis non venit ad ossa ab epate: si clauderetur via inter eos & epas & os
 haberet apti nutrimenti nihilominus eius actio. si nutrimento destrueret quicqd
 nodi destruerit sensus & motus puenientes a cerebro ci neruus stringit vel
 oppilat. Et virtus illa veniens ab epate facta est illi naturalis quidm monet
 pprio nullo ossa apta recipere tunc virtutē. Et infibit alioq; pmo z pmo. Nam
 pmo monet tractare de causis sanitatis & egreditur vbi apparet. i. z. te.
 pmo. Si membra fin qd sunt tributa vel no tributa. si suscipiunt vel no susci-
 pientia sunt ea males diversae egreditur medicus pmo tractare de eis. Et
 virtutes sunt ea formalis corporis sanabiles & actionis eius pceptat igit ad me-
 dicū. Et infibit alioq; pira scdm. Curādū est medicū pceptat de his o-
 bus qd diversificat curas pcoribz altera cura puenit lesio virtutis sensitiva
 & motus in suo fonte si fuus suos fuerit cura: & altera si fuerit cerebrum. Nam si
 fuerit cor remedia debet applicari cura regione cordis. Si opterea. Si z. ante.
 corrupti archigenē qd creditur tunc memoriale eis in corde & in eius lesio de-
 bet applicare remedia capiti. Et infibit alioq; si ter tūq; si ossa & membra eis

filia recipiat hunc a mebus principalibz nō pnt egrotare pp opationē iter
ea z mebus pncipalia z tūc remedia nō sunt applicanda sup ossa qz lupca loca
opationē fieri qz manus palicūtur pp opationē facta in medulla spoz
collū collū remedia nō applicat sup manus sed sup collū expedit et
oīno qz medicus sūat vñ venit virtus ossibus. ¶ Ad pūmū dic qz pūnet me
dico cognoscere que mebus tribuit alijs virtutes z qz nō z qz recipiūt ab alijs
z que nō sūt non p rōnem demonstratū z a pūmū itē p simplicē z nudā co
gnitionē qz ita ē tūc non pp qd. Et id voluit pncipaliter d. 200. c. illius finē dicens
z sūmōz aī z cogit uiamē sēsu z anatomia dīcernere d. ¶ Ad sēdū dī
qz ocello qz cor ē sūmū pncipū virtutū aīalū z nāllū fieri placuit arilo. qz
in cor nō explicat actus baz pūmū nī z p medū cerebrī z epatis in lefomibus
baz vñmū incurrūt cerebro z epati velut pncipū immediatē ē tūc negligē
dū cor vñ deficeret bē vñtes ex pñssē cordis fieri in sīncopā. ¶ Ad tērtū
dic qz expedit medico nosse qz ossa recipiūt assidū influvū vñmū nutritiā ab
epate: id voluit pū in hac fācia dī. Sēd qz credere qz virtus bē ab pñs nō
pñst nisi ab epate: vñrū a pncipio gnātiōis venerit ab epate ad os sū effe
potē qd bz in ossē abfz dīctū pñmū influvū vel sūmū in ossē meritiū fū
pñssimū vel alio modo puta qd de celo dērrat nō ē curandum medicō

[illegible]

[illegible]

Capi. fingulare doc. quinte.

farum ordinatum ad vna opationem principalē: que est cognitiō omnino ma
nans ab eo non facit aliud indiuisibilem sed perfectissimū. Ad tertium dñm tu
potes incedere altera duarū viarū: prima q̄ nulla est alia sibi sitis inter membra
sed soli dñm in modis oppositum ⁊ aliarum naturarum: quales dñm reperi
potes in vno diffiniri pñmo habente nam solam formā p̄sealantē: videt
rō supra explicatōr: sicut in auro cuius pars est sulfas ⁊ p̄sealantē in ferro
superficialiter dicitur aureū q̄d collis. i. c. vi. dicitur dñm que inuenitur in illis
corporibus sibi bus non euenit nisi sibi dñm calidi frigiditatis ⁊ huius. sibi q̄d
inuenitur pñtia in eis: est determinati in d. methap. q̄ forme cōdē pñtia vna
aliud nisi forme pñtionales forme pñtie ⁊ cō accidentia que sunt pñtia vna
q̄d spē ipsoz non sunt sibi alia. sibi spē sunt: sunt sēgna forme pñtionales aut
exponi sibi alia. sibi q̄d non erat dñm ad dubitā q̄ diuersa acētia in diuersis cō
similibus sibi sibi: sed ad essentia diuersa sibi: sibi pane vnam q̄d pñtia ⁊ me
dici non mētia esse diuersas spē in posse sunt pñtia in dñm specificā p̄ me
ueritate in multis accidibus: quō in pñtia pñtia. Sēda via q̄ vni
quodq̄ sibi differt ab alio spē q̄ pñtia aut pñtia pñtia sibi sibi sibi sibi sibi
q̄ est sibi sibi sibi q̄ pñtia fuerit ut sunt sibi alia sibi sibi sibi sibi sibi
numero: est dicere q̄ in hōie sunt plures forme sibi sibi: non que sunt actus v
tini pñtia: p̄ quos actus specificatur: imo p̄ vnam solā sibi sibi sibi sibi sibi
est alia sibi sibi alia membra sunt in actu in alia vias forme: n. sibi sibi sibi
quam o sibi sibi est aliud a carne non est in actu vltimo cōpōnē o sibi sibi sibi
sicut potentia ⁊ recipiens actu pñtia quē est alia sibi sibi: ⁊ is corrupta vel
p̄ vnam potentia remota alia pñtia: emanant mētia sibi p̄ vna sibi sibi
⁊ oia spē q̄ euidenter declarat hōie q̄ pñtia sibi caloz pñtia differt
vniuersis pñtia est diuersa a caloz cōpōnē aliter: p̄ quos caloz pñtia differt
pñtia: tamen illi caloz non sunt vltimi actus cōpōnē sibi a corde super
imo sunt sicut potentia ⁊ pñtia sibi vltimo caloz actuali etiam pñtia non sunt
oia membra. Itē dicimus q̄ forme sibi diuersē ⁊ vnoquoq̄ pñtia non sunt
in actu primo ⁊ vltimo: sed sunt potentia: pñtia sibi sibi sibi sibi sibi sibi
sensitiva. Ad quartū dñm q̄ iam substantiam q̄ totus alia generatio
fit sibi p̄ tota lingua pñtia disponit: sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
sitiua: sibi in hōie fit successe o sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
sunt magis propinque agentis q̄d sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
q̄d vī q̄ cō primo generat intelligit quāti ad manifestatōem alia mētia: q̄
sequatur aut viam cōdē q̄ primo generat cōsūbūquenter alia mētia: q̄
generantē est vni: in quā vna pñtia pñtia aliq̄d generatur: cōdē generans
alia: q̄ est sicut finis in quā alia ordinat. Sed tu dicere: hāc vī cōdē p̄
generatū mētia fit dñtia. Ad dñm primo q̄ falsum est: sicut finis cuius
p̄ ardet est pñtia ligno non ardet: ut pñtia dñm: vel dñm q̄ virtute vī
agentis vna vna sibi sibi fit recontingit: aut sicut finis ignis incipit ardere
lignū primo ab vīa pñtia postea ab alia: totū fieri vna ignis pñtia: p̄ter
soluōnem quāti ad sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
pñtia pñtia pñtia pñtia pñtia pñtia pñtia pñtia pñtia pñtia pñtia pñtia
est circūscripta opatione: vī est actus sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
est pñtia ⁊ non requirit corpus manifestā organizationē: sibi sibi sibi sibi
alia vī substantiat pñtia: vnde quēlibet pars pñtia alia est alia: ⁊ ideo in
pñtia generationis pua vel occulta organizationē est in hōie cō primo sibi
in vtero: ⁊ hoc modo sumunt aiam: pñtia q̄d ea absolute dicunt q̄ est sibi
que est forma. Sēda mō sumunt aia p̄ ipsa sibi ordinata in opatione: ⁊
tunc est actus corpō organizationē: hoc mō sumunt aiam pñtia vī dñm q̄ actus
organici corpōtia q̄ ipsa aia quāti ad sibi totalitatem virtualem. quāti ad
oia virtutes: ⁊ sibi q̄ potens operari oia opationes: est actus totius organi
p̄ minis hūis oia organa: vī potens operari immediate principāle opationē: que
est cognitiō ⁊ actus principālis membra: sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
rum ⁊ vī potens operari alia opationes minus nobiles: est actus primum mi
nus nobilium. sibi sibi vī potens videre: est actus oculis vī sibi in oculo. sibi
q̄ bus apparat primo quā mētia organica composita est pñtia dicta sunt in
frumenta est ab aris. ⁊ de pñtia aialius. i. c. ab aris. sibi sibi sibi sibi sibi
non est inuenta nisi p̄ opationes alia: sicut sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
alia opatiō: tanta organizationē maior: vī n. alia sibi sibi in est sibi sibi sibi
vī sibi actus materie non regitur organizationē: sicut apparet: q̄ minimi car
nis est alia. Sēda apparet q̄ aia potens operari est actus totius organi
⁊ non proprie pñtia vī potens operari. sibi sibi viderē: est actus totius oculi
q̄ membris hūis late figurat ⁊ p̄cauitatem ⁊ hūis naturas: sibi sibi sibi sibi sibi
gāncio non dñm: sibi p̄ hoc alia quoz membra sunt pñtia: ⁊ quoz p̄ca
decē vī vī vī sibi aliam que est actus totius ⁊ pñtia: sibi sibi sibi sibi sibi
q̄ diuisio sibi quolibet primum agit opationem sensus ⁊ moris: sibi sibi sibi
manu vel pede vel oculis: non dñm ⁊ nulla pluralitas est in numero: quā vī
tū in spē non q̄ sunt actus vī sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
multiplex numero: vel vī sibi sibi p̄ diuisionē pñtia pñtia pñtia pñtia pñtia
aialis organizationē organici mētia: vī n. alia sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
opari: ⁊ fit intelligit cō. ar. sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
q̄ alia mētia organica est esse infra: vī in pñtia ⁊ pñtia in opatione ⁊ sibi
⁊ rō est q̄ sicut substantia que est alia est pñtia ⁊ principāle agens in opā
tione alia: sibi q̄ est immediate sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
infrim: ideo sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
vī sibi vī. p̄. sibi apparat q̄d voluerit autem dicere multi cōdē dixerunt cō
esse aiatum: reliqua membra esse infra: codis: quāti videt q̄ vna aia fit
est actus codis ⁊ alioz: nam aia sensitiva que informat alia virtutes in cor
re opationē. sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
desit per alia mētia agit anima opationes in nobiles: ⁊ famulas illius
virtutes: ideo alia mētia dicitur famulari forme ferire codis: vel dicentia
q̄ alia mētia a corde non possunt agere nec viuere nisi sibi sibi sibi sibi
sibi sibi est dñm: oia pō sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
sibi sibi p̄ forme formaz: organa: p̄pter artem artificis: ⁊ non contra. ⁊ ter
tio mō ad aiam sibi sibi p̄ anima considerata sibi p̄tētia nobilior vel non
noli habentē sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
sibi sibi ⁊ intelligere sunt reducte ad nostrā voluntatē vī sibi sibi sibi sibi
⁊ p̄ consensuē virtutis imaginationis cognitionis ⁊ memorie: quā sibi sibi
intellectus: sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
vī sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
cōc mō sumit animam aris: sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
q̄ non est opus in vnoquoq̄ esse sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
enim aris. q̄ quemadmodum in ciuitate bene legibus stante vno monarcho
loco vno aris q̄ iusta volūtatē quolibet bē ciuitatis facit q̄ sibi permittit: ⁊ ita
reductus est in vī sibi ideo dicuntur agere p̄ sibi sibi sibi sibi sibi sibi sibi
la a quozq̄ hōie fit per suam virtutē: sicut per proximi ⁊ immediatū agens:

Sen prime primi.

[illegible]

quia cum

[illegible]

Capi. singulare doc. quinte

tria. Considerandum q̄ qualis est necessitas generologica. i. successe generati
onis per fermenta: ubi necessitas feminis: & p̄ n̄o testiculorum: q̄ apud me
dicos generant feminis: sēd ubi necessario in generologia est viri & mulieris: est
ideo de testiculis viriūq̄: ubi hic ferriat in generologia est viri & mulieris: sēd
fō q̄ p̄ n̄o iuuatima imponit testiculū: vnum: vt detur p̄plementum forme
m̄: i. habui dū fūe figurē: q̄ apparet p̄ eis distinctio viri & mulieris: sēd: vt
p̄feretur cōplexio masculina & femina: p̄p̄ie fun
data in corde: vt Aristō. 4.
de generatione animalū: &
Arist. 3. lib. 1. c. 2. c. nō
testiculū causant lūm cōplexionem: sēd p̄ferunt illam: q̄ a testiculis masculi
z ad rem aliam iuuatini. Necessitas ve
ro ad spermā generandum quod gene

Jacobus

[illegible]

Fen. I. primi

⁊ etiam femine fit reflexio cuiusdā modi caloris sup corpus: quo fit completio
 masculi ⁊ femine permutatio: ideo abfisso eo multū puratur aialia: apud
 ad femur: ⁊. ponit primo lib de fpermatiz: nō folū permutant illa in
 completio: fed in morbus: ⁊ hinc boie eunuchi patioz mozt: ⁊ oar: ⁊ rēfir.
 ⁊ confiderādo tertio q aul. hic vult fermone artoz. 10. metha. rep. co. 2. ⁊ q
 ſculinitas ⁊ femineitas nō ſunt tripe effentiales: fed accitales inefpabiles: nō
 in animal: oium: fed per

logiam seruat. Inuamētum vero est ad
hoc vt complemētū forme detur: ⁊ cō-

2. Numquam utrum testis sint principalia membra: et non intendimus h. dicere

De partibus

[illegible]

de eis qd proliis scriptis sup tēgēz diximus qd Sal in lib. de spermate primo. c. 17. valde extolli eoz principatū: vt quodāmodo eos cordi pferat: de quo Nābi moysa. 15. parti. apbōz valde vimpit Sal: z nos Sal. ad bo/ nus intellectū redigimus: viximus qd testiculū sunt mēbra principalia in cō/ feruatione speciei: qd sunt pami infim cordis in generatione aialis al' spma/ tis: z diuinus Sal. imaginariū fuisse qd sicut a cerebro in neruos quedā virtus fert: z a corde in arterias:

ita a testiculis in totū cor/ pus tradi quandā virtu/ tes que in maribus est cā/ roboz z masculinitas: z in feminis feminitas: vt apparet pmo lib. de spermate. c. 19. z pio declaratiōe huiusmodi quēstio vtrū testiculū sint necessarij in actu generatiōis: diximus qd testiculū apud Aristo. pmo de gene. aialis nō sunt necessarij: qd essent in oī/ bus aialibus generantibus: etiā qd thaurus absqz testiculis impugnat qaccā vt Aris. pmo cantic. 76. cōmētoribz: pmo. sufficiens rēpo: bat Sal. pmo lib. de spermate: z ostendimus qd in aialibus pfectis sunt necessarij ad generatiōem: nemqz sperma sit in eis: saltem aliqua faciliōe necessaria ad generatiōem. Tertia quēstio est an pfectio Aristo. qd testiculū nō sint necessarij: ipsi sunt viles viliūbus quos Aristo. imaginariū est: z sequēdo Sal. in pmo lib. de spma/ te: ostendimus qd Aristo. quatuor vilitates posuit in testiculis: vnam pmo de generatiōe: qd saliant sup reduplicatiōes vasoz spermatiz: appens vāso

plexio masculina z femina pseruet in spē/ bus aialis accideria sunt insepabiliāz nō

Jacobus

digestiōe quartē qd sit cūz dūz spiritus cibū in mēbris residūdo a venis tertiā di/ gestione iam expletā: est de iūma humiditate ppinque coagulationē qd qua/ nutritiū mēbra dura vtpote vene z arterie z silia. Et circa finē ea illius dicit. Anchi qd est propriū nomē pbiatit vī qd non opz vt sit spma qd cerebro solo qūbus ei' fermētiū qd ex cerebro: imo opz vt sit ei ex oī mēbro pncipali fona z vt sit ei mēbris alijs residuatiō ē ad illas radices. Et ppter illud est assimila/ tio genitorū. Ad pntes. Et p hoc generat ex mēbro diminito mēbris vimi/ nutiū. Itē pmo. bi. c. 10. sōz z alia opz. in troduci quodāmodo pcedās alias: z rōmbus satisfaciēdo de assimilatiōibus genitorū ad gēntes qd pōsit in vna/ bus pōmbus. Prima est qd spermatiz proxima mā est spmatis attribue eio gene/ ris illas venas z arterias in principio sue circūolūtiōis reperies eas reple/ tas sanguine nō habētes in se aliqd spermatiz vel albe humiditatis ppinque spermatiz. Et si sperma eas cū vltimis pcesserint in circūolūtiōe inuenies cōtinē magis z magis humoz quem continēt dealbari p mōz eius in illis circūolūtiōibz: z oratiōe continuā arteriaz z venaz in eis: z taliter qd humoz ille pfecte albus apparet in partibus dicitaz venaz z arteriaz pūctis testiculis. Et sup id nō crede mibi sed Sal. oīz qui vñqz fuerit in anatomiz diligentiōibz z pfectissimō. Scda ppositio est: virtus spermatiz qua pōli/ ficat et sen generatiū descendit ab oībus mēbris. Itā brachyia brachyficā: a ribz ribzificā cerebro cerebificā: sic de alijs. Itā certū est qd in spermate pūctio est virtus formandi quodēqz mēbz. Et si pcedatur vt placet Aristo. qd oīa virtus est originaliter in corde: sic si sufficere vt cordis infusio ad oī/ dūm spermatiz vīm generalitā z formatā oīz mēbroz: qd tamē nō est de articulatā oīz vītūō in corde nec actu potē coexplicare cuiuslibet virtutis actum qd nec videt nec audiat puenientem ei attribue cuiqz mēbro habē ti in se virtutē ppiā actu dearticulatā gēntes sui similes. Item cū sperma ad Aristo. z Sal. pcedatur cō pmo genitū: z ita ad sensum apparet iuxta illud Sal. 1. de spermate. c. 5. Et nimis oīo magis vī esse tale. f. oīomētiū. Et erat nobis hoc cōiter pfectus apud Aristo. magis rōnabile vī attribue diuersita/ tes mēbroz: vī vīribz: diuersa dectis a mēbro qd diuersitāt partū sperma/ tis. Et id notat Sal. c. nūc allega. dicit. Exegit enī in oī partē illa mēcō pū/ ditor: nullū igitur mirabile est vī vīrgi parēti assimilari genitū sū diuersa pū/ culas. Et volūte vī laly. 1. regni cō. 1. tra. c. de testi. illius cas. Et testiculoz: dicens. Et pō qualiter cūqz diuersificēt dispōnes virtus qd facit spma deferēz ipz in dispōne coīno. f. virtus generatiua: currit ex oībus virtutibus corpis ad testiculos: fit spma cōpēdēs eaz. Et qd queres quo latore depozat vir/ tus brachyficā ad spma qd in testiculis pūct. Rōis qd depozatur p spmāz nō genitū in brachyficā in eis modificatū z pēmpatū z ita eis appropriatū. Et mē de est qd oīa mēbra debilitant multū ex supfluo coitu z intāz qd qūqz neqz brachyia neqz debilitare mōvere se possunt. Et qd obicit aliqz qd ex hac pōne tolli/ tur pncipatū generatiue virtutis a testiculis: z attribuit mēbris oībus gēnti/ ua virtus. Dic qd pncipatū testiculoz saluat in hoc qd gēntiū spma z dant si bi formā qd est id qd est p quā mēref vī fit vebiculū virtutū imutatur z infor/ matū dectis a toto corpore. Et cū hoc saluat pncipatū eoz in redundantiā cuiusdē vigoris virtutis ex eis ad mēbra. Et illud Sal. notat pmo de spermate. c. 6. dicit. Quid igit mirabile est a testiculis ad totū corpus tradi quā/ daz virtutē qualis neruis sensatiōis z motus ex cerebro arterijs pō pulsantē ex corde: qd virtus i maribus qdēz roboz z masculinitatiū semis aut ipz femininitatiū est cā. Et tēde pō qd mēbra spmatis gēa facta sunt quoz vītra vīrgā virtū. Idmū incipēdo ab initio gēntiōis spmatis sunt vene z arterie multipliciter reuolue vientes ad testiculos: quas varicosas vocat Sal. pmo de spermate p similitudine quā habēt in reuolūtiōe cū vaticibus i venis inflatis apparentibus cōiter in ribz illoz qui pnterunt onera grauiā depozare vel deferre. Scdm mēbzū sunt testiculū qui si nāqz dicitur a Sal. ca/ uernescit quoz cauernis pntet sperma. Tertiū est epididimida: z est p sup/ iacno testiculū medianū inter testiculū z vas spmaticū: itā in sū qd in duricie z mollie. Et n. durio: testiculū z mollis: vase spmatico. Et dī epididimida ab epi qd est supra z didimus qd mollis: vase spmatico. Quartū est vas spmaticū qd in masculis est amplū z longū z velut finis quodā habens qū iam venit ppe verctū. In femis vero est sicutū z breuē: vt ait Sal. 14. de vī. parti. c. 10. Quintus est varicosus pāstata: medians inter vas spmaticū z vīrgā quem aliqui dicunt esse vas spermatiz: alijs parēm eius. Et hec quinqz mēbra re/ trogrado ordine Sal. enūerat alij parēm eius. Et hec quinqz mēbra re/ cit. Animalibus que abstinent a coitu sunt omnia spermate plena. Idmū qui/ dem varicosus pāstata deinde p totum spmaticū vas deinde epididimida: deinde totus testiculū deinde vasoz circūolūtiō. Itē pnotata sunt vī cla/ rita apparet vbi generatur spermatiz in testiculis solis vel et alibi. Vītra hoc sit pmo pūctio. Generatio spmatis in testiculis solis vel et alibi. Vītra hoc sit pūctio testiculū ad testiculos. Probatur pmo: qd p anatōmiz inueniuntur illa vasa plena humiditate ferosā simili indigesto. Vītra illud Sal. pmo de spermate. c. 6. dicit. 1. Arteria. n. z vena que ad caput testiculū pueniunt spermatiz humozes iam pūtere vident: z ipse totus testiculū humozes plenus est.

spmatiz sicut lapides liciatoziz. Sal. aut sufficienter remouet Aristo. snāz in hoc p multas ratiōes: de quibz vna est qd illa sup reduplicatiō poterat fieri ad offeuz vel radicez virge. Scda vilitas fuit: quā pōit etiā pmo de genera/ tiōe: vt circūolūtiō ad eos vāso spmatis aial fiat morozū in coitu. Itāc etiā snāz nos remouimus: z tenemus cū Sal. vna de causis circūolūtiōis est complementū digestiōis spmatis. Tertia vilitas testiculoz apud Aristo.

sunt ex reb' in aialitatis essentia ingredie/ tibus. Adembroz pō deferentium

ipse vult ibides: z nō fit pponderantia testiculoz. Quarta vilitas eozum apud Aris. est: qd testiculū saluant robur cordis: hāc vilitates pōit eis Aris. qnto de gene. aia. c. de vita: z si Aris. volūte qd testiculū facerēt hoc pp aliquā virtutē quā dent cordi: valde placēt Sal. vt apparet pmo lib. de spermate. c. 19. sed volūte qd bimus roboz cordis saluatiō sit p tensionē quaz facit: z ideo pmo lib. de spermate multas ratiōes pira Aristo. Sal. pcedit. a. Adembroz cē. 1. Dubitatur: qd vī. videtur diminutus: nāz est ferui/ tus aliqua substantia: vt offiū: aliqua defensoria: vt cuius: aliq expurgatoria vt cerebz. Dicendū qd dicitur intelligi: vt aliter qd hic loqur de seruio appo/ priato principalibus: pōpue in opatiōe in qua sunt principalia: z qd ipa pncipalia habēt alijs tribuere: oportuit habere seruioz declaratoz: z quia ipa etiam

De partibus

Scdo qd multiplex facta est illaz venaz z arteriaz circūolūtiō: non ob aliud nisi vt paulatim in eis digeratur z dealbatur materia spermatiz: pmetur enīz in eazū principio materia rubea sanguinolenta que gradatū dealbatur z ma/ gis z magis sū ppinquitatez eaz ad testiculos. Scda cōclusio responsiua ad quēstū. Generatio spmatis pfitur in testiculis nō in venis z arterijs pē dictis. Sunt enim fide natura nō potēs in tantū actus complete digestiō nis quantus est necessariū spmati. Sperma vero simillimū est testiculis: pue nienter igitur eis attribuitur spermatiz generatiō. Vītra illud Sal. pmo de spermate. c. 4. dicit. 1. Sed si hoc pcederit. f. qd trāmutatiō z alteratiō mibi aliud est qd assimilatiō patitiō efficiū testiculū grossū z viscosū z albi ope/ rabuntur illud qd attrahit qd mibi aliud est nisi spmatis attribue eio gene/ rationē. Item a carne simili carni testiculoz apparet fieri lactio generatiō in mamillis. Tertia cōclusio ad sperma pseruandū z deferendū id a testiculis i vī/ gam hora coitus: nihil prohibet aliquarum particularū spmatis in complete digestaz in testiculis digōnem in eis pfericūz partes cibi diminute cōlōsa te in stomacho perdigerunt in intestinis: z partes cibi diminute sanguifi/ cate in epate p digerunt in venis. Tertiū enī est qd dicta mēbra inueniunt plena spmate in abstincti. nā coitu z nō sufficit ipz generare cū sint exan/ guia frigida: subseruiūt igit in cōfūdōe z defecō. Quarta cōclusio. In adenois pāstata qd sunt glandulosae carnes exites in radice virge nō genera/ spermatiz: putauerūt qdaz. Probatur antea: qd rōne Sal. fo de spma/ te. c. vlti. dicit. Si in adenois generat sperma extractio eozū castrati aia/ lūz apparet sū nō appet: palas ergo qd nec generat. Et qd queret aliqz de quo seruū: igitur adenois pāstata. Dic qd sicut glandule que radice lin/ que generant humiditates saliales humectant gēntur cō z palatū: ita adeno/ si pāstata generant humiditē qd prohibet ab excretionē supflua pōne vnde ex it vītra: pōne vī ex it spma ipe coitus gēntū ē hūiditatis quādā salinalē que diffundit p vīrgaz ante spmatis emissiōē: z interduz finē coitu diffundit cū ga luctatur cū mēbre quā natura grana delectatiōis maioris i coitu ante spma eui ordinant. Et itas vilitates tēgi. Sal. 14. de vī. p. c. 11. dicens. Qd pō i adenois ille corpibus gēntū humidū ad vīatū exernit pōz in masculis simul cū spmate: vilitates autē ei' sunt ad venerē excitare copulationē z de/ lectare sū coitu z mēfacere vīatū pōz. Ad pmo obicit aliqz ante oppo/ sitūz dic qd sine spma sū ipine esse male dectidat a toto corpore sūe nō a toto capite esse z spz in testiculis. Ad scd pcedē qd in aialibus nō pūtibz testicu/ los vt in pūctibus z serpentibus spma nō generat in testiculis: cū hoc fiat qd in habēndis eos testiculū generant spma. Ad tertiū dic sicut ad pūmū. Ad quartū sū. Ex pēdictis appet qd testiculū sunt necessarij ad generatiōem sper/ matiz z ad genealogiā sū pgenē feruandā. Et qd dicit aliqz qd dicit pū/ mū: qd inuāmetūz testiculoz est ad hoc vt cōplemētūz forme deaur z cōplemētūz sculna z femina conferuetur. Nunquid testiculū necessarij sunt ad p plenē tus sōmescent ad generatiōes spmatis cum vīlissima pūmū necessaria sit ad forme cōplemētūz. Impossibile enī est formā cōpōz cō completā deficiē/ te aliqua pūcula: quāto minūz qd completa erit si deficiat aliqua pūz pncipa/ lūz. Nunquid ē necessarij sunt testiculū ad pferandā complexiōem masculinā z femineā cū id eis ex nōis ratiōe pueniat. Nāz testiculū dicunt per diminu/ tiōem a testibus eo qd seruo testes sunt vt ait pūdorus in etimologiz.

Die hī vīo ad vīrgā qd qd cōplemētūz forme z seruo sunt accidētia z nō ingredīūz nām neqz in diuidū neqz speciei testiculū sū qd sunt istozū cause dicuntur prestare indiuiduū iunamentū. Et id videtur volūte pū. in lēbra dicens. Que speciebus aialis accidētia sunt insepabilia z non sunt ex rebus in aialitatis essentia ingredīūz. Tel dic qd duplex est cōplemētūz for/ me: qdādam est per quod indiuidūz red dicitur masculinū vel femina. Aliud est cōplemētūz forme qd est perfecta integritas omniū mēbroz. Et simili/ ter duplex est complexiō masculina: quēdaz qua red dicitur indiuiduū mascu/ linū sūe sit virile vel nā: alia est qua red dicitur indiuidūz masculinū virile. Vītra hoc dic pmo qd testiculū non sunt necessarij sed inuatiū solum ad cō/ plementūz forme z complexiōes masculinaz pūmū modi. Nāz eunuchus na/ turaliter z castratus per artēz ambo sunt masculī possidentes cōplexiōem masculinā. Dic scdo qd testiculū sunt necessarij ad cōplemētūz forme z cō/ plementem masculinū secundū modi. Nam impossibile est perfecta mēbro/ rum integritas sine testiculis: z qd indiuiduū masculinū virile testiculis carens: eunuchi namqz sunt inuiles z effeminati: pmo de spermate. c. 4. Qualiter eunemi feminini z masculini que sunt contraria z pproptia animalū non faciunt differentiam specifiā sicut volatiles gressibile natatiles z reptile faciunt: sed sunt accidētia insepabilia: declaratum est ante capitulo primo tertie doctrine istius: scilicet a finem capituli vbi agitur de complexiōe sexu/ um. Et breuiter causa est qd masculinū z femininū sunt differentie te tenē tes ex parte materie.

Adembroz vero qd. In tertia particula primo diuidit membra ser/ uitiū. Secundo declarat modōs seruitiū ibi. Et preparatiō quidē seruitiū. Tertiū que membra seruunt preparatiōe z latore membris pū/ cipalibus

mentum tibi. **B**a[te]r per iuamentum tibi tertia. **A**ppum vero. **C**onfidera
 dus q[uod] littera potest suppliciter et ponit p[ri]mo q[uod] tui. volena notificare opera
 tiones notificat membris y t[er]ti[o] dicit q[uod] per operationem a. per m[em]bri
 operans y operans e[st] q[uod] intelligit illud membrum cuius complementu[m]
 sistit. cuius perfectio s[ed] finis e[st] aliqua a. yus operationis facta: q[uod] opera
 tiones et hac re facit ingrediunt[ur] ad conferuand[um] in diuind[um] ad spec[ie]m: sic
 cadat hac membrum e[st]

lozum quidem seruans preparato: sunt
sicut membra que sunt anteq̃ ipsi gene-
ratur sperma. Sed eorum seruans latoz
est virga in viris: et vene que sunt inter
eos ⁊ ipsam. Et in mulierib⁹ similiter
sunt vene que sperma ad locum concep-
tionis impellunt. Et mulieres insuper
habent matricem per qua spermati co-
pietur vitilitas. ¶ Galie. autē dixit q̃
membrorum alia sunt que operationem
tantum efficere habent: alia que iuuamē-
tum tñ: ⁊ alia sunt que operationē simul
⁊ iuuamentum hñt: prim⁹ est sicut co: sēd:
scdm̃ est sicut pulu: oterti⁹ sicut epar.

diffinit opatione ipsam: notificet enim per productum eius opatione z per
fructu producti dicat qd per opationem debemus intelligere illud quod com-
pletur. Cuius complementum est eius re aliqua ab opationibus preueniente
opationes per illam re productum ingrediunt ad operationes individui vel
specieus per iuuatitatem ipsi illi illud. Illam actionem quam fit paratio: z
cui considerabimus illa compositiones sunt propinquae vna diffinit opati-
onem in concreto: qd membrum operans alia in abstracto: qd operationes i: f. s.
z finitler est de elemento diffinito in abstracto z concreto. Sed debitas
specialiter ad id quod dicitur in plurali numero cui re opationum. Dicendum qd fpi-
ritus qui est quida finis z complementus cordis opationis vna opationis cordis
vnde eo est finis ipm facti opationes: z completur: fit non vna opatione co-
dis: sed multo opationibus cordis. attractiua: retentiva: digestiva: expul-
siva: z filtrativa: z pfrictione cordis: quas cu illi. considerant: diuersas:
vocat eas opationes: cui aut considerant illi intendunt vnde fines qui est ipi-
ritus: principaliter faciunt illi: ipso aut iuuat: vocant illa operationem in
singulari numero: z sic eo: ly opationes: quas aut ille opatione vnde diuerse co-
parabuntur adiunctive: fit eo: alteri pararia vna iuuat: in summa ois
seruiunt ei opationi que dicitur spm. c. d. Dubitatur quare dixit solimodo
dicendum qd illa alius multo generatim super banc dictionem solimodo
veritas ita videt mihi qd illi. dixit hoc mihi vt ostenderet qd membrum opans
dicit opans solo: qd facit aliquid remota: non dicit opans actione: sed re
pueniente ab actione: que fit pmanente speciei z indifferens: fit eo: qd opans
reans ipam ipius: id est: que fit solimodo coponit cu illi re sine cu illi opans
eades finis est: possent enim coponi cu illi vna singulari: vt apparet. Cuius
circa p dicta tertio generaliter vt illi diffinita sunt fit bona: vt illi. Cuius
modi est qd non habeat opatione vnde. s. con. In vnoquoque vno modo z vna
natio que est. Similiter videtur qd con. non habeat filii opationem: in
namentum: qd a code fit pparato ad alterius membri operationem: insup
dam: qd preparat spiritu vltimo in cerebro in rebis quiditate: per psequi

De partibus

Quod in quibus aliis membris operaturus est: siue preparatio fiat a digniori membro siue a viliori. Et inde solue obiecta. ¶ Dubitatur secundum utrum mater sit principale membrum quod ad conseruationem speciei: videtur quod sic: quia sicut est illi cum sit necessarij ad generationes spermatis est mater: et sic etiam: si graua receptiois et custodia ipsius. Item aliquando nam magis assimilatur ut matri quod patri: et illud videtur effere ratione fortitudinis et dominij matrici. Item mater prebet fectui principium nutritionis et augmenti in eo materiam et formationis. ¶ Sed contrarium videtur: quia tunc plura quod quatuor: essent membra principalia. Vnde quod mater non est membrum principale: quia membra principalia sunt que habet principia primarij virtutum existentium in corpore necessarij ad hoc vt indiuiduali vel species permaneat. Sed mater non habet pre principij aliquid virtutis nisi ratione fecilicioris multobus et amplexus: imo patitur et habet magis quod actiue et dominatur et multat fectui nutrimentum non propria virtute solum sed potius virtute spermatis attrahentium. ¶ Et ad primum obiecti dicit quod non sufficit quod membris sit necessarij ad hoc vt sit principale: immo requiritur quod sit principium alicuius primarij virtutis. ¶ Et ad secundum dicit quod assimilatur naturis ad matrem magis fit quod fortitudine spermatis multibus principaliter cooperante in matrice et dispositione sanguinis mensurari. ¶ Et ad tertium dicit quod matris non prebet principij actus nutritionis sed materiale nutrimentum non imperando. ¶ Dubitatur tertio quod multe fectus defenfoia quia cranes deserunt cerebro. Et si virtutes sustentioia quod eo parillare ferunt alijs partibus capitis. Et ferunt suspensioia quod pampuli feruntibus membris que continent. Et si ferunt emittioia quod alio: licet in quibusdam ad epar subfaccellari ad eos faucus ad cerebrum. Et si ferunt mollior fecti quales carnijs musculoz ad nervos eoz. Et si ferunt repletoia quales est ossium fassiminoz ad iuncuras. Et breuiter tot sunt feruntioes quot sunt inuentioes vel vitalites memborum impincipalium. Vnde quod non dicitur feruntio famosi et principales et magis proprie dicti qui conseruunt et generant colligant et cooperantioes actiois ad membra principalia sunt hi dicitur quod hic tanguntur nihil tamen prohibet modos plurimos alios feruntiois in membris fecti nunc allegatum est.

[illegible]

La. fingulare Boc.v.

qualitate. Tercio videtur qd pulmo non habet solum iuuamentu; immo
operationem: quia motus suus est sibi sua operatio: licet fit iuuamentum cor-
di. Dicendum qd iuuamentum z operatio dupliciter accipitur: vno modo
pro actionibus suis consideratis in operatione particulari aliquid determi-
nati membris: hoc modo dicitur qd in operatione visus: que est operatio
oculi: actio crystalline est proprie operatio: sed actio corneæ est iuuamentum: z
in motu manus muscu//

lue operatur? q̄ os uiauit; q̄ ito modo non fuitur hic operatio? et uiamen-
tum: quia non est ali-
quod membrum organi-
cum fm hoc q̄ tantus ha-
beat operationem: immo
confideratum in suis par-
tibus semper habet ope-
rationem et uiamen-
tum. Et similiter omne

membrum confimile habet operationem que est operatio: vt nutrificationem
z operationem que potest dici inuentionem; qz attractionem: retentionem z c.
que ferunt nutritiue. Et hoc spiritus tertia instantia de pulmione: quia pul
mo habet operationem: que est sua particularis actio fibi tributa fm qz hoc
membrum. Cuiusmodi qz enim membrum vt sic habet operationes: sue con
fimiles: sue organicas. Et soluitur etiam prima ratio. Alio modo accipitur
operatio z inuentionis fm qz dicunt aliquam actionem vel actiones ordinat
tas ad esse totius individui vel speciei per generalitatem: z tunc dicitur vitali
habere operationem qz per sui operationem facit aliquam rem facientem pri
ncipaliter ad esse individui vel generationem sue conseruationem speciei: il
lud autem habet inuentionem qz inuat in hoc: cor autem suis virtutibus so
lum producit spiritus: quia est illud quod principaliter intendit z ad generationem: no
tunc eius: qui spiritus qz fit necessarius ad esse individui z ad generationem: no
tunc eius: qui spiritus qz fit veritatem est omnium virtutum prima radix: z ita vide
tur loqui Zucien. sequens philosophorum sententia: licet eius verus sit fer
mo etiam sequendo sententiam Baheni: pulmo autem habet inuentionem
quia non generat spiritum: sed bat aerem quo spiritus vitalis cordis tempe
ratur vel preparat aerem: ex quo spiritus ille generatur fm medicos: qz
quid sit actio pulmionis in esse vite z generationis scilicet non est principa
lis sed iuuans in bonificando spiritum: daudo fibi aliquod complementum
per temperantiam z excludens malorum vaporem: z tunc actio cordis erit
completa: qz spiritus erit completus: potens dare vitam omnibus membris:
z testificus: potens dare illis generatuum virtutes: z non dico qz debet spiritus
testificus quia transmutatur in fati generatuum sicut fit in cerebro animalia.
Secundo dicitur qz spiritus vitalis habet in forma testificus: quia spiritus genera
tium in eorum creatura apparet inter omnia membra corporis cor est secundum
habere tantum operationem: principalem autem habet in cerebro: quia
multiter omnia instrumenta animalis habet tantum inuentionem. Ad scilicet
finitur: dicendum qz cor non est proprie preparator cerebri: vt preparatio
finitur pro inuentione in permanentia individui vel speciei: qz calor cordis
est principale faciens hoc: illa vocatur operatio: cerebri: ens vnus per cor:
z testificus: omne membrum: sicut per spiritum cordis: sed fit in vniuse opera
tionem pro actione cuiusqz membrum: vt sic cor preparat cerebri: quia dat
spiritum qui fit animalis: tamen pter hoc cor bat cerebro spiritum vitalem:
qui fiat totus spiritus in forma: z tota compositio transmutatur in alium spiritum:
tunc immo stans in complectione z forma substantiali: quas dedit fibi cor: fal
tem in complectione latas: quibus apparet qz sermo Zucien. verificatur
non solum fm sententiam Aristo. sed Salenit: calor cordis est necessarius omni
membro pro sui operatione pter necessitatem eius qua est necessarius pro
spiritu animali z naturali z generatio: iniquitas sunt ex spiritu vitali sicut
ex materia: nam licet in membris essent spiritus naturalis z animalis: et
generatio in testificus: non tamen agerent actiones proprias fin non esset in
membris spiritus vitalis factus a corde: vt notus est: z est sermo qui intelli
gitur ab Zucien. a capitulo de virtute vitali: z a Salenit. de interioribus pri
mo capitulo. ¶ Dubitatur quare Zucien. loquitur cum dicitur autem dicit
dum qz cor faciens spiritum dicitur habere operationes eo ipso quo iste spi
tus facit ad vitam singularem: vel eo ipso quo facit ad speciem permanentis:
verumqz ens in totum est finis z perfectio totius individui: accidit tamen ista
quadoqz separatus: hinc homo obatus in genitalibus permanet in vita per
illius spiritus vitales: non potest generare. Similiter infans non potest gene
re de proprio: sed poterit: deceptus potius: non potest poterit: cō
tra aut impossibile est qz presentia paupis spiritus quis possit generare: z non
possit pseruari in vitali: quia fit diuersitas in proportionem: vt in habebat ge
nitalla fortia ad generandum: reliqua membra ad vitas debilia: de quibus lo
ci sumus tunc can. fen. 20. ca. de multitudine spermaticali desiderij.

a ¶ Spiritus vero epa re. ¶ Dubitatur quare non dixit de cerebro z testifi
cus. Dico qz ipse debet notificare operationem epatis: notificat operationes pro
fenon pro esse individui vel speciei. ¶ Dubitatur tertio: qz epa faciens fan
guinem expectatur in tertia z quarta questione facit inuentionem: sed epa fa
ciens sanguinem pro sermo nutritio: facit sanguinem expectatur pro digestio
ne terna z quarta: ergo vt sic facit inuentionem: sed auci. dicit qz facit operatio
ne: vt est ratio nostra. Illud passus subtilis falsat Arto. Guillemmus pro dicit
de epate qz inquantu facit sanguinem qui mittit epa z terti corpus facit opera
tionem: sed inquantu ille sanguis ordinatur ad alias digestiones facit inuentionem
tunc de cerebro: dicit qz inquantu facit spiritum animalis sensitiuum: z motiuius
cit operationem: sed inquantu ille spiritus expectatur pro operatione par
ticulari membri: scilicet visus z auditus z c. facit inuentionem: sed primus
sermo Guilbelmi est confusio: non enim apparet in quo differt operatio epa
tis qua fit sanguis nutritio ipsum z mediat: operatio qua fit sanguis transito
rius: digestio: facit duas reliquas: sermo est fides vt apparebit statim: non in
tentiois sui. Illud sic dicamus manifeste esse qz fit vita in oibus membris z

Jacobus

Secūdo dicit q̄ per opationes op̄s b̄ intelligi illud q̄d cōplect. i. motū qui cōplect
cū rei. reali esse opationū ingrediēdiū solūmodo in vīram singulari aut in
pmanentiā speciei. i. opationū necessariā ad esse in diu dur. aut ad p̄sentiū
vīs speciei. ita q̄ sola opatio necessaria ad esse in diu dur. aut ad p̄sentiū
speciei dicit opatio finis itus modū. sicut cō. in generatione spiritus: hoc est
crep̄s ex mēbro faciente opationē finis. Et tūto dicit q̄ op̄s b̄ intelligi per

Sen prime primi.

Actiua generatiua fiat p caliditates actuales: que est vt forma potentialis calidi-
tatis in omnibus membris: inaequalis est etz qñta caliditas actualis est per
duo corpora: scilicet spiritus et sanguis: vtrūq; enim docum corporis est cal-
idum actu: vnde secūdo de partibus animalium vult Brilio. qm in ratibus sangui-
nis est caliditas de caliditate autis spiritus non est caliditas: quāuis be de ca-
lidiatates comparentur adinice: sicut duo corpora que sunt subiecta illarū:
scilicet spiritus et sanguis: vna

operationez fufcipiendâ: z tunc erit opatio completa ad bandâ singulari vitam aut speciei permanentia: quâdmodus pulmo aerez prepat. 3us vero epar secundam suam perficit primo digonem & digoni tertiæ z quartæ apparatus pstat

[illegible]

De partibus

De partibus
 inuamentis id qđ preparat. 4. preparatioes alicuius ad suscipiendā opatides
 altius mebi. Et tunc. 3. postqđ preparatus fuerit uel postqđ est qđ per ope
 rationes intelligitur quod dictum est: erit operatio completa. 1. completur
 operatio in membro principali ad eandem uitā singulari: scilicet in diuino
 uel ad permanentes species. Quādo modō pulmo aeres preparat ad refriger
 ius cordis. 3. hoc est ex tempore de membro faciente inuamenti tantū. 3. plus
 uero

Epi. singulare Doc. quinte.

sunt humiditates et membra per nutritiones: par ergo sanguinem
 bona caliditate bona facti operationes: fed epar sanguine aperiibile
 in humiditates et membra: facti iuuantur hoc intelligi. Iui. in textu: bene
 pñderas: pñt aut pñmo non q in hoc fit pñdoras: opñs: nature: pñ
 mo enis po fit epar agñ qñ pro alis. Ad pñm dicendus q cerebrum facti
 spñm aiales dñtem sensus et motum cõpõit: si ergo sensus et motus cõpõit
 et spñs aiales super mēbra
 sunt necessarij in esse indi
 uidui et speciei: cerebrum
 agens illum spñm by ope
 rationē: et cõ respecta erit
 q: pparat hñ spñm qui fit
 aiales: habebit iuuantur:

ergo in quantum bigestione secundas
 adeo perfectam efficit q sanguis ad ip
 sum nutrit dñs fit bonas actiones ope

ergo in quantum digestionem secundam
adeo perfectam efficit qd sanguis ad ip-
sum nutriendum fit bonae actionis ope-

[illegible]

Jacobus

[illegible]

Sen prime primi.

a ¶ Etiam denuo zē. ¶ Cōfōsitā diuifionibz membōz q uas fcūimūz
hic pntō diuifioz membōz ēz māz cūm bōt tanc agēzēz p pmo pntō
māz z agēzēz in gēnēratiōe membōz pōnēz qd in mā diuēficant. Sc
cūdo pntō māz nūtriciōia ad dēns alai bī fā pōtēz fanguis. ¶ I pma
in duaz pmo pntō diuēficatēz membōz in mātrā gēnēratiōis in quo
nūit qz duo spēmata cōcūrrunt in membōz gēnēratiōis scūdo declarat
dicta in bōz bī fā ¶ Scd

raturum est. Et in quatuor operationibus efficit
que in alia expectata operatione auxiliatur iu-
uamentum efficit. Et etiam denuo dicitur

brasque dicuntur permatia vt dicitur. Quid dubitatur quod pinguedine est: san-
guineum: est mebum et crasse. Amplius de qua carne intelligit. Amplius
etiam de virtutibus naturalibus ponit oia membra est: sanguineus. Quid non pa-
ruper hic delectare vocabatur: z vicarius qd nomen hoc sperma et quicquid
est in viris z mulieribus: fm Alii. Item .10. in viris est etiam euocum ad buo
ad sperma rursus proflicum: cuius figura z conditiones substantie z odoris
z coloris ponit auicenna. q. lib. .2. cap. de figura fertilitatis: z ad sperma di-
citur aliquid: quod est quedam humiditas: que preuenit coitum: sine coitu
erit in tactu mulieris: vt intelligit tertio can. q. lib. .2. et .10. ideo dicitur sperma
fieri coitu fm prima ca. de signis epilenicis: et ergo hic nominatur sperma viri
intelligitur de vero spermate: in mulieribus autem sunt tres materia: que im-
pugnatur nomine spermatum: vnum sperma est humiditas quedam saluatis:
in cuius expulsiōe mulieres delectantur in coitu: z de hoc spermate non est
hic sermo: qd hoc non concurrat necessario ad generationem: cuius signum est
vltimo quia expellitur extra matricem: secundo quia si nō delectetur mulier in
coitu potest concipere: vt aristot. primo libro de generatione animalium: penul-
timo ca. Alia materia in muliere: quam aristoteles in suis libris de generatio-
ne animalium vocat sperma est mēstruum mulieris: qd cōiuniter omni men-
se expellitur: z dicitur mēstruus a mense. i. ab expulsiōe facta omni mense:
z hoc sperma ab aristot. sic nominatur: apud medicos cōiuniter non dicitur
sperma: quia non est id: et quo in prima generatione fit fetus: vt intelligitur
a Galieno primo libro de spermate. 3. cap. z ab auo. q. in suis thesauris: ratio
Galieni est: qd materia significa mala: quia natura odit z eicit a matrice: nō
est conueniens qd fetus fiat: vnde dicit expellit natura matricē mēstruum vt
superfluum: non igitur retinere potest ipsius fetus familiare: non ergo fermo
quidē hic est de hoc spermate: cum dicitur z spermate mulierum. Alia .3. est ma-
teria in muliere: que proprie dicitur sperma mulieris: que quidē est materia
alia abigena in vasis spermatulo circa testiculos mulieris: que in hōia conce-
ptionis cadit in concanum matricis: vt determinatur passim in generatio-
ne fetus: hoc sperma mulieris z mēstruus qd omni mense expellitur dicitur per-

De partibus.

[illegible]

¶ **T**ertius denuciemus et d. ¶ In hac pars. parte principii que est de uiuifi-
cacione mēbroꝝ pnes mān et q̄a sunt. ¶ Primo ponit p̄n. ip̄am uiuifi-
cacionē q̄ ostendit quod spermata masculinū et femininū hē habēt in generatio-
nē mēbroꝝ fin s̄niam p̄bōz. b̄isēd fin sermōnē. ¶ Tertio q̄d se habeāt fin s̄n
finitas. Et alibi q̄d aut veritas. ¶ Quarto q̄d fin de sanguine retento in matrice
tēpore impregnationis ibi. postea sanguis. ¶ Quinto materiam carnis et adipsa
ibiz caro quidē. Sexto quomodo se habent membra spermatica et alia ad
concordiam et reflatuari ibi. modo autem que et spermata. ¶ ¶ In p̄ma par-
te dicitur et etiā denuciat idē consequenter vel de nouo. i. post predicta dicens
q̄ mēbroꝝ quidē aliam generatur et spermata vt omnia membra et consilia et
ceptio carne et adipē. Alia generatur et sanguine. vt caro et adēps. De cōs

La. singulare Boc. v.

ma ab Aristo. dñt in S. rebus: vt scripsimus in trac. nostro de impregnatione
mulieris ante menstruationem: qñ multa hinc inuestigamus: primo in mē:
qñ mēstruū producit epulose et superfluitas in cōueniens sanguini:
sed mā boni spermatu mulieris et sanguis optimus et qñ laudabilis: solum in quā
to superfluitas. Sēdo differunt in efficientia: qñ cause efficientes mēstruū sunt
reducere in casū nō oīales: imo in defectus: et quibz sanguis in cōueniens in
eius superfluit: vt intelligit qñ

mas q̃ membrorum alia sunt que gene-
rantur ex spermate que sunt similium

educte. f. virtus generati
ua que in femina sperma generat. Tercio differunt in forma: q. menstrui re
spectu boni spermatis est supflus inq. et in quali quodammodo: et t
r. b. n. boni non bene digestus: sed sperma boni mulieris est digestum: aliis
de viscofo aligante: superflus in q. nato. Quarto videmus hoc q. in mo
dum comore equaliter a mulieribus vi credo. Quatio differunt et pe finis: q.
visus mensuri nullus est intus in muliere: s. q. expellissit aut spermato ve
ri catu est retineri in matrice: s. generatio passius: h. m. coioris opinionem vel
actus et passius: h. m. Est. Quinto differunt et pe termini: a quo est procius
vis morius: q. mensuri venit a sanguine totius mulieris multiplicato defectu
calidior: q. plus ab vno membro illius quas ab alio: vi contingit mulieres
plus de eo multiplicare in hoc vilo mebro: sed verum sperma mulieris: v
nit vel a coiservata testiculis: vel a toto: sicut venit sperma viri: eade quatio
ret de virogo. Sexto differunt et quos spermato veri mulieris sicut viri est toucasu matri
cis: vi eius complet vilitas: vi dicit Au. sed terminus ad quos mensuri non
est intra matricem: sed extra pellissit vrina et cegitio pellitur. Septimo diffe
rent et pe modi in osse virtutis agentis motus h. mater: nam ve
suriu mulieris non mouetur ad matricem nisi virtute expulsiua mebroz: q.

Jacobus

mēbris præter carnes & adipē generatur: ex duobus spermatis masculino
 sc̃s & feminino. ¶ Queritur vitrum membra aliqua generantur ex spermate.
 Arguitur q̃ non. ¶ Et cides sunt & nutritur membra: q̃ nutritio est quedā
 particularis generatio: sed membra oīa nutritur ex sanguine: ergo oīa sunt ex
 sanguine. ¶ Confirmatur per Gal. s̃o de elem̃. cā. vlti. dicentem. l'p'io aut per-
 transiuit eos in substantia phidatiosa in curū nāli: dixit q̃ generatio & au-
 gmentus & nutritio in sunt in corpibus nostris ex humoribus quibz.
 ¶ Sed si istud cā & mālīs respectu eiusdē nōbz coincidit q̃o p'p'v. tex.
 7. q̃. tunc idē est respectu eiusdē generis & p'p'm: p'fectum & imperfe-
 ctum: actus & potentia: sed spermā est cā efficiens vtriusq̃ oīū hīs in se vir-
 tutes: ad id p'p'atē. s̃muntus & informatus. ¶ Tertio moles spermatis nō
 ascendit ad gēneratē vniū q̃i offisq̃: ergo oīa oīa & cartilaginea ligamen-
 ta generantur ex spermate. Dicit forte aliquis q̃ dilatā. Sed p'imi vi: q̃ cū
 spermā sit rarū aerēum & aquē non potest fieri oīū p'p'olentur: & insipit
 & sic minuitur moles vni. ¶ Quarto sanguis sufficit viri ex eo generentur
 mēbra particularia. s̃o c̃. epur. Nam tam carnisformis dicit Gal. s̃o de spermā-
 te cā. 7. q̃ nā ex sanguine calidior & p'p' creat: cor ex sanguine g'rolo epur:
 ergo & fortiori sufficit generare alia membra viti. Absius vni esset illud
 quod ex sanguine generentur membra animalia: sed ex sanguine generantur
 erit dignior nā q̃ nobilitas. ¶ Confirmatur per Gal. s̃o de elem̃. dicentē
 ¶ Et eis autē quē apud eos hōies sunt manifestat q̃i in incubina animalis
 sanguinis habentis non sunt nisi sanguine concurrente ad matricē ex ma-
 tris. Quinto videmus in oīo cum ex eo pullus formatur germē eijctū nec in
 trat pulli compositionē: hūc ut vti spermā germē. ¶ Oppositum dicit s̃ p̃n.
 ¶ Vnde debeatōe hūis dubij attende p'mo q̃ membra generari ex spermā-
 te potest intelligi dupliciter. In omodo tanq̃ ex māl. Aliomodo tanq̃ ad effi-
 cientē causā. ¶ Iuxta illud Aristo. p'mo de generatione animalū cā. 8. Et ma-
 nifestum est q̃ spermā est vniū istorū duorū modorū: quō illud quod est
 ex eo non est nisi sicut ex materia aut sicut ex motore. ¶ Attende s̃o q̃ Aristo.
 opinio fuit mēbra generari ex spermate: non sicut ex materia sed sicut ex p'nci-
 pio efficiente. Dicit enim p'mo de generatione animalū cā. 1. generatio ani-
 malium: hūc p'ncipium. s̃. marē & feminā: q̃ inare vero est p'ncipium mo-
 tus: feminā autē est sicut materia. Et trāc. 2. cā. 5. dicit libi aut: & manifestū
 est q̃ mas est operans & femina patiens sicut est sēminis ex carpentario & li-
 gno. ¶ Deinde s̃bdit manifestū est ergo q̃ non necessario dē eipre spermā
 ex toto vitrosē: si eipret erit sicut par generati sed erit sicut motus & format
 sicut fantas q̃ accidit in s̃mo ex scientia medicinali. Et rursus eodem cā.
 multo interposita ait: & in maribus q̃ spmānt aut nō eijctur q̃ illud sper-
 ma sit concepti par sicut non dicitur q̃ carpentarius sit pars matris ligni.
 ¶ Sed quereret aliquis ex quo spermā viri non intrat substantiam fetus
 & membrorum eius: sed est sicut arbor q̃ deuenit tandem vel ad quid con-
 vertitur eius substantia vitrum. s̃. maneat intra matricem vel expellatur. Ad
 id responderunt quidam quod se nominat aristoteli cū & p'p'atē q̃ spermā
 masculi immittit in matricem mulieris dat mensū p'ncipium vniū
 postea expellitur nulla pars eius substantie corporis conceptus quos dicit
 Gal. p'mo de spermate. c. 3. ignorasse Aristo. mētē & fuisse deceptorē: ita feri-
 bant. Decepti autem fuerunt ex p'mo lib. de generatione animalū q̃ vti m̃v
 bryditer non bene relegerunt vti. Scripta est hūc in ipso lib. Sed. ¶ Scitū
 dignum generationis p'ncipia ponet vtiq̃ marē & femellam. ¶ Marem q̃dē
 vti motus & generationis p'ncipium hūc: femellam hūc materie: hec qui
 dem fuit non inultum post p'ncipium liba: vtiq̃ veros ad hūc & ista scribit.
 ¶ S̃ accidit fuit rōnābilē q̃ vti masculus s̃p'at s̃m & p'ncipiū motus: femel
 vti vero corpus & māl sicut in lactis coagulatione corpus p'ncipiū dicitur
 mans ad coagulum p'ncipiū p'p' & confare faciens. Et hūc p'ncipiū dicitur
 quidam motus p'bere spermā: iterum eicerni. expelli. Et contra hōiū
 vti. ¶ Vt Gal. cā. 2. de spermate triplici via. P'mo via experiente in bryta. Se-
 cundo via testimio mulierum discretarum in hoc eipratur. Tercio via te-
 stimio medicorū. Et dicit. ¶ Explicem autē hūc p'p'ationem facere. Et u-
 dentissimā quidem eam q̃ ex ego multoties sc̃ci ego & boves & canes & asinos
 & capras & oves obseruā si detinent spermā in cotu vel eicernit sē
 per. ¶ Consistit in ista p'ncipia & p'ntie cā ita dicitur q̃ obseruati
 fuisse tunc retineri spermā in feminis animalibus ex impregnari debent. S̃
 hic increper ab aliquo: corfiteri tamē volo q̃ in tota vita mās passus fuit: nulli
 enim narrandum quid credidi q̃nis fuisse experire: sed ad experientiā ipse
 mē veniebat nec in hoc dicit q̃ debent fieri multotiens & quā narrabit
 debebas volens credere: & si q̃māntes concordantes ipse videret. Sed con-
 fucta vtiū incredulitas duplicem sēti inuestigationem vtiā quidem in anima

Sen prime primi.

sunt supra matricē: & non concurrūt ibi attractio matricis: sed transit p ipsas
 sicut per vnum canale: hoc apparet ex intentione Galieni quinto de simplic
 medicinis: alterius autē: loquētis de medicinis p vno canibz matris: ut
 ponunt enim qd medicina p vno canibz matris de bet esse loca qd medicina
 p vno canibz matris agant in mām quandaz cōrē: in foca qd d. can. f. in
 venas mediatissimas & muerias p vno in illiez causaz dant: q materia lacis
 mouetur ad mamillas & d.

partium membra preter carnem: & adipem: et alia sunt qui ex sanguine gene-

pulſina mēbroz: z non attractia matricis: q̄m matricis mouens ad matricē
 ſop̄ q̄ fit forioz: ſed ſperma bonū mulieris q̄ mouet ad matricē mouet non
 ſop̄ virtutē pellente mēbroz: ſed etiā attractiōe matricē: vnde in cauſis ſer̄
 rilatiōis p̄ſit defectus matricis in attrahēdo ſpermatē: p̄pet. 3. cau. ſen. 2. ca.
 de cauſis ſterilitatis. Octauo differūt in tpe motus: q̄ naliſ motus boni ſp̄
 matris mulieris eſt in hoc coitu vt ſcurrat ſimul z ſpermate viri: ſed naliſ
 motus menſtrui eſt cōmi menſe. Ex quibz oibz inferas primo q̄ ſicut ſper
 ma viri viri eſt quoddā corpus albiu digeſtū ſp̄ſioſu factū a virtute genera
 tiva viri vbiuſq̄ ſtillat: q̄ ſperma p̄t generare alicui tale alteri quale eſt id
 a. quod decidit a boni ſperma mulieris eſt quoddā corpus albiu digeſtū
 tūc in virtute paſſiua appropriatū toti q̄ ſperma viri 2inet in virtute acti
 uā. Tel aliter vt dicet fin ſnias Gal. Scd inferitur dīa inter ſperma nō verū
 mulieris z q̄ deſecatione emittit: z menſtrui q̄ mēſtrui expellitur: eſt
 differentia neta ad ſecundum: z apparet plus eo q̄ ſtatim dicit. Tertio in
 ſerut diſcreptia inter ſperma q̄ mulier cō deſecatione emittit z ſperma ve
 rum in eiuz: ſperma verūz habet finem iam dictū: ſed ſperma quod eſt ſicut
 quedam faluā in cuius expulſione deſecatur mulier: habet finem deſecatio
 nem in eiuz: idco locus ſue expulſionis nō eſt in matrice ad concauū: ſed
 extra

De partibus

[illegible]

La singulare doc. quinte.

extra versus collum matricis: ubi est multa sensibilis in eis & delectatio: ex quo nascitur apparet quod non est in viris aliud sperma in cuius conceptione debet etiam ab eo generari: causa est quia sperma vult debere generare et celebratur & transibit per sensibilissima loca. In meatu virge per quos transibit: inducit delectationem magnam: & quibus per collum ut prius transiet: hoc non facit: quia non est appropinquatum obiectum & conformiter vix originis super egni tractatu tertio: in herbis autem quia mate-
ria apta generationi non transibit per colla sensibilia. s. per collum matri-
cæ sicut adeo ex caro: quod enim est preter hoc duo ex duobus genera-
tionibus in matrem cadebat in collum

rantur sicut adeps et caro: quod enim
est mater hec duo ex quibus genera-

[illegible]

Jacobus

tionata: ē sicut solum sicut arborē sequere quā calculus non generat cal-
culosus neque podagricus podagricus neque strum osus frut uolūmus: neq; man-
cus mancum: sicut arborē deformis: uolūstrum non facit imaginē de-
formē: uolūstrum flos: q̄ta enim non p̄tingit nisi q̄ semen patris infectū
manet infectum in substantia filii. Tertio: nulla membra p̄ter carnes & ad-
ip̄os notabili magnitudine deperditā possent eātem cremenē possunt restau-
rari ergo sunt et materia alia q̄q; sanguine patris et spermate: quo tunc carēt
membris: non enim potes dicere q̄ deficit uirtus regeneratū carū caro per
dita tunc ualeat restaurari: oportet ergo dicere q̄ deficit materia. ¶ Ad pri-
mū obiectum autē oppositum concede q̄ omnia incubia sunt et sanguine
natio alijs huiusmodi: uocamus etiam sperma fit et sanguine. Sed spermatica
sunt et co sanguis materia remota: carniformis uero & ad ipsa sunt et san-
guine uelut et materia sibi propinqua. Ad secundū dic q̄ nihil prohibet
idem esse causam materialem & causam efficientem cuiusdā effectus huiusmodi:
sua ipsius partes: ut sperma uiri fms p̄ter ipsius sp̄ales et in formatiōis: et fms
causa efficiens testis habens in se uirtutes immutabiles & informatiōis: et fms
p̄ter eius grossas viscosas tenaces et apta materia incubio: uocamus spermaticos.
Ad tertius dic q̄ sperma uirilis matrice receptū augeat seipsū attrahens fms
et conuertens in se p̄ter sanguinis magis et propinquas. Ad quartū conce-
de q̄ co & per fms plurimū fms generatur et sanguineq; sunt carnis fms:
sinitum tamen fms formatiōis et et apta p̄ter spermatica. Nec eo q̄ uocamus
tunc quia alia membra minus eis digna sunt et spermate: q̄ dignitas respic-
it et parte uirtutis attenditur non et parte materiae. Illa autē uirtus respic-
it membris credendū ad dignitatem materis sed ad aptitudinem eius ut reci-
piat completiōem & compositionē: non debitas membris p̄ se ipso operatiōi:
nibus cōuenienter exercendis. Ad quintū dic q̄ membra materiae femine
et magis digna: et apta ut resignem et q̄ fms illis interdiū ouiscat fms inuen-
tū: sic fms in gallina et in fms: ergo impressio a spermate masculi
sufficit ad id ut in femelle fms apta p̄fectiōis. ¶ In homine non secus est.
¶ Ideo q̄ non totum germen fms parit inceptio a pulis dicitur. ¶ Constat
q̄ in muliere et in uirgine ferta faciente a generationem. In uirgine p̄-

[illegible]

Gen. I. primi

Ex quibus soluitur primum argumentum inam adipo & pinguedo est mē-
brum ex quoque. non continet in se rubrum, sanguinemque est sanguineus;
quia & ex quoque parte sanguis facit; non habente plures manifestatio-
res; quādam inspirationem a frigido. Dicantur secundo q̄ per mem-
bra & per membra possunt intelligere omnia membra que ad duriciem de-
nunt & albedinem; saltem plurima; licet sint ossa cartilaginea; nerui; code-
ligamenta; panniculi; &c.

tur spermatibus masculorū scilicet spermate et spermate mulierum.

secundaria: quæ reducuntur in summam paniculorum: et per membra cū
informia fies carnes intelliguntur omnia alia membra mollia per pinguedi-
nem quæ habet sumum propriū nomen: hoc nomine caro cadunt omnes car-
nes rubee dicitur carnes conficiuntur: caro coctior: caro epate: et pulmonis: ca-
dit enim in hoc car mollicum:z caro fenfua nafi: z gingiuarum: z fun-
do etiam adit caro glandofa omniū: ergo vicemus q̃ singula per membra
sunt et spermate. ita illa materia data a muliere: quæ et alba: digeffa: magis
confano: et magis spiffa: magis autem alia mollia al carnisformia: magis
z pinguedines fies adipis sunt: et sanguine mulieris non transfūmātur alia trā-
fmittunt. Non facto sperma. Ratio hoc ē: quia materia illa solida z magis
z tangū et magis decoctus et spiffior: illis rubis albis z solidis z magis
ficio. Sanguis autē et confomio: carnis rubis z non carnis albis mollioribz:
sed tu dices de qua materia fiet corpus cerebz medullæ. Dicendum ē etiā
de sanguine: non de spermate: fed talis actio agentis in ipsum vealbatur i-
lud: imaginagium igitur naturæ agere: ut p̃ctor faciat: et per membra sperma
raris: postea colobus replet spatia. Dicamus tertio: quid per membra sperma
tica possint intelligere alia membra p̃ncipalia z mobilia intrinseca q̃ntum
ad omnem p̃tem necessariā: cū omnia membra extrinseca dura vel solida:
cerebz offa: nerui etc. z tūc caro epate z cordis z splenis z pulmonis z corpus
spermatū membra spermatica: carnes autem carnisformia: z alia sunt et
per membra fenfua: z carnes glandofe dicuntur membra carnisformia: z car-
nes fenfua: et carnes glandofe dicuntur membra carnisformia: z alia sunt et
per membra mulieris: ita autē et sanguine: z nos alia sustinentia hūc
modum dicendi. Ad contraria ergo per solutio. Ad Galie. dicendum q̃
per sanguinem intelligi sanguinem digestum z vealbatum: vel alter ut post

De partibus

menstruus. Et his inieci utroque concludo Aristo. emittit q mulier non hz
sperma proprie dictu et q humiditas qz in coitu emittit et inutilis embio;
in vel fetu formando. Et credo textu ipius allegati et. 2. c. primi de genera-
tione animalu 2. raris inuncte fuisse corruptu vel a scriptore vel a traslato-
re. in q. et exstimandum q tantus vir in passibz ita ppinquo fibbidi dicit.
Et tunc de scdo q auer. idem sentit in hac materia quod Aristo. c. q iper
mulieris non est pprie sperma sed humiditas aquosa. et q no ingreditur fiam
fetus. Et hoc probat nimiru ronsibus plurimis. Nam et q sperma mulieris
pro certo est spiritus ita aquosa indigesta. Amposibile est ergo q et eo possint
feri membra. Secunda est si et spermate mulieris possent fieri membra conue-
nientio: tñ est sanguis q et eo nutriuntur membra. Et ariet est q mulie mulie
res impregnant sine hoc q format. Quarta est q matre mulieribus non habz
mit fms sperma et attrahit ipsa viri: hz parit non tñt Auer. 2. colligit. 2. co-
de de inuentione testiculoz sub hac verborum ferie. Et postqz mulier non habz
aliquid de quo possit opinari q sit materia mli sperma z sanguis mlieris
Et manifestu est q sperma sit humiditas aquosa simile spiritui. Solus est
simile super fluitat: pro certo est super fluitas. Amposibile est q et eo nutri
sint fieri membra. Qd si possibile est sufficientio: esset sanguis q et eo nutri
tur membra: q non est differentia inter nutrimenti materias z materias ente-
tis q nutrimenti est essentia in parte z generatio est et in toto. Et materia te-
tis z partio est idem. Et etiaz hoc testificatur q iperma mulieris non est ma-
teria embio: qz mulie mulieris impregnatur absqz spermate ipsius
dictus est. Item vulua mulieris vomit sperma in coitu. Et attrahit sperma viri ad
dictus est. Et oia ista res offendunt nobis q si esset materia et superfluitas dicitur.
rens propter delectiones testicu occurrat obvia aliquid et eo famelici et vi-
det aliques comedentes bz auer. Et ob obicit aliquis: mulier habz testicu-
culosos sicut masculus z testiculi sunt gratia generationis. R. respondet auer. c.
predicto dicto. Sed testiculi quos dicit Gal. semina bz apparet q no bz eant
effectio in generatione: qz sperma muliebre qz generatur in mulieribus in
sunt in vanu. R. debemus q neqz mamille in homibz habent aliquam vicio-
sitatem.

[illegible]

apparebit. Considerandum q: dicit similitum partiu membra: q: istoz est pri
mo generatio et sic est organicorum modo quo generatio partis est prior: et in
hoc Aui. voluit sequi Gal. primo de virtutibus naturalibus.

a. Csed fin sermone est. ¶ Quia dicitur mēbra fieri ex duobus spermatis
buscat primo in hoc sniaz Aristo. sō Gal. ibi sūf hoc aut. ¶ Dic qdā mo: dēt
Aut. q non bene intellexerit Aristo. q: vult q vnū qd qd duoz spermātū est pō

T Sed¹ fm sermonem qui de sapienti
bus verificatur: qe spmate masculi ge-
neratur sicut caseus generator de coa-
gulo: & de spermate mulieris generator
sicut caseus generator de lacte. Et sicut
principium coagulationis active est in
coagulo: ita principium coagulationis
forme est in spermate viri. Et sicut prin-
cipiz coagulationis passive est in lacte
ita principium coagulationis forme. s.
virutis pat enris est in spermate mulie-
ris. Et quedamodum vnquodqz duo

35. fubtiliter fpiritus illius: in ea generatio ferunt; et parte grolam: in qua in-
 cluditur et potatur ille fpiritus: hec non efl necellaria in generatione: nam tu-
 lunt claufa potest capere: vtriusq. con. fin. 2. tr. ac. 1. cap. 2. qua non generatiua
 fuit generatiua in fuper coact galles: vtriusq. de generatione ca. 20. et non
 de generatione vtriusq. ca. fimilem fenfentia ponitur: autē ibides: et quibus
 apparet q. coagulus nulla efl pars caufe: q. hec grola pars hec fubtilis efl pa-
 rē: ficut efl pars vtriusq. nulla efl pars fetus: hanc fimilitudinem aut ponit:
 quia etia ad litteram ponit ariflo. primo de gene. aia. penult. ca. vbi dicit ma-
 fculine exhibet fperē et pncipiu motus: femina autē corpus et māt: vult in la-
 ctis coagulatione corpus quidē lac: femina autē coagulum: exponat fct
 Tm. quia modus vtriusq. odus duos coaguli et lactis efl per fubftantie caufe 2ē.
 Sed coagulum efl pars per formā quia dicit: non efl materia 2ē. Infrō iug-
 tur autē. 2. arifto. et vna. Et id qd dicit: de dialibis. i. ca. in fine. Dica-
 mus q. fermo vniuersalis alie dēcepti egredium romanū et Eubulifimile de
 bria: qui opinati funt autē voluiffe fperma vtriusq. efl ptem fubftantie embio
 necesse in iniqua voluerit. Sed cum aliqui vno imponerent arifto. vtriusq.
 fperma vtriusq. non efl: paralelū q. non profundat in mām q. qua fct finis. au-
 tolim. citra hoc arguit. q. fperma non profundatur in mām q. qua fct finis.

Jacobus

[illegible]

tenet qđ ipsum subtiliatur vt spūs quidam:z profundatur: aliter etiam istum
reptū saluamur in nostris dictis super ca. de generatione embriōis: vbi oñ
dinus p. 2. qđ dicitur deceptus ē p. r. equiuocationem huius vocabuli spūs.
b. ¶ Hoc autē 2. qđ ¶ Quidam dicunt hanc non fuisse opinionē Galieno: s. qđ
fuit eius etō opimo qualis aristo. vt apparet 6o de virtū. nali. ca. 3. vbi perma
alimfalli factioni statuatūz sanguinis menstruū msterie et qđ fit et ere vel

ru3 coaguli v32 lactis est ps substantie ca
fei qui fit ex eis: ita vnūquod q3 duoru3
spermatum est pars substantie embrio
nis. ¶ Hoc autem^b verbum non paruz
imo multum verbis Gal. est cōtrarium.

Et namq; videtur q; vnicuiq; duorum
spermatum inest virtus coagulativa et
virtus coagulationeꝝ suscipiens. Et pe-
ter hoc non se prohibet quin dicat q; vir-
tus coagulativa in masculis est fortior
et virtus coagulationem suscipiens est
fortior in feminis. Qualiter autem ser-

ro cap. 4. probatur catholicis et hypothetico syllogismo utriusque: prima ergo
affirmationem: quos syllogismos auget. reprobatur. 9. de animalibus 2. cap. 1.
ideo dicitur hic non se prohibere: hoc dicitur in reprehensione Salenti: vultum
vultu auget. q. Sal. in hoc valde erravit: particulariter autem loquendo Salen-
tius vultu q. Sal. per sperma mulieris est frigidius et aquosius sit quidam cibis perma-
nit viri: vix apparet pumo libro de spermate cap. 9. et secundo libro cap. 3. vo-
luit etiam q. hoc per spermate fiat panniculosa alancadeyus qui continet viri-
nam ferunt: annuus qui continet indocem: et per spermate annu viri sit secun-
dum: ideo alancadeyus est minor: secundum: non continens totum ferus: si-
cut sperma mulieris est minus spermate viri: ut sermones colliguntur pumo
de spermate. 11. cap. 2. habent namque difficultates discipulis super ea de genera-
tione embryonibus: id quod dicitur hoc de viru. nall. Dicamus q. ibi requiritur
in parte opio. arillo. que in hoc quo tempore erat coitus: Sed si subtilius cōside-
ras Sal. ibi per sperma: utriusque sperma intelligit: principaliter sperma viri-
e vult ita spermate vere augeri: e vere nutriti. scilicet sanguine mulieris: vocat
ibi sperma id qd est agens: e hoc principalis est sperma viri. Nos autem
intentione Salenti. declaramus ibi: e non possimus hic prolongare quod ca-
4. Qualiter autem e. 1. Cibi non remittit alibis de sapientio radicali

De partibus

[illegible]

nis et lapores et coagulo preteritis et de coagulatione postea
 C. hoc aut. c. 1. §. 3. p. dicit primo qd hoc verbu qd principiu coagu-
 lationis actus est in spermate viri. Et principiu coagulationis patitur in sperma-
 te mulieris est spiritus vel visum non parit sed multum verbis Gal. qd videtur
 Gal. qd virtus coagulativa est in vitroq; spermate. Secundo dicit qd
 prohibet ipsum id est non cauet his quin confiteatur qd virtus faciens co-
 gulationem est fortis in masculis et virtus suscipiens coagulationem est fo-
 tior in feminis. Tercio dicit princeps qd in libro libus de sapientia radicalibus
 sex in libro de aialibus invenitur qualiter in hoc ubi lo- p. 270 etiam
 verificetur. Qualis sermo verap huius dicit vel Gal. lib. p. 200. Sunt autem
 p. 1. verba. 15. aialium ca. vlt. super hac materia talia. Et perma maria non
 hys in virtutem a qua fit passus et sperma mulieris pponatur ad creaturam
 sicut cibis qui nutriat ita ppinque ad coceptionem qd non indiget aliquo
 aliterare

alterare

rit hoc nono de animalibus.

De partibus

maris mēstruz: qm̄ nā lactis ⁊ sanguinis mēstrui est eadē ⁊ cū fuerit adunata
p̄s copalis ⁊ sufflata humiditas exibit in circuitu corpis. Et cū fuerint p̄s
terrestres defecate efficiunt tele quicquēta op̄erū ⁊ necessario efficiuntur he

libris qui sunt de sapiētijis radicalibus.

ma mulieris non hñe virtutē coagulatiuā nec coagulationis suscipitiuā respē-
ctu fetus formādi. Ita qđ ad fetus pductionē neq; māliūter neq; effectiue pcur-
rit. Et spīma viri hñe virtutē coagulatiuā nō coagulationis suscipitiuā an for-
mationē fetus. Dicit. n. spīma viri esse principiū factiui fetus et sanguine mē-
strui nām ex qua fit fetus. Qui. nī ipōnit aristo. qđ spīma muliebē est māā ge-

[illegible]

Capi. singulare doc. quinte.

¶ Postea vero languis est. ¶ Cum offendit materia ex qua sunt membra spermatica: ex qua sunt caro & adipis: fit oliditas in nutrimento mero: ror spermaticus dicitur in vitro: & cum hoc declarat manū ex qua fit caro & adipis: & addit quodammodo. ¶ Et offendit manū nutrimento extra uterum: tunc offendit modū fieri carnis & adipis: quarto ponit comparationes spermaticas & carnis: formosius ibi. ¶ Eūq; ibi tertia. ¶ Et caro ibi quarta. ¶ Ad sensu aures. ¶ Et considerā.

E Postea sanguis qui tpe mēstruoz a muliere sepius est fit nutrimentū. Sz alia p eia est q̄ in similitudinez p̄fert substantie spermaticę z mēbrozū q̄ ex eo generantur: z erit nutrimentū augmentū ipsū. Alia p eia est que non nutritur tū sit ad hoc sed est pueniens vt coagu-

[illegible]

Jacobus

diu nigri coloris. in non remanet in eo nisi aqua et modica pars terrestris sic
 accidit phlegmati et in spermate qui accidit et siccat. Sperma autem est copio-
 sum et venter et aere venter aëre non est nisi aer calidus et pp hoc bñs nām hūmī
 dū m̄ pier spissitudinē que est in coeque. Et sic mirū ē venter me-
 dibile q̄ aer immixtus sit cā spissitudinē in spermate et spuma. Idio q̄ aer et ra-
 tior et magis tenax q̄ sit aquositas spume vel spermatis. Et ergo potius cā
 raritate et tenuitate q̄ spissitudine. Et sic aer dissidet aquositas in sperma
 te et spuma. Cuius rei signū ē q̄ maior locus occupat aquositas immixta aē-
 re q̄ sperata ab aere. Ilon enim infusit aqua spume et spuma et spermatē. Itaqz
 ē in aëre. A phibet tunc. S. Rari et cō p̄sio et densitas vel nām q̄ densitas
 p̄sio vel spissum fer densius q̄ bñs p̄sio vel densitas vel nām eius p̄ducit. Itē
 quō facilius aëris a p̄dione sup̄spis dices. a metabor tunc. p̄ gentura
 coagulari infusione: et vides bñ q̄ per sperma potius vel dūo spuma nō
 coagulat. Infusione: et vides bñ q̄ aer inclusus in spermate et spuma non
 ingrossat et p̄t p̄stante eius h̄ per viā diffinitionis et compressionis. Et enī
 p̄clausus et velut inclusus in p̄tibus aquosis a gubis cupis separati compo-
 nit eas findere saltem. Et liber eate coartato: ergo infusit coopando con-
 tinente q̄ nō hñt hūmīdū et aer coēssit p̄o libito dilatat. Ilmo infu-
 sationis h̄na. In aū q̄ spuma et aer coēssit p̄o eius humiditas q̄dū est aē-
 re repleta: nec aquositas spermatē et nō fluida dūm est aer calidus
 sicut postq̄ calidus aer ab ea exiret. Et sic spuma terminat visus sua opaci-
 tate et nō facit aquositas eius sola. Et sic spuma et aer inclusus in spermate
 et spuma dissident et aquositas coēssit et densat p̄tes eius: sed si dissident
 rarificando dūtaxat argumentū p̄cedere. Et sic tertiū dī q̄ spuma effusis a
 coe p̄mo dissoluit a frigido resoluat et a p̄mo quiesco ad hūmīdi-
 tatem aqua cā pauca terreat. Sic post hoc iterū coagulat a frigido pote-
 ri p̄gelari et coagulari tandē ergo a frigiditate coagulat. Et forte q̄ aliqd de
 parte aerea in qua spuma abidat vult affici a coe p̄tūis occurrente bñi fri-
 gido extrinseco in aquositate: tūc aliqd de aeris vaporoso firmum lato
 venter in pluuia a frigore medie regionis aeris: sic spuma infrigidat aquosi-
 tatem apper et velut dissoluit fer liquefactū q̄ calidū est et spissum erat ma-
 gis aerē. Et sic p̄mo obiecti ante oppositi vult q̄ p̄cesso q̄ spumate substa-
 tia sit hūmīda a dñio: bñdāt itē in spū qui sic calē: paulatim et cūcando in
 spissat nām fetus. Et sic sēdm dī q̄ spuma coagulat nām fetus a calore nām
 it tangit ab infuso. Et sic subdī q̄ spuma femine nūc nō coagulat: nega illū
 lud q̄ si nō sit talis calidus spūc sperma viribz itē spūc p̄sio calēscat. Et sic
 tertiū dī q̄ ambo spermatē in matrice cōmēnt et sunt vntici aegri et vnti
 coagulans tūto fetus nām. Et cūc inuicē tunc femine infusit: nega sēdm
 p̄bet vtilitates p̄narratas in p̄cedenti q̄ne. Et sic quartū dī q̄ spuma
 femine vnti habet coagulatuū cūc in rebz et ergo nō sufficit i fetus sōm

Sen prime primi.

post istius mulieris et sanguis sufficiens pro augmento et nutrimento fetus et
hec mulier multum mutabitur impregnatione et parturiet fetus nitidum qui quo
non erit ferè nisi aquositas et non sanguis et possibile est quod paucos huius vario-
las otio: et tu phidra qui ista raro eueniunt. Alii dicit quod accidit frequenter.
Quidam tamen pro veris infans possit nutriri et sanguine mulieris qui non est
glicidice expellere dicamus quod plurimum est quod embryo nutritur et caro et adepo-

letur ad implenda loca mēbroꝝ pꝛimoꝝ
ruꝝ vacua: ⁊ fit caro ⁊ adeps. Et alia p
est superfluitas que nulli harum duarꝝ
rerꝝ est bona ⁊ remanet vsqꝫ ad horam
partus quam natura vt pote superfluaꝝ
expellit. Cumqꝫ infans parturitur san
guis quē ipsius epar generat huius san

ad matricem: tempore tamē in
pregnationis primo occurrit: vt **Alui.** de alijs. ca. 3. melior pōe de eo illa
que nutrit. Etiamus fo qd possibile est fetui nutrirī sanguine non menstruū:
patari habente de menstruū: hoc vel qd mulier nō bō menstruū: vt **Alui.**
melo. vel qd si fiat mulier menstruālis: accidit parū de illo qd dā est mēstruū
pellā ad matricē: qd multū de bono venire ad matricē: cūsa est huius acci-
dentālis: ut ptingentē et duplex: vna diuersitas tpio in impregnatione
si enim mulier impregnē post perfectā modificationē menstruū: qd de bus
sequētur: sanguis totius corporis mulieris remanēt mūdus: nec trahitur
ad matricē malus sanguis: bonus: qui mulieri est pueniens: qd parū quides
trahitur qd incipit aggregari pō alia menstruatiōne: sū impregnatur pō
de menstruatiōne: multus malus sanguis trahitur: qd fetus erit multo: qd malo
rum nō bolog: qd variolā: si hōza menstruatiōnis impregnatur: fiet lepro-
sus: vt **Alui.** 4. cāi. ca. de lepra: apolre scriptum ca. de variolis et mobilis.
Alia causa est diuersitas pōpositionis inter matricē tribuentem qd mēba cē-
dentia vel retinentia: possibile. n. c. matricem qd spermata dō sine vultu. vi.
ri habere fortē attrāctas: qd hōc bonā expulsiōnē illi seruente: vnde a ve-
lū sanguine mulier trahet bonū sanguine quō pōe mulier teneret: qd dimittit ma-
lum sanguine: quō debebat periodicē expellere: talis mulier multū macre-
scit: accidētia mala habebit: possibile est qd ex pagnante omni mēse me-
struetur: sicut nos vidimus: qd fetus puenit ad bonū finē: possibile etiā est
contrarium: cor que dīgnus qd mēba trahant: teneant bonū sanguine:
q cedant trahi malum: qd non violent in hoc: b hic fetus erit infectus pō
gradus malitē menstruū: qd hoc plurimū euenit: dō plurimū fetu variola-
tur: vni paucivel fere nulli effugiant: possibile etiā est qd mēba cedant trahi
de bono sanguine: qd nō pelletur per menstruū: imo effer nūq inuenti pō
piūm mulieris: tūc hōc cedant: imo pellant sanguine menstrualē: et quo
non utriusq fetus fed inficiet: ille modio magis placet auctō. in fine. the. et
v scriptum. 4. cāi. c. de mobilis: tunc exponē alia pōe eius. si sanguis nō
nō sanguine mulieris: vt vultus oēm sanguine mulieris vocet menstrualē: sicut dē
apā quē squāntas: vt auctōr. **¶** Dubitat. 3. qd illud fit qd conuertit istas
pēs sanguinis ad spermatis similitudinē. Dicendū qd non imaginō: qd hoc
fiat a vāsa spermatica: qd testibus mulieri: qd illud est solū qd pūe generatio
nī subijet: sed fit virtute vel spermatis viri vel ipsorum membro: spermatis
nōm preparatum ināam ad nutratiōnem: vel fit vt oritur attractiōne: et
q. **¶** Quid infans zc. **¶** Considerā dū generatur et qd eo fient et sanguine
pūe generatur: videro quod dā simile spermatis: vnde nutritur: qd
augēbatur spermatis mēba: similiter et parte alia nō fecalē batā genera-
tur

De partibus

[illegible]

T Adembra aut que ex spermate sunt creata cum solatione3 continuitatis pa-
tiuntur certa p3tuitate non restarant
nisi pauca ex eis: et in paucis habitu
dinibus: et in etate pueritie: sicut ossa et
rami venarum parui: non enim magni
neq3 arteriarum. Cum enim aliqua eor-
um pars se iungitur nihil loco eius na-
scitur. Et hec quidem sunt sicut ossa et

Jacobus

Et illud est. ¶ In 3. p. dicit pmo qd mebus generit et sanguine in quo et adhuc vitreus spermasq; tollitur vel deputit pot' reuasci dimodo nō in-
teruenient magnis spatia inter ipsoz et spma. nō sit dū et qd spmate et et fau-
guine membris hoc et alia generantibz certe deperdit in etate puericie
regerant. Sdo dicit qd qñ sanguis fuerit purus et ad alia complectioz
nullū elōgatus a natura spmato nō reuascit itez tale mebus fō
rit. ¶ Quidam vtrū meba spmatica tollia ipsoz pmutare possint cōsolia-
ri et deperita reaurari. Aligunt qd sps pncipius efficiens meboz spmaticoz
et ipsoz materia salue manent in corpore et ergo a pncipio poterūt genera-
ri sps possunt regenerari causis sufficiēti restitui. Assumptum probat. Pmo
de efficiēti pncipio: qñ in coipe est virtus reauratoria partū deputat in o-
bis mebus facie de nutrimento partes meba. Alioqñ nō nutrimento alia coispe
meba. Et ita materia ad reaurandū deperitoz idonea. Hāc spsma sit
supplens vitiū alimēti vltimi vti ait Ar. pmo de ge. aializ. 3. Et alimen-
libet bē finis nō occasionatus qz in se pncipia male et effectum generat et
pms nō vitū intra cū ubi vel qd nō bz et caritas incipit a seipso et ergo sibi re-
generat vnaq; coipe ad regenerationē mebi spmatici in eo deperit qd ad
generationē sibi meba sōmāti extra se. Et 2io plus glutinis vel viscosi can-
bz regit ad offiū nutritionis et augmētis qd ad solidationē ipsoz cū in eo
rum nutrītio et augmēto necessariū sit vt qñbz pot' formalis offiū pncipet de
materia cambij in nutrītio et augmēto: et ergo qd nutrit et auget quibet po-

cut pulmo: vel pp nobilitates opationis: vnde puenit motus: sicut caro cor
dis: nam vt caro est non prohibet solidari: fit vt cordis: vel ppter acciden
tia sequentia: sicut fluxus sanguinis: vt caro epatis. Ad rōnem dicunt qd
sicut aq̃a. Alii est opinio Gal. in lib. de spermate p. c. 13. 14. vbi vult qd mem
bra spermatica non regenerant fectus copiose materie p̃matice: quia in mem
bro exiūte copiosa potuit generari vniūq; qd spermatico: fect: ex terra vteri non
est copiosa materia: vt etiā quid; sentire qd fectus p̃ditores huius agentis. Nos
autem scriptumus quod viliū est nobis de hoc super tercio tractatu regu
c. 17. 18. 19. quid; ex. Quia dixerat qd mēbra spermatica p̃dita nō reg
nerant: p̃habebat dubit de certibus: qui cadunt: postea regenerant: r
ri dē: dices qd dentes non dñt p̃prie mēbra spermatica: imō sanguinea: qd
ex sanguine: iūto ex virtus spermatiz: iō cū tunc cadunt sperma p̃dita
vlt ter veniat sp̃acūū: dentes cadunt possunt renasci. Imo. dicit de Alii qd son
nauit. Et pluriq; Lōmōtator: in regni trac. 3. illo cap. Et quēq; de redargui

De partibus

naturæ et augeat. Ad solidationem vero fufficit cambiū viscoſus vel glutē fuſſi-
citate ſurgat & glutinā labia ſoluta. Quarto vene ſunt mēbra ſumma. Quinto cū vi-
cere faciliſſe et cito ſolidantur vel clare appetit pſphobotomias. Sexto cū vi-
cere carna replent ſi pungat renata carno ſeint. Dolore et effluuiū inde ſanguis.
Et hoc eſt ſignū qd in dicta carna renata ſunt et renan nentē zvene vel arterie
q; impoſſibile eſt ſentire ſine nervo z nūq; corpū inuenit ſanguis niſi in ve-
nis vel arterijs pter qd qñ corde vi patitur. c. a. 3. Sanguis aut. Sexto oſia pnt
a caſu ſani in corpe hoīs pfecti ſine vitilitate. Nā videmus ſenſuiter notabile
qñ nobis pluries oſia pua moſtrant ut quā ſecūb? eſcerat z videbant vel oſia
pua; autus quaſiſſi dicebat ne nō comediffet de longo tpe: potuerunt ergo iſe
teſtimōia ſanguis caſualiter generari ſicut vermes vel lapides i remibus z eſcerat
quātoque ergo vi natura poſſe regenerare oſ depaſtus magna fe offerat
diſtinctione. Septimo molle z puerile oſ ſolidari poſſibile eſt vi aut. Sak. 3. te
Sak. pter. 16. Et ſicut ſanguis pmo accitrate ſlip. aptho. 6. aptho. 19. Ad
iſcuſus fuerit oſ aut cartilago ſolidatur in carne magillē tenues aut ppuū neq;
cūq; ſed coagul. Et ſecundo accitrate aut ſolidatur in carne magillē tenues aut ppuū neq;
igitur eſt qd dicit oſe ſoluta pmutatio in ſanabiliſſimā. Et ſicut. 3. tegit pter. 14. Fractura
igitur eſt illa; in cōſpecto illius car. ait. Et dixit Sak. 3. qñ ſanguis in aqua mem-
bra quoz generatio eſt qd ſpinate nō ſolidant. Et illud oſidit quoz p p
natione mae er qua generant. Tercio accitrate pſph. Quarto. Vene. Nam
nullū membrū ſine pua nā generari poſſet. oſum eſt ſpina in folio theſcu
lis z vaſis ſpomatici generari nō in oſibus z nervis z alijs mēbris ſpomaticis.
Et defectu igitur mae nā regeneratio taliū membrorū eſt impoſſibilia. Et id voluit
Helycti tertio tegni c. 106. illius caſu. Soluta pmutate dicit. Er mēbris aut ho-
minis z aialius cōpōzet ſunt quoz generatio eſt qd ſpinate: z qñ iſta diſtinctio
nō eſt poſſibilia ex co; redio ppter nō inuentionē materie poſſe ſcitare eoz
ppter ea qd ſpina ex quo generata fuerit niſiſt eſt totū in eſe z non. remaſit er
eoz aliquid. Quinto virtutes imutatio z informatio deſicē a pēndus cum
ſpinaſibus qd genitū eſt aliā emanſcit ut iſe pſcerit. ppus opoz z iſe con-
pue regimini ſubſit alteri? aie vice qua ſuccedūt nutritiua virtus z augmē-
tatiua: qñ iſpatica mēbra ppuū paderint efficeſe pncipiū regenerari nō po-
terūt. Attēde p? p ſolute nō dubij qd duplex ſolutio pmutatiua. Una
eſt cū depaſtione ſe. Alia eſt fine depaſtione. Et in illa qñ eſt depaſtione ſe re-
grit in mēbru debet reduci ad pua vniū z ſolmā qd regitiō pue ſit pſ
depſt. Alia p? qñ fine depaſtione ſe op?ducere diſtantiā z ſeruare con-
ducta z puidere ne quid accidat inter labia z ſanam ſeruare partū ſubām.
Attēde p? qd duplex eſt ſolidatio. Queda vna eſt fine medio vel cū me-
dio hōgeneo cū pte ſoluta. Sine medio vi cū ptes carnis ſcūtē ſtatis pducit
z in ſtatu beret z inſufficit. Alio medio. Ut cū in vulnere carnis cū depaſtione
ne ſe ſua carno renaſcit z ptingit labia vulnera. Alia eſt ſimilitudinaria nō
vera qñ ſit p medio etheregenū cū pte ſoluta vi cū oſ fragilē z ſolidat nāſt
tur quoddā mediū inter ptes ſolutas ſoliti vocari pmo ſarcodeis. Et tunc
de. 3. qñ eſt eade facilitas vel propoſitū de vel poſſibilitas ſolidationis mem-
brorū ſpematicorū ſolutoz z reſanationis depaſtoz iſto loꝛe faciliſſe eſt ſo-
lidare ſolutū qd reſtaurare depaſtū cū minus mae z ſtutū regitū in reſcitiō
ne eſt in reſtigatione. Attēde. 4. qñ nō eſt eade difficultas vel impoſſibilitas oſ
mēbrorū ſpematicoz in ſolidatiōe ſe ſolutione: qd ſunt viciuſa z ſictioſa z
elongoſa ab actu diſſiciliſſe ptingunt vel ſunt impoſſibilia cōtingi. Et ſiſt eſt
in regeneratione depaſtoz vel reſtificatione natoz qd diminuitē nieri vel qñ
ſatis. Attēde. 5. qñ alia eſt ſaltē in pte nō ſolidatiōne z nō regnatiōne
mēbrorū qd medici dicūt qd ſpinate fieri ſim arillo. z ſuos ſeſceſe z alio ſaſi medi-
con. Nā ſim medicos cū pncipaliſſe eſt defectus mae er qd ſacta ſunt. 3. arillo. z
pſi nēq; hāc eſt eade qñ ſentiūt oīus mēbrorū tā carniſimū qd alioz ſanguis
ſue eſſe mae iſmo cū ſim coſt eſt mēbrorū ſpematicoz viciuſe z ſictiſſas cū debili-
tate nāſt vegetatiue virtutis qd eſt in ipſo. Cū hio pmiſſioſ dic p? qd vene ſoluta
a ſua pmutate cōſolidari pſt ſolidatiōne pſte dicte in oſ etate. 3d Auer.
approb. 7. col. 3. c. 3. viciō. Et viciuſe qd ſolutū pmutatiō i vene ſacta
eſt ſolidatiōne. 3d et docet expenient pſt pſomias. Deſt deſt 16. Nā ve-
ne ſunt molliores z hūidioreſ ceteris mēbris ſpomaticis pp ſanguines quē pte

Capi. singulare doc. v.

Zelui qꝛ tunc in sanguine effert virtus actua ad generationē dentisꝛ virtus re
 ceptiua mā: quod vꝛ falluntꝛ ideo dicunt qꝛ dentes non fuerint necessarij
 a principio generationisꝛ ideo non fuisse facti a principio. Noſ ostenditꝛ qꝛ ge
 neratur qꝛ suppletur nutrimentū mandibulariꝛ que superfluitas cōtūli in
 quantum non aut in quanto eꝛ qualitatꝛ in qꝛ qua sunt yngues. Et dicit autē
 plūqꝛ ē omentatꝛ qꝛ natura dentisꝛ magis vꝛ de nā carnis qꝛ ossium: quod
 apparetꝛ qꝛ habet sensum:

alias conuersus fuerit complexio

[illegible]

Jacobus

[illegible]

Sen prime primi.

nein homines sunt na dñei. l. vi nani: vt hec omnia intelliguntur ab aristo. 4. lib. de tribus a. l. i. ca. de entomias a. l. i. supflut igi f. m. q. nutrimento mandibulaz z offitii capitaz: q. uo posunt fieri dentes. Sedā cē est q. a principio nō fuerint necessarij dentes: z h. de caufe magis sufficit d. vñ a. fola. Dica- mus. 3. q. nā nō p. dñena a pñcipio dentes generat mandibulā cū fosamit- bus numeratis numero dentitū: supflente ergo nutrimento mandibulaz nā

ernellit illā ad illa fosamit

nein non iterum renascetur.

mīnē. pōt curis adomāsē pīlis infatūz z pīnūat iū māz z mō atōat iū
 fīr cōicē optinōcīz dēns aīatūz z cū ēfūz agēns ēf bīc z mācēt atī mīrāz
 dūm de ala vegetatūa dēns: quē fēmp dēns aūgēt z pōt cōplēmtūm iū
 mānīfēstū ēf sōlī aūgēt iū lōgus: dēns aīatūz qūā qūā ēf bīc ēf gē
 ala. cū. cū ērge pōt dēns cādē ēf dēns aīatūz nā quāf ēf vōllp dīc: pīr regnē
 rīalī. Dicamūs. 4. q. fīr alīqūa nācīf cū dēnībū: nō alīter pūxīfz qūo
 cūqz qūō ēf nācīf nātūratūz: nām iū vīro fīne fīma ēgīfz mēdīatē māndibulā:
 pōt ēf nācīf nātūratūz: nām iū vīro fīne fīma ēgīfz mēdīatē māndibulā:
 māndibulā sōlā: vcl qūd fūīfz agēns: fīma ēgīfz fōamīnā iū māndibulīs: z
 iū illā īpūlīfz mām pōt iū illīs oībūz: z īpūlīfz illā ad nāz oībūz: fīc atī
 fīc ēt rā: vīrūz: cū iū illā fōamīnā māndibulāz īpūlīfz mām: z īpūlīfz ad nāz
 dēnīfz: qūbū apēt qūd aīcīvīl: cūcī dīcī: dēns gēnēf z fāngūīnē: iū qūo
 vīrūz cōfīfz fīpātīs iū dēns fīc ēt talīz z talīz fāngūīnēz talīter dīpōfīfz: nācīf
 fīlīfz dīpōfīfz iū fīpātīs iū vīrūz: cūcī fāngūīnēz fūfīfz iū dēns: cūcī fīpātīs
 adīn qūo ēt talīz vīrūz: cūcī fāngūīnēz fūfīfz iū dēns: cūcī fīpātīs iū fāngūīnēz
 mādībīs ēf ēt iū nā vīrūte fōamīnū iū dēns: fāngūīnēz fōamīvīl īntēr īpūs. f. f. f. f. f.
 līc cū parū ēf īpūs īntēr īpūs: gāgīatīōz: z ēf īntēr ēt rā: pūerīfz cūqz fāngūīnēz
 cūqz bīc ēf pīnqūīz pīnqūīz gāgīatīōz: cūcī talīz nē tātūz: vīrūz īnīnētē z fēnētē:
 ad alīqūatīf cōplēmtūm māndibulāz: fūnt vīrūfā iū agēdō: nō rēnācīf dēnsīf cū
 nēcīf fōamīnū māndibulāz: īntelligībīl bī nīfīrō z mōnītrūfō: pōf. nē ēf alīq
 gēnēf nācīf rāfīfīfz: īntelligībīl bī nīfīrō z mōnītrūfō: pōf. nē ēf alīq
 gēnēf nācīf rāfīfīfz: īntelligībīl bī nīfīrō z mōnītrūfō: pōf. nē ēf alīq

De partibus

[illegible]

tactus: & nō eccl̃sa. Dicamus hoc q̃ in mēbris habētibz vtrūq; s. sensus & mo-
tus: aliquādo p̃ vnū solus nērm̃ abso. fuit: sicut ap̃t in muficis & p̃p̃e
collas & extremitatibz: quos nō pueniunt alij nērm̃i sensus p̃ter eos qui fun-
t motus: alij autē ad mēbz p̃ter nērm̃ motū nērm̃i sensus nō nērm̃: s. p̃p̃
2. cā. vna q̃ mēbz nō indiget solū sensu tactus: q̃ possit ei dari p̃ nērm̃ motū
vtrūq; indiget alio sensu: vtrūq; vtrūq; s. s. & 2. d. ad oculos vtrūq; sensus vtrūq;
vtrūq; indiget alio sensu: vtrūq; vtrūq; s. s. & 2. d. ad oculos vtrūq; sensus vtrūq;

pectus: aut ventrem cooperientium nascitur. Sed eorum que in pectore sunt panniculorum origo sicut diaphragmatis et venarum et arteriarum et pulmonis est ex pinniculo inferiore qui costas tegit. Et membrorum quidem et venarum que sunt in ventre pinniculi oriuntur.

forti motu: oportuit qd sensus tact^{us} pfectus & certus daretur pprio nervo: & mo-
tus alio: ille nervus qui dat motu det et sensus tactus nō sic pfectus illis par-
tibus mēbrī sup quas expandit: nervus autē pprius pro tactu dabit pfectu sen-
su

De partibus

[illegible]

Capi, singulare doc. quinte

hoc accedente oritur dura mater & pia mater: & cassulam cordis dicitur nasci a
 pânículo pleuretico: & pânículo qui improprie tegit cor dicitur finium cum
 corde. Nos uicam⁹ q^a nascitur ista est pânícula nascitur: q^a sicut cu fit cu fit
 sinus pânículo nascitur in unoquoq³ mîbro: accidit: nô. n. trahit pânícula a pân
 ico nêrui trahit filis a globo. Si d⁹ nascitur maior: affinitas siue pûctio siue
 coactio hoc pânículo: q^a aut uenæ arterie tegât pânículo coactio oîdit mu

Tomnia^a quoque mebra carnosa sunt aut villosa sicut caro que est in musculis: aut villis carentia sicut epar. **E**t nullu^b quidem motus fit nisi per villos.

Voluntarius vero motus fit causa vil-
lorum qui sunt in musculis. Et naturalis
sicut motus matricis et venarum. Et com-

[illegible]

Jacobus

[illegible]

Sen prime primi.

illa tela est apparet ad sensus: sicut de vena vnus tunice. s. venalis: non aut vena/
lis et panicularis: quod vt sic est duar tunice: et arteriarum: vt arteria. Mos autē
habet discere: dā dimittimus labori antochomizantur: in multa. n. an. th. om. q. d.
secimus q. d. visus est nobis habet telam inuenire sup magna arteria doct: s. su
per in magna vena: et quādo q. d. visum est nobis: q. d. illa sit pellicula ligana.
a. p. illa etc. [T]ercio est alla diuisio: sicut eparchia: quia spaciā dicat ibi vinarū
tertio. c. q. d. eparchi est carote

positus sicut motus transglutiendi fir-
 milis propius per formam ex situ longitu-
 dinis et latitudinis et transuersionis. At-
 tractione vero sunt villi qui in longitudi-
 ne protruduntur: et expulsi villi qui in
 latitudine tenduntur constringentes: et re-
 tentioni villi qui ex transuerso vadunt.

fi sit volitarius: sit p villosos: ubi sit necessaria extēſia & retractionis sit nālis: sit etiā p villosos: talis motus ē ad attrahendū vel expellendū: hoc nō fit nisi p villosos: mēbris v. ostendit vel paratū vel cūctū. hūc etiā dubitat an in meri dūctō pſoſque ſint h. genera villosi: hic enī poſitū ſui. q. ſicis. 3. cail. ſen. 13. p. mo. c. poſit q. ſolū h. 2. dū genera villosi nō poſit ſi h. extēſio cūctō. q. idē nō h. b. traſuer ſaleſcit: ſi q. q. retentio eſt neceſſaria que eſt h. in motu: ſoſan ſufficiunt villi latz: ſuit imaginatio ſui. c. de qualitate tranſiſitionis. Dicam⁹ ergo q. p nō ſunt ibi in meri traſuer ſaleſcit: ſed ſunt occulti & pait. ſen. ſat. ſiſtūſia & vāle queſtionem tertio cail. ſen. 13.

c **Attractionis:** Ratio est quia talis diuersitas villorum est conformis diuersi-
ficati barum operationum: vt est notum.

De partibus

[illegible]

¶ Embroz qz zē. ¶ Quid innuere hanc subdiuisione mebroz habentū
qz vel habet eos in vna tunica: et in duabus. ¶ Considerandi qz in vtr
qz habet vna tunica non sunt preteriti vbi sunt panis ex filijs: qz sese impedi
preteriti vni. ¶ Suppositz forsan illi ordine habet in vna tunica: qz habet in
vtr hoc dubitatur dicā vtr vna filia habeat duas tunicas: vñ qz sic p
prio can. fen. 19. dicit pmo coll. In pstrari autē. hic dicit qz hys duas

E Membrorum autem que vnam ha-
bent tunicam sicut venarum & vesice tres
villosorum species adinvicem sunt texte.
Et membrorum que sunt duas habentia

[illegible]

tio. Sz hui. nō probat q villi longitudinales attracti sint in interstio tunica: sed forsitan derelicti qd notū ē hoc: nuz attractio ē prior opor: cū dignior idēo interius ē paus debuit situari euz villi: viliū sint in intestinis. Vultūto pmo an arteria habeat in tunica interiori villos lōgos: ē in exteriori latos: vñ q sic ē hui. hic. a predicta situatōne villos nō excipit nūq intestina. hñ 2ra: rumpit ē Gal. 7. de iuuamētia. c. 2. ē hui. pmo colliz: Gal. in lib. de viliū pti.

dura et tensa non est ab intus ad villos diuisa trāsuet fos. Sz. 3. de virtutibus na

[illegible]

For theoricæ: et tota arteria est sexcupla ad venas: vt Gal. 6. de vti. pñi ca. 8. aucto-
ritate Profli. Tertius est ppter hoc optinere qd vesica fellia et vesica vrine
non ita foribus motibus mouet vt flos et intestina: qd materie eorum sunt mo-
biliores: et ideo habere vnam tunicam vel duas confusas.

■ Quartus est zc.] Considerādū qd qñ iste. 2. opatiōes in vno mēbro sunt
intense: vtrāq; oportuit fieri suo tpmēto ex sua pte: sicut in flō: s; qñ vna opa

pit et debilio ⁊ alia fortis
 pit vna coplaxione fieri
 cū sensus in neruo qui est
 fortis ⁊ vñ in neruo qñ est
 debilis sunt vna coplone
 cōsiderādo qñ pñ dīcat
 qñ tunica extrinseca facit
 magis ad vñgones: hñ est ad
 vñgones absolute: facit ad
 vñgionem vt bñ factus
 facit magis intrinseca tu
 nicā: vñ magis flatur cū
 lus et. Dubitat qñ alteras
 pñs alterat medium quā
 extremis: tunica carno
 sa pñs calefacit tunicas
 neruosas quā cibū qñ est
 densus in potentia: qñ tuni
 ca neruosa impedit in sen
 satione pñ nimī calore:
 hic est difficilis quā tā
 git qñ celi ⁊ mundi: *Aug.
 pñen. 42.* tu iturce ad
 ea que diximus de qñor
 modis coplaxionē sñ. in. c.
 Dico qñ deus: sentis qñ
 nō pñt sentire illi obuiā
 do. Contra qñ: sensibile po
 situs supra sensum nō facit
 sensum: qñ tunica intrinse
 ca nō debuit immediate oc
 currere sensui: sed vñ
 potuit: qñ non sentit illi.
 Quidā dñt qñ sensibile po
 situs supra sensus facit sen
 sum. *Robertus* facit: *magis*
 solutio nō valet: qñ sensus nō ualet
 vñ obuiē sentit cibos altissimos: bñ
 Alij dñt absolute qñ sensibile positus
 supra sensus facit sensum per se: sñ
 accidit bñ qñ
 nō faciat: ideo in quocūqñ sensu
 medius cōcurrit per accidens: est
 intentio trāsant sup̄ tegni trās. i. c.
 nerui sñ ⁊ tenāos pūctura. Nos nō
 pñegmur
 cor. Alij dñt qñ sensus tactus
 sensu medio sentire pñt: medius
 alij regit in tri
 bus sensibus. *scilicet* i. auditu ⁊ odoratu ⁊
 vñsū: hñc opinionēs reprobat *pñen. 2.*
 de aīa pñeallegat pñmō. Nos odoratu
 qñ sensus tactus indiget medio
 intrinseco: illud est carnis: *Aug. 2.*
 de aīa pñm. 18. vocat illū
 quasi medius: qñ nō est medius
 intrinseco: tunica intrinseca neruosa
 nō occurrit immediate neruis
 qñ quib⁹ ipsa cōponit: hñ medius
 aliquo carnosio nō facit vñ tunica
 distīctas a neruosa pñs: qñ
 illi neruato ⁊ modico carnosio
 valēti⁹ re fill carni sñ

Jacobus

metur de bis ne p. philo recedat. i. a quibet leui cā pdant vcz ipso pz refolu-
tionē. i. p. vna resolutionū & sanguis pz fluitat arterie qz magis malus timet
ex hoc. ¶ Recedit sanguis a spūs timet. n. scōpice & qz p. vna. ¶ **C** Sanguis
qz pz b. i. tunc non fluitat non fluitat. n. timet tunc nec pz p. dicitur
qz sufficit. i. mē. puidet. p. vna. tunc non fluitat. i. tunc nec pz p. dicitur
vnt ambet vel spūs aut factū opio dicitur solū tunc tunc illis. s. illis
vnt tunc. n. virtus vna in vna tunc fortior est. seipsa vna in vna.
¶ **D**ic qz si ita fuisset facultas inde surrērent in cōmoda. ¶ **C** p. vna
obediētia arterie ad motū. ¶ **C** Sanguis defectus perueritatis qz debet arterie
debent enim esse potioe p. vna quatinus in eas venalis sanguis libere reitend
z effici valeat arterialis. ¶ **C** Tertiu iumentū est vt cum attractio & expulsiō
vehēmentē fuerint necessitate alius mēbro attractio dabeat proprias tunicas
z proprios villos in illa tunica sibi deputatos z expulsiō attrahat alia pro-
prium tunicam z alios villos in illa tunica nō p. mēbroz cū attractio. Exem-
plum dat p. vna de stomacho & intestinu. Et quo ad intestina cōtrahit. Et qz
negant esse inesse virtutes attractiū quāto magis attractiōe nō vnt vehē-
mentē. ¶ Quartu iumentū est qz cū volūtas conditio fuerit qz vnaqueqz
tunica mēbrū sit preparata operatiōi qz est ei propria. Et vnaqueqz vna op-
eratiōe illius mēbrū inclinat. p. vna. ppter complexiōe diuersa a com-
plectiōe alterius sūt melius inter eas diuidere. i. vnaqz tunica illius mēbrū fa-
cere diuisū sūt diuisū ab alia. Exemplificat de stomacho in quo sūt volū-
tas z dicitur qz eius virtus sentitū qz sentire nō fit nisi p. mēbrū neruosi.
z virtus digerēt qz digerere nō fit nisi p. mēbrū carnosū. Deuēgit qz
natura posuerit vnicuique hanc vnaqz. i. virtutū sentitū & digerēt. mēbra
ppria p. vna sentitū neruosi virtutū sentitū z carnosū virtutū digerēt
d. Et cū dicit b. p. digerere nō fit nisi p. mēbrū carnosū intelligit qz for-
tius z aptius fit p. vna digerēt cōs in flō p. carnosū qz p. neruosi. Non
est ita negandū p. vna qz neruosi ad illam cooperi cū bilus fit alius et similia
z alio qz mēnutriat ipsas. ¶ **C** S. p. vna possit querere cur nō fecit tunicas ro-
machit intrinseca neruosi z extrinseca carnosū. Rādet p. vna dicens id deo
fuisse qz opatio tunicę digerētis pōt puenire ad digeribile sūc. occurrit. i.
coposali tractu. ¶ Tunc sentitū nō potest sentire sensibile sensu tactus nō
p. obuiando et. i. coposalter tangendo ipm sentire qz cupide aliquid copos
app. p. vna quareo quāto magis posset nō sentire nisi tāgeret copos. ¶ **C** S. p. vna
sensibile posuit ipsa sensus nō tactū sensum vel sensatiōes. Intra illū d. Ari-
stō de aia. t. v. 16. Ipso autē sensitū tacto necqz b. necqz hic vel vtrqz sensus
¶ Item nō sentitū tenet per medium sicut vel clipei b. ipm. ¶ Item sentitū
mūscū ensem quē tenet per medium chiroreute. ¶ Item p. vnaqz facit
sensitū ipm in p. vna qz tangamus et. ¶ Attende hic p. vna qz nō fit intentio
p. vna negare cōm sensus posse fieri medio aliquo intercepto inter sensitū z
sensibile. Ita vntū p. vna manifeste appet z determinat Ari. de aia. t. v.
dicit. Si dicitur de p. vna mēbrū z sonatū qz illa dicit sentitū et.

una tunica: q̄ dī fierio: v̄ dī neruoſa a p̄dīno p̄tū neruoſaz: iō ſenſibile nou
occurrit fierio in dīateio cū aliq̄ carne v̄rē illi p̄potēſſaz. Quidē a
Tē dicim̄. Nec eſt q̄d alia diuiſio mēſis: eſt generalis. Tōdē a
dus q̄ et hoc aliqui dūt q̄ ſanguis nutritis carne nō tranſit per hūilitatē p̄
mēſis ſed a: tē ſiſtē ſiſtē in carne. Alii dūt q̄ per oēs hūilitatē p̄
ſiſtē cū q̄ nutritio alia mēſis ſymatica: ſi tñ nō ſic p̄p̄ſiſſo trāſiū v̄ dī

fuit melius inter eas diuidere: sicut ſtomachus in quo fuit voluntas ſentiendi virtutem eſſe. Quod quidem non ſit niſi in membro neruoſo & digerendi: quod ſimiliter non ſit niſi per membraz carnoſum. Vnicuiq; iſtuz barum duarum re- rum tunicam poſuerunt per ſe: tunicam neruoſam virtuti ſentiendi & tunicaz car- noſam digeſtioni. Et natura quidem in- trinſecam fecit neruoſam: & extrinſecam carnoſam. Poſſet naq; digerentiſ ope ratio ad id qd digeſtus eſt in poſterea ſine occurſu puenire. Sentiens vero id quod ſentiſ non poſſet ſentire niſi obuiando ei ſen- ſu v3 tactus. ¶ Et dicemus* eſt qd ſunt quedam membra quorū complexio ſan- guini eſt propinqua. Non ergo in diger- ſanguine in eoꝝ nutrimento multoties conuerſi ſicut carnis: quapꝑpter in ea neq; foſcitia facta fuerit neq; ventricu- li quibz aliquot repoſe nutrimentū quod ei digeritur immoꝛetur: & deinde caro ex eo nutratur: immo illico cum ei nutrime- tum occurrat in iſtam conuerſitur.

finto: ficut qñ nūrit qñ
 manca mēba: & s' nūc
 pūss pōssit dēdē mōrā: tū
 f. d. mōdō dēdē d' m. a.
 f. s. placet unū pōt' firmā
 nūc inuēniē pāris fū
 pūna hūiditātē: fū fū
 n carnes dūlīs qñ nūtr
 catione carnis: v. d. s. a. f. m.
 m. Amplus sunt pōt'
 mātōs: & mīnōrēs in qō
 poterit fieri rōs & abūm
 dūbiant vīrū mē dūllā
 nūrit oīa: v. f. qñ p.
 dūbī: b. nō sequēt qñ p.
 & v. t. t. d. d. d. d. d. d. d.
 lūbū vīrū: nō qñ p.
 pūpūnas alimētē vīrū
 d. d. p. n. a. l. a. l. a. l. a. l. a.
 d. d. m. e. f. d. d. d. d. d.
 pūna. c. a. d. v. l. e. m. m. a.
 Ampl' oīa oīa lūa b' rē
 qñ f. a. l. a. m. qñ oīa lēnō
 nō b' n. p. a. t. a. t. e. t. a. t. e. t. a.
 d. h. y. p. h. o. s. d. e. o. f. f. i. s. s. i.
 pūna: qñ oīa b' mē dūllū
 dūm: qñ qñ qñ qñ qñ
 n. a. l. i. q. u. a. l. i. t. u. s.
 mē dūllē cū vīrū mē
 n. a. l. i. q. u. a. l. i. t. u. s.
 f. m. e. l. u. s. e. d. i. c. e. r. e. qñ
 dūllā nūrit oīa mē nūc
 oīa lōgō tūpōrē dēbē
 rīn t' rān sūitātē nūtrī
 dūz: f. d. nō in cū cū rēcō
 dūz: f. d. nō inuēniē nūc

ad sensum recondant in eis nisi medullas. Bileam enim q̄ hoc esse fit
perfluunt alimentis scilicet superfluis in quanto: q̄ est ultra q̄ quod po vna
vel po presenti nutritione egerit: idē dicitur superfluitas: vide. A. ne
se fit v̄ nutrimento amplius: q̄ sic tunc fit necesse repleretur: unde colligitur
ab A. luc. 16. de animalibus. 3. capitulo: v̄ vult q̄ medicus non debet suffo
putare de isto. C. contraria cessant illud quod dicitur de leone. Dicendum
v̄ habent caueras oia cū: non in sic manifestas sicut in alijs animalibus.
C. Genibia autem cū. q̄. d. can. e. cū. letitius: cū vobis ponit v̄
v̄ rationem generale: q̄ medicus q̄dam funt fortia naturaliter: quēdam de
bilem: q̄ deinceps procedemus ad capitulum de virtutibus: sequendo
doctorem. Itā cū anothomibz debet primo doceri in deinde desiccat
tunc fieri alia fieri v̄ habentibus v̄ legeri: Benedictus deus v̄ virgo maria.

De partibus

q̄ medial mouet in t̄agibilia p̄o sentimus simple nō a medio. it̄ ab opatione
t̄i i noeris simul cū medio tactu p̄ clipei p̄cussio nō a medio. n̄ clipei p̄cu. us p̄
cussio simul accidet vtr̄aq̄ percussio: mō fuit in medio p̄n. q̄ vno cū p̄cussio nō
diffundit vel t̄el in fine insensibilis in sensibile distans ab eo sicut q̄ distans vtr̄
tus insitit indigestibile quod ab eo distat. Si ergo sensibile distans a sensu
nō debeat fieri necessariū et q̄ insitit aliq̄ in sensu. Et q̄ sensibile cū
est appropinquat sensui fōi nō ē insititū s̄ potius q̄da p̄atio. in initio huius
d̄i cibalis q̄ grossi vel hūmidi aq̄ui reor̄di vel motio functionis paulatim t̄a
q̄ sequit̄ appetitus calidi & fredi quē d̄i fames vel hūmidi & frigidi quē sitis: v̄
p̄ ex. 2. de aia t̄er. 8. h̄c igit̄ necessarius est v̄ sensibile sit h̄c p̄m̄cus vel sit
debeat sensui fieri. si nō ē sit sensus fōi quō p̄cipit inuisiones velut sensus
tactus in alio membro. S̄ est quida p̄ticularis in sensu nō h̄i appropia
t̄a v̄ p̄gelano d̄erū q̄ d̄ a quida accidit a t̄ sensu p̄ticulari v̄t̄ appropia
t̄a. Et sensus capiti v̄e h̄ora coitus. Juxta illud 2. coll. c. 13. et insensio
sensus tactus. Et insusio v̄t̄at q̄d̄ est q̄ cōtat obitus p̄tibus carnis: & h̄c
sensu: quia t̄a q̄ritus v̄t̄at. 6. celli. frigi. hū. sic. Et q̄d̄ est q̄ est p̄tū v̄t̄
in medio h̄c est q̄ nō s̄i t̄enit resolute facit et o t̄le sensus appellat fames
2. sitis: h̄c fames est sensus resolutiois q̄ facit cal. & sic sitis est sensus resolu
tiois sic frig. & h̄u. Ergo sensus p̄tibus cū duplex. Et sensus capitis membra
de titilato quā est in h̄ora coit̄alē d̄o sunt cōmōtati in ḡnē sensu tactus.
S̄ querit aliqua quāle sensus ē et in initio v̄t̄ p̄p̄i. calidū vel frigidū
d̄m hūidū vel siccū d̄m v̄t̄ū et n̄m̄. Et p̄p̄i vel lene vel sensibile cōt̄o
vel quies h̄ora magnitudo vel nūm̄. Et cū nullū sit hoc v̄t̄ nō sit sensus
sensibile cōt̄. i. motus functionis paulatim v̄ sensibile p̄p̄i hū hūidū & p̄tibus
sicut tenebre hū hūm̄. & h̄c t̄a. v̄t̄at t̄er. 1. 10. obitus approp̄io: h̄c est sensus
v̄t̄a. Juxta illud 1. d̄i. 2. de aia t̄er. 8. h̄c igit̄ p̄tibus aliq̄ sitit v̄t̄at & inuisiones
erat quōdā v̄t̄us sitit & resolutio: p̄tibus sitit tactus & inuisiones.
Q̄d̄ rursus fides q̄d̄ in initio nō sentit ab obitus mēbris t̄agibilia s̄ ab ois
cio s̄i solis. D̄i. 2. de aia t̄er. 8. h̄c igit̄ sitit nō t̄p̄e fames t̄p̄e copus cruciat. Et v̄t̄
p̄ motio functionis q̄ debilis est & paulatim nō sentit nisi a sensu vehementer
forti & acuto. Et talis ē sensus oisq̄ fōi. Et d̄i. 2. de aia t̄er. 8. h̄c igit̄
in initio huius capiti v̄e de nervis agebat. Et d̄i. 2. t̄er. 13. quid sit d̄m
p̄m̄t̄io notabil. D̄i. 4. de aia t̄er. 8. sentimus ignē d̄i distat a nobis s̄ calores ab
Et d̄icemus t̄. 1. c. In hac p̄e. 3. s̄tus cā d̄i de diuisiōe. Et influē
mēbroz penes ē p̄p̄i inq̄uit vel ab eo remota p̄o r̄agū p̄n h̄m̄i mēbro
diuisiōis cū suis sequē. Sed s̄c̄s cū sequētiē etia h̄i. Et sunt c̄e mēbroz
Et p̄m̄a p̄tē d̄ict̄ q̄ d̄a sunt mēbra quoz corp̄o ē p̄p̄i inq̄uit. 2. de mēbro
sanguis. Et quō sequit̄ d̄m̄. Et m̄i est q̄ in corp̄e nutrit̄e sanguis nō digest̄
puert̄ multos. In multis p̄tibus sicut carnis. it̄al ē t̄p̄o carnis. S̄m̄
est q̄ nō fuerant in talī mēbro facta foramina nec v̄t̄r̄cū in quibus nu
trimentum maneat aliquanto tempore quod ē i. p̄o nutrit̄o digerit̄: t̄m̄
mō statim cum nutrimentum occurr̄it illi mēbro coarctat̄ in t̄p̄m̄.

¶ Et sunt ex membris tria. **¶** In scda pre dicitur quod sunt alia ex membris quorum plura est valde remota a complexione sanguinis. Ex quo sequuntur tria. Primum est quod opus est sanguini qui nutrit debet ea puritate ordinatam multis conversionibus in similitudinem substantie ipsorum tale est os. Secundum est quod in creatura. Ita principio plasmatis talis membrum fuit in eis vni formam plasmatis tamen nutrimentum eorum donec fuerit purius ad similitudinem ipsorum sicut est in osse corpe et in osse adiutorij vel inierunt in eis plura foramina separata ab invicem dicuntur plasmatis nutrimentum sicut in ossibus manibule inferioribus. Tertium est quod necessarium est talibus membris repleri ampliori nutrimento quod sit eis necessarius pro vna hora ut ipsa peccat paulatim et paulatim converendo illud ad similitudinem eorum. Adde dicitur tertius non membris dicitur quod sunt aliqua media media iter predicta sicut vnde nervi et habebat complexas diffusiones. Et membris quedam sunt proprium quod sanguinis. Alia valde est data ab eo. Alia media sunt. **¶** Attende hic primo circa primas partes quod sanguis fit multum proprium quod carni tamen in substantia quod in complexione regitur in virtutibus transcat per terna digonem que fit in vni quod fiat caro. Et idem inuit. **¶** Attende hic primo circa primas partes quod sanguis fit multum proprium quod carni tamen in substantia quod in complexione regitur in virtutibus transcat per terna digonem que fit in vni quod fiat caro. Et idem inuit. **¶** Attende hic primo circa primas partes quod sanguis fit multum proprium quod carni tamen in substantia quod in complexione regitur in virtutibus transcat per terna digonem que fit in vni quod fiat caro. Et idem inuit.

¶ Et sunt ex membris quedam quorum complexio a sanguinis complexione valde est remota. Ideoque cum necesse fuerit sanguinem ea nutrire oportebit ut in similitudinem substantie ipsorum multis conversionibus ordinatim converatur sicut os. Quia propter in creatura ossium aut vnum positum fuit foramen quod eorum nutrimentum tanto continetur tempore quanto illud in eis similitudinem converatur sicut in osse cruris et adiutorij aut foramina multa in ipsis divisa sicut in ossibus mandibule inferioris. Et membris quidem que sic sunt necesse est ut nutrimento ampliori quod eis tunc sit necesse replentur ut paulatim et paulatim procedant illud in sui similitudinem converendo. **¶** Membra autem foramina superfluitates suas ad membra debilia sibi vicina expellunt sicut cor ad aesculas et cerebrum ad loca que sunt post auriculas et epar ad inguina.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

¶ Summa prima doctrine quinte sen prime primi est de ossibus. Et sunt eius triginta capitula.

qualiter sub determinatione ossium exceptio cartilaginibus epiglotti de quibus agitur in summa musculorum ca. 11. **¶** Quod hic aliquis quod medico. **¶** Quod anato. **¶** Dicit quod recta divisio membrorum que grece dicitur anatomia ab ana quod est rectum et tomos quod est divisio. **¶** Primum elevat animus ad contemplandum circa sapientiam et virtutes creatore et laudandum eum in mirabilibus suis qui partitulas omnes cum ordine et mensura artificiosissime constituit.

¶ Sermo univversalis de ossibus et iuncturis eorum. Capitulum. i.

¶ Scimus quod ossi-

us que sunt in corpore alia sunt sicut fundamentum quo niam super ea est corpus fabricatum sicut spondiles dorsii. Spondiles namque ille corporis sunt fundamentum super quas ipsum fabricatum est: que admodum navis super lignum fabricatur quod in ea primum ponitur. Et alia sunt que sunt in corpore sicut clipeus ad tuendum sicut os crani. Et alia sunt que sunt sicut arma quibus bellatores impediunt repelluntur sicut ossa que vocantur simenta que sunt spondiles dorsii sicut spine. Et alia sunt quibus iuncturaru vacuitates replent: sicut ossa simenta que inter ossa digitorum existunt. Et sunt alia que sunt ad corpora suspendenda que suspensione indigent sicut os laude assimilatur quod est musculus gutturis et lingue et alioz suspensorij. Omnia autem ossa corporis sustentaculus sunt et erectio.

eius et de passibus que ei accidunt et causa signis et curis morborum sicut facit p. 3. huius quod spiritum hunc unde dicta dupla esse ut in lib. colligit et in almanazore. Et quod anatomia visu et experientia magis quod dicitur digno et p. primum bre uter exponere hic tunc ipse ambagibus et multitudine quibus et arguitur. **¶** Dicitur quod ossi. **¶** In hoc cap. primo narrat p. anatomiam ossium in figura. **¶** Sedo dicitur sicut corpus p. osses soliditate et p. osses ibi. **¶** Et de ossa quid. **¶** Tertio agitur de iunctura et vicinitate ossium et de modis variis quod iuncturam ipsorum ad invicem. **¶** Omnia vero ossa.

¶ In prima pre p. tangit. **¶** Specialia inuamta ossium et ultra hec vnum quod est commune omnibus. **¶** Primum inuamens est et in fundamentum supra quod fabricatur est residuum corporis sicut supra primis lignis in longitudine navis p. fabricatur navis. **¶** Et hoc inuamens prestat s. spondiles dorsii. **¶** Et intelligitur quod spondiles sunt fundamentum corporis non in ordine formatio sic quod p. mo c. i. entur et postmodum alia ut eas paulatim fiant: tunc membra p. principia huius for mantur: sed intelligitur quod sunt vel in fundamentum: virtute formationis et stabilitatis: ut dicitur etiam. **¶** c. precedenti. **¶** Primum membrorum. **¶** Sedo inuamens est esse velut clipeus ad defendendum: hoc inuamens prebet cerebro cranium: et esse magis p. p. comparatur cassidi vel galee quod clipeo quod crani figura similior est figura huiusmodi. **¶** Tertium est esse velut arma pulchra bellatorum. **¶** Et huius inuamens sunt ossa simenta que sunt velut spine in se super spondiles dorsii: que admodum enis cui lancea vel ense quis repellit hostes sic cui simenta dorsii repellit occurrentes defosio. **¶** Quartum inuamens est replere vacuitates iuncturaru. **¶** Et hoc inuamens prestat ossa simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus.

¶ Inuamens est esse velut arma pulchra bellatorum. **¶** Et huius inuamens sunt ossa simenta que sunt velut spine in se super spondiles dorsii: que admodum enis cui lancea vel ense quis repellit hostes sic cui simenta dorsii repellit occurrentes defosio. **¶** Quartum inuamens est replere vacuitates iuncturaru. **¶** Et hoc inuamens prestat ossa simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus.

¶ Inuamens est esse velut arma pulchra bellatorum. **¶** Et huius inuamens sunt ossa simenta que sunt velut spine in se super spondiles dorsii: que admodum enis cui lancea vel ense quis repellit hostes sic cui simenta dorsii repellit occurrentes defosio. **¶** Quartum inuamens est replere vacuitates iuncturaru. **¶** Et hoc inuamens prestat ossa simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus.

¶ Inuamens est esse velut arma pulchra bellatorum. **¶** Et huius inuamens sunt ossa simenta que sunt velut spine in se super spondiles dorsii: que admodum enis cui lancea vel ense quis repellit hostes sic cui simenta dorsii repellit occurrentes defosio. **¶** Quartum inuamens est replere vacuitates iuncturaru. **¶** Et hoc inuamens prestat ossa simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus.

¶ Inuamens est esse velut arma pulchra bellatorum. **¶** Et huius inuamens sunt ossa simenta que sunt velut spine in se super spondiles dorsii: que admodum enis cui lancea vel ense quis repellit hostes sic cui simenta dorsii repellit occurrentes defosio. **¶** Quartum inuamens est replere vacuitates iuncturaru. **¶** Et hoc inuamens prestat ossa simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus.

¶ Inuamens est esse velut arma pulchra bellatorum. **¶** Et huius inuamens sunt ossa simenta que sunt velut spine in se super spondiles dorsii: que admodum enis cui lancea vel ense quis repellit hostes sic cui simenta dorsii repellit occurrentes defosio. **¶** Quartum inuamens est replere vacuitates iuncturaru. **¶** Et hoc inuamens prestat ossa simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus.

¶ Inuamens est esse velut arma pulchra bellatorum. **¶** Et huius inuamens sunt ossa simenta que sunt velut spine in se super spondiles dorsii: que admodum enis cui lancea vel ense quis repellit hostes sic cui simenta dorsii repellit occurrentes defosio. **¶** Quartum inuamens est replere vacuitates iuncturaru. **¶** Et hoc inuamens prestat ossa simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus.

¶ Inuamens est esse velut arma pulchra bellatorum. **¶** Et huius inuamens sunt ossa simenta que sunt velut spine in se super spondiles dorsii: que admodum enis cui lancea vel ense quis repellit hostes sic cui simenta dorsii repellit occurrentes defosio. **¶** Quartum inuamens est replere vacuitates iuncturaru. **¶** Et hoc inuamens prestat ossa simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus.

¶ Inuamens est esse velut arma pulchra bellatorum. **¶** Et huius inuamens sunt ossa simenta que sunt velut spine in se super spondiles dorsii: que admodum enis cui lancea vel ense quis repellit hostes sic cui simenta dorsii repellit occurrentes defosio. **¶** Quartum inuamens est replere vacuitates iuncturaru. **¶** Et hoc inuamens prestat ossa simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus.

¶ Inuamens est esse velut arma pulchra bellatorum. **¶** Et huius inuamens sunt ossa simenta que sunt velut spine in se super spondiles dorsii: que admodum enis cui lancea vel ense quis repellit hostes sic cui simenta dorsii repellit occurrentes defosio. **¶** Quartum inuamens est replere vacuitates iuncturaru. **¶** Et hoc inuamens prestat ossa simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus.

¶ Inuamens est esse velut arma pulchra bellatorum. **¶** Et huius inuamens sunt ossa simenta que sunt velut spine in se super spondiles dorsii: que admodum enis cui lancea vel ense quis repellit hostes sic cui simenta dorsii repellit occurrentes defosio. **¶** Quartum inuamens est replere vacuitates iuncturaru. **¶** Et hoc inuamens prestat ossa simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus.

¶ Inuamens est esse velut arma pulchra bellatorum. **¶** Et huius inuamens sunt ossa simenta que sunt velut spine in se super spondiles dorsii: que admodum enis cui lancea vel ense quis repellit hostes sic cui simenta dorsii repellit occurrentes defosio. **¶** Quartum inuamens est replere vacuitates iuncturaru. **¶** Et hoc inuamens prestat ossa simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus. **¶** Que dicitur simenta que sunt equalia in quantitate et similia rum manus.

Juxta illud. Sc. Nat. allegor. Sup. allat. aſt gibbis laringe hoc oſz mnl-
tio mufculo ſicut dicit ad multas ptes occultat ab illo ipſo firmat ea que in
oſibus eſt iſta equipotentes ſibi invices oppoſitos mufculos opante. Sc. xus
iuvamentum qd eſt oſa oſi eſt eſt ſuſtēculū z erectio coſpis vel ſaltes par-
tius ſibi adiacentius. m. n. ſorent oſa z cartilagineas neq; corpus erigi poſſet
neq; mēbra ſed d' invicē cōplicarent ſup ſeſe decidit: nullus eſt oſ in corpore

Et oſa quidem que ad ſuſtērandū
tantum ſunt: aut ad defendendum z ad
membra mouēda neceſſaria non exiſtūt
ſolida facta fuerunt: licet ſint in eis va-
cuitates z foramina parua z porū que
ſunt neceſſe in eis eſſe. Eorum vero que
propter motum etiam neceſſaria fuerūt
in quantitate concavitatis augmentum
factum ſuit. **E**t iſpoſum concavitas
in medio eorum poſita ſuit z vna: ne cor-
pus eius receptaculo nutrimenti par-
vis z ſeparatis indigeret: quoniam laxū
inde fieret: immo durus factum eſt eius
corpus: z iſtus nutrimentum quod eſt
medulla in eius interiori eſt aggrega-
tum. Iuvamentum igitur additionis
concavitatis intrinſece eſt vt ſit leve. **E**t
iuvamentum vnitatis concavitatis in-
trinſece eſt vt ſit ei corpus iſtus durus
Et duricie ſui corporis iuvamentum ē
ne in hora fortiffimorum motuum rum-
patur. **E**t iuvamentum medulle que eſt
in eo eſt vt nutriat iſtum ſicut ante de-
claravimus: z vt iſtum ſemper molliſci-
cet ne fragatur ideo qd motus iſtus exic-
cat z vt ſit ventrem habens z forte vt ſo-
lidum. Concavitas vero eſt minor cum
firmitudo magis eſt neceſſaria. **E**t eſt
maior cum plus neceſſaria eſt leuitas.
Oſa autem poroſa creata fuerunt ſi-
cut nutrimenti quod nominavimus cau-
ſa: z propter additionem neceſſitatis:
cauſa rei alicuius que neceſſe eſt vt in ea
penetret ſicut odor qui cum aere attra-
hitur in oſſe colatorio ſimili: z cerebri ſu-
perſuitate que per iſtum expelluntur.
corpore: rationabiliter ei maxima oſiū non concava ſolum ſed etiam laxa fa-
cta ſunt. **E**t per hoc ſoluitur prima obiectio. **A**tende ſecundo qd de in
adibula inferiori ſentire videtur princeps qd neq; cōcava ſit neq; medullola vt
allegabatur in ſecunda ratione. **S**ed aliter ſentit **S**at. **E**t enim vndecimo de
vili. parti. ca. 18. **E**t enim inferior: gena habet quidem aliquam medullam in
ſciſpa. **E**t paulo poſt ſubdit cauſam dicens. **C**auſa vero ob quā omnino ha-
bet cōcavitatem cum oporteat eſſe duram temporales mufculi ſunt non exiſte-
tes nobis ſortes ita ſicut leonibus vt iſpiſſus z durus z plenus ſuſtineant intri-
ſtenter oſ. **E**t pro eorum concordia dic qd in quibusdam animalibus ha-
bentibus temporales mufculos ſortes qui movent mandibulam inferiorē vt
in leonibus leopardis lupis z canibus oſ inferioris mandibule non habet cō-
cavitatem medulla repletas. **E**t hoc forte voluit **pn.** **S**z aliter in boie eſt vt dicit
Sat. z **pn.** conſtitit ſum. 2. doc. iſtus ca. 3. dicens: qd mandibula inferior: in boie
parve exiſtit quantitas in medio vacuitatem habens. **A**tende tertio qd of-
ſa digitonū ſunt dura z denſa ſine medulla propter tria. **P**rimo qd nuda ſunt
z ideo facile paſſibilia z fragibilia niſi eſſent ſolida. **S**ecundo quia cho-
dentes ea ſunt dure z fortes ſufficientes habilitate a mouere hz ſolida ſunt.
Tertio qd ſunt parua: nulla parua oſa medullas habuerūt. **J**uxta illud **S**at.
ſum. 1. vndecimo de vilitate particularum capitulo decimo octavo. **I**ncipia-
mus igitur ab eo quod evidentiſſime apparet in omnibus animalibus ſcilicet
q nullum paruum oſium habet medullam: quoniam neq; concavitates ali-
quā vnam dignam ratione z magnam: ſed ſi frangas ſolum habent has pau-
cas quasdam z fractas. **S**i enim cum hoc qd paruum eſt concavū eſſet omni-
pharum eſſet debile. **S**icut z ſi aliquod magnos plerum eſt z iſpiſſus muf-
culus eſſet graue z difficile portabile: **S**at. **E**t per hoc ſoluitur obiectio
tertia. **A**d quartam vero dic qd in oſibus brachy tanta vel maior eſt concavi-
tas z medulla ſm magnitudinem ſue molis quanta eſt in oſibus corpore.
Contra partem ſecundam in qua bis aſſeritur qd medulla eſt nutrimentū
oſium concavonum. **I**nſtauratur primo de medulla ſpinali que non nutrit ſpon-
dileos cum ſit eis digno: z panniculis circumvoluta ne tangatur ab eis. **S**ecundo
de medulla eſt ſuperfluitas nutrimenti oſium. **J**uxta illud **A**riſtoteles. **P**ro-
pter partibus animalium capitulo. 6. **I**am ergo declaravimus cauſam propter
quam eſt medulla in oſibus z qd eſt ſuperfluitas cibi ſanguinis et quo cibatur
oſa z ſpina animalium. **N**on igitur eſt oſium nutrimentū. **T**ertio medulla eſt
calida z humida aerea: oſa vero ſunt frigida z ſicca terreſtria ſed nutrimentū
nūq; coniunctus debet eſſe ſimile nutritio. **Q**uarto medulla nec eſt humo: quia
neq; ſanguis neq; plegma ne cholera neq; melancholia: nec aliqua ſecunda
humiditatum qd neq; humiditas incommutata neq; oſ neq; cambium neq;
gluten ergo non nutrit. **Q**uinto oportet in nutrimento oſius eſſe magnā me-
lancholie partē. **D**icit enim **pn.** auctoritate **S**at. primo doctrine quare hu-
ius ſen. **O**ſa nāq; carne durius nō exiſtit niſi qd ſanguis cui ſubſtātia dura me-
lancholica ſuit admixta iſtus nutrit: ſed medulla nō eſt dura melacholica
imo mollis aerea. **A**d primū dic qd ſpinalis medulla eſt membrum dignum
ſpondilibus z origo motuum nervorum z nō eſt eiufdem rationis cū medul-
la in oſibus contenta ideo de ea conceditur qd nō nutrit oſa. **A**d ſecundū dic
qd medulla partim eſt cibum oſium partim ſuperfluitas. **J**uxta illud **pn.** 2.
de partibus animalium. c. 6. **E**t medulla eſt ſuſtēntamentū oſis z ſuperfluitas ci-
bi oſis que convertitur intra in expeſſione. **E**t eſt etiam cibum a oſis: nō eſt
mirum hoc qd medulla cū eſt multa poterit ex ea querti quid a cibis z quid
prohibere oſa a ſuperflua ariditate humectando per viā roſis. **C**iel dic qd me-
dulla eſt ſuperfluitas in quanto nō in quali ſm has eius partes quibus acu-
non indiget oſ ad ſui nutritiones. **C**iel dic vt plus alijs placeat qd medulla nu-
trit oſa nutritioſe reſecillatoria ſicut cibilis ſtomachū z roſ mēbra. **S**altem
tamen ſentit qd medulla nutrit oſa: vnde dicit vndecimo de vilitate particu-
larum capitulo decimo octavo. **D**emonſtratur enim eſt in naturalium virtu-
tum ſub memoratiōibus qd medulla eſt familiaris cibum oſium. **A**d tertium
dic qd medulla nō eſt adhuc nutrimentū oſi iunctū donec oſia ſam ſuit in
greſſa. **E**t ſunt in medulla ptes aeris qbus oſa humectatur z p quas reſtaur-
atur ptes oſis ſubtiliores deperdit. **N**ā pag de terreſtribus ab oſibus viſol-
uitur propter eas duricies. **S**unt etiā in medulla partes albes que terreſtres que
cedere poſſunt in oſis ſub ſim. **C**iel dic vt primo qd nutritio oſis a medulla eſt
reſecillatoria. **A**d quartū dic qd medulla eſt ſanguis dealbatus z inſipidus.
Juxta illud **A**riſtoteles. ſed de partibus animalium. c. 6. **M**edulla autem eſt nature
ſanguinee. **A**d quintū dic ſicut ad tertium.

cauitate z medulla. **C**onſo ſolutione iſtorum obiectōis attende hic primo qd
cum oſa non habeant in ſe principium voluntarij motus actuum ſed a cho-
dio z mufculo moveantur oportet eorum compulſionem forſitūni cho-
rum z mufculorum correfpondere cū facilitate z obedientia ad motus. **E**t hu-
ius maximum iudicium inquit **S**at. 1. de vilitate particularum capitulo. 18.
eſt hoc ſcilicet quoniam debilibus animalibus vniuſeſe laxiora z magis con-

cauſa: ſonibus vero ſpiſ-
ſiora z pleniora facta ſunt
oſa cauente vt puto na-
tura debilibus organo ap-
plicare pondera magna:
ita deniq; z canis z lupus
z leopardus z vniuſeſa q
cunq; mufculi z nervi
ſunt robuſta porcis z ou-
bus z capris ſpiſſiorem z
duriores habuerunt oſius
ſubſtāntias: **S**at. **E**t qd in
quibusdam ani-
malibus mufculi z cho-
di ſunt valde fortes z fir-
mi ſicut in leonibus non
ſunt opus in eorum medio
magna cōcavitatem qua le-
uioſa fieret neq; multa me-
dulla quia pauciſſimum
eſt quod reſoluitur ab eis
ob eorum duriciem z ſoli-
ditatem. **I**n homine vero
ſecus eſt. **J**uxta illud **S**at.
vbi ſupra. **S**i igitur homo
non ſic habet robur neq;
mufculorum neq; totius

cauſa: ſonibus vero ſpiſ-
ſiora z pleniora facta ſunt
oſa cauente vt puto na-
tura debilibus organo ap-
plicare pondera magna:
ita deniq; z canis z lupus
z leopardus z vniuſeſa q
cunq; mufculi z nervi
ſunt robuſta porcis z ou-
bus z capris ſpiſſiorem z
duriores habuerunt oſius
ſubſtāntias: **S**at. **E**t qd in
quibusdam ani-
malibus mufculi z cho-
di ſunt valde fortes z fir-
mi ſicut in leonibus non
ſunt opus in eorum medio
magna cōcavitatem qua le-
uioſa fieret neq; multa me-
dulla quia pauciſſimum
eſt quod reſoluitur ab eis
ob eorum duriciem z ſoli-
ditatem. **I**n homine vero
ſecus eſt. **J**uxta illud **S**at.
vbi ſupra. **S**i igitur homo
non ſic habet robur neq;
mufculorum neq; totius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
575/P Vol. 1

De anathomia ꝛc. c. ij.

De gnathomia cranei. Cap. ij.

• **Animu**^m quidē of
 sum cranei iuuentum est q
 sunt clipeus cerebri ipsi cooperientia
 z ab oibus malis defendentia. **E** iu
 uamentum vero in hoc q multa creata
 fuerunt: z non fuit vnum tantum os in
 duas partitus summæ: quarum vna cō
 sideratur fms res que sunt i cōparatione
 ipsius ossis: z alia p siderat in cōparatio
 ne eius quod ipsius os colligit. **E** Pri
 mo vero summa in duo diuiditur iuua-

De anathomia ꝛc. c. ij.

ta vero aia et dura inueniuntur. ¶ Cum vero tertio dicit principis quoniam tunc secundum
me super multum inueniuntur cranes sunt illae que per sciuntur per ados
per commissuras futuras ossium cranes. Et hec inueniuntur sunt tritum
dorum. Nam attenditur per comparatione ad cerebrum. Sicut ut va
res grossi per futuras cerebri resoli possint et cerebrum ab eis mundific
resoli non possent per commissuras exiunt: et est vtili vili liberum babe
trantur per commissuras quatinus et eis par timent pericranium generen
et sensus aliquos paritibus que supra cranes sunt tribuntur. Tertius autem
dicitur pene ossis cranes per commissuras: et secundum est dura mater.
issius modum sunt vno iunctura. Namque eis vine et arterie per commisi
cranes descendere libere habeat introitu. Sicut est ut ptes aliquae dure ma
que ipsa est et grauis subintrat per commissuras cranei subleuiatibus mar
cui craneo inspicidit sine pte potere grauer cerebri. ¶ Sed querit aliquis qu
ista duo inueniuntur fere modum inueniuntur respiciunt ossa cerebri. Nam
num videtur folium respicere venas et arterias et partes ad quas tendit
cendum solus cerebrum. Sic quoniam respicit ossa capitis in quantum a
nis et arterie et tendunt per commissuras aliquid sanguinis refudit in cran
pro in nutritione. Et secundum respicit ossa cranei in quantum ligamenta p
deuntia a dura matre que fons exiunt per commissuras circa cranes et
sa coniuntur et pericranium panniculum constituit qui coepit et stringit
sa cranei adiunxit. Super illud. Sed de vbi. part. c. 2. Zignamenta quid

C In .i. pte. dicit qd iuu
s diuidit in duas sumas. i. o
mnia seu maneries pñdere
de ad illud qd craneu collig
cerebrium ⁊ dura mater qd cr
s cranei exeunt ⁊ vene ⁊ ar

que giungimenta secundum fun-
gi per se finitur per adoc-
bec in unum sunt tria
ad cerebrum scilicet ut vni-
ceretur ab eis mundificari-
Secundus attenditur pen-
est vtili vili liberum habere
rim pericranem generem
sum tribuitur. Et igitur est
m: quocum vnum est vene
secundum est dura mater.
ene & arterie per commissu-
est ut vix aliquid dure ma-
cranii subleuat quas matre
rebit. Et si querat aliquis
et respiciat quod cerebrum
& partes ad quas tendit &
cit affluat capitis in quantum
ad sanguinem refundit in cran-
ne in quantum ligamenta
missuras circa cranium ex-
stintunt quod coopit & strin-
part. c. i. Ligamenta quid

De anathomia eius quod ē sub cra-
neo. Capi. iij.

Эпут² post hoc

quinque habet ossa: quorum quattuor
sunt parietes: et vnum est sicut basis.
Circa autem parietes craneo facti sunt
diuiores eo quod casus et percussiones ad
eos finem plurimum tendunt. Et quia ne-
cesse fuit ut craneum esset rarum et me-
ditullum similiter rarum propter duas
res. Una ut vaporibus inde egrediantur
qui resoluuntur. Et altera ne grauiam
cerebro inferat. Et de parietibus qui
demum posterior diuio: factus est eo quod
a sensuum custodia est remouus. Et **C**o-
ricies primus est os frontis cuius supe-
rior terminus est ad oculos coronalis: et in-
ferior ad oculos quod vna extremitate co-
ronalis proveniens transit super oculos
apud pericilia et cōtinuatur eius finis
alij extremitati coronalis.

id. Scdo dicit qd craneu facit ex tres duabus de canis. Ipsiua est vt vapores
z fumi qd ad caput vt caccinunt copias eleuant affinis voluti possint p voce
craneu. Scdo est ne craneu non pderet cerebri opprit. ¶ Ss pmi illud
bit alia. Nam fume craneu imple et non indigentibus fuit p carni multitudine
bit fuit. ¶ Item illud. Sc. 3. de vit. p. c. 3. Ar vero videtur fuisse vase
bit fuit frangulum craneu et non indigentibus fuit p carni multitudine
ad aliquo aduicari ad transpiratione. ¶ Contra fco est inabit aliquid qd craneu
neq nulli potestane qd fuitne qd a cerebrius ad osse parillari. non igitur
bio granam inferret si foret deius puniti potest. ¶ Ad hoc. Sc. 3. n. c. alio
ridet dicere. Si igitur venis. i. vna potest illi z subile fecit na toti sapins
nihil vltis eia eter plus ad infallacia subiactum his qd vulnerat illi facit vt
tus puerie potest. p. bccatate vte. Si No illi venis z gr osum omne
vitas toti atali quetamodu qia luplaga capto on odit qd nungit aduicari
¶ Item quibet igit. fctia. i. fncq subtile nec venis. fed gronum qd rari at
z frangulos opari. fctia. n. nec granare debebat nec. via qd ad cerebri pcuti
tu id breue opari. Sc. 3. Et inter ille z frangulum ide qd medullis. ¶ C
pimum ergo obiectum cu qd future sufficiunt ad resoluendum vaporem
vniotum qui feruntur in directo earis sed non reliquum qm multo plu
sunt. Ad secundum dic qd si craneum esset simul spissum z impositum
qd graualet copus graualet fumi cerebrius et a cerebro na virtute mot
cie z insinace qd sustentat copis z capitis z erectio fcti fatigatio z per
voluntarie fcti qua radient in cerebri et operas fcti fatigatio z per
¶ Et de parietibus. ¶ In terra p. dicit qd inter. ¶ Sc. 3. qd qe indig
parietes possent et curio est qd magis eleuatis et custodia fcti indig
sicut a custodia visus curio est z delong z deprope pae fortisscus occur
tu qd pcutit minus fctia. ¶ Et de longe qd queret aliquis qd na non deit bot
tu oculis vel ad pmi d. collu qd retro fe videret fcti deit grubus z
comis. ¶ Et de pmi d. qd oculi oporiet esse humidu z neruos ipsius oti
pntes retro mollior z posterio cerebri pnt oporiet de dura qd nuche z
tuo. motis bne oumdo qd non igitur apae poterit nerui vifus inde nfo
¶ Ad fctm dic qd de floccato articuli capitis e piccolissimam deo na plus
qst fortidum inmetate capitis cu collo qd multiplicata inctiu ad na
¶ Item illud. Sc. 3. de vit. p. c. 3. Capita vero articulus fct radice om
nientum inferiore animalis parietes neruorum in seipo continen
fallacissimum omni articulo ronalitate by constructione. Infallacia ve
per grossitatem obligacionum z multitudinem musculorum z ipsam certit
nem que est fmi compositionem offus fctae. Et paulo aute dicit. Ipxci
us igitur ille articule est animalibus fcti solus omnium in infancanto o
pote si habet nentem magnam dearticulationem. Imo quicqds declinato
noceat. mor. n. abqz respiratione z voce z imobile z insensitum fcti tot
animal fcti pda radice neruorum patiente. Tandem concludit dicens. Et
itaqz igitur natura paucos caput motu infallace dare magis qd fallace
neruofone nentem necqz lapum creauit etia articulum sed dupli
simul a viciolissim.

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

Et quando

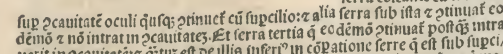
[illegible]

[illegible]

te est cōmūnīs ⁊ super oculi orbītam do
nec supercilij continetur. Et alia ado
ros est sub ea: ⁊ similiter cōtinatur pre
ter orbītam non ingreditur. Et alia
ado: ⁊ tertia similiter cōtinatur postq̃
orbīta ingredit̃. Et quicquid de illis in
ferius exiit in cōparatione ado: ⁊ que
est sub supercilij longius est a loco
illud quod est superius tangit: eo vero
quod ado: ⁊ p̃ima tr̃is separata est ma

pe i ferraꝝ que est diuino: r
vnuſ acutus ppe dnoſ ca
ninos ⁊ angulus expaſua
in directo nariuꝝ. ⁊ terio
taꝝu comiſſaraſa penetrā
tes nō de extremo mādi
bule ad aliud extremitū: ſꝫ
intra mandibulā termina
tas dicō. Et de ferris mā
dibile ſupioſis eſt ferra q̄
deſcēdit a ferra cōicāte
ſurſuꝝ ⁊ vadit ad ptes ocu
li: ⁊ qñ applicat ad mādi
bulā diuidit in tres ramu
loſ ⁊ vnus illoꝝ vadit ſup

sup p̄cauitatē oculi q̄usq; p̄tinuāt cū sup̄cilio: ⁊ alia ferra sub ista ⁊ p̄tinuāt eo
dēmo ⁊ nō intrat in p̄cauitatē. Et ferra tertia q̄ eo dēmo p̄tinuāt postq̄ intra
uerit in p̄cauitatē q̄ tunc est de illia infero in cōpatione ferre q̄ est sub sup̄ci.

lio remoti⁹ est a loco q tangit a supiori: s; os in quo distinguif terra pma e ma
ius: deinde illud in quo distinguif terra ba: b Ani. C. Et tñe s; q iste tres vi
me cōdissure sunt duplicate ita q sūt tres in pte faciei dextra z tres z sinistr

z filii tria ossa distinguuntur ab eis in dextra pte ⁊ totide in sinistra. Ex quibus
paret qd fm prin. 12. sunt ossa in mādibula supiori cōputatio ossib⁹ nasi de qb
statiz diceb. i. sex ossa q distinguunt p futuras vltimo tactas ⁊ duo ossa triāgula

ria ⁊ duo offa qd latera ⁊ duo offa nan. Centente 3. p. dicitur. 20. dicit esse. 9. offa supioris gene p quā intellexit supioris mandibulā ⁊ ibide ea numerās duos obliuiscit ita qd non enumerat nisi. 7. Postq. n. enumerauit ea. 8. dicitur. 9. offa supioris gene. 9. sunt num.

ter olla cranii & paxinare illi. Zina po corrupta. Tertiū in quo pneri inci-
ro. Duo qdem ea q nasit̃ur anteriori po corrupta. Tertiū in quo pneri inci-
uos dētes dicebanus. Alterutrinqz aut duo q sunt molarū in gbus & reliqu
nis dētes incisibiles. Et ibi d fuit oblitus ossū pomoz quoz meminerat

in. c. por. **C**attēde. 4. q. in osfib^o mādbule supioris magna ē diuerſitas. q. p. xia illud. S. 11. de vi. p. c. 19. Est aut^{em} hoc nō minus supiori gene: cōponit^{ur} ēn^{im} p. diſtinctio osfib^o cō substantiis qm̄ & vtilitatib^{us}. [Homoz. n. gr. ossifuna sunt

facies illis pro durities opatur. Reliquis pro nasus ibecillio: factus est qui non
debebat multum nocere aial sicut si aliquid aliarum superiorum genere pateretur: aut non.

tum terminari alijs partib⁹ patientib⁹: aliqñ autē et ipsa q̄ sū caput tangere
p̄p̄inqua illoz paterent. Admune. n. sunt nociua atali ea q̄ sū narium parte

multitudine ipsorum rationabiliter: propter quod habet circumscriptionem pomorum ostendit quod non sunt pomorum alia: ita autem reliqua quod sunt superia pomorum: id quod est in eis etiam in quibusdam barbe et ea quod sunt in terra propter rationem nasci ad os: hoc. G. Cantede. s.

Ras. pmo alina. e. d. forma ossu dicit ossa mādibuln supioris et. 14. Et Ant
pmo coll. c. de ossib⁹ dicit q^d ossa sunt 14. in mādibuln supiorib⁹ in anrib⁹
S³ nec Ras. nec Aler. describūt ea vt sigillatim designāt. ¶ Antē. 6. q^d Alb⁹
Ras. nec Aler. describūt ea vt sigillatim designāt. ¶ Antē. 6. q^d Alb⁹

trac. 2. c. 6. Ponit ea. 13. *¶* Simū ē o^o gene dextre: qd venit ab aure dextra in
orbite facie dextre & descendit vsq; ad diuisionē q^o trāsit p mediū palati & ter
nabit in oculi diuisione q^o descendit p intermediū supcilioz ad dentes caninos

pte dextra. Scd̃z ē os geni sinistre oīno file illi. Tertiū est os qd̃ iacet sup̃ illi
in sup̃iori pte orbite oculi vsq; ad mediū orbite: z incipit a diuisiōe sup̃eriori
nisi ab aure: linea n̄ diuidēs venit p̄ mediā pte orbite oculi z terminat̄ i lin̄

descendete a fronte ad dētes caninos: et istud os vocat sup^{er} os orbite oculi dextri.
Quartū s^{ed} ē fille illi i pte sinistra. Quintū autē ē os inferi^{us} orbite oculi dextri
incipit a dimissione q̄ est i orbita oculi x extendit vsq; ad os gene dextre. Sextū

est illi file i oculo sinistro. Et hec sūt ossa genarū z orbitarū oculi. Substantia
nāsi stat supra duo ossa triāgularia plana posita iter duas diuisiones. i. cōmissū
ras: quaz vna venit a medio frōtis z ex medio supcilioz z terminat ad can-

de trinis: scda incipit ab eodē pūcto ⁊ terminat ad caluū mīnū. Et pē
ossa subtus terminant ad lineā a dextro ī sinistru peractā sub naso ꝑm nā
titudinē. Et diuidit vnu eorū ab alio ꝑ lineā descēdēte a medio frōris inter v

supercilia vsq; ad roci qui est iter duos duales. Item hoc est in trigono
si nati dextra. Sed hoc est in triangulo i basi nati sinistra. Tertiu est os qd est in
uatiore nati a linea basis dextre cooperiens narē dextrā vsq; ad mediū os qd
interponit. Quartu est sic illi sinistra. Quintu est qd est in medio distinguē i

nares: et istud est triangulare. Sub naso autem relicta sunt duo ossa quae iacet
quorundam diuidetes lineas: quae via diuidit sui latitudinem nasi terminata ad li
de medio superciliorum venit ad caninum de parte dextra et silis lineam in parte sinistra

z in me^o distinguunt p lineā ppēdicularit descēdētē de pūcto medio in pūctū
īter duos icīfores: z terminant hec ossa inferi^o ad origines dentiu: z sunt a
qdrāgula oib^o lineis ineq̄lib^o. Longior. n. est linea origis dentiu q̄s opposit

dens ad scissores: et horum figura hec est. Attende. 7. qd hec finis Albe. r
extracta vi a finis pn. hic x. i. 14. aialui ipsi x. i. eidē psona qd ad numerū offitii B

cepto qd pñ. nō ocat oē: s; cartilagine la sternuū qd nō ē ossa
z ossa triāgula q narib⁹ supponūtū nō noiāt ossa nāsi: s; triāgula: z de ite
tio nariū certū est qd sup⁹ i radice nāsi ē adeo durū: qd os merito dici pōt: s;
triāgula nō ē ossa: s; cartilaginea: pñ. nō pōt certū esse qd ossa nō iari. De triāgula aut ossib⁹

flus molle e & licabile qre os pott caru mgo non e n ptes no en dillern
sūt velut bafes nafi sine ptes nafi dixeris qd bafes nō ptes no en dillern
nifi i noibus. Masius. n. pōt id solū vocari qd ē eleuati supra dictas bafes
id totū qd infra bafes ē. & de Gal. a sunt oīus sūmus in expictis anatomie

et totū ēū ipse dāno. **S**ed quā
randā nūmīs ē q̄ nec offā mādūbile sufficiēt numeratū nec angnatū
ipsa p̄uētēr. **A**it. n. ēē tertiū os mādūbile supioris in q̄ p̄tinent īcūfū d
z cūm ēst ēst. **A**nomia q̄ dētes īcūfū nō p̄tinent in eodē offē. **S** alter ipso

osse quadrilatero dextro & alter in osse quadrilatero sinist. scriptio ibi
vel pcefferūt a Nico. de regio trāslatore lib. de pticularz vela scriptio ibi
rafi xpo q dixit ossa mādibile supioris eē .14. arbitramur q cū eis hūcrauit

paris: q̄ l̄s duo sint i vitro: q̄ tipoze n̄nt aut o n̄on p̄
iū z ierficiū n̄aš nō dixit eē ōs z sic erūt i toto ōsa. 14. **Quē. aut cōnūm**
aurim

ins. Et post illud quod separat secunda.

quis odorare vult multus in vno loco

litteras habet distinguendas: & vltimum
extrema sit facilia in incisione: & ne totus

inueniunt. Et tantum est quod facit na

nihil obturat. Tertium vero est vt super

18 attractione ⁊ alteratione qm̃ aliq̃s vult odorare
18 cōprehensuz coraz̃ in s̃ro odoratus vñ fit vt plur

ne aeris deferētis ip̄s sit facilis ⁊ nō comprimaf ro
mifali m̄f enet cū mēfura debitorū hec duo no

unt a uaso: & istud est duplex. Primum est ut uas
e per nares fluat qd nō videant. Sed est esse insti

iti duas fauces: z lōgas. Et in ca. 10. dicti lib. ait. S
culos: f. 6. z tota medicorū schola afferunt ipz eff

erat. 2. de ptibus aialiiū dicēs. Odoz. n. fumalis en
reperatio ab igne pp qd z circa cerebrũ loco odo

us est primus organus aspirationis secundum ordinem uero o-

ia q̄ demū f3 nāz se hūit: phlegmōe. u. vel slirro. i. d
obstruēte noſa nafi cogunt. Et tūc per os iſpiſ

gra delatois aeris ad pulmone & delatois aeris & n
ordinant nā vias obliqs attrahēdi aeris p nāfuz

ad os pfecatio eoz q̄ sunt f̄z palatū scā ē vt nō f̄z re

uamentū inspirationis in

Attende. 5. circa 53 nati
iuniorū 92 nati non ē iſtīz

infirz est cartilaginosa sba
epiglotti. Juxta illd. G. 6.

prime: vocat āt ita pti¹ q̄ co
pulat. faringe. i. fauci tra-

rit trasglutiētib⁹. Hec igit

nasus ad lraz diffinitionem
coadiuuat hinc manifeste

pana q̄ nimis inferius stri-
ctus est infecte sonat. ¶ Est

Et triplū ē iuamētū na

amentū est vt ps aeris in ore
est. Vnde amentū ē vt sup

orationis duplex est cā vna est
ad verba & vna ad pala

agit itez. S. duo alia foramina

ium na/ (promptitudinē
o anguli istoz offius. s. acurio.

narui: dicta ē ossa se tangū
iā sibi ppendi uoluerat

ex duob⁹ ossibus terminatis

nasus neq; mediū os nasi q̃
unicē diuidit esse cartilagīnē

duos dentes duales. Et par
lore : ⁊ est et tota durior duab

at fil' totā viā inspiratiōis aeris

De anatomia dentium. Capitulum. v.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London
575/D Vol. 1

quatuor: ad ditamenta punctionalia. s. duo superius gbus coniunguntur offi
primio superioz: s. duo inferius gbus coniungunt offi. primo inferiori: excepto
vitio offi caude q. duo pungiut inferius alteri offi. Supra illud Gal. 3. de vitii.
p. 2. c. 2. Quia. n. vniungit spondili de sup. 2 ab inferius conuersat. cui deici
funt. et altera part. rōnabiliat ascensue. cuius explanationes vti tunc defici
t aut de aliis facte sunt. Sed he. quidē oīum spondili lunc cōes. Caten/
de. s. q. pñi dōctōs pñi.

ſp̃a ſpondiles colli dēpta
 ſp̃a h̃nt octo additamenta
 ſa iunctionalia z oēs ſp̃o
 diles tēti ſūt .i. g̃nos ſur
 ſum tēti .i. q̃nos dēcos
 ſum. Et oēs ſpondiles pe
 ctoris dēpta .i. h̃nt tēti .4.
 ṽs duo ſurſus tendētia z
 duo dēcoſum .i. dē .x̃o ſp̃o
 diluſ pectoris h̃nt tēti ſex .4.
 duo ſurſum tendētia z .4.
 dēcoſum: z h̃oc cauſa tēti
 gētur infra.

quod pectus et vir lupi ac tectantur poris
 additamentorum ligamenta. Et sunt
 ossa ampla et dura fere spondilium
 longitudinem posita. Que autem ex eis re-
 tro posita sunt spine vocantur et seme-
 nia. Et que ex eis a dextro et a sinistris

[illegible][illegible][illegible]

quod articulus puiis fufficiens. Propterea igit ante quid flecti poffibile e-
nois plurimum: retro quo nequaquam: fupra. In cogitis antequam ligamentū qđ ita
quid colligit coe adnucue vt nihil deficiat a coniunctione. ¶ *Altredē. 6.* qđ oēs
articulationes fpondilii excepta articulatione decimi fpondii pectus ad
articulos funt p duas bucellas exites in extremitate vnius fubintrant duas
pcauitates extremitatis alterius: pcutat caput aditōis intrat pcauitatem ois
pamle z caput ois coe pcauitat ois. ¶ *Altredē. 7.* Et ficut funt additamenta cō-
fuetionalia in extremitatibus fpondilii in quibus funt capita feu bucellae funt
funt in extremitatibus fpondilii in quibus funt quodēque finis margines foueati
per dicta additamenta fpirofores funt z robufores. ¶ *Altredē. 7.* qđ oēs fpon-
dili funt additamenta decima fpondii pectus hñt duas pcauitates luncura-
tes fupius in additamentis furfis tendētibz z duas gibbofitates feni bucellas
luncurales hñt inferius in additamentis deorfum tendētibz. Et oēs fpondi-
li quos funt inferius decima fpondii pectus hñt duas gibbofitates fupius
z pconcauitates inferius: decima vero fpondilii doctz hñt vacuitates tam in ad-
ditamentis furfum tendētibz qđ in tendētibz deorfum quas fubintrant
articuli cōiuncti et contiguarum.

[illegible]

bicit et ista additameta defensoria sunt ossa ampla et dura petra fm longitu-
dine spondulii. Ampla quidem vt melius et tegam fibantes et adiacentes
eis petra vtr vt nocentia fortius repellant. Scdm longitudine spondulii po-
tentia: quatinus velut specu aliqua pfutuant. Tercio bicit q de ista addita-
menta defensoria illa que sunt posita retro spondiles vocat et simenta.
Spine qd e: spuius simulant simenta qd e: sunt sima. i. curuata oia sicut na-

sunt posita vocatur ale. Ipsa vero sunt
ad defendendum illud quod in longi-
tudine corporis ex nervis et venis et mus-
culis profundius q̃ ipsa ingreditur.

Et quodam ex aliis que ad partem
constarum tendunt aliud proprius habent
iuuamentum. Quod quidem est vt in eis
creetur vacuitates quibus capita consti-
tunt gibbosa mirabiliter ligent. An una

quum gibbosa minibiliter agant. An vna
 quaqz autes ala ex eis sunt duo vacuati-
 tes: et in vnaquaqz cofa sunt duo addi-
 tamēta gibbosa. Et sic pterea ex aliis
 que duo hnt capta et alie duplici simi-
 latur. Et hoc quidem in spondilibus existit
 colli cuius inueniunt nūc noiaimus.

ingrediantur & cū quibus al
ligetur capita gibbosa co/

narū. Et in vnaquaq; illarum alarum sunt duo conuicantes ⁊ in quibet co
fla duo additamenta gibbosa subintrantia dictas conuicantes quibus fit
articulatio collas: cum spōdiliibus. Særo dicit q̄ ale aliqū spōdiliū hnt duo
capita ⁊ sunt fides ale duplice: ⁊ tales sunt ale spōdiliū colli. Et vtilitas dupli
catis earū videt infra. Et est et fit vtilitas per eas dimittit fimentū in eis.
¶ Quærit hī cū cerebrū fit omnium ⁊ perfectius nuchas: et sedes nobilior
fuitus q̄ ossa ordinata ad custodia nuche tot hnt additamenta defensoria
⁊ ordinata ad custodia cerebri: nō hnt talia. Dic q̄ ossa nuche nō folus sunt gīa
defensoria nuchæ: Et pūte aut nuchā collocatā vt sunt in collo sp̄ophagus
arteria magna accēdes ⁊ vena accēdes ⁊ in directo spōdiliū petrosi: co ⁊ pul
mo ⁊ clauis magna. Et in directo spōdiliū tendi apud fōsus plenes nuchæ ⁊ vena
⁊ arterie magne decēdentes. Quæ plures sunt nerui ⁊ musculi collocati in dorso
magna egētes custodia q̄ extra cranem eo q̄ ossa cranei nō mouentur ⁊ ossa
doli multis mouent motibus. Quæ caput eius defensorius ⁊ otus ledere ab
extrinsecus occurrentibus h̄ bier explatōis acutus ⁊ nō eēt rotundus. Item
spōdiles q̄ sunt mobiles idcirco fortiorū ligamentis q̄ ossa cranei manētia q̄ta
q̄ cerebrū et nuchæ in magna vi habe i aliis ex h̄ntia nuchæ extrinsecus

21. In cellulari in deciglamenis vt habeat aliqs expletationes extrinsecas bu-
 ras & fortes spu naqneqran & gbus imitant. Cuius declaratione istos ad-
 damentos defenqso attende pmo q spina tierdus de expletatio offo fl-
 gis vnitis in posteriori esse pte. Et qnq de toto coadioiden sen gregatio qd
 talis expletatiois. *Spina illd. §. 1. de vti. p. 14. Et vocat spina p-
 vti in medio posteriori pti vt velnt aliqua rotina obo p-
 gns offo fl- & coterda & oino depassus qd ad aliqs pofitum permaneat vo-
 cuementum. Cui attende secundo q quilibet pte pofidit circuli mul-
 ta cartilagoes pmo repelat pte n- apta frangi ficut offo fl- & vti p-
 beat spina pofte molles pte n- fuppositas. *Spina illd. §. deo. C. lqad ad*
posterioris qd pte obo fl- pna fl- b aut et cartilago circiaduas plurima.
Demoftr qd pte obo fl- pna fl- b aut et cartilago circiaduas plurima.
 22. Demoftr cartilagin et idonea fignis n- frangi neq; fendi pfmil- crasno &
 vti materid qd n- affli collit mollitib & carneo pte. Et intellige p cr-*

[illegible][illegible][illegible]

[illegible][illegible]

C Et qm̄ zē. **I** In sexta dicit q̄ iuncture spondilij colli fuerūt facie laxē cō parāte ad iūcturas spōdiliū inferiorū z non fuit necessaria magna firmitas in eis propter duas cās. Prima est q̄ motus est eis magis necessariū q̄ fixio eo q̄ nō potat multa ossa sicut inferiores spōdiles. Sēda est q̄ q̄stus deficiunt in firmitate rōne laxitatis: tū recuperant aut plus ex pte nervoz musculoz z venaz ipsas circūdanū. Signanter dicit p̄m. cōparatōe iūcturaz eaz q̄ sunt inferiorū: q̄ iuncture spondilij colli fortes sunt z firme cō paratione ad multas alias iuncturas: puta ad iūcturas adiutorij cū spatula v̄ rascete cū arundinib⁹ v̄ l rotule genu cū supposito ossibus vel core cū scia: q̄ dislocatio spondilij h̄ velociter v̄lempalūm z cito post mortem afferret.

C Et quia nō zē. **I** In se prima dicit q̄ additamenta cōiunctionalia spōdiliū colli aspicientia sursum: q̄ illa ē que apicū inferi nō fuerunt creata magna nōq̄ multū lata sicut additamenta iuncturalia aliarū spondilij existētiū sub collo: q̄ nō fuit necesse firmare fortiter eaz iūcturas: s̄ f̄ sufficit eis mēbra q̄ ex ea s̄z firmitate fuit eis data: v̄ntamē bases spondilij colli possit sunt longiores z eaz ligamenta magis laxa q̄ bases z ligamēta spōdiliū inferiorū. **C** Attē de p̄mo q̄ p̄ bases intelli gūt p̄m. p̄tes inferiores extremas spōdiliū colli a quibus oriuntur capita filia: multas buccellas q̄ inbutrāt foveas existētes in sup̄ma parte spōdiliū sequentiū.

C Attē de scōdo q̄ q̄m nō stris acubus indigent? re quentissime v̄nteris colli monibus nūc ante nunc retro nūc ad latera: dō v̄ro de magis v̄tī solemus ad quietē z statōne q̄ ad motū: nō nā dedit collo cōpō sionē ad motum magis dōnē z dōrio ad sedem seu fixionē. Juxta illud Gal. 13. de v̄tī. p̄m. c. 3. **C** Et cogitans. n. q̄m ad plures act⁹ indigemus multo fortius q̄ dēz z cito z v̄q̄ p̄m̄z inclinare z dirigere z circūducere ad obliqua collum quam totum movere v̄osus laudabilis v̄t p̄nto nā eligens alterū parti dōxi quod cōmodius collo quidē motus: alij vero toti sedes tribuit: h̄c Gal. dōnamt ergo natura inferioribus spondilibus amplas bases z ligamenta fortia z spondilibus colli illis gās explantationes z ligamenta laxa: quia non aliter subleuare cōmode poterant: h̄c quidē motus ille vero gēt. Juxta illud. **S**. de c. c. **S**z nec fallaciter. **S**. f̄nticē a f̄cēdere inferiores spōdiles: erat post abscq̄ apla basi z ligamēto fortis q̄z moueri eos q̄ sursum facili abscq̄ plōga apophisi aut colligatione laxa.

C Et nervorum zē. **I** In octava dicit q̄ egressiones nervorum in spondilibus colli fuerunt postea cōmunes idē foramina per que egerunt nervi oti a nucha colli fuerunt postea cōmunes pluribus spondilibus: q̄ medietas foraminis est in extremitate v̄nius spondilis z alia medietas eiusdem foraminis est in alterius spondilis extremitate quia non fuit possibile idē aptum z conveniens v̄t esset foramen totum proprium in vnaquaq̄ spondilium colli propter duo. Primum est quia quilibet spondilij colli est parva z subtilis. Secundum est quia cuiuslibet spondilij colli foramen est amplum per q̄ transit nucha: z h̄ cum hoc esset aliud foramen spondiliū proprium ad exitum nervi spondilis nūmū debilitaretur exceptis illis que declarabuntur z quarum dispositiones narrabuntur in parte sequenti. Hanc eandem sententiam cōmemorat Gal. 13. de v̄tīlitate particularum capitulo tertio dicens. Secundum collum vero parvas spondilium sola non erat sufficiens viam prebere nervo. **E**t propter hoc s̄m finē v̄niscuiq̄z circūsculpi natura velut semicirculum aliquem cauens perforare spondiles ipsoz quoniam si hoc fecisset redarguisset subtilitatem ipsorum z eos imbecilles vitime ostendisset.

C Et hanc autem zē. **I** In hac parte tertia: primo tangit princeps numerum spondilij colli. Secundo tria in quibus conveniunt ibi. **E**t quicq̄z. **I** In prima particula dicit q̄ spondiles colli sunt. 7. numero z h̄c mensura septem spondilium fuit equalis idē moderata in longitudine colli z numero spondilium eius. **E**t attende primo q̄ in multis animalibus collum habet multo plures spondiles q̄ septem videlicet in his que collo v̄ntur vice manus querendo cūm eo cibum. In talibus enim ita longum factum est collus sicut fuit sue tibi v̄t in gruib⁹ z cyonib⁹. Juxta illud Galie. **S**. de v̄tīlitate particularum capitulo primo. Natura autem ingeniosa existens in v̄tēdo eam quod propter aliud factum est ad aliud aliud multis animalium v̄tīlitate v̄t terra ad piscinam collum operata est. **E**t propter hoc quecuq̄z ore cibum idēl extremitates seu tibias. **C** Attēde secundo q̄ magnitudo colli in h̄oie cōmēsurata est ad decentem distantiam capitis ab humeris q̄ ad magnitudinem convenientem trachee arterie pro modulatione vocis humane z operationis animalis. Juxta illud Gal. dicto capitulo. Sed homo quidē z que

eūq̄ hūc sunt familia collum quidem propter faringam hanc autē gratia v̄o eis z respirationis habuit v̄nde z magnitudo ei tani magna data est quanta natura erat faringa grana predictorum actuum. **E**t videtur hic capere faringam pro tota trachea arteria. **C** Attēde tertio q̄ in collis hominum magna reperitur diversitas in quantitate: nā quibudam collum est curtum. **E**t illud significat q̄ homo est calidus z ingenuosus v̄t ait ras. 2. **A**lmās. **E**t aligbus

est longum z gracile z illud significat q̄ homo est solidus z garrulus atq̄z timidus v̄t ait idem ibidēz. **E**t ista collorum diversitas q̄q̄z procedit a figura celis q̄q̄z a penibus q̄q̄z a mē ex q̄ finē q̄q̄z a loco i quo formatur fetus z non obstante tali z tanta colorum diversitate semper in hominum collis. 7. z non plures spōdiles inveniūt.

C Et quicq̄z zē. **I** In secunda particula dicit q̄ omnes spondiles colli p̄m in hoc conveniunt q̄ quilibet earum p̄ter primam habet 11. additamenta scilicet v̄nū finemū z duas alas z quattuor additamenta cōiunctionalia sursum aspicientia. Secundo conveniunt in hoc q̄ vnaqueq̄z suarum alarū habet duos ramos t̄o q̄ ale finemū in hoc q̄ circulus per quem nervi egrediuntur inter omnes duas spondiles existētiū dividitur in duo media. **I** In duos semicirculos quorum v̄nus est in vna spondili z alter in altera. **I** Nec partim memorat Gal. 13. de v̄tīlitate particularum capitulo secundo dicens.

In his que s̄m collum. 11. abscq̄ media que ē ante descensum magnū. **I** Nec enim est ipsoz corpus spondilij manifeste quidem explantationes eoz sunt ea que spinam operatur z tranversarum aliter tra fureata facta: z q̄ t̄uoz que articulos: reliet ex sup̄abundant v̄ro alie due adveniunt superiori bus finibus eorum z alterutra parte subiacentes que concatenant que h̄c s̄cepit descensum v̄niscuiq̄z spondilium corpus coaugent. **C** Attēde t̄u q̄ Galenus z Avicenna cōveniunt in numero additamentorum spondilij colli dicente viroz q̄ sunt. 11. Sed dissident in duobus. Primo in hoc q̄. **C** op̄tat duas alas pro quattuor additamentis eo q̄ eaz que libet habet duos ramos. Secundo in hoc q̄ Avicē. ponit in spondilibus colli. 8. additamenta cōiunctionalia. s̄. quattuor sursum aspicientia in extremitate superiori z quattuor: deorūm aspicientia in extremitate inferiori. **S**al. vero non ponit nisi sex scilicet duo in extremitate inferiori z quattuor in superiori imaginans q̄ q̄ in superiori extremitate spondilij colli sunt due fovee quas subintrant duo capita spondilis supposita per quas debilio reddidit extremitas superior: necessaria fuerūt duo additamenta v̄nū a dextro aliud a sinistro que fornicat illa additamenta in quibus sunt fovee: h̄c tangit cū dicit. **E**t superabundā t̄u vero due alie adveniūt superiori finibus eoz ex alterutra pte inbiacētes q̄ concatenat que suscipit descensum v̄niscuiq̄z spondilium corpus coaugē d. **C** Prima autē zē. **I** In hac quarta pte q̄ ē de p̄prietatib⁹ p̄me z se spōdiliū colli p̄mittit p̄m. q̄ p̄ z h̄a spōdiles colli h̄nt q̄dāz p̄prietates q̄ nō h̄nt alie. p̄. oēq̄nter egerat de illis. **E**t p̄. de motib⁹ z iūcturis cōib⁹ capiti z vna bus p̄mis spōdilib⁹ colli ibi. **I** In p̄mo s̄o. **S**ēdo de p̄prietatib⁹ alijz ibi. **E**t p̄me q̄dē. **I** Tertio cōparat iūcturas capitis cū p̄ z h̄a spōdilib⁹ colli z p̄me cū h̄a ad iūcturas alijz spōdiliū z ostēdit quōd moto capite se h̄nt ad invicem iūcture eius ibi. **E**t iūctura capiti. **C** P̄sa p̄t p̄m̄o t̄u in q̄ p̄ ostēdit q̄ iūcturis mouet caput. **S**ēdo declarat iūctura capitis cū p̄ spōdiliū colli ibi. **I** Dicemas igit. **I** Terno iūcturas capitis cum 2. spōdiliū colli ibi. **I** In p̄m̄o. **C** In p̄m̄o p̄t dicit q̄ motus capitis a dextro z a sinistro fit p̄ iūctura q̄ ē iter caput z p̄mas spondiles colli. **E**t motus capitis ante z retro fit p̄ iūctura q̄ ē iter caput z scdāz spōdilem colli. **E**t s̄ p̄mo loquendum de iūctura prima. **C** Dicem⁹ zē. **I** In. 1. pte dicit q̄ due vacuitates. 1. acuitates p̄m̄e z similia i q̄z sup̄ laborioz p̄t spōdiliū p̄me a duab⁹ p̄tib⁹ q̄ s̄t sup̄. 1. a dextro z similia i q̄z 1. additamenta ossis capitis ingreditur. **E**t cū v̄nū itoz additamentoz elucet aliud depm̄it caput declinat p̄m̄o illud q̄ depm̄it: nō fuit potē q̄ in hac p̄ma **C** In igit zē. **I** In. 3. pte dicit p̄m̄o q̄ ibi (spōdiliū fit alia iūctura cū capite. s̄z post p̄mas spōdile fuit scā alia spōdiliū p̄ se. s̄. p̄. ex q̄. f. ex pte ip̄e anteriorē q̄ est in interiorib⁹ p̄m̄o nūchā creator fecit nasci quoddā additamentū ossis lōgus z duz q̄ sup̄ a f̄cēdēs v̄q̄z ad caput itat z p̄trāit foramen p̄m̄e spōdiliū corā nucha foraminē cōiēntē iter eas. inter nuchā z oēn additamentūz: idē foramen est lōg⁹ ab anteriorib⁹ ab posteriora q̄z a dextro ad sinistram: q̄ inter anteriorē z posteriorē sunt. 2. ingreditur. **C** om̄ additamentū nucha q̄ maiorē lo cū occupat q̄ occupet v̄nū ex ingreditur. **E**t attēdo nō foramen illi mēsurat s̄z v̄nū ingreditur q̄ est maius. s̄m nuchā q̄ est maiorē dō ad diametē

b. **C**larum vero est. **C**um hac pie scda que est de diuersitate fimeniorum
 alaz et aditamentorum: punctionalis: primo agit ipm. ex de diuersitate in vn/
 deim pndis spndibus pectoris. Scdo spsl de pira in spndis. 12. ubi. Vno
 decima vero. **C**um hac pie pntis in quo pmo agit diuersitatem inter
 finitima spndis pectoris. Scdo diuersitatem inter alas spndis et alas alia/
 rum spndis ubi. **E**t spndis. Tercio modum finitiorum alaz et aditamentorum

Tearum¹ vero simenia non sunt equalia. *Que enim ex eis sunt coarctam membris que sunt nobiliora maiora sunt & fortiora. ¶ Et spondilium quidem proctiois aliaj durtiores existunt propterea qd cum eis cito iunguntur. ¶ Se prem autem supreamum spondilium simenia sunt magna. Et ipsarum ale grosse vt eo: fortissime tueantur. Et ideo qd earum coarctio in hoc fuerunt diminuta: facta sunt ipsarum additamenta conunctionalia curta & lata. ¶ Et illarum quidem que sunt supra decimam additamenta conunctionalia que fursus tendunt sunt illa in quibus est vacuitas buccelle. Et illa que inferius tendunt sunt illa ex quibus egrediuntur gibbositates que vacuitates ingrediuntur quarum simenia ad inferiora curuantur.*

¶ Decime autem sinemium est rectum
 ⁊ non curuuz; ⁊ eius additamenta con
 iunctionalia vrinuz habent vacuitates
 que coram bucellis exsunt: cum super
 rius ⁊ inferius simul bucellarum fit re
 ceptio. ¶ Postea vero illaruz que sub
 decima exsunt bucelle sunt ad superio
 ra; ⁊ earum vacuitates ad inferiora: ⁊
 per sinemium sinemia ad superiora curuan
 tur. Et nunc huius totius inuicentum
 nominabimus post. ¶ Quod decima ve
 ro spondili alas non habet: quoniam
 necessitas multa que coaruz causa in
 erat iam est diminuta. ¶ S; firmitudo
 talio modo est ingeniata in quo firmitudo

Sen prime primi.

on dicit quod ex alio qd ex alio acquirit firmitate et inuenerunt illius acquirit firmitate ibi C. firmitudo et certum cum pinger ibi Et hec qdem I. Quarto dicitur spoliatus cunctibus. §. 12. a vno decima i indigena firmitate ibi §. Ius autem I. C. In pte die q. 12. spoliatus pectore uobus hys alacq. magna necitas ibi p. d. alacq. spoliatus pectore necitas cum collat ex ius iungendaz dimittit et ibi spoliatus. C. firmitudo et C. In feda dicit bno q. firmitas est i gentia et ingentio et

do cū alio iungitur iuamento. Et hu-
ius quidez existit declaratio q̄ spon-
dile albatini nimia indigerunt mag-
nitudine ⁊ iuncturarum multa firmitu-
de neq̄ ferunt rotas quod est supra ip̄as.
Ideoq̄ necesse fuit vt in iuncturis va-
cuitates ⁊ bucelle etiam plures nume-
ro fierent: quare iuncturarum earū ad-
ditamenta duplata fuerūt. Et fuit neces-
se vt ps duodecime que est versus par-
tem illarum similis illis fieret: quapro-
pter eis additamenta coniunctionalia
duplata fuerūt. In his igitur addita-
mentis destructa fuit res ex qua v̄gnū
erat vt ale fierent: post hoc amplissime
fuit dilatata ⁊ quod ex ea ampliātū fuit
fere ale simile existit. Duo igit iuamē-
ta simul in hac creatura coniuncta fue-
runt. ¶ Et hec quidem duodecima
est illa cum qua diaphramatis iungit-
ur extremitas. ¶ Alle autem que su-
pra hanc existunt spondiles non bacin-
digerunt firmitudine in multiplicatio-
ne additamentorum coniunctionalium:
immo quod ex eis oritur de simenijs ⁊
alijs magnificatum fuit: quare earum
corpus ab hoc occupatum fuit. ¶ Et
pp̄ea q̄ pectoris sp̄diles maiores existi-
tūt sp̄dilib⁹ colli nō fuerūt posita for-
mina tēr duas sp̄diles ordinata: qm̄ in-
uisa: s; paulatim fuerūt cōiuncta: qm̄ in
illis q̄ sunt sup̄ius fuit sc̄m̄ augmentū: ⁊
in eis q̄ sunt inferius fuit facta diminutio
donec totum foramen in vna remansit.

ea fuit ampliatus seu dilatus inferius fere est simile vel equiale ale. Quar
to dicit q^d duo iuuamenta fuerunt coniuncta in hac creatura scilicet in plas
tatione tali. 12. spondili q^d pars eius inferior habet quattuor additamenta
coniunctionalia. Primum fuit firmatae functure. Secundum fuit supplem^{en}
tum alarum deficientium per hanc firmatam.

[illegible]

c. Et ppea. *pn* in *pte*. 3.^a qd de diversitate foraminū egredientiū: ut
 a spōdili⁹ pectosū dicit⁹ p⁹ *pn*. q foramina spōdili⁹ pectos⁹ p⁹ nerū egrediū
 ter postea cōia inter duas spōdiles nō fuerūt equat⁹ diuisa: sic q vna medie/
 tas foraminū esset: vna spōdili⁹ a alia medietas i altera vtr i spōdili⁹ colli. Et
 b⁹ fuit nō q spōdiles pectosū sunt maiores spōdili⁹ colli: c. ppea tolerare po
 terant maiore foramis pōnere qd sit ipsius medietas: imo dē foramina sic
 gradatū ordinata sunt q augmētis paulatim sūt facti in his q foramin supius
 idest porio foramis essūt inter duas spōdiles priore maior: facta est in spōdili
 supiori. Et in eis q fūit nō⁹ diminutio sūt fēa. l. postio foramina i spōdili in
 ferio⁹ prius minorata est donec totū foramē in vna spōdili pletū inueniat⁹.
 Et finis istius paulatine augmētationis potēstis foraminū in spōdili supiori
 c. diminutionis in inferiori est in decima spōdili⁹ pectos⁹: ita q foramē est
 fere totū in ea q post eam nō est cē plurius spōdili⁹ pectos⁹ est totū i vna.
 Et pcedis apparet q multa specialia inueniūt in decima spōdili⁹ pectosē.
 Primo est terminus dē foraminū cōium pluribus spōdili⁹ pectosē. Scūdo sola
 oīz bz spinaz crectas. Tercio sola bz vtriaz sueas. f. supia receptas
 bucellarū. Quarto sola est paulo maior i spōdili⁹ que sub ea est. Quinto se/
 ta est media spōdili⁹ oīz nō fm numerū: dē fm longitudinē totius dē f.

Et hoc pondus est pua z nucha in ea exis est modica z nulli alteri offi in
ferius iungitur non potuit pmode sola sufficere egressioni plurimoz neruoz.
C In quo est sermo qui est finis de iunamento doxi.

Am locuti fuimus zc. C In hoc ca. pmo co
dicenda sunt de figura doxi ibi. Dicemus igit. Tercio de cu
raturis simeio.

Curaturis simeio. C In quo est sermo qui est finis de iunamento doxi.

Am locuti fuimus de ossibus doxi verba modera
ta. Nunc autem de toto doxi verba lo
quemur continentia sumam. C Bi
cemus igitur totum doxi est sicut
res vna propriam habens figuram alijs
figuris meliorem que est circularis.

Dec nāq figura remotior ē a receptio
ne nocumentoz ex percussione vel im
pulsione euenientium q omnes alie fi
gure. C Et propter hoc capita eoz
que sunt superius ad inferiora fuerunt
curuata: z eozum que sunt inferius ad
superiora: z coniunxerunt se apud me
diam que est decima. Nec vero ad nul
lam curuata fuit pars: ideo vt sit per
eam due simul conueniant curuantes.

C Et decima quidez inter sumenia nō
fm numerum sed fm longitudines me
diarum.

C In parte dicit q totus doxi est sicut vna res hū
propria figurā meliorem ceteris vt circularē. Nec n. figura est plus elegata a re
ceptione nocumentoz contingenti ex percussione vel impulsione q oia alie
figure. Idem meminit pū. 14. alius. Et subdit cam dicere. Et ias de doxi
dicimus qm est in figura rotunda que est magis remota ab occasibus: z hoc
q rotundus non tangit aliud corpus nisi in pūto. C Attendē q doxi mult
pliciter dici potest vna res. Et n. res vna velut vna carina seu fundamentū
corporis totius. Scd eo est res vna velut vna capsula seu casula nuche. Tercio
est res vna vitate colligante velut cathena quedā. C Sed instabit aliqui
q ad id q dicit fm doxi esse circularē figure. Nam hō de cuius doxi h agit
est erecte figure maxime fm caput z doxi in hoc differēs ab alijs aialibus.

Quarta illud. Quidā. I. methamorphoseos. Paruaz cum spectant alalia cete
ra terra. O hōi sublimē dedit celisqz vidēre. Et illud Boetij. 5. de solatide
pū metro vltimo. Unica gens homis celum leuat altius cacumē. Aliqz leu
recto stat coepe despiciat terras. C De pmo q doxi hōis cōparatione ad
alia aialia z homo totus dicitur erecte figure z erecti capitis. C De hō q doxi
hōis nō hz figurā oīo circularē nisi finitē cōsistentias intrinsecas foraminū
spondilij pimentū nuchā. C Tercio q decima spondilij est media non fm
ad circularē dupl. fm fm sūū simeioz spondilij. Nam spondilij supra
decima pectoris exis simeio sūū inferius depressa fm similitudinē semiar
cus versus decima spondilij eius simeio est rectū. Et simeio spondilij que
sub. 10. sunt supius sunt elevata versus simeioz decime ad modū semiar
cus z ex his duobus velut semiarculus resultat quodāmodo figura arcual in ip
so doxi. Scd de decima doxi ad figurā circularē fm sūū pū ad quē ma
gis declinat nāli grauitate z volūtarioz moribus. Nam pū est nāli z volū
tarie inclinat flecti z minus laborat z tardius fatigat antierius flexus qz nā
do erectum. C Vltus ter signus est q fenes debiles z fatigati se magis incuruāt
qz fueres forte minime vexati.

C Et pp hoc zc. C In. 3. pū dicit q ppter hoc. i. vt doxi esset circular
rio figure capita. i. extremitates eoz. offi doxi que simeio dicunt que sunt
supius. i. supra decima spondilij pectoris fuerant curuata ad inferiora. Et ca
pita eoz simeioz que sunt inferius. i. sub decima spondilij pectoris fuerunt
curuata ad superiora. Et bec capita tam inferius qz supius curuata coniungunt
apud decima spondilij que est media. Et bec decima spondilij nō est curuata
fm simeio eius. i. simeio eius nō est curuata ad aliquā partem. Et hoc ideo
est vt due curuantes. i. curuatas simeioz ascendentiū z curuatas descendē
rium simul conueniant super eam. i. decimam spondilij seu spmā eius.

C Et decima qdē zc. C In. 4. dicit q decima spondilij est media non fm
numerū spondilij sed fm longitudinē doxi inter simeia. i. inter spondiles ha
bentes simeia. Et intellige hanc līaz de decima spondilij pectoris. Quarta il
lud Gal. 13. de vti. pti. c. 2. Sed iste quidē medius nō est alijs q decimus sca
pule. Quis it. n. z hic totum doxi nā certitudinali ad partes quales mole
spondilij z non numerus eligens. C Inlto. n. sunt plures qui sunt desuper
sed tamen tanto maiores existunt eis qui sunt inferius fm molem corpis quā
de deficient ad multum dicitur bec Gal.

C Et quia qdē zc. C In. 5. dicit pmo q buccelle seu gibbositates non
fuerunt facte in medio doxi. In decima spondilij pectoris fm extremitatibus
eius supius z inferior fuerunt facte foue seu pcamates fm. Et in alijs spon
dilibus fuerunt facte buccelle supiores z inferiores declinantes ad ipsū me
diū pectoris v3 ad spondilij decimā. Et ista incuruatio non fit nisi
fm incuruēt fm declinet ad aliqz duos latera. Et ista incuruatio non fit nisi
per hunc modū vt declinet mediū doxi. Scd declinet pū que est supra
pū illius versus quā declinat extremitates doxi z declinet pū que est supra
decimā z pū q est sub. 10. ad aliā pte. i. ad pte oppositā illi pte ad quā declinat
decimā ac si duo extrema declinaret ad obuiā. Similitudinē hē extremitates arc
spondilij appropinquāt cū forter tēdit arcus. Scd dicit q buccelle supiores. i.
ille q sunt in spondilibus supra decimā exis nō decedūt in fouas sibi submissas
z buccelle inferiores v3 ille que sunt in spondilibus sub decima exis nō ascē

dunt in fouas sibi suppositas. Et hoc ideo est vt allatio. i. motus vel declina
tio eaz ad sūm pns declinationis decime spondilij faciliā fiat z vt supiores
spondiles que sunt supra decimā curuēt ad inferiora z inferiores que sunt
sub decima ad supiora incuruent. C Attendē hic pmo pro declaratione am
pliori anatomic doxi z spondilij q Gal. z fm. nō diuidit sū doxi nēqz cō
ueniunt in numero ossium doxi nō Gal. diuidit in. 4. ptes maximas z ipsum

conflare dicit ex. 24. veria
spondilibus z. 4. ossib. am/
plisū sacri ossis. Et enim
12. d. vti. pti. c. 10. Propter
qd aut nō ex duobus vel
tribus ossib. ita lōgia sicut
in manu quidē vna z bna
chū: in pedibus aut cora
z tibia s. ex. 24. qdē in boi
bus abiqz subiacente in fi
ne amplo ossis fm reliqua
z alalia ex pluribus ego
quidē docebo z oīdaz hic
artes nāe ad tria capla vni
uersum sermōne reducā.

Cmū qdē quo maxie opus
est ad pntia est oportere
oīo multo z paruos fieri
spondiles doxi. Scdm q
4. maxias eius fieri pūcu
las. i. collū scapulā z lūbū
z vocatū ab aliquibus sacri
os: ab aliquibus aut ampli.
Et tertiū qm fm collū se
ptem qdē spondilij fm q
metasternum qdē scapula
dī. 12. fm lūbū aut qnqz
z etiā qm sacri os ex qua
tuor: pponi meli⁹ erat: bec
Gal. pnceps aut diuidit
doxi in. 5. magnas ptes
que sunt collū pā posteri⁹

ria dēns pectori althatiū albauius z albosos. Et ponit ipsū ostare ex. 30. spon
dilibus q oīs onumerat inter ossa. S. in hoc nō est dīa inter Gal. z fm. nī
verbalis. Nā dīas vltimas spondiles caudē Gal. nō reputat ossa sed cartilagi
nes ptea q sunt pūte que nāe cartilaginis. Pnceps vero vocat eas ossa p
hoc q dūiores sunt alijs cōibus cartilagibus. C Attendē hō q Gal. z p.
multipli dūcuntur tas in modis motū spondilij adiuuēt qm in modis arti
culationis suaz. Determinat. n. Gal. q gibbositates exis in extremitatibus
spondilij manēt velut linobiles siue fixe dum spondiles mouent pāliter mo
tibus obligo z pcauitates in gbus recipiunt ille gibbositates mouentur circa
eas. Pnceps hō gibbositatibus attribuit motū z pcauitatib. fixationē fm im
mobilitatē. Item Gal. determinat decimā spondilij pectoris esse velut semi
lem in motu doxi z vtrinqz hē gibbositates circa qm mouent pcauitates spon
diliū gbus annexi. Pnceps hō asserit q hz vtrinqz pcauitates in quibus
mouent gibbositates spondilij sibi pūcturā. Item Gal. determinat q in spon
dilibus supra decimā gibbositates sunt supius z pcauitates inferius z sic mo
uent per ptes inferiores in gbus sunt pcauitates z sunt vt fixe z immobiles p par
tes supiores in gbus sunt gibbositates. Pnceps hō asserit q in spondilibus
que sunt supra. 10. cōcūitates sunt supius z manent velut fixe z immobiles in
motibus harū spondilij z gibbositates sunt inferius z mouent in pcauitatib.
bus quas subintran. Item Gal. determinat q in spondilibus que sunt sub dec
ima pcauitates sunt supius z gibbositates inferius z in motibus harū spondi
lij gibbositates fixe manent z cōcūitates circa eas mouent. Pnceps hō
asserit q in spondilibus sub. 10. pcauitates sunt inferius vt fixe z immobiles
z gibbositates supiores que mouentur in pcauitatibus quas penetrant. C 2.
memorat aut dīctas determinaciones Gal. 13. de vti. pti. c. 2. dicens. Et enim
doxi pūcturā obis flectere ē manere qdē oportebat in sua loco mediū
abcedere hō ab inuicē z ab hoc alios vniuersos z tendere parū supiores
gdem doxiū subiacentes hō sūsum. Deinde subdit. Et ad hunc modū nā
idoneas opans articulationes supiacentiū qdē medio explantationes a censi
uas gibbas pcamas parū descendens creauit. C 2. abcedere aut subiacentiū cōca/
uas qdē al. estuas descendens aut gibbas. C 2. abcedere dicit. n. hē itea mō
strabat ex parū obligo motibus doxiū agē finit rectos. Cmū hō sunt ita par
obligi nām habebant circa gibbositates immobiles qdē in alterutra articu
latione creant mediū. Alioz hō oīum eos qdē sublocati sunt eis que iterius
eos hō qui supiacent eis que sūsum. C Attendē. 3. q cū doxiū antierius in
curuat spondiles supiacentes decime mouent inferius z subiacentes flectun
tur sūsum. Et terminus huius figure est elongatio spondilij abinuiē mart
ma possibilia ac si epoteret doxiū fieri maius. Et cū doxiū est creatus vel
retrofectus spondiles decime supiacentes erigunt sūsum z subiacentes eidē
deorsus tendunt. Et terminus huius figure est maxie coaccedere spondiles
adiuuēt z versus decimā ac si breuius fieri deberet doxiū. Quarta illud Gal. 13.
de vti. pti. c. 2. Oportebat. n. supiacentes quidē ad inferiora partes trāsio
neri flecto doxiū sūsum vero nuere. i. flecti subiacentes. Et vero recuruantes
z erecta nobis conuerso oportebat moueri spondiles supius. i. flecti supiacentes:
inferius aut subiacentes. Terminus igit alterutris figure est incuruatio qui
dē abcedere abinuiē spondiles inqum possibile est plurimū ac si magis
opoteret fieri doxiū. Recuruant vero cōuerso coaduenire vniuersos ad/
inuiem versus mediū spondiles accedentes ac si breue cogereur fieri totus
doxiū: bec Galienus.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

Uste sunt tutame
tum eius quod ex instrumen
tis attractionis aeris z ex superioribus
instrumentorum nutrimenti circūdat.

cordis pulmonis vocalis arterie aliorum arteriarum & musculorum. Sunt etiam nutrimenti eius quod circulant ex superioribus instrumentis nutritivis. scilicet epa / rie splenis. Secundo dicitur quod costae non fuerunt factae vnicuique os continui propter quatuor causas. Prima fuit ne gravarentur suo pondere seu graue redderetur pectus & onerosum pectus quod portaret ipsum. Nam si costae quod factae fuissent unus os spacia oia que sunt inter eas essent plena ista graui officia. Secunda fuit ne si nocui

Et ipse quidem non facte fuerunt unus os ne gravarentur: & ne si aliquod accideret nocumentum foret commune: ut facile esset dilatari cum necessitas addit super illud quod est in natura: & impleretur interiora nutrimento & inflatione: & indigent loco magis amplo propter aerem qui attrahitur & inter eas musculi pectoris qui in operationibus attrahendi aerem iuvant & eius quod continuatur cum ipso incederent. Et propterea pectus circumdat pulmonem & cor: & quod est cum eis quod necessaria fuit cautela vehementissima in eorum defensione: quoniam nutrimentorum impressiones quae eis accidunt sunt maiores: & cum hoc eorum nutritio vndique non ea angustaretur: & ideo septem costae superiores creatae fuerunt continentes illud quod est in eis sibi apud cassum obulantes & membrum circumdantes principale ab omnibus partibus. Ille vero quod existunt in parte instrumentorum nutritivum creatae fuerunt sicut prosterius munite ubi sensus non pervenit visus. Sed an

Et iste operationes sunt dilatatio pectoris & pulmonis: iterum phlegma eorum & expulsio aeris & humoris capillorum & generatio vni / cius & terminatio. Ad has operationes oia iuvant seu cooperantur musculi pectoris. Attende primo quod costae sunt ossa lateralia oblonga stricta curva articula / ta posteriori & spondilibus pectoris anteriori per cartilagineam ad defensionem membrorum vitalium & quorundam nervorum superiorum. Et dicuntur grece codros unde venit by / pocodri dicitur ab hypo quod est sub & codros quod est costa. Dicuntur etiam grece pleuroa: unde dicuntur musculi mesopleuri qui sunt inter costas & mesos quod est medius & pleuros quod est costa. Attende quoque in huius sunt. 24. costae. 12. in latere dextro & totidem oia eis similes in latere sinistro cernitentes vtriusque spondilibus pectoris: ita quod vnicuique spondilium pectoris articulant due costae vna a dextera alia a sinistra. Attende tertio quod septem costae superiores tam dexte / re quod sinistre dicuntur vere costae: quod copulate ad ossibus cassi plecte clauduntur pectus anteriori. Et quingque inferiores vtriusque dicuntur mendose false nomine spe / cie ipse vel degeneres: quod sunt anteriori rectae non alio alio, cunctae ossibus nec

regentes integre membra quae sunt coram eis. Et propterea rectae. In hac parte prima dicitur quod cum quare pectus vndique circumdat cor & pulmonem & superiores septem costae protense fuerunt visus ad cassum. Secundo datur cum quare quingque inferiores costae sunt posteriori munite & anteriori rectae ibi. Ille vero quod existunt. In prima particula dicitur primo quod pectus circumdat vndique pulmonem & cor: & quod est cum eis. trachea arteria & arteriae aliae & puniculos per duas causas. Prima est propterea quod cautela vehementissima fuit necessaria in defensione istorum membrorum: quod impressiones nutrimentorum quae acciderent his membris non essent vehementissime custodita essent maiores. Piculose propter fontem vite qui est in medio pectoris. Secunda est propterea quod munio istorum membrorum vndique: circulatorio ossium ante & retro dextrorsum & sinistrorsum non angustat seu coarctat ista membra: nec nocet eis sicut noceret membris nutritivis circulatorio similis. Secundo dicitur ideo. propter has causas septem costae superiores vtriusque fuerunt creatae continentes. Integre comprehendentes a lateribus illud quod est in eis. cor & pulmonem obulantes. appropinquantes sibi vnicuique apud cassum. congerientes ossibus quae est in medio pectoris & circumdantes vna cum casso & spondilibus quibus annexantur membrum principale videlicet cor ab omnibus partibus scilicet ante & retro dextrorsum & sinistrorsum.

Ille vero est. In hac parte dicitur primo quod ille costae quae sunt in parte. circa regiones instrumentorum nutritivum. quingque mendose vtriusque creatae fuerunt tanquam munie. custodite posteriori per spondiles & alias quibus continuatur. Et hoc ideo est quod pars posterior earum & membrorum quae sunt coram eis non subiacent custodie visus. Nam sensus visus non posteriori pervenit. Secundo dicitur quod dicitur costae mendose non fuerunt anteriori continuatae. neque sibi vnicuique neque aliis ossibus abante coniunctae: imo paulatim ordinate fuerunt cum sectione. gradatim magis & magis anteriori rectae sibi & infimius aut bassius situantur: ita quod infima omnium est magis recta & suprema minime. Et superiora rectae costae mendose habent spatium propinquius inter duo extrema egrediente na quod est ante inter extremitates earum anteriori porrectas: hoc est dicere quod spatium costae mendose sinistre superioris mendose est brevius: sicut spatium inter alias spondiles dextrae & sinistram quae sub eis sunt. Tertio dicitur istud. sicut costae mendose sunt paulatim anteriori rectae ideo fuit ut amplitudo nugeretur loco stomachi cum tota membrorum nutritivum. scilicet epatis splenis & aliorum. ut vepar & splen & alia membra nutritiva. cunctis sibi & canales & vene sufficienter pluri loco habent pro dilatatione sui in spacio quod est inter costas ne comprimantur cum implerentur nutritivis & inflationibus. instantibus ventosis quibus aut aquositate aut humoribus. Queritur hic primo quare non

circumgitur cor puris ossibus sicut cerebrum primis ossibus primis musculis cum cor sit membrum regale & sono vite maxima egens custodia. Secundo queritur quare membra nutritiva non fuerunt circumdata ossibus ita amplius quod sub eis possent dilatari sicut cor & pulmo sub pectoris dilatantur & cerebrum sub cranio: sic. n. sicut sent magis tanta a nocumulis. Istas quoniam tangit Galenus 7. de vi. pu. ca. 10. dicens. Qualiter autem non est & hoc mirabile opus in his quae nature maxime ne

terius non fuerunt continuatae: imo paulatim ordinate fuerunt cum sectione: fueruntque superiores propinquius habentes spatium inter duo extrema egrediente & inferiores longinquius. Et istud ideo fuit ut cum tutela membrorum nutritivum: scilicet epatis & splenis & aliorum amplitudo loco stomachi iungeretur ne cum impleretur nutritivis & inflationibus comprimeretur. Septimo vero costae superiores pectoris costae vocatur quae ab vnaquaque parte sunt septem.

Sed due quae sunt in medio sunt maiores & longiores: & ille quae sunt in extremitatibus sunt breviores. Nec. n. figura ut comprehensum vndique comprehendatur melior existit. Et costae quidem istae in primis supra sui gibbositatem ad inferiora inclinatur: deinde quasi redeundo ad superiora incedunt: & continuantur cum thorace sicut notabimus postea: ideo ut sit earum comprehensio in locis amplior. Duo pectus cuiusque eorum additamenta duas profundas ingrediuntur vacuitates quod sunt in vnaquaque ala quae est supradile

dilatari. Secundo datur cum quare supra ventrem & epas non fuit positus velut musculi ossibus sicut supra cranium dicimus. Si vero in his quae sunt epas & ventrem aliquid quod tale appositum fuisset in circuitu: non gressus susceperit cibaria & potiones antequam conciperentur. pregnantium tumor: reaceret. i. osas emeret: non autem emercent. expellerentur suppositio nullo possente esse musculi. Tertio datur cum quare in thorace musculi putantur inter ossa ponuntur totius. In thorace autem quid est quod ossibus solis facere esset motus & perderet totitatem. Si non rursus quod musculi incederent per pulmonem & cordi nullo eorum mollesceret. Citigitur simul quid est spatium istud quod inter ossibus aut & mouetur totum organum musculi ossibus alteram ponit sunt. Sed iterum mouetur ibi quoniam cum eis peius sic hinc ea quae sunt ventris thorace. n. appositio talis ossibus costarum appositus est fistolatio & distolatio. i. strictio & dilatatio cum vtriusque costarum & maior: infallacia fieret. Et ridet dicens. Itane quid dubitatione mouentur docendum est: quoniam non erat possibile distolari ea quae sunt in istis ab extra capta essent ossa. Si vero hoc. i. non erat possibile distolari. Istud quid nec concipere possibile esset semellis. Deinde nos ad saturitatem semel comedere: sed egere mus continua comestione sicut & respiratione. Sed hac quidem. respiratione ita indigere nulli incederent: est conuerfanti in aere alia. Si non cibaria semel ter egere mus valde aphilosophamus. i. sine pbis & annua. i. sine decima & decore esset vita nostra & non vacans optimis. Inter alia. n. neque planare diu quae respiratione vitilias nas: hys. Libarius quoque & potibus semel impleri per totum diem & noctes intrinsecum duramus. Sed obicit aliquis quod prohibet quod super ventrem fiat thorax ita magnus quod sub eo sufficeret & matris & venter dilatari possit. Dicitur primo quod corpus inde nimis graue redderet cum experientia doceat nos sepe nobismet graves fieri copioso sumpto cibo. Dicitur quoque ventositates vapores & humi abundantes in regione membrorum: natus non haberent liberum transitum vel exitum sicut nunc hinc vnde sepe nasci possent colice & phace passionis & hydropis. Et predicto clarum soluto pmoaturs quoniam. Septimo vero costae. In hac parte. primo agit per. de nocte & numero verarum costarum. Secundo de gestitate & figura earum ibi. Sed due & tertio de situ & continuatione ipsarum ibi. Et costae. Quarto de articulatione ipsarum cum spondilibus ibi. Duo pectus.

In prima particula dicitur quod septem costae superiores vocantur costae pectoris: sunt septem ex vtraque parte & sic sunt in toto. 14. Et vocatur costae pectoris: iuncte cum ossibus cassi quae sunt anteriori constitunt pectus.

Sed due rectae. In hac parte dicitur quod due mediae costae de septem veris sunt maiores. i. grossiores & longiores aliae. Et ille costae ex dictis septem quae sunt in extremitatibus. i. superius & inferius sunt breviores: quod figura quae resultat ex hac mensura costarum est melior ad hoc ut comprehendantur in pectore. cor & pulmo comprehendatur vndique. In medio enim pectoris est locus cordis: ideo costae mediae quae regunt ipsum facie sunt maiores & longiores. Et magnificatio ac elongatio media costae supra superiores & inferiores costarum figura ad rotunditatem tendens quae est capax aliae & magis resiliens occurrentibus: aliquo modo correspondens figure cordis.

Et costae quidem. In hac parte. dicitur quod istae septem vere costae in primis. i. principis suis versus spondiles supra sui gibbositatem. i. supra duas eorum buccellas quae subintrant concavitates spondilium inclinatur ad inferiora. Deinde quasi redeundo. i. relevando se incedunt seu tendunt ad superiora & continuantur cum thorace sicut extremitates suas anteriores sicut nominabit postea. i. narrabit in ca. sequenti. Et iste curvus collarum inessus ideo est ut comprehendat costas in locis sit amplior. i. locus inter costas ubi recipiuntur musculi fit magis amplius phibente curvitate costarum appropinquationem earum adinuenit.

Duo pectus cuiusque. In hac parte dicitur quod duo additamenta. i. buccellae seu gibbositates cuiusque costarum ingrediuntur duas profundas vacuitates quae sunt in vnaquaque ala quae est supra spondiles eius posteriori correspondentes.

Et iunctura

Et iunctura dupla puenit ex duplis. Et ad ditamētiōē et dupli sonēis in quibus recipiunt. Et si exiit alie septe cū ossibus thoraēis. Nec ita pōt sic expo-
nigi sicut sunt. 7. iuncture costarū veraz retro ad alas spōdiliū sūt sunt alie. 7.
iuncture dicaz costarū cum ossibus thoraēis anterioribz. Et hūc expōnōi cor-
spondet hēc lra pūm. in fili pūm. 1. 4. aialuz. Et eodem mō superiorē septe
coste pūnguntur cum ossibus pectoris cartilaginosis. Pōtēst et expōnē sic q
sicut pūncie sunt septe
vere spondiles vnius late-
ris thoraēis: pūnt sūt dictū
in. 3. pū. pūm. rē. sūt exi-
tūt alie spōdiles. 7. alteri
lateris cū ossibz thoraēis.
Attēde qdādam libi
hic hūc loco de alie alie. sūt
male. qā nō sūt anteriorē
ale cū ossibus thoraēis: nī
si q vocaret alie extreme-
tates costarū anteriorē vel
pūm. tates ossis cū i qui-
bus recipiunt dicte costarū
extremates.
d. Cūm qdā. Cūm
hac pte. 4. que est de costis
mēdōis: pūmo tēgit pūm.
numēz et nomē hūc costarū
dico qd qnqz coste cur-
rate. i. anteriorē recēte sūt
ossa posteriora. i. post di-
ctas septe veras costas in-
teriorē de se de de colloca-
ta vel posteriora. i. magis
ad posteriorē corpis qd ad
anteriorē declināta et coste
falsē. i. notē mendose: q
recēte anteriorē seu trunca-
ta vel defectu ossē. Secūdo

dat qua: cā quare capita eaz fuerūt pūnata cū cartilaginibus dēcis q capi-
ta dicaz costarū. Et extremates eaz anteriorē tendentes fuerunt creata cū car-
tilaginibus. i. coapta a creatione sua cartilaginibus. pūmo vt dicte coste sūt
securē a fractura cū pūncione affuerūt: cedit. n. i. cūbus habiles: plicari: qd
nō faceret si pūncio ossis esset: sed facile rumpent aut funderent sua sicut
rate et tenuitate. Et hūc iuamentū hūc cartilaginū tēgit. 7. de vñ. pte. c. 10.
dicēz. Cū autē cartilago notis ossis copiosa tūnaqz extremitate cir-
cūfusa est. Aut et hūc vñ pūncione ipsi ossis. pūmo maxime et per eas
subiectis: minime n. frangit et rumpit pūncione cartilago: quare melius sūt pro-
minentes pte ossis ex hūc ossis hūc ossis. Secūdo nō dicte coste occurrūt
membris mollioribus et lenioribus seu suauioribus. cūm pūncione musculis et via
fragmati cū sua duritie. cūm ossis ossis. Sed occurrūt eis cūz corpo-
re. i. substantia cartilaginosa quod est medium i. in medio eorum locutū: et
hūc medietates inter duritiē et lenitatem. Et sic est medius ex pte loci et ex mō
bē. Et de hūc via tērit cūz et extremitates dicarū costarū cedere vñ
leant membris nutrimenti fortiter repleri vel tumefactis.

De anatomia thoraēis.

Cap. xv.
Thoraē ex septe os
sibus est compositus. Et ex
vno autem osse non fuit crea-
tus propter iuamentum quod in alijs
locis sciuisti: propterea vt sit laxus vt
conueniens sit ei quod colligit ex mem-

bris attrabēdi aerē in dilatatione. Jōqz
creata fuerunt non solida cum cartilagi-
nibus continua vt in ipsorū interiori mō-
tu adiuvēt: licet sint iuncturē eorūz fir-
me. Que etiam septe creata fuerunt hūc
numērum costarū que cum eis iūgun-
tur. Cūm inferiori: ptecrea parte
thoraēis os cartilaginofum latum con-
tinuatur: cuius inferior extremitas rotū-
ditari attinēs vocatur epiglotalis eo q
epiglotti sit similis. Et ipsum quidez est
tutamentū oris stōi et medius inter tho-
racem et membra lenia: ideo vt continū-
tas duri cum leni sit melior quemadmo-
dum multotiens diximus.

De anatomia furcule. Cap. xvi.
Arcula est os po-
situm super vnamquāqz duarū
partium eius quod in thoraē

que ad id qd enacuaf et super quodcūqz aliud est idonea ad replendū id qd
est in medio organoz: hēc. 7. Tercio dicit qd ossa thoraēis fuerūt facta. 7. qz
numēz verarū costarū vt. i. vñcuqz illorū. 7. ossium corēspōndēt et cō-
fingant vna vera costa a dextris et vna altera a sinistris. Et hūc pūncione
tangit. 7. de vñ. pte. c. 10. dicēz. Fieri autē non ocaosū singulorū ossium: sūt
teruturū articulū hūc vt facit p eos totus thoraē moueat qd nō ē pūncione.
c. Cūm inferiori rē. Cūm. 3. parte dicit pūmo qd os cartilaginofum latū
continuat cūz inferiorē parte thoraēis. Et inferiori extremitas hūc ossis vo-
catur epiglotalis propter similitudinē quas hūc epiglott. Secūdo dicit
qd duo sūt iuamenta istius ossis. Nam est esse defensoriū officiū stomachi.
Secūdo est esse medius inter thoraēz qui est ossis durus: et membra le-
nia que sūt hūc et vt cūm duris cum molli sit melior sicut sepe dicēz est.
Attēde pūmo qd id quod vocat hūc pūm. os cartilaginofum. 7. de vñ.
parti. c. 10. vocat eniformē cartilaginē pp similitudinē quam hūc cum enī. Et
dicit esse ipsius utilitatem vt defendat os ventris et partes diaphragmatis que
ibi est et cor. Sit enim ibi. Propter hoc iūgit et pectoris sūm finēz cū somia ad
nata est cartilago. Hoc autē manifestū est pūm. ossis ventris et par-
tis que est ibi frenatū id est diaphragma iam autē et cordis. Et de iūia
mentis membrorū. c. 3. in simili passu dicit. Et propter hoc illud quod pro-
minet de ossē ex substantia cartilaginosa simile capiti gladij quod dicitur ma-
lum granatum cum extremitas furcē sūt prominētia super caput stomachi ad
cooperiendū et cūstodiendū ipsum cum eo quod est vicinū de diaphrag-
ma et cooperit cor. Et intelligit ibi per furcā thoraēis. Subdit enim paulo
post pūncione verba. Et autē pūm. qd sūt cūstodiē furcē ex. 7. ossibus est: qd co-
ste cūz qd os copulat furcē. 7. qd qdibet costarū est ligata cūz vno ossium furcē.
Attēde. 2. qd istos osses nō numerat hūc ossa thoraēis: quia costarū antecē-
tē et nūm. ossis nūm. ossis sūt ossa thoraēis. Et propter hūc ab alijs vo-
catur cartilago et dicitur epiglotalis magis a similitudinē cum epiglotti in mō
substantie cartilaginosa qd in figura. Attēde tercio qd istud os sūt hūc magis
necessariū qd in ceteris partibus anterioribus ventris propter accessū sūm
sensum officiū stomachi qui est datus est vt cito sentiret inanitionem membro-
rum et esset velut horologium bore querendū cibum vel potum. Et hūc rei
signum est qd homo percussus circa illam partēz vehementer. 7. dicit et angu-
statur qd in ceteris partibus: imo aliqz ex dolore illi pūm. lēnter sūcopizat.

De anatomie furcule. Cap. xvi.
Arcula est os rē. Cūm hoc. c. pūmo agit pūm.
de somine eius ibi. Et de declinat

a Cūm prima parte dicit qd furcula est os positum supra vnamquāqz duarū
partium eius quod est supremum in thoraē id est collocatum supra extremita-
tem superiorem thoraēis a dextris et a sinistris curuatum corāz anbar.

Attēde hūc pūmo qd gule et pūo loco illo hic accipitur. Sed anbar arabice
sonat proprie latine venerationem cum lancea in loco illoz: trāstetur ad sic
gnificandū locum illum eo qd camelus ibi cum lancea percussus et affligo-
ritur. Attēde secūdo qd nomen furcule de tribus partibus inuenitur di-
ci scilicet de parte ventris quam terminant viringz extremitates anteriores
costarū mēdofarum. Iuxta quod vulgares grauiti in parte illa solent di-
cere qd volent furculam. Secūdo de thoraē. Dicit enim Gal. 3. de iūuamē-
tis membrorū. c. 3. furcā componi ex septe ossibus quia coste cum qui-
bus copulatur sūt septe. Tercio dicitur de ossē locato in supremo pecto-
ris supra costas quod protenditur a dextris et a sinistris vsqz ad os spatule: et
istud os vulgariter dicitur canola seu canula vel cathena gule. Et a Gal. 13. d
vñ. pte. clauis dicitur: qd sicut cum clauē claudunt hostium: sic furcula claudi-
tur pectus desuper. Et dicitur furcula quia in sui medio est velut furculam.
Attēde tercio qd ista pūmo alimāforis sensisse videtur furculam com-
poni ex pluribus ossibus. Aut enim ibi ca. de forma ossium. Nunc vero aboz
ossium formas que sūt sub collo nominare incipimus: de quibus sūt dua
rum furcularum ossa. Deinde subdit. Furcule vero os exterius gibbosū est
et interius concauū: cuius vnum duorūz caputū armo. i. spatule continū-

tem ex multis pp duo iuamenta. pūm. est pp illud qd sciuisti in alijs locis

pur et capiti ossio quod adiutorium vocat. Alia autem extremitas summat per
etoris cōtinuatur vbi est pectus gule. Duo igitur sunt furecula ossa. Quorum vnus
incipit a pectore gule et terminat ad spatulam dextram. Aliud similiter a dextra
pectore incipit et terminat ad spatulam sinistram. Idem sensu videtur p. 14.
aialium. c. 2. dicens. Dico ergo q ligans pectus est vt vnus os ex vtraq; par-
te in superiori pectoris et hinc quanda gibbositate et pcauitate p quas trāseunt
vene ascendentes ad cere-
brum et nervi descendentes
ad corpus et declinant ad
ptem siluestrem et ptiuiat
cū ptiuidib; et rotulis adiu-
torioz. Et sita sit q os fur-
cule fit didimus seu dupli-
caris iunctura ossis ipsi
in medio pectus gule stri-
ctissima est et vix precepti-
lis. Et sue geminatiois cā
est cōis. i. vti si nocumentū
steri ossium acciderit nō
fiat cō totū. Et attende. 4.
q furecula triplex est. vili-
tas. Ptiuiat est vt figat ab
ea adiutorioz et cū ipsa pti-
articulet. Secunda est ne
adiutorioz ptiuiat fit ali-
ganis unde brachioz mo-
tus ad oēs ptes impeditur
et pectus nimis agitat
hora fortis motus. Ter-
tia est vt sit defensoriū mē-
broz pectoris interiorum.
Et hāc tres vilitates ossis
fureculę cōpendiū p. 11.
14. aia. c. 1. sub duobus lu-
tamentis dicens. Et tunc
creantur p duo iuuenta
vniū est vt figatur ab eo
manus et adiutorioz ipsi
et ne adiutorioz sit ligatum
cum pectore et tunc ali-
quid dicitur motu vna
manus ad aliam et etiam
fieret inter illas angustia.
Sed creantur extrema la-
ta vt ampliaret locū motū. Sed est vt sit custodia mēbroz interior pecto-
ris sicut spine et ale spondilium a posteriori. Et hec duo iuuenta attribui-
tur spatule ca. sequenti. Et reuera insunt spatule et fureculę.

De anatomia spatule. Cap. xvij.

Spatula fuit crea

ta ppter duo iuuenta. Vnu
est vt adiutorium et manus ab
ea suspendatur ne adiutorium cum pec-
tore sit continuum: quoniam facilitas
motus vniuscuiusq; duarum manuum
ad alteraz destrueretur et coangustatio
fieret. Ipsa vero creata fuit a costis se-
parata: et partes motuum ad illam fue-
runt ampliate. Et alterum est vt sit de-
fensio firma membrorum que intra pec-
tus existant: et vt eleuetur in loco sine
miorum spondilium et alarum ipsarum
vbi nō sunt spondiles que percussiones
repellant neq; sensus qui eas percipiāt.
Et spatula vero a parte siluestri sabi

ti sunt alatio id est ad instar ale defensio.
Et spatula 2. c. 1. In hac pte sapimus agit p. de diuersitate prius spa-
tule in gressu et subtilitate. Secundo de pcauitate q est in pte eius siluestri et ad
diuinitas eius ibi. Et sup. Tercio de figura prius mediar spatule et ca eius
ibid. Postea sine. Quarto de oculo spatule ibi. Et ipsa gressu. Quinto de ex-
timate spatule domestica et cartilagine ipsius ibi. Et clima vero. I.
C. 1. pti. dicit q spatula est subtilis a pte siluestri et est grossa a pte domesti-
ca. Et intellige b ptiule strictus et p grossus extensus seu latus vel amplius.
Unde p. 14. aialius cōmōtans hāc statuit. Et intellige ptiule in pte agresti va-
dit semper graciliando et a domestica apilando. Itē intellige ptiule in pte
le ptiulz eius extremitates q ptiuiat et colligat cū ptiule adiutorioz. Et per
domesticas illas que dorso supponit. Et hec domestica de qua est vt intran-
trico corpore. Altera vero est velut extra posita et iuncta cū brachio incho-
da. Et temp. 2. c. 1. In 2. dicit primo q est vna vacuitas. i. pcauitas profunda
in extremitate siluestri spatule quas subintrat et rōnda extremitas adiutorioz.
Secundo dicit q hec extremitas hāc aditamentā. Id est explāationes ossi-
fasciū versus supiora et posteriora et vocat destructus. i. de sba spatule flu-
ctus vel factus. Aut vocat destructus q dī sup fructus. Dicit et rostrum cui
pp siluinduz quas gerit cū rostru corui. Et hūius aditamentū sunt duo iua-
menta. Ptiuiat est ligare spatulā cū furecula. Sedm est prohibere ne adiu-
torium disloceat versus supiora. Sedm aditamentū dicit pcauitas est inter-
ius declinans versus inferiora. Et iuuentum eius est phibere ne caput
adiutorioz disloceat versus ptes in qua est. Et attende primo q hāc extremitas
siluestri spatule sit pcauitas alicuius pfunditatis sua tū pfunditas est modica.
Et bideo est vt in ea adiutorioz possit vndiq; circūducere: imo est ita modica q
sā nullam reputat eam. Sit. n. 3. et iuuentum membror. c. vltimo. Et foues
que est in capite spatule in qua extremū intrat adiutorioz non est concaua et est
circūquaq; lenis. Et attende. 2. q gāz asseruerunt aditamentū pcauitatis
spatule q dī rostru corui esse p se os a spatula distinctus. Et vniū hūius appē-
sensibilis anatomia. Et n. p. spatule et explāatio ipsi: sicut spine et ale sunt
ptes et explāationes spondilium. Et dī a. 13. de vti. pti. c. 10. acromiū. Et
ponunt illic ab eo tres eius vilitates sub his verbis. Pti. n. adaugēs supio-
rez finis eius. f. spatule et versus rectus suspendens et ibi clām copulās vocat
acromiū gāuit sil gdem cooperimentū et custodia debēs esse articulatiois
que hūius: simul autē et phibitūz excedere supior caput brachij: mox autē
et omoplatas ipsas distantes a thorace feruunt. Et attende. 3. q aditamentū
sedm pcauitatis spatule dī a. 13. de vti. pti. c. 1. Et attende. 3. q aditamentū
explāatio q figura ipsius est siluagure anchorę vel līe v.

Et attende primo q hāc extremitas
siluestri spatule sit pcauitas alicuius pfunditatis sua tū pfunditas est modica.
Et bideo est vt in ea adiutorioz possit vndiq; circūducere: imo est ita modica q
sā nullam reputat eam. Sit. n. 3. et iuuentum membror. c. vltimo. Et foues
que est in capite spatule in qua extremū intrat adiutorioz non est concaua et est
circūquaq; lenis. Et attende. 2. q gāz asseruerunt aditamentū pcauitatis
spatule q dī rostru corui esse p se os a spatula distinctus. Et vniū hūius appē-
sensibilis anatomia. Et n. p. spatule et explāatio ipsi: sicut spine et ale sunt
ptes et explāationes spondilium. Et dī a. 13. de vti. pti. c. 10. acromiū. Et
ponunt illic ab eo tres eius vilitates sub his verbis. Pti. n. adaugēs supio-
rez finis eius. f. spatule et versus rectus suspendens et ibi clām copulās vocat
acromiū gāuit sil gdem cooperimentū et custodia debēs esse articulatiois
que hūius: simul autē et phibitūz excedere supior caput brachij: mox autē
et omoplatas ipsas distantes a thorace feruunt. Et attende. 3. q aditamentū
sedm pcauitatis spatule dī a. 13. de vti. pti. c. 1. Et attende. 3. q aditamentū
explāatio q figura ipsius est siluagure anchorę vel līe v.

Et attende primo q hāc extremitas
siluestri spatule sit pcauitas alicuius pfunditatis sua tū pfunditas est modica.
Et bideo est vt in ea adiutorioz possit vndiq; circūducere: imo est ita modica q
sā nullam reputat eam. Sit. n. 3. et iuuentum membror. c. vltimo. Et foues
que est in capite spatule in qua extremū intrat adiutorioz non est concaua et est
circūquaq; lenis. Et attende. 2. q gāz asseruerunt aditamentū pcauitatis
spatule q dī rostru corui esse p se os a spatula distinctus. Et vniū hūius appē-
sensibilis anatomia. Et n. p. spatule et explāatio ipsi: sicut spine et ale sunt
ptes et explāationes spondilium. Et dī a. 13. de vti. pti. c. 10. acromiū. Et
ponunt illic ab eo tres eius vilitates sub his verbis. Pti. n. adaugēs supio-
rez finis eius. f. spatule et versus rectus suspendens et ibi clām copulās vocat
acromiū gāuit sil gdem cooperimentū et custodia debēs esse articulatiois
que hūius: simul autē et phibitūz excedere supior caput brachij: mox autē
et omoplatas ipsas distantes a thorace feruunt. Et attende. 3. q aditamentū
sedm pcauitatis spatule dī a. 13. de vti. pti. c. 1. Et attende. 3. q aditamentū
explāatio q figura ipsius est siluagure anchorę vel līe v.

Et attende primo q hāc extremitas
siluestri spatule sit pcauitas alicuius pfunditatis sua tū pfunditas est modica.
Et bideo est vt in ea adiutorioz possit vndiq; circūducere: imo est ita modica q
sā nullam reputat eam. Sit. n. 3. et iuuentum membror. c. vltimo. Et foues
que est in capite spatule in qua extremū intrat adiutorioz non est concaua et est
circūquaq; lenis. Et attende. 2. q gāz asseruerunt aditamentū pcauitatis
spatule q dī rostru corui esse p se os a spatula distinctus. Et vniū hūius appē-
sensibilis anatomia. Et n. p. spatule et explāatio ipsi: sicut spine et ale sunt
ptes et explāationes spondilium. Et dī a. 13. de vti. pti. c. 10. acromiū. Et
ponunt illic ab eo tres eius vilitates sub his verbis. Pti. n. adaugēs supio-
rez finis eius. f. spatule et versus rectus suspendens et ibi clām copulās vocat
acromiū gāuit sil gdem cooperimentū et custodia debēs esse articulatiois
que hūius: simul autē et phibitūz excedere supior caput brachij: mox autē
et omoplatas ipsas distantes a thorace feruunt. Et attende. 3. q aditamentū
sedm pcauitatis spatule dī a. 13. de vti. pti. c. 1. Et attende. 3. q aditamentū
explāatio q figura ipsius est siluagure anchorę vel līe v.

minibus. n. elongata est a thorace cū spatiosa positione. In quadrupedibus
vero thoraci proxima est. Et hoc ideo est: q quadrupedia non indigent tā
motuum diuersitate sūm bības anteriores quanta indigent homines sūm bī-
chia et manus. Iuxta illud Galieni. 13. de vti. pti. c. 11. Non enim vt contingit
neq; frustra in hōie longissime a thorace abducat articulum qui sūm hūius:
nec in quadrupedibus proxime posuit. Sed qm hic quides manibus debēs
vt multiformi egebat mo-
tu: et ppter spaciōsā po-
sitionē. In illis vero qm
non sunt manus antero-
ra colā. i. extremitates seu
tibie cōsūmunt posteriori-
bus ad ambulantes so-
lam famulānt: propterea
famulari thoraci melius
fuit crura. Et paulo post
subdit. Apparet deūz et
hic sicut et in alijs vniuer-
sis certitudinaliter nā iustā
bipedē qdem et recto aīali
ampli thoracē facies ar-
ticulus vero q sūm hūius
extea valde ponens. Qua
drupedib; autē cūm gāz
opatio thoracē copulans
vero ei omoplatas subfir-
mans aut crura: līe. c. 3. a.
Et attende. 3. q spatule
duo sūt ossa vniū a cōstis
aliud sibi sile oīno a sinu
stis et vtrūq; cor spatula
dī. Et hoc vniū ita sile
predictis tangit. 13. de
viti. pti. c. 10. de ossē spatu-
le dī. Et quēdā in eo sū
finem sculpta est pcauitas
tā magna qto imagine
idonea est articulari capi-
ti vñe. hec qd est vilitas
primaz maxime pūz
omoplatas sēit nā. Et sū
perabundant autem ad-
tūent et alia ne ipsa parua
q partium thoracis que

liatur et a parte domestica ingrossatur.
Et super extremitatem ipsius silue-
stem fit vacuitas profunda: quam rotū-
da adiutorioz ingreditur extremitas. Et
ipsa quidem duo habet aditamenta.
Vnum est ad superiora et posteriora et
vocatur destructum et rostrum corui: et
per ipsū ligatur spatula cum furecula: et
ipsum est quod prohibet ne adiutorioz
ad superiora de suo moueatur loco. Et
aliud est interius et ad inferiora: quod
etiam prohibet ne caput adiutorioz dislo-
cetur. Postea sine intermissione di-
latatur quantum plus ad partem in-
cedit domesticam: ideo vti sit eius compre-
hensio plus defendens. Et ipsa quidē
supra sui dorsum aditamentum
habet: sicut triangulum: cuius basis est
ad partem siluestrem: et ipsius angulus
ad partem domesticam: ne dorsū super-
ficies fricetur. Si enim foret basis ad
partem domesticam eleuaret cutem: et
cum percussiones adessent efficeret do-
lorem. Et hoc quidem aditamentum
est ei sicut fimenia spondilibus creatum
ad defendēdū: et vocat oculus spatule.

Et attende primo q hāc extremitas
siluestri spatule sit pcauitas alicuius pfunditatis sua tū pfunditas est modica.
Et bideo est vt in ea adiutorioz possit vndiq; circūducere: imo est ita modica q
sā nullam reputat eam. Sit. n. 3. et iuuentum membror. c. vltimo. Et foues
que est in capite spatule in qua extremū intrat adiutorioz non est concaua et est
circūquaq; lenis. Et attende. 2. q gāz asseruerunt aditamentū pcauitatis
spatule q dī rostru corui esse p se os a spatula distinctus. Et vniū hūius appē-
sensibilis anatomia. Et n. p. spatule et explāatio ipsi: sicut spine et ale sunt
ptes et explāationes spondilium. Et dī a. 13. de vti. pti. c. 10. acromiū. Et
ponunt illic ab eo tres eius vilitates sub his verbis. Pti. n. adaugēs supio-
rez finis eius. f. spatule et versus rectus suspendens et ibi clām copulās vocat
acromiū gāuit sil gdem cooperimentū et custodia debēs esse articulatiois
que hūius: simul autē et phibitūz excedere supior caput brachij: mox autē
et omoplatas ipsas distantes a thorace feruunt. Et attende. 3. q aditamentū
sedm pcauitatis spatule dī a. 13. de vti. pti. c. 1. Et attende. 3. q aditamentū
explāatio q figura ipsius est siluagure anchorę vel līe v.

Et attende primo q hāc extremitas
siluestri spatule sit pcauitas alicuius pfunditatis sua tū pfunditas est modica.
Et bideo est vt in ea adiutorioz possit vndiq; circūducere: imo est ita modica q
sā nullam reputat eam. Sit. n. 3. et iuuentum membror. c. vltimo. Et foues
que est in capite spatule in qua extremū intrat adiutorioz non est concaua et est
circūquaq; lenis. Et attende. 2. q gāz asseruerunt aditamentū pcauitatis
spatule q dī rostru corui esse p se os a spatula distinctus. Et vniū hūius appē-
sensibilis anatomia. Et n. p. spatule et explāatio ipsi: sicut spine et ale sunt
ptes et explāationes spondilium. Et dī a. 13. de vti. pti. c. 10. acromiū. Et
ponunt illic ab eo tres eius vilitates sub his verbis. Pti. n. adaugēs supio-
rez finis eius. f. spatule et versus rectus suspendens et ibi clām copulās vocat
acromiū gāuit sil gdem cooperimentū et custodia debēs esse articulatiois
que hūius: simul autē et phibitūz excedere supior caput brachij: mox autē
et omoplatas ipsas distantes a thorace feruunt. Et attende. 3. q aditamentū
sedm pcauitatis spatule dī a. 13. de vti. pti. c. 1. Et attende. 3. q aditamentū
explāatio q figura ipsius est siluagure anchorę vel līe v.

Ultima eē. **I**n .s. dicit primo qd ultima dilatatio spatule i. maxilla latitudo eius est vbi cartilago pūmatur eus ca. cuius i. cartilaginū extremitas est rotunda vt melius refertur occupantibus et nō exspret partes sibi super postas. Scdo dicit qd cartilago cōtinuat cum extremitate domestica spatule propter causam dictam in alijs cartilaginibus. vt sua plicatione cedat percutientibus et mediet inter duritiem ossis et molliem carnis et cutis.

De anatomia adiutorij.

Eapl. xvij.

Diutorij

ij. 22. I. C. In

pin. de figura totius adiutorij

et suppone pūa eius.

Secundo de cā frequēti

dislocatiōis adiutorij et u

uamento laxitatis iunctur

re adiutorij cū spatula ibi

[Et laxitatis gde] Tertio

de ligamentis amplectentib

us iuncturā adiutorij cū

spatula ibi [Adiutorij ve]

ro] Quarto de figura pūi

adiutorij domestice et fil

uestris et cā eius ibi [Adi

utorij pterea] Quinto d

additamentis inferioris ex

tremitatis adiutorij et sub

tilitate que est inter ea ibi

[Super inferioris]

In pūa pte dicit pri

mo qd os adiutorij fuit pa

ctus rotundus vt refert plus

elongatus a receptione no

cumentor. Scdo dicit qd

superior extremitas adiu

torij facta est gibbosa vt in

teret pcauitates spatule cū

iunctura lata nō valde fir

ma. Attende pmo qd os

adiutorij est pūmū offum

brachij seu imagine manus

supius spatule iuncturā et inferioris arum dimibus brachij. Et dicit a Ga. libro de

vi. pū. vlna. Attende .2. qd adiutorij sacri est vnicū os. Idio vt sit fortius.

Scdo qd non est in eo necessaria magna partū diuersitas nisi penes eius ex

trema que grossa sunt et solida gra fortitudinis iuncturaz et ipsius mediū qd

est minus grossus et intra pcauit vt sit lenius. Tertio qd non est ei necessaria

speciem morum multiplicatas vltra illam quam habet ex laxitate suarum

iuncturarum. Quarto quia non est opus vt inter partes eius aliquid occulte

tur vel per ipsas transeat eas perforando.

Et laxitatis .2. **I**n hac .2. pte dicit pmo qd dislocatio sepe accidit ad

utorij cā laxitatis iuncturę ipsius cū spatula. Scdo dicit qd duo sunt inuicē

ta laxitatis iuncturę adiutorij cū spatula. Primum est necessitas. Scdm est ex

curitas. Tertio dicit declaratis pūm qd necessitas laxitatis pte iuncturę est fa

cilitas motus adiutorij ad oēs ptes. Quarto dicit declarans scdm qd securi

tas coadiunat ad laxitatis dicit iuncturę qd si necessitas adiutorij vt mul

tipliciter inouat ad ptes diuersas motus tū eius non sunt multi. Nec tādū

durante vt tūc est ex ruptura ligamentorum in dicit iuncturę et dislocatio

adiutorij. Imo adiutorij sepius qdū manet et alie ptes magne manus sepe

et multus moment. Et pp hoc alie iuncturę facie sunt firmiores qd iunctura adiu

torij cū spatula. Attende pmo qd facilitas aut frequēta dislocatiōis adiu

torij pcedit a tribus cāis. Prima est pfecta rotunditas capitis adiutorij. Nam

rotundus lenis facilius labit et resistit qd asper intersectus. Scda est pūditas

paucā pcauitatis id suspēctio et pūitas marginū eius. Tertia est laxitas mē

branz qd circūgenitū iuncturę eius. De qbus dicit a Ga. 2. de vili. pū. c. 15. qd

neg cartilaginibus neg ipsas grossas neg oīno duras qd sufficienter tenues

et molles facit ad pūmū exēdi potēs nā fecit. Queret aut aliq cū dūlo

catio iuncturę adiutorij fit multū dolorosa et de vlnis pcedis vehemētior

to tūc brachij motū quare nā cuius opus est intelligentie nō errant et que de

possibilitatē facit qd melius est si negligēs sunt in nūmitione et custodia ipsius.

Die pmo qd nō solū nō negligit hanc iuncturę. Imo elegit vt laxa esset et

infirma. qūmū sufficere posset multū et diuersis motibus. Juxta illud. 2. 13.

de vti. pū. c. 12. Lur itaq caput vlnę factū est circūferētiā et pcauitas omo

plate suppicilis simul et supina cā est manifesta figs dictorū in primis tractati

bus memoref. Altitudo. n. simul et diuersis motibus tota manus pparata ca

put qd vlnę indigebat circūferētiā hie: ipsas aut submissas ei pcauitatem

neg pūmūdā sufficienter. i. nimis neg in margine magnos definent. Dic

scdo qd nā in productionibus membror ad duo principalē aspiciēs creatae.

Ultima vero spatule dilatatio ē vbi est cartilago cum qua continuat cuius extremitas est rotunda que cum ea continuatur propter causam quam in alijs diximus cartilaginibus.

De anatomia adiutorij. Ca. xvij.

Diutorij os rotū

dum fuit creatus vt a nocomē

torum receptione magis foret

remotum. Cuius supior extremitas est

gibbosa vt spatule vacuitates ingredia

tur cū iunctura laxa non valde firma.

Et laxitatis quidē causa iuncturę

huius accidit ei frequenter dislocatio.

Iuamentum vero quod in hac existit

laxitate sunt due res: necessitas et securi

tas. Sed necessitas est facilitas morio

nuz ad omnes ptes. Et securitas est qd

licet adiutorio sit necessarium vt diuer

sis motionibus ad partes possit moue

ri diuersas: motiones tamen iste neqz

sunt multe neqz per duratē vsqz quo ti

meatur ne eius rumpantur ligamenta et

dislocetur: imo adiutorium in pluribus

utatis spatule. Scdm est qd totū pertrāsit in circuitu articuli seu iuncturę adiu

torij et spatule. Tertio est qd implantat ad principū capitis adiutorij. Att. n.

13. de vti. pū. c. 12. Ampla igit colligatio que membranosa oibus articulis epi

st sit explantat quidem ex labijs cōcanuitatis que est in omoplate. Tota autem

percurrentis in circuitu articuloz ad principū implantat capitis vlnę. Tertio

dicit pin. qd duo alia ligamenta ex dictis quattuor descendunt. i. nascunt ex

ditamento ossis sili rostro cornū. Quarto dicit qd pūmū ex his duobus habet

extremitates extensas ad modū pānculi et circūdat expremitates adiutorij

Quinto dicit qd scd ex his est manus et duritia descendens pariter cū quarto

ligamento in tenuitate. i. cōcanuitatē pparatā et ambobus: et hoc quartus

ligamentū descendit et. i. cōtur ab additamento rostrali sicut de scdo et tertio di

ctus est. Sexto dicit qd figura duor vlnioz ligamentor trahit ad latitudines

et pte qū tangit adiutorij. Septimo dicit qd duo vlnia ligamenta solent

occultari sub adiutorio et continuari musculis qui sunt extēsi in pte ipsius

interiore. Attende pmo qd sup tribus vlniis ligamentis seu colligatiōis

bis Gal. in duobus considerat a principe. Primum quidem in figura eor. Att. enī

Gal. 13. de vili. pū. c. 12. loquens de his. Aliarū vero trium due quiddē certū

dinaliter sunt rotunde sicut nerui. Ampla vero parim tertia. Secundo in lo

co originis ipsor. Att. n. ibi Gal. Explantat aut prima gdem ex fine ancho

risomīs apophyseos. i. explantatiōis. Scda vero que est maior illa et collo

omoplate pū illam maxime partem vbi superiacentis ei cōcanuitatis cūm

est altissimū. Reliqua vero tertia ex eadē quiddē cū scda regione explantat

Attende .2. qd tertium ligamentum dictorū .4. habet cōcanuitatē sibi ppa

ratam et sue magnitudini cōrespondētē in supior et anteriori parte capitis

adiutorij. Juxta illud Gal. c. statim allegato. Hūic igit caput brachij ascensum

infallacē pbeet tū magnā in supioribus et anterioribus partibus habentem

cōcanuitatem descendēti incisioni ample similem quantū magna est ipsa col

ligatio. Et hanc cōcanuitatem intelligit hic pin. per tenuitatem. Attende

tertio qd pū Gal. ligamentum vlnioz trium subexplantatur ex eadem re

gione qua scdm horū et implantatur ad pūmū principium capitis adiuto

rijs sicut pūmū amplū ligamentum qd circūegit totū articulus et est ali

qualiter para ligamentū illius. Att. enim dicto capi. Reliqua vero tertia ex

adem quidem enim secunda regione explantatur: obliqua vero ei subexplan

tata implantatur et ipsa ad pūmū principium capitis vlnę similiter ample

que totū in circuitu comprehendit articulum: est. n. aliquoties para illius.

De adiutorij 22. I. C. In hac pte. 4. dicit pin. qd adiutorij est cōcanū

in parte domestica idē interiori et gibbosis in parte sinistri idē exteriori. Et

reddidit tres causas quare in parte interiori est cōcanū. Prima est vt propter

hoc affirmetur idē tūc finietur illud quod disponit idē debito ordine ap

tatur super ipsum ex musculis et nervis et vena: minus enim nocumētis ex

trinsecis exponunt musculi nerui et vena in parte cōcana it: teriori situati et

occultati qz in parte cōnexa exteriori eminentes. Secūda est vt homo melius

amplectatur id qd vult amplecti: propter interiorem enim adiutoriorum cō

canuitatem fit figura brachioz simul applicatorū velut circulari circūqz

ambiens amplectata et plus cōtinens ambitu suo qz continet quęqz alia fi

gura. Tertia est vt vna manus habilis ad alias pueniat inclinate qz ad hoc

ligandus non simplr et absolute: s. cōparatione ad alias iuncturas. Nam dislo

cano adiutorij non fit nisi raro et a magna cāa violētia et influētia sicut a lebe

nia et grauibz casibus aut pussionibus impetiois et resiliētiis dislocatio

ni ipsius triplicibus pussionibus nā statim memōari: Sed cōparatione ad

alias iuncturas facili accidit pp tres cāas pteractas. Attende .3. qd securitas

a ruptura ligamentor adiutorij et dislocatione ipsius pp hoc qd motus adiu

torij nō sunt multi nec dū

rabiles non est cā positiua

laxitatis iuncturę eius: nec

est positiua vilitas seu fru

ctus veniens ex dicta laxi

tate: s. est velut occasio

signū ad qd nā inspiciens

non multū curauit aut co

nata est fortificare iunctu

ram adiutorij cū spatula:

imo laxas eas fecit. Juxta

illud Gal. 2. de vti. pū. c. 15.

Que nō s. pūmū est arti

cūlano seu raro qdē fuit

motus opans vt plurimū

vero aut oīno existens in

ocio aut abigvioletia mo

ta laxā gdes et ipsoz offus

habet cōpōitionē: adduc

autē magis membranarū

que circa ea.

De adiutorij vero 22. I.

C. In hac pte. 3. tāgū pin.

.4. ligamēta amplectentia

iuncturam adiutorij cum

spatula. Et primo dicit qd

.4. ligamēta amplectunt

iuncturā adiutorij. Scdo

dicit qd pūmū eor est la

tum pānculāre circū

dans dictam iuncturaz h

cut oēs alie iuncturę circū

dantur a suo proprio pā

niculo. Et de isto ligamē

to dicit Gal. tria. Primum

est qd cōtur ex labijs cōca

uitatis spatule. Scdm est qd totū pertrāsit in circuitu articuli seu iuncturę adiu

torij et spatule. Tertio est qd implantat ad principū capitis adiutorij. Att. n.

13. de vti. pū. c. 12. Ampla igit colligatio que membranosa oibus articulis epi

st sit explantat quidem ex labijs cōcanuitatis que est in omoplate. Tota autem

percurrentis in circuitu articuloz ad principū implantat capitis vlnę. Tertio

dicit pin. qd duo alia ligamenta ex dictis quattuor descendunt. i. nascunt ex

ditamento ossis sili rostro cornū. Quarto dicit qd pūmū ex his duobus habet

extremitates extensas ad modū pānculi et circūdat expremitates adiutorij

Quinto dicit qd scd ex his est manus et duritia descendens pariter cū quarto

ligamento in tenuitate. i. cōcanuitatē pparatā et ambobus: et hoc quartus

ligamentū descendit et. i. cōtur ab additamento rostrali sicut de scdo et tertio di

ctus est. Sexto dicit qd figura duor vlnioz ligamentor trahit ad latitudines

et pte qū tangit adiutorij. Septimo dicit qd duo vlnia ligamenta solent

occultari sub adiutorio et continuari musculis qui sunt extēsi in pte ipsius

interiore. Attende pmo qd sup tribus vlniis ligamentis seu colligatiōis

bis Gal. in duobus considerat a principe. Primum quidem in figura eor. Att. enī

Gal. 13. de vili. pū. c. 12. loquens de his. Aliarū vero trium due quiddē certū

dinaliter sunt rotunde sicut nerui. Ampla vero parim tertia. Secundo in lo

co originis ipsor. Att. n. ibi Gal. Explantat aut prima gdem ex fine ancho

risomīs apophyseos. i. explantatiōis. Scda vero que est maior illa et collo

omoplate pū illam maxime partem vbi superiacentis ei cōcanuitatis cūm

est altissimū. Reliqua vero tertia ex eadē quiddē cū scda regione explantat

Attende .2. qd tertium ligamentum dictorū .4. habet cōcanuitatē sibi ppa

ratam et sue magnitudini cōrespondētē in supior et anteriori parte capitis

adiutorij. Juxta illud Gal. c. statim allegato. Hūic igit caput brachij ascensum

infallacē pbeet tū magnā in supioribus et anterioribus partibus habentem

cōcanuitatem descendēti incisioni ample similem quantū magna est ipsa col

ligatio. Et hanc cōcanuitatem intelligit hic pin. per tenuitatem. Attende

tertio qd pū Gal. ligamentum vlnioz trium subexplantatur ex eadem re

tes offium affeſſid medias & extremas ibi] *¶* nuncq; vero] Quarto de differ
rentia figurarum offium affeſſid ibi] *¶* Superius vero]

¶ In prima parte que eſt preſens textus dicit primo qd affeſſid eſt compo
ſitum ex duobus offibus inuicem pñiciſim longitudinibus: hec uero eſt uo
cantur focalia. Secundo dicit qd ſuperius facile tendens uerſus pollicem eſt
ſubtilius & uocat focal ſuperius. Tercio dicit qd inferius facile tendens uerſus

Sſebid⁹ ex duo⁹
bus offib⁹ in longitudine pium
ctis ē cōpoſitū: ⁊ vocat^r focilla.
Superius vero ex eis quod ad pollicē
tendit eſt ſubtilius et vocatur focile ſu-
per⁹. Et inferius ex eis quod vadit ad
auricularem eſt groſſius: quoniam eſt
deferens ⁊ vocatur focile inferius.
¶ Superioꝛis autem focilis iuuamentū
eſt q⁹ per ipſum eſt morus aſſebid
ad ſe torquendus ⁊ reſpiciandū. Et in
inferioꝛis focilis iuuamentuſ eſt v^t per
ipſum fit morus aſſebid ad conſtringen-
dum ⁊ dilatandū. ¶ Cuiuſq⁹ vero eo-
rum mediū attenuatū fuit: quoniam
groſſitudine nō indigent propter illud
quod ex muſculus groſſis ſuper ipſa iac-
cet. Et ipſorum duo extrema ingroſſa-
ta fuerunt propterea q⁹ ſuper ipſa multa
ligamentorum origo eſt eis neceſſa-
ria: quia frequenter eis accidunt verbe-
ra ⁊ ꝑcuſſiões fortes cū mot⁹ eſt iūctū-
rarū ⁊ propterea q⁹ carne denudantur
⁊ muſculis. ¶ Superius⁹ vero focile eſt
torſū qū veniat a ꝑre domeſtica paululū
torſioꝛe ⁊ ad ꝑꝛē ſileſtre qūbſolū fiat.

digni arriuerunt et gra-
 uis lipiori. Et ca pūisus
 q̄ potat & fuitur foetis
 superius. Nam oculo
 rebus odire plementi
 spūis & potat foetis in
 dicit & aschid & aliter
 nota arabica idem signi-
 fica pūi partem offas
 q̄ est a cubito vsq; ad pa-
 lliū manū. Et hoc par-
 ti offa cōponit & q̄ dicit
 oblique que dicitur aru-
 dines q̄ sunt leuē & cō-
 uia a dimittit arū dines
 dicitur foetis pūisus
 mediam vsq; ad uen-
 tritatem ad fuliginem va-
 ginā. Et dicitur ab Zuer
 ro pūis collect. c. 4. d.
 aschid ad aschid ad
 adiutor. Et c. 4. lib. se-
 vii. pū. foetis inferius vo-
 cat brachy appropriat
 & supino herida & heri-
 do. Et dicitur. q̄ uoe fa-
 cie funt arū dines cū q̄
 sit nisi ueniū aditus: q̄
 opotuit fuisse & uillosi
 si rimonis p̄ & incuru-
 eunt & fere firmi & in-
 uelociter dilecēnt & in-
 herēbus moribus. Nō
 sufficite q̄tū uia mictu
 firmi: foetis tū tū m-
 pūi: plures facit funt in-
 curu & cō. Et dicitur.

[illegible]

Sfehld ꝛc. ¶ In hoc capitulo agit primo princeps de numero nomine ꝛ differentia offiū asfehld abinuicem in loco ꝛ substantia. Secundo de inuuentis vtriusq; offiū asfehld [ibi] Superioris autem, facilius [Tercio] de differentia inter par

Et Cypino eccl. Cuius hac pte quarta dicit pmo qd facile lupus est tortu-
se figure qm veniat paululu tortuose a parte domestica. i. qm incipiat sua tortuos-
itas a pte interiori z fiat gibbosus ad prem silicifre. i. declinet sua tortuositas z
terminetur in parte exteriori. Et vilitas huius tortuositatis est bonitas prepa-
rationis ad motum torquendi. i. ad motum brachij circularis seu giratum.

Tel refer hoc participij conjuncta ad tangibilia vt sit sensus q tangibilia quasi cōiuncta bene applicantur digitis apud concursus. i. dūz cōiuncti digiti. De duobus primis horum dicit. S. primo de vii. parti. c. 13. Ad hec etiam natura ingeniaria est carnis generatione quas exterioribus qdēz pūbus offiis supermutare non egebat. supflūz. n. ita onus esset. Intrinsicia vero omnib⁹ subnutriuit vt quando aliquid debet apprehendere circulariter mollior s⁹ cōsistentiam existens et suauiter cedens eis que appropinquant conigat offiis crāredinem. i. implicabilem dūriciem. Est enim cranum contrariū visū. cō. Et tendē tamen primo q in partibus interioribus digitorū in directo iuncturam non est caro multiplicata: sed in intermedio earum. Primo quia articuli non indigebant vt ossa cū sint plicabiles: et cedere possit curis occurrentibus. Secundo quia caro illic multiplicata motus impediret tam sua gravitate q replēdo iuncturas. Iuxta illud Gal. capi. nunc allegato. Et ppter ea in ipso quidē articulo valde modicam: plurimā autem in partibus que sunt inter articulos fecit. Itēq. n. indigebat aliquis articuloz simili ossibus adiutorio cū fieri natus sit. Et adhuc cum eo q nullam cōmoditatem eis preberet inpediret motū: tum grauius in superflua: tam etiam eam que interius est spaciōsitatem claudens. Et tēde secundo q caro ordinata est in la teribus digitorum nati vt possit replere regiones vacuas intermedias: quia circa loca iuncturarum oportuit ossa equaliter ingrossari. Relinquerentur ergo loca vacua i intermedio iuncturarum a latere si non esset caro replens. Iuxta illud Gal. capi. nunc allegato. Adnasci autē fecit iam et in lateribus digitorum tantam quantā replere deberet eorum intermedias regiones vacuas vt exinde manus non solum vt diuisum in multa organum: sed et omni intermedia regio tota constingeretur a carne vt est quod liquidum in corpore autem caro existens in extremitatibus digitorum iunat ad apprehensionem igitur neqz ex vngue simpliciter summittas digitum neqz ex carnis folia: s⁹ ex vtriusqz oportunitatem positionem accipientibus cōposita est. Et arneum enim ipsum in vtriusqz flexitur partibus: quarū summittas venari debebat: vngue vero ab extra vt firmamentum eis opponitur: mollia. n. corpora solia carnis ipsorum partibus apprehendunt que nō sunt dura propter hoc: quia carnis naturam pellunt et molestant non possunt comprehendere abiqz vnguib⁹ firmamento enim tunc eget caro respecta. Iurū autem ipso vnguib⁹ solis non erat possibile apprehendere aliqua talium: dure. n. existentes a vris prompte laborentur. S. Gal.

Et tūtamē in anemil plus carnis positum fuit vt bene apud concursus quasi conjuncta applicantur. Et in medius quidem ex longioribus factus fuit iuncturis. Et postea annularis: deinde index. Et postea articularis. Ideo vi ipso rum extremitates apud comprehensionem equeuntur et non remaneat aptio: et cum hoc vt digiti et planta super totum dum concauentur cum colligitor.

Pollex vero omnium digitorum in sticia existit qui si non in suo ponetur loco eius iuuantem destrueret. Si. n. intus in planta poneretur plurimū operationum quas per plantam habemus

manus iūte versus auriculares bene clauderent: sed versus indices non: qz nō haberet ibi cooperimentū et velut clausus a pollicibus sicut hnt postius pollicibus vbi nūc sunt. Quinto dicit: hoc qdēz remonius existit. i. pollex: tuatus vbi nūc est distantior ē ab aliis digitis qz si esset alibi locatus et spālter qz si allegaret pectini: vel exone q hoc quidē. i. pollicem situari vbi nūc est remonius est ab oi impedimento actionū manū et digitorum: vel exone sic q hoc quidem. i. manus peruenire ad tenendum aliquid est remonius idē longius vel distāius se extendit pollice locato vbi nūc est qz ipso alibi locato preteritū in pectine. Et causas subdit: quia mā si retro poneretur pollex sicut nūc positus est et pollex non alligaretur pectini: longitudo. i. distantia inter pollicem et alios digitos non conuigilaretur. i. minoaretur aut abbreviaretur. Cum ergo alij quatuor digiti rem aliquam ab vna parte comprehenderent et pollex ab alia parte adiunaret: possibile esset vt planta rem magnā comprehenderet: et pollex ab alia parte esset: sicut applicās illud quod plantā constingit et tenet et auricularis: et annularis sicut cooperitorij posterius.

pliano siue pellens extendendo se supra pugnam illud quod palma tenet et constingit et auricularis et annularis essent sicut cooperitorij posterius seu inferius. Attēde hic primo q sub clausuris verbis hanc de pollice sententiam exprimit pū. 14. aialium ca. 2. dicens. Pollex reficit omnes digitos et si esset in medio fonee palme neceret: et si esset cōfusus in tenuitate manus dāficaret coniunctionem manū cum adinuerat ad aliquid frangendum: non fuit adunatus. s. cum pectine ne faceret angustias. Et quando. 4. digitū occupant aliquam rem et pollex supinatur supra eandem rem tunc poterit magna res deprehendi a manu et auricularis et medius sunt qz cooptia fieri. Attēde. 2. q pollex man⁹ nō fuit positus in eodē ordine vel acie ea de qz alij. 4. digitis sic in pede ponit: pp b qz manus est infirmā apprehensio: et pōs fionis. Delius etiam apprehendit manus pollice appōsito quattuor: alios digitos et se melius firmat pōs omnibus digitis eius in eodem ordine collocatis. Iuxta illud S. 1. de iunamē. capi. 2. Et modo reuertamur ad digitos et dicamus q pollex non fuit positus in vna acie eius qz digitus digitus sicut in pede quoniam pōs est instrumentū ad ambulandū et manus est infirmā ad retinendū. Quare digitū pedis positi fuerunt in vna acie vt sint magis firmi superterram. Et pollex in manu fuit oppositus quattuor digitis vt sit conuenientiō retentiō modis diuersis. Et tēde tertio q h pollex locatus in medio ram: scēte a pte interiori magis indifferenter et directe respiciet certos digitos s. m. oppositiones: natura tamen ibidem ipsum non collocauit ne impediret operationes: quas operamus cū domestico palmetam per vnam manū qz per am/bas simul: per vnam manū vt est ludus palme: per ambas simul vt malagare aliquid cū manibus et ducere ad formas rotundam sicut cū facimus sphaera de niue vel torcellos de indico. Iuxta illud S. 1. de iunamē. capi. 2. Et non fuit eius positio in medio loco domestici rascete ne corrūperet operationes quas nos operamur in domestico palme tam per vnas palmā qz per duas simul. Et tēde. 4. q cū necessarii sit pollicis manus digitis alij opponi et nō possit cōuenienter locari in medio palme propter eam dīctam necessarium est vt col/locetur in altero laterum. i. vel versus indicē vel versus auriculares: sed versus indicem collocatur aptius: qz tūc vna manus directe sunt oppositae et possunt rotundari et simul iungi comprehendendo aliquid cū pfecta clausura vndiqz. Inferius enim clauduntur ab auricularibus coniunctis et superius a pollicibus supra pugnam constrixis. Iuxta illud Gal. secundo de vii. parti. ca. 7. Duplici autem existente ea que ē transuerso positione vel versus parū dīgitum vel versus indicem rationale fuit ipsum versus indicem locari. Et dīgnū enim adiunices ita debebant manus altero autē nullo modo: et adhuc s. m. vltimas flexiones digitorum nullam reliquit regionem vacuam. Inder vero parnam indigentem manifeste velut superappositione quadaz magno digito. Attēde quinto q nā non articulat panum pollicis os cum pectine sicut prima ossa aliorū digitorū: sed cum vno ossium rascete pectico primo: quia nimis parua esset distantia inter ipsum et indices. Secundo si ita articulat deterrus ageret pollex cum indicē et vnoquoqz aliorū digitorū: et maxime in comprehendendo aliquid circulariter. Iuxta illud Gal. capitū. lo nunc dīcto. Quia igitur in hoc loco maxime decessu fuit situari magnus digitum primam eius adem propinquo carpi articulatū offi. Si enim alij cum rum que post carpum collocati: parua vngz esset ei que apud indices distātia. Hoc autem si fuisset factum deterrus vngz ageret cum illo. Deterrus autem similiter et cum vnoquoqz aliorū. Deterrus autem adhuc magis in comprehendendo s. m. circulum aliquid. In omnibus enim pectinis sufficit vt vultas sumitur longitudine distantie: hec Salenus. Attēde sexto q ad operationes debitas humanis manibus quinquarius digitorum numerus est necessarius inter quos pollex dignitate preeminet et necessitate: post ea in dēz et medius: deinde annularis et auricularis. Iuxta illud Galeni primo de vilitate particularum capitulo vigesimo secundo. Si essent pauciores indigētiū vngz multi actum fierent: pluribus autem in nullo indigētiū. Quoniam autem si pauciores essent fore multā actum nocerent: dīces facilius singulorum pertransiens sermonē. Adhuc nāqz peruenit omnes vngz per/riscent pte: abiqz illo. n. alioz nullus pot bene aliqd agere. Reliquos vero index et medius sicut ordine sunt sēd post magnitudinē et vilitate sunt secūdi: proz. n. corporū oīum apprehensio et oē fere que firmates actiones: et si aliqd violentius opz agere oia his apparent egeat. Ille vero q est post medius et pūus minorz qdem habent alius vilitates. Apparet autē eoz vilitas manifeste in gbus s. m. circulum indigenus cōprehendere cōprehensibile. Si. n. humidus aut parvus fuerit sicut oīz digitos ipm fringendo vndiqz. Et in vilitissimus quidem est parvus velut superappositio aliqua aliorum s. m. Se cundam vero potentiam habet secundus: hec Salenus.

h **C**ontra autem dicitur. In hac parte dicitur primo per quod ossa digitorum fuerint inuicem articula vel articulata cum tenuitibus et pautibus intrinsecis. Et ad idam tenentem vel capitulum tenuitibus intrinsecis. Ita quidam se declarant per. 14. aliam dicens. Et tempore ossa digitorum ita se habent quod in uno est cocautas et in alio est additamentum et intrat additamentum pautat. Sed dicitur per inter has. Et tenentibus et pautibus est humor viscosus. Et 14. aliam dicitur. Et ingeniarum est in humiditate in illa cocautatate: quoniam non defecit et in fuit in motu. Et 15. dicitur per quod ligamenta foris sibi inuicem obmiantur et obpenderunt seu penderunt ossa digitorum. Quarto dicitur per panniculi cartilagineos. Duri velut cartilagineos obpenderunt et in fuit in motu. Et 15. dicitur per quod ossa minuta dicta sunt samina implet vacuitates que sunt in iuncturis ossi totum ut inde nicture fortiores fiant. Et attende hic primo quod modum iuncture ossi digitorum scripsit Gal. 1. de vi. pti. c. 15. dicens. Et rabilis autem est in bilominibus et modis articulatione. Et n. simpli. neque ut cōm. git ex tribus ossibus digitorum quilibet factus est sicut fenestrarum stolones. I. iuncture et articulos vni quilibet eminentias in pautibus ingredientibus. Et attende. 1. quod minutum nem iuncturam digitorum et cartilaginibus et viscoso phlegmate memorat ipse meto. dicens. Sed quoniam iternum et in ita infallacis pstructione periculuz erat motiones difficultas fieri et emittas ossi frangi: boni rursus adinuenit ad hoc nā auctilium cartilagine quidam prius subunges alterutrum ossi. Sub infundens aut supra cartilagineos velut oleus aliqd vinctuosus et viscosus humorum per quod facile mobilis simul et in cōtribilibus ois articulationi ossi facta est. Et attende. 3. quod articulationes digitorum quibus sunt parue: sunt in diligenter canate et in circuitu cononate marginibus et cartilaginibus vestite et ligamentis pantiularibus copulate. Tertia illud. 15. nūc allegato ca. 1. parue. n. sunt articulationes sicut diligenter canate. Subtilibus et in fuit in motu vndiqz cononate et cartilaginibus subtilibus tenuibus alternate et colligationibus membranis copulate. Et attende. 4. quod labia pautatis ossi digitorum sunt maiora ab extra. In dorso digitorum et minora interius: quod si interius essent magna phibere pfectas pstructionem digitorum ad interiora que sepe est necessaria. Et si exterius essent pua redderent iuncturas debiliores et non est necessarium digitorum multū flecti pua pferiora. Tertia illud. 15. nūc allegato. Et dicitur. 1. nullatenus esse labia ossi equaliaz sed ab extra quidam multo maiora: ab intra et minora maxima esse naturam in digitorum pstructione ingeniatum. Si. n. essent pua ab extra ultra vltimū et tensionem fieri concederet articulos. Si. n. essent pua ab extra ultra vltimū et vnaqz ad plurimum flecti: quare noceret vnaqz alterutrum extensionis. I. flectit autem aucterentia et flexiones multiformitatem: de saminis ossibus in fuit in motu quod impleant vacuitates iuncturarum cum dicitur. Et ca. nūc allegato. 15. si cōsideras ois ossis que sunt totum corpus ordinatōne inueneris eminentias equales semper suscipiuntur cocautibus et bene scio quod margini ubi apparet minores flecti. Si. n. magis ampla qd ossis pautas feret: latius vnaqz est et non firmus articulus. Si. n. pfectus dūcitur feret motus nulla reuerfio dūcitur et pculus est non pua eminentias ossis flecti aratas sicut neutrius flecti est hoc Gal. dicit ossa samina non implet vacuitates iuncturarum quas debet ingredi et capit ad ossis flecti pfecte vacuitates et erectas in circuitu iuncturarum postqz vni os in aliud est ingreffus. Et hoc notat. 1. de vi. pti. c. 15. dicens quod hoc ossa multis eoz qui sunt manus et pedes articuloz natura est opposita et in mapponit infallacis gratia.

De iunctura vnguis. Lapi. xxiii.
Aguis fuit propter
quatuor iunctura creatura.
Anū est v. carnis extremitatū. Digitorum podiū existat ne cū sup aliquas pferretur debilitet. Et aliud v. digitorum per eā res minutas possit capere. Et tertium v. p. eā valeat scalpere et mūdare. Et quartum v. qd sit arma. Tria v. p. omnia spē humane digitorum pueniūt. Et quartum ceteris animalibus. Et v. vnguis quidem

De iunctura ossium femoris. Capitulum. xxv.
Dram albauns
sunt duo ossa a dextris et a sinistris que in medio firma pntina tur iunctura. Et ipsa quidem sunt sicut omniū supiorum ossium fundamentum et portancia et in mutancia localiter inferiora. Et nūc quod qd aut ipsoz in quatuor diuidentur ptes. Illud qd est ad ptes silue ftes vocat albatafa: et os ilij. Et illud qd ē ad anteriora os vocat femoris. Et illud

De iunctura ossium femoris. Capitulum. xxv.
Dram albauns
sunt duo ossa a dextris et a sinistris que in medio firma pntina tur iunctura. Et ipsa quidem sunt sicut omniū supiorum ossium fundamentum et portancia et in mutancia localiter inferiora. Et nūc quod qd aut ipsoz in quatuor diuidentur ptes. Illud qd est ad ptes silue ftes vocat albatafa: et os ilij. Et illud qd ē ad anteriora os vocat femoris. Et illud

extremitas rotunda creata fuit propter illud quod scis. Et ipsa ex ossibus creata fuit lenibus et sub eis flecterentur que ipsam percutiunt ne scinderetur. Et vngues quidem create sunt semper crescentes propterea quod sunt apte ut fricentur et radantur.

De anatomia ossium femoris. Capitulum. xxv.
Dram albauns
sunt duo ossa a dextris et a sinistris que in medio firma pntina tur iunctura. Et ipsa quidem sunt sicut omniū supiorum ossium fundamentum et portancia et in mutancia localiter inferiora. Et nūc quod qd aut ipsoz in quatuor diuidentur ptes. Illud qd est ad ptes silue ftes vocat albatafa: et os ilij. Et illud qd ē ad anteriora os vocat femoris. Et illud

De anatomia ossium femoris. Capitulum. xxv.
Dram albauns
sunt duo ossa a dextris et a sinistris que in medio firma pntina tur iunctura. Et ipsa quidem sunt sicut omniū supiorum ossium fundamentum et portancia et in mutancia localiter inferiora. Et nūc quod qd aut ipsoz in quatuor diuidentur ptes. Illud qd est ad ptes silue ftes vocat albatafa: et os ilij. Et illud qd ē ad anteriora os vocat femoris. Et illud

De anatomia ossium femoris. Capitulum. xxv.
Dram albauns
sunt duo ossa a dextris et a sinistris que in medio firma pntina tur iunctura. Et ipsa quidem sunt sicut omniū supiorum ossium fundamentum et portancia et in mutancia localiter inferiora. Et nūc quod qd aut ipsoz in quatuor diuidentur ptes. Illud qd est ad ptes silue ftes vocat albatafa: et os ilij. Et illud qd ē ad anteriora os vocat femoris. Et illud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
575/D Vol. 1

semper eo fracto claudere id non convertere mox. Et quibusvis nalter crus
peruenit decente fit blandat. i. claudant oino: qm genti. Queniam fadem co
lum. i. cana coe non conficit oblique ad id qd extra abfecit propinq erit
qum alteri crus hoc fit fiat aliquid qdem regio officit nialibus qui sunt in tri
secus in regio maxime qe necessitate debentibus a multis qd aliquis nertis qui a
de:falli. nucha qui ad totas tibus disendunt: aliqua vero venit aliqua autē
aferat: aliqua vero ade.

De anatomia ossium cruris. Cap-
itulum .xxvij.

Rus est quēadmo
dum affebid ex duobus ossibus
compositum. Unum est maius

T Crus etiam habet gibbositate apud
partem siluestrem: postea apud extremi
tatem inferiorem habet gibbositate
aliam ad partem domesticam propterea
ut per eam melius sit statio. **E**t can-
na quidem maior equatur que pro co-
to est crus: et minor creata fuit qd coxa.
Et illud est quia propterea qd adiuncte
fuerunt res propter quas ei in magnitu-
dine fuit addendum: et hoc est scire qd

Cruso etiam habet gibbositate apud partem inferiorē: postea apud extremitatem inferiorem habet gibbositate aliam ad partem domesticam propterea vt per eam melior fit statio. **E**t e carina quidem maior equatur que pro certo est cruso: z minor creata fuit q̄z cora. Et illud est quia propterea q̄ adiuncte fuerunt res propter quas ei in magnitudine fuit addendum: z hoc est figere z

Rus est ꝛc. ¶ In hoc ca. primo agit princeps de nu-
mero ꝛ magnitudine ossium cruris. Secun-

do de hydra cruris & cā eius ibi | Crus enim habet globonates |
Tertio de equatione canne maioris & de cā quare crus est minus
coxa ibi | Et canna quidem maior equatur | Quarto de cā quare sunt tantus
duo ossa coxe & non plura neq; pauciora ibi | Quo autem cruris | Quinto de
ambra hūa canne minoris ibi | In canna preterea |

In prima parte dicitur quod cruce est coposita ex duobus omnibus sicut affectus
videtur para brachia a cubito vixit ad rascetas vixit illorum est maius i. grossius
longius et ipsius est domesticus i. in interiori parte vixit situatus et vocatur cuna ma/
na. Et aliud est minus i. gracilius et breuius: non puenit vixit ad coram:
imo ab ea breuiat. i. sua breuitate distat a coram: sed inferius pertingit vixit ad
latus ad quem pertendit vixit maius et vocatur cuna minor.

Crus zc.] Crura dicitur quod crus est gibbosus in parte siluestri id est extrinseca postea habet gibbositatem altam ad partem interiorem ut statio-
nar melior per hanc gibbositatem.

Et cāna rē. | Tñ tercia pte dicit primo q cāna maior: cruris equat. i.
equatū protendit a genu inferius: vel equat. i. ex equo iuncturaliter applicat
q infra pro certo est crus ita q cāna minor: non est nisi velut quoddam addita

mentu ad certas vultates. Secundo dicit q cana maior fuit creata minor q
cora: & ratio huius est q res propter quam crua debuit fieri minus cora vin
cit res propter quas crua debuit fieri maior: verbigrati: due sunt res pro
ppter quas crua debuit fieri maior q cana. Vnum est qd agere i fire care. Ad hoc

per quas crux deberet esse malus copā. Prima enī ingerit hanc nāt. Au voc
eniz inuat grossicies crurū & pedū: cuius rei signū est q̄ graciles habentes ti
bias cito fatigant stādo & nutare vident vel tremere tibijs. Secūda est de
cursu: q̄ si quis cito in corā trāit copio collū & caput & certus est

ferre totū qd est sup: crus. i. cor. & trunca corpore. & trunca
qd crus qto grossius est tanto melius sustinet illud qd portat sicut in trunci
arbor & fundamētis edificiorū manifeste appz. Et vna res est propter quam
arbor & fundamētis edificiorū corā ē facilitas ad motū & hec est magis quēiens in

tionem propter quod crux fuit facta qd figere & deferre: & ideo fuit factus mi-
nus: sed figere & deferre plus conueniunt intentioni ppter quas facta est coxa
qd facilius ad motum: ideo facta est maior.

¶ **Q**uo autē zē. | ¶ In quarta dicit q̄ duo ossa cruris sunt quantitas tepē
rata. i. numerus adequatus nō superfluous necq̄ diminutus instantū q̄ si vnu os
addere illis onusq̄ accideret de duricie seu de difficultate motus illud q̄d

accidit hñtibis elephantiam. i. additionē male carnis mo: pheatē vel iūon/ gre in tibijs ⁊ pedibus ⁊ varices. i. tibiāz venas tumefactas ⁊ repletas sangui

[Faint bleed-through from the reverse side of the page]

ne melancholicos: si vnius tolkeret de duobus offibus cruris accideret ei de
debilitate s duritie len diffcultate motus et de potentia potandū illud quod
est supra ipsum quod accidet habebimus a natura cruris subtilia et propter li
carnia maior quod propter de cruro fuit infirmata s fortificata cū cāna minore.
Et cāna cāda ē. Et cū s. dicit q cāna minor cruris vltra iuueniētus quod
propter infirmatā cānam maiorem habet alia duō iuueniētus. Quocum

deferre quod est supra ipsius. Et res propter quam fuit addendum ei in paruitate: ꝛ bec est facilitas ad motum. Et res secunda magis conueniens fuit intentioni pro qua crura fuit factum: fuit factum minus: ꝛ res prima intentioni pro qua crura fuit corpa: fuit facta maior. ¶ **B**us autem cruris ossa quantitas sunt epata adeo qd si vnus os adderet accideret de vuriæ motus illud quod accidit habenti elephantiam ꝛ varices. Et si vnus minueret accideret de debilitate ꝛ vuriæ motus ꝛ de impotentia deferendi illud quod est supra ipsum illud quod accidit habentibus de natura subtilis. Et propter hoc totum sustentatus fuit ꝛ fortius factus est cum canna minore. ¶ **I**n canna præterea minore alia existunt iuuamenta sicut nervos ꝛ venas que sunt inter eas cooperire ꝛ cõmunitas canne minoris in iuctura pedis: vt velox ꝛ fortis fiat iunctura dilatationis ꝛ tensionis.

na principaliter efficiens ad actus format particulas sub figuris numeri. Magnitudo et subtilis contentio debet ad actus. Et inde est qd nec fecit crus nil nisi copta. Fuxta illud Saleni nunc tunc capto. Qm enim potari id quod superiacet oportebat ab eo quod id subire et fortius simul z rationis rationabile fuit esse quod subiacet ficut in columbis z muris habz z domibus z turribus. Quia vero mouere quideb debet quod superiacet moueri vero ab eo id qd inferius maius tursus z fortius simul rationabile fuit esse quod supia fuit in vlna habet z brachio z summa manu. Itaqz quoniam z tibia ad bene qui dem portandum crus melius erat fieri maiorem: ut autem moueretur facili ter minorem z erat necessarium alterum eligere cum anibo conuenire no po sent rationabile fuit eligere quidem quod vilius: negligere vero no alterum omni pariam: sed cum esset organus ambulatiois gania factus fuitqz ad mo rum promptioe constructio loci et vtilior id onestate firmatione que ad in fal lantem. Propterea igitur minorem quidem fecit cruri tibiam: non tamen in tantum deficientem ut non posset infallaciter id portare tibie abec Saleni. Et Attende tertio qd natura gracilius ossa crurium ut crura inde leuius esse depreto eorum extremis que grossa esse oportuit z ab eis explantatione esse depreto ad forscitationem iuncturam. Fuxta illud Saleni nunc otero capto. Ut etiam esse dicere quin desuper quide est z ab inferius germinum quos po ducere erat melius duobus articulis adiacentibus: ipsum autem quod non fecit nate totum tibiam eo gracile facere. Et Sed quereb aliquid: autem quod non fecit nate crura esse et esse vnice ita magno fuit vitiu. Nam a fualit iunctae ens for tior esset. Respon. Ter Saleni nunc vitiu. Item illud Saleni. Si autem scilicet vni magnum eo sibi adiacentibus musculis et vasa z musculis inculcatis crurum possit esse z sic grossum z officile. portabile fecisset vniuersum collum. Et Attende quarto qd Saleni tertio de vilitate particularum capitulo. 14. ad motum per declinatione ad contrarium dicens. Quoniam autem z tibia magnitudo ad certam cōueniensuritate accedit per respectu ad eam que crura et que pedis vbi ad velocitatem motus aciem fit preparata z nihil nocere ad firmationis infallacis: et vbi que motus per varices aut aliquid similiu sunt extenitate euidenter vtiqz dices. Ambubus enim grossior decencie facta est propter superfluum grauedinem impedita facili ter velocitatem motus. Ambubus autem plurimum impedita facili ter et celeritatem z cadu ti z maxime cito moueri elegerunt. Et Attende quinto qd prima z principiot vilitas, canne minora esse conueniret quoniam maiori ad iuncturam cum pede. Secunda est defendere maiorem z venas inter cannas fossas. Tertia est forti ficare cannam maiorem in sustentatione superiorem. Fuxta illud Saleni tertio de vilitate particularum capitulo. 15. Prima igitur vilitas est a firmatio ne que ad asfragallum id est eo medium inter calcaneum z crus. Altera autem vilitas perone est hec: quia appoista est vbi maxime ab extorione incidenti bus debebant ledi omnia vasa z musculi qui sunt fm rdniam. Tertia autem vilitas quoniam fm id quod extra est caput: cruris vbi tibia potat ibi suffiri. Nam ad infallaciam simul z firmationem non parum conferit. Et Attende se cundo qd canna minor: cruris differit in hoc a minori scilicet brachij qd facile nunc particularum fm vtiqz ipsius extremitatem: scilicet cum auditorio et vna par te z cum rasceta et alia. Sed canna minor: tricaritur fm vnicam ipsius extre mitatem scilicet inferiorem: z hoc ideo est qd brachium extense apprehensio nem omnium pluribus iuncturis eget z motibus qd tibia que est organum fir mationis z ambulationis. Fuxta illud Saleni tertio de vilitate particularum capitulo decimo quarto. z Attende igitur est quoniam multum ab eis confuctio perone ab ea que heretidez quoniam bene natura vbi nihil vbi debebat esse ambulatiois organis et multitudine articuloium ibi com positione ossium immobiles operata est omni pariam. Nam promptissima quiescentis motuum apprehensiois organis firmationis vero infallaciam ambu lationis est commo dicio.

ras et inaequales. Quarto dicit iam fuisse scitum qd circū dare et retinere. Cap. comprehendere melius sunt euz organo cuius numerus offium est maior: et bene stare et bene posse sustinere corpus melius fit cum organo quod est paucioris offium et maioris quantitatis.

¶ **¶** Medio vero est. ¶ In septima particula dicit qd pecten pedis fuit creatus ex offibus quinq; ut quilibet digitorum pedis continetur os vnius pecunie:

et fuerit omnes quinq; digiti pedis in vna acie positi: et non fuit in eis posset vel vel alius posset ex op postro alioquin digitorum sicut in manu: quia firmi- tudo fuit magis necessaria pedibus q; comprehendens et circū daretur: quod scilicet comprehendere et circū dare fuit necessarium in offibus manus: et ideo digiti manus non sunt in eadem acie sed pollex alijs est oppositus.

¶ **¶** Quintus autem est. ¶ In octava dicit qd quilibet digitorum pedis preter pollicem constat ex tribus offibus: pollex autem ex duobus tantum. ¶ Attendit de primo qd cabab et alcabab sunt nomina arabica idem significantia: et in vno nomine dicitur expositum sic alcabab duo id est due canille: sed hic aliter accipiuntur: scilicet ut significant os medium inter duas cannas cruris et os calcanei: et hoc os medium vocatur a Salieno libro de vilitate particularium astragalus: libro 4. de inuamentis membris cabab sicut hic. ¶ Attendit de secundo qd cabab est in figura simile nodo basile superius et antierius et posterius rotundum: superius rotundum ingredi- tur concavitates diarium cannam cruris et articulat cum eis articulo seu iunctura per quem fit motus pedis: ideo dicitur os nobilius seu principalis in motu pedis: scilicet cal- caneus est principalis in fixione. Juxta illud Salieni tertio de vilitate parti- cularum capitulo quinto. ¶ Attendit ergo ex his astragalus quidem principa- lissimum esse pertinentium ad motum pedis offium: calcaneus autem eorum que ad fixationem. Propterea ergo illum quidem vndiq; ad circiferentias quasdam idem rotunditates definire decebat. Illud autem leue esse ad inle- ruius immobile maxime et recte firmum adiacentia ossa. Sed antierius: rotun- ditas alcabab ingreditur concavitatem ossis navicularis: posterius autem red- dit qd os alcabab minus passibile ab extrinsecis occurrentibus. ¶ Attendit ter- tio qd os navicularis seu naviforme concavitatum est tam posterius qd antierius ad inle- ruius: inde sortitur nomen et concavitatem ipsius posterio- rem ingreditur rotunditas ossis alcabab. Sed antierius ipsius concavitatem sub- intrant rotunditates trum offium rascere pedis. Juxta illud Salieni tertio de vilitate particularium capitulo quinto. Reliqua vero tria ossa ascendunt supra per cubos id est latera naviformis ossis. Hoc autem rursus ascendit ca- put astragali. ¶ Attendit quarto qd os simile decio et est quasi fertile: vocatur a Salie- no tertio de vilitate parti- cularum os cubiforme: id est habens formam cubi: scilicet sex costas: et ab eodem tertio de inuamentis membris vocatur he- ragonus ab heza grece quod est sex: et gonos quod est quatuor: istud os est in eadem acie cum tribus alijs offibus rascere pedis: et est fixatum in parte si- nistri sui exteriori: articulat antierius cum ossis calcanei sic qd eius gib- bositas intrat concavitatem extremitatis anterioris calcanei. Juxta illud Sa- lienii tertio de vilitate particularium capitulo quinto. ¶ Attendit quinto qd os calcanei est maximum offium pedis directum et immediate suppositum offi- bus alcabab et naviculari: potestas antierius vsq; ad rascetam vbi copulatur offi grandiniformi: licet alcabab sit magne quantitatis: ipso tamen maius est os calcanei et medium ipso: sed etiam crure sui extremitatem cruris inferioris. Juxta illud Salieni tertio de vilitate particularium capitulo quinto. ¶ Quin- etiam qd magnitudine multum excedere oportebat id scilicet os calcanei: non alia solum: sed etiam ipsi astragalum: quāvis enim et hoc os magni sit seu maximo offibus superius articulat: non parum vero ad id quod ante- faciens appropinquat id est plantationem vbi coordinatur naviformi. Sed cū hoc multo maius est eo calcanei: vnde et super excedit non solum astraga- lum: sed etiam ipsam tibiam: ad id quod ante vsq; plurimum procedit et lā- titudini amplitudinem id est latitudinem proportionaliter habet: et hinc ambo- bus profunditatem: subiacet enim rectitudini tibie et fere ipsam totam solum hoc portat: per hanc crura id est coram: per hoc superiacens corpus et na- rime quando salire voluerimus aut maxime progredi. Ad magnitudinem ergo dignas eidem oportuit propter hoc inesse offi calcanei: aut nequaquā commin- set ei pondera ita magna. Sed quæret aliquis cum pes sit proprium instru- mentum fixionis et os calcanei sit maior offium pedis et nobilius in figendo: quare non immediate fuit coniunctum cruri. Dic qd quia oportet pedes mul- tipliciter moveri necessaria fuit laxitas iuncture pedis cum crure: et os cal- canei gratia fixationis seu fixionis et sustentationis corporis factum fuit hu- iusmodi laxitas non conveniebat ei: ideo postum fuit alcabab medius inter crura et calcaneus: Juxta illud Salieni tertio de vilitate particularium capitulo quinto. ¶ Attendit sexto qd os calcanei non fallacem et erran- tem est scilicet calcaneo fieri. Sed si quidem perone et tibie id est canne mino- ri et maiori ordinaretur: omnino vtiq; esset infirmabilis et lague: hinc enim in- cipiens per maxime am debebat omnium que fin ipsum articulationes et mo- tionem habere: propter hoc ergo astragalus in medio locus est tibie et cal- canei. Sed rursus quæret quis cur calcaneus sit copulatus astragalo mobili et laxo iuncto quomodo stare poterit fixus et firmus. ¶ Respondet Salienius capi- tulo modo allegato dicens: sed quoniam omnino quidem huic scilicet astraga- lo coordinari oportebat calcaneum timens natura ne aliquem accipiens pro- pter vicinitatem motum ad firmitudinem infallaciam noceatur: primo quidem ut iam dictum est duas quasdam apophyses id est explantationes eius iuncta- ut ad illam concauitate. Deinde autem plurimas colligationes curas et car- tilaginosas tam amplas qd rotundas copulavit non astragalo solummodo: sed et alios offibus vnterius que adiacent vndiq; adaptans gratia custodiendi con- venientem fixationem. Hoc Salienius. ¶ Attendit sexto qd ad fortitudines fixionis et fixationis calcanei ultra causas dictas facit durities vehemens offis istius et cutis ei subiens. Juxta illud Salieni nunc dicto capitulo. Tabo

reret autem in his scilicet firmationibus omnibus sciens natura duram qd ex- vltime propriam eius scilicet calcanei substantiam operata est: duram autem et eam que octupius subterit eum ydoneas ad premollendū et perfolien- dum violentorum et durorum corporum inuasiones. ¶ Attendit septimo qd os calcanei grossum et latum existens in posteriori parte pedis omne proceden- do antierius stricis sit donec terminet sub forma cuspidis ad os grandino- sum: quia si fin ipsius gros- sicem et amplitudines pos- cederet ad anteriora tolle- ret concavitatem in iunctu- re pario pedis et vilitates eius. Juxta illud Salieni- tertio de vilitate particu- larum capitulo quarto. ¶ Nequaquā igit quæret ad- huc aliquis dicit calcanei propter quid apud pum- digitus abscedere apparet

magis: enim sicut erat recte grossum et ampli- tale manens ad anteriora pe- die extenditur quomodo vitiq; fieret in iunctura pario eius concava. Rando- nabiliter igitur hic multum eius grossitiei et amplitudinis absistit: et propter hoc ad parium digitus videtur extendi: ubi Salienius. Sed quia de vili- tamentis membrorum capitulo secundo asserit qd istud os antierius poten- sum spissius factum est: licet latitudo ipsius sit diminuta dicens: et propter hoc rectum fuit inspicari istud in isto loco cum diminutione latitudinis sue. ¶ Attendit octavo qd pes hominis est omnino dissimilis manus scdm par- tem ipsius posterio- rem arabice dictam arsi. que constat ex cabab ossis navicu- lant et calcaneo: nullum. n. h. ossium huius sibi simile in manu. Juxta illud Sa- lienii quarto de inuamentis membrorum capitulo secundo. ¶ Attendit autem pedis quod est eius extremum quod est offium sub crure quod est subter crura et eorum et eleuantur super ipsam recta elevatione est compositus ex tribus offi- bus scilicet cabab et alrip et illo quod dicit ab anatomico naviculari. Juxta er- go tria ossa iunctur in pede et non habent similitudinem in manu. ¶ Attendit Salienius. ¶ Attendit nono qd pes est finillius manus fin partes ipsius an- teriores: habet enim rascetam que tarsus vocatur a Salieno libro de vilita- te particularium: habet et cetum qui dicitur plantam ab eodem ibi: et digi- tos quinq; quemadmodum manus. Juxta illud Salieni tertio de vilitate parti- cularum capitulo tertio. Sed et id quod est simile carpo habuit quod voca- tur tarsus et id quod metacarpio quod a iunioribus medicis vocatur planti- et ipsos autem digitos digitis assimilantes sufficienter: beignit tres partes pe- dis sunt sicut ille que manus scilicet digiti tarsus plantus. ¶ Attendit decimo qd motus extensionis et flexionis pedis fit per iuncturas ossis alcabab euz dua- bus cannis cruris. ¶ Attendit motus pedis ad duo latera fit per iuncturas que in- ter alcabab et os naviculari. Juxta illud Salieni tertio de vilitate particula- rum: capitulo quinto. ¶ Etiam hoc scilicet extendere et flectere pedem super- rioris articulationis astragali opus quidem est et prone epiphysis id est duarum cannam cruris ex latitudine: dicebatur facere hoc autem scilicet ad la- tera transierit eius que apud naviforme. ¶ Attendit undecimo qd digiti pe- dum communicant cum digitis manuum in numero offium et articulis: ex- cepto pollice pedis cui sunt ossa duo tantum et duo articuli: sed digitus pedis popitum est esse sitos omnes in eadem coordinatione: et esse minores digitis manuum: propterea qd apprehensio fortis frequens et multiplex est manui ma- gis necessaria. Juxta illud Salieni tertio de vilitate particularium capitulo quarto. ¶ Propter hoc autem est et multitudo quinq; digitorum in pede scilicet sicut in manu et qui fin vnter quinq; eorum qui in ipso articulo numero: non tamen hoc scilicet in vna coordinatione situatos esse omnes: sed hoc pro- prium est pedibus sicut firmationis organis. Similiter autem et hoc scilicet mi- nores effici qd eos qui in manibus: hec ille. ¶ Attendit duodecimo qd pollex pedis factus est multo maior: comparatione ad alios digitos pedis qd sit pol- lex manus ad alios digitos eius: et ex duobus offibus duntaxat compositus est vti sit firmamentum medie partis pedis ab ante sicut et a posterio: bus cal- caneus. Juxta illud Salieni tertio de vilitate particularium capitulo quinto. ¶ Quoniam enim alta et concava debebat et intrinseca pars pedis rationabi- le fuit firmitudines infallaces alterutrisq; adiacere magnorum offiū. ¶ Re- tro quidem iam erat id quod calcanei: ab ante autem nisi ibi magnus digitus multo similis maior alius factus esset: ex duabus componeret aciebus: nul- la vtiq; esset sublimibus offibus infallacia. Quocirca primo quidem non est factus maior alius magnus qui in pede digitus quāto ille qui in manu factus est: sed multiplex. Secundo autem non ex tribus offibus sicut ille: et alij oēs: sed ex duobus. ¶ Et enī vti puto magnis eoz natura offibus pōnēdis ibi vitant dilaniare ea in multa et parva: hec Salienius.

¶ **¶** Jam de offibus est. ¶ In quarta parte dicit primo qd fermo suffi- cienti iam habuit est de offibus. Secundo dicit qd cum omnia ossa computa- ta fuerint inveniuntur ducenta et quadraginta octo sine firmamento que in iunctura digitorum inveniuntur: et sine offe simili laude littere grece quod in gutture solitariū inveniunt sub forma triangulari. Juxta illud principis summa secunda doctrine presentis: vnde cum capitulo. ¶ Tibi autem est epiglo- tis et coram ipsa est os triangulatum lauda vocatum: quod laudem litteram grecam significat: est ita A. ¶ Attendit primo qd solens medicine antea ex- vt Hippocras: Salienius: Rasis: Auenenna: Auerrope in hoc conveniunt qd ossa hominis sunt ducenta quadraginta octo. Sed in enumeratione eoz: par- ticulari deficiunt. Nam si recolleris ossa que numerat Rasis primo alman- socis inuenies nisi ducenta et quadraginta. Et si recolleris ossa que enu- merat Auerrope primo colligeris non inuenies nisi ducenta triginta octo: et ta- men asserunt qd sunt in summa ducenta et quadraginta octo. ¶ Attendit secū- do qd hominis ossa sic partibus corporis distributa sunt qd in capite sunt quin- quaginta octo: connumerato offe colatoz pro vno distincto ab offe parila- rit: in trunco corporis sunt sexaginta septem connumerato offe quod est in co- de: de quo tamen ait Auerrope primo colligeri: qd non est de numero ducento- rum quadraginta octo offium sicut nec os epiglottale. Et in brachijs et mani- bus sunt sexaginta duo: connumerato offe vno in rasceta vnter manus octo- octo principalibus: de quo prius dictum est antea: et scilicet qd potest no- miz inter ossa rascere numerari. Et in ribus et pedibus sunt sexaginta sicut ap- paret in sequenti figura sigillatim et distincte.

Offa capituli

Ossa capitis .ijc.

Ossa ceronale i
Ossa laude i
Ossa veruaria ij
Ossa petrosa ij
Ossa parillare i

Ossa colatorij ij
Ossa parie iij
Ossa mandibule superioris xij
Ossa mandibule inferioris ij
Dentes xxxij

Ossa trunci corporis lxxij
Spondiles vero x medio
se xxx
Ossa fircule ij
Ossa spatule ij
Ossa se x medio se xij
Ossa cordis i
Ossa thoracis viij
Ossa anche ij

Ossa magne manus dex
tre lxxij
Ossa iutorij i
Ossa fircule ij
Ossa fircule viij
Unum bis additum
Ossa pectinis iij
Ossa digitorum xv
Ossa idest .xxx. in fini
stro.

Ossa magni pedis dex
tri lxxij
Ossa coxe i
Ossa genu i
Ossa canne cruris
Alcabab i
Ossa naviculari i
Ossa calcanei i
Ossa fircule iij
Ossa pectinis i
Ossa digitorum xij
Ossa idest .xxx. in fini
stro.

Attende tertio q inter
ossa corporis humani prin
cipalia committer non nu
merantur duo ossa acularia que sunt retro post aurea qbus vt dicit princeps
capitulo nono summe sequenti oñuntur villi musculorum mandibulam in
seriem descendere facientiu. Neq ossa duo in vtraq spatula similia rostro
comia quibus vt ait princeps capitulo decimo oleo primo summe huius: ligatur
spatula cum fircula. Neq spine seu fimenia que retro sunt supra spondiles:
neq alia que sunt a lateribus spondilij: quoniam hec omnia sunt additamen
ta x vere partes ossium principalij. Neq ossa similia familia grana similia
que replent vacuitates iuncturarum: x sunt inter ossa digitorum manue vt ait
princeps capitulo primo summe istius: quia sunt ita minuta q vt numerari
possent nec magna ex eorum numeratione sequeretur vilitas. Neq ossa trian
gulatum lauda vocatum iacens super epiglottim a quo villi musculorum epi
glotti oñuntur: vt ait princeps capitulo vndecimo summe sequenti quia ip
sum solum existens nulli alteri ossum colligatur x est velut carilago: x licet
ita sit de ossa chondriformi propter dignitatem in quo est de principalibus nu
meratur. Neq ossa quadrilaterum ob eandem causam: de quo loquitur prin
ceps capitulo primo sen nona tercia dicens. Aligamata vero est caro panu
culosa annexa pallato sub vna pendens cooperiens caput canne: x supra gal
lamata est alpbabid idest excedens: x est ossa habens quatuor latera: duo supe
rius x duo inferius: x de ossa nihil aliud repperit: x crederem principem
per ipsum intelligi os laude quod est in gutture nisi esset q os laude dicit
est triangulatum: istud os quadrilaterum est. Et predictis clare patet quia
si numerus ossium: x si nolis inter ea commutare cordis orecipere potes
pro quibus os cozonale: quod interdum reperitur euidenter in duo diuisus
per medium est.

Explicit summa prima que est de ossibus.

Summa secunda doctrine quinte que est de musculis sunt .xxx. capitula.
Primum est sermo vniuersalis de nervis x musculis x chordis x ligamentis.

Quoniam motus .x. In hoc capitulo

causam creationis ligamenti x coniunctionis eius cum ner
uo. Secundo dat causam constructionis musculi: x pro
pterea q corpus. Tertio summarie recolligit partes compo
nentes musculum x vilitates ipsius: x huius summa.
C In prima parte premitur duo ex quibus concludit intentum. Primum
est q motus voluntarius in membris non fit nisi per virtutem motuam volu
tarie missam eis a cerebro: mediantibus nervis. Secundus est q non conue
niebat vt nervi qui pro certo sunt radices membrorum mobilis in motu pro
pter intentionem primam idest finem potissimam: gratia cuius nervi facti sunt
ostibus continuantur soli scilicet x sine medio. Et quoniam ita est propter
ostibus continuantur x extrahit ex ossibus rem similem nerno in sustin
ea deus egit misericorditer que vocatur connexio x ligamentum x ip
sa colore tenacitate x flexibilitate que vocatur connexio x ligamentum x ip
sa sunt iuncti ex nervo x effectus eius quod est in gutture nisi esset q os laude dicit
est triangulatum: istud os quadrilaterum est. Et predictis clare patet quia
si numerus ossium: x si nolis inter ea commutare cordis orecipere potes
pro quibus os cozonale: quod interdum reperitur euidenter in duo diuisus
per medium est.

Summe secunde doctrine quate que
est de musculis sunt .xxx. capitula.

Capitulum primum est sermo vniuer
salis de nervis musculis x chordis x li
gamentis.

Quoniam motus

voluntarius membris no
completur nisi virtute a ce
rebro eis mediantibus ner
uis aduenientes: x neq erat conueniens
vt nervi ostibus continuarentur qui pro
certo sunt membrorum nobilium radi
ces in motu propter intentiones primas:
quia ossa sunt dura x nervi sunt subtiles:
propterea misericorditer egit deus x ex
ostibus rem nervo similem extraxit que
connexio x ligamentum vocatur: x ipsas
nervo adiunxit x ex eis recte faciendo
quasi rem vna effecit. Et propterea
q corpus quod ex nervo x ligamento
componitur propter villi subtiles: quoni
am corporis nervi augmentum cum ad
membrum pervenit non est tantum q ab
ipsis corpore x grossicie cum est in suo

nervorum alia sunt que sunt fm essentiam: alia sunt que sunt per accidens.
Quod vero est fm essentiam est q cerebrum eis mediantibus omnibus aliis
membris iuvamentum prestat dando eis sensum x motum. Sed iuvamentu
quod est per accidens est ad hoc vt caro corroboretur x corpus fortius fiat.
C Et propterea q corpus est. C In secunda parte premitur duo ex qui
bus concludit intentum. Primum est q corpus compositum ex nervo x liga
mento est propter subtile sue gracile: quia augmentatio nervi cum pervenit
ad membrum non est tan

ortu remoueat tanta longinquitate de
qua sit curandum. Et eius corpus cum
est eius ortus est tantum quantum ipius
cerebri corpus x nucha x capitis con
cauitas x nervorum egressionem tolera
re possunt: tunc enim si nervi membro
rum motus affirmaretur ipso in sua cor
poritate possibili existibus x proprie
cum diuiduntur x partiuntur x ramifi
cantur in membris: x fit illud qd ex eis
vni accidit membro multo subtilius q
radix: x cum a suo principio x ortu elon
gantur: esset in hoc corruptio manife
sta. Sua igitur sapientia deus ipsum gu
bernauit grossiciem ei attribuendo: que
provenit propter corporis ex eis x liga
mento compositi villorum confusione:
quorum vacuitates carne implevit: et
hoc ipsum panniculo textit: et in ipsius
medio perpendicularem sicut megar
de substantia nervi posuit. Et huius
summa facta est membris ex nervo x liga
mento x eoz villis x carne impleta: x pa
niculo coopiente copositus. Et hoc qui
de membris est musculus. Et ipse est qui
colligitur trahit chordam que ex ner

magnitudinis requisite ad motus organo motus: x proprie cum nervi diuidu
tur idest scinduntur in plures nervos x partium idest diversis partibus me
brorum distribuntur x ramificantur idest ad instar ramorum sparguntur in
membris: x illud quod pervenit ex eis vni membro est multo subtilius q sit
radix nervi sen ipse nervus in sua origine: x proprie etiam cum nervi elongan
tur a suo principio x ortu vnde sunt debiliores esset corruptio manifesta si mo
tus membrorum per eos fieret ipso non ingrossatis per carnis admixtionem.
C Et duobus predictis insert princeps suam conclusionem principaliter hic
intendit dicens. Sua igitur sapientia deus gubernavit ipsos corpus compo
situm ex nervo x ligamento attribuendo ei grossiciem que provenit propter
confusionem idest permixtionem villorum corporis compositi ex nervo x li
gamento: quorum scilicet villorum vacuitates idest loca intermedia vni im
plevit carne x textit hoc ipsum idest cooperuit panniculo hoc totum compo
situm ex villis nervorum x ligamentorum x carne intermixta: x posuit in me
dio huius totius compositi perpendicularem idest velut lineam rectam sicut
megar idest chordam de substantia nervi. C Attend de primo q littera huius
secunde partis est intricata x difficilis propter suspensionem nimiam consue
ritonem: scilicet vsq ad partem illam. Et in hoc corpore manifestat: ideo
reducimus eam sicut proxiem ad non ita suspensam. Et si volueris hanc su
sensionem aliter clarificare ordina sic litteras. Et propterea q corpus quod
ex nervo x ligamento componitur propter villi subtiles: tunc si nervus mem
brorum motus affirmaretur ipso in sua corporitate possibili existibus esset
in hoc corruptio manifesta. Deinde redi ad exponendum clausulas iter postea.
Attend de secundo q in dictis principiis videtur hic esse contrarietas: nam
in nup expresse q corpus nervi est inanis cum pervenit ad membra q in suo or
tu in illa parte. Quoniam corpus nervi augmentum est ad membrum per
venit x. Et contrarius huius inuit ibi. Et fit illud qd ex eis accidit vni me
bro multo subtilius q radix. Sed ad istud dici potest q nervus in ortu suo pri
us exierit anfractus foraminum ossium gracilis: est aliquantulum ne ab os
sibus opprimatur qd ipsemet dum transiit dictos anfractus priusq diuida
tur in ramos: saltem vsq ad aliquem terminum: sicut limacia se dilatat cum
exierit a concha: sed per magnam elongationem ab eis ortu x diuisione: ma
noatur. Aliter potest dici q cum pervenit ad membra pro constitutione mus
culi spargitur in villorum ita sparsus paulo maior videtur. C Et dic q bec ne
gatiua nihil ponit corporis nervi augmenti cum ad membrum pervenit non
est tantum q ab ipsius corpore x grossicie cum est in suo ortu remoueat tan
ta longinquitate de qua sit curandum.

C Et huius summa facta est .x. C In tercia pte dicit primo q huius sum
ma idest aggregatio vel relectio dictarum partiu facta est membrum com
positum ex nervo x ligamento x villis eorum x carne impleta x panniculo
coopiente: hoc membrum est musculus. Secundo dicit q ipse musculus
quando colligitur idest in se contrahitur sic q incurtatur x ingrossatur: tunc
trahit chordas que composita est ex nervo x ligamento: illa scilicet corda que
transit ab eis nervis videlicet x ligamentis ad partem membrum quod debet
moveri: x colligitur hec chorda musculo collecto ad attrahendum membris.
Et cum dilatur musculus idest expanditur in longitudinem x gracilis: fit
lagatur chorda x elongatur membrum a musculo: scilicet versus quem pa
us fuerat attractum vel elongatur membrum idest musculus aut chorda lon
gio: redditur. C Attend hic primo q de partibus componentibus muscu
lum x complezione x officio eius sermo sufficiens habetur id primi
doctrina tercia capitulo secundo: x de villis eius capitulo primo vel vni
co doctrine presentis. C Attend secundo q pars prima et principalis

in omni musculo gratia cuius alie facte sunt et cui alie defuerunt est nervus si-
cut humor crystallinus est pars principalis oculi. Attendit tunc quod nervus
implantatur musculo vel in caput ipsius vel prope caput vel circa medium
eius: nunc autem circa caudas. Juxta illud Galeni septimo de virtute par-
ticularum cap. 4. Omnibus autem musculis aut ad ipsum caput implanta-
tur nervus a cerebro perducens: vel a dorsali id est nucha virtutem sensiti-
vum. Aut omnino
demum in aliqua par-
te sub capite sunt aut non
vltra medietatem ad fines
autem nihil: principis. II.
Que vero ad mediam re-
gionem musculi implanta-
ti sunt que per fragma-
tis ab hinc ad totum disse-
minata musculi ad medi-
um trahunt omnes villos
illas partes eius caput ope-
rantur hinc Galenus.

Attende quarto quod plu-
rimi musculorum habent
villos suos protendentes
longitudinem: sed in do-
sibus musculis villi sunt
obliqui. Juxta illud Galeni
in duodecimo de virtute
particularum cap. 3. quere-
tis: cur dorsales musculi
obliquos habent inulos. i.
villos cum sint recti et in
longitudines dorsi exten-
si: rarissime enim hoc natura
operatur nisi gratia alio-
rum precipue utilitatis: hec
Galenus. Et in musculo
extensibilis inter collas vil-
li protenduntur in latum
eius quod obliquitate si-
cut ait Galenus septimo
de virtute particularum ca-
pitulo nono. Attende
quinto quod in hoc communicant musculi qui movent partes quas movent medi-
tibus chondri: excepto musculo movent frontem et musculo moventibus sit-
perioribus palpebris in irasim. Juxta illud Galeni decimo de virtute parti-
cularum cap. 9. Omnibus autem motibus quibus electionem et organa pre-
parant natura et musculos: movent hi particulas per quosdam tenentes. i.
chordas ad ipsos implantatos. Ceterum Averroes secundo colligit aliter fen-
tit dicens. Sed in istis quibus non sunt ossa et non sunt ramificata et sunt
parva: musculi ipsi movent ea sine medio et ramificata moventur mediam
bus chordis que nascuntur ab extremitatibus eorum. Attende sexto quod eo
mune est omnibus musculis habere partes medias carnosas magis et extremas
nervosas exceptis musculis apertibus ossibus emittere chordas a caudis suis
exceptis temporibus musculis. Juxta illud Galeni decimo de virtute parti-
cularum cap. 5. manifestum igitur est quoniam partes hec musculorum. i. ape-
riuntur os in principio et in fine carnosissime vero in medio sunt: quod
in nullo alioz musculorum existit. Sicut neque hoc. scilicet in medio temporibus expla-
nari tenentes. i. chordas. Attende septimo quod omnis musculus partis vo-
luntarie movetur in flexionem et extensionem habet necessario musculus sibi
oppositus: ita quod nunc ab eodem musculo procedunt flexio et extensio. Jux-
ta illud Galeni decimo de virtute particularum cap. 9. Inter sum est autem
a nobis in libro de motibus musculorum. Quoniam omnes particule que mo-
ventur in flexione et extensione indigent ad minus musculis oppositis ad in-
veniendo quidem extendere: altero vero flexere potentes: utroque autem mo-
tus nullum musculum posse operari: eo quod omnino quidam ad seipsum trahit de
bentes moveri particularum: autem habet positionem unius existens.

Attende octavo quod quilibet musculus versus suum proprium principium tra-
hit particulas quas movet. Juxta illud Galeni de virtute parti-
cularum cap. 10. Aliter
nistrans enim est in libro de musculorum motu singulis versus proprium princi-
pium referre particulas: quare debentur ex necessitate. qui quidem de se im-
plantantur musculi superius movent eas: qui vero ab inferius incipiunt in se-
rius: in hoc autem et ad laterales eos qui ad alterutra motus operari.

De anatomia musculorum moventium ea que sunt in facie. Cap. ij.
De eo quod scitur
est quod musculi faciei sunt in nu-
merum membrorum mobilium que sunt
in facie sunt frons: et oculi: et palpe-
bre superiores: et maxilla in communita-
te cum labijs: et labia sola: et due narius
extremitates et mandibula inferior.

De anatomia musculorum fron-
tis. Capitulo. iij.
Rons autem per
musculum tenuis dilatatur pan-
nicularem movetur qui sub cute fron-
tis dilatatur: et cum ipsa adeo miscetur
donec sit quasi essentia cutis pars: et fiat

De anatomia musculorum moventium oculum. Capitulo. iij.
Usculi vero oculi
lum moventes sunt sex. Quor-
um quatuor in quatuor eius lateribus con-
sistunt: sursum et deorsum: et duo alim-
cheni. Unusquisque enim illorum ad suam
partem movet. Et sunt duo musculi ex-
transverso incedentes: qui in rotundi-
tatem movent. Ab oculo vero po-
sterius est musculus qui nervum conca-
vum quem post nominabimus sustentat
propterea quod cum eo commiscetur et con-

De anatomia musculorum moventium oculum. Capitulo. iij.
Usculi vero oculum
ceps de sex musculis moventibus oculum. Secundo de officio vel
operibus musculi sustentantis nervum opticum: Ab oculo vero i. tertio
de virtute vel pluralitate illius musculi: ibi. Et huius quidem. j.
a. In prima parte dicitur quod musculus moventes oculum sunt sex. Et quatuor
ex eis sunt in quatuor lateribus oculi: scilicet unus supra oculum: al-
ius infra: et duo alimcheni id est angulares: scilicet unus versus angulum ocu-
li interiore prope nasum: et alius versus angulum exterioris prope tempus.
Et quilibet horum musculorum movet oculum versus suam partem. Et vi-
tra quatuor dictos musculos sunt alij duo qui transverse incedunt et movent
oculum in rotunditatem.

De anatomia musculorum moventium oculum. Capitulo. iij.
Usculi vero oculum
b. Ab oculo vero zc. In secunda parte dicitur quod retro post oculum scilicet
in parte interiori est unus musculus qui sustentat nervum conca-
vum: videlicet opticum seu visum: qui post nominabimus: scilicet capitulo secundo
summe sequentibus: capitulo primo tertie sen tertij cap. Et ille musculus dicitur
turbolentare nervum opticum propterea quod miscetur cum eo et continuatur sibi
et prohibet

De anatomia musculorum moventium oculum. Capitulo. iij.
Usculi vero oculum
m. In hoc capitulo primo descri-
bitur principis musculi quo frons
movetur. Secundo dat causam quare caret chorda: ibi. Et mem-
bro i. Tertio tangit eius operationem et involutionem: ibi. Et huius quidem.
a. In prima parte dicitur quod frons movetur per musculos tenuem extensum

pannicularem. i. amplex panniculo: qui dilatatur sub cute frontis: et tantum
commiscetur vel incorporatur cum ipsa cute donec sit quasi pars essentia. sub
stantie cutis: et sit impossibile ipsius excoari a cute: et est unus solus.
b. Et membro zc. In secunda dicitur quod musculus frontis obuiat mem-
bro quod movetur per ipsam a chorda. Et causa huius est: quod membrum quod
movetur per hunc musculus est cutis dilatata lenis. Et non est bonus move-
re tale quale ipsum est per
chordam: quod diffinitur et
turpiter plicatur.
c. Et huius quidem zc. j.
In tertia dicitur quod opera-
tio musculi frontis est suo
motu elevare supercilia. Et
quandocumque etiam musculus
frontis et supercilia movat
ad claudendum oculum pro-
pter dimissionem. i. molissi-
cationes suarum virtutum: et
sui laxitatem id est relaxatio-
nem vel sangonem in ele-
vando supercilia: et talis di-
missio et laxitas inveniunt fo-
lent in somnolentia cui assi-
ciuntur vehementer deinde
rio somni. Attende primo
quod cutis frontis facta est
mobilis voluntarie ut co-
operetur ad perfectam ap-
ertionem et clausuram oculo-
rum. Juxta illud Galeni
vndecimo de virtute parti-
cularum capitulo decimo:
quatuor. Speri enim mul-
tum oportebat oculos cum
multa eorum que extra sunt
vni ipso consistere videre et
rursus frigi: et colligi clau-
so et circuitu aliter ab ob-
scuris circuli adiacentibus qui
timent aliquid altius ad-
versus eos. Ad ambas igitur
vires totam cutem
que circuli adiacet eis superius in fronte: similiter autem et eam que est inferius
in poma mobile spontanea natura fecit ut permutari extensa et rursus ad
seipsam duplicata aperire et claudere sufficeret oculos. Attende secundo quod
natura submisit cuti frontis musculos: quia sine musculo nihil volutarie mo-
veretur potest. Et produxit hunc subtilem: quod cutis movenda per eum est tenuis:
et natura solet magnitudinem musculi operari proportionaliter magnitudini
bus movendarum particularum. Juxta illud principio vndecimo de virtute
particularum capitulo decimo. Et enim eam que in frontem eum
quoniam quidem movetur inellus sunt dicitur: quoniam autem impossibile
est sine musculo inesse alicui particule motum qui in impetu scilicet subten-
per magnitudinem movendarum particularum movetur: proportionalem enim in
dit et musculosam quandam substantiam subtilem: proportionalem enim in
per magnitudinem movendarum particularum movetur: proportionalem enim in
Attende tertio quod cutis frontis et cutis palme et cutis plantae pedis in hoc co-
nvenit quod excoari nequeunt a sibi subiecta carne: sed differunt in hoc quod
cutis frontis est laxa: et alie non. Juxta illud Galeni nunc allegato capitulo. Sed
de ea que circa oculos cuti vniuntur preloso sermo fiebat superius dicens
nobis quoniam a subiecta carne non excoari: et quoniam hoc ipsum inest
intrinsicis partibus manuum et inferioribus pedum: sed illarum neutra est laxa
sicut ea que in frontem neque sensibilem motum habet seu neque gratia eiusdem
voluntatis facta talis. Attende quarto quod cutis frontis inest libere et moveri in
dilatationem et contractionem propterea quod laxa est et vni substantiam muscu-
lose et separata ab ossibus sibi subiectis per pannum tegentem ea non ad alios
eis sed coadunant per villos subiles. Juxta illud Galeni nunc allegato ca-
pitulo. Hec autem nisi laxa esset non posset moveri in electione: qualiter au-
tem hoc inest iam dictum. Subiecte quidem nature musculosae per totum vni-
ta est et pars eius est ea que est superficialis. Absoluta tamen est a subiecto
ossibus a circuli adiacet eis mediana dyastolae id est separata: neque coadunata
sed per subiles quosdam inulos id est villos coadunata. Attende quinto
quod licet musculus frontis non habeat chordam sed seipso moveat palpebras:
villos tamen habet incedentes secundum latitudinem frontis scilicet a superio-
eius ad inferius versus palpebras. Et propterea dixerunt chirurghi quod si flexio
debeat incisio in fronte propter apostema vel aliud non debet fieri in lon-
gitudinem frontis que est a tempore ad tempus neque in incisionem rugarum seu
plicaturarum frontis que in longitudinem protenduntur ut sit in alio mem-
bris: villi frontis sic luciderentur in eorum latitudinem et ita deciderent pars
cutis frontis et supercilia versus oculos prohibentes eos a perfecta apertione:
sed incisio si fiat in fronte in latitudinem frontis fieri.

De anatomia musculorum moventium oculum. Capitulo. iij.
Usculi vero oculum
ceps de sex musculis moventibus oculum. Secundo de officio vel
operibus musculi sustentantis nervum opticum: Ab oculo vero i. tertio
de virtute vel pluralitate illius musculi: ibi. Et huius quidem. j.
a. In prima parte dicitur quod musculus moventes oculum sunt sex. Et quatuor
ex eis sunt in quatuor lateribus oculi: scilicet unus supra oculum: al-
ius infra: et duo alimcheni id est angulares: scilicet unus versus angulum ocu-
li interiore prope nasum: et alius versus angulum exterioris prope tempus.
Et quilibet horum musculorum movet oculum versus suam partem. Et vi-
tra quatuor dictos musculos sunt alij duo qui transverse incedunt et movent
oculum in rotunditatem.

De anatomia musculorum moventium oculum. Capitulo. iij.
Usculi vero oculum
b. Ab oculo vero zc. In secunda parte dicitur quod retro post oculum scilicet
in parte interiori est unus musculus qui sustentat nervum conca-
vum: videlicet opticum seu visum: qui post nominabimus: scilicet capitulo secundo
summe sequentibus: capitulo primo tertie sen tertij cap. Et ille musculus dicitur
turbolentare nervum opticum propterea quod miscetur cum eo et continuatur sibi
et prohibet

De anatomia musculorum moventium oculum. Capitulo. iij.
Usculi vero oculum
m. In hoc capitulo primo descri-
bitur principis musculi quo frons
movetur. Secundo dat causam quare caret chorda: ibi. Et mem-
bro i. Tertio tangit eius operationem et involutionem: ibi. Et huius quidem.
a. In prima parte dicitur quod frons movetur per musculos tenuem extensum

et prohibet dictum nervum a relaxatione inducente aliohodā est passionem ex qua oculi egrediuntur propter hoc qd et cetera ipsi nervum a oculum cum inspicit attente aliquod visibile.

C Et bñus zc. In tertia parte dicit qd accidit de divisione pāniculū ligamētibus huius musculi posterioris aliquid vnde id est propter quod pervenit ad dubietatem in esse eius: vtrum sit unus vel plures. Alij enim anatomici tenent qd ē

unus: alij qd sunt duos alij qd sunt tres: et quicquid sit de hoc caput huius musculi non est nisi unus. Et attende primo qd qd visio fieri non potest nisi huius recta lineas a visibilibus ad oculum potensam creator ordinatur oculum voluntarie mobilis: in quatinus videremus non solum que sunt directe ante nos: sed et ea que sursum sunt et que deorsum: et que a dextris et a sinistris: Juxta illud Galieni. 10. de vti. part. ca. 8. Nō ex omni positione qd libet est visibile oculis: sicut audibile auribus. Nec enim ex obligato: ex positione: neq; ex superiori: ribus vel ab inferioribus: aliter nisi huius rectitudines pupille est videre oculis. Si igitur immobiles tota liter et huius rectitudines oculi omnipariam vtiq; videremus modicus. Propter hoc igitur ipsi potest vtiq; plurimum circumducit facilius mobiles operatus est: colgas: id est partem oculi anteriorem huius pupillam. Et idcirco maxime duo distantes facti sunt ab invicem digna ratione: quia altero nanq; sunt cecili illa que secus illius oculum non vident etiam si appropinquaverint. Et attende secundo qd qd motus oculi recti sunt quattuor: unus subalter supra unus a dextris alter a sinistris: et eorū quicquid sibi proprium requirit mensuram: ideo sunt ad hos musculi totidem deputati. Juxta illud Galieni nunc allegato capitulo. Quoniam igitur motus oculi sunt quattuor: unus quidem cum intus versus nasum adducuntur: alius aut cum extra versus partem cantum id est angulum abducuntur: alius vero cum tenduntur superius versus frontem: alius autem cum trahuntur inferius versus postem: rationabile fuit et duces motuum musculorum equales numero fieri. Itaq; facti sunt duo quidem ex obliquo id est a lateribus: unus scilicet finitimus cantum id est angulum: alij vero duo ab inferiis quidem alter: desuper vero reliquus. Alteruati vero omnes id est alligati simul vnum circulum faciunt tenentia amplius id est eorū late ad irides declinantia id est ad partem oculi anteriorem que dicitur pupilla oculi: et ita propter similitudines quam habet cum arcu celesti in varietate colorum. Juxta illud Galien. 10. de intro. ductione medicorum capitulum. In medio alibi oculi est trinus circulus variis coloribus: quare et trinus nominatus est ab ea que ad irides aeris similitudine. Et attende tertio qd ad perfectionem visionis ex multis partibus huius oculi non sufficeret oculorum motus recti: sed necessarii fuerunt motus circumductionis gratia quorum natura creavit duos oblique positionis oculum circumducere: vnum finitimus palpebram inferiorem extensum: alium versus partem angulum extrinsecum. Juxta illud Galien. nunc allegato capitulo. Quoniam autem circumductionis positionis: vnum scilicet finitimus palpebrarum desuper: alteru ab inferiis versus partem cantum extensus. Quo circa et per hos nihil minus vbiq; oculum prompte committimus et circumducimus. Et attende quarto qd quia nervus opticus a cerebro defertur spiritalis visibiles ad oculum est molliissimus inter nervos et simillimus medullari substantie cerebri: necessarium fuit aliquid quod ipsum sustentaret in via eius ad oculum ne sua mollicie relaxatus faceret oculum prominentem nimis et velut exentem ne etiam rumpere facile in vehementibus motibus. Natura ergo interius musculū prodixit: et alligavit nerno quantum per ipsum sustentaretur et prohiberet rumpi. Juxta illud Galieni nunc allegato capitulo. Et si autem et quidam alius musculi magnus circa radicem oculi constringens quidem et custodit nervi molliis implantationem: impetendens prope et alleuans sursum et adhibet conuertens oculum. Scinderetur enim prompte molliis ille nervus in vehementibus circa caput decedentibus commotis violentis nisi vndiq; gubernaretur et compenderetur: et omnino custodiretur. Et attende quinto qd quando oculus foras exit sine percussione fingit paralytici dicitur musculi. Et quando foras exit in percussione visibiles vehementius videt oculis huius ruptum: per dicitur musculi: si non videt huius est ruptum nervi optici. Juxta illud Galieni capitulo. Nunc allegato. Et si videt vndiq; alius musculi prominentem totum alterum oculum si adhibet videt et si non percussione fuit passio facta extensum esse scias huius mollem nervum illum in paralytici musculi nequaquam resistere neq; continere neq; constringere ipsos potentes. Si igitur in percussione fuit contingit prominentem fieri oculum si adhibet videt musculi ipsi solus: si vero neq; qd nervus ruptus est. Et attende sexto qd quidam moti sunt ad dicendum qd vbiq; musculi est tantum unus. Primo quia habet vnicum caput. Secundo quia habet vnicam operationem scilicet sustentare nervum opticum. Tercio quia habet vnicam virtutem scilicet prohibere oculum ab exitu. Alij tamen

tinuatur et elevat ipsum et prohibet a latitudine ex qua provenit aliohodā: propterea qd retinet ipsum cum intente intuet. Et huius quidem musculi panniculis ligamentibus accidit ex divisione vnde in eius esse ad dubietatem pervenitur. Sunt naq; ex anatomicis qui tenent qd ē unus musculus. Et sunt ex eis qui duo et sunt ex eis qui tres. Quocunq; tamen modo sit eius caput vnum existit.

De anatomia musculorum palpebre. Capitulum quintum.

Arum vero inferi

et or motu non indiget. Intentio naq; provenit et completur motu superioris tantū: et eo completur oculi clausura et aspectus qui sit intente. Voluntas enim dei fuit ut instrumenta quāto plus possibile fuerit sint pauciora: cum non proveniret impedimentum: quoniam in multiplicatione eorum provenit ex no commentis illud quod est scitum. Et possibile quidem erat ut palpebra superior quāto maneret et inferior esset mobilis. Sed factoris voluntas est operationes suis appropinquet principijs et causas ad suos eleuet fines reparationi via: et rectori semita. Superior autem palpebra nervorum origini propinquior exi-

stet. Unde nervi cum ad ipsam tendunt reflexione et revolutione non indigent. Et quia palpebra superior duobus indiget motibus elevationis cum aperitur oculus depressionis cum clauditur et clausura indiget musculo trabente ad inferiora: propterea fuit necessarium ut musculi ei advenirent ad inferiora declinans et impellens. Et si unus fuisset: tunc impossibile foret ut continuaretur nisi aut ex extremitate palpebre: aut ex ipsius medio. Et si cum palpebre medio continuaretur cooperiret pupillam cum ad ipsam elevaretur. Et si cum extremitate palpebre continuaretur: non continuaretur nisi ex extremitate vna: et non proveniret palpebre cooperitura equaliter: sed transverfaretur quia clausura in parte vbi esset chozda constringeretur primo: et ab alia debilitaretur parte: et cooperitura non esset equalis: sed similis esset cooperitura palpebre hominis torturam patientis: propter hoc non unus ei factus fuit musculus sed duo qui a partibus duorum almachen nascentes palpebram ad inferiora simili deponunt attractione. In apertione autem palpebre unus sufficiebat musculus qui ad mediū perveniret palpebre et cuius chozda extremitas super palpebre dilataretur.

Et si cum palpebre medio continuaretur cooperiret pupillam cum ad ipsam elevaretur. Et si cum extremitate palpebre continuaretur: non continuaretur nisi ex extremitate vna: et non proveniret palpebre cooperitura equaliter: sed transverfaretur quia clausura in parte vbi esset chozda constringeretur primo: et ab alia debilitaretur parte: et cooperitura non esset equalis: sed similis esset cooperitura palpebre hominis torturam patientis: propter hoc non unus ei factus fuit musculus sed duo qui a partibus duorum almachen nascentes palpebram ad inferiora simili deponunt attractione. In apertione autem palpebre unus sufficiebat musculus qui ad mediū perveniret palpebre et cuius chozda extremitas super palpebre dilataretur.

ra complet clausura oculi: per motus eius ad superiora aperit oculum quo aperto complet aspectus qui sit intente. Secundo dicit qd voluntas dei fuit ut instrumenta sint pauca quantum possibile est absq; no commentis: et in multiplicatione instrumentorum provenit ex no commentis illud quod est scitum. Debilitatio virtutis ex partitione eius in organa plura frusta et sine causa.

C Et possibile est. In secunda parte dicit qd palpebra superior potuit creari quāto et inferior mobilis: sed voluntas factoris id est dei omnipotentis est ut operationes appropinquet suis principijs id est membris principalibus a quibus fluunt virtutes que sunt operationū principia: et est etiam voluntas dei ut eleuet id est perducit vel applicet causas ad fines scilicet virtutes ad operationes via temperationis id est media in instantia debita inter agens et passum et finem: et ita id est transit directo sine reflexione quantum est possibile et continens: quoniam agens fortius agit in propinquum qm in distans: et virtus quanto plus a suo principio elongatur tanto debilius additur.

C Et qd est. In tertia parte dicit qd palpebra superior indiget motu elevationis eius ad superiora: cum oculus aperitur: et motu depressionis quādo clauditur: clausio oculi indiget musculo trabente inferius palpebram superiorem: ideo fuit necesse ut superiori palpebre adveniret musculus declinans et impellens: immo verius trabens eam ad inferiora. Nam impellere proprie denotat movens elongare a se mobile sicut trahere appropinquare. Secundo dicit qd si musculus trabens palpebram superiorem ad inferiora esset vnicus non posset alligari nisi vel cum extremitate palpebre vel cum medio eius: si alligaretur palpebre cooperiret pupillam cum dictus musculus ad palpebram elevaretur. Et si alligaretur extremitati palpebre non posset alligari nisi vni extremitati: et tunc palpebra non cooperiret oculum equaliter: sed transverfaretur vbi esset chozda primo: et perfecte fieret: et ex consequenti fieret in altera parte debilitata et diminuta: et sic esset iniquitas et similis illi que fit in patiente torturam ovis. Tercio dicit qd propter hoc fuerunt facti duo musculi non vnicus: qui nascentes a partibus duorum almachen id est angulorum oculi deponunt id est attrahunt palpebram ad inferiora attractione simili id est vni formi ex omni parte.

C In apertione est. In quarta parte dicit qd vnicus musculus sufficit in apertione seu elevatione palpebre qui pervenit ad medium palpebre et extremitas chozde eius extenditur super extremitatem palpebre que dum constringitur aperitur oculus: et ideo vnicus factus fuit musculus ad apertionem oculi: qui recte descendit inter duos pāniculos et extenditur et alligatur ex corpore simili cartilagini et expanditur sub loco originis pilorum palpebre. Circa materiam duarum primarum partium querit Galienus decimo de vilitate particularum capitulo decimo: propter quid inferior palpebre non inest motus cum gratia eiusdem vilitatis facta sit et regionem pro musculi non minus idoneam habeat. Citedur enim iniusta esse natura si possibiles extente alterutri palpebrarum medietatem palpebre totius motus illa terminum alteri solum exhibuit: non solum in hoc videtur iniusta: sed etiam in eo qd minorum multo operata est inferior: oportebat enim sicut aures et labia et alas nasces et palpebras magnitudine et motu equaliter ambas participare. Ad ista respondet ipsemet dicens. Sed posito est causa quibus dicitur istis. Si enim longior facta esset inferior palpebra qm nunc est: non vniq; similis

P

capit illic cūrit. Juxta illud Gal. post verba nunc allegata. Erit vero post hoc
et per os descendentes versus mentū ibi in acutum terminant os. Multi po-
tunt idem esse genā maxillam et mandibulā vāte dictus est sed hic prin-
cipe manifeste inuit ostendit et maxillā a mandibulā cū de musculis earū dicitur
sa faciat capitula. Et credo qd per maxillam intellexerit hic dicta poma cū
genis: Gal. tamen libro de vii. parti. sepe mandibulas maxillas vocat. Et tūc
de eo qd sub cuti pomorum
non est aliqua musculosa
substantia s; est pānculus
os cooperit latus vbi sub
cuti frons. Juxta illud Gal.
11. de vii. parti. cap. 15. Se-
cundum poma aut eūdem mus-
culum quidē nequāq; inue-
niet substantias submissas
sed confimilit totū cuti la-
tem adhuc circūfossile ha-
bentes submissum mēbra
nūm. Attende tertio qd
h; cutis pomorū et parvū
latus tegens os eūdem subie-
ctus non habent eis in-
mātam musculofam sub-
stantias: tamen pars ca-
pitū superior continet et
frontis cuti musculofe et in
feriori mandibule volūta-
rie mouent ad motū fron-
tis et ad motum mandibu-
le. Juxta illud Gal. nūc al-
legato ca. 10. Vero qd in fe-
rior eius pars maxillis est
coadunata: superior vero vna fronte musculofe nature simul moueri cū
bis potuit. Ille Gal. Ex quibus apparat qd musculi latus non est in poma
maxillā sed est pars genae aut labij. Et id inuit hic princeps vbi dicit. Et iste
quidem musculi in vnaquāq; maxillā genā vna est latitudo. Attende
quarto qd Gal. 11. de vii. parti. ca. 16. postq; declarauit motus proprios labij
et musculi quibus sunt subijcti illico motus cōs ipsos et maxillas et muscu-
los hoc dicens. Ut autem ad plurimum non bi soli motus sed cum eis qui fm
maxillas efficiunt musculi apertum et subilem naturā extrorsum subiecti
vni fm alterutram partem vni ad spinam que fm collis extēdit. Attē-
de quinto qd vili musculi lati veniētes ad quatuor partibus sunt vili neruo-
rum deferentia et motuum virtutem: quos plurimi veniunt a partibus col-
li et spondilibus eius. Juxta illud Gal. nūc allegato cap. 1. Ignorabatur autē
iste musculi ab anatomia vna qm multā neruorū multitudines et o-
bus fere collis partibus et spondilibus recipiat. Et arguet aliquis qd sunt vili
ligamenta et non neruorū: ad ossibus adiuntur vt ait hic pñ. videlicet. Ita
nūc et furcula. Secūdo a loco inter thoracem et furculam. Tertius a rostra
cornū. Quartus a spinis collis. Quasi autem ex predictis qd ligamenta ab ossi-
bus et neruis a cerebro vel nucha oriuntur. Dic qd princeps non intelligit b vi-
los nerui lati substantia lītē oriū a dictis ossibus sed a neruis iuxta positis.
Attēde sexto qd satis sufficere et obfcurē tangit Gal. villos lati musculi ca.
nūc allegato dicē. Referuntur autem eorū iūcti: quidē sunt a pecto-
re et ab altera clauicula. I. furcularū quantūcūq; est continuū pectori ver-
sus inferius labium. Quicūq; vero sunt a residuo clauicula oblique magis bis
qui a scapulis ascendentes veniunt apud lateralia labij et quicūq; maxil-
larum hio continui: qui residuum oīm maxillarum totū retro versus aureas
tendunt aliū quidē inuēit Gal. Attēde septimo qd operatio nos du-
cens in noticiam musculi lati maxillae apparat cū conatur deducere versus
lateralia labia et maxillas. Et inuēit huius musculi est conferre ad loque-
las et ad masticationes. Juxta illud Gal. nūc allegato cap. Sed motus eius
apparebit euidenter si claudens genam certitudinaliter plurimū adducere
voluerit ad alterutram earū quas dicit partium labia et maxillas. Attēde
octauo qd licet villas quas lati musculi predictas in quibusdā doibus au-
res attingat et eas in mouent omnia tamen ille paruos est et quasi nullus. Jux-
ta illud Gal. nūc allegato de vilitate particularum capitulo duodecimo de
auribus loquentis. Rationabiliter igitur vel nō omnino mouentur in omni-
bus vel paruum aliquem et obfusum habent motum.

De anatomia musculorū labij. C. vii.

¶ Musculus vero la-
bij sunt illi quos diximus ei et
maxille communes esse. Et ex musculis
eius sunt qui sunt ipsius proprii. Et
sunt musculi quatuor. Par vnum ad-
uenit ei a superiori in recitudine duarū
genarum et continuatur prope ipsius ex-
tremitatem: et duo ab inferiori. Et bi
quidem quatuor ad hoc vt solum labij
moueat sufficinnt. Vnaqueq; enim

superiorem musculorum mouentium labia pendunt superius versus poma
maxillarum et oblique mouent labia. Et situato duorum inferiorum muscu-
lorum est obliqua tota: et eorum motus est etiam obliquus. Juxta illud Gal.
hinc post nūc dicto. Capita vero dependent superiorum quidem desuper
versus poma obliquum: enim debant esse duos motuum alterutri par-
ti labij. Inferiorum autem obliqua quidem est vniuersa posito obliqui vero
motus. Attēde quinto qd licet musculi proprii labij sint tantum quatuor
octo tamen motus ab eis procedunt scilicet quatuor recti et quatuor obliqui.
Nam quilibet horum duum mouet solum mouet oblique labium: quia frus ca-
tusq; eorum est obliquus et horum quilibet ad labium oblique peruenit: sed
cum duo ex eis simul mouent tunc mouent motu recto. Juxta illud Gal. nūc
allegato capitulo. Eadem autem sapienna est et hic creatoris que mul-
titiens iam monstrata est. Per quatuor enim musculos octo motus opera-
ta est: quatuor quidem obliquos fm alterutram scilicet partem labij duos.
Cum his autem quatuor alios rectos: duos quidem qui certitudinaliter sunt
recti: vt quando plurimū abinuicem distant labia: hoc quidem superius ver-
sus nasum tensum: hoc autem tractum inferius versus mentum: duos autem
cum congregantur adinuicem quod quidem est supra inferius: quod vero est
inferius sursum allatum. Sicut enim in corpore vna offendimus ex obliquis
inonibus fieri rectos: ita habet et in labijs: vno quidem operante musculi fm
quodcūq; eorum ad obliquum fit motus. Si vero ambo tendantur sic iam
totum labium superuallatur quidem a superioribus musculis: fructum autem
trahitur ab inferioribus: hec Galenus. Attēde sexto qd in musculis pro-
prij labij sunt duo modi villorum: quidam sunt intrinseci alij extrinseci et
quando tenduntur extrinseci tunc labia extrahuntur: intrinseci vero ten-
sis labia subimplicantur. Et enumeratio his duobus motibus super extēsis
et in alio aggregantur: octo erunt labiorum proprii motus videlicet quatuor
obliqui vniuersa a dextris alijs a sinistris in labio superioris: vniuersa a dexte-
ris alijs a sinistris in labio inferioris: et quatuor recti modo nominati. Juxta illud Gal.
hinc nūc allegato capitulo. Sed extrinseci nulli idē villis tenent contin-
gent labijs extrahenti et subimplicari ab intrinsecis: ita et his duobus motibus
enumeratis cum certitudinaliter rectos: quatuor quidem erunt qui ex super-
abundanti perueniunt. Octo autem vniuersi motus cōs fieri: obliqui enim
sunt quatuor: eorū vero qui extrorsum eis adueniunt qui nūc dicti sunt: vniuersi
quidem cum labia distant sitiscendū vero cum congregantur: tertius autē
cum eueruntur et quartus cum subimplicantur: hec Galenus. Et si volue-
ris plane intelligere qualiter obliqui motus labiorum sunt ab vniuerso muscu-
lorū recti et pluribus considera clausula burse que quando simul trahuntur
recte et vniuersim claudunt os burse: et quando trahit vniuersum ex eis mouet
bursam transuersaliter. Attēde septimo qd quatuor principia musculorū
propriorum labij sunt manifesta sensui priusq; cuti inuiscantur. Sed
postq; cuti commista fuerint nec manifeste apparent nec a cuti separari pos-
sunt. Juxta illud Gal. nūc allegato capitulo. Quatuor autem sunt prin-
cipia peruenientium ad labia musculorum euidentia quidē a manifesta an-
teq; permiscantur cuti: concreta vero et omniphasia inuidentia sunt et in-
separabilia ab illius natura.

De anatomia musculorum nasi. C. viii.

¶ Musculus vero n. In hoc ca. princeps pri-
mo agit de diuisione mus-
culorum labij. Secūdo de numero musculorū qui sunt labij pro-
prij ibi. Et sunt musculi. Tertio de sufficientia dictorū musculorū et numero
motuū labij ibi. Et bi quidē. Quarto de incorporatione vehementi muscu-
lorum labij propriorum et cōm cum corpore labij ibi. Et isti quidē. Attēde
a. In prima parte dicit qd quidā musculi sunt cōs labio et maxillae: vñ duo
lati de quibus actum est in capitulo precedenti alij sunt labij proprii.
b. Et sunt illi. In secunda dicit qd musculi proprii labij sunt quatuor:
quorū duo veniunt a superioribus partibus in directo duarū genarū et conti-
nuantur vel applicantur prope extremitatem labij. Et alij duo adueniunt la-
bio ab inferioribus partibus.
c. Et bi quidē. In tertia dicit primo qd isti quatuor musculi suffi-
ciunt ad hoc vt labij solum sine maxilla moueantur: qd vnaqueq; pars eorū
quibet partialis musculi ex dictis quatuor: quando mouetur mouet labij
ad partem illam versus quam mouetur. Et qd duo ex illis musculis mouent
ad duas partes dilatatur labij vel extenditur ad duas partes. Secūdo dicit
qd motus ad quatuor partes affinit labio fm cōplementū ita qd labij nullos
alios sibi proprios habet innotis. Tertio pñ dū dicit qd in istis quatuor muscu-
lis sufficientia ad hoc labij ad oīs motus sibi necessarios exerceōs.
d. Et isti quidē. In quarta dicit qd quatuor musculi proprii labij et
duo cōs labio et maxilla sunt taliter incorporati et iuncti cum ista labij qd sen-
sus non potest ipsos a labio discernere propter hoc qd labij est membrū mol-
le carnes carē oblique facilius in eo multiplicatur et profundatur vbi vil-
li neruorū. Attēde primo qd vñq; labiorū est volūtaria mobile per neruos
sibi proprios. Et nerui peruenientes ad labij veniunt desuper et peruenientes

ad inferius desuper. Juxta illud Gal. 11. de vii. parti. ca. 16. Quoniam autē
et neruos melius sunt ad inferius qd ad labij ab eis qui per inferius genas
veniunt ducere: ad alterutrum vero ab eis qui per superiorē genas puto pmo-
pte esse manifestū: ita autem et arterias et venas ab eis que prope iactē ad al-
terutrum ipsorum explantare valde melius fuit qd a longe ducere et querere.
Attēde secūdo qd ideo natura instituit musculos quatuor ad mouendū

pars eorum cum mouetur ad partem il-
lam mouet. Quāq; duo ad duas mouen-
tur partes ad duas dilatatur partes. Af-
finit igitur ei fm cōplementū motus
ad quatuor partes: neq; vñq; habet mo-
tum nisi istos. In his igitur quatuor ad-
est ei sufficientia. Et isti quidē qua-
tuor musculi et summa musculorū com-
muniū eū corpore labij miscentur ta-
liter qd sensus a substantia labij propria
ipsos discernere non valet propterea qd
labium est membrum molle carnes os
non habens.

De anatomia musculorum nasi. C. viii.

¶ Am extremitate
ho leporis duo parui priuian-
tur musculi fortes. ¶ Paruitas autem

superiorem musculorum mouentium labia pendunt superius versus poma
maxillarum et oblique mouent labia. Et situato duorum inferiorum muscu-
lorum est obliqua tota: et eorum motus est etiam obliquus. Juxta illud Gal.
hinc post nūc dicto. Capita vero dependent superiorum quidem desuper
versus poma obliquum: enim debant esse duos motuum alterutri par-
ti labij. Inferiorum autem obliqua quidem est vniuersa posito obliqui vero
motus. Attēde quinto qd licet musculi proprii labij sint tantum quatuor
octo tamen motus ab eis procedunt scilicet quatuor recti et quatuor obliqui.
Nam quilibet horum duum mouet solum mouet oblique labium: quia frus ca-
tusq; eorum est obliquus et horum quilibet ad labium oblique peruenit: sed
cum duo ex eis simul mouent tunc mouent motu recto. Juxta illud Gal. nūc
allegato capitulo. Eadem autem sapienna est et hic creatoris que mul-
titiens iam monstrata est. Per quatuor enim musculos octo motus opera-
ta est: quatuor quidem obliquos fm alterutram scilicet partem labij duos.
Cum his autem quatuor alios rectos: duos quidem qui certitudinaliter sunt
recti: vt quando plurimū abinuicem distant labia: hoc quidem superius ver-
sus nasum tensum: hoc autem tractum inferius versus mentum: duos autem
cum congregantur adinuicem quod quidem est supra inferius: quod vero est
inferius sursum allatum. Sicut enim in corpore vna offendimus ex obliquis
inonibus fieri rectos: ita habet et in labijs: vno quidem operante musculi fm
quodcūq; eorum ad obliquum fit motus. Si vero ambo tendantur sic iam
totum labium superuallatur quidem a superioribus musculis: fructum autem
trahitur ab inferioribus: hec Galenus. Attēde sexto qd in musculis pro-
prij labij sunt duo modi villorum: quidam sunt intrinseci alij extrinseci et
quando tenduntur extrinseci tunc labia extrahuntur: intrinseci vero ten-
sis labia subimplicantur. Et enumeratio his duobus motibus super extēsis
et in alio aggregantur: octo erunt labiorum proprii motus videlicet quatuor
obliqui vniuersa a dextris alijs a sinistris in labio superioris: vniuersa a dexte-
ris alijs a sinistris in labio inferioris: et quatuor recti modo nominati. Juxta illud Gal.
hinc nūc allegato capitulo. Sed extrinseci nulli idē villis tenent contin-
gent labijs extrahenti et subimplicari ab intrinsecis: ita et his duobus motibus
enumeratis cum certitudinaliter rectos: quatuor quidem erunt qui ex super-
abundanti perueniunt. Octo autem vniuersi motus cōs fieri: obliqui enim
sunt quatuor: eorū vero qui extrorsum eis adueniunt qui nūc dicti sunt: vniuersi
quidem cum labia distant sitiscendū vero cum congregantur: tertius autē
cum eueruntur et quartus cum subimplicantur: hec Galenus. Et si volue-
ris plane intelligere qualiter obliqui motus labiorum sunt ab vniuerso muscu-
lorū recti et pluribus considera clausula burse que quando simul trahuntur
recte et vniuersim claudunt os burse: et quando trahit vniuersum ex eis mouet
bursam transuersaliter. Attēde septimo qd quatuor principia musculorū
propriorum labij sunt manifesta sensui priusq; cuti inuiscantur. Sed
postq; cuti commista fuerint nec manifeste apparent nec a cuti separari pos-
sunt. Juxta illud Gal. nūc allegato capitulo. Quatuor autem sunt prin-
cipia peruenientium ad labia musculorum euidentia quidē a manifesta an-
teq; permiscantur cuti: concreta vero et omniphasia inuidentia sunt et in-
separabilia ab illius natura.

De anatomia musculorum nasi. C. viii.

¶ Am extremitate vero n. In hoc ca. princeps pri-
mo agit de diuisione mus-
culorum labij. Secūdo de numero musculorū qui sunt labij pro-
prij ibi. Et sunt musculi. Tertio de sufficientia dictorū musculorū et numero
motuū labij ibi. Et bi quidē. Quarto de incorporatione vehementi muscu-
lorum labij propriorum et cōm cum corpore labij ibi. Et isti quidē. Attēde
a. In prima parte dicit qd quidā musculi sunt cōs labio et maxillae: vñ duo
lati de quibus actum est in capitulo precedenti alij sunt labij proprii.
b. Et sunt illi. In secunda dicit qd musculi proprii labij sunt quatuor:
quorū duo veniunt a superioribus partibus in directo duarū genarū et conti-
nuantur vel applicantur prope extremitatem labij. Et alij duo adueniunt la-
bio ab inferioribus partibus.
c. Et bi quidē. In tertia dicit primo qd isti quatuor musculi suffi-
ciunt ad hoc vt labij solum sine maxilla moueantur: qd vnaqueq; pars eorū
quibet partialis musculi ex dictis quatuor: quando mouetur mouet labij
ad partem illam versus quam mouetur. Et qd duo ex illis musculis mouent
ad duas partes dilatatur labij vel extenditur ad duas partes. Secūdo dicit
qd motus ad quatuor partes affinit labio fm cōplementū ita qd labij nullos
alios sibi proprios habet innotis. Tertio pñ dū dicit qd in istis quatuor muscu-
lis sufficientia ad hoc labij ad oīs motus sibi necessarios exerceōs.
d. Et isti quidē. In quarta dicit qd quatuor musculi proprii labij et
duo cōs labio et maxilla sunt taliter incorporati et iuncti cum ista labij qd sen-
sus non potest ipsos a labio discernere propter hoc qd labij est membrū mol-
le carnes carē oblique facilius in eo multiplicatur et profundatur vbi vil-
li neruorū. Attēde primo qd vñq; labiorū est volūtaria mobile per neruos
sibi proprios. Et nerui peruenientes ad labij veniunt desuper et peruenientes

c. Fortes autem creati fuerunt etc. In tertia parte dicit qd musculi nati fuerunt facti fortes vt per horum fortitudinem emendetur debilitas que leprosi inest ex carientia ossis.

d. Quorum aduentus est etc. In quarta parte dicit primo qd aduentus idest initium horum musculorum est a parte gene maxille. Et mscuntur hi duo musculi in sui initio cum villis potti maxille: et abinde protenduntur ad eire

existit ne super alios musculos plus ne cessarios coangustatio fiat: quoniam ne broz maxille et labij motiones plures sunt numero: et frequentius fiunt: et plus perseverat: et plus sunt necessarie qd motus extremitatis leporis. Fortes autem creati fuerunt vt eorum fortitudine illud quod ei defuit propter ossis defectum emendetur. Quorum aduentus est a parte gene maxille: et mscuntur prius cum villis potti maxille: non autem ad partem gene maxille aducti fuerunt nisi vt ipsum ad eum moueant.

De anatomia musculorum mandibule inferioris. Lapi. ix.

Andibule inferioris

ri absqz mandibula superioris motus pro proprio attributus fuit propter iuuamenta ex quibus est qd leuioz motus est melior. Et ex eis est qd dimittere ad mouendam superiorem mentem nobilia comprehendentes: ideo qd motus in ipsis nocumentum efficit dignius et salubrius. Et ex eis etiam est qd si superior mandibula tali modo esset vt ipsius motus facilis foret non fieret iunctura que est inter ipsam et caput firma. Preterea in mandibula inferiori motus plures qd tres non fuerunt necessarij. Quotus aperiendi os et motus claudendi ipsum et motus masticandi et molendi. Preterea autem mandibulam ad inferiora descendere facit. Et claudens ipsam eleuat. Et molens ipsam circuire facit: et ad duas partes declinare. Manifestus est igitur qd oportet vt motus claudendi fit per musculos qui a superioribus descen-

in mandibula. Tercio de duobus musculis principalibus claudendis os et alio duobus coadiuantibus ibi. Quapropter ad claudendum. Quarto de musculis aperiendis os ibi. Andibulorum vero Quinto de musculis masticatoribus ibi. Masticandi vero musculi.

In prima parte que est presens textus dicit qd motus volitarius fuit at tributus pro proprio idest per modum proprietatis mandibule inferiori et non superiori propter iuuamen-

ta que statim dicuntur.

Idem illorum est qd motus leuioz est melior: idest conuenientius est vt motus attribatur illi mandibule que magis leuis est et talis est inferior: cuius fit concava medullam habens: et superior: non: vt ante dictum est.

Secundum iuuamentum est qd dignius et salubius est dimittere ad mouendum: non facere mobilem mandibulam superiorem: mpendentem membra nobilia puta oculos et nervos opticos qui vehementer de prope cerebro cecant: qd motus efficit nocumentum in istis membris pecti-

pue fortis motus et traher salis qualis sepe est motus mandibule: qui si superiori inuenerit pueret oculos et velut attoniti redderet cerebrius. Tercium est quia dato qd superior mandibula sic disposita esset qd facilius moueri posset iunctura que est inter ipsam et caput non esset firma quia ta men oportet vehementer firmas esse qd dislocatio ipsius velociter motu affretet.

Preterea etc. In hac parte secunda dicit prius qd tres non fuerunt necessarij in mandibula inferiori: et ipso penetrare fecit in coopertura que similis est canali et est composita ex duobus ossibus prius et tortuosis foraminibus per que transit que euz eis vadunt eorum vestientes extrema magno spacio donec pertranscant vt eorum substantia paulatim induretur et loco ubi prius orti fuerunt paulatim elongentur. Tunc cuiusqz duorum horum musculorum

musculos qui descendunt a superioribus et retrahuntur ad superiora. Et motus aperiendi fit et conuerso. Per musculos qui ascendunt ab inferioribus et retrahuntur ad inferiora. Et motus molendi fit per musculos qui mandibule adueniunt cum transference.

Quapropter etc. In hac parte tertia que est de musculis claudendis os primo agit princeps de numero et quantitate eorum. Secundo de mollicie ipsorum et ea eius ibi. Et hi qdem Tercio de via et custodia eorum ibi. Quarto de chorda eorum ibi. Quinto de duobus alijs musculis coadiuantibus illos ibi. Et hi qdem duo. Septo de chorda horum musculorum coadiuantium ibi. Et chorda eorum.

In prima parte dicit primo qd motus claudendi os fit per musculos qui descendunt a superioribus: propter hoc motus claudendi os fit per musculos qui vocantur duo musculi temporales qui sunt in temporibus collocati.

Secundo dicit qd hi duo musculi sunt parui in hunc qd mandibula inferior: quam mouent est in hunc pna ceana et leuis. Et ideo motus accidentis mandibule per hos duos musculos venientes ad eas sunt magis faciles. Tercio dicit qd inferior mandibula est maior et grauior: in ceteris animalibus qd fit in homine et id intelligit de magnitudine mandibule comparatione ad molem corporis animalis cuius est: certus est. n. qd mandibula hominis est multo maior aliquibus totis animalibus. Et propter hoc difficilis est eas moueri per musculos tantum potti in motu mordendi et comedendi res duras et incidendi et eradicandi.

Et hi quidem etc. In hac parte dicit qd duo musculi temporales sunt molles pp hoc qd sunt iuxta cerebrum qd est molliissimu et no est nisi vnu os iter eos et cerebrum. Unde tum etc. In tertia dicit qd creator sepeliuit istos musculos in osse paria apud originem eorum et egressionem a cerebro: tum qd sunt molles: qd ex nocumentis et doloribus eorum eis accidere timeret de frenesi et similibus morbis: qui sunt cerebri primi. Et fecit istos musculos penetrare in quadam coopertura simili canali que composita est ex duobus ossibus paria et tortuosis foraminibus per que transit hec coopertura. Et cl lege transiunt vt refer ad musculos que. s. ossa paria vadunt cu dictis musculis et vestient extremitates eorum longo spacio donec pertranscant idest per eorum obliqui transitum ad hoc perueniant vt paulatim indurentur: et paulatim elongent ab eorum ortu. Et huius canalie formam et modum et cam occultationis temporalium musculorum in eo declarauimus in summa de ossibus ca. de ossibus mandibule.

Unicusqz aut etc. In 4. dicit qd magna chorda nascit ab vnoquoqz musculo: et

scilicet: utrum

bitu duo opus est cum mouere et facere gessere. Item quandoqz plus et quod minus indigenus motu nascit igitur ipsum regulemus fm indigentia fuit expediens hunc esse voluntarium. Ad rationem qd nates fuisse minis passibiles sine musculis dicit qd musculi nati sunt sub custodia vitine.

Dicit scilicet qd fortes et duri fuerunt creati quatinus sint minus passibiles. Attendit secundo qd nervi peruenientes ad musculos nati sunt origine a nervis procedentibus a supremo genarum. Tertia illud Galienus nunc allegato capitulo. Item quoniam adhuc ab his qui a superioribus genis perueniunt nervis ad eos germinationes feruntur parue: super istis quidem erat adhuc me dicere. Attamen vt non relinquatur quid sermone dicatur et hoc.

Attendit tertio qd causa paruitatis musculorum nati fuisse dicitur a Galieno capitulo nunc dicto paruitas partium que mouentur ab his. Attamen ibi Galienus. Parui vero sunt proportionaliter particulis que mouentur ab eis.

Sed princeps hic aliam assignat causam et vtriusqz vera causa est. Attendit quarto qd originem et situm istorum musculorum Galienus commemorat capitulo prefato dicto. Docemus igitur iam primum quidem eorum explanationem: quoniam sub pottis sit prope principia descendencia ad labia musculorum. Eousque autem positionem quoniam his scilicet musculis la biorum vsqz ad aliquod conuersum semper magis abscedit versus nasum obliqui.

Sed queret aliquis quare nates non habuerunt musculos claudentes eas aduersus fetores cum predictis aperiendis quemadmodum habuerunt oculi musculos claudentes eos et aperiendes. Dicit primo qd oculi teneri sunt et sensibillissimi facilliter recipientes nocumentum ab extrinsecis: nates vero non. Dicit secundo qd manus hominis sufficienti claudere et claudere oculos. Dicit tertio qd fetores non nocent naribus sed cerebro et cordi. Et possibile est nobis aliquandiu preseruare nos retinendo anhelum ab eorum nocentia: non enim transiunt ad eos et cerebrum nisi cum acre per nos inpirato.

De anatomia musculorum mandibule inferioris. Lapi. ix.

Andibule inferiori etc. In hoc capitulo primo agit princeps de triplici causa quare mouetur inferior mandibula et superior: non. Secundo de triplici motu mandibule inferioris et de triplici motu eorum et origine musculorum per quos fiunt motus ibi. Preterea

capitulo primo agit princeps de triplici causa quare mouetur inferior mandibula et superior: non. Secundo de triplici motu mandibule inferioris et de triplici motu eorum et origine musculorum per quos fiunt motus ibi. Preterea

adaptati musculi. Attende tertio qd isti musculi sunt totidem vt tempora-
les e contrario sui videlicet de osium in gena sicut temporales furus. Juxta il-
lud Galieni nunc allegato capitulo. Musculi quidem ipsi duo numero sunt
sicut et temporales alteruter alterutri fm alterutram partem inferioris gene
oppositi. Attende quarto qd hi duo musculi habent principia sue genera-
tionis ex posterioribus partibus capitis et implantantur in mandibula inferiori
in loco post genam et circa

mentis ex intrinsecis parti-
bus. Juxta illud Galieni
nunc dicto capitulo. Mus-
culi vero genere rationis
hnt ex posterioribus parti-
bus capitis vbi sunt colu-
niformes explanationes.
Ista enim ostendit est no-
minare anatomicis eas q
sunt fm has partes subri-
les osium capitis gerim-
nationes: ubi autem licet si volueris vocare eas graphiformes et acufomes.
Implantantur autem inferiori gene post flexionem mox vsq ad regionem que
est fm antroconia id est parte que post genam inferioris annexus vnus alter-
utrinque ex intrinsecis partibus: hi igitur si tendantur aperiunt os sicut tempo-
rales claudunt: hec Galieni. Attende quinto qd hi duo musculi qui fz si-
tum et operationem sunt oppositi temporibus musculis in hoc differunt ab
omnibus alijs musculis qd eorum extreme partes carnosae sunt et medie neruo
scita qd a substantia carnosae et musculosae incipiunt et in suo medio chordas ba-
bent et in substantiam finunt musculosam carneam. Juxta illud Gal. vnde ci-
mo de veritate particularum capitulo quinto. Nterq autem oppositorum eis
a parte que est retro capitis explantans postq aduocata parissima id est amig-
dala seu glandula factum et flexionem peruenit inferioris gene non ad
huc est musculus sed certus sit tenon: id est chorda nudus ab omni substantia
carnosa. Sed hoc quidem et alijs inest musculis scilicet ad tenones desinere
Quod autem est proprium precipui vtqz horum qd neq fm aliquem aliorq mu-
sculorum est iam dicam. Tenonum id est chordarum horum alteruter modicu-
pede non ad huc tenon est sed mox musculus sit inferiori gene inferius im-
plantatus vt antea dictu est. Musculus igitur est quoniam partes horum mu-
sculorum in principio et in fine carnosae: neruosi vero in medio quod in nullo
aliorum musculorum existit. Sed queret aliquis in hoc causam diuersitatis et qua-
re non explantantur isti duo musculi ab inferioribus partibus sub maxilla in
feriori. Hoc enim regio propria videtur ipsorum ortui. Juxta illud Galieni nunc
allegato capitulo. Propria enim eorum explantatio regio non erat a retro:
vnde nunc explantantur sed anterioribus partibus colli. Sic enim maxime fm re-
ctitudinem proprii principij alteruter traheret inferiorem genam. Ad fecun-
dam questionem primo respondet hie Galienus nunc allegato capitulo. Sed
si quides locati fuissent hie ab his qm fm colli videlicet spondilibus explan-
tati angustationem non parnam ipsi habuissent primi maxime et alia vniuer-
sio partibus prebuisset queqz ibi locati sunt: sic enim in nulla parte cor-
poris alia fz parnam ita regionem est videre et tantis numeru organoibz neqz
transponere aliquid eorum melius fuit neqz stomaichu id est psochagus: neqz
tracheam arteriam neqz laringem id est epiglottim: multo autem magis neqz
circuadiuentes eis musculos: neqz venas neqz arterias neqz adenes id est gla-
ndulas neqz neruos. Musculus igitur autem est quoniam et cibaria et potus et spiri-
tum per hanc oportebat incedere viam: ascendere vero rursus exhalationem et
vocem. Quare rationabiliter qui inferiori gene aperiunt musculi nequaqs
ob osibus qui fm collum explantati sunt: sed vnde dictum est. Gonie que
ter colli ibi primam questionem scilicet cur hi musculi sunt in medio neruosi
et carnosii in extremis: dissimiles in hoc facti ceteris musculis: dicens. Et vbi
maxime plena erat organo multio regio nuda carnis in partibus que fm
parissima: id est amigdalas facium alteruter eorum tenon tubulatus est id
est vtqz videret musculos factus est chorda subtilis deum data a carne: gros-
siores enim essent non habuissent transitu preangustatione. Deinde respon-
det obiectioni tacite scilicet qd hi musculi poterant fieri tenues velut chordae
sine hoc qd fuissent iterum carnosii facti: et dicit. Si aut facti fuissent musculi te-
nues sicut hi sunt scilicet dicit tendere: sufficeret vtqz id est nimis fuissent im-
becillu. Quocirca qd difficile passibile eos oportuit fieri et stricte rationa-
biliter natura absistit quidem totam eorum fm hoc carni solas et nudos pro-
ducens tenones. Quando vero primus extra angustationem constituitur: tunc
tam paulatim conuertens carni musculos rursus ipsos operata est: hec Gal.
Sed princeps hie aliam assignat causam: dicit enim qd hi duo musculi sunt chor-
da vt augeant firmitudinem: iteru carne replentur et sunt musculi ne sint pre-
parati recipere nocumenta propter tensionem. Eandem fere causam ipsemet
exhibet. I. animalu dicens. Sed musculi aperiunt os cu quibus descendit
mandibula inferior nascunt ab additamento similibus acubus que sunt post
aures et descendunt et faciunt se musculi. Et facit se chordam vt sit for-
rior: Et a chorda sparqunt iterum filas: et illa filas faciunt iterum musculi ex im-
pletione carnis. Et illud est quoniam si esset vnus magis exponeretur occa-
sionibus.

Ad faciendū vero zē. In hac parte quinta primo tangit princeps nu-
meru musculorū masticandi dicens qd musculi masticandi sunt duo. Secūdo
figuram horū musculorū et causam ipsius ibi fz vnaqs. Et innuit in hac
parte secūda quatuor propositiones. Prima est qd vtqz musculorū masti-
candi est triangularis seu triangularis figure. Secūda est qd caput cuiusqz
victorū musculorū est sicut vnus angulus in facie existens de numero angulorū
musculi triangulari. Tertia est qd a capite musculi triangulari velut angulo
potenduntur duo latera: quoz vnū descendit ad mandibulam inferiorē. Et
alterū latius accēdit versus ossa pariorū inter hec latera vasis triangulari seu mu-
sculi triangulari continuat. Quarta est qd quilibet angulus musculi trian-
gulari cōmisset parti faciei que est in directo ipsius vt ipse musculus habeat di-
uersas partes in trahendo et non sit ei motus equalis. Et tractio fm rectitudi-
nem: sed possit inclinare seu mouere mandibulam diuersis declinationibus vt
molitio cibi et masticatio cōpleant per varias declinationes. Sed more solito
magis iuxta litterā expositionē psequamur. Aut qd enim princeps qd duo
latera potendunt musculi triangulari ad vnaqsqz partē qd caput muscu-
li fuerit possit velut vnus angulus qui ex suis angulis in facie cōstitit. Et
secundo dicit qd vnū illorum duorum laterū descendit ad mandibulam inferio-
rem: et aliud ascendit ad partem osium pariorū et basis recta pūnat inter hec

duo latera et sic habes triangulum integrum. Tertio dicit qd quilibet angu-
lus vici musculi triangulari cōmisset cum parte faciei que est coram eo pro-
pterea qd musculus iste habeat diuersas partes in contrahendo mandibulam
et non sit ei motus equalis: id est rectus sed flectere valeat mandibulam declina-
tionibus diuersis vt masticatio et molitio ciborū per eas cōpleant. Attende
primo qd duo masticatoz: musculi facti gratia circulationū in masticatioe cibi
necessarii constitunt car-
nositatem que apparet in
pōmie maxillari. Juxta il-
lud Galieni. I. de vili. pi-
culari cap. 4. Alii aut ad
eas que in masticationibz
circulationes gene a na-
tura facti duo musculi qui
et maxillaz quod carnosiqz
operantur. Attende de
cundo qd quorūdam medi-
corū fuit opinio qd vt
qz duorum masticatoz: musculorum est tres musculi: quia tres sunt eius
anternationes implantate ad genas velut principia. Juxta illud Galieni nunc
allegato capitulo. Idem vero quēlibet quidam non vnum musculū sed
tres esse putant quoniam tres sunt ipsorum velut principia quedam antera-
tiones vel tenones vel deplantes ad genas. Attende tertio qd vtqz
masticatoz: musculorum triangulari cōmisset habet similitudinem seu ca-
put eius versus pōmie maxillae: et inde trahit vna triangulari costa versus
finem osium pariorū et alia versus genam inferiorem: et tertia velut ba-
sis superendit primis partibus inferioris gene. Juxta illud Galieni ca. nunc
dicto. Triangularis enim quodammodo est vtqz musculorū velut similitudo
quādam triangulari apud vocant pōmie maxillae. Ab hinc aut vna quidem
versus irregularitatis id est osium pariorū finem tendit costa triangulari. Alia vero
versus inferiorem genam. Nequaqua vero et tertia velut quedam basis amba-
bus subigant predictas costas: totius primis partibus inferioris gene superendit
fm longitudine eius. Attende quarto qd masticatoz: musculi est ner-
uossimus sub pōmie maxillae scilicet in illa fm parte que dicit summitas aut
caput eius. Juxta illud Galieni ibidem. Et si aut neruossissimus sumptus fm lo-
cum qui est sub pōmie musculi iste vbi habet id quod est velut summitas.
Attende quinto qd masticatoz: musculi habet villos multiplices trā-
uerfos succellunt mouentes mandibulam hinc inde vt masticationis actus
multiformis fiat. Juxta illud Galieni ibi. Mouet aut et circūducit genam: alias
alio inuolū id est villis et de plationibus a natura vt sibi inuice succedētibz
motibus qui in masticationibus actus multiformis fiat. Attende sexto qd vi-
ci musculi triangularis proprie dicuntur masticatores quia temporales hoc
nomine etiam participant fm qd in masticationibus prebent vniū actum qui
licet applicationem veuementem dentium ad masticatū ad frangendū cibū.
Juxta illud Galieni cap. nunc dicto. Deceat igitur nominatū musculorū
has masticatores maxime quia et temporales participant hanc inunctionem
ibi enim vnum solum actum in masticationibus prebent scilicet veuementem
ad inuicem applicare dentes. Ad quod sequitur frangi quicquid in interne-
do adiacet. Sed hoc scilicet fieri a molendo a molaribus lenit cibum et que qd
dentibus excludunt rursus aggregantur teni et circūtrahit temporales mus-
culus nihil ad hoc confertur. Attende septimo qd ad actum perfectē
masticationis lingua concurrat ab intra velut maxime subimples dentibus ma-
xillariibus partes cibi que enasuntur perfectam continuationem. Et ab extra ma-
sticatoris musculi similiter vt alia manus impellens circa cibos operatur.
Et inferioris maxillarum summe coadunant. Juxta illud Galieni ibidem.
Sed lingua quidem non parum operatur ad hunc actum velut manus semp
permutans et vertens eum qui in ore cibum vt omnis eius pars similiter con-
teratur. Extrosus autem vnus ex alterutra parte masticatus iste musculus
velut alia quedam manus adiutrix lingue constructus est. Ad sextum autem
ad hoc auxilium ei prebent inferiores fines maxillarum qui sunt versus labia
atqz perueniunt subiles amplius musculi vnus fm alterutram partem totū colle-
i. parti extreme labij circūpositi. Sed queret hic aliquis cū masticandis actus
fortior sit et pmanetior osis clausione et aptione qre musculi masticatoz non
fuerunt plures et maiores his qui apert osis: hie qd claudiscent dentes ad ma-
sticationem ordinati plures et maiores alij fuerit. Iste solutio. Attende qd
inter musculos ordinatos ad inuicem mandibule superioz talis est ordo suū
magis: qd deprimēs minuit masticatoz in mediū fm et magnitudine. Juxta
illud Galieni vnde cimo de veritate particularum capitulo sexto. Differētia
vero que est in magnitudine eorum et principium neruorum mouentium si vo-
lueris considerare mirabilem et hic inficiam inuenies nature: si demum eos
quidem qui velat dependentem et suspensam ex eis totam inferiorem genam
sustinent et portant rationabile est ordine maxime fieri. Oppositos eis ab in-
ue minores multi. Sed osis vero esse magnitudine reliquos sicut et mediū po-
sitione existunt. Ex his patet solutio quēstī scilicet qd musculi temporales sunt
magis eius mouentium inferiorem mandibulam qd difficilius et mandibula ele-
uare et sustinere eleuata qd est deprimere vel circūducere: et deprimēs et sunt
osus minuit: qd facillimum est graue qd nāliter deorsus tendit inferius trabe-
re masticatoz vero sunt horum mediū quia circūducit mandibulam facilius
elevatione et difficilius depeffione. Ad etiam accedit alia ratio magnitudi-
musculorum temporalis scilicet quia sunt molles eo qd sunt cerebro proximi
oportuit igitur ex magnitudine eorum suplere debilitatem que ex mollicie eo-
rum contingebat. Ad obiectionem qd masticationis actus est fortior et perma-
nentior clausione et aptione concedē de clausione sed nega de aptione et
permanetia in ea. Et cum arguitur a simili de dentibus masticatoz qd sunt
plures et maiores alij concedē hoc propterea qd actus dualium et quadruplorum
scilicet incisio et caninorum videlicet fractus: quod homo fit animal arct et ra-
tionibus viuens et manibus et instrumentis idoneis ad insectionem et fractio-
nem vitens non indiguit fortitudine dualium quadruplorum et caninorum de-
tini nouit autem est de actibus musculorum masticatoz comparatio-
ne ad actus temporalium.

De anatomia musculorum capitulo. Epitulum. x.

De anatomia musculorum capitulo. Epitulum. x.

De anatomia musculorum capitulo. Epitulum. x.

De anatomia musculorum capitulo. Epitulum. x.

De anatomia musculorum capitulo. Epitulum. x.

De anatomia musculorum capitulo. Epitulum. x.

De anatomia musculorum capitulo. Epitulum. x.

De anatomia musculorum capitulo. Epitulum. x.

De anatomia musculorum capitulo. Epitulum. x.

De anatomia musculorum capitulo. Epitulum. x.

De anatomia musculorum capitulo. Epitulum. x.

De anatomia musculorum capitulo. Epitulum. x.

De anatomia musculorum capitulo. Epitulum. x.

¶ Et ex istis etc. In tertia dicitur primo quod ex dictis quatuor paribus musculi sunt primi par est quod peruenit ad duas alas pume spondilis transiit ad sup alium par musculorum quod peruenit ad finem. I. spinas secunde spondilis colli. Et istud par secundum dictos quatuor. Secundo dicitur quod tertius ex istis paribus est par cuius villus oritur ex ala pume spondilis et vadit ad terminat ad finem seu spinam spondilis se. Et proprietates. I. puma opatio huius pario est ut erigat sua transuersione declinationes capitales ad nates dispositionem. I. rectum sicut cum fuerit curuatum caput. I. ab ante declinans. Tercio dicitur quod quartus par ex dictis paribus est quod incipit a superioribus et transuersaliter penetrat sub tertio pari tendens ad siluestrem ptes. I. exterioris et aliam pume spondilis occupat sicut comitatus.

¶ Attende primo quod musculi huius quatuor ex octo musculis quod quibus agitur in hac parte sunt effectui motui rector et explantantur ab offe laudis implantantur spine secunde spondilis. Iuxta illud Gal. de vi. pti. ca. 6. Sed quatuor quidem de octo paribus rector sunt duces motus: explantati quidem ab offe quod est finem occipitii supra articulationem: implantati autem ad ea que est retro apophysis. I. spinam secundum spondilis ex parte primi que est ibi. Et quoque quod scribitur in hac tertia pte. I. pte. rectoris super par quod ad secunde peruenit finem: quod scribitur super par quod ad secunde peruenit finem. I. spinam. spondilis caret finem sicut predictus est: ergo finem spondilis ad quod implatur ibi quatuor non est sed s. p. primi finem. **¶** Attende de secundo quod duo ex reliquis quatuor paribus musculis retro possit effectui sunt obliqui motui et explantantur ab offe laudis sicut predicti et oblique procedentes versus exteriora implantantur alie primi spondilis. Iuxta illud Gal. nunc allegato cap. Reliquos vero quatuor duo quidem similiter predicti explantantur ab offe quod est finem occipitii et obliqui versus extra abecedentes implantantur lateribus apophysis. I. alie primi spondilis obliqui toti capiti effectui rector motui. **¶** Attende tertio quod duo residui musculi de dictis octo copulant in nunc duos primos spondilis colli: et habent finem et actus p. rarios finibus et actibus duos: nunc dictos musculorum. Iuxta illud Gal. dicto ca. Reliqui vero duo primi s. copulantes obliqua positionem habent p. rarios predictos duo bus musculis s. motui oppositum. Illi enim caput habentes obliqui ad primum spondilem finem et coadjuvant secundum. I. huius ad id quod finem naturam quod est esse recti finem eius inclinationem reducit. Et enim postio eorum est sicut triangulus: hec Gal. Et hic patet declaratio secunde tertie et quare particularium presens tertius hoc animaduerso quod per tertium apud Galienum ponitur quartum apud principem et conuenero.

¶ Duo prima etc. In quarta particula dicitur primo pnceps quod duo prima paria musculorum descripti in particula precedenti curuant caput retro sine declinatione vel cum declinatione valde parua. Secundo dicitur quod tertium par ex paribus ibi descriptis rectificat totum declinationem. I. caput totum et inclinatus erigit et rectum reddit. Tertio dicitur quod quartum curuat et inclinatur caput ad posteriora transuersione manifesta. Quarto dicitur quod quicquid verius tertium paria aut quartum sine comparari caput declinantur inclinatur caput versus suam partem. Quinto dicitur quod cum ambo musculi eiusdem pario retrahuntur. I. contrahuntur versus capitulum: mouebit caput ad posteriora sine transuersione. Et hoc intelligitur de musculis trium primorum parium: vel de musculis tertii parii solius: vel ex parte cum ambo. I. tertium et quartum paria retrahuntur mouebit caput ad posteriora conuersum sine declinatione. Et hec ex pte conuenero littere simili huius. I. animalis ca. vi. ubi sic scribitur hec particula vltima. Et duo paria prima declinant caput ad post recte sine declinatione obliqua aut modica: et tertium erigit a declinatione obliqua: et quartum declinat ad posteriora cum obliuatione manifesta et tertium et quartum quod illos constrinxerit declinabit caput ad suam partem. Et si ambo constrinxerint mouebit caput post recte sine aliqua declinatione.

¶ Musculi vero etc. In hac parte quinta primo agit pnceps de numero musculorum retro curuantium caput et collum. Secundo exequitur de partibus quatuor ibi. **¶** Tercio de tribus primis paribus ibi. **¶** Quartum parium. **¶** In prima particula dicitur quod musculi curuantes: id est retro declinantes caput solum sunt octo: scilicet tria paria profunda et vnum par extrinsecum cooperientia alios musculorum.

¶ In secunda dicitur quod vnuquodque impar eorum musculorum quartum par est triangulus id est forme triangularis cuius basis est os laudis et residuum ipsius descendit ad collum.

¶ Sed tria parium etc. In tertia dicitur quod par primum trium parium profundorum extrinsecum sub nunc dicto parti descendit super duo latera spondilis. Et secundum par eorum declinat multum ad alas ipsorum spondilium. Et tertium par ipsorum transit per medium inter duo latera spondilium et duo extrema alarum. **¶** Attende primo quod in passu simili huius pnceps sic scribitur duodecimo anima

lium cap. vlti. Sed musculi qui declinant caput et collum sunt tria paria et sunt in profundum et vnum par quod cooperit et quodlibet illos est quasi transgrediare et sua basis est maior: quod postremus cerebri. **¶** Attende secundo quod octo musculi de quibus hic agitur sunt maiores octo musculi de quibus actum est in parte priora. Et emittunt aliquos ex villis suis ad spondiles primas et secundas: cum illis villis mouent solum caput. Et alios emittunt villos ad reliquos spondiles colli et cum eis mouent collum. Iuxta illud Galienum duodecimo de utilitate particulari ca. 6. Maiores autem eis et alij p totum collum extrinsecum per primos quidem multos capitis spondiles famulantur motibus quos apud primum et secundum spondilem faciunt: per reliquos vero qui sunt consequenter quandoque collum mouent spondiles. **¶** Attende tertio quod magis musculi de quibus hic agitur asseruntur ab aliquibus esse tria paria tantum: ab alijs quatuor ab alijs duobus: propter ipsorum implicationem ad invicem: et habent eundem motum cum quod spondilis musculis de quibus agitur cap. 21. summe presens. Iuxta illud Galienum nunc allegato capitulo. Magnorum autem musculorum tres coniugationes que possunt et quatuor: dicitur due ppter implicationem musculorum quia in ana-

tomia pertractationibus ostendimus: eundem quidem habent motum dorsales musculi quem paria post exponas. Adhuc autem tenent per primos quidem multos qui ad primum et secundum spondilem implantantur solum caput. Per reliquos quosdam primo quod alios quos spondiles colli: simul autem eius musculi caput retro et obliquos paululum faciunt motum qui obliqui.

¶ Musculi autem etc. In hac parte sexta primo agit pnceps de numero musculorum inclinantium caput ad duo latera. Secundo de finibus. **¶** Tercio de moribus ibi. **¶** Et quodcumque. **¶** Quarto de quantitate ibi. **¶** Et hi quidem.

¶ In prima particula dicitur quod musculi caput inclinant ad duo latera sunt quatuor et associant in unam partem cum collo.

¶ Cuius paria etc. In secunda dicitur primo quod vnum par bonum musculorum est anterius id est declinat ad anteriora et colligat caput cum spondili secundum. Et vnum impar eius est a parte dextra colli. Et aliud a parte sinistra. Secundo dicitur quod secundum par bonum musculorum est posterius. I. declinat ad posteriora et copulat caput cum primo spondili colli. Et vnum impar eius transit a dextra et alterum a sinistra.

¶ Et quodcumque etc. In tertia dicitur primo quod quicquid impar ex dictis quatuor musculis solum contrahetur sine suo complice declinabit caput ad partem ipsius sine transuersione. Secundo dicitur quod quicquid duo musculi ex dictis quatuor ab eadem parte contrahentur caput declinabit ad eos sine transuersione. Tertio dicitur quod si duo musculi dictorum quatuor declinant ad posteriora simul moueantur caput inclinando ipsum ad inferiora. Quarto dicitur quod si duo musculi dictorum quatuor declinant ad posteriora simul moueantur redimunt caput ad posteriora. Quinto dicitur quod si omnes isti quatuor musculi simul moueantur caput stabit erectum.

¶ Et hi quidem etc. In quarta dicitur primo quod quatuor musculi sunt minores alij. Secundo dicitur quod virtutis vel fortitudinis restaurati sunt eis. I. danti vel ac quibus ex bonitate suorum locorum: sunt supra iunctura capituli collo dire cte locati: quorum virtutis habent alij musculi per sua magnitudinem. **¶** Attende primo quod quatuor musculi de quibus hic agitur dicuntur a Galieno de vi. pti. ca. 6. primo et principaliter mouere collum et ex pte quatuor caput. Ita. I. ubi. Alio vero duo sunt alterutra partem hi quidem a dextris: hi autem a sinistris oppositi. Et hi adhuc admittunt primum quidem et maxime collum ad se ipsos trahunt cum illo autem et totum caput. **¶** Attende secundo quod Galienus circa quantitates horum musculorum fuisse videtur p. rarius principi sed in numero sunt et motu eorum p. rari. Dicit enim nunc allegato ca. Quatuor autem alij musculi robusti et magni duo sunt alterutra partem a dextris et sinistris locati mouent collum ad laterales partes cum parua inclinatione ad id quod ante adem anterior eorum coniugatio modici inclinatio. Ad id autem quod retro reliqua. Sed coparatione ad octo posteriores directe superpositos iuncture possunt hi quatuor appellari magni et coparatione ad alios parui. **¶** Attende tertio quod primum par bonum musculorum trahit originem ab illa parte secunde spondilis ubi perforatur grana egressus secundum paria ner uorum et alia a nucha. I. prope radicem spine ipsius. Et secundum parium originem ex eminentia laterali secunde spondilis colli. Iuxta illud Galienum nunc allegato capitulo. Explantationem vero ex perforata capitis apophysis. I. explantationem secundum spondilis primum par habet: ex eminentia vero laterali alterum.

¶ In tertia preterea etc. In hac parte septima primo tangit pnceps per pteciatem circa constructionem iuncture capituli emergentem. Secundo manifestabilem dei providentiam super hac perplexitate ibi. **¶** Secum est. **¶** In prima particula dicitur quod due res fuerint necessarie iuncture capituli. firmitudo eius et multitudo numeri motuum. Sed due intentiones contrarie sunt ad

E De anatomia musculorum epiglottis. Cap. xi.
E piglottis ῥῥ. Cuius ob. ca. primo agit prim. de anatomi-
a epiglottis. Secundo de causis amplitu-
dinis et angustationis et aptionis et clausonis epiglottidis. Et pro-
pterea. Tercio de anatomia ossis larydis. [Tibi autem est.] Quar-
to de musculo epiglottis. [Epiglottis pterea.]
¶ In prima parte dicit primo de clausione epiglottidis quod epiglottis est membrum
cartilagineum factum ad hoc ut sit instrumentum vocis. Et tunc est compositum ex
tribus cartilaginibus. Secundo dicit quod prima cartilago epiglottidis est illa quod senti-
mus in gutture scilicet gula sub mento apparet. Et vocatur petaliis seu clepa
quod; venter eius scilicet interior pars est cavus et ipsius dorsus. Exterior pars est
obdolum felle petle et clepa pars eius. I. pua pars dorsus huius cartilaginis que
minet est filis emittens quod est in medio clepe. Tercio dicit quod secunda cartilago
epiglottidis est posita retro prima ad pte colli ligata eius prima. Et vocatur cartilago
habens nomen. Quarto dicit quod tertia cartilago epiglottidis est posita super du-
alias velut cooperiens illas. Et est comata vel aligata cartilagini non hnti
nomen. Sed occurrat cartilagini petaliis abiq; ob quod ipsi continuatur. Et tunc
duplex est inter. h. eorum non habent nomen. pter hoc quod in ea sunt due

titulus non rotundus vniuersi
 sed plongo vocato ppe
 cantu. Et nomē bulc cartilagini fm silitudinē q ad hoc fecit impositū est vo-
 cantu. Et sicut fōmē. Et attende quarto q scā cartilaginis epiglotti est tanto
 maior: tertia quātū est minor: pma. Namā etiam est multo maior: pōtēde femi-
 nicali: et qō sibi deest nec circuli faciat. Scdā retro locata cartilago cōplet. Tū-
 ta illud Sal. dicto. c. Scdā fm cartilago quāto minor: est hac. pma ita q
 et tertia tēteris: intrinsecū quēdam locata est prius vbi stomacho. et si. pō-
 tēde: quāto aut deficit a magna. Et pma vt finaliter ad circū ducatur h
 pma addit. Iam n. sicut trachee arterie totū mēbanosus est id q appor-
 tāt nō stomacho. Et pppogm fm eūdem modū a laringe. Et attende qnto q al-
 qua ligamēta tēz neruosa q pānculosa articulariter copulāt sicut fōmē: car-
 tilagine nō habent nomē. Tūta illud Sal. dicto. c. Articulariter aut sibiūmē
 fm aliqua colligationes quēdā et pma pueniunt ad scdā mēbanosē et ner-
 uosā. Et sunt due iuncturē inter cartilagines pma a scdā sicut inter scdā mē-
 banosā. Tūta illud Sal. libro de voce et anhelitu capi scdō de cartilaginibus
 piglotti. dicitur. hābet quōq quāto: iuncturas quāto due sunt inter pri-
 mas et scdās cartilagines et duo capitā pma cartilaginis intrant in scdās. Et
 attende sexto q in parte vbi supērie definit cartilago scdā sunt due parue gib-
 bositates quē sunt vtrē partes cartilaginis illius. Et abinde incipit cartilago
 tertia duo habēs cauitates quas subintrant gibbositates hęc cartilaginis:
 sit articulus duplex inter has cartilagines. Tūta illud Sal. nūc dicto capi.
 ibi aut minor quē abintus est definit: due quides supērie sunt cōiunctiores:
 incipit aut abinde cartilago tertia cōueniētes cartilaginē dinaliter cōiūctis
 scdā abēdo cauitates vt complicatio harū duaz cartilaginis duplicē operto ar-
 ticulationē. Et attende septimo q scā cartilaginis epiglotti est multo frictio-
 rē pms q in inferius: ideo pars epiglotti inferior quē trachee lūgū arterie est
 impletio: pporius. Tūta illud Sal. libi. Et aut supius frictio: q est inferior: bast
 cartilago. Tūta illud Sal. libro de voce et anhelitu capi inferior: finis quo tangit ar-
 tē magis aucta est et supior ossis qō definit ad laringē. Et attende
 octavo q tertia cartilaginis epiglotti terminatur in fricūm valde et supior
 pma terminus vocatur antenōs et a similitudine ipsius est quibūdā moni-
 uos seu artillio et huius cartilaginis cōcauitas quēta est ad foramen transi-
 to aeris inspirati et respirati. Tūta illud Sal. libi. Et tertia cartilago in fir-
 um valde ipsa definit cuius supior: terminus antenōs vocat a plurimā an-
 tē: quōq uoiatur a figure similitudinē ad has pētibōs quas et hēmicneas
 dicit nōmē. Et conserua aist et a būnis dicitur cartilagine cōcauitas ad post
 spū vtrē vltimā quēdā fiat quod composuit est et bis tribus. Et attende
 vno q in foramine epiglotti iacet quōdā corpus simile lingue simile nō ha-
 mē sibi simile in toto corpore fm pōtēde tūta illud Sal. libi. Et n. pānculare
 et pporius. Tūta illud Sal. libi. Tūta aut in ipso pōto laringe adiacet corpus
 figura quēdam simile lingue simile pōtēde vtrē subintrante tale quale nul-
 lum aliud est: cor q fm corpus. Et tūta mēbanosus est simul a adiposus ita q
 fm pōtēde pōtēde: pōtēde substantiā laringē: hęc Sal. Et sexto de iunamē me-
 oz. c. 4. dicit. Et intra epiglottē est corpus: cuius figura est similis lingue sim-
 lē: substantiā aut mēba fm simile in mēbis corporis: qm est composita est
 co rtoztio et pinguēdine et carne mull de genere glandulaz et per hac carnes
 similitudinē substantiē gerit eum substantiā sibi. Et dicitur lingua hęc
 a alieno glōtacea et pimum et principalissimū organum vocis.
 Et pōtēde c. Et hāc bā pē scdā fm dat cās ampliationis et pōtē-
 onis epiglotti. Scdō dat cās apōtionis et clausiōis pōtē: ibi Et pōtēde q. j
 In pma pri. dicit q amplitudo et coangulatio epiglotti sunt pōtēde q
 talis cartilago qmōq lūgūtur cartilagini nō habenti nomē: et qmōq distat ea.
 Et vno distat ampliatur epiglotti. Et quādoq iungit coangulatur.
 Et pōtēde c. Et in scdā dicit q apertio et clausio epiglotti sunt pp hoc
 cimbalaris cartilago qmōq cōpōt cōpales cartilages et sibiūmē et qmōq
 patur ab ea. Et vno cooperit et pūngit epiglotti clauditur et dē sepat
 um est apertū. Et hoc mōs dilatationis et pōtētiōis: clausiōis et aper-
 tiōis epiglotti tanqz dē. Septimo de villi. parit. c. pimo dicens. Et nōiaz
 tur pma in laringē id est epigloto fit vtrē q uenit q rtoztio et sūstolatur
 q plurimū et aperitur et clauditur toraliter quādoq supior ossificū
 q pōtēde demonstratū est scriptiōis.

Ubi autem est 2. In hac parte tertia primo agit de loco figura et nomine omnia laude. Secundo de utilitate ipsius ibi in creando. In prima particula dicitur quod os forme triangularis est anterius in gula locum comitum epigloto. Et id os vocatur hoc nomine lauda quod significat grecam litteram appellatam laudam et est eius figura talis. A.

In creando 2. In secunda dicitur quod utilitas huius ossis est ut ab eo osian/ tur villi musculorum epi/ gloti.

Attende primo quod licet os laude quod vocatur a 2. al. os yor deum fit cor/ poris parvi est tamen plurim/ utilitatis. Juxta illud 2. a. sepimo de vi. parti. c. 9. hec igitur oia mirabiliter facta sunt a natura et cum his ad hunc vocem yor deum os: quatuor. primum fit maxillas et plurimas uti/ lites prebet: etenim lin/ gne musculorum plurimi ex/ eo sunt et eorum qui sunt la/ rugae. i. epiglotti coniuga/ tio de quibus antea dictum est: et quidam alii ad homo/ platas. i. spualas suppen/ si strici et longi et cum his alius robustus binarius qui ad pecus refert. De inde alij duo musculi obli/ qui ad genas puenientes: reliqui autem qui valde par/ vi ad radices implatio/ nis quas quidam gallorum plectra. i. caribibus aspi/ milant. Attende de quo quod istud os laude est directe antepositus epigloto per modum scuti et defensoris: et ne labatur hinc inde sed fixus maneat in proprio lo/ co natura sagax multipli/ citer per musculos equi/ potentes vndique sibi affi/ xos: et per ligamenta fortia et cartilaginea et pannicu/ los et circumpositos firmos ipsum stabilunt. Juxta illud Gal. ibi. Sup allatus autem gibbis laringe. B. os et mul/ ti musculi sicut dixi ad multas partes occultatus ab illis ipsis firmatur eaq/ in omnibus est iusta ego/ tentes sibi invicem oppo/ sitos musculos operante natura. Quoniam autem et abscindi quosdam et paraliti/ cari horum musculorum contingebat melius putant non solum musculis committere equiraptationem eius: sed construere quasdam fortis colligationes: hanc igitur colligationem gratia non erat ostensa duobus lateribus yor dei: sed alias car/ tilaginosas apophisano. i. explantas colligationes rotundas utiq/ per totum im plantant. C. opulatur autem nihilominus et per membra que dam non ad larin/ gam. i. epiglottim et epiglotidam. i. linguam epiglotti solum: sed etiam ad flo/ moculum. i. yophagum. hec Galenus.

Epiglotti 2. In hac parte quarta que est de musculis epiglotti pri/ mo enumerat modos musculorum necessarios epiglotti. Secundo agit de mu/ sculis aperiendis eam ibi. Et musculi vero. Terno de musculis coangu/ stantibus epiglottim ibi. Et musculi aures. Quarto de musculis claudenti/ bus epiglottim ibi. Et sitibus vero.

In prima particula dicitur quod tres modi musculorum fuerunt necessarij epiglo/ to. primum modus est musculorum coangustantium seu stringentium epiglottim qui ses applicant clipeale cartilaginem non habenti nomine. Secundo est musculorum clauden/ tium epiglotti qui applicant cimbaleam cartilaginem peltali et non habenti nomine et cooperunt eas cum cimbalea. Tertius est musculorum aperiendum epiglotti qui elon/ gant cartilagineam cimbaleam ab alijs duobus vi epiglotti aperiatur. Attende primo quod motus epiglotti non naturalis est sed voluntarius licet bona somni fiat. Juxta illud Gal. septimo de vi. parti. c. primo. ad hanc finem igitur est quod ex pluribus simul et copulatis adinvenit cartilaginis rationabile fuit fieri larin/ gam quinetiam et motus eius non esse naturalem sicut arteriarum sed finem a talio fieri electionem. Ad inspirationes enim et expirationes et detentiones totius respi/ rationis et efflationes et voces debet esse utilis. Omnia autem hec melius fuit a nostra incipere electione et rationabile fuit ei motus spontaneus et finem voluntates fieri a talio.

Attende secundo quod Gal. epigloto dicit inesse duo genera iuncturaz et duo genera motu. Sit. n. septimo de vi. parti. c. 2. de cartilaginibus epiglotti loquens. 1. 10. n. irrationabiliter natura fecit eas tot et tales: sed quod du/ plices oportebat esse finem genus articulationes et motus alias quidem que oia/ nent et subsolant eas: alias autem que claudunt et aperiunt: ad primas quidem pri/ mer: ad secundam facta est articulatio. Ad secundas autem sed ad tertiam. Alio autem non egerat motu finem genus quare neque articulatione tertia: ergo neque parti/ cula quarta. hec Gal. Sed queret hic aliquis quare filer princeps de muscu/ lis amplantibus epiglotti et non minus videatur ampliato debere proprios habere musculos quod coangustatio ipsius. Juxta illud Gal. 1. de vi. parti. c. 6. Demonstratur enim est multoties omnia iuste naturam ordinare et vincit quod musculo efficiunt aliquem motum alium qui contrarium illi operatur op/ ponere: claudens enim si hoc non fecisset fieret motus vel omnino periret: pro/ pterea quod vniuersusque est actus. Item sicut aliqui sunt musculi proprii clau/ nis epiglotti: alij proprii sibi oppositi aperiendis: sic videtur esse alij dila/ tationis et alij contractionis. Sic quod musculi amplantes epiglottim sub ape/ rientibus ipsam hic comprehenduntur: et pertractantur quod nobis monstra/

Ubi autem est epiglotti et coraz ipsa est os triangulatus et lauda vocatur: quod lau/ dam grecam litteraz signat: et est ita. A.

In creando vero os huius existit ut uamentum ut sit origo et principium ex quo villi musculorum epiglotti oriuntur.

Epiglotti preterea musculi fuere neces/ sarij qui clipealem nomen non habenti applicant: et musculi qui cimbaleas ap/ plicant ipsis et eas cum ea cooperiant: et musculi qui cimbaleas ad anterioza et ad inferiora dilatant epiglotti. Et par quod numeratur inter musculos gulae ad inferiora trabentes. Et nobis quidem vide/ tur ut ipsum numeretur inter eos qui in/ ter eas sunt communes: cuius origo est in/ terius in thorace et vadit ad peltas. Si vero in multorum animalium motu aliud associatur par sine duo paria: quorum vnum ad cimbaleam peruenit posterius et co/ tinuatur cum ea. Quod contrahuntur cimbaleam eleuant et eaz ad posterioza tra/ hunt et separatur ab applicatione sui cum peltali et dilatatur epiglotti. Et alterius partis musculi ad duos cimbalaris mar/ gines veniunt qui cum contrahuntur ip/ sam a peltali separant et in latitudinem extendunt et in dilatando epiglottim adiu/

tur ex verbis principis particula sequenti postquam descripsit par primus muscu/ lorum aperiendum epiglottim de eodem subdit. Et cum contrahitur trahit cimbaleam ad anterioza et inferiora et dilatatur epiglottim. Et in prima particula/ le illius loquens de altero pari musculorum conferentium ad aperiendum epig/ lottim ait. Et alterius partis musculi ad duos cimbalaris margines veniunt: qui cum contrahuntur ipsam a peltali separant et in latitudinem extendunt et in dilatando epiglottim adiu/ nunt. Et Albertus inagius primo animalium tractatu secundo capitu/ lo. 14. postquam descripsit mus/ culos aperiendum epiglo/ ttm ait. Et hi quidem sunt qui epiglottim aperiunt et dilatant.

Ex musculis 2. J. In secunda particula dicitur primo quod de numero musculorum aperiendum epig/ lottim est vnum par ossis ab osse laude transito ad anteriozes partes cartila/ gino peltalis alligatum et extensum super eam: quod dicitur per abitur trahit cartilagineam cimbaleam ad anterioza et inferiora et di/ latatur epiglottim. Attende de quo in hoc passu libri co/ munitur inueniuntur cor/ rupti vel defectu transla/ tois vel errore scriptorum. Nam ubi scribitur trahit cimbaleam debuit scribi trahit peltalem. Primum quod istud par non est alliga/ tum cartilagini cimbali/ laris extrema: et ad radicem eius que no/ men non habet et a dextra et a sinistra: et cum contrahuntur iuncturam stringunt et epiglottim tali clausura claudunt que musculos pectoris et diaphragmatis refe/ rare valeat in prohibendo aeris attra/ ctionem. Qui quidem parui creati fue/ runt ne interioribus epiglotti coangu/ stationem facerent: et fortes vi eorum fortitudine cum impediti fuerint in cla/ udendo epiglottim et prohibendo aeris attractionem defectus multus corriga/

uant. Ex musculis autem qui epiglottim coangustant est par quod a parte laude venit et continuatur cum peltali: postea dilatatur et cingitur super illam que non habet nomine: donec duo extrema duorum imparium ipsius post illam que nomen non habet veniantur: et cum contrahitur coangustat.

Et ex eis sunt quattuor musculi et fortas se existimatur quod sunt duo musculi dupli/ continuantes peltalis extremitatis cum extremitatibus eius que nomen non ha/ bet: qui cum contrahuntur inferiora epi/ glottis coangustant. Et sunt qui existimant quod vnum par ipsorum sit occultum et alte/ rum manifestum. Ex sitibus vero mus/ culorum qui claudunt inclioz fuit vi in/ terioribus epiglotti creati fuissent: ita ut cum contraherentur cimbaleam ad inferiora traherent et eaz claudendo cooperire facerent. Et propter hoc par creati fuerunt quod de radice peltalis na/ scitur et eleuantur interius ad duo cimba/ laris extrema: et ad radicem eius que no/ men non habet et a dextra et a sinistra: et cum contrahuntur iuncturam stringunt et epiglottim tali clausura claudunt que musculos pectoris et diaphragmatis refe/ rare valeat in prohibendo aeris attra/ ctionem. Qui quidem parui creati fue/ runt ne interioribus epiglotti coangu/ stationem facerent: et fortes vi eorum fortitudine cum impediti fuerint in cla/ udendo epiglottim et prohibendo aeris attractionem defectus multus corriga/

elongat et cartilagine non habente nomine et illud est epiglottim dilatari. Secundo dicitur etiam de numero musculorum aperiendum epiglottim est vnum aliud par musculorum quod numeratur inter musculos trabentes guttur ad infe/ rioza. Et videtur principi quod istud par debet numerari inter musculos com/ nes gutturi et epigloto. Et nascitur intra thoracem et ascendit ad peltalem.

Tertio dicitur quod in multis animalibus scilicet in habentibus magnam vocem quorum est homo hunc partem secundo musculorum aperiendum epiglottim asso/ ciatur vnum aliud par vel alia duo paria. Quorum vnum posterius peruenit et applicatur cartilagini cimbali/ et cum contrahuntur musculi poris istis/ us eleuant cartilagineam cimbaleam et trahunt ipsas ad posterioza et tunc cimba/ laris separatur a peltali et epiglotti ampliat. Et musculi partis alterius perueniunt ad duos margines vel extremitates cartilaginis cimbalaris. Et cum contrahuntur elongant cimbaleam a peltali et extendunt eam in latitu/ dine et iuvant in dilatatione epiglotti.

Ex musculis autem 2. J. In tertia particula dicitur primo quod ex musculis coangustantibus seu stringentibus epiglottim est par vnum veniens ab osse laude: quod continuatur cum peltali cartilaginem et per inodum cinguli exten/ ditur supra cartilagineam non habentem nomen donec extremitates musculor/ um huius partis simul veniantur retro cartilagineam que nomen non habet. Et cum contrahitur hoc par coangustat epiglottim. Secundo dicitur quod ex mus/ culis etiam coangustantibus epiglottim sunt alij quatuor musculi: et quidam estimant eos esse duos duobus musculis quia sunt invicem fortiter coniecti. Et hi quatuor musculi continent extremitates cartilaginis peltalis cum ex/ tremis cartilaginis non habentem nomen. Et cum contrahuntur hi qua/ tuor musculi coangustant partes inferiores epiglotti. Tertio dicitur quod quidam estimant quod de dictis quatuor musculis vnum par est occultum intra epiglo/ ttm sed et aliud par est manifestum extra epiglottim positum.

Ex sitibus vero 2. J. In quarta particula dicitur primo quod situs conueni/ tio: musculis claudentibus epiglottim est in interioribus epiglotti: taliter quod quando contrahuntur hi musculi trahunt inferius cartilagineam cimbalaris et faciunt eam cooperire alias cartilagineas claudendo epiglottim. Secundo dicitur quod propter hoc scilicet propter trahere inferius cimbaleam et claudere epiglottim fuerunt creati duo musculi: scilicet par vnum quod oritur a radice cartilaginis peltalis et eleuantur interius scilicet intra epiglottim ad duos extre/ mitates cimbalaris cartilaginis et ad radicem cartilaginis non habentem no/ men a dextra et a sinistra. Et hi duo musculi cum contrahuntur stringunt iuncturam duplicem que est inter cimbaleam et non habentem nomen et claudunt epiglottim clausura talem quod sufficit refrenare musculos pectoris et prohibere eos ab attractione aeris: et non solum ab attractione sed etiam expulsi/ one taliter quod retineatur aliquando anhelitus vel quando conatur nos expirare. mingendo vel egerendo vel vehementer agere. Tertio dicitur quod hi duo musculi sunt facti pui ne faciat coangustationem epiglotti repledo. i. ipsa/ uitate. Et fuerint facti fortes ut cum fuerint occupati claudendo epiglotti et prohibendo attractionem

tur qui eis ex paruitate aduenit. Et ipso-
rum via est s^m rectitudinem ascenden-
tium cum declinatione parua propter
quam fit continuatio conueniens inter
peltalem ⁊ non habentem nomen. Et est
etiam cuz duo inueniuntur muscoli sub
cimarali positi qui hoc predicum par-
tiant.

Attur' in summa
S duo habet paria que ipsum tra-
hunt ad inferiora. Unum eorum est par
quod iam in capitulo epiglotis nomina-
uimus. Et alteru est par etia ex torace
nascens quod eleuatur ⁊ cum lauda con-

tem predictos mufculos circa radicem cimbarum mufculi in homine coadunantes in claufione mufculus paruum habentibus vocem vi in Cimbris vero non funt in bafis bemitonorum ideſt cimbabus paruum vocem habentibus quomodo fallaceſſe. Et hi funt illius vocem de quo agit princeps in fine ſexto q̄ oſo uide decem mufculos nuci memoratis in eius concauitate vel in ipſius exteriori rupeſcentem copulati. Aucta illud Saleni ſeptimo de uento ſecido. Hi igitur omnes mufculi in laringa agnoscuntur copulati. C Attendere ſeptimo q̄ ultra uocis alij funt octo mufculi colligantes epiglottim aeris inſpiratæ r̄ reſpiratĩ amplificant r̄ conſumunt ideſt dilatate r̄ conſtringere epiglottim. Aucta illi octo mufculi colligantes totas copoſitus que uocis funt uoces ſm̄ queſtis poſus ſpiritus animæ attende octauo q̄ primũ par boſum octo mufculi uocis offis laude r̄ apponitur ab ante toti longiſſime r̄ ſc̄m explantatur a cartilagine peltati per ſextum tertio pari in folia animalibus habentibus magnam. Et par quartũ naſcitur et obliqua mufculi comprehendentes v̄pophagus in idem per uentum de uillitate particulaz ca. primo. Alij vero nonna m̄ morio duo qdem funt et lateribus quo

tinuatur primo postea cum gutture: et tra-
bit ipsum ad inferiora. **E**utturis^{bre}
ro muscoli sunt duo muscoli gutturosi q
sunt duo muscoli apud gulā positi in trā
glutendo adiuvantes.

Aluda vero muscu-
los habet qui sibi sunt proprij
z musculos quibus aliud mem-
brum cum ipso communicat. ¶ Sed
qui laude sunt proprij tria sunt paria.
Unum par venit a duobus mandibule
marginibus z cuspinea recta que super
hoc os existit continuatur: z ipsum est
quod ipsum ad mandibulam trahit.

[illegible]

Auda vero ꝛc. ¶ In hoc capitulo primo diuidit
 pꝛios ꝛ cōmunes. Secundo exequitur de pꝛopꝛijs sibi sed g lau-
 de. ¶ Tertio de cōmūibꝫ sibi. ¶ Alij vero
 ¶ In prima parte dicit qꝫ muscularꝫ laude quidam sunt ei pꝛopꝛij.
 Alij sunt cōmunes ei ꝛ alteri mēbro.
 ¶ Sed qꝫ laude sunt pꝛopꝛij ꝛc. ¶ In secūda dicit pꝛimo qꝫ tria sunt
 paria muscularꝫ pꝛopꝛiorū illaude. Secūdo dicit qꝫ pꝛimum il-
 lorū venit a vobus in argimbꝫ seu in extremitatibꝫ mandibulꝫ inferiorꝫ
 scilicet vñs horū muscularꝫ nūm a margine dextero alter a sinistro ꝛ descen-
 dens continuatur ꝛ applicatur cū linea recta que est super os laude:
 qꝫ istud par dūm contrahitur : trahit os laude versꝫ mandibulū.

Tertio dicitur quod pars secundum horum musculorum nascitur sub mento et transit sub lingua et applicatur ad linguam id est ad angulum huius ossis triangularis ad extremitates superiores eiusdem. Et lege ad lineas loco de ad linguas vel tolle de reperi ad linguas sicut tollit Albertus primo aliam tractatu scdo. c. 14. rectam hunc tep. et istud par trahit hoc os ad partes mandibule. Quarto dicitur quod pars tertium horum musculorum oritur ex additamento sissaminis. i. similibus granis sissamini qui sunt iuxta aures vel ex additamento sagittario. i. acicularibus ut alij libri habent que sic dicitur qui sagittis et acibus in longitudine et gracilitate similitur. Et huius pars musculi pinuan tur cu inferiori extremitate lineae recte existentis super istud os et trahit hoc os ad superiora.

c. Alii dicit. In. 3. pte dicit quod musculi cōdes ossi laude et alij partibus partem sunt nominati. In duobus capitulis precedentibus et partim notabuntur in capitulo sequenti. Attende primo quod tria paria musculorum laude descripta in pte scda. c. pte dicuntur ppta ossi laude quod sunt gratia creata sunt. i. sapte. neant fixu et firmu non per mittentia ipsi cedere musculis ad inferiora trahere conantibus: quatinus

istud os fiat habile tutamentu epiglotti. Et sit velut firmamentu taz musculis quod tribus alijs sibi inuicem. Et arguit alijs quod non sunt tria paria musculorum huius. ppter auctoritate Gal. 6. de inuam. mēbro. c. 3. dicens. Et alij duo dyagonalis. i. trasuersales musculi vadit ad duas mandibulas et duo alij partu qui sunt in radice additamentorum qui assimilant a quibusdam criste galli. Et isti duo musculi et duo musculi quos dicit esse ligantes os sile laude sile cu mandibula inferiori non fuerit possit nisi ppter os laude sile ppter. Et habet eorum et sua re spondens mouet ipsi duobus modis dyagonaliter et vnius motus est alij contrarius per attractione ossis ad partem pte ad quā attrahit ipsi eius rōdō. Alij aut musculi residui nihil ex eis appropriat isti ossi. Et hinc Gal. verbis inui videtur quod non sunt nisi duo paria musculorum ppter ossi laude. Dic quod Gal. lib. 1. loquitur de folio musculis suscipientibus organum ab osse laudē nec negare intēdit quā sunt alij alij musculi dicto ossi proprii alimēdū.

De anatomia musculorum lingue. Capitulum xiiij.

Musculi vero linguae mouentes sunt nouem. Duo sunt latitudinales ab additamento sissaminis venientes et cum duobus ipsius lateribus continuantur. Et duo longitudinales a supremo ossis laude nascētes: qui cum medio linguae continuantur. Et duo qui eaz in transverso mouent: et nascuntur a latere quod est inferius ex duobus ossis laude lateribus: et penetrant in linguam inter longitudinales et latitudinales. Et duo musculi linguae resupinantes et eam conuertentes: quorum loca sub istis locis nominabimus existunt: et ipsorum villi iam expansi fuerunt sub eis in latitudine: et eorum toto osse mandibule continuati fuerunt. In summa praeterea musculorum lingue nominauerunt quidam musculum solitarium qui inter linguam et os laude cōtinuat et vnum ad aliud trahit. Et nec est longe quin musculi qui linguas ad exteriora in longitudine moueat eam sic. Inest enim ei vt in ex-

tra gratia: subiles autem finem vt moueatur cito mihi quidem prouidentie non ptingentis. i. casualiter operantis esse vt. Et hinc de quo quod ex triplici pte musculi implantantur linguae. i. superiori inferiori et laterali: ppter ea quod opus est linguas ad totidē ptes moueri et quibus musculis membrum quod mouet trahit verum principium organum ipsius. Iuxta illud Gal. libidem. Et etiam quod musculi alios quidem versus palatum referre eam oportebat: alios autem inferius deferre

alios autem ad lateralia curā ducere: propterea alios quos ex superioribus partibus: alios autem ex inferioribus: alios vero ex laterali bus ad ipsas implantantur quales non est mirabile pū deinde opus. Et demonstrat motu singuli sicut ppter principium referre pūculā. Quare debebat esse necesse sitate qui quidem desuper implantant musculi superius mouere eā: qui non ab inferius incipit inferius: finem autem ad lateralia eos qui ad alterutra motus operantur: hinc Gal. Attende sexto quod lingua uis sicca tur nimis inepta ad motum reddi non sagax in radice eius quādam glandulosas carnes possunt a quibus potius ad exteriora in longitudine moueat eam sic. Inest enim ei vt in ex-

Sed quod deficiente difficile mobilis efficitur: quod autem hoc in supradictis et eis quibus a suis febribus tota fixa est ossis pūda: mirabile uia pūdit vt non facilius ipsa occupet tali passione. Dicitur enim a. antea de laringa quod ppter hanc vi rates ex spongia assimilat ad os. i. glandulas alterutrum vni appositum: finem linguae autem hoc ipsum et ab eis ppter pūblicas et inferiores ptes eorum eructant phlegma humidum intingit linguas ipsas et inferiora et lateralia et quod sunt in circuitu ossis ossis: superiora. n. eos qui a cerebro pueniunt habebat poros de gibna antea dicitur hinc Gal. Attende 7. quod lingua est mollis et multum mobilis de se prompta circumuolui nisi hinc retineatur unde finem ossis ducit et alio eius opus multipliciter impedirent nisi submittit et magnū ligamentū quo firma tenet et phibet ab eis musculis imoderate distendi. Iuxta illud Gal. libidem. Et hinc vniuersi musculi ad ppter principium trahere ex sui nā habeat necessarium esse linguas a musculis attractis implantatis ei finem radice ad seipsos tolli et quod ipse ricā fieri tenas ab eis quod non sūt puenit ad anteriores dentes et labia et eum hinc neq; sed haberet infallacē vndiq; ad soluta. Ad hoc igit vniuersa mirabilis tā magnū nā preparat ligamentū quā nā magnū maxime debebat esse idonē. Nō enim simpli neq; vt ptingit: quod admirabili quādam facit et cōmēsuratōe. Si enim ad vltiorē pte puenit lingue aut citra decessu cessaret: deteriorē gēdē fieret vocis articulatō: nō minus autem et ad motū qui in masticatione impēdit pferat. n. ad abo hoc vt basile et finem et vt finis facit puenit vbiq; hinc Gal. Attende octauo quod lingua ppter principium describitur musculis lingue. i. aialius. c. de gustu discordat ab hac i. tribus. Primo in hinc ppter musculis latitudinales corri ab additamento sagittalibus. Scdo in hinc ppter musculis linguas resupinantes esse supra alios. Tertio in hoc filer de motu linguae ad exteriora. Et enim ibi. Et musculi mouentes linguam sunt nouem. Et duo musculi nascuntur a duobus additamentis sagittalibus et tenet se quibus partibus lingue. Et alij duo nascuntur supra os simile laude littere et veniunt per medius lingue. Et alij duo mouent linguam in obliquū: et nascuntur ab vna pte ossis lateralis: transeunt per linguas et transuerso. Et duo alij faciētes linguam multum in se et supra locus est sup locū predictorum et sua fila expandunt supra linguas et pūgunt ei mandibulas. Et ita nōauerunt vniuersi musculi lingue qui est inter linguas et os laude et ptingunt vniū cū altero hinc principio. Quod circa vltimā partem pte sentis tep. vtrū motus linguae ad exteriora fit volitarius. Arguit quod nō: quod multi nā hoc habet quod faciū aliquid foriter et arēte linguas foras pellit: et vnde inde corripunt ab alijs hinc sit turpe vni abstinere questu. Scdo si educio lingue esset volūtaria oportet et fieri ppter musculi cuius caput et origo esset in anteriori extremitate lingue: quod quibus musculis linguae ppter principium refert partem quā mouet: vt ait Gal. lib. 1. de vili. pte. c. 10. Scdo et quod nullius nerui implantatio inchoat a butto. i. vltima extremitate lingue. Tertio si educio lingue esset volūtaria necessario essent decē lingue musculi. I. quattuor: pma paria expresse in lra et musculis intro a trabea lingua incurtando eā: et musculis educēs ipsam: q; retro tractio et vniū cū finit partu motus nō possunt fieri ppter musculi. Iuxta illud Gal. lib. 1. de vili. pte. c. 6. Demonstratū. n. est motu rotione oia iuste nā ordinare et vniū cū musculi efficiēt aliquid motum alius qui contrariū illi operat opponēt. Et oppositū sentit hic pū. dicens. Et nec est longe quin musculi qui linguas ad exteriora in longitudine moueat eam sic. Hanc quēstionē de educio lingue cū quēstione de tēsiōe virge si sint motus voluntarij pertractat Galienus pmo de moribus ligdis capitulis. 3. 4. 5. et reputat eas ponit per dyalecticā id est probabiles argumentationem quod per demonstrationē terminandas et solui difficillimas. At. n. ibi. Et quedam hanc rez magis congruit vt per dyalecticā viciatū sit: quod cū hoc ad hoc p anatomia inuamur vt per dyalecticā pollicitas donec eminet hinc rī et satirias: quod causa augmēt ex vtriusq; modo est difficilis hinc ex volūtate fiat hominis aut naturaliter ab his voluntate: et in omnibus moribus qui sunt voluntate nihil obscurius et dubitabilius hoc hinc Galienus. Et pmo quod rum solutione ponitur hinc pma conclusio. Satirias et educio lingue sunt motus volitarij vel estimatiui seu imaginarij. Probatur per Galienum capitulo tertio dicti libelli dicentem. Satirias quidem virge scio manifeste quod sit voluntate et fortassis estimatione tantum. Similiter scio ab ore emittit hinc hinc minio egredi linguam quod hanc actionē vniū. Et in fine capituli. 5. libi emittit ait. Et cū hoc quod videt oia scitā manifesta quod actio lingue quod accidit quod educit ab ore volūtā gēdē obsequit actio vero in infirio generatiōis nō sit voluntate tantus sed sepius ab his voluntate obsequendo et quod anima format et imaginatur

imaginatur. Secunda conclusio. Causa dictorum motuum merito fit ap-
prietatem assignetur altera triumscilicet vel spiritus destinatus ad arterias
in hoc membra: vel hoc membra seipsa se in efferentia et dilatantia quare
consequitur attrahi spiritus in vacuum sicut vel impletio horum membrorum
ab imaginatione et voluntate cum parvis musculis hoc membra descendit
tibus. Et hanc causam dicitur esse prime sunt simplices et tertia est composita.

Juxta illud Gal. capitulo
nunc elegato. Adhuc
dixerunt in eis qd eorum
causae sunt simplices
et tertia est composita. Causa
se dicitur simplices sicut qd ab
arteriis spiritus in ista duo
membra destinantur cum
sunt rara et potius incruis
sclerit virgula virilis et lin-
gua. Cuius si habet vici-
gantur et dilatatur et veri-
tate erectionis sequitur et
pcomitatur dilatationis spi-
ritus intra venas quibus
ritus vici- et exteriora viri-
tutis vici- et potius in-
tra vici- et necessitate va-
cuationis ac inanitionis. Si-
cut enim virgo virilis im-
pletio fit ab imaginatione
et voluntate et differtio qd
vehemens habitudine et
valida putat et testan-
tur medici considerantes
anatomias lacertis alicui-
bus attrahit parvis: eo-
dem modo fit in lingua qd
erigitur et dilatatur qd
tinentur in arteriis et qui-
dem coelivis spiritus im-
mutantur et coelivis qd
aliqui lacertis in illa habi-
tudine distenduntur veri-
tati quidvis huius dicit et
testatur qd arterie in lingua et virga virilis confire maiores qd in ceteris membris
existunt. hoc Galieno. Tertia conclusio. Cuiusmodi est qd virga et lingua
se dilatant et semper spiritus attrahit qd dilatatur propter
spiritus subintrantes eas. Juxta illud Galienus ibidem. Cuiusmodi spiritus mem-
bra et habent erigi proprie et dilatari attrahunt spiritus ab arteriis et imple-
tur et eis. Quarta conclusio. Cum in capitulo lacertis moventis sunt duo par-
tes: vnum par et illis est in dextra colli parte: aliud est in sinistra.

De anatomia musculorum colli. Capi- tulum. xv.

Asculi qui collum

in movent sunt duo paria. Vnum

par a dextra: et alterum a sinistra. Sed

quicunqz eorum solus contrahetur col-
lum ad suam partem transuerse trahetur.

Et quicunqz duo eorum qui sunt ab vna

parte simul contrahentur: inclinabi-
tur collum rectum in parte illa non cum

transuersione immo cum rectitudine. Et

cum omnium quattuor simul erit opera-
tio stabit collum absqz declinatione aliqua.

De anatomia musculorum pecto-
ris. Capitulum. xvi.

Asculorum qui pe-

ctus movent quidam sunt qui

tantum dilatant ipsum et non confringunt.

Et quibus sunt musculi diafragmatis in-
ter membra aerem attrahendi: et membra

nutrimenti distinguendis quod postea no-
minabimus. Et par qd sub furcula posi-
tum a parte nascitur que ad caput prote-
ditur spatulae qd postea nominabimus:
et est continuus cum costa prima a dextra
et sinistra. Et cum ipso vnitur par cuius
vnumquodqz impar est duplans ipsum
et faciens ipsius duas partes: quarum su-
perior cum collo continuatur et ipsum mo-
uet: et inferior earum mouet pectus: et in-
fecit cum musculo eius quem nunc no-
minabimus: et ipse est ille qui est conti-
nuus cum costa quinta et sexta. Et par
quod est in loco spatulae concauo infu-
sum. Cum quo par continuatur quod a
spondilibus ad spatulas descendit et fi-
unt sicut musculus vnus: et cum costis
continuatur posterioribus. Et par ter-
tium quod nascitur a sexta spondilium
colli et a prima et secunda spondilium pe-
ctoris et continuatur cum costis thoraci-
cis. Isti sunt musculi dilatantes.

trahere musculi: et hec quibus alligatur versus summi caput et impellere mu-
sculus versus suam caudam: saltem sui relaxatione vel se relaxando. Sed qd
dices ad Galienum de decimo de vitalitate particularum capitulo secundo dic-
tem. Demonstrat enim est multoties omnia in se naturam ordinare et vni-
cuqz musculo efficienti aliquem motum: alium qui contrarium illi operatur
opponere. Item dicit decimo de vitalitate particularum capitulo nono. Quidem
sum est enim a nobis in
libro de motibus muscu-
lorum quoniam omnes par-
ticulae que moventur in
electionem: duobus indi-
gent ad minus musculis
oppositis ad invicem: vno
quidem extendere: altero
vero flectere potente. Item
videtur de vitalitate par-
ticularum capitulo deci-
mo dicit. Demonstrat enim
est in libro de musculo-
rum motu singulum ver-
sus proprium principium
referre particulam.

Ad duo prima dicit qd Gal-
lienus intendit qd in omni
membro quod volutarie
erigitur et dilatatur sunt
musculi ordinati ad sui ex-
tensionem: oppositi or-
dinati ad sui relaxationem.
Ad tertium dicit qd non so-
lum musculos referat par-
ticulam versus principium:
sed etiam ante se impellit
eam. Cuius consistere si via
q alter est musculus edu-
cens linguam: alter qui re-
trahit eam inter: et q edu-
cens a capite recipit ner-
uum et retrahens recipit
ab inferiori. Et cum dicitur
q tunc erit decem mu-
sculi per musculos educi.

De anatomia musculorum colli. Capi. xv.

Asculi qui collum

in movent sunt duo paria. Vnum

par a dextra: et alterum a sinistra. Sed

quicunqz eorum solus contrahetur col-
lum ad suam partem transuerse trahetur.

Et quicunqz duo eorum qui sunt ab vna

parte simul contrahentur: inclinabi-
tur collum rectum in parte illa non cum

transuersione immo cum rectitudine. Et

cum omnium quattuor simul erit opera-
tio stabit collum absqz declinatione aliqua.

De anatomia musculorum pecto-
ris. Capitulum. xvi.

Asculorum qui pe-

ctus movent quidam sunt qui

tantum dilatant ipsum et non confringunt.

Et quibus sunt musculi diafragmatis in-
ter membra aerem attrahendi: et membra

nutrimenti distinguendis quod postea no-
minabimus. Et par qd sub furcula posi-
tum a parte nascitur que ad caput prote-
ditur spatulae qd postea nominabimus:
et est continuus cum costa prima a dextra
et sinistra. Et cum ipso vnitur par cuius
vnumquodqz impar est duplans ipsum
et faciens ipsius duas partes: quarum su-
perior cum collo continuatur et ipsum mo-
uet: et inferior earum mouet pectus: et in-
fecit cum musculo eius quem nunc no-
minabimus: et ipse est ille qui est conti-
nuus cum costa quinta et sexta. Et par
quod est in loco spatulae concauo infu-
sum. Cum quo par continuatur quod a
spondilibus ad spatulas descendit et fi-
unt sicut musculus vnus: et cum costis
continuatur posterioribus. Et par ter-
tium quod nascitur a sexta spondilium
colli et a prima et secunda spondilium pe-
ctoris et continuatur cum costis thoraci-
cis. Isti sunt musculi dilatantes.

De anatomia musculorum colli. Capi. xv.

Asculi qui collum

in movent sunt duo paria. Vnum

par a dextra: et alterum a sinistra. Sed

quicunqz eorum solus contrahetur col-
lum ad suam partem transuerse trahetur.

Et quicunqz duo eorum qui sunt ab vna

parte simul contrahentur: inclinabi-
tur collum rectum in parte illa non cum

transuersione immo cum rectitudine. Et

cum omnium quattuor simul erit opera-
tio stabit collum absqz declinatione aliqua.

De anatomia musculorum pecto-
ris. Capitulum. xvi.

Asculorum qui pe-

ctus movent quidam sunt qui

tantum dilatant ipsum et non confringunt.

Et quibus sunt musculi diafragmatis in-
ter membra aerem attrahendi: et membra

nutrimenti distinguendis quod postea no-
minabimus. Et par qd sub furcula posi-
tum a parte nascitur que ad caput prote-
ditur spatulae qd postea nominabimus:
et est continuus cum costa prima a dextra
et sinistra. Et cum ipso vnitur par cuius
vnumquodqz impar est duplans ipsum
et faciens ipsius duas partes: quarum su-
perior cum collo continuatur et ipsum mo-
uet: et inferior earum mouet pectus: et in-
fecit cum musculo eius quem nunc no-
minabimus: et ipse est ille qui est conti-
nuus cum costa quinta et sexta. Et par
quod est in loco spatulae concauo infu-
sum. Cum quo par continuatur quod a
spondilibus ad spatulas descendit et fi-
unt sicut musculus vnus: et cum costis
continuatur posterioribus. Et par ter-
tium quod nascitur a sexta spondilium
colli et a prima et secunda spondilium pe-
ctoris et continuatur cum costis thoraci-
cis. Isti sunt musculi dilatantes.

De anatomia musculorum colli. Capi. xv.

Asculi qui collum

in movent sunt duo paria. Vnum

par a dextra: et alterum a sinistra. Sed

quicunqz eorum solus contrahetur col-
lum ad suam partem transuerse trahetur.

Et quicunqz duo eorum qui sunt ab vna

parte simul contrahentur: inclinabi-
tur collum rectum in parte illa non cum

transuersione immo cum rectitudine. Et

cum omnium quattuor simul erit opera-
tio stabit collum absqz declinatione aliqua.

De anatomia musculorum pecto-
ris. Capitulum. xvi.

Asculorum qui pe-

ctus movent quidam sunt qui

tantum dilatant ipsum et non confringunt.

Et quibus sunt musculi diafragmatis in-
ter membra aerem attrahendi: et membra

nutrimenti distinguendis quod postea no-
minabimus. Et par qd sub furcula posi-
tum a parte nascitur que ad caput prote-
ditur spatulae qd postea nominabimus:
et est continuus cum costa prima a dextra
et sinistra. Et cum ipso vnitur par cuius
vnumquodqz impar est duplans ipsum
et faciens ipsius duas partes: quarum su-
perior cum collo continuatur et ipsum mo-
uet: et inferior earum mouet pectus: et in-
fecit cum musculo eius quem nunc no-
minabimus: et ipse est ille qui est conti-
nuus cum costa quinta et sexta. Et par
quod est in loco spatulae concauo infu-
sum. Cum quo par continuatur quod a
spondilibus ad spatulas descendit et fi-
unt sicut musculus vnus: et cum costis
continuatur posterioribus. Et par ter-
tium quod nascitur a sexta spondilium
colli et a prima et secunda spondilium pe-
ctoris et continuatur cum costis thoraci-
cis. Isti sunt musculi dilatantes.

De anatomia musculorum colli. Capi. xv.

Asculi qui collum

in movent sunt duo paria. Vnum

par a dextra: et alterum a sinistra. Sed

quicunqz eorum solus contrahetur col-
lum ad suam partem transuerse trahetur.

Et quicunqz duo eorum qui sunt ab vna

parte simul contrahentur: inclinabi-
tur collum rectum in parte illa non cum

transuersione immo cum rectitudine. Et

cum omnium quattuor simul erit opera-
tio stabit collum absqz declinatione aliqua.

De anatomia musculorum pecto-
ris. Capitulum. xvi.

Asculorum qui pe-

ctus movent quidam sunt qui

organum custodiens quidem cōmensuratem in aere caliditate: nutrens autē substantiam spiritus animalis. ¶ Attende secundo quod in hoc motu pulmo per pettus mouetur et pectus per musculos. Illud autē Salerni libello nō dīctō. Pulmo autē vix; velut profundus venter fibiaci spiritui: cuius autē dilata- tiones et contrāctiones alioque gubernat musculus mortuus oblitusque dearticu- latus. ¶ Sed infabit aliquis quod pectus nō est pulmōni affligit aliquo vim

Thufculorum^b vero pectus constringentium alij sunt qui pectus in latitudine constringunt: et est dyaphragma: cum quiescit. Alij sunt qui fm essentiam. Et ex istis est par quod sub radicibus costarum superiorum est extensus: cuius operatio est stringere et aggregare. Et ex eis est par apud extremitates istius cum thorace inter epiglottale et furculam continuatum et continuatur cum musculus ventris qui sunt recti. Et alia duo paria que ipsum cooperiunt. **T**hufculi^v vero qui simul constringunt et dilatant sunt muscoli qui sunt inter costas. Verūtamen perscrutatione in considerando cognoscitur qd constringentes alij sunt a dilatantibus.

scutus ois stomachi. Juxta illud principis. c. 15. summe prime doctrine presen-
tium inferiori pterea parte thoracis os cartilaginofatum latum continens
turculus inferior ceteritas rotunditas attinens vocatur epiglottis: eo q
epiglotti sit similio. Et istud par inferius cōtinuatur cum rectis musculis ven-
tris de quibus in fra getur capitulo. 22. summe presentie. ¶ Erro sit qd ex
musculis pectus stringuntur sit alia duo paria que cooperiunt c coadun-

Inter omnes enim duas costas sunt ex
eis quattuor pro certo musculi: licet qui
dam existant quod sit vnus musculus.
Et hic quidem quem vnum existi-
mus musculum ex villis contextus ex-
transuerfis: quorum quidam sunt intrin-
seci: quidam qui cooperiunt. Et eorum
qui cooperiunt quidam sunt qui sunt ad
partem extremitatis cartilagineose cos-
te. Et quidam sunt qui sunt ad par-
tem alterius extremitatis que est foris.
Quod vero interius existit totum in si-
tu a costis est diuersum. Et illud
quod est in extremitate costae cartilagi-
nose diuersum est in situ ab eo quod est
super aliam extremitatem. **E**t quan-
do quidem hic quattuor habentur villi

unde cooperitur nam narratum.
 Et dicitur pium et omne
 ligatur in quibus
 stringitur pectus sic in
 quo lesio leditur pro
 hoc et non eorum for
 efflatio sine tunc: efflatio
 quicquid? et loquela. Si
 pice eris obis. Nefflorio
 perit stringit. Nuptia illud
 Gal. 4. interio: c. 6. per
 cerea hinc quibus: accio
 sine sequens actiones alie
 id est eare aerem cui amb
 tu et flamme sine ictu: ha
 men cum ictu: et? lo
 quela. Et q: nuptia p
 actiones legi. puerit alie
 quatuor cause sine nece
 sario pectore. Sed ex
 vltima patitur cetera me
 nime patitur. Si nunc
 fecunda documenta ba
 hile: tunc in nobis.

[illegible]

¶ **C**alculus vero 22. ¶ **I**n hac parte tertia primo agit princeps de positione 2 differentia musculorum qui simul dilatant 3 confingunt pectus. Secundo de villis eorum ibi ¶ **E**t hic quidem 2 Tertio de numero 2 officio eorum ibi ¶ **E**t quando quides. ¶ **I**n prima particula dicit primo quod musculi simul dilatantes 2 confringentes pectus sunt musculi situati inter costas. Secundo dicit quod qui considerat inquisitione diligenter numerum 2 compositionem musculorum inter costafissuratum invenit quod musculi confringentes sunt alii a dilatantibus. Tertio dicit quod quatuor sunt musculi contritudinaliter inter quas duas costas quasque alii affirmant quod isti quatuor non sunt nisi unus musculus. Attendit hic quod cum dicitur aliquos esse musculos qui simul confringunt 2 dilatant pectus: non intelligitur quod idem numero vtriusq; faciant officium: sed idem aggregatione. Nam quicquid quatuor musculi inter duas costas possunt facere simul isti illoqueant quod videntur prima facie unus musculus: 2 reuera possunt esse 2 idem dici vnitare aggregationis.

[illegible]

Et qñ gdez tē.] Tñ tertia pñcu. concludens ex dictis numerum museu
loruꝝ intermedioꝝ costis dicit pñmo qd qñ vel qñ sbe musculose fite inter co/
stas villi

flag villa

flas villi sunt numero quatuor: opz vt musculi sint numero quatuor. Et istud est intelligendum de neruofis villis qui sunt in musculus pars principalis: ficut in oculo cristallinus humor. Sed obijcet aliquis de villis musculosu temporaliu qui perueniunt a tribus locis ad vtrosq; oculos: e non ob hoc segur qz hocum vtresq; sint tres musculi. Dic q non est simile: qz villi temporalis licet a tribus veniant locis: sunt vniformiter in musculus fissuati z potentes. Sed in musculus intermedio co/

numero oportet vt musculi sint numero
quattuor. Et que ex eis sunt superius po-
siti sunt dilatantes. Et qui ex eis sunt in-
ferius positi sunt contrahentes. **I**der-
hoc itaq; fit omnium musculorum pecto-
ris numero. 88. musculi. **T** Et est etiam
cum musculis pectoris duo alij inuicem
musculi qui a furcula ad spatule caput
venientes ad primū eius continuantur
latus z ipsam sursum eleuant z in dilatā-
do pectus adiungunt.

De anatomia musculorum motus
adiutorii. Capitulū. xvij.

Æ musculis motus

adiutorij ⁊ sunt illi qui movent
spatule iuncturam: sunt tres musculi qui
etia pectore adueniunt: ⁊ ipsum movent
ad inferiora. ¶ Et musculi q inferius
sub mamilla oriuntur: cum parte adiu-
torij antecedente continuatur apud ante-
cedentem partem marginis cartilaginis
concurrit: ⁊ ipse est qui adiutorium
ad pectus applicat cum comunitate qua

octo octoginta octo muscoli: q̄ quater viginti duo: sunt octoginta octo.
 Attendē hic q̄ Salenius libello de causis respirationis affert musculos
 inter costillas esse viginti duos: ait enim ibi. Ita autem q̄ q̄m costilla mu-
 sculi qui quidem in medio regionibus ipsarum viginti duo ex-
 cerit: p̄ncipes vero hic dicit q̄m inter octoginta octo. Et hoc diversitas est hoc procedit q̄ Sa-
 lenius ibidem quoscūq̄ quatuor musculos interstitios duobus costis p̄o vi-
 quos de musculus istis apud Salenii p̄o quatuor differunt et villos pluraliter et hic vnu-
 a. Et est etiam zē. C. In hac parte quarta dicit p̄ncipes q̄ vltra muscu-
 los pectoris iuuu nominatos sunt alij duo muscoli coadiuvantes musculos pec-
 toris. Et isti procedunt a furecula vltra vlti ad caput spatule: z alligantur ad pi-
 mus latus ensis: eleuant fursum spatulam z coadiuvant ad dilatationem pec-
 toris: eo q̄ sunt coniuncti costis p̄ncipis a dextra z sinistra. Intra illud p̄nci-
 pio duo musculi qui veniunt a capitulo quinto. Et tiam iuuant musculos pec-
 toris duo musculi qui veniunt a capitulo quinto. Et tiam iuuant musculos pec-
 titur illi cum prima costis z eleuat pectus fursum: z tunc iuuat super dila-
 tationem pectoris. Et hoc dicit apparet q̄ musculi q̄ tanti dilatant pectus sunt
 vnde cum quoniam vnde est de dyaphragma: z alij sunt quinqs partes: de quibus aut
 est in parte prima p̄ncipis quatuor: quibus autem in parte secunda. Et mus-
 sunt octo: scilicet quatuor parit: de quibus autem in parte secunda. Et mus-
 culi dilatantes z confringentes simul sunt. SS. de quibus agebatur in p̄-
 certis: hic sunt centum z septem musculos pectoris. Et istos eos tot
 affert Salenius secundū collecti capitulo. SS. antea tē Salenii dicēna. Et
 inter p̄ncipios fms Salenii sunt centū z septem. Sed musculi duo de qui-
 bus actum est in parte quarta capitulo istius sunt p̄ncipaliter spatule z non
 pectoris nisi et consequē. Attendē q̄ Salenius aliter distinguē z enu-
 rat musculos quibus pectus mouetur libello de causis respiratiois. p̄nci-
 pium enim nominat dyaphragma. Secūdo. 12. musculos inter medios costillas: z si
 quēlibet postū in quatuor diuersis sicut p̄ncipes dimittit habebis. SS. Ter-
 tio vios qui superius funguntur p̄ncipis costis. Quarto vios qui inferius iuu-
 gunt costis inferius. Quinto sex p̄ncipales a collo: videlicet tres et vtrags
 parte. Sexto potentes a dozalibus: t̄sionum non exp̄nit numerum. Se-
 primo musculos octo fms epigastriū idē superficem ventris: ab epi quod
 est supra: garkos quod est venter. At enim ibi. Nullo aut vtrgs velut pio-
 fundus venter subiacet p̄ritiū. Idē aut ad dilatationes z confrictiones tho-
 rax gubernat musculis multis ossibus dearticulatis: dyaphragma. Ita aut
 et q̄m costillas musculi qui quidem in medio regionibus ipsarū 2. existit.
 Et duo gdem p̄ncipali costis equimere: bi vero vltimū duo z cubis
 qui perueniūt et collo tres alterutris. Deinde qui potēti sunt dozalibus:
 in hia autē q̄m epigastriū octo.

De anatomia musculorum motus adiutorij. Capitulum. xvij.

¶ Musculus motus 7c. Cō hoc capitulo d
sculos motus iūcture spatule fm loca fse originis 2 applicationis
et modos motus ad diversas ptes. Et primo agit de otio a pecto
re. Secūdo de otio sub mamilla: ibi Et musculus g inferius. Tercio de otio
a supremo psoacis: ibi Et musculus qui a supremo. Quarto de otio a to
thoracis: ibi Et musculus duplex. Quinto de otio a parte illius: ibi Et
alio duo muscoli. Sexto de otio ab osse spatule: ibi Et quingz muscoli. Se
ptimo de otio sub osse furenculi: ibi Adiotium preteera. Octavo de paruo
otio a mamilla 2 alio fepulto in iunctura spatule: ibi Sunt preteera.
¶ Cō prima parte que est pfectus tertius dicit princeps q musculi motus
adiotij sunt tres muscoli qui movent incurram spatule. Et de numero istorum
musculozum sunt musculi qui veniunt ad adiutium a pectore 2 movent

adiutorij ad inferiora. ¶ Attende q̄ princeps in parte prefata ⁊ partibus
alij huius capituli numerat multos locos vnius spatule tante q̄: similes sunt
capiti finitior: his cognitis notetur illis. ¶ Eū q̄m ergo dicit hic q̄: q̄ multo
motus adiutorij sunt tres musculi que ei a pectore adueniunt: intellige q̄: sui
tres in vtraque spatula ⁊ tres in finitura ⁊ similitur intelligas in partibus alij
capituli vltius: ideo videndo de capituli locorum sum in plurali: enam in par

spatula ipsum sequitur. ¶ Et musculus qui a supremo thoracis nascitur & efficit vt domesticum capitis adiutorij cooperiat & est applicans ipsum ad pectus cum impulsione pauca. ¶ Et⁴ musculus duplex magnus qui a toto oritur thorace & continuatur cuz infimo antecessoribus adiutorij. Qui cum operatur cum villo qui in inferiori parte eius est adiutorius ad pectus ducit ipsum elevando: & cum alia parte ducit illud ad ipsum faciens ipsum ad inferiora descendere: & cum is ambobus ducit ipsum ad pectus firmiter cunctidus. ¶ Et alij duo musculi qui a parte nascuntur ilij magis interius continuati q̃ sit continuata magni musculi est a thorace ascendit. Unus eorum qui magnus veniens a loco qui est apud ilium & a costis posterioribus & trahit adiutorium ad costas posteriores & recte. Et alter est subtilis qui nascitur a cute ilij & non ab eius ossic: & declinat magis ad medietatem q̃ ille: & continuatur cum chorda eius qui a parte manille ascendit & profundatur.

imus versus inferum partem geribit vel si imus ad ductionem catu.
Secundo quod si ferbit princeps in simili passu 14. animalu capitulo. 5. vbi ait.
Et tunc illo tempore est vnus musculus qui nascitur sub mamilla & continuat cu
anteriori adiutorio: est ille qui appropinquat facie adiutorio cui pectore cu
declinauerit adiutoriu ad imum & descendente. Tertio quod Salicrus attribuit
huic musculo aliquid inclinatiois adiutorio ad inferiora cuius applicatione
ad pectus.

c. Et musculus zē. ¶ In hac parte tertia dicitur primo princeps de mus-
culis motuentibus adiutorium est musculus natus a suprema parte thoracis
qui sic potenterit versus adiutorium q̄ peruenit ad cooperiendum partes
domesticas dē interiore capitis adiutorij. Secundo dicitur q̄ iste musculus
applicat adiutorium ad pectus cum impulsione paucā ad superius supple.
¶ Attende q̄ hunc musculū sic describitur Alij vendicim de vitulitate particu-
larum capitulo. ¶ Alius vero econverso et alij pectore partibus prodiens
alte adductionis est causa id est simul adducit adiutorium ad pectus et parū
per adducendo eleuat. ¶ Princeps vero 14. animalium capitulo. s. sic describit
iste ipsum. Et musculus nascitur super albas scilicet clipeum ossis stomachi. ¶
Cooperit domesticū caput adiutorij. Et tunc ille musculus appropinquat pec-
tori cū modica eleuatione. Sed translate hic male exponit albas: q̄ pām-
per albas non intelligit hic clipeus ossis stomachi sed foveam que est in
medio ossis scurule vbi musculus claudens interstitij. Et vocatus est ille lo-
cus anchora cantib. 16. musculus claudens interstitia presentis.

da anchor capiti .16. summe prime doctoris presentis.

¶ Et musculi duplex est .ij. Sin bar parte quarta dicitur omni prin-
do musculi mouendi ad adiutoriu est musculi magni duplex ortus a to-
to thorace qui continuatur et applicatur cu infima parte superioris di-
stendi ad adiutoriu ad pectus eleuando ipsum. Et quando operatur cu villo ipsi-
us inferior ducit adiutoriu ad pectus depumendo ipsum. Et quando ope-
ratur cum vtriusq villos ducit adiutoriu recte ad pectus sine declinatione
et depeffione. Et tunc de pte musculi sic describit Galienus declinatio
et villositate particulari capiti .15. Alius aut vltra hos tertius qui bonatus di-
xit vel ibdo coadunatus vtriusq; omni modo licet de eis verum dicere : expla-
natur quidem et toto ille qd est fm pectus. Ad adiucit autem ad pectus co
vile totu equipare quando ambo tenditur. Si vero aliter eorum operetur
filiis fides qd est inferioribus partibus pectoris potius intra operatur adducto
fieri. Si vero aliter operetur : non aut ita altius flecti sebo debet necq; in tantu
fieri prima et superior pars musculi. Dupli musculi non est in quatuor adiutoriu qd
ad adiucit ad pectus flecti musculi. Vnde superius in hac : et inferior eius pa-
rim non deprimunt distendi adiutoriu quousq; deprimunt musculi ortus sub mam-
la. Item de pte .30. 14. aliaius .c. sic describit musculi. Et alius musculi magni
duplex nascitur a toto archam et clunius musculi. Et flecti et stannatur cu inferi-
ori anteriora adiutoriu. Et quando operatur cu suis filis superioribus : tra-
het adiutoriu ad pectus extollens ipsum verius mentu. Sed si cu alia pte sue
trahit anteriora : trahet inferiora inferius : et cu ambabus extenditur fm rectum.

[illegible]

tribus vbi agitur de vnico musculo : qz per eum da- tur intelligi suos similes i altera parte.

b Et musculus zc. l

In hac secunda parte
dicit primo princeps q̄ de
musculis motus adiutorij
est musculus ortus inferi⁹

sub mamilla: 2 alligatus
cū anteriori parte adiuto
rij scilicet versus antio-
rem partem marginis car-
tilaginis a retractoris. Offi-

magisre pcamatis omis
spatule q recipit bucella
adiutorij. Secundo dicit q
musculus iste applicat ad
interiur ad pectus vna cu

spatula : sic q̄ iste muscu-
lus mouet cōmuniter ad/
iutoriuꝝ ⁊ os spatule : sed
adiutoriuꝝ principaliter

z os spatule ex cōsequēti.
Ettende q̄ in hoc pas/
 su libri plures habēt sub
 maxilla loco de sub ma/

milli. Sed credo debere
scribi sub mamilla poti⁹.
Primo: q³ sic scribit Ga/
lienus de hoc musculo lo-

quens. 13. de uirginitate par
ticularuz. c. 13. vbi ait. Ad
pectus igitur adducit ma
sculus qui ex ea que fm
manillam regione modit

moderatus magnitudine
 Mos autē et subtus velat
 imioris adductionis causa.
 animalū capitulo. 5. ubi ait.

Tertio q. Galienus attribuit
inferiora cum applicatione

icit primo princeps q̄ de mu
us a suprema parte thoracis
it ad cooperiendum partes

secundo dicit qd iste uniusculus
pauca ad superius supple.
undecimo de utilitate partiu/
pectonis partibus prodien

diutiorum ad pectus 2 parvum
alium capitulo. 5. sic describit
et clipeum ovis stomachi. Et
musculus appropinquat per

male exponit althay: q. pan/
machi sed foueam que est in
ficitur. Et vocatus est iste lo/
zelentis.

magnum duplex ortus a fo-
na parte anteriori adiutorij.
cū villo ipsius inferiori du-
ando operatur cū villo ipsi-

ando ipsum. Et quando ope/
ad pectus sine elevatione z
ibit Galienus decimoternio
os tertius qui binatus dici/

ducunt autem ad pectus oo
i vero alter eorum operetur
odit inā operatur adductio

non un̄ eleuat adiutorium qđ
no thoracis: z inferior eius pa
t musculus ortus sub mamil
musculi. Et alius musculus

or:is fidi & p̄tinuatur cū inle-
ū suis filiis superioribus: tra-
nentū. Sed si cū alia pte sue
a extendetur fmi rectum.

pmo princeps q̄ de milti-
pientes origine; a parte ilij:
inexi q̄ magnus musculus
parte quarta. c. istius. Scdo
p̄ter a loco q̄ est apud ilij

ur vsq; ad anteriora vètrig:
es. Tercio dicit q' alter istor
se ems: & declinat plus ver
chorde musculi illius qui

et profundatur ad interloquia.

Quarto dicit qd hi duo muscoli efficiunt operationes primorum fm modum adiu-
torij id est iuuant trea primos musculos de quibus actus est in parte prima ca-
pituli istius ad trahendum adiutorij ad inferiora. Sed in hoc differunt a vicis
tribus qd inclinant parumper adiutorium ad posteriora: et illi tres ad antero-
ra. Attende qd illa proprie dicitur gracilia intestina et eo anse fm partem
ipsius declinatam ad exteriora dicit os illy: vt. s. inemunt princeps. c. 2. s. sum
me prime doctrine istius.

Attende secundo qd hoc

par neruorum sic describit

a princeps. 14. aialuz. c. 5.

Et duo alij adhuc muscu-

li ex parte illorum scz hypo-

condrii inferiori et cōti-

nuat se magis interius cō-

tinuatioe musculi magni

qui ascēdit ab alchaz. Et

vnus illorum maior et ve-

nit ex parte illorum et paribus

posterioribus et trahit adiu-

torium ad posteriora co-

llas recte. Et secūdo est

parius et venit a cute illi

scz magis declinat ad me-

dius qd primo et continuat

se cū chorda mamille ascē-

dit et iurte interius.

Et operatio istius est ope-

ratio primi fm inuamen-

tum nisi quia iste declinat

parium posterius.

Et tunc qd. Et in

hac parte sexta dicit primo

princeps qd de musculo

moventibus adiutorij sūt

musculi quinqz: oī ab offe

spatule. Secūdo dicit qd oī

tres vnusqz quinqz mu-

sculorū: et ab offe spatule:

et iste musculus replet lu-

ta villis illud spatū qd est

inter separans et costas su-

periores. Et per sepa-

rationem istius spatula que

separans dicitur qd sepa-

rat in hoībus adiutoria a costis: per costam superio-
rem potest intelli supre-

ma duo decim costarū. Vel aliter per sepa-

rationem istius spatula que

separans dicitur qd sepa-

rat in hoībus adiutoria a costis: per costam superio-
rem potest intelli supre-

ma duo decim costarū. Vel aliter per sepa-

rationem istius spatula que

separans dicitur qd sepa-

rat in hoībus adiutoria a costis: per costam superio-
rem potest intelli supre-

ma duo decim costarū. Vel aliter per sepa-

rationem istius spatula que

separans dicitur qd sepa-

rat in hoībus adiutoria a costis: per costam superio-
rem potest intelli supre-

ma duo decim costarū. Vel aliter per sepa-

rationem istius spatula que

separans dicitur qd sepa-

rat in hoībus adiutoria a costis: per costam superio-
rem potest intelli supre-

ma duo decim costarū. Vel aliter per sepa-

rationem istius spatula que

separans dicitur qd sepa-

rat in hoībus adiutoria a costis: per costam superio-
rem potest intelli supre-

ma duo decim costarū. Vel aliter per sepa-

rationem istius spatula que

separans dicitur qd sepa-

rat in hoībus adiutoria a costis: per costam superio-
rem potest intelli supre-

ma duo decim costarū. Vel aliter per sepa-

rationem istius spatula que

separans dicitur qd sepa-

rat in hoībus adiutoria a costis: per costam superio-
rem potest intelli supre-

ma duo decim costarū. Vel aliter per sepa-

rationem istius spatula que

separans dicitur qd sepa-

rat in hoībus adiutoria a costis: per costam superio-
rem potest intelli supre-

ma duo decim costarū. Vel aliter per sepa-

rationem istius spatula que

separans dicitur qd sepa-

rat in hoībus adiutoria a costis: per costam superio-
rem potest intelli supre-

ma duo decim costarū. Vel aliter per sepa-

rationem istius spatula que

separans dicitur qd sepa-

rat in hoībus adiutoria a costis: per costam superio-
rem potest intelli supre-

ma duo decim costarū. Vel aliter per sepa-

rationem istius spatula que

separans dicitur qd sepa-

rat in hoībus adiutoria a costis: per costam superio-
rem potest intelli supre-

ma duo decim costarū. Vel aliter per sepa-

rationem istius spatula que

Et hi quidem operationem primorum
efficiunt fm modum adiutorij: sed tamē
ad posteriora parumper declinant.

Et quinqz musculi qui ab offe spatu-
le nascuntur. Tunc musculi eorum or-
tus est ab offe spatule: et implet illud qd

est inter separans et costam superiorem
villis: et penetrat ad partem superiorem
capitis adiutorij siluestres declinans pa-
rumper ad domesticam: et ipse etiam cum

declinatione penetrat ad domesticam. Et
duorum musculorum ex istis quinqz ori-
go est a latere, superiore spatule. Quo-
rum vnus est maior et villi ipsius vadunt

ad inferiores separantis partes. Et im-
plet illud quod est inter separans et la-
tus inferioris: et continuatur valde cū ca-
pite adiutorij a parte siluestri: et penetrat

cum declinatione ad siluestrem. Et alter
est cum hoc primo continuus adeo qd est
quasi eius pars et penetrat cum eo et ip-
sius operationē efficit. Ille vero non mul-
tum pendet a supremo spatule: et eius cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

tinuitas est fm transuersionem in mani-
festo adiutorij: et declinat ad siluestrem.
Et quartus est musculus qui locum cō-

exteriori supra partes spatule eminentem apud partem inferiorem: et hoc ca-
pitulum declinat adiutorij ad exteriora cū transuersione pauca. Et quādo opera-
tur musculus iste cū viroqz suo capite eleuatur ab eo adiutorij fm rectitudi-
nem. Attende hic primo qd hec particula tertia huius septe partis cōter sic
ingeneritur diminuit seu trāctat scripta. Quidam autē dixerunt qd vnus caput
ipsius interius est super manifestū spatule apud eius infimū: et declinat ad ex-

teriora cū transuersione
pauca: et cū operatur cū
duobz partibus eleuatur
fm rectitudinem. Et hic
error: vt puto, processit a
scriptoribus qui relique-
runt interfectam literaz
ab hoc adnerbio interius
vsqz ad hoc adnerbū ex-
terius. Et cōvincitur hic
error primo qd nullus est
parantie veritatis istis li-
tera que diceret qd vnus
caput ipsi est interius fm
per manifestū spatule cū
manifestū spatule est ex-
terius nō interius. Secūdo
qd sic subiiceretur opera-
tio pronouens ab altero
suo capiti. Tercio qd a
Sal. p. p. libo an-
malū interfectur clausu-
la hic obliuiscitur appare-
bit ex dictis eorum statim
subscribendis. Et tūc
scō qd musculi istius duo
capita et triplex operatio
tangitur a Sal. 13. de vi-
litate parti. ca. 13. dicente.

Duo enim huius capita mu-
sculorum iste extrinsecus
des partibus epimide cla-
ui applicans: ex extrinse-
cis aut applicatis dorso
homoplate in imioribus
eius partibus. Sed ope-
ratio gdem huius solius
cū extendit ad regionem

que extra retēdit vnam. i. adiutorij parū a mediā et certitudinaliter recta re-
tensione declinans versus latus. Alteri vero qui versus clauem peruenit
intrinsecam regiones similiter inclinat. Tercio autē ambobus equioperant re-
ctam certitudinaliter et mediā tenentem accipit vna. i. adiutorij nūqz de-
clinans: hec Sal. Et per epimidam intelligit partem que est in extremitate
clauis in principio adiutorij: per clauem furculā. Et quibz apparet qd Sa-
l. vnus est de illis qd dixerūt vni caput huius musculi declinare interius et aliud
ca. 5. fere sicut hic pauca variata verbis et eadem inuenientem sententia.

Sunt preterea cū. Et in hac parte octaua dicit p. qd am addide-
runt musculo mouentibus adiutorij predictis vni parū musculi venientem
a mamilla: et alij qui sepelitur in iunctura spatule: fortassis asserūt isti qd mu-
sculi cubiti habent cū istis duobz societatem. Attende primo qd Sal. 13. de
vili. parti. ca. 13. meminit istius parū musculi de quo hic est fermo dicto. Suc-
cedit autē in istius gdem predicti quatuor musculos paruos musculi qd a
regionibus que secus mamillam sursum ferunt. Et huius operatio est adiuto-
riam trahere ad inferiora. Et alterius operatio: vt est huius tenere rectam et
firmam spatule iuncturam. Attende scō qd in capitulo presenti princeps cō-
fundit musculos spatule cū musculis adiutorij. Sed Resse separat eos primo
almanforis. c. de musculo dicens. In cuiusqz autē spatule motione lunt se-
ptem qui omnes ipsi perficiunt motus. Ab vtriusqz etiam parte sunt quatuor
decim qui adiutorium mouent. Huius sententie meminit Auer. scō colla-
ca. de iuyamen. musculos: nisi qd attribuit adiutorio venientes tredecim muscu-
los tantū. Et ante hoc Sal. 13. de vili. parti. c. de motu: primo tractat de
musculis mouentibus adiutorij: piter de mouentibus homoplatam sine spatu-
lam quasi sint abinuicem realiter distincti. Attende tertio qd Sal. cap. nūc
allegato primo diuidit musculos adiutorij penes motus quos operant. Nam
gdam eorum superius ducit adiutorij alij inferius: alij ante: alij retro: alij cir-
culariter. At enim ibi. Implantat figurat ipsius musculos fines offi vltiusqz
dam gdem superius tendentes collū id est partem extremam: gdam autē infe-
rius vellentē: videntes vero alij ad pectus: quidam autē eorum circulariter cō-
uertentes. Attende quarto qd Sal. numerans musculos hos exercētes mo-
tus ordine tali procedit qd primo tangit illum qui circa mamillam nascens du-
cit adiutorij ad pectus versus inferius. Secūdo illi qui nascens ex alio pe-
ctoris partibz adiutorij ducit superius ad pectus. Tercio illi dupli musculi
qui ex toto pectore explantantur trahere qualiter adiutorij ad pectus sine ele-
uatione et depressionē quādo totus operatur. Sed operante parte ipsi infe-
riori sola adiutorij ducitur ad pectus cū declinatione ad inferiora. Et operan-
te superiori sola ducit ad partem pectoris superiorem. Quarto duos muscu-
los quorū vnus paruos erigens de pectore mamillā venit et adiutorij anterior
ad inferiora ducit. Et alter hic biceps de quo dictū est in parte septima. Quin-
to duos alios musculos situatos in dorso spatule qui ducit bicipitem muscu-
lus iuuant in tensione adiutorij. Sexto musculi alij qui nascitur ex plurima
parte colle inferioris spatule: adducit adiutorij ad exteriora: et opponitur il-
lis musculus qui ducit adiutorij anterior et superius. Septimo musculi po-
cedentem ex inferiori fine colle inferioris spatule qui plerumqz ad extra ducit
adiutorij. Hecio si per bīc intelligat musculi nūc dicti vel alium. Octauo
musculi comprehendentes totam partem concusam spatule qui minus ex-
tra ducit adiutorij qd predictus musculus sed plurimū circūdat ipsius inferi-
us. Nonno musculi alij trahentes inferius adiutorij et ad exteriora. Attende
de quinto qd natura sagat ad extensionem adiutorij de super ordinat. bicipi-
tem musculi et duos alios ipsius coadiutores sed motū oppositū adiutorij ad
inferiora cōmilit vnico paruo musculo. Iuxta illud Sal. nūc allegato. c. Quo
circa

circa admittit digni est de nā gīa subterfensionis quidē colli epimide musculus forte et binati p̄strēte et duos alios ex alterutra. f. pte dorsi qd in hōpla vnus: vni p̄o p̄uo musculo oppositi eis moti cōmissi. Et tēde sexto qd hūc nunc dicitur paruos musculos sufficit solus passus ducere inferius adiutor p̄strēte ad hoc nā gravitate adiutorij: cōadiuuat tñ a quibusdā in vebementibus morionibus ad inferiora. Juxta illud. S. ibidē. Adiuuat autē hūc vt plurimūz i nni eoz qui a pectore seu a binati de terminationē p̄strētes eoz. Coadiuuat autē aliq̄ is q ab inferioribus p̄strētes metrasferē. i. dōstentis. n. si nūl quartus: ad reliquos actus spōdiliū manus trahit inferius violētē. Cibi autē nullus actus vebementis est op̄a p̄uo musculi: lūc sufficit solus. Et tēde septimo qd nā creatur musculus adiutorij oīz a toto pectore maximūz et duplūz vt sufficit ducere adiutorij ad totum pectus: pars eius alioz facta ē in aīoz: qd motus eius est efficiētiō. f. dōctio adiutorij ad sup̄na. Juxta illud. S. ibidē. Binati nāq̄ qui a pectore maximūz natura op̄ta est iplāri debētē offi vīne fīm lōgitudinē vt vbi qd thōracis adducat colūz. S. i. qd sicut melius est nō vni binati noīneris hūc musculus f. oīz coad: natos adhuc magis landa bioīficiā ē: aliozē multo maiorez inioz operantē qd vebementē actus ē: credidit. Et tēde octauo qd musculus adiutorij nascens ab inferioribus p̄strētes dōstentis est magnus: qd nō solū trahit inferius adiutorij: s. etiaz retro circūerit i p̄s et dōstentis trahit totū spatulē oīz. Juxta illud. S. ibidē. S. oīz talis autē vīdēt tñ obitā fūitē iudicē nā inspicitē musculi qui ab inferioribus p̄strētes metrasferē sursum fēf. n. oīz op̄tebat i p̄s hūc hōc solū op̄ata est. Cū autē qd vītra hoc dūos alios motus p̄strētes talē circūeritē quidē retro vīnam vellea autē dōstentis totū homoplatā: nō vīq̄ pueniēter inculpabis. Et tēde nono qd musculus nūc dicitur. S. numerat binum inter musculos spatulē capi. eodē dicitur. S. trāsēns iāz ad homoplatē sermōnē qd fīm colōnēz rerū meminiūz vīno mōuētē eaz musculos: cōsidera de hac incipit ab ipso qd nūc p̄pōit nobis musculo: quē solū nā opposuit multis qui sup̄erēdūt cā explāntāz quidē ex spōdili qui fūit thōracē: circūplantans autē mox paribus que ibi sunt homoplatē ex hac enim communione dōstentis trahere eam natus est: quoniam pars eius que sursum fēftrē versus vīnam que est p̄tina hūc illius motus gratia facta est quē nūp cessauit dicens: scilicet gratia motus adiutorij ad inferiora: sed pars eius que inferiori parti homoplatē iplantata est illam trahit dōstentis: hēc. S. Et tēde decimo qd spatula suos p̄pōit hīs motus et musculos: vītra musculos et motus inuēit adiutorij cū offe spatulē. Juxta illud. S. ibidē. Declinatio eius fuit nō solū articulationes que fīm hūmēz sed et totā dōplāta aliq̄ motus recēssus nō trahētes sup̄na solū vt dōstentis: et apud dōstentis abducentes retro et ante apud colli totū et pectus. Et tēde vīdecimo qd. S. enumerans ibidē musculos spatulē vītra illū qui modo dicitur est trahere spatulā ad inferiora. Ip̄mo tangit dōstentis trahentes spatulā superius dicens. Et trahit sursum itaq̄ eam qui fīm dōstentis explāntatus est amplius et magnus musculus ad oīz qd fīm occipitū capitis superēns: trahit sursum etiam a subitilis musculus qui ab ipso quidem ossibus capitis explāntatur: iplantatur autē eī fīm dōstentis. Retro autē abducent ad totū dōstentis animalis aliq̄ duo musculi: declinare quidem faciens allatum vt ad colli spondilē alioz: eoz rug: abducentes autē reliquos qui ab ipso qui metrasferē. Tēns vīq̄ ambobus simul fīm rectitudinē p̄prie positionis que ad humerū eī fī latio. Tētio vīnum musculum qui spatulā mouet ad latera colli dicens. Et vī qui ex laterali apophysi idē explāntationē primi spondilē explāntationē habet musculus iplantatus ip̄s qui apud acromiū idē extrematē spatulē musculus: maxime quidem hoc scilicet acromiū trahit cum eo autē et tota homoplatā ad laterales colli partes. Quarto musculum qui nascens ab osse laudē mouet antērius spatulā dicens. Sicut et ad eaz que antērius est regio nem subitilis musculus qui a laudiformi incipit et tētem et ite iplantatur offi homoplatē p̄prie acromiū. Quinto musculum aliq̄ qui nascens a pectore refert simul spatulā et caput adiutorij versus pectus dicens. Ac etiam a latio musculorum qui a pectore ad eam referuntur nō solum vidēt mibi ab vīna trahere caput: sed etiam homoplatā seu iplantatus continentē articulationē motū colligantē: hēc. S. alioz. Ex quibus apparet qd musculi li mouentes iuncturam adiutorij cum spatula fīm. Saluū sunt tredecim numero musculo magno duplo p̄o duobz et bicipiti p̄o duobz: et musculi li mouentes os spatulē sunt septem numero inter eos illo qui spatulā trahit inferius: et vīno nūc dicitur.

De anatomia musculorum motu brachij. Capitulū. xvij.

Musculorum brachij. m. brachium mouentium: alij sunt qui ipsum contrahunt alij sunt qui ipsum dilatant: et isti positi sunt super adiutorium: alij sunt qui ipsius girant: et alij sunt qui ipsum resupinant et non existunt super adiutorium. **C** Dilatantes vero sunt par vnum: cuius vnum ex suis imparibus cum declinatione ad interiora exp̄dit: quia eius ortus est superius ab antecessione adiutorij et a latere spatule inferiorē: et continuatur cum cubito illic vbi sunt partes eius interiores. Et impar secundum expandit cum declinatione ad exteriora quoniam ab adiutorij collo prouenit: et in extrinsecis cubiti partibus continuatur. Quoniam ambo cooperantur proculdubio fīm rectitudinē extenditur. **C** Constringentes vero sunt

ibis. **C** Constringentes vero. Quarto de resupinantibus: ibis. **C** Facientes vero. Quinto de girantibus: ibis. **C** Girantes autē sunt par positi extēris et c.

C In prima parte dicitur p̄prie qd musculorum motum brachium alij contrahunt ipsum mouendo ad interiora. Alij dilatant idē extendunt ad exteriora. Et isti ambo sunt positi super adiutorium. Alij girant idē faciunt stare sicut homo stat cū oīz tenens faciem suā et ventrem super terram: ita qd pars interior brachij dicitur cte versa est versus inferiora. Alij resupinant brachij: vītra qd pars interior brachij conuerfa est versus superiora. Et hi non sunt positi super adiutorij. Et tēde primo qd princeps in toto isto capitulo tractat de musculis mouentibus brachium fīm iuncturas quas arundinum seu focilium cū adiutorio que dicitur iunctura cubiti. Et tēde secundo qd girare p̄prie est circūire vt cū reulater mouere. Et tēde rāque brachia adueniunt musculis illis quos princeps hic appellat girantes dicitur p̄prie p̄ona. et in de musculi causantes eam dicit p̄prie p̄onificantes. Quērit hic aliquis eūz sint quinqz motus brachij scilicet flexio: extensio in/clinatio ad dextrum/inclinatio ad sinistram: et con/ctio: quare non assignat princeps vnicuiqz eozū musculos p̄prios. Hic p̄ per eosdem musculos conuoluerit brachium ad latera mouetur: ita qd musculi vici hīc girantes et resupinantes ad latera mouent et torquēt brachij immo etiam singuli flectēt iūz et extendēt iūz qd solū operantur declinant ad latē et aliq̄iter totū mouent vt patebit infra.

C Dilatantes et c. In scda pte dicit p̄mo qd musculi qui dilatant. extendit seu expandit brachij sunt vni par. i. duo musculi. Scdo dicit qd vnus istoz expandit brachij cū inclinatione aliquā ad anteriora: qd superius oīz ab anteriori parte adiutorij: et ab inferiori latere spatulē et continuatur. i. iplantatur interioribz partibus cubiti. Tercio dicit qd alius musculus extendit brachij cū declinatione modica ad interiora: nascitur a collo adiutorij et iplantatur extrinsecis partibus ipsius cubiti. Quarto dicit qd vī simul agūt hī duo musculi extendūt brachij fīm rectitudinē sine declinatione aliqua. Et tēde primo qd cōmunitē inueniunt in hac parte scripti duobz vicibz expanditur p̄o expandit scilicet ibi. Cuius vnum ex suis imparibus cū declinatione ad interiora expanditur: et ibi. Et impar secundū expandit cū declinatione ad exteriora. Et qd in his locis scribi debeat expandit et nō et pandit: primo ostenditur ex textu simili hūc decimo quarto alius. c. v. vbi habetur. Et qui expandunt sunt vni par. Et vnus eoz expandit cū declinatione ad interiora quoniam nascitur ab anteriori adiutorij ab inferiori latere spatulē et continuatur cū cubito. Et alius similiter extendit cū declinatione ad exteriora: quoniam venit a spondilibz adiutorij et retinet fēftrē paribus exterioribus cubiti: hēc princeps. Scdo ostendit qd hoc qd princeps hic inēdit declarare tres modos motus quos explicant isti musculi scilicet motū extēnsionē brachij cū declinatione ad interiora et motū extēnsionē eius cum declinatione ad exteriora: et motū directē extēnsionē sine declinatione sicut in parte sequēti declarat tres modos motus flexionis similes istis. Et tēde scdo qd in hac parte plurimi librorū habent. Et impar secundū expandit ad interiora cum declinatione: vbi scribi debet. Et impar secundū expandit cum declinatione ad exteriora: quoniam ostendit potest duplici medio sicut p̄ior defectus.

C Constringentes et c. In tertia parte dicit p̄mo qd musculi constringentes brachium seu p̄licantes ipsum interiorius sunt vnum aliud par idē duo musculi: et vocantur colligentes et flectentes. Scdo dicit qd vnus istoz maior existens flectit brachij cū declinatione ad interiora: nascitur ab inferiori margine cartilaginis spatulē et a rostro coxū: scilicet ab additamento ossis spatulē qd simile est rostro coxū. Et caput musculi huius inest p̄prie idē affigitur vel adheret vnicuiqz istarū originū seu partū. Unde nascitur. f. tē inferiori margini cartilaginis spatulē qd rostro coxū. Et declinat iste musculus ad interiora adiutorij: et choīda musculi huius nēuosa existens continuatur cum anteriori parte arundinis seu focili superioris. Tercio dicit qd alter istoz musculoz constringentium flectit brachij cū declinatione ad exteriora: nascitur a parte posteriori emittit adiutorij. Et habet duo capita carnosā: vnum in parte posteriori adiutorij: aliud in anteriori. Et hēc duo capita parum occultantur in suo transitu donec perueniant ad anteriorem partem focili inferioris. Quarto dicit qd cū ipso focili vel brachio fuit iam continuatum vnū impar quod inclinat ipsū trahens inferius ad exteriora: scilicet p̄prie cōtrahentū musculoz nūc dictoz. Et fuit enī continuatū cū ipso aliud impar quod inclinat ipsū trahens superius ad interiora: scilicet scdū musculoz constringentū. Et fuerit hī musculi sic brachio p̄tinnati vt sit tractio brachij per eos melior fortior et ad plures differentias positionis. Quinto dicit qd vī duo musculi simul operantur tractio. stat id est sit proculdubio per eos fīm rectitudinē scilicet sine declinatione versus latera. Sexto dicit qd musculi circūdā os adiutorij velut seu tegit duos musculos dilatantes brachij. Et est similis. i. magis verisimile vt ite musculus cooperiē illos sit p̄ alterius musculi p̄strēns brachij. Cū illi qui mō dicitur est hīc duo carnosā capita.

De anatomia musculorum motu brachij. Capitulū. xvij.

Musculorum brachium et c. In hoc ca dicitur princeps musculos mouentes brachium. Secundo exequi de dilatantibus: ibis. Dilatantes vero sunt par. Tercio de constringentibus:

os est qui necit ipsum ad interiora: quia magis indigenus intrinsece mo-
 ribus & frequentius eos exercemus his bacchia & manna. Et inter muscu-
 los extendentes bacchium ibi maior est qui directe est oppositus maiori fel-
 centium. Juxta illud Galieni ibidem. Et musculum alterum hic qui
 dicitur maior alter vero minus rationabiliter facti sunt. Adulterios enim iam
 ante dictum motum qui in manibus abinde intrinsece. Quoniam ergo
 ad alterutras partes recte recitamus alterum eorum flectit bacchium: no-
 uabile fieri fortiori fieri magis qui intus est enim qui extra motus. Ita
 nouabile autem flecti & oppositum esse alterum fieri fortiori: quoniam
 iam si utriusque maior intrinsece eorum motum qui extra opposuerit: qui
 non aut maiorem conuenienter utriusque infirmitates inuicem. Et Attende
 de nono quod quatuor musculi superpositi adiutorii sunt maiores musculi super-
 positio arundinis hoc facilius: maxime ibi qui rascam et digitos mo-
 uent. Primo qui cooperuntur eo gramine: videlicet adiutorum. Secundo qui
 mouent per ipsos ossa maiora: videlicet aridones. Juxta illud Galieni ibi-
 dem. Qualiter enim natura non fuit infra et hoc facit maiores esse eos qui
 in uina musculis: his qui in bacchio. Illi enim bacchium: ibi autem carpus
 idem rascam et digitos mouent. Quare et quanto differunt magnitudine debet
 moueri pariter: et tanto et moentes eas musculi: proportionaliter autem
 musculis necesse est habere et moles bacchi ibi esse ossis. Et Attende decimo
 quod musculi resipiscantes et gigantes bacchi dupliciter fuerit flecti: ex tunc
 flectit ibi per quod similes ibi dicitur tunc de ex tunc ibi. Juxta
 illud Galieni secundum de vituli. parti. c. octo. Et igitur uos ad primum et cum ducit
 flectit aridum bacchi: uos autem ad supinum conuertit. Et Attende vi
 quod quatuor musculi flectit uos resipiscantes et uos gigantes appli-
 cantur ad idem: quod in pluribus locis eo quod sunt carni et non habent rigidita-
 tem et tunc enim quod in bacchio accipit accipit fieri etiam et multiplici-
 ter adherentia eorum ad aridones. Juxta illud Galieni ibidem. Accedunt autem
 ad plurimum carnosus et non ad eadem formam per uos et imitantes. Et pro-
 pterea quod altera parua applicant antequam ad tenores flecti: debiles eos
 apprehensiones efflentes plura indigent comprehendere loca: et id quod te-
 nobilia id est chorda: propter fortitudinem et uia inest apponens: hoc
 carnosus propter eorum inbecillitatem et pluribus accernit. Et Attende de
 decimo quod omnes ibi musculi dempto secundo quod resipiscantibus carnis ebor-
 dia. Primo quod chorda: formam sunt necesse: ubi uos non patitur musculi: uel
 quod uimis est durum et musculis mollioribus uero uia est uel quod eo est in-
 mis parum: quare non suffinet totum musculum applicari: ibi flectit chordam
 ipsus quod gracilis est: quod eo indiget ut leue existat non oneratum carnis
 propter has causas ossa digitonum mouent per chordas: flectit nullum illorum
 musculum inest. Secundo quod chorda: folite explantari a musculis magne cuius
 modi sunt illi. Secundo quod chorda: longior uia quod sunt aridones. Juxta illud Galieni
 ibidem. Quoniam autem non melius eorum nec possibile explantari ab his mus-
 culis: tenores id est chordas: hic quia memora: dictos autem: nouit iam cau-
 sam. Si uero non rememora: eius per breuia. Non parum per naturas
 musculorum: quod durum est aut quia parum aut quod inest custodiri sine car-
 ne: et leue: deum autem nihil est in eis: heridie: neque enim durum est neque parum:
 flectit neque leue esse magis quod carnes uul. Cum hoc autem et impossibile
 ita propinque adnitemen: iacentibus ossibus cum qui incipit a bacchio idem
 maiori flecti musculi explantari: heridie idem: minor flecti per chordam flecti
 et. Ita ut enim accutis in effides qui quid carnes disseminati sunt col-
 liganibus & neruis: generatio flecti tenorem id est chordam: huius autem
 flecti paulatim accutari longior: uos effit uia & maxime quando eo magno
 musculo accutatur. Et Attende decimo tertio quod a secundo quod musculi resipi-
 scantibus bacchium parua chorda nascitur paucioribus. Primo quod per hunc
 musculum parui inuoris acceptio: exercetur. Per hunc enim manus re-
 pinatur quasi ad recipiendum elemofam. Secundo quod musculi: ibi longior
 est ceteris moueribus bacchi. Juxta illud Galieni ibidem. Quoniam autem
 uerum est quod dicitur qui per lirim idem minus flecti: ceperat appo-
 situs est offendit musculi: cui soli de quatuor musculis de quibus est plectio
 sermo membranosis explantatur tenor id est chorda: implantatur eo et intrinse-
 ci partibus heridie id est folio: minores prope carpum idem rascam. Et
 enim solus parua acceptio: debet mouere eam: longior est non so-
 lum eius qui mouent lirim: flectit omnibus alijs qui in bacchio: propter
 hoc igitur facti sunt quatuor: musculi et obliqui positione et ceteris carnis: meo-
 excepte nunc ibi quarto: paratissimus quidem enim: ut dicitur explantat ad
 eo membranosis tenor. Et Attende decimo quarto quod natura profunde occu-
 tat in interioribus bacchi musculis gigantes flecti pronificantes ut securiores
 essent & plus elongati ab extrinsecis occurrentibus: bacchium & manna in
 figura parua exercet actus necessarios: et uelocitatem musculi. Juxta illud
 Galieni ibidem. Insuper autem singulum eorum natura in idoneum loco.
 Eos quidem qui ad primum figuram: circundum colum et extrinse-
 ci partibus omnium primos per profundum securitatis gratia. Adnotatur
 enim est in precedenti tractatu quod necessariosissimos & uelocitissimos actus

Asculorum¹ vero

Ex quibus nobilior est. In secunda dicit primo quod infimus horum trium inferius sepultus et facili inferiori continuatus est nobilior: alioquin quia exercet operationem nobiliorum. Et ideo fuit ipse locus magis custoditus: scilicet intra prope os. Secundo dicit quod origo vni musculi est a medio capitis filio: vltimo adiutorio ad interiora: consequenter incedit et penetrat super brachium et extenditur chorda eius et dimittitur in quinq; chordas: quarum quilibet apponitur vni digitorum ad interiora. Tercio dicit quod de illis quinq; chordis ille quatuor que perueniunt ad digitos alios a pollice videlicet singula chorda ad singulum digitum vnaque quod mouet primam et tertiam iuncturas digiti illius ad quem peruenit. Item quidem mouet: copula ligamento quod cingit eam. Et tertiam mouet: quia caput id est extremitas chorda peruenit ad ipsam et c. continuatur. Quarto dicit quod illa ex his quinq; chordis que ad pollicem peruenit constringit eius iuncturas secundam et tertiam: quia solio filio constringitur.

Et secundo quid est. In tertia dicit primo quod secundus musculus ex tribus predictis est supra primum et minor primo. Secundo dicit quod iste musculus incipit a capite ingreditur id est a buccella filio: quoque ingreditur concutitatem sibi ingensiole preparatam in extremitate superioris facili: vnde supra dicitur quod capitulo vigesimo summe prime doctrine istius. Et continuatur parum per musculos ille cum inferiori facili et incedit per viam mediam inter latum brachii filio: id est exterioris: et latum domesticum id est interioris: scilicet per superficiem superiorem facili superioris: dum peruenit ad partem pollicis declinat modicum ad interiora. Tercio dicit quod musculus iste transmittit quatuor chordas ad iuncturas medias digitorum quatuor: scilicet cuius digitorum suam dempto pollice. Sed ad pollicem non peruenit nisi ramulus quidam qui non est ex chorda musculi: illius: immo aliunde scilicet ex chorda musculi primi constringentis digitorum dictum enim fuit in particula prior quod chorda quatuor musculi istius veniat ad pollicem constringens eius iuncturas secundam et tertiam. Quarto dicit quod origo primi musculi constringentis digitos est post principium nominatum quod est a capite facili superioris et inferioris. Et origo secundus de quo nunc agitur est a capite facili inferioris. Quinto dicit quod constrictio pollicis fit ab vnicuique musculo et vnicuique chorda quia constrictio ipsius non est eius operatio nobilior et perfectior: immo extensio et elongatio eius ab indice. Sed quilibet aliorum digitorum constringitur duobus musculis et duabus chordis: quia nobilior ipsorum operatio est constrictio. Sed inflabit aliquis probare quod constrictio pollicis fit a pluribus musculis et chordis. Nam a primo constringentium et ab eius quinta chorda constringitur pollex vt primo dictum est: in secunda parte textus presentis: et tres musculi secunde aciei musculorum palme constringunt pollicem vt dicitur in parte sequenti. Die quod per vnicuique chordam et vnicuique musculum constringitur prima iunctura pollicis: hoc forte vult hic.

Et tertius autem est. In quarta particula dicit primo quod tertius musculus superpositus predictis duobus non est ordinatus ad constringendum: sed ipsius chorda penetrat interiora in palma et c. et per eas ppria iuuamenta. Primum est vt palme tribuat sensum et velut iudex est tangibilis quatuor. Secundum est vt phibet pilos in palma ori ne tangibilis muscet et ipsius minor est sensus et id facit repellendo sensus sua soliditate et duricie qui sunt materia pilorum. Tertius est vt sua duricie et soliditate firmet et fortificet interiora palme in suis aciebus. Secundo dicit quod hi musculi scilicet quatuor de quibus actum est in parte secunda capitulo istius: et tres de quibus in hac parte agitur sunt illi musculi mouentis digitos et venientes a brachio super rascetam extendunt.

Musculi vero est. In hac parte quarta primo agit princeps de numero et situ musculorum mouentis digitos qui sunt in palma sub duplici acie. Secundo exequitur de septem musculis aciei palme ibi. Qui autem in acie Tertio de vndecim secunde aciei ibi. Illi vero qui sunt in summa musculorum omnes mouentes digitos ibi. Dilatantes ergo. In prima particula dicit quod musculi mouentes digitos in palma situati sunt octodecim sibi superpositi ad invicem in duabus aciebus. Una acies sedit ad interiora: et est interiorum in planta prope ossa. Et altera est exteriorum sub cute scilicet sub musculo qui in superficie palme extensus est cuius immittit tribuit ei sensum. Attende quod plurimi librorum habent hic scriptum. Et altera acies est super cutem exteriorum: sed male: quia nullus musculus cui superponitur. Qui autem est. In secunda particula dicit primo quod musculi palme qui sunt in acie inferiori sunt septem numero. Secundo dicit quod quinq; ex istis septem inclinant digitos ad superiora: scilicet versus pollicem: et ille ex his quinq; qui mittitur pollicem nascitur a principio ossis rascetam. Et sextus est curvus et latus: cuius villus est transuersus: et ipsius caput pendet a pectine manus donec veniat in rectitudine medij: cuius chorda cum pollice continuatur: et ipsum ad interiora inclinat. Et septimus est apud auricularem incipiens ab osse pectinis quod in medij rectitudine existit: et ipsum ad interiora inclinat. Nullus vero horum septem est ad constringendum: sed quinq; sunt ad eleuandum: et duo ad flectendum inferius. Illi vero qui sunt in acie superiore sub musculo super plantam expanso qui quidem est musculus quem solus cognouit Galienus sunt musculi vndecim. Ex quibus sunt octo: quorum quinq; duo cum prima iunctura quatuor digitorum continuantur scilicet vnus super alium vt hanc constringant iuncturam sed qui ex eis est inferior constringit eum depressione et reflexione: et eius qui est ex eis superior est strictura cum modico eleuationis et ad superiora ascensionis cuius coniuncti fuerint directe. Et eorum tres pollicis sunt proprii: quorum vnus primam constringit iuncturam: et duo secundam sicut scimus. Dilatantes ergo sunt quinq;. Et de reflectentibus exceptis pollice et auriculari vnicuique inest vnus pollicis et auriculari vnicuique assunt duo. Et constringentibus vnicuique digito assunt quatuor. Et de his que ad

interio et situ musculorum mouentis digitos qui sunt in palma sub duplici acie. Secundo exequitur de septem musculis aciei palme ibi. Qui autem in acie Tertio de vndecim secunde aciei ibi. Illi vero qui sunt in summa musculorum omnes mouentes digitos ibi. Dilatantes ergo.

In prima particula dicit quod musculi mouentes digitos in palma situati sunt octodecim sibi superpositi ad invicem in duabus aciebus. Una acies sedit ad interiora: et est interiorum in planta prope ossa. Et altera est exteriorum sub cute scilicet sub musculo qui in superficie palme extensus est cuius immittit tribuit ei sensum. Attende quod plurimi librorum habent hic scriptum. Et altera acies est super cutem exteriorum: sed male: quia nullus musculus cui superponitur. Qui autem est. In secunda particula dicit primo quod musculi palme qui sunt in acie inferiori sunt septem numero. Secundo dicit quod quinq; ex istis septem inclinant digitos ad superiora: scilicet versus pollicem: et ille ex his quinq; qui mittitur pollicem nascitur a principio ossis rascetam. Et sextus est curvus et latus: cuius villus est transuersus: et ipsius caput pendet a pectine manus donec veniat in rectitudine medij: cuius chorda cum pollice continuatur: et ipsum ad interiora inclinat. Et septimus est apud auricularem incipiens ab osse pectinis quod in medij rectitudine existit: et ipsum ad interiora inclinat. Nullus vero horum septem est ad constringendum: sed quinq; sunt ad eleuandum: et duo ad flectendum inferius. Illi vero qui sunt in acie superiore sub musculo super plantam expanso qui quidem est musculus quem solus cognouit Galienus sunt musculi vndecim. Ex quibus sunt octo: quorum quinq; duo cum prima iunctura quatuor digitorum continuantur scilicet vnus super alium vt hanc constringant iuncturam sed qui ex eis est inferior constringit eum depressione et reflexione: et eius qui est ex eis superior est strictura cum modico eleuationis et ad superiora ascensionis cuius coniuncti fuerint directe. Et eorum tres pollicis sunt proprii: quorum vnus primam constringit iuncturam: et duo secundam sicut scimus. Dilatantes ergo sunt quinq;. Et de reflectentibus exceptis pollice et auriculari vnicuique inest vnus pollicis et auriculari vnicuique assunt duo. Et constringentibus vnicuique digito assunt quatuor. Et de his que ad

super ad hoc vt in sentiendo iuuamentum prebeat: et pilos in ea nasci prohibeat: et ad sustentandum illud quod est in interioribus plantis: et vt fortis fiat ad suas actiones peragendas. Hi quidem sunt illi qui super rascetam extenduntur. Musculi vero qui sunt in planta sunt octodecim in duabus aciebus ordinati ad invicem sibi superpositi. Una acies est est ad interiora et interiorum. Et altera acies est sub cute exteriorum. Qui autem in acie existunt inferiori sunt septem numero. Quorum quinq; digitos ad superiora inclinant: et qui ex eis delegatus est pollicis a principio ossis rascetam nascitur. Et sextus est curvus et latus: cuius villus est transuersus: et ipsius caput pendet a pectine manus donec veniat in rectitudine medij: cuius chorda cum pollice continuatur: et ipsum ad interiora inclinat. Et septimus est apud auricularem incipiens ab osse pectinis quod in medij rectitudine existit: et ipsum ad interiora inclinat. Nullus vero horum septem est ad constringendum: sed quinq; sunt ad eleuandum: et duo ad flectendum inferius. Illi vero qui sunt in acie superiore sub musculo super plantam expanso qui quidem est musculus quem solus cognouit Galienus sunt musculi vndecim. Ex quibus sunt octo: quorum quinq; duo cum prima iunctura quatuor digitorum continuantur scilicet vnus super alium vt hanc constringant iuncturam sed qui ex eis est inferior constringit eum depressione et reflexione: et eius qui est ex eis superior est strictura cum modico eleuationis et ad superiora ascensionis cuius coniuncti fuerint directe. Et eorum tres pollicis sunt proprii: quorum vnus primam constringit iuncturam: et duo secundam sicut scimus. Dilatantes ergo sunt quinq;. Et de reflectentibus exceptis pollice et auriculari vnicuique inest vnus pollicis et auriculari vnicuique assunt duo. Et constringentibus vnicuique digito assunt quatuor. Et de his que ad

Et inferiori: ex eis constringit iuncturam inclinando ad interiora cum reflexione. Et superior constringit eam eleuando sursum. Et cum simul ambo constringunt constringunt directe sine declinatione iuncture superius aut inferius. Tercio dicit quod tres alij musculi ex vndecim predictis sunt proprii pollicis sic quod vnus eorum mouet primam pollicis iuncturam: et alij duo mouent secundam: sicut scimus: determinatis: scilicet decimo quarto animalium capitulo quinto vel ex inspectione anatomie.

Dilatantes ergo est. In quarta particula summamus musculorum mouentes digitos dicit primo quod musculi dilatantes eos sunt quinq;: et hoc intellige connumerando cum vno musculo proprie dilatante: tres alios inclinant ad interiora qui etiam dilatant: de quibus simul actum est in parte secunda capitulo istius: cum quibus etiam connumeratur ille qui distans facit pollicem ab indice de quo agebatur in fine illius partis: et iam fuerat connumeratus inter musculos rascetam. Secundo dicit quod musculi reflectentes digitos id est depimentes ad interiora sunt septem: scilicet duo proprii pollicis: duo proprii auricularis: et quilibet aliorum trium digitorum vnus. Tercio dicit quod de constringentibus vnicuique digito assunt quatuor id est quilibet quinq; digitorum habet quatuor membra sibi propria quibus voluntarie constringitur: sed non omnia quatuor sunt musculi distincti et appropriati: cunctis immo quedam ex eis sunt chordae et quedam musculi: verbi gratia pollex habet tres musculos constringentes eum in palma sitos vt modo dictum est et vnam chordam que venit ad eum a primo musculo constringente digito sito in brachio. Et quilibet aliorum digitorum habet duos sibi proprios musculos in palma sitos et continuos

tos iuncture prime ipsius: et duas chordas sibi proprias venientes eis a duobus muscliculis constringentibus digitos in brachio locatis per quos cinguntur. Et sic verificatur hec littera. Et de stringentibus vnicuique digito alius quatuor: muscliculi ergo constringentes digitos sunt in toto tredecim: tres pollicis propter octo proprios digitos aliosque duo communes in brachio sitos qui nonem chordas ad digitos mittunt. Quarto dicitur quod vnicuique digitorum adest vnus muscliculus eleuatus ipsius: et sic sunt

superiora inclinare faciunt vnicuique digito adest vnus.

De anatomia musculorum motus dorsi. Capitul. XXI.

Musculorum dorsi

alii sunt qui ipsum ad posteriora flectunt: alij qui curuant ad anteriora. Ex istis enim omnibus alij oriuntur motus. Ad posteriora vero flectentes sunt illi qui proprie dorsi vo-

luntur musculi. Et sunt musculi duo qui bus existimatur quod vnusquisque eorum ex viginti tribus compositus existat muscliculis: quoniam vnicuique eorum ab vna quaque spodi aduenit musculus: ab vna quaque namque spodi aduenit ei villus transversus nisi a prima. Et isti quidem musculi eum equaliter tenduntur stat dorsi sum: et cum superflue extendantur: declinat ad posteriora. Et cum illi qui in vno existunt latere mouentur: dorsi sum ad illud

vnus super eos implantatus polliciter sub eis implantatus auriculari. Iuxta illud Galieni secundo de vilitate particularum capitulo tertio. Alibi dicitur: vnus igitur omnium qui primum et tertius articulum vnicuique quatuor digitorum flectit motus: secundum longitudinem totius manus extensus est medianus regionem interiore brachij tota comprehendens: qui vero superiacet zannecitur ei quatuor digitis efficit tenentes quos ad se articulus dicebamur implantari.

Et tunc ad vltra hos finem longitudinem totius manus similiter predictio iatus sub ipsa cuti faciens ad totam diffunditur iuncturam secam cutem extreme manus. Illi quidem tres mediam regionem detinent. Reliqui vero horum duo alterutrinque parui muscliculi ipsi flectunt carpum: hic quidem finem paruum: ille vero horum finem magnam innati digitorum. Et tunc de octavo quod musculorum in dorso brachij locatos gratia motus extreme manus: vnus est recte locatus in medio dorsi brachij qui

quatuor digitos extendit. Alii tres descendunt oblique a media regione: quoru duo mittunt chordas pollicis indici: et medio: et tertius mittit chordas medii et auriculari. Aliorum trium vnus extendit rascetas simplici chorda: et reliqui duo versus superius fovele declinant: et vnus ascendit huius fovele extremitatem prope rascetas: et bifurcatus extendit rascetas et elongat pollicem ab alijs digitis. Alter vero exterioris positi pectini implantatus coram indice et medio pronocat purum manus et extendit rascetas. Iuxta illud Galieni ibidem. Eorum vero qui sunt ab extrinseca parte brachij: qui quidem extendit quatuor digitos superficetibus vni ipsa cute locatus est medianus: et obliquati tribus quidem maioribus digitis duo: et reliquis vero duobus minoribus reliquis explanationes mittunt. Reliquorum vero trium vnus quidem apud brachium extendere dicitur carpum simplici tenore: reliqui autem versus heridam. Alter quidem codilis id est caput eius extremus ascendens obliquus bifurcatus flectit extendit simul carpum et magnam digitum abducit ab alijs. Reliquus autem extrinsecus appositus que ad metacarpi quod ante indicem et medij digiti puenire dicitur: prius summam manum circūducit extendit carpum. Attende nono quod Galienus motus pollicis affirmat fieri tribus chordi: et duobus muscliculis: et motus cuiusque aliorum quatuor digitorum quos chordi. Sit enim primo de vilitate particularum capitulo decimo septimo. Alibi dicitur enim eorum quem et oppositi manus vocant abintra habet tenorem tenentem: duos vero ab extra robustos sufficienter: et lateribus vero finem partes quidem que sunt versus indicem paruum et tenuem muscliculi: finem alteram vero multo hoc maiorem finem thesar manus id est circūferentiam palme. Alii vero omnes quatuor abintra quidem quos duos magnos tenentes supple: ab extra vero vnum alteri horum scilicet minoris equalitem: tenuem vero hoc eum qui ad latera extrinsecarum partium peruenit: reliquum autem et eorum tenuissimum ad latera eorum que intra. Attende decimo quod Galienus de primo libro capitulo vigesimo primo numerans omnes iuncturas et chordi aliorum digitorum quatuor: fovele numerans duos flectentes pro vna in quolibet digito: quia proxime sunt et in specie actionis conueniunt. Sit namque ibidem. Et tunc triginta in digitis que in vtriusque manus articulis existentibus vnoquoque eorum in quatuor locis incomplicantur et applicationes tenentium habentibus sicut et antea dictum est in solo articulo primo magni digiti finem quidem latera et eam que extra applicationes sunt tenentium: istius autem nulla. Et nimirum si exogitaueris numerum omnium que ad decem digitos applicationum centum et viginti eas inuenies. Ita enim contingit triginta quidem existentibus articulis: quatuor autem finem vnum quemque applicationibus. Sed cum vna deperat finem alterum magnam digitum relique octo et decem et centum sunt. Et his Galieni verbis perpendere potes quod prius iuncture pollicis nulla abintra corda applicatur. Et idem aliter capitulo decimo septimo libro eiusdem dicens. Unde ad articulum primum nullus ei abintra applicatur tenor.

De anatomia musculorum motus dorsi. Capitul. XXI.

Musculorum dorsi et. In hoc capitulo primo dividit princeps musculorum dorsi. Secundo exequitur de flectentibus ipsum ad posteriora: ibi ad posteriora vero tertio de incuruantibus dorsum ad interiora: ibi de musculis vero curuantibus.

In prima parte dicit primo quod musculorum dorsi quidam flectunt ipsos ad posteriora: alij incuruant ipsum ad anteriora. Secundo dicit quod omnes motus dorsi procedit ab his musculis: pro alijs motibus scilicet pro flexionibus ad latera et controuersionibus et erectione spine dorsi non sunt opus alijs musculis.

Ad posteriora et. In secunda dicit primo quod musculi flectentes dorsum ad posteriora vocantur proprii musculi dorsi: sunt in dorso exterioris finem: fere per totam eius longitudinem protensi. Secundo dicit quod isti musculi sunt duo: de quibus aliqui credunt quod vterque eorum sit compositus ex viginti tribus muscliculis: quod vterque eorum aduenit vnus musculus ab vna quaque spodi verarum preterquam prima spodi colla qualibet enim spodi vera villus transversus aduenit eis nisi a prima. Tertio dicit quod isti musculi tenduntur omnes equaliter sine excessu declinant ad posteriora. Et cum mouentur ex eis illi soli qui sunt in latere dextro dorsum declinant ad dextram. Et cum illi qui sunt in sinistro declinant ad sinistram. Attende quod Galienus de octavo de vilitate particularum capitulo octavo querit de his duobus musculis quare sui villi sunt transversales cum ipsi sunt recti et finem longitudinem dorsi extendit: rarissime enim hoc natura operatur nisi grana alcutius preceperit vilitate: vt plurimum enim vnicuique musculorum inui sunt longissimi: et finem

plantationem habentes ad pubis ossa deferuntur tangentes se invicem rectos quidem musculos desuper inferius latos similiter habentes: equales autem certitudinaliter non sunt longitudinem solum sed etiam latitudinem et profunditatem a duicem exsistentes. Attendit sexto qd Gal. 5. de vii. parti. vocat musculos transuersos illos quos princeps hic vocat latitudinales et illos ibidem vocat obliquos quos hic princeps dicit transuersos. Et quinto de iuuamentis

latitudinales.

De anatomia musculorum testiculo rum. Capitulum. xxij.

Testiculorum autem

virosorum musculi sunt quattuor propterea vt testiculos custodiunt et eos eleuent ne laxentur. Quia testiculus habet par sibi proprium.

Mulieribus vero vnum par sufficit scilicet cuius testiculo vtriusque propterea qd earum testiculi non sunt in exteriori

dem dextram partem totius peritonei id est sphacelic autem sinistram: et quales et ipsi similes per omnia exsistentes submisserunt predictis quidem duobus musculus neruorum eorumque vero carnosum. Attendit octavo qd drago nales musculus quos vocat hic princeps transuersales dicunt a Galieno quarto de iuuamentis membrorum capi. 7. collocati esse supra musculos latitudinales et sub musculos longitudinales. Et enim ibi. Et istos musculos longitudinales qui sunt supra ventrem sunt quattuor: quorum filia sunt dragonalia et sunt super duos quorum filia sunt filia latitudinis: et sub duobus quorum filia sunt filia longitudinis. Et sexto de ingenio sanitatis capitulo quarto ait. Post eum ventris in vtriusque parte sunt ambo latera lacerati quatuor vniis a pectore descendit alter ab osse pectinis ascendit. Item post hos laceratos sunt alij latera per latitudinem tendentes post hos quosque stat peritoneon. Attendit nono qd quaternarius musculorum ventris numerus comprehendit omnem musculorum positionem ex vtroque latere ventris scilicet longitudinales latitudinales et duas transuersales. Iuxta illud Gal. 5. de viii. parti. capi. 5. Si enim sunt musculorum positiones organorum actus sunt: quattuor vero sunt omnes positiones eorum recta et transuersa et duplices oblique manifestum est: quoniam primus numerus qui est de quattuor omnem musculorum positionem in seipso comprehendit: igitur quoniam dimidium est dextris et sinistris corporis et equale certitudinaliter ex alterutra quidem sunt dextris et sinistris corporis et octenarius musculorum ventris numerus est ita proportionatus ventris acibus: vt neque conuenienter alius addi possit neque aliquis ex ipsis auferri. Iuxta illud Gal. dicto capitulo. Et igitur qui quidem quattuor sunt omnes positiones musculorum: quarum alterutrumque et musculi rationabiliter tot fieri non possunt: et si non est possibile ex cogitare apponi eis alium musculum. Aut enim rectus aut transuersus aut obliquus iacebit quare superflue iacebit. Et etiam neque auferri sine magno damno. Si enim aliquem transuersum abutleris et rectum tensionem his oppositam inaequalem et iniustam operabitur subiectum pressionem vt ad nothas collas et femora extrapellantur omnia. Si vero rectum perire ex cogitaris aliquem transuersum manentibus ad media ventris omnia que sunt ex femoribus et que sunt nothas collas pelluntur: sicut et obliquorum quoscunque si abutleris ad deperditos regiones illi qui manent expiment subiecta. Oporet autem non ita fieri sed vndique ex parte biliter ea expimi. Attendit vnde cum qd musculi ventris tenent omnes equaliter coprimendo cogit quod in se est expellere vel superius per ysochagium vel inferius per anismus dyasragma coadiutorum per musculos pectoris prohibet expressa sursum ascendere obuiantibus sibi invicem dyasragmate ex vna parte et octo musculis ventris ex alia ad instar duarum manuum experimentum quod est inter eas. Iuxta illud Gal. 5. de viii. parti. capi. 6. Intellige enim mihi duas manus super appostas quidem sibi invicem sunt carposi. rascetas distantes autem semper spongia aliqua vel farina vel aliquid tale potens superiacente applicata et contracta expimi facilius. Et hio manibus proportionaliter habere ei qd superficiem dyasragma: ei vero que superiacet vniuersos qui sunt epigastrii. i. ro qui sunt alterutrumque alios. Deinde sicut et illi comprehendentes expimunt farina metis et musculos intellige premere. Quid igitur huic decet contingere nonne pelli inferius ea que intus sunt velut a duabus pressa manibus tangere quidem se invicem sunt carposi distantes autem plurimum inferius.

De anatomia musculorum testiculorum. Capitulum. xxij.

Testiculorum autem et. Primo agit princeps de musculis testiculorum virosorum. Secundo de musculis testiculorum mulierum ibi. Mulieribus vero vnum par.

In prima parte dicit primo qd musculi testiculorum virosorum sunt quattuor. Secundo dicit qd utilitates istorum musculorum sunt due. Prima est custodi re eos. Et hoc faciunt dupliciter. Primo prebendo eis sensum quo percipiunt nocumenta occurrentia. Secundo corroborando et inspissando substantiam testiculorum. Seda est erigere eos. Recti enim et bene corpori iuncti efficacius ad superiorem reuerberant naturalem et vitalem calorem et a radicibus corporis abundantius recipiunt influentiam. Quis rei signum est qd homines habentes testiculos non multum pendentes inferius in inguine proximis sunt vigorosiores et magis prolifici. Tercio dicit qd vtriusque testiculorum in viris habet vnum par musculorum sibi proprium et cum sint in homine perfecto duo testiculi quattuor in toto erunt testiculorum musculi.

Mulieribus et. In scda parte dicit duo musculi sufficientes testiculo mulierum. cuius testiculo musculus vnicus: quia testiculi eam sunt interius reconditi non exteriori suspensi sicut in viris. Et potest alia super addi ea. s. qd testiculi mulierum sunt multo minores testiculis virosorum. Quidamque vtriusque testiculi musculi habeant vtriusque qd non qd musculi sunt instrumenta voluntarij

motus quibus mouemus quando volumus membra quorum sunt. Sed non mouemus quando volumus testiculos nostros non appositis manibus aut non motu alio membro ad cuius motum sequitur ex consequenti motus testiculorum. Neque. n. sursum neque deorsum neque ad latera testiculos mouemus qd nobis placet suis musculis sicut linguam manus labia et pedes. Item matricibus testiculorum et ossibus non distribuuntur nervi ad sensum certus eis tribuendus vel motum voluntarium: sed p

ribus neque sunt suspensi que ad motum virosorum.

De anatomia musculorum vesice. Capitulum. xxij.

Aper os vesice

vnus existit musculus qui ipsius circundat: cuius villus super ipsius os dilatatur. Et eius quidem iuuamentum est vrinam vsq ad horam voluntatis remittere. Et cuius voluntas expellendi assuerit eius laxabitur costrictio. Et vtriusque musculi vesicæque vrbuntur

sensum certum neque ad motum aliquem sui impetum famulantium. Item testiculi ex se nunquam apparent voluntarie moueri sed vereitro tenso sursum trahuntur et ipso detenso recidunt deorsum: non habent igitur proprios musculos. Oppositum huius determinat Galienus. 14. de viii. parti. capi. 13. ubi post qd declarat qd eadem sunt geniales partes in viris et mulieribus postionem ne magnitudine differentes: ait. Sunt autem et scilicet mulieri et masculis corpora descendencia ad testiculos in masculis ex musculis qui sunt super ysochagium. i. in finem ventris quocirca et sunt hoc omnes particulas habet femineum animal quatuor et masculinum. Item eodem libro capitulo. 14. ait. Quia vero pendet testiculi masculi propterea et musculi ad alterutrumque os vniis ex regionibus que sunt in inguine peruenit et hi participant motu qui sunt in peritum. Item ratio primo alimantibus capitulo de musculis ait. In masculinorum quosque testiculos quattuor: inueniuntur musculi. Et vtriusque secundo colligit capitulo de cecum inquit. Et quattuor musculi habent duo testiculi. Item in corporibus homines prohibito voluntatis possunt aliquamdiu differre emissiones spermatis a testiculis in virgines et sepe faciunt expectandum qd mulieres simul cum eis emittant: vnde crescit delectatio et facilius concipiunt: ergo motus testiculorum est in parte voluntatis: sicut argumens de anhelitu qd est voluntatis: quia dum volumus aliquamdiu retinere ipsum. Nec vult si dicatur qd dilatatio in emissionem spermatis fit per musculos virge quia musculi virge non prohibent transitum a testiculis in virgines concessio qd possent differre transitum a virgine in vulvum. Attendit primo qd licet prima et principalis intentio creatio musculorum sit motus voluntatis de loco in loci gratia si aliquid aliarum utilitatum qd musculi faciunt sunt puta gratia sustentationis membrorum: alioquin et corroboratio eorum. Iuxta illud principis cap. 4. summe presentis. Ad oculum vero posterius est musculi qui neruorum conuocant quem post nominabimus sustentat: propterea qd cum eo committitur et continuatur et eleuat ipsum et prolanat: huiusmodi voluntas vocantur huiusmodi voluntas tamen huiusmodi ab imaginibus procedunt voluntate renitent: sicut in quibusdam de uotis religiosorum voluntas continenter vivere sequenter ipsi inuitis virge eorum tenduntur et testiculi eriguntur propter imaginationes et fantasias occurrentes. Hio premissis die primo qd testiculi habent musculos vt probant allegata post oppositi. Die secundo qd eorum musculi magis sunt ad sustentandum et corroborandum testiculos qd ad mouendum eos de loco ad locum sicut probant rationes ante oppositum. Die tertio qd motus musculorum testiculorum ad superiora conuocant erectionem virge post sequitur imaginationem qd voluntatis: qd sepe dum volumus vt virga tendatur et testiculi erigantur ad coitum non fit: interdum dum volumus tunc fit.

De anatomia musculorum vesice. Capitulum. xxij.

Aper os et. In hoc capi. primo agit princeps de iuuamento ipsius ibi. Testiculi autem sunt in situ musculi vesice. Secundo de expulsionem vrinæ a vesica ibi. Et ventris musculi.

In prima parte dicit qd vnus musculus super ostium vesice qd circundat ipsum: et villus huius musculi extenditur super vesicæ ostium sicut clausula burle circa burle ostium potendi solent.

Et cetero et. In secunda dicit qd utilitas huius musculi est retinere vrinam vsq ad horam voluntatis expellendi eam et quando voluntas expulsiuo nis vrinæ assuerit costrictio musculi vesicæque vrbuntur et effluit vrina.

Et ventris et. In tertia dicit qd octo musculi ventris de quibus actus est capi. 22. summe presentis laxata costrictione musculi vesicæque vrbuntur et effluit vrina. Item illud Gal. quinto de viii. parti. capi. 7. Testiculi cum hoc qd striculi habet porum adhuc et omnis species mulorum inest testiculi et ventri et etiam matricibus. Et sicut illorum clauduntur ora circundantibus bis qui infunduntur a vesice meatibus: vesica vero ad hoc qd non valde indiget auxilio claudendi potens a sine musculo. Huiusmodi autem non frequenter exercendi seu expellendi vrinam multiformitas mulorum qui sunt vesicam a maxime obliquos est causa. Postquam enim oēs detenderint circundantibus bis que infundunt quousque sufficienter impleta doliuerit auxiliante et sustentante ad hoc predicto musculo. Attendit de secundo qd operatio principalior istius musculi est expellere plecta vrinæ vntis ad potum vetrici: nec vna gutta illius remaneat. Iuxta illud Gal. ibi. Item. Et autem quicquid vtriusque ea expellente ad vetricum incidit potum sufficienter obliquum existentem non remaneat: hoc amplius ibi musculi huius qui ex transuersis id est latitudinalibus est musculus et trossus et appositus. Item

q. enim

quoniam ita cito sicut mscneq; certitudinaliter utiq; pertransiret vetricum por-
rum tota vrinam psum a pessione que hys vesicam z eos qui sunt desup mu-
sculosmz z musculum hinc extrinsecus toti poro sufficienter obliquo facto
circu appouisset naturaz que post vrinam expressio residuo fm gutta z ma-
pime qñ fuerit mox nullus organoz eoz desuper est actus sed solum istius
musculi. Attende tertio q a Galieno ibides tria attribunt huic musculo

z vrinam expulsiua adiuuante expellet.

De anatomia musculorum virge.

Capitulum

xxv.

Asculi qui virga

m moment duo sunt paria.

¶ Anus^b paris musculi in
duobus virge lateribus sunt exressi qui
cum extenduntur foramen dilatant z ip-
sum amplificant z penetratio rectifica-
tur z sperma in ipsa cum facilitate dis-
currit. C Aliud vero par est quod a fe-
moris osse oritur z cuz radice virge hz
transuersionem continuatur z cum recti-
ficatur tenditur z instrumentum fm re-
ctitudinez eleuatur: z cuz constringitur
reducit ipsum ad posteriora. Quod si
viri eozz acciderit tensio ad ipsius par-
tem declinabit.

¶ Prima est quoniam expellere illud qd remanet ex vrina in concauo colli ve-
sice. Secunda est q adiuuat in constringendo vesicam z prohibet ne illud qd
erexit ante suam boam. Tertia est q est via vrinę z adiuuat velocitates
eritus eius. Attende quarto q ad expulsiōem vrinę operant multa. Pri-
mo octo musculi ventris ex vna parte z diaphragma ex altera compingunt
inferiora ad instar duarum manus superius conuincturam. Secundo expul-
sio naturalis vesice villis latitudin alibus operans z ipsos tendens relaxans
transuersalibus. Tercio musculus colli vesice primo se laxans vt vrina libere ef-
fluat. Secundo se recolligit vt post nullum exitus vrinę vehementer ex-
primat qd de vrina mansit in poro vrinę z via virge.

De anatomia musculorum virge.

Cap. xxv.

Asculi 2c. ¶ In hoc capitulo primo pnceps agit de nu-
mero musculorum virge. Secundo exequi-
tur de duobus musculis dilatantibus foramen virge per quod ip-
sa effluit ibi. Tercio paris musculi in duobus virge lateribus sunt
extensi. Tercio de musculis duobus tendentibus virgam z erigentibus ibi
¶ Aliud vero par quod a femore osse oritur z cum radice virge.

¶ C In prima parte dicit q musculi hietis sunt quattuor: z non dicit q sunt
duo paria q primus z secundus horum non sibi inuicem correspondent fm
paritatem sicut duo vltimi. Attende q hietis est extrema pars inferior
longaonis: sicut meri est extrema pars superior vtriusq; cibi. Et hec duo ex-
tra sola volitante mouentur inter membra que sunt via cibi. Iuxta illud p-
cipis tertii. 16. capitulo primo. Et non mouetur aliquid horum membrorum
que sunt via cibi propter lacertos: nisi duo extrema scilicet caput z est meri z gut-
tur z inferius: z hietis: hietis igitur est idem qd anus.

¶ C In secunda parte dicit primo q vnus musculorum hietis est mus-
culus constans osseum ane videretur immixtus carni eius: permixto
huius musculi cum carne osseum ane est simile permixto musculorum labio-
rum cum carne ipsorum. Secundo dicit q duplex est vilitas huius musculi.
Prima est coercere z constringere anum ne feces exeat ante tempus debiti.
Secunda est erigere reliquias fecum que sunt in ano. C Sed infallibilis
aduersus hanc fecundam vilitatem auctoritate principis tertii. 10. tractatu pri-
mo ca. vltimono dicentis. Et scias q ipsius membrorum spermatis est
solitudo: z spasmus lacerti ane est retentius quoniam lacertus ane est crea-
tus ad retinendū z ille ad exprimendū. Dic q lacertus ane est primo z princi-
paliter ordinatus ad retinendū z prohibendū intemperantē exiit fecū. Et e-
aliquo modo p accidens expellens. Nam dñ se laxauit vt feces exeat rursus
se recolligit z se recolligendo comprimit qd de fecibus in eo remansit.

¶ C In tertia parte dicit q ex musculis ane est alius muscu-
lus magis intrapositus q primus z statio eius est fm comparationis capitis
homini id est sursum tendit versus caput hominis eleuatus supra primum.
Et quidam estimant de isto musculo q duas habeat extremitates seu caudas.
Et extremitas huius musculi pro certo continuatur cum radice virge. Et in-
de est q in calculo z excoziatione vesice compantur amozz seipsum frequen-
ter exprimit quasi foret assellā di tempus abiq; effectu. Et istius musculi iua-
menta sunt similia iuamentis primi. Iuxta illud principis decimo tertio an-
malium capitulo de intestinis. Et est alter interior z est equalis predicto in re-
tentione ex omni parte z iuuat predictum musculum in retentione z in feces
expulsionē per constrictionem. Deinde subdit de ambobus nunc dicens nu-
sculis loquens. Et extremitates istorum musculorum coniunguntur cum ra-
dice virge: hoc dicit hic de solo secundo.

¶ C In quarta parte dicit q ex musculis ane est par vnus
transuersaliter situat supra duos predictos musculos. Et eius vilitas est cie-
uare sursum longaonem id est vltimum intestinum. Et non accidit comuni-
nieri vt longaon egrediatur fm partem eius inferiorem que dicitur anus nisi
ex laxitate musculorum huius paris. Et de isto pari dicit pnceps decimo quar-
to aialium capitulo de intestinis q eleuat nates. Attende primo q muscu-
lorum ordinatum circa fecum expulsiōem quidam prohibent eorum inuicem
poranez exitum vt ani musculi. Hic feces expellunt tepore debito sicut octo
musculi ventris obuiantes diaphragmā fm modum contractus duarum ma-
nuum aliquid exprimentium. Iuxta illud Gal. quinto de vilitate particulaz
capi. quinto. In tempore quidem igitur effluere qui anum operantur mu-
sculi non concedunt. In tempore vero permittunt qui fm epigastrius id est
superficiem ventris sunt omnes. Attende secundo q Salienus enumerat
musculos ane non ponit eos nisi tres scilicet tres vltimos in hac littera de-
scriptos. Primum vero hic descriptum non reputat esse musculum: sed co-
pus medium inter musculum et cutem quasi ex ambobus esset compositum.
Et enim quarto de iuamentis membrorum capitulo decimo primo. Et in
cella sunt tres musculi. Quoz vnus est in ano z est singularis nō hys fratre: z
est circūdāns anū fm latitudinē: cū stringat extremū intestini recti z aggre-
get ipsum aggregate pte. Et sub isto musculo q pte extremi eius manifesti
quoddam corpus circūdāns anū fm latitudinē: z hāc eius est mediocris

nominales quoniam propter ligamentum quod in fine virge est porus con-
uerfus est generare impossibile est: non scū non habentibus sperma genera-
tium: sed seu retentum in conuersione virge z antefert non potens. C Sed
cordat autem sermō huic sanatio quia in casto ligamento generant: hoc igitur
sallimentū semper in omnibus contingeret si nō prouideret nā quasi ani-
plus fil z diligenter rectus porus fieret in coibus. Attende. 5. q nā sic pui-
dit de distentione z dilata-
tione poro spmatis q poro
exiit in inferiorem pti-
bus virge hz longitudinē ip-
sus ex vtraq; pte duos ap-
posuit ei musculos: q ad
istat duaz manus trahit
ad se ptes dicit poro aplia-
tes ipm sine declinatione.
Iuxta illud Gal. ibides. In
inferioribus. n. pnbus pu-
dendi fm longitudinē p-
medius excurfus porus lo-
cat est. Hinc aut suppleat
nervus pcam. Et alteru-
ti ag: hō eius pte. z muscu-
li vt velut a manibz aliq-
bus trahat porus versus
vtraq; ptes ampliet ma-
netē indeclinabili toto pu-
dendo. Attende. 6. q du-
plex est tensio virge: cū di-
latandē post eius. Una est
nālis q sit in coibz coope-
rātibz nūc ois musculis.
Alia est innālis q pnapis
musci dñ. Iuxta illud. 6. 6.
interior. c. vltio. Iuxta p-
mus autē magna tēsonis erectio z i longitudinē z rotunditate magnificatio nū-
la coit: pcupisctia nec calore existē. i. augmētatio pētri tumore pmanētē sic
sit supine iacētibz. De anatomia musculoz hietis. Cap. xxvi.

De anatomia musculorum hietis: Capitulum

xxvi.

Hietis musculi

sunt quattuor. C Anus^b eozz

est musculus qui ipsius comi-

tatur os: z cum eius carne vehementer
miscetur que permixtioni musculorum
labiorum similatur. Et ipse quidem co-
bercet z stringit anum z sua expressio-
ne stercozis reliquias que sunt in ipso
excudit. C Et musculi qui est posi-
tus magis interior q iste z cuius sta-
tio est fm comparationem capitis ho-
minis z estimatur q sit habens duo ex-
trema cuius extremum cum radice vge
pro certo continuatur. C Et par^d qd
super hos omnes transuersum existit cu-
ius iuamentū ē lōgaonē sursum eleuare: z

mus autē magna tēsonis erectio z i longitudinē z rotunditate magnificatio nū-
la coit: pcupisctia nec calore existē. i. augmētatio pētri tumore pmanētē sic
sit supine iacētibz. De anatomia musculoz hietis. Cap. xxvi.

Hietis musculi 2c. ¶ In hoc capitulo primo

agit pnceps de nume-

ro musculorum ani. Secundo exegitur de musculo immixto ori ani

ibz C In eo eozz Tercio de musculo ani magis intrapposito ibi pte

musculus q est Quarto de musculis sublenantibz anū ibi pte par qd sup.

¶ C In prima parte dicit q musculi hietis sunt quattuor: z non dicit q sunt

duo paria q primus z secundus horum non sibi inuicem correspondent fm

paritatem sicut duo vltimi. Attende q hietis est extrema pars inferior

longaonis: sicut meri est extrema pars superior vtriusq; cibi. Et hec duo ex-
tra sola volitante mouentur inter membra que sunt via cibi. Iuxta illud p-
cipis tertii. 16. capitulo primo. Et non mouetur aliquid horum membrorum
que sunt via cibi propter lacertos: nisi duo extrema scilicet caput z est meri z gut-
tur z inferius: z hietis: hietis igitur est idem qd anus.

¶ C In secunda parte dicit primo q vnus musculorum hietis est mus-
culus constans osseum ane videretur immixtus carni eius: permixto
huius musculi cum carne osseum ane est simile permixto musculorum labio-
rum cum carne ipsorum. Secundo dicit q duplex est vilitas huius musculi.
Prima est coercere z constringere anum ne feces exeat ante tempus debiti.
Secunda est erigere reliquias fecum que sunt in ano. C Sed infallibilis
aduersus hanc fecundam vilitatem auctoritate principis tertii. 10. tractatu pri-
mo ca. vltimono dicentis. Et scias q ipsius membrorum spermatis est
solitudo: z spasmus lacerti ane est retentius quoniam lacertus ane est crea-
tus ad retinendū z ille ad exprimendū. Dic q lacertus ane est primo z princi-
paliter ordinatus ad retinendū z prohibendū intemperantē exiit fecū. Et e-
aliquo modo p accidens expellens. Nam dñ se laxauit vt feces exeat rursus
se recolligit z se recolligendo comprimit qd de fecibus in eo remansit.

¶ C In tertia parte dicit q ex musculis ane est alius muscu-
lus magis intrapositus q primus z statio eius est fm comparationis capitis
homini id est sursum tendit versus caput hominis eleuatus supra primum.
Et quidam estimant de isto musculo q duas habeat extremitates seu caudas.
Et extremitas huius musculi pro certo continuatur cum radice virge. Et in-
de est q in calculo z excoziatione vesice compantur amozz seipsum frequen-
ter exprimit quasi foret assellā di tempus abiq; effectu. Et istius musculi iua-
menta sunt similia iuamentis primi. Iuxta illud principis decimo tertio an-
malium capitulo de intestinis. Et est alter interior z est equalis predicto in re-
tentione ex omni parte z iuuat predictum musculum in retentione z in feces
expulsionē per constrictionem. Deinde subdit de ambobus nunc dicens nu-
sculis loquens. Et extremitates istorum musculorum coniunguntur cum ra-
dice virge: hoc dicit hic de solo secundo.

¶ C In quarta parte dicit q ex musculis ane est par vnus
transuersaliter situat supra duos predictos musculos. Et eius vilitas est cie-
uare sursum longaonem id est vltimum intestinum. Et non accidit comuni-
nieri vt longaon egrediatur fm partem eius inferiorem que dicitur anus nisi
ex laxitate musculorum huius paris. Et de isto pari dicit pnceps decimo quar-
to aialium capitulo de intestinis q eleuat nates. Attende primo q muscu-
lorum ordinatum circa fecum expulsiōem quidam prohibent eorum inuicem
poranez exitum vt ani musculi. Hic feces expellunt tepore debito sicut octo
musculi ventris obuiantes diaphragmā fm modum contractus duarum ma-
nuum aliquid exprimentium. Iuxta illud Gal. quinto de vilitate particulaz
capi. quinto. In tempore quidem igitur effluere qui anum operantur mu-
sculi non concedunt. In tempore vero permittunt qui fm epigastrius id est
superficiem ventris sunt omnes. Attende secundo q Salienus enumerat
musculos ane non ponit eos nisi tres scilicet tres vltimos in hac littera de-
scriptos. Primum vero hic descriptum non reputat esse musculum: sed co-
pus medium inter musculum et cutem quasi ex ambobus esset compositum.
Et enim quarto de iuamentis membrorum capitulo decimo primo. Et in
cella sunt tres musculi. Quoz vnus est in ano z est singularis nō hys fratre: z
est circūdāns anū fm latitudinē: cū stringat extremū intestini recti z aggre-
get ipsum aggregate pte. Et sub isto musculo q pte extremi eius manifesti
quoddam corpus circūdāns anū fm latitudinē: z hāc eius est mediocris

inter substantiam musculi & substantiam cuius quasi esset admixtum. compositum ex virosque extremum labiorum. Et vititas eius in ano est sicut vititas illius musculi de id minor eo in fortitudine. Duo autem musculi residui ex musculis aut sunt post diagonaliter id est transuersaliter super illum musculum extenduntur. Et vitis illorum est positus in altero laterum. Et vititas illorum duorum musculorum est attrahere animum & eleuare ipsum ad superius in hora in qua exitus accidit et propter tenasmon forte: hec Gal. Eiusdem finis meminit: quinto de vititate particularum capitulo quinto. Attende tertio quod duo supremi musculorum aut sunt compositi in pueris molles & debiles propter suam nimiam humiditatem. Et ideo a leui causa sicut a nimia compressione patiuntur exitum autem cum paralitancantur vitis animum sum lenatur & extensio indiget manibus reponi. Iuxta illud Galieni ibidem. Et quando demum paralitancantur vel imbecilles sunt hi musculi difficulter: & vitis superuelli contingit animum. Aut omnino euersum manere vit manibus egeat auxiliantibus.

De anatomia musculorum coxe. Cap. xxvij.

neq; accidit longaones egredi nisi propter ipsius laxitatem.

De anatomia musculorum coxe. Cap. xxvij.

¶ musculis coxe

maior est ille qui eam extendit deinde ille qui eam contrahit.

Ex suis namque operationibus nobiliores sunt isti duo motus. Et runtamen: extensio contractione nobilior existit: quoniam statio non conuenit nisi cum extensione.

Postea sunt musculi qui elongant: deinde illi qui appropinquare possunt illi qui circuire faciunt. Et musculi autem coxe iuncturam extendentibus est vnus qui est omnibus corporis musculis maior: & ipse est musculus qui os femoris & anchā coopit & super tota coxam voluitur ab interioribus & exterioribus: & posterioribus donec ad poplite perueniat: cuius villi diuersa habent principia: quapropter ipsius operationes sunt diuersas specificatur species. Et ipsius namque villi est qui ab infimo ossis femoris nascitur & declinans ad domesticum dilatat. Et est alius ex villis eius cuius ortus est parum altior ortu istius qui coxam tantum ad superiora eleuat. Et est alius cuius ortus est valde altior: ortu

De anatomia musculorum coxe. Cap. xxvij.

¶ musculis coxe

scilicet coxe &c.

In hoc capitulo primo tangit principia quinquaginta species seu modos musculorum coxe &c.

Secundo exquirat de musculis qui coxam extendunt ibi.

Ex musculis autem coxe iuncturam extendentibus.

Tertio de contrahentibus ibi.

Ex musculis vero coxe iuncturam contrahentibus.

Quarto de declinantibus ad interiora ibi.

Ex musculis vero qui ad interiora declinant ad exteriora ibi.

Secundo de facientibus circuire ibi.

De circuire facientibus sunt duo musculi.

In prima parte que est textus presens inueniuntur quinquaginta modi musculorum mouentium iuncturam coxe scilicet extendentes coxam: contrahentes coxam: elongantes vnam ab altera: appropinquantes ipsas ad invicem: circuire facientes. Et dicit primo quod maximus inter musculos coxe est ille qui extendit eam. Secundo dicit quod post ipsum in magnitudine & nobilitate est musculus contrahens coxam. Tertio dicit quod nobilior motuum coxe sunt extensio & contractio ipsius. Quarto dicit quod extensio coxe est nobilior ipsius contractione: quia statio non fit nisi cum extensione coxe. Et statio est dignus partium situs soli homini proprie conueniens. Quinto dicit quod post musculos coxe extendentes & contrahentes sunt hi qui elongant coxas ab invicem: deinde illi qui appropinquant eas: & ultimo musculi facientes circuire coxam in magnitudine & nobilitate. Attende primo quod iunctura verberis cuius pectus anche de cuius motibus hic agit pauca: & motus motibus quod iunctura adiutorij cuius spatulas de motus eius sunt minus fallaces & minus prout ad dislocationem. Iuxta illud Galieni decimo quinto de vititate particularum capitulo octauo. De musculis vero mouentibus articulum qui est in vertebrium iam dicimus. Quoniam igitur oportebat hunc diuersis quidem: minus autem quod cum qui in humerum in fallacioribus vero illo motibus idoneum esse in decimo tertio tractatu dictum est. Attende secundo quod iunctura verberis cum scia in simio est multum proxima iunctura verberis cum scia in hominibus nisi quod musculi qui clunes constituunt in hominibus sunt in simio multum decurtati & velut recisae iunctura ista minus abscedit ad exteriora: ideo volentes experiri musculos mouentes ista iuncturam in simio videri possunt. Iuxta illud Galieni ibidem. Ita quidem ipsi simie & articulus qui in vertebrium prope naturam humani venit non tamen egreditur sicut vniuersa manus. Idcirco & musculi carnosissimi qui pignus id est clunes operantur in simio quidem se habent ridiculose sicut & alia vniuersa imitationem enim ridiculosem hominis ostendimus hoc animal existere in homine vero optime situatur ad bonam figuram: simul necessaria: & particularis & incompressibilis & vice stabilem sedem in sedendo. Illos igitur simia habet decurtatos: sim alia vero omnia consimiliter homini disponitur. Experi igitur in hac sermone qui dicitur de motibus articulum qui in vertebrium musculi. In ea enim & anatomia qui ante nos doctissimum hanc faciebant musculorum. Attende tertio quod natura creauit musculos: qui coxam extendunt & flectunt plures & maiores: quia extensio & flectio coxe sunt ipsius precipui motus: consequenter illos qui mouent ad latera. Deinde circumferentes. Iuxta illud Galieni ibidem. Quoniam igitur oportebat articulum hunc flecti quidem sursum allato crure: extendi vero deorsum allato: & in his maxime erat precipuitas actus ei: minor enim erat vititas in istius ductionis versus alterum crurum & abiectionis exterioris. Et adhuc magis circumferentis versus alterutras partes concedit vitis quia mor consideranda in ea sunt magnitudinem & numerum differentia musculorum artem naturae quod maximos quidem & plurimos eos qui extendunt & flectunt collu operata est: consequenter autem his magnitudine & multitudine. eos qui ad lateralia mouent. Deinde his minores eos quicunque circueunt collum.

Ita quidem rationabiliter prima differentia musculorum tripliciter distributa est vititatis motus proportionata. Attende quarto quod musculi flectentes coxam sunt minores extendentibus eam magnitudine & numero. Et moventes intus his & mouet extra. Et circueuntentes sunt quodammodo inuicem equiparabiles. scilicet circueuntentes sunt exteriora & circueuntentes versus interiora. Iuxta illud Gal. ibidem. Minores ei & flectunt eis qui extendunt scilicet numero. Eius vero qui abducunt extra: qui ducunt intus. Qui vero circueunt: sunt in circuitu coxam: & parabiles quodammodo sunt.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

De musculis coxe. Attende primo quod musculi coxe sunt tres: scilicet qui coxam extendunt, qui coxam contrahunt, & qui coxam declinant.

q tendantur musculi flectentes coram. Sed cora extenditur dum portamus eaz versus panimentum. Et tunc maxime extendit qñ flamus. Juxta illud Gal. ibi. flectitur igitur finibus cruris suris flectentibus nobis id est si custodire volueris in hac figura colli tendi oportet flectentes musculi. Et extendit autem deorsus flectentibus versus panimentum. Summa autem extensio et vltima est flantibus. Attende tunc q nã cõmiffit opus extensiois iuncture cope summe et vltime qualis est infantibus magnis multis et fortibus musculis. Juxta illud Gal. ibi. Quare rãonabiliter nã fortibus et multis et magnis musculis cõmiffit hoc opus. Item qdem ei q regit totum articulum ex posterioribus pubis propter nonali se habet ei qui est fiprimidam. i. parte que est i extremitate humeri. Secõdo vero ei q post ipum q ex extrinsecis qdem partibus eius pfecti aut femoris implantat aut ad magni trochanteris alitudines par ab anteriori alimẽto. Tercio aut ei q post hunc ex extrinsecis qdem et ferio ribus partibus replantatione habenti implantato aut primis qdem intrinsecis pubis magni trochanteris. Consequenter aut anterioribus applicato et quarto cõmiffit eaz q explatur quidem ab amplo offerimplantatur aut ex posterioribus pubis oibus vsq ad caput magni trochanteris. hec Gal. Consequenter multis interpositis eo. ca. ait. Alius aut pter hoc est quod musculi maxime oim cor qui in corpore musculi applicatus qdem ab intus et ex posterioribus pubis totu of si qd est fin coram vsq ad genu. Ex qbus apparet q tot et tales musculi ex tentionis iuncture cope numerat hic pñ. quot et quales Gal. ibi numerat. Sed qus pñ. hic assignat primu Gal. illic assignat gñus. Attende. 7. q primo extenduntur fin modu numerationis Gal. supradicti coram cum declinatione ad latera. Et secudus elenat et interius trahit caput cope. Et duo alteri supradicti et circinvoluit qd est intra crura ad exteriora. paulo plius q supradicti. Sed multo minus musculis qbus circinvoluit deputata est. Juxta illud Gal. ibi. Sed vñus quidẽ oim pcedens non indeclinabile sed declinabile ad lateralia facit supradictum. Secudus aut supradicti qdem finu i intus trahit cope caput. Reliquos vero duos alteruter supradicti qdem modis circinvoluit aut quod quidem intus extra crura parum plius q supradicti multo vero minus musculis q hoc ipus habent opus qd postea exponam. Attende octavo q primus nunc dictionum biscaus fin caudam qñ agit cū vtriusq cauda recte eleuat coram. Sed vñus movet vñus vñca declinat ad latera. Juxta illud Gal. ibi. Sed dicto. n. quartus musculi: primus qdem oim duplicibus implantationibus extendens crura reatum qdem ipsum certitudinali ambabus agens operat: par autem declinat ad lateralia p folas altera eaz. Attende nono q qñus musculi extenduntur fin numerationes Gal. dñmores exercet motus fin diverfitate villorum puenientiu ad ipsum. Juxta illud Gal. ibi. Iñus musculi multi q sunt ex pte posteriori q a vertice prodeunt firmiter crura extendentes articulationes. Operant aut non minus hoc et p per inferiores ptes replantant ossis pubis cū beneffima quadam intus receptio. Altiores vero his intus ducti coram sicut q sunt oim alitudinu pñit versus aut a trahit fursus. Ex istis appz q motus istos musculi sunt sepe permixti nã sic disponente q per eadem infra multi actus fiant Juxta illud Gal. ibi. Item aut motus permixti ut plurimum sunt nã providente temp pauca organa multos aialibus actus efficiere propterea in extendentibus musculis eoz qui aliquando aliquos motum cum hoc operantur necessario memorabo.

Et ex musculis zẽ. In hac parte tertia que est de quatuor musculis constringentibus iuncturam cope sunt particule quatuor. In prima arguit de primo. In secunda de scõdibz. In musculis qui ab offe In tertia de tertio ibi. In musculis ad duo latera. In quarta de quarto: ibi. Et quartus qui a re preparata. In prima pñ. dicit q de musculis constringentibus iuncturaz cope est vñus musculi q constringit coram cum parva declinatione ad partes interiores. Et ipse est rectus et dñtur seu descendit a duobus capitibus vel duobus originibus quarum vna continuatur cum fine lumborum et altera cum offe ilij. Et iste musculi continuatur cū minore additamento capitis cope. Et ex musculis zẽ. In feda dicit q de musculis constringentibus coram est vñus alius musculi ortus ab offe femoris qui continuatur cum infima parte additamenti minoris capitis cope. Et ex musculis zẽ. In tertia dicit q tertius ex his musculis trãfuerit ex tenditur ad duo latera musculi secudi. Et velut pare musculi maioris qui persona dicitur et est primus extendentium a pñcipe nominatum. Et ex quarto zẽ. In quarta dicit q quartus ex his musculis nascitur a re preparata flate post os ilij a nervo. falcic implatato vel ab aliquo additamento offo qd est in medio offo ilij vnde offe ligamenti pueniens ad hunc musculi et pñt crura i iuncturam genu flectendo coram. Attende primo q isti 4. musculi dilatantibus antedictis oppositi sunt minoribus eis et pauciores. In tã illud Gal. 15. de vit. pt. c. 9. Oppositi vero pñctis. 5. musculis q flectunt articulatione minores his fin numero et magnitudine q desup rectus ex duobus ex plationibus vñi tenenti. i. chorde implantat ad summetates parui trochanteris. i. capitalis additamenti offis cope et q cū eo gdem ad ipsu trochanteris descendens implantat pñtibus pubis ficit cum musculis aliis velut pare quedaz magni circinfecti obliqui finit actus habens et quartus q articulationes que est fin genu extendit q denervatione. i. chorde que trãfuit molas. f. rora lam genu. hec Gal. Attende scõdo q iste quartus musculi p accidenz a reat coram sed tres alij priores flectit eam pñcipali et ex officio pñp. Juxta illud Gal. ibi. Sed iste gdem fin accidenz flectit coram: alij vero tres fin pñ

cipales acti qui gdem desuper descendit. f. primus par declinans intus: qui vero sunt ab anterioribus pubis offis pubis. f. duo alij multus qdẽ intus inclinant: par vero superellectentes. Attende tertio q pñctus quartus musculi multu super tendit et flectit coram: sed nã tantu quantu ter tibus: quoniam tertius pñcipali sumens a musculo maximo et intrinsecis pubis offis femoris implantat additamento minoris capitis cope. Quartus vero factus gñ

extensiois iuncture genu replantatur ab offe femoris et sub genu implanta: tur: ideo qñ tendit non solum superelenaat tibiam inferiorem: sed flectit etiam coram. Juxta illud Gal. ni ibidem. Quartus vero quem vñq fin accidenz dñt et nã pñcipaliter gratia articuli qui fin vertebri for factum: multus quidem facit superelensio nem et flectiones tamen de ficit multum a pñtis dicto. Jile enim a persona et intrinsecis partibus offis femoris pñcipium habens ad pariu accedit trochantericam. Jile autem qui eaz que fin genu articulationem extendit grana cu. / ius factus est: quoniam replantationem ex dorso

dextro habet ab offe femoris propterea intensus in seipso: non solum tibiam superellectere natus est: sed etiam coram flectere. Attende q natura sagax nã fecit hunc musculu nasci sub iunctura cope: quia sic solam iuncturam genu moueret: sed super cope iuncturam vñmul moueat coxam et tibiam. Juxta illud Gal. ibi. Et si demu ex inferioribus partibus offis pubis que fin bubonem idest inguem replantaretur solam vñq flectionibus moueret. Sed hoc ipus pñvide natura fecit ex superiori parte articulationis que est fin bubonem replantans musculum hunc vt pter operabilitate idest pter intum principale et alium aliquem motum operetur necessarium animal.

De musculis vero zẽ. In hac parte quarta dicit primo q ex musculis facientes declinare coram ad interiora sunt aliqui de iam nominatis in numero dilatantium et constringentium. Secundo dicit q species motus cope ad interiora habet vñum musculum ortum ab offe femoris ita longum q peruenit vsq ad popliteum. Attende primo q cora ducitur ad interiora per duos musculi replantatos ab anterioribus partibus offis pubis. Et hi duo musculi non solum trahit coram: sed et moderate flectunt eam. Qui vero medij ex quatuor flectentibus nominatis in parte pñti. Juxta illud Gal. ibi. decimo quinto de vtilitate particularum capitulo nono. Qui vero in tã adducunt coram sunt duo quidem predicti ex anterioribus partibus offis pubis replantationes habentes non solum intus trahere colum: sed etiam flectere moderate potentes. Attende scõdo q de musculis coram ducentibus ad interiora est alius tertius musculi non equalis longitudinis vt hi: sed maioris nascens ex anterioribus partibus offis pubis: qui cora circin ducitur vsq ad genu: et in intrinsecis ipsius capite terminatur. Et intrinseca portio maximi musculi primi extendentium similiter mouet coram. Juxta illud Gal. ibi. Tertius autem alius non sicut hi longus: sed sufficiens lã quos replantatio quidem ex anterioribus partibus offis pubis totu colo circin ducitur vsq ad genu in intrinseco eius capite desinens. Et etiam maximi musculi intrinseca portio eundem actum habet.

De declinare vero zẽ. In hac parte quinta primo dicit q sunt duo musculi facientes declinare coram ad exteriora. Secundo dicit q vñus istorum venit ab offe lato seu sacro idest a spondilibus non veris fin offibus aliois que sunt inter spondiles rennu et ossa caude: qd quidem os articulatur offis anche sicut predictum est. Sed queret aliquis vnde nascitur alter musculi declinantium coram ad exteriora. Et quare pñceps non de clarat eius ortum cum dicat q sunt duo. Sic q altera est portio magni musculi qui numeratus est primus inter extendentes. Juxta illud Gal. ibi. quidẽ decimo de vtilitate particularum capitulo nono. Tertius extra autem adducunt coram altera portio eius qui ante omnes dictus est. Et q ab amplo pro dicit qui et circinuerit eam parum dictus est. Et quia de ortu predicti musculi superius actum est: hic de ipso siluit.

De circuire facientes sunt duo musculi zẽ. In hac parte sexta dicit primo q musculi circinuerentes coram sunt duo. Vñus horu nascitur a parte siluestri idest extrinseca offis femoris: alius a parte domestica idest interiori dñt offe. Secundo dicit q cum isti sibi obuiant trãfuerantur idest accidunt istis musculis vt sibi obuiant: quia trãfuerantur incedunt et efficiuntur carnosu in quadam concavitate existent circa partes posteriores ad diramcuti maioris capitis cope: vt replantent illam concavitate et os cooperiant. Tertio dicit q quicquid istorum solus coram traxerit: circinuerit eam cum pauca dilatatione. Attende primo q hi duo musculi fere similiter deseruntur a Galieno decimo quinto de vtilitate particularum capitulo nono dicente. Reliqui vero alij duo musculi sunt mouentium coram. Vñus quidem ex intrinsecis: alius autem ex extrinsecis partibus offis pubis replantationem habentes. Circinvoluit autem ambo circa vocatum vertebrium ad idem adiuvem accedunt implantati vni concavitati per tenentes robustos in posterioribus partibus cope locate fin ipsam maxime replantationes magni trochanteris: hi soli omnium predictorum musculorum: alteruter versus seipsum trahens conuertit et circinuerit coram: hec Galienus. Dissonat autem hec descriptio a predicta descriptione pñcipis in hoc q Galienus p chordam pñceps vero per substantiam carnosam musculi hos implantari dicit concavitate existent prope maius additamentu capitis cope quod Galienus appellat magnu trochantericam. Attende scõdo q quia quicquid musculi communiter trahit partem cui implantatur versus partem: vnde replantatur necessarium est musculi trahentes sursum coram a superioribus inferiori deseri: et mouentes intus coram replantari ab intus: et extra mouentes exteriori orti: et circinuentes cope circin

Quarto dicitur quod origo aliorum duorum musculorum scilicet siluestris et medij est a basi seu fundamento ossis anche sed declinant incedendo per totam declinant taliter a domesticis ut continentur cum loco venoso lateris tibie exterioris.

Attende hic primo quod a vena magna descendit de qua tractabit summa quinta doctrine istius vniuersi descendit quod distriuitur in instrumentis gressus dextro et sinistro. Et pars istius ramus in vtriusque tibia duos habet ramos vnius in parte interiori tibie unde nascitur poplitea. Alterum in parte exteriori unde nascitur vena sciatia. Et vocat hic pin. loci venosum partem per quam transit alter horum ramos. Attende secundo quod hos tres musculi sic defertur bit. Sal. 3. de vi. p. 16. In medio autem eorum duo sunt vltimos quod quingis de latitudinis preordinatione tres sunt musculi: ex platione finem ordinem possit parvis motibus mouere genu. Sicut enim genu ducit extra tibiam qui est ducit autem extra simul flexendo sicut inuoluitur eam tangit eam qui extrahit quod vero qui est ossis medij est ad interficere implantatus cruris caput. Sicut quod des totum crurum conuoluit autem tota tibiam mittens eam in his quod circa articulationem vsus ad alterum magnorum ossium quod in tibia vbi coartatur ad ipsam tota tibiam.

Attende tertio quod hi tres musculi sunt oppositi tribus primis dilatantibus finem in opere et minoribus eis. Iuxta illud Sal. ibidem. Tibia autem eius dilatantibus existens tres opus possit retrosum neque ovis vnius generantis tenentur. Chorda. Et autem neque ligam. dignitas mouentis genu motus dilatando. Et eius qui flexit. Sen igitur opposit debentes solus eos et contrarij motus esse duces nam tres quidem fecit sicut noui nec ipsos sicut fortis neque in tenentes. Chordas similiter illis robustas desinentes. Attende quarto quod laterales musculi de tribus nunc dictis sunt duces motus lateralis sicut manifeste. Iuxta illud Sal. ibi. Dedit autem eis quod sunt ex alterutra parte medij obliquum quemadmodum motum non parum.

In iunctura. Et in tertia dicitur quod in iunctura contrahentibus tibias est vnius musculi in iunctura poplitei occultus et quasi sepultus in planicie genu. Et opatio ipsius est eadem eius operatione medij musculi tunc modo nota terum. Hic musculi sic describit Sal. c. nunc allegato. Ultra hos autem ovis est parvus musculi qui finem genu qui flexit genu mirabiliter.

Et quidam. Et in quarta dicitur primo quod quorundam sunt opinio quod portio eminens seu manifeste musculi obliqui dilatant iuncturam genu cuti a separante interdum constringit accidentaliter popliteum. Et intelligit hic musculi primus inter dilatantes prius nominatum. Secundo dicitur quod etiam sunt quod rudi in opinio quod a loco originis huius musculi dupli quandoque erit chorda que tenet pitem anche et continuatur circa eam et euse quod sequitur ipsas. Attende quod omnes musculi specialiter deputati ad motus tibie vel eorum chorde pertransiunt iuncturam genu et implantantur capiti grossi facili: non omnino prope iuncturam neque multum remote ab ipsa sicut in simio. Iuxta illud Sal. ibi. Descendunt autem omnes ad caput tibie superextendentes articulationem non paruas neque hic artem ostendente natura. Sicut enim et quicquid per aliquos fustes ligneos ydola mouent ultra articulos ad caput colli debent moueri applicant eosita et natura mu to prius finem vniuersi articulum ingentiaur. Ipe Salienus. Et paulo post subdit. Peruenient enim eorum ad principium solus non vnius esset similiter infallat neque robustus pau cis coprehensibus et hic est sumo colo totum os conuoluit mouere. Si vero ad longius et circa medias tibiam sicut habet in simio totaliter extendi cola non vnius coefferentis essent vnius velut colligata et suspensa ad id quod retro: sicut nunc est in simio.

De anatomia musculorum pedis iuncturam mouentium. Cap. xxix.

¶ Musculis autem. Et in hac parte secunda dicit primo quod ex musculis mouentibus iuncturam pedis. Secundo requiritur de musculis eleuantibus pedem. Et eis autem. Tercio de facientibus descendere pedem. Et facientium vero descendere. Quarto de musculis cuius chorda prebet sensum plantae pedis. Etiam eius.

In prima parte dicit quod musculorum mouentium iuncturam pedis quidam pedes eleuant: alij ipsos depimunt. Sed queret quis nunquid etiam aliqui necant ad latera et aliqui gressum. Dic quod sic: quod hi motus sufficiunt arguntur per musculos eleuantis et depimunt non dedit eis natura proprios musculi ab alijs distinctos.

Et eis autem. Et in hac parte secunda dicit primo quod ex musculis eleuantibus pedem est vnius magnus musculi collocatus in anteriori parte facili interioris tibie. Et incipit ab exteriori parte capitis superioris istius facili. Et transiens ad exteriora potenditur super crurum donec veniat ad partem pedis in directo pollicis. Et continuatur cum illa parte pedis que pro-

pinqua est radici pollicis. Et iste musculus eleuat pedem ad superiora. Secundo dicit quod alter musculorum eleuantium pedes nascitur a capite facili extrinseco. Et ab eo producit chorda que continuatur cum parte pedis propinqua radici minimi digiti. Et iste musculus fursum pedem eleuat proprie quando predictus euse concurret in eleuando et fuerit iste concursus ambobus finem quitaliter et rectitudinem eleuandi. Attende primo quod sicut nascere manet absque

cum eo quod est iuxta radicem minimi continatur: et pedem ad superiora eleuat et proprie quando cum eo conuenit primus musculus et fuerit hoc finem equalitatem et rectitudinem. Et facientium vero descendere est vnius par cuius origo est a capite coxe quod postea descendit et cruris ventrem carne replet ex quibus chorda nascitur que ex maioribus existit chordis: et ipsa quidem est chorda nervi qui cum osse alchabich continuatur: et ipsius ad posteriora transuerse ad siluestrem trahit: et est hec causa fixiois pedis super terram. Et ipsum quidem adiuuat musculus qui a capite siluestris oritur cuius color est melogianus: et de secedit donec ipsemet absque chorda quam mandet: sed carnis remanens continuatur cum postrema parte achib sub continuate quam ante diximus. Quia musculi istius aut ipsorum chordis nocumetum accidit pes claudicat. Et musculus ex quo due nascuntur chorde quarum vna pedem constringit: et altera pollicem dilatat. Illud vero est quoniam iste musculus a capite canne domesticit oritur vbi ipsa siluestri obuiat et descendit inter eas: et in duas diuiditur chorde: quarum vna est rasceta in anteriori pollicis parte continuatur cum qua et chorda pedis existit humilitas.

dantur oino eleuant et finem id concavum faciunt pedes sicut illi qui manu proportionatibus habent extendere carpi dicebant. Altero vero agens mor qui ad obliqua consimiliter bis qui in carpo sunt.

Et facientium. Et in hac parte. Et agit hic de duobus musculis principalibus facientibus descendere pedem. Secundo de tertio musculo qui coadunat eos: ubi et ipsi. Tercio de alio musculo cuius vna chorda descendit pedem et alia dilatat pollicem: ubi et ipsi. Et dicitur per quod ex musculis facientibus descendere pedem. Et musculi deum est vnum par scilicet duo musculi. Et istud par oritur ab inferiori capite ossis coxe: deinde descendens replet carne ventrem cruris scilicet partes cruris grossas posteriores que dicuntur a vulgo forex tibie. Secundo dicit quod ex his duobus musculis nascitur corda que est de maioribus chordis totius pedis. Et ista est chorda nervi qui continuatur euse offe alchabich id est chorda mul ti nervosa offe calcanei implantata. Tercio dicit quod hec chorda trahit os calcanei versus posteriora cum transierit ad exteriorem partem: et ipsa est catione pedis supra terram.

Et ipsum. Et in secunda dicit primo quod quidam musculi nascens a superioris capite canne exterioris cuius color est melogianus adiuuat istud par ad faciendum descendere pedes. Et intelligit per colorem melogianum colorem similem colori melogianum. Et sunt melongie genus boleris sicut caules quo sepe vtunt hispani et arabes sed gallici non. Iuxta illud Ruertus quinto colligit. ca. 41. Et melongie sunt quibus nos facimus in terra nostra multa cibaria delicata postquam proiecta est prima aqua suarum decoctionum: et cum coquantur in carnibus pinguibus sunt multum delectabiles: ego repeto ipsum temperatus cibum postquam sic facinus erit. Hec Ruertus. Secundo dicit quod iste musculus descendit donec ipsemet continuatur cum postrema parte achib. et ossis calcanei subcontinuate quam ante diximus absque chorda quam mandet sen mit tar illi ossis remanens carnis. Et intelligit hic hoc quod dicit subcontinuate quam ante diximus. sub loco vbi continuatur chorda musculorum predictorum cum osse calcanei. Attende tamen quod quidam librorum loco huius littere habent istam. Supra continuatam que est ante eum. Et hec littera est verisimilior: cum enim iste musculus carnis sit et in principalis conueniens est ut superequiter et quodammodo vestiat predictam chordam quod conuerso: et ita implantetur calcaneo superiusus chorda. Sed et fieri potest ut vestiat chordam et pertransiens eam implantetur basili offe calcanei: et sic saluabitur vtriusque littera. Tercio dicit quod quando nocumetum accidit bis tribus musculis facientibus descendere pedem vel chordis eorum pes claudicat id est non bene se firmat supra terram vel pavementum.

Et musculis. Et in tertia dicit primo quod ex musculis facientibus pedem descendere est vnius alius musculus ex quo due chorde egerunt: quarum vna constringit pedem: et alia dilatat pollicem. Secundo dicit quod illud est scilicet quod vna chorda illius musculi constringit pedem et alia dilatat pollicem vel quod iste musculus iuuat ad faciendum descendere pedem: et musculi iste nascitur a capite facili interioris tibie in loco vbi illud facile obuiat facili exteriori: et inde descendit inter hec duo facili et diuiditur in duas chordeas. Et vna istarum continuatur in anteriori pollicis sub rasceta pedis: et per hanc chordam fit humilitas pedis id est depressio vel abasementum.

digitis adueniunt quatuor musculorum chorde quibus sunt eius motus per di sine digitis. Iuxta illud Sal. tertio de vi. parti. capi. 9. Adueniunt autem pedibus absque digitis quatuor sicut et carpo. Et oportet istos que de illo dicta sunt memorantes ut non fiat longus sermo intelligere proportionem cruris. Sicut enim in illo due quidem diminutiones musculorum ab intra predebant: one autem ab extra: quatuor motibus mouentes carpum: ita et hic. Attende secundo quod a musculo anteriori pro tenso super arundine natiore tibiae foris chorda oriatur et implantatur prope minimi pedis digiti. Iuxta illud Sal. ibi. A musculo quidem super tenso est tibiae ab ante modica quidem tenon foris sufficienter diuisus implantatur paribus pedis que sunt versus magnum. Et eo autem quod circundatus est perone bis que sunt versus parum. Attende tertio quod tenduntur iste chorde simul fursum pedem eleuant sicut eis silex in brachio rasceta extendunt. Sed altera eorum rasceta pes oblique mouetur et lateraliter. Iuxta illud Sal. ibi. Et si quidem ambo tendantur oino eleuant et finem id concavum faciunt pedes sicut illi qui manu proportionatibus habent extendere carpi dicebant. Altero vero agens mor qui ad obliqua consimiliter bis qui in carpo sunt.

Et facientium. Et in hac parte. Et agit hic de duobus musculis principalibus facientibus descendere pedem. Secundo de tertio musculo qui coadunat eos: ubi et ipsi. Tercio de alio musculo cuius vna chorda descendit pedem et alia dilatat pollicem: ubi et ipsi. Et dicitur per quod ex musculis facientibus descendere pedem. Et musculi deum est vnum par scilicet duo musculi. Et istud par oritur ab inferiori capite ossis coxe: deinde descendens replet carne ventrem cruris scilicet partes cruris grossas posteriores que dicuntur a vulgo forex tibie. Secundo dicit quod ex his duobus musculis nascitur corda que est de maioribus chordis totius pedis. Et ista est chorda nervi qui continuatur euse offe alchabich id est chorda mul ti nervosa offe calcanei implantata. Tercio dicit quod hec chorda trahit os calcanei versus posteriora cum transierit ad exteriorem partem: et ipsa est catione pedis supra terram.

Et ipsum. Et in secunda dicit primo quod quidam musculi nascens a superioris capite canne exterioris cuius color est melogianus adiuuat istud par ad faciendum descendere pedes. Et intelligit per colorem melogianum colorem similem colori melogianum. Et sunt melongie genus boleris sicut caules quo sepe vtunt hispani et arabes sed gallici non. Iuxta illud Ruertus quinto colligit. ca. 41. Et melongie sunt quibus nos facimus in terra nostra multa cibaria delicata postquam proiecta est prima aqua suarum decoctionum: et cum coquantur in carnibus pinguibus sunt multum delectabiles: ego repeto ipsum temperatus cibum postquam sic facinus erit. Hec Ruertus. Secundo dicit quod iste musculus descendit donec ipsemet continuatur cum postrema parte achib. et ossis calcanei subcontinuate quam ante diximus absque chorda quam mandet sen mit tar illi ossis remanens carnis. Et intelligit hic hoc quod dicit subcontinuate quam ante diximus. sub loco vbi continuatur chorda musculorum predictorum cum osse calcanei. Attende tamen quod quidam librorum loco huius littere habent istam. Supra continuatam que est ante eum. Et hec littera est verisimilior: cum enim iste musculus carnis sit et in principalis conueniens est ut superequiter et quodammodo vestiat predictam chordam quod conuerso: et ita implantetur calcaneo superiusus chorda. Sed et fieri potest ut vestiat chordam et pertransiens eam implantetur basili offe calcanei: et sic saluabitur vtriusque littera. Tercio dicit quod quando nocumetum accidit bis tribus musculis facientibus descendere pedem vel chordis eorum pes claudicat id est non bene se firmat supra terram vel pavementum.

Et musculis. Et in tertia dicit primo quod ex musculis facientibus pedem descendere est vnius alius musculus ex quo due chorde egerunt: quarum vna constringit pedem: et alia dilatat pollicem. Secundo dicit quod illud est scilicet quod vna chorda illius musculi constringit pedem et alia dilatat pollicem vel quod iste musculus iuuat ad faciendum descendere pedem: et musculi iste nascitur a capite facili interioris tibie in loco vbi illud facile obuiat facili exteriori: et inde descendit inter hec duo facili et diuiditur in duas chordeas. Et vna istarum continuatur in anteriori pollicis sub rasceta pedis: et per hanc chordam fit humilitas pedis id est depressio vel abasementum.

Et musculis. Et in tertia dicit primo quod ex musculis facientibus pedem descendere est vnius alius musculus ex quo due chorde egerunt: quarum vna constringit pedem: et alia dilatat pollicem. Secundo dicit quod illud est scilicet quod vna chorda illius musculi constringit pedem et alia dilatat pollicem vel quod iste musculus iuuat ad faciendum descendere pedem: et musculi iste nascitur a capite facili interioris tibie in loco vbi illud facile obuiat facili exteriori: et inde descendit inter hec duo facili et diuiditur in duas chordeas. Et vna istarum continuatur in anteriori pollicis sub rasceta pedis: et per hanc chordam fit humilitas pedis id est depressio vel abasementum.

z imbecilliores actus preparata debebat mouere. Attendende. 3. q non si fr ex plantant chorde mouentes digitos p de a tibia: sicut mouentes digitos in a nua a brachio: q oportuit manū esse prius z leues non onerata caribus pe des autem non sic. Juxta illud Gal. ibi. Non ergo sunt necessarii. 4. fedes tenō tū mouens digitos a musculus qui in tibia generat: sicut in manu ab his qui in brachio: sed duas solas scilicet eam que extensionem eorum operatur z eam que flexionem pri-

mi z tertiorum qui in articulo sunt scilicet.

b. Illi vero quos dē.]

c. In hac parte secunda

que est de musculis con-

stringendis digitos pe-

dum sita in pno pede

dicit primo prin. p decem

sunt ex his musculis sita

ti sup plantas pedis in qb

oēs anatomici veteres de-

cepit fuerunt ignorantes

eos omptio Gal. qui pri-

mus oīm eos cognouit.

Et bi decem musculi appli-

cant quos digitos pedis v-

cuus digito duorum: a de-

xtra parte alter a sinistra.

Et qñ ambo simul moue-

rint recte sū pstruunt di-

gitū. Et si mouerit vn

his follos deducit digitus

versus latus eius. Sēdo

dicit q ex musculis in pe-

de locati sunt alii quatuor: locati sup rascetas: z de istis musculis cuius pedis

digito pter pollicem transmittit vnus z flectit ipsius iunctura scdaz. Tertio di-

cit q ex musculis in pede locati ad pstruendū digitos ipsius sunt alii duo

musculi qui proprie pstruunt pollicem z minimū digitū eius. Quarto dicit q

musculi q sunt in pede sunt isti tres pstruunt vnus ipse: lēto alij dīcapunt

z supplet ipsius vice a officio sibi ppro. Et id difficile est vni digitorū pedis

ab alijs pstruere. Attendende. 3. qñ musculi pedis quos veteres pre-

terinuerunt z a Gal. diu fuerunt ignorati iuncturas pūnas digitorū pedis fle-

ctū in pede sicut in manu. Juxta illud Gal. 3. de viti. pti. c. d. Musculi autē

valde parui q pterinuerunt sū ab anatomico sicut z a me vsq ad multū p-

mus articuli vniūscuiusq digiti sicut sū in manibus z in pedibus. Attend-

de. 2. q vno modo musculi sunt in pede collocti. Nam sū pectē pedis col-

locant illi qui mouent digitos ad latus intus. Et sū reliqua partem vsq ad

calcaneū sunt locati musculi qui iuncturā secundam vniūscuiusq digitorū

flectunt. Et in superioribus partibus pedis sunt locati musculi q digitos pedis

mouent lateralē ad extra. Et de his tribus generibus musculorū solus primus

genus locat in manu. Sād mouet digitos ad latus intus. Juxta illud Gal. c. d. cō-

duces vnus seu plūgos exiit in loco qui est sū planiciū. i. pectē musculorū

pedes obligi vnus motus appofuit. In reliq vno pte ē tota q est vsq ad cal-

caneū eos q sū articuli vniūscuiusq. 4. digitorū flectunt. Ita autē ex supio-

ribus pūnas pedis appofuit alios debiles duces esse motōis que extra. In

manu vero q: maiore oportebat esse proportionales his musculorū z ipsa pa-

riemēti erat minor: imposit fuit hec duo gū apponere musculorū: sed id quod

pōtēti est folli. Et dicitur appz q pē a tibia duos morē recipit. i. extēsiōis

z flexiōis pūne z tertie iuncturaz digitorū pedis: z tres motus recipit a mu-

sculo sū in eo sunt. i. obliquū motus digitorū pedis intus motus flexiōis iun-

cturz scdē cuiuslibet digitorū z motū obliquū digitorū pedis extra. Juxta il-

lud Gal. ibi. In pedibus autē desup quides ex tibia duo descendit: ab inferi

aut ex ipso pedibus tres pcedunt. Et cā dicta est q. n. parus indigebat ten-

ribus pē a z musculorū: q in ipso pedibz erat locus vacoū ppter ea ibi lo-

cati sūnt. Attendende. 3. qñ chorde in pedibus sunt magno innere z simul per

myte dī in manibus: q distinctio multiplex z magna actū varietas est ma-

gis necessaria manibus q pedibus z intricatiōem chordaz in pedibus sit

quasi duplex principis motū eius vñ vnū ledat reliquū flectat. Juxta illud

Gal. ibi. Sed nū z hec cōstitutū: sū tenentū distributū q sū pedes z manus: qñ

tenentū qui in manibus pūnas z tertie articuli vniūscuiusq digitorū flectunt

nullus alteri ab altero musculo incipit pūne. Qui vero in pedibus sunt

proportionales eis nō incipiunt ab vno musculo: sū sicut nerui q replantantur

ad totas manus a dorsali. i. nūchā q sūm collis implicat z permiscet ad in-

uicem ita aliquatū bz z que ad tibias replantatio neruorū ab ea q sū lumbi

dorsali. Et vniūscuiusq ita motuū z organoz sit velut principis aliquod

duplex ad hoc q si alterus aliquando panatur reliquū famuletur eis.

c. Et ex musculis zē.]

d. In hac pte. 3. q est de musculis mouentibus digi-

tos pedis ad latera dicit primo prin. q e: musculi sita in pede sunt. 5. mu-

culi supra pedes positi q declinant digito: pedū versus exteriōra. Sēdo dicit

q sub quoz nunc dicitur musculi sunt alij quoz locati: quoz glibet trahit digi-

tū ad illud qd sequit ipsū digitiū ab interiori parte seu versus interiora z ele-

uat ipsū digitiū cū hoc q mouet eus ad partē interiorē. Et intellige hic digi-

tos pedū moueri ad ptes interiorē siue domesticas cū mouent versus pollicē

z ad exteriōres seu siluestres ptes moueri dū mouent versus minimū. Sū mi-

nimus z pollex dicunt moueri ad ptes domesticā qñ accedūt ad alios: z ad sil-

uestres dū ab alijs recedūt. Tertio dicit q isti. 5. musculi vltimi cū duobz pre-

notatiōis in pte scdā q sunt propij pollicis z minimi sunt sūm sūm sūm sūm

musculorū qui sunt in palma manus z assimilant illis in tribus. i. in situ ope

z numero. Et sū decem primi musculi pedis flectentes primā iūcturaz digitorū

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

eius sunt sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm sūm

mouentū quos nominauimus sitis est

sup crus z posterius. Illi vero quo

rum sitis est super plantam pedis decē

ci musculi: z in hoc quidem anatomi

ci cecepti fuerunt: sed primus qui illud

sciuit fuit Gal. ipsi vero cum quinqz cō

tinuantur digitis cum vnoquoqz duo la

ceri a dextra z a sinistra z mouēt vt cō

stringant sūm rectitudinem si simul mo

uerint z vt declinent si vnus mouerit.

Et ex eis quides sunt quattuor super ra

scetam: quorum vnus vniūscuiusq digito b

legatus est. Et duo qui proprie trahit ad

constringendum pollicem z minimum.

Et isti quidem musculi adeo sunt permi

xti vt cum vni eorum accidit nocumē

tum prouenit inde vt reliquorum ope

putam duos vltimos p vno qe condicti sunt. Juxta illud Gal. ibi. Possunt au

tem bi sex musculi nō sex: sed quoz estimari sicut vsum est anatomico qui aū

no: vltimos duos musculorū vnū ponentibus eo q conuincti sunt sūm pūni

mus. Attendende. 4. q in anteriori pte tibiae sunt tres musculi locati q possunt ser

vel sepiē ppiē notari: q vno ex ipso sunt tripli ppa q vt qz cor debuit in

tres causas. Juxta illud Gal. ibi. Quinetiam z anteriores tibiae notū fuerunt

eis tres esse pē eandē cām

qñia sū vel sepiē mch/

lia diceretur. Jatur qui

qdem extendit. 4. digitos

vnus eis vt esse sicut z est

vnus. Et alterutra sū pte

ei rursus est vnū aliud ad

tria capita tenentū deflexiō:

p que hīs eis cū vltimā/

bis cor atēdat mente sēx

aut. 7. ponet oēs sicut in

anatomico tractatōibz

ostēdit. Attendende. 5. q ex

his tribus musculis q pte

dici sepiē vnus est in tibi-

dio q digitos pedis exten-

dit z ē minor cor. Alii duo

sunt intra eus vnus a dext-

ris: alter a sinistris. Et vnū

horum puenit vsq ad

regionē directo pollicis:

alter vsq ad regionē i dīre

cto minimi. Juxta illud Gal.

ibi. Duo igit sū q p dīct it

ad pedē pueniētes. Hic q

dez ad eā q super magnū ille aut ad eā que supra parūū digiti regionē ē: p-

liquus vero z tertius est qui medius amboz iacet q digitos extēdit: autē

minor: hic seu minor mouens organa: z per mediū tibiē fm rectitudines digi

torū vniūscuiusqz debet mouere. Et dicitur apparet q in tibia collocti

sunt tres eūm musculi qui sunt velut capita tredecim chordarū ad motum

pedis ordinatū. Juxta illud Gal. ibi. Secundum tibiā autē. 13. capita sunt

tenentū idē chordarū a retro quidem ser: ab ante autem septem: z mo-

uent pedem fm omnes conuenientes ei motus. Secundo apparet q in vno

quoz pedes sunt locati musculi. 26. scilicet decem qui flectunt pūnam iunctu-

ram digitorū pedis: quattuor super rascetam: duo propij ad constringen-

dum pollicem z minimum: quinqz inclinantē digitos ad partē siluestrem.

z quinqz inclinantē eos ad partē domesticā.

d. Omnes igitur zē.] Et apparet euidentius numeratio musculorū

pūno narrabo in tabula numerationē eorū fm rāsm.

Sequitur tabula numerationis musculorū fm Rāsm pūno Almasos.

In facie

Alouentes caput z collū

Alouentes linguam

Alouentes gulā z epiglōtū

Alouentes spatulas

Alouentes adiutoria

Sup adiutorū locati

Sup brachij locati

In ambabus manibus

Alouentes pectus

Alouentes dorsū

Super ventrem

Pectusculum

Clirge

Colli vesice

Alni

Alouentes coras

Alouentes crura

Alouentes pedes q sū i cruribz. 28.

Alouentes pedes q sū i pedibz. 22.

Summa omnium quadringenti nonaginta nouem.

Et hac tabula appz q Rāsm omisit in sua numeratiōe musculorū triginta.

Nam musculi sunt i toto corpore quingenti vngenti vñ ipsemet faret pūno Al-

masos. c. de musculis dīctis. Almusculi autē qui in toto reperunt corpore cū

a Gal. numerati sūnt z cū quingenti z vngenti duos inueniuntur.

Tabula numerationis musculorū fm Aluicēz in hac sūma secunda.

Frontis

Oculorum

Palpebrarum

Alaxillarum

Abiorum

Extremitatis nasi

Alaudibile inferioris

Alouentes caput

Epiglōti

Extremitatis

Ossis laude

Lingue

Colli

Pectoris

Alouentes adiutorij

Alouentes brachij

Alouentes rascetam

Alouentes digitos

Alouentes dorsū

Clentrio

Pectusculum

Orio vesice

Clentri

Alni

Alouentes coras

Alouentes genua

Alouentes i

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
575/D Vol. 1

e Factum est autem hæc. ¶ In hac parte quinta dicit primo princeps ordinatum est a natura ut nervi omni a cerebro alia predicta ad viscera deferrentur facti ut dent sensum membris recte descendant a cerebro ad membra quibus dirigitur. Et causa recitatis sui descendit est duplex. Ipsa est quod via rectior est brevior: ideo virtus cerebri fertur foras ad membra quibus implantatur humidi omni nutriti: quia omne agens foras agit in propin-

locum transeant. ¶ Factum est autem
ut alij nervi a cerebro puenientes in qui-
bus existit vilitas in sentiendu iuvam
tum prestare penetrarent a sui principio
sui rectitudinem ad membruz ad quod
diriguntur: quoniam rectitudo ad id
quod dirigitur propinquoque deflectiva:
et illic ex hoc est impressio que manet ex
principio fortior: 7 propterea q̄ in nervi-
sua sensibilibus non queritur de duricie
que facit necessitatem elongandi a sub-
stantia cerebri cū circinatio propterea
ut a sui similitudine in lenitate ordinatiz
elongentur quantum in membris queri-
tur motus: immo quanto plus fuerint
leniores plus fuerint virtutem sentien-
di dantes. Sed factum est ut motui ad
id ad quod diriguntur eant post circinatio-
nem in quibus ipsi incedunt: propterea
ut a principio elongentur 7 in duricie or-
dinentur. ¶ In vnoquoque etiam duoz
modoz ad id quod ex duricie 7 mol-
lie in ipso est necessarium adiuvnent
ortuum ipsorum substantie. Plurimi
maqs eoz qui sensum tribunt ab ante-
cessione oriuntur cerebri. Et partis quid-
em que est cerebri antecessio est essen-
tia mollis. Et plurimi illoz qui mo-
tum prebent a postremo oriuntur cere-
bri. Et partis que est cerebri postremuz
essentia est maais fissa.

T De anatomia nervorum cerebri et semina ipsorum. Cap. ii.

Геребзо'септэ нер

nozum paria oriuntur. **C**ibi
ni paria principium est ex fundo duorū
ventriculorū cerebri antecedentiū apud

[illegible]

De anatomia nervorum cerebri & semita ipsorum. Cap. ij.

Cerebro septem zč

Cerebro septem ꝛc. ¶ In hoc capitulo dicitur
paria nervorum oriuntur a cerebro. Et intellige qd oriuntur a sub-
stantia eius medullari ꝛ non a panniculosa. Consequenter exequi-
tur de istis septem paribus per ordinem in septem paribus sequentibus. Pri-

duorum additamentorum vicinitatem ma-
millarum extremitatibus similitum quib-
us fit odoratus. ¶ Et ipsum quidem
est paruum ventrem habens. ¶ Et ille
qui a sinistra oritur dextratur: et ille qui
a dextra oritur sinistratur: deinde ibi su-
per sectionem cruceam obuiant: postea
ille qui a dextra nascitur ad pupillaz dex-
tram penetrat: et qui nascitur a sinistra
ad sinistram pupillam. Quorum adeo bi-
latantur orificia donec humores qui vo-
catur vitreus comprehendant. ¶ Vni-
dam vero qui non est Galienus dixit quod
ad sectionem sine flexione penetran-
t. ¶ Et dixerunt quod in hac sec-
tione tria existunt inameta. Unus est pro-
pterea ne spiritus qui ad vnaz currit pu-
pillam ad alteram ire prohibeatur cum
acciderit nocumētum. Et propter hoc
inaqueque duarum pupillarum aliter
claudunt oculus in videndo fit fortior et
etiā clarior quod ipsam efferit si altera in-
ueniret inueniret. Et propter hoc vici-
lilaratio augmentatur cum alter claudi-
tur oculus. Et hoc quidem est propterea
quod spiritus vehementer vadit ad ipsum.
Secundū vero est propterea vt duos ocu-
li vnum habeant deferens quod ibi simu-
lacrum esse offert et ibi vniatur: et sit du-
bus videre oculis vnum videre: pro-
pterea quod simulacrum in termino occidit
comuni. Ideoque etiam luscis auentur
ex re vna videre duas: cum vna pupilla
superius eleuatur aut inferius depimi-
tur et destruitur rectitudo penetrationis
foraminis ad sectiones: et ante cōiūnes
termini accidit terminus totius nerui.
Et tertium est vt vnusquisque duorum ner-

cedit versus dextram: et alter qui oritur a dextra in
postea obuiant ibidem in oculi duo nerui super
guntur simili in medio sui inaccessi sui similitudine
cavitatibus amboium prouenit vna concavitas. Et
est a parte cere: bi dextra transit ad oculum dextrum
transit ad sinistrum oculum. Secundo dicit qd: orbi-
do perueniunt ad orbitam oculi dilatantur intant
reum humorem.

Et ille qui cē.] **E** In quarta particula dicit q
Galieno dicit qz isti duo musculi perueniunt ad sec
tione. i. sine hoc qz dexter post dictam sectionem re
trum z finisr ad oculum finisr: immo fm in d
transit ad finisrtrum oculum recia via: z finisr ner
Et sic isti nerui sese interfecant ad similitudinem cr

De Quidam. *ro. cxi.* In quinta dicit qd aliqui in
 tres cruce lectionis inueniunt neriocum. Ipse em
 bitus transire ad pupillam vniue oculi possit absq
 pupillam alterius oculi. Et ista de causa ficitur qd
 vno oculo pupilla alterius fit fortis in videro d
 li essent apert qd plus recipit de visibili ppter qui
 litaru conat et circumdantal inueniunt signum ad fa
 ad ipsum claudunt alterum oculum suu. Hae enim
 tur vna oculum dilatato vniue augumentatur. R
 nica alterius oculi dilatatio ppter hoc qd visibil
 copiose transunt ad ipsum. Et hoc manifeste ap
 ractam in vitiis oculi habent enim multum laniam
 cunda vitulos et vt duo oculi habent vnum defec
 conuicatem comunem ambobus quod offerat en
 re visibili e vniuatur ibidem fimbria recepta fici
 sio que fit in vniue oculis fit vniue visio ppter hoc
 neriocum in comuni termino scilicet in loco lectionis
 sciis qd vna res fit que; quando altera pupillam suu
 inuenit e forma re visibilis in vtroq; oculo recepta
 eam sectionem: de anteq illuc perueniat ardet
 quod totius alterius neriocum: et sic forma transiit
 peruenit final ad locum comunem cum transiit
 Tercia vitulos et vt duo oculi habent vnum defec
 vna res fit que; quando altera pupillam suu

ta ipsorum. **Lapi.ii.**
C. In hoc capitulo dicit
 primo principes et legez
 Et intellige quod exiunt a sub
 culis. Consequenter eque
 m paribus sequentibus. **Pa**
 ma incipit ibi. **Primi pa**
ris. Secunda ibi. **Secun**
dus autem parium. **Ter**
tia ibi. **Terzi** go paria.
Quarta ibi. **Quarti** ve
 ro paria. **Quinta** ibi. **Se**
nuquodque paria. **qui.**
Sexta ibi. **Par** vero lez
 tur. **Septima** ibi. **Se**
pti autem paria. **i.**

a ¶ Prima pars e pre-
fatus textus in quo primo
agit de loco originis pmi
paris ibi ¶ Nimi pars pmi
cipium ¶ Secundo de pla-
matione eius ibi ¶ Et pmi
quides ¶ Tertio de modo
sui scilicet de dilatatione so-
ramini suorum ibi ¶ Et il-
le qui ¶ Quarto de opinio-
ne quosdam circa modum
penetrationis eius ad cru-
ceam sectionem ibi ¶ Qui-
dam vero ¶ Quinto de in-
uamitis tribus cruce se-
ctionis ibi ¶ Et rigentur ¶
¶ In prima particula di-
citur ¶ origo pmi paris ne-
cessario ostendit a cerebro
esse fundo quoniam ven-
triculorum anteriorum ce-
rebit ppe vno additamen-
ta mamillaria quibus fit
odecoratus.

Coſtumi pario ecē. ¶ In
ſectida dicit qd iſtud pñi
par bz parui ventrē idē
vterqz nemoz iſtus pario
ē iſterio cōcūus ſicut
venē z arterie: fed cōcūi
taſ cor nō eſt tanta ſicuti
venaz z arteriaz: qd non
ſunt iſe ſanguinis nec al
terius humoris ſicut venē
z arterie: fed ſoloz ſpūz
animaliz qd ſunt ſubiles
z clari. Et cauſa cōcūi
tatio ipſoz ſunt neceſſitas
copioſi luminis ſpiritus
ad actū videndi aſſidūz.
¶ Et iſtū ecē. ¶ In ter
tia dicit pñmo qd iſte ner
uoz iſtus pario qd cōtur
a ſiniſtra parte crebriuz

a sinistra parte cerebri in
 pedet versus sinistram. Et
 uceam sectionem. i. conu
 lunt crucis taliter q̄ ex con
 onsequenter ille cui natus
 ni: et a parte sinistra oculi
 cia istorum nervorum quan
 um q̄ comprehendunt vi
 quidam; medicus aliue a
 tionem crucem sine refle
 flectatur ad oculum dext
 eum; istius dexter nervus
 uad ad oculum dextrum.
 ucie.

medici dixerit villare esse
per spiritum visibilem probi-
tū impedimento transire ad
aliquid transire potest clari-
tatem clariorē si ambo ocu-
lum inuicem f. Et ideo ocu-
lū tamē dirigere facillimū
de causa quando clandi-
tatem quod est in vicia lu-
cis spiritus vehementer. i.
aret in patentibus carba-
pupillam oculi fac. Se-
nec. locū cōmūnem vel
ubi inluculacū i. formas
lū in vitros oculo c. vrv
p. forma rē visibilem ad-
tuce. Et ideo videtur lu-
tarum elevare aut deprimi
non tunc penetrat ad cru-
rē forma in termino velan-
ti per neruum totam vbi
per neruum non totus
seminculum fulgentem c. h.

biuicem iuniantur & veniant simul ad pupillas quasi de prope suffulti.
¶ Attendit primo qd a partibus laterali bus vbi definit in a anteriorio ven-
triculi cerebri explantant nervi videntur cōiter opacivinus a dextro; alter a
sinistro. Iuxta illud Gal. 16. de vili. part. c. 3. Cibi enis alteruter ventriculoz
definit iuxta lateralia vultu nernoq; est explantato. ¶ Et querat aliis cur
a laterib; & non ab anteriori parte cerebri explantant iuncti sunt cō postea
conferat. *Alor. ad v. 1. 2. 3.*

[illegible]

quidam dicitur: *sermo ex po*
stus anterior: *sermo ex po*
stus qui expurgat cere
brum in seipso prius po
tius debent esse singulantes ad palam emittere. Et ad aliū rōne nec poros q
ad nasum puenit: a cerebro in alio loco sitari erit possibile neq; ex alio pti
bus cerebri hie prima explicatione. Et si in medio facit tactus mafus dicens
Et de poros ad ei venientes mediū anterioris partis cōpōderare. Et tūc
de vlti pti. c.3. Sed oculi soli gūto minime picule exstant pū vitiatio dignita
tes maximo simul et molissimos habuerūt cūcti. Et crissimus. n. origialis
sensu est q p eos maxime et plurima qz q insunt corpibus dignoscēs a lon
ge colore et magnitudine et figurā et motu et positione et distantia que est ad ea
que videt. Et Attende tertio q neri optici sunt aliquo modo spissiores cere
bro sed non multū fectiores sunt ficut substantia cerebri compacta vel insip
sata. Et ideo bi soli fenibiles habuerūt poros ne p mollie pars eo sup
pēs cadens pbibeat tranū hūc ipsū: immo noitatur a gñidat pti. *Gñita*
illud Gal. de vlti. pti. c.6. Sensitū vero q ad oculos venit spissiores gdes
sunt quoadmodo cerebro fectiores aut nō valde vident. Et bi gdes soli oīs
neruoz velut implata gdem non fectat autē substantia er videtur tibi: tibi
popterea igit ē apparent bi soli poros fenibiles habet in seipsis. Quocir
ca et vocantur oīs multi anatomico: ad radices gdes oculos implantari di
to q figura mēbra sua quodā pōs fmo alterūt qz vni. Et Attende quā
ra est talis. Et hie bi neri vident pma facie fenicū spaciōderē et interfe
care traferū alter ad modū crucis: nō tamē est ita fect pōs a lateribus
bi sunt explantati incedunt paulatim appropinquando fibumicem donec po
tius excurrant in vni pōs: hoc factū ēz recedunt abumicem: et qui ex
plantat a dextra pte cerebri tendit ad oculū dextrū: et qui a sinistra ad sinistru.
Gñita illud Gal. io. de vti. pti. c.3. Mō enim pmutat eos vt qdem q a ve
rys est ad sinistru oculū perducere: eum aut qui a sinistru ad dextrū. Et qdem
similia littere quā grec vocat qti et est talis. X. hūc iōz neri figura.
Et alius nō diligēter anatomis permutari putabit forā: eo q supāde
dere fenimicū: hoc est non ita habet. Obstantie n. fibumices extra craneū
et poros venientes conf. sunt rursū separat ostendentes manifeste: quoniam
nullius alius grana: fct vt copulare poros appropinquauerūt. Et Attēde qn
to q triplex: fct vti. pterum in reddenda cā conjunctione neruoz opticoz
ad modū crucis. Qna dixit id fuisse factū vt neri optici fct innices incti mē
tus patentes qz fct recta via defecderent simul gqz ad fūi oculū. Altera dixit
id ideo fuisse vt fct innicem cōcient in passione et leuius gqz partito mō
se rat nocuerūt. Et tertia dixit illud ob id factū qz optici principia omniū sensuū co
polari ad vniū principū. *Gñita illud* Gal. io. de vti. pti. c.13. Quidam enim
vt ipsi non patiant fctur fct mē recitū dē effent eam que intus pōs quierū
nem demū rursū extra factas esse autē. Alii aut vt cōcient adinnicē in passio
nibus et quidam pti malū alterius ad vtroqz. Quidam aut qm ad vnum prin
cipiū copulari opti omniū sensūz principia. Sed hāc tertia reprobatur ille
a Galieno: qz non in sectione crēa vniū principia sensūz sed in sensu cō
pō. Et ideo clare errant dicentes hos neruos principia vniū vt oīum sensūz prin
cipia copulēt in vno principiū: intelligitū principia vniū. Radices vniū
les oportere copulari ad vniū principū. Et pōt omni in directo crēe fct
omnis: eicē vti viderēt nō ē fct Gal. primis inmento: cause crēe fctio
nē fct ipse de fct a fct. Et fct mē bē ipi vbera. Sed bi gdem qdem vniū
ad vniū principū copulari dicerent folo ostendēs passionis magnitudinē: fct
hoc nō fuisse factū. manifestū est qm fct ipsi dicerent veritates et predictas fer
mos nō ē fct hūc a inmento. Hūc aut qm primū sensuū qd omnis sensus fu
scipi vniū esse autē oportere bene hoc dicentes vnde pp hoc cōuenire ad
innicem hos neruos molles existimant: in hoc vtiqz valde errant. Et Secūda
etiam opti reprobatur illa Gal. et illam que dicit neruos opticos vniū ne traci
pondere oculo: ostendunt dicens. Sedm hoc autē estimare qm vt vniū
passiones conueniūt adinnicem nerui dicitū est contra pōtentiam nāc: nūc
ipā cōrāriū inueit: vt iam in multis ostendimus. Et velius n. ē fct possibile
ostendere neqz aliud reliquo cōsolere. Et pōt aliani et fct sermo epicles. i. ve
rus vel iustus esse putat: vti eo hie fct et eo qui dicit de fcti faciliū neruos
pernitiū a grauidate qz et traci multotiens gdem findentē qz circa fctos
hē debent pti: neqz pondere ita magno vniūz adinnicem oculis quāle nā
ri qui cibū et potibz replerūt: neqz deueniunt positionē habētibus: neqz lon
gine distantia a principio. Si hō et aliqd hoc ad fct et tamen mufcū qui
habente gñificē vel nūcine grosse miringe explantatio nūc alio neruo mō
de fct qz Galieno principia et fctificat ad custodiendū: hēc Gal. Et Attē
opticoz dicit esse nō qstibet vniū quod nobis oculis videtur apparet vni
vibiū. Et tūm. io. de vitiatio pti. c.13. Sed ē bice prima quidem necessa
rissima vitiatas est vt nō videatur duplex: singulū quo que extra. Et Sed iusta

bit aliquis qꝫ sonus qui duobus auditur auribꝫ non apparet vt duo soni nec
odor qui sentitur ab additamentis manillaribus duobus odoratus sentit vt
duplex odor: licet eorum organa duplicia sint & nūqꝫ vnita qꝫ cruceas lectio
nec sergio nec visibile vni apparet vt duo visibilia dato qꝫ non simul videntur
nerui optici. ¶ Sic qꝫ non est simile. ¶ Primo qꝫ quicqꝫ videtur sine re
creationalibus videtur. ¶ Amrallia & Solentia &c. de viliqꝫ &c. ¶ Videretur videri

pterea q̄ est circa principium: ⁊ confortetur in faciendo motum: ⁊ precipue cū adiutorium non habear cum tertium par sit conuersum ad mouendum magnum membrum quod est mandibula inferior: quare ei non remanet superfluitas: imo adiutorio alio a se indiget sicut modo referemus. ¶ Tertij vero paris origo est a termino cōmuni inter antecessores cerebri ⁊ ipsius postremum basia cerebri quod primo cum quarto pari panisfer

debitor tibi irrationabili
 ter enucleat mathematico
 eos qui per rectas lineas
 videntur que videntur :
 non sic autē de fontē est
 odoribus : cuius rei signū
 est quod si inter visibile & vi-
 sūm aliquid solidū fūm
 lineam rectam intercipi-
 tur prohibebit visibile vi-
 deri vel partem eius non
 esse autē si illud inter for-
 mū & aīre vel odorē
 : & anū odoratis interci-
 piatur. Secūdo quod neces-
 sarium est ad hoc quod visi-
 le aliquid appareat vīu-
 scilicet est quod radij visuales

cadant in eodem plano. Juxta illud Salic. ibidem. Illes autem inponamus
lani caput fermi non remouebantur: quoniam necessarii alii apce visusq; co-
nomia. ¶ In eodem plano habere positionem triplex non apparet qd
est vnum. ¶ Et inde est q quando pupille transferantur laterales versus an-
gulos oculorum. ¶ Nam res vna non apparet disiecta sed transfusi sicut filii
perius et inferi res duplex apparet. Juxta illud Salic. ibi. Apoptore nec
omnibus perferio pupille. ¶ Nam duplex facit quid videtur: nisi fil que
eiam alterum vel intioris facit eo qd fil naturam. Quae vero verius magni
cantum idem angulum vel parum adductionis magis finitum vel deprimi
osendunt id quod aspicitur non tam depresso operantur. Et sicut enim in
vno plano eorumque angus quibuscumq; peruerit fuerint oculi neutra quidem
pupilla altior facit. Et eisdem sententia meminit Aristoteles. 31. particula pro
bleumatum problemate decimo septimo fuscitans: propter quod in amplius
moventibus oculis non videtur vnum duo. ¶ Et statim respondet dicens. Aut
quia in eadem linea fit principium: duo autem videntur hoc mutari. ¶ Nam
aut deorsum. ¶ Si latius autem non differt nisi finis et sursum parum. 3dem
contingit in tactu cu pupilla deorsum filis digitis cancellata. Si alius vero sen-
sibus non fit hoc. ¶ Attendit autem fil vno oculo leu spiritus omne visum vadant
ad alterum et ipsum fortificent. Juxta illud Salic. decimo videntur partem
laurum capitulo decimotertio. Et tunc illud Salic. decimo videntur partem
hoc scilicet spiritum qui a cerebro aduenit ad alterum oculum melius erit
vi fil alter aliquando claudatur: et cecus fil totaliter totum ad reliquum ire.
Sic enim claudata visiva eius virtute melius debebat videre. Et hoc antea ap-
paret etiam euidenter. Si enim volueris in medio oculorum super nasum ex-
tendere fil longitudinem tabulam vel manum tuam vel quocumq; aliquid po-
tente prohibere videri ab ambobus oculis singulorum eorum que extrinsecus
precauti obtine alterutro videbis: claudente vero alterum multo manifestius
videbis fil virtute que ad utroq; pertinebat ab alterum nunc eunt.

¶ Attendit octauo q licet Salicenus repobare videatur vtilitatem cruce se-
ctionis nec veri optici facile rumpantur si recte incederent: pferet tamē de
tribus opinionibus prenarati illam que assignat hanc vtilitatem dicens. Et
trium predicto pospositi memorari et laudare: veritatem suam. ¶ magis veritas
est ex eis et q enduatur obli quo fieri potest. ¶ Nervos et pteos vi non rumpant.

¶ Secundum autem 2. ¶ (¶ In hoc parte secunda primo agit principa de
loco originis egressu et partitione scilicet parie nervorum omnium a cerebro.
Secundo de grossitie eorum et causa grossitie ipsius ibi. ¶ Et hoc quides par.]

¶ In prima particula dicit q par grossie nervorum qui nascitur a cerebro ca-
pit originem post primū par et declinat a loco originis primi parie versus fil
vestrem idē partem cerebri exteriorē. Deinde transiens ad oculum exit a
foamine quod est in orbita compendebente totum oculum et ibi dividitur
in musculi moventibus oculum.

¶ Et hoc quidem ē. ¶ In secūda dicit q̄ hoc par est valde grossū vt ex
grossitie sua debilitas in mouendo recompensetur quā ex mollicie cōtrahit
sibi cōnatūrali tam ex parte originis q̄ ex propinquitate ad cerebri vt for
tius habet ad mouendū oculōs maxime cū non iunctur a tertio par quod
est post ipsum: q̄ est necessariū totū illud par occupari in motu mandibule
inferioris abiq̄ hoc q̄ aliqua eius pars superflua qua non indiget man
dibulatio non sufficit illud par totū ad motū mandibule. Sed alio mō
diger adiutor sicut modo dixerit. ¶ Attēde q̄ licet illud par coatur ab an
teriori ventriculo cerebri non tamen oportet ex eius profundo sicut primū par
sed ex superficialibus partibus que sunt duriores eo q̄ illud par est de gene
re motuoso nervosus quos oportet esse duriores scilicet. Iuxta illud 2° li
bri. 3. de vitalitate particularis capitulo sexto. Ex anteriori vero cerebri vo
lūmū nervosū necessariū illud par explantari aliquos sicut puro eos qui oc
ulos mouere dnt. Quocirca quāvis prope nervos molles sint q̄ non tamen ex
partibus que sunt in profundo ex quibus illi principium explantationis fece
runt: sed ex duris que sunt superficialibus.

¶ Tertio vero paris est. ¶ In hac parte tertio paris necnotum otorum a cerebro de oĩ
gine incitit. ¶ Quintone tertij paris necnotum otorum a cerebro in mea rā
mo. ¶ Secundo exequitur de primo cine ramoibz. ¶ Inius ramo] ¶ Tertio de
¶ secundoibz. ¶ Et secunde quidem ¶ Quarto de tertio : ibi ¶ Et rramio tertius
¶ Quinto de quartoibz ¶ Quartus vero.]

tes. Attende hic qd vterqz nervorum huius tertij paris dividitur in quatuor ramos: unus a dextris alter a sinistris.

¶ Unus ramus etc. ¶ In secunda dicit primo qd primus horum ramorum exit a cranio per illud foramen per quod subintrat vena subetia. arteria apoplectica: que sic appellatur quia ex eius opilatione generatur subeth vel apoplexia. Et de ea agitur capitulo quarto summe quartae doctrine presentis.

Secundo dicit qd iste ramus descendendo incedit super cervicem seu collum et pertransiens diaphragma distribuitur membris nutritivis. Attende primo qd iste ramus associat vni parti tertij rami sexti paris nervorum orientium a cerebro. Et par eorum sin cera distribuitur officio stomachi quod est velut organus appetitus cibi et potus: sed in transitu suo priusqz veniat ad dictum officium relinquit aliquas eius particulam hypophagoe trachee arterie et pulmoni pro panno cilio eius. Juxta illud Galieni .36. d. vtilitate particularum capitulo quinto. Peruenit quidem et adhuc aliqua earum que a cerebro portio parva quide ad alias vniuersas: quoniam autem ad os ventris: quoniam hanc particulam appetitus cibarius organum scit natura ipso et vniqz dicit quia postea oium organorum que circa cibi dispensationem consuevit sunt: sicutur igitur ipsi impermixtum alij nervo duro deduxit desuperans in via aliquam particulam ex eo parvas stomacho .i. hypophagoe et pulmoni et trachee arterie. Attende secundo qd alia portio sincera istius rami et partis sibi adiuncte ex sexto pari distribuitur cordi et epati: videlicet horum puniculis ut radices membrorum sibi inuicem coniungunt et sese exaudiant. Juxta illud Galieni ibi de eadem autem coniugatione sicutur nervum dedit epati et cordi propter dictam antea rationem.

¶ Attende tertio qd alia portio huius rami et partis sibi adiuncte ex sexto pari permiscetur nervis orientibus a nucha et distribuitur ceteris membris sub diaphragmate comprehensis a spica. Juxta illud Galieni ibi. Ad alia vero vniuersa qd sunt sub diaphragmate iuxta peritonenon id est spica de his nervis peruenit aliqua pars non ad ipeas: sed ad dorsali id est nucha per mitta nervus qui ad radices costarum fertur: et ex ipsa etiam dorsali que est fin thoracem aduenit quid et ex duobus vel tribus spoudilibus qui sunt post thoracem. Et permixtionem vero horum omnium fere omnia que sunt iuxta peritonenon non merantur: sicutur quidem et robur a permixtione que a dorsali accipiente sensus vero certitudinem super alia ab his que a cerebro.

¶ Et secundo etc. ¶ In tertia particula dicit qd secundus ramus tertij paris nervorum orientium a cerebro exit a foramine existente in osse timporis: a post eius egressum continuatur cum nervo decimo a pari quinto de quo statim agitur. Attende qd iste ramus cum ramo secundo quinti paris tendit ad maxillam et ingreditur compositionem lati musculi et timporalium musculorum. Et ramus etc. ¶ In quarta dicit primo qd tertius ramus huius paris tertij ascendendo exit a foramine existente in orbita oculi a quo par secundus nervorum orientium a cerebro egreditur: qd debet implantari et distribui membris anterioribus faciei et non exit a foramine primi paris habentis in medio sui concavitate sensibilem: qd compungeret et coangustaret nervos dignissimos omnium: per tale compressionem couacuitas eorum que via est spiritus visibilium cooperiretur et clauderetur vel numeretur: qd nervi primi paris existentes valde molles facillime cedunt compimentibus. Secundo dicit qd iste tertius ramus cum separatur id est incipit diuidi post exitum eius a dicto foramine distribuitur in tres ramulos. Tertio dicit qd primus horum ramulorum in declinat ad partem lachrymalis id est anguli oculi: et distribuitur musculis timporum et musculis masticatorijs et musculis supercilijs et frontis et palpebrarum. Quarto dicit qd secundus ramulus transit per quoddam foramen concavum et medium inter oculi et nasum tendens ad interiorem superficiem nasi et spargitur in tunica epania intra nasum. Quinto dicit qd tertius ramulus fit magna pars rami tertij descendens in concavitate barbachii que facta est in osse maxille. Attende qd barbachii et barbachii sunt idem: et in synonymis dicitur barbachii exponitur qd est meatus. Et primo colligit scribitur barbachii et exponitur ibi qd est locus prope caudam oculi. Sexto dicit qd iste ramulus tertius diuiditur in duos ramulos. Unus transit ad interiorem partem osis. Et vna pars implantatur dentibus ad eandem eius sensum et est maxilla sensuata vero pars eius est adeo minuta et diuisa qd est quasi visum imperceptibile et vna ipsius portio spargitur in gingina superiore. Secundus ramulus huius spargitur in superficie membrorum faciei ad prebendum ei sensum sicut in cute maxille et extremitatis nasi et labij superioris. Septimo dicit qd iste sunt diuisiones rami tertij paris tertij nervorum orientium a cerebro.

¶ Quartus etc. ¶ In quinta particula dicit qd quartus ramus tertij paris

nervorum orientium a cerebro exit a foramine existente in maxilla superiore et transiens ad linguam diuiditur in tunica ipsius manifesta digne ei sensus gustus et residuum rami huius diuiditur in thecis seu domniculis inferioribus dentium: et in ginginis eorum et in labio inferiori. Attende qd huius paris tertij distributionem meminit Galienus vnde dicit de vilitate particularum capitulo septimo dicens. Nervorum vero principium omnibus qui fin faciem

musculis terna coniugatio est: nervorum qui a cerebro: quicquid alius se re vniuersis que fin cam particulis et apud temporales et masticatores scilicet ceteros quidem qui sunt in ipso ore et dentibus omnibus et verine labia et nates et vniuersas qd est circa faciem cum pre dicti nervi distributi sunt perforatis ipsis ossibus et locum prebentibus vbi cunqz vias impetum fecerit germinationum singulas: hec Galienus.

¶ Quartus vero paris origo est post tertium: sed ad cerebri basim est magis declinans. Et cum tertio quemadmodum diximus miscetur: deinde ab eo separatur et ad palatum vadit et dat ei sensum non solus tactus sed etiam gustus. Tertio agit de quantitate et duricie huius paris dicens qd istud par vniuersum comparatione ad tertium: sed et eo durius qd palatum et panniculus durior est lingue panniculo. Sed vnumquodqz paris quinti imparit duobus nascit medijs fin duobus formis: imo multi illos tenet qd vnumquodqz ipsius impar est par: cuius qd ori-

ta explantatio nervosa a cerebro et quarta coniugatio: quia est quarta in ordine incipiendo ab anteriori parte cerebri et non connumerando explantationem additamentorum manillarum quibus fit odoratus eo qd non est nervosa sed eiusdem substantie cum cerebro: dicit enim. Quartum autem eam numerant coniugationem approbati anatomicorum non connumerantes cum eis videlicet eam que ad nates: quoniam neqz nervorum explantatio est sicut relique neqz excidit extra ab ossibus. Sed prima quidem eorum apophysis id est explantatio numeratur molles nervi oculorum: secunda autem inuolucrum qui circa ipsos. Tertia autem de qua nunc cessauit: hic incipit quidem vbi copulatur anterior pars cerebri: procedit autem per glossum miringam dede bifurcata fit: et abinde distribuitur fin modis qui dictus est. Quarta vero coniugatio nervorum parum posterius his locata est: incipiens quidem ab ipsa basi magis qd priores. Attende secundo qd istud quartum par vsqz plurimum incedit permixtum tertio pari et deinde separatim implantatur in vnice partium omnium que sunt in palato. Juxta illud Galieni ibi. Idcirco pe inuicem autem existentibus explantationibus permiscetur quidem morbis que fin tertiam coniugationem et post has vsqz ad plurimum fertur: deinde discernitur et omnium que fin palatum implantatur tunice. Attende tertio qd istud par est parum qd paucis implantatur partibus et exiguum est eius officium: et est magis durum qd sit tertium par. Tum quia explantatur a parte cerebri duriori. Tum quia implantatur panniculo magis duro. Juxta illud Galieni ibi. Parui vero sufficienter sunt hi nervi et parum duriores his qui fin tertiam coniugationem. Propterea qd et ipsa tunica que subiungit os durior existit non lingua sola: sed etiam alius fere omnibus que fin faciei particulis. Propterea igitur et explantatio eorum ex parvis durioribus quidem est particula cerebri qd ille que fin tertiam coniugationem. In quantum enim retro procedimus semper magis seipso durius inuenimus cerebrum. Sed et que sunt fin basim et partes alij sunt duriores. Irregulariter igitur quarta coniugatio nervorum: ut minus molles fiat tertia non solum ex posterioribus partibus: sed ex basi cerebri magis qd illa processit.

¶ Sed vnumquodqz paris etc. ¶ In hac parte quinta primo agit princeps de duplicitate et origine paris quinti nervorum orientium a cerebro. Secundo exequitur de parte prima cuiusqz nervi ipsius duplicis: et pars addit prima. Tertio de parte eius secundae: ibi. Sed secunda diuisio. Quarto dat causam quare sensus gustus fit in quarto pari nervorum et auditus in quinto: ibi. Gustus autem in quarto. Quinto reddit causam quare nervus vniuersus sufficiens fuit musculis oculi et nervi fuerunt in musculis timporum multiplicati: ibi. Et neqz oculi.

¶ In prima particula dicit primo qd vnumquodqz impar quinti paris nervorum orientium a cerebro nascitur cum duobus medijs. Ex his bifurcatus: cum duobus ramis a loco sine originis fin formam nervi duplicem: multum lorum qui tractant de anatomia nervorum tenent qd vnumquodqz impar huius paris nervorum est per se par vni. Secundo dicit qd origo istius paris est a duobus lateribus cerebri. Attende qd istius paris originem et explanta-

tionem tangit Galienus non de utilitate particulari. c. 9. dicens. Et consequenter autem his ex obliqua paribus ad lapidis formam ossa explantatio est: quinta autem est hec coniunctio nervorum nondum durorum et horum.

¶ Et pars 2^a. In secunda particula dicit primo princeps quod prima pars cuiusque partis. I. neri dupli ipsius quinti partis transit ad panniculum extensum in interioribus auris et tota spargitur in illo puniculo. Et si legas totus

go a duobus est cerebri lateribus.

¶ Et pars quidem prima cuiusque partis ipsius ad panniculum vadit qui in interioribus instrumenti auditus est dilata- tus et in eo dividitur totus. Et huius quod dem divisionis origo proculdubio est a parte cerebri posteriore: et per ipsam est audiendi sensus. ¶ Sed secunda divi- sio est maior prima. Ipsa namque egredi- tur a foramine quod in osse perforatum petroso. Et ipse quidem est qui vocatur monoculus et cecus propterea quod multum torquetur. Et eius vic in obliquationi- bus incedunt: ideo quod voluntas affuit pro longandi spacium et per eius finis a prin- cipio remouetur: propterea ut nervus antequam inde egrederetur a principio esset longinquus ideo ut durities ei inde acquireretur. Cumque egreditur cum ner- vis tertij partis miscetur: quorum pluri- mi ad maxillam et ad latum vadunt mus- culus: et quod remanet ad musculos va- dit temporum. ¶ Gustus autem in quar- to creatus fuit nervus: et auditus in quin- to: quoniam instrumento auditus fuit ne-

que reliquum est et tertius rarus et subtile ita ut esset grossius et transibile aeri creatum regimen. Et tamen et propter hoc facilius non nervi solus lederentur multo minus: sed etiam ipsum cerebrum infundatur. ¶ Attende secundum naturam prout patibiliter nervorum audituum recondens eos in osse duro et denso multis circumvolutionibus per forata per quas transit aer et in eis al- teratur priusque veniat ad dictos nervos. Quia illud Galieni ibidem. Sciens

igitur natura constructio- nem quidem qui cum foris premittitur vix passibilis quidem sed sordidus ostensuram sentit: eam ve- ro quod fine cooptio sum- me facile passibilis sibi ter- tiam quidem solam aliquam infallaciam adacquirunt moderatus tuamen con- venienter habundat: et os durum et densum apponens perforavit ipsius obliquis circumvolutionibus ad in- star laborum: prout dicitur ut frigidum quidem pondus id est venti sinceram violen- tiam quam ex latine quod finem rectitudinem haberet utique exolveret paulum varietate obligationis. Alio vero corporum durum durum prohiberet eam quod per longum immittit. ¶ Attende tertio quod natu- ra non solum prout ner- vis auditus per circuitum lutois multiplicem esse petroso sed etiam creando eos duriores alio nervis sensibus. Quia illud Galieni ibi. Propter hoc ita quod durior quod vixit cibus: nec auditus nervus factus est. Propter contra- riam autem hanc causam

qui in lingua mollior: habebat enim natura ad infallaciam circuitum apponere eos. ¶ Et neque 2^a. In quinta particula respondet princeps hunc tacite que- rionem quare nervus vnicus sufficit musculis oculi et nervi musculorum tempo- rum fuerunt multiplicati. Et dicit quod hoc non fuit nisi quod ut foramen quod ex nervis opticus est magis amplius. Cumque nervus opticus est de se multum ex ossibus. Cumque est concavus. Sed durities multa fuit ma- gis necessaria nervis temporalibus musculorum quod est durus et spissus multa potest tolerare foramina ad egressionem nervorum ordinata.

¶ Attende primo quod alia causa potest assignari quare nervus vnicus est suffi- ciens musculis oculi videlicet quod oculi est membrum leve facile mobile satis sustentatum. Et intellige quod vixit oculis habet nervum proprium quod par- tis distribuit suis musculis ex eunt a foramine alio ab illo per quod exit ner- vus opticus ne comprimatur ipsum et coarctetur eius concavitas. ¶ Attende se- cundo quod nervi musculorum temporum plures habuerunt egressus et a diversis par- tibus fuerunt decisi ut si nocuissent alteri eorum accideret per alios egressus: et eorum actio que est multum necessaria. Quia illud Galieni indecirca de utilitate particularis capitulo primo. Principia nervorum plurima alteretur eorum scilicet musculorum temporalium habet propter utilitatem necessitatem ut si aliquando patitur vnum ex ipsis vel duo per reliquum prebeatur mo- tus. Et inde est quod in oculis musculorum temporalium magis nocet cere- bro quod musculorum oculorum. Quia illud Galieni capitulo secundo libri unde- cimi de utilitate particularis. Temporalibus vero nervis musculis propter magni- tudinem magis quod his qui oculorum inest non cere cerebros: etiam propterea quod vnum quidem principium nervorum ad oculum musculis: plura vero ad temporales perveniunt. ¶ Attende tertio quod nervi tres implantantur vtriusque temporalium musculorum. Quia illud Galieni non de utilitate particularis capitulo duodecimo. Similiter autem habet et in temporalibus musculis. Al- terutri enim eorum implantantur tres nervi. Duo quidem a tertia coniunctio- ne: de quibus iam diximus. Alius autem tertius durior: quo parum post dicitur. Et multis interpositis in eodem capitulo dicit. Tertium igitur his ex alterutra parte durum nervum misit a quinta coniugatione.

¶ Pars vero sexta 2^a. In hac parte sexta primo agit princeps de oculi- ne colligantia et egressione sexti partis nervorum a cerebro ortuum. Secundo de divisione partis huius in tres partes et de partibus quibus distribuit que- libet earum ibi. Et ipsum quidem. Tertio de causis quare nervi regressi non proceperunt a nucha nec ab alio pari nervorum cerebrum quod a sexto ibi. Huius autem nervus. Quarto de sustentaculis nervorum regressivum ibi. Et pro- pterea quod illud. Quinto de comparatione nervorum redeuntium in foramina ibi. Et nervus autem. Sexto de partitione huius quod remanet ex tertia par- te sexti partis ibi. Postea illud.

¶ In prima particula dicit primo quod per sextum nervorum orientis a cerebro nascitur a posteriori parte cerebri et continuatur cum quinto pari et alligatur et panniculo et ligamento quasi essent vnicum par. Deinde separat a quo- to pari et exit per foramen quod est in extremitate cervice cranei posterioris que similis est laude littere græcæ. ¶ Attende primo quod illud par est tantum- modo durum. Quia illud Galieni non de utilitate particularis capitulo decimo. Sexta autem est ultra bas coniugatio nervorum a basi cerebri germinatorum: nondum quidem durorum ipsorum omnibus autem predicta tanto durior quanto iam propinquius sunt dorsali medulle: hec enim est durorum nervorum principium: quoniam et ipso cerebro multo durior: facta est. ¶ Attende secundo quod illud sextum par quod hic asseritur esse continuum et alligatum cum quo- to dicitur a Galieno capitulo nunc allegato congregatum esse cum pari septi- mo: dicit

qua omni pars secunda quinti partis que foramen intrat cecum. Ad secundum dicit quod littera illa. 12. animalium est corrupta a scriptore aut translatore vel intelligendum est quod ista pars nascitur ab anteriori medulle respectu sexti partis. Tertio dicit quod sensus auditus sit per hanc partem tanquam per principalioris parte instrumenti auditus sicut in visu est humo: crystallinus.

¶ Sed secunda 2^a. In tertia particula dicit primo quod secunda divisio est ma- ior prima. I. secundus ramus cuiusque nervorum quinti partis est maior primo. Se- cundo dicit quod iste ramus secundus transit et exit per foramen quod perforatum est in osse petroso. Tertio dicit quod istud foramen vocatur monoculus et cecus: quod est adeo tortuosus quod si impellatur pilus porcinus vel aliquid tale transire non poterit ob omnia eius obliquitates: ideo estimatur ab aliquibus intra os termi- nari cum non sit ita. Et hic translator male latine dicens. Et ipse quidem est debuit enim scribere: et ipsius quidem est quod vocatur 2^a. quod ad foramen refertur. Quarto dicit quod vixit ramus oblique incedunt: quod volumus vel fuit per spa- cium transiit huius ramus per osse longum et foramen per quod exit esset multum diffusum ab illo per quod intrat: quantum dicitur ramus iam multus diffuset a suo principio scilicet cerebro priusque erat ab osse petroso et inde vixit a cibus ad foramen que est sibi necessaria ut motu servaret. Quinto dicit quod iste ra- mus secundo post eius egressione ab osse petroso comissetur nervus tertij partis quorum plurima pars transit ad maxillam et ad latum musculi. Sexto dicit quod residuum huius ramus sed transit ad musculum tempus. ¶ Attende primo quod in osse petroso quod est sub aure sunt duo sensibilia foramina. Quorum vnum recipit nervum auditum qui est primus ramus quinti partis nervorum ortuum a cere- bro. Aliud recipit ramum secundum dicit quinti partis ordinatum ad motum et sic partitur quinta coniunctio nervorum cerebri huius foraminibus. Quia illud Galieni non de utilitate particularis capitulo nono. Quia autem est ad duas partes finem ipsam iugationem et in ossibus ad auditum quidem post altera- ra: ad cecum vero vocatum foramen reliqua limitatur particula. ¶ Attende secundo quod istud foramen non est vere cecum sed apparet tale propter tumentiam ipsius tortuositatem et detegitur fallacia dividentis dicitur osse ad ramum nervi qui in eo est. Quia illud Galieni ibi. Non tamen est cecum sicut dicitur. Sed post illos qui primo et posterius hoc nomen qui sunt omittentes finem vel pilum porcinum deinde non potentes perducere ibi alibi estimaverunt terminari. Et tamen non creditur causa vi non excludit sed obliquitas potest. Ascendente vero te paulatim totum os et nudate nervum circumvolutiones que sunt finem inveniuntur.

¶ Gustus autem 2^a. In quarta particula dicit quod sensus gustus fuit creatus in quarto pari nervorum orientis a cerebro et sensus auditus in quinto pari: quod fuit necessarium quod instrumentum auditus esset discooperitum vi soni et voces haberet ad ipsum liberum accessum. Instrumentum vero gustus fuit cooperitum et in ore clausum ac munitum ossibus protegendo ipsum. Et ideo oportuit ut nervi au- ditus essent duriores et se defenderent sua duricie et per consequens ut duren- tur a parte cerebri duriori que propinquior est postremo eius. ¶ Attende primo quod nervi auditus nullo puniculo tegitur. Quod visum quod prohibet ad auditum pervenire parvos sonos et voces: nec relinquunt totaliter nudis sine quacumque provisione quod lederentur facilius ab aere frigido occurrente: nec superpositis esse panniculis tenuis qui sit perennis quod lederentur iterum non modicus ipsi cerebri ab aere vehementer frigido occurrente vi hyeme. Quia illud Galieni octavo de utilitate particularis capitulo octavo. Ad auditum vero oportebat etiam omnino germen cerebri devenire obuians ei ex tremis sensibile fuisse: punicum. Non igitur erat possibile sicut in oculis ita et hic apponere aliquid nervorum tegumentum: hoc ipsum enim prohibito maxime fieret non occurrendi eis motui acri et maxime si parvus aliquis fuerit motus sicut est in parvis vo- cibus. Et vero ne quid nudos totaliter licebat dimittere nervos ad promptum non conuenit: semper iacentes omnibus incidentibus extorsum. Sed neque etiam

¶ Et ipsius ē. Et se-
cunda particula dicitur pa-
ri per hoc factum pariter
vix egrediatur a vincto
diuiditur in tres partes et
omnes be partes egrediū-
tur a foemine consistēte
in vincto immixta lau-
do vincto dicitur p̄ma ba-
rum partium transit ad mu-
sculosque vā et ad radicem
ficusque vā adiūnit septimū
partem ad mouendū gūlam et
linguam. Tertio dicitur se-
cunda pars biniis pario
descēdit ad musculos spa-
tule et partes cū vicinas et
magna pars eius dispar-
tatur in lato musculo qui
est sup̄ spatulā et suspē-
ditur retro et vā et vā et
ad mēbrū qui dirigit vā
dicitur ad vā musculus et
partes cū vicinas. Quarto
dicitur p̄ tertia fecti pa-
ris que est maiō haurit
vā et descēdit ad viscera
in seorsum vene subeti
dicitur supra arteriam apo-
plectica furā ascendē-
tes et annexit ac alliga-
tur hūc arteriā vt seiniū
res sūssistent. Quinto di-
citur qd hoc tertia pa-
ris in directo epiglōtita-
mū aliqui separantur ab
a et veniūt ad musculos

[illegible]

arteria acquiritur. Et no dicit qd alijs nervus retrodiens in dextra parte so-
catus no reperit hęc arteria fibi proxima quomodammodo pimus. In simili
groffice 2 repetit reperit cum fibi vicinas pœdum in diminuta et p p ramos
plures ab ea bifusos 2 reperit eam nō recte potensas fm latitudinē sed 2 ī fover
filiat declinantē ad aſcellā dextras. Et hic male latius tranſiatis. ſcribē
ex eo p qd ea 2 tranſificatur pmo tranſificatur ab hęc ad arterias reſcitantur.

quod ex nervis est molle aut molli vicinum. Illud quod fuit ex eis ante sextum iam in musculus faciei & capitis & in eo quod est in eis fuit diuisum: & septimum etiam non fin rectitudinem descendere quemadmodum in sextum descendit: imo pœculbidum transuerfitas eos comitare. **E**t propterea q̄ illud quod ascendit & redit quâdoq; indiget re firma cui innitatur ad similitudinem gurgilli vt super ipsam reuoluatut ascendens & ex ea adiuuatur vt lenis ipsius recedens & sit durus & fortis & tensus: sit iuxta positus: nō fuit ibi ad h̄ idoneus fuit arteria maior. Et illud q̄ ex istis ramis a sinistra ascendit hanc inuenit arteria ipsa recedens & grossa: q̄ super eam inflectitur nō multa in dīgēns firmitudine. A dextra vero ascendenti hanc non vincatur arteria ad modum p̄imi sed vicinatur ei postq̄ ias accidit ei paruitas propter ramos: non diuisionem qui iam ex eo egressi fuerunt: cui etiam iam defuit rectitudo in situ: q̄ trāsuerfatus fuit ad ascellam declinâdo: fuit ergo necessarium vt ipsi re aliqua affirmarentur cui inniterentur cum ligamento quibus ramī stringerentur: ideo vt p̄ ipsos illud quod defuit ex grossitie & rectitudine in situ corrigere. Et sapientia quid est in hos redeūtes ramos elongando est vt tali qualis est hec suspensio p̄optimi fiant: & propter elongationem a principio fortitudinem habeant & duritiam. **E**x nervis autē redeuntibus fortis est ille qui in duobus musculorū

[illegible]

De nervo c. 6. ¶ Et quinta parti. dicit q. de nervo retro reditibus for
as ex illis qui spargunt in duabus tunicis musculor. epiglottis cu ramis alioz
nervoz adiuuantibz. Et tunc bi pmo q. agitur de comparatione nervoz
retro quozus adiuventibz q. bi duo nervi statim post reflectionem ex: ungu
r cu ramis descendebz et sustentant ab eis ascendez p candē viam per
tūa descendēz donec pueniant ad canas pulmonis. Iuxta illud Gal. sexto
c. i. uamēz mēbz. c. 6. ¶ Et ergo ascendit illi duo nervi post reflectionē
q. peruenit vterq. eoz ad ramū olemēz ex nervo q. duo dicitur: r. faciet
postz ascendere per viam per q. descendit quozqz perueniat ad canam pul
monis. Et tunc tēdo q. bi duo nervi postz pueniunt ad canas pulmonis
indurunt in sex musculoz qui aperiūt epiglottē r. claudūt ipsam. Iuxta il
lud Gal. bi. Deinde duo nervi dicitur in sex musculoz qui aperiūt epilo

sufficit nisi fecit associetur pars aliqua secundi paris. Tercio dicit qd istud pri-
mus par est parui & gracile: qd foramina per que exeunt nervi huius paris ne-
cessario oportuit parua esse cu spondilibus in qua sunt fit minima omniu & val-
de canendum sit ne magnitudine foraminu debilitetur & reddatur apta fran-
gi: qd ne dum fractura eius & etiam dislocatio minima motus esset irremedia-
bilis causa. Attende qd hoc par & par scd sunt maioris quantitate in ani-

malibus habentibus tem-
porales musculos magnos
& fortes vt in leonibus &
leopardis qd in hominibus
similes: quibus temporales
musculi sunt parui. Juxta
illud Gal. 16. de vitul. par-
ticulari. c. 6. dicitur itaqz si-
cut a cerebro multis par-
ticularibus que fm faciem di-
stribuit quidem quadam
nerui portione non sim-
pliciter idest absqz propo-
sito neqz frustra: sed pro-
pter causas quas dixi ita
qz sunt caput a collo ex ter-
tio qui a dorsali sursum ou-
cere n pigrant magnos
qd in alijs animalibus
qd temporales muscu-
lus est maximus & tenon-
tum idest chordaru natu-
ra facile mobilis & multu
mobilis & magna omni-
no vero paruos illos ani-
malibus quibus nihil po-
rui inest sicut homini & a-
mie. Propterea igit & ner-
ui huius aialibus pui caput
ascendunt: quos quide ex
posterioribus pui nervo
aut ex laterali bus distri-
bui ad cutim & ad alterutru
aurium.

b Et scd. c. 1. In hac parte scda primo agit
principes de loco egressio-
nis secundi paris nervorum
nuche colli. Secundo de
officio & inessu maiore
portionis eius ibi. Cuius
plurimu. Tercio de inessu
sui & officio minoris por-
tionis ipsius ibi. Qd aut.

In prima particula dicit qd scdm par nervoru nuche colli exit a foraminib⁹
existentibus inter primas & secundas spondiles colli nominatis in capitulo
de ossibus. c. 8. summe prime doctrine pientis vbi dicit princeps. Pporuit
foramina in scda esse ante duo latera finem duob⁹ huius opposita lateribus.
Attende primo qd locus explanationis nervoru huius paris narrat Gal. 13.
de vitul. parti. c. 5. dicens. Est autem horum nervorum explanatio neqz ex la-
teralibus perforationibus sicut in tertia pugnatioe & eis que post ipsas neqz
ipso perforato scdo spondili sicut est primus. Ex lateralibus eni impossibile
erat propter causam in primo spondili dictas. In nulla vero altera parte eius
possibile erat fieri ascendente in eo primo spondili. Secundi igitur qd possi-
bile erat ex vtraqz parte facit acta est regionem quandam natura peparan-
te inter primum & secundum spondilem per qua coniugatio nervorum exit in
nulla a moribus eorum nocita. Attende secundo qd intentio medicorum est
hoc par scdm egressi per foramina communia inter spondiles primam & se-
cundam: idest hoc foramina non sunt interius statim post alas sicut in alijs spon-
dilibus inferioribus: immo iuxta radices finemorum seu alarum. Et hoc pat-
et ex dictis Galien⁹ & Alii. c. 1. sic allegatis. Item dicit Rasso primo almanis-
ris capi de nervis. Par autem scdm a foramine quod inter primas & secundas
invenitur spondilem exoni cum continuatur capitis dano et tactum.

Cuius c. 1. In secunda particula dicit pmo qd maior istius paris fert ca-
pi sensum tactus: qd transferre ascendit vsqz ad suprenum spondilium: deim-
de reflectitur ad anteriora & dividitur sup tunicam extrinsecam aurium. Se-
cundo dicit qd hoc portio secundi paris supplet & emdat id quod minus fecit
par primu predictum propter sui paritatem & abbreviationem idest curtatates
vel diminutiones potentie propter qua non poterat expandi in locis capi-
tis que sunt post terminu eius. Attende hic primo qd distributiones huius
portionis memorat Gal. 13. de vitul. particulari. c. 5. dicens. Et prodit de
superiacentibus musculis alteruter nervorum obliquus qdem primo ad id
qd retro simul & sursum obliquus aut rursus ex his versus id quo ante & sur-
sum perueniens ad vniuersas sic disseminatur particulas capitis que sunt cir-
ca aures & retro vsqz ad summities & principiu bregmatis. i. ossium parietal-
ium principalium cranei. Attende secundo qd in aialibus habentibus magnas
aures & mobiles ista portio est maior qd in homine & simia: in gbus parue sunt
aures & quasi immobiles. Juxta illud Galien⁹ septodecimo de vitul. parti-
cularum capitulo sexto. In eis vero que facile mobiles & magnas habent
aures sicut & circumsu multis musculis ambitur auris ita & merui magni ad eas
distributiones: dividitur aut huius scdm eoz que in collo coniugatione: ad ca-
pitula enim horum musculoru necessarium fuit omnes nervos ascendere ab
inferioribus etiam temporali musculo. Item in huius caput prope regiones qd
sunt fm occipitum locatur natura in gbus animalibus existit maximus ratio-
nabiliter & ex collo implanatur portio nervi sursum allata per partes que sunt
fm occipitum: hoc Galienus.

Quod aut c. 1. In tertia particula dicit qd portio residua paris secundi
spargitur in musculos existentibus in posteriori parte colli & in musculo lato
spatule. Attende qd distributionem huius portionis meminit Gal. tertio de
cino de vitul. parti. capi. quinto dicens. Quamvis vero reliquum remanet in-
ferius de secda coniugatione nervorum ad vniuersos proximos distributus

est musculos a gbus primis spondilibus ad invicem & ad caput sunt motus. Et
Alii. primo coll. c. 7. de nervis ait. Et tingitur extremitas ipsius in cutim ca-
pitis & extremitas alia in lacertis colli & in lacertis spatule.

Et pario terti c. 1. In hac parte tertia primo agit de origine terti pa-
ris nervorum nuche colli. Secundo de divisione eius ibi. Et vniuersisqz. Ter-
tio de distributione primi membri divisionis ibi. Ab vno ramo. Quarto de di-

uisione secundi rami ibi
[Et ramus.]
In prima particula di-
cit qd tertium par nervoru
nuche colli exit a forami-
ne existente inter secundas
& tertias spondiles colli.
Et vniuersisqz c. 1. In
secunda dicit qd vterqz ner-
vus istius paris dividitur
in duos ramos.
Ab vno c. 2. In ter-
tia dicit primo qd ramus
primus cuiusqz eorum di-
viditur in ramos qd spar-
guntur in fundo muscu-
lorum existentibus ibi scilicet
iuxta locum sue originis
& maxime in fundo muscu-
lorum mouentium caput
eius collo. Et ab hoc loco
ascendit ad spinas spon-
diliu: & cu peruenit
in directo earum alligan-
tur radicibus spinarum: de-
inde eleuantur ad capita
vbi permiscuntur cum li-
gamentis ppanicularibus
omne ab ille finem. Et o-
sequenter ab ipis & effi-
ue penetrat ad partes au-
rium. Secundo dicit qd in
non homine scilicet in ani-
malibus alijs ab homine
habentibus aures magnas
& mobiles huius ramuli veni-
unt ad musculos aurium
& mouent eos.
Et ramus c. 3. In
quarta dicit primo qd ra-
mus secundus cuiusqz
rum nervorum transit ad
anteriora donec pueniat
ad musculum spatule la-
tis in musculi qui tegunt ipsum
vt in fectio fiat. Secundo dicit qd iste ramus in bestijs vt leonibus & leo-
pardis interdu misceatur cum musculis temporis & auris: sed plurima eius
pars spargitur in musculis maxillarum. Attende primo qd Galienus asse-
rit decimo de vitul. particularum. c. 5. qd istud par dividitur in muscu-
los qui mouent genas & his qui mouent caput eius collo. Sit enim ibi. Tertia
vero coniugatio eorum qui a dorsali nervorum ex comuni foramine prodit fe-
cundi & terti spondilis & distribuitur genas mouentibus musculis & super-
nudentibus idest eleuantibus totum collum retro cuncto capite. Attende
scdo qd pars huius paris anterior tendens misceatur secundo & quarto pari-
bus nervorum nuche colli. Juxta illud Gal. ibi. Permiscitur vero pars eius
que antefertur ambabus coniugationibus scilicet secunde que ante dicta est &
quarte que dicitur. Attende tertio qd hoc tertium par cum quarto mixtus
dat nervos musculis qui simul mouent caput & collu & his qui mouent ma-
xillas & partes post aures. Juxta illud Gal. 1. In presenti vero oportet tantu
scire quoniam tertia & quarta coniugatio communibus colli & capitis muscu-
lis prebet nervos & eis qui mouent maxillas sicut & eis qui sunt omnium par-
tium que post aures.

Quart vero pario c. 4. In hac parte quarta primo agit de loco
egressionis & divisione quarti paris nervorum nuche colli. Secundo de par-
te eius anteriori ibi. Sed pars eius que antecedit. Tercio de parte eius po-
steriore ibi. Sed pars maior. Quarto de ramo eius descendente ad dor-
sum quodam ibi. Et dixerunt. J
In prima particula dicit qd quartum par nervorum nuche colli exit a for-
amine existente inter tertiam & quartam spondiles colli. Et dividitur sicut ter-
tium par in partem antecedentem seu tendentem versus anteriora & partem
consequentem seu tendentem versus posteriora.
Sed pars c. 5. In secunda dicit primo qd pars antecedens huius quar-
ti paris est modica & ideo misceatur cu pari quinto vt soniferetur ab eo. Secdo
dicit qd aliqui medici dixerunt qd ab hac parte antecedente separantur aliqui
rami similes telis araneis: qui incedunt exten super arteria apoplecia donec
pueniat ad dyaphragma sepans media spualia a nutritio sup duo latera dy-
aphragmatis. i. panieli mediafini diuidis pectus in duo media. Ex quibz ap-
paret qd duplex e dyaphragma: vnu qd sepat media vitalia a nutritio qd coit
vocari solet a medicis dyaphragma frenes & velum: aliud qd p media diuidit
pectus in ptes dextra & sinistra & illud vocari solet panieli mediafinis.
S. eius c. 6. In 3. dicit qd pars maior quarti paris reflectit ad posteriores
ptes & pfundat in fundo musculoz qd ibi sunt decem veniat ad finem seu spon-
diliu primu. Et transmittit ramos musculis qd snt cetera ibi cetera. Attende
se reflectit ad ptes anteriores & primatur cu musculo maxille & auris in aiali-
bus habentibus aures magnas & mobiles: aut musculos timales magnos &
Et dixerunt c. 7. In 4. dicit qd medici qd soniferetur aut madibul magna.
dam affirmaverit ramus aliquem descendere ad dorsu ab hoc quarto pari.
Attende qd Rasso vi fuisse de numero decem rami aliquos pter quartu
descendere ad dorsum. Alii n. pmo almi. c. de nervis. Par aut quartu inter ter-
tias & quartas spondiles qd in duo diuidit: quoz vnum posterioris p dorsi
musculos ptiur. Aliud vero anterioris pterius p musculos segregat qui i o-

recto eius sunt & supra ipsius. Quertors aut primo colligit. ca. de nervis aliter
videtur hoc par sic scribens. Et quartus exit inter iunctura terna & quarta. Et
videtur in duas partes una quae tendit ad dyfragma & alia ad extremitates la-
teri. Et quia in capite & ceruice & extremitas alia ad extremitate lateri spatule.
Et Quinti aut pario est. Et in hac parte. s. pmo agitur de loco originis &
distributione quinti pario nervorum nuche colli. Secundo de primo ipsius ramo ibi
[Cuius ramus] Tertio de
secundo eius ratio ibi. Et
ramus secundus.]

Et in prima particula di-
cit princeps q. par gntus
nervorum nuche colli osi-
tur a somine exite inter
quarta & quinta spondi-
les colli. Et dividit in du-
os ramos sicut par tertiu
& quartum nunc dicta.

Cuius ramus est.] In
scda dicit q. vnus ramus
huius gnti pario anterior
redit & est minor alto & va-
dit ad musculos maxillaz
& ad musculos q. curuant
anterior caput & ad alios
musculos qui sunt comu-
nes capiti & collo.

Et ramus est.] Et in
tertia dicit q. scdo ramus
huius gnti pario dividit in
duos ramos. Primus
ramulus est medius inter
ramu primu q. no dicitur
est & ramulu scdo qui sta-
tim dicitur & puenit ad par-
tes suprema spatule & in-
ferius cu eo portio aliqua
sexti & septimi pario de q.
bus agitur in pte sequenti.

Secdo ramulus miscet cu
aliis ramis gnti sexti & se-
ptimi parium nervoru na-
che colli & transit cu eis ad
mediu dyfragmatis. Attende pmo q. Ratio & p. satis pcedat in loco ori-
ginis & modo partitionis huius gnti pario. Att. n. ratio pmo almas. c. de ner-
uis. Quidam dicit q. par inter quarta & quinta egressus spondiles in tres dividitur
preterea vna ad dyfragma diriguntur alia s. musculis qui caput mouet &
colli dirigunt alia ad musculos p. tendit spatulaz. Attende scdo q. h. bi
cu scda pcedit in loco originis dicit gnti pario s. dicitur tui ab eo in aliquis
circa partitione ipsius. Att. n. pmo scda. 13. de vi. p. 1. c. 5. Quia s. q. est de
ceps predictis quatuor p. uagantibus explanatione qdem s. vbi dicitur
quartus spondilis gntis dicitur aut iunior p. dicitur s. p. dicitur. Scdo dicit.
Queda. n. eius pars retro fert p. fundu ad coes colli & caput musculos. Et
de hac pte no facit mentione ratio & princeps. Tertio dicit. Alia s. q. ante ad
eos q. maxilla mouet & caput erigit. Et de hac pte loquitur ratio & princeps:
s. princeps ait hac pte ad musculos puenit & caput ab ante curuat no ad eos
qui caput erigit. Quarto dicit. Alia aut tertia pte eius in medio p. dicitur
est s. huius aliu homoplate. i. spatule tela. S. h. q. d. g. musculis q. ibi sunt simul
& circuli adiacenti cuti distribuit sicut & predictos vniuersos puenit qd ad cu-
tim. Scdo radice s. q. n. nervi p. miscet aliqua p. eius alteri viciuaz p. uaga-
tionis. Scete & quarte. Et hec tertia pte est primus ramus scdi rami que tagit
huc p. & dicit aliquid sibi addi de sexto & septimo paribus. Quinto dicit. Et
qui descendit a quarta ut ad ipsam quinta p. uagatione tenuis exis illi maxime
p. eius v. p. miscet s. q. maxima h. p. uagatione ex spondilib' q. ibi sunt acer-
uata dyfragmatis nervus. In qbus s. h. b. tagit scda. scdm ramulus scdi rami
pario huius gnti de quo dicit princeps q. ad mediu dyfragmatis puenit.

Et in hac parte. s. pmo agit de loco originis sexti septi-
mi & octauu pario nervorum nuche colli & eor p. uagatione. Scdo de distributione
pario sexti ibi. S. plurimu sexte.] Tertio de distributione septimi pario ibi. Et
plurimu septimi.] Quarto de distributione pario octauu ibi. Sed octauu.]
Quinto de terminis vsq. ad quos p. uagantur versus manum rami quinti
septimi & octauu parium nuche colli ibi. Sed tamen ille.]

Et in. i. pte dicit pmo princeps q. sextu septimu & octauu paria nervoru nuche
colli exiunt ab alijs foraminibus s. n. odinez. s. sextu par a foraminibus exis-
tibus inter quinta & sexta spondiles colli. Septimu par a foraminibus exis-
tibus inter sexta & septima. Et octauu a foraminibus existibus inter vltima
spondili colli & prima spondilium pectoris. Scdo dicit q. rami h. p. rami pa-
rium sunt inuicem vehementer mixti & ideo simul de ipsis agitur.

Et plurimu est.] Et in scda dicit q. maior pars sexti pario transit ad sup-
ficiem spatule. Et alia eius pars puenit ad dyfragma & est maior pars quae
transit ad adiutoriu. Et alia eius pars puenit ad dyfragma.

Et plurimu est.] Et in tertia dicit q. maior portio septimi pa-
rio transit ad adiutoriu. Et alia eius pars puenit ad musculos capitis &
colli & d. associati cu rami gnti pario & alij rami ei' pueniunt ad dyfragma.

Sed octauu est.] Et in quarta dicit q. oes rami octauu pario post comi-
tionez & associatione eor cu rami alijs pario transiunt ad brachiu & asseid. i. duas
artidines brachii. Et nullus ramus ex isto pario octauo puenit ad dyfragma.

Et tamen est.] Et in. s. dicit pmo q. ille ramus quinti pario quid tendit ad
p. uagatione no transit spatula. Et in margine quoddam libroru loco de quin-
ti scribitur sextu q. no agitur in ista parte de pari quinto. Sed male ut p. uo-
tum q. r. a. l. alium. c. de nervis in parte simili scribitur ita. Sed qui procedit
de quinto ad partem manuum no transit spatula. Tum q. rami aliqui sexti pario
spatula transiunt. Iuxta illud ratio primo almas. c. de nervis. Sexti quoq. pa-
rio partes quedam spatulas dirigunt musculos. Alie adiutoriu mouet. Alie
superioribus adiutoriu p. uagatione s. p. uagatione. Scdo dicit q. nullus ramus se-
ptimi pario transit adiutoriu. Tertio dicit q. ille ramus qui transit a spatula ad
brachiu seu facit brachiu est octauo pario nervoru nuche colli mixto cu pri-
mo ramo q. nascit ex spondilibus dorsu vadit ad dorsu s. m. aliqua sui pte.

Attende primo q. sexti pario nervoru nuche colli vehementi p. uagatione co-
miscet no solum septimo pario: s. etiam quinto qd est ante ipsu. Iuxta illud scda.
13. de vi. p. 1. c. 5. Sexta s. p. uagatione p. uagatione qd gntis spondilibus exiden-
te. i. post quinta spondilem egressu p. uagatione fit magna ad omnes vias q.
et hoc forte mouet Aluerti primu colligit ad tractand mixtum de qua-
tuor vltimis partibus nervoru nuche colli. Attende secundo q. istud sextum

dyfragma. Et plurimu septimi per-
uenit ad adiutoriu: licet sint quidam ex
ipsius ramis qui ad musculos capitis &
ad colli & ad dorsu cu rami quinti asso-
ciati vadunt ad dyfragma pueniunt.

Sed octauu post comi-
tionez & associatonez & socie-
tatez omnes ad brachiu & asseid per-
ueniunt & neq. est aliquis eorum qui ad
dyfragma pueniat. Et scdm tamen ille
qui ex quinto ad partem manuum tendit
non transit spatula: & ex septimo no tran-
sit adiutoriu. Sed ille qui a spatula per-
uenit ad brachiu est ex octauo mixto cu

primo ramo qui nascitur ex spondilibus
dorsu & ad dorsu vadit. Et scdm tamen
isti in dyfragmate partiti no fuerunt ni-
si nervi nuche: propterea ut ad ipsum ve-
niens ab alto foret descendens: ideo
ut eius partitio in ipso esset melior: & pre-
cipue quia prima eorum directio fuit p.
cipium panniculi pectoris per mediu par-
tientis. Et impossibile quidem erat ut
nervi ad ipsum a nucha directe venirent
absq. fractura cum angulo. Et si omnes
nervi qui ad dyfragma descendunt a ce-

lio maderant qui sunt in adiutorio. Alie brachiu mouent. Alie quoq. p. adiu-
toriu cutem dispergunt sensum ei dantes. Attende quarto q. rami pario
octauu nervoru nuche colli no solum pueniunt ad brachiu: sed etiam ad paria
manu. Iuxta illud scda. 13. de vi. p. 1. c. 5. Sicut eni septime coniugatione explanate a do-
cto: s. post sextum spondilem ad brachiu puenit plurimu permixta & hac
copulata puenitibus & ea q. post septimu p. uagatione: et que est ante ipsam: pars
no modica venit ad extremitas manus. Ratio tamen primo almas. non sic senti-
re videt. Alie enim ibi. Octauu quoq. parte pte quedam p. brachiu cutem p. uage-
ntes ei sensus. Alij vero ad brachiu tendunt in musculos manibus motus p.
stantes. Quereb. h. aliqua quare istud par octauu numeratur potius inter
nervos nuche colli q. nuche dorsu: quia nascitur a loco medio inter colli & dor-
sum. Die illud esse: q. par octauu magis imfuerit nervu colli q. dorsu: vel q.
recipit plus copulente a nucha septimi spondilis colli q. a nucha s. m. spon-
dilis dorsu: cum nucha pcedat in descensu suo continue graciliando.

Et in hac parte primo reddit princeps q. casu quae-
re nervi dyfragmatis p. uagatione a nucha colli & uo a nucha dorsu que p. uo-
mior: est ei. Scdo cur ibi nervi potius sunt implantati medio dyfragmatis
q. partibus eius extremis ibi. Et neq. hoc nervorum.] Tertio cur nerui dia-
fragmatis habuerunt multa principia ibi. Et q. huius merito.]

Et in prima parte dicit q. isti nerui diuisi in dyfragmate no fuerunt nisi ner-
ui nuche colli. s. rami diuisi a quinto sexto & septimo paribus ei'. Et assignat
triplicem cam. Prima est q. oportuit istud ex neruis q. uenit a dyfragma
descenderet ab alto loco quatinus in ipso melius diuiseretur. Et maxime q. di-
rectio & velut appodiamenti neruorum venientiu ad dyfragma est principium
panniculi mediastini diuidentis pectus p. mediu. Scda est: q. impossibile erat
q. nerui venirent directe ad dyfragma a nucha alia q. a nucha colli absq. fra-
ctura cu angulo. i. absq. tali plicatura vel curuatione neruorum q. facerent an-
gulu sicut linea incuruata ad formam trianguli. Sed instabit alia q. a nucha
dorsu que est in directo dyfragmate potest sibi recte dirigi neruis sine fractu-
ra ad angulu. Et concedo hoc. Sed dic q. primo implantaretur extremitas dia-
fragmatis: & opz ipsius implantari medio eius pp. cam que dicitur statz. Ter-
tia est q. non omnes nerui dyfragmatis potuerunt a cerebro cum: q. pro-
longaretur eor incessus. i. nerui dyfragmatis si p. uagatione omnes a cerebro
nimis distarent a suo principio & inde de bilitati essent insufficientes ad opera
dyfragmatis que magna & fortia sunt. Iuxta illud Galienus in libro de iuuam-
to anhelitus capitulo vltimo. Et eni dyfragma origo respirationis & vocis
& eius virtus corporis. Attende primo q. hec littera redditur obscura pro-
pter omissionem huius nominis colli in vno passu & huius nominis infiniti no
colli in alio. Si n. scripserit sic in principio. Nerui autem si scripserit. Et impossibile q.
derat ut nerui ad ipsu a nucha no colli & scda littera huius clara. Attende
scdo q. natura multu differet deducti neruosi ad dyfragma & ad musculos
pectoris locatos in medio costarum. Ad hoc eni musculos deducti neruosi ex
principio loco videretur cuius illos ex spondili que est coa dyfragmate: dia-
fragmati vero deducti ex nucha colli: dyfragma differet ab omnibus alijs mu-
sculis in figura & actu vel modo agendi. Iuxta illud scda. 13. de vltima. r. c. 5.
Quinaria & dyfragmati valde mirabiliter de ducti neruosi ex spondili: differet
enim habent frenes ad vniuersos alios musculos non s. m. figuraz solus: sed
etiam s. m. actus. Et circulariter enim est ead figuraz obliqua vero posita & in p-
uision quidez & superioribus partibus ad pectus complantant dyfragma:
per retro & inferioribus allata: donec tangat dorsu cu complantant dyfragma:
ta. i. panniculi diuidentes s. m. libu: h. scda. Et paulo post dicit. Scdm hoc dicit
dyfragma solus particulae que sunt post clauicula: dorsu que s. m. colli acci-
piuntur: aliarum vero inferioru nulla: per longas enim vias perducere eos
possibili

possibili exite ex vicinis mittere particulis: ignoratio est pitoris qd melius. Et neqz zc. j. In secunda particula dicit primo qd nervi diafragmatis co-
muniuntur et implantantur medio diafragmatis ppter tres cas. Prima est qd
eti nervi no spargentur puenienter in diafragmate fm iusticia et equalitate si
continuantur prima applicatione cum extremitate vel circuitu diafragma-
tis et non cu medio eius. Secda est: qd si nervi diafragmatis continuarent
cu extremitatibus vel cir-

rebo protenderentur ipsorum prolonga-
retur incessus. Et neqz horum nervorum
continuitas cu medio diafragmatis po-
sita fuit nisi propterea qd no fuit pueniens
vt in ipso fm iusticia et equalitate sparge-
rentur si cu extremitate et no cum medio
continuantur: aut si cu tota continua-
rentur circuitione: et esset hoc contrariu
vie que est necessaria: qm muscoli non fa-
ciunt aliquid moveri nisi extremitatibus
suis. Idcirco illud qd ex diafragmate
mouetur est illud qd est circuiens: opor-
tuit ergo vt in ipso finirentur nervi et no
vt in ipso inciperent. Et qm necessarium
fuit eos ad medium venire oportuit neces-
sario vt penderent: oportuit ergo vt ipsi
deferrentur et panniculis cum munitione
tegerentur. Tecti ergo paniculis fuerunt
cum munitione defendente que eis asso-
ciatur panniculi qui pectus per medium
partitur super quem innixi perrexerunt.
Et qd huius mēbz operatio fuit no-
bilitas facta fuerunt nervis eius principia
multa ne eius opatio per aliquo destrueretur
necum et qd vni accideret principio.

De anatomia nervorum nuche spon-
diliū que sunt in rectitudine pecto-
ris. Capitulū. iij.

Rumi ex paribus

Ipsozū egressio est inter primā
et secundā spondiliū pectoris quod in

b. Par vero zc. j. In secunda parte dicit primo qd par scdm nervorum nu-
che spondiliū pectoris exiit a foraminibus que sunt post foramina nunc dicit
paris scilicet inter secundā et tertiā spondiles pectoris. Secda dicit qd vna
pars istius paris trāsit ad ptes supliciales adiutorij pbenens eis sensus tactus.
Tertio dicit qd residua pars istius paris et quedā alie residue partes paris pre-
cedentis simul aggregantur et ptienduntur vsqz ad musculos spatule. super-

duas diuiditur partes que maior est in
omnibus musculis spargitur costarū et
in musculis dorſi. Et qd remanet sup pri-
mas costas extensum procedit: et octauo
nervorum colli obuiat et simul ad manus
protenduntur donec ad adiutorij et spa-
tulaz perueniant. Par vero scdm a
foramine egreditur qd predictum sequi-
tur foramen: cuius pars ad adiutorij ten-
dit superficiem dāns ei sensum. Et ipsius
residui cu alijs partibus que remanse-
runt aggregatur ad musculos spatule q
super eam sunt positi descendunt ipsius
mouentes iuncturā et ad musculos per-
ueniunt dorſi. Qui igitur ex istis ner-
uis spondiliū pectoris oriuntur et ra-
mi qui ad spatulam non protenduntur
ad musculos dorſi vadunt et ad muscu-
los qui sunt inter costas puras in poste-
rioribus dorſi pectoris positas. Qui ve-
ro ex spondilibus falsarum nascuntur co-
starum ad musculos veniunt qui sunt in-
ter costas et ad musculos ventris.

Cum istorum preterea nervorum ra-
mis arterie et vene gete currunt et nuchā
ingrediuntur p loca vnde ipsi egrediunt.

De anatomia nervorum nuche alba-
tin. Capitulū. v.

Erui alchatin in

hoc comunicant qd pars eorum
ad dorſi musculos peruenit: et pars ad

postos: monentes inactu-
ram eius: et alique partes
earum tendunt ad muscu-
los dorſi.

c. Qui igit zc. j. In
tertia parte princeps lo-
quens in cōsilio de decem
alijs paribus nervorum nu-
che spondiliū pectoris
dat duas regulas circa di-
tributionem eorū. Prima
est qd rami nervorum oren-
tū ex spondilibus pecto-
ris correspondētibz ve-
ris costas qui no ptiendū-
tur ad spatulaz vadūt ad
musculos dorſi et ad mu-
sculos efferentes inter co-
stas veras positas in poste-
rioribus dorſi pectoris: id
est in partibus posteriori-
bus illius partis dorſi que
correspondēt thoraci. Se-
cunda est rami nervorum
orientū ex spondilibus fal-
sarum costarū. i. correspon-
dentibus falsis costas ve-
niant ad musculos loca-
tos inter falsas costas et ad
musculos ventris. Qd
querat aliquo quare no de-
scribit hic locum originis
horū decem parū sicut an-
te fecit de paribus alijs.
Dic qd satis notū repit
ex dictis: sicut n. pmi par
nervorum nuche spondiliū
pectoris exiit inter primas
et secundas spondiles pectoris
et pars istius inter secundā et ter-
tiā: sic pars tertiū exiit inter
tertiā et quartā et quartū
inter quartā et quintā: et
sic deinceps vsqz ad deci-
mum par inclusū: qd pars
vndecimū exiit a foraminibus

bus totis existentibus in vndecima spondiliū par duodecimū a foraminibus
que tota complentur in spondiliū duodecima. Juxta illud pū. c. 9. sum. i. do-
ctrine pū. 13. qd ex spondilibz pectoris remanet post decimā et spon-
diliū alchatin cosa tolerare poterūt a dextris et a sinistris vt eis hinc com-
d. Et istoz zc. j. In 4. parte dicit qd arterie et ve-
ne non pulsatiles trāseunt cū ramis istoz nervoz et intrā ad nuchā per illa ea-
dem foramina spondiliū p qd nervi exeunt. Attende primo qd rami primo ad
manū. par primū nervoz nuche spondiliū colli dicit esse diuisum. no solum in
duos sicut princeps narrat: sed in tres ramos. Alii. n. ibi. Non itē par inter
octauā et nonā egreditur spondilem: vbi dorſi spondiles initium sūnt. Et
ius quedā ptes per musculos qui sunt in costas separantur: alie per dorſi mu-
sculos pariuntur: quedā vero ad manū descendentes p eam segregantur. Cum
sum ei dantes et quedā motū. Et idem aliter. Alii. oyo primo colligit.

Attende secdo qd rami ibides fere similiter diuidit scdm par nervoz nuche
spondiliū dorſi sicut princeps hic. Alii. n. Decimū vero par inter nonā et spon-
dilem et decimā exiit: cuius vna pars cuti adiutorij trāsmittit dat ei sensum: re-
liqua vero pars diuidit: cuius quedā pars anterior progressa per musculos
qui sunt inter costas: et p musculos qui veltūtur sup pectus dispersit. Et alia
eius pars p dorſi et spatulā musculos diuidit. Attende tertio qd postqz
rasi ibidem scripti originis et ptiōnes duoz parū nervoz nunc dicit:
cōsequenter summarij describit ortū et progressū decē parū sequentiū dicō.
Et ad hūc qdem modū progrediuntur et diuidunt reliquoz parū nervi vsqz
ad nondecimū: par aut vigesimū est primū cuius nervi ab inferiōribz dorſi
spondilibz exeūt inter decimā nonā et vigesimā egrediuntur spondilem.
Attende quarto qd magnis spondilibz sunt anteriores aliqua parua for-
amina propria ingressui venaz et arteriaz vltra foramina per que nervi exeūt:
paruis vero spondilibz non. Juxta illud Gal. 13. de viti. par. c. 9. L. 2. ostēde
ra ea que sunt fm singulis spondiliū subtilia foramina anē per que implan-
tantur ad eos vasa qbus nutriuntur: paruis. n. nihil tale videbis existere scē:
te nā: qm virtus attractionis ex adiacentibz ossibus vasis: in paruioribz gdes
spondilibz sincera adhuc pōt permanere: in magnis vō ppe longitudine distā-
tie excolitur: propterea igit paruis gdem spondilibz predicta duo foramina:
per que intra qdem arteria et vene extra vero nervi ferebant: magnis autē no
hec solēdū etiā ea que nutrituris causis ministrarent: puenienter nā ingenta
uit. Scdm eādem aut vt puto rōnes ad vniuersa magna ossa: puta vlnā et costā
et brachiū et tibiā vasa quedā implantant subtilia: paruis vero nullo talis fuit
opus: hec Gal. Sed inflabit aliquo qd nūc magna ossa no habebūt virtutes in-
natas nū sed et influyas a principalibus. Ecce de si videret adeo latent vasa de
teretia q penetrāt ossa pte sui paruitate qd sensuali iudicio nulla ē ptiuntur.

De anatomia nervorum nuche alchatin. Capitulū. v.
Erui zc. j. In hoc ca. primo agit pū. de cō distributione
nervoz nuche spondiliū renū. Scdo de eorum
pūmione cū nervis alijs et incessu ibi. Tria aut. Tercio de vici-
tate nervoz: crurū et pedū a nervis manū in forma incessus et cō-
iunctio ibi. Nervoz aut. Quarto de vici tate nervoz crurū et pedū ab-

capitulum. iij.
Rumi zc. j. In hoc capitulo primo agit princeps de p-
mo pari nervorum nuche spondiliū pectoris.
Secundo de secundo ibi. Par vero secundū. Tercio de ceteris si-
mul ibi. Qui igit. Quarto de vici quibus arterie et vene pte-
niant ad nucham ibi. Cum istozū preterea.
In prima parte dicit primo qd primū par nervorum nuche spondiliū pe-
ctoris egreditur ex foraminibus existentibus inter primas et secundas spondiles
pectoris. Scdo dicit qd hoc par duos ramos. Tertio dicit qd maior istaz par-
tus istius paris diuiditur in duos ramos. Quarto dicit qd
nervi spargitur in oibus musculis costarū et in musculis dorſi. Quarto dicit qd
pars minor remanens procedit extensa super primas costas et obuians octa-
uo pari nervorum nuche colli immiscetur eoz simul tendunt ad manus quoz
vsqz perueniant ad spatulam et ad adiutorium.

inueniunt in modo sui processibus. Et isti quidem. Quinto de via nervorum propriis musculis qui sunt in pedibus. Et q. musculi qui a parte ossis. I. a. In prima parte dicit q. commune est nervis alacrin id est loci qui est dire- cto tenum pervenire et distribui partim ad musculos dorsi partim ad mus- culos ventris partim ad musculos qui per dorsum sunt expansi. Et attende pri- mo q. isti nervi sunt quinq. paria quorum primus exit a foraminibus comple-

musculos ventris: et ad musculos q. sunt in dorso expansi. Et tria autem superio- ra cum nervis miscentur qui a cerebro sunt descendentes et non alia. Et duo pa- ria inferiora ad partem crurium multos transmittunt ramos cum quibus rami ter- tij paris et rami nervi ex pmi albhovinis miscentur. Sed isti duo rami anche non transeunt iuncturam: sed in ipsius spar- guntur musculis: et illi eos pertranseunt incedendo ad crura. Et nervorum au- tem crurium et pedum forma a nervis ma- nuum separatur in hoc q. omnes con- iunguntur: et declinant submersi inceden- do ad occultum. Non enim est forma continuatit aduiciorij cuz spatula sicut forma continuatit coxe cuz ancha: nec eius continuatit cum origine suorum ner-

vorum sicut continuatit ipsius cuz suo- rum nervorum origine. Et tria autem qui- dem nervi ad partem cruris diversis ten- dunt itineribus. Sunt enim ex eis qui occultantur: et sunt ex eis qui manifestan- tur: et sunt ex eis qui submerguntur: et sunt ex eis qui dilatantur sub musculis cooperati. Et quia musculi qui a par- te ossis femoris oriuntur vias ad vtriusq. pedes non habuerunt a posterioribus corporis nec ab occulto coxarum: pro- pterea q. sunt ibi musculi multi et vene- factum fuit ut pars nervorum qui sunt proprii musculorum qui sunt in pedibus curreret et penetraret in dorsamine quod ad testiculos descendit donec ad muscu- los vadat femoris et descendat ad mus- culos popliteos.

Et ratio vero de his loquens primo almanforis. c. de nervis dicit. Et ad hunc modum inter spondiles renos quinq. oriuntur paria quorum nervi quidam vadunt ante et per musculos qui super ponitur ventri dividuntur. Alij autem per musculos partium qui sunt super lumbos.

b. Et ratio autem. In pa. pte dicit pmo q. tria paria superiora nervorum nuche spondilium reit. miscentur cum nervis a cerebro descendentes qui scilicet disse- minantur per membra naturalia contenta in spha. vi ante dictum est. Et cu istis nervis a cerebro descendentes non miscentur alia duo paria. Et attende rati multiplica divisione et elongatione maxima a suo principio indigerit ab his tribus partibus corroborari. Juxta illud Gal. tam pidem allegatum. deci- moforo de viti. partic. c. quinto. Et ex ipso est doli que est pmi hioacem aduicium quid nervis cerebri scy et ex duobus vel tribus spondilibus qui sunt post thoracem. Ex permissione vero hunc omnis fere omnia que sunt in tra peritoneo numerantur: fontidinem quidem et robur a pmitione que a dorsali accipiant: sensus vero certitudines super alia ab his qui a cerebro.

Secundo dicit q. duo paria inferiora istorum quinq. partium mittunt multos ex suis ramis versus crura associatos cuz ramis aliquibus tertij paris nervo- rum nuche spondilium renum: et cum ramis pmi paris nervorum nuche spon- dilium albhovinis id est trium ossium latum immediate suppositum spondi- libus renum. Tertio dicit q. isti duo rami scilicet rami tertij paris nervorum nuche spondilium renum et ramus pmi paris nervorum nuche albhovinis in suo descensu versus crura non transeunt iuncturam anche: illi vero scy rami duorum partium inferiorum nervorum nuche spondilium reni pertranseunt ancham et incedunt vsq. ad crurazimmo vsq. ad extremitates pedum. Juxta illud Gal. primo almanforis capitulo de nervis. Reliqua vero duo paria q. sub istis tribus existunt ramos magnos ex se emittunt qui ad crura descen- des vsq. ad pedes extremitates perveniunt. Et altero primo colliger. 7. c. de nervis ait. Et a partibus duobus existentibus sub istis tribus descendit rami magni ad crura donec descendat ad extremitates pedis.

c. Et nervorum re. In tertia parte dicit q. forma. i. modus incesus ner- vorum crurium et pedum est alia a forma nervorum manuum in hoc q. non omnes nervi crurium et pedum coniunguntur aduicem: et declinat ad occultum in- cedendo submersi sen profundati sicut nervi manuum. Et huius causa est vi- plex. Prima est q. modus continuatit aduiciorij cum spatula non est similis modo continuatit coxe cum ancha. Secunda est q. continuatit manus id est propinquitas in situ cum origine suorum nervorum non est sicut continua- tio crurium et pedum cum origine suorum nervorum. Et attende primo q. ner- vi transeunt ad manus coniunguntur et permiscuntur ut tutius incedant et sepe defendant sibi invicem inni. Juxta illud Gal. 16. de viti. partic. ca- pitulo. S. De eis autem qui ad manus essent dicitur quidem est antea quali- ter oriuntur et qualiter complexantur: dicitur etiam est qualiter huiusmodi migrationes nervorum natura infallacie gratia facit et propter hoc maxime eas in non firmatis nervis vel per longam viam ire debentibus cogitat. Et atten- de secundo q. nervi venientes ad manus ita occultantur sub carnis muscu- losos q. ab aliquibus medicorum non cognoscuntur. Et d. q. perveniunt ad lo- ca iunctura alia nuda carne natura intermedij ossium sepelit eos. Juxta illud Gal. 16. de viti. partic. c. ultimo. Et dicitur quidem ita evidenter singulis eorum qui ad summam solam manus feruntur nervorum: ut neq. cognoscantur a multis medicorum et per intrinsecam eorum regionem vne ad bacchus veniunt profundius: prope articulationem autem que sunt in articulatione venientes sine carne et ossibus totam existentes periclitantur sub cuti medio carne ossibus venientes sal- lacissima vi via si nullam in inuenisset ad infallaciam ingenationes tales qua- lis nunc est. Et d. q. qui ad paruos digitos venit augens intrinseci caput vi- ne in intermedia regione eius et cubiti occultant. Et autem qui ad magnos fin- medij articulationes in profundissima parte regionis que est ibi inter brachia- dam. i. scilicet minus et brachii. i. scilicet maius diligenter perducit. Et attende tertio q. omnes nervi grossi et principales accedentes versus manus veniunt per intrinsecam regionem brachij. Sed si omnes qui veniunt ad crura de- runtur per extrinsecas partes coxe. Juxta illud Gal. 16. de viti. partic. c. ultimo. Differunt autem in la- gione nervi qui sunt manus ab his qui sunt crura: qm omnes quidem nervi ve- niunt ad manus per intrinsecas partes coxe: qm omnes quidem nervi ve- niunt ad crura per extrinsecas partes coxe. Quia n. per extrinsecas partes coxe deferuntur. Et hoc necessario secutum est differentia articuli qui est fm humerum et ver-

tebus. Ita enim qui est fm humerum distat a spondilibus qui sunt fm collum: unde est nervorum explanatio. Ita enim qui est fm vertebrem coniunctus est eis qui fm lumbum simul et vocatum sacrum os.

d. Et isti re. In 4. parte dicit q. nervi crurium tendunt ad crura diver- sis viis: q. quida eorum in suo incesu occultantur: alij manifestantur: quida submerguntur: alij sub musculis cooperati expanduntur. Et 12. alium. c. de nervis i. passu simili dicit. Et nervorum descendentes ad pedes quidam descen- dunt a parte domesticar: quida a pte siluestri: ex- terior: et qda a pte occul- ta: totum officium cruris. Et attende primo q. ner- vi crurium explanati a la- teralibus partibus spon- dilij pntisq. veniant ad coxam occultantur a ma- ximo musculo: ducti in- rius inter caput coxe et os amplum. Juxta illud Gal. 16. de viti. partic. c. ultimo. Nulla igitur existeret intermedia regio- ne tali qualis fm axilla apud manus est: necessa- rium fuit nature ex latera- libus partibus a singulis spondiliis explanatos nervos ad crura deferre. Habente autem ibi maxi- mus musculus in quo oc- cultare posset eos anteq. ad crura duceret: mirandum est qualiter et hic inter caput coxe et amplius os ducti nervos occultant quides ipsos et hic ossibus: occultans autem et musculo cooperenti a retro articulationem et positionem et vilitates similem habenti ei qui est fm epomidam id est musculo lato super spatulam extenso. Et attende secundo q. hi nervi postq. pervenerint vsq. ad coxam abinde transeunt vsq. ad locum siluestrem: qui sub genu est per partes profundas coxe: dantes in suo transitu cuius musculorum qui sunt in coxa ner- vum sibi sufficientes. Juxta illud Gal. 16. de viti. partic. c. ultimo. Abinde autem inflectunt: iam per profundissimas coxe partes vsq. ad igit. i. locum siluestrem sub genu du- xit tribuens vnicuiq. musculum qui in coxa nervum fm dignitate cox- Et attende tertio q. hi nervi a loco siluestri qui sub genu est transeunt per lo- ricem seu ventrem tibiae: quidam ad exteriorum regionem tibiae: alij ad interio- rem: alij ad mediam: tribuentes nervos musculis illic locatis. Et q. feruntur p- terioreem partem tibiae occultant iuxta cavillaz et cannam maiorem trans- iunt ad partem pedis inferioris: et qui feruntur per partes exterioris tra- sient occultant inter cavillaz et cannam minores ad anteriora et superiora pe- dium. Juxta illud Gal. 16. de viti. partic. c. ultimo. Ab igit. vero per gastrocnemium. i. scilicet tibiae alios autem ad intrinsecam existentes alios quidem ad extrinsecam regionem tibiae: scilicet qui ibi sunt distantes. Et d. q. qui per intrinsecam partem gastro- cnie feruntur secus cavillaz et tibiae occultant ad inferiores partes pedis duxit. Eos vero qui per extrinsecam fecus cavillaz et peroniam apud antero- ra simul et ea que sursum pedis. Et attende quarto q. nullus nervus ex trans- seuntibus ad tibiae et pedem est supra genuem: supra partes anteriores can- ne maiore directe: sicut nec in bacchio supra: periculis subiacent in defen- si. Juxta illud Gal. 16. de viti. partic. c. ultimo. Nullum igit. nervum fm cubitum propterea q. nudus est carnis est invenire existentem: neq. fm genu et anteriores partes tibiae: sed vias in profundo inter premiosum ossium et cartilaginum et colligatio- num vel carnum.

e. Et quia re. In quinta parte dicit q. pars nervorum descendit ad musculos femoris et ad musculos poplitei transit per foramen ossis femo- ris quod descendit ad testiculos: q. musculi nascentes ab ossis femoris et ner- vi qui ad eos et ad musculos poplitei veniunt non habuerunt viam idoneam a posterioribus corporis ad vtriusq. pedes: nec ab occulto coxarum ppter mul- titudinem et magnitudinem musculorum venarum: arteriarum ibidem ex- stentium. Et attende primo q. q. musculi explanati ab ossis pubis ad interio- ra tendunt indigent nervis aduicentibus eis per pte intrinsecas. Nimis. i. torquerentur si venient ab exterioribus partibus. Juxta illud Gal. 16. de vilita- te partic. capitulo. 9. Quoniam enim qui ex ossibus pubis explanantur mu- sculi indigebant nervis necessarium fuit duci aliquem per intrinsecas ptes. Et attende secundo q. licet omnes nervi tam pedum q. tibiae incederent tutius per partes interiores q. exteriores et melius custoditionem tamé possit ita fieri: tum q. nervi illic parte sui osio plus declinant ad posteriora: tum regio interior est nimis arcta: q. quia est preoccupata venis arterijs et muscu- lis nequeuntibus alibi transferri. Juxta illud Gal. 16. de viti. partic. c. ultimo. Im- possibile erat sicut partem ante dictam est propter regionem nervorum extra- reptem et adhuc magis propter angustationem: hanc autem regionem alie particule comprehenderunt alibi transposui nequeunt. Et tenim arteriam et venas que a magnis vasis que desuper fm lumbis distendantur impossibile est per aliam viam ire. Et quoniam qui in articulatione occultantur id est caput ossis coxe implantantur musculis qui sicut articulationes et adhuc cu bis qui ossa p- uenit ex peritoneo id est spha. totus simul cum contentis in ipso vasis necel- sariissimas habent lationem per hanc regionem. Et attende tertio q. q. non ois nervi crurium et pedum potuerit transire p partes coxe multu distat a nervis q. explanati talibus indigent nervis: natura transmittit eis de nervis quantus opus est et sicut ossis pubis: q. alius anterior coxe multu distat a nervis q. p- tero ferunt ordinavit natura q. quia nervi p- vilitate quide erat vni- pte pte pvenient. Juxta illud Gal. 16. de viti. partic. c. ultimo. Im igit. indigebat autem necessario p- dicti musculi quantum ad illis solio est sufficientes ad capita eorum accedenti ipsa pertranseuntibus magnu regionem pubis. Et ostendit aut cum his vas non par- vum horum ipsorum gratia et regionis per quas transeunt vsq. ad genu vilita- tum multum a latione nervorum que est a parte posteriori ab hoc nervo et vili- uerfa curio que ibi est recipit explanatio.

De anatomia

alissima natura adeo ostingit officia venalis arterie que pinguunt officio arterie vocalis qd per ea libere transeunt aer vapores & fumis sed non sanguis nec alius humor nisi per violentia aliqua superflue aperiant. Juxta illud Gal. 6. de vi. pti. ca. 16. Aliter vero arterie sole pure sanguine exire per medias le nes coplate sunt cordi. Ommino aut & hanc officia a natura que nihil irrationabiliter opatur in tantu perueniunt comoderationis ut vapor quidem &

Sanguini vero & ita grossis substantiis sint non gressibilia. Et si aliquando eam que finem perdidit comoderatione anastomata. i. subinuenit adaperit. na sua foramina trahit trahebant arterie & lenib' sanguis: & tussim confusi fa cit & superductionem sanguinis: hec Gal. Sed que set alios ex quo officia arterie venalis sunt una sanguis: & transit in eam sanguis ipsius. Dic qd per via refudationis a pos eius.

Ad secundam dicit qd licet sanguis per venas arteria leni a dextro cordis ventriculo ad pulmonem transeat abduci: non tamen sufficit ad pulmonem nutritiones: ga vena arterialis nequit multum refudare sanguis ppter duplicatas & spissitudinem suam tunicas: & ga pulmo plurimo eget nutrimento: tum qd est in continuo motu: tum qd recipit continue a corde multum calorem: tum qd rarus est & resolubilis.

Et tertio quidem dicit qd. Et in prima particula dicit primo qd origo huius partis arterie partialis est & subitioribus partibus cordis ut scilicet ab ipsa subtili essente verberis refudat sanguis: & a parte ad que veniunt cordi venie non pulsant.

Sed instabit aliquis: qd ad dextra cordis auricula venit vena non pulsans magna cordi ferens sanguinem & ab hoc loco non est arteria venalis sed ab opposito. Dicit qd princeps locutur hic de venis non pulsantibus appropriatis ad cordis nutritionem non de vena magna que dextro cordis ventriculo im plantata non defert sanguinem ad cordis nutritiones sed pulmo. Juxta illud Gal. 6. de vi. pti. ca. 16. Dicit aut vniuersus qd est tali indiget nutrimento rationabiliter coque: pulmo aut vaporoso sanguine indiget. Et hec est causa non nutritur cor: ex seipso: ante qd im plantet in dextro ventriculo concutit venas eius tam magna qualis maxime nutrit sufficit cor: & gregata inuoluit circa caput eius extrorsum & ad oes particulas diffinuat: hec Gal. Sed dicit princeps qd hec arteria venalis huius vnicu tunicas differt in hoc ab oibus alijs arterijs & ppter hoc vocatur arteria venalis. Arteria qd: ga ventriculo sinistro cordis orta defert sanguinem arteriale & spissius vitales affi due pulsans. Tenuis autem: ex vnicu tunica constat sicut vena non pulsans.

Et vna aut & c. In tertia particula dicit qd tres sunt cause ppter quas arteria venalis ex vnicu tunica facta fuit. Prima est vt ipsa sit mollior: & lenior: & magis obediens dilatationi & contractioni. Secunda est vt sit aptior: ad hoc qd ab ea refudat sanguis subtilis & vaporosus qui maxime conuenit substantie pul monis: & iam in corde fuit propinquus complementi digestionis. Et non est ne cessaria huius sanguini supfluitas digestionis: i. completa & perfecta digestio in corde: sicut sanguini currit per arteria ad omnes locos in quo recipitur. Pul mo est ppter cor & ad ipsum abunde vadit virtus caloris facili ter digerens. Tertia causa est: pulmo in quo pulsant arteria venalis est rarus spogiosus mol lis & sic non timetur cu hec arteria pulsauerit & percuisset in eo qd ledatur ex vericne eius. Et ideo in corpore istius arterie non fuit necessaria tanta grossi tudine: spissitudo tunicarum: quanta fuit necessaria arterijs alijs mibus duris vici nan: ibis. Et attende qd inter has causas principales est secunda. Egerant re fidatio sanguinis in pulmone: & spissitudo facit omnia pauca & vaporosus sangui nem adiacentibus particulis attrahere concedunt: pulmone vero multus ta lem permittunt per raritatem & subtilitatem non potentes continere. Neque enim sanguine puro & subtili & vaporoso nutritur.

Tena aut & c. In quarta particula respondet huic tacite obiectioni. Dicitur est in tertia ca qd arteria venalis non habuit nisi vna tunicam qd mibus in quo pulsant est rari. Pulmo: ergo vena arterialis que defert sanguinem a dex tro ventriculo cordis ad pulmonem non debuit habere nisi vnam tunicam: qd recipitur in membro molli & non pulsante: cuius ppter rationem apparet. Ut est ppter principia est qd non est simile: qd huius vena arterialis sit pulmone pro: pter rationem tamen huius vicinatur nisi postrema pars eius a parte dorsi. S; ar teria venalis dividitur in anteriorem partem pulmonis & submergitur in pulmo ne diuisa in multos ramos. Et ergo magis suffulta & in strato molli iacens qd sit vena arterialis. Et attende qd alia ratio fortis: hac est quare vena arterialis est duplici tunica constat. i. vt ab ea non refudat in pulmone nisi sanguis sub tilis & vaporosus aptus eius nutritioni. Juxta illud Gal. sexto de vilitate pti: cularum cap. 8. de vena arterialis loquens. In pulmone vero grossa & spissa facta non nisi subtilissimum concedit ingredi.

Sed cum inter & c. In quinta dicit qd huius comparauerit necessitate

firmatudo & spissitudo arterie venalis ne facile rumpatur ad necessitate lenitatis & tenuitatis eius vt facilius dilatetur & contrahatur & refudat ab ea sanguis inuenit qd lenitas est ei magis necessaria qd spissitudo & firmatudo: qd satis obuiat rupturæ molle stratum in quo iacet: & valde necessaria est embe: rane ab ea refudatio sanguinis subtilis & vaporosus pro nutritione pulmonis.

Et alia autem arteria & c. In hac parte tertia que est de arteria adorti pri mo agit de nomine ipsius & de ramulis duob' quos mittit in exitu eius a corde. Secundo de duobus prin cipalibus & maioribus ip: sine ramis ibi. Qd autem. Tercio dat causam quare ramus eius descendens est maior ascendente ibi. Et que est.

In prima particula dicit qd huius arteria que est maior: arteria venalis & maxime omnium que vocatur ab Aristotele oitibi sine aborta emittit in pms cum exit a corde duos ramos. Secundo dicit qd maior est ista ramis reuoluit in circuitu cordis & coher: titur in partibus ipsius. i. subditis in ramulis spu: gatur per partes cordis. Tercio dicit qd minor est ista ramis spargitur in dextro ventriculo cordis. Attende de primo qd de hac arteria determinat Aristoteles ter tio de na animalium cap. 3. & 3. de pibus animalium ca. 4. multis differenter a Gal. & alij medicis. Sit enim ca pitulo quarto. 3. de parti: bus animalium. Et quan: tior anterior nobilis est posterior: tanto est vena magna nobilior: adorti qd vena magna posita est in anteriori: adorti qd in posteriori. Et vena magna manifestatur in omnibus ba: bentibus sanguinem: alia autem in quibusdam debi

liter & in quibusdam non omnino. Et cap. 2. tertij animalium ait. Tena enim maior procedit a ventriculo maior ex parte superioris dextra & transit per me dium spondilium collis: erit quasi vena: quoniam ille ventriculus est p par tium venter in ipso semper est sanguis. Orti autem erit a ventriculo medio & non participat corde sicut vena quam narramus. Eius interior: id est tuni ca interior: est strictus multus: creatio eius est ex tela & cono. i. exteriori tuni ca que est velut tela & interiori que est velut corium. Hec Aristoteles: que per grina sunt & non parum elongata a doctrina medicorum. Et attende secun do qd Galienus hanc describens arteriam maximam & diuiores eius fuisse videtur de ramis pms qui diuisi ab ea per cor disperguntur. Sit enim deci mo sexto de vilitate particularum capitulo decimo. Sit itaq: quoddam ma: ximum vas sicut antea diti prodens a sinistro ventriculo cordis velut spes ad totum corpus distributum. Illoc igitur maximum vas mox postq explanatur a corde ad duas diuiditur partes. Et harum vna quides verus dorsi: flecitur vniuersis in scilicet partibus mittit debens arterias. Altera vero versus caput fertur prebere debens & hec omnibus que supra cor sunt distri buones vasorum. Ceterum de ramulis huius arterie qui cor circueit aliquid tangit sexto de vilitate particularum capitulo decimo sexto dicens. Arter: ria igitur & vena totum in circuitu comprehendunt cordis corpus. Et atten de tertio qd arterie alique cor ingrediuntur vt venio associate cordi nutrimen tum prebeant completum ex sanguine arterijs qui est velut forma: venalis est vt materia. Galienus autem ultra hanc vilitatem attribuit his arterijs: refrigerijs vena non pulsans differt in corde: & id facit aere quem defert ad costodiam eucrasie innate caliditate intrinseca partibus cordis. Nam sexto de vilitate particularum capitulo decimo sexto postq descripsit venam non pulsantem que subintrat cor: grana nutritionis ipsius ait. Illic autem scilicet dicit vena: rationabiliter arteria confertur & composita magna rursus hec ar teria tam magnam germen facta quale debebat maxime prediam refrigerari re venam & extrinseca partibus cordis eucrasiam innate caliditate custodi re: non enim erat sufficiens vas: quod ex pulmone ad id im plantatur totu cor pms eius refrigerare grossum & densum exiens sufficiens.

Quod autem & c. In hac particula dicit qd grossus truncus remaneat ex arteria adorti post separationem ramorum in corde diuisor: ab ea cu separa tur: i. partitur diuiditur in duas partes. Una pars est maior: & habilis vt descē dat ad membra inferiora. Altera minor apta vt ascendat.

Et que est & c. In tertia dicit qd pars arterie adorti apta descendere ma ior est ascendente: qd membris distribuitur numero pluribus & quantitate ma ioribus: videlicet membris sub corde positis. Idem autem principij scriptis Galienus 16. de vi. parti. c. 10. siclo. Facta est autem huius arterie diuisio diuisio: qd plures existunt particule alijque que sunt inferre a corde qd frutres: & tanto est maior portio arterie que fertur deorsum & que ascendit ad frigen: id est furculam: quanto & multitudine inferiorum particularum excedit superiores.

Super oitibi autem & c. In hac parte quarta primo agit princeps de numero & situ panniculorum cooperientium oitib' arterie adorti. Secun do dat causam quare non fuerint pauciores tribus: ibi. Si enim vnus. Tercio quare non fuerint plures: ibi. Quod si essent.

In prima particula dicit qd tres panniculi duri sunt supra essentia. i. origine & officium arterie adorti procedentes ab interioribus ad exteriora.

Si enim

non associatur venis non pulsantibus. Primo quod (ut ait princeps) sunt due arterie peruenientes ab epate ad sume vel forā in corpibus non natoz. Et in tellege hic p sume vmbilicū vt prius dictū est: h auctor a nominū sume appellat tenissimū cōticē ab ozo: et argūis et pubē. Sura vō est musculus nūle posterior. qd ex ea appet carnosus: vt ait Januēns in synony. qus. Sz nō nati: sunt embriones adhuc epites in vtero materno. Et tēde q qūtor expitūti bus magnis vas circa vmbilicū embionis ei deferētibz a matrice sanguinez acē et spūm. s. duabus venis et duabus arterijs vene sursum tendit ad sumā epatis. Arterie vō deorū sup latera vesice setus ad arteriā magnā sup dorso sitā. Juxta illud Gal. 1.5. de v. pti. ca. 5. Sz qūtor va: sōtū que sunt circa vracūz al vmbilicū ex supioribus qdē prius vene sunt: sursum. n. eas mox ferri melius erat versus epatē: inferiorū aut arterietenēz inferius et hās ferri in lateribus vesice vehentes melius erat. Et credo indubitatē q ille sunt arterie qā pū. hic intēdit h non pcedant ab epate ad sumē: q in hoc passū littera sit incorrecta. Et similiter. 13. alius Ali. ca. de corde vbi sic scribit iste passus. Et ita quedam arterie etiaz sunt que non cōcomitant non pulsantes sicut que pcedunt ab epate vsqz ad pectē anterinū in pueris. Et de clarā incorrectura pūmo ex hoc q arterie nō replantant ab epate. Secūdo si alique arterie puenirent in embriōnibus ab epate ad sumē: essent inutilles neqz a sume ad epatē: neqz ab epate ad sumē deferant sanguine arteria et spūa vitales: qd est officiū arteriarū: s. venalis fo: lum: qūti p venā fert nō pulsantē. Tercio nū pū. hic intelligeret duas arterias ptenas a sume ad doctum etz diminutas et negligēs in sermone de arterijs. pūo in h q ante nō egit de explātatione arteriaz: tāscentūz ab epate ad sumē. Sz dō in hoc q hic pmitteret arterias ptenas a sume ad doctum in embriōnibus: qū sunt de vtero arteriaz nō associataz venis. Sz dō ē ramus pulsant nō pulsantī similis. i. arteria venalis q pcedēs a sinistro vētriculo cor dīs rēdit ad pulmonēs nō associata vena nō pulsantī. Tercio est vena pulsantī. i. magna arteria descendēz q incedit ab arteria adotti vnde explantat vsqz ad qūta spōdiliū pectoris: nō associata vena nō pulsantī. Quarto ē arteria ascendēz ad leebēti. i. arteria maior: inter ascendētes q recta via trāsīt ab arteria adotti vnde ois sine vena comite vsqz ad mediū fūculaz: qd dī arabice lūba z leebati z leebēti grece dī sfages. Quinto ē arteria declinās ad ascēllas. i. arteria minor: inter ascendētes q sine vena comite trāsīt ab arteria adotti vnde explantat vsqz ad ascēllā. Sexto sunt arterie subēcti. cū spūm in rethi z in sinu. i. arterie apoplectice cū dispse per rethē mirabile pstitūt ipm. Et tēde de q arterie subēctice sine lūbargine in medio fūculaz explantate ab arteria maiorē ascendēte p collā ascēdūt associatē venis nō pulsantibus. f. duabz quidē occultis vt prius dictū est ca. 3. sum. pūm. Sz pūlqz veniat ad caput sepiant ab eis: tū cerebriō minutū diuise nō associatē venis rethē mirabile pstitunt: z abinde recollecte in duas arterias pūas. i. pūa matrē intrant nō associatē venis nō pulsantibus. Septimo est illa q puenit ad diafragma. i. arteria magna descendēz a qūto spōdiliū pectoris vsqz ad diafragma nulli venarū nō pulsantī pūcta in vīas p diafragma trāsēno duas relingit illic arterias: est pulsantī ascēdēs z pūas diafragma duas relingit in eo venas. Octo est illa q penetrat ad epatē cū suis ramis. i. arteria decisa ab arteria maiorē descendēte postqz trāsīt diafragma q diuisa in multos ramos spargit p epatē z aliq ex suis ramis trāsēunt ad cūm felles: vel intelligē h qd dicit q suis ramis de ramis nō arterie h epatis. f. d pūas felles z splenis q a sumā epatis explantant vbi i plantat arteria epatis. Et tēde q arteria i plantat epati fm ipm pūatit a qua epit vena portanaria z radices eius in ea spargunt: qz igit vena portanaria z radices eius nō sunt pūe venē: q nō pūent sanguinez h chilī: vērū simile vī q arteria q ad epatē cū suis penetrat ramis nō associat nō pulsantibus venis: sicut hic affirmat pū. Gal. 1.6. de v. pti. ca. 1.3. dicit. Sz pūatit. n. 4. de iunamē. mē. ca. 8. q ramus arterie veniēz ad epatē sumit pūcipiū ab arteria pūcipiū pūcipiū in eis z in mēstacis. Et sunt qā Gal. hēc. Et qz necessarū est vt anhelitus sit cōis pōnebat pūcipiū rami pūenitēz ad epatē ex venis pulsantibus a vena ista pulsantī diuīsā cū illa venas. i. mēstacis. Et paulo ante dicit. Et filī vena pulsantī diuīsā cū illa venas. i. porta in oibz cānibus: venit cū ea ad loca ad q venit illa vena. Sz ad pūcipiū pūcipiū Gal. dicit pōt q arterie epatis sunt associatē venis p iuxta pōitionē: h non hic q fugant a venis illis qd in eis est: q nō dū est depūratū. Mono ē arteria pūenitēz ad fōm z epatē z splenē z intestina. Et h vī volūit pū. q arterie veniunt ad epatē. f. 13. dicta q subintrat fīmā eius: z hēc q hic tāgīt explātāt ab arteria cōi fō epati splenē z intestinis. Decimo sunt arterie q descendūt a pūculo vētris notatō mirach. Et est pūculū cōpōitū ex cute tegēte ventrē extērius z pūculo carnosoz pūculo cōpōiente ab extra musculos vtrius: ex musculus vētris: vt ait pū. tēriū. 13. c. 1. Undecio sunt venē q sūt i offe ex albiōis solūmō. i. arterie q penetrāt in vīā spōdiliū mēdosaz ossis sacri solūmō vel arterie q incedunt sup illud os nō pūnt venas cōmtes. Et p h aduerbiū solūmō intelligo q iste arterie solū carent affasē venarū vūz sunt in directo dicto offe ex albiōis. Sz dūm ipm pūatit vīas venis associant. Et tēde hic vīrū in humano corpore sit inuenire arterias nō associatas venis nō pulsantibus. Argūit q nō auctor. Gal. 1.6. de v. pti. ca. 13. dicit. Inueniō aut venas qdē abfōz arterijs: arteria vō nullas sine pūgze eius vena. Sz dō arterie sunt hēc dūre terrestrēs: egēt ergo p sui nutritiōne sanguine venali grosso non arteriali subtili: q nutritio sit a simili. Necesse est qz qz pūme nutritiōe vt venas habeāt sibi pūas dantes eis nutritiōne. Tercio vīdēz sunt arterie in corpore iuuamētis indigētēs eis pūere solite sunt venis. pūo qdē in interiozibus indigēt venis vt sup eas requirunt. Sz dō in extēriōzibus vt qū clipeus eas defendūt. Tercio intus z extra vt sanguine subtili spūificat

cut due que ab epate ad sumē in corporibus natorum perueniunt. Et ramus pulsantis non pulsanti similis. Et pulsantis que ad spondiles penetrat quā tam. Et ascendens ad leebēti. Et declinans ad ascēllam. Et due subēcti cum sparguntur in reti z in secūdinā. Et illa que peruenit ad diafragma. Et illa que ad epatē cum suis penetrat ramis. Et illa que ad stomachum z epatē z ad splenem z intestina venit. Et ille que de mirach ventris descendunt. Et vena que sunt in offe albaūis solūmōdo. Et qūz arteria vena associatur non pulsanti super

biles per poros occultos eis prime ministrēt. Oppositū huius affirmat h pū. Et tēde q arteriarū triplex est officiū: vñ est esse vīa seu dilatōzū sanguinis arterialis z spūm vitāliū. Secūdo est ex sanguine venali facto a suis venis conficere arteriales vt ipm spūificare virtute calozis cordis per arterias fluentis. Et tūm est dāe cū mēbris partem sui nutritiōis vt arteriale sanguinem qui se hz ad venales quodāmodo sicut forma ad mām. Juxta hoc primo dicit q arterie fm q sunt vīe non multum indigent comitibus venis: ideo multe ex eis reperitur specialiter in interioribus non associatē venis. Et si bene attendas ad arterias hic nominatas a pūcipe velut nō associatas venis non pulsantibus: inuenies q hāri plurime sunt sicut vīe nōdīs appropriatē: talitū mēbris. Secūdo dicit q arterie fm q cōficiunt ex sanguine venali sanguinem arteriales quē post spūificatiōem egēt cōmitibus venis vt ab eis ligant sanguine. Tercio dicit q arterie fm q dant mēbris partes sui nutritiōis venis egēt comitibus vt sanguis arterialis applicatus mēbris qui est velut forma materiā habet sibi idoneam effusam a vena. Et pūm obiectum dicit q Gal. afferens nullam arteriam in mētri sine coniūge eius vena: non loquitur de coniūgo corporali seu associatione tactuali z copulatione per pūcipiū sicut pūcipiū sed de coniūgo in similitudine z proportionalitate inuamētis z explātationis z implantationis earum. Juxta illud Gal. 1.6. dicit. Audire autē opz hic coniūgem arteriam non eam que tangit vel per mēbranam copulatū ē: inest enim z hoc plurimū: sed etiaz que grata ciuēdm vilitatis facta est. Scies autē cuius dentis quod dico fm ipm sermonis explātationē. Sicut enim que a sinistro ventriculo cordis prodit arteria flipes quidē est arteria: que sunt fm totum animal: omnes enim arterie sicut monstrantur est ab illa nate sunt: eodem modo a concaua vena que fm totum animal venenatē sunt velut ramī quidam a stipite. Et vō que sunt fm radices arteriarum que ad pulmonē diuīduntur a corde proportionales rursus sunt vne que fm ventrem z splenē z mesenterium. Etiam autē que sunt fm cor ille que sunt fm epatē. Et si militet in alijs deductū ibidem Gal. Et tēde dicit qd qz semper in arterijs est aliquid grossum quod sufficit earum nutritiōis quia pauca fit ab eis relatio propter dūritiem ipsarū. Et tēde dicit q non est necessariū vbiqz corporis arterias includere venas: aut ab eis defendi: quia possunt alijs includere z ab alijs defendi: nec est necessarium vbiqz sanguinem venalem arterijs dari in quātum sunt vīe.

Et tēde q arteria vena z c. J. In hac parte quinta pūmo agit princeps de habitudine arteriarū ad venas in situ cum seisc associant. Secundo de causis associatiōis arteriarū ad venas sibi Arterie autem. J. In pū pū dicit pūmo q arteria associata vena nō pulsantī in pūbus interioribus supra doctis pūendū supra venā qū egātā ca. Et hō est vt ignobilis. f. vena nō pulsantī dērat nobilior. Arteriaz: z sit ei velut lectus mollis. Et tēde q Gal. 1.6. de v. pti. ca. 10. assignat aliā cāz. qz vena magna p doctis de scēdēz est arteria grossior: z pūenitēz est vt subtilis: f. arā sup magis grossus. Ali. n. ibi. Et tū dicit. n. oportebat alterutram. Nam venas qz arteria quā habebat a pūcipiū pōitionem alio nullo cogente permittit z vbi in grossiōi subtilius vas. Secundo dicit hic princeps q in mēbris extēriōzibus manifestū ē: vt in brachijs rēbz manibus z pedibus arteria submergitur suē latitat sub vena non pulsantī vt sit magis coapta z tecta sine ventura: z vena non pulsantī sit ei sicut clipeus. Similes sententiē mēnuit Gal. capiti allegato dicens. Sed postqz pūatit venas doctis debebat ad crura diuidi: melius fuit illis sicut z fm totūz alq qd ad extēriora supple superiorem arterijs venas: permittit pōitionēz earū.

Arterie autē z c. J. In scda dicit q duabus de causis z nō pluribus arterie fierunt associatē venis. Prima est vt vne ligent pūcipiū cōpōientibus arterias: z gescant vne. i. qere custodiant in illis mēbris. i. mēbris seu pūcipiū inter que vadūt. Secunda est vt arteria venam imbibat z econuerso. Et tēde q Gal. cōmētiōis cāz associatiōis arteriaz: cū venis dicit pūmas esse vt pūcipiū tenentes venas non pulsantes sicut cooperiāt arterias. Et ei. 4. de v. pti. ca. 15. Ubique est vbi nihil aliud phibet maius cum diuidit venas arterias nā: sicut qd vt mēbrana gbus tegit simul z ligat venas adiacentia habeat ea sicut arterijs vīas: sicut z vt conspīratō z pōitionē: sit vīas. Sed qd aliqz qd dant arterie venis aut quo imbibūt eas: z econuerso. Sic q arterie dant venis aerē cū spū vitāli quibus ciētānt. z viuificānt. Juxta illud Gal. 6. de iuuamēt. mem. c. 1. Quare perueniet ad venas nō pulsantes a pulsantibus vīlitas pulsus: qui est in loco anhelitus: vne vō dant arterijs sanguinem subtilē spūificabilē. Ultimo dicit pū. q cōpletus ē hic sermo de arterijs que possunt breuiter z sumariē recolligi mō qui requiritur.

Summa arteriarum.

1. In sinistro cordis vētriculo due immediate procedūt arterie. i. arteria venalis que ad pulmonem vadit z in ipso spargitur z arteria adotti.
2. Arteria adotti cum ex corde exit duos flatus emittit ramos quoz maior reuoluitur in partibus que sunt in circuitu cordis: z minor spargitur in dextro ventriculo cordis.
3. Arteria adotti post dictos duos ramos: emissiōnem diuidit in partem ascendentem que minor est: z partes descendentes que est maior.
4. Pars orbī ascendens diuiditur in duas partes: quarum maior ad mediū fūculē tendit: deinde transuersat ad partē dextrā donec puenit ad carnes laxas mox silem que ibi est. Minor vero vadit ad partes pūelles.
5. Maior autem diuiditur in tres partes quarum due sunt arterie subēctice que ascendunt cum venis guidēs profundū. Et tertia pars spargitur in thorace: z in pūmo cōstis: in sex spondilibus collī superiōribus: z in partibus

Primo minoribus. Secundo exequitur de sex alijs maioribus ibi. Una aut.]
Quia pars est pars rectus in quo dicit primo qd extremas parte que segit
partes eius cu erit ab eate. i. que terminat extra epar tunc ipsius con
canum diuidit in octo ptes. f. in octo mēfaraicas. Ex quo sunt due ptes: sex
magne. Secundo dicit qd vna ex duabus minoribus mēfaraicis pūtiatur cū pe
interfina duodenit: qd est primū interfina: vt trahat a b eo chylū. Et anteqūe
seraica ad duodenit pte,

in octo diuiditur partes: quaz due sunt
parue et sex sunt maiores. Et vna quidē
ex duabus minoribus cum parte intelli
ni continuatur quod duodenum vocat
ad hoc vt ab eo nutrimentum attrahat.
Et ab eo etiam iam diuisi fuerunt rami
qui separati fuerūt in corpore qd voca
tur entaras. Et pars secunda in inferior
ribus diuiditur stomachi et apud porta
narium quod est os stomachi inferius:
ideo vt nutrimentum trahat. C. Una au
tem sex remanentium ad partem stoma
chi latas tendit ad ipsius superficiez ma
nifesta nutriendus. Ecce cū nāqz sto
machi primum nutrimentum quod est
in ipso tangit et ex eo per tactum nutrit.
C. Et pars secunda ad partes peruenit
splenis ad splenem nutriendū a qua an

qui nutritur copiose et velociter veloces fecesses sunt: vbi ait. Quidam sto
machum primo accipere cibum: vnde quid sibi simile retinet a sui nutrimentum.
Cum autē sufficienter nutritur residuum ab eodem emittitur. Item suse
pto cibo tempore fortis famia et ipso modicum in stomacho alterato cessat fa
mes et ideo esse videtur qd stomachus est subtilioribus cibi partibus in ma
nitionem eius remouet que fuerat causa famia. Item chylus est subtilior sto
macho qd sanguis: sed nu
trio sit a simili. C. Secū
da opinio dicit absolute sto
machum nutrire sanguine
nutritione vera. Allegans
primo qd sanguis est ppa
materia partium omnium
humani corporis: et ex eo
dem sumis et nutritur.
Secundo natura nihil su
stra operans implantauit
stomacho per totas venas
rami in interiori qm in exte
riori ipsius tunica: que sūt
vasa sanguinis et gratia de
lationis eius ad membra
creta pro sui nutritione.
Tertio in vtero matris sto
machus nutritur et non ni
si sanguine. Quarto: sto
machus exquisitē euacua
tus vomitu pharmaco vel
semito nutritur: quia quā
da vitium tandū nutriti
mur: non chilo: quia ca
ret eo: ergo sanguine. Et
ad satisfaciendum auctori

tibus Galie. et rationibus allegatio pro prima opinione dicit: qd stomachus
nutritur quidam nutritione impropria et similitudinaria que est refocillatio et
voluptatio et delectatio quedam illata stomacho a cibo: vnde prohibetur in
nitio eius augeri et aliquo succo extracto ex cibo: roas stomachus sed ille suc
cus ad id non attingit vt conuertatur in substantiam stomachi loco partis re
solute et fiat pars eius: et ideo non nutrit nutritione vera. Et id voluit vltus est Ga
lienus tertio complexionum capi. 2. vbi loquens de vino ait. Et propter hoc
fit eius nutrimentum et ipsius penetratio velocissime: veritatem oportet vt
hoc remaneat donec digeratur in instrumentis scilicet stomacho et eate et ve
nis. Non enim possibile est vt nutriat corpus nisi ante precesserit eius digestio
in membris his. Quod autem est pter hoc quod recipit permutaciones in
bis instrumentis non est possibile vt nutrimentum sit corpus animalis: et fito
ta die et tota nocte per se nec tangendo corpus exterioris. Et solum corpus nu
triri non potest cum exterioris ponitur panis aut tritum cum multa aqua co
cum aut fela. C. Tertia opinio est principis hie dicentis qd occultum stom
chi scilicet tunica eius interio: nutritur chilo et superficies eius manifeste scilicet
tunica exterior: nutritur sanguine. Et tertio. 13. cap. primo narrat tres mo
dos nutritionis quibus ipse alitur dicens. Et fias qd stomachus nutritur tri
bus modis. Unus eorum est eius quo fouetur cibo adhuc in eo effluente. Et
secundus est eius qd ad ipsum venit ex nutrimento in venis predictis in ana
mis vebementibus ab eate et ex sanguine rubeo puro et ruri ipsam. C. S3. que
res in quo differit iste modus tertius a modo secundo cum vtrobique stomachi
nutritio sit ex sanguine. Dicit qd nutritio secundū modi fit ex sanguine non ru
ro digesto in venis capillaribus pote nondum subingresso veniam concitari:
et fit regulariter et ordinarie. Sed digestio tertij modi fit ex sanguine iam depu
rato et ingresso venas: et tempore necessitate et magne famia. Quorum vna vtro
vacillasse videtur in hac materia secundo colligit cap. 9. de iunamentis sto
machi vbi primo quidem persuadet stomachum nutriti chilo quasi fit prime
opinionis dicens. Quod si non digerimus qd stomachus nutritur ex chilo qua
re desideraret cibum: et aggregaretur super ipsum et cessaret famia: cum co
me dimus. Et si contingat qd vnum membrum feriat alteri seipsum obuiorū
tradit ergo recipit nutrimentum et vilitatem ex eo. Secundo cōcludit qd sto
machus nutritur chilo ex re modica que plus assimilatur qualitati qz quan
titati: quasi velit dicere cum secunda opinione qd stomachus vera nutritione
nutritur sanguine et nutritione refocillatoria chilo. Aut enim ibi. Ergo dice
mus qd stomachus nutritur ab eo scilicet chilo ex modica re que plus assimi
latur qualitati qz quantitati. Et testificatur hoc qd subito quiescit famia cum
comedimus sicut subito quiescit sitis cum bibimus. Tertio declinat quod
modo ad opinionem principis dicens. Et adhuc non est impossibile vt fit in
eo aliqua pars subtilis que nutritur chilo per aliquam humiditatem quāuis
non sit sanguinea: quia in videri multa animalia que nutriuntur et si non ha
bent sanguinem: hec Auerroroy.

C. Et pars secunda cē.] C. In secunda parte dicit primo princeps qd pars se
cunda. i. mēfaraica secunda ex sex maioribus transit ad partem splenis vt de
ferat ei nutrimentum. Sed anteqūe perueniat ad splenem rami separantur ab
ea prebentes nutrimentum corpori dicto entaras ad nutriendum splenem. Et postqz i
ram ab ea separati sunt ipsa peruenit ad splenē. Et intestina dupli pamiculo
orto a sphac coopertam: glandulosas carnisu comitibus suffultam est reser
ctum est. Secundo dicit qd ex hac mēfaraica postqz spleni cōtinuata est reser
ctum ramus ad latus stomachi finitum qui diuisus in eo pbeet ei nutrimē
tum. Tertio dicit qd postqz pars huius mēfaraice penetrans in splenē perue
nit ad medium splenis separantur ab ea due partes quarum vna ascendit et
altera descendit. Quarto innuit qd pars ascendens prima sui diuisione diuidi
tur in tres partes. Quarum prima diuiditur in superiorem nutriendū ipsum. Ter
tiana ei nutrimentum. Secunda in splene spargitur nutrimentum. Et vnde
tia a splene egrediens peruenit ad gibbositatem stomachi et diuitur in duas
partes. Quarum vna spargitur in manifeste: scilicet in exteriori parte finitū
partis stomachi. Et hoc gratia nutritionis ipsius. Et altera submergitur seu
penetrat ad officium stomachi vt effundat illuc superfluitates cholere nigre
ponitum acetosam. i. participantem de sapore pontico et acetoso: que postqz
fecit operationem in eo descendit ad fundum stomachi et intestina cui super
fluitatibus

rami qd spargunt et vtriusqz
tur in coepe quodā qd vo
catur entaras. Et est enta
ras idē qd mēfenterius su
mefarenti. Et est cōgerio
mefaraica: et arteriarū in
ter epar et intestina dupli
ei pamiculo orto a sphac
cooperta glandulosas carni
bus imitis suffulta vt in
nitit Gal. 4. de vili. pti. ca.
24. Januensis ossit ei en
tera grece intestina signifi
cat: inde dicit diffinitio qd
descendens entera sine inte
stina. S. mēfenterius gre
ce dicit Januensis auctori.
Allesādi intestini mediū
sex leuini significat dicitū
a mēfos qd est mediū et en
terum qd est intestinū. Et
his nobis medici vntur
diuersimode. Galie. m vnt
his nobis mēfenterius et
mefarant et pti. hoc nōle
entaras pro coepe pdescripto. C. Tertio dicit hic pti. qd alia ex duabus primis
pūis mēfaraicis diuidit in inferioribus pūibus stōi et apud foramē exis in fun
do eius qd postnarium seu postnarium dicitur qūius attrahat a stō chylū. C. Sed
querit hic aliqui cur mēfos ex mēfaraicis implantat stō gfa attractionis nutri
mentū cū prima digestio fiat in stō et in eo generet chylus: ad quē trahendū ad
epar mēfaraica sunt ordinate. Dicit qd hie digestio pma fiat in stō per quā chylus
generatur: diffinitio mē chylū ad mēfaraicas pōit: fit ab intestinis: et illius gfa
primo et principatē intestina facta sunt. Iuxta illud Gal. 4. de vili. pti. ca. 21.
M aut nō gfa gratia latōis supfluitatē ad id qd extra: neqz digestio: hie vt
totū qd chylotam in est in vētre retinet ad venas: sparsa sunt intestina dicē
rely. Idem qdem eo qd in nullo aliusqz venter. I. stomachus pūitus est tan
guis organa aliusqz facit sunt. Et tertio eo qd nō emittit de ventre cibū facili
ter digeratur. Demonstratū n. est et hoc vtiqz. I. non coplari ano ventrē aut
malum: et in dicit a parte alterum qdem oportere esse organū digestiois cu
bartōum: alterum autem anadofeca. i. distributionis: hec Galienus.

C. Una aut pti. cē.] C. In hac pte que est de sex maioribus mēfaraicis primo
agitur de prima ex eis. Secundo de secunda ibi. Et pars secunda. C. Tertio de tertia
ibi. Et pars tertia. Quarto de quarta ibi. Et pars quarta. Quinto de quinta
ibi. Quinta vero. Sexto de sexta ibi. Et sexta.

C. In prima pti. dicit primo qd prima ex sex maioribus mēfaraicis remanenti
bus vadit ad ptem latam stomachi ad nutriendū: ruri sciem manifestā ipsius
scz tunica eius exteriorē. Secundo dicit qd occultū stomachi. i. tunica eius interior
tangit ptiū nutrimentū qd est in ipso stō et nutrit ex eo per tactū. C. Circa
paritē illi cadunt duo dubia. Idem est cū mēfaraice sint ad hoc ordite qd tra
hant chylum ad epar a stō et intestinis qd pōt hec mēfaraica ferre nutrimē
tum exteriori tunica stomachi. Oportet et qd haberet villos attractiōis ou
plicatos et vna attractiōis impediret aliā obuiantibus sibi iunices attractiō
nes in hac mēfaraica ptiēt sanguis quo nutrit exteriori tunica stomachi imo
chylus. Secundo est vtrū interiori tunica stōi nutriatur per tactū ipsius chylū.
C. Ad primum dicit primo qd hie plures ex mēfaraicis ordinate sunt ad trahendū
chylū a stō ad epar: non tū oēs: imo aliquē deferunt nutrimentū ab eate ad
stōm alio ad splenē: alie ad reticulū: alie deferunt a splene ad os. Occidit stomachi
melancholici: vt statim dicef. C. Dicit fo qd mēfos ptiēt per easdē mēfaraicas
deponit chylū a stō ad epar: et sanguinem ab eate ad stōm diuersis ptiibus.
Iuxta illud Gal. 4. de vili. pti. c. 23. repēbentibus hōi qui de hoc mirantur.
Admirantur autē aliqui si per venas per quas ante anadofia. i. distributio vel
redditiō ad epar facta est: per eas rursus retoueniat sanguis benignus neqz
aliquid aliud operis nature scientes: neqz quāz hie virtutē nutritione indigen
tum organū attractiōis. C. Dicit tertio qd hie multa organoz beati tpe subser
uiant p rariis motibus delationis et relationis: eedz mē mēfaraice non faciūt
hoc neqz assidue neqz regulariter: sed quāqz tpe necessitatis inantionis repāde
re et aperire trachee et lenes et cor: et cor: et natus: minimum ipis reptōibus ad
ptarias motioneoz ipsa transmutant: et mās transpōnunt. Cleue fo que ex
eate ad intestina et ventri descendentes nequaquā ira breuibz tpi bz et spa
ciōsēd in multis diebus semel quāqz ptaria mouent motū. Et hie pti solū
tione ad obiecta. Ad primum quidē per primā conclusionē. Ad scdm die
q sufficunt villi longissimi dinales mēfaraicaz trahere chylū a stō ad epar et san
guinem ab eate ad stōm: qd non ptiē proprie caput versus qd moueant sicut
villi neruosi: nā hie attractiua virtus vtiqz vtiqz: hūoz extremoz quāqz pro ca
piter: quāqz pro cauda. Ad tertiu dicit qd vna attractiō non impedit aliā: qd
sunt diuersi hie pti bz. C. Super solutiōne scdm diuiz tres sunt opinionē.
Una dicit absolute stōm nutriti chilo. Et adducit sibi testimonij Gal. ex mul
ti locis. Primo ex cap. 7. ad pti. tertij virtutū nāliū vbi ait. Alptus natus est
aut venter ptiē et congrui sibi ptiē transmutare vt attrahat cibario: quātū
huiusmodi enapozantē et paulatim et hoc tunica sua imponit et apponit. Cū
autē mēfenterius impletus fuerit: tunc velut onus aliqz reliquū depōnit ci
bum habentē quidē tam benignū et ipsum ex cōione que ad ventrē. Secundo
ex cap. vlt. quart. de regi. fam. vbi ait: qd primus venter supfluit gfa accipit
cibū vt accipiat et replet qd deest sibi: ppter ea cū cūplectitur vndiqz eum
retinet eum donec sufficienter satiatur. Secundo vero qd postqz vtrū indiget
venter vt nutritur tunc aperit quidē ptiē et expellit et impellit deorsum su
perfluitatē ciboz. Tertio ex cōnento illius cōi se pu. ap. hō. ap. hō. 13. Et oz

¶ Attendē primo qd de vena scilicet ab epate sanguines in ventres dextrum cordis specialiter infundit. Ita Salvoēne hanc a corde oīri z inde tendere ad epatē Salvo. vero Arrio affert. ¶ Attendē 2. qd in tertio dicit partis istius princeps deviat a doctrina Gal. in hoc qd dicit cor trahere nutrimentū dum constringitur z cū dilatat claudī foramen p quod sanguis intrat: z prohibere a pāniculū ne tunc sanguis redeat a corde in venas. Gal. enī sexto de vit.

siones eius res dimitte venas. Quaz
 vna ab ad pulmonē vadit apud ar
 riaz originē nascēte iuxta sinistram ⁊
 in vētriculo dextro ad pulmonē reflectit.
 Et ipsa qdē iā creata fuit ovas sicut ar
 ria hīs tunicas: ⁊ iō eas arterialē vocat
 venas. Primā autē iuamentū in hoc
 existit: vt sit illū quod ab a resufat san
 guis in vltimo subtilis pulmonis sub
 stantie similis parum: quoniam parum
 est ex quo sanguis hic a corde exiit:
 neq; in eo talis existit digestio qualis ē
 eius qui ad arterias effunditur venalē.
 Et secundum existit iuamentum vt
 in ea vt sanguis multum digeratur.
 Secunda vero ex his tribus partibus
 in circuitu cordis resoluitur: postea in

simplicem viam. Idem iue
nies scriptum a Bal: 7. de iuramentis membrorum capitulo septimo.
Et hoc autem vena 7. de iuramentis membrorum capitulo septimo.

[illegible]

mittit vel vena arterialis a corde nacta et non a vena intrate aures cordis.
 ¶ Et hñde. 2. q. de uariis hic pñm. a doctrina Gal. offendentis sexto de vit. pñ. c. 9.
 q. non est pole explari vna arteriosus. l. veni arterialem a vena pñm; nec a
 ramo eius. Et in illi. Qui arteriosus vas ex venoso non erat pole explari:
 oibus vñm; manifestus est vna n. tunica est vna et subtilis non aut vna: neq;
 subtilis ea q. arterialis sunt ei due tunice: grossa gñd sufflcter et dura et ten-
 sa que est ab intus ad inuoluc. illos vñm; trahit et ferit: mollis autē et subtilis
 et rura q. ab extra qñs est ea que. Vñm; illud trahit et pole vna et simplici tu-
 nica qualis est q. pñm; explare duplices et grossam. ¶ Et hñde. 3. q. vena ar-
 teriosa explatur pñm; Gal. a vñm; et denotat pñm; cordis. Qñ illud Gal. ibi.
 Neg. n. est ipso corde qñs grossus sit et alia pole pñm; arteriosus vas vel
 venosus: et subtilis gñd et molibis simplicia et mollia et subtilia duplici-
 ter vno rursus et grossa et dura et frictibus a. denotibus eius explantur
 pñm;. ¶ Et hñde. 4. q. in officio vene arteriole sunt tres pñm;culi magni
 et deni a fine corde non possunt illi firmari. Et hi infident cordi et: firmant in
 arterialem ad co. repellat. Qñ illud Gal. ibi. A. vero neq; membiana sup-
 densat tñm; magna et talia qualia nñ sunt in officio arteriole vene pole erat
 ad nactam. Sed em. n. aliqua in fallacem ea de vñm; et ab in qua firmetur
 ad nactam vñm; et infusa pñm;entia resistant fluxibus materię ad id q.
 retro: qñ ibi opor. aq; sonit. totus gñd pulmonem intus colligit et pñm;it com-
 pñm;ens in circuitu pñm;it et fringit venas. ¶ Et hñde. 5. q. hi tres pñm;-
 culi in cecidit ab interiori cordis ad exterius et qñ sedm; et recte eleuant sit
 eis vnus cooptozus claudens totū ossiciū vene arterialis et qñ costringit cor
 et sanguis ad co. impellit ad pulmones p. hanc venas expellit cooptozus quo-
 usq; applicent vene. Qñ illud Gal. 7. de iunam. mem. c. 6. Et q. curius
 illaz telaz est ex interiori cordis ad exterius et qñ pñm;it ossiciū totius ve-
 ne p. hoc qñ expandunt et eleuant recte sit ex omnibus co. vnus cooptozus
 magnus qñ claudit ossiciū totus vene. Et qñ aliqua volit exire ab interiori
 cordis expellitur cooptozus quousq; applicent vene: sic nō pñm;ibet exitus
 rez aliqua: a corde: sed pñm;it illaz rez ex vñm; lenis: qñ ossiciū vene in
 illa bora ampliat multū bora. Q. Quarto dicit hic pñm; q. scda vena expla-
 rata ab illa que ingredit de xas cordis aures resoluñt. l. spargit in circuitu co-
 dis vñm; in suplicialibus eius pñm;is: ossia penetrat ad interiora cordis vñm;
 nñst et nutrimentū. Et hec intrat ad co. fere qñs vena venosus hñs venit vt
 submerget apud dextra chordis aures. Et intellige p. hoc q. hec vena intrat
 cordis interiora pñm;e locis implationibus vene concaue in aures eius dextra
 sit pñm;e edoceat illa filis decimototio aialuz principis caput de epate que sic
 hñ. Et pñm; scda pñm;it vñm; circūdat cordis: p. profunda in ipso dñm; et nutrime-
 ntū pñm;e articula vñm; et a pñm;e locis duplicis in co. Debetur ergo hic
 loco de cñm; l. scribi vñm; bñdendo. Et hec gñm; est intrane co. vñm; rez et.
 ¶ Quæret hic alio ad q. hec vena spñt in corde intrat i ipsi co. vna ma-
 gna copiosus sanguines afflue effundat in dextris ventriculis cordis sufficere
 tem vt vi ad eius nutriones. Respondeo Gal. 6. de vit. pñm; c. 6. dico. Et qñ
 grossum et densus est copus cordis co. grossior indigebat. Et pñm; pñm;-
 ne q. in concaue est nutrit arteris qñs ingreditur ad coibis eius pñm;is calidia

z subtilis z vaporosus debebat inueniri. Et proinde qd vi quibusdā irrita-
tionabilis est eius rationalissimū existit: eo qd cū pulmōni preparare uia-
tamenti: sibi aut non. Sile. n. indiget subtili z vaporoso sanguine: hoc aut nō
indiget illud. n. est ipso moriūne egebat z deniqz z grossius habet z corpus
pulmonis uero a thorace motū ne granes: nec deniqz sed leuiz z ror melius
est fuit. Qm aut uiciorū qd. analgetica: hēc.

interioribus ipsius ingreditur ad ipsius
nutriendum. Et hec quidem est cum fe-
re vena ventris habens venit et submer-
gatur apud aurem dextram intrans ad
cor: sed pars tertia in hominibus pro-
pria ad partem declinat sinistram: dein-
de vadit ad quintam spondilium pecto-
ris et super eam acubitur et in octo co-
stis inferioribus largitur et in eo quod
ipsa sequitur ex musculis et alijs corpori-
bus. ¶ Ex ea vero que ex habente ven-
trem post tres penetrat partes cum par-
tem pertransit dextra ascendens spari-
gunt in supino pāniculo pectus per mediū
pñctio et in supino caule et in carne la-
quea que morus vocatur ptes propinqua
¶ Postea apud furculę propinqua

capitulo de venio miter ra
pua vene concaut ascendente non numerat velia arteriales. Sed afferit ibi
pua vena pcuta ascendente magnus podit ramulis in tres vena secna qua
rum pma intrat dextram cordis aurem secunda circuit et subintrat coe qua
ra per ipsum tertia transit ad ima pectus et ea nutriti eius ibi. Ipse vena
pua quodam magnus fepatur ab eis ramus qui vni uarnum cordis auricu
lam dextre felicit continuatur et in tres diuiditur partes. Quia vna pectus
cordis ingreditur concautem: que etiam ala maior exiit. Secunda vero
ea que exterius fuit in cordis superficie circuit: per ipsum totum paritur.
Tertia in ramis inferiobus pectus partibus coniungitur et membra que ibi
fuit nutrit. Quertio autem in hac materia felicio ramu principem fequitur
quod vna arteriale: quod raro facit. Aliis em pmo capiti cap. sexto
de vena. Denum ramificatur ab ipsa ramus vnus qui limgini in auricula
dextra et auriculis dextra concautis cordis et limgini pulmni et ba
nim aliarum. Et secunda circundatur vena arterialis. et hec est maior om
niu ipsorum. Et tertia coniungitur circa dosum cordis: et extenditur in
poza ibi exstentia.

¶ Et ex ea vero que et habent ventres etc. ¶ In hac particula secunda que est de incellā et diuisione residui vni concave ascendente postq̃ perit̃ emittit cō riq̃ ad vnae guides primo agit p̃m̃is et tunc r̃m̃is quos emittit vni se donec fit ppe furculis. Secundo de vobus r̃m̃is quos emittit vni venit post furculā ibi ¶ Postea apud furculē ¶ Tertio de diuisione vni vni dnoq̃m r̃m̃is in quos r̃m̃os de r̃m̃is quos emittit dno p̃m̃is et etis ibi ¶ Et fit vni quibz ¶ Quarto de quinq̃ r̃m̃is quos emittit vni alij secūdi ibi ¶ Secūdi autē ¶ Quinto de quattuor r̃m̃is quos emittit quattuor et bis quinq̃ ibi ¶ Et in quattuor ¶ Sexto de tribus r̃m̃is in quos diuiditur quatuor et bis quattuor vltimis ibi ¶ Et in tres diuiditur ¶

¶ In prima parula dicit q partes capillares. i. rami venarum similes capillis spargitur in superiori pte panniculi mediastini: et in superiori pte capillae cordis: et in carne glandulosa que vocat moxi: et ea vena que residua existit et vena habet ventre penetrat incedens sursum post tres ptes. i. post emicula nem trium venarum de quibus agebat in fine pte ptecedente cum hec vena in residua transsit partem cordis ascendendo. ¶ Attende primo q in passu simili huius animalium capite epate princeps nullam facit mentionem de ramis ptes in superiori parte capillae cordis. Att enim ibi. Sed quod de vena concaua ppter predictas partes in directo cordis liert residua ascendit et ramificat in diafragmate quod dicitur pte in duos: mittit quosdam ramos ad ptem carnosam que dicitur moxi. ¶ Attende secundo q vena concaua ascendit: q transit vt suspensa pte moeba que assidue mouetur videlicet diafragma cito et pulmonem: indigit sustinensculum plurimum: cum consistit vna flosa subtili tinnica. Juxta illud Galieni textu de vtilitate particularis cap. 2. J. qis mouetur semper cito: ipsium et pulmo et frenus et totus thorax non erat ibi infallat: que per medium eius spagitur viamq aliqua extrois auxilia natura ingensata existit: ppter que quans agitur semp vena concaua et quasi sit suspensa ad quod resistat: si cadat aliquando supra costam vel pectus animalis: fortiter maneat integra et sana et in nullo pto eo q habet vna subtilitatem decauit ibi infallata a multiplici firmi gromitum. ¶ Attende tertio q hec vena ascendens comune et generale auxilium in tota eius via recipit a paniculis et implantatio et circuplantatio. Juxta illud Galieni ibi. Certe tam men fm totum thoracem maxima panatur commoditate et membrorum implantatione et circuplantatione et maxime eari concaua. ¶ Attende quarto q hec vena ascendens postq transit diafragma in principio pte ascensum habet quantum lobum pulmonis ibi suppositus velut molle stratum: et in medio sui ascensu ibi mittitur a corde ligamentum que memencens cum firmam et in superiori pte versus furculam habet mollem glandulam supra quam recumbit vocatem moxi sui chinus. Juxta illud Galieni ibi. Quod est fm singulam eius partem auxilium trisariam distributum est. Secundum miedia quidem thoracis velut manum quandam prebente corde et neruosam et fortem productionem in partibus vero que deorsum quantum lobus pulmonis suppositum habentem: eius autem que sunt firsum maximum et mollissimum adnem vocatum chinum.

¶ In secunda dicit qd a vena magna ascendente post
furculum appropinquant duo separantur rami transierit incendentes ambo ad
partem furculi & in suo incessu continue plus & plus elongantur. ¶ Attende
hic qd

z subtilia z vaporofus debebat inueniri. Et poind e qđ vf qbusd; iratio
tionabile est oius rationabilissimū exsistit: eo qđ em pulmoni preparare nū
tramentū: sibi aut non. Alie nū indiget subtili z vaporoso sanguine: hoc aut nō
indiget illud. nō est ipso motu febul z denis z grossis habet eī corpus
pulmonis vero a thorace motū ne granescent denis sed leues z rariū
est fust. Qm aut vaporosior adest qđ aliū dicitur.

interioribus ipsius ingreditur ad ipsius
nutriendum. Et hec quidem est cum fe-
re vena ventris habens venit et submer-
gatur apud anrem dextram intrans ad
cor: sed pars tertia in hominibus pro-
pria ad partem declinat sinistram: dein
de vadit ad quintam spondilium pecto-
ris et super eam acubitur et in octo co-
stis inferioribus fargitur et in eo quod
ipsa sequitur ex musculis et alijs corpori-
bus. ¶ Ex ea vero que ex habente ven-
trem post tres penetrat partes cum par-
tem pertransit cordis ascendens spargit
in supino pāniculi pectus per mediū
pituitis et in supino caule et in carne la-
quea que morus vocatur ptes capillares.
¶ Postea apud furculę propinquita

capitulo de venienter ra
nibus vene concaue ascendens non numerat venas arteriales. Sed afferit ibi
quæ pæna ascendente magno pedit ramus in tres venas fecius qua
rum prima intrat dextram cordis aurem secundæ circuit & subintrat co
rui per ipsum: tertia transit ad ima pectoris & ea nutritur enis ibi. Postea ve
ro quidam magis separatur ab eis ramus qui in vniuarum cordis arcula
rum dextre scilicet continuatur & in tres diuiditur partes. Quar vna dextre
cordis ingreditur concauitatem: que etiam alia maior existit. Secunda vero
ea que exterius sunt in cordis superficie circuitur per ipsum totum paritur.
Tertia autem in inferioribus pectoris partibus coniungitur & membra que ibi
sunt nutrit. Insuper quoque autem in hac materia relicto rasi principem sequitur
quo ad venam arterialem: quod rasi cit. Enz primo colligit capsi. sexto
de venis. Denum ramificatur ab ipsa ramus vnus qui Iungitur in auricu
la dextra & auriculo cordis. Et hic ramus diuiditur in partes tres. Quaru vn
a intrat in concauitate dextra concauitas cordis & iungitur pulmenti & ha
bet tunicas duas: & hoc nomen vniuarum venarum arterialem. & hoc est maior om
nium aliarum. Et secunda circumdat circa dorsum cordis: & extenditur in
ipsum totum. Et tertia coniungitur in parte inferiori pectoris: & nutrit co
pora ibi existentia.

[illegible]

In prima particula dicitur quod partes capillares et rami venarum similes capilli
 sparguntur in superficie per panniculos mediantibus in superficie per capillares
 et dicitur in carne glandulosa quod vocat mox: et ea vena que residua capillis
 et vena habet ventrem penetrat incedens furiosum pro tres partes. post emissio
 nem trium venarum de quibus agebat in his prole precludit quod hec ve
 na emittit. 13. animalium capillares de epate princeps nullum tunc mentionem
 de animalibus in super partes casule coad. Attende enim ibi. Sed quod de vena
 concava preter predictas partes in directo coad si fuerit descendit et ra
 diat in diaphanitate quod dividit pectus in tres mittit quoddam ramos
 et item carnalem quod movetur. Attende fecundo quod vena concava ascen
 dit: quod transit vi suspensa prope media que affidue moventur videlicet dia
 phanitate et pulmone indiguit sustentacula plurimius: consistit et vna
 lobula subtili tincta. Juxta illud Galieni fecundo quod vilulitate particularis capil
 laris moventur semper co ipsam et pulmo et feneo et totus thorax non erat
 nisi infallat: que per medium eius spaciun viam affluam extrosas amplia na
 ra ingeniata effert: propter que quavis agitur fump vena concava et qual
 itas suspensa adque refilaz: si cadit aliquando fump vena concava vel pectus ani
 mali fottier maneat integra et sana et in nullo pro eo quod habet vna subtilit
 tatem deficiat ibi infallacia a multiplici fin grossissim arteria. Attende ter
 tiu quod hec vena ascendens commune et generale anellus in tota eius via recipit
 panniculos et implantans et circumplantans. Juxta illud Galieni ibi. Tene ta
 men fin totum thoracem maxina pannitur commoditate et membrorum
 implantatione et circumplantatione et maxime earu concava. Attende quatu
 or quod hec vena ascendens postquam transit diaphanitate in principio sui ascendis
 lobet quoniam lobum pulmonis ibi suppositi velut molli latratum: et in me
 o ubi sui ascendis ibi mittitur a code ligamentum tunc mentionens eam fir
 mam et in superficie per versus furculam habet mollem glandulam supra qua
 incumbit vocatam mox fin chymus. Juxta illud Galieni ibi. Secundum me
 furculam eius partem apertam trifariam distribuitur et et necrosam et
 quidem thoracie velut manum quandam prebente code et necrosam et
 item productionem in partibus vero que deorsum quoniam lobus pulmo
 ni suppositus habet: in eis autem que sunt furculam maximum et molli
 siu ad eum vocatum chymum.

In adhem vocatum chimum. **[** **D**oslea apud zc. **]** In secunda dicit q̄ a vena magna ascendente post q̄
 rculc appropinquat duo separantur rami transuerse incedentes ambo ad
 rtem furculc ⁊ in suo incessu cōtinue plus ⁊ plus elongantur. **¶** Attende
 hic q̄

Quærit hic aliqd ad qd hec vena ipsa in corde intrat i ipsa cu vena ma
copiosius sanguines affidue effundat in dextrum ventrem cordis sufficie
re vt ad eius nutritionem. Respondet Sal. de vi. p. c. a. dico. Et qm
sanguis s densus est corpus cordis cibo grossius indigebat. Et ppea sangui
s in concaua est numi anteq ingreditur ad cor: iu cuius pntibus calida

De vena ventrem habente descendente.

Am quidem rē.

C In hoc. e. primo agit pū. de
inest et diuisione vene magne
concaue descendētis vsq; ad finem verarum spondilium. Secūdo
diuisione eius in duas partes circa finem spondilium et de decem
ramis orientibus ab illis paribus anteq; ad coras perueniant ibi. Que eūz
ad extremū puenit. Ter-
tio diuisione et icessu dua-
rum pūz principalium per
coras ibi. Quod vero ex
istis remanet.

De vena ventrem habente descen-
dente. **Lap. v.****Am' quidem com**pleuimus sermonem de parte
ventrem habentia ascēdente q̄

est duarū pūz ipsius minor. A parte ve-
ro descendente primum quod diuiditur
ilico cum ab epate oritur anteq; supra
dorsum apodietur est rami capillares q̄
ad fascias dextri renis vadunt et spargū-
tur in eis et i eo quod circa eas existit
de interioribus ad nutriendū ea.

C Postea procedunt ab ea due magne
vene que emulgentes vocantur et ad re-
nes vadunt ad sanguinis aquositate co-
landam. Ren enim non trahit nisi nu-
trimentū sui quod est sanguinis aquosi-
tas. **C** Et sinistra at duarū emulgentiū
due procedunt vene que ad sinistruz ma-
sculorum et feminarum testiculum va-
dunt fm modum quem in arterijs dixi-
mus. Non enī alteratur in hoc: neq; in
hoc q̄ post hoc diuiditur due vene que
ad duos incedūt testiculos. Et illa que
ad sinistru tendit semper a sinistra ba-
rum duarum accipit ramus: et fortasse in
aliquibus tota eius origo erit inde. Il-
la vero que ad dextrum tendit raro a de-
xtra istarum duarum emulgentium acci-

nio a sinistro teste feminas facit magis et a dextro mares. Et ppea ruffici que-
rentes inuicē magis q̄ vituli ligant tauro coeiti dextrum testiculū ut magis
effundit semē a sinistro. Et eōtra facit querētes vituli plusq; inuicē. Unde et
est q̄ fetus quidē maris in dextra parte matris sepius fieri solet femine pō
in sinistris magis: ut ait Ilyp. ap. 5. ap. 48. et 2. Bal. 14. de vii. p. 6. 7. dicō.
Nullū rōnabile est dextraz gdes particulas masculoz esse generatas fini-

pit ramum: immo sepe non ei commisce-
tur: neq; in eo quod a rene peruenit ad
testiculos et in foramine etiam in quo
sperma digeritur et albificatur cum pri-
us esset rubeum propter multitudinem
toxiuositatum suarum venarum et reuo-
lutionum suarum: et quod ad eas etiam
peruenit a cor. de. Et huiusmodi quidē
vene plurimum in virga et in collo ma-
tritis finitur quemadmodum in arterijs
declarauimus. **C** Postq̄ vero due
emulgentes et earum rami nascuntur
ventrem habens et vicino supra dorsum
appodiatur et descēdere incipit a qua co-
ram omni spondili separatur ramus: et
in eā ingredit et spargunt in musculis qui
apud eas sunt positi: et vene separantur
que ad duo tendūt illa et ad ventris mu-
sculos vadunt. **C** Postea vero vene que
per foramina spondilium ingreditur ad
nucham. **C** Que cum ad extre-
mū peruenit spondiliū in duas diuidi-
tur partes. Quarum vna ad dextram: et
altera ad sinistram tendit: et vnaquaq;
istarum ad vnam tendit coram. **C** Ab
vnaquaq; tñ earū anteq; ad coras per-
ueniat decem sepanit tunice. Quaz vna
ad duos tendit renes. Scōa vero earū
partes subtiles sunt et capillares q̄ ad in-
feriora pūz siphac tendunt. Tertia aut

venarū et reuolutionū sanguis ille albificat et digeritur et incipit fieri sperma
et similiter illud quod a corde venit ad arterias: concauitatem videlicet san-
guis arterialis rubicundus propter arteriarum inuolutiones et toxiuositates
digeritur et dealbatur incipiens sperma fieri. Et id tangit ibi. Neq; in eo dicit
seunt supple vene testiculos a finis arterijs q̄ a rene peruenit ad testiculos
et in foramine etiam in quo sperma digeritur et albificatur cum prius esset ru-
beum propter multitudinem toxiuositatū. **C** Tercio dicit princeps in hac parti-
cula tertia q̄ plurima pars vene veniens ad testiculos terminatur ad vir-
gam in viris et ad collum matris in mulieribus sicut in arterijs declarauit
est scilicet. c. 5. sum. precedentis ibi. Et alie que ad testiculos vadunt: et istas
autem summa pars egreditur parui quod ad vlnuz vadit pter illud quod
nominabimus postea et illud est in viris ac mulieribus.

C Postq̄ vero due emulgentes rē. **C** In quarta particula dicit q̄ postq̄
due vene emulgentes separante sunt a vena p̄caua descēdēte et earum ad testi-
culos perducit vna concaua descendēte ex p̄cipuo supra dorsum accu-
dans descendere incipit fm longitudinem docti. Et ab ea primo in hoc descē-
tu coram qualibet spondili separatur vnus ramus subintrans spondilem: et
hi omnes rami sparguntur in musculis spondilibus iuxta positi. Et non nu-
telligas q̄ vnus ramus corā qualibet spondili creat: s; vtriusq; vnus. Juxta il-
lud **R**afio primo almanfio cap. de vena. Deinceps etiam ab eadem in di-
recto cuiusq; spondili duo alij separantur rami. Secundo separatur ab hac
vena magna descendente per spondiles due vene per transcursus ad illa
idest partes inferiores hypocondriorum et ad musculos ventris. Tercio
separantur ab ea vene que subintrant per foramina spondilium ad nucham
ut nutriant eam.

C Que cum rē. **C** In hac parte secunda primo agit princeps de diuisione
ne vene concaue descendētis quando est in fine verarum spondilium. Secūdo
de separatione decem ramorum ab vtraq; suarum partium ante curū de-
scensum ad coras ibi. Ab vna quaq; tamen.]

C In prima particula dicit q̄ vena concaua magna descēdens cum perue-
nit ad finem verarum spondilium: scilicet in principio ossium albutina diui-
ditur in duas venas magnas: quarum vna vadit ad coram dextraz: altera ad
sinistram: et hec vena dicitur albutina: quia situatur et diuidi incipit in di-
recto ossium albutina et bifurcatur in sui diuisione fm similitudinē laude gre-
ce littere sicut arteria sua ibidem et diuisa.

C Ab vnaquaq; tamen rē. **C** In secunda dicit q̄ decem tunice. i. rami sepa-
rantur ab vnaquaq; istarum duarum venarum pūzq; ad coras veniant.
Primus ramus incedit ad renes. Et 13. animalis dicit princeps q̄ vadit ad
duos docti. Et intellige q̄ iste ramus et nouem sequentes sunt duplicati: et est
vnus a dextro ortus a dextra vena: alter a sinistris ortus a sinistra. **C** Et
ret aliquis ad quid hic ramus vadit ad renes cum due emulgentes et due ar-
terie magne perueniet ad eos sufficiens eis potest alimentū. Dicit q̄ iste ra-
mus nutrit partes renū circūferentiales. Ille vene et arterie nutrit interio-
res et ramos non paruos ad testiculos transmittunt. Secūdo diuidit in ve-
nas capillares que discurrunt in pūbus siphac inferioribus. Et intellige per
siphac panniculum imēdiate superpositum sirbo et suppositum panniculo
eto mirach. Juxta illud pū. tertius. 13. c. 1. Et super tribū panniculū est siphac
et super ipsum est mirach. Tercius spargit in musculis existentibus sup eo co-

ramis orientibus ab illis paribus anteq; ad coras perueniant ibi. Que eūz
ad extremū puenit. Ter-
tio diuisione et icessu dua-
rum pūz principalium per
coras ibi. Quod vero ex
istis remanet.

C In a. pū. pmo pūnat
dicta dicēdo dicit se 13
cōpleuissē sermonē de ve-
na cōcaua ascēdēte q̄ mi-
nor est duaz pūz imēdiate
explantatur a vena p̄caua
vnde exit par: testat ergo
ut de vena p̄caua descēdē-
te nūc sermo habeat. De-
inde dicit q̄ a vena p̄caua
descēdēte in principio sui
ortus primo et ante oia se-
parantur rami capillares
ascēdentes ad fascias renis
dextri et spargi in eis et in
membris interioribus cir-
cūcūis nutrit eas. Et
intelligit hic p fascias pāni-
culos subtiles cōmēntes
renes et inuolutas sicut fa-
scie ex pūis cōpēdēdunt
et inuolūt infantē in cūa-
bilis. et p membra interio-
ra circūcūcūa intellige adi-
pēz et illi multiplicatus ḡra p̄notatiōis coloris renis: et nervos et arterias et
ligamenta p̄tinos. Sed queret aliquis quare plus festinat natura ilico mit-
tere vnā a vena p̄caua in sua origine a fascias renis dextri q̄ ad fascias si-
nistri. Dicit q̄ id ideo est q̄ ren dexterus est p̄cipuior: epatitimo quasi sibi iūm
est. Juxta illud pū. tertius. 13. ca. 1. Et postus est ren dexterus supra sinistruz ut
sit locus eius sibi epatis p̄cipuior et magis attrahens ab ipso q̄mz possibi-
le esset: ut fortasse tangat ipsum: imo tangat ad ditamentū q̄ sequit ipsum.
C Sed iterū queret aliquis: vnde fascie renis sinistri suscipiunt venas. Dicit q̄
a primo decem ramoz: vena concaua existēte in fine spondilium separato
ramo de quo dicitur in parte sequenti q̄ ad duos tendit renes.

C Postea rē. **C** In p̄a dicit q̄ postq̄ separam sunt a vena p̄caua descēdēte
re rami capillares dexti et vna ab ea due vene magne dicte emulgentes: q̄
gunt seu emulgent sanguinis aquositate a vena p̄caua que transiunt ad renes
ut per eas colectur seu decurrat aquositas sanguinis q̄ ren nō attrahit nisi sui
nutrimentū et illud est aquositas sanguinis. S; inflabit aliquis q̄ ren attrahit
aquositate que per vesicā expellitur ergo attrahit aliud q̄ sui nutrimentum.
Dicit q̄ nō attrahit hanc aquositate nisi rōne sanguinis sibi iūm qui sui nu-
trimenti est. Sed hic querat quare vesica attrahit sanguinis aquositate et cistis
felle cholera cum non eis nutriantur. Dicit q̄ in his voluptuantur et natura
sagar quādam voluptuationem statuit inter membra superstitantur recepti-
ua et superfluitates ipsas: propter quas eas trahunt vel insinuat faciunt quo
omnia animalia bonum totius seu bonum commune: sicut manus se amputan-
dam exhibet ut saluet corpus.

C Et sinistra rē. **C** In tertia dicit primo q̄ due vene procedunt a vena emul-
gente sinistra ad testiculū sinistru: tās in viris q̄ in mulieribus sicut prius dictū
est de arterijs ca. 5. sum. precedentis. Et inde de primo q̄ in hoc textu videtur
esse defectus q̄ regulariter et ordinate ab emulgente sinistra ad testiculos sinis-
trum non veniunt due vene s; vna vna sola. Quod apper pmo ex textu pū
cipio in simili passu. 13. ca. de epate et venis vbi vocans venas emulgentes ra-
mos ascēdentes ait. Et ex vno ascēdenti sinistro ramificatur vnus ramus
qui intrat testiculū sinistru fm modū quē p̄diximus. Scōo simile est de ve-
nis testiculoz et eorum arterijs ut inuē hic princeps: sed ab arteria sinistra re-
nis venit vnica arteria ad testiculū sinistru. Juxta illud principis ca. 5. sum.
me precedentis. Postea due separantur arterie que ad testiculos vadunt sed
que ex eis ad testiculū puenit sinistru ei semper associat que ad renem per-
uenit sinistru. i. que a rene puenit sinistru. Itēz **R**af. primo alma. et **Q**uer. di-
cunt ad testiculos duos ramos venire seu nō duos ad vnū. **C** Attende sō q̄
regulariter et ordinate due vene veniunt ad sinistru testiculū. vna ab emulge-
te sinistra et alia a vena p̄caua principali descendēte et he due vene in testicu-
lo sinistro coniunguntur. Aliq̄ tamen accidet q̄ a vena p̄caua principali non ve-
nit imēdiate ramus aliquis ad testiculū sed solū ab emulgenti sinistra recipit
et forte q̄ tunc ab emulgente sinistra duplicata vena puenit ad testiculū sinistru.
Et in isto casu verificabitur. itē. **C** Attende. 3. q̄ vena veniens ad dextru te-
sticulū a vena cōcaua principali raro ramū accipit a vena emulgente dextra:
tūo frequentius non commisceet et aliq̄ de hac emulgente. Ex gbus apparet q̄
sanguis qui effundit ad testiculū sinistru est magis aquosus et impurius: q̄ plu-
rimus eius ab emulgente sinistra pcedit et ex p̄sequenti sperma inde generit et
aquosus et impurius et generatōis feminarū aptius. Et inde est q̄ effusus scēni

re. Sed de eo dicitur p. 13. aia. q. spargit super os pectinis dors. Et solet in libro illo notare pectin dors offa alba. In immediate sub spondilibus renum pectin. Quarta: diuidit in musculus an qui prius dicitur esse quattuor: et in manifest. I. in parte exteriori emittit ex alba. I. ex offa sacra. Quinta: partem trahit ad collum matricis in mulieribus et diuidit in eo et vicinis et partibus partium ad vesicam. Et qd ex eo trahit ad vesicam diuidit in duas partes vna in vesica spargitur: alia in collo eius. Et ista pars veniens ad collum vesice est valde magna in viris pp virgam cui p. b. alimentum: et p. p. est in mulieribus. Sexta: reddit ad musculos locatos super os femoris et est os an che dicitur os femoris fm partes ipsius anteriores: et os an che p. posteriores. Iuxta illud principis capitulo. 25. summe p. v. doc. p. 13. Et illud qd est ad anteriora os vocatur le mosis: illud qd est ad posteriora vocat os an che. Septimus prahit ad musculos posticos supra ventrem in rectitudine corporis scz ad duos musculos ventris longitudinales. Et venie ex platea ab hoc ramo obuiat: et coniungit extremitatibus venarum venientium a superioribus p. pectus ad mirach ventris de quibus actum est. c. 3. sum. prius paragrapho illo. Et tertius illos descendit incedens in supremo pectoris ad mirach. Et ex radice istar venarum ascendit ad musculos longitudinales ventris due in mulieribus exeunt venientes ad matricem. Et a duobus lateribus istar venarum transmittunt ad matricem due separant venientes ad mamillas p. quas niamille et matricem habent in uices colligant. Iar has venas retia mensura re impregnationis p. m. tendunt ad mamillas p. generatione lactis et in nutribus: sicut p. bas et venas mestrus sanguis sup. fluens sicutur et ad mamillas trahit ventosus et appositus. Iuxta illud hypocratis aphor. quinta apb. 51. Mulieris mensura si vioretur scia maiorem ad mamillas appone. Quatuor incedit receptaculi viroz et mulier. Et p. receptaculi viroz intellige buram testiculorum que di aliter offem et tradidit. Et p. receptaculi mulier intelligit matricem. Nonus vadit ad musculos qui sunt in pte coxe occulte. Sed dicit p. 13. aia. q. nonus intrat musculus in troitis pectinis dors. I. offum albanum siue sacri offis. Decimus venit a parte emulgentis vene manifeste et transit ad duo illa sub p. cocondrijs prope in quina locata et obuiat ac continuat extremitatibus venarum a superioribus per pectus ad inferiora descendentes: et maxime eis que descendunt a p. m. ma millas et ex istis venis simul adunat fit vena magna descendendo tendens ad musculos natium que dicuntur aliter clunes et p. p. Et non intelligas q. iste decimus ramus ex plantae ab emulgentis ad testiculos tendens. Et princeps huc ramus decimus describitur. 13. aia. non facit mentionem q. veniat ab emulgenti. Sit. n. ibi. Et decimus diuidit in inguimb. manifeste vsq. ad duo illas p. m. uas caput venarum descendit in matricem cu eis q. descendit a partibus mamillarum et adunatur ad muices et facit vnam pte magnam q. vadit ad musculos natium. Et Quod vero 26. In hac parte tertia que est de residuo vene coxae descendens quod tendit ad coxas: tribus et pedes primo agit de ramis eius dispersis in coxis. Secundo de diuisione residui eius circa poplitem in tres partes et de ingressu partium eius ibi. Quod autem post hoc. Tercio de reductione harum trium partium ad quattuor venas et de ingressu earum ibi. Ite vero tres. Quarto iponit sine dictis et continuat descendens ibi. Ite qd sunt. In prima p. p. dicit q. residui vene coxae descendens post separationem decem victorum ramorum ab ea descendit ad coxam: et rami plures illic ab eo procedunt. Primo quidem vnus sparsus in musculus interioris partis coxe. Secundo alius sparsus in profundo partis inferioris et interioris coxe. Tercio alii multi qui diuiduntur in profundo coxe.

Et ad ait 26. In hac parte tertia que est de residuo vene coxae descendens quod tendit ad coxas: tribus et pedes primo agit de ramis eius dispersis in coxis. Secundo de diuisione residui eius circa poplitem in tres partes et de ingressu partium eius ibi. Quod autem post hoc. Tercio de reductione harum trium partium ad quattuor venas et de ingressu earum ibi. Ite vero tres. Quarto iponit sine dictis et continuat descendens ibi. Ite qd sunt. In prima p. p. dicit q. residui vene coxae descendens post separationem decem victorum ramorum ab ea descendit ad coxam: et rami plures illic ab eo procedunt. Primo quidem vnus sparsus in musculus interioris partis coxe. Secundo alius sparsus in profundo partis inferioris et interioris coxe. Tercio alii multi qui diuiduntur in profundo coxe.

Et ad ait 26. In hac parte tertia que est de residuo vene coxae descendens quod tendit ad coxas: tribus et pedes primo agit de ramis eius dispersis in coxis. Secundo de diuisione residui eius circa poplitem in tres partes et de ingressu partium eius ibi. Quod autem post hoc. Tercio de reductione harum trium partium ad quattuor venas et de ingressu earum ibi. Ite vero tres. Quarto iponit sine dictis et continuat descendens ibi. Ite qd sunt. In prima p. p. dicit q. residui vene coxae descendens post separationem decem victorum ramorum ab ea descendit ad coxam: et rami plures illic ab eo procedunt. Primo quidem vnus sparsus in musculus interioris partis coxe. Secundo alius sparsus in profundo partis inferioris et interioris coxe. Tercio alii multi qui diuiduntur in profundo coxe.

Et ad ait 26. In hac parte tertia que est de residuo vene coxae descendens quod tendit ad coxas: tribus et pedes primo agit de ramis eius dispersis in coxis. Secundo de diuisione residui eius circa poplitem in tres partes et de ingressu partium eius ibi. Quod autem post hoc. Tercio de reductione harum trium partium ad quattuor venas et de ingressu earum ibi. Ite vero tres. Quarto iponit sine dictis et continuat descendens ibi. Ite qd sunt. In prima p. p. dicit q. residui vene coxae descendens post separationem decem victorum ramorum ab ea descendit ad coxam: et rami plures illic ab eo procedunt. Primo quidem vnus sparsus in musculus interioris partis coxe. Secundo alius sparsus in profundo partis inferioris et interioris coxe. Tercio alii multi qui diuiduntur in profundo coxe.

na que p. b. botomaf ad prouocationem mensurorum: et contra apostemata mala inguinum et p. m. genitalium. Et prima ista: i. filuestris scia de possit per uenit ad cauilas pedis: q. ceter in passionibus sanguineis scie p. b. botomaf. Sed hanc media non solet p. b. botomaf: imo diuidit in ramos plurimos nutriendos musculos cruris tam interiores q. exteriores. Iuxta illud Rasis p. m. alm. c. de venis. Que licet cum ad genu puenit in tres diuidit ptes. Qua

rum vna p. medius transit cuius rami ocs cruris nutriendos musculos q. interiores et exteriores reperiunt. Alia vero ad ptes cruris domesticas transit que vsq. adeo tunc incedit donec sup. cauilas interiorum appareat incipiat tunc ex ea fit vena que sophena vocatur. Iar vero tertia ad ptes cruris filuestris reddit quo vsq. ad cauilam puenit exteriorum q. et vena dicit sciat: hanc Rasis. Ite vero 27. In 3. di. cit primo q. iste tres venas dicit sunt facte quattuor: scilicet due filuestris et due domesticas. Nam media ex eis subdividit in filuestris et domesticas: et prima est filuestris et tertia est domestica. Secundo dicit q. due filuestris ex istis quattuor pueniunt ad pedem ex latere cane minoris. Tercio dicit q. vna domesticarum scz tertia non minata in particula pte danti supra pedes transiit spargitur in superiori parte pedis versus minimum digiti. Quarto dicit q. secunda vena domestica est pars secunda vene medie ex tribus istis nominatis in priori parte que dicebatur misceri cum vno ramorum vene filuestris. Et hec vena cum isto ramo spargit in partibus pedis inferioribus. Attende q. a sapientia procedit ramus versus pedis pollicem: qui p. b. botomaf et a sciat ca emititur ramus iter minimum digiti et suu vicinus qui similiter loco eius quandoq. p. b. botomaf. Iuxta illud Rasis primo almanforis ca. de venis. Ab vnaquaque istarum cum ad pedem puenit separatur partes que per pedem segregantur. Quorum ille que in partibus digitorum minimi. i. et secundi ab eo reperiuntur vene sciatice partes sunt. Que vero in partibus reperiuntur pollicis vene sophene partes sunt.

Et quidem 28. In quarta dicit primo q. isti sunt numeri venarum. i. tot vene numero inueniuntur in homine sensibilibus distincte cum per anatomias et quise demembrantur et diuiduntur quot numerate sunt in quinq. capitulis summe presens. Secundo dicit q. iam completus est sermo de anatomia membrorum consimilium scz in quinq. iam perle ctio summa. Tercio dicit q. anatomia cuiusq. membrorum instrumentalium seu compositorum vel organicorum nominabitur inferius in dictione coprehendente dispositiones: scz sanitatem egritudinem et neutralitatem et medicamenta idest instrumenta curandi morbos: v. 22. sen terij hinc que dictiones interpretatur. In quarum cuiuslibet initio narratur anatomia membrorum compositi: de cuius morbis capis et signa in ea tractatur. Quarto dicit nunc autem incipimus loqui de virtutibus. i. p. 13. de 4. rebus naturalibus. scz elementis complexionibus humoribus et membris egimus in doctrinis precedentibus: cōf. quater in ordine locuturi sumus de quinta re naturali. scz de virtutibus.

Summa venarum non pulsatilium. 2. Cœcano epatis exi immediate vena porta et ab eo gibbo vena pœana. 3. Cœna porta hinc intrat epas qnq. venas sensibiles et manifestas que sūt ipsius radices extra vero hinc octo meleratice que sunt rami eius. 1. Cœna cœcana diuiditur in ascendente et descendente. 2. Ascendens diuiditur in diaphragnate duas venas. 3. Postea ascendens diuiditur in venam magnam que intrat dextras coxas aures et truncu principale qui remanet ex ascendente. 4. Vena intrate dextram cordis aures. exeunt vene scilicet vena arterialis vena circūfusa cordis et vena vadens ad quinta spondili pectoris. 5. Trunco residuo vene ascendente appropinquate furcule separatur due vene que transierunt vadunt ad partes furcule dextram et sinistras: rursum vtraque diuiditur in duas: quarum prima subdividitur in venas capillares non numeratas pte multitudine et paritate. 6. Secunda vero vtriusque diuiditur in quinq. venas. 7. Quinta ex his. 4. subdividitur in 4. venas ex vtraque parte. 8. Quarta ex his. 4. vtriusque diuiditur in tres venas quarum tertia est ascellaris. 9. Residuum truncus cœcane vene ascendente diuiditur in guides manifestas guides occultas. 10. Guides manifesta scz cum a furcula ascendit diuiditur in duas venas que postea reuiguntur et fit ex eis guides manifesta scita.

¶ Quorum primum est de generibus
virtutum fm sermonem vniuersalem.

Jacobus

tionum adinuicēz describens vitiaq; z dāns tam quare
mul de his agitur. Secundo agit de diuisione virtutum ibi
[Virtutum aut genera] Tertio de mineris virtutū fm me

De partibus

virtus est q̄daz cā que dī efficiens ⁊ in oī mēb:o est virtus infixa in eo q̄ facit
suas opationez prias. Et ista huius virtutis fin suaz. s. Pa. suaz est complo ei

6. Entirety

Virtutum^a autem genera ⁊ operationum ex eis provenientium apud medicos sunt tria. Que sunt genus vitalium ⁊ genus virtutum naturalium ⁊ genus virtutum animalium. **E**t^b multis quidem phōz ⁊ medicis omnibus

¶ Et videtur quod illud sit verum. Quia virtutes aialium predictorum. Secundo principem. Tertio quod illud sit verum. Quia prima pars dicti questionis an cerebri sit principem virtutis aialis: de quibus supra. Considerandum circa secundam partem dicti questionis an virtutes aiales sint in nutrimento: quod est in modum loquendi. Hinc significat quod de nutritione legitur de attractione retentione: de digeste et expulsionem et actibus nutritive. Considerandum circa vices ad fines crescentie: quia ista tota vita sit actus nutritivus: pfectus actus est vis ad fines augmenti: post hoc est imperfectus. Considerandum tertio quod sicut supra vidimus cerebri est principium aialis virtutis: quod de spiritum vitali facit aiales: quia aialis simul cum vitali est principium sensus et motus: diffusi in omnibus membris: sicut sunt motus operis et principium virtutum nalis

[illegible]

z precipue Salie. videtur qd vnaqueq;
virtutum membrum principale habet:
quod eius existit minera z a quo eius
procedunt operationes. Et videtur eis
qd virtutis animalis sedes sit cerebrum
z ipsius ab eo proveniant operationes.

diuini qd mirabile est qd testificuli dent tantas virtutes unde sanguine cuius transmutant. Dubitant viri testificuli p virtutes generatiua separant fubam spmatis ab humioribus. vñ qd non rōne antony: qd agens & patiens debent esse appropinquata: sed testificuli non sunt appropinquati humioribus: copia. Al- plus separare effectus differunt virtutes: nō generatiue. In contrarium Alui. hic. Antonymus dicit multa puellitas: credo recolligens defectu: primo a- dicit qd ipsera qñm ad esse materiale eius qd est colligens non separat ab hu- mioribus virtute testificuli generatiua: si hoc fit virtute regitiua que est in co- de: rō quous est pseruare in diuinitate: cuius est separare superius. Po dicit qd hoc fit virtute meborz expellēz & attrahēz: tertio qd spmā quanti ad esse for- male separat a testificulis: qd testificuli dant fieri coplerēz: per quā deseruit spmā virtuti generatiuz: signū est qd: dant sibi albedine: qd virtus nutriti- ua hñ po obiecto sanguine: ergo gñāua habebit aliud: illud ē spmā: tertio qd spmā prius gñat spmāticā meborz: qñ sit a meborz spmāticā: talia fit vasa se- mētiā: qd rō: quā dē virtutis vel differētis est disponere: qd ē introduce- re forma: cuius virtus cordis de forma: deseruit: testificuli spmāt dā- do coplerēz qd est infirm informatiue. Qñ prius fit rō pbat qd spmāto- rē ab intellēto retro vel monocolet sit a virtute regitiua. Alui. pñs ista virtus regitiua (vñ si fine sine de virtutibz) nō dñt. nihil est nisi ipseratus ordinate ad inuicē. Qñtra tertio esse spmāticā fōrmā ē esse pñtū informatiue qd est in suo pñtū: tale dāt coriā: vñ Alno. & nō testificuli: ergo spmā formati nō sepat a testificulis: credo qd dñt Alno. volūti. qd testificuli dant spmāti aliā qñtates: qd seruit virtuti: qd aut spmāto: si rōne: si virtū sine lē: si spmā: nō qd dñt vñ dñt vñ de albiā: tñt nō declarat qd rō esse forma: pñtū recipiat: pñtū rō nihil opit. dñt: mā vñmāt mā patiens vñmē a nutritiua fit meborz: & eadē paties aliā pas- sione fit spmā: tertio rō non plus pbat de testificulis qd de offibus: qñtra rō mñl pbat: qd aduerfaria dñt qd seruitut testificuloz respectu cordis est deferre. hñe ergo obmissis dicamus qd Alui. loqñt bñ fm medice: qñt qd virtus gene- ratiua spmatis potēntis generare tale alterū qd ipius actus vel passius est i testificuli viroz: qd mulieribz: hoc aut qd est generare spmā coplet duplici opatiōe: vñ male separat alicuius pñtū angustia a sanguine cui po toro: vñ est sanguis in veniā & arteriis magnis qd sanguis est mā spmātic: & bā sepāciōne faciunt tes- tificuli p virtutē attrāciā que est in spmāticis vasis: oīa a vena magna & arte- rial: vñs hñmūz gñit ad ramū vena oīa ab emulgentē: & sic solm pñtū ar- gumentū: qd testificuli ad pñtūm (angustū corpis medianibz vñs vasis: pñtū

[illegible][illegible]

nutritur et fms: talis separatio fit p expulsiuas virtutes supiorz mebroz: attracti
uaz testiculoz: z vasoz illi sanguine separata ab alio sanguine: p qua actioez
qz erat prius sanguis mō est spma: z est filz de h sicut si dicereim de nutritiua
mebroz: qz eius opatio est separe sanguine: z attrahere ad vniūqz mebroz:
deinde in formare illi. dare illi formas mebroz. Sed tu dices bene appz quō
apud medicos testiculi sunt minera z principii gnatue virtutis: qz dat sper-

C Et qz virtus naturalis duas habet
pecies. Et vna species est cuius finis ē
custodire indiuiduū z cōseruare ipsuz:
que ministrat in re nutritiua quod vsqz
ad finem crescentie eius nutrit corpus.
Et huius quidem species sedes z ope-
rationem ipsius processu est epar. Al-
tera vero species est cuius finis est spe-
ciem cōseruare que est ministrans in re
generatiōis z separe ex humoribus cor-
poris spermatis substantias: deinde ipz
informari sui creatiois precepto. Et hu-
ius quidem spci habitatio z operatio-
num ipsius prouentus sunt testiculi.

C Aialis vero virtus est illa que spi-
ritus naturalis sit potens dare sensum z motum cum est alteratus in
cerebro: vel spiritus cordis recipit in testiculo complexione: z dat illam et
eia per quam possunt materie spermatice dare hanc complexione: qua vt
dispositore in actione indigent illi. 3. spiritus qui sunt in femine.

C Aialis vero z. C. dicitur dicitur: qz debet nobis notificare virtutes vitales:
notificat aialis: qz vici z sensus z motus z. Dicitur qz. A. nota facit vitalē
virtutē qz ut ad duo. f. quantū ad fines immediatū: qz ipz s. vitalis esse confer-
uat p continuaz generationē: z qz facit ipz s. vitalē spm. potentes dandi
vitaz vbicūqz expandit: scdō quantū ad finem mediātū: qz sensus z motus
A. n. est sensus finis eius. s. sensus z motus: z ideo reperit solum in aialis
z puenit illis finem: qz est nobis notio. S. tu dices quare nō dicit z nutri-
mentū qz ponit differe: s. notificat illis spm p fines nobiliores: in quoz or-
dinat. s. sensum z motum: z qz spm aialem oēs cōcedunt: z qz fit ex vitali: sed
de spci nō dubit. Dicitur vniū spiritus aialis det vitaz mebroz: v. qz sic
p aialis: s. facit ipz s. vitalē spm. Aialis habet posteriorē virtutē hz priorē: s. spi-
ritus aialis hz posteriorē. s. sensus z motus: ergo habebit vitalē z nālem. In
opoz qz cōiter dicit qz vitalis dat vitaz: aialis dat sensus z motū. D. 3. p
qz dare vitaz: dare sensus z motū dare nutritiua virtutes nō est dare aiaz
membra: nec potest: qz ponit subline in aia: vel profluere ab aia: qz tunc
est cōtinua frequēter mebroz generatio z corruptio: cum frequēter ipz
sensuū z motus mebroz vadit ad mebra: det virtutē sensus z motus: et dare
hoc est dare modō caliditaz siue separamtoz: qz mebra erant in hāz
operationē p aiaz que est in eis. Scdō qz spū vital dat vitā p pponem quā
redit hī cor: z nō indiget alia pponē quam det vitaz: qz tūc non esset cor
membri pncipale in dando vitā: sed illud mebroz qz daret illam cōplonem
Amplius nos videmus qz cor p sua arterias imēdiate transmittit spm suū
actu calidū hīp oia membra. Tercio qz spū aialis nō dat vitaz membra:
qz vel est substantia permuat in cerebro: vel multaz remissio a caliditate dati-
ua vite. Amplius si daret vitā: nō regreter amplius in mebroz spū vitali: qd ē
saluz: qz ad mebra ad que pueniūt nerui pueniūt et arterie mediate vel ime-
diate. Quarto qz possit dici spū aialis dat vitaz. i. modū vite: qui est sensus z
motus. S. dubitat qz spiritus aialis cū vitali cōcurrentibus in minimo carnis:
spū vitalis remittit a sui caliditate: ergo prodest virtutē datū a vite. Scdō
dubitat: nam totū spm vitalē qz vadit ad cerebz: cerebz remittit z trāsmu-
rat in ipz aialem: totus aiaz qz cito trāsi p subterfugas: z ex illis hīc reie mi-
rabile: ergo nullus in cerebro erit spū dāns vitaz. Amplius Sal. 16. libro de
viti. p. 11. vult qz arterie sunt pautioz venis: qz nō oēs pncipale indiget

Jacobus

C Et qz virtus z. In. 1. p. dicit pmo qz vī ē istis qz duplex est pmo nālis.
Una est cuius finis. i. intentio vel opatio vel officiz est custodie indiuiduum
in vita z cōseruare in sanitate z hec virtus ministrat. i. pponit sibi opus ex-
ercet in re nutritiua qd nutrit corpus vsqz ad fines cōcremēti ipsius. Cū
de hic qz nutritio interduz pro augmentatiōe capis z nutritie pro augmentatiōe
z virtus nutritio pro augmentatiōe vt in r. a. g. o. i. s. o. b. a. n. t. i. v. b. i. scribit. S. nā-
turalis virtus cui ministrat mō generat: mō nutrit. i. augēt mō pascit. Cū
autē que ministrat mō appetit: retinet: z digerit: expellit: que defecit
pascit virtutē: quā ad modū pascens virtus nutritiua. i. augmentatiue. Intel-
lige ergo hic qz nutritiua nutrit. i. augēt corpus vsqz ad fines cōcremēti ipz
sed nutritio proprie dicta nutrit tota vita: quia quandū vinum tādiu
nutritur secundō de aia. r. 47. Scdō dicit qz epar est sedes seu minera
speciei istius virtutis nālis z processu opationis ipsius. i. s. vnde procedit
siue scaturit opationes z influentie nutritiue virtutis. Tercio dicit qz altera
spci virtutis nālis est cuius finis. i. intentio vel opatio vel officiz est cōser-
uare speciem. Et ista ministrat. i. operat in re generatiōis. Primo extrahē-
do substantia. i. mām spermatis ex humoribus corporis iam cōuerſis in massā
humiditatis inominates: perma nāqz est superfluitas vitis alimen vltimi qd
est in venis: vt inquit Aristo. pmo de generatione aialium capi. 17. Secūdo
in formādo hanc materiam forma spermatis in vasis seminalibus z testi-
culis. Tercio informādo sperma forma simplicium mebroz. Quarto infor-
mādo ipsum formādo organicoz precepto z directione sui creatoris. Quarto
dicit qz habitatio idē prima sedes huius speciei virtutis naturalis z prouen-
tus idē s. emanatiōis operationum eius sunt testiculi.

C Aialis vero z. In. 1. p. dicit pmo qz virtus vitalis est illa que cōser-
uat esse spiritus: idē custodit z manūtenet in suba z natura spū vitalē qz est
vehiculū siue delecto: sensus z motus: non quidem actus sed aptitudine: que
reducitur ad actum alteratiōe temperatione z clarificatione ipsius in cere-

arterijs: qz quedā viuūt in frigiditate: ergo vult Sal. qz vita nō oibz def p ca-
lidus cordis: s. soli pncipulis multū calidus. Et quo segit qz pnbz frigidus de-
tur vita p aiales spm. Si qz vellet pigritare hic posset dicere qz ipz aialis a
cerebro dat vitaz z sensus z motū mebroz ad qz ptingit: nō ptingit ad oia
mebra: ideo regit preter ipz spū aialis. i. cordis: hec est imaginatio rudis
qz cū spū nālis vadit ad oia membra nō regreter ipz cordis. Idē ergo

ritus esse cōseruat qui sensus z motus
vehiculum existit: z ipsum reddit apū
ad eoz impressiones recipiēdas cū ad
cerebrum peruenerit z facit ipsum po-
tentem dandi vitā vbicūqz expanditur.
Et huius quidez virtutis sedes z ope-
rationis ipsius pcessu est cor. C. Ar-
bus autem philosophia maiori. i. Ar-
istoteli vī qz oium istarum virtutū: prin-
cipium existit cor: sed primaz opationū
eaz manifestatio i his predictis existit
principijs quemadmodum apud me-
cos cerebrum est sentiendi principij:
z post hoc quicqz sensus per se habet
membrum in quo eius apparet opatio.

Ad contraria dōm qz in carne z musculo spū aialis z vitalis flant sicut due
pleciōes via pfectibilis: ideo fit pfectio vnius ad alterz: s. stat spū vitalis ad
aialem sicut vī infimū ad pncipales: vt cūctus manū ad malleū: z nō statim
se corrūpuit: imo se pfectiō: sed qz non absolutū oīno: cū r. āmūat fit illoz
successiua innovatiō. Ad alia dōm qz non totus spū vitalis vadens ad cere-
brum fit aialis: sed ille qz puenit ad rectifiōem pncipales: idē ad reitē m-
bile: sed preter hoc sunt rami arterie intrātes versus posterius cerebrū rami-
ficati ab arterijs subterfugis: vt apparet decimo sexto libro de viti. p. 11. capi. 13.
z supra aui. de diuisione arterie ascendentes: s. multus spū pōt ire ad cere-
brum per venas: nā in venis cōtinetur spū: vt Sal. z debemus imagina-
ri qz in venis supius incedentibus copiosius cōtinetur: qz motus spū a pio-
ri est fursum vt aui. p. 11. ca. inuit. z preter pfectos spū vitales nō p-
ctos aiales debet imaginari circa cerebrū etiam portari spū per ramos arte-
rie: qui ab extra per os capitis in multo locis intus penetrant: vnde p. 11. ca.
ca. Sal. dicit. In summa autē dicens in facie z toto capite copulat natura qz
plurimas arterias arterijs: venis autē venas a dextro ad sinistrā: z ab ante re-
tro: z a retro ante. Et ab extrinsecis partibus intus: z ab intrinsecis extra dū
cens. Ad Sal. dicens qz. 5. de interioribus ca. i. sentit a corde oibus dū calo-
rem vitalem: sermo autē eius. 16. lib. de viti. p. 11. ca. in fine vsqz intelligi qz
non quodlibet mebrum indiget flabellari viue euentari per arterias: hoc in-
telligit qd dicit. Cū dicitur z. s. aliter posset exponi. Ad rānem pncipales vi-
cendum qz habens postremam virtutem subiectū: p. 11. in ordine: sicut
omne sensus nutritur: z omne scāndū dolobātū est lineatū: ois cūctū
acutus est planatus: sed habens postremam perfectionē organice non habet
primā sed p. 11. supponit primā: sicut dolabz non lineat: sed carpentariū lineat
filoz: dolabz dolabz: s. faber applanat malleoz: acut rota: ita spū aialis
lis dat calorem pro sensu z motu determinato: sed vitalis dat vitam fine cōz
calorem: cuius esse posterius declarabimus in capite de virtute vitali.

C Omnis autē z. C. dicitur in fine loco hāz vir-
tutum. Cū dicitur autē qz sicut accipit. 3. de partibus aialium ca. de corde:
z fo. ca. de cerebro: z illo ca. nunc aut dicitur: s. de generatione: in mul-
tis locis ab aristo. Por est p. 11. recipiens aiam: z p. 11. hōis z generat caloz-
rem: qz est vī infimū in oibus opationibus: z iō cor est principij sensus z
motus: s. cerebz est sentiens sibi in hoc non ante virtutē: sed modū tempe-
ramenti: quo virtus data a corde pōt exire in actū: sicut medici dū qz spū fa-
ciē in cerebro hz virtutē ois sensus: s. videt oculo sicut qd infimū cerebrū dū
spū istā virtutē: oculus ergo est mebrum cuius quo vel in quo ista opatio vitā
fit manifeste: z cerebrum se habet ad cor: epar ad cor.

De partibus

a Meterea

bro vbi de vitali sit aialis. Et hoc innuit hic p. n. cūz subdit. Et ipsum reddit
apū ad eoz. s. sensus z motus impressiones recipiēdas cū ad cerebrū pue-
nerit. Et hec virtus actu facit ipz spiritum potentes dare vitaz cuiusqz par-
ti ad quas peruenerit. Scdō dicit qz sedes huius virtutis. i. p. 11. z pncipa-
le habitaculū z processu. i. s. emanatiōis operationis eius est cor.

C Omnis autē z. C. dicitur in fine loco hāz vir-
tutum. Cū dicitur autē qz sicut accipit. 3. de partibus aialium ca. de corde:
z fo. ca. de cerebro: z illo ca. nunc aut dicitur: s. de generatione: in mul-
tis locis ab aristo. Por est p. 11. recipiens aiam: z p. 11. hōis z generat caloz-
rem: qz est vī infimū in oibus opationibus: z iō cor est principij sensus z
motus: s. cerebz est sentiens sibi in hoc non ante virtutē: sed modū tempe-
ramenti: quo virtus data a corde pōt exire in actū: sicut medici dū qz spū fa-
ciē in cerebro hz virtutē ois sensus: s. videt oculo sicut qd infimū cerebrū dū
spū istā virtutē: oculus ergo est mebrum cuius quo vel in quo ista opatio vitā
fit manifeste: z cerebrum se habet ad cor: epar ad cor.

a Meterea

b Et nutritive et. In parte ista. Quia. notificat opus nutritive virtutis et primo per numeros operationis ipsius: sed per virtutes que est illarum effectiva et ideo illius virtutis ponit unitatem et multiplicitates. Sed ibi est et hac. Terna ibi est in homine. I. circa primas partes et intelligendū qd. Quia. dicitur quia tribus particularibus operationibus ostendit ex hoc virtutē a qua sunt iste operationes esse vna et essentialiter differentes solum in magis et minus: ex quo ita sit declaratur ex pluribus: primo et subiecto istarum operationum. Nam eadem pars carnis sibi apponit virtutē assimilantem nutrimentum: sed ex obiecto: quod ipsum est idem obiectum: tertio et earum forma: quia vnaque istarum operationum est inmutatio nutrimenti: quarto et huius: quoniam finis earum est restauratio: unde autem in notificaciónem istarum operationes tertias non notificant ipsas per obiecta: neque earum finem: quoniam earum obiectum est vnum: etiam ipsarum finis vnius est. Illa he operationes sunt totus vnius motus cōtinuus: cuius est terminus differentio solum in magis et minus: quia appositio est minor inmutatio qd. vni: et vno minor qd. assimilatio: unde non est imaginandū qd. primo nutrimentum apponatur: appositio postea incipiat ipsius vni: et sic virtutis: quoniam sunt vnius motus autem. ergo ipsas notificat eas notificavit per primas partes quas dicit ipsarum: sed est intelligendū qd. autem. significat dicit expresse subiecto. s. nutrimentalis: nutritio. s. cum nutrimento. Illa duplex est expresse nutritio: vna que est cum nutrimento ipsius: et hoc fit a virtute digestiva et nutritiva.

Jacobus

latus. Ipsa enim sola sine alia virtute sufficit augere. Nec valet si dicat qd. post qd. nutritiva restauratur ad eade quantū est deperditus: tūc in ipso crescitia operari in residuo nutrimenti et applicat ipsam ad augmentum corporis: non operari illud residuum nec inuiscat nec assimilare mēbris: qd. si hoc faceret augerentur non esset motus ad quantitates solis: sed et ad has faciens ex alimen- to partes vinas et humectat mēbra. Ad hoc dicimus primo qd. pprius officium augerentis virtutis est dilatare in oēs partes mēbra radicalia: sic eius ppria opera est potius in eo qd. auget qd. in eo quo augetur. Iuxta illud. S. d. de virtutibus n. 6. c. 7. Ad id igitur. pprius est augmentare virtutis in partes oēs exte- riores paritatis. Innata mēbra. Officiū autem et colligationes et tunicas et rē venę et nerui et cartilagineas et os et membrana et colligationes et tunicas voca- quas elementarias et omniomeras. I. siles pibus et simplices parus antea voca- bantur. hec. S. Et declaratio. extensio victor mēbroz in augmentatione sicut qd. dicitur ex pto de vesica potest subiungit dicens. Cētesis porcos sunt accipi- entes pueri et implet spū et in cinere prope ignes tenent et fricant et calefant qd. des noceantur aut in nullo. Et aut in sufficere eis fricata esse vīa fuerit rur- sus inuiscant et prendunt: et sufficere eis potestas non esse vīa fuerit rur- sus tenent: hoc multoties facit donec eis vesica sufficienter videant habere augmentationem. Sed in his demum operis puerorū manifestabo qd. quantū in magnitudine superaddit que intus spaciolitas vesicę intus necesse est in sub- stantia destrui corpus. Et hanc subtilitatem reuirtre possibile essent pueri filii vīa: nature et vesicę parus magnas operari essent. Illuc autem hec est defi- cit operari solus. n. nature. ppria est. Et hanc conclusionē qd. nutritio est necessaria bio que augetur dicens. Itaq. iam tibi manifestum qd. necessaria est bio que augetur nutritio. Et enim discendum quidem renutrant aut nō imaginatio- nem falsam vīa magis aut non augmentationem veram talia corpa possidebūt. Et nimirum discendum vndiq. solus bio que nō augetur existit. Quia n. a nobis dicendum est corpa sū vna quāda distantia hoc potentia minuit in reliquis quibus. Dic scdo qd. virtus crescitia sic se habet ad alimentū qd. preparat et locū satis amplius ad sui receptionē ubi tali quantitate qd. neq. sufficiat deperditū restaurare et sic augere corpus: nisi in mēbra radicalia predilatentur nō pos- set in eis recipi alimentū sic sufficiens augmentationi: qd. penetratio corporis non est possibilis. Sed obicit aliquis qd. ad dilatationē mēbroz extensio non sufficit ex ipso nutrimento qd. sibi vīa inuenit et paulatim ex te intrando sufficit videmus in generationibus apātus vel sufficit virtus attractiva mē- broz cū expulsiua venarū introducere alimentū qd. tali ipen et sub tali quā- titate qd. sufficiat dilatate hec mēbra. Quare non vīa potenda aliqua crescitia virtus que mēbra dilatet et ea dilatando locum preparat alimentū quod suf- ficiat augmentationem. Dic qd. alimentū iaz fere effectus simile mēbris nō hys ali- quam qualitates acutas quia facile penetrat parans sibi viam sicut acutum vel subtile vīus. Nec hys in se principū actū sūe motus ad oēm partem et ad oēm differentiam positionis nec actū in corpore: ino potius passivū. Iuxta il- lud arist. 2. de aia ter. 45. Ad hoc autem patitur aliquid alimentum ab eo qd. ali- ter: sed non hoc ab alimento sicut neq. instructo a mā. Ites si fieret augmenta- tio vi nutrimenti mēbra extendentes non esset vīa motus: sed monstruosa et se- da sicut in apatibus. Dic scdo qd. attractiva mēbroz et expulsiua venarū nō mouent tripetuo se alimentū sed lente et paulatim. Quia rei signum est qd. hūc motus non sentimus et si diligenter attendamus. Et si attractiva mēbroz ira- beret alimentū anteq. dilatarentur per virtutē crescitia mēbra non traheret nisi qd. sufficit nutritio et restauratio deperditū qd. illuc nō esset locus ali- quo vacans ad receptionē plaris nutrimenti. Dic tertio pncipaliter qd. hys quibus vacans apponatur inuiscet et assimilet mēbris plus de nutrimento qd. reser- trina qd. minus qd. equalē saluari tū nō pot. qd. ipsa sit aut vere dicatur cre- latus qd. minus qd. equalē saluari tū nō pot. qd. ipsa sit aut vere dicatur cre- scitua virtus in cūte adolescentie in qua plus apponit qd. resoluat. Quia ra- tione est: quia nutritiva virtus nāstet et vīa motus plus oibus mēbris nu- tritio est: quia nutritiva virtus nāstet et vīa motus plus oibus mēbris nu- trimentū apponeret qd. sit resolutū nisi aliqua pte virtus mēbra dilataret et trimentū apponeret plus crescitia virtus ministrabit et subiectetur nutritio: qd. capacia redderet pte crescitia virtus ministrabit et subiectetur nutritio: qd. infabst aliquid de quo nutritia apponatur inuiscet et assimilet alimen- tū propter parat locum in quo operationis est quantitas aucta: et terminus et finis. Itē terminus et finis huius aucta facta pars mēbi prestatur: qd. ita. Operatio virtutis nutritive est sibi aucta facta pars mēbi prestatur: qd. ita. Ad primū dic qd. augmentatua nō solum parat sed potius imperat et cogit vt nutritia sibi subministrat alimentū tū qd. replere valeat id qd. ipsa inanuit extendendū mēbra et pducere corpus de eriguo et imbecilli ad cōpletus magni tudine et robore. Ad scdm dic qd. fuit augmentatōis in hoibus nō est sola ma-

ua. Alia est sine nutrimento ipsius: et hoc fit ab attractiva et regitua: talis enim nullo modo nutrimentū immutat. Sed est sciendū qd. virtus attractiva que est in mēbris nutrimentū cum motu locali apprehendit: hoc etiam fa- cit vir nutritiva que in mēbris sed aliter et aliter. Nam virtus attractiva mem- broz sic comprehendit nutrimentum cum motu locali: qd. ipsum attrahit ad membra illa mouendo localiter: sed virtus nutritiva sic illud compen- dit cum motu locali: quo-

ti defectus. Et alia est adherentia que ē vt hoc receptum nutrimentū ppleto ef- fectu efficiat. s. vt mēbi pars fiat et plerū qd. fallit quēadmodum in hydropisi con- tingit carnosa. Et tertia est similitudo qd. est vt hoc receptum quod iam factus est pars membri ponat ei ab omnibus par- tibus simile vīq. in sui essentia et colo- re. Quod quandoq. fallit quemad-

habens formam membri: ex se ad membrum mouetur vt perfecte illud acqui- rat. Sed qd. quando virtus attractiva membrorum attrahit nutrimentum: nu- trimentum nondum habet aliquid de forma membri: ideo tunc ex se mem- brum non mouetur: sed membrum tunc ipsum ad attrahit: illo enim tem- pore potius indiget membrum nutrimento: qd. nutrimentum membro. Et hoc apparet expresse illud dicit. Quia ex septimo phisicorum qd. nutriti- rum ex se mouetur membrum sicut ferrum ex se mouetur ad magnetem. Sed est dubitatio vtrū operatio que est digestio nutrimenti in mēbris pce- cedat appositionem nutrimenti in mēbris: vel illa sequatur: et videtur qd. il-

De partibus

gnitudo corporalis: s. perfectio virtutum hois. Si. n. equalia et equaliter age- remus parui et magni parui nobis pferet crescere: sed aia hois scilicet alic for- me phisice sibi determinat certam qntitatem pprii subiecti sub qua expedire et cōplete agit op. sua. In iunentū. n. florent sensus intellectus viget generari- ua luxuria motua pcellit longe amplius qd. in puericia. Sicut in iunentū scilicet vī qd. nutritio est digno: operationū vīus et magis necessaria. Alii. n. 6. morbi. c. primo. Dic qd. nutritivus pars et dignus est oīs actōis nāstus et magis ne- cessarius. De necessitate quidē nō facio dubitū: de dignitate vero forte intel- lit cōparatione ad op. ministrantū. Querit itere si eius qd. auget quelibet pars augeat vt afferunt Gal. et Alii. quō oī vice quā sit augmentū nō red- ditur corpus in duplo maius. Itaq. cuiuslibet parti aucti cōrespondet et applica- tur pars aliqua cibi augmenti et pars cibi minima tanta vel maior: esse videtur vt pars minima aucti cum substantia cibi augmenti sit longe ratio: et sic plura quantitas sub eadem materia. Dic qd. cibū auget et nutrit corpus sū esse materiale corporeū quantum non sū esse proprium in specie determina- tum. Quia rei signum est qd. nutriendo et augendo corrumpitur et sū illud et se est dissimile in infinitum nec est dare minimum eius: sed partes que succi- piunt alimentum et augmentum nutriuntur et augentur sū partes formales que sibi determinant certam quantitatem sub qua stare potest et saluari for- ma membrorum: qd. non sub minoris: non op. igitur vt nutritia et augere sint equi- magnitudinis eius aucto et nutritio. Sed inabit aliqua ite: qd. sic nutritivus pprius augeat mēbra qd. perfecte est assimilari et sacri pars mēbi: n. p. ipis tanq. p. omogeneū fit maius corpus. Itaq. qd. hic augeat ino id qd. augeat et actu quātus: potētia vero caro vel os vel aliud indubio. Quia illud Arist. pri- mo de gene. Querit aliquid quale aliqd. esse os quo augeat. Et manifestū vīq. qd. potētia est illud: verbi gratia virtus trasacta adolescentia: an percat aut remanet actio et in iunio toto residuo vite. Dic qd. remanet sū esse aucti quā est idē non sū esse virtutis aut nāstus potētie propinque actus: deperit complexio calida et humida quā dilatabat mēbra radicalia et arida facta sunt hec mēbra intus vt dilatationi nō obediat. Et sic crescitia virtus post adole- scentia sicut vīa in cecis. Sed queritur vltia. Et virtus augmentatua nō habet vltimū sui esse: quādiū est excedit passivū excessū dissimilē quare nō durat semp. Dic pmo qd. si nō habet vltimū sui esse: hys nō esse. s. in iun- tum iunentū. Dic scdo qd. nō quilibet excessus agentis ad passivū sufficit fundare actionē: ino regitur qd. sit notabilis. Dic tertio qd. completo cōtēte to hois dato qd. crescitia virtus pro illo instanti excederet eius passivū aliquo excessu notabili non ageret in iū: qd. cessat sūe et omne agēs agit pp. fines.

Et nutritive et. In quarta pte. dicit primo qd. triplex est opatio nutriti- ue virtutis: prima est comprehensio substantie per mutationis. i. substantie nutri- mentalis qd. subiacet per mutationis. Et illa est sanguis aut humor: idē vna de humilitatibus scilicet similia membro in potētia propinqua efficiat. Et hec operatio aliquando deficit vt in atrophia que est nutrimenti defectio. Attende hic qd. atrophia grece sine quēstione interpretatur et dicitur ab a quod est sine et trophos quod est conuersio. Et describitur a Theodoro capi- tulo de atrophia qd. est extenuatio que fit quādo nutrimentum non conuertit- tur in substantia membrorum que fit similitudo dicitur. Et s. affusio sicut capitu- lo de egritudine stomachi ait. Cessationem nutrimenti grece atrophia vo- cant. Secunda operatio nutritive est adherentia videlicet qd. nutritia faciat vt nutrimentū receptum completo effectu idē completa hac operatione sic adherat mēbro et sibi inuiscetur qd. fiat pars mēbi. Et hec operatio quādoq. deficit in hyposarca que vocant solet hydropisia carnosa: qd. facit carnes in to- to corpore intumescere. Vocatur etiā leucoplegmatia a leucos quod est al- bum et plegma qd. ex albo plegmate in toto corpore diffusio generari solet. Sed hyposarca dicitur ab hypos quod est sub et sarcos quod est caro: qd. est inflatio vniuersalis sub carne vel carne. Tertia operatio est similitudo idē assimilatio perfecta nutritiva ad nutritiū. Et est vt nutritia ponat nutriti- rum iam in mēbro comprehensum per primā operationē: quod facit est pars membri per secundā simile membro in substantia et colore: ab oibus eius parti- bus. i. sū omnes partes nutrimenti. Et hec operatio quādoq. deficit vt in ba- ras et morpheia. Attende hic etiā qd. duplex est baras seu albaras: quēda est alba alia nigra. Albaras alba est sicut albedo cutis penetrans in carnē vīq. ad ossa. S. albaras nigra est impetigo excrementaria. Et est scabiositas acida: cu- ri alpa vehemens: facit squamas sicut sunt squame piscis cū penitit: est pp- humores mellis imbibentem cutē: cū eo qd. est iuxta eam imbibitio formo-

lan sequitur: quia pofitio nutrimenti ordinat in affimilationem nutrimenti ad me: mefius: non pot mebf: affimilari: nifi fiat ipfius imutatio: talis eft ergo: mefio: deinde et. 3. res in vnoquoque mebf: eft virtus digeftiva: proprii nutrimenti: hoc fit: ut nutrimentum pofitum eft. In contrarium arguit. q. ipfius pcedat nutrimentum: quare: fructus virtus nutrimenta pofitum efficit nutrimentum: 3. digeftiva in niftra: cuius contrarium pofitum efficit. 3. et ponit infra. Dicendum q. operatio q. efficit nutrimentum in me: brevis pcedat operatione q. efficit nutrimentum in ipfo: 3. ratio huius eft: quia femper preparato materie introductionem fecime: 3. credit: me digeffio: efficit preparationem nutrimenti pofitum ad me: inducens in illud formam: q. mebf: faltem impeditur capillari: 3. unde argueretur q. ipfius nutrimentum puenit ad mebfus: 3. nutrimentum capillari: 3. mebf: digeffio: virtus mebf: ipfius imutatur: in nutrimentum: illa fe paratur fuperfluitate ab ipfo groffo: que funt per poffa in vrina: vel fubiles que euacuantur infenfibiliter: 3. poftea virtus nutrimenta agit in illud: ipfam apponendo mebf: vniendo: 3. affimilando. Ad rñone. Ad primas pofitio ordinat in affimilationem: verum efficit: fed non affimilatur nifi fiat ipfius imutatio: verum efficit fed imutatio illa digeffio non efficit: quia igit in tali mutatione nutrimentum acquiritur aliud de forma mebf: Ad fecas in eo membro efficit virtus digeftiva: verus efficit illa imutatio nutrimenti: antequam mebf: appona

Jacobus

et vires colores impuuntur tunc est et coincidentibus lepra et tunc quæ et
 loquatur. Et est morpha duplex. Una est alba et alba edo cutis. Alia ni-
 gra et edo cutis nigredo. Et his pmo q morphe differit albas alba;
 q sunt tñ cutis passioes. Ss albas alba est cutis et carnis. Juxta illud p-
 cipue qñ. 7. trac. c. 9. Differentia inter duas morphe et albas alba ve-
 ras est q vires morphe est in cute. Et est qd profunda est parvè valde et
 raso est in cute et carne vsq ad os. Et cã ois oibz est debillitas alteratur et
 nō assimilat assimilatione integra. Sed p q nō est ead ppositio albas al-
 ba et nigra qualis est morphe alba et morphe nigra. Juxta illud p-
 cipue ibi. Erit vero que nominatur albas nigra; propositio ad albas albas
 non est ppositio morphe nigre ad morphe albam; immo est genus dicit-
 ur in intentione ad albas albas. Et tñ illud ideo; qñi albas nigra est illud q
 notatur impengo excoitacitae. Et est scabiositas accidens cuti. Sed oibz
 q imutatur virtus que est de vna virtutibus nutritiue facit tertia opo-
 ratione. Ss assimilatione nutritiis ad nutriti. Et in hoc qd dicit q vna de vir-
 tibus nutritiue immut q nutritiua nō est simplex virtutis; imo est triplex s; eius
 tres operationes. Prima est comprehensio. Secda est immutatio. Tertia immu-
 tatio seu assimilatio. Terti dicit q immutatio virtutis in hōe est vna in ge-
 nere; et est vna in principio primo. Et primo deca virtus in hōe est vna in ge-
 nere sed multiplex pñ speciem specialissimā in mēbris et assimilatione
 et tñ specierum quot finit sps membroz similitud. Quia vna est immutatio
 est virtus proportionata fide coplerion pñertens nutritiue in similitudine nutri-
 alia a virtute que coherit nutriti in similitudine alterius mēbz; vt virtus nutri-
 alia est carnificia et stercorificacalia; et carnificia vt arterificia. Sed de-
 clarat q virtus inmutatio est vna in principio pmo; q immutatio que est
 in epate facit operationes cōes totz corpiz et pñt in principio pmo fons et co-
 go nutritiōis finit Gal. 2. sequens eius. Et attende primo q nutritio proprie
 est assimilatio nutritiis ad nutriti; comprehensio vero et adherentia quas vo-
 cat b pñces operationes nutritiue sunt vt quedā pensificatio necessaria ad nu-
 tritiōem. Juxta illud Galeni pmo de virtutibus nūllus ca. 11. Significat qñ
 des finit et fuit et pñt dicitur esse nutritiō. Recto vero que s; nomen as-
 similatio eius qd nutriti et qd nutriti; vbi est hoc tñ accedere et vñtione
 vt ad illa facit accedere os appositione. Et n. egredit a vasso humor qui nu-
 triturius est quāciqz alia particuli in vñuerfz cã dñmuntur pñmū; den-
 de apponit et dēci ad adunā et finaliter assimilat; hec Gal. Et sexto morbi. c. i.
 ait. Nō enim aut illud. Ss assimilatio illud est q nutritum; intellectus tñ pñ
 nōs hōis est idē. Et attende secō q pma opatiōnis quas attribuit b pñ
 nutritiue vocat. Ss appositio. Et hoc nomen sonare vt opatiōne attractive
 stans. Jpñ. n. pñt sen trahit ad mēbz finit nutritiū. Ss hoc a pñcipe vo-
 catur comprehensio; sonare vt opatiōne retentive virtutis. Jpñ. n. est que
 attractum nutriti retinet et cōpendit. Et attende tertio q licet defectus
 hūius opatiōis est cã imediata mado pñces tñ alie finit ipsius cause. Juxta
 illud Gal. tertio morbi ca. vltimo. Vico ergo quedā accidentia cuti macilata
 tñt sine finit tñto cope sine in vno mēbro et ex multis accidentibus; q; em
 vñquodqz mēbz nutritiū finit necesse est vt finit finit curius naturales opatu-
 nū. i. vt similita attrahat et attracta retineat donec in fin naturā assimilet et
 pñferat; expellat. Et si macies efficiat; necesse est vt finit nocuenti vñt
 rōs vel pluribus. Sed accidentia que finit in mutabili virtute indigestione
 vo canus per quas macies sine vilo medio efficiunt hec. Et est pñtibilem vir-
 tutes intelligit vt effinio virtutis nutritiis finit pñces quas opatiōne que est as-
 positio. Itā paulopōl subdit. Jtes mala digētio. i. corrupta assimilatio nō ge-
 nerat maciē; sed speciem mēbz mutat finit videmus in morphe et lepra. Et at-
 tende. q; scda opatiō nutritiue virtutis quas vocat b pñ. adherentiam et s.
 pmo de virtutibus naturalibus pñstis et vñtione nō esse videt illius effi-
 cacia q; attribuit et pñ. vt nutritiā recepti facit per eaz pars mēbz imo nutri-
 menti nō sit pars mēbz finit per assimilatio et opatiōnes eius. Et si inisset
 aliquis q; in lepra baras et morphe nutritiū sit pars mēbz i. tñ deficit ali-
 quid. Jpñ. n. in illis est assimilatio talis q; ex potentia carne. S nutritiō hōis
 finit caro et ex potentia ois opatiōis et ex potentia neruo aut neruus est ergo as-
 similatio aliqua in specie nutritiis ad mēbz nutrita sed non perfecta. Juxta
 illud Gal. sexto morbi. c. i. Ss caro longo tpe nutrita pñlegmatico atqz viscolō
 sanguine pñner caro s; hūius mēbz qualitas que vs finit media inter carnē aia-
 lium finit finit et carentis sanguine. Quia caro alba facta est nequit ibi
 in rubram transformatur carnē; nō fulcitur cib; transformatur in albā et phlegma-
 ticas carnes. Et si in hūius carne lepra generat; quas heleni appellant lochin
 qd albedo intermiscet. Similiter carnes nigri elephantiāz et leoninā nō mu-
 tatur. i. lepra. Et attende quinto q; vt arropis carnosa dicta anasarca seu
 pñpofat offendit nōnne differentia inter primā et secundā operationes nu-
 tritiue. In ipā enis est appositio seu comprehensio nutritiū copiosius et qñ illud
 nutritum; est agnosium carnis viscositate qua adhearet non valet vñt mē-
 bz sine inuiscari. Juxta illud Gal. pmo de virtutibus naturalibus capi. 1.
 illud genus hydropeico quod quidam nominant anasarcam determinat mē-

tur: vt visum est. Alterius est intelligendū qd̄ auic. dicit. sanguis pp̄ mēbra car-
niformia: in que cu3 cu3 sanguis debet permutari siue conuerti ad hanc humidi-
tate3 conuēio illa non est ad sensus manifestat: dicit aut̄ humor. humiditas pp̄
mēbra p̄matica: in que cum sanguinis debz permutari: in secundam humi-
ditatem: conuertitur conuersione manifesta zc.

¶ Et hanc quæz. 2. ¶ Dicitur autem notificavit virtutes nutritivâ per
sui operationes. In parte
ita ipsam notificat per sui
essentia: a qua pervenit
ipsius operationes. Circa
quæ est intelligendum qd

in numero ad offendendum quod operationes iste. Sappone quod virtus et assimilatio nutrimenti non sunt operationes differentes essentialiter. Et sunt una operatio differente finis magis. Et sic virtus declaratur finis superius dicitur. Virtus enim tantum quod est boni virtus est immutatio quod materiam immutat ad aliam formam modo quod nutritiva nutrimentum immutat ad formam membrum: deo vocata est immutatio. Dicitur autem quod est una quia virtus operatio una est essentialiter: dicitur autem de virtutibus nutritivis propter quod primo ad offendendum estiam inter istas virtutes et quatuor virtutes nutritivas. Et sic istas attractivas retentivas et quod pullum: quia ista ministrata est boni boni dicitur istas virtutes separet a virtute ministrata: quia est crescit et sic etiam que est generativa.

De partibus

[illegible]

Generative et. **Generative** vero virtutis due sunt species. Una species est que in masculina et feminis sperma generat. Altera est que dividit virtutes que sunt in spermate et permiscet eas temperando fm q vnicuique convenit membro danferuo

Generative vero virtutis due sunt species. Una species est que in masculina et feminis sperma generat. Altera est que dividit virtutes que sunt in spermate et permiscet eas temperando fm q vnicuique convenit membro danferuo

Jacobus

nes pascua multipliciter diversificari qdā. p. pingua fieri qdāz macra: qdā hu mida z que dā sicca. Item oē agens pphicū agendo repant. **Generative** vero virtutis due sunt species. Una species est que in masculina et feminis sperma generat. Altera est que dividit virtutes que sunt in spermate et permiscet eas temperando fm q vnicuique convenit membro danferuo

Generative vero virtutis due sunt species. Una species est que in masculina et feminis sperma generat. Altera est que dividit virtutes que sunt in spermate et permiscet eas temperando fm q vnicuique convenit membro danferuo

De partibus

De partibus generativis. **Generative** vero virtutis due sunt species. Una species est que in masculina et feminis sperma generat. Altera est que dividit virtutes que sunt in spermate et permiscet eas temperando fm q vnicuique convenit membro danferuo

Imperfecta que ex putrefactione generantur: quoniam perfecta animalia suntque bene per quas cōferuntur animi declarati ad esse specificum. Imperfecta autē non cōferuntur animi declarati ad esse specificum: sed nō per danc virtutē cōferuntur inditūm quantum ad esse specificum per nutrimentum cōferuntur: quantum ad esse individuale. Ad rationes. Ad primā: illa virtus est concedenda ad motum saltem ex parte probat: que est in nobis: verius est: idco ipsa non est motus vltimū ad generatōis: sed p̄ vltimū est. Ad scōdā: illa virtus que est species nutritiue est declaratur ad finem saltem ad probatōis: dōcendū q̄ finem est virtutis obm est dōmestica: sūm finis. Illas obm nutritiue virtutis extēns est necessarius: infēns: extēns aut obm generatiue est superfluis illis. Ad aliud sit cēdendū q̄ autocōs in hoc fuerit defectus. Scōdo est subitatio virū in mulieribus viri virtus generatiua spermatis. Et v̄ q̄ nō: q̄ illa estilectum sequere: q̄ mulier in generatiue se habet et tūc agens principalis: q̄ saltem finis arit. in p̄mo de generatiōe animalis: s̄ cōsequētiā declarat: q̄ sperma est p̄ncipū efficitum generatiōis nō apparuit supra cap. de mōibz. Sicut est obimbizatio q̄ occatiōis respectu viri non habet virtutis generatiuam spermatis: s̄cū mulier est p̄ncipū illa: maiō apparet: q̄m virtus que cōferuntur inditūm infēns specificū non est nisi in animalis perfectiue: s̄cū nō apparet per arit. in scōdo de generatiōe animalis 2.4.2.9. de b̄p̄sione. M̄tū tū quo est virtus factiua generatiōis materiē cō non est virtus factiua gētiōis agētiū: s̄p̄matis: s̄ in muliere est virtus illa: q̄ gētiū factiua mēstrū est oō cēdendū cū. Cōtrariū est autē. Quia q̄ est intelligendū: q̄ arit. nullam ponit diffērentiā inter mēstrum mulieris et s̄p̄mā s̄p̄mū: q̄m mēstrum ipsum p̄portionalē cōt̄ s̄p̄mū in viris: et idco ipsa mulier vocatur q̄ aut sit illi p̄portionalē: declarat per plura signa: 2. fo de generā. alia. vnum est q̄ eodem p̄te viri cū illis s̄p̄matis in viris: 2 mēstrum in mulieribus v̄ t̄ circa 14. annis. Aliud est q̄ sicut in viris mactio plus multiplicat s̄p̄mā q̄ in p̄nguis: s̄cū in mulieribus mactio plus multiplicat mēstrum q̄ in p̄nguis v̄. Aliud est q̄ sicut in emulsiōe s̄p̄matis in viris incipiunt p̄ti nasci circa

Jacobus

[illegible]

Sen prime primi.

ferio:es partes: sic et igitur in mulieribus in emissione mensuratur. Aliud est q: sicut in viris accidit in oratio fiat in emissione fomat: sicut in mulieribus in emissione mensuratur. Alii h: hoc ponit arsit non in negare q: in mulieribus etiam quedas par magis affluunt a fomat in colore que imperfecta est respectu alia rum parit: q: probat et pluribus primo: q: illa non est generatio nisi a viri in coitu in quo generatio fit: aliquid non emittit: s: q: illa tales par tunc mensur aliquid deasbat: non emittunt nec mulieres: non nigris: solus albe. Tertio q: dicit ipse non emittit talis humiditas: nisi q: tunc parit: facielia est in coitu sicut est et cum aliquis facielius salius emittit. Et cu arguit ptra emm q: sit ma generatio: q: est delectatione emittitur. Rndet q: delectatio non con titigit in coitu et illius emissionis: sed q: est matrix fit muliu facielia fit attra: ctio mulioz spmz et et calosia ad ipsas: vi tunc delectatio accidet: est simile ficut et videmus q: pueri ante q: spermatem fit cum mulieribus accubent: de lectatur. Ma delectatio illa eis no igitur fit nisi p multa attractione spmz ad genitalia loca. Cnde vdes est q: viris dicit genitalia fomat: ompl: vno mo gnatius fomat: facit generatio: z hoc in mulieribus non est sed in viris Alio modo generatio eius q: spermat est pportionalis: z hoc est in mulieri bus. Alio modo generatio facit in ptraui arguit de virtute generativa: q: est fma tis facit generatioes generatua. Aliter est intelligendum q: virtus inu: ratiua diuidit virtutes hoc est formas mēdoz que sunt in spermate: z permix: scet mēdoz illas pparet ad mēdoz formas Et sic est dubitatio. Et si pma R: et q: s: pates: pma sit similitu partiu: non fit nisi vbi q: ab eo possit diuerfa mēdo puenire q: ab vno inq:uātus vnuz non fit nisi vnu: modo sperma diuer vnuz estio: z. Dicendum q: a spermate diuerfa mēba puenire possunt. Et ratio pma est q: ab eo q: est vnu in actu: plura in po: pnt diuerfa pcurit: sed vnuz in actu: plura autem in delectatio: z eamio: nota est: q: vnuq: agit per for mas que sunt in ipso: primo: declarati: q: spma a generante descitum est sicut po: res mampata: fin Arsit in fo de g:ia: aia: vnde sicut proles mampata ab ag: pte constituit fibi domum: necessaria: fit etiam facit sperma ab ag: generat:

De partibus

[illegible]

Jacobus

zē. verum est in q̄ sperma acti vniū est: plura potētia possunt ab ipso plu
riā diuerſa pcedere. Circa secundam partem est dubitatio de illa virtute infor
matua quod fit: que agit pcepto dei. Aliqui enim dicunt q̄ ista est idem plu
terius: q̄ est in spermatibus: et in formas aliosq̄ mebroz generat. Alij p
nunt q̄ ipsa fit qdā cā celeste spermatū iuerus. Quidālibet in alioz oppo
nibus dico q̄ inibi videt esse e conſonū alioz Virfr. Iuxta q̄ est intelligendū
vī habet in fine. 4. mebrorū: generationibus v̄ corruptiōnibus duplicē est
agens vniū est preparans materiam actus v̄ calis et frigidū: vel passivū
humidū et siccū: et ab illo pueniunt i. s. modi preparatiōis materiz: necesse
riū est. i. s. p̄uatiū: v̄ potit ibi Virfr. alid est agens in ducens formas: necesse
riū est p̄ter illud agens fcdm p̄ter p̄ter. primo cū modi preparatiōis
materie fit solum. i. s. modi autem inducētes formas fit multo potius: pot
it v̄ p̄ter agens preparans māz est aliud agens inducētes mōdos forme
in materiā preparatē: fcdm. Itaz materia queritur per materiam autem
est determinate quantitate v̄ mensurē: ideo q̄ ipsa erit in materia aliq̄
cenda sub determinata quantitate et mensura: op̄uit in genere aliq̄ agē
p̄ est illius quantitates v̄ mensuram cognoscere: non tō tale non est agens
p̄ parans materiam: q̄ illud cognoscere nō ē: ideo op̄et p̄ter ponere aliq̄
agens potens cognoscere illaz: illud est agens inducens formas: q̄ agit p̄
intellectū et cognitionem: in hoc enim omnes s̄ quentes Virfr. cum ipso con
cordant sunt. Sed quidaz ab ipso virtutis dīcunt ad illud agēre p̄ in
tellectū quod fit in animā. Alij. ponit tale est quādam intelligentiā deamā
et etiam locutus fuit beatiſſimū ponens q̄ illa generat formas: dēdē ipas p̄
bet materie inferiorē: et in hanc quantū ad hunc cognoscendū ē beatiſſimū
Alij. ponūt. in aīalibus que est purrefactio generātū tale agens per intel
lectus

De partibus

[illegible]

lectum inductiuum forme esse etiam illas intelligentias decimas; hoc coactus
fieri ponere qui nescit videre qd esset illud qd preberet formas talibus alia-
bus: et ex femine non generant. Sed inquit alia alia e: pp duo pmo: qd po-
nit quadas intelligentias decimas cum generabilibus & corruptibilibus; qd corra-
p. Bruto qui possit foli esse noue: fo qd tpe v ponere formas quas facti
intelligentias ex nihilo fieri: qd entia ptra Bruto qd nunc ex nihilo possit fieri ali-
quod: qd nens qd formalis

Virtus vero formatiua imprimens
est illa ex qua p̄cepto sui creatoris pro-
uenit mēbroꝝ lineatio ⁊ ipsoꝝ figuratio

ghemifus falſus ē: et iſta
 gnatius. n. fuit q̄ ſemē ip/
 ſum alibi bus p̄beret formā: q̄ eſt falſum: vt ſtatim apparet. Dico igitur q̄
 in enibus n̄libus q̄ ponere quodā agens per intellectu: q̄ eſt ſoine in
 etū: limitans agē preparā mām: cā huius eſt: q̄ p̄tingit in arteſcē
 et in natura: poſſumus iſta alter p̄bare: ſed in arte videmus q̄ eſt ibi aliq̄
 agens per intellectu: limitans agē copparans mām: ſicut. &. g. in arte fabulā
 parat. iſta in fabro eſt ars quēdā cognofcens: limitans et mēſurans agē p̄e
 parans mām: ſicut ignē quāz: ſimiliter: vbi mū p̄parata. ſ. et ferro p̄pa
 rato per ignē aquā et malleationē poſſit induci formā quā intendit: ſicut cul
 lecti: vel aliquid alterius: ſi igit̄ eſt in n̄. agens aliq̄ per intellectum
 limitans agē preparā mām et tōtū corpus celeſte cō poſitū et obus: q̄
 dem hoc eſt inſtrumētalis per motū et lumē: p̄ncipaliter per intelligen
 tiam: q̄ in eo ſunt in q̄bus recepta eſt ars quē intro: quē qd̄ ars ſactia eſt
 ois forme inferioris vel inferioris exiſtens: vide dicebat Auer. 12. metha. q̄ n̄
 non operat n̄ ſi remiſſiſcēt q̄ ſuſcipiens cauſa diuiniobis. Et dicit ibi Al
 bertus q̄ intelligentie ſunt artes quēdā ſactiue cō cognitionē et iſta inferiora
 operant: dicunt aut̄ ſpeculatiue inq̄ns nō: de eis ſpeculant. Et etiā dicebat

Jacobus

[illegible]

Grifo in fo de gene. alialy q'ca^s permatu generatiu effi vt se vergit ad
similitudine coipo celestis. et eny illi comparat vt in finis: sic q' declarati
effi illa virtus informatua: q' formae in mebris efficit q' precepto fil creati
ris. s' p' q' effi dubitatio. Et q' virtus informatua dat mebris q'itates. Et on
ra q' mebris dat ibi meatis illis dat q'itates: sed virtus inmutatua dat mem
bris ibi abolute: vt visum effi. it. Et hoc dicendu est q' q'itates p'p' f'mi
dupliciter no mo f'z: z

et p̄cavitates et foramina et lenitas et aspe-
ritas et eorū situs et ipsorū cōitas et ad vlti-
mū opationes que ex finibus dimensio

te informatiur: primo mo
procedit argumenti. Clie
rius est dubitatio vtrum sperma fit animus. Et yf q non qñ: a et no eñ in
actu: led in potentia. An hñum argui: q in eo eñ aia: per qñ aiatu q in
mutat: qñ imutatio eñ opatio aie: fed spma eñ huius: vt notu eñ. Dicet
dñs q spma pot sumi diuident: vñmo vt eñ in generante: vt fic in calido
ipius eñ aia: formalit: r huius: q in ipso illo vel calido eñ aia: formalit: p qñ
aia: formalit opatio. Hoc n. modo intelligimus spm esse vehicu: virtutis:
non q aia det illi virtutē: illā deferat ad mēbra. Sed dñs virtutis vehicu: qñ
aia ipia non eñ in opatione: potens mō per spm: vt fic aia virtus eñ: hñ
ritus in spmate istus: vt eñ in corpore generantis eñ hñmō: led eñ. Alio mo
do pot sumi spma vt decum eñ a generante: eñ in mulieris matrice: vt
fic aia eñ in ipso instrumentali: hñ n. spma a generante: decum modū qñ
dñs aia corpore generati: per qñ copatur principalis agens: puta corpo
ri superceli: qñ infim quoddā. Nam fic corpus ipius operationes nō
facit nisi eñ regulatū fit ab vniuersali agente. s corpore celesti: fic etiā qñ
corpus alicui ad modum n. talis: modum n. talis dat eñ q per ipius vni
uersali agens vt instrumentū comparatur.

De partibus

q; ut duplex est actus virtutis anime. Primum est esse q; dant mēbris in gbus
fuit scilicet pimus actus potētie vbi fuit et dicit esse occulto. Secundus est opatio
gratia cuius membris illud est cūctū est. hanc cōclusionem intendit vñ. 16. aristo.
philoso. dicens q; necessario est ut in pcepto pimus anima cibata vñ q; creatus
erit in eo anima sensibilib per quā dicit aristo. Et filr pñ. 16. aialium eius ca. 1.
dicens. Et post q; illud coagulatur filr aiatum mouebit aia in illo ad cōpē
dum mēbra vñ erit illa aia tunc aia cibalis vñ nō habebit alium effectū nisi illū;
habet virtutē ad aliud. Et illū dicit aristo q; plura requirunt ad esse sen
situum q; ad esse vegetatiuū. Quis rei signū est q; impossibile est sentitium
esse sine vegetatiuū; vegetatiuū vero sine sentitio recipiri pot. q; itz sentitū
est in potentia pproxima actui ante intellectū; simul cōpōnit mēbra per
mentia ad sensum vñ rōnem. Supra illud pñ. 16. aialium cap. 1. Et qñ virtus
sentitiua in illis que participat rōnem vñ virtus rōciatua funt illū subiecto
cōpōnitur simul mēbra pntentia ad sensum vñ rōnem; qñ fundant in vno mē
bro; pprimus enim embione in vtero matris vñ sentire vñ localiter moueri
vñ nulli tunc agunt opore rōnis aut intellectus nec loge. post iplos; nati
uitatem sed dicunt sensibilibus potētiis ad instar butoz. Sed post q; oga
na virum sentitiam; nam interior q; exterior funt exonerata fupfluis bō
ditatibus infantie vñ spūs clarificat vñ depurati a multitudine vaporū incipit
tunc intellectus a particularibus in fantasia reueratur vñ universalis extrahere vñ
ipsa cōponere vñ diuidere vñ discurrere manifestū ad notitiā occultoz vñ
iterum aie vñ rōmibus viuere. Et itz qz qñem qua querebat filr virtus gēne
ratiua mēbro; formatio mēbris pceat an sit supflua. Et dicit pmo q; nō perit
statim post formationē mēbroz; Supra illud aristo. 1. de gene. aialium cap. 1.
Et sermo dicens q; illud quod operatur corpusur pñ fecit oia mem.
bra et fallue; qñ illud quod operatur nō fecit oia mem. vñ deinde cōstipue
bit vñ fecit alia qñ illud quod operatur nō debet ergo facit residū. Et hic
est vñ argumentū a simili tale. Illud quod facit nō nō corpusur pñ
statim facto cōdo. Itaq; illud quod facit epur corumpit statim epate facto; sic
de cerebro vñ alijs; ergo illud quod operat oia membra nō corpusur illico ipse
formatis. Et Sed infatitibus q; formatio mēbris statim introductur anima
tā fecūda in potentia vñ virtutibus vñ fuit anima pñ a qua decia est virtus
formatiua mēbroz; ergo si illa remaneret in embione virtus generatiua mē
broz; Item habitibus q; sistentibus in ea cessat motus. 2. de gene. tñ. 55. eff
ignitū octosa virtus sine ope. Sic q; q; anima introducta de vno bō ogana
mōdū roborata necq; per se cito dissiccatur et virtus generatiua mēbroz;.
Et sic q; h; virtus generatiua mēbroz; non illico corpusur formatio mēbris
continue tñ velut senescere a tpe infusiois anime debital. Illius ratio est;
q; ipse cas. 1. virtus gēntia pñ non est in eius subiecto vñ quēdā ab extrin
eco recipit virtutē q; qz loco vñ tpe magis elongat ab ipseffione agentis tunc
tuo magis debilitatur nisi acquirat cūctū bō pmanente in subiecto. Et impos
sibile est quin spūs complantatus cōsūis a patre qui est vbiq; ubi vñ
virtus bincēdis dispersus nō debilitet cūm fit vñ passibilis. Et cōfessio pu
tuo principē. 16. aialium eius ca. 1. vbi ait. Et transitur. i. concedit q; si illa vir
tus nutritiua que venit a patre sic veterascens quousq; mūtef completio mū
tatione aliqua vñ cūctā complectone que iam datur et noto post veterascen
tiam cōtinuat virtus nutritiua que est pproxima et ita illud quod acquirit a
patre nō posset sufficere in regimento ad vltimū. Et tertio q; terminus dura
tionis virtutis generatiue mēbroz; in embione est nobis incertus; q; formatio
mēbroz; vñ introductio anime virtutis ipsius nutritiua vñ crescitna pamlant
perducunt corpus vniuersum vñ singula mēbra ad perfectionem fñi cremen
ti que gēnti coadiunantur a virtute generatiua mēbroz; necessitas nisi dicat
aliquis q; ipsa definit esse statim post regenerationē vñ tunc; q; illa regene
ratio est virtutis effectus eius. Sed inflaret de venibus sapientē. i. quatuor
vltimis q; illa; nascuntur in iuuentute vñ q; qñ in senectute vñ prius allega
tur et ab aristotele.

¶ Cirtuo vero cē. i. qm̃ pa particula buius tertie partis que est de virtute
 informatiua dicit primo p̃ncipe q̃ virtus formatiua impens fignatūa mē
 b̃i. i. fignallā est illa a qua p̃ouenit b̃ p̃cepto et directione lineatio. a. p̃ce
 ptio mēbz et figuratio ip̃oz. s̃t illud cū compet̃ euitas fiat curū
 cū rectitudo rectum et cū rōditas fiat rōditū et cōcauitas. i. ṽentricu
 li et ṽe. i. s̃otamini. i. p̃on et lenitas et asperitas. s̃t ṽt sp̃ificus cū compet̃ leni
 tas lenis fiat sicut sp̃ificus oculi et sp̃ificus interior trachee arterie. Et q̃
 25 est aspera fiat aspera et ṽt sp̃ificus interior romachi et matricis grana reitio
 nis melitio et c̃itio mēbz. i. p̃osito curū in ṽo proprio loco et c̃itio ip̃o
 r̃us. i. colligantia mēbz adinūc ṽt cui q̃ p̃uenit et ad ṽtū. i. lūm̃arie

gnitur eucto. *Bul.* 4. can. cap. de cura hemitritel: ibi. n. dicit qd si in cura illius
 de. offerat pitfana cu pipere: qd hoc est bonu medicamen: sicut etia ponit *Bal.*
 qm in iura inter illos dicitur: ut piper pipere ad digestionem materie moli-
 pitfana ad nutritionem. *Idem etia* ponit *Bul.* 5. can. ca. de lacte de discreti-
 na virtute. Item hoc arguit ronesi est invenire quodam amon dñm tñz ab
 alijs actibus: ita qd quoz virtut: opz ponere virtute alia pter infas: qd
 scietas: ita est quoz r.

**quattuor virtutes attractiuas retinentes
digestiuas : et expulsiuas .** ¶ Attractiuas
vero fuit creata ad attrahendum nutri-

Jacobus

mandis ad ppria receptacula: q̄ si peederet a virtute sentitua & expulsio fo-
lūm dūmano ciboz & dūto graui & plūn fieret ad inferiora & eximeret su-
perflūū q̄ benigno indifferenter. Itōn est tñ negandū quīn ad eam pcurant
sentus mēbz & expulsua vasoz deferentū vel mēbz vnde epeunt. Quod si
obiter aliq̄s q̄ vene nō sentitū nec arterie que virtū vasa pncipalia defen-
dia cōtā. Sic q̄ quīs de se nō sentiant atq̄ tñ sentiant per pāniculū. Et sic solu-
ta cōtā. ¶ Attēde. 3. q̄. Auer. 3. col. c. 16. magnū factū fēlū de virtute di-
scetū quā numerat q̄nta inter virtutes nālīs ministrantes tñ. Et p̄mo de
scribit eas ibi dicē. Et virtus discretīua est q̄ cognoscit cōs ip̄s cibi & nu-
trimenti & cognoscit sanguīe a supfluitatibz vnde nutrit mēbz et cōueniē-
tia & mittit vnicūq̄ mēbz q̄d est simile ei. Scōno notat Gal. de ignōrātia hu-
ius virtutis dicē. Et itē p̄mo nō fuit memō Gal. neq̄ aliq̄ q̄ septatua de
qua loquunt nō est bec & est magna dūta inter septuā & discretū in esse &
etiā in tpe. ¶ Et t̄no refert vnde hāc accepit virtutē dicē. Et hāc habui ab
a mōrē vel ab alūmāq̄ quā eam affert scōtē. Et nō est dubiū q̄ ipsa fit in
cope & necessaria et sicut sunt alie virtutes: ip̄s. s. almascoz dicit oia accidē-
tia que adueniunt cop̄i q̄ impediunt opationē illius virtutis. Quarto no-
tat auctorē q̄d dūminutūa dicē. S. nō manifestat almascoz q̄nā cōplezio
nez illa virtus opatur neq̄ q̄d sit oia infirm factū dicit in alia quattuor: & hic
est magnus defectus: q̄ q̄ volumus remouere accitua que impediunt eides &
nō cognoscimus cōplezioē quā laborat nō cognoscemus rōnes creatiōis
illius. ¶ Quinto pmitit se declaraturū huius virtutis esse & q̄bus causis recipit
nocumentū adaptans sermonē suū ad discretū nōū. Dicit. n. & gratia nō dūo
cedēte debemus suū esse declarare & q̄d ea laborēz debilitat. Et q̄ p̄māz
eius opatio atq̄ diminuit post hoc ex necessitate sequet debilitatū virtutē nu-
tritiua quā bz fomachus in seipso aut ab ea p̄uābit: q̄ ias dicitū est q̄ foma-
chus nutrit a cibo aliquo nō nutritū. Et si hō nutritur a cibo si amplect
retur ip̄sum: hūc Auer. dicto ca. de discretiua. Et rursus de ea dicit ca. 29. libi
iurisd. Hūc debilitat virtutē discretīua in epate nō debilitat opationē ip̄s
& spargunt per totū corpus hūores hī cū sanguine & sunt pp hoc multe egrī-
tudines in cope ficut bydrops que dē asclētes. Et si hōnebit talis p̄fami-
lias q̄les p̄dicat Auer. hāc esse virtutē & fēlū b̄ret ancillū que cū scopā mīdi
ficerat vīas cibi & supfluitatū raro egrotauerunt. S. Auer. in pōne huius vir-
tutis v. multiplex desipere. Itā in hoc q̄ ponit esse esse cognitiū & cognosce-
re cibos. ¶ Et sita est nō est de numero ministrante nālīs: q̄ de numero vir-
tus aialys. Et discretio cibi a supfluitatibz plurimū maxie fit in epate: tñ
epar minime sensu atq̄ cognitione p̄cipitat. ¶ T̄rto officiū digestiue p̄mie est
ex cibo assumpto ex fibro succositā & grosso fēlū & p̄uere eaz in chylū
pmixto dēctet hūdo cū sacro a calore nālī. Et officiū digestiue fē est ex q̄bū
dam chili p̄tibus generare sanguīe et alijs cholēra et alijs pblegma et alijs
mellaz et alijs aquositate. Et celebrata p̄ma digestio sūns expellit chili quō
nō eget q̄d trahunt inestare & a fēcale grossū q̄ trahit ab intestinis. Et ce-
lebrata p̄a digestio epate trahit vne & alias p̄tes trahunt sua ppria receptacula.
De quo & feruit nobis bone Auer. tua discretiua cū discretio sufficiēter cele-
brez virtutibus digestiua expulsua & attractiua: hinc solū tēstā tñ. Itā p̄
missio dic q̄ solū fuit q̄tuor virtutes nālīs ministrātes q̄ preparat cibū ad su-
tuā digestiua & expulsua. Itā virtus dī nālīs ministrātes hī cognitionē: ad preparā-
tū sciendū opationē alterius virtutis pncipalia hūc cognitionē: ad attractū re-
nez cibi sufficiēter regit & sufficit v. attrahat ad loca vīgōnis & attractus re-
tineat & retēne digerat & digestus expellat q̄d supfluit & est vitile
ad mēbz tractū per ea: sufficit q̄ dicte quatuor virtutes. ¶ Attēde tñ q̄ diui-
sio virtutis nālīs ministrātis p̄n nō est diuisio generis in spēs s. analogi in sua
analogata: q̄ per p̄na dē digestiua & ex p̄nti ad vīa fit inuit Gal. 4. de iuna
ment. m. ca. 2. Digestiua antecēdere oia alia nō ope q̄d. ¶ R̄ia p̄ma obiecta
sunt soluta. Ad quāru nō q̄ digestiua in noticiū cōtāt cū digestiua inuolū

ra est separatio aliquorum quorum esse est in actu: haec separatio est duplex: una est separatio aliquorum quorum esse est in esse absoluto: et talis separatio per solas vi-
siones fieri potest si acciderit in separatione alicuius primum. Talis est separatio
aliquorum quorum esse est in actu medio inter potentia et actum: istorum separatio
fieri potest actualiter per visiones cum alteratione quadam sicut apparet in pri-
mus lactis. Si ergo ponamus humores actu distinctos in corpore sicut ponit me-
dicus: tunc si sola distinctio
nemo poterit fieri eorum sepa-
ratio actualis: modo autem
attrahit a vi sione potest
est facere. Etiam si ponat

[illegible]

De partibus

tuo in duobus: Numo in fine: q: vtraq: fedit q:z possibile est preparare in qd agat vt fiat simile corp. Sed in mo opus: q: vtraq: pmissit humidi & sicco p calorem nates siles in pie & sic oia possunt vna virtus. At q:z coeque q: dige ssum fms totius vni genens no e de istis f: digestis mistrans fms. At q:z eum qd idem est finis vtriusq: expulsiue: vt q:z coneretur membr: expellens ho mo non indiget i idem modus operis & per eosdem villos & eandem com/ plectionem vtraq: operatur. At septimum oia similiter.

[illegible]

alia specie. Ad rationes. Ad primam illa operatio non est vna et cetera: procedatur ad
m. falsum est nam stomacho est et proprie attrahit cum villis fed in villosa bene
apposit filii nutrimenti. Ad secundam illa operatio est diuersa et cetera: ad m.
dicendum quod obiectum virtutis quoniam habet analogia quadam. Circa pri-
mam parte est primo dubitatio: aut ponit quod virtus retentiva retinet iuuuatiua.
Sed primum illa operatio: quoniam quousque digestio non terminat: non fit lepa-
tio iuuatiua a nocturno: sed
dum durat digestio: durat
retentio: ideo et cetera. Dicendum
duppliciter: vno modo quod re-
tinetur principaliter retinet iuuu-
tiua: et fit retentio nocturna
hoc est per accie: neq[ue]
est intentio existeri. Alio modo quod virtus retentiva aliq[ui]d solum retinet iuuati-
uum: sicut retentiva sanguinis: cum retinet chylum: et quod stomacho quod nutritur: po-
tius virtus ministrans est magis nutritiue virtuti. Sed et est dubitatio: autem: po-
nit quod retentiva retinet nutrimentum: dum virtutes ipsius iuuantes operant in
eo. Sed primum talis virtus iuuans est nutritiua: et non digestiua: modo re-

Eius vero operatio in superfluitatibus est vt si possibile fuerit eas in hanc mutet dispositionem: que etiam vocatur di-

hoc eni per accidens: neq[ue] de
eius intentione exiit. Alio modo q[uod] virtus retentiva^a aliq[ui]d solū retinet inuati-
uum: sicut retentiva fidei: cum retinet christū: ex quo stomachus dicitur nutriri: s[ed] ta-
lis virtus ministrans est magis nutritiue virtuti. Sed et dubitatio: an i[n]c[on]-
nit q[uod] retentiva retinet nutrimentū: dum virtutes ipsū mutant operant[ur] in
eo. Sed p[ro]pterea talis virtus immans est nutritiua: et nō digestiua: modo re-

Jacobus

[illegible]

tentia digestiue ministrat: nō nutritiue. Dicendū q̄ autē hoc dicitur: q̄ digestiua cū ministrat retentiuatota in nutritiua: imutata ordinata cū fia. in. 2. q̄. 2. primo manifestat virtutē digestiua: vt eius opatio est in inuatuō: sō vt eius opatio est in nocituiō: sū ibi eius vero opatio. ¶ Cū itea hanc primā est dicitur: primo vt in digestiō q̄ fit in inuatuō: 2 nocituiō fit vna digestiō: 3 vt q̄ non: q̄ digestiōis in nocituiō obiectu est id q̄ sup̄fluit.

gestio. Aut vt earum egressione in a me
bro in quo sunt retente faciem efficiat
cum expulsione earuz attenuando essen

per eandem 2° nem mēbris: ideo zc. Item q^{uod} videmus q^{uod} vtraq^{ue} digestio fit per similitudinem: nam virtus digestiva agens in faies: facit eam similes membris radicalibus: z sic agens etiā per nutrimentū. **Quarta** quod est intelligendū: q^{uod} digestio ipsa in iuvatiuū aut refertur ad superflūū q^{uod} perelintillū ex actu cōplete digestionis ternie in corpore sano: sicut est illud quod de hypofasi in vir-

De partibus

ut virtutes affundantur si aliqua nova forma balis introduceret in cibo in q̄libet digestio ipsa foret impedimento quoniam cibi in ipsis alit. Et sic pmo q̄ nuda m̄a cibi est sine aliqua forma substantiali quae resillit ipsius corruptione: quā nō pot. ubi videri dicitur a forma: q̄ forma generis minus resillit quoniam eius in p̄b̄is alit q̄ forma cibis: et forma humiditatis innotat vel cibi q̄ forma fani/guineae q̄ sanguis est magis formosus alit q̄ cibillus: huiusmodi innotat vel cibi magis q̄ sanguis: et in p̄b̄ibus symbolis facilius est transire. Et sic eo q̄ necessaria sit gradatio formar et sp̄es in transmutationibus cibor: vebementer elongator a nā alitudo nō possibile est et pane statim fieri p̄t hōi. Ad aucto. Sal. dicitur q̄ cibi digestio nihil aliud est q̄ quoniam sine mutatio fū p̄m qualitatē. Sic q̄ ubi loquitur de digestionē fū per eas annue cibos sit similes: copl. Tel. dicit q̄ duplex est q̄itas. f. essentialis et accidentalis sicut duplex est q̄le. f. essentialis et accidentaliter ut rationale est q̄le essentialis hōi: et calidū est quale accidentaliter. Et vtrūq̄ q̄itas per digones agnoscit. Ad quartā q̄ caro curat et caro cōtinet vna eūdem sp̄e et fructus innotat et innotat in infans et vir. Et q̄ hoc cōfessio nō sequit q̄ cibos sub vtriusq̄ sp̄ibus digestionē maneat indit sp̄e q̄ maior est et oīeritas in sp̄ibus digestionis alitū q̄ in illis. Et sic sufflueret velis? In p̄b̄ibus dicitur placeo q̄ nulla digestio q̄ transmutatio subālis nisi vltima per hec verba principis q̄ digestio querit id q̄ attractio attrahit in essentiam aptā zē. Intelligit q̄ digestio cōvertit cibū ad quēdam modū substantiā sp̄ite ingrossando eam p̄mentum opationi virtutis assimilans eam: corpora. Ad vltimā. f. q̄ digestio est opatio qualitatis primarius dicit q̄ digestio facta in vasis nābus alitū q̄ opatio qualitati vtr infro: dicit q̄ virtutē aut vtr causat p̄m et alius. Sed vtrū est p̄m in hac. 3. p̄i q̄ opatio virtutis digestiue in supfluitatibus est duplex. Una est q̄ vtr mutet eas p̄m possibile fieri in pane diphēnem. In essentia aptam opationi virtutis p̄mutatione in eis facientibus ē p̄ducas eas ad complexionē cōpetentes quoniam nutritis in effectu et beginit vtr reducat eas ad benignū reddens ipsas aptas ad nutriendū corpus. Et hoc opatio vero caput proprie digestio: sicut dicta opatio digestiue in cibis. Altera opatio digestiue in supfluitatibus est q̄ faciat eas facilius egredi a mēbro in quo sunt: eius expulsiōne expulsiue. f. vtr redat eas aptas expulsiōis et obediētes expulsiue virtutis subitāno subāz eaz q̄ grossitas impediat eaz egredi. In ingrossando si subtilitas p̄cedit: vtr incidendo si q̄d phibet eaz fieri viscositas. Et hoc opatio vocat pp̄e maturator: ab aliquis tū maturatio et digestio p̄mnotū m̄a h̄ntur et dicunt id significare. Et attende p̄ q̄ duplex est supfluitas. Una nālis vtr est vtrina. Alia innālis vtr humos: putridus aut saniofus et vtriq̄: istarū quērit digestio fū digestio alque modis. Tunc n. dicimus vtrina digestio dicit est mediocritas fū bone hypotaxis et auri colozie. Et indiget dū et alba subfluit. Et c. Et digestam dū est grossa vtrina equalis ad citrū tendens. Et saniofum dū est alba vtrina equalis pauci fetoris. Et attende fū q̄ triplex est supfluitas naturalis. Una in qualitate nō sicut sanguis in supflaciale. Alia in q̄to nō sicut sanguis fū supfluitas debita eius mēbra. Alia in q̄itate et q̄to te simul vtr facies supfluitas fū supfluitas. f. reg. nēma. 14. illius m̄a. Quērit q̄ nō te facies supfluitas et nō sicut supfluitas. Et est vtr modis. Una est supfluitas fū ledens q̄itate fūa. f. q̄itas cuius egrediens est nā sicut sanguis q̄i calet ad complexionē sua. Et hāc est supfluitas ledens quoniam et qualitate sua simul: hoc genus est egrediens a nā sicut saniofus et generat et aggregat in obfuscat mēbris et sp̄ie opationis. Tercio q̄to nō fūa est extrahens eam tota a corpore: et tertia est supfluitas ledens q̄itate fūa nō. f. q̄itas cuius est egrediens eam a nā et est qualitas eius p̄ueniens. Et tunc intentio in hac est extractio partis eius: sicut Italy. Et hūc supfluitas innālis in q̄to cōspēditur supfluitas innaturalis fūba sicut putrefactio sanguis eruginosa cholera. Et attende. 3. q̄ supfluitatibus nō sicut putrefactio modis fūc cōspēditur. Cōmūdo rōne putredinis quae in eis ē. Alioquin rōne modi fūc q̄ rebellat expulsiue vtr fuerit viscosa sicut fūmā et q̄ grossa et q̄ spissa vel vtr mouet: f. tenuis cedat et hinc inde spargit vtr nō possit citius ab expulsiue. Et attende. 4. q̄ digestio debita fū perfluitatibus rōne putredinis et vtr: tunc digestiue est reducibilis ad benignū: q̄ p̄cedit mēbrāte subā vtr Sal. 3. reg. cat. illo. f. rrit. n. f. r. cōtingat. Et ip̄s adeo putrit aut in tali loco in vtr cūceta est nō nō reducibilis ad benignū: tunc digestio ip̄sua vel est quērit eius in fūmā albam cōmūus equalē panē ferousis collecta fuerit ad ea. Tunc n. dicimus apta est maturatio digestio si saniofus talis est in eis gerita vel p̄parato eius ad expulsiōis nō fuerit collecta ad apta sed in venis aut vtr expulsiōne cōtenta. Et attende. 5. q̄ digestio debita supfluitatibus rōne modi fūba nihil aliud est q̄ p̄paratio ip̄sua vel ad expulsiōne fū redire et ip̄as obediētes expulsiue. Ita q̄ si viscosa fuerit incidat: q̄ grossa fibrillat si fibrilis ingrosset. Exerunt in aliquis satis colozie et hoc digestio est subitāno humos expellens: q̄ q̄to subitior est humer tantus est mobilis et passibilis: Et in exterioribus videmus q̄ subtilia p̄mptius grossa pellimus. Et id Sal. sensisse visus est ap̄po. p̄ima cōmēn. illius can. 3. acutus passibilis rōre dicitur. Tibi ergo purgatio cōgruit nulli bono op̄i inueniri: quēnt. a. cūmos subtilis et faciles esse et sine viscositate. 3. reg. 3. reg. Quērit q̄ sit in pulmone et thozace p̄mētum cum tussibus quāde eius est et pharmacis extenuantibus. Quērit vero fūmā p̄mā aut venis aut arteriis aut libos aut per vrinam aut per ventrē. Sed per vrinam quāde ad extenuatibus vebementer. Item in eūmōibus sudosalis et per resolutionē mēntem.

ex his que significant qualitatē in his dominantis sue peccet in quantos in etiam in qualis: non quod eis cognoscatur ex qualitate humidi peccantis in qualitate illud quod eis datur tempus in quali peccet. Circa secundā partem est primo intelligendum: quod supposita corpora habuit receptaculi sibi aptum: aut gra necessitas fuit cholera que vadit ad citius: et melancholia ad pleniū propter n. multa inuenerat habuerunt receptacula illa. Aut gra moditatis: sicut egēdo habuit inestri na: et vira vellema: ha- buerunt. n. illa ne cognos- ceret. et quia n. n. expe- cessit ad emissione illas suppositas: quod eis intelligi- llay: quod autē. dicit de nobi- li ad ignobile: per expulsio- nes suppositas: quod sit a mē- bria alia a principalibus: quod virtus per vira arcas- citare nō pōt: dicit a vūro ad lapsum per expulsiones a mēbris principalibus ad emēctos: quod virtus illas per vira debitas citare nō pōt: vt quod oppilate faciant: tertio est intelligendum: quod supposita eligi sibi modis emōis: alii ex parte sibi fecit supposita sub- lya que sursum eatur: et gra deorsum. Aliq. ex parte expulsiue agentis: et

Jacobus

[illegible]

cut cū expulsiua ſuperſuitates groſſas expellit ad ſuperius: ſz ſubtilis ad infe-
rius: unde qñ ſubſta expulſa adhibet expulſione virtutis: ſicut optime pñ-
citur illius expulſio. Sed hic eſt dubitatio: qñ auicē. etiā manifeſtando uirtu-
tem expulſiua ſz etiā digreſſiua non manifeſtauit illas per villos: ſic retenti-
ua ſz attractiua. Dicendū qñ digreſſiua pñ villos nō manifeſtauit: ſic ipſa per
villos nō operatiua expulſiua pñ illos nō manifeſtauit: dāne intelligere per

virtus expulsiua ab illa semita inquan-
tum possibile fuerit. ¶ His autem⁴ quat-
tuor virtutibus naturalibus quattuor
prime seruiunt qualitates: scilicet cali-
ditas et frigiditas et humiditas et siccitas.
Sed caliditatis seruitutis omnium
quattuor pro certo est commune.

tes per earum definitiones. In parte ista eas notificat per earum infra: quibus
operant. s. per quatuor qualitates. Et primo illas enumerat: scilicet earum serui-
tium notificat: ubi ibi [Sed caliditas etc.] Circa primam partem est intelligen-
dum quod ratio eius quod dicitur auctoritate est duplex: una est quod omnis actio et passio proce-

z retentua. Nam cum illi
operentur per villas lógitu-
dinales z transuersales: o-
neccario expulsiu á agere
per latitudinales: cuz non
sunt nisi tres villor spēs:
hoc debet intelligere ex eo
q̄ dixit supra. c. de mēbris.
a. C̄his aut̄ q̄tuo: z ē.
C̄lostz Elui. notifiu
virtutes nales. monstran

De partibus

[illegible]

His autē 7c. Cō in hac 3. pte dicit primo pū. q̄ q̄tuor q̄litates p̄
me. s. caliditas frigiditas humiditas ⁊ siccitas serui
unt quattuor virtutibus ministrantibus. Scdo dicit q̄ seruitū caliditatis p̄o

nis calidum est huiusmodi: ut visum est: ergo est. Secundum declarat: sic: for-
ma naturalis que est plurimum operationum perfectiva magis indiget ad per-
ficiendum suas operationes eo quod est maxime actus: sed anima est huiusmodi: ergo est.
Sed tale est calidius: ergo est. Sed attendendum quod si frigidum per se non ingreditur
in operationes anime: ad illas non adiuvat: et primo et per se gentie piumi. cal-
idius: tunc operationes anime finit terminant: oportuit ipsas procedere a ca-
lido: determinate: quod est anime
calidius: sed calidius non
terminat: et contemperat ni-
si per suum extremum quod est
frigidius: ergo est. Sed ad
illas adiuvat: et parte prin-
cipii passus. In marie: et h
multipliciter: vno modo quod humidum et siccum mixta adiuvant temperie huius
in calido et frigido. Alio modo quod frigidum prepatur materiam. Nam si aliqua
forma debet in materia introduci per materiam in operationem: frigidum adiuvat
ad illius inspirationem: movendo partes materie a circumferentia ad centrality
quod in principio coniungens et permiscens est calidius ipsum. Alio modo quod mix-
tum formam materie aliquam conferunt: sicut aurum et plumbum similitudo in quod pri-
mum coagulatum fit a calido facta. Ad rationem. Ad primam quod per se facit est: ve-
rum est si fit in principio movens: modo frigidum non est in principio movens ad
effectus: quod adiuvans: ideo est. Ad secundam si humiditas est: non est simile: quod
le passum ingreditur: et frigiditas actus. Ad tertiam si est invenire est simile: quod
Ad mihi dicemus quod motus ille principalis est calidus: sed frigidus est magis et
consequenter coadiuvatur. Ipse est intelligendus quod Anni. declarans frigidum
non ingredi operationes anime: declarat ut quod ois finit per motum localem: qui
a frigido non fit: sed si ipse fiat a calidioribus sunt ois operationes anime a ca-
lido: quod aut fiat a calido: apparet quod motus localem in aliis fit ab eo et est vni-

entum nisi per accidens. Si enim in ipsi
met ingrederetur operationibus nocer-
et & motiões debilitaret. ¶ Siccitas

inim mobile et ferale aut est calidum anime: qd oēs species mortis moue-
tur: ideo et. Etia intelligendū qd non soli apparet in digestionē qd fiat a ca-
lido et in moro locali: enaz et qd moro alterationis: qui ipſi ſit et deco-
ctionis: omnis aut decoctio fiat a calido: ideo et. Non aut de hoc ſecit memo-
riam Aui. qm forſan hoc reliquit notam qd diſſimilatione: digelitionis: in. in. 3. qd
pemo ſuſtendū qd o accidentibus. Cum.

vero in trium virtutū operationibus ne
cessaria existit que sunt due mutate loca
liter ⁊ retētiua. Duabus vero localiter

[illegible]

et qui motus localis
Jacobus

calores quo vegetationis opera exercent. Juxta illud Gal. 3. simplicis medici
ne capi. 1. dicitur. 2. Et illud est quoniam ex parte quod vincit super plantas in ope
ratione sua est caliditas: tunc omnis planta est calida z plures plantula iterum
omne animal. Et cū res sit fm hoc tunc dicimus in papuere iterū z madra
gosa z inquisimus z aliā nominato salamandra calida omnia. Et cū res sit fm
hoc z Joānicū est iterū retentionis z expulsiōis fieri a frigido per accēdēs
vī declarat pāin in dictis. 5. z 6. z probat ratio adiecta antictōtā Joānicū.
Et cū quartus hoc appetitū per frigidū vigēs et appetitū cūsumus qui
victur fames nec sic per frigidū viget qd ipsum fit et sic instrumentū quo cū
hum appetit vel appetens trahit: de cōpelliōne oō stomachi inuit vnde ut
scitatur ad appetendū. Et cū quintū dicit qd digestio materiei morboz oīum
tam subtili z calidius qd frigidā z grossiatur aut vī cōsumitur fit a calore
fame expulso calore extranei fit a naturali calore. Juxta illud pāin. pāini scēd
ad doc. 3. ca. 3. 2. Eūm vero extrinseca caliditas earū equalitaz deffrue vo
luerit non oīnatus qui et intus erit res soluta in refectō deo vī venena ca
tus. Et calor nō expellat nec ipsoz: corripit substantiaz nīl calor: inna
tū expellit inuacuū: propterea qd ipūm mouet ad ipsū expellendū z ad eua
porez remouendū z ad ipsū expellendū z resolūdū z ipūm materiam
adurendū: hoc pīncipa. Et Queritur circa reliqua dicta vtrum frigiditas sit
essentialiter obis virtutibus contraria subferens eis solum per accidens.
Aligutur qd non. Frigiditas est cōsubstantialis cōplexioni scilicet caliditas sicut
patet ex diffinitione cōplexiōis data pūve: de cōplexiōe est cōe instrumentū
omniū virtutū naturalū z operatiū omniū membrōz. Juxta illud Gal. pī
mo de iuuamentis mēbroz ca. 2. Cōplexiō est operatiū cuiuslibet membro
rum per calidū frigidū humidū z siccū. Item Arist. 2. de gen. aialium
capi. pīmo de virtute animē loquens ait. Sūm ipsoz virtū calidū z frigo
re quasi instrumentū: quoniam motus est in eis modo cōd: qd fm hunc modū
erit quodlibet mēbroz. Zres cerebz quod est sedes animalis virtutis loz sit
gōz temperatū spiritus vitalēz: qd eis fit animalēs. Item somnus est ope
ratio naturalis z a calore impedit z a frigore fit. Juxta illud pīncipi pīmi fe
ca. 3. ca. 3. Et etiam cū plures naturalis: operationes deficiunt: pro
pter caliditaz z minuit sicut somnus qui tollat est cum destruit: propter
calores caliditaz z calidē aut minuit. Zres pinguedo z adeps sunt virtutis
effecus z a frigido hūmūz illud pāin eodem ca. 3. Pinguedinis aut z adi
pī materia sanguis est victus oīum z propter caliditaz fit frigiditas. Item multos
membroz cōplexiō est frigida vī offuscat vī carilaginū z cū illa incen
bregantur et res ipsę vī aut Gal. hoc teg. 2. 2. per complexionē propriā
agant: frigiditas feruit sua virtutibus essentialiter. Item aliqua membra coagu
luntur a frigido ficut nerui z coagulatio mēbroz est operatio virtutis. Item
phlegmatis generatio fit a frigido cum sit frigidus z est operatio virtutis. Item
funde. Item si frigiditas solus per accidens feruit virtutibus: tunc remota
ea ex mēbris agerent actionem fiam. Z iūus contrariū aut hoc offendit qd tunc
calor efficit purius igneus dissipans corpus humanū: et statim resoluō humi
dū radicale. Item frigiditas sūbit vel impedit fluxū sanguinis. Juxta illud
Hip. ap. 5. aph. 3. 4. In bio ap. 5. frigidū vī vnde fluxus fluere futurus
est. Quat ergo retentus. Item frigiditas pedū excitat fluxū ventris ficut
nouit monachi qui qdāz incedit nudis pedibus supra frigidūz lapides hu
ius grata: iūat ergo expulsiō. Item si frigiditas efficit essentialiter obis vir
tutibus contraria omni frigiditaz z fm se in se cōtrariū virtutibus: qd
est essentialiter in eis omni z semper in se: fm se plūrimē gēmarū cordialis frigi
pe sunt. Item tunc nūqz debent ministrari medicine frigide: qd pīma intē
tio medici qd esse ad euasidā virtutis. Item virtus statim perit frigido ergo pū
ata. Et Oppositū arguitur per pāin. hic z per rōnē cū. s. qd omniū virtutū
operationes per motū aguntur z frigiditas est paralitica z mortificā pbi
bens ab obis operationibus. Item dicit pāin. pīmi fa doc. 3. ca. 3. 2. calor: igit
inarme virtutū oīum est instrumentū: de frigiditate est in eis inconueniētiā: z
negō pōdest nisi accidē caliditaz. Ideo qd calidū innaturū: non dicit frigiditas
inata nec comparat frigiditaz et colodicia coispe. Idoneū vnde illud
qd cōparat caliditaz. Item dicit Gal. 3. interioz ca. 5. Scias qd humiditas
in pūsiōne actionis anime in eo qd gradū: frigiditas aut in pīmo. Item 6. mor
bi ca. 3. Frigiditū aut nullum in actione consert iuuamentū. Et Aristē 5. pī
mo qd frigiditas est duplex: in humano corpore quēdā est innata: aliā est illata
Item quēdā est intēsa aliā est remissa. Et Attēdo 5. qd frigiditas dupl inel
ligi potest essentialiter esse cōtraria virtutibus obis. Tūo modo fit qd de sua
natura intrinseca nocet ipsas: ficut bono dicitur essentialiter alia z rationa
lis: qd de sua natura est ipse et rōnalis. Alio modo fit qd nocet ipso per suū

propium et primus acutus qui est infirigidare. ¶ Attende tertio qd frigiditas dupliciter potest intelligi ferre per accidens quibuscq virtutibus. Crimodo per accidens. i. non necessario nec semper nec vni pluribus. ¶ Iuxta illud aris-
t. methaph. c. 8. Et ista accidens qd fit quidem quoniam ut semper neque ne-
cessitate neq; vni in plura puta sibi cane fieri vti frigus. Alio modo p accidens:
ideñ non est prima eius actione immediate neq; se inficendo de directe operatio-
ni virtutis sed vel preparando virtuti instrumentum aut eius obiectum ad obe-
diendum ei. ¶ Attende quarto qd frigus potest restringenda ad ea virtutes anime:
et ad frigiditates tante intensiōis qd exire valeant acti infirigidandi. Illa ce-
tum est qd multe lapidi virtutes et mineralis non solum non recipiunt a frigi-
ditate nec inveniuntur ad ea plurimi inveniuntur. Illa premittit. Dic primo qd
frigiditas non est essentialiter p traria virtutibus obus primo modo: qd neq; ois
frigiditas nec vbique semper nec omnis obus virtutibus frigiditas. non innata re-
missa que est pars complexionis naturalis mēbrorum in nullo nocet virtutibus
eximio inuit cōuersariūdo calecem. Dic 2o qd frigiditas notabilis et inten-
sa fa copori humano vel suis pibus aduentens aut inueniens est essentialiter con-
traria obus virtutibus anime affixis organo corporeo solum non lapso ad ca-
litudinem. ¶ Iximo qd debilitat calorem nēlem spūm qui sunt latentes virtutum.
Sed 3o qd non finit ipso spūs libere transire. ¶ Tertio qd debilitat calorem inu-
itum mēbris qui coaptat spūs receptos ad operationes mēbris ppias. ¶ Quarto
qd qd inuā in villosa quibus virtutes agunt et spālitur digestiōis est contra-
ria tibus quibuscq virtutes expulsiue modis in hac lra per piam. tactus sed p
accidens: illo modo dicebat qd neq; necessario nec quies semper nec vni in pluribus.
Dic quarto qd frigiditas ferunt vni eius actiones ferunt libe virtutibus: nec se ob-
iectiōem inficit earis operationibus sed pparat infirigidat. Villos ad bone-
tationis et expulsiōis formā et quo ad expulsiū infirigidat. Villos ad obiecta viā
ad virtus prohibendo dissolutiones ventositatis et insipiditatem. ¶ 5o qd est ve-
lut ut erit expellens. ¶ Ad argumenta ante opposita primo solum est.
¶ Ad secundū dic qd animo loquitur de frigiditate remissa que est pars comple-
xiōis vel intelligit qd anime virtus virtutis frigore: quare infirio per accidens.
¶ Ad tertiu dic qd frigus cerebri est remissus. ¶ Ad quartū dic qd solumna
est et proprie opatiōis quies vel pmiatio. ¶ Iuxta illud aristoteles qd solumna
est. ¶ Et videt solumna quies quā pmiatio: est impotencia pmi fensitū.
¶ Ad quintū dic qd sibi pinguetudine et adiposū fa calido vigerente: sicut
magaliūto fa frigidū. ¶ Ad sextū dic qd mēbra complexionis frigide suos
autem etus p caliditate spūs cuius calore inuā sicut mēbra complexionis frigi-
di. ¶ Ad septimū dic qd huiusmodi coaglatio iuncta fa frigiditas: fit pī principalis
fa calido deficiente quāmodi modis lateris et terra tenaci. ¶ Ad octauū dic
pblematis generatio non fit proprie a frigiditate: sed fa calore epatis diminito
paratione ad mās in quā agit. ¶ Ad nonū dic qd fa calore epatis diminito
faria. n. et vtilis est virtutibus remissa frigiditas iuncta calori ad pntitutes
plexiōis. ¶ Ad decimū et vndecimū dic qd frigiditas iuncta calori ad pntitutes
plexiōis. ¶ Ad 11. dic qd arguit de prietate essentiali pmi modi. Et itē dicit qd gēne-
ride non pmiū codi neq; virtutibus ipsius lra frigiditate nisi lapsum lra
ad caliditatem: sed dēfuit alio modis. ¶ Ad 12. dic qd arguit de frigiditate p accidens.
¶ Ad 13. dic pcedendo qd virtus inter duo fa ppropriate et clarificanda qd spūs
tollendi vtrāscām frigiditatem corpus aut virtutis medicinis frigidis vtiliter
Ad 14. concedit qd aer frigidus est necessarius ad euentationē caloris et pro
et ipius et spūm ad infāmationē: sed fa nocere non debet frigiditas eius vs
remissa coporatione ad coita qd non impunit notabilem frigiditatem:
pccitē codi pferret ut spūritus aer humoris eius ad infāmationē.

Siccitas vero 7c. ¶ In hac parte 4. dicit primo pñ. qñ sic-
citas est necessaria in epatibz multu triz-
zatis et obiectis in qñ agunt mutari. 1. mōnetes mēbz in qñ sunt et villosa
retentia. ¶ 2. Inhabitat aliqñ primo qñ mēbz multu humida sunt foris atra
siccitas sicut pulmo et spar: siccitas ergo nō est necessaria ad attractionē. ¶ 3. Itē
efficit fortiora attractio mēbz sicca sicut ossa: cartilagine
bz fortiter expelluntur ad actionē qñ humida carnosissima. Item crebri et de mēz
et in et vebementē humidi. ¶ 4. Itē pueri sunt fortiorē expulsiū qñ iunēnae: qñ
epitō egerunt et in sunt humidiorez. Itē dicit 3. oñiūna in v. rasiqñ expul-
siones fieri per qñ est frigidū et humidū. ¶ Itē dicit lib. 2. ap. 9. 2. ap. 9. 2.
possi vbi quis vult purgare opz sua facere. et 3. ap. sup. lib. dicit. Itē inten-

Capitulum III. sum. vñice doc. VI.

villos longitudinales: s; retentio a retentiva fit p infim p qd opatur retentiva. s; villi transferuntur. Etia est aduertendum qd est attractio fit motus localis alicuius ad se formaliter: tamē inter illi motus sunt plures quiescentes intermedie: cū ibi sunt plures tractus nutritiū: sicut apparet cū somachus cibū attrahit: tamē satis plures est motus qd ipse quiescentis organum: sicut et videmus in exterioribus: cū qd lignū attrahit: illud p plures tractus attrahit: adhuc tēpus quiescentis intermedie est multoties tpe motus: ideo pluri tpe organū mouet: s; quies de infimo ne nāc nō est: s; solus fit ex necessitate inae: q; ppter eius distantia: ideo in totum quiescere facit breui tpe. Ad idōnes. Ad primū apparet solutio ex dictis. Ad scdaz dicendum est qd est fit retentio illa fit p qd est motus localis puncta. Cū de pluri est egeus caliditate qd siccitate. Scdō est dubitatio qd est qd virtus attractiva eget vehemēti motu: p hoc qd dicitur. Plurimū possumus respondere tripliciter: vno modo: qd illud est qd attrahibile est ex toto dissimile attrahenti: sicut apparet in attractione cibi: qd est somachi attractio. Sed in attractione cibi que est mēbris attrahit attractio: qd attrahibile simile est: ideo aliquāter attrahenti nō indiget attrahēte vehemēti motu: imo etia qd nutrimentū oīno aliqd de forma mēbris accipit p alterationē: vnde ad mēbra mouetur vt perfecte illā recipiat. Alio nō qd eget vehemēti motu qd attrahibile indifferens est vt attrahat: sicut videmus qd aliqd est facile trahibile: aliqd difficile trāsfolubile. Tercio modo possumus dicere qd eget forti motu qd attractiva recipientis nō adiuuatur ab expulsiua mādanio. Circa scdaz partes est intelligendū: qd iste triplex motus requiritur in attractione nutrimenti a mēbris. Nā in mēbris est forma specifica p qua nutrimentū attrahit: attrahunt p vacuū: vt cū nutrimentū in mēbris psumptū est: ne vacuū sic attrahit illud aliud nutrimentū: vt ponit Gal. Tercio de virtutibus n. 11. circa finē. Etia attrahunt p calidū: sed attractio per calidū reducitur ad attractionē que fit a vacuo. Sed hic est dubitatio verus attractio fit a vacuo. Et vbi qd nō: ab eo qd est nō ens nō fit attractio: sed vacuus est nō ens: finit. 4. phisicor: ideo rē. In pterius est autē. dicendum qd attractionē fieri a vacuo: pōt dupliciter intelligi: vno modo acquirere: s; sic attractionē nō fit a vacuo: qd attractio actiue nō fit ab eo qd nullus est virtutis: modo vacuū nullus est virtutis: qd est nō ens: ideo rē. Alio nō finaliter: s; hoc dupliciter: aut per se aut per accidens: modo attractio finaliter nō fit a vacuo p se: qd vacuū est quoddā qd est impossibile: modo natura nullū mouens trādit p se: qd est impossibile: cōcedo rē. Dico itē qd attractio finaliter fit a vacuo per accidens: qd ne vacuū sit: causa est: cū vacuū est impossibile esse mobili: modo natura semp refugit qd est impossibile esse: ideo rē. Sed tunc est dubitatio sicut p. 1. f. qd sit illud qd est actiue principis attractionis que fit a vacuo: vt cū aqua mouetur sursum in instrumentū aliquo pp attractionē aeris facta. Etia est dubitatio vtrū talis motus aque sursum factus ne fit vacuū: fit motus attractionis: vel impulsio. Juxta qd est intelligendū qd res omnia in se habent existerē: s; propriū coniunctū primo mouenti: per qd in esse cō-

Cum ergo virtus attractiva caliditate habuerit auxilium attractio fortior erit.

Expulsiua vero minus indiget siccitate

Attractiva et retentiva. Non enim indiget

Sen prime primi.

seruatur: et ea huius est: quia eius corpus celeste det esse in istis inferioribus: sicut etia necessarius est illa in esse pseruatur: pseruatur aut inferiora ab illis: qd sunt illi per mediu coniuncta: modo si esset vacuū inter rem aliquā et primū mouēte: tunc res illa in esse nō pseruaretur: qd non esset illi coniuncta: et ab eo influxu recipiens. Insuper. n. corpus celeste istis inferioribus alterando mediu p motū et lūmē: modo si vacuū esset: corpus alterari non posset: igitur aqua appetens conferuari in infanti: cū aer per instrumentū attrahitur: ne vacuū intercidat inter ipsam et aerē: qd amplius non conferuatur: mouetur ex sua natura propria sursum: vt aer coniungatur: et hoc fit ex sua natura propria vt aer coniungatur: non qd attractio illa fiat a corpore super celestis: sicut aliqui bestiales imaginantur: non ens est attrahens: sed attractio illa fit qd aqua appetit se pseruari: s; motus enim iste aque sursum qui fit: ne sit vacuū: magis debet dici motus impulsio: qd attractio: quoniam expulsiō est motus alicuius ad aliud: modo ibi est motus aque ad aliud. Ad aerē vt illi coniungatur gratia seipsam conferuandū: ideo rē. Potest tamen dici motus attractionis ratione primi attrahentis aerem: ad cuius attractionē ne sit vacuū aqua attrahitur. Ad rationē: apparet solutio ex dictis: non ens fit attractio a vacuo: qd necessarium sit: sed ne ipsum sit. Alterius est intelligendū qd autē. dicit qd attractio a calido apud certantes reducitur ad eam que a vacuo: sed sine dubio hoc est falsum: imo alia est attractio vtriusq; fin eo: qd declaratur sic. Nam quantū aliqd dat de forma: tantū dat et de motu illius forme: cū igitur calidū det formā rei simile forme eius cuius calidū est infimū: s; forma leuitatis ignis: ab it illi motū talis forme. f. motū sursum: vnde qui ignis papyri est in lampade: talis ignis dat formā oleo. f. leuitatis: quā oleū mouetur sursum querendo aliquā sui partes in vaporē: s; ite etia motus in magis impulsio qd attractio: eo qd vapor: olei ab alio impellit: ne sit mouet: s; p a pyro i quo est ignis: et nō est dicere qd ignis attrahit vaporē: imo magis vapor ille p forma leuitatis qd huius mouetur: et simile fuit videmus qd vapor aliquo ab aqua elenat a sole: non est dicendum qd sol illi attrahit: imo talis vapor ex forma leuitatis qd huius mouetur: vnde etiam qd possumus aliqua: huius saluare autē. f. qd attractio a calido reducatur ad attractionē a vacuo: qd cū ignis consumpsit totū humidū qd est in pōis papyri: ne sit vacuū: attrahitur sursum humiditas alia oleogena: et illuc vapor attrahitur: illud est magis virtutis calidi qd vacuū possumus etia dicere qd attractio a vacuo propria sit impulsio qd attractio: cū ibi primo attractum mouetur qd attrahens motus impulsio versus id quod attrahit: sicut videmus in motu ferri ad magnetem: in motu autem attractionis semper attrahens mouetur prius qd attractus. a. Expulsiua rē. J. qd pte ista ostendit feruitū qualitatis: eo cōparado ad iustitiam respectu expulsiue virtutis. Juxta qd est intelligendū qd expulsiua in se eger siccitate quā retentiva: quoniam retentiva toto tēpore eget illa ad bene figurandum suū organū: et retinendo figuram compressionis sui organi: et etiam propter obiectum: sed expulsiua solū in principio eget siccitate vt organum sit

feruatur: et ea huius est: quia eius corpus celeste det esse in istis inferioribus: sicut etia necessarius est illa in esse pseruatur: pseruatur aut inferiora ab illis: qd sunt illi per mediu coniuncta: modo si esset vacuū inter rem aliquā et primū mouēte: tunc res illa in esse nō pseruaretur: qd non esset illi coniuncta: et ab eo influxu recipiens. Insuper. n. corpus celeste istis inferioribus alterando mediu p motū et lūmē: modo si vacuū esset: corpus alterari non posset: igitur aqua appetens conferuari in infanti: cū aer per instrumentū attrahitur: ne vacuū intercidat inter ipsam et aerē: qd amplius non conferuatur: mouetur ex sua natura propria sursum: vt aer coniungatur: et hoc fit ex sua natura propria vt aer coniungatur: non qd attractio illa fiat a corpore super celestis: sicut aliqui bestiales imaginantur: non ens est attrahens: sed attractio illa fit qd aqua appetit se pseruari: s; motus enim iste aque sursum qui fit: ne sit vacuū: magis debet dici motus impulsio: qd attractio: quoniam expulsiō est motus alicuius ad aliud: modo ibi est motus aque ad aliud. Ad aerē vt illi coniungatur gratia seipsam conferuandū: ideo rē. Potest tamen dici motus attractionis ratione primi attrahentis aerem: ad cuius attractionē ne sit vacuū aqua attrahitur. Ad rationē: apparet solutio ex dictis: non ens fit attractio a vacuo: qd necessarium sit: sed ne ipsum sit. Alterius est intelligendū qd autē. dicit qd attractio a calido apud certantes reducitur ad eam que a vacuo: sed sine dubio hoc est falsum: imo alia est attractio vtriusq; fin eo: qd declaratur sic. Nam quantū aliqd dat de forma: tantū dat et de motu illius forme: cū igitur calidū det formā rei simile forme eius cuius calidū est infimū: s; forma leuitatis ignis: ab it illi motū talis forme. f. motū sursum: vnde qui ignis papyri est in lampade: talis ignis dat formā oleo. f. leuitatis: quā oleū mouetur sursum querendo aliquā sui partes in vaporē: s; ite etia motus in magis impulsio qd attractio: eo qd vapor: olei ab alio impellit: ne sit mouet: s; p a pyro i quo est ignis: et nō est dicere qd ignis attrahit vaporē: imo magis vapor ille p forma leuitatis qd huius mouetur: et simile fuit videmus qd vapor aliquo ab aqua elenat a sole: non est dicendum qd sol illi attrahit: imo talis vapor ex forma leuitatis qd huius mouetur: vnde etiam qd possumus aliqua: huius saluare autē. f. qd attractio a calido reducatur ad attractionē a vacuo: qd cū ignis consumpsit totū humidū qd est in pōis papyri: ne sit vacuū: attrahitur sursum humiditas alia oleogena: et illuc vapor attrahitur: illud est magis virtutis calidi qd vacuū possumus etia dicere qd attractio a vacuo propria sit impulsio qd attractio: cū ibi primo attractum mouetur qd attrahens motus impulsio versus id quod attrahit: sicut videmus in motu ferri ad magnetem: in motu autem attractionis semper attrahens mouetur prius qd attractus. a. Expulsiua rē. J. qd pte ista ostendit feruitū qualitatis: eo cōparado ad iustitiam respectu expulsiue virtutis. Juxta qd est intelligendū qd expulsiua in se eger siccitate quā retentiva: quoniam retentiva toto tēpore eget illa ad bene figurandum suū organū: et retinendo figuram compressionis sui organi: et etiam propter obiectum: sed expulsiua solū in principio eget siccitate vt organum sit

De partibus

ideo quādo magnes fricatur cū alio amittit virtutes. Nā si ferri tunc nō accipit a lapide in illa dispositione qualitates p quā innatū est moueri p se aliquid. Et hoc manifestum est in cōcabre qd attrahit paleam quādo calcit: bec auert opo. Sed si hec vera sint que dicitur. predicat attractio que a vacuo minime oīni attractio dicitur: cū nec in ea fit attrahens quiescent: nec attrahens si mul motū eius attractio: vacuū. n. nihil est nisi esset qd remouens aliquid de loco suo censendum est attrahens huius qd succedit ne vacuū fiat: vel virtus ce li vel virtus regitua vniuersi que nō sunt esse vacuū: qd p id fīncopacē influentia celi nō valens a vacuo medio ad ea que sub medio sunt pertransire. Cū huius premisse dic primo qd attractio a calido a vacuo non sunt idem cōuertibiles. J. qd probat sufficienter prima ratio ante oppositi. Dicit sed iuxta mentē pū. probabiliter qd omnis attractio a calido est attractio a vacuo seu ne fiat vacuū. Et intellige de attractione a calido totū sufficit attrahere nulla dirigente virtute anime. Nā calidum per hunc modū attrahit: qd consumit sibi proximū vel intimū quod psumptū necesse est aliud succedere ne vacuū fiat. Exempla gratia ignis accensū in lichymo lampadis cōsumit substantia humidū lichymū humiditatem oleaginā imbibit: quas cōsumptis necesse est aliud succedere ne vacuū fiat: s; sic paulatim totum oleū lampadis ab igne trahitur et psumitur. Dicit tertio qd attractio a calido in hoc cōmunicat cū attractione a proprietate qd in ea trahitur nō semp leuius: sed quod magis cōuenit ceteris partibus vt calor igneus trahit sibi prius picē vel bitumē vel ceram vel sulphur qd aqua equaliter sibi proximā vel propinquā rem: s; sit leuior: predictis omnibus. Cū uero rei signum est qd horum quodlibet positum in aqua descendit ad fundum. Et huius causa est: qd predicta sua aeris reita te pinguedine et vncuositate sunt velut pabulum igni calidiori: aqua vero velut hostia ex vtraq; ipsius qualitate et extinguitur eius. Et predicta appareret qd rationabiliter possunt assignari tres modi attractionis: qd motus attractionis a vacuo solo sine calore distinguitur a modo attractionis a calido sicut modo dictum est: possunt etiam assignari duo modi tantū: qd quilibet attractio a calido est attractio a vacuo: sicut non e contra. Secundo apparet qd nō in omni attractione a vacuo attrahitur primo quod leuius aut subtilius: sed solum in illa que fit a vacuo tantum sine calore. Ad obiecta ante oppositum primum solum est ex primo dicto. Ad secundum nega qd sint aliquae attractiones a calido que non sint a vacuo. Ad probationem de calore solius stellarum trahente sursum vapores. Dicit si vis qd dictus calor: non proprie trahit sed leuigat terram et aquā conuertens earū partes in exhalationes et vapores qui per suam leuitatem deferuntur sursum sicut videtur de alembico. qd calor suppositi ignis non trahit ad se vapores eorum que distillant: sed leuigat ita per eum tendunt superius. Cū dicit si trahit a vacuo: primo cōsumo humidum sibi proximū cui necesse est succedere aliud ne vacuū fiat et iterum illi aliud. Ad tertium et quartum iam responsum est per tertium dictum. Expulsiua vero rē. J. qd tertia particula dicit primo qd siccitas est minus necessaria virtuti expulsiue qd attractiue a retentiu. Cū uero ratio est: quia non indiget a forti et longa confractione et omni parte sicut retentiu. Item non indiget vt inseparabiliter adheret ei quod expellitur sicut attractiu in dicit vt inseparabiliter adheret ei quod attrahitur et cōstringit et circumdet ipsa a parte vnde venit tenendo priores partes instrumentū firmas quo usq; attractio partis alterius subsequens perueniat ad eas.

Secundo

Jacobus

prohibendū vacuū: non solum hic modus reducitur ad illud: imo est illemet. Quarto dicit qd virtus attractiva per calores adiuta fuerit attractio fortior fiet. Cū uero virtus attrahit a calido et attractio a vacuo fit vna et eadē. Cū dicitur qd nō: multe sunt attractiones a vacuo que nō sunt a calido: vt lyriū qd chirurgicorū: quibus lauant vlcera fordidā retracta qd implet eas in se trahunt aquā vel alius liquores dato qd sint frigide et implens frigidū: aqua frigida et cū cūstāne frigidū. J. qd multe sunt attractiones a calido qd nō sunt a vacuo: sicut attractiones humiditatis a terra p calores solis et stellarū. Non n. trahit sol aquas et vapores vt replet vacuū cuius oīa sunt plena igne vel aere: s; mouet vapores inter celū et subilior. J. qd attractione que fit a calido electio quēda esse vbi: calidū potius attrahit pingue et aereū vt oleū qd est foimen tūz ignis qd humidū aquē. S; in attractione a vacuo nō est electio: imo leuitas et subtilitas cūmū attrahitur. Juxta illud Gal. c. nūc alleg. Et inde est qd psequētia quide que ad qd cūstatur qd leuissimū et subtilissimū primo grauiore et grauiore trahitur. Cū pōtūst aliter hic pū. et inuit Gal. c. nūc alleg. vbi solum duas enumerat spēs attractionis dicens. Illud cognoscere opo qd due sunt attractionis spēs: hec quide psequētia que ad id qd cūstatur: hec autē ppietate qualitatis spēs. Nā aliter qd ad vtres aeris: aliter autē ferri ad eracio euellit lapide. Attende primo qd attractio a vacuo differt in duobus ab attractione a proprietate. Primo qd in hoc qd in attractione a vacuo pmo attrahit qd leuius est et in alia nō semp. Juxta illud Gal. c. nūc alleg. Et inde est qd psequētia quide que ad qd cūstatur qd leuius prius attrahitur que pō sūm ppietate qualitatis multoties qd grauius si huius nāc cognatus existit. Scdō qd in attractione a proprietate qd ppe est solū attrahitur. Sed in attractione a vacuo: qd attrahitur qd multū distat vt cū cāna longitudo decet vlnaz: fingi possit aqua distans. 10. vlnis. Juxta illud Gal. c. nūc alleg. c. 15. Sed subtilitatem qd due sunt attractionis spēs: huius qd in latio vbi in distrahendo psequētia que ad qd cūstatur attractionē facit: huius autē familiaribus. Deinceps dicere opo qd qd gdes ptoza et a longe gdes attrahere possunt. Scdō vero ex his que proxime solū. Nā simplici quide. i. cānam qd longissimū in aqua huius inuenientem facile euellere ad ea per cū qd humidū. Non tū si demū amplius aduēna ab eracio lapide ferri poterit vtiq; adhuc fieri aliqua attractione. Attende scdō qd dupliciter potest intelligi attractiones a vacuo et a proprietate esse easdē. Cū mō in toto cōuertibiliter alio mō in parte. Cū tendit tertio qd aliqui imaginant attractiones a proprietate nō esse ppiet attractionem: qd in ea trahens nō mouetur cū tracto. Et istius opinio fuit auer roya. Et n. 7. phisicor cōmō. 10. attractio in rei veritate est illa in qua attrahens mouet cū attracto. Attractio autē in qua attrahēs est quiescēs et attractū motū nō est attractio in rei veritate. Sed attractus mouet ex se ad attrahēte vt re hoc de motu ferri ad magnetē et nutrimentū ad mēbra: verbīg de motu sanguinis ad supiora corpis et vniuersaliter nutrimentū arborū ad superiora earū. J. qd dicitur inter ista et illa que mouent ad locū proximū: quā illa mouent ad locum ficut fuerit: ppietate huius remouetur. Nutrimentū vero nō mouetur ad nutrimentū nisi cū fuerit in aliqua dispositione de nutritio. Et similiter ferrum non mouetur ad magnetem nisi cū fuerit in aliqua qualitate de magnetē. Et

num fit spiffus; necq; illa eget ratione obiecti . Etias eget minori ficitate quas attractus; quoniam attractus in suo motu by quasdam quites medias; que ficitate egent . Et fit expulfus quadoq; in suo motu illas habet; ille no funt de intentione expulfus; cum intendat fuum obiectus folus expellere: c ab eo fe parare; funt tame de intentione attractus; medius; cum ipfa attrahat nunt merum; non ite repellatur: fit ite retrahat . Et fofoan Joannitus c 12 aliyb; hoc adnertentes oijunt; eo expulfio fit per frigidum c humidum.

Et ad vltimum nullo modo id indiget
expulſiua quicere fed motu ⁊ inſpiratione
pauca que ad expriſendum ⁊ ad
expellendum tali adiuuet menſura: quatinus
per ipſam remaneat inſtrumentum
figuram expreſſionis ⁊ coſtrictionis coſer-
uans: quemadmodum in retentiu tps
longu ⁊ in attractiua teps breue eſt ne

Jacobus

[illegible]

facile digeratur: sed per humiditates digerendū facile digeritur: q̃ per ipsam fit facile ad minima diuisibile. Etas fit maxime passibile: & digerit ei quoddā patientia: per ipsam aptum fit per formas mēbris recipiat: & in eorū formas penetrat. Et per eas formas fit in his digestio: & nutritio: modo nutritio fit per mictionem nutritiē ei nutritio: mixto aptū fit per humiditates: cum humida sunt adiuuēt: bene miscibilia in primo & secundo de generatione & corruptione. Sed aduerterēdū q̃ licet digestiua virtus exeat illa humiditas tereget tamen aliquā licet citate: q̃ apparet ex parte obiecti: & ex parte finis.

Et per parte obiecti: quoniam illud q̃ digeritur debet vici ad debitam & determinatā formas & media: hoc autē habet per ficus: & ex parte finis: quoniam digestio fit per mictionem nutritiē cum nutritio: mixto ex vniōne ei: nō

scificatetur est melius vmbile alterius q[uam] habet superficiem vmbilitatem. Ad rationem: ad primam: Solvitur in sexto de accidenti 2. mo do. Adhuc apparet solutio q[uod] dicitur: quoniam digestio eget aliqui scificatur: vt visum est. Ad secundam: digestio est reductio 2.2. verum est: idem dicitur q[uod] est ipsa egefficitate: et aliqui. Ad tertiam apparet solutio q[uod] dicitur. Ad quartam: illa virtus q[uod] eget foris caliditate 2.2. Ad mi dicendum q[uod] si virtus digestio eget foris caliditate non eget illa ex parte obiecti digestibilis: sed ex parte membri digerentis: 2. adhuc membrum digerens non eget caliditate acuta: sed multa in quanto: eo q[uod] illud quod digeritur transmutetur debet ad terminatum formam. Et 2. eo q[uod] illud dicitur q[uod] virtus eget maior caliditate: aut digestiva: aut nutritiva: Et videtur q[uod] nutritiva: q[uod] quanto transmutatio est fortior: tanto fortior indiget et transmutetur: puta caliditate: 3. nutritiva est huiusmodi: eo q[uod] maior nota est: mi. declaratur: quia nutritio propinquo est termino: motus alterationis nutritivus nutritio: quia non. motus est propinquo: terminatio: est fortior: si cut nutritio: lapis mouetur de quo: fortior: est eius motus versus terminum. In contrarium arguitur: q[uod] quanto illud quod transmutari debet ad aliquam formam est magis ab illa remotum: tanto eget maior transmutationes: sed nutritiva vt obiectum est digestibile virtutis: est magis remota a forma: mēbris: vi est obiectus nutritivus virtutis: vt notum est: eo 2.2. Ad hoc sciendum q[uod] si virtus digestiva maior: eget caliditate 3. virtus nutritiva: q[uam] nutritio: huiusmodi: siue aliqui membris: est sufficient ratio q[uod] est ad ducta: q[uod] est demonstratio in populo. Ad rationem in contrarium: dicitur quanto transmutatio est fortior: 2. concedatur: mi. saltem est: in probas: q[uod] est propinquo: termino: dicitur: eo q[uod] illud est verum de motu continuo: modo digestio 2 nutritio non funt vnta motus continue: vnde tota preparatio q[uod] est in nutrimento ad formas mēbris: pro maior parte facta est a digestiva virtute. Alio modo possumus dicere q[uod] transmutatio aliqua est fortior: dupliciter: vno modo quia perfectio. Alio modo quia intentio: modo nutritio est fortior: transmutatio digestionis: non autem quia intentio: 2.2.

b ¶ Neq; pōt ꝛc.] ¶ Supra auicē dixit q; virtus digestiua eget multa humi
di.ate: modo diceret aliq; si ita ess; tunc pueri deberent res duras digerere:

De partibus

In digionibus de esse teporariū relatione ad vniuersū corpus qd eo nutrit. Et si nihilominus infere calidū relati ad teporariū fin perditus. Sanguis. n. p. d. etus est et res calidior qd sit in corpore cō et spūm. Ad tertium de qd si mēbra digionū cōm fin remissi calidior et terrefactioris et tūpe digionis auxiliū calidū a mēbris alijs pēpne a calore. Ad quartū de qd calor nālis etia fortis vir tute aīa operans pot est cibis vel gēnibus calidior et extrahere sicūt teporariū et redimū educere vel cōmēdare qd digestina nō indiget caliditate; sed humiditate mōbri calidus. Et sēdo vbi de nutrimenti liquidū. Sēdo vir reddat ipsum habuit ppter trā. Item vir vbi apud reddat ad figurā recipiēdas fin mēmbrosū formas. Et sēd in mēbris alijs et repugnat vir magna caliditas sit necessaria ad gēlūne; et sic bac humiditas; qd qualitates actiue afficiant sibi passiuas velut pēpne materias vir aut. Aliar. et calidi est cōficare. Intra illū fin pmi. i. doc. tercia. c. i. Caliditas qd; maior qd; reddat corpore sicūto qd opz. Itē mēmbrosas et qualitas passiuas; quā nullus accutatio et spālier extra pēpūz subiectū nō ergo cōmēdenter attribuit humiditā mēbra digerētes reddere nutrīs liquidū digionū faciliē penetrabile et apū ad recipiēdiū videris; sed esse liquidū et penetrabile datur et calore liquefactū vidēs in gēnifine sic coagulata liquefi et fluida reddi a calore ignis; et est apū figurā recipiēdis inest nutrimenti ad innata humiditatem ad illata ab organo digerente. Et istud vltū ē volūntē. Et sē. c. mōbi. c. i. rēdo. Sed si digestina tēpāras siccata tēn habuerit est talis quāda in fin si fuerit humiditas; quā dicit qd digesto tā lo sit et ita bona cū inest tēpore siccato sic sicut est humidū. Itēs affata qd digesta sunt a calido et siccū fin melius digesta et magis nutrimenta qd sic digesta a calido et humidior; qd in assāto humidū aereus est intra reclusus et sic pō mixtus cōmēnter pō crūstā gēnū in superficie affatorū qd nō finit. humidus aereū resolut; in elictū humidū aereū in trinfere resoluit in succedat acūm incipit nutrimenti. Siccitas apū cōmūta caliditā puenientis est digistine qd būditas. Itēs opz digesto pītur calidior codis; calor codis est calor siccus cōt cōsit fice. Et Ad pmiū de qd caliditas affata infere potē spālier; et dū pūnere cū būditate fuerit in sanguine et carne appetz talis sufficit ad digionē. Tertiū spūm calidū reddat corpus sicūto qd opz. Ad sēdū de qd si humiditas mēbri digerēns nō sit tante actiuitas vir sola potē liquefacere alimentū et reddere apū penetrationē; ad bec tā adiunat pīctā calore; si nō alter sal res; pībēdo nō calidū ericet inmoderate nutrimentale humidū. Ad tertū de qd si affata fin melius digesta et magis nutrimenta elictio bono pūent a siccitate tē pīncipaliter et p accidēti in quāqū adiunat ad generationē cruste in superficie affati qd reuerberat humiditā mē interius; nec etiā a calore ignis affantesed a calore in trinfere rei qd affatur excitatō p calōre ignis et būditate intrinfeca. Alter affatio sēn opēns nō esset gēnitas; qd nō esset pīctio a nāli et pīprio calidū. Ad quartū de qd si cōsit fice calidū; tamē spiritumū ipfū qd pīcūntur digestione est calidū humidū. Et Tertiū tollit obiecto nem qd fieri potē contra id quod dicitur; et qd si digestina siccitate nō indiget būditate; et dicit qd nō potē aliquis dicere. i. vere et rationabiliter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
575/D Vol. 1

rum est vnus in actu distincto: sed ab vno bene possunt pcedere plura in actu indistincto: sic est in pposito: nam a corde pcedit vna virtus distincte. i. vitalis: alie aut indistincte. Sed est dubitatio vtrū spūs a corde ad mēbris perueniens recipiat cōplexionē ab illis. Et vtrū qd non: qd si ab illis recipiet cōplexionē ab eis et recipiet actus: et formas: sed consequens est falsus: qd p dat alteri formas non recipit ab illo formas: qd spūs a corde fluens mēbris pbeet formas

lem qui est in cerebro nisi ad cristalloi- dem penetrat aut ad linguas aut ad alia. Cum ergo pars spiritus in ventriculum peruenit cerebri complexionem recipit. Et erit conueniens vt ex eo proueniant virtutis operationes que in eo primo reperte sunt. Et similiter in epate: et similiter in testiculis. Et apud medi-

mo deo zc. In contrariū est autē. ad hoc dū est qd spiritus a corde pueniēs non recipit ab eis: sed ipsa pficit. Et causa huius est duplex: vna est illud perueniens ad mēbris ipsa pficit qd est primus mouens mēbris: ad sui operationes: qd spiritus fluens a corde est huiusmodi zc. ma. nota est mī. declaratur nam mēbris mo uentur ad suas operationes: qd puenit sunt cordi: in quo est pmo aia: sunt autē illi conueniens per spūs a corde eis transmissus: ideo zc. alia cā est qualis est proportio forme mixti ad formas que est aia talis est ppositio calidi innati mēbris: ad calidū influens: sed aie perfectio est forma mixti: ergo calor influens est perfectio calidi innati mēbris: ma. apparet: qd qualis est proportio for- me ad formas: talis est proportio innati ad infirmū: est de se nota. Itaqz qd nē bria mortua sunt: amplius nō sunt mēbris: mixta sunt. Sed aduertēdū qd qd spūs veniens ad mēbris est primus mouens mēbris ad operationes: et primus mouens principaliter facit ad esse effectus absolutos: nō autē ad esse terminati: oportet ut in mēbris esse quod dāz calidū innatū: qd esset fin mouens mēbris ad de- terminatas operationes: actus per calidū influens: vnde calidū influens ad de- mēbris perueniens: contrahit per calidū innatū mēbris: vt possit in eo rum operationes pparare: qd ergo autē. dicit qd spiritus iste recipit cōplexionem in ipsa ab eo cōplexiones recipiunt: facit. n. ipsa calida et mobilis debet intel ligi qd ab ipsa recipit cōplexionē. i. qd ab ipsa contrahit ad determinatas ope rationes: pp cōplexionē ppiam que in mēbris est: hoc verum est de mem- blexione accidentales: qd determinatiua est cōplexionis mēbris recipit quā dāz cō- ninit a corde: vt cum spūs ad cerebrum peruenit bene recipit ab ipso quā dāz acquirit. Ad rē ad piam: si spiritus a mēbris zc. verum est: sed nō ab il- lionis cōplexionem recipit: sed contractionem quandam per illoem comple- ctit esse fin modum agendi bene: modo spiritus fluens ad mēbris nō recipit hoc nisi effectus a corde: recipit tamen ab ipsa quā dāz modū operari dicit hoc non est inconueniens. Sed in tres: qd autē. primo facit qd dictum est: et vitalis: tertio virtutes vitales comparat ad virtutes nales et aiales: secundū dāz ibi est intelligendum qd opinio ista medicorum quā pūit hic autē. vera non est: supra repobata fuit capitulo de mēbris: quā pūit hic autē. vera non est: rum quā hic ad dicit autē. que est talis in illo mēbris spiritus recipit virtutē in quo recipit cōplexionem: sed spiritus aialis in cerebro recipit cōplexio- nem ppiā: et nālis in epate: et generatus in testiculis: ideo zc. ad ma. in illo mēbris zc. concedatur: ad mī. dicitur: qd falsus est bene enim in illo quā dāz

Jacobus

sus. i. sensatio exterior: nō puenit a spū aiali qd est in cerebro donec spūs ille ve- nit ad aliqđ organū sensus exterioris: vt ad cristallū humore i oculo linguā rit in ventriculo cerebri: acquirere videtur nouā cōplexionem qua acquisita spūs ginali et fundamētalī in eo. f. cerebro inueniunt vel inueniunt sunt. i. virtutum motive et sensitive. Et tūc de hic qd in libro plurimū sic scribit hoc vltima clau reperte sunt. Et si hoc littera ubi placet refer hoc relatiuum que ad operatio- nes: hoc clariū ea ad has cerebri vel ad cōplexionē eius vel ad partē spūs iāz alteratā in cerebro vel ad virtutes cerebri: tamqđ ad pxiū antecedē. Et er- tio dicit qd fil est in epate. i. qd pars spūs in corde genti puenit ad epar- tis in epate primo inuenit. i. nālis. Et fil est in testiculo cū puenit ad eos pars vitalis spūs. Quē circa scdm vtrum aiale spūs generentur in ventriculo cerebri. Clidē qd nō: qd cū in re mirabilis hoc n. fuerit arterie retis il- lū multū inuoluit: vt vitales spiritus moa diuturna digerant in eis: et fiat aiales. Juxta illud haly. 2. tegm cōmē. S. trac. de corde illius caū. Sed hūzū- gias. Et pū illud cū ex arterijs gūis ab eo qd ascendit ad cerebrū ex duabus arterijs: quāz vna ascendit et altera descendit: tēxant retia in se inuicē mirabi- liter intrant et mouent motu mirabili valde gūant ab eis spūs spūs defe- rentis nec ppe ipsū: nō est sub cerebro et sub dura matre. Juxta illud R. a- fia primo alman. c. de forma cerebri. Sub cerebro quoqz et sub eius pāncu- lo grosso est textura retis similis que ex arterijs caput ascenditibus generat. Item dicit R. de iuuamen. membr. c. 3. et vno ergo moa eius. i. spūs vi- talis prolongat in eis. Arterijs retis completitur eius digestio: qd comple- tur digestio spūs vitalis nō videtur aliud nisi cōuersio ipsius ad animalē. Et ppositus dicit hic pū. zc. ad id est ratio qd cerebri est prima radix aialis virtutis non dictum reter: rationabile ergo est vt spiritus animalis existēs pro- prius eius instrumentū recipiat ab eo animales virtutes quā delaturus ē mem- bris. Dic primo qd in re mirabili pparatur vitalis spiritus vt fiat animalis: sicut in stomacho preparatur cibis vt fiat sanguis et in venis et arterijs inuolu- tio ppe testiculos preparatur sanguis vt ex eo in testiculis generetur sperma. Et eadem est cā inuolutionis arteriarū hic et ibi nisi qd maior est inuolutio in re. Juxta illud. B. 9. de vtr. pū. c. 4. Sed quāto qui fm cerebrū est spūs ani-

modum complexionis recepit terminantem suam complexionem propriam quam habuit a corde. Sed hic est dubitatio vtrum spiritus in epate recipiat quendam modum complexionis per quāz est aialis: et in testiculis modū quē dam complexionis per quāz est generatus. Et respondent aliqui qd sic eo qd sicut cerebri est principium virtutis aialis: sic et testiculi generatur: et epar nālis virtutis est principius. Et redō tū qd bene hoc hys spūs in cerebro et in testi- culis: non autē in epate. Et ratio huius potest esse quā spūs in cerebro recipit quā dāz permutationem complexionis: per quāz ipsum est infirmū operatio nis cōis: ton. i. sensibilibz et motiue: et in testiculis etiā recipit quā dāz permuta- tionem complexionis: per quāz etiam ipse est infirmū operatio nis cōis ton. i. ge- neratur: hys in epate nō re-

cipit permutationem complexionis per quāz instrumentū fit operatio nis communis toti. Sed solum illam: per quāz est instrumentū quo mediāte epar pōt permutare nutrimentum ad formas sibi similes: vt ad sanguinem: vnde fi- cut spiritus vitalis perueniens ad os et carnem et etiam ad stomachū: non di- citur spiritus alius qd vitalis qm ipse ibi pmutationem complexionis non reci- pit: per quāz infirmū fit cōis operatio nis: sed ppiā. i. mutationis nutrimenti ad formas proprias illorum membrorum: per quāz perueniens ad epar: qd ibi non recipit permutationem in complexionem: per quāz fit instrumentum ope- rationis cōis totū: ideo dicit non debet talis calor cūz ad epar perueniens qd vitalis: et non naturalis: vt aliqui vnt. Et confirmatur hoc nāz in epate est spūs alius qui transmittitur ad alia mēbris: hoc non esset nisi qd medi ante illo epar suā virtutem transmittit ad alia mēbris: modo hoc est fal- sum: qm epar suā virtutem non transmittit ad alia mēbris: sed solum mate- riam nutrimentalem in eo generat: probatur nam vtrum epatis est virtus fa- ctua nutrimenti: qm nutrimentum iam factus est in epate. Vnde cordē ideo zc. Et circa scdm partē primo est dubitatio vtrum virtus vitalis fit principium mo- tus substantie spiritus ad mēbris. Et videt qd nō: qd operatio nis que ē circa un- trimentum principium est virtus naturalis: sed motus substantie spiritus ad mēbris est quedam operatio circa nutrimentum: ideo zc. ma. de se nota est: mī. declaratur. Nam per spiritum a corde transmissum nutrimentum qd mutatur populum nutrimentum. Et confirmatur hoc aucto. B. in libro de vti- litate pulsus: vbi ponit qd virtus pulsantis non solum facit ad motus pulsus: sed et ad muliebrem nutritionem mēbris. Etiam Auer. in scdo lib. colligit: vocat virtutem vitalem virtutem quandam cibant. In contrariū est Auer. in littera. Ad hoc dicit qd virtus vitalis est principium motus spūs ad mēbris: et rō huius est. Idē est mēbris gūitūm: et ipsoz cōseruatiūm: confirmat autē illa transmittendo eis spiritum: nō pōt eis transmittere spūs nisi per virtutes pro- prias que est in ipso: et talia est virtus vitalis: ideo zc. Sed aduertendum est qd etiam ista virtus vitalis vocari potest naturalis inquantum restauratio est spūs ritus a mēbris deperdit: hoc ex substantia subtili que est in nutrimento: sicut et fit restauratio mēbris ex parte grossa que in nutrimento est: vt dicebat su- pia. Et fuit necessaria ista deperit restauratio in nobis: propter duplicē deper- ditionem que in nobis fiebat. i. substantie mēbris et etiam substantie caloris: ve- rum est tū qd medicū habuerunt ponere istam virtutem distinctam a naturali cum habeat distincta organa et etiam diuersum modum operandi a modo na- turalis virtutis: per hoc apparet solutio. Secundo est dubitatio: vtrum vir- tus vitalis principius motus pulsus et vt qd nō: qd illa operatio non fit a virtute vitali que fit ex necessitate materie: etiam vacuū est operatio pulsus cordis est huiusmodi: ideo zc. ma. nota est qd tales operationes sunt distincte mī. declaratur

De partibus

malis diligentiori eget elaboratione qd pmatōz retiformis plicatura varici- formi multū plicabilis: facta est. Dic scdo qd spūs vitalis trāiens a retri mirabi- li ad duos ventriculos anteriores cerebri: decoctio in eis de coctione quā fit animalis i ibi recipit refocillationem ex aere per nates attracto. Juxta illud B. 7. de vtr. pū. c. 9. Dicamus ergo qd duo ventriculi anteriores ven- triculorum cerebri faciunt anhelitus aeris et cū eis apud anhelitus cerebri et exuffationem que fit ex cerebro. Et isti duo ventriculi alterant aerem et fa- ciunt ex eo spūm animalē. Et nō intelligas qd hi ventriculi faciāt spūm ani- les ex aere velut ex māsē velut ex infirmū sic qd aer inuatur cerebrū ad tem- perandum et purificandū spūs vitales vt fiat animales: qd nā animalis spūs est spūs vitalis. Juxta illud B. 9. de vtr. pū. c. 4. Bene igitur in alijs sub- memoracionibus demonstratū est: qd generatio aialis spūs qui fm cerebrū vi- tales qui per arterias sursum feruntur p pxiā mās. Dic tertio qd decoctio qua in medio cerebri ventriculo et pfitur in vltimo. Juxta illud pū. tertij. i. c. 2. Spūs in pāncu cū ad cerebrū peruenit vadit ad vacuitates eius pāncu. i. ven- triculū primū vt in ipsa coquatur. Deinde penetrat ad ventrem mediū et aug- mentatur in ipso decoctio. Istocla completur eius decoctio in vtre postero- re. Dic quarto qd decoctio pfecta spūm vitalem qua sunt animales nō so- lum fit ventriculis cerebri: sed etiā in tota eius medullariā fia per quā diffun- duntur sicut chilus per totum epar. Juxta illud pū. c. nunc alle. Decoctio ve- ro optima nō fit nisi p mixtione et cōmitione et penetratione in prius totius sicut est dispositio cibi in epate. Ad obiecta autē opposita. Ad pxiū dicit qd spūs aialis nō generatur in re mirabilis: sed preparatur in eo vitalis spiritus vt fiat aialis. Ad haly dicit qd nō intelligit qd arterie retis mirabilis gūent aiales spiritus generatione vera et completatur preparatio. Sicut dicit aucto. B. 9. Et apud medicos zc. Et in pū. dicit primo qd spūs fm medicos nō preparatur. i. nō est pfecte dispositus ad recipiendū aiam qd est principius sensus et motus nisi postqz puenit in cerebro ad cōmplexionē aialis ab illa quā cor ei in- pressit: et ita in epate nō est preparatus ad recipiendū vegetatiua aias: donec ab eo pxiā receperit cōplexiones quāuis: cōmplexio prima spūs a corde impūsa inuenit. i. pfecte dispositus fm ad recipiendū virtutes vitales pxiā. i. pmo puenient in spū z mēbris ante ceteras virtutes. Et fil est i vnoquoqz nem bres: sicut in cerebro et epate. f. qd spūs in eo receptus nō est dispositus ad reci- piendū aias vel virtutē mēbris illi: donec receperit ab eo pxiā cōplexiones. Sed dicit reddens hoc cām: qd vnoquoqz genus operatio nis fm medicos hys aias alia

ab anima

per spiritum in de morte & vita. Ponit. n. hunc motum fieri hoc modo: nam cum sit factum in vitam alimentum. spiritus sanguinis: accidit pro multam caliditate cordis sanguinem eleuari fit tumore: & tunc in tali tumore ne sit vacui at rabiæ ac cordis vel pulmonum. Et illo attracto quod aliquater refrigerat caliditatem depresso in sanguine & in corde. In contrariis: est autem & ois medici. Ad istam questionem. Respondet sanctus Thomas in quodam suo tractatu quod ficit de motu cordis: dicens quod motus cordis principii est vir tus sensitiua: non vt sit finis: sed vt sit quædam pars nã sit: & subdit salian: do sua victa: & quod forme inferiores assimilantur superio: & illa mouet motu circulari: non potens vir tus sensitiua cordis tali motu mouere ipsum cor: motu scilicet ipsum motu ipsius proportionali: puta motu dilatationis & contractionis.

Jacobus

ad alia alterius sibi pprium vt genus opationum aialium aialium sensus 2 mo
tinamz genus opationum naturalium aiaz vegetatiuamz genus opationis
vitalium aiam vitalem. Et aia tota et qua loca piales aie seu virtutes pluriunt
nō est vna qm aggregatio virtutum summe. In multitudine aiarum seu virtutū eff
ata. Et tūc bīc pmo q pythagore fuit opinio q aialius aia 2 q vnaqz diuisa eff
in plures aiaez qz aie eff distribute sunt diuersis mēbris: 2 q vnaqzqz illorum
mēbroz aie affat: vt co aia: cerebz aia: pates 2 matris aiaez q 3 ides aia co
stat et pluribus aialibus. Et tūc de fco q dicitur substantia sps eff 2 finis: sed qua
conueniunt in aiano dicit aiam 2 eff vnam 2 confutitur vnu aia. Et quidā
estimauerunt aialio. fuisse finis opinionis cum dicit. 2 de gēa. aia. c. 3. Et tūc
decepto pmo aia cibaria 2 est creuerit erit in eo aia sensibilo per quas cibū
aia: nō erit aia 2 bō finis. Et quo ergo nō generant eades gñatione dō
ete aie nō erunt eade in substantia. Et arguitur p bō opimie: qz quēdō for
te sunt substantiaalter disticte in diuersis sps possit in eod manent fialiter
disticte eo q loco vel aia subiecto nō capiunt 2 effs conuerfio: vt albedo 2
dulcedo pp effe in eodē lacte nō sunt eades forma. Sed vegetatiuū 2 sensi
tiuum fialiter distingunt in aianibus 2 plantis. Itē arguitur q organa sps 2
complexiōe aia fibi determinat diuersas formas qz dñtes eo q forme edū
cuntur de potentia nūc diuersē fm diuersitates plexionis 2 organizatiōis.
Et tūc de tertio q reuera cuiusqz aia aia eff vna fm fiam cū 2 plures
fm ipfius pates. Nam nisi aia eff qdāz aiarum nō aliter vnu effēt qz cumulus
lapidum. Et bōc effe aia fuit. opinio cūc fines pmi de aia aicēna. Dicitur
autē quidam pūbles piaz effe aia: quod alios intelligere alio aut concupiscere
Quid igitur continet aiaz fī pūbes aff apia nata. Non. n. vtqz copius. Cide
bitur. n. pūtrarium magis aia copius cōmēre: egrediente. n. aia. f. a copose et
pirat 2 marcellis. I. putrefit et corripit copius resolutio in aia cōpōnēna. S3
igitur alterum aliquid vnam piaz facit illud maxime vtqz: et tūc aia: hec aia.
Et tūc de quarto q fm. motus eff ad imponēdū 2 imp: operandum medi
ci q pueriant aiaz nō eff vnaqz aggregatione multaz aiaz: qz poluerunt in
aia: tria pma 2 pncipalia melius gbus pmo infidēt aie virtutes 2 inde plūnt
in cetera meliorē: qz qd vntes aiaz interdū vocant 2 sps aie vt. S. medicos
n. h. de sentētia Platōis imitans aiaz qz medicos qz fere q in nobis sunt tria
pncipia p. motus tres diuerfos in gñez qz pferuntur in curatiōibz egritudinū
accitūz aia. Et nos qz fere q pncipaliss fozz triū motus fūt in cerebro vnu
alter in corde. tertius in epate. Et bōc demōstrant illato p opationem in h
bō suo q aia habeat tres spēs: 2 omitt notare locū corpis in quo habitat vna
queqz illaz triū spēs. In libro autē qz in quo notat thymē in quo locutus sunt
de mian nō sufficit dicēdū q aia fī tres pēs: qz fī in tribus locis quoz
vnu 2 in cerebro: alter in epate tertius in corde. hec. S3. S3 debet sufficē
pncipi q vocaret medicos in hac mō pythagōicos immo platonicos. Nec
sequitū euidēt et eoz pōitione q in cōdā aia fī plures aie pō dñtētes
aut aia pōitionē Platōis qz dato q vntes aie fīnt dñtētes 2 fepate ab aliis: lo
co et subiecto suo effe virtutūz nō fūb effe alicui pōit et pōit aia fūb
in toto aia 2 tota in gñbet per totalitate fēbz nō totalitate pates fūb vnu
2. Et fī pma cē. In cō tertia pōit dmo pmo qz fī pma copio aia: aut aia
quifit pōit in corde iam inuit. I. perfecte dīspōsit sps ad recipiēdū virtutē
pma f. virtutis: tunc hec co: lexto vel co: per eam fām dēdū pōit virtutē
tūc vbi pūentis. effe cepit sps 2 virtus qui pfectio fūb 2 finis eius. f. cōpō.
nūc pma sps. Nam co: in cōtr dūgit bō cōplexiōem in mās spūitus vt inde
eaperent effe spū vitalis 2 virtus eius. Tel expone fī. Et fī pma completio
spūis iam adiunt ad virtutes piam recipiēdas: tunc spūitus laz dedit vir
tutem vitales illi parti vbi. I. ad quā puenit spūis 2 virtus qui fūnt pfectio par
tio illius. Nam spūis vitalis 2 virtus eius ad quāqz veniant pēs pfectum et
accuant piaz. S3 dicit q virtus vitalis fm medicos sola sufficit vt spūis per
eam recipiat oī alias virtutes: immo nullam et alia recipit donec receipt com
plexiōem et piaz. Et tūc de bīc q in hoc fēdo dicit medicis diffident a p
tatiōis quo caput fuit aia. Dicit n. medicis q spūis in corde gēntis nul
lam in eo recipit virtutem nisi vitales. Vt paterat qz dicit pmo aia nul
lam in solo corde effe: in mēbris alijs. Tertio dicit qz impire pūis qz dicit
oīem virtutes aiaz effe gūale infirmū aiaz virtutes: ficut manus artū
vntem 2 ipfūm spūis cordis effe gūale infirmū aiaz virtutes: ficut manus artū
Tertium confentitur spūis in corde natūz nō pōffe expiare operationēz pū
piaz alias organo donec fūntceptit eoz complexiōem ficut artificis cuiusqz
piaz organo. Tūc dicitur aia nō dñtēis inftrumētis.

[illegible]

nis. Sed itud est. siu: primo qd opatio virtutis fensitue est fensitum meo ueritimo scds aristo. ipa: est scds alias virtutes: ipa hz optimus pat qd fensit. Et hoc qd ipa fensitua vt est forma nature non est aliud qd fensitua suum. ita est: natu: ale est fensitum: nacio alio. Supta qd est fensitua dum qd pntia: dicit considerari dmpliciter: vno modo quantum ad eleuatione z depeffionez absolutam: z vt fit a necessitate nature z vactione a virtutez: causa est: qd possibile est vt fit pntia fieri abas vt tutez vt declaratum est au: tioritate arst. Alio modo pot considerari quantum ad eleuationem z depeffionem determinataz: vt ordinata: vt fit a virtute: qd hoc modo ab illis fieri non potest illis au:

Item q: illa operatio fit a virtute: que fit pp finem: sed pulsus est hmoi: fit eni

De partibus

[illegible]

per eventationē caloris in alaliis &c. Aristo. ergo in de morte & vita ponēs cā
pulsus: solū ponebat cā ipsius vt est motus absolute: nō vt ē talis motus in d
terminatus: p hoc appet solō ad rōnes de se. Alterius est intelligēdum qd in cō
patione vite hoc est nutrimentū & in cōparatōe opationū aīe. i. aīaliū. f. sensitīue

Jacobus

tum pulsus virtuti nutriti-
ue. Dicit. n. 2. col. c. 8. Sed
virtus pulsantis est de ne-
cessitate virtus cibativa et
diuturna hec pñ. Tuz qz ip-
sa dat calorem alijs mēbris
et est sicut serviens virtuti
principali cibative. Tuz qz

preparans vitam est etiam motus sub-
stantie spiritualis subtilis principium ad
membra & principium constrictionis et
dilatationis aeris attracti & pulsus: Af-

[illegible]

Sen prime primi.

z motiue: affert ſtus vitalis auxiliũ qđ eſt paſſio: z hoc pparando ip̃s ſp̃m ṽ
poſſit recipere modũ coplonis per quã fit inſiſz nãlis virtutis cũ perueniet ad
epar: z aialis cũ pueniet ad cerebz: ſz in cõparate pulſus affert auxiliũz qđ eſt
actio: nã pncipiũ effectiuũz motus pulſus eſt ipſa vitalis ſtus: vt viſus eſt zc.

De partibus

fert enim adiutorium in comparatione vite quod est passio et in comparatione operationum anime et pulsus prebet auxilium quod est actio.

[illegible]

Et bec qdez

¶ Et hec quidē virtus xē. ¶ Bonifacius Auz. inenigavit sententiā medicorū etiam philosophorum circa virtutem vitales. In parte ista colligendo et videtur quod virtus et philosophorum cupar virtutes vitalem ad alias virtutes s. naturales et aiales. Et primo illam comparat ad tales virtutes quantum ad eius operationes: sed quantum ad nobilitatem et ignobilitatem: scd ibi philosophi aui. ¶ Circa primam partem est intelligendum qd Auz. hic per voluntatem intelligit concupiscentiam.

Et hec^a quidem virtus virtutibus naturalibus similatur: ideo q^d non voluntate proueniunt vnde profuunt. Et similatur virtutib⁹ animalibus propter operationum earum diuersitatem. Ipsa enim confringit & dilatat simul mouet erag duobus motibus contrarijs.

Ergo philosophi autem cum animam dicunt animam terrenam dicere volunt perfectionem corporis naturalis instrumentalis. Et volunt dicere principium omnis virtutis ex qua metipsa motus proveniunt et operationes diversae. Erigitur hec virtus finis philosophorum sententiam virtus animalis sicut virtutes naturales quas nominavimus apud eos

virtus vitalis operans et
 virtus operatiois sine appetitu non autem virtus vitalis operata: sed
 istud nihil est dicere vt apparuit supra: quoniam etiam virtus vitalis operans
 facit operationes cō appetitu: vnde dico aliter qd motus pulsus pōt considerā
 i dupliciter: vno modo quāto ad principium a quo perficitur: vt sic fit a vir
 tute vitali: que et quēdam virtus naturalis: z hoc fine appetitu: z cō vniu
 ersi motus pulsus motus continuus est: non dō solum a virtute naturali pōt
 est motus qui continuus est: non autē ab afalu: ideo ēc. Alio modo potest con
 siderari quāto ad modum sui motus finem quē differuntur: z vt sic vniu
 ersitates recipit a causis nō naturalibus sicut a cibo cō assumit in supina gēstia
 qd vel in pācienti qritur: z ēt ab appetitu nōnālibus afalibus sicut apparet in
 accitibus aficulis: virtus vitalis in suo motu ab afalu adiuvatur: non est hoc
 in continetur. Nam animalis virtus in animalī fuit ad eius salutem. Et ideo
 oportuit ab ipsa etiam alimentum recipere virtutem que ordinatur in salu
 tem animalis: sicut et virtus vitalis: etenim videmus qd virtus vitalis ab
 animalī suscipit nutrimentum: vnde forsan hoc modo virtus potest dici quo
 dāmodo quāto animalī adiuncta tamen ad hoc ipsa est operans principaliter
 motum pulsus: sicut ille a virtute animalī differuntur in modo sui motus
 Ad rationem apparet solutio qd dictis: quoniam motus ille saltem in suo
 modo motus ab appetitu differuntur: z hoc concessum est. Secundo
 est dubitatio: Quicquid virtus vitalis vna essentia simul mouet motibus
 contrariis. Sed contraquē est falsus finis Thilo. s. ppi. ideo ēc. Item si virtus
 vitalis vna essentia simul moueret motibus contrariis: hoc non est nisi: ip
 sa daberet in se virtutes z potentias cōtrarias: modo hoc est impossibile
 enim ponere operationem in adiecto. Vn contrarium est Quicquid virtus est et intel
 ligendum qd hoc forsan fuit vnum motuum qd mouit Thilo. ad ponendum
 motus pulsus non fieri a virtute: qd necesse est materies qd ipse erat simul cō
 possit ex motibus contrariis: talis enim motus talis a virtute naturali fuit
 peruenire non potest. Etiam propter hoc qd dicit Thilo. hic: motus fuit factus
 z homas ad ponendum qd in motu cordis erat a virtute sensitiua vt fuit forma
 quēdam naturalis. Et qd: ille fuit inferioris in superiori assimilatur: z illa mo
 uet motu circulari: vnde qd hoc non potuit nō ēt parte sui dicit mobile: quo
 niam mobile qd mouetur motu circulari: necesse est graue nec leue: anima z autē
 inferior: coniuncta erat ei qd est graue z leue: mouit cō ipsam motu propo
 nit illi: felleit motu dilatatione z contractione: ita qd factus z homas po
 nens pondus motum fieri ab vna virtute: non ponet ipsum ēt z cōponit qd

Jacobus

Et hec quidem ꝛc. In hac parte sexta primo compa-
rat virtutem vitalem alijs virtutibus
fm medicos. Secundo fm philosophos ibi [Philosophi autem.]

¶ In prima partia dicit primo qd virtus vitalis affinitat virtutibus quas medicis vocant naturales propter hoc qd virtutes naturales non voluntarie potest dunt de naturaliter a minera sua scilicet cepae ad alia membra. Et si fieri vitalis virtus a corde fluid in membra non voluntarie seu per imperium voluntatis de naturaliter. Secundo dicit qd virtus vitalis affinitat virtutibus animalibus propter diversitatem suarum operationum: scilicet qd potest in operationes contrarias scilicet animalis virtutis. Si iam virtus vitalis frangit & dilatat cor: arterias: mouet ergo contrarias motibus. ¶ Contra primum in dilabit aliquis quia plurime virtutum animalium non proueniunt a voluntate & unde consequunt scilicet nec naturales vt virtutes animales butuom in quibus non est voluntas: quia voluntas est virtus animalis rationalis: nec ergo hoc virtus est neque similis naturalibus virtutibus qd animalibus propter prouenire a voluntate. Et qd voluntas hic large accipitur vt se extendit ad appetitus sensuales. Contra secundum infatur qd naturales virtutes anime habent tres operationes & contrarias: mouent enim alimenduz sub & supra animum & retrahunt. Iuxta illud Aristo. secundo de anima text. 14. Unde & vegetabilia omnia videntur viuere in seipsis habentia potentiam & principiu butus per quod augumentum & decrementum suscipiunt. Item contrarios & locos: nec enim sursum quidem augentur: deorsum autem non: fed similitur in vtroq. Non ergo recte dicitur vitalis virtus similis animalibus plufq; naturalibus ppter operationum suarum diuersitatem. Et non est verum qd vitalis virtus contringat & dilatat simul: immo ipsa dilatat cor & arterias: quod post contringitq; non ab eadem virtute sed fua naturalis grauitate vt auctorete Gal: per asterium est. Et primo qd fua naturalis anime virtus eleuatur supra formas inanimatas tam simplicis qd compositi: qd mouet contrariis motibus ille vero non immo simplicia fua grauitate vel leuitate deorsum vel fursum tenet.

Sen prime primi.

contrarij motibus: sed esse quendam vnum motum circulem existentes in
 completum. Sed hoc posito improbatia fuit ipsa: quoniam dico naturalis
 adhuc minus motet motibus contrarij dñ animalis. Etideo sic aliter q̃ isti
 duo motus co. dis scilicet motus dilatationis & constrictionis nō sunt ab vna
 virtute vitali essentialiter: licet sit vna & causa huius est: que est demonstratio
 in hac parte motus ordinatus ad attractionem iuuatū & expulsiōem nocti

virtutes vocantur animales. Quod si
noluerint dicere animam hanc intencio-
nem: sed volunt dicere virtutem que est
principium comprehendendi et mouen-
di quod ex aliqua prouenit compen-
satione voluntarie. Et naturalem volunt
dicere pro omni virtute ex qua operatio
prouenit in fmo corpore s3 cuius forme
diuersitatem non erit bec virtus anima-
lis: sed erit naturalis et altioris ordinis
q3 fit virtus quam medici vocant natu-
ralem. Et si naturalem vocauerint illam
que rem nutrimenti miniftrat et conuer-
tit fme ad hoc vt remaneat indiuiduum
fme vt remaneat species non erit bec na-
turalis fed erit tertium genus.

deo zē mi nota. et pūpud philosophos: medicos? hec expresse videt eē in
 tentio. Et in tertio de virtutibus naturalibus: nam ipse ponit illā dilatationē
 cordis z artariarum fieri per villas longitudinales: quā ordinati sunt in attri-
 ctionem z contractionem fieri per villas latitudinales: quā ordinati sunt ad
 expulsiōnem: ostendens per hoc ipsas fieri a diversis virtutibus: scilicet dilata-
 tionem a virtute attractiva: quā operatur cum villis longitudinalibus z con-
 tractionem a virtute expulsiua: quā operatur cum villis latitudinalibus. Sū
 et aduertendus primo qd duplex est attractio z expulsiō in corde: vna propa-
 que fit respectu proprii nutrimenti: hec fit in villis: alia que est communis
 vtr attractio aëris: expulsiō capinoli fumū: hec fit cum villis. Secundo et ad
 uertendum qd virtus in corde extēns simul mouet motibus contrariis in re-
 latione ad cetera mobilia: nam dilatatio corde contringuntur arterie: z con-
 trario. Sed in relatione ad res mobiles non simul mouet motibus contrariis
 Nam virtus vitalis alio tempore dilatat cor: alio tempore ipsum contrahit
 vnde fit Alen. Intellexit qd hec virtus simul mouens motibus contrariis sit
 vna: potentialiter pessime intelligit. Sed si intelligit qd effectus vna secundum ge-
 nus: esset falsariū: vtrum est. Ad rationē ad primam illā virtus zē con-
 tradictor. Et tunc dicis: impossibile est vnam mobilem fieri moueri motibus co-
 trariis: verus est vni mobile existēse: si plura existēse bene potē illis finem lo-
 moueri: modo mobilia istius virtutis non sunt vni: s. duo. Ad idē: tunc hoc co-
 existēse qd in illa virtute existēse virtutes contrariis: cedatū: mo non est inco-
 ueniens qd in vno scēm genus finit aliqua duo spē dī: ardeo zē. Terno et ad
 dubitatio: virtus dilatare corde phringant arterie: contrario: z dōm est qd si
 ne argumentis. Et ratio demonstratua ad hoc est ista. Nam motus pulsus factus
 est vtr calō: existēse in corde tempore ē reperatur a corde ad alia mēbra tra-
 smittit mō calō fit reperatur per dilatationem cordis: in te quietos: que
 est post illā. Posito 3o qd cor phringit 3a se expellit: ad mēbra ipsum tra-
 smittit: nō potest ipsū autē transmuterē: nisi tuc tē phrictiois: quā ipsum expellit
 arterie dilatare: quū ipm per arterias ad mēbra transmittit: dō ē. Et hāc qd
 quā alio mēbus aliter madat: opz qd mēbus madans phringit in expellēdo
 qd recipit dilatatur in attrahēdo: sicut apparet in expulsiōe flōis ad epaz
 qd expellit illū: qd cor: calidū phringit madās est ad artarias: zē. Circa 3as
 ptes ē intelligēdū: qd ponit qd virtus vitalis est alitōis: oīdēs qd nālis: z cū
 est: qd virtus vitalis est effectiua spūs: vtus autē nālis est effectiua nutrimentū:
 quō mēbra nutriunt z gnanē: mō spūs mēbra cōparat sicut forma mādō ē.

De partibus

dunt & composita pna naturam elementi dominantis sic virtutes animales ele
 uantur supra naturales anime virtutes: qd possunt in multo plures & innume
 rabiles multorum species ut eadem virtus pmi vultu & idem temperamenti
 delata a cerebro in manus potest innumera opera artium manualium expli
 care. Et id voluit hic pmi dnm loquitur de diversitate operationum virtutis
 animalium. Item secundo sic qd licet virtus naturalis anime moueat con
 trarias motibus ut sursum deorsum ante & retro trahendo & repellendo ceter
 et tamen deus motus diversis potestati bus vitalis est virtus que trahit sursum
 alia que deorsum: virtus trahens alia est ab repellente: sed eades virtutes ani
 males ita trahit sursum & deorsum: & similiter eadem vitalis elatat con
 triterias & confringit & in passionibus anime mouet spiritus & sanguines in
 tris & extra. Et ad obiectionem qd vitalis virtus non confringit con & ar
 terias sed naturales earum grauitas dic qd saltes confringit quando opus est
 confrictione fortiori telis. Tota hic qd princeps non fuit opinioe Gal in ma
 teria confrictionis cordis & arteriarum: sed voluit qd fit a virtute licet coadiu
 ta naturali membris grauitate.

¶ Philosophi autem rei. ¶ In secunda particula dicit primo qd philosophi aliqui fecerit peripatetici quoniam princeps fuit Aristotele. quando dicunt an etiam vult dicere terrenam animam: scilicet perfectionem corporis naturalis instrumentalis sine anima primis corporis organici pñfici. Et vult dicere. i. significare per nomen anime velut pñfici cūlibet virtutis et qda metipia i. ex qua virtute que est ipñmetipia: vel ex qua metipia. i. ex qua virtute manet te vna z eades in substantia puenient motus z operationes diuersi. ¶ Item de primo qd anima fñ predictas descriptiōnem terrena dicitur nō qd sit in corpore vel aliquid terre hñs: sed qd corpus terrenum inhabitat vnde mēbris ei ad operationes ipsius explicādas velut instrumentū. ¶ Item de scdo qd anima differt in quattuor a formis inatōmentis. primo qd non solum dat esse et fieri vni. Scdo in operari multa z mouere modis cōtrariis: z hanc differentias innuit pñ. dicens animā esse principium omnis virtutis et qda metipia motus

¶ Et q. timor zc. | **¶ Post q. timor** notificat diffinitionē virtutis vitalis vqz ad illas ptes: quibus etiam admiscet zc. In parte ista ipas notificat quantum ad alias partes. Circa quā est intelligendū q. ira z timor z similia possunt considerari dupliciter: vno modo vt sunt quedam passionēs facte per appetitum z vt sic sunt operationes animalis virtutis sensibilis. Alio modo quantum ad alterationem z motum caloris qui fit in ipso: sic sunt operationes vitalis virtutis: vnde ipse motus caloris: z pulsus principaliter fit a virtute vitali: tamen talis motus per appetitum diuersificari potest motus ergo cordis naturalis est in quantum est communis: sed in quantum diuersificationes recipit per appetitum: dici potest voluntariis: sic etiam de motu pectoris.

¶ Et quia ira z timor z eorum similia huius virtutis sunt passionēs: tunc licet eorum principia sint sensus z estimatio z virtutes apprehendentes: huic tamen comparate sunt virtuti. Huius autem virtutis declarationem certificare z an sit vna an plures qz vna in sapientia cōtinetur naturali que philosophie p̄p̄ existit.

¶ De virtutibus animalibus compre-

Jacobus

Principalē non in toto suo corpore: sed in principali pte aliqua vt plante habent in vitulinis medio aut in radice aialia vero in corde vel in proportionali vnde virtus profuit in ceteras partes. Secundo dicit inferendo correlariē. Erat igitur virtus vitalis fm sententiam p̄b̄m̄ peripateticorū virtus aialia sic dicta ab anima fuit virtus naturalis p̄m̄ notate. Nutritiva augmentatiua generatiua attractiua retentiva digestiua z expulsiua apud eos aialia vocantur. Terio dicit q. si sunt alii p̄b̄i qui non voluerint dicere aiam esse hanc intentionē: non voluerint diffi. ire aiam q. est actus primus corporis organici p̄b̄i fuit: ut diffinitur Arist. sed voluit dicere aiam virtutem illam que est principis cōprehendendi z mouendi voluntarie ex cōprehensione aliqua z naturalem virtutem dicunt oēm que non sic est. f. que neqz cōprehendit neqz mouet voluntarie: virtus vitalis nō dicitur aialia ab aia sed nālis. Et in altioris ordinis inter naturalia illa virtute quam medici naturalē vocant. Attende q. fere oēs famosi z egregij p̄b̄i qui fuerunt ante ip̄a Arist. vñ sunt noie aie p̄p̄ncipio in corpore cōprehensio z motus voluntarie. Iuxta illud Arist. i. de aia ter. 33. Diffinitur autē oēs aia tribus vt est dicere motu sensu in corpore. Et sic videns homine aie virtus vitalis non dicit aie virtus nec aialia. Quarto dicit q. si p̄b̄i vocarentur naturales virtutes illas que operatur circa nutrimentum z quertit ipm̄ vel in parte corporis ad restauraciones deperditū z cōseruatiōnem indidit vel in p̄p̄na quamvis remaneat sp̄s tunc vitalis virtus non est naturalis: sed est virtus tertia media inter aia z aialē. Attende q. p̄n. in hac virtute p̄t tangit tres modos p̄b̄m̄ circa vna nō aie z virtutis naturalis. Quidā vocauerunt aiam acut p̄m̄ corpore organici p̄b̄i. Alij aiam appellauerunt principis apprehensionis z motus voluntarij. Et nālem virtutem oēm illas que nec apprehendit nec mouet voluntarie. Alij similitur appellarunt animas principium apprehensionis z motus voluntarij. Sed virtutem naturalem dixerunt illam que circa alimentum operatur ad cōseruatiōnem indidit vel sp̄s. Sed p̄m̄ virtus vitalis virtus est aie virtus z aialia scdm̄ scdm̄ vitalis virtus non est aialē sed naturalis: fm̄ tertius vitalis virtus non est ani- malis nec naturalis: sed tertia virtus quasi mediana z distincta ab ip̄a.

¶ Et quia ira zc. | **¶ In hac pte** septima post q. egit p̄n. de tribus operationibus vitalis virtutis hic agit de quar- ta. f. de passionibus anime que sibi attribuantur. Et dicit primo q. ira timor z tristitia z alie passionēs animi comparate sunt i. attributis virtuti vitali. Nam sunt passionēs hominis virtutis licet sensus z estimatio z virtutes apprehensiuę sint eorū principia z cāe. Secundo dicit q. determinare certitudinaliter de hac virtute quid est z virtutem sit vna vel plures cōtinetur in nāli sapientia. i. p̄m̄ p̄b̄i nāli tradite. In libro de aia que est vna partium p̄b̄i. Attende primo q. passio anime de qua hic tractatur est motus aie excitatus ab aliquo obiecto vt p̄p̄ncipio sub specie boni vel mali quo mouet anima ad id p̄sequendum vel fugiendum. Attende secundo q. passionum aie que dam versantur circa bonum arduus vel cōtrarij eius z iste sunt passionēs appetitus irascibilis. Alie versantur circa bonum aut malum non contractum arduo z de passionēs sunt appetitus concupiscibilis. Attende tertio q. concupiscibilis appetitus ferunt passiones principales ad quas alie oēs reduci possunt. Nam virtus concupiscibilis aut fertur in bonum conceptum sub rōne boni fine determinatiōe ad tempus z per latio est amor: aut in malum futurum z tunc est timor. Attende quarto q. passionēs irascibilis appetitus sunt et ferunt furor terror ira manifeste tunc sp̄s in arduis desperatio. Et quibus apparet q. virtus concupiscibilis nō solum est circa bonum verum vel apparens z irascibilis circa malum: sicut quidā putant: z hec noia concupiscibilis irascibilis denotare videntur: imo imbe verantur circa bonū z malum: sed irascibilis circa arduum concupiscibilis vero nō. Attende quinto q. sicut motus voluntarij tunc quos p̄o libito exercemus dupliciter est virtus. Vna est motus imperans sita in cerebro. Alia motus imperantis sita in musculis iussus sic passio anime duplex est virtus. Vna est imperans infra cerebrum fm̄ medicos. Alia imperata quia mouentur sanguis z spiritus ab intus extra sicut in gaudiis vel ab extra intus sicut in timore vel intus z extra sicut in veremedia z ira. Et vtrique istarum dici potest virtus concupiscibilis vel irascibilis. Impossibile enim est appetitum sensualem concupiscibilem vel irascibilem cum nō feratur in cognitiū sed necessariū p̄requirit appetitum virtutis vel alibi fit originaliter z imperatiue qz in cerebro supposito q. apprehensiu virtutis sit originaliter non in corde nec in epate sed in cerebro vt Arist. affirmat z medicis fere oēs. Et tñ certū est q. passionibus animi cor moueri cū spiritibus z sanguine ipsius per virtutes que in eo est. Et experientia indicat passiones animi maxime imitari complexiones cordis z penes eas diuersificari z fieri his attestari. Attende sexto q. imitans Platonem dicit virtutē irascibilem esse in corde z concupiscibilem in epate loquens vt opinor non de imperantibus sed de imperatis. Scribit enim i. sexto de vili. parti. cap. 17. Et quoniam enim hec omnia scilicet cor epas z viscera alia vt sensus aliquo patitur

plures tamen secundum speciem: hoc est q. dicitur zc.

¶ De virtutibus animalibus comprehendendis.

Capitulum.v.

¶ A virtute autem zc. | **¶ Post q. timor** notificat diffinitionē virtutis vitalis: z speciem ipsius. Et etiam de genere virtutis vitalis: z speciebus ipsius. In parte ista exequitur de genere virtutis animalis: z speciebus ipsius.

Capitulum.v.

¶ A virtute autem animalis due copulantur virtutes. Vna est virtus cōprehensiuę sua: z altera virtus motiua. Et comprehensiu quidem virtus est sicut ouarium virtutum genus. Vna est virtus comprehensiu manifeste: z altera virtus comprehensiu occulce.

ric: ideo zc. ma. apparet ex sufficiēti diuisione: minor declaratur p̄m̄ nō sunt ei necessaria

De partibus

pent z non sint omniarias plante pp hoc neruis participant. Secūm autem id est specialiter ante alia viscera participant eis epas z cor: ipsa virtutū quā rundam existunt principia: illud quidem scilicet epas concipiscit: hoc autem videlicet cor irascibilis. Constat autem agut huc in libro de Hippocrati z Platonis dogmābus ex audire feminē oportere principia z copulati fm̄ quid z cōmunicare. Item libro de virtutibus dīspen. corpus humanum cap. vltimo dicit Gal. Generati vero animalis dispensatio a tribus principia consistit. Vno quidem eo q. in capite seruatur est. Vltimo autem eo q. in corde seruatur est cuius opera fm̄ se quidē motio est vel motus anime ad perma nentiam ne vincatur: fm̄ passionem vero velut ebullitio inuare caliditate de siderante anima nunc p̄nre cū qui effluatur trahit ē hoc vocatur ira. Et vtj vero principij firmati in epate opera sunt omnia que sunt fm̄ nutritionem animalis. Huius autem virtutis est z delectabilium finis. In quo vehemētis decēte mora intemperantiam z voluptatem operatur. Item Gal. Item tertio interiorum cap. 4. in fine ait. Omnia homo certificat cogitationis fundamen tum esse cerebrum audaciam z iram in corde: desiderium in epate. Videntur. In istos non habere cerebrum neqz etiam timidū esse cor: de tyto vero audia quid verificatores dicunt q. epas eius falso z vilius rodebat. Attēde se. primo circa hoc q. dicitur in littera. Huius autem virtutis declarationem certifi care z an sit vna an plures zc. q. hoc relatiuū huius refert potest ad vir tutem vitale in toto suo ambitu vel ad partem eius que promouit et passio nis atqz de vtriusq. dubij existit si sit vna an plures. Et in principio. c. istius tēgimus qualiter p̄m̄. fm̄ cantice duas dicit et sp̄s virtutis vitalis z Gal. tres. Et credo q. possunt rationaliter dici quattuor fm̄ quattuor operationes eius principales. Quas prima generat sp̄s z ip̄s implet virtutē vitalē. Scdm̄ autem singulis mēbris virtutes vitales z ea p̄p̄at ad recipiendū sensus z motus z vegetatiōem. Tertia dilatat cor z arterias z eas p̄stringit. Quarta est ex ecutina passionū anime. Iuxta modū tactū in. s. notabili. Et ista itē ē duplex. Vna est concupiscibilis impata q. versatur circa arduū. Et haec duas eius sp̄s implet p̄m̄. fm̄ cū. p. exempla dicēs. Soror autē eius illa q. agunt actiōes cuiuslibet agibilis: sicut est amare aliqd z habere illud odio z depresso aie vel exaltatio. Nā p̄ hoc exemplū sicut est amare aliqd z habere illud odio tāgt virtus concupiscibilis z opatio ipsius: z p̄ hoc exemplū z depresso aie vel eius exaltatio tāgt irascibi lis z eius opas.

¶ De virtutibus animalibus comprehendendis.

Capitulum.v.

¶ A virtute autem zc. | **¶ In hoc. c. dicitur p̄m̄** principis virtutem aialis manifeste ibi. Et virtus quidem manifeste. Tertio de comprehensiu occulce ibi. Et virtus quidem.

¶ In prima parte dicit p̄m̄. primo q. due virtutes copulantur in virtute animalis id est sub ea comprehensiu sicut sp̄s sub genere. Vna est cōprehensiu de qua agitur in hoc capitulo. Alia motiua de qua agitur capitulo sequēti. Secundo dicit q. virtus cōprehensiu est velut genus ad duas virtutes: quarum vna est cōprehensiu manifeste: f. u. deorsū dicta sensitiua exterior: altera est cōprehensiu occulce seu intus dicta apprehensiu interior. Attēde hic primo q. in hac diuisione virtutis animalis in cōprehensiuas z motiua accipitur virtus animalis fm̄ q. ab anima denominatur dicitur diffinita motu sensitiuo z in corpore: sic em̄ accipiebāt veteres aiam ante tēp̄s aristot. quos Gal. imitatus est. Non. n. vocabāt vegetabilia aia nec virtutes horū dicebant animas aut animales s. naturales. Attēde secundo q. p̄ncipio p̄m̄. cantice non numerat virtutes ab aia sic accipit: ta dicitur animales. Et n. ibi. Moues sunt virtutes q. ab aia numerant. Et qbus sunt quinqz. sub sensitiua. f. vna auditiva olfactiua gustatiua z tactiua vniuersalis. Et etiā virtus ad neruos perueniens per quā mouet quis arros z inuertas suas. Et etiā est virtus que imaginatur res sicut videntur. Est adhuc ex eis virtus aia in q. est ratio z etiā in qua est memoria. Attēde tertio q. virtus aie cōprehensiu generali noie sic dicitur ab hoc qd est pendere vel apprehendere formas rē vel intentiones extractas ab eis sine materia vel eas recipiendū vel circa eas operando: sicut cera molliis recipit formā figilli huius impessat sue materia. Attēde quarto q. virtus animata fm̄ Gal. differt a naturali z organica illius in instrumento huius: q. virtus animata venit a fundamento eius ad ipsius organum: naturalis vero fixa permanet in suo instrumento. Vltimo p̄m̄. in tertio capitulo vltimo. Sed inter animatum instrumentum z naturalem magna differentia est sicut in pluribus locis ostendimus. Nam naturale instru mentum habet naturalem virtutem suam actionem facientem z animato in strumento virtus a fundamento z initio venit sicut splendor solis venit ad rē in qua splendet: sicut magnus vir virtutem ferum trahendi ad se sic vnum quodqz instrumentū naturale: q. si sua substantia fuisset permanens z indefficiens non fuisset ei necessaria vena vel arteria. Item Galienus.

¶ Virtus

et necessarie inquantū aiātum: q̄ tunc oīa aiāta habereēt has virtutes: s; con-
sequētia ēssēt: lūm: illā plante aiātē sunt: tūc in eis non ēssēt sensus neq; moria
sedō non sunt et necessarie inquantū ēssēt aiāl: q̄nī ēssēt inuēire quēdā aiālā vī
tū p̄s afficiatū: q̄bus si sit sensus in eiātū non ēssēt motus: s; Arist. in lib. de histō-
riā aiālūz: tūc in sedō de aīa. q̄ si ē virtutes ēssēt necessarie aiāl: non ēssēt
et necessarie nū p̄ eorū salutē: q̄ nō sunt et necessarie p̄ eorū salutē: iō ē. eff.

Et virtus quidez manifeste compre
hensiva est sensibilis que est sicut genus
sui quosdam quinqz virtutum: ⁊ octo sz

C Et virtus quidē manifeste comp^{re} hēnsit et est sensibilis que est sicut genus ēm quōdam quinq^{ue} virtutum: et octo s^{ed}

Jacobus

[illegible]

Idēo rē. In contrarium est. Autē. dicendū q̄ virtutē apprehēnsiūz et motū
esse in vno genere pōt dupliciter intelligi: vno modo esse in vno genere loco
et subiecto: rē sūt in vno genere: cā bñus est: q̄ia sūt in vno loco et
subiecto quōz vni immediate sequitur aliud in eodē subiecto: virtus moti-
ua immediate sequit̄ apprehēnsiū in eodē subiecto. nō est. declarā. Itāq̄
bet forma est alicuius inclinationis principium in mā cuius est. sicut forma que

alios. Quod si dixerimus q sunt quinqz
erit virtus videndi ⁊ virtus audiendi et
virtus odorandi ⁊ virtus gustandi ⁊ vir-

[illegible]

De partibus

[illegible]

prehendit virtus ekumativa per se fecit et auditus illas per se apprehendit. Iste
tertius obiecta ipsarum essentia dicitur. potest operetur ponere quodam virtute ac-
tus que ipsas distinguere: puta amicitia et inimicitia a voce: quia hoc facere
non pot virtus ekumativa: sed fit quodam virtus passiva: modo nulla tales virtu-
tem esse ponere: ideo et. Ratio est quod ipse sub genere vniuerso sunt coe: mo-
virtus apprehensiva manifeste non est coeque occurrunt: prout illas ipsas mo-

tus tangendi. Et si dixerimus q̄ sunt oc
to erit huius causa q̄ pluribus certifica
torum videtur q̄ tactus sit plures virtu
tee. s. quatuor ⁊ ponunt proprie vnūq̄

[illegible]

Jacobus

quides enim aque. Auditus vero aeris. Olfactus aut horum alterius est. Ignis aut nullius est aut cōdo obiecti. In fine calorem sensitiuum est. Terra quo aut nullius est auris vero ignis. Quæritur item unde relinquatur nullus esse sensitiuus extra aëre et æquante manifeste. Arguit primo qd quinqs sensus exteriores sensitiui præsentibus sunt sensitiui. Quia si primo qd sunt pñciosi qd sensus odor ratio non est exterior: sic quinqs. Item tactus et gustus ipsius sit intra cranij con iunctus oculi et auris. Ceteri aut tactus et gustus non sunt sensus exteriores. Item tenentur ad cor. Vnde illud Arist. lib. de sensu ca. 3. Iuxta cor sensitiuus est apertum. Huiusmodi hic tendentes videmus. Gustus et tactus 3. de corde loquitur ait. Quos præter alios tactus Arist. illud Arist. lib. de sensu ca. 3. Instauratum vero ipseus tactus et tactus est. Et 1. de anima tr. 10. ait. Sensus aut est aliquis tactus nō tar qd sunt plures quinqs: quia sunt quinqs tantum quattuor. Q. Deinde arguitur sicut potentia et actus vel sicut potentia et actus et quinqs: potentia et huiusmodi actus potentia actus de sensibili iudicans et actus passiva. Nam sensus for sensu sed sensus insonus est potentia passiva cuius actus præsentans sensui com mensus est vnus. Sicut ratio et vnus alius et migr et medicus coloris: auditus sonus gustus et actus: olfactus odor et tactus et sicut gustus passiva coloris et amarit. Q. Quia quattuor sunt contrarietates tangibilis scilicet calidus et frigidus humidus et siccus durus et mollis asper et lenis sensus tactus erunt quattuor qui quattuor aliquid cōnumerati facit octo. Hic sicut est aliquis sensus iudicans de coloribus luce et lumine sic est aliquis iudicans de tenebris et sicut aliquis de sono sic aliquid de silentio: et sicut aliquis de odore sic aliquid de modorabilis: sicut aliquid de sapore sic aliquid de insipido et sicut aliquid de tãgibilis sic aliquid de intangibilis cō sensu non cōsensu sicut habitus si non eodẽ: et vnus in tangibilis quiescit et auditus in silentio et sic de alijs. Hic sicut quinqs sensibilibus exteriorum proprijs sunt quinqs proprijs sensus sic est videns quinqs alij sensus sensibilibus cōm et motus quinqs numeri figure et magnitudinis hec in per se sunt sensibilia quãdmodum propria. Item sicut sunt quinqs sensus quinqs sensus sentiens sensibilia extrinseca sic sunt quinqs sensus quibus sentiens acci tus quinqs sensus et vnus sensus sentiens non videt alio non audire et sic de alijs et non per vnus neq per auditum: qd solus in dicant de sensibilibus extrin seca. Item in officio olfactui calid non sensus particulares non alibi reperi scilicet sensus inactionibus humidis substantiis quam requirit fames et sensus inactionibus humidis roci quam requirit sitis: et sicut hi sensus habent pro pria obiecta alia dissimilata scilicet inactiones que non sunt color: sonus odor: sapor: calid: humidus: frigidum: siccum: durus: mollis asper: lenis sic dissimilata sunt a ceteris. Sic argui potest de sensu congelationis dentium et de sensu sili me celebratorio virge in cōitu. Iuxta illud Galieni quarto morbi capitulo secto in fine. An sensu vero gentiliu quẽdam propria est virtus fortis.

Conpositio horum determinatur Aristot. 2o de anima text. 118. dicens. Qd aut non sit sensus alius preter qnqz dico aut hos visus auditus olfactus gustus tactus ex his credet aliqs. Et Galillud idem innuit. 4. morbi. c. 6. ad principiu dices. Deli cia 2o & eius pirariu in oibus sensibus sunt: non tñ eqliter qm in visu minus

exteriores sunt eadē genere loco ⁊ subiecto. Et rō huius est: quia illae virtutes sunt eadē loco ⁊ subiecto quā immutationes ad idē terminantur: sed immutationes hae virtutū sunt huiusmodi quā a. m. app. de se. m. declar. terminantur ⁊ ad finem cōmuni: qui est de illis iudicandis: vnde theophilus dicebat in scdo de aia q. sensus cōs est licet in regno: sed sensus particulares sunt licet sicut mōi deferentes sensibilia sensui q. sicut regi. Et hae. Arist. m. 2. de aia sensus ius cōs

q3 quattuor generu3 tactus : virtutē per
se:3 in mēbro fēfibilī ſint cōia ſicut eſt gu
ſtus ⁊ tactus in lingua: ⁊ viſus ⁊ tactus
in oculo:3 autē certificare eſt philoſoppi.

[illegible]

De partibus

q̄ in alijs efficiunt. In tactu s̄o & gustu magna ceteris pot̄ eos ̄ odoratu & auditu. Et dicuntur q̄ s̄oli sunt, s̄. sensus exterioris q̄ omne sensibile extrinsece q̄s apprehendi pot̄ aliquo q̄ sensu notator: & si esset nobis alios eorū putarentur sensatione & ita sit p̄p̄ia sensibilibus. Item sensus duo sunt aut, malibus p̄sens ad percipiendū ad hanc oīa nobis sufficiūt q̄nq̄ dicit sensus: ut s̄us n̄. percipit multū vīssaria gustus & tactus vīssaria auditus & odoratus me dia inter bec. Itē tot sunt sensus quos vult organa s̄mo perceptia formas fen sibilis exterioris sine me sed italia sunt q̄s & non plura. Item duo q̄dem tactu feruēs lingua gustu corū vīssaria auditū aditēntia maniliaria in an teion p̄e cerebri ita odoratu. Ad obiecta ante oppositi. ¶ Ad p̄mū dicit q̄ sensus nō d̄ exterior q̄ habet organū in exterioribus corpis h̄ pp̄ cas p̄ta/ ctas in s̄mo notabili. Ad s̄cū mega fit vīssaria. q̄ sūt vīssaria & vīssus in tā organa tactus & p̄rio medicis. Ad tērtiū dicit q̄ gustus est q̄d p̄ntat tactu p̄mū & p̄mū cū tactu in duobus. P̄mo q̄dem in hoc q̄ gustato nō fit sine humido q̄ est de numero tāgibilibus. S̄cō in hoc q̄ tactu tactus fit sine medio inter tāgibile & tāgens vel cū medio intraneū q̄ est pars corpis fit gustato inter gustabile & gustans. S̄cū differunt p̄mo in rōne formati obiecti. Mā alia est ratio formatis saporia alia tangibilis. S̄cō differunt loco & subiecto vīssus q̄s corpis p̄terq̄ in lingua. Nulla n̄. partū corpis indicat ad saporb̄ decepta lin ¶ Ad tērtiū dicit q̄d vīssus nō est s̄o de alia tex. 112. in trāllatione arabica dicit, p̄ d̄s mebus & sapo. Sigitur alia corā sentiet sapore tunc effluamens q̄ gustus & tactus et sicut dicit sensus: nō aut tactu duo q̄ non p̄nterit. Et Quē tāgens est gustans. Ad rōnes q̄ sunt plures q̄s quinq̄. Ad p̄mā dicit q̄ ea/ ad actum sicut est idem ardet d̄ occidit & d̄ vigilat. Et d̄ subditur q̄ vna linea debeat de passiva: & relatiōe ad iudiciū q̄d facit de sensibili dicit actua. Ad s̄cā p̄cedē q̄ quiq̄s sensus est vīssus p̄arietatis h̄ non est necessarius ut sit vīssus solutus: nō p̄t esse plurimū ut auditus vocis gratis & acute vo/ cum rauce & d̄ carā vocū aspere & lenis vocū melodiose & discordantis forma & debilis. Item vīssus est lucidū & obscurū luminis & tenebrosū albi & nigri vīssu lum in tenebris ut putride quarcus & quoniam piscius & vermis de nocte luculentum & vīssibilis in lumine nō in tenebris ut coloratus. Ad tērtiā dicit q̄ est idem sensus vīssibilis & inuisibilis s̄o si s̄ntia odoris & modis saporis est inspidi tāgibiles & in tangibilis qualia sunt q̄e remaneat nō sentit tactus ut aer & arbori. Iuxta illud Arist. s̄cō de alia tex. 96. Ad hoc aut sicut auditus & vīssus quiq̄s sensus h̄ic quidem auditus & non audibilis: nō vīssibilis & nō vīssibilis & olfactus odorabilis & nō odorabilis. Nō odorabile autem aliud q̄dem fm̄ dicit q̄d oīo impossibile est habere odorem. Aliud aut parum habens & prauum. Similiter autē & gustabile dicitur. Et cum subditur q̄ vīssus in tenebris quiescit & auditus in silentio. Dicit q̄d neq̄ vīssus in tenebris quiescit a perceptione tenebrarū & auditus in silentio a perceptione silentij.

Sed queret

Et virtus⁹ quidem occulte cōprehē

Jacobus

[illegible][illegible]

De partibus

[illegible]

q̄ illa gubernat sicut alia: et ideo p̄ illo et q̄ uno anatio: s̄m non repellit sed gub̄nari: modo d̄o in gallina esset virtus cogitativa qua cognosceret ip̄m n̄o et s̄m filius: q̄ anatio: illi non gubernaret unde h̄ gubernet: hoc est q̄ in ea est virtus estimativa: qua cognoscit ip̄s suos esse amicos: q̄ eas sequitur. In cōtrariis est h̄c. qui ponit has virtutes esse quinq̄. Juxta q̄d est intelligendū q̄ h̄c. posuit virtutes occulte comprehendentes esse. v. l. sensum cōes qui ap̄prehendit oia sensibilia particularium sensus: et de illis iudicat et inter ipsa discernit: virtutes fantasilcam: que conservat sp̄s sensatas in oculo abeuntibus sensibilibus: sicut speciem soni colorum et similia: et virtutes imaginativas vel cogitativas qua cognoscit et cōprehendit sp̄s sensatas in oculo: sicut amicitias et inimicitias: et virtutē memoriā que specietas illas non sensatas conservat: s̄m solus posuit tres: imaginativas cogitativas: et memoriā: sub qua cōprehendit reminiscitua. Illas virtutes que conservat ip̄s sensatas: quas h̄c. ponit esse fantasilcas. Aristoteli. posuit esse memoriā virtutes: que per se sp̄s sensatas p̄servat: et per accidens non sensatas. Non enim memoriā aliquis de amico vel inimico: nisi p̄cipue coloris: ip̄s sonum: et similia. Et h̄c. Aristoteli. non posuit aliquas virtutes que per se apprehenderent sp̄s non sensatas: quam h̄c. vocat estimativā: qui imaginari non potuit quomodo forma aliqua sensitiva posset apprehendere formas non sensatas: cum nulla virtus eas apprehendat per se sed per accidens solum: unde virtus memoriā s̄m Aristoteli. per se conservat species sensatas: per accidens

Ena est que vocatur sensus communis et fantasia. Et apud medicos quidem sunt vna virtus. S3 apud certificatores qui sunt ex philosophis due sunt virtu-

tes. Sensus enim communis est illa que omnia sensu recepta recipit et propter eorum formas patitur que in ipsa copulantur. Fantasia vero est illa que eas cu-

non sensatas: quid tamen de hoc sit tenendum: dicitur infra: tunc est tenendum ad p̄s ip̄s virtutes vt distincte sunt rōne organi: sunt solum tres: distincte rōne essentiali sunt plures: per hoc apparet solutio ad id q̄d obijciebat in contrariis. Seda dividitur in quatuor: s̄m q̄ h̄c. exequit: p̄mo de fantasia et sensu cōsēdo de imaginativa: tertio de estimativa: quarto de memoriā. Seda ibi. Et seda quide. Tertia ibi. Et h̄c virtus. Quarta ibi. Tertia s̄o illarū.

tes. Sensus enim communis est illa que omnia sensu recepta recipit et propter eorum formas patitur que in ipsa copulantur. Fantasia vero est illa que eas cu-

sensus cōis movet fantasias: id est. ma. apparet ex quinto phico: minor: declaratur: aucto. Aristoteli. in 2. de aia circa finē: ubi ponit q̄ fantasia est motus factus a sensu cōi s̄m actus. H̄c ille virtutes sunt virtutes quas operationes d̄nt et cōrganas: sensus cōis et fantasia sunt virtutes: ideo. ma. nota est m̄. declaratur: q̄m operatio sensus cōis est receptio sp̄s sensibilibus: sed operatio fantasie est p̄servatio illarū: vt ponit h̄c. in l̄r̄: ex hoc apparet q̄ organa istarū sunt virtutes: q̄m p̄servatio sit a sēco: receptio autē ab humido: vt apparuit. a. ca. de elementis: et hoc ērytū Aristoteli. 4. methauro: et in sēdo de gūa. corruptione. In p̄trariū arguit: q̄ ille virtutes sunt vna virtus quas organū est vni: sed organū istarū virtutū est vni: q̄m: anterior virtutis: cerebri: vt ponit h̄c. in littera: vbi vt q̄ h̄c. dicit q̄ p̄bus certificare q̄z q̄ sunt due virtutes solum dicit: q̄m p̄bus ponit ista esse virtutes vna: cū habeant vnum organum: et vna cōplexio nem

Jacobus

quinq̄ virtutes occulte apprehensivas virtutes in suis operationibus organo cor poris. S. sensus cōes fantasias cogitativas estimativas et memoriā: non cōnumerantur inter eas virtutes intellectivas: quia non videntur in suis operibus organo. Et qualiter distinguantur he quinq̄ virtutes per proprias actus et per propria obiecta. patet inferius describendo quēq̄ earum. Ad obiecta q̄ sunt plures. Ad p̄mū dicit q̄ sensus cōis dicit p̄t non sentiens: p̄prie: q̄ non recipit impressiones a sensibilibus extrinsecis. Id est dicit sentiens q̄ recipit sensibilibus formas ab obis extrinsecis sensibus. Ad sēdū dicit q̄ imaginativa sub cogitativa cōprehendit: q̄ nec ope nec subiecto differt ab ea sed relatione ad diversā virtutē. Et reminiscitua vel sub memoriā comprehendit extrinsecis virtutē: non ope ad ea: vbi sub virtutibus aie rōnalis q̄ in solis hominibus inuenitur. Intellectus vero nō cadit in numero quinq̄ virtutes apprehensivas: in rebus q̄ separatus est ab organo cepto et ille non. Quod si libet eus cōmune rebus: eus apprehensivus interius pone ip̄s quinq̄ virtutes: q̄ virtutes vt h̄c. facere p̄t. cōpota p̄o virtute vnicā sensus cōis et fantasias: Ad tertiū dicit q̄ h̄c apparet sensus nō exat in actus sine sensatione potius ut artinet p̄t motus q̄ apprehensivus sicut declarabit cap. sequenti. Ad obiecta q̄ sunt pauciora: res quinq̄. Ad p̄mū dicit q̄ apprehensiva virtus d̄ in p̄posito oia illa que format ret sensibilibus aut intentiones extrinsecas ab ea in se ip̄s line retinet sui et non retinet illas. Et cū subdit q̄ semper esset in actu cōiecte q̄ vita hominū in actu retinet q̄dū h̄t formas nō obduatas neq̄ obfuscatas. Et cū rursus loquitur dicit q̄ faciliat apprehensivus sunt male memorati. H̄c id intelligit de apprehensivis que est receptio transitoria sine custodia. Ad sēdū dicit q̄ res sufficientes medicis s̄m exigentibus sicut artibus nō sufficientes p̄bus subtilibus de inquiribus et distinguendis eas per actus et obiecta quia plures tribus inveniuntur actus et obiecta correspondentes apprehensivis occultis sicut apparet in infra. Ad tertiū nega q̄ sensus cōis et memoriā sufficiat neq̄ apud medicos neq̄ apud p̄bos. Ad p̄mū dicit q̄ tria genera sunt actionum virtutis p̄ncipalium: cerebri in quatuor perfectione p̄sistit eius fantasias. Simples apprehensivus formans sensibilibus ois sensus virtutis faciendo et non faciendo et recordatio p̄teritor et totides nocumenta in quibus p̄sistit eius egrotu dūes. Ad p̄bos autem quinq̄ plures q̄ duo sunt actus et obiecta specie distincti virtutis apprehensivus occulte. Cuius quidē actus est receptio ois formaz sensibilibus a sensibus exterioribus et eius obiectus est forma sensibilibus iam recepta in sensu s̄m q̄ receptibilis est a sensu cōi. Illius actus est conservatio illaz formaz in sensu et eius obiectus est s̄m sensibilibus intrinsecis s̄m q̄ servabiles. Tertiū actus est cōponere simul formas et eas dividere. Cuius obiectus est forme sensibiles intrinsecas et componibiles et divisibiles. Quartus actus est elicere ex forme sensibilibus intentiones in fantasias et eas componere et dividere cuius obiectum est intentiones in fantasias et eas componere et dividere cuius obiectum est intentiones et eius obiectus est intentiones vt p̄servabiles. Et cū subdit q̄ de albus et nigris et discernere inter ea nō dicit p̄ponere et dividere neq̄ gustus pp̄ apprehendere dulce et amarum et inter ea discernere. Et cū vltia dicit q̄ sensus cōis sufficere elicere ex forme sensibilibus intentiones non sensatas: illud loquendo de intentionibus in fantasias amicitie et inimicitie seu p̄ncipalibus et discernendis circa quas p̄satur estimativa. Ad quartus nega q̄ sufficit intellectus: cum assumit q̄ apprehendit formas ois sensibilibus: nega h̄c q̄ sensibilia sunt immo intellectus est vltius que sunt in sensibilibus sensus vero singularis sensibilibus. Juxta illud Aristoteli. Singulare dūz sentit vniuersale dum intelligitur. Et h̄c vna et eadez rōnalis aia in simplici ac invariabili essentia p̄sistens sufficit ex p̄moe ois actus aie quosdam per p̄pria organa alios sine organo solioris sermo est ob id vnicā ponere virtutē vel duas tū h̄c in toto corpore h̄c in cerebro q̄ manifeste appareat multo plures actus et obiecta sp̄s distincti. Seda dubitabile est si quēq̄ virtutis apprehensivus occulte p̄prie habeat organū vel sint eis tū tria organa s̄m numerus ventriculorum cerebri: vbi nō duo nō numerato medio vtriculo p̄ vtriculo et organo: s̄m via sola de pori ad posterioz. Seda dicit q̄ vna. s̄m p̄ma ex virtutibus occulte cōprehensivis vocat sensus cōis et fantasia. Et s̄m medicos sensus cōis et fantasia sunt vna et eadez virtus. S̄m p̄bos certitudinaliter et exquisitè inquirentes de numero virtutū sunt due virtutes: q̄ sensus cōis est illa virtus que recipit ois formas sensu p̄ceptas et patit ab eis passione perfectu et in ipsa copulant dicte forme. Sed fantasia est virtus custodiens formas sensibilibus postq̄ diuicte fuerint in sensu cōi et retinet eas in absentia sensus sensibilibus. Et de istis duabus virtutibus illa que est receptiva. s̄m sensus cōis est alia custodiens. s̄m fantasia et certificatio p̄moe artinet p̄bo. Attende p̄mo q̄ sensus cōis sex sunt operationes. p̄mā

De partibus

ma est imprimere spiritibus aialibus sensibus virtutem quā deserunt organa sensuum exteriorum et s̄m hanc operationem est activa virtus et vt fons sensationis cuius rini sunt sensus exteriores. Seda est recipere formas sensibiles p̄cepto rini p̄bus ab aliquo vel aliquibus sensuum exteriorum: ita q̄ ad eos confidunt forme ois in p̄prie sensibilibus exterioribus a sensibilibus: sicut linee recte a circulo: et cetera circuli ad centrū: ab hac operatione d̄ passiva virtus. Tertia est iudicare de sensibilibus quoz forme p̄ueniunt ad ip̄m. Quarta est iudicare de rationibus sensuum exteriorum ita q̄ p̄ ipsos iudicamus nos videre et audire et. Quinta est discernere inter sensibilia diversos sensus: vt iter dulce et albi q̄ facere nō possunt sensus exteriores neq̄ quēq̄ alie diuerse virtutes: vt si gustem dulce solum et tu amas solūmēter nostrum ex ista gustatione discernere p̄t iter dulce et amarū: op̄ ad discernendū vni ab alio q̄ idē gustet ambo. Sexta est mouere fantasias. Ab his vltimis q̄nto: operationibus de p̄ncipalibus sensibus actiua. Attribuitur insup q̄dem sensui cōi iudicare de p̄ncipalibus sensibus vt de tenebris et silentio dicentes de his sensus exteriores nō possunt iudicare. S̄m Aristoteli. est eis p̄trariū. 2. de anima dicit. Sicut aut visus visibilibus et auditus inuisibilibus: tenebra. n. inuisibilibus est. Iudicat aut et ipsas visus visibilibus et auditus inuisibilibus et silentium. Attende sēdo q̄ nōmē fantasie est multipliciter egreditur uocū. Dicitur enim quāq̄ fantasia corruptio intellectus vel rationis vel p̄ntationis. Juxta quā significatio deuiante a cōi iudicio et vita hominū fantasie vocant. Sic nōmē fantasie h̄c. virtutis tertio interior. c. 5. dicitur. Fantasie enim que d̄ fantasia nō est nisi intellectus corruptio. Seda dicitur fantasia operatio fantasie virtutis. s̄m motus a sensu s̄m actus facto. Sic n. ab Aristoteli. de anima. c. vltimo. Tercio dicitur fantasia de thesauro seu virtutis aie custode formaz receptariū p̄bus in sensu cōi sicut a p̄m. h̄c. Quarto dicitur de virtute cuius operatio est motus a sensu s̄m actus facto. Et de hac quidē virtutē dicit Aristoteli. lib. de somno trac. 2. c. 2. q̄ ipsa est eadez cōsensitiva sed differt ab ea s̄m esse sicut albus et nigris sentit idē in lace: differunt tamen in eo s̄m esse. Et enim ibi. Et est quidē idē sensus fantasie: esse autē sensus fantasie a fantasie aliter: et de fantasia a fanes grece quod est apparitio latine. p̄phane s̄o dicitur a p̄bos quod est lux. Attende tertio q̄ Aristoteli. sēdo de anima ter. 153. volens manifestare hanc virtutem per operationes ipsius quā fantasie vocant dicit p̄mo. Fantasia aut alterum est a sensu et ab intellectu et hec non fit sine sensu et sine hac non est opinio. i. estimatio. Seda dicitur manifestum esse q̄ nō est eadez fantasia et opinio q̄ fantasiam quādo volumus et ad libitum nostrum: non sic aut opinamur: quādo opinamur idē estimamus aliquid difficile aut terribile statim cōpamur vel p̄sistimus aut timemus de casu aut speramus de victoria s̄m fantasia neq̄ timemus neq̄ speramus: sed habemus nos quāsi videremus in pictura terribilia aut delectabilia. Tercio dicit ter. 156. manifestus esse q̄ fantasia nō est sensus q̄ nos fantasiamur in somno sensu absente: et tunc multe fantasie occurrunt. Et sensus solū fit p̄nt te sensibilibus fantasie vero non. Et in aliquibus animalibus inuenitur sensus sine fantasia et sensus semper sunt veri circa propria sensibilia: fantasie vero plures sunt falsae. Et cum manifeste sentimus aliquid nō dicimus q̄ fantasiamur sed q̄ certe videmus aut audimus aut alio sensu percipimus: his quinq̄ rationibus fantasias dicit esse aliud a sensu. Quarto dicit ter. 157. q̄ fantasia nō est scientia nec intellectus: q̄ scientia et intellectus sunt habitus anime p̄bus non cōtingit falsum dicere: sed fantasia quōq̄ vera est quōq̄ falsa. Quinto itez dicit q̄ fantasia nō est opinio q̄ semper opinioni ibet fides. i. credulitas et nō est possibile opinātes nō credere ea q̄ opinat s̄ nulli bestie inest fides et multo bestie inest fantasia: fantasia igitur non est opinio. Item ois opinio est sequitur fides et ad fides sequitur p̄hasum esse et ad faciones sequitur rō que nulli inest bestie. Fantasia s̄o multa bestie inest. Fantasia igit nō est opinio. Sexto dicit ter. 158. q̄ fantasia nō est opinio cōi sensu neq̄ p̄sens neq̄ ē cōpō. i. cōmixtio opinionis et sensus sicut dicitur p̄ntationis asserens fantasias esse opinionē et sensum eiusdē rei nō diuersarum vt cōplexio ex opinione et sensu albi est fantasia: sed cōplexio ex opinione albi et sensu boni non est fantasia s̄m eos. Quod autem fantasia non sit opinio neq̄ cum sensu neq̄ per sensum iam multipliciter ante probatum est. Sed q̄ non sit complexio opinionis et sensus eiusdē rei pbat Aristoteli. ter. 159. q̄ eiusdē rei sensus quōq̄ est falsus et opinio vera vt sol per sensum videtur nobis pedalis et per opinionē credimus eius ē maior tota terra. Septimo declarata fantasia p̄bus per p̄dicta videtur esse motus: q̄ motus sensu mouet alterius ab hoc. Seda dicit q̄ necesse est fantasie esse simile sensui. Tercio dicit ter. 161. q̄ fantasia est motus nō p̄tingens sine sensu neq̄ nō sensibilibus. Et super hoc dicit Albertus. Illud aut h̄c vocamus motū ipsaz motus successiones: s̄m potius cū in motu sint duo vni q̄ est ipsa successio s̄m fies r̄taliud q̄ est forma facta post formas: vocamus hic motus formaz post formas factas: q̄ forma que est in fantasia fit post illas que est in sensu cōi. Quarto dicit q̄

nem:quia operantur. Nam non pōt certē, care unitate vel pluralitate: nisi ex unitate et pluralitate organorum. Iuxta qd̄ est intelligendū qd̄ per fantasiam possumus duo intelligere: per ipsā, in primo possumus intelligere unitatem conferentem species sensatas ab omnibus sensibus: et ut ipsa esse taliter loco et subiecto et a sensu cōtinentur qd̄ in ipso. virtus illa spēs p̄seruans sit fantastica: sed est virtus memoratiua: quicquid qd̄ per hęc virtutes conferuntur videtur

stodit postq̃ coniuunguntur ⁊ retinet eas
post sensus absentiam. Et que illarum
quarū est recipiens alia est a custodiēte.

est a sensu cōi. Et ratio huius est qm̄ q̄teratio sensus cōi est receptio specierū. Affine autē virtutis operatio ē illarū cōservationis: mō receptio ab humido: sicut cōservatio a fisco: id ē. quare per diversā cōplectio organoz est harū virtutum: scō possumus intelligere per fantasiaz virtutes apprehendentes et imaginantes spēs fantasiaz abeuntibz sensibz: vt sic proprie et vere sumitur fantasia ab Arist. fantasia. n. in greco ē imaginatio: et appatio in latino: et hoc modo fantasia est spēs a sensu cōi ē: sentali ratione. Sed est illi cōdicio et subiecto: ratio p̄mi est illa. Vile virtutes differunt ratiōne essentiali: quaz vna apprehendit om̄m in oculis: et alia in manibz. Sed sensus apprehendit om̄m in manibz: fantasia in oculis sine imaginatio: id ē. ma. apparet. Itē diuersitas formalis sumitur in virtutibus: q̄ modo operandi causa obiecti. m. declaratur: qm̄ sensus cōi species alia apprehendit vt et reddunt ab organo sensum positiorum: sed fantasia alia apprehendit vt et reddunt ab intrinsecus magis vt puta a memoria: virtutes p̄ter q̄ p̄ma recipiant in organo sensum positior: vnde sensus cōi in cōspōratione ad fantasiaz videt magis apprehendere suū om̄m in manibz: sed in cōparatione ad sensus p̄iores magis illud apprehendit in oculis: q̄ abq̄ obiectis exterioribus q̄ nō faciunt sensus p̄p̄. Ratio sc̄i est ista. Vile virtutes sunt eodem loco et subiecto: quaz imitatioes ad vnu terminatū loq̄: et per vnu sensus percipiunt eārum operationes. Sed imitatio sensus cōi et fantasie sunt huius q̄ t̄minant ad atq̄ vnam que in corde est: id ē. Itē sentire non fit nisi q̄ sensible p̄iunxit est p̄mo sentiens: imago nō non fit nisi q̄ imaginabile p̄iunxit est p̄mo imaginans: id ē p̄mius sentiens et p̄mius imaginans est atq̄ in corde existens: id ē. Sed m̄ voces hoc non videtur verum: qm̄ m̄ dici p̄onunt imaginationes in anteriori ventriculo cerebri et Arist. sensus cōi in corde: ego non sum idem loco et subiecto. Dm̄ q̄ imaginatio est in illo ventriculo solum sicut in organo: sed in corde simul est sensu cōi sicut in vno subiecto. Sed est aduertendum q̄ vt dicitur est spēs fantasie quas cognoscit imaginatiua. Vnus ab euntibus sensibilibus cōferuntur sunt a memoria: virtutes: sed est in alio loco. Q̄ imaginatio: q̄ in posteriori ventriculo: qm̄ q̄ maior: fictas et illa in anteriori: vbi est maior humiditas. Et causa huius est: q̄ si sentiens in vno locorum: tunc tpe quo feret receptio spēs cōi sensibilis: fieri: est ipsius imaginatio: modo nos exp̄rimur in nobis hoc esse falsum: q̄ igitur imaginatio virtus imaginari vult de spēs aliqua: sensibilis: illi sibi redit ab ipsa memoria: virtute: que d̄ se operabitur: vnde tunc aperitur vna que est inter ventriculum anteriorem et posteriorem cerebri. Sed est sciendum q̄ est inter anteriori ventriculo cerebri et alio cōsuetorio spēs: q̄ ali-

Jacobus

[illegible]

ter ibi existens non posset imaginari: sed illa perceptio ibi existens est perceptio
spēi dum imaginat: facti si fibit talis conservatio: propterea fit a virtute
fantastica distincta ab imaginativa: sicut velle lucē, sed ab ipsa imaginativa
que nihil aliud est quā fantastica sive fluit. Sed tu dicea quomodo ab utroque
sensibilibus pot. alia et in corde imaginari de se sensibili. Vdm qd hoc mō:
nam alia exis in corde sēsi cōis in actu sic per ipsō sensibilibus ad sensus cōis

Hoc autē certificare est philosophi. Sz
qlitercūq; fuerit eius sedes ⁊ opationis
ei⁹ pncipiū est anrior cerebri vetriculus.

di vir organu; alia in corde existens imaginat ip[s]e apprehensib[ilis]. Et p[ro]p[ter] op[er]e illud dicitur Arist[oteles]. 2. de anima: quod dicitur quod fantasia est motus co[n]s[cientie] factus a sensu co[n]s[cientie] co[n]s[cientie]. It[em] n[on] est fantasia z imaginatio: nisi q[uod] motus co[n]s[cientie] in actu per sp[irit]u[m] sensibilib[em] apprehensibilis illi inimitur in p[ar]te cerebri anteriori: z illa illa p[ar]te accidit in agnatione f[aci]e. It[em] ergo intelligit Arist[oteles] quod fantasia fit quod a virtute mota a sensu co[n]s[cientie] obliu[m] loco z subiecto: fed dixit q[uod] est motus quidam factus ab illo: vir v[er]u[m]. Ad alio. Arist[oteles] d[icit] q[uod] si n[on] licet eas esse di[st]inctas loco z subiecto: male dixit. Ad r[es]p[on]su[m] inueni[er]e z concedat: ad m[od]o. fantasia est virtus mota a sensu co[n]s[cientie] fallax est: est quidam motus factus ab illo vir v[er]u[m] est. Uel dicendum: q[uod] si n[on] virtus: ad huc est inter eas: solum differentia ratione essentiali. Ad aliam illam virtutes differunt: quarum z[er]o conceditur ad n[on]o. fallum est: probat aucto. Arist[oteles] d[icit] q[uod] conseruatio illarum specierum n[on] est op[er]atio virtutis fantasie: Ad memoratue: vir v[er]u[m] est. Secundo est dubitatio: virtum sensus co[m]munis fit vnus vel plures. Et videtur q[uod] plures: quia saltem duo aucto. Arist[oteles]. in tertio de partibus animalium: ibi enim dicit q[uod] sensus tactus z gustus immediate tendunt ad co: z ideo oportet ponere vnum sensum commune in corde: quoniam ibi dicitur inter gustabile z tangibile: z vtrum in cerebro: quod uidetur inter visibile z edobile. In contrarium est Avicenna: z omnes qui ponunt sensum commune esse solum vnum. Dicendum q[uod] sensus co[m]munis solum est vnus: z talis existit in corde: ad quem omnes species sensibilib[es] terminantur: z hoc ideo: quoniam hic sensus solum di[st]inguere non debet inter gustabile z gustabile: fed etiam inter visibile: auditile: fed: odorabile: p[er]tinet Arist[oteles] hunc sensum ad sensus particularis co[m]parat fit centrum ad circumferentias. C[on]cedat autem dicitur q[uod] Arist[oteles] in dictis noluit ostendere q[uod] duo essent sensus communes: sed illud dixit p[ro]p[ter] ratio[n]em: q[uod] organa illorum trium sensuum magis videntur habere eam z cereb[um] organa aut illorum duorum minus: vel etiam hoc dixit quoniam illi tres sensus co[m]munes sunt magis immateriales: z igitur in sui op[er]atione magis temperie caliditas illi aucto duo minus: co[m]munes sunt magis materiales. Et p[ro]p[ter] hoc pot[est] et p[ro]p[ter] illud verbum q[uod] dicit Avicenna in secundo colligat dicit q[uod] sensus co[m]munis l[icet] sit p[ar]te illa: inani potuit eni[m] hoc dicere p[ro]p[ter] hoc q[uod] sensus visus auditus z odoratus inter quos differit sensus co[m]munis immediate tendunt ad cereb[um] non q[uod] p[ro]p[ter] ea velut sensum co[m]munem esse in cerebro. Nam si hoc intelligit: male dixit.

De partibus

q̄ fantasiañ & sic magis agitur q̄ agant nec esse in eis aliqua libertas aut ar-
bitrium libere vti in hōibz. Et dicitur apparet q̄ fantasia rationalis non dicit
proprie fide descriptione fantasie panis dicit. & q̄ est in nōra fantasia non dicit
sed. Q̄ Ad quartū dicit q̄ fantasie pfecta & determinata. In alijs hō vti /
rebus. Et dicitur q̄ fantasie indeterminate. Intra illud Aristot. tertio de aia tes. 56.
Considerandum est de imperfectis quod mouens est gbus tactus soloni melle
visus vtrū p̄gat fantasie melle hō aut nō & cōpescitatis: videtur. N. leti-
tia & tristitia melle. Si autē & cōpescitatis necesse fantasie aut quomodo
quides meriti cum nō moueantur ad sensibile nisi apud p̄fectiū & q̄ supple.
Et response huius questionis lubingit dicens. Aut fuerit mouens indeter-
minatū & hec infuit quide indeterminate. Et nō dicitur quāliter cūq̄
p̄fectū. sine sensu cōis & fantasia sint vna virtus per plures virtutes: sed eo
p̄ncipiū operationis eitis. si sensus cōis & fantasie est ventriculus anterior
rebi. Q̄ Sed infabit aliquis p̄mo: q̄ sensus cōis organū & esse cōtrarium
vni contrarie dispositio organū fantasie. Debet enim sensus organū esse mol-
le humidū vti bene recipiat fantasie vero durū sic vti bene retineat: nō igit-
ur erit vti idem ventriculū virtutis organū. Itē ad organū sensus debet
nasal oīnerum sensitiū et per eos fuit in vniūq̄ organū sensū exteriorē
sensū vtriusq̄ & per eos recipiat fantasie panis dicit. Et exterioribus sensibus: sed
nō omnes nerui sensitiū nascuntur in vna anteriori vtriūq̄ cerebri: vti
cūq̄ est fantasia neruū de vtroque quartū pars sensitiūbus gustui: de ner-
tis quintū pars feruē vtriusq̄ audiri. Q̄ Alitē de solūtiōe gustui: de ner-
tis quintū quidā melle dicitur: nec enim sensus cōis esse in anteriori parte p̄mi ven-
triculi cerebri: fantasia in posteriori p̄te eiusdē ventriculi. Et itē de hoc
mī videri: q̄ fantasia est potētia media inter sensus cōis & cogitatis /
capitū similitudine re: vera vel imaginatiua nunc a sensu cōis & cogitatis
fide ergo debet locū mediū inter bas. Item in somnia fantasie cōis est liga-
tus fūit fās partes q̄ respicit sensus exteriorē: fantasia p̄ solūtiā & ligatōe
sōlūtiōe p̄mi organa dicitur virtutū a vaporibus grossis oppilantibus vias
eius. Alij dixerunt q̄ sensus cōis & fantasia sint in toto anteriori ventriculo
cerebri in eodem subiecto adēquate alleantur q̄ sint ad vniūq̄ virtutū substa-
tialiter & realiter solū differētis esse. Intra illud Aristot. lib. de somno trac.
p̄. c. 2. Et adēdē iūte sensitiū fantasie q̄tis esse aut sensitiū & fantastico alter.
Et itē ibi dicit. Si nāsit fās q̄ q̄ sensitiū gdem est fōmariē bñiū aut fās
fantasticū. Itē dicit p̄n. septo naturalū. Q̄tūm aut app̄hendentiū oculū
tū aialium vel sensibiliū p̄ma est fantasie q̄tū est sensu cōis. Item si sensus
cōis & fantasie essent diuersa organa opoteret in lesionibus eorū diuersa
adbi bene antidota & in diuersis locis & in nullis medicorū id docuit ar. medicorū
in hoc esse et toto defectuosa. Item palpanibus partes posteriorēs p̄mi ven-
triculi cerebri nō app̄t dūra nec fīca. Itē fantasia recipit formas sensibiles
non n. pullant et easi ergo retineat eas op̄ vti p̄tū eas fūce perit: erit igit-
ur organū eius molle humidū ad apte suscipiendū: vti dūci fās ad bene reti-
nendū. Et si respondent ad rationē p̄mo opinionis. Ad p̄mā quā cito
vtrū organū sensus cōis & esse q̄ranū organū fantasie. f. molle humidū ad faci-
liter recipiendū formas negat q̄ debeat esse molle & humidū p̄. banc cōm
sed vti nūm ad eo ozi fuit molles. Intra illud p̄n. 12. aialij cap. 8. Et itē crea-
batur fās cerebri lenis & quāvis fantasie: sed illa vinctuosa est p̄ hoc vti q̄

Tercunda quidem est virtus quam medici vocant cogitativam. Sed certificatores quandoque vocant imaginativam quandoque cogitativam. Si enim impauerit ei virtus estimativa animalis quam post non inabimus et ipsa met ad suam pervenerit operationem in vocant eam imaginativam. Et si virtus rationalis ei impauerit et reduxerit eam ad illud quod ei prodest vocatur cogitativa. Quocumque tamen modo fuerit inter hanc virtutem et primam existit differentia quod pri-

Jacobus

[illegible]

ma est recipiēs ⁊ custodiens illud quod
ad eam peruenit de formis sensu perce-
pris. Et ista est illa que se exercet in eis
que in imaginatione recōdita sunt exerci-
tio componendi ⁊ diuidendi ⁊ singulas
percipit formas quemadmodum ad eas
perueniunt a sensu ⁊ alias formas ab eis
diuerfas sicut hominem qui in monte vo-
lat finaragdinō. Sed fantasía non ponit
coram te nisi quantum recepit a sensu.

medius ceteris non est fedes huius virtutis sed magis ventriculus anterior
 et huius est. Nam speciei sentariarum confertur sit in ventriculo anteriori
 et hoc oportet dicere scitatem: ponunt omnes sed discursus saltem specie
 non sit in ventriculo posteriori et causa est quoniam discursus huius
 sit: quia ipse confertur in ut ventriculo et reddat talium speciem
 ti: modo ille reddunt per ventriculum qui medius est inter anteriores et po
 sterioris in ventriculum. Et ideo oportet necessario ponere imaginationem ta
 li sit speciem in ventriculo medio ceteris et expresse est intentio. Et in-3. de accenti
 et morbo-2. de interitibus: et est 21. Et 15 pole est par imaginatio et tute et 2
 extremata que sit et discursus scitatem in illo qui imaginatio tibi ceteros in domo
 videbat illos expelli. Et etiam possibile est par extrematum et non imaginati
 um scitatem illo qui proinde percos de domo.

De partibus

mus vel nubes: et talis imaginatio est passio precedens cataractam: de cuius
causis figuris et cura determinat principis tertii tertium tractatu quarto cap. 8.
7. 10. Et attende de tertio quod virtus cognitiva proprie dicta nulli vultu inest sed
solum hominibus: quod deliberativa est cum electione melioris: vultu vero non
debetur sed sequitur sensum et appetitum vel estimationem. Iuxta illud
Aristo. tertio de anima in translatione arabica ter. 57. Virtus autem cognitiva
est in rationalibus tantum. Eligere autem facere hoc aut hoc est de actio-
ne cognitiva. Et Hierro super illud verbo ait. Imaginatio existit in aliis
animalibus: cognitatio autem in rationalibus. Eligere enim facere hoc imagi-
natum non hoc est de actione cognitionis non de actione imaginationis. An-
dicant enim quod hoc imaginatio est magis amabile quam hoc debet esse selectivi-
dem de necessitate que numerat imaginationes in quibus indicat selectivi-
in luis. Et fecit colligit capitulo. 10. ait. Sed cognitatio plus manifestatur in
camera media. Et per banc virtutem cogitat homo in rebus quibus pernet
cognitio et electio quousque apprehendit quod patientem sit et procrea-
non inuenitur hoc virtus inest in homine et animalibus vultu concit. Anima
tuo loco illius. Dec Hierro. Et forte bac de causa Galie. et alij medici spe-
tiam virtutem vocant rationem: quia quod admodum ratio cando deliberat
vultu melius. L. ius rei signum est quod nos interrogati super aliquo de quo du-
bitamus respondere solemus: ego cogitabo. Et attende quarto quod cognitatio
virtus quod dicitur de intellectu speculativo. Nam ibi scribitur tertio de
anima in translatione greca ter. 46. Speculativus quod dicit nihil speculat actuali-
agibile: nec dicit de fugibili et profugibili. In translatione arabica scribitur
[Pars enim] cognitatio in qua videtur illud quod facit nec dicit aliquid in fugito
nec in quisto. Et Hierro super hac littera arabica ait. [Potest] intelligi quod
partem cognitivam intellectus speculativam: et ideo dicit. [Pars enim] cogita-
tio non videtur: et pars speculativa non considerat de rebus operati-
vius: nec de aliqua re veli questu: nec de aliqua re nocente fugita. Et attende
quinto quod duo sunt in hominibus virtutes preceptivae de differencie motus pro
secutione et fuge. Una est intellectus practicus qui discernit cum rationio cum
discursu habita consideratione non solum ad presens bonum vel malum: sed
etiam ad futurum: quando vbi ad quod proper quid et qualiter movendum
est. Alia est estimativa que discernit esse movendum sine rationio: sed cum
impetu et sensibili presenti vel sicut presenti apprehensio cum specie amicitie
vel inimicitie. Et cum hoc imperaverit bene secunde virtuti de qua hic agitur
et peruenit ad operationem finem non impeditur. per rationem remittentem
tunc dicitur hoc secunda virtus imaginativa. Sed cum ratio vel practicus in-
tellectus vel intelligentia practica vel virtus rationalis quoque vno et eodem
habeo dicte secunde virtuti imperaverit et reducent eam ad id quod agit vult
et quod ipsa intendit tunc dicitur cogitativa. Et hoc est quod dicit principis
in littera.

[illegible]

Et huius quidem virtutis 2c. In tertia parte dicit qd sedes seu domici-
lium huius secunde virtutis est medius ventriculus cerebri. Et tunc qd Auer-
rois secundo colligit capitulo. 10. Loquens de sedibus imaginative et cogi-
tative dicit primo imitando medicos. Et dicimus qd virtus imaginativa: fiat
in p^{te} 202a.

A Et hec virtus est. In parte ista declarat quartam virtutem occulte comprehendentem. s. virtutem estimatiuam: et primo ipsam declarat per sui operationes. Secundo eam notificat comparando precedentibus virtutibus. Et tertio ipsam notificat quantum ad modum cognitionis ipsius a medico. Secunda ibi. Et hec quidem virtus. Tertia ibi. Et medico. Circa primas partes est intelligendum quod virtus estimatiua potest dici ut apprehensio rationalis: quod non est absolute rationalis: quod non apprehendit vniuersalia: nec sensibilia cuius non apprehendat sensata: potest et dici apprehensio non naturalis alias vniuersalis: in quantum vniuersalia non apprehendit. Secunda in. d. quia dicitur. primo facit quod dictum est: secundo remouet quasdam dubitationes: secunda ibi. Quidam autem. Circa primam partem est intelligendum quod ex dictis dicitur. debemus concludere quod virtus estimatiua est illa que asserens est vel non asserens imaginatio: conferendo particularia adiuuantes: et maxime in homine. Et primo tanto. Sanctus Thomas in primo metaphysice ponit quod in homine est duplex virtus: vna collectiva particularis que est cognitiua vel estimatiua: et alia que est collectiva vniuersalis que est cognitiua. Et hic est dubitatio: vtrum sit aliqua virtus que comprehendat quod non sensata: que vocat estimatiua: et videtur quod sic aucto. Alii. hic et in suo sermone de naturalibus hoc etiam arguit. aucto. Thomas et Albertinus ipsi ponit quod sit quedam virtus que comprehendat intentiones particulares de genere substantie: sicut dicitur virtus filium aliumque: que solum est in homine. Quedam que comprehendit intentiones particulares de genere accidentis: sicut amicitiam: et inimicitiam: sicut reperitur in homine: et etiam in brutis: prima vocatur cognitiua: secunda autem estimatiua magis: hoc etiam ratione arguitur: si in nobis non esset aliqua virtus comprehendens intentiones particulares de genere substantie: sequitur quod intelligere non esset in nobis: sed consequens falsum: ut notum est ad sensum: idem de consequentia est non. Nam quod est in primis obiectis intellectus: quod apparet quod quid est est primus ens: secundum Aristotem. qui in tertio de anima: ideo quod quid est de genere substantie vniuersale existens est obiectum intellectus. Intellectus ergo volens intelligere vniuersale de genere substantie: puta hominem: oportet quod ipsius abstrahat ab individuis particularibus de genere substantie: sicut a Socrate: et Platone: et similibus. Si igitur ita est: necessarium oportet ponere quasdam virtutes que comprehendat individua de genere substantie: et talis est estimatiua: quoniam intellectus illa comprehendere non potest. Item illa virtus que ponit ordinem inter alia: oportet quod illa cognoscat: sed virtus estimatiua ponit differentiam inter sensata et non sensata: igitur oportet quod virtus cognoscat: nam de se nota est. mihi et claratur. Nam talis virtus ponit differentiam inter vocem lupi et inimicitiam lupi: neutrumque alterum cognoscit. Item natura non debuit in necessitate deficere: sicut neque debuit abundare in super-

Et hec virtus est instrumentum virtutis que proculdubio in animali est oculta comprehendens et est estimatiua. Et ipsa quidem est virtus qua animal iudicat quod lupus est inimicus et filius est dilectus: et qui animum prebere consuevit est amicus a quo non est fugiendus. Et hoc iudicium secundum modum existit non rationalis. Amicitia enim et inimicitia non

fluas: sed hec virtus homini est necessaria: ideo et. in apparet ex secundo de anima: et pluribus aliis locis. Declaratur: nam quod homo inter omnia animalia est perfectissimus oportet ut in eo non solum esset virtus cognoscitiva: prout et in ceteris animalibus: sed in non sensata ut amicitia et inimicitia: vnde conueniens: et talis est virtus estimatiua. In contrarium est Aristoteles. quod necubi ponit istam virtutem estimatiuam: que per se est comprehendens non sensata.

Ad istas quidem dico secundum intentiones Aristotelis. et veritate: quod virtus cognitiua est ea de qua imaginatiua virtute loco de iudiciorum differencia solus ratio ab illa: principium declarat sicut primus ex impositione nota. Nam ista virtus comprehendens non sensata per se sicut individua sicut vniuersalia: vel individua vel inimicitia vel amicitia: intelligibilis vel sensibilia. Ad istas quidem dico secundum intentiones Aristotelis. et veritate: quod virtus cognitiua est ea de qua imaginatiua virtute loco de iudiciorum differencia solus ratio ab illa: principium declarat sicut primus ex impositione nota. Nam ista virtus comprehendens non sensata per se sicut individua sicut vniuersalia: vel individua vel inimicitia vel amicitia: intelligibilis vel sensibilia. Ad istas quidem dico secundum intentiones Aristotelis. et veritate: quod virtus cognitiua est ea de qua imaginatiua virtute loco de iudiciorum differencia solus ratio ab illa: principium declarat sicut primus ex impositione nota. Nam ista virtus comprehendens non sensata per se sicut individua sicut vniuersalia: vel individua vel inimicitia vel amicitia: intelligibilis vel sensibilia.

Jacobus

in propria cerebri: illa est que retinet figuram rei postquam separata est a sensu. Sed cognitio plus manifestatur in media camera. Sed dicitur ibi inmutatio Aristotelis. Et non est traditio oblationis quod sensus canere cerebri sunt membra in quibus comprehendit operationes istarum virtutum: non in inueniunt in ra dicentibus in corde: et illa camera ille cerebri non sunt illa nisi sunt in quibus manifestantur earum operationes: sicut virtus visibilia deesse in humore cristallino. Similiter in corde vel in cerebri: sicut sunt virtutes. Tertio dicitur eodem. Et in loco in quo est imaginatiua de necessitate est cognitiua: quod cognatio non est nisi cognatio rei imaginatiua et dissolutio earum. Et intelligitur de eodem loco ad eadem tunc subiectum. Si vero intelligitur quod sunt in eodem loco amplo loco puta in corde secundum Aristotem. vel in cerebro secundum Galenum dicitur.

Et hec virtus est. In parte ista declarat quartam virtutem occulte comprehendentem. s. virtutem estimatiuam: et primo ipsam declarat per sui operationes. Secundo eam notificat comparando precedentibus virtutibus. Et tertio ipsam notificat quantum ad modum cognitionis ipsius a medico. Secunda ibi. Et hec quidem virtus. Tertia ibi. Et medico. Circa primas partes est intelligendum quod virtus estimatiua potest dici ut apprehensio rationalis: quod non est absolute rationalis: quod non apprehendit vniuersalia: nec sensibilia cuius non apprehendat sensata: potest et dici apprehensio non naturalis alias vniuersalis: in quantum vniuersalia non apprehendit. Secunda in. d. quia dicitur. primo facit quod dictum est: secundo remouet quasdam dubitationes: secunda ibi. Quidam autem. Circa primam partem est intelligendum quod ex dictis dicitur. debemus concludere quod virtus estimatiua est illa que asserens est vel non asserens imaginatio: conferendo particularia adiuuantes: et maxime in homine. Et primo tanto. Sanctus Thomas in primo metaphysice ponit quod in homine est duplex virtus: vna collectiva particularis que est cognitiua vel estimatiua: et alia que est collectiva vniuersalis que est cognitiua. Et hic est dubitatio: vtrum sit aliqua virtus que comprehendat quod non sensata: que vocat estimatiua: et videtur quod sic aucto. Alii. hic et in suo sermone de naturalibus hoc etiam arguit. aucto. Thomas et Albertinus ipsi ponit quod sit quedam virtus que comprehendat intentiones particulares de genere substantie: sicut dicitur virtus filium aliumque: que solum est in homine. Quedam que comprehendit intentiones particulares de genere accidentis: sicut amicitiam: et inimicitiam: sicut reperitur in homine: et etiam in brutis: prima vocatur cognitiua: secunda autem estimatiua magis: hoc etiam ratione arguitur: si in nobis non esset aliqua virtus comprehendens intentiones particulares de genere substantie: sequitur quod intelligere non esset in nobis: sed consequens falsum: ut notum est ad sensum: idem de consequentia est non. Nam quod est in primis obiectis intellectus: quod apparet quod quid est est primus ens: secundum Aristotem. qui in tertio de anima: ideo quod quid est de genere substantie vniuersale existens est obiectum intellectus. Intellectus ergo volens intelligere vniuersale de genere substantie: puta hominem: oportet quod ipsius abstrahat ab individuis particularibus de genere substantie: sicut a Socrate: et Platone: et similibus. Si igitur ita est: necessarium oportet ponere quasdam virtutes que comprehendat individua de genere substantie: et talis est estimatiua: quoniam intellectus illa comprehendere non potest. Item illa virtus que ponit ordinem inter alia: oportet quod illa cognoscat: sed virtus estimatiua ponit differentiam inter sensata et non sensata: igitur oportet quod virtus cognoscat: nam de se nota est. mihi et claratur. Nam talis virtus ponit differentiam inter vocem lupi et inimicitiam lupi: neutrumque alterum cognoscit. Item natura non debuit in necessitate deficere: sicut neque debuit abundare in super-

Et hec virtus est. In parte ista declarat quartam virtutem occulte comprehendentem. s. virtutem estimatiuam: et primo ipsam declarat per sui operationes. Secundo eam notificat comparando precedentibus virtutibus. Et tertio ipsam notificat quantum ad modum cognitionis ipsius a medico. Secunda ibi. Et hec quidem virtus. Tertia ibi. Et medico. Circa primas partes est intelligendum quod virtus estimatiua potest dici ut apprehensio rationalis: quod non est absolute rationalis: quod non apprehendit vniuersalia: nec sensibilia cuius non apprehendat sensata: potest et dici apprehensio non naturalis alias vniuersalis: in quantum vniuersalia non apprehendit. Secunda in. d. quia dicitur. primo facit quod dictum est: secundo remouet quasdam dubitationes: secunda ibi. Quidam autem. Circa primam partem est intelligendum quod ex dictis dicitur. debemus concludere quod virtus estimatiua est illa que asserens est vel non asserens imaginatio: conferendo particularia adiuuantes: et maxime in homine. Et primo tanto. Sanctus Thomas in primo metaphysice ponit quod in homine est duplex virtus: vna collectiva particularis que est cognitiua vel estimatiua: et alia que est collectiva vniuersalis que est cognitiua. Et hic est dubitatio: vtrum sit aliqua virtus que comprehendat quod non sensata: que vocat estimatiua: et videtur quod sic aucto. Alii. hic et in suo sermone de naturalibus hoc etiam arguit. aucto. Thomas et Albertinus ipsi ponit quod sit quedam virtus que comprehendat intentiones particulares de genere substantie: sicut dicitur virtus filium aliumque: que solum est in homine. Quedam que comprehendit intentiones particulares de genere accidentis: sicut amicitiam: et inimicitiam: sicut reperitur in homine: et etiam in brutis: prima vocatur cognitiua: secunda autem estimatiua magis: hoc etiam ratione arguitur: si in nobis non esset aliqua virtus comprehendens intentiones particulares de genere substantie: sequitur quod intelligere non esset in nobis: sed consequens falsum: ut notum est ad sensum: idem de consequentia est non. Nam quod est in primis obiectis intellectus: quod apparet quod quid est est primus ens: secundum Aristotem. qui in tertio de anima: ideo quod quid est de genere substantie vniuersale existens est obiectum intellectus. Intellectus ergo volens intelligere vniuersale de genere substantie: puta hominem: oportet quod ipsius abstrahat ab individuis particularibus de genere substantie: sicut a Socrate: et Platone: et similibus. Si igitur ita est: necessarium oportet ponere quasdam virtutes que comprehendat individua de genere substantie: et talis est estimatiua: quoniam intellectus illa comprehendere non potest. Item illa virtus que ponit ordinem inter alia: oportet quod illa cognoscat: sed virtus estimatiua ponit differentiam inter sensata et non sensata: igitur oportet quod virtus cognoscat: nam de se nota est. mihi et claratur. Nam talis virtus ponit differentiam inter vocem lupi et inimicitiam lupi: neutrumque alterum cognoscit. Item natura non debuit in necessitate deficere: sicut neque debuit abundare in super-

De partibus

gitatione: ut ait Averroes. 3. de anima commento. 57. illius casus. Et hec est inuenitur sed virtus cognitiua est in rationalibus: ut dicitur Aristoteles in nunc alleg. casus. ergo et estimatiua. Oppositum huius determinat huius principium: Averroes. 2. colligit capitulo. 20. dicens. Et animalibus virtus est cetera estimatiua loco istius. s. cognitiua. Et tunc de primo quod estimatio duplici accipitur. Primo pro epimiche et sic est operatio rationis. Nam opinio est acceptio eius quod pluribus rationibus vel ratione parenti alioque preceptis: sic capit Aristoteles in pluribus locis secundo et tertio de anima. Cuius scribitur in translatione a greco opinio: in translatione ab arabica sensibilia estimatio: ut prope fines textus. 153. secundo ibi translatione a greco b3. Opinari autem non in nobis est: necesse est. n. autem verum aut falsum dicere. Et translatio ab arabico b3. Estimare autem: non est in nobis: necesse est. n. autem falsum aut verum. Et ibi in textu. 157. vna huius opinionis quidem inheret fides: alia huius estimations quod sequitur fides. Item ibi in textu. 154. vna huius. Amplius autem cum opinatur difficile aliquid ad terribile statim capatur. Alia huius. Et cum non estimauerimus aliquid esse auctum aut aliud valde timorosis statim patiemur. In his huius passibus estimatio pro opinione capit. Alimodum caput pro elicitio: spei amicitie vel inimicitie ex forma sensata sine discursu. Et proportionaliter estimatiua virtus duplici dicitur. De virtute opinatiua cuius discursus de virtute elicitiva spei amicitie ex forma sensata sine discursu. Et attende. 1. quod virtus se exercens in componendo et diuidendo formas in fantasia recedentes ministrat estimatiue sic quod sibi presentat formas sensatas simul ab ea compositas et inuentas in eodem subiecto. s. g. lupus vel leones talis figure: talis inest: talis coloris: talis magnitudinis ex quibus estimatiua elicit speciem inimicitie et iudicat quod tale animal est inimicus. Et attende. 2. quod sicut ratio discursu vel syllogismo discernit bonum a malo amicum ab inimico fugiendum a non fugiendo comparando inter fantasia reze et considerando futura sic estimatiua elicitiva de qua huius agit instinctu suo sine discursu discernit amicum ab inimico eliciendo ex forma sensata species amicitie et inimicitie. Et sicut ratio aliqui est recta aliqui non recta sic estimatiua: et si cui opinio que est operatio rationis aliqui est vera aliqui falsa: sic estimatio. Ceteris ratio est certior estimatiua quod ad plura respicit et vniuersalia et futura considerat estimatiua vero: quod ad pauca et singula et presentia respicit de facili perloquitur. Et attende. 4. quod estimatiua non solum apprehendit et precipit species insensatas amicitie et inimicitie et iudicat de eis: sed et formas sensatas reze: aliter. n. non possit ab eis elicere species insensatas: estimatiua prope dicitur ab ope eliciendi species insensatas. Et attende. 5. quod quia amor et odium sunt casus plurimorum actuum humanorum: et virtus estimatiua statim suo instinctu discernit amicabilem ab odio et discernit hoc fugiendum: illud prosequendum frequenter ea homo virtutem in suo iudicio quemadmodum animal irrationalis: et preferunt homines qui studio et rationibus non vacauerunt: sed simpliciter vixerunt secutores passionum. Huius premittitur de primo quod estimatiua primo modo accepta est virtus rationalis in solis hominibus inuenta sicut probat testimonia allegata ante operatum. De secundo quod estimatiua secundo modo dicta est virtus irrationalis: quia non ratione virtutem neque discursu vel syllogismo et in multis animalibus irrationalibus inuenitur ut docet experimentum. Et quia enim affirmat magistro: et sequitur eum velut amicum fugiens a canide. Et ouis sequitur suum pastorem fugiens a lupo. Et id sudent testimonia post opposita.

fibile est virtutes estimatias sine cogitativa defectu a: preter q̃ defectus
 accidit in imaginativa & memorativa fivite. Recitat nabi de quodaz in quo
 virtus imaginativa defecta nō erat: q̃ imaginabaz vntem esse vntem: clau
 esse clau: neq; memorativa: qm̃ cum reſtituio fuit ſtatim: & memorabat
 eoz que fecit: ad in eo virtus cogitativa defecta fuit: q̃ iudicabaz esse pro
 clauduz q̃ erat retinenduz. Atz quia virtutis eſt obiecti pnculare diffinitu

dum vt hanc virtutem ſciat. Impedimenta nāq; operationum eius impedimenta operationum aliarum virtutum que ſunt anteq; ipſa ſunt ſequētia ſicut fantaſia ⁊ imaginatiua ⁊ mēſualis quā poſtea nominabimus. Et medicus qdē non curat niſi de virtutibus qꝛ quibus cum in ſuis impedimentis acciderit leſio prouenit egritudo. Quod ſi leſio acciderit operationi alicuius virtutis cauſa impedimenti quod accidit prius operationi alterius virtutis qꝛ ei fueritq; impedimentum illud ſecutum malitias cōplexionis aut corruptiones compoſitionis alicuius membri ſufficit medico vt ſciat impedimentū illud propter malitiam cōplexionis membri: aut ſue compoſitionis corruptiones accidiſſe ad hoc vt cū medicina ei ſubueniat: aut vt ipſi ab eo cuſtodiat. Et nō curat ſcire diſpoſitionē virtutis cui qd accidit: nō acciderit aut mediāte poſſitq; ſciuerit diſpoſitionē cui accidit illud qd accidit ſine medio,

placiter: vno modo vt virtus imaginatiua est simplicium apprehensiuu: & vt
facillidie potest nocuementum in extimatiua virtute: preter quod accidit in
imaginatiua: hoc modo intelligit Sal in 3. de accidenti & moibo. Quid modo
hoc coposita & diuina simplicium apprehensio: & vt fit nunc accedit no
cumentum in ipsa quia accidit nocuementum in extimatiua virtute. Et hoc
quod est defectum extimatiue virtutis sequitur compositionem & intensionem
speciem quod apprehenditur ab imaginatiua virtute: & hoc modo dicitur Thome. cap.
Thome. 3. q. 9. vbi cum sit non est verum: negat concordat pde est Thome. cap.
Salic. quoniam per intentionem fieri contradicunt: vnde dico qd possibile
est qd accidit nocuementum in virtute imaginatiua: preter quod accidit in
extimatiua: & conuerio. Et hoc modo dicitur qd: nam operatio imaginatiue virtutis est
qd apprehendat simplicia: etiam illa quidat & cognoscantur primo actu. Tripartite
hanc virtutem non conficit veritas: qd ex latere primo actu. Tripartite
in secundo de anima: dicit enim ibi qd possibile est imaginari falsa: & etiam non
entia: quia possibile est secundum ipsum esse de sensu: sensato: imaginari ma
gnitudinem: que non est in officio: & similia. Declaratur hoc ratione: quia
vbi non est affectus vel non affectio: non possit veritas & falsitas: & affectus
vel non affectio est de speciebus: non de magnis partibus ad extimatiua virtute: mo
do autem ad imaginatiua: sed de circa iudicij extimatiue existit veritas & fa
lsitas: non autem circa apprehensioes imaginatiue: nam possibile est qd ego
imaginer montem aureum: tamen hoc falsum non est: neq: verus quousq
ego non extime vel iudicem esse vel non esse. Quia igitur illa est operatio
imaginatiue virtutis (sine apprehendat simplicia: illa coponat vel iud
cat) ab operatione extimatiue virtutis: que est affectus vel non affectus de
speciebus imaginatis. Sed aduertendum qd defectus extimatiue virtutis ali
quando sequitur defectum imaginatiue virtutis: ut cum quis imaginatur vir
cum vitreum esse argenteum & sic indicat & affectit esse: aliquando sequitur
defectum memoratiue virtutis: vt cum iudicium extimatiue fieri habet ex col
lectione plurium in memoria retentorum. Iper hoc apparet solutio ad au
cto. Salic. quia bene dicit vt primum est: & per consequens etiam ratio verus
pntia: tamen virtus extimatiue inquantum discursit ab vno in aliud appo
nitur ipsi virtuti imaginatiue. Ad aliam quam ad dicitur ex hoc nocuementum posse
tari: qd verum est: vnde dicitur qd non est prius necessarium: modo vir
tas: quia cognoscit extimatiua: vel dicendum qd quicq virtus memoratiua
quantum ad apprehensionem fit posterior: tamen quantum ad reddim
speciem cum redduntur a memoratiua extimatiue: & etiam imaginati
ue: est illis prior.

De partibus

nam & non ad sensum. Quarto dicit qd aliqui homines presumpuosi vocant
virtutem estimatam imaginationem: sed non est hic curandum quomodo
vocetur: quia hic non disputat de notione: sed intelligere debemus meiores
primas notum & dicit ipsarum. Et reuera magna est confusio in doctrinis vir-
tutis de istis virtutibus per diuersitates plurimas: sed nomen imaginariae vir-
tutum apud diuersos per diuersitates plurimas: sed nomen imaginariae vir-
tutis. Alius qd sunt due. Item vnde dicit qd imaginaria est virtus contra
vnam formam sensibilem & fantasiam componens & diuersa caelestia contra.
Item vnde dicit de cogitatione qd est intellectu & de estimata qd est ratio.
Alii dicunt qd iste virtutes sunt inferiores ordinis in bonis inuenit. Et dicit
inter tanta dissimilitudine in vrbibus sicut nomen vbi vix hodie sciat aliquis
de ipsis proprie loqui.

¶ Et medico quidem nō est curandum et. ¶ In 3. parte dicit primo qd nō est curandus medico: vñ sciat virtutē estimatūm: qd impedimenta suaz opationis sequunt impedimenta operationum aliaz virtutū pcedentiuz et. f. f. f.

Tertia vero illarū quas noīant me-
dici est quinta aut quarta cū certificaue-
rimus que est virtus conseruatiua ⁊ me-
morialis. Et est thesaurus eius quod
peruenit ad estimatiuam de intentioni-

Jacobus

[illegible]

bus imperceptis sensu extra formas eo-
rum sensu perceptas sicut fantastica est
thesaurus eius quod puenit ad sensum
ex formis sensu perceptis. Et eius qdez
locus est posterior cerebri ventriculus.

[illegible]

De partibus

atur aliqd tale. Scda propo est. Est passioe fili picture facta p sensum in aia
o organo eius derelinqunt habitus q proprie vocat memoria. Furta illd Ari.
dicto libro tracto primo. c. 3. Adanfeltus. n. qd oia intelligere tales aliqua facta
p sensum in aia e in pte corpis ibi ipsam velut picture quando passioes
cuius picatur habitus esse memoria facta. n. notus impitri velut figurat
quandq sensibilibz scit figurantes annis. Est hac ppone. Ipsino pot elici q
memoria n o est aie solius: fz puncti et aia o organo. Scdo pot elici quare ha
bentes cerebrum in ptnuo mori fluxus vel et egritudine vel et etate n sunt
memorati. Terto quare infantes e senes a fenio e cito additentes e multu
tard tari ad addiditd sunt imemores. Mas bz qd oia n pmanet habitus
pp mollicies e flexibilitates illis vero n im pmitit pp nimas durities. Furta
illd Zfriso. libi. Cnde e bz qd gdem q in motu multo pp passioes aut pp
tem sunt n fit memoria bzq vtqz in aqua flnente incidente nieri e figillt
Alizs gdes pp frigida esse sicut antiqua edificior: e pp durities e acceptiois p
passioes non inist impressio pp qd gdem mollius non t fenies imemores flnunt
eniz bz gdem pp argumetentili vero pp decreuerit. Silr aut e multu velo
ces aut tari nreuti vidit memores: bz gdem n. plus oportino humidities
sunt illi vero duriores. Illoz quid gtem non manet fantasma in aia: alios vero
non tsgit: bec Furta. Tertia propo. Ille habitus derelictus a passioe facta p sen
sum in aia o organo eius coideratur fm q est forma vel pictura aie sine re
latione ad rem n o est memoria: fz imaginabile fantasma vel intelligibile. Fur
ta illd Zfr. c. n. allegato. Si quides inqunt fm fesc sumit aia ipm
vel intelligibile aliqd aut fantasma vi: adesse. Est ad id est forq: nifi ita est
memoria n o esset rei pteritice: sed presentis. Quarta propo est. Memoria est bz
bitus fantasma fm q est imago rei pnsente vel intellectu. Furta illd Ari.
lib. de memoria tracto primo. c. 1. Est gdem qzq memoria nens: neq oport
nioz: bz alchius bitus aut passio nsc facti fieri tepus: ipsius autqz n o n
est memoria. Furta illd euclidis dicto tractatu. c. 3. Quid gtem igit est memoria
e memorari bitum est qm fantasma vi: imaginis cuius fantasma habitus.
Est ppo declaracione ampliori propositionis istius e pcedit. Alredz q
fantasma reclusu in fantasia sensibili abente pot dupliciter pnsiderari. Cmo
n o scit forma vel pictura aie non habito respectu ad sensibile cuius est for
ma e fct e imaginabile vel intelligibile. Alio n o scit imago rei sensibili pa
tioe fenates: fct est memorabile vel id quom memoramur: sicut lect pictus in pa
riete pot considerari sicut forma accidentalis e pictura parietis n habito re
spectu ad leones vniu: e potest considerari sicut imago leonis vniu. Furta illd
Ari. capitulo primo allegato. Ctenim in tabula scriptis aial: e aial est e imago
e idem vtqz ipsam est ambo: esse tamen non idem amboz e est e considerare
fct aial e scit imagines: fct e qz in nobis fantasma qzqz suscipere e ipsum ali
quid fm fct e e alterius fantasma. Scmo quides scriptis speculamur vi fan
tasia est. Inquntur vero alterius vi imago e memorabile: Est qz ides fanta
sia est imaginabile e memorabile quadoqz erramus. Indicantes p memoria
nos vidisse aut auduisse aliquid qd nos vidimus nec audimus: sed fomnia
uinus aut imaginati scia e eduerso. Est ergo memoria habitus quo me
moramur rei pteritice scit scia est habitus quo sumus aliquid scibile e iusta
bitus quo iusta qz erramur. Quinta ppositio est. Memoriae sunt memo
ratio est actualis apprehensio fantasmatis: vi est imago rei qz pnsentis aliqz
sensu vel quas intellectu pms intelligit. Furta illd Zfriso. lib. de memo
ria tractatu primo. c. 1. Semper. n. cum fm memorari agat fct in aia bit q
hoc pms auduit aut senserat intellectu. Furta illd euclidis tracta. c. 1. Illoz
libi. Memoratur. n. nunc que auduit aut vidit aut passus fuit pms. Furta
ppositio. Memoratur aia virtus est realiter eades est sensu cti e fantasia diffe
rens ab eis fozis fm esse e rationem. Eades quidem: qz sicut nens sentimus
sensu cti nos videre et audire e olascere e gustare e tangere: sic memosatur
virtute nens apprehendimus nos vidisse auduisse olascere gustasse e tangisse.
Fct est aut fantasia custodiens formas rerum sensibiliu in absenta carnis fct
virtute memoratur custodiens eas: odore retere vero: qz sensus cti est presen
tium memoratur vero pteritor: Est fantasia est custos formar: fz qz sunt for
ma e picture aie. Memoratur vero fm qz sunt imagines: res presentiarum
Hanc ppositioem vi iudicasse Furta. lib. de memoria. Alii. n. c. 1. primi tracti. Post
terius memoria cia quare quicqz fz sensu nst e q. o. q. qua parte aie bec fct
aiala memorant. Est ite quo sentunt. Iste pte aie qz sentit. Zfr. c. 2. aut. Ma
gnitudines auz e motum cognoscere necesse quo e tepus fantasma antes q
memoriae sensus passio est. Quare manifestus qz primo sensuuo bz cognitio e
genio cap. 3. aut. Quiddz igitur est memoria e memorari dieris e e cultis
particulz eaz que in nobis: qz primi sensuui e quo tepus sentimus. Septima
propositio. Memoria non est in parte aie intellectua nisi p accidere. I. qz ne
pimi tractatus de memoria. Memoria autem e quo intelligibilis non fine
stuit. Est illud euclidem in fine capituli nulli. I. vniu quides eorū que sunt au
tem memoria fct manifestus: quonia quiddz cuius e fantasia est e sunt memo
rabilia p qd gtem quod est fantasia fm accidit aie quicqz: non fine fantasia
solz intelligibilia. Octava propositio probatus septime. Memoratur aia vi:

motia sunt passionis eiusdem scilicet primi sensitiui in eodem loco conserva-
ta est species imaginaria: et extima: memoria sed ita est in Aristi-
demio: et Ad questionem istam ego dico quod non est aliqua virtus que sit
conservativa specierum non sensatarum per se. Sed illa eadem que est conserva-
tiva specierum sensatarum per se: est conservativa specierum non sensatarum
per accidens. Et ratio huius est: conservatio rei sequitur cognitionem rei: quoniam

Tercio vero est locus considerationis philosophice utrum virtus conservativa et memorialis et virtus que reducit illud quod est absens a memoria ex eis que ab eternitate sunt reposita sit virtus una aut vir-

hic est dubitatio de intelligibilibus: sicut de sensibilibus: utrum intelligibilia sit memoria per se? videtur quod sic. autem. **Primo** in tertio de anima: dicitur enim ibi: **quod anima est locus specierum sensibilibus per sensum: et intelligibilibus per intellectum: sed locus est conservativus locativus sicut et aliqua virtus conservativa sensibilibus per se: etiam erit aliqua virtus conservativa intelligibilibus per se.** Item apud intellectum est habitus sciencie: sed habitus ille non est nisi per memoriam intelligibilibus: ergo oportet memoriam aliquam ponere que sit intelligibilis per se. Dico ad hoc quod non est aliqua virtus conservativa intelligibilibus per se. Sed illa est conservativa intelligibilibus per se est conservativa intelligibilis per accidens. Et ratio huius est duplex: una est sicut in prima apprehensione imaginatio reddit speciem intelligibilem intellectui possibilem per abstractionem factam ab intellectu agente: sic in secunda apprehensione: quoniam species redditur imaginationi a memorativa virtute: potissima illa reddit intellectui possibilem per abstractionem factam ab intellectu agente. Sic videtur memoria illas reddere imaginationi est conservativa speciei sensibilibus per se. Item **Primo** in de memoria 2 reuntescentia: memoria est habitus primi sensus: quod ergo non est habitus eorum non est incorruptibilis: intelligibilibus non est habitus: eorum non est memoria: nota est. mihi declaratur: quoniam **Primo** **Aristoteles** 6. libro eorum habitus est potentia et habitus: quia quis operatur cum vult. Sed intellectus intelligendo in eligibilia non indiget aliqua dispositione ipsum habitante ad hoc **Primo** **Aristoteles** in tertio de anima: ipse enim est summus dispositus ad intelligendum dum intelligit: et totus deservit quod accidit non indiget nec per virtutem sensibilibus. Ad rationes ipsorum:

Jacobus

nōn homini folijs inefficis: Et alia aialibus nō gdem oibus: ſ; illis dicitur at
q ſentim pte hit. Juxta illud Arifto. ab. Unde e alterio gñatiz inest aialu
e uon ſolum hōibz. Et abentibus opinionez aut pudentiam. Si autem in
tellectu aliaque panes eoz folijs inellect multo aliorum animalu fol.
te aut nulluqz neqz nō oibus ppter id q nō oia tempore ſentim hit.
Semper n. cum agat memoz ſicut e pūis optimu: qñ vidit boz aut audi
uit aut vididit ſimil fieri qz pūis: primo autem e poſterior in ipſe hit. Et
dictis a ppter rñio ad quodam pte ſim Arifto. qz virtus memorialis nō ſolu
eſt theſauru eius qz peruenit ad eſtimatū de iudiciis bz ipereceptis ſu
ſu et tra formas ſenſibilibz ſenſu pceptis: imo e theſauru fantaiamz ſeu for
maz ſenſu pceptaz ingit ſu: imagoz rñe pteſentatv vel pteintellectu
ſu. Secūdo appz qz virtus memorialis nō ſolu e coſervatū e paſſiva:
ſ; e activa. Nam ſcōia a fantaiamz vel imagoz rñe pteſentatv indicat de illa
re qz vidit vel ſenſit vel ſitum e. Tertio a ppter ſoluto obicet: ſed ſim
pnceipem virtutis virtutem ſimil affirmatū. Qz Quertit ſcō vtrum
memozia virtutis virtutem poſteriori coſervat: videtur q nō: qz eadez
realitate ſimil pmo ſenſu ſicut qz Arifto. ptealeatv qz. Sed pūmz ſen
ſitū vel eſt pmo ſim Arif. vel in anteriori pte cerebri ſim in edo. Jux. di.
v. 2. colligit. c. 20. Et ita loq in quo e cogitativa de neceſſitate eſt re
miniſcibilis in nullo ventriculo cerebri: qz ipſa ſunt virtutes. Item memoratū
virtutis cogitativę coſervat qz ſepate ſim. Qz poſſit aſſert bz pū. Et rāſis pmo
Alma. c. 2. ſit. Et ſcōia aut poſteriori poſſidet ventriculo. Et Jux. 2. collig
get. c. 2. Et locus reminiſcibilis e coſervatū eſt pupis ſeu pare poſteriori ca
pit. Et Jux. bac mā ſunt tres opinionez. Nāma eſt Ar. qz memoratū a vir
tute eſt ſingulariter in eode ſenſu: cō ſenſu ſ; manifestū e ſecundario eſt
in illa pte cerebri qñ eſt ſenſu coſervatv in anteriori ventriculo: qñ ſim ca
pit realiter ſu ſenſu coſm: nō eſt ab eo localiter diſtincta. Sēda eſt Gal. e medi
corū Jux. e Jux. qz memoratū virtutis eſt in vltimo ventriculo cerebri. Nā
leſa pte aia vberem frigore vel vulnere penetrat ſi ſed eſt in memoria. Item ſe
la memoria ſicut in leth argia indet memozie ſolēne applicare remedia localia
ſup occipitū e illi manent expreſſio ſerre. Et Tertia opinio eſt qz oēs
aie virtutes apprehēſe occuſe ſunt in toto cerebro: e in oibus ventriculis e
ſed ſenſus coſm e fantaiamz magis virtutem in anteriori ventriculo cogitativa: na
ginitiva e eſtimatū i medio: memoratū e reminiſcibilis i poſtermo. Et ad
probationē huius adducit teſtimoniū qz gdes virtutem memozie pōt abſciſſe
nem totius vltimę pte poſteriori cerebri. Jux. oēs he virtutes circa id ope
rantz: diuerſimode v. circa formas e intentiones rez ſim mā. Sēda opinio
adhuc e tūto pōderis e pteru. ſuntatis e curatōe gñatūz pñitūz circa
opationes caz. Et Ad pūmz obiectum dic qz ſa ſenſi Arifto. ſed Gal. ſit.
Et ſcōm dic qz Jux. intellegit cogitativā e memoratū eſt ſi in eodez mem
bo totali pte cerebro vel eodez: nō in eadē pte adequatū illius membri.
Aliter ſibi met contradic in eodez. c. dicit. S; cogitativā vna manifeſta
in media camera e locus reminiſcibilis e coſervatū eſt pupis. Ad tertiu dic
qz nulla eſt intellectualis virtus memoratūa ppter e per ſe dicitale: n. in
tellectus intelligibilis memozie e incompletor e complexor e pncipio rñ
pūmz e concludum qz dicitur totum factū nō theſauru pūio: ſed ſan
ctiſſima ſpeculatio: quia velimus nobilius noſtrum intelligere eſt cum coſm
no e tempore e ſenſus magis.

Cellid vero est. Cuius .i. predicti qd hic est locus pñderatiõis phisice. s. virtus
virtutis memoriale et reminiscens virtus qd reducit illud qd est absente a me-
morie de intentionibus ad estimatius repositio fit via virtutis plures. Se-
cundo dicit qd medicus de hoc nõ bi curare; qd nomenqta que accidunt his
virtutibus sunt falsa. nomenqta cõtingentia ventriculo vltio cerebrer; ma
la cõpletiõne vel cõpositiõe vel solutiõe cõtini. Sed propter affinitatem
vite naturalis cum medicina theorica de reminiscens virtute aliquid dicem.

anima est locus specierum: verum est: quia earum apprehensiva: & earum conseruatiua simulata non distincte: tamen aliquas perse vt sensibilibus: aliquas per accidens vt intelligibilibus. Et vt dicit locus est conseruatiua locati: verum est locus realis & exterior: non autem intentionalis. Vel dicendum qd anima bene est conseruatiua specierum: hoc per accidens pseruando spes sensibiles. Ad secundam: animi intellectus est habitus conseruatiua et est ille

tutes due. Medico tñ nō est inde curā
duz: qm̃ nōcumēta q̃eis qualr̃cūq; sint
accit̃ sunt bōgenēa. Sūt. n. nōcumēta q̃
ṽtriculo cerebri posteriori accidūt vel
de gñe cōplōnis vel d̃ gñe cōpositiōis.

pierbuenſa eſt per accidens: ut viſum eſt: ideo ipſarum erit etiā memoria per
 accidens. Et ſecundum: alia virtus eſt ponenda &c. concedatur: ad illa ve-
 rum eſt: ſed ſufficit qd conueniens & non conueniens in non ſenſu ſolu me-
 moratur per accidens. Et ſecunda ſecundam partem eſt intelligendi: qd ratio eſt
 qd vici Alieni. eſt illa quia confortatio bene fit a ſiccoſcit receptio ab humi-
 dorum & pars poſterior: cerebri in comparatione ad alias ſpecies: eſt hoc etiā
 declaratur: quibusdam ſenſat: nam cum aliquis habet multos humores
 ſignificatio circa partem poſteriorem cerebri videtur illi in memoria
 ſicereſt autem inueniatur et memoria reſtituitur: poſo tanto Et Alii ponit in
 de ſenſu eſt ſenſus: autem et memoria reſtituitur: poſo tanto Et Alii ponit in
 b: ipſo: unde et Alii poſſe inale memores ppter plures humiditates: cere-
 bri in cerebro conſiderantur ſpecies ſui in cerebro: propter ſic
 tri: Attenit ipſe non diſtinguit ſpecies: qui multum in corde erat diſtemper-
 quoniam ad hoc non habuit ſigna ſenſa: Et alia inueniuntur memores: unde
 et ſciendum qd virtutes aſales non conſiderantur: poſo unde vnde vnde vnde
 ſunt: & ſic ſunt in corde. Alio modo ut reſpondeat: unde vnde vnde vnde
 ſunt in cerebro. Tertia qd eſt notandum qd eſt quadruplex: ſciantio ſpe-
 cie occulte vna abſoluta: & hoc fit ab imaginatiua virtute in primo ventriculo
 cerebri. Alia eſt repreſentatio ipſius quantum ad iudiciū: illa fit ab extima
 tina: in ventriculo medio. Alia eſt que fit ſub ratione rei pmo cogite abſolu-
 te: hoc fit in poſteriori ventriculo & pte memotia. Alia qd fit ſub ratione
 rei pmo cogite: ut qd aliquo memotio fit recordatio alius obli: & hoc fit
 ab ipſa virtute reminſcitiua. Et ſecunda pars eſt intelligendi: qd virtus re-
 minſcitiua

De partibus

[illegible]**Chirps**

membris q̄ moueri debeat diuisione habere: pte3 motus; parte fixa: tale at̄
est in iunctura Tertio est in illis q̄bus in cōpōratione ad membru q̄ est p̄
cipiu p̄mi motus s̄. cōsunt quatuor in ista necessaria ad hoc vt membru
moueaf mo uolitario p̄gressiuo: quo3 vnu est via per quā transmittit
virtus motus ad membru q̄ moueri d̄. q̄ est nerus. Et cābus est q̄ mo
uere est agere z p̄o modo p̄ncipale agens non p̄t agere in passiu nisi
mediate agente infirali: maxime si lēgimur q̄a passio3 igitur cō p̄mi3
mouens cōfrens maxime remouens erat a membru q̄ moueri debeat: non potuit
illud mouere nisi mediante infiror q̄ calō: mō3 p̄p q̄d necessez fuit ca
lorem illius ad mēbra debeat moueri t̄rāsmitti: non potuit t̄rāsmitti: nisi
q̄d quēdā via illud efrenet: talis aut̄ est nerus. Et q̄d est necessez fuit
q̄p̄ esse quoddā mēbru in quo virtus motus p̄maneat tanq̄ in cōmuni p̄
colori

De partibus

[illegible]

ratus est ab Aitir. In dco flos colliger. Terminus qd est necessarius in dco: hoc dicit
 per ipas potius dñgms inificuitas. Aitir nō est mobilis. Quartus qd est neces-
 sarius in dco: qd est motus: hoc illud est inunctura que est bene mobilis. Idco
 pñt qd dñs dñs qd in pñs fñs: pñs motus: hoc oia tñt: tangit. Tñt
 in fñs: pñs tñt dñs dñt: cñs dñs penetratio est in neruis. Scñs dñs dñs
 qd cñs lacertus tñt pñs. Tñt cñs dñt qd hoc dñs sñt: lacertus qñs dñs
 pñs qd motus tñt inunctura. Scñs ad adit dñs qd fñs in fñs dñs nō res
 tñt in oia mota localis: fñt in illo qd pñs fñs est qd est vno toto loco ad
 pñs totus loco: fñt fñt totus corpus aialis fñs alcitius mēb: vñ manus: pñs
 pñs pñs hoc pñs motus est oia motu dilatatio et sñctio: qui fñt animal:

De partibus

[illegible]

bos terre afficitur in aialibus marinarum silibus. Sedo est aduertendus qd et si sint qdas aialia que mouentur motu locali progressiuo: sicut musca: apes: sicut in quibus ista non apparent: est tunc dicere qd in eis sunt que das ista proportionalia. Et circa scdas item est intelligendum qd principia motus sunt multiplicitas: vnus est qd bz rōnem mouentis: s; non motu: vt appetibile extrinsecus: qd a nullo mouet: vnde dicebat Arist. in tertio de aia: qd appetibile est primum mouens qd bonum est vel appetens bonum. Aliud est qd bz rōnes mouentis et moti: et illud est duplex: vnus est qd bz rōnes mouentis et moti in alio genere motus a genere motus localis qd in genere alterationis sicut spēs appetibilis qd mota est ab appetibili: et mouens est appetitus: et hoc scdm illos qd ponunt spēm appetibile de ferre a motu appetibilis mouentis appetitus cum species talis nihil sit aliud quā motus ille: scz appetibilis mouentis appetitus: et talis motus est alterationis motus: vnde dicebat Arist. in de ca motus aialius: qd ipso in aia calefactus vel infrigidat. Aliud est qd bz rōnes mouentis et moti in eodem genere motus: qd localis: et illud est duplex: qd quod das est mobile ex se: vt musculus: quod das est non mobile ex se: s; ab alio mouens et aliud vt corda que mouet a musculo: mouet mēbus: primum tāq; dicitur: quia puenit cōis sensus: vltus aut fuit illo modo loquendi: qd si est extimatiua vel cogitativa iudicare debeat de vno appetibili ex vno

Et eius quides penetratio est in neruis qui sunt cum lacertis ptinui. Et est genus quod fm specificationes prin

ex oleo rasoꝝ et aceto infundere increpani eum dicens pectori esse iponenda: qm sine dubio virtutes regitū in alienationibus credimus esse infirmā que virtus fm intentionis atque in corde fundata est. Non igit bene facis cum postposito mēbro infirmo curas id qd sanus existit. Nōne vidi te oleo rosato positor: et capite iam abstrato phylodius posuisse et nereleon. Que qm non valetur calidioris impofuit: et vnde ventosam eo qd nec illud valuit: ideoq; filio colligi qd babē in corā apostema posuit vnguentum in calcano. Sili in letargia nullus inuenit alium membrum curare nisi caput: qd cāe eius sit passio cerebri: qd scda. Sed queret aliquis quo cerebri ventriculo est virtus motus. Cuius in oib; qd a qib; oimū nerui aliqui motui. Et magis videri in posteriori: qd eo ex tricus arboris motus. Iuxta illud Gal. 2. tegni ter. 37. Ipsa vero posterior: pōt s; se in oibus paucorū sensibilib; pncipat multoꝝ vero opatiū. Sic igit anteriori sensibilib; qd plurimorū paucorū vero opatiū. Et in trallatione ab arabico ibi scribit. Et hec pa. cerebri est radix ex qd oim nuchaz quā est radix et tunc est radix oibus neruis qd sit volitarius motus in toto corpore aialis. Et ipsa aut non oimū nisi pauci nerui numero ad sensum: multi vero ad motū: sicut ex altera pte qd est in anteriori nascuntur nerui multi valde numero ex neruis sensus: et nerui pauci numero ex neruis motus. Sedo conclusio. Circa motus voluntarie est in spū aiali velut in vehiculo seu deferente. Iuxta illud Gal. 4. interior. c. 2. Spiritus autem dicitur intendere eum esse qd est in ventriculo cerebri qd est primum ex infirmis aie cū quo opaf et mandata sensum et voluntariū motus oibus mēbris. Nihil n. aptius et velocius qd qd subito trāire pōt ab origine motus ad extremitates corpis mouēdas impante motus motus virtute qd pōt suble subtilis et luminosus. Tertia conclusio. Circa motus voluntarie est in musculo vel chorda velut in organo. Dico notāter in musculo vel chorda: qd qdā volitariū motus p musculū sine chorda fuit sicut motus cutis frōis. Et qdā sunt p musculū et chordā pncipaliter p chordas fieri videtur: qd musculus est p chordā: et chorda est organum coherens iūcture sine medio mouēdas. Hāc pñones quo ad musculū scribit Gal. primo interior. c. 16. dico. Dico ergo qd oia volitarius motus non fit nisi ex lacerto: qd nullus neruus hoc pōt opari nisi cū cōiunctione lacertis: certi autem deueniunt ad mēbra que mouere volūt aliquid ab abq; colligātia: aliqui qd colligātia chordas. Et quo ad chordas Gal. testat. 12. de vi. pti. c. 2. dico. Tercio n. ipsum primum est motus organum. Musculus vero gñationis eius gñā factus est et cōpositus carnis utilitates aiali pbebat. Hec conclusio pbat qd sanitas motus et pñones ipsius sequuntur immediate sanitas musculorū. Et in cito aliq; vel alter grauior lesio musculo vel chorda statim tollit motū solitū in eo vel ab ea puenire. Quarta conclusio. Circa motus voluntarie est in neruo tāq; pncipaliter pte oculi. Pbat: qd pñones venia et arteria venientibus ad mēbra sculorū vel attrita carne eius sine neruo non impedit motus a musculo illo vel nire solitū: s; eius cōstrictio neruo vel eo iuncto tollit illico. Et ad rōnes dic qd 4. vltimo pbat nūc positas pñones. Ad alias in 5. rōnem et primo ad primam dicit qd si in bono appetibili sit via primo mouēdas. Nam bonū est qd sua via nos trahit et sua dignitate nos allicit: vt ait Tullius: nō est tū in eo s; qd tale est virtus aie motus voluntarie de qua est questio. Ad scdam dic qd volitarius affectus lata in bona cōtemplata p speculatiū intellectū est sepata ab organo: s; ipsa vt veras facta agibilia aut factibilia a nobis impando motus volitariū est quodāmodo organica. Et tūc dic de intellectu practico. Ad tertias nega si via Arist. et Auer. qd dicitur ibi medicis: bis que apparent ex anatomis. Ad quartas dic qd cōspiciūta virtus nō est proprie in epate: s; occasionaliter: quodāmodo initiatiue. Nam cū oibus mēbris nutrimentum pbebat epas: vnde descendit sperma quod est velut calcar et stimulus venere lasciuie: dicit enim solet. Et oim amare iecur id est epas quasi sit in eo pncipium venere concupiscentie: non tamen est in eo virtus concupiscentia motus voluntarie neq; appetentiua aliqua decernens motum. Ad quintam concede qd est in spiritu velut in vehiculo. Ad sextam concede qd est diffusa per totū animal quantum diffundit chorda et musculi velut in organo.

Jacobus

Et eius quides penetratio est in neruis qui sunt cum lacertis ptinui. Et est genus quod fm specificationes prin

tu. Attende qd circa penetratiōem motus virtutis i neruis vel p neruos dū plerūq; opinio sicut prius memoratiū est. Cū dicitur qd virtus motus existens in cerebro irradiat p neruos sup organa motus nihil corporeū eis transmittit. Et se fundat sup illo Gal. 6. interior. c. vltimo. Et aiat in isto qm a fundamēto et initio venit sicut splendor solis ad res qd splendet. Et iter sup hoc qd nerui motui nō sunt pñones: s; parui et sic sunt penetrabiles a lumine vā a corpore: sicut vitrus a lumine penetrabile est et nō ab athonis. Et iter sup hoc qd ad imperiū volūtatū vel appetitus infundit cerebro qd subito et instā p deo mouent ad quos tam subito nō vī posse penetrare corpus aliq; s; lumē. Alia opinio dicit qd virtus motus spūs aialibus imprimi et p eos copali trā fitu deferat ad musculos. Et ista opinio est famofa: et verifera: et magis respōdens eis qd apparent in paralib; et dōmitatiōibus et appoplexiis: et letargiis quibus oppilatio pñbens trāstus spūs totū motū: et si fiat ex pñate vitreo vel aquoso puio lumini. Ite fatigatio virtutis aialis nō fieri nisi et tū mīa spūs resolutio in motu. Ite ex frigore pñlate neruos nō cessare horū motus: qd gelata sunt penetrabilia a lumine sicut glacies cristallus et vitru.

Et est genus qd C. 3n. 3. pte dicit primo qd virtus motus est genus qd specificat. i. in diuersas spēs diuif fm specificationes pncipij motui. i. fm diuersitates specificas musculosas qd sunt immediata pncipia motus: vel fm diuersitates virtutis quas motus ad trahit que sunt volūtas: appetitus irascibilis et cōcupiscentibilis: ratio electio: estimatiua. Cui fm diuersa gñā bonorū appetibilū et malorū fugiēdas diuersi mode mouētū appetentiua. Cui s; hitus diuersos quas infirmas intellectus practicus. Alter n. a. alter mouet fm habitus artium et prudentie et inerte et stultitie qui sunt in eo. Et qm pñones hec quattuor species motus diuersif centur. Istam tamen expōitiōe plus consonat littere sequenti. Secundo dicit qd in vnoquoq; musculo est alia nā. i. motus virtus alia a motus altera musculi que est sequens iudiciū estimatiue sup amico et inimico figendo aut profequendo a qua. Estimatiua puenit cōis pñones. i. que cōsentit generi: et appetitui in omni motu volitariū: tam bonorū qd malorū. Bonum se querentiū estimatiua: et nedū cōsentimento decernit esse mouēdas: vel expone a qua. s. natura musculi puenit cōis consensus. i. obediētia mouendi gene ralter fm imperiū et decretum estimatiue. Attende hic in quibus dāz libris hec clausula a qua puenit cōis cōsentus in margine sic expōitū. I. ea in quibus conueniunt cōiter. s. per se nota quasi velint inire qd pncipia per se nota et naturalis inclinatio nostra ad bonum et verum ab estimatiua procedant. Queritur hic vtrū virtus voluntarie motus vniuersalis: musculi sit specie distincta a virtute motus alterius musculi. Cuius qd sit per pncipem hie dicentes qd motus virtus est genus qd specificat fm specificationes pncipij motui: ergo habet sub se species diuersas. Item dicit hic qd in vnoquoq; musculo est alia natura: sed natura musculi est sit motus. Item tot sunt sensus exteriores specie distincti quot sunt organa sensuum specie distincta: ergo tot erunt virtutes motus spēs distincte quot sunt musculi specie distincti. ad diuersa officia deputati: hoc n. facere vī diuersitates eorū specificas. Ite tot sunt nutritiue virtutes et generatiue spēs: quot sunt mēbra simplicia: sicut prius de terminatiū est. Nā virtus carnifica alia specie est ab officia et neruifica: sic de alijs: ergo a simili tot erunt spēs motus quot sunt musculos. Ite virtutes di stingunt spēs per actus et obiecta: sed certū est qd actus masticationis et obiectū eius differunt spēs ab actu ambulationis vel apprehensionis: manualis et eius obiecto: ergo et virtutes quas exercere. Cōpōitū huius sensisse vī Gal. libro quē de lacertoꝝ motu intulauit: qd quodāmodo diuersa sunt infirma et pñu: ex carne neruo et ligamento: et eade est pncipalis in eis oibus. i. neruus: et ergo eade sit virtus eorū: qd diuersas virtutes et vīa sibi determinant sub eadem actioni et eidem membro seruunt multi musculi vt motui pectoris ferunt musculi numero. 207. sicut prius offensum est. Item sicut virtus vegetatiua est eleuata supra naturam inanimatam per posse exercere plura opera specie distincta: sic motus animalis eleuatus est supra vegetatiuum per posse in multo plura opera qd ipsa. Nōne videt qd eadem manus potest in mille milia operum specie distinctoꝝ. Item si pncipem diuersitatem operationum et obiectorum in specie velis distinguere et specie virtutes anime: nūq; pntinget ad earum numerum. Nam motus virtus potest in omnia opera artis et inerte: prudentie et stultitie: ad que etias specie distincta numeranda non sufficerent mille anni. Item intellectus in omnia potest vt ante dictum est: quomo do ergo ex actibus et obiectis specie distincti numerabis species eius. Item virtus voluntarie motus non est in musculo tāq; forma interioris figura: sed in spiritu animali vel in cerebro. Iuxta illud Galeni primo interioris capitulo vltimo. Inter instrumentum aiatum et naturale magna est differentia sicut in pluribus locis offendimus. Nam naturale instrumentum habet naturalem virtutem suam actionem facientem et animato instrumento virtus a fundat

curfu intentionū in diuifualibus eger in hoc cōi appanitione imaginatiue virtutis et cō memoratiue. Scdm tēgit cō dicit iudiciū estimatiue virtutis. Nam virtus imaginatiua nō est illa que mouet p spēm apprehensiuā: eo qd ipsa actiones vel nō assertiones non facit de illa. Sed estimatiua est illa que mouet eo qd ipsa est assertio vel nō assertio de spēs appetibili apprehētiua. tertius retigit cō dicit in vnoquoq; musculo est nā alia et c. Et dicit significanter nā: qd licet motus musculi pncipij sit in diuif: modi tū motus ipsius pncipij est natura: que i vnoquoq; musculo alia est: eo qd etiam modus motus qui est in vnoquoq; musculo alius est

cipij motus specificatur. In vno quoque igitur musculo est alia natura que est sequens iudiciū estimatiue a qua proue

et alius. Et ista natura in musculo existens non est aliud quam quedam natura derelicta in musculo in principio plasmationis ipsorū a virtute intellectuali diuina: illis similis existens: sicut etiam in cutello cum factus est de relinquit quedas virtus in ipso ab arte que est in aia fabri: similis illi quam pōt incidere vel perforare et filia facere: quartus autem non retigit: qd hoc non tum erat ex precedenti pte. Et ex his que hic dicunt appz solutio illius qñis in qua querit: vtrum virtus motus sit vna vel plures. Et dicendum qd est vna spēs: sicut musculi corpore pueniunt in nā vna scdm spēm: sed est plures numero: sicut musculi corpore sunt plures numero: pōt enim dici vna numero ratione sui obiecti. s. appetibilis quod est vnum numero.

De partibus

a Dicens

tu. Attende qd circa penetratiōem motus virtutis i neruis vel p neruos dū plerūq; opinio sicut prius memoratiū est. Cū dicitur qd virtus motus existens in cerebro irradiat p neruos sup organa motus nihil corporeū eis transmittit. Et se fundat sup illo Gal. 6. interior. c. vltimo. Et aiat in isto qm a fundamēto et initio venit sicut splendor solis ad res qd splendet. Et iter sup hoc qd nerui motui nō sunt pñones: s; parui et sic sunt penetrabiles a lumine vā a corpore: sicut vitrus a lumine penetrabile est et nō ab athonis. Et iter sup hoc qd ad imperiū volūtatū vel appetitus infundit cerebro qd subito et instā p deo mouent ad quos tam subito nō vī posse penetrare corpus aliq; s; lumē. Alia opinio dicit qd virtus motus spūs aialibus imprimi et p eos copali trā fitu deferat ad musculos. Et ista opinio est famofa: et verifera: et magis respōdens eis qd apparent in paralib; et dōmitatiōibus et appoplexiis: et letargiis quibus oppilatio pñbens trāstus spūs totū motū: et si fiat ex pñate vitreo vel aquoso puio lumini. Ite fatigatio virtutis aialis nō fieri nisi et tū mīa spūs resolutio in motu. Ite ex frigore pñlate neruos nō cessare horū motus: qd gelata sunt penetrabilia a lumine sicut glacies cristallus et vitru.

Et est genus qd C. 3n. 3. pte dicit primo qd virtus motus est genus qd specificat. i. in diuersas spēs diuif fm specificationes pncipij motui. i. fm diuersitates specificas musculosas qd sunt immediata pncipia motus: vel fm diuersitates virtutis quas motus ad trahit que sunt volūtas: appetitus irascibilis et cōcupiscentibilis: ratio electio: estimatiua. Cui fm diuersa gñā bonorū appetibilū et malorū fugiēdas diuersi mode mouētū appetentiua. Cui s; hitus diuersos quas infirmas intellectus practicus. Alter n. a. alter mouet fm habitus artium et prudentie et inerte et stultitie qui sunt in eo. Et qm pñones hec quattuor species motus diuersif centur. Istam tamen expōitiōe plus consonat littere sequenti. Secundo dicit qd in vnoquoq; musculo est alia nā. i. motus virtus alia a motus altera musculi que est sequens iudiciū estimatiue sup amico et inimico figendo aut profequendo a qua. Estimatiua puenit cōis pñones. i. que cōsentit generi: et appetitui in omni motu volitariū: tam bonorū qd malorū. Bonum se querentiū estimatiua: et nedū cōsentimento decernit esse mouēdas: vel expone a qua. s. natura musculi puenit cōis consensus. i. obediētia mouendi gene ralter fm imperiū et decretum estimatiue. Attende hic in quibus dāz libris hec clausula a qua puenit cōis cōsentus in margine sic expōitū. I. ea in quibus conueniunt cōiter. s. per se nota quasi velint inire qd pncipia per se nota et naturalis inclinatio nostra ad bonum et verum ab estimatiua procedant. Queritur hic vtrū virtus voluntarie motus vniuersalis: musculi sit specie distincta a virtute motus alterius musculi. Cuius qd sit per pncipem hie dicentes qd motus virtus est genus qd specificat fm specificationes pncipij motui: ergo habet sub se species diuersas. Item dicit hic qd in vnoquoq; musculo est alia natura: sed natura musculi est sit motus. Item tot sunt sensus exteriores specie distincti quot sunt organa sensuum specie distincta: ergo tot erunt virtutes motus spēs distincte quot sunt musculi specie distincti. ad diuersa officia deputati: hoc n. facere vī diuersitates eorū specificas. Ite tot sunt nutritiue virtutes et generatiue spēs: quot sunt mēbra simplicia: sicut prius de terminatiū est. Nā virtus carnifica alia specie est ab officia et neruifica: sic de alijs: ergo a simili tot erunt spēs motus quot sunt musculos. Ite virtutes di stingunt spēs per actus et obiecta: sed certū est qd actus masticationis et obiectū eius differunt spēs ab actu ambulationis vel apprehensionis: manualis et eius obiecto: ergo et virtutes quas exercere. Cōpōitū huius sensisse vī Gal. libro quē de lacertoꝝ motu intulauit: qd quodāmodo diuersa sunt infirma et pñu: ex carne neruo et ligamento: et eade est pncipalis in eis oibus. i. neruus: et ergo eade sit virtus eorū: qd diuersas virtutes et vīa sibi determinant sub eadem actioni et eidem membro seruunt multi musculi vt motui pectoris ferunt musculi numero. 207. sicut prius offensum est. Item sicut virtus vegetatiua est eleuata supra naturam inanimatam per posse exercere plura opera specie distincta: sic motus animalis eleuatus est supra vegetatiuum per posse in multo plura opera qd ipsa. Nōne videt qd eadem manus potest in mille milia operum specie distinctoꝝ. Item si pncipem diuersitatem operationum et obiectorum in specie velis distinguere et specie virtutes anime: nūq; pntinget ad earum numerum. Nam motus virtus potest in omnia opera artis et inerte: prudentie et stultitie: ad que etias specie distincta numeranda non sufficerent mille anni. Item intellectus in omnia potest vt ante dictum est: quomo do ergo ex actibus et obiectis specie distincti numerabis species eius. Item virtus voluntarie motus non est in musculo tāq; forma interioris figura: sed in spiritu animali vel in cerebro. Iuxta illud Galeni primo interioris capitulo vltimo. Inter instrumentum aiatum et naturale magna est differentia sicut in pluribus locis offendimus. Nam naturale instrumentum habet naturalem virtutem suam actionem facientem et animato instrumento virtus a fundat

incho

Capi. singulare doc. VI.

Capitulum postremum huius doctrine de operationibus.

Itemus q operationum singu-

larium 22. **¶** Avicenna determinavit de virtutibus. In parte ista determinat de operationibus. Et causa huius potest

esse: quoniam licet operatio sit effectus a virtute procedens: non est inconueniens q aliquid appropriatum sit operationi q non sit appropriatum virtuti: vt puta hoc q est operationem vnam procedere a duabus virtutibus: et quantus ad hoc q appropriatum est operationi q non est appropriatus virtuti: determinat hic Avicenna de operationibus. Et primo proponit q inquit de eis determinare hic: secundo de eis exequitur: secunda ibi [Sicut cibi] Circa primam partem est dubitatio: diceret aliquis quare Avicenna dixit operatio

nit communis consensus.

Capitulum postremum huius doctrine de operationibus.

Itemus q opera-

tionum singularium alie sunt q ab vna complectur virtute sicut verbigratia digestio. Alie sunt que a duabus complectur virtutibus sicut cibi de

Jacobus

mento i initio venit sicut splendor solis venit ad rem in qua splendet. Mon ergo virtus motus diuersificatur fm diuersitate musculorum: nisi dicatur q spiritus acquirat diuersiones diuersas fm diuersitates musculorum quibz transmittitur sicut in organo sensus contingit. Sed id non videtur verum: quia cum musculi omnes ex eisdem generentur partibus fere sunt eiuidem complexionis: et autem non est in organo sensus. **¶** Ad solutionem dubij ratiocinatio. Attendit primo q quondam fuit opinio virtutes motus non inesse musculis per modum forme seu virtutis fere in eis: sed ad instar maris fluuentis ad litus. Et post in se resistentis quandoq a cerebro ad musculos fluere: et post a musculis in cerebrum redire specialiter bona formi: et fundant se in verbo Galeni nunc allegato q primo interiorum: et in hoc q vident auferri motus a mbris constructio aut scissis nervis qui veniunt ad ea a cerebro aut nucha. Sed huius contrarius ex hoc apparet q musculus est organum proprium motus virtutis: et quilibet anime virtus organica propriissime est in suo organo velut eius forma teste Aristotele. Sed de anima. Dicente q si oculus esset animal vnde esset anima eius. Et ad verbum Gal. q apparentiam de nerno stricto vel fasso dic q probant virtutes motuum que est forma musculi indigere spiritui sibi misto a cerebro anteqz exeat in actum. **¶** Attendit secundo q musculi dupliciter possunt considerari. Vno modo in se fm sua componentia que sunt caro: nervus et ligamentum. Alio modo fm colligantia quas habent cum iuncturis et mbris quibus applicantur: que ipsa movent. **¶** Circa hoc dic primo q ois musculi eiusdem animi in se considerati fm sua componentia sunt idem specie differentie numero: istud probat aliqua ex allegans post oppositum. **¶** Sed secundo q virtus voluntarie motus a vniuersisq musculis considerati fm colligantia quas habent cum mbris qd movent differit specie a virtute motus musculi mouentis aliu d mbris. Probatur per aliqua ex allegans ante oppositum q specialiter per vitium. Nam gressus appropinquatio manualis emunctio maritatio egestio vniuersio sunt operationes specie differentes: et similiter virtutes a quibus procedunt.

Capitulum postremum huius doctrine de operationibus.

Itemus 22.

¶ Completa summa de virtutibus a spiritibus et operationibus vniuersisq virtutibus. In hoc capi. singulari quod est de operationibus procedentibus a diuersis principijs: princeps primo agit de operationibus procedentibus a duabus virtutibus sub quattuor exemplis. Secundo de operationibus procedentibus ab vna virtute et vna qualitate ibi. Et postea plenius. **¶** Tertio incidenter de vna inter attractionem a calido et vacuo et attractionem a naturali virtute ibi. **¶** Et caliditate.

¶ Prime partis sunt pariter quatuor. Prima diuidit operationes singularem in illam que fit ab vna virtute et illam que fit a duabus. Secunda declarat quod cibi desiderij cibi a duabus ibi. **¶** Tertia declarat idem de transfiguratione cibi ibi. **¶** Et similiter transfigurationem. **¶** Quarta declarat idem de transitu nutrimenti ibi. **¶** Transitus quoque nutrimenti. Quinta de secessu et vinatione ibi. **¶** Et similiter. Due prime particule sunt preterea textus.

¶ In prima parte dicit q operationes singularem alie complentur ab vna virtute sicut digestio. Alie a duabus sicut desiderij cibi qd complectur a virtute naturali attractiva: et a virtute sensitiva existente in officio stomachi.

¶ Attractiva 22. **¶** In secunda dicit primo q virtus attractiva operatur in desiderio cibi motu villosi longitudinalis regrens id qd attrahit et sugens ex humoribus id qd sibi venit. **¶** Attendit hic q attractiva virtus que est causa desiderij cibi non est illa que trahit cibum ab ore ad stomachum: hoc attractiva est causa transfigurationis. Neqz est illa qua stomachus attrahit sibi sanguinem ab epate pro sui nutritione: sed est illa qua membra inanita sibi attrahunt a stomacho tali ordine q membra exteriora inanita sugit a venis: vnde ab epate: epas a mesenterio: mesenteria a stomacho. Ad hanc attractionem sequitur inanita officij stomachi: et consequenter sensus inanitionis et postea desiderium cibi. **¶** Et hoc attractio contraria est attractioni secunde. **¶** Circa illud Avicenna colligit capi. 32. **¶** Et motus attractionis qui fit in stomacho per modum appetitus sensus est pararius motui attractionis q fit per modum nutrimenti solus: qd est qd ille q fit per modum nutrimenti est attractio ois stomachi ab epate: q attractio a qua prouenit motus desiderij in stomacho est attractio epatis ab ore stomachi. **¶** Secundo dicit q virtus sensitiva operatur ad desiderij cibi in hoc q sentit hanc passionem: scilicet suctionem et inanitionem officij stomachi que est passio relatione ad officij stomachi q patitur a actio relatione ad virtutes attractiuas mbris. **¶** Operatur et sensitiva virtus ad desiderij cibi in hoc q sentit moriditatem: et cholere nigre que profusa per officij sibi comouet desiderij cuius scilicet cholere nigre est. **¶** In superius dictum est primi prima doc. 4. c. 1. **¶** Tertio dicit q desiderij cibi non potest compleri duabus virtutibus: nisi per hoc q sentibile nutrimentum euenit virtuti sensitivae officij sibi destruet intentionem. **¶** In tenti operatio a na que est de fame et desiderij: tunc non desiderat cibum: licet corpus indigeat ipso. **¶** Querit hic aliquis primo circa diuisiones operationis singularis predictas quod potest operatio singularis a duabus compleri virtutibus

Sen. I. primi

num singularium. **¶** Circa qd est intelligendum q signanter est dictum contra hit enim q commune est. **¶** Et ideo quot modis operatio aliqua est communis tot modis dicitur singularis: modo operatio aliqua dicitur communis tripliciter: vno modo communitate predicationis: sicut operatio naturalis que predicatur de digestionem attractionem et alijs. Alio modo communitate participationis: vt operatio que fit a pluribus membris participative dicitur communis: sicut nutritio. Alio modo communitate utilitatis: sicut digestio stomachi. Alio modo etiam operatio his tribus modis dicitur singularis: et hic sumitur operatio singularis primo modo de secundo: non autem tertio: quoniam secundus Avicenna. **¶** Hic appetit cibi a stomacho est operatio singularis: et tamen hec operatio est communis iuamenti toti. Sed tu dices non vt q operatio

siderium quod complectur a virtute naturali attractiva: et a virtute sensibili que est in ore stomachi. **¶** Attractiva vero operatur ex hoc q mouet villum q fm longitudinem protenditur requirendo illud qd attrahit et sugendo ex humoribus quod est sibi proprium. Sensibilis autem operatur in hoc q hanc sentit passionem: et quia sentit moriditatem

aliqua fiat duplici ratione: quoniam operatio sequitur virtutes. **¶** Et ideo si virtutes erunt plures per consequens operatio erit plures. Dicendum q operatio que a vir-

De partibus

cuz virtutes per operationes distinguantur: et sic dicitur. **¶** Virtutes diuersas habebunt operationes. **¶** Et si habeant vnam saltem erit duplex vel coposita non singularis. **¶** Dic q ad operationes esse vnam seu motus esse vnum non requirit veritas agentis: veritas mobilis: et ipse a forme ad quam est motus. **¶** Circa illud Aristotele. **¶** 5. phisice text. 34. **¶** Tria sunt fm nomen circa que dicimus motus vnum qd est in quo et qui. **¶** Dico aut qd: quoniam necesse est aliquid esse quod mouet: vt homines aut astrum. **¶** Et in aliquo hoc moueri vt in loco aut in passione. **¶** Et quoniam tunc enim omne mouet. **¶** Simpliciter aut vnum in oibus his est. **¶** Et id apparet in equis et hominibus simul trahentibus eandem nauem cuius tractio vna est et trahentes plures. **¶** Solet tamen dici q operationes procedentes a duabus virtutibus sunt coposite. **¶** Circa illud Avicenna. primo cantic. 1. cant. 100. **¶** Circa subingit duas operationes copositas dicens. **¶** Et sicut de transitu seu penetratione cibi et eius appetitu. **¶** Primo vocans hic eas singulares vult innuere q non sunt due operationes: imo vna. **¶** Et ad rationem q virtutes distinguunt per operationes: et sic quatuor operatio esse vna ipse erunt vna virtus. **¶** Dic q possibile est eandem numero operationem esse duas spe differentes fm esse et rationem vt albus et dulce in lacte sunt idem: dicitur tunc ipse fm esse. **¶** Exempli gratia ex pulso fecit et vire fm q fit a virtute motiva voluntarie est actio voluntaria et ipsa eadem numero fm q fit a virtute naturali est actio naturalis spe differentes a prima fm rationem. **¶** Et hec differentia sufficit ad distinctionem virtutum per operationes. **¶** Sed inflabit aliquis: sed differentia specifica eo q maior est numerali oia supponit numeralem. **¶** Dic q hoc est verum in essentialiter subordinatis. **¶** Querit 2o. **¶** Utrum desiderij cibi complectur a virtute naturali attractiva: et a sensibili virtute officij sibi. **¶** Arguit q non: quoniam operatio proprie complectur per virtutem cuius est operatio: sed differentia est operatio appetitivae naturalis officij stomachi non operatio sensitivae virtutis vel attractivae: imo operatio sensitivae virtutis est sentire. **¶** Et attractivae attrahere. **¶** Sic frequenter desiderij cibi nobis inest sine attractione vel ex melancholia illiusdem officij stomachi vel ex usu acetosorum vel ex frigore experientie cuius plenitudine corpus et venarum. **¶** Item multos cibos desiderant pregnantes absq attractione et sensu suctionis vel inanitionis vt monstrat experimentum. **¶** Oppositum determinat hic primo et primo cantic. dicitur cant. 100. **¶** Appetitus 2o cibi existit ex duabus operationibus simul copositis: scilicet operatione sentiendi et attrahendi. **¶** Et Avicenna in prima illius aut. **¶** Proponunt n. inedia os stomachi appetitus et desiderij cibi a quo membra corporis trahunt cibum et nutrimentum cum eis dimittuntur et consumuntur. **¶** Tunc etiam membra inanita sentit per se sui inanitionem seu nutrimentum et cibi prinationem: tunc appetit et desiderat cibum. **¶** Et talis appetitus dicitur proprie fame: qd dicit Avicenna. **¶** Supple q hec operatio ex duobus est coposita. scilicet attractione cibi et nutrimenti quia membra faciunt trahere ipsi absq seipsa: ex sensu eius qd inde percipit os sibi ex ablatione eius qd eo traheatur: hec Avicenna. **¶** Ad solutionem dubij attende q dupliciter intelligi potest desiderij cibi compleri a virtute naturali attractiva et a sensibili virtute officij stomachi. **¶** Vno modo sic q desiderij cibi sit operatio propria istar virtutum coposita ex attractione cibi et sensu eius qd inde percipit os sibi ex ablatione eius qd ab eo attrahit sicut expont Avicenna in verbis nunc allegatis. **¶** Et correspondenter ad id virtus desiderativa cibi sic virtus coposita ex virtutibus sensibili et naturali. **¶** Circa illud Avicenna. 2. regni commento. 5. tractatu de ventre canis. **¶** Ex egritudinibus tamen in ventre distempantie. **¶** Appetitus in ventre est copositus ex virtutibus sensibilibus et naturalibus sit. **¶** Alio modo q desiderij cibi sit operatio presupponens attractionem seu suctionem ab ore sibi et sensus illius: velut casus eius necessario precedentes ipsam et correspondenter ad id q virtus desiderativa cibi sit virtus necessario presupponens attractionem et suctionem ab ore sibi attrahere et sentire inanitionem ipsius: plurimq appetit vel desiderat. **¶** Attendit. 3. q duplex est desiderij cibi quoddam nate sine sensu preterea in membris ois coposita est aliam astatum presupponens sensum cum soli sibi appetit. **¶** Circa illud Avicenna. 4. morbi ca. 5. **¶** Desiderij aut nomen est coiter se habens ad illud et ad aliud. **¶** Ad nalem actionem et animal. **¶** Attendit. 3. q duplex est desiderij cibi astatum quoddam vere: cuius est est inanita in membris: et precedunt ipsius. 4. alij motus. **¶** Circa illud Gal. 4. morbi. c. 5. **¶** Causa huius desiderij alium est. **¶** Quing igit motus in hoc considerantur continui: scilicet vniuersus sequens alium et alius alius. **¶** Primus est inanita. **¶** Secunda nate desiderij qd in membris est inanita. **¶** Tertius fictio venarum a stomacho. **¶** Quartus sensus stomachi illas functiones sentiens. **¶** Quintus astatum desiderij qd ois est finis. **¶** Aliud mendosus quod exhalat aliquo frigido vel frigore vel ponit: vel acetoso experientie humiditatem que est in ore sibi et in dente illic inanita nem similes illi que fit ex suctione presente repletionem corporis et venarum. **¶** His premisis dic primo desiderij animati cibi non complet a virtute naturali attractiva: et a sensibili virtute officij stomachi. **¶** Primo modo sic. q fit propria operatio hanc virtutem: vt sensibile vili sunt illi alij et auerroye in locis preallegatis. **¶** Probant illud rationes ante oppositum. **¶** Dic 2o q desiderij animati cibi virtutem complet a virtute naturali attractiva et a sensibili virtute officij stomachi. **¶** Secundo modo ita q desiderij cibi presupponit operationes duarum virtutum velut causas eius. **¶** Circa illud Galeni quarto morbi ca.

tute immediate dependet vna est: p̄ plures: secundum vnitatem & pluralitatem virtutis a qua dependet. Sed operatio que ab illa non procedit immediate sed mediate sicut est appetitus cibi & stomachicæ talis potest esse vna: & t̄ virtutes sint plures: quoniam vna constituitur ab illis operationibus: que immediate ab illis virtutibus procedunt. Secundo est intelligendum q̄ operatio composita dicitur procedere vno modo quia a pluribus virtutibus dependet. Alio modo quia procedit a virtute & qualitate. Sed aduertendum q̄ operatio a virtute & qualitate procedit dupliciter: vno modo sic q̄ virtus est principale mouens: & sic operatio ab illis procedens est composita: alio modo sic q̄ virtus est principale & qualitas instrumentale: & hoc modo operatio ab illis procedens non est composita: est hoc apparet q̄ dicitur composita operatio nō est: quoniam si fiat a virtute & qualitate: qualitas solum est agens instrumentale: & virtus principale. Secūda in .2. qua. Auct. primo requiritur de operatione que composita est ex parte virtutis. Secundo ex parte virtutum & qualitatis: secūda ibi ¶ Et fortasse ¶ Summa in quatuor: sicut quatuor sunt ille operationes compositæ: de quibus requiritur: / cūda ibi ¶ Et similiter transgrediendi ¶ tertia ibi ¶ Transitus ¶ Quarta ibi ¶

Jacobus

[illegible]

Tunc transmutatur transalutendicē. ¶ In tribus ultimis pticulis prime ptis que
 sunt pennes tertia agit de tribus aliis operationibus procedentibus a sua/
 bina virtutibus ordine pectato. In prima pars dicitur quod opatio transfigi/
 tione completur duabus virtutibus: similiter scilicet desiderium cibi vna et vir/
 tus naturalis attractiva officii stomachi et bysophagi. Illiusque vna attracti/
 va voluntarie. Secundo dicitur quod prima istarum virtutum completur pennis opus/
 per villos longitudinales oris stomachi et bysophagi tunc vbi ab ore in sta/
 machum. Et secunda per villos laterales transfigulendi. I. per villos duodecim/
 centurum gutturalium adiunguntur in transfigulione. Nuda illud principia pri/
 mi prima doctrina quinta summa secunda capitulo duodecimo. Euntio ve/
 ro musculi sunt duo musculi gutturalis qui sunt duo musculi apud gulo po/
 sit in transfigulione ad adiungētes. Tercio dicit quod vna istarum duarum virtutum de/
 struit opatio transfigulendi et pneniet nutritio. I. omnia t. si imperfecta erit. q/
 sequenter scribit in quibusdam libris: imo t. n. non destructa nutritio: non de/
 se in fa operatione exerceret erit transfigulendi in operatio difficilis. I. bato q/
 neutra dicitur virtutis destructa fuerit: sed retardaretur iam operatione in/
 transfigulione difficuliter fiet. Sed in alijs libris scribitur sic. Scilicet quādo non/
 fuerit destruct: si enim illa opata non fuerit erit transfigulendi in operatio diffi/
 lis. Et intellige scilicet quod non fuerit attractiva naturalis transfigulio de/
 struetur: quia fit primo et principaliter per eam. sed cum illa: scilicet attracti/
 va voluntarie non fuerit operatio erit difficilis operatio transfigulendi: quia/
 tunc ab ore non inabitur attractiva naturalis scilicet unari folet. Tel intellige/
 scilicet quando non fuerit vna et dicitur virtutibus destruetur transfigulio./
 Sed cum illa scilicet attractiva non operata fuerit id est non pferet: sed/
 inchoaretur opus summa operatio transfigulendi erit difficilis. Quarto p. sen/
 sum declarat pntia dicens. Nonne vna id est nāquā sensibilibiter perceptio/
 q. cns desiderium illud appetit quid transfigulitur operatio transfigulendi il/
 lud quod non desiderat pnenit grauitur id est difficuliter: imo cum abborre/
 mus id est abominamur aliquam rem vt pillulas vel hieras aloenas: quia/
 sunt amare valde et postea voluimus et deliberatione rōis eas transfigu/
 re: quia confort expōit. Et nostra virtus attractiva desideratua fuerit terri/
 ta ab ea operatio transfigulendi voluntarie dura erit id est difficilis. Sene eni/
 videmus volentes sumere pillulas vehementer angustari et flere prelabore:
 quia quando qd stomachos eorum adco subertur qd cum vomitu et cruciatu et/
 pillulas: cibos et humores qui in eis sunt. Q. Queritur virtus transfigulio fit/
 in motus voluntaria. Arguitur q. non omnis motus voluntarius per muscu/
 lum vel eorūdam completur vt pfectum efficit: sed transfigulio nec per muscu/

militur superfluum] Circa primam partem est primo intelligendus qd de
siderium cibum stomacho potest sumi dupliciter: uno modo po inclinatione
ne sola ad cibū: z sic fit solus hec operatio ab vna virtute: scilicet appetitu
animali: que est in stomacho. Alio modo po inclinatione cum qua est refectio
ratio dependit: et vt fit completur a duplici virtute: z sic intelligit Aug. Et
queratur verum omne desiderium cibi a stomacho compleatur quibus vir-
tutibus. Dicoz qd qd fit
omne desiderium factum
fuit naturas: Dico autem
fuit naturas: quoniam ap-
petitus caninus solum fit ab
vna [scilicet ab animal]: z
bolivinus solus fit a virtu-
te naturali membris: qui
appetitus sunt preter
naturam.

C Et similiter transgluti-
endi ē.] Chochōz Aug.
posuit unum exemplum:
de operatione cōposita que
a quibus sūtibus cōsepe.
In pte ista ponit exemplum
de alia. Circa quā est ubi
tatio: vtri in transglutinē
operetur virtus expulsiva
phlogisā: z dico qd nō g:

bi soluz opatur circa id qđ in cōueniens est: mō cūz tñsglutit non est in cōue-
nienē: ēt si opetur virtus expulsua ⁊ sopagi soluz opatur circa id qđ extra
stomachuz per superius euacuat: non autē circa qđ ip̄suz ingreditur.

De partibus

lun nec per chodam fit: per villos longitudinales interstiti tunice mery
coadiutos a villis latitudinalibus exterioris tunice etia. Juxta illud picipis
tertio. 13. capitulo primo de mery dicentis. Et operatione quidem diuini
nicarum simul compleitur deglutio: scilicet per id quod attrahit villus etia.
Et per id quod expellit villus. Et iterum capitulo tertio sine eiusdem dicit.
Scias q deglutio fit per mery cum virtute attractiva attrahente cibum cum
villio longitudinallibus quos adiuvant villi latitudinales: propterea q reti
nent retio illud q deglutitur et expellunt ipsum ad inferiora. Item plantis
hi sunt sufficienter trabunt alimentum crudum a terra sola attractiva naturaliter
quo animalia a forosis sufficienter attractiva sola naturali fibi trabere: alimen
tam masticatum et preparatum in ore. Item nutrimentum dignum natura
et sanguis sufficienter trabitur ad membra sola virtute attractiva natura
sive voluntaria: ergo et similiter cibis trahi poterit. Scite dices q non qua
ritur sine sanguine grossio. Sed replicabo q etia ipsi cibis via latet: etia: et ad
mery sanguinem tuum sua gratuita. Item marie naturaliter bibit sper
ma sine voluntaria virtute. Et musa rei signum est moniales et meretrices spe
concipere contra eam voluntatem: ergo similiter sine volutate stomachi
attrahit cibum postea quoque mery et masticat et digestus. Item multi voluntis
fit a virtute naturali sine voluntate mery et masticat: quia frequenter multi voluntis
ergo transglutitio huius opposita fieri poterit virtute naturali sola: transglu
tione vinitu facilio est. Juxta illud Galie. tertio virtutum naturalium capitu. 8.
Transglutire facilio est q vomere: quia transglutitur quidem ambam enim
ci ventris agentibus: quidem que intus est trahit: etia vero que extra cir
cuncta et coepellente: vinitu autem altera sola que extrorsum egreditur mil
luarum trahente ad os. Item si transglutitio est motus voluntarius: quare
sicut incedimus quo volumus et apprehendimus quodcumq volumus appre
hensibile nobis pefecione: non etiam transglutimus quocumq volumus nobis
presente transglutibilis: ita quorundam abominatio nobis tanta est: q eorum
sua solo toto rectius quod in nostris continetur stomachi. C. D. Pospositus
huius hic videtur dicere princeps: scilicet quod ad partem. si q transglutitio
est partim motus voluntarius: q partim fit a voluntarie attractiva. Item masti
cato cibo in ore possumus hunc pro libito transglutire vel recitare: motus er
go transglutitionis est in arbitrio nostre voluntatis. Item possumus idem trans
glutibile cito vel tarde iuxta vellem nostrum transglutire per hypophagum de
ducere: unde electuaria q lobos peccatalia iubent medici egros passim trans
glutire quatinus ex eis aliquid resudet in arteria vocis. Sed operatione: na
turalium virtutum non sic possum pro nostro arbitrio moderari. Item in om
ni transglutitione mouetur epiglote et ascen dit sursum versus guttur. Juxta il
lud Galie. secundo de motibus liquidis capitulo decimo. Et videtur appar
et quod transglutitur ad stomachum per hypophagum emitti
tur a suo loco epiglote moieri primo: et ad partem gutturis eleuari. Sz in o
mi. C. D. solutio attende q duplex est transglutitio. Una quidem rei de
lectabilis q desiderate. Altera autem rei tristabilis q abominatæ. Et iste res
uificatur apud diuerfos: quia quidam delectantur in dulcibus: alii in fa
saliis in actualis in actiosis: immo apud cunctos diuersis potius diuerfi
cantur delectabilia vt quandoq vultus mane delectant q sero acetosa. Hoc
prensio dico primo: q transglutitio rei delectabilis q desiderate fit principaliter
a virtute naturali. Et tideo debet dici potius operatio naturalis q voluntaria:
ipsa enim fit principaliter per interioem tunicam mery per seipsum villis lon
gitudinalibus. Sz quia nec est musculus: nec choda. Juxta illud Galie. pri
mo de motibus liquidis capitulo vltimo quasi ad finem. Et iam quidem in li
bro meo de virtutibus naturalibus declarauo q precipua virtus vel maior: et
dignio: que ad transglutendum operatur est quidem tunice intrinsece hypo
phagi. Item dicit tertio virtutum naturalium capitulo octauo. Ad sanctum
igitur est q predictio q tunica quide ventris que intus q rectos habet villos
gratia eius attractionis que ex ore ad ipsum ventrem facta est. Et propterea
in transglutitionibus soli agens. Q. Querit hic aliquis incidenter si transglu
tio fit opatio stomachi vel hypophagi: q Gal. quandoq eam attribuit stoma
cho vel ventri: quia hypophago. Dic q est opatio vtriusq: q tempore vehe
mentis desiderij sui famis stomachus recurrit sursum q per hypophagum ve
lut per manum attrahit ab ore cibum. Juxta illud Gal. tertio virtutum natura
lium capitulo octauo. Secundum vebementioris appetitus sursum recur
rit omnibus animalibus venter. Et quidam passiois huius sensum mari
festum

Capi. fingulare doc. VI.

a **Transitus 2c.]** In parte ista manifestat Avicēna aliam compositam operationem que fit a duabus virtutibus.

b ¶ Et fit zc. ¶ Cñ pte ista manifestat operationez aliam compositas que etiam a duabus virtutibus completur. Circa quam est intelligendum qd ali qui per egressionem superfluitatum qñt p duas vias intelligit egressionez su perfluitatus per vomituz z etia p secessuz. Nam in prima operantur due vir tutes: scilicet expulsiva

Transitus^o quozqz nutritiōi pficitur
virtute mēbi impellentis a quo pcedit: z

Jacobus

et habens se fore ibi autem: quoniam autem et manifestum
 ad hoc et non bene in eo: contra cibaria habentur rapit inane finit
 rum: finalis autem imaginabile hoc fuit in manus per hypospasmum ventrem eul
 lentem ad ipsius cibaria. Et secundo principaliter et transgreditur et delecta
 bilis et desiderat partem potest aliquo modo dici voluntaria. Item quod sensus et
 desiderium animi antecedit et fuit in motibus voluntariis. Et quod quod
 scilicet guttur et ad os aduam autem: qui fuit instrumentum voluntarii motus. Et
 propter hoc et diffinitio et facillime transgreditur et delectabilis et desiderat. Et
 tunc illud habet virtutem naturalem. Et secundo et ipsum transgreditur et
 facillime conueniunt propria cibaria in quibus tunc diffinitio fit aperte et habet
 ipse et euellente ipsa cibaria antequam manifestentur. Et quod mirum quod tota
 natura concurrant attractiva naturalis: cuius vigor est tantus ut nulla findat. Sicut
 plantae aliquae monstrant quod et ruperunt: et per suas fissuras trahunt alimen
 tum: appetitua animalis officii stomachi: et motus voluntarii multumculum
 gurgulium: et grauitas naturalis eius quod transgreditur: iterum virtus expul
 siva naturalis exterioris tunc principaliter a virtute motus voluntarii non coopera
 bilis et abominat fit principaliter a virtute motus voluntarii non coopera
 bilis: imo remittens attractiva naturalis stomachi et hypospasmus: deinde
 appetitua animalis officii stomachi. Et ideo et non naturalis: fit voluntaria ope
 ratio nominari. Et probatur quod transgreditur et transibit et abominat fit vo
 luntarie ratione decernente quod expedit illud transgreditur propter bonum futu
 rum: si non contristat et abominat fit voluntarie vero deliberatione: nec recipit ar
 tractiva naturalis stomachi vel hypospasmus: nec appetitua animalis officii: sed
 fit sequitur delectabile preterit. Et propter hoc et diffinitio et tarda transgreditur
 et transibit et abominat remittens et naturalis attractiva et alii appetitua
 tunc. Sicut illud habet tertio virtutem naturalem. Et secundo et ipsum transgreditur
 aliquod finem necessitatem potest: aut cibarium in loco pharmaci oblatum
 affumperet autem et via transgreditur perficere. Huius rei signum est quod aialia
 butta non transgreditur pharmacia transibit et abominabilia ipse nisi qui
 bus inest cognoscit quod futuri tempore et discreto aliqua bona simpliciter
 a bono vi nunc. Sed querit aliquis et quod transgreditur et transibit et abomi
 nate est operatio voluntaria quibus multis fit. Et quod musculis gurgulium
 coadunat forte per impulsum musculorum lingue et per exterioris tunicae
 expulsum meret vna cum grauitate illius quod transgreditur: interioris tunicae vi
 hypospasmus habet in hac operatione non velut arctat: sed tantum via finit in vo
 luntate. Et ad obiecta ante oppositum. Ad primum dic quod et transgreditur et de
 lectabilis fit principaliter per tunc hypospasmus: coadiunat tamen muscu
 li gurgulium. Ad secundum et tertium dic quod et animal cuiuslibet
 nature debens esse sobrium et temperatum vi floreat animo decens ei fuit in
 porta ciborum et via transgreditur fit aliqua virtus et animalibus moderata
 transibit cibum et potus ad imperium voluntatis et rationis scilicet est in positu
 tum et vrine ne intemperate egeat. Ad quartum dic quod licet matrum via vir
 tute attractiva naturalis trahat per matrem: coadiunat tamen banca attractionem
 virtus voluntaria colli eius expugnet virgas viri fuit infans fugit verbera: po
 test tamen ab eis impellitur fieri. Ad quintum dic quod et vomitus spemus fit
 virtute naturalis expulsiua: et quandoque a virtute voluntarie motus. Sicut illud
 habet. Primo de motibus liquidis capitulo ultimo quasi ad finem. Actio autem
 que est tempore vomitus que est contraria transgreditur fit operatio per aliam
 tunicam: scilicet extrinsecam. Propter hoc vi attribuitur pro maiori parte vir
 tute que est in stomacho expulsiua que non est voluntaria: sed naturalis. Et
 fortassis causa in illa operatione virtus est voluntaria et forte virtus naturalis
 in illa habitudine virtutis suffragatur voluntarie facile et modicum. Ad sextum
 dic quod transgreditur non est positus in arbitrio nostro scilicet motus manuum aut
 pedum propter causas resistentes: et quia non est actio penitus voluntaria.
 Ad obiecta post oppositum dic quod tria prima probant secundum dictum.
 Sed quantum obiectum tangit quod dicit subitum officio: loquitur et in epiglo
 tis seu nodus gurgulium suffragatur in aliquo semetipsum erigendo ad trans
 gredientem nutrimentum: aut quidem mouebat motu cuiuslibet quem agit
 et operatur transgreditur. Hoc subitum fuit hac forma mouet habet. Secundo de
 motibus liquidis capitulo secundo. Et reprobata opinione dicente a lingua
 de tempore transgreditur epiglottim sursum ergo habet capitulo sequenti determi
 nat quod eleuatio epiglottis in translocatione non fit a seipso: sed vel fit ab illo
 quod transgreditur vel ab hypospasmus conuenit epiglotti qui fursum ascendit in trans
 locatione. Et enim ibi habet. Et ex hoc patet manifeste quod epiglottis eleuatio ac
 cidentis est inevitabile transitus eius quod in hypospasmus transit. Et paulo post
 dicit. Et tunc iam videtur secundum fit verum: scilicet quod epiglottis eleua
 tio est per eiusdem attractionem ab hypospasmus. Et quo patet quod motus
 epiglottis fursum in hanc translocationem non est alter voluntarius quod ipse
 transgreditur. Et Queritur secundo vtrum virtus appetitua animalis officii
 stomachi fit eadem cum attractiva in translocatione: videtur quod fit per hoc ver
 ba principis in littera presenti. Et tertia fuerit ab ea virtus nostra attractiva
 deinde erat illa. Item dicit Aristoteles tertio de anima. Quod quidem igitur vi
 deretur est actio oris stomachi vi ait Galenus secundo de motibus liquidis
 dicitur est actio oris stomachi fit alia alia attractio cibi. Et Oppositum ar
 capitulo tertio: non videtur quod translocationis aliqua fine desiderio et fame quod
 gurgulium primo: quia sepe homines testantur se comedere sine appetitu
 vi pharmacia amara. Et facietes sine desiderio transgreditur: et infantes trans
 greditur patientes nauisantes facietes sine desiderio transgreditur: et infantes trans
 greditur inter dum monitis aut splinteribus animos: quos non imponent sine
 desiderio talium. Item sepe appetimus aliqua que non transgreditur: vel
 quia caremus eis: vel quia ratio vincit appetitum: vel in continentibus: ergo
 appetitua et attractiva non sunt eadem virtutes: penes opera virtutes bis

Sen. I. primu

que fit per vomitum: nam non credo q^d ad talem expulsiōem adiuuet
virtus attractiua yfophagi: quoniam talis operator solum circa id quod
stomachum ingreditur: non autem circa id q^d stomacho egreditur. Et
ideo credo q^d hic Lucien. per egressionem superfluitatum que fit per duos
vias intelligit egressionem superfluitatum que fit per viam vire: et illam
que fit per viam secessus: nam prima fit a duplici virtute scilicet a virtute na-

attractiva mēbri ad qđ accedit. ¶ Et^b filr
superfluitatum egressio q̄ fit p̄ duas vias.

finis: que p villos lōgitudinales opaf: z a vīrtute aīali q est in lacertio vētris.

De partibus

et distinguuntur. Item appetitus viget per frigidum. **Iuxta illud** Salu-
 ti no tegni ter. 4. trac. de vitæ. Frigidus vero natura venit appetere qd
 bonus. hoc etiam monstrant regiones frigide et temposit frigida. In quibus
 matu. est appetitus qd in calidiss. est attractiva calido operatur: in pæmo-
 strum est. Item appetitua seu desideratua cibi voluntaria est in officio stom-
 achi subiective pinctua sensui inanimato. Sed virtus motiva voluntaria qua
 cibua transglutitur non est ibi cuz in officio stomachi non sit choia neqz in
 scilicet qui sunt proprium organu voluntari motus: sed sunt ibi nervi vehe-
 mens sensus et tales sunt molles incepti motu. **De primo qd animalis**
 virtus officii stomachi desideratua cibi vel potus non est attractiva voluntarie
 cooperans ad transglutitionem neqz naturalis. **Alid probat rationes** post op-
 positum. **Ad secundu** probabitur qd animalis virtus officii stomachi de-
 sideratua cibi vel potus est eadem subiecto cum sensuiua appropriata offi-
 cio stomachi differens ab ea fm esse et rationem. **Prima pars probatur:** qd
 minuto sensui illi diminuitur appetitua: eo aucto auget: eo corrupto cor-
 rumptur. Et ideo dicit solet appetitus sensitiuus. **Secunda probatur** qd obie-
 ctum sensus est sensibile et operatio ipsius sensatio: sed obiectu appetitus est
 bonum appetibile et eius operatio desiderium animatum. **Ad obiecta ante**
 oppositum. **Ad primum** dicit qd attractiva cibi dicit desideratua: qd solet
 rari desiderio precedente. **Iuxta illud** Saliceti tertio naturaliu virtutis ca. 11.
 Tertia desiderium antecedit transglutitionem cibarium. **Ad secundum**
 dicit qd arribi loquit de appetitu concupisibilibz boni appetibile et de motu
 eipante et vult qd sunt eadcz virtus bz differentes tm fm esse et rones. **Ad tertiu**
 dicit qd desiderii est actio inmanens organo sensus no extra trafies vt desiderii.
De trafibus s.c. **Ad secundu** particula dicit qd transiit nutrimenti fit a
 virtute expulsiua partis a qua recedit et ab attractiva partis ad quæ accedit.
 Et loquitur bz de transiit nutrimenti a stomacho ad epar per melaerica et
 ad epar ad membra alia per venas. **Constat** alioqz primo auctoritate aucto-
 ris septimo phisice capitulo septimo dicentis. Attractio anteqz in qua atra-
 hens est quiescens: et attractum motum non est attractio in rei veritate: sed at-
 tractum mouetur ex se ad attrahens vt lapis mouetur ad inferus et ignis ad
 superius. Et similiter oportet intelligere qd de motu fieri ad magnetem et nu-
 trimenti ad membrum. Item dicit Albertus libro suo de nutrimento qd nu-
 tritio q sanguis acquirit formam in eate per quem non tractus: nec pul-
 vis transit ad singula membra. Item dicit princeps primo cantice. **Ope-**
 ratio etiam sentiens et impellens efficit transiitum et penetrationem cibi. Et
 auer. in commento illius ait. Offertur enim transiitum et penetrationes cibi ipsis
 compositum et duabus operationibus: scilicet ex operatione sentiendi et im-
 pellendi. **Ad primum** et secundum dicit qd **Querros** et Albertus magnus a
 vero deuiant in hac materia contrarij medicis et rationi. Nam si sanguis de
 se transiret ad membra non tractus nec pulsus esset animatus volutarie mo-
 bilis. **Ad tertium** concede qd ad transiitum cibi cooperatur sensitiua virtus
 que sentiens grauamen expellende rei incitat expulsiuum cum hoc tamē fiat
 qd cibi transiitio fit vi virtutis expulsiua et attractiua.

[illegible]

a Et fortasse et. Ipsi ostendit manifestat opationes copostas qd fit a dua bus virtutibus: niter hic manifestat eam que fit a frute z qditate: primo fa- cit hoc: sed o ponit quoddam incidentia ibi: scilicet caliditatis. Et circa primas ptes est intelligendus qd illud qd vult dicere alicuius est id. s. g. nam virtus expulsiua est finis triplici debilitat: vno mo pp fortitudinem attractive epatis: qd attrahit to- tus qd ad intestina peruenire. Alio mo pp fortitudinem retentive intestinoz. Alio mo ptea: qd sepe ita est virtus expulsiua intestinoz mo frigiditas adiuvat ex- pulsiuam intestinoz: pmo debilitatio attractive epatis oppilatio vias. s. melle- raycas: qd sunt iter intestina z epatis: et igitur qd attrahit: z remittit co- luidates attractive epatis mo eam adiuvat debilitatio retentive intestinoz: pp id qd facit de gitatione ventositatis in ipso. Mas cu ventositas est intestinis: pphibet mas in intestinis re- tineret: hoc est qd dicitur. di- cit in lra. s. qd frigiditas ve- tat: qd generatio ventosita- tem: vetat mam in intestinis retineret: tertio eaz adiuvat qd p ventositates gene- rat: frigiditas supfluitates reuerberat in facies intestinoz: hoc no est aliud qd exatrat expulsiuas intestinoz: ex his duobus modis vltimis adiuvat frigi- ditas expulsiua: qd supfluitates sunt in parilitate cu expulsiua virtute. Sunt aut cu ipsa in parilitate qd instanti possunt resistere expulsiui expulsiua: qd no pot expellere. Et ex his qd dicitur. debemus accipere qd frigiditas nullius vir- tutis est infirmis: s. si adiuvat ad aliqua opationes magis facit hoc in quibus est principale agens ab extrinseco adueniens. Ad d. in fa pte notus est. Ex dicto in. c. de virtute aiali. x. manifestat quod dubitationes vna dubitatio est vtrū cuqz qd appropinquat species sensibili sit pole illas remanere abeuntibus sensibilibus. Et vtrū qd no: nam visio est relatio quedam: z cu visio ipsa fm quodā no fit aliud qd species visibilibus recepta in aia: talis species erit relatio: z cum visibile terminus sit ipse illius: vtrū qd illo abeunt no possit species remanere. Item species visibilibus hys esse magis intentionale in oculo z in aia qmā in medio: fm auct. i. suo tractatu de sensu z sensatoz: s. illud qd hys esse intentionale magis dependet ab obiecto qd a subiecto: color species illa magis dependet ex colore quas ex oculo fuit aia: abeunt ergo colore ipsa deficiat. Et sicut arguitur de pte visibili: sic argui pot de speciebus sensibilibus. In prius arguitur primo auct. i. in fa pte de aia: vbi ponit qd abeuntibus sensibilibus remanet species fantasie: et arguitur rōne: qd bus no possunt de ipso imaginari cogitare z memorari: s. hoc est falsum: vtrū quilibet in seipso expulsiua virtute videtur qd cuqz aspectu rem- valde lucida: illa abeunt no pot immediate videre obiectum: hoc no est nisi qd species visibilibus z sic est de aliis sit relatio que dicitur ponit Socrates Thomas non est pole tales species remanere ab euntibus sensibilibus pp. cam dicit. S. qd dicit no est verum pp vno: primo qd species coloris vtrū sit relatio qd est in ipse: cilio. Alio modo relatio nūquā visio qd species illa relatio sit relatio: et relatio non agit nec patiat: nūquā species illa. Sensibilibus possunt mouere sensum coez z facere ipsum in actu: sic imaginatio no facit: cum sit motus factus a sen- su: cōi fm actum: hoc aut est falsum fm intentiones Arist. z hoc et quilibet in seipso experit. Et ideo dico qd species sensibilibus in aia recepte qualitates sunt informatas aia: z ipsius organa: z hoc in habitu: ad obiectus: cuqz ipse no dependat ex pui pui aie intrinsecus: organa ipsius: qd esse inten- tionale habent in suo subiecto: z non realiter ideo nūquā illud possunt infor- mare: nisi in habitu: ad obiectus. Sed aduertendum qd duplex est subie- ctum cui coparatur species visibilibus: vnum extrinsecus z aduentitius magis: vtrū cor- pus qd tantus distans est. Aliud intrinsecus z connate: vtrū distans in quan- tum aia: cum est: sicut oculus vtrū est aia: magis aut hoc subin intrinsecu tali spe-

Et fortitan plerūqz existit opatiōis pncipiū due virtutes. s. aialis z nālis. Et fortasse plerūqz existit eius cā virtus z qditas sicut in frigiditatio que pphibet materias: z iuuat expulsiuam in parilitate superfluitatum que descendunt a mem- bzo z vetat z in faciem reuerberat. Et frigiditatis quideqz qualitas propter du- as pphibet res: scz eaz essentia substantia eius quod effunditur ingrossando z co- angustando poros. Et res tertia que est per accidens est qua caliditas extingui-

ciēcio qd talis spēs cum dependeat a colore: est non ratione materie: vt puta calidi frigiditatis z humiditatis pro tanto recepta in oculo: non calefacit nec in frigiditatis humiditatis: nec quicquid est caliditatis rōne forme. Non est opus il- lud qd ipsius est subiectus conaturalis sit eius subiectum ratione forme pcedo- minantis materie: sed ratione aie: species igit visibilibus z species et alioz sensi- bilium recipi habent in aia z ipsius organa: sicut propria forma recipi in pro- pia materia: z qd forma re- cepta in propria mā rema- net: ideo et. Sed aduer- te qd si species sensibilibus recipiant in anima z ipsi organa: aliter tamen z ali- ter: quoniam in anima reci- piuntur modo cognosciti- uis: in ipsius organa re- ciipiuntur modo cōseruari- uis: quoniam cum anima il- las recipere: non sunt po- tens illas cōseruare. In illo ergo quo fit facili- ter: receptio alicuius: non bene fit in illo ipsius cōserua- tio: ideo pro tanto talis species cōseruatio facta sunt in organo ipsius ani- me: nā quādo anima ipsa facta est in actu per speciem aliquam appropinquat illa tendit in organo memoratiue virtutis: nā abeunt sensibilibus cuius erat spe- cies illa: de ipsa imaginatur z cogitat propter id quod fit de representatiōe a memoratiua virtute ipsi imaginatiue virtuti z cogitatiue etiam. Ad ratio- nes. Ad primam visio est quedam relatio: dicendum qd verum est: ideo anima ipsa nūquā videt nisi vel in relatione ad obiectum extrinsecus vel intrinsecus: sicut quādo ita representat a memoratiua virtute: sed species visibilibus in anima ra- cepta non est idem qd visio: imo ab illa essentialiter differt: cuqz vtrū sit in ge- nere relationis: z aliud in genere qualitates. Ad secundam species visibilibus et. Concedatur ad m. Illud quod habet esse intentionale magis dependet ab obiecto quam a subiecto: verum est a subiecto extrinseco: sed a subiecto intrinseco z con- naturali magis dependet qd ab obiecto. Alia dubitatio est que remanet: que est causa: quare cum quibus habens habitum plurimū se habent in memoria: magis memoratur vniū qd alterius. Intra quod est intelligendum qd species me- morie dupliciter reducitur: vno modo cum appetitu z voluntate: vtrū in vigilia. Alio modo absqz appetitu z voluntate: vtrū in somno: nam in somno velit no- lit memorat de aliqua re: imo accidit species magis z minus reddi memo- rie: quādo species in memoria representat sunt sicut imagines in speculo re- presentantur: z sicut ille magis sunt in superficie speculi: cum obiectum ma- gis appropinquat speculo: z magis profunde quādo illud magis ab ipso re- mouetur. Sic etiam species in memoria magis habent esse in superficie que- dam falses: z quedam magis in pfundo: qd species in memoria existens habens conuenientias cum sensibilibus causa ad cānum: vel sicut superius ad infor- mationem vel sicut vtrū contrariū ad aliud in pfundo sit: sicut in superficie: vtrū de homo magis memoratur illius qd alterius: vna enim species intentionalis alteram inferre potest: vel per modum similitudinis: vel per modum contrarie- tatis: vel aliquo alioz modoz. Accidit autem qd preter voluntatem vtrū in somno reddatur aliqua species ipsi memorat: propter cōtinuam ipsius qd sic alterat corpus z organa anime: vtrū in nocte vigilet: potest alterari aer sic ad frigiditatem qd alterabit corpus vtrū somnet mingere: z fm hūc modum est pos- sibile vt aliquis somnet de futuro aliquo bello in propinquo. Mas possibile est vt coniunctio quarundam stellarū causa sit futuri belli: modo ex tali con- iunctione poterit sic alterari aer propter motus celis: qd aer alteratus alterabit corpus aliqua alteratione: qua somniabit futurum bellum. Ad hoc de clarum: dum adducit Arist. illud persuasive inde somno z vigilia: z inde memoria z reminiscencia: in his enim non possumus demonstrationes adducere: sed sus- citat adducere: quedam apparentia z probabilia quibus possumus illa sal- uare et. Deo Gratias Amen.

Explicita est sen prima libri primi.

me: nā quādo anima ipsa facta est in actu per speciem aliquam appropinquat illa tendit in organo memoratiue virtutis: nā abeunt sensibilibus cuius erat spe- cies illa: de ipsa imaginatur z cogitat propter id quod fit de representatiōe a memoratiua virtute ipsi imaginatiue virtuti z cogitatiue etiam. Ad ratio- nes. Ad primam visio est quedam relatio: dicendum qd verum est: ideo anima ipsa nūquā videt nisi vel in relatione ad obiectum extrinsecus vel intrinsecus: sicut quādo ita representat a memoratiua virtute: sed species visibilibus in anima ra- cepta non est idem qd visio: imo ab illa essentialiter differt: cuqz vtrū sit in ge- nere relationis: z aliud in genere qualitates. Ad secundam species visibilibus et. Concedatur ad m. Illud quod habet esse intentionale magis dependet ab obiecto quam a subiecto: verum est a subiecto extrinseco: sed a subiecto intrinseco z con- naturali magis dependet qd ab obiecto. Alia dubitatio est que remanet: que est causa: quare cum quibus habens habitum plurimū se habent in memoria: magis memoratur vniū qd alterius. Intra quod est intelligendum qd species me- morie dupliciter reducitur: vno modo cum appetitu z voluntate: vtrū in vigilia. Alio modo absqz appetitu z voluntate: vtrū in somno: nam in somno velit no- lit memorat de aliqua re: imo accidit species magis z minus reddi memo- rie: quādo species in memoria representat sunt sicut imagines in speculo re- presentantur: z sicut ille magis sunt in superficie speculi: cum obiectum ma- gis appropinquat speculo: z magis profunde quādo illud magis ab ipso re- mouetur. Sic etiam species in memoria magis habent esse in superficie que- dam falses: z quedam magis in pfundo: qd species in memoria existens habens conuenientias cum sensibilibus causa ad cānum: vel sicut superius ad infor- mationem vel sicut vtrū contrariū ad aliud in pfundo sit: sicut in superficie: vtrū de homo magis memoratur illius qd alterius: vna enim species intentionalis alteram inferre potest: vel per modum similitudinis: vel per modum contrarie- tatis: vel aliquo alioz modoz. Accidit autem qd preter voluntatem vtrū in somno reddatur aliqua species ipsi memorat: propter cōtinuam ipsius qd sic alterat corpus z organa anime: vtrū in nocte vigilet: potest alterari aer sic ad frigiditatem qd alterabit corpus vtrū somnet mingere: z fm hūc modum est pos- sibile vt aliquis somnet de futuro aliquo bello in propinquo. Mas possibile est vt coniunctio quarundam stellarū causa sit futuri belli: modo ex tali con- iunctione poterit sic alterari aer propter motus celis: qd aer alteratus alterabit corpus aliqua alteratione: qua somniabit futurum bellum. Ad hoc de clarum: dum adducit Arist. illud persuasive inde somno z vigilia: z inde memoria z reminiscencia: in his enim non possumus demonstrationes adducere: sed sus- citat adducere: quedam apparentia z probabilia quibus possumus illa sal- uare et. Deo Gratias Amen.

Explicita est sen prima libri primi Auenice Expositionis finis.

De partibus

claliter hic determinat de virtutibus frigiditatis z caliditatis z de coopatio- ne earum cum virtutibus: attento qd sano late de eis primo egerat capi. 3. doc. presentis. Et iterum queritur quare hic non agit de virtutibus humiditatis z siccitatis vt de virtutibus caliditatis z frigiditatis. Ad primum dic qd su- perius egit de virtutibus caliditatis z frigiditatis vt sunt partes proprie co- plectionum membrorum suis virtutibus subseruientes. Sed hic agit de virtu- tibus caliditatis z frigiditatis venientibus de suis in adiutorium virtutum: vel ab aere continente vel a medicina. Sed replicabit quis qd reddi permittit ad sen sequentem. Dic ad esse verum vt de foris veniunt: sed vt cōcurrunt ad opus virtutis vt coagens z coadiuuans sunt capituli istius. Ad secundū dic qd humiditas z siccitas fere nullius sunt actiuitatis extra proprium subiectū propterea hic siletur de operationibus earum.

Et caliditatis quidem et. In hac terna parte modos attractionis adiuuantes fm relationes ad attrahibilia: scilicet attractio- nes que fit a calido: z que fit a vacuo z que fit ab attractiua virtute naturali seu a tota pprietate. Et dicit qd qditas i. virtus vel potestas caliditatis z necessi- tas vacui. i. pphibitio ne fiat vacuū no attrahit in primis nisi subtile z postea spissius. S. virtus attractiua nālis no attrahit nisi illud qd magis ei puenit z hibile vt magnetis ad ferrum ambe ad seltu cu turbid ad phlegma mēbz ad cibum: z sepe spissius plus sibi conuenit z est magis proprium. Sed vir- tus attractiua a calido z a vacuo est indifferens ad oē attrahibiles. Et qd subti- lia sunt mobiliora spissis z attrahibilia prius his attrahunt. De his mo- dia attractiua z puenientis z dīsa eoz difficile tractatū sup. c. 3. doc. pñis. Iō hic suprademus fines expositionis iponētes prime sen primi quā plurimis phibet documentis respiciamus: qd tota fere ista sen est hēni quedā spālis phia. Et vt iuuenes qui hodie phia relicta precipite phileop. anā se quuntur z artes lucratias aliquid phie medicinam legendō inueniant.

Explicita est sen prima primi vna expōne magistri Jacobi de partibus.

Jacobus

Et fortitan et. In hac parte. 2. principali capiti istius dicit primo prin. qd fortitan due virtutes: vna nālis alia aialis sunt sepe principii eiusdē opationis sicut appz in opatiōibus nūc memoratis. Et forte sepe virtus z qditas sunt cā opationis vniū: vt attractio fit a virtute attractiua z caliditate z expulsiua fit ab expulsiua z frigiditate. Mas frigiditas pphibet mās fluere z iuuat expulsiuā in parilitate supfluitatū qd de- scendūt a mēbz mandāte. i. reddit expulsiuā pares in virtute supfluitatū sic qd est tate virtutis in resiste do supfluitatibus ne mēbz inibant qd vir- tutis sunt supfluitates in penetrādo: frigiditas et vetat. i. pphibet supfluitates inibit mēbz: z in facies reuerberat. i. repunit supfluitates versus membz mandans vnde fluere inceperūt. In stabit alioz primo: qd sicut caliditas fa- cit mās fluere ab interioribus ad exteriora sic frigiditas ab exterioribus ad in- teriora. Itz frigiditas est maxima cā reumatiz: nō igit pphibet mās fluere. Item frigiditas est cā multiplicationis supfluitatū z omni virtuti aie inimi- ca: cuqz calor nālis sit cōe in fīm oium virtutum: non igit iuuat expulsiuam. Ad primum dic qd frigiditas occurrere alicui mēbz cōmimibili repleto: pri- mo excurit mās ab eoz vias habeat amplas ad expulsiōes idoneas. Et sic sepe cā est reumans z fluxus vētris. S. dum mās alioz fluit de membro in mēbz: z pa pata receptioni eaz in frigidat: z ptes medie inter mēbz man- dans z recipit aptus pphibet fluxus hāz. Et hoc patet solutio secundi. Ad tertius dic qd frigiditas fit cā multiplicationis supfluitatū debilitatio digēs: non tū est cā morionis eaz: nisi mō dicto. Et cum assumit qd frigiditas oī vir- tuti aie est inimica id intelligit de frigiditate nimia mōnificata. Secūdo dicit qd qualitas i. virtus frigiditatis pphibet mās fluere pp duas causas: per vnam p accidens. Prima cā p se est: qd ingrossat mām que effunditur nam frigi- di est compingere z odinare. Secūda per se est: quia fringit vias z poros membrorum. Tertia que est per accidens est: qd extinguit caliditatem cuius est attrahere. Tertio dicit qd qditas i. virtus caliditatis attrahit z iuuat attra- ctiuam virtutem propter duas causas his oppositas: attrahit z iuuat attra- ctiuā materiam vnde reddunt ad fluxus paratiōes z dilatāt vias z poros mē- brorum: z tollit frigiditates que est cā repellendi. Queret aliquis quare spe-

